

ספרי' — אוצר החסידים — לייבאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
עשירי

היכל
רביעי

מאמרי אדמו"ר האמצעי

דברים

— חלק ג —

•

מאת

כ"ק אדמו"ר הרב הגאון הגדול החסיד והעניו אור עולם
מופת הדור איש אלקים קדוש וטהור כ"ק שם חפירתו

מוה"ר **דובער** נבג"מ ז"ע

— אדמו"ר האמצעי —

יוצא לאור בפעם הראשונה מכת"י

חזקת וחוכנס לאינטרנט
www.hebrewbooks.org
ע"י חיים תשס"ז

על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות ארבעים ושבע לבריאה

MAAMOREI ADMUR HOEMTZOEE DEVORIM III

Published and Copyrighted by
"KEHOT" PUBLICATION SOCIETY
770 Eastern Parkway, Brooklyn, N. Y. 11213
Tel. (718) 493-9250 • (718) 774-4000
Printed in the U.S.A.
5747 • 1987

Library of Congress Cataloging-in-Publication Data

Schneersohn, Dov Baer, 1773-1827

Ma'amre Admur ha-emsai, Devarim.

(Sifriy.—Otsar ha-Hasidim—Lyubavitsh)

(Kovets shalsholet ha-or ; hekhal 4, sha'ar 10)

Title on t.p. verso: Maamorei Admur hoemtzoee, Devorim.

"Yotse la-or ba-pa'am ha-rishonah mi-ket. y."

Bibliography: p.

Includes index.

1. Bible. O.T. Deuteronomy--Sermons. 2. Sermons, Hebrew. 3. Jewish Sermons. 4. Habad--Sermons. I. Title. II. Title: Maamorei Admur hoemtzoee. Devorim. III. Series: Sifriyat Otsar ha-Hasidim—Lyubavitsh. IV. Series: Kovets shalsholet ha-or; hekhal 4, sha'ar 10.

BM740.S3626 1987

86-18517

ISBN 0-8266-5485-1 (v. 3)

נדפס בדפוס
שמחה ובנו גרשון גלוקאוו
BOOKMART PRESS, INC.
N. BERGEN, N.J. 07047

נסדר בדפוס "עמפיינער פרעסס"
ע"י מרדכי ליב בן פינג
EMPIRE PRESS CO.
550 EMPIRE BLVD. • BROOKLYN, N.Y. • (718) 756-1473

פתח דבר

על פי הוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א בהתועדות דאור ליו"ד כסלו (יום גאולת כ"ק אדמו"ר האמצעי) תשמ"ה אודות הדפסת מאמרי כ"ק אדמו"ר האמצעי שנמצאים לע"ע בכתי, ובהמשך להנדפס מכבר¹ — הננו מו"ל מאמרי אדמו"ר האמצעי ע"ס דברים — ח"ג, הכולל דרושי פ' נצבים-י"ז.

המאמרים נלקטו מכוי"כ ביכלאך² כתבי"ד מעתיקים³ — ורק חלק מד"ה והנה כו' ענין י"ז נמצא תחי בגכ"ק כ"ק אדמו"ר האמצעי — כמצויין בפרטיות בשוה"ג לתחילת כל מאמר. ונסדרו ע"ס פרשיות התורה והמועדים.

בסוף הספר הוספנו: א) התחלה וסיום מכ"ק אדמו"ר שליט"א לד"ה אתם נצבים — נדפס בסוף קונטרס ד"ה אתם נצבים (קה"ת, תשל"ב). ב) הקדמת המו"ל לקונטרס הנ"ל, ג) רשימת מאמרי כ"ק אדמו"ר האמצעי ע"ס השנים — לפ' נצבים-י"ז. ד) פקסימיליות.

בשוה"ג באו שינויי נוסחאות ומראי מקומות.

כל הנ"ל נערך ע"י הרה"ת ר' אלכסנדר זיסקינד שי" פיקארסקי.

מערכת „אוצר החסידים"

ונשיק חוון. ה' מניא — חילוקא דהאר"ז.
תהא זו שנת משיח
ברוקלין, נ. י.

- 1) ויקרא ח"א — ב' ניסן תשמ"ה: ויקרא ח"ב — עשקימ כסלו תשמ"ז: במדבר ח"א — ז' אדר שני תשמ"ז: דברים ח"א — ב' איר, תפארת שבתפארת תשמ"ז: במדבר ח"ב — ט"ז סיון תשמ"ז: דברים ח"ב — עשקימ כסלו תשמ"ז: במדבר ח"ג — לפני ל"ג בעומר תשמ"ז. במדבר ח"ד — נמצא בדפוס.
- 2) פרט לד"ה אתם נצבים שנדפס (בקונטרס כפ"ע) בשנת תשל"ב, ובהוספת התחלת וסיום מכ"ק אדמו"ר שליט"א (נדפס להלן בהוספה א).
- 3) המאמרים שהיו תחי בכמה כתי, נדפסו ע"פ אחד מהם, וכמה שינויים צוינו כשוה"ג. מכמה מאמרים הי תחי (לע"ע) רק כתי מעתיק אחד, ואפשר שאינו מדויק כו'. ובכפשה רבה שכל מי שיש בידו עוד כתי או נוסח שונה של מאמרים הנ"ל, יודיענו בהקדם, וזכות הרבים תלוי בו.
- 4) ולהעיר מרשימת כ"ק אדמו"ר (מהור"י"צ) נ"ע (נדפסה בהתמים חוברת ב ע' עט): דער וידע [כ"ק אדמו"ר האמצעי] פלעגט זיין כתבי"ד געבן חסידים אויף צו לערנען און איבער שרייבען. . בא בעשען זיינען געווען איבער פערציג ביכער דעם וידענס האנטשריפט וועלכע זיינען פארברענט געווארן אין דער שריטה דשנת תפ"ד.

מפתח

נצבים

אתם נצבים — תקפ"ג	תשלט
כי המצוה — לפני ר"ה תקפ"ה	תשעו
שוש אשיש בה'	תתלה
להבין שרש ענין השופר (ביאור)	תתנה
להבין שרש ענין השתלשלות (ביאור)	תתעו
כי כארץ	תתצח
להבין שרש ענין בחי' בשר וגידין ועצמות	תתקטו
להבין . . מלי דאיס אין . . לדבר (ביאור אם יתקע)	תתקלט
מכלכל חיים בחסד — תקע"ג	תתקסב

ראש השנה

תקעו בחודש שופר — תקפ"ד	תתקעט
להבין ענין ר"ה — ליל ר"ה תקפ"ה	א"ט
להבין שורש ענין תקיעת שופר — ר"ה תקע"ט	א'מט
זה היום תחלת מעשיך — ר"ה תקע"ח	א'נ

שבת שובה

שובה ישראל — שבת שובה תקפ"ה	א'ינו
-----------------------------	-------

יום כפור

והנה כו' . . ענין יו"כ — תקפ"ה	א'יקה
--------------------------------	-------

הוספות

אתה אחד	א'קמז
הקדמת המו"ל למאמר אתם נצבים	א'קנג
רשימת מאמרי כ"ק אדה"א ע"פ סדר השנים	א'קנה
פקסימיליות	א'קנט

אתם נצבים היום כולכם לפני ה' אלקיכם ראשיכם שבטיכם [זקניכם] כו'
עד מחוטב עציך ועד שואב מימך. הנה מנה כאן י' מדריגות [בכנ"י]
בכללות ציור קומה דאדם והוא לנגד עשר ספירות דאדם דאצילות למעלה
שמשם שורש נשמות ישראל כידוע ונחלק לב' מדריגות. הספירות הראשונות
שבבחינת הגדלות והוא בחינת כח"ב ג"ר ומתפשט בחו"ג ע"י הדעת שכולל

אחם נצבים: נדפס בקונטרס בפ"ע, קה"ת תש"ל"ב [ע"פ בוך א ובוך ב דלקמן], ונחלק ללי"ג פרקים ע"י
כ"ק אדמו"ר שליט"א.

נמצא — בכתב-יד מעתיק — בבוך א (ונודעתי — קאזינערי [בכותרת שבפנים]). ב (661) עג, א
[בכותרת: ביה תורת מאדמו"ר שליט"א שנת תקפ"ד לפ"ק]. ג (98) כד, א [בכותרת: תורת האדמו"ר
שליט"א, ושם נמצא עד לקמו ספ"ט, ונסמנו בו ט' פרקים]. ד (273) תקח, א. ה (628) כד, א [בכותרת:
תקפ"ג]. ו (960) קנד, א. ז (1154) קמג, ב. ח (1749) ט, א [בכותרת: ביה פ' נצבים מאדמו"ר כ"ק דובנער
ז"ע]. ט (1366) לח, ב. י (2017) קפ, א.

ביכלאך ד' ה' ו' ט' זהים (כנראה שהעתיקו ממקור א'), שבכולם בא המשך נוסף להמאמר ומתחיל: זהו
שמאלו תחת לראשי. אבל בטעות נשתרבו לכאן, כי זהו חלק מדיה ביום השמיע שמאלו (יודפס לקמן בעזיה
בחד' במאמרי שמי"ע).

המאמר נדפס ע"פ קונטרס הנ"ל, וניתוסף כאן בין אר"חיים אחיות או חיבות שנמצאו בבוך ה' ובבוך ט'.
כנראה, יסוד מאמר זה הוא דיה אתם נצבים היום הנדפס בסידור (עם דא"ח) והנדפס בלקרת ר"פ
נצבים, והנחת הרי"ם בן כ"ק אדה"ו בסה"מ תקט"ב ח"ב ע' חסכה. והגהות באור התורה נצבים ע' ארי.
אר"א. (וסיומו בכרך ו') ע' ביתג. וראה גם סה"מ תרנ"א ע' מד ואילך: תרנ"ג ע' קמד ואילך.

כסידור ובסה"מ שם נמצא גם ביאור למאמר זה.

כ"ק אדמו"ר שליט"א הואיל לאמר מאמר זה (לכד חלק המדבר בחק"ש מלכות זכרונות ושופרות וכו')
— בהוספת התחלה וסיים (ובא"זה שנייים) — בהתועדות דשי"ק ריצא, ט' כסלו (יום הולדת יום ההילולא של
כ"ק אדמו"ר האמצעי, וערב יום חג הגאולה — י"ד כסלו!) תש"ל.

אתם נצבים היום... ועד שואב מימך: נצבים כט, ט. י [ושם: עד שואב, וכ"ה ב' ה"ט ובסידור כאן: ושואב].
שורה בכללות — דאדם דאצילות: ו"ט: דאצילות.
שמשם שורש נשמות ישראל: ראה אגרת התשובה פ"ד.

ונחלק לב' מדריגות: ראה גם לקוטי תורה — להאריז"ל — ר"פ נצבים בשם הוהר — ראה זהר יתרו פב.

א.

לב' מדריגות: כדמוכח גם מזה שב' המדרגות הם נשני פסוקים והרי חלוקת הפסוקים מורה גם על
חלוקת הענינים [וראה מגילה כב, א: כל פסוקא דלא פסקי משה אנון לא פסקינו ליה וש"ע אדה"ו אח"ח
סח"צ, סע"א]. — הערה זו נדפסה בקונטרס הנ"ל.

שבבחי' הגדלות: ועפ"ז ילי"ם, מה שמדריגה הראשונה שבחלוקה הראשונה היא "ראשיכם" ומדריגה
הראשונה שבחלוקה השנייה היא "טפכם" — כי מדריגה הראשונה שבכל חלוקה היא מורה על כללות כל
הבחינות שבחלוקה זו (וע"ד אות הראשונה שבחיבה שהיא כוללת כל האותיות של החיבה — ראה שהיה"א

- 1) ראה פתח דברי לקונטרס הנ"ל — נדפס לקמן ע' אקנ"ג.
- 2) ראה לקמן ע' אקנה ובהערה 8 שכנראה הוא משנת תקפ"ג.
- 3) לשון הפתח דברי שם.
- 4) נדפס לקמן ע' אקמ"ו.

תשלט

חוג והיינו על שם ראשיכם שבטיכם כו'. ראשיכם הוא [בחי'] כתר שבכתר שכולל כל הראשים הפרטיים והוא בחינת רצון הפשוט ועצמי שבכנסת ישראל בכלל ובכל ניצוץ אלקי בפרט שאין טעם כלל לרצון אפילו טעם כמוס כו' כמו במתן תורה דכתיב ויחן ישראל כו' וכן אנו אומרים ברכנו אבינו כולנו כאחד באור פניך [כו'] אע"פ שהיו ס"ר דיעות כמו הראש שמנהיג ברצון אחד לכל האברים שיהיו כולם כאיש אחד בבחינת הרצון הפשוט ועצמי כו' וד"ל. ואח"כ אמר שבטיכם שנק' שבטי י"ה והוא בחי' אור הכתר שמתפשט בחו"ב שבכתר עצמו ונק' חו"ב שבכתר שמשם מתחלק ע"י הדעת לייב שבטים שהן י"ב גבולי אלכסון כידוע בענין הדגלים וזהו שכתוב ששם עלו שבטים. שבטי י"ה כו' והוא גילוי הרצון העצמי כנ"ל המאיר בהעלם השכל שנק' טעם כמוס לרצון ומשם [יש] שרש התחלקות למדות חו"ג שבדעת דרצון וזהו בחינת כח"ב בכלל. ואח"כ אמר זקניכם זקן שקנה חכמה ממקורה להביאה מן ההעלם מאין ליש כמו שכתוב והחכמה מאין תמצא לבוא בהתפשטות בבינה והן הסנהדרין שהן השופטים ודיינים ונק' עיני העדה כידוע. ובניצוץ האלקי בפרט הוא בחינת חו"ב שבנשמה בבחינת רא"י ושמיעה כו' כידוע. ואח"כ אמר שוטריתם הוא בחי' גויה דחו"ב שהן תוקף וחוזק אור השכל להיות המוח שליט על הלב שהן המדות שנמשכים

פ"ב. והרי ראשיכם היא כללות ענין הגדלות, הטעם — כללות ענין הקטנות. — הערה זו נדפסה בקונטרס הנ"ל.

הדעת שכולל חו"ג: ראה עץ חיים שער (לח) תיקון הנוקבא פ"ג. תניא ספיג. סמ"ג.

טוהח חו"ג — על שם . . . ועצמי: ב: משיא. ה: מיש. . . ב: ועצמות.

שאיין טעם כלל [ט: ליחא] לרצון: ראה לעיל בחיב פ' תצא ע' תרמה. ושי"ג. לקמו ע' אקט. גם לקמו פ"ד.

ו' ויחן ישראל: יתרו יט, ב [רשם: שם ישראל — אבל כהלשון בפנים הובא בכ"מ. וראה הנסמך לעיל בחיב פ' תצא ע' תצ].

אנו אומרים ברכינו אבינו [כ' תיבות האחרונות ליחא בגדוהט] כולנו כאחד: כסיום תפלת העמידה.

טוהח שמנהיג — שיהי: ח: שהיו.

לייב שבטים שהן י"ב גבולי אלכסון: ראה ספר הבחיר סמ"ב [צד"ה]. זהר במדבר ק"ח. ב. ביאורי הזהר פה, א ואילך. לעיל בחיב פ' ראה ע' תסו. ושי"ג.

י"ב גבולי אלכסון: ספר יצירה פ"ה מ"א. ספר הבחיר שם. ונמנו כפרדס שער (כא) פרטי השמות פ"ח. ששם עלו שבטים: תהלים קכב, ד.

זקן שקנה חכמה: תורת כהנים קדושים יט, לב. קדושים לב, ב. ראה לקמו ע' תשפת. אמרי בינה [קה"ת, תשמ"ה] קל, ד. לעיל בחיב פ' ואתחנן ע' רכת. ושי"ג. ח"ב פ' ראה ע' תעב. ושי"ג.

והחכמה מאין תמצא: איוב כח, יב.

הסנהדרין . . . ונק' עיני העדה: ראה עץ חיים שער (ח) דרושי הנקודות פ"א. מאמרי אדה"ז פרשיות התורה ח"א ע' רסד ובהנסמך לשם. לעיל בחיב פ' ואתחנן ע' קמה. ושי"ג. ח"ב פ' תבא ע' תשב.

חו"ב . . . רא"י ושמיעה: ראה תורה אור משפטים עה, א. מאמרי אדה"ז פרשיות התורה ח"ב ע' תקלו ובהנסמך לשם. לעיל בחיב פ' ואתחנן ס"ע רלה. ושי"ג.

המוח שליט על הלב: ראה זהר פינחס רכד, סע"א. תניא פ"ב. לקמו ע' אסו. הנסמך לעיל בחיב פ' תצא ע' תצ. וראה גם לקמו ע' תתלב.

ומסתעפים מן השכל ששולטים ומושלים על כל פרטיהן להיות כפופים ונגררים אחר השכל האלקי שבמוח חו"ב כו' והן כמו שלוחי הדיינים שרודים את העם במקל להכניעם שלא יטו ממשפט התורה ימין ושמאל כמ"ש שופטים ושופטים כו' כידוע. ואח"כ אמר כל איש ישראל שהוא בחי' הדעת המתפשט במדות שמתחלק לס"ר דעות וכמ"ש תוכן לבות ה' עד שיש שכל ודעת פרטי בכל מדה ומדה וכמו התפעלות האלקית שבכא"ו בשכל ודעת והשגה האלקית בכא"ו לפום שיעורא דילי' כידוע והדעת שכולל כל התחלקות פרטיות דכל קומת אדם (וכמ"ש ובדעת חדרים ימלאון שהן ל"ב שבילין המתפתחין ומתגליון בלב ומתחלקין לס"ר וענפיהן בכל דור ודור) והוא הנק' כל איש ישראל לפי שכולל כללות איש ישראל כאחד ממש (כמו והציון העצמי הנ"ל שלמעלה מן השכל וטעם ודעת כנ"ל שלמעלה מהתחלקות דס"ר, ובבחי' דעת זה המתפשט וכולל ס"ר גם הוא כאיש אחד יחשב להיותו בבחי' התכללות וחיבור דס"ר דעות כאחד [כנ"ל]), וכי' בבחי' הגדלות דכח"ב עד בחי' הדעת המתפשט במדות חג"ת שנק' אדם פנימי ובפרט היינו כל ניצוץ האלקי שמתפעל בהשגתו באהוי"ר שכלי' לפום שיעורא דילי' כנ"ל.

(ב) ואח"כ אמר טפכם וגרכם [נשיכם] כו', וכמו שהזכיר קודם ה' מדריגות בבחי' הגדלות דאדם ראשיכם שבטיכם וקניכם כו' שכל זה שייך לבחי' המוחין דגדלות עד דעת המתפשט במדות שנק' כל איש ישראל [איש] הוא בבחי' הגדלות דמוחין דחו"ב כידוע. וכך אמר בבחי' קטנות דאדם שהוא בבחי' קטנות הדעת המצומצם מאד בקטנות המדות שהם בחי' אנפי זוטרא שנק' טפכם כמו הטף באדם שאינם בני דעה גמורה כגדול בשנים וכמ"ש נשים וקטנים לאו בני דעה נינהו ועם כל זה דעת מצומצם יש גם בקטנים

שרודים את העם במקל . . שופטים ושופטים: שופטים טו, יח וברשי' שם. פרשי' סנהדרין טו, ב ד"ה שופטים.

וכמ"ש תוכן: ראה סידור ד"ה אני בצדק (הערה זו נדפסה בקונטרס הנ"ל) [כב, ב. מאמרי אדה"א ויקרא

ח"א ע' שב, ושי' ח"ב ע' תשמה. כמדבר ח"ב ע' תצד. דברים ח"א ע' רלא].

תוכן לבות ה': משלי כא, ב [ושם: ותוכן. אמנם כהמונא בפנים מובא בכ"מ, ומחס: מאמרי אדה"א ויקרא ודברים שם].

בכא"ו לפום שיעורא דילי': ראה זהר וירא קג, ריש ע"ב.

ובדעת חדרים ימלאון: משלי כד, ד [ושם: ימלאון]. ראה עטרת ראש שער יוה"כ פ"ו. לעיל בחי' פ' תצא

ע' תריה. ושי'.

שויה הגדלות — דכח"ב: בה"ט: דכח"ד.

שויה (ב) — וגרכם: בה"ט: ליתא.

איש . . הגדלות במוחין דחו"ב: ראה זהר תוריע מה, א. ספר המאמרים תקס"ז ע' קו. מאמרי אדה"א

ויקרא ח"ב ע' תעד. פירוש המלות פ"ב.

נשים [בז' גוסף: (דעתו קלות). ואולי הסוגריים הם סימן למחיקה, כרגיל בכריכ' תחי' וקטנים לאו בני

דעתה נינהו: וכיה גם במאמרי אדה"א כמדבר ח"ג ע' אירסו. וראה פרי עץ חיים שער (כו) השופר פיה: דעתו

ביותר וכמו הפעוטות שמקחן מקח כו' וכ"ש בני י"ג שנים שהן בר עונשין ונק' רביא שעכ"פ מאיר בהן חלק האחרון שבדעת המתפשט למדות ששייך למעשה בלבד הן או לאו שנק' נה"י שבנה"י וכמו התפעלות של אהבה ויראה ששייך למעשה בלבד שנק' קטנות המדות שבבחי' קטנות הדעת (בדור האחרון הזה שהוא בבחי' עקביים כו' כמ"ש במ"א), ונשיכם הוא בחי' הקטנות דבחי' מקבל בחי' נוק' וזהו כאשר כני' נק' אשה יראת ה' והוא בחי' כלי בית קיבול שבכאור"א לקבל גילוי אור האלקי במצות מעשיות בפומ"ל לבד ע"י קבלת עול מלכות שמים ביראה או אהבה לענין מעשה לבד אחר התפעלות דאהוי"ר בבחי' קטנות המוחין [כנ"ל] כידוע וד"ל. ואח"כ אמר וגרר כו' מחוטב עציץ ועד שואב מימך. הנה ג' מדריגות האלה הן בחי' מדריגות החיצוני' ביותר דבחי' לבושים דנוגה שהוא הנה"ב והטבעית שנמשכו מאב ואם בתאווה גופנית שנק' גרר כידוע בענין הגר שנמשך מאוה"ע מע"ש דק"נ בבחי' הנירוורים דרפ"ח כו' שנתקרב הרחוק תחת כנפי השכינה כו' וכך הוא כנפיה"ב שנתקרב [לה'] ברצון ושכל ומדות הטבעים דק"נ כגר שנתגיר ממש וכמו בעית ידוע, וכלולה גם היא מבחי' גדלות המוחין וקטנות ומלבשת לנהיא ונק' לבוש חשמ"ל שנתברר מק"נ ונעשה לבוש דכיא לנשמה בג"ע וע"ז אמר וגרר אשר בקרב מחניך שנבדל מפנימיות האלקות שבנשמות ישראל שנק' איש ישראל דלעילא רק נתפס ונגרר בקרב מחניך כטפל לגבי העיקר לשמש ולעבוד עבודה גשמית ונק' עבד כנעני שבא להתגייר שעובד עבודה גשמית כמו לחטוב עצים ולשאוב מים שהוא רק כמו הכנה גשמית לבישול ואפי' למאכלים שהן המצות באהוי"ר כו' ועבודה זו היא כעול ובע"כ ממש ועכ"ז נטפלים ונגררים אחר העיקר שהוא ציור אדם פנימי דכנס"י

של נשים קלה . . . כי אין להם דעת. בנוגע לקטנים — ראה חניגה ב. ב. גיטין כב, סע"ב. ועוד. וראה גם תורת חיים תצוה תקס, ב.

הפעוטות שמקחן מקחן: גיטין נט, א.

פפכס . . . בני י"ג שנים: ראה חתם סופר מסות לא, יז: שכל מי שלא הגיע לעשרים נק' טו.

בני י"ג . . . בד עונשין: ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' רמב. דברים ח"א ע' רמז.

ונק' רביא [בז': חיים]: באם קאי אבני י"ג שנים — ראה מתורגמן ערך רביא, הובא באור התורה תרומה ע' איתנא. ערוך השלם מערכת רבי-רובא. וכאם קאי אלפניו (קטנים) — ראה הנסמן בהג"ל. פי המפרש ריש תמיד. שם כו, רע"א. רבינו גרשם שם. הנסמן בלקוטי שיעות קרח כרך יג ע' 64. וראה ג"כ תורת לוי יצחק מדות ע' רע"א.

כדור [ט': כדור] האחרון הזה שהוא בבחי' עקביים [ה"ט: העקביים]: ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תתמב. ושי"ן דברים ח"א ע' עז. ושי"ן לקמן ע' תתמא. ושי"ן. אשה יראת ה': משלי לא, ל.

הגר . . . תמיש דק"נ: ראה ביאורי הוהר בשלח מא, ד. שערי תשובה חינוך סח, ריש ע"ד.

ונק' [ה"ט: ליתא] לכוש חשמ"ל . . . לנשמה בג"ע: ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תצג.

נתפס [ב': שטפלי. ה"ט: נטפל] ונגרר . . . כטפל לגבי העיקר: ראה לעיל בח"א פי עקב ע' רצו. שערי תשובה שם סז, ג.

ואפי' למאכלים: ראה פיה"מ להרמב"ם עירובין רפ"ג: והמים והמלח אינם מן המזונות אבל הם מוליכים המזון. וראה תרי"א ע"ג, ג. — הערה זו נדפסה בקונטרס הג"ל.

שנק' איש ישראל כניל, וכאשר חלק הרע שבנפש הבהמית גובר ומושל על הנשמה אז נאמר הגר אשר בקרבך יעלה מעלה כו' (שהוא בחי' גלות השכינה בכלל דרישא שכיבא לעפרא וזנבא שליט כו' כמ"ש קולה כנחש כו' כידוע), וע"כ אמר אתם נצבים היום כולכם דוקא ראשיכם שבטיכם כו' עד חוטב עציך כו' כולם נצבים ועומדים לפני ה' ממש הגופים עם הנשמות בהתכללות אחת לעברך בברית ה' אלקיך כו' ודל.

ג) אך הנה זהו לכאורה פלא גדול דבשלמא הנשמות יכולים לעמוד לפני ה' ממש בבחי' מקור חוצבם באלקים חיים כי חלק ה' ממש הם וכמ"ש נר ה' נשמת אדם אבל גרך אשר בקרבך בחי' טפל בקרב מחנה השכינה ששרשו מהיכלות דקי"נ [כניל] איך גם הם יעמדו לפני ה' כו'. אמנם הענין הוא דפ' זו דאתם נצבים היום כו' קאי על יום דריה דוקא שמפני זה הטעם קוראים פ' נצבים קודם כל ר"ה דוקא. והטעם הוא לפי שבר"ה יש עלי' לנשי' שמתעלים ונגבהים למעלה מעלה בשרש ומקור חוצבם בפנימי' דשם ה' כידוע בענין שמאלו תחת לראשי שזהו ר"ה שנגבהים בחי' ראש דכני' ע"י בחי' שמאל העליון וימינו תחבקני ביוה"כ בימין מקרבת דבחי' חסד העליון שיוורד ונמשך למטה ממש כו' (וע"כ הוא מונה כאן כל פרטי ציור הקומה דכני' ראשיכם שבטיכם כו' עד חוטב עציך כו' שכולם עולין למעלה ונצבים לפני ה' ממש). והענין הוא כידוע בפ"י יעקב חבל נחלתו שיש ב' מדרגות בנשמת אדם, א' חלק התחתון דחבל שבגוף הוא חלק הנשמה

הגר אשר בקרבך יעלה מעלה [בה"ט נוסף: מעלה]: תבא כו, מג [שם: יעלה עליך]. ראה ד"ה להבין .
 הקלות שבחוכחה תפסי, נדפס באור התורה תבא ע' תחדש והגהת הצי"צ שם בכרך ו ע' בישצה.
 דרישא שכיבא לעפרא . . קולה כנחש [בה"ט נוסף: ילך]: ירמ"י מו, כב. ראה הערה שלאח"י. לעיל בחיא
 פ' דברים ע' יד. ושי"נ.
 כידוע: ראה זחיג קיט, ב. — הערה זו נדפסה בקונטרס הגיל.
 לעברך בברית ה' אלקיך: נצבים כט, ג.
 הנשמות . . בבחי' [בה"ט: כי שרש] . . כי חלק ה' ממש: האיזנו לב, ט. ראה תניא ספכ"ח. רפ"ב. מאמרי
 אדה"א ויקרא ח"א ע' שעג בהערה.
 נר ה' נשמת אדם: משלי כ, כו. ראה גם לעיל בחיא פ' דברים ע' קכב. ח"ב פ' תצא ע' תקנ—במדבר ח"ב
 ע' תחד וע' תתחמ.
 דאתם נצבים היום . . דריה: ראה זהר בא לב, ב. פינחס רלא, א. מגלה עמוקות נצבים ד"ה בעשירי (ט).
 ד). הגהת מהר"י כץ בסענז רוא סיפ נצבים.
 קוראים פ' נצבים קודם כל ר"ה דוקא [בה"ט: ליתא]: תוד"ה קלות שבתרכ — מגילה לא, ב. רמב"ם הל'
 תמלה פ"ג הי"ב. טושרע אר"ח סתכ"ח ס"ד.
 שמאלו תחת לראשי . . וימינו תחבקני: שיר השירים ב, ו. ראה לקמן פ"ט. לעיל בחי"ב פ' תצא ע' תקכט
 וע' תרסו. ח"א פ' דברים ע' צב.
 יעקב חבל נחלתו: האיזנו לב, ט. ראה דרך חיים שער התשובה רפ"א.
 שריה ב' — בנשמת אדם [ה"ט: בנשמות] . . הוא חלק הנשמה שבגוף [ה"ט: ליתא, ואולי נשמט מפני
 תיבות הדומות: שבגוף . . שבגוף].

שבגוף כמו שאו' נשמה שנתת בי [טהורה היא בי] ממש וכמא' השם נותן בו נשמה וכמו ויפח באפיו נשמת חיים כך אתה נפחת בי ממש. והבי' חלק העליון דחבל שהוא שרש הנשמה כמו שהיא דבוקה למעלה ונק' מולא כו'. וכל השנה העיונות מבדילים בין נשמות ישראל [בחי'] אביהם שבשמים שהוא אור זרוע לצדיק [עליון כו'] מקור כל חיי הנשמות ששרשם הראשון בבחי' אור או"א דאצילות שנק' אביהם שבשמים וכמ"ש כי אבי ואמי עזבוני כו' אך כאלול עד ר"ה שו"ש אני לדודי ודודי לי מתחיל עליות הנשמות שבגופים להאיר משרשם הראשון כמ"ש ה' אורי וישעי ה' מעוז חיי כו' עד לך אמר לבי כו' את פניך ה' אבקש שנחזרים פב"פ כו' ווי"ש וה' יאספני שהוא למעלה משם הוי' דחוי"ב הנק' או"א כו' והן י"ג מדה"ר דא"א שנמשך להיות תוס' אור חדש במקור חיי נשמות ישראל כידוע.

ד) וְהָיוּ כָלֹת עֵינֵי הַמַּלְכוּת וְזִכְרוֹנוֹת בַּתְּפִלָּה מוֹסֵף דְּרָאשׁ הַשָּׁנָה כַּמ"ש ויהי כישורון מלך כהתאסף ראשי עם [יתד שבטי] כו' דעל ידי ה' פסוקים דמלכות שבתנ"ך שישראל אומרים דוקא ממשיכים מחדש פנימיות אור הכתר דמלי' כו' ואז נזכרים בזכרון הברית בי' פסוקים דזכרונות וזכרון הברית הזה הוא בבחי' פנימיות ועצמות דאוא"ס ב"ה ממש (כמשי"ת) וכל זה הוא מה שאומרים כאן בפ' זו דאתם נצבים היום כו' דהנה פי' נצבים הוא ענין הקמה והגבהה כמו קמה אלומתי וגם נצבה וכמו מצבת אבן שמונחת בארץ שמקים אותה ומציבה למצבה כמו המצבה [ד]יעקב דכתוב ויקח יעקב [אבן] כו' וירימה מצבה וכל ענין המצבה כך הוא הקמה והגבהה מן הנפילה כמו אדם הנצב על רגליו שמרים ומקים רגליו כמו הנה ה' נצב [עליון] כו' וכך הענין כאן דנשמות ישראל נגבהים ומתעלים משפלותם בכל ר"ה כמו שכתוב סומך ה' לכל הנופלים שכל השנה נק' סוכת דוד הנופלת

שאר נשמה שנתת . . . וכמא' השם [12: הקב"ה] נתן בו נשמה . . . ריפח באפיו: ברכת אלקי נשמה . . .
ראה נדה לא, א . . . בראשית ב, ז.
הנשמה . . . ונקי' מזל: ראה לעיל בחיב פי' תצא ע' תצא. וישנ.
אור זרוע לצדיק: תהלים צו, יא.
כי אבי ואמי עזבוני: תהלים כו, י. ראה לקמן פי"ג. לעיל בחיב פי' תצא ע' תקמו.
באלול . . . אני לדודי: שיר השירים ה, ג. ראה לעיל בחיב פי' ראה ע' חרג ובהגטמו שם.
ה' אורי וישעי ה' מעוז חיי . . . לך אמר לבי . . . וה' יאספני: תהלים שם כו, א [בדילוג]. ה . . . סיום הכתוב
כי אבי.
ויהי כישורון מלך: ברכה לג, ה.
קמה אלומתי . . . וכמו . . . ענין המצבה [כ"ז ליתא ב'12]: וישב לו, ז.
ויקח יעקב [אבן] כו': יוצא לא, מה [אבן כו' — כ"ה ב'12].
שורה [אבן] — המצבה [ה'12]: הצבה . . . הנפילה [1: השפלות] . . . ומקים [10: ומציב].
הנה ה' נצב: יוצא כה, יג. עמוס ז, ז [לפי הנדפס בקונטרס אפשר הכוונה להכתוב דעמוס. ושם: והנה.
אמנם ככתב מציעא טז, א: שאילמות נח שאילתא ד הובא ככפנים: הנה, ולפי ה'12 הכוונה להכתוב דיוצא. וגם
שם: והנה].
סומך ה' . . . סוכת דוד הנופלת: תהלים קמה, יד. עמוס ט, יא. וראה לעיל בחיב פי' תצא ע' תקכה ואילך.

[כו'] תמיד והוא בחי' גלות השכינה בכלל ובפרט בכל נשמה בהיותה מתגאלת בלבושים צואים דנהיב ובר"ה ה' מקים מעפר דל ומגביה לכללות נש"י וזהו שזוקף לכל הכסופים כמו הזוקף לאבן ולבינה שנגבהת כלפי מעלה וז"ש אתם נציבים היום שנציבים ועומדים בבחי' קומה זקופה כלפי מעלה והוא מצד שמאיר בבחי' משרשם הראשון בבחי' פנימיות ועצמיות אר"ס ב"ה שבפנימיות הכתר כנ"ל וז"ש לפני ה' אלקיכם ממש, וסיבת ההצבה והקמה זו היא מלמעלה כמ"ש שמאלו תחת לראשי כו' כנ"ל וד"ל. והוא מ"ש בסיפא לעברך בברית ה' אלקיך כו' ההצבה זו דנש"י להיות בבחי' פני"פ הוא כדי לעברך בברית ה' אלקיך דוקא שהוא בכריתות הברית בבחי' פנימיות ועצמיות דאר"ס ב"ה שבפנימיות הכתר שהוא ענין הזכרונות ממש (וכמ"ש בסמוך בעו"ה).

ה) ועוד יתפרש ענין נציבים ל' ממשלה ושררה כמו וישם באדום נציבים וכמו נציב פלשתים שהוא שר המושל על המדינה וכן המתמנה על העובדים במלאכה נק' נציב כמו הנער הנצב על הקוצרים כו' וכה"ג וכך יובן [גם] כאן בנש"י כאשר מתעלים [ונגבהים] במקורם הראשון ומאיר עליהם מבחי' פנימיות דשם ה' כמ"ש ה' אורי וישעי כו' כנ"ל אז עליהם דוקא נמשך כל שפע חיצוניות העולמות ומלאכים עליונים עד ע"ש דנוגה דעש"י ונק' נציבים ענין ממשלה ושררה כמ"ש כי עם קדוש אתה לה' אלקיך כו' וד"ל. ובכ"ז יתרוץ הקושיא הנ"ל איך א' דגם גרך וחוטב עציך כו' נציבים גם הם לפני ה' ממש כי הנה מאחר שעולים נש"י לקבל אור מפנימיות דשם ה' הרי משם יכול להאיר גם לחלק אור הנשמה אלקית שמלובשת בלבוש גס דק"נ הגופני כמו ברצון ושכל ומדות טבעיות שגם הם יהיו קמים ועומדים לפני ה' ממש, רק שהן כטפל לגבי העיקר לבד וכדוגמא שהי' במית שעמדו פני"פ ממש שגם הגופים שלהם עמדו וקבלו אור פני מלך חיים [מקורב] כמו הנשמות ממש רק שלא יכלו לעמוד מקרוב וינועו ויעמדו מרחוק, וכך בר"ה מפחד אלקי ינועו הגופים ויכניעו לבם בתשובה שלימה ויעמדו מרחוק משא"כ ביוה"כ (וכמשי"ת) וד"ל.

שוריה ה) — וישם . . הנער הנצב: ו' ונצב.

וישם באדום נציבים . . הנצב על הקוצרים: הטעם שמביא בהמאמר פסוקים אלו (ש"ב ת, יד. י"א י"ג, ג. רות ב, ו) [ולא הפסוק נציב שנאמר בשלמה (מ"א ד, יט) וגם לא נצב מלך (שם כב, מז) כרגיל בכ"מ] י"ל שהוא בכדי לרמוז שהעילוי דנציבים ישנו גם ב"גור" (נהי"ב הנמשכת מבחי' אוה"ע) — וכמו וישם באדום נציבים, ונציב פלשתים, שגם ה"נציבים" הם מ"אדום" ו"פלשתים" ומ"מ הם נציבים. [ולא הביא הפסוק (במלכים שם) ומלך אין באדום נצב מלך, כי פי' הוא שהנצב במקום מלך — וזה שולל בהמאמר כנוגע לגרף] וגם כחוטב עצי' ו"שואב מימדי" — וכמו הנער הנצב על הקוצרים, שעם היותו גם הוא מה"עובדים במלאכה, מימ' (להיותו ממונה עליהם) הוא נצב. — הערה זו נדפסה בקונטרס הנ"ל.

שוריה עליהם — עליהם . . ומלאכים: ה"ט: על ידם . . למלאכים.

כי עם קדוש אתה: ואתחנן ז, ו. ראה יד, ב.

וינועו ויעמדו מרחוק: יתרו כ, טו.

ו) אך [הנה] עדיין יש להבין מ"ש ל' כולכם דוקא דמשמע שנצבים בהתכללות כולם כאיש אחד ממש וע"כ א' ראשיכם שבטיכם [כו'] דפי' ראשיכם כל פרטי ראשים של כל שבט שמתכללים כאחד וכן שבטיכם כו' כמ"ש ויהי בישרון מלך בהתאסף ראשי עם יחד שבטי ישראל דמשמע דעיקר ההתכללות הוא בראשי עם שיתאספו כל ראשי עם ביחד דוקא. ויש להבין מה שייך זה למ"ש ברישא ויהי בישרון מלך אז דוקא יתאספו ראשי עם יחד ולשון בהתאסף ממילא משמע ולא שצריך לאספם ולחברם יחד כו'. והענין הוא דמ"ש אתם נצבים היום כולכם לפני ה' הגם שמבואר למעלה דקאי על יום ר"ה שהוא בבחי' עליית המל' שמתכללים יחד כללות נש"י בעלותם להיותם בבחי' ביטול העצמי כו', אמנם זהו בחי' [ה]התכללות והחיבור שמצד המקבלים שמתחברים יחד גם שהוא כמו ב' הפכים כמו המרכבה עליונה שנושאים את הכסא דכולים בא' ממש כמ"ש וקרא זא"ז ות"א ומקבלין דין מן דין כו' ואיתא בזהר דכלילן דא בדא ושליכין דא בדא כו' וכן במ"ת דכתיב ויחן ישראל כו'. אבל יש בחי' התכללות עליונה מזה שבא מצד המשפיע בירידתו מלמעלמ"ט לגבי המקבלים שאז מתכללים [גם] כל ראשי עם יחד דגם שבחי' התכללות שבמקבלים מצד עצמם בא מצד ביטול הרצון העצמי כנ"ל כמו התכללות דס"ר דעות במ"ת וכמרכבה עליונה כנ"ל מ"מ יש לכל שבט ראש מיוחד במדריגתו רק שמתחברים יחד להיות כאיש אחד וכן במרכבה כמו אר"י להימין כו', אבל בחי' התכללות שבא מצד קירוב המשפיע ביותר למקבלים או מתכללים כל בחי' הראשים יחד מבלי שימצא בחי' וראש וסוף כלל כמו לע"ל כתיב ולא ילמדו איש את רעהו כו' כי כולם ידעו אותי ממש מקטנם כו' לפי שיהי' התגלות וקירוב המשפיע שהוא עצמות אוא"ס ב"ה ממש כמו שהי' בדוגמת זה במ"ת בהגלות נגלות עצמות אוא"ס ב"ה כהר סיני דכתיב וירד הוי' על הר סיני כו' וכל העם רואים כו', שזוהו כמו קירוב וגילוי אור השלהבת עצמה לגבי הניצוצות הקטנים וז"ש דרשו הוי' בהמצאו למטה כמו שהוא למעלה, שממילא יוכללו

שריה עם — סמילא . . . כולכם: ה': נרשם עה"ג: ט': ליתא.

וקרא זא"ז [זה אל זה] . . . ומקבלין דין מן דין . . . דכלילן דא בדא: ישע"י ג, ג ובתרגום יונתן שם. ראה זהר תרומה קע"א, א. מאמרי אדה"א וקרא ח"א ע' טו וע' צו. במדבר ח"ב ע' תב, שם ע' תשיג; תשכו; תתכנ. ות"א [': ותרגומן]: בתורת חיים בראשית כו, ד: וח"י. אמנם כהלשון בפנים מובא גם במאמרי אדה"א וקרא שם ע' צו. במדבר ח"א ע' לד.

ירחן ישראל: נסמו לעיל פ"א.

כמו [הט': פנין אר"י להימין]: יחזקאל א, י.

בחי' וראש [הט': ראש] . . . ולא ילמדו [כג' גוסף: עוד] איש . . . מקטנם [כ ט גוסף: ועד]: ירמ"י לא, לג [ושם: למקטנם].

וירד הוי' על הר סיני . . . וכל העם רואים: יתרו יט, כ, כ, טו.

ודש דרשו . . . למעלה: ח': מוקף, סימן למחיקה. ובשאר הכתי' ליתא. ונראה שנשתרבו לכאן מלקמן

שריה גילוי.

וירוצו יחד להכלל בשלהבת הגדולה וע"כ על כל דבור פרוחה כו' להיות שהי' גילוי בחי' המאור עצמו בקירוב גדול (וכעין זה עכשיו בעליות הנשמות בג"ע בקירוב לזיו השכינה שמתכללים יחד כנר בפני האבוקה כמו שכתוב להשתחוות לפני ה' ממש), וכך הוא גם כאן במ"ש אתם נצבים היום כולכם לפני ה' דקאי על י"כ שאז ירד משה מן ההר עם לוחות האחרונות כידוע שע"ז נאמר וימינו תחבקי כניל שזהו בחי' ירידה וקירוב וגילוי דפנימיות ועצמיות אוא"ס כ"ה מלמעלה למטה לגבי המקבלים שהן כנסיי כמ"ש לפני ה' תטהרו לפני ה' ממש וכידוע דיו"כ נק' שבת שבתוך שהוא מעין עוה"ב שיהי' גילוי וקירוב אור העצמות ממש כמ"ש יקימנו ונחי' לפניו ממש כמשל גילוי וקירוב האבוקה לגבי הניצוצות כניל. וזהו שכתוב דרשו ה' בהמצאו למטה כמו שהוא למעלה בעצמותו ממש קראוהו בהיותו קרוב למטה כמו שהוא למעלה כו' וזהו הנק' בחי' תשובה עילאה שז"ש ישוב ירחמנו ואיתא בזהר ישוב מאן אתר מהאי עתיקא סתימאה כו' סדכ"ס דלית מחשבה תפיסא ביי' כלל ישוב אלינו מלמעלה למטה כו' (כמ"ש בדרוש דאני לדודי כו') וזהו ג"כ מ"ש אתם נצבים בחי' הצבה זו היינו כמ"ש בעוה"ב יקימנו ונחי' לפניו ממש וזהו שא' נצבים לפני ה' אלקיכם כו' ממש שהוא ביו"כ דכתיב לפני ה' ממש תטהרו הוא [בבחי'] גילוי המאור עצמו כמ"ש בהיותו קרוב כו'. ואמנם זהו בא מחמת בחי' עליות דנשי' בריה כתש"ת מלמטה למעלה דוקא וכמ"ש שמאלו כו' כניל ודל'.

ז) וזהו ויהי בישורון מלך בהתאסף ראשי עם יחד כו', פי' בישורון היינו בחי' ההתכללות דקו האמצעי דתי' שנק' ישורון כידוע והוא ע"י

על כל דבור פרוחה: ראה שבת פת, ב. הנסמך במאמרי אדה"א ויקרא ח"א ס"ע ג.
 להשתחוות לפני ה': שעי' טו, כג [בדילוג].
 י"כ . . . לוחות האחרונות: ראה תענית ל, ב. רשי' תשא לד, כט. הספוט לשרע אדה"א חו"ה רסתקפ"א (ע' תרפב).
 לפני ה' תטהרו . . . דיו"כ נק' שבת . . . עוה"ב: אחרי טו, ל . . . ראה לקמן ספ"ט. פלי"ב. לקמן ע' תתק"ג.
 יקימנו ונחי' לפניו: הושע ג, ב.
 דרשו ה' בהמצאו: שעי' נה, ג. וראה לקמן ע' אקל.
 ישוב ירחמנו ואיתא בזהר: מ"כה, ג. יט. ראה ותר ויקרא טו, א. לעיל בחי' פ' דברים ס"ע כג. ושי"נ. בחי' פ' תצא ע' תקכד. ושי"נ.
 סדכ"ס דלית מחשבה תפיסא: זהר יתרו פט, א. תרומה קמו, ב. תקוני זהר בהקדמה י, א.
 כמ"ש בדרוש דאני לדודי: לעיל בחי' פ' תצא ע' תרנז. וע' בסידור הגדפס [עמ"ש] אני לדודי — סידור שער האלול רכה, ג האילך.
 גילוי המאור עצמו . . . בהיותו קרוב: ראה עטרת ראש שער ר"ה פכ"ב. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תקעה. ושי"נ. דברים ע' מד, לקמן ע' תתקפח.
 שו"ה ז: פרק זה הועתק בספר המאמרים תרנ"ג ע' קמד.
 דקו האמצעי דתי' שנק' ישורון: ראה סידור שער ר"ה רלה, ג. מאמרי אדה"א פרשיות התורה ח"א ע' רנב ובהנסמך לשם. עטרת ראש סדיה תקעו נה, ב.

בחי' שם מ"ה דאדם שנק' שם מ"ה מלגאו כו' שזהו עיקר בחי' התיקון
 בפרצוף אדם כידוע וכמו שאנו רואים באדם למטה שהאברים מתכללים וע"ז
 יחד אע"פ שכל אחד מזגו וחיותו ופעולתו מיוחד במדריגה בפ"ע עכ"ז
 מתחברים כולם וע"ז לעבודה אחת וכולם נשמעים לרצון שבמוח כיא הרגל
 להילוך והעין לראות כו' וגם באברים עצמן יש בחי' התכללות בכל אבר
 מאבר וזולתו גם בראש ורגל כו' שהרי ירפאו כאב הראש בהקזת דם מן
 הרגל עד שמוכרח לומר שיש התכללות דמות שבראש עם הרגל באופן
 שהראש מקבל מן הרגל לפי שיש ממהות אור וחיות שבמוח הראש בגידי
 הרגל ובראש ימצא מחיות גידים שברגל. ונמצא לא ידוע מי הוא הראש כו'
 מאחר שהראש מקבל מן הרגל וז"ש מבלי שימצא ראש וסוף לפי שאין לכ"א
 שלימות בפ"ע בלא זולתו כלל כי מה שיחסר לאבר זה ימצא אור שפעו
 ושלימותו באבר זולתו עד שכולים מקבלים זמ"ז ומשפיעים זל"ז ונמצא
 שבכללות וחיבור כולם דוקא נקרא אדם ובחי' שלימות כמו דבר אחד ממש
 כמ"ש במ"א. וכך יובן בצירוף קומה דכנ"י שיש נשמות שנק' ראשי אלפי
 ישראל כו' ויש נשמות מבחי' יד ורגל כמו שהיו במית ס"ד וכולם ערבים
 זבי' בבחי' התכללות דגם שהראשים [נק'] משפיעים מ"מ מקבלים הן
 שלימות שלהן מנשמות שהן בבחי' רגל דוקא וכמו שא' משה ת"ר אלף רגלי
 כו' (וכמו ביששכר וזבולון דתורה דיששכר קיבלו מעסק דזבולון וכך תמכין
 דאורייתא משפיעים לבעלי תורה וכמ"ש שמה זבולון בצאתך ואח"כ יששכר
 באהליך) לפי שלא יש בכא"א שלימות רק מזולתו וכן זולתו אין בו שלימות
 רק מחבירו כי מה שיחסר לזה ימצא שלימות בחבירו כנ"ל באברי הגוף
 נמצא בחיבור והתכללות כללות נש"י יחד דוקא כמו במ"ת נק' איש אחד
 כמ"ש ויחן ישראל כו' (ורא' ממה שא' זכה נוטל חלקו וחלק חבירו וכו')
 כמ"ש במ"א בענין אין בן דוד בא כו') ובלא חבורם יחד אין שלימות בכל
 דגל ושבת בפרט כמו שאין שלימות כלל באבר אחד כנ"ל. וזהו כל עיקר

שם מ"ה דאדם: נסמן לקמן ע' תתקד.

שם מ"ה מלגאו: נסמן לקמן פ"ט.

עיקר בחי' התיקון בפרצוף אדם . . כמ"ש במ"א: ראה מאמרי אדה"ז תקס"ה ח"ב ע' תש"ט ואילך
 ובהנסמן לשם. מ"שיות התורה היא ע' ט"ו ואילך. תורת חיים שמות ע' ס"א ואילך.

מבלי שימצא ראש וסוף: ראה קהלת ג, יא.

נשמות שנק' ראשי אלפי ישראל . . ורגל: ראה תניא פ"ב.

שא' משה ח"ד אלף רגלי: בהעלותך יא. כא. ראה ד"ה השמים כסאי במאמרי אדה"ז תקס"ה ח"ב ט"ע תש"ט
 ואילך. ט"ע תשכ"ו ואילך. ומקבילו בתורה אור בראשית א, ב.

ביששכר וזבולון . . תמכין דאורייתא . . שמה וזבולון: ברכה לג, יח. בראשית רבא פצ"ט, ט. סידור שער
 הת"ת צ"ח, ג. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תתמו. רש"י.

כמ"ש ויחן ישראל: נסמן לעיל פ"א.

זכה נוטל חלקו וחלק חבירו . . אין בן דוד בא: ראה חגיגה טו, א. סנהדרין צ"ח, א. ד"ה להבין מאורו
 מפני מה חי' מ"ק אדה"א [תקפ"ב — קה"ת, תשל"ט ע' 25 ואילך].

ענין הגלות דכנ"י במה שהם מפורדים ומפורדים כמ"ש בד' רוחות השמים פרשתי אתכם כו' שאין ציור קומה שלימה יחד רק כמו אברי' פרטי' כנ"ל (וכמ' שא' המן מפורד ומפורד בין העמים שלא כסדר קומה כמ"ש בר"מ דכנוהי דאברהם בגלותא דאדם כו' משא"כ בא"י היו כולם יחד בציור קומה כמ"ש ואגודתו על כו') והיינו הטעם דקיבוץ גלויות שיהי' כנ"י בציור קומת אדם שימצא בהם בחי' השלימות דאדם במה שכל האברים מתחברים יחד וכאוי"א מקבל שלימותו מזולתו ועוזר ומשפיע לזולתו כנ"ל.

ח) וזה כל עיקר [בחי'] התיקון דשם מ"ה שבזה עיקר ההבדלה בין היכלות דסטרא דקדושה והיכלות דס"א ששם הוא בחי' הפירוד וההתחלקות זמ"ו ונק' ענפין מתפרדין כו' לפי ששרש הע"ש הוא מבחי' ז"ת דתהו שנפלו בשב"כ שהיו בבחי' פירוד זת"ו (כמשי"ת) וזהו ויקם עדות ביעקב ותורה שם כו' שהתורה עיקרה גם כן בבחי' התיקון דשם מ"ה דאדם ונק' תורת האדם ויש בה פרקים ושייפי' וכולולים זע"ז כאברי האדם מבלי שימצא ראש וסוף כי אין שלימות במצוה פרטיות כמו באבר אחד ונמצא שלימותה במצוה זולתה והראש מקבל מהרגל, וראי' ממצות צדקה שהיא בבחי' רגל שמשלמת למצות ת"ת שבראש וכמו שבטלו ר"מ ור"י מצות ק"ש מפני הכנסת כלה כמ"ש במ"א וכמ"ש בצדקה תכונני (וכת"ח שמקבלים מע"ה כנ"ל). וזהו ג"כ הטעם שא' לשתף אינש נפשי' בהדיא צבורא קודם התפלה לקיים מצות ואהבת לרעך כמוך שיהי' נשלם ע"י זולתו בחיבור כללות קומת אדם שאז

בד' רוחות השמים פרשתי אתכם: זכרי' ב, י (ושם: סארבע. ולהעיר מתורת חיים כראשית מכ, סעי"א, מד, א).

מפורד ומפורד בין העמים: מגילת אסתר ג, ח.
דכנוהי דאברהם בגלותא דאדם: ראה זהר (רעיא מהימנא) פינחס ריח, סעי"ב. לעיל בחי' פ' דברים ע' קט. רש"י.

ואגודתו על: עמוס ט, ו.
שו"ה ח: פרק זה הועתק בספר המאמרים תרנ"ג ע' קמה שו"ה ומשפיע — וזהו. העי"ש [הע' עירם] הוא מבחי' ז"ת דתהו: ראה מאמרי אדה"ו פרשיות התורה ח"א ע' עב. ויקם עדות ביעקב . . . ונק' תורת האדם . . . פרקים ושייפי': תהלים עת, ה. שמאל"ב ג, ט. ראה זהר תולדות קל"ה, ב. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' קצח. ושי"ג. שם ע' שמו. במדבר ח"ב ע' תקצו ואילך. צדקה שהיא בבחי' רגל: ראה אגרת הקדש סיט. לעיל בחי' ב' ראה ע' תיד. ושי"ג. לקמן ע' התקצט הערה ד"ה: חסד.

שבטלו ר"מ ור"י מצות ק"ש: ראה זהר (ניוקא) בלק קפו, א [ושם: ר' יצחק ור' יהודה. אמנם כ"ה גם בספר המאמרים תרנ"ג שם [ושם: ר"י ור"מ]]. תרי"ח תצוה דלקמן. תורת חיים שמות סד, א. תצוה תצב, ב. ספר המאמרים תרנ"ה ע' לו. תרס"ז ע' סח וצ' תקכב. של"ה רסד, סעי"ב.
בצדקה תכונני: ישע"י נד, יד, וראה מאמרי אדה"א במדבר שם.
לשתף אינש נפשי' . . . ואהבת לרעך כמוך: קדושים יט, ית. ראה פרי עץ חיים שער (ה) עולם העשי' פ"א (ובדפ"א שער (ב) הקרננות ספ"ב). מאמרי אדה"ו פרשיות התורה ח"ב ע' תקצא ואילך ובהנמנו לשם. תורת חיים נח עד, ב.

יומשך אהבת ה' לבני ישראל בק"ש ושמו"ע ולכך א' הלל להגר דמזוה זו דואהבת לרעך כמוך דמה דעלך סני לחברך לא תעביד זהו כל התורה כולה מפני שהוה בחי' התכללות דרמ"ח מ"ע רמ"ח אברים דמלכא ואידך פרושא [הוא] כו' וד"ל. וזהו ג"כ הטעם שאמרו הוי שפל רוח בפני כל אדם יהי' מי שהי' אף שהוא פחות הערך מאד וכמו שאומרים ונפשי כעפר לכל תהי' ואין זה מטעם השפלות לבד מפני שצריך להיות שפל ועניו אלא זה מצד האמת ואין כאן שפלות כלל לפי שהאמת כך הוא כי כל אדם טוב ממנו להיות שבאמת ימצא איוה יתרון מעלה טובה בזולתו שאין בו כלל עד שימלא חסרונו ממנו ויושלם ע"י כנ"ל באברים וע"כ גורו אומר שצריך להיות שפל רוח בפני כל אדם. וזהו שהי' משה עניו מאד מכל אדם מצד האמת אע"פ שהי' ראש בדורו ולכל הדורות שאחריו, מטעם דראש מקבל מרגל עד מבלי שימצא ראש וסוף כלל וד"ל.

ט) ומכ"ז? ויכן ג"כ למעלה בכחי' אדם העליון דאצי' בע"ס באו"כ כמו חכים כו' שיש בזה בחי' התכללות מראש לרגל ונשלם כ"א מזולתו מבלי שימצא ראש וסוף רק בכללותם יחד נק' [בחי' אדם ב]בחי' השלימות כי נעוץ תחלתו בסופן וסופן בתחלתו ושלימות זאת היא שבאה מבחי' ההתכללות דבחי' שם מ"ה שע"ז אמר שם מ"ה מלאגו דאיהו אורח כל האצי' כו' שמחמת זה נק' אד"ם אדמ"ה לעליון [ממש] כמיש ויברא ה' את האדם בצלמו כו' שהוא בחי' עצמות אוא"ס שבכתר שנק' שלימותא דכולא שלמעלה גם ממקור לע"ס וכמ"ש את הוא חד ולא בחושבן י"ס כו' ונק' יחיד שלמעלה מאחד דאחד היינו בחי' היחוד והתכללות דע"ס אורות ככלים דבחי' אדם שמתאחדים כמה נפרדים יחד, דגם שכל אחד מקבל מזולתו ונשלם על ידו מ"מ הרי הוא מציאות בפני עצמו רק שאין לו שלימות רק ע"י זולתו כנ"ל. וכמו"כ יש בחי' ראש וסוף בכלל ובפרט במוח ולב וכבד

שריה יומשך — אהבת . . . לבני ישראל . . . א' הלל: הט: אחדות . . . בהט: ככני . . . ראה שבת לא, א. הוי שפל רוח . . . ונפשי כעפר: אבות פ"ד מ"ד ובתוספת י"ט שם. שם מ"י . . . כרבות י, א. סיום תפלת העמידה (אלקי נצור).

משה עניו מאד מכל אדם: ראה בהעלותך יב, ג. מאמרי אדה"ו פרשיות התורה ח"ב ע' תריח. שו"ה טז: פירק זה הועתק בספר המאמרים תרניג ע' קנה שו"ה מרגל — ומכ"ז. כמו חכים כו': נסמן לקמן ע' תחית. נעוץ תחלתו בסופן וסופן בתחלתו: ראה ספר יצירה פ"א מ"ז. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תרג. ושי"נ במדבר ח"ב ע' סט. דברים ח"ב ע' תסב. שם מ"ה מלאגו דאיהו אורח כל האצי': ראה תקוני זהר בהקדמה י, א. אד"ם אדמ"ה לעליון: לשון הכתוב ישעי' יד, יד. וראה לקמן ע' תתצא. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' ו. ויברא ה' את האדם . . . אוא"ס . . . שלימותא דכולא . . . את הוא חד: בראשית א, כו . . . ראה עבודת הקדש ח"א ע' היחוד רפ"ח . . . תקוני זהר שם. שו"ה ונשלם — רק . . . עצמו: ט: ליתא. וכנראה נשמט מפני חיבות הדומות: עצמו . . . עצמו.

שיש לכ"א מציאות בפני עצמו רק שהראש מקבל מסוף כו' וזהו בחי' ההתכללות דבחי' אדם בחי' מ"ה הנ"ל שמצד המקבלים כנ"ל וכמו במ"ת שהי' ע"י הביטול ברצון העצמי וכהאי גוונא כו' וד"ל. אבל בחי' התכללות הב' הנ"ל שמצד קירוב המשפיע זהו שמאיר [מבחי'] שם מ"ה דעצמות המאציל שהוא בחי' יחיד ממש שמובדל מהיות גם מקור לע"ס כנ"ל שעי"ז כל הע"ס דקומת אדם דאצילות מתבטלים ממציאות ומהות דבר מה לגמרי ונק' ע"ס בלי מה בלי מהות כלל וכמאמר לפני אחד מה אתה סופר כו' ואז יבוא ויאיר בהם בחי' השלימות האמתי דבחי' שם מ"ה דעצמות המאציל ממש מבחי' ההתכללות דראש וסוף מצד שמאיר מלמעלה מבחי' ראש וסוף עד שאין כאן בחי' ראש וסוף כלל ולא יתכן לומר נעוץ תחלתו בסופו כו' שהראש מקבל מרגל אלא מבלי שימצא ראש וסוף כלל מטעם הנ"ל כמו בעוה"ב ימות המשיח דכתיב [ו]לא ילמדו כו' לפי שכולם שוים בידיעת העצמי' ממש מטעם זה וד"ל.

(י) וזהו ויהי בישראל מלך שתחלה צריך להיות בחינת התכללות בציור אדם שנקרא ישרון שכולם מקבלים עומ"ש באהבה ורצון אחד כאיש אחד ממש כמו ברי"ה וכמו במ"ת כנ"ל. ואח"כ בהתאסף ראשי עם יחד שכל הראשים יתאספו יחד מבלי קדימה וסדר מבחי' ראש העליון ותחתון אלא כולם שוין ממש ולא מטעם דראש מקבל מסוף אלא לפי שאין כאן ראש וסוף כלל בהגלות נגלות עצמי' אוא"ס דלית מחשבה תפיסא ב"י כלל אפילו מחשבה הקדומה כו' שזהו בחי' ההתכללות הב' [הנ"ל] שמצד קירוב העצמות (ואפשר דקאי על מל' המשיח שנאמר בו הנה ישכיל עבדי כו' וגבה מאד למעלה מבחי' אדם והוא מאור העצמיות מבחי' מלכות דא"ס שלפני הצמצום דקו"ח כמ"ש מלכותו כו', וזה שכתוב ויהי בישראל מלך ואז נאמר ולא ילמדו כו' ועכ"ז משיח יהי' ראש הכללי ויתאספו אליו כל ראשי עם יחד כו' כמ"ש ושמו להם ראש אחד כו' וכן א' ודוד עבדי נשיא עליהם לעולם (כמו שאומרים בקידוש לבנה דוד מלך ישראל חי וקיים כמ"ש במ"א על פסוק

ע"ס בלי מה בלי מהות כלל: ספר יצירה פ"א מ"ב ובמפרשים שם. ראה לעיל בחי"ב פ' תצא ע' תרלא ואילך.

לפני אחד מה אתה סופר: ספר יצירה שם (ישם: ולפני). ראה לקמו ע' תצנז. מאמרי-אדה"א במדבר חי"ב ט"ז תתסד (ישם שריה סופר — האורות. כנראה צ"ל ככתיב 424: מאורות). דברים חי"ב ע' חקסג. דכתיב (ו)וא ילמדו: נסמו לעיל ט"ז. דלית מחשבה תפיסא ב"י: נסמו לעיל פ"ו.

מל' המשיח . . . הנה [ה"ט]: ליתאן ישכיל עבדי: ישעי' נב, יג. ראה לקמו ע' אקכד. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' קיב. ושי"ג.

נגבה מאד למעלה מבחי' אדם: ראה שער האמונה פניו. פס"ט.

כמ"ש מלכותו [ה': מלכותך]: תהלים קמה, יב. יג.

ושמו להם ראש אחד . . . ודוד עבדי נשיא עליהם [ה"ט]: להם לעולם: הושע ב, ב. יחזקאל לו, כה.

חיים נתת לו כו' ועל פסוק למרבה המשרה כו' ודיל'. אבל בעוה"ב הרי זה למעלה ממל' דמשיח כמ"ש ונח"י לפניו ממש). ואמנם בלא עליות דנשיי יחד בר"ה בהתכללות דאדם הג"ל אי אפשר להיות בהם הארת אור העצמי ביוה"כ [כו'] בכח"י ההתכללות האמיתי הג"ל שלמעלה מבחי' אדם וז"ש בהתאסף ראשי עם יחד לפי שאין לאחד שלימות בלא זולתו גם בראשי עם ועיקר בחי' ההתכללות והתיקון הוא בראשי עם דוקא.

יא) [ו] שרש הענין הוא כידוע בעיקר ענין ההפרש בין התהו והתיקון שבבחי' התהו היו זה תחת זה [כו'] שכל אחד הי' לו שלימות בפני עצמו ולא לקבל שלימות מזולתו כלל וכלל על כן הוא בחי' נפרד ויש בפני עצמו וכן השני הוא בשלימות ונפרד בפני עצמו היפך הבריאה דאדם באברים באורות וכלים הנ"ל (וכמו אנשי סדום שנהפכו, להיות שהיו מנפילה ושיבתי"כ דתהו על כן אמרו שלי שלי שלך שלך היפוך בחי' התיקון והתכללות דארץ שכל מדינה נשלמה ממדינה זולתה במה שיחסר לה כמ"ש במ"א) והוא כידוע שע"ס דתהו היו רק בבחי' נקודות דכח"י שהוא כמו עצם המדה דחסד שלא יסבול עצמיות המדה דדין כו' וכאשר ירדו ונפלו למטה בפירוד אחר פירוד ופיזור האותיות נמצא בהיכלות דנוגה דבי"ע בחי' הפירוד והתחלקות בגשמיות דרע דנוגה שהוא בחי' הגסות ויש גמור שעושה את עצמו יש ודבר נפרד בפני עצמו בשלימות גמור כלתי ימצא בזולתו מעלות שיצטרך לקבל שלימות גם מקטן הוא נקרא הרבה שהוא היפך בחי' התיקון והתכללות דראש בסוף בטטרא דקדושה והוא שימצא חסרונו דוקא בזולתו ומתבטל אליו כל ישות שלו לקבל שלימות חסרונו גם מקטן ממנו הרבה כנ"ל בענין הוי שפל רוח כו'. וזהו עיקר ההוראה וההפרש בין סטרא דקדושה בניצוץ האלקי ששרשו מבחי' התיקון דקדושה לנה"ב שמהיכלות דק"נ שרש' מבחי' התהו וכנראה בעליל בע"ס דנוגה [ו] שרים התחתונים שכאוי"א יש בפני עצמו כנ"ל (ובזמן הגלות נהפך הדבר שבישראל נעשה

חיים [ו]: ארך ימים] נחת לו: תהלים כא, ה [בדילוג]. ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' קיג. ושי"נ דברים ח"א ע' ירד. לקמו ע' חתקצא.

למרבה המשרה: ישע"י ט, ג. ראה מאמרי אדה"א נביאים ע' ס ואילך ובהנשמן לשם.

ונח"י לפניו: הושע ה, ב.

שבבחי' התהו היו זה תחת זה: ראה עץ חיים שער (י) התיקון פ"ה. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' חרנה. ושי"נ.

שויה בפני — ולא . . . ונפרד בפני עצמו: ה"ט: וא"צ . . . ה"ט: בפני עצמו ונפרד כפי"ע.

אנשי סדום שנהפכו: יירא יט, כה.

שלי שלי שלך שלך: אבות פ"ה מ"י (ושם: ושליך. אמנם כ"ה גם בספר המאמרים תקס"ד ריש ע' פח). ראה תורת חיים נח ע"א א (ספני"ג). ד"ה אנכי עדרית בהמשך תעריב ח"א ע' חח.

שנים דתהו . . . נקודות דכח"י: ראה לעיל בח"א פ' דברים ע' כט. ושי"נ. פ' ואתחנו ע' רסג. ושי"נ.

שויה תענית — הוא נקרא: ה"ט: הימנו.

כנ"ל בענין הוי שפל רוח: לעיל פ"ה.

פירוד והתחלקות כנ"ל) וזהו בהתאסף ראשי עם יחד דוקא שאין לאחד שלימות בלא זולתו זהו היפך הפירוד בחי' כתרם דתהו אדרבה כל בחי' הראשים שהוא בחי' הכתרים מתכללים יחד אז הם מתעלים יחד בריה וע"כ אמר אתם נצבים היום כולכם דוקא בהתכללות דראשיכם שבטיכם כו' לפני ה' ממש בהתכללות הב' הנ"ל וד"ל ואל"כ הרי הם בבחי' עלמא דפרודא כע"ש דנוגה שאין אחדות הוי' האמיתי שורה בהם מטעם הנ"ל וד"ל.

(יב) והנה יתפרש עוד כמה שכתוב בהתאסף ראשי עם כו' ראשי עם דוקא שאסיפה זאת הוא ענין קיבוץ ואסיפה מן הפיזור הגדול שנתפזרו למטה מטה בהיכלות דק"נ כו' (וכמו ענין קיבוץ גליות שנתפזרו ישראל בין אוה"ע בארץ מרחקים שניצוצות דקדושה שגולדים שם באים מבחי' היכלות דק"נ שירדו למטה מאד ועולים ונקבצים משם לשרשם למעלה במקור כל הנשמות וז"ש אם יהי' נדחך בקצה השמים משם יקבצך ה' וכמו גם נשמות האובדים בארץ אשור כו' לכל ידח ממנו נדח וכמ"ש או תעבורנה הצאן ע"י מונה (וקיבוץ הזה יבוא מב' סבות א' מצד המקבלים שישונו לה' באמת (כמשי"ת) והב' מצד המשפיע שיתגלה מקורם האמיתי כנ"ל במשל הקירוב של השלבת הגדולה לגבי הניצוצות שממילא ירצו ויתאספו כולם ליכלל במאור עצמו וז"ש אם יהי' נדחך בקצה השמים משם כו' כי יהי' בחי' גילוי עצמות אוה"ע למטה בימהמ"ש שיקבצו גם הניצוצות שנדחו בקצה הארץ וד"ל). וכך הוא הענין בב' מיני תשובה א' מלמטה מכח המקבלים והב' מכח המשפיע שיבוא בקירוב למטה כמו קראוהו בהיותו קרוב ממש למטה שמכח זה ישובו ויעלו גם הניצוצות שנפלו בשאול תחתית) וזהו כל עיקר ענין ר"ה שהוא זמן עליות כל הנשמות במקור חוצבם שנפקד כל רוח ונפש כמו שאומרים מי לא נפקד [כהיום הזה] כו' וענין העלי' הזאת הוא ע"י התשובה דוקא שנקרא תשובה תתאה תשוב ה' תתאה כידוע שהן נשמות שמתלבשים וירדו בגופים גשמיים והוטמאו בלבושים זרים דק"נ במחדו"מ וכמדות ורצון זר כו' ואמנם עיקר ענין פי' הפשוט בתשובה ידוע שזהו ענין החזרת הדבר למקומו כאשר נלקח או נגזל או נגנב ממקומו כמו השבת הגזילה וגניבה דכתי' והשיב את הגזילה [כו'] וכן השבת אבידה שנאבד דבר מה ונחזר

שורה (יב): פרק זה בשו"ת ראה ספר המאמרים תרנ"ג ע"י קמז ד"ה: ועוד.
אם יהי' נדחך . . . האובדים בארץ אשור . . . לכל ידח ממנו נדח: נצבים ל' . . . ישעי' כו' . . . יג . . . ע"ד שמואל-ב יד, יד.

אז תעבורנה הצאן ע"י מונה: ירמ"י יג, יג (ושם: עוד).
שורה של — ירצו ויתאספו . . . בחי': ה': יתקבצו ויתאספו. ט': יתאספו ויתקבצו . . . הט': כח.
כמו שאומרים מי לא נפקד וכהיום הוה: בברכת זכרונות.
תשובה . . . תשוב ה' תתאה: זור (רע"א מהימנא) נשא כקב, א. וראה לעיל בחי' פ' ראה ע' תכנ. ושיג' לקמו ע' אקכח.

שורה וירדו — דק"נ: תוקף ע"פ הט'. וכנדפס: דכאו.
והשיב את הגזילה: יקרא ה' כג.

למקומו וכך בענין התשובה בנושמה האלקית שתשוב ותחזור למקומה ושרשה למעלה כמ"ש והרוח תשוב אל האלקים אשר נתנה דמובן מזה שירדה למטה ונפלה בידי זרים שהן היכלות דק"נ ויצא מעולם היחוד לעולם הפירוד שזהו מרה"י לרה"ר [כידוע] ע"כ בתשובה זאת כאשר תשוב אל האלקים למקורה ותצא ממקום הפירוד והוא הנק' השבת [אנידה] והחזרת הדבר למקומה כנ"ל.

(ג) וזהו מ"ש בזהר ע"פ גזול אביו ואמו חכר כו' דקאי על הנשמה האלקית ששרש מקור חוצבה בבית אביה ואמה שהן בחי' חו"ב דמל' דאצילות שנק' מקור המוליד כל הנשמות מאין ליש (כידוע דכל תולדות נשמות דבי"ע נמשך מבחי' יחוד זו"ג דאצילות והוא מ"ש אור זרוע לצדיק עליון ונמשך לבחי' המל' בבחי' עיבור ונק' אוצר הנשמות וכמ"ש אליהו חי הוי' אשר עמדתי לפניו כו', וז"ש אין בן דוד בא עד שיכלו כל הנשמות מן האוצר ששמו גוף וכו' וכמ"ש נשמה שנתת כו' עד [אתה] נפחתה בי כו'). והנה הגם שהנשמה שרשה דבוקה למעלה במקורה כנ"ל במשל החבל כו' אבל בשעה שאדם מוטרד במחשבה דבור ומעשה הטבעי' בעניני העוה"ז הגופניים או גם חלק הנשמה שמלובשת בנה"ט נחלבהש בלבושים זרים האלה שנק' עומק רע ומובלעת שם בבחי' גלות כי נפרד אור שלה ממקור חוצבה למעלה בחו"ב שבזו"ג שנק' או"א בכלל, וכמ"ש כי אבי ואמי עזבוני פי' עזבוני בידי החיצונים דק"נ שמפרידים אותה משרשה ע"י ריבוי הלבושים הצואים דמ"ז ודיבורים ומעשים הרעים כו' ונמצא שזהו כמו הגזול דבר מה שלוקח הדבר ממקומו כך א' גזול אביו ואמו שהוא הנשמה שנגזלה משרשה דאו"א דאצ"י ומוציאה לרה"ר עלמא דפרודא וצריך להשיב את הגזילה שגזל שהוא נפשו האלקית ולהחזירה למקומה ע"י תשובה שלימה דוקא כמו שיישב

והרוח תשוב אל האלקים: קהלת יב, ג.

שריה הדבר — למקומה: ה"ט: למקורה.

בזהר ע"פ [ה"ט: ליתא] גזול אביו ואמו חכר [בה"ט נוסף: והא]: משלי כה, כד [בדילוג]. ראה זהר (היכלות) פקדיו רג, א. ספר המאמרים תקס"ב ח"א ע' טו. מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תרת.

תולדות נשמות . . . מבחי' יחוד זו"ג: ראה לקמן ע' א"מ. אגרת הקדש סיב. לקוטי תורה שיר השירים יט, ג. לעיל בחי' פ' תצא ע' חקנג.

אור זרוע לצדיק עליון [ה"ט: ליתא]: תהלים צג, יא.

המל' . . . אוצר הנשמות: ראה לקמן ע' א"מ. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תקלה. דברים שם.

וכמ"ש אליהו חי הוי' אשר עמדתי לפניו: מלכים"ב ה, טו (באלישע). וכ"ה גם לעיל בחי' פ' תצא ע' תצט. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' רסה. ושי"ב. ח"ב ע' תקלה. ושי"ג.

אין בן דוד בא . . . ששמו גוף: ראה עבודה זרה כ, א. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב.

נשמה שנתת . . . בי: ברכת אלקי נשמה.

שריה האלה — עומק דע . . . כי אבי ואמי עזבוני: ט: עומית . . . נסמן לעיל פ"ג.

שריה שהוא — למקומה [בה"ט: למקורה] . . . גזל כו' כמו [ה"ט: גלגו כמ"ש] . . . בקליפת [בה"ט: בקליפה].

אדם את הגזילה שמחזירה לבעלי' כו' (וזהו גזל כו' כמו גזול או"א חבר הוא כו' שנעשה חבר לאיש משחית כקליפות כו' שגזולים ניצוצות דקדושה ומשחיתים כו').

יד) ולפי שיעקר הגזילה הוא בבחי' חו"ב דנשמה שנפרדת משרשה דאו"א דאצי' בהפריד כח חכמתו וכינתו במחוד' דהבלי עוה"ז ע"כ א' ע"ז בהתאסף ראשי עם דוקא בחי' הראשים דכל נשמה בפרט ובכללות נשי' היינו בחי' כללות המוחין דחו"ב שנק' ראשי עם ששרשם בחו"ב דאצי' [שנגזלו] ומשם נפרדו ויצאו ב[פירוד ו]פיזור גדול בהיכלות דק"ג, וא' שיתאסף ויקובץ כל בחי' ראשי עם שנתפזרו ברה"ר בהיכלות דק"ג אל עיקר מקורן ושרשן הנק' ראש למעלה שהוא [בחי' החכ' דאצי' הנק' אב[ינו] שיאיר בתוס' אור במוחין דווי"ן והיינו ע"י התשובה השלימה שחוזר ועולה אור וחיות דניצוץ האלקי מן הגלות דק"ג למקור חוצבו באצי' שמזה נעשה שלימות המוחין העליונים דווי"ן דאצי' ווי"ש בהתאסף ראשי עם [למקורן] יחד שבטי ישראל שמתייחדים כל המוחין דחו"ב שנק' ראשי עם לעלות ועולם היחוד דהיינו בפנימי' או"א שבווי"ן שנק' רה"י בכלל שבחי' יחוד העליון שורה שם ודוקא כשעולים יחד בבחי' התכללות ואחדות מטעם הנ"ל משא"כ אם אינם עולים יחד רק בפירוד ופירוד בבחי' יש ודבר כל א' בפ"ע כנפנין מתפרדין דע"ש דנוגה דבחי' התהו כנ"ל אזי גורמים ג"כ למעלה שלא יהי' יחוע' באו"א וווי"ן שהוא שם הוי' דאצי' הנק' רה"י אלא להיפך שיהי' פיזור השפע העליונה ג"כ למטה להיכלות דנוגה שנק' רה"ר כו' וזהו ויהי' בישורון מלך בריה ב' פסוקים דמלכיות בבחי' היחוד וההתכללות דכנ"י שנק' ישורון כאשר מקבלים [עול] מלכות שמים בתשובה שלימה שזהו בהתאסף ראשי עם יחד דוקא למקורן מטעם הנ"ל וד"ל.

טו) וזהו אתם נצבים היום כולכם דוקא ראשיכם כמ"ש בהתאסף ראשי עם כו' וקאי על יומא דריה עד גרך וחוטב עצים כו' גם הם יעלו עמכם כנ"ל בפני' התשובה שגם מה שנתפזר מניצוץ האלקי' בלבושים זרים דנהיט שנק' גרך כנ"ל ישוב אל ה' ויהיו גם הם נצבים ועומדים לפני הוי' כו' בריה לעברך בברית הוי' אלקיך ובאלתו אשר הוי' אלקיך כורת עמך היום כו'. הנה מפרש ומבאר טעם לנציבה זאת בריה הוא כדי לעברך בברית

שורה יד) — דאו"א [ב: באר] . . . בהפריד [הט: בהטריד].

החכ' . . . הנקי אבנינו: ראה זהר (אדרא וטא) האוינו רצ, א. תניא פיג. ביאורי זהר בלק קג, כ. לקוט תורה שיר השירים יג, טע"ד.

ויהי בישורון מלך: נסמן לעיל רפ"ד.

דכנ"י שנק' ישורון: ראה לעיל בחיא פי דברים ע' לט. ושינ.

בהתאסף ראשי עם כו' [הט: יחד כנ"ל] . . . יומא [הט: יום]: המשך הכתוב ויהי בישורון.

בריה [הט: וכי] לעברך בברית הוי' . . . עמד היום: נצבים כט, יא.

כו' שע"י התשובה שלימה בר"ה יוכרת עמכם כריתות הוי' אלקיך שהן י"ג מדה"ר שנמשך ביו"כ וזהו בכל דור ודור שמפני זה אמר ולא אתכם לבדכם אנכי כורת כו' כי את אשר ישנו פה כו' ואשר איננו פה היום כו' דהיינו נש"י שעתידיים לבוא למטה בדור אחר דור בכל ר"ה נצבים ועומדים לפני ה' לעברם כבדית ה' [כו'] שהוא הענין הזכרון כו' וד"ל.

טז) והנה בענין כריתות ברית הזה כמ"ש לעברך כבדית ה' [כו'] יש בזה ב' מדריגות הא' כריתות ברית לעשות התו"מ בלי נטיה ימין ושמאל וז"ש כבדית ה' אלקיך ובאלתו שהן הברכה והקלה דרמ"ח מ"ע ושס"ה ל"ת כו', ומדריגה הב' הוא [ב]התקשרות אה"ר העצמי שלמעלה מן הטעם שלא תמוט לעולם והן י"ג מדה"ר לסליחת העוונות (שהוא בבחי' פנימיות הכתר כמ"ש ויעבור ה' על פניו ויקרא ה' ה' כו' וכידוע). ולהבין ביאור ענין ב' מדריגות הללו יש להקדים תחלה בשרש ענין הכריתות ברית מהו כו' והנה עיקר ענין הכריתות ברית הוא שיעשו ב' אהבים נאמנים בנפשותם [איזה] אות וחוק זכרון לאהבתם הנאמנה כל תמוט לעולם וגם לבניהם אחריהם כמו שיהונתן כרת ברית עם דוד באהבתו אותו ואף שאהבתו נאמנה ונפלאה עכשיו צריכים לעשות אות זכרון לבא כבדית והתקשרות ע"י מעשה האות ברית דוקא והוא מב' טעמים א' מפני שכרב הימים ושנים יכול להיות שישכח מלב האהבה ויכבה אורה לגמרי או שתבוטל אהבתם מאיזה סיבה אם מצד דברי נרגן שיפרדו לבנם זמ"ז או שבאמת יחטא איש לרעהו ויעשה לו רעה גדולה שבזה יגבר השנאה על האהבה הקדומה עד שהופך מאוהב לאויב אזי לזה יעשו שניהם חוק ואות זכרון הכרית לזכור על האהבה שהי' ביניהם ויכריח חוק אות זכרון הכרית הזה שכתוב ביניהם שלא תופר אהבתם לעולם משום דבר, מה גם אם יחטא איש לרעהו כנ"ל. וזהו דבר פלא מה יועיל חוק הכרית שיכריח את האהבה אחר שתופר האהבה ותיבטל מן הלב ע"פ הסיבה וטעם שימצא ביניהם.

יז) אך הענין כידוע שיש ב' אופ' אהבה א' אהבה הנולדה מצד הטעם שהוא בכחי' אופ' דהיינו מחמת שהוטב בעיניו מאד דרכיו ומעשיו וחכמתו

שו"ת כו' — יוכרת [הט': זו כרת] . . . כריתות [בגה"ט]: כריתות ברית. ב ט נוסף: עם].
 ולא אתכם לבדכם . . . אשר [גט': ואת אשר] . . . פה [בב נוסף: עמר. ב ג נוסף: עמנו. ב הט נוסף: עמנו
 עומד] . . . הזכרון כו' [הט': הזכרונות כנ"ל]: ראה נצבים כט, יג"ד.
 שו"ת טז: מכאן ואילך ראה גם ספר המאמרים תרניא ע' מד ואילך. סה"מ תרניא ע' קמט ואילך.
 ויעבור ה' על פניו ויקרא ה' ה': תשא לד. ה. ראה לעיל בחיא פ' עקב ע' ש. שם ע' שיו ואילך.
 ענין הכריתות כרית: ראה גם לעיל בחיא פ' עקב ע' רצ. ושינ.
 כל תמוט לעולם . . . שיהונתן כרת ברית עם דוד: ע"ד תהלים קד, ה . . . ראה שמואל"א ית, א.ד. כ, מב.
 דברי נרגן שיפרדו [הט': שהמרד]: משלי יח, ה, כו, כב.
 שו"ת הזה — שכחוב . . . תופר . . . כנ"ל: הט': שכרתו . . . תפרד . . . כו'.
 שו"ת יז — אופ' [בהט': מיני] . . . וירא [ויראת אלקים. הט': ויראה] . . . כבנו [הט': ליתא].

ונתקשר לבו ונפשו ברעהו כמו רבו שלימדו תורה וירא וכה"ג או שעשה לו טובה רבה בגשמיות שגידלו בביתו כבנו וכה"ג וזהו הנק' אהבה התלוי בדבר טעם שכאשר כטל דבר בטלה אהבה לגמרי ויהופך לשנאה אם עושה לו רעה [אז] ע"י לה"ר כו' דמאחר שתחילת התהוות האהבה וההתקשרות הי' רק מצד הטעם ודעת מפני איזה דבר מה ודאי כשיבוטל טעם הדבר ההוא תבוטל האהבה שמחמתה נולדה וכ"ש שיוכל להיות שתתהפך לשנאה ע"י טעם ושכל המחייב לזה והוא כאשר נהפך האיש מטוב לרע בכל דרכיו או שעשה לו רעה גדולה עד שטר מלבו כל הטוב שעשה לו כי גדלה הרעה על הטוב וכה"ג וד"ל. ומדריגה הב' בכריתת ברית הוא בבחי' אה"ר העצמי שלמעלה מן הטעם ודעת שלא נולדה מאיזה טעם ודבר מה ואינה תלוי בדבר מה כלל רק אהבת הנפש בעצמה כאהבת יהונתן לדוד שאהבת נפש אהבו וכאהבת האב לבנו כמו יעקב לבנו בנימין דכתי' ונפשו קשורה בנפשו שבאה"ר העצמי' שנק' אהבת נפש לא יועיל שום דבר סיבה להפרידם ולא תיבטל משום דבר מה גם אם יחטא איש לרעהו ויעבור על רצונו ויכעיסו במעשיו או שיעשה לו רעה או שירכה בדברי נרגז לא יזוז לבו מאהבתו אותו אהבה עצמי' כנפשו ממש. אך אי"כ למה צריכים לעשות אות זכרון הברית לאה"ר זו מאחר שלא תמוט לעולם משום סיבה לפי שאה"ר זו היא למעלה מן הטעם כנ"ל ודאי לא תוגבל בשכל ולא תיבטל משום שכל וטעם המנגד [כו']. אך הענין הוא דעכ"ז יכול להיות שברוב הזמן תבוא האה"ר הזאת לבחי' ההעלם וההסתלקות ולא שנתבטלה לגמרי אלא שלא תבוא בגילוי בלב ומוח כלל (כענין האהבה המסותרת שיש בהעלם ובכח בכאו"א ולא בגילוי כלל וכאשר בא לנסיון או שמתעורר מלמעלה כמו בעשי"ת בא לידי גילוי כידוע) והיינו שנתעלמה בעצמו' הנפש בבחי' יחידה ולא תבוא בגילוי אף ברצונו כו' שנק' בחי' מקיף דיחידה כידוע ולזאת צריכים לעשות חוק וזכרון הברית כמו שיעברו בין הבתרים [יחדיו] (כמ"ש באברהם בברית בין הבתרים בעגל שכתרו לשנים ויעברו בין בתריו כפרש"י). שעי"ז יחדיו יהיו כ"איש אחד ויבוא מן ההעלם לגילוי אור האה"ר העצמי' שנפשותם לפי שעי"ז שעשו כריתות הברית נזכר ונפקד כח הרשימה דעלמא של אור המקיף דאה"ר הנ"ל שהאיר מכבר בגילוי שיחזור ויתעורר לבוא ולהתמשך מן ההעלם לגילוי תמיד ונק' הארת אור גילוי המקיפים דיחידה כו' וד"ל.

אהבה התלוי בדבר . . . בטל דבר בטלה אהבה: ראה אבות פ"ה מט"ז.
 שאהבת נפש [הט': נפשו] אהבו: ראה שמואל"א כ"ז. לעיל בח"א פ' ואתחנן ע' רנה בהערה.
 ונפשו קשורה בנפשו: ויגש מד. ל.
 שורה בגילוי [הט': לידי גילוי] . . . וכאשר בא לנסיון . . . בעשי"ת: ראה תניא פ"ח. ראה גם לעיל בח"א פ'
 עקב ע' שיש ובהנשמן שם. לקמן ספ"ח.
 שורה חוק — כ"חש באברהם . . . כפרש"י: ראה לך טו, י. ירמ"י לד. יח. הנסמך לעיל פט"ז הערה ד"ה:
 עני.
 שורה שעי"ז — הרשימה דעלמא [בה: בעלמא] . . . ונק': כל זה ליתא ב ט.

יח) והנמשל מכ"ז יובן למעלה בבי' מיני כריתות [ברית] הנ"ל א' האהבה שמצד הטו"ד שבבחי' אור פנימי כנ"ל וזהו ע"י הכריתות תתומצ' כשיוטבו דרכיהם ומעשיהם דכנ"י כמו אם בחוקותי תלכו כו' עיי' נמשך אהבה עליונה מלמעלה מעלה כמו אהבתי אתכם כו' לפי"ע האהבה שלמטה כמים הפנים אל פנים כו' ונק' אהבה התלו' בדבר וטעם שהוא החכמה וטעם לרצון שבתומצ' ואם יבוטל הדבר וטעם שזהו כשאין ישראל עושי' רצונו של מקום [כו'] ומכעיסין אותו ית' במעשיהן או ע"י דברי נרגן שהן ריבוי המקטרגים הרעים [כו'] יבוטל האה' ויכול להיות שיהופך לשנאה לסוף רצונו ולהיות כאויב כמו בלע ה' ולא חמל כו' אבל מדריגה הב' [הנ"ל] בכריתות ברית שהוא [ב]בחי' אה"ר העצמי' שלמעלה מן הטעם ותו"מ והוא מה שאנו או' אה"ר אהבתנו אהבת עולם בל תמוט לנצח וכמ"ש לא מאסתים כו' להפך בריתי אתם גם אם יחטאו ויכעיסו במעשיהם וירבה לסלוח להם והם המשכות י"ג מדה"ר שהמשיך משה בירידתו [מן ההר] ביוה"כ שהוא למעלה ממשפט השכל והטעם דתורה וגם לעוברי רצונו עון ועובר על פשע כו' [ו]הוא כריתות ברית העצמי' הנ"ל שיעורר המשכות גילוי אור המקיפים דאה"ר העצמי' ממש דעצמי' או"א"ס ב"ה שבפנימיות הכתר שנק' רעדכ"ר שלא יגבילנו השכל ולא ימוט משום דבר קטרוג להיותו בבחי' נצחיות דעצמות או"א"ס ב"ה וזהו בא ע"י אתעדלית' דכנ"י באה"ר העצמי' שנק' אהבה המסותרת שנתגלה מן ההעלם לפרקים כמו בנסיון עקד"ה או בתשובה שלימה ביו"כ כידוע וד"ל.

יט) וזהו לעברך בברית ה' אלקיך ובאלתו כו' למען הקים אותך היום לו לעם היום דוקא והוא יהי' לך לאלקים כו', וקאי ארישא שא' אתם נצבים היום כולכם לפני ה' כו' דקאי על יום [ד]ר"ה דוקא לפי פי' הא' לדעיל שאו' ישראל עולים ונצבים למעלה גם באמצעות התשובה שמצד המקבילים בהתעוררות מלמטה למעלה דוקא שעי"ז יעלו למקור חוצכם למעלה ולא יפסיק מחיצה המבדלת הנ"ל ואז יוכלו לעבור בברית ה' אלקיך

אם בחוקותי תלכו . . . מעלה [הט': ליתא] . . . אהבתי אתכם: בחוקותי כו' . . . ג . . . מלאכי א. ב.
 כמים הפנים אל פנים כו' [ג' תיבות האחרונות ליתא כהט': ע"ד משלי כו. ט.
 שויה החכמה — לרצון: הט': רצון.
 שויה שהו — לשנאה [הט': לשונא] לסקף [ב': לסוף. הט': לסלק] . . . בלע ה' ולא חמל: איכה ב. ב.
 שויה בכריתות — הטעם ותו"מ [הט': הטי"ד דתרי"ג] . . . אה"ר אהבתנו: ברכות ק"ש (נוסח אשכנז).
 וכמ"ש [הט': כמ"ש] לא מאסתים . . . וירבה [הט': ירבה]: בחוקותי כו'. מד.
 י"ג מדה"ר . . . למעלה ממשפט . . . דתורה: ראה גם לעיל בחי"ב פי' תצא ע' תקפה.
 נושא עון וטו"ב על פשע . . . העצמי' הנ"ל [הט': ליתא] . . . העצמי' [ב': כעצמי' . . . הט': בעצמי':
 מכה ז, יח.

אהבה המסותרת שנתגלה . . . לפרקים: ראה לעיל פי"ז.
 שויה לעם — היום דוקא: הט': כו'.

ובאלתו כו' שזהו [בחי'] כריתת ברית הא' הנ"ל שהוא לקיום התו"מ בלי נטי' ימין ושמאל שעיז יאירו את האהבה העליונה להמשיך רצה"ע אליהם כמים הפ"אפ' כו' והוא מ"ש בכרית ה' [אלקיד] ובאלתו וכמו שמסיים הדבר למען הקים אותך היום לו לעם שיקבלו עמ"ש [שלימה] שהוא עול תומ"צ וז"ש וזהו יהי' לך לאלקים דוקא וזהו בר"ה דוקא שאו' י"פ דמלכויות וכמ"ש אמרו לפני מלכויות כדי שתמליכוני עליכם דוקא בקביע תו"מ ובחי' כריתת ברית הזה מועיל לענין קיום הדבר הזה שנמשך כמו טבע כנפשות[ם של] ישראל בכל דור ודור שיקבלו עליהם עול תומ"צ וכמ"ש למען הקים אותך היום לו לעם כו' ולא אתכם לבדכם כו' כי את אשר ישנו פה עומד היום כו' ואת אשר איננו פה כו' נקבע לדורות הבאים כו' וכר"ב [הזה] הי' במ"ת ובכאן חזר על דברי הברית כדי שיקום הדבר בהיותם בא"י ולדורות שאחריהם שלא ימוט לעולם. ורא"י לזה שעמדו ישראל בנסיון למסור נפשם על תומ"צ ולא פורו ברית וגם לדורות של בית ראשון ובית שני שעברו ברית התורה נתקיים בהם האלות כמ"ש את הברית הזאת והאלה הזאת כו', וכמ"ש את הברכה אשר תשמעון כו' והקללה כו' אך אחר הברית הזה שהוא בבחי' טו"ד לאהבה העליונה הנ"ל הנה מזה יבוא לבחי' כר"ב ב' הנ"ל שהוא בחי' האה"ר העצמי הנ"ל מלמעלה מן הטעם לגמרי דשם יהופך הקללה לברכה כמ"ש במ"א ע"פ ולא אבה ה' אלקיד לשמוע אל בלעם שהוא המקטרג על ישראל בכל דור כו' ויהפוך ה' [אלקיד] לך את הקללה לברכה כי אהבך ה' אלקיד בבחי' האה"ר העצמי כאב לבנו ממש שלא תמוט לעולם משום דבר כי אינה תלו' בדבר כלל כנ"ל [וד"ל] והיינו ביוה"כ שעז"א וימינו תחבקני כאב לבנו שנמשך י"ג מדה"ר למעלה ממשפט התורה לסלוח עוונות ולהיות הודונות כזכויות שזהו היפוך הקללה לברכה כידוע היפך ענין הברית ואלה הזאת כו' [וזהו פ"י ה'] דלעיל דאתם נצבים היום קאי על יו"כ שהוא מעין עוה"ב וז"ש לעברך בברית ה' [אלקיד] היינו בכר"ב די"ג מדה"ר אך מ"ש ובאלתו לא יתכן לפי זה].

שריה ימין — יאירו [הט': יעוררו] את [ט': ליתא] . . אליהם [הט': עליהם].
 אמרו לפני מלכויות כדי שתמליכוני עליכם: ראה ראש השנה טו, טע"א, לד, ב.
 שריה אשר — הבאים . . ולדורות: א: ליתא. וכנראה נשפט מפני תיבות הדומות: לדורות . . ולדורות.
 את הברית הזאת והאלה הזאת כו': כפונטרס הנ"ל: צ"ל ואת האלה [ולהעיר שכי"ב ב'גד], אבל כה"ט"י הוא ככפניס]. בב' הכתי" חסר תחלת המוסגר [ולהעיר שב'גד: ליתא סיום המוסגר, וב' ה"ט"י הוא ככפניס].

וכמ"ש [הט': כמ"ש] את הברכה אשר תשמעון כו' והקללה: ראה יא, כו, כח [ושם: תשמעו]. — תיבת תשמעון הובאה גם לעיל בחי"ב פ' תצא ע' תרסב. וכ"ה ב'ד'].
 שריה העצמי — מלמעלה [הט': שלמעלה].
 כמ"ש במ"א ע"פ ולא אבה: תצא כג, ו. ראה ספר המאמרים תקס"ז ע' שלד ואילך. ומקבילו בלקרי"ת תצא לה, ג ואילך. ובארוכה לעיל בחי"ב פ' תצא ע' תרמב ואילך. וש"נ.
 ביוה"כ . . וימינו תחבקני כאב לבנו [וכ"ה ב'גד. כה"ט ליתא ב' תיבות האחרונות]: נסמך לעיל פ"ג.
 יו"כ שהוא מעין עוה"ב: ראה לעיל פ"ג. וש"נ.
 שריה כזכויות — כו': ע"כ נמצא בכתי"ג.

כ) ומעתה יובן ענין הסדר דמלכיות וזכרונות ושופרות. והנה מ"ש אמרו לפני מלכיות שתמליכוני עליכם דוקא היינו לפי שכ"ז הן בבחי' ציור אדם כמא' אתם קרוים אדם כו' וכנ"ל בפ"י ויהי בישורון מלך בישורון דוקא ולא במלאכים ועולמות עליונים ורא"י לזה מו"ב שלא נמשך בחי' מל' העליונה רק עד שנברא אדה"ר ביום ה' וקיבל עליו עמ"ש [שלימה] כמ"ש ה' מלך גאות לבש כידוע ואע"פ שכבר נבראו המלאכים לפני אר"י ושרו כו' ומיכאל וגבריאל כו' וכה"ג וזה ה"י בר"ה כידוע לפי שאין בחי' מל' שורה רק על בחי' אדם דוקא ולא על בהמות וחיות במרכבה העליונה כו' וכמ"ש במ"א וזהו שא' תמליכוני עליכם דוקא והיינו בקעמ"ש דתו"מ והוא באמר' י"פ דמלכיות [שבתנ"ך] דוקא לפי שבתו' אמר כי מלכים ימלוכו כו' כמ"ש במ"א וד"ל. ואח"כ עי"ז יבוא [כנ"י] לבחי' הזכרונות שהוא בחי' כריתות ברית ה' הנ"ל העצמיו' הנ"ל וזהו שאמ' אמרו לפני זכרונות שיעלה זכרונכם לפני לטובה וכמה בשופר כו'. דהנה הגם שבענין הזכרונות נא' ג"כ כללות מע"ב כמ"ש אתה וזכר מעשה עולם ופקד כל יצורי קדם כו' אך הנה מבואר כמ"א שיש ב' מיני זכרונות א' בחיצוניות והוא זכרון כל הברואים דמעשה בראשית כמו שאומרים זה היום תחלת מעשיך זכרון ליום ראשון כו' עד מי לא נפקד כו' אבל זכרון ה' הוא זכרון ברית הפנימי והעצמיו' לישראל כמ"ש כי חוק לישראל הוא כו' ויזכור להם ברית אבות וכמ"ש וזכרתי את בריתי יעקב כו' זכר עשה כו' ויזכור להם ברית וכו' [זכרתי לך] חסד נעורייך כו' הבן יקיר לי כו' זכור אזכרנו כו' וע"ז או' זכרנו בזכרון טוב [לפניך] כו' ו[ע"ז] חותם זוכר הברית, וזהו שא' שיעלה זכרונכם לפני [לטובה] כו' וענין הזכרון הפנימי הזה הוא רק בחי' גילוי אור המקיפי' דאה"ר העצמי' הנ"ל שיבוא

והנה [ה"ט: דהנה] מ"ש אמרו לפני מלכיות . . . שכ"ז [ה"ט: שכ"ז]: נסמן בפרק שלפניו. אתם קרוים אדם . . . ויהי בישורון מלך: יבמות סא, רע"א . . . ראה לעיל פ"ו ואילך. שנברא אדה"ר ביום ה' . . . כמ"ש [ה"ט: כשאמר] ה' מלך גאות לבש: תהלים צג, א. ראה פרקי דרבי אליעזר פ"א. ויקרא רבא רפכ"ט. לקמן ע' תתטו וס"ע אמד ואילך. שכבר נבראו המלאכים [ה"ט: כמו]: בראשית רבא פ"א, ג. וראה הנסמן בספר המאמרים תשי"ג ע' 73. לפני [ה"ט: כמו] אר"י ושר . . . ומיכאל וגבריאל: ראה זתר [רע"א מהימנא] פינחס ר"ו, רע"א. מל' שורה רק על בחי' אדם: ראה לקמן ע' אימה ואילך. ושי"ג. בי מלכים ימלוכו: משלי ח, טו. ראה לקמן ע' איכ וע' איכה. עטרת ראש שער ר"ה פ"ב. מאמרי אדה"א במדבר חיב ע' תקעז. שם ע' תקעט ואילך. שורה הנ"ל [ה"ט: ליתא] — אמרו לפני [ב' תיבות אלו ליתא ב'ה"ט] זכרונות: נסמן לעיל פ"ט הערה ד"ה: אמרו. שורה לטובה — ג"כ כללות מע"ב [ה"ט: כללות מע"ב ג"כ] . . . אתה וזכר מעשה עולם: ברכת זכרונות. ב' מיני זכרונות: ראה עטרת ראש שער ר"ה שם פ"ג. שורה שיש — דמעשה בראשית [ה"ט: והעולמות] . . . זה היום תחלת מעשיך: ברכת זכרונות שם. כי חוק לישראל . . . ויזכור [ה"ט: לזכור] . . . וזכרתי את בריתי יעקב: תהלים פא, ד. בחוקותי כו, מב. ברכת זכרונות שם. זכר עשה . . . ויזכור להם ברית וכו' [ה"ט: בריתו כו']: תהלים קיא, ד, קו, מה. וזכרתי לך . . . הבן יקיר . . . אזכרנו . . . וזכר הברית: ירמ"י ב, ב, לא, יט. ברכת זכרונות שם.

ויתעורר מן ההעלם לגילוי בלבד ולא שנשכח האה"ר עצמיו' כזו אלא שנשארה בכח' ההעלם העצמיו' כנ"ל והיינו בחי' י"ג מדה"ר שהמשיך משה בירידתו עם לוחות אחרונות ביו"כ (כמ"ש בפ' כי תשא) פסל לך שני לוחות אבנים כראשונים כו' עד וירד ה' בענן כו' ויעבור ה' על פניו ויקרא ה' ה' כו' עד ויאמר הנה אנכי ברית נגד כל עמך אעשה נפלאות אשר לא נבראו בכל הארץ כו' להיות שי"ג מדה"ר הללו הן בבחי' כריתות ברית העצמי' הנ"ל שלמעלה ממקור [כל] ההשתל' שהוא בעצמיות הרצון הקדום הפשוט בחי' רעדכ"ר [כו'], ע"כ אמר אשר לא נבראו בכל הארץ כו' ומפני זה נקרא נפלאות להיותם בבחי' הפלא[ה] [והעלם דפנימי' התענוג ורצון שלמעלה מן החכ' והטעם והן בחי' העלם המקיפים העליונים דפנימי' הכתר שהמשיך משה ע"י כר"ב העצמי' כנ"ל] כו' וד"ל. משאי"כ בחי' הזכרון החיצוני על כל מעי"ב העליונים ותחתונים כו' זהו כמו עד"מ אדם שנזכר על דבר קטן שכבר עשה שמפני הריחוק שמתרחק הדבר ממנו זמן רב ולא העלו[הו] במחשבתו כלל מצד קטנות הדבר שאינו תופס מקום כלל הוקטן הדבר מאד במוחו ולבו אזי כאשר יזכירוהו על הדבר הקטן הזה ה"ז כמו שמעלה את הדבר ההוא בזכרון זה שנזכר עליו להעלותו במחשבתו והיינו שמעלה את הדבר ההוא מקטנותו ושלולתו להיות נזכר ועולה במחשבתו בבחי' דבר מה במציאות.

כא) וכמו' עד"מ מלך גדול שזכור על מעשה הטוב וחסד שעשה לפניו ודל, או דברי קירוב שקירב לפניו להיות מתגלה לחוץ לכל העם פ"א בשנה בזמן קבוע שמצד רוממות העצמי' בכתר מלכותו בהיכלו נשכח מאתו שפלות זאת שהשפיל א"ע להיות הולך בחוץ לדבר עם השפלים כו' ועכ"ז כאשר נזכר ע"ז ישלח להשפלים והעניים ויזכרם לטובה להנאותם ברוב חסדו לפי"ע הדל כו'. וכך יובן הנמשל במ"ש אתה זוכר מעשה עולם או זכרון ליום ראשון וכה"ג כידוע דכל ההשתל' דמע"ב אינה רק בחי' הארה א' בעלמא מגילוי אוא"ס שצמצם את עצמו מאד בענוה יתירה והשפיל א"ע להיות לו רצון להאציל ולברוא כו' עד עולם העשי' ואין זה ערך כלל וכלל לגבי רוממות העצמיו' דאוא"ס ממש כמו שהוא מרומם לבדו מתנשא מימור"ע שאין לו שיעור למעלה וז"ש כי אמרתי עולם חסד יבנה חסד זה בא מחמת ירידת אור עצמותו כמו מלך מרומם שמתגלה לפעמים בחוץ ומטיב חסדו

כמ"ש בפ' כי תשא: לד, איי.

שויה נבראו — בכל . . . נבראו בכל הארץ [כה] ליתא ב' תיבות האחרונות]: כ"ז ליתא ב' ט.

שויה או — שקירב [הט]: ליתא . . . להיות [הט]: בהיות . . . קבוע [כ"ב] ניתוסף: כ"ו.

במ"ש אתה זוכר: בברכת זכרונות.

דכל ההשתל' . . . בענוה יתירה . . . כי אמרתי עולם: תהלים פט, ג. ראה גם לעיל בחי"פ ואתחנן ע' קצט

מכ"ד ואילך.

לשפלים וכך רצון חסד זה להיות חסד יבנה כו' וע"כ גם עתה אין העולם מקומו כו' ומצד קטנות הדבר לא נתפס מקום כלל ונשכח הדבר לגמרי רק כאשר יזכירוהו יעלה הדבר מקטנותו והוא מ"ש אתה זוכר מעשה עולם וכן זכרון ליום ראשון שהי' לו פ"א השפלה וירידה לזה שהי' עושה מאין ליש וע"כ זכרון זה ליום ראשון שהי' חפץ חסד ע"י צמצום הראשון הוא בל' העלאה שנתעלה הדבר כשעולה בזכרונו מן השפלות והריחוק שמתרחק אחר ההשתלשל' ועתה בזכרו עליהם נגבהים ונתעלים בעצמיו ית' וד"ל. ונמצא שכחה זאת באה מצד הקטנות דהשתלשל' ורוממות העצמי' לבד כנ"ל אבל בחי' השכחה של האה"ר העצמי' הנ"ל היפוך זה שלא נשכח מחמת הקטנות של הדבר אלא אדרבה להיותו בבחי' אור העצמי' והפנימי' ביותר נתעלה הדבר בעצמיו' ממש שהוא בבחי' פנימי' והעלם העצמות כאב שאהבתו נפלאה וקשורה בנפש בנו בהעלם עצמותו ממש רק שצריך לעורר בזכרון הפנימי הנ"ל שיבוא מן העלם לגילוי לבד כמו שהי' כבר בגילוי.

(כב) וזהו ענין זכרון הבריית הפנימי[מי] לישראל ולאבות שאו' זכרונו בזכרון טוב כו' וכן [א'] יעלה וזכרוכם כו' לעורר לבחי' האה"ר [העצמי'] שבעצמות ממש שהוא מצד יוקר והפלאה הדבר שהוא בא בזכרון עצמותו ממש בזכרון על עצמו ופנימיותו כדבר הנוגע לחיי עצמותו ממש כו', וז"ש אמרו לפני זכרונו שיעלה זכרוכם לפני לטובה בעצמות ממש וד"ל. והוא סדר הענין מלכיות וזכרונו ושופרות בתחלה מעוררים כני' אתדליע להיות גילוי למקור מדת מלכותו ית' והוא שהי' לו רצון ותענוג להיות מלך על ישראל דוקא כמ"ש תמליכוני עליכם [כנ"ל] וד"ל. ואע"פ [שכבר] נתעורר מדת מלכותו ית' בראשית ההשתלשל' כשעלה ברצונו הפשוט להאציל ולברוא כו' וכת"י מל' מל' כ"ע והוא בחי' מלכות דא"ס שנקרא מלך מרומם לבדו כו' כידוע הנה זה הי' ע"י בחי' חסד חנם ע"י צמצום עצמותו דוקא שנק' מלך הקדוש שהוא בחי' ההתנשאות שמצד עצמו ממש שאין לו שיעור למע' ואין ערך כלל להתנשאות דמל' דא"ס להיות מל' מל' כ"ע כו' שמתנשא מימות עולם לבד (שמקיף לד' עולמות דאבי"ע) לגבי אמיתית ההתנשאות ורוממות שמצד עצמותו ממש ע"כ צריך לעורר מחדש שרש מדה זו דבחי' המל' מבחי' עצמותו ממש לעשות בחי' כתר מל' שהוא להיות גילוי הרצון ותענוג לבחי' המל' על ההשתלשל' (וכמו שא' ממקומך תופיע ותמלוך עלינו

אין העולם מקומו: בראשית רבא פס"ח, ט. וראה לעיל שם סמכ"ז.

שריה זכרון — שהי' . . . פ"א [ו': פסא] . . . עושה [בהט': עולם] . . . ראשון: כ"ז ליתא ב' ד'. וכנראה נשמט מפני תיבות הדומות: ראשון . . . ראשון.

שריה וע"כ — הוא בל': ה'; ובלשון: ז' הי' בל'.

שריה שבעצמות — עצמותו ממש בזכרון . . . כו' . . . אמרו לפני: הט': ליתא.

וכתי' [הט': דכת'י] מל' מל' כ"ע: תהלים קמה' יג. וראה מאמרי אדה"א במדבר חי' ריש ע' תקעו.

ממקומך תופיע: נוסח הקדושה לשוירט [בדילוג. ובכתי' ד' ניתוסף: מלכינו. אמנם כיה גם כנאמרי אדה"א דבסמך].

כו' כמו שיתגלה לע"ל וכמ"ש גלה כבוד מלכותך ממש עלינו כו' להיות מקור כללי להשתלשל' כו' וע"כ או' לך ה' הממלכה כידוע) וז"ש אמרו לפני מלכות לעורר לבחי' התנשאות דמל' העצמי שתמליכוני עליכם בבחי' כתר מל' דא"ס ואז יתפשט בחי' המל' להיות מכ"ע בד' עולמות דאבי"ע וד"ל ואין כח זה רק בישראל לבד והוא ע"י זכרון הברית הפנימי והעצמי הנ"ל והוא מפני שישראל על' במחשבה הקדומה טרם שעלה ברצונו הפשוט להאציל ולברוא כו' כמא' במי נמלך בנשמותיהם של צדיקים אם יהי' לו רצון [להיות מקור כללי] להשתלשל' כו' וגם עכשיו מתעורר בעצמו ממש ע"י י"פ דמלכיות וזכרונות דוקא שהוא בחי' כר"ב העצמי הנ"ל וז"ש ויהי כישורון מלך דוקא בהתאסף ראשי עם לעורר לעצמות אוא"ס ב"ה ממש מטעם הנ"ל וד"ל.

כג) אך מעתה י"ל [מ"ש] אמרו לפני זכרונות שיעלה זכרוכם לפני לטובה ובמה בשופר [דמשמע] שיש ספק ע"ז אם יעלה זכרוכם לטובה וע"י אמירת ה' פסוקים דזכרונות יעלה זכרוכם לפני לטובה וכן מבקשים זכרינו בזכרון טוב לפניך כו' וכן יעלה זכרונו כו' וזהו פלא לכאורה דהלא כבר ברית כרותה עם ישראל בבחי' אה"ר העצמי הנ"ל ואין ספק בזה כלל וגם טרם שעלה ברצה"פ כו' נמלך בנש"י כנ"ל. אמנם הענין הוא דאע"פ שיש שרש עצמי לנש"י במח' הקדומה בבחי' כריתות ברית והתקשרות עצמי כנ"ל מ"מ כאשר הוא ית' מתנשא בהתנשאות ורוממות העצמי ממש דלמתב"כ אפי' מחה"ק שלפני הרצון והשתלשל' נתעלם ונשכח גם בחי' אה"ר הנ"ל עד שצריכים לעורר בזכרון הברית הפנימית הזה ג"כ לפי שלגבי עצם הרוממות שאין לו שיעור למעלה בעילוי אחר עילוי שם אין תופס מקום גם האהבה והתקשרות ברצון פנימי כמו כר"ב עם אברהם בכרית בין הכתרים נשכח והי' כלא ה"י ממש מצד העדר תפיסת מקום לגמרי ברוממות העצמות ממש אשר ע"כ ביקש משה ונפלינו אני ועמך כו' שביקש שלא תשרה שכונה באוה"ע כי

שורה כו' — לעיל וכמ"ש: פ: לעיל) כמ"ש.

גלה כבוד מלכותך . . . עלינו: נוסח תפלת מוסף לירט ולימים נוראים. וראה מאמרי אדה"א וקרא ח"א ע'

קסא.

שורה כו' — להיות . . . כו': כשאר הכתי' ליתא (ובכתי' וז' תיבת כו' ליתא). ואולי נשמט מפני תיבות הדומות: כו' . . . כו'.

לך ה' הממלכה: דברים הימים-א כט, יא (פסוקי דזמרה). וראה מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תרית. שישראל על [הט': שיש העלאה] במחשבה . . . במי נמלך: ראה בראשית רבא פ"א, ד. פ"ח, ז. רות רבא פ"ב, ג. לקמן ע' תתמה ואילך וע' תתקא. לעיל בח"ב פ' ראה ע' שע' וש"נ.

יעלה זכרונו: נוסח יעלה ריבא (בדילוג). פיוט יעלה — ליל יוה"כ.

כר"ב עט אברהם גבריה בין הבתרים: לך טו, ט ואילך.

ונפלינו אני ועמך . . . שלא תשרה שכונה באוה"ע: תשא לג, טו. ברכות ז, א. ראה לעיל בח"א פ' דברים ע' כט. וש"נ. לקמן ע' תתלה.

קמי' ממש כחשיכה כאורה שגם חושך כאור ממש יחשב מטעם הנ"ל ואין שם הפרש בין ישראל לאוה"ע (ורא' מן הגלות שגוים מרקדים בהיכלו כו' כי הן הן גבורותיו כמ"ש אלכה ואשובה אל מקומי ממש שאין חילוק שם בין פנימי' לחיצוני' דמ"ש ישראל עבמ"ח בפנימיות ואוה"ע בחיצוניות זהו בירידת האור והשפע מן העצמות [כו'] ע"י צמצום דחושך סתרו אבל קמי' ממש העלם דחושך סתרו וגילוי דפנימי' האור שוין ממש) אשר ע"כ ע"ז מבקשים שגם בבחי' הרוממות בעצמותו ית' [ממש] יזכור הברית הפנימי' הנ"ל להבדיל גם שם בין ישראל לעמים וז"ש ה' עליון נורא מלך גדול כו' ידבר עמים כו' יבחר לנו את נחלתנו את גאון יעקב כו' שאומרים זה לפני התקיעות דוקא שהוא בעליות העצמיות כידוע. וזה מה שא' שיעלה זכרוכם לפני לטובה בבחי' פנימי' ועצמיו' שהוא גם ברוממות העצמות ממש יבחר לישראל ויזכור הברית לטובה ולא להשוותם עם זולתם, וז"ש הנה אנכי כורת ברית נגד כל עמך אעשה נפלאות אשר כו' שזאת ההבדלה בעצמות הרוממות זהו מבחי' הנפלאות אשר לא יוכל להיות [למעלה] ע"פ סדר ההשתל' ע"י צמצום כו' כ"א מצד רוממות עצמותו שכל יכול הוא ויכול לזכור הברית לישראל להבדילם בבחי' העצמי' גם בהיותו בתכלית העילוי בעצמותו ממש וזהו וראו כל העם אשר אתה בקרבו את מעשה ה' כי נורא הוא אשר אני עושה עמך דוקא וד"ל. וזהו ענין י"ג מדה"ר שנמשך ביוה"כ לישראל לבדם שהי' זה בירידת משה עם לוחות אחרונות ביוה"כ כידוע וד"ל.

כד) והנה אמ' ובמה בשופר. פי' במה יעלה זכרוכם לפני לטובה בשופר דוקא כי כמו שנעשה אתעדל"ע להיות לו רצון ותענוג למלוכה להיות מל' מל' כ"ע הוא ע"י זכרון הברית הפנימי' והעצמי' כנ"ל כך גם זכרון הברית עצמו שיעלה לפני לטובה כנ"ל הוא ע"י השופר דוקא. ויש להבין למה יש בכח תקיעת קול השופר לעורר גם זכרון הברית העצמי שיעלה לפני לטובה אף שהוא בבחי' רוממות העצמות ממש דקמי' כולא כלא חשיבי [כו'. אך] הנה יש להקדים תחילה ברש ענין קול השופר מהו

כחשיכה כאורה . . . ואין . . . (ורא' [הט': ואין] . . . וראי'): תהלים קלט, יב.
 שגוים מרקדים: ראה יומא טז, ב. מאמרי אדה"ז פרשיות התורה חיב ע' תקטו ובהגסמו לשם.
 אלכה ואשובה אל מקומי: הושע ה, טו [ושם: אלך אשובה. אבל בהלשון בפנים הובא בכ"מ, ומהם: באורך
 הוהר בלק ק, א. דרך חיים יג, ב: קה, סעיד [ושם: אלך ואשובה]. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' רכה [ושם:
 אלכה אשובה]. חיב ע' תשפה. שם ע' תשצז. במדבר חיב ע' תרלה. דברים ח"א ע' לב. ויש.
 שורה ממש — ע"ז . . . לעמים: ה': מימ. ט': אנו . . . הט': לאומות.
 ה' עליון . . . ידבר . . . יבחר . . . את נחלתנו . . . יעקב [מחיבת את ליתא ב' הט': תהלים מז, ג'ה.
 שאומרים זה לפני התקיעות: ראה סידור דרושים לחתונה קלה, ב.
 הנה אנכי כורת ברית . . . וראו כל העם: תשא לג, י [ושם: וראה, וכי' ב' ז].
 אמ' ובמה בשופר: ראש השנה טו, סע"א. לד, ב.

דכתי' עלה אלקים בתרועה ה' בקול שופר דוקא דאם מצד שקול השופר הוא קול פשוט דוקא בלי התחלקות אותיות כקול הדבור אי"כ גם בלא קול שופר יכול לעורר בקול פשוט שיוצא מהבל הלב שנק' צעקה כו'. והנה יש להקדים תחלה בענין קול פשוט שיוצא מהבל הלב שנק' צעקה או שאגה שיש בזה ב' מדרגות צעקת הקול פשוט ברעש שהוא בא מהבל הלב וצעקת הלב עצמו מנקודת פנימי' הלב. והנה ידוע בענין ההפרש בין קול פשוט לקול מורכב שקול מורכב הוא [בא] מתוך הכוונה שבמות ולב לפי ערך התפעלות האדם מן ההשגה אלקית שיוכל להתיישב בכלי המוח והלב בבחי' או"פ כן יתן קולו בדיבור וגם כי ישמע קול הדיבור בקול רם ביותר שזה מורה שיוצא מפנימיות המוח והלב ביותר ע"כ ירים קולו ביותר עכ"ז קול זה מורכב באותיות הדיבור עכ"פ שמקורם באותיות גילוי אור השכל והכוונה שבמות ולב לבד ולא יותר מזה (כמו שיר הליום או המלאכים בדיבור [הוא] לפי"ע הכוונה הפנימית שבמוחין כו') ויש לקול זה המורכב הפסק וכליון כשיכלה ההתפעלות שבמות ולב מן ההתכוונות דיחוי' ויחוי"ע כו' וכמו שבמילי' דעלמא ג"כ ידבר אדם דברים שיוצאים מקירות לבו בקול רעש מצד עומק התפעלות הלב ביותר אבל בחי' קול פשוט הוא שבלתי יכול להיות מורכב באותיות הדבור כלל זהו הוראה גמורה שיוצא מנקודת פנימי' הלב והמוח בקול זה הפשוט שלמעלה מן השכל והטעם שאין בכח השכל וכוונה שבמות ולב להכיל ולהגבילה כלל וכלל כי לא יוכל לבוא בהגבלת שכל וטעם שבמות ובמילא לא יוכל לבוא בגילוי אותיות הדבור רק בבחי' קול פשוט לכד בלא אותיות כלל יוכל לבוא בגילוי והוא התפעלות הרצון ותענוג שבעצם הנפש שלא יורכב בהשגה וטעם כלל כידוע (כמו שיר פשוט בקול פשוט ועצמיו' שאינו בא מחמת איזה כוונה וטעם כלל כו') והוא נק' צעקה או שאגה שיצעק אדם פתאום בקול רעש בבחי' קול פשוט כאשר מתפעל בעומקא דלבא מפנימי' נקודת הלב ביותר שהוא למעלה מן הכוונה ושכל דוקא כידוע וכמו התפעלות האופנים וחיות ברעש גדול מאד וכמ"ש ואשמע אחרי קול רעש גדול כו' לפי שמאיר עליהם מאור האלקי שלמעלה מכלי השגתם לגמרי שלא יוכלו שאת כלל ע"כ יצעקו בקול רעש גדול כאדם שיצעק פתאום בקול רעש [גדול] בראותו דבר נפלא וחדש מאד שלא ראה מעולם וכה"ג וד"ל.

עלה אלקים בתרועה: תהלים מז. ו.

שירה תחלה — או שאגה: דהוט: ושעווה. וכו לקמן. ראה סידור כאן רלא. ד. מאמרי אדהיא שנמסו לקמן רפכיה.

ההפרש בין קול פשוט לקול מורכב: ראה עטרת ראש שער ר"ה פס"ז (ע' יח).

שירה באותיות — מנקודת . . והמוח: הט': מפנימי' נקודת הלב והוא.

ואשמע אחרי קול רעש גדול: יחזקאל ג. יב. וראה עטרת ראש דרוש לשי"ת ע' מא וע' מב ואילך.

כה) ואמנם הנה יש ב' מיני צעקה והן צעקת הקול פשוט מצד עצמו הנ"ל וצעקת הלב הפנימי מאד שנק' קלא פנימאה דלא אשתמע כלל וכמו צעק לבם אל ה' שאין זה צעקת קול כלל אף [לא] בקול פשוט אלא כלחש מאד וכמיש בתפלת חנה [והיא] מדברת על לבה וקולה לא ישמע כלל שזהו [ענין] צלוחת דכלחש [דוקא] כידוע. ובאמת י"ל בזה דלמה לא יהי' התפלה בקול רם ורעש שמורה על התפעלות עצמיות שלמעלה מהכיל [כלי] ה[מוח] והלב כנ"ל ומה גם כאשר ההתפעלות הזאת באה מתוך קירות לבו כמו כאשר צר לו ביותר שיצעק בקול פשוט בלא אותיות כלל כמו ויצעקו אל ה' בצר להם כמו בגלות מצרים דכתיב ותעל שועתם כו' שזהו צעקת קול דוקא בקול פשוט ורעש שבא רק מחמת צעקת הלב כשצר לו ביותר והיינו הך כמו שאנו רואים באיש מר נפש ביותר מאיזה צרת נפשו שיגיע לו עד הנפש יצעק בקול מר כו' וכמו שמצינו בימי בית שני ויועקו אל ה' בקול גדול כו'. אך הנה הגם שבצעקת קול פשוט שבא מן המיצר הגדול (או בהתפעלות התענוג העצמי שבנפש שבלתי מורכב ב[טעם] ו[שכל] והשגה כלל כנ"ל) נק' התפעלות העצמי שבנפש שבלתי מוגבל במוח ולב כלל כנ"ל עכ"ז נק' חיצוני לגבי התפעלות נקודת פנימי הלב עצמו שנק' קלא פנימאה דלא אשתמע כלל שנק' צעקת הלב עצמו ולא צעקת קול כמו התפלה בלחש שכל המשמיע קולו בתפלתו ה"ז מקטני אמנה כידוע. ושרש הענין הוא כידוע שיש ב' מיני מקיפים מקיף דחי' ומקיף דיחידה שהו מ"ם ולמ"ד דצ"ל כו' [כידוע].

כו) והענין הוא דגם שהתפעלות עצמיו הנ"ל בקול פשוט הוא למעלה מן השכל ובא מעצמות הנפש זהו רק למעלה מהגבלות הכלים דמוח ולב המצומצמים שמפני זה שלא יכילנו המוח והלב יתפעל ברעש ובקול פשוט כנ"ל וזהו הנק' מקיף ד[בחי'] חי' כמו שיתפעל מחרדה פתאום מדבר הנשאל [ממנו] ביותר [כנ"ל] (וכמו חברי דניאל דאע"ג ד[אינהו] לא חזו מזליהו חזו ע"כ חרדה גדולה נפלה עליהם וכה"ג בפחד אלקי שבא מבחי' ההעלם דמקיף לגילויי בבע"ת או למע' במלאכים ואופנים וחיות כו')

הנה יש [הט': ליתא] ב' מיני צעקה: ראה עטרת ראש שער ר"ה שם פ"ה. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' חקב.

קלא פנימאה דלא אשתמע: ראה זהר בראשית נ, ריש ע"ב. ויגש ר"א, א. צעק לבם אל ה': ראה איכה ב, יח. הנסמן במאמרי אדה"א שם.
 (והיא) מדברת על לבה. . . צלוחת דכלחש: שמואל"א, יג [ושם: וחנה היא. אבל כ"ה גם במאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' קמט. — בדילוג]. ראה הנסמן במאמרי אדה"א ח"ב שם. לקמן ע' א"מא.
 ויצעקו אל ה' . . . ותעל שועתם כו' [הזט': אל האלקים מן העבודה]: תהלים קו, ו. כה. שמות ב, כג.
 ויועקו אל ה' בקול גדול: נחמ"ט, ד [כהיטר הסדר].
 שכל המשמיע קולו בתפלתו: ראה ברכות כד, ב. לקמן ע' א"מא. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' חקב.
 מקיף דחי' ומקיף דיחידה. . . דצ"ל: ראה לעיל בחי' פי' תצא ע' תצט ואל"ף. והנסמן בריש המאמר שם.
 חברי דניאל. . . חרדה גדולה נפלה עליהם. . . ואופנים [הט': באופנים]: דניאל י, ז. מגילה ג, א.

וכך הוא ג"כ בצעקה הנאה מלמטה למעלה כאשר יצר לו ביותר כמו ויצעקו אל ה' בצר להם כניל וכמיש מן המיצר קראתי כו' שנק' צעקת קול ברעש שזהו מצד שצר לו מאד עד שלא יכילנו המוח והלב כלל יצעק בקול מר ופשוט (ונק' מקיף דא"יח) אבל למעלה מזה הוא בחי' צעקת נקודת פנימיו' הלב עצמו עד שלא יכול להרים קולו כלל כמו צעק לבם כו' כניל דהיינו מה שנקודת פנימיות הלב [הוא] צועק שהוא בחי' יחידה שבנפש עצמה שהוא עמוק עמוק הרבה יותר מהתפעלות צעקת הקול פשוט הנ"ל דמצד שנוגע בעומק נקודת הלב ונפש ביותר אז לא יכול לצעוק בקול כלל אלא תוך פנימיו' שבלב ונפש צועק וכלה מכל בחי' עצמי' שלה ממש כמו כלתה נפשי כו' כלה שארי ולבבי כו' ואע"פ שצעקת הקול פשוט הנ"ל בא מן המיצר דוקא ג"כ כניל אבל אינו דומה כלל לצעקת נקודת הלב בעומק הנפש בצר לו כיב עד שלא יוכל להתפעל גם בקול פשוט רק בלחש מאד או בכלות הנפש בעצמי' פנימי' התענוג באה"ר ועצומה כ"כ עד שאי אפשר לו גם להרים קול בקול פשוט כלל להיות בבחי' המשכת עצם נקודת פנימי' הנפש ממש בבחי' יחידה עד כלותה ממש ולא כמו ניצוץ הנמשך ורץ בהתגברות גדולה ליכלל כשלהבת שאין כאן רק התגברות ההעלאות הניצוץ והמשכתו ברעש ליכלל כשלהבת ועדיין לא נכלל וכלה אלא עומד במציאותו [כנוגע] באור הנר ברצו"ש כו' משא"כ ביטול והתכללות כשלהבת העולה למעלה באש היסודי ממש שהוא כלה והולך ומתבטל במציאות לגמרי בלי רעש התלהבות כלל אדרבה כליון הלהב הוא ביטול במציאות ממש באש היסודי כו'.

כז) וכך יוכן ההפרש בין נשמות למלאכים בכללות דאע"פ שהמלאכים התפעלותם בהתגברות [ברעש] גדולה ועצומה כמו והחיות רוי"ש כו' בווערות כמראה הלפידים וכן במרכבה דפני אר"י להימין כו' הנה התפעלות אה"ר דפני אר"י הוא בכח וגבורה [גדולה ברעש] גדול כשאגת אר"י גשמי שקולו בא בכח וגבורה עצומה אמנם הנה שאגה זו אינה אלא מצד עצם הכח שבקול לבד שהוא מהות קול הצעקה בעצמה שכוחה גדול [מאוד] מצד רב כוחו וגבורת האר"י בלבו הגשמי ע"כ שאגתו בקול גדול ונורא כמו אר"י שאג מי לא ירא וא"ז רק מצד הריבוי כח וגבורה שבלב באר"י שמצד תגבורת כח נפש האר"י יותר על כל חיות אבל אין זה הוראה כלל על בחי' פנימי' ועצמי' ביותר שיכול להיות שהחלש ממנו שאין קולו

מן המיצר קראתי . . דא"יח [ט]: דחי': תהלים קיח, ת.

כלתה נפשי . . כלה שארי ולבבי: תהלים פד, ג, עג, כו.
שירה להרים — בקול: ה"ט: בשיר.

שירה גדולה — כשלהבת . . כשלהבת: באור: ה"ט: בשלהבת . . בשלהבת . . ט: כמו אור.
והחיות רוי"ש . . בווערות כמראה הלפידים . . דפני אר"י להימין: יחזקאל א, יד, יג.
שאגת [ה"ט: ישאג] . . אר"י שאג מי לא ירא . . באר"י [ה"ט: האר"י]: עמוס ג, ח.

חזק כ"כ יהי קולו בבחי' פנימי ועצמי יותר כו' שזהו כמו התגברות התלהבות הניצוץ ליכלל בשלהבת שעומד במציאותו להיותו מרחוק עדיין וכך כל תאוה ותשוקה שמרחוק תתגבר בכה ורעש גדול ביותר וכך הוא שאגת הארי' שבמרכבה כמ"ש אחרי ה' ילכו כארי' ישאג פי' כארי' שבמרכבה עליינה שאג ישאג בבחי' גבורה בבחי' התגברות האהר' ליכלל ולידבק באלקים חיים והוא בחי' פני ארי' להימין בחי' החסד כנ"ל. ועכ"ז בחי' חיצוני הוא אע"פ שבא ברוב התגברות כח התשוקה ואהר' שלמעלה מכלי ההשגה כי אין זה רק המשכה ותשוקה גדולה שנמשך ליכלל ולידבק אחרי ה' כמ"ש אחרי ה' ילכו בהילוך והמשכות הנפש בכל כחה [ו]עוד כארי' ישאג אבל לא שבטל במציאות לגמרי מכל וכל כו' וע"כ באה התפעלות זאת בקול רעש גדול כמ"ש הנביא ואשמע אחרי קול רעש גדול כו' והטעם ידוע לפי שרשר הראשון דמלאכים אינו ממהויע הע"ס דאצי' רק מבחי' חיצוני הכלים שלהם שאינו רק בחי' זיו ואור המתפשט ומאיר עליהם וע"כ התפעלותם אינו רק להדבק באור המתפשט מעצמות אלקי ולא בעצמו ממש.

כח) אבל הנשמות שרשם מבחי' עצמות שם הוי' שבעשר ספירות שבאו"א וזו"ג דאצילות כידוע על כן התפעלותם הוא בבחי' ביטול במציאות [לגמרי ממש] לאשתאבא בגופא דמלכא ממש כאש שלהבת שעולה מאלי' ונכללת באש היסודי וכמו שכתוב כי ה' אלקיך אש אוכלה הוא ר"ל אלקיך דוקא וכמארו"ל למה הצדיקים דומים בפני השכינה כנר בפני האבוקה פי' כנר הסמוך לאבוקה שיוכלל מיד בשלהבת ואבוקה ומתבטל במציאות לגמרי (וכמו שנשמות הסבות כלתה נפשם מעוצם הדביקות ונכללו בעצמו' אור האצי' ממש וכרשבי' שא' בי' אחידא בי' להיטא כו' וכמ"ש הל"ל נפשי את ה' ממש וכן בה' ממש תתהלל נפשי וכן מ"ש צרורה בצרור החיים את ה' ממש וכה"ג) וזהו בחי' יחידה שבנשמה שאין זה במלאכים כלל מטעם הנ"ל

אחרי ה' ילכו כארי' ישאג . . . בבחי' גבורה [הט': כח גבורתו] . . . בחי' החסד: הרעש יא. י. וראה לעיל בחי' פי' עקב פי' שא ואליך.

שריה ה' — כחה (זעוד . . . שבטל: הט': כח ועוז . . . שכתלו.

ששרש הראשון דמלאכים . . . מבחי' חיצוני הכלים: ראה עץ חיים שער (כח) העיבורים פי"א. שער (מ) פנימיות וחיצונית דרוש י. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' צט. ושי"ג כמדבר ח"ב ע' תתמו. ושי"ג דברים ח"ב ע' תנו.

לאשתאבא בגופא דמלכא: זהר יתיר ריז, ב. וראה ג"כ מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' מה. ושי"ג כמדבר ח"ב ע' תרב. שם ע' תתמו. דברים ח"ב ע' תא. ושי"ג.

כי ה' אלקיך אש אוכלה הוא ר"ל [כהט': ה']: נסמן לקמן ע' תשטט.

למה הצדיקים דומים: פטחים ה, א. ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' קעז. ושי"ג.

שנשמות הסבות . . . בי' אחידא בי' להיטא: זהר (אדרא רבא) נשא קמד, א"ב. ראה גם לקמן ע' אקלא. זהר (אדרא זוטא) האוינו רפת, א.

הל"ל נפשי את ה' . . . בחי' . . . תתהלל נפשי . . . צרורה בצרור החיים: תהלים קמו, א. לך, ג. שמואל א. כה, כט.

שהנשמות נלקחו מעצמות ומהות אלקות ממש כמ"ש כי נר הוי' נשמת אדם ע"כ יש נשמה האלקית תנועת ההמשכה בבחי' ביטול במציאות מכל עצמותם ממש להיכלל לגמרי במקור חוצבם במהו"ע אלקות ולא מצד איזה סיבה כהתפעלות מלאכים שיאיר עליהם אור המתפשט מאלקות למעלה מכפי מידתם אלא מצד שנלקחה מעצמות אלקות חוזרת למקורה כטבע האש שעולה למקורו באש היסודי וא"כ אי"ז רק מצד השרש העצמי של הנשמה במהו"ע איס ב"ה ולא מצד זיו ואור המתפשט להחיות כל חי [כו'] שלזאת נמשכת מאל"י וממילא אחרי העצמות שמשם לוקחה כו' וד"ל. וז"ש כי ה' אלקיך אש אוכלה [כו'] ולא אמ' דבר אחר כי האש טבעה לעלות [למע']. מעצמה ולא לירד כלל כך טבע של ניצוץ אור הנשמה לעלות למעלה תמיד כטבע אש הגשמי מצד שלוקחה מאש העליון האלקי שנק' אש אוכלה שאוכל כל אש [לפי שכל אש] דנשמות נכלל ובטל במציאות באש ה' כמו שנכלל האש באש היסודי כנ"ל והוא להיות עולה בהסתלקות בעילוי אחר עילוי עד שאין שיעור למעלה (היפך טבע המים שיורדים מגבוה לנמוך וחוזרים ועולים אבל טבע האש רק לעלות ולא לירד כלל והוא עיקר מהות הנשמה שהיא אש ודומה למקורה בחי' אש ה' שעולה בעצמ"ע בעצמותו כו' וראי' לזה מן הנשמות העליונות ביותר כנשמות האבות ומשה ואהרן שגם אחרי מותם עולים בעצמ"ע עד אין שיעור למעלה לפי שאוא"ס למעלה עד אין קץ כו' וכמ"ש וקדושים בכל יום יהללוך סלה בלי הפסק ושיעור כלל. וזהו ברי"ה דוקא דכתיב עלה אלקים בתרועה כו' שהוא ית' בבחי' העליות דגבו' [דגבורי'] בעצמ"ע ברוממות העצמות [כו'] כנ"ל וד"ל.

כט) והנה אחר כל הנ"ל יובן שרש ענין תק"ש בכלל והוא ענין מ"ש ובמה בשופר. דהנה כתיב מן המיצר קראתי י"ה [ענני במרחב י"ה] דדוקא כשהקריאה באה מן המיצר דוקא דבחי' עומק תחת בתכלית או ההמשכה וגילוי [למעלה] מעומק רום בתכלית שזהו במרחב י"ה כו' והוא מ"ש ה' בקול שופר כמו שהי' במ"ת שבקול שופר הופיע עליהם כמ"ש ויהי

כי נר הוי' נשמת אדם: משלי כ, כו [ותיבת כי ליתא שם. אבל כ"ה גם לקמו ע' אינו. לעיל בחי"א פ' עקב ע' דש וע' שיה].
 כי ה' אלקיך אש אוכלה: ואתחנן ד, כד. ראה סידור (רלב, א: סעי'g וריש ע"ד) ולקטי תורה (מד, ג) כאו.
 שאוכל כל אש: ראה יומא כא, ב.
 שריה ועולים — מהות . . . בעצמ"ע: ה"ט: אש . . . בעילוי אחר עילוי.
 כנשמות האבות ומשה ואהרן . . . וקדושים בכל יום: גוסס ברכת אתה קדוש. ראה לקמו פליב. מאמרי אדהיא ויקרא ח"א ע' מח וע' רלה. חיב ע' תתכב. ושי"ג. דברים ח"א ע' עא. ושי"ג.
 עלה אלקים בתרועה: נסמו לעיל פכ"ד. וראה לקמו פלי"א.
 מ"ש ובמה בשופר: נסמו לעיל רפכ"ד.
 מן המיצר קראתי: תהלים קיח, ה. ראה עטרת ראש שם פ"ח (ע' ב). מאמרי אדהיא במדבר חיב ע' תריג וע' תרכט ואילך. לקמו ע' אקלא.
 ה' בקול שופר . . . ויהי קול השופר: המשך הכתוב עלה אלקים בתרועה. יתרו יט, טו.

קול השופר הולך וחזק מאד כו' כמ"ש לעיל וה' אלקים בשופר יתקע [כו].
 וזהו בחי' תקיעה הב' שמלמעלה למטה דוקא ואין זה בא מלמעלה למטה
 שהוא בחי' גילוי פנימי' ועצמי' בבחי' מרחב י"ה כ"א ע"י קול השופר
 שמלמטה למעלה דוקא כי הוא מן המיצר דוקא כמ"ש מן המיצר קראתי י"ה
 שזהו התקיעה הא' [הנ"ל]. והענין הוא כנ"ל בהפרש שבין צעקת נקודת הלב
 הפשוט בתכלית לצעקת הקול הפשוט בלבד בבחי' צעקת נקודת הלב עצמו
 זהו קול בחי' העצמי' יחידה שבנפש שנק' קלא פנימאה כשהלב צועק
 מנקודת פנימי' שלו והוא הנק' תקיעה מלמטה למעלה דל' תקיעה הוא כמו
 ותקעתיו יחד כו' שכל נקודת פנימי' הלב ונפש נתקע בתקיעה פשוטה
 בתכלית הפשיטות מבלתי מורכב בדבר מה גם לא ברצון ותענוג אלא בבחי'
 ביטול כל העצמות ממש כנ"ל ואין זה רק כאשר הוא בא [בכח] מתוך המיצר
 כיכ שנוגע לעומק הנקודה פנימי' שבלב עד שלא יוכל להרים קול וצעקה
 כלל שזהו ביטול והתכללות דבחי' יחידה עצמה כנ"ל שתקיעה בלב בנקודה
 העצמי' בתכלית הפשיטות ולזאת כאשר קריא' זו שמן המיצר בתכלית בלי
 קול רק מהבל הפנימי' שבלב יוצא קול פשוט בחשאי בצד הקצר שבשופר מן
 ההעלם העצמי לגילוי קול השופר (ולא בקול צעקה) או מן המיצר הזה עולה
 ומתפשט למעלה במרחב שבצד השופר הרחב והולך ועולה עד אין שיעור
 למעלה כידוע דכל בחי' או"ח הולך מן המיצר אל המרחב להתרחב עד אין
 שיעור כו'. ובוהו הרי מעורר ג"כ אתעדליע שהוא בבחי' מרחב [י"ה]
 ורוממות העצמות דא"ס שיומשך מבחי' הפנימי' ועצמי' דבחי' יחיד העליון
 עצמו כמו שהוא בפנימי' עצמותו ממש שנק' סתימא דכל סתימין דלמחתביכ
 שיאר מן ההעלם שבעצמותו לידי גילוי ג"כ מן המיצר אל המרחב כמו שהי'
 במ"ת שהי' קול השופר העליון הולך וחזק מאד בהתרחבות בלי שיעור והוא
 מ"ש ענני במרחב י"ה [שהוא בחי' גילוי האור העצמי' א"ס ממש] בקול שופר
 העליון וכמ"ש ה' אלקים בשופר יתקע כו' וזהו והי' ביום ההוא יתקע בשופר
 גדול כו' שזהו כ[ל] עיקר ענין הכוונות דתקיעת שופר בכללות כידוע וד"ל.
 וזהו זכרון הברית במה יעלה בשופר דוקא, פי' שמה שיעלה וזכרוכם לפני
 [לטובה] בברית הפנימי' והעצמי' גם כאשר הוא ית' ברוממות ועילוי
 בעצמותו ממש בקול שופר דוקא שבזה הקול יעלה זכרון הברית לפני
 עצמותו ית' ממש שירד וינאשך מבחי' פנימיות עצמותו מבחי' מרחב י"ה

וה' אלקים בשופר יתקע: ראה זכרי' ט, יד. בחיי תולדות כה, כה. ספר המאמרים תקס"ה ח"ב ע' תרכט.
 עטרת ראש דרוש לעשיית נו, א"ב. לקמן ע' א"ג. אמת [ושם: וז"ל בשופר]. בחיי וירא כב, ג. סידור שער ריה
 א, רלה, א.

ותקנתיו יחד: ישעי' כב, כב.

סתימא דכל סתימין דלמחתביכ: נסמו לעיל פי'.

שריה מ"ש — האור . . . א"ס [ה"ט: המאור דעצמות אוא"ס] . . . ה' [ה"ט: הו'] . . . וזהו והי' [ה"ט: וכו'
 אמר] ביום ההוא יתקע בשופר גדול: ישעי' כו, יג.

שויה וזהו זכרון הברית במה יעלה: בה"ט: וז"ש ובמה.

בהארת פנים העליונים שבעצמותו ית' ממש שגם הוא נגלה בקול שופר הזה מלמעלה מן המיצר וצמצום דעצמותו לבוא אל המרחב והתפשטות דפנימי' דאוא"ס ממש כמיש הולך וחזק מאד כו' אבל בצעקת נקודת הלב עצמו בלא שופר כלל גם כשהוא בפנימי' ועצמי' לא יעורר גילוי אור המשכות פנימי' העצמו' למטה ואע"פ שא' מן המיצר כו' (דעומק תחת מעורר לעומק רום) וזהו דוקא ע"י קול השופר מטעם הנ"ל וזה שאומרים מן המיצר קודם התקיעות דוקא ואס' אין צעקת נקודת הלב בפנימי' ועצמי' [ממש] לא יועיל קול השופר ג"כ לעורר זכרון הברית מאחר שהקריאה אינה מן המיצר דנקודת הלב לא יועיל הקול המורגש שבא במיצר דצד השופר הקצר מצד עצמו לבד רק באמצעות שניהם דוקא כשיוצא קול פשוט שבתוך תוך פנימי' נקודת הלב עצמו כנ"ל לגילוי קול פשוט בשופר מצד המיצר שלו ומן המיצר בא להתפשטות דוקא (ואע"פ שקול השופר הוא קול חיצוני שלמטה הרבה [גם] מצעקת קול פשוט שיוצא מהבל הלב מ"מ בצעקת קול פשוט גם שבא מן המיצר [לא י]עורר כ"כ כמו צעקת נקודת הלב דוקא כשבא לגילוי [קול] חיצוני בקול השופר מטעם הנ"ל וד"ל).

(ל) וזהו שא' ממעמקים קראתיך הוי' פי' מעומק לעומק שזהו בבחינת צעקת הלב בבחינת פנימיות נקודת הלב בבחינת יחידה הנ"ל שהעומק הזה הוא למעלה מעומק צעקת הקול פשוט הנ"ל נק' עומקא דעומקא אז קראתיך הוי' גם כן מעומק לעומק העליון שהוא בפנימי' ועצמות אין סוף ממש שלמעלה מעומק הרצון וחכמה שיתגלה מהעלם עצמותו ממש לעורר זכרון הברית לטובה לפניו ולהיות רוצה בכתר מל' (וזהו מרחוק ה' נראה לי פי' כי בר"ה נתעלה [עצמו'] אא"ס בעאח"ע בעצמות הרוממות שכולא קמי' כו' אז נק' רחוק ומובדל באמת מלבוא בהתגלות אף להיות מקור לרצון וחקי' וכו' וכי' שיהי' לו רצון ותענוג למל' גם ע"י צמצום דקו"ח כו' כי אין ערוך כלל אליו בעצמו' שהוא יחיד פשוט ולא בחושבן י"ס אפילו בהעלם כו'). אך ע"י השופר מרחוק הוא נראה ונגלה כו' כמיש ממעמקים קראתיך הוי' כו' והוא מטעם שתק"ש בא מלמטה באתעדלית ג"כ מרחוק שזהו בחי' עומקא דעומקא דלבא בביטול כל העצמות דבחי' יחידה כו' וד"ל.

(לא) ובכ"ז יובן [סדר] ה"י פסוקים דשופרות דתחילה מזכירים ג' פסוקים דתורה בקול השופר במ"ת שזהו בחי' גילוי א"פ דעצמות

ממעמקים קראתיך הוי' . . . פנימיות . . . מבחינת [הט': נקודת פנימי' דבחי']: תהלים קל, א. ראה מאמרי אדריא במדבר ח"ב ע' תשנ"ט. לקמן ע' תתט"ז וע' א"פ.
 (וזהו . . . כו'): החצאי עיגול ניתוספו ע"פ כתי' ת.
 מרוחזק ה' נראה לי . . . באמת [הט': בערך]: ירמ"י לא, ב.

אוא"ס ב"ה מלמעלה למטה והוא מה שאו' אתה נגל[ית] כו' עד ובקול שופר עליהם הופעת [כו'] (וגם בזה הי' ב' מדרגות א' קולות וברקים וקול שופר [הולך ו]חזק מאד להחריד את העם כו' שיהי' בהם בחי' יראה עילאה וביטול במציאות ויהיו בחי' כלי [בית] קיבול לקבל את התורה והב' קול השופר שבו נתן להם התורה באור פנים העליונים כמ"ש ויהי קול השופר הולך וחזק מאד שיהי' ידבר והאלקים יענו בקול בקול השופר וכל העם רואים את הקולות ואת קול השופר בבחי' ראי' מקרוב וינועו ויעמדו מרחוק למעלה מבחי' החרדה כו' כמו מרחוק ה' נראה לי כנ"ל ואח"כ מזכיר ג"פ דשופר שבכתובים שהוא התעוררות מלמטה למעלה והוא מ"ש עלה אלקים בתרועה ה' בקול שופר שיעלה שם אלקים ושם הוי' למעלה מעלה ברוממות העצמות ע"י קול השופר שמלמטלמ"ע לעורר רח"ר העליונים מבחי' פנימי' ועצמי' כנ"ל לפי שקול השופר עולה בבחי' קול פשוט מפנימי' ונקודת העצמי' הלב הפשוט כנ"ל וכן מ"ש בחצוצרות וקול שופר הריעו כו' שזהו רק בחי' התעוררות פשוטה בעצמות א"ס ב"ה שזהו מ"ש לפני המלך ה' סתם שהוא מלך הקדוש כו' ואח"כ [אומר] תקעו בחודש שופר בכסא כו' שהוא ברי"ה דוקא שכולל ב' ענינים א' בחי' ההעלאה בתקיע' בחי' קול פשוט להחריד את הלב בתשובה שלימה [ו]לעורר רח"ר העליונים ולהמתיק כל הדינים הקשים כו' וכמו שמסיים שומע קול תרועת עמו ישראל ברחמים (וזהו כג"פ דמן המיצר וקולי שמעה וראש דברך ונמתקים כל הדינים שאל יעשקוני' זדים [כו']) והב' בחי' הירידה וההמשכה דפנימי' והעצמי' של התענוג הפשוט שנק' שעשועי המלך בעצמו[תו] ממש והוא מ"ש שש אנכי כו' טוב טעם [ודעת] כו' נדבות פי כו' (דמה שהי' במ"ת באתעדל"ע בתחילה כנ"ל באתעדל"ת נמשך בסוף כו'). והנה כ"ז הוא בחי' העלאה מן המיצר בתקיעת שופר רק לעורר רח"ר העליונים כנ"ל. ואמנם יש עוד תקיעת שופר שהוא להלל ולזמר כשאר כלי שיר כנבל וכינור וכמ"ש הללוהו בתקע שופר הללוהו בנבל וכנור בתוף ומחול כו' והוא רק לעורר את התענוג [ו]שמחה עליונה [כנ"ל] להאיר אור פני מלך חיים כמו שמזמרים ב[כל] כלי שיר לפני המלך בהלל וזמרה כו'

מה שאו' אתה נגלית . . קולות וברקים וקול שופר: ברכת שופרות . . יתרו יט, טז.

יורי קול השופר . . בקול [הט': ליחא] בקול השופר: יתרו יט, יט ובאור החיים שם.

וכל העם רואים: יתרו כ, טו (בדילוג).

עלה אלקים בתרועה: תהלים מז, ו.

שויה כנ"ל — העצמי' [הט': הבל] . . מ"ש בחצוצרות וקול שופר: בברכת שופרות, מתהלים צח, ו.

[אומר] תקעו בחדש . . שמטיים שומע קול תרועת: תהלים פא, ד. ברכת שופרות שם.

דמן המיצר וקולי שמעה וראש דברך . . שאל יעשקוני' זדים . . שש אנכי . . טוב טעם . . נדבות פי:

פסוקי תהלים [קית, ה. קיט, קמט, קס. קכב, קסב. טו. קח] שאומרים קודם תקיעת שופר. וראה ג"כ לעיל פכ"ח.

שויה כלי — שיר [הט': זמר] . . הללוהו בתקע שופר: ברכת שופרות מתהלים קג, ג.

אור פני מלך חיים [הט': אור פני ית] . . סדר הפסוקים: ע"ד משלי טז, טו . . ראה ברכת שופרות שם,

מתהלים שם קג, א ואילך.

וזהו סדר הפסוקים דהללו אל בקדשו וברקיע עוזו ובגבו' וכרוב גודלו שכ"ז הוא מפרש סדר ההשתלשל' מלמעלה למטה דוקא ואח"כ אומ' הללוהו בתקע שופר ובנבל וכנור כו' מלמטה למעלה כו'.

לב) **והענין** הוא דמה שכתוב הללו אל-ל בקדשו הוא בחינת קודש העליון ממש שהוא בחינת הקדושה שמצד העצמות ממש וז"ש בקדשו בוי"ו נסתר שזהו בחי' המלך הקדוש כמו שאו' קדוש אתה ונורא שמך כו' שאין לבחי' הקדושה שקדוש ומובדל בערך מן ההשתלשל' לבד (וכמו הקדוש בשמים וארץ כמו [קדוש] ה' צבאות) ערוך כלל לגבי קדושת העצמות ממש וזהו בחי' העלי' בעצמות הרוממות שאין לו שיעור למעלה (וגם נשמות הקדושי' כאבות ומשה [ואהרן] יהללוהו סלה ולא ישיגוהו כו') וגם בעולם הבא [ש]תגלה [מ]קדושת העצמות וביה"כ יש הארה מעין קדושה זו ונק' קדוש ה' מכובד בעוה"ב שאין בו אכילה ושתי' הרי אנו אומרים ואין זולתך מלכנו לחיי העולם הבא [כו']. וז"ש הללו אל-ל בקדשו בעאחי'ע לאין שיעור כו' ואח"כ א' הללוהו ברקיע עוזו [כו'] שעכ"ז נשתלשל מקודש הזה העצמי ע"י בחי' צמצום דרקיע עוזו והוא בחי' מקיף הכללי שנק' שמי השמים והוא בחי' טה"ע שנק' רקיע עוזו דוקא כי מה שמקיף לדי' עולמות דאבי"ע שנק' רקיע סתם הוא בחי' טה"ת שבא בגבול ההקפה לפ"ע ההשתלשלות דאבי"ע כענין החומה המקפת לעיר כידוע וכמו הכלל המקיף אל הפרט שנק' מח' כללית שצופה ומביט בו כידוע ודרך הרקיע העליון הזה שנק' רקיע עוזו הוא שמאיר מקדש העליון שנק' קדשו בבחי' מקיף וההעלם בלבד (וכמ"ש גליף גליפו בטה"ע שהן החקיקת אותיות שבהעלם המקיף העליון הזה שהן שרש נש"י ואותיות התורה הקדומה שנק' אותיות עצמי' כמ"ש במ"א והוא כמ"ש כעצם השמים לטוהר כמ"ש במ"א) וכידוע בענין אמ"ר אור מים רקיע

בקדשו בוי"ו נסתר: ראה סידור שחרית ע, רע"א: כי קדשו בוי"ו לשון נסתר ונעלם הוא. כמו שאר קדוש אחר... הקדוש בשמים וארץ [הט: ובארץ]: תפלת העמידה לימים נוראים. ע"ד ברכת ישתבח.
 (קדוש) ה' צבאות [הט: צבאות]: ישע"י ו. ג.
 נשמות הקדושי' כאבות ומשה [ואהרן]: נסמן לעיל ספכ"ח.
 וביה"כ... ונק' קדוש ה' מכובד בעוה"ב שאין בו אכילה... אנו אומרים ואין זולתך: ראה ישע"י נח, ג.
 שבת קיט, א. ברכות י, א. ברכת יוצר לשבת. לעיל פ"ו. וש"נ.
 שמי השמים והוא בחי' טה"ע: נחמ"י ט, ו. ראה לקמן ע' תחפסח וע' איז וע' אלד. לעיל בחי' פ' דברים ע' לג. וש"נ. חיב פ' תצא ע' תרעו. וש"נ.
 כענין החומה המקפת לעיר: ראה גם לעיל בחי' שם.
 מח' כללית שצופה ומביט: נסמן לקמן ע' תשצד.
 גליף גליפו בטה"ע: ראה זהר בראשית טו, א. סה"מ תקס"ה חיב ע' תרפט. מאמרי אדה"א במדבר חיב ע' תקנן וע' תקנן. דברים חיב ע' תכד. לקמן ס"ע תתיז ואילך.
 כעצם השמים לטוהר: משפטים כד, י [ושם: וכעצם]. — וכיה בסמוך בשריה המאור. אמנם כיה גם בתנמן בסמוך: ראה גם לעיל בחי' פ' ראה ס"ע תנס ואילך.
 אמ"ר אור מים רקיע: תהלים יט, ג. עץ חיים שער (יא) המלכים פ"ו. זהר תרומה קלו, ב. קס"ו, א. לקמן ע' איז וע' א"ט. מאמרי אדה"א ויקרא חיב ע' תג וע' תע. במדבר חיב ע' תדש. וש"נ.

אור הוא עצמות אוא"ס ממש בחי' קדש העצמות הנ"ל ומים הן מ"ע שמעל לרקיע עוזו [כנ"ל] והרקיע עצמו הוא שנעשה מסך מפסיק בין העצמות ממש לגבי מקור כל ההשתלשלי שאין ערוך כלל ביניהם כנ"ל ועכ"ז הן הן גבורותיו שהוא כל יכול שיכול לצמצם אור קדושת העצמות ולהאיר דרך בקיעה ברקיע עוזו הנ"ל וז"ש הללוהו בגבורותיו דהיינו גם לאחר המסך וההבדלה ברקיע עוזו הנ"ל כמ"ש יהי רקיע בתוך המים כו' יוכל האור דעצמות להאיר גם בע"ס דאצי' בתוס' מוחין חדשים כמו בשבת ויו"ט (והן כ"ו כלי"ח שבוקעים החסדים בגבו' ברקיע עוזו בגבו' שבחסד העצמות וז"ש הודו לא"ל השמים דוקא וכן מ"ש השמים העליונים הנ"ל מספרים כבוד א"ל בקדושתו הנ"ל ומעשה ידיו מעוררים לבחי' הפך חסד העצמי שיהי' מגיד הרקיע להמשיך חסדים העליונים שמעל לרקיע [עוזו] והיינו שיאירו אותיות החקוקים בהעלם המקיף הוזה להיות מהם מקור למקור להשתלשלי דאבי"ע והוא מה ששיער בעצמו בכח מה שעתיד להיות בפועל הרצון להאציל כו') וזהו כמו משל מי שלא יוכל להביט בגוף הבהקת עצם מאור השמש אלא דרך מסך זך ובהיר אע"פ שזך ובהיר הוא מ"מ מעלים ומסתיר הוא לעצם המאור עצמו וכך הוא מ"ש וכעצם השמים לטוהר שנק' טה"ע מ"מ מסתיר הוא כו' ורק ע"י תגבורת האור מעצמות אוא"ס יאיר דרך בקיע' במקומות מפורזים כמו דרך נקבי הסכך דגם שהסכך מעלים מ"מ בוקע אור דשמש או כוכבים נקבי המסך וזהו מצד תגבורת תוקף האור כבקיעת השחר כגבוי כדור המים כאור הנוקר בצאת השמש בגבורתו כו' וזהו מ"ש בגבורותיו שבוקע' אורות דעצמות [או] א"ס ברקיע עוזו כו' מחמת רוב גבורות שבחסד העצמות שמאיר בתגבורות במקומות מיוחדים ברקיע עוזו הוזה אך שהם באים בבחי' צמצומים לבקוע המסך דרקיע [עוזו] כגבו' גשמים שיורדים טיפים טיפים מהעננים בהתחלקות וצמצומים אבל זהו מחמת גבו' מצד שיורדים בגבו' כמו מעין המתגבר במקומו כמ"ש נמ"א (והיינו לפי שבכל שבת מאיר מיום שכולו שבת דעוה"ב שיוציא חמה מגרתיקה וכמ"ש ה' יהי'

הן הן גבורותיו . . יהי רקיע בתוך המים: נסמו לעיל מכ"ג . . כראשית א. ה.
 כ"ו כלי"ח [כי לעולם חסדן] שבוקעים החסדים בגבו': מובא גם לקמן ע' אסא. לעיל בח"א פ' ואתחנן ע' קעט. ושיב ח"ב פ' ראה ע' תיז.
 הודו לא"ל השמים . . השמים העליונים הנ"ל [ב' חובות האחרונות ליתא ב' ה"ט]: מספרים . . בקדושתו [ה"ט]: בקדושתו: תהלים קלו, כו. . שם יט, ב.
 שורה החקוקים — המקיף . . בגוף הבהקת: ב' ה"ט נוסף: למקיף . . ה"ט: בקיץ בהבהקת.
 כגבו' נשמים שיורדים טיפים . . מהעננים [ה"ט]: מן [כ"ט נוסף: מים] העליונים] . . שיורדים בגבו': תענית ב, א. באב בתרא טז, א. ראה לקמן ע' איכט. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תצח ובהנסמן שם.
 שבכל שבת מאיר מיום שכולו שבת: סוף תמיד. ראה לקמן ע' אסא וע' איקוט. אור התורה בראשית כרך א ע' 398 (נדפס גם באוה"ת סידור ע' שמ).
 שיוציא חמה מגרתיקה . . ה' יהי' לך לאור עולם] [החצאי עיגול ניתוסף ע"פ כתי"ב]: נדרים ח, ב. . . ישע"י ס, ב.

לך לאור עולם) (וכמו השערות הבוקעים ויוצאים ממותרי מו"ס שבא מחמת התגברות האור שלמע' מן הח"ס כו' מבחי' גבו' דע"י והוא [שרש] ענין י"ג מדה"ר דיוה"כ כידוע).

לג) ואח"כ אמ' כרוב גדולו ולא אמר כגודל גדולו לפי שענין גדולה הוא התפשטות החסדים וכאן מדבר בבחי' גבו' העליונות כנ"ל שטבע הגבו' הוא לעשות הריבוי וההתחלקות דוקא כי טבע האש לפרר כו' (כזרע מ"ד שבא בגבורה מתחלק טיפ"י [טיפין] כמו וארבה את זרעו כו' כמ"ש במ"א וכמוזנות שמתחלקי' לכאוי"א דשלח בצפון בגבו' שבחסד כמ"ש אתה גבור כו' וכן חיי האדם בנשימה דרו"ש וז"ש בני חיי ומוזני שמתחלקים לחלקים רבים בכמה אופנים [שוניים] משום דבמזלא תליא כו') וז"ש כרוב גדולו ריבוי ההתחלקות של החסד שנק' גדולה מחמת בחי' הגבורה שבחסד וכמ"ש אתה פוררת בעזך כו' (וכמו גדול אדונינו ורב כח שערך הריבוי התחלקות לפי ערך הגדולה בעצם ממש דלגדולתו אין חקר כלל כו') ואח"כ [אמר] הללוהו בתקע שופר פי' אחר שביאר סדר השתלשלות מלמעלה למטה מעצמות קודש העליון שהוא בסיבת גבורותיו ורוב גדולו שבוקע רקיע עוון כנ"ל אח"כ אמר שסיבת כ"ז הוא מחמת העלאה דקול תקיעת שופר מלמטה למעלה לעורר בכלי שיר דקול שופר לתענוג הפשוט בקול פשוט דוקא שנק' שיר פשוט למעלה משיר כפול בחי"ב שהוא רק התענוג שבחי"ב והן נבל וכנור ומד' חג"ת היינו בתוף ומחול כו' אלא רק בבחי' עצמות התענוג הפשוט שביחידה שעיי"ז מעוררים התענוג הפשוט שבצמצותו ית' ממש שנק' שעשועי המלך שמצד עצמותו ממש כידוע ועיי"ז ירד ויומשך מקדושת עצמותו מבחי' גבורה שבחסד להאיר ברקיע עוון בגבורותיו כנ"ל להמתיק הדין דשם אלקים. וזהו כל עיקר ענין הכוונות דתקיעת שופר בר"ה כמ"ש עלה אלקים בתרועה [ה' בקול שופר] ולכך מזכיר זה הפסוק הדלוהו בתקע

כרוב גדולו . . . גדולה הוא התפשטות החסדים: ברכת שופרות מטהלים קנ. ב. ראה סידור [כאן רלב, ב] שחרית ע. ד. לקרית עקב יו, ד. לעיל בחיא פי' ואחתנו ע' ר. ושי"ן. לקמן ע' אלג. וארבה את זרעו: יהושע כד, ג. ראה ספר המאמרים תקס"ז ע' קלא. שירה כמ"ש — לכאוי"א . . . שמתחלקים: ה"ט: ליתא. וכנראה נשמט מפני תיבות הדומות: שמתחלקי' . . . שמתחלקים.

דשלח בצפון בגבו' שבחסד כמ"ש אתה גבור: תפלת העמידה. יומא כא, סע"ב. ראה סידור שחרית סא. ד. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תצט. ושי"ן. במדבר ח"ב ע' תפו. ושי"ן. שם ע' תקו. סיע תרמ"ה ואילך. לקמן ע' תתז. ע' איכט וע' איעו.

בני חיי ומוזני . . . דבמזלא תליא: ראה מועד קטן כת, א. לקמן ע' אלג. ביאורי הזהר פקודי נו, א. הנסמן במאמרי אדה"א ויקרא שם ע' תצח.

אתה פוררת בשון: תהלים עז, יג. ראה לקמן ע' איכט ואילך. סידור שם. מאמרי אדה"א ויקרא שם. ושי"ן. גדול אדונינו [תיבת אדונינו ניוטספה ע"פ כתי"י *] ורב כח: תהלים קמז, ה. שיר פשוט למעלה משיר כפול בחי"ב: ראה מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תרפח ואילך. ושי"ן. לקמן ע' אקח.

שירה הדין [ה"ט: כל הדינין] עלה אלקים בתרועה: תהלים מג, ה.

שופר כסדר יהללו איל כו' ואח"כ מזכיר י"פ דשופרות שבנביאים כל יושבי תבל כו' עד וכתקוע שופר תשמעו ושיתקע בשופר גדול כו' וה' בשופר יתקע כו' שהוא [בא] לקבץ הנדחים להעלות כל הניצוצות הקדושים שנותרקו מאור פני מלך לקרבם ע"י שה' עליהם יראה גם למטה כמו למעלה וכמ"ש ויצא ככרס חיצו בקול שופר דוקא מלמעלה למטה כמו שה' במ"ת בקול שופר חזק מאד כי נעוץ תחילתו בסופן וד"ל (והוא שופר של משיח שיהי' בקול גדול ולא יסף).

בעזרה לפני ר"ה תקפ"ה

כ"י המצוה הזאת [אשר אנכי מצוך כו'] לא נפלאה היא [ממך] ולא רחוקה היא כו' עד כי קרוב אליך הדבר מאד בפיוך ובלבבך לעשותו. הנה הדקדוקים ע"פ זו רבו, א' מ"ש בתחלה לא נפלא[ת] היא ולא רחוקה [היא] מה שכלל הענין במלות שונות לא נפלאה ולא רחוקה דמשמע שבי' ענינים

שופר שופר — כסדר יהללו איל [ה"ט: כסדרו מהללוהו] . י"פ [ה"ט: גיפ]. כל יושבי תבל . . ושיתקע בשופר גדול . . וה' בשופר יתקע: ישע"י יח, ג. כו, יג. ראה זכרי' ט, יד. ויצא ככרס חצו . . נעוץ תחילתו בסופן: זכרי' שם . . נסמו לעיל פ"ט. שופר של משיח שיהי' בקול גדול ולא יסף: ראה ואתחנן ו, יט. עטרת ראש שער ריה פכ"א (כג,ב). כ"י המצוה: נמצא בכוך א' (135) ע' 207 [הכוך כולל מאמרי אדה"ו אדה"א והצ"צ, ומאמר א' משנת תרמ"א לאדמ"ר מהר"ש]. ב' (184) ע' רלו, ג' (258) ע' קצה [בכותרת שבפנים, ושם נמצא חלק נוסף, נדפס לקמן ע' תתל]. ד' (448) ע' נו, ה' (628) ע' יא [בכותרת: תורת אדמ"ר פ' נצבים]. ו' (631) ע' קנו [הכוך כולל מאמרי אדה"ו אדה"א והצ"צ — רובם של המאמרים שבו כבר נדפסו]. ז' (651) ע' קנט. ח' (943) ע' קכו [רק חלק. עד לקמן ע' תשצב]. ט' (1078) ע' שח [בוך זה מובא בכ"מ במאמרי כ"ק אדמ"ר מהורש"ב נ"ע בשם: סי' דברים רצ"ה — ראה לקמן ע' אינו וע' אקה. לעיל בחי"ב פ' תצא ע' תרג. ושינ]. י"א (2012) ע' קמט. י"ב (2014) ע' רנו. י"ג (2016) ע' קיב [הכוך כולל מאמרי אדה"א ועל כמה מהם נרשם שנת אמירתם — ואולי גם מאמרי אדה"ו שנמצאים בו הם אלו שאמרים אדה"א]. י"ד (2023) ע' שעה [כמו בוך ג. — בכ"מ שחסר בכת"י זה רשם המעתיק נקודה לסימו שחסר]. י"ז (2034) ע' צה [בסימו באו 7 תיבות הראשונות מההוספה (שנמצא בכוך ג' ובכוך י"ד הנ"ל)]. ח"י (2080) בתחלתו. המאמר נעקע מכוך ט' וההוספה (לקמן ע' תתל) מכוך ג' ובין חצאי ריבוע ניתוספו אח"ת או תיבות מכוך ז' ומכוך י"ד.

מאמר זה מיוסד על ד"ה כי קרוב — הנחת כ"ק אדה"א — בספר המאמרים תקס"ג ח"ב ע' תשמו. ומקבילו בלקוטי תורה נצבים מו, א.

בסה"מ שם ע' תשנ"ג נמצא גם ביאור על המאמר.

בספר המאמרים תקס"ג שם יש המשך נוסף להמאמר מה שלא נתבאר כאן. ואולי גם בהמאמר שלפנינו הי' רשום יותר וחסר בהעתקות שלפנינו, או שלא נגמר המאמר בנוכ"ח, וראה גם לקמן ע' תתלה שכתוב: כמשי"ת. ולפנינו ליחא ונמצא במאמר הנ"ל. וראה עדין גם לקמן ע' תתקעט וע' איט.

כ"י המצוה הזאת . . ע"פ [על פרשה. ז"ד: ב'פ': נצבים ל, יא-יד.

הם וכמו שמפרש לא בשמים היא שזהו [כ]ענין ההפלאה שנסתר ונפלא הדבר בשמים לאמור מי יעלה לנו [השמימה] כו' ולא רחוקה היא כמו מעבר לים כו' לאמור מי יעבור לנו אל עבר הים כו', ועל ב' דברים אלה אמר כי קרוב אליך הדבר מאד בפיר' ובלבדך לעשותו דהיינו שאין הדבר נפלא ונסתר כמו בשמים ולא רחוקה כמו מעבר לים אלא קרוב אליך הדבר בגילוי ולא בהעלם, שז"ש בפיר' שזהו תורה ובקירוב מאד דהיינו בלבדך שזהו ע"י תורה ותשובה שלב (כמשי"ת). ואמנם לכאורה מ"ש כי המצוה הזאת לשון יחיד קאי אדסמיך ל"י שהוא מצות התשובה שקודמת לכל המצות והוא מ"ש בתחלה ושבת עד ה' כו' כי תשוב כו' עד כי תשמע בקול ה' לשמור מצותיו וחוקותיו הכתובה בס' הזה כי תשוב אל ה' בכל לבבך כו' דשמע שקיום כל המצות תלוי בתשובה שז"ש כי תשמע כו' כלומר מתי תשמע לשמור מצותיו כו' כי תשוב כאשר תשוב בתשובה דוקא ולזאת דיפה שעה אחת בתשובה ומע"ט תשובה קדמה למע"ט כו', ועז"א כי לא נפלאה היא כו' בהעלם דמקיף אלא קרוב אליך הדבר [מאד], ופי' הדבר סתם לכאורה קאי אדסמיך ל"י שאמר כי המצוה הזאת כו' לא בשמים היא כו', ובאמת הדבר משמע הדבר הידוע דה"א דהדבר הוא ה"א הידיעה והוא לעשות אותו הדבר כמ"ש לעשותו לעשות לזה הדבר וזה הדבר ה' דוקא במעשה המצות שנק' דבר מלך [כמו] והי' הדברים האלה כו' שקרוב אליך זה הדבר לעשותו שהוא עיקר המכונן ונק' סוף דבר כו' כמ"ש סוף דבר כו', ואי"כ לאו רישא סיפא דברישא מדבר במצות התשובה דוקא כנ"ל וע"כ א' כי המצוה הזאת לי נקבה ובסיפא אמר כי קרוב אליך הדבר במעשה המצות (וע"כ א' הדבר ולא א' המצוה הזאת כי נעוץ תבי"ס וסב"ת, ושרש המצות בכתר שנק' הדבר לשון זכר כו'). ולפי זה מ"ש לא נפלאה היא לשון נוק' קאי על מצות התשובה כנ"ל, ומ"ש כי קרוב אליך הדבר קאי במצות מעשיות, ואין הפשט מורה כך שהרי א' מי יעלה לנו כו' ויקחה לנו וישמיענו אותה ונעשנה אלא קרוב

כי המצוה הזאת . . . מצות התשובה: ראה רמב"ן שם.

ושבת עד ה' . . . כי תשוב [כ"ד ניהוסף: עד. — התיבות כי תשוב המה בספסוק כי תשמע ומוכא בסמור]: נצבים שם ל, ב.

כי תשמע בקול ה' [כנראה הכוונה לבי' השמות. וכו' המוכא (בסמור ו)בכ"מ] . . . בס' הזה: נצבים שם, י (ושם: בספר התורה הזה. וכיה כד).

ולזאת דיפה [י"ד: ולזה א' יפה. — אמנם הלשון דיפה [וכיה גם ב' ד"ג] מוכא בכ"מ, ומזה: לקמו ע' אקכו. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' מג. במדבר ח"כ ע' תרג. שם ע' תריד וע' תשטא. דברים ח"א ע' קצ. ושינ. ח"ב ע' תיו וע' תסא] שעה אחת: אבות פ"ד מ"ז.

שורה ומע"ט — כי: י"ז: ליתא.

שורה הידוע — דה"א . . . הידיעה: תוקן ע"פ י"ד. ובכתי"י זה: שהיה ה' דהדבר ה' הידוע.

שורה לעשותו — הדבר ה' [ז: מדבר. י"ד: הדבר]. . . והי' הדברים האלה: ואחתהו, ג.

כמ"ש סוף דבר . . . כנ"ל וע"כ [י"ד: ועיין: קהלת יב, ג.

ווע"כ [תוקן ע"פ י"ד ובכתי"י זה: ואי"כ]. . . נעוץ חבי"ס וסב"ת [תחלתו בסופו וסופו בתחלתו]: נסמך לעיל

ע' חשג.

אליך כו' דמשמע דמצוה הזאת שא' תחלה קרוב אליך לעשותו ואין צריך לעלות בשמים להשמיענה לעשותה כו', ובאמת הליל לעשותה לשון נוק' כמ"ש תחלה ולא ה' לו לומר כי קרוב אליך הדבר כו'. ועוד י"ל מ"ש כי קרוב אליך הדבר מאד מהו לשון מאד ואיך יהי' הדבר קרוב למאוד לעשותה בפו"מ ע"י פיך ולבבך שאינו בבחי' מעשה עדיין רק בדיבור בפה והתשובה שבלב לבד כו'. ועוד דלכאורה מובן מפ"י הפסו' שקדמה לזו תשובה זו מעצמה תבא כמ"ש והשבות אל לבבך בכל הגוים כו' ושבת עד ה' ושמעת בקולו כו' ושב ה' את שבותך כו' והביאך כו' ומל ה' וכו' עד ואתה תשוב ושמעת תשוב ממילא מעצמך לפי שמל ה' כו' וכו' פי' כי תשמע כו' ממילא כי תשוב אל ה' כו', וא"כ איך יתפרש כי המצוה הזאת על התשובה דסמיך ל"י מאחר שלא שייך בה ענין ציווי כלל וד"ל.

אך הנה באמת מ"ש כי המצוה הזאת קאי על התורה והמצות בפו"מ שנק' מצות המלך וכמ"ש אשר אנכי מצוך היום אנכי ממש והיום דוקא כמ"ש היום לעשות[ם], ולזה א' הזאת לשון נוק' דוקא כמ"ש וזאת תורת האדם וכת' זאת נחמתי כו' כי אמרתך כו' וכמ"ש ותורה שם בישראל, וזהו וזאת לפניכם בישראל כו', וע"כ בה מסיים כי קרוב אליך הדבר לעשות[ו]. וגם זה אמת שקאי על התשובה שקדמה לתו"מ כמ"ש למעלה כי תשמע לפי שתשוב אל ה' כו' והוא בחי' תש"ע שביוכ"פ דוקא (שהוא מעין עוה"ב דוקא כמ"ש לפני ה' תטהרו כמשי"ת) וע"כ א' כי קרוב אליך הדבר מאד בפיך ובלבבך דוקא, והוא מ"ש אשר אנכי מצוך היום כו' בחי' סדכ"ס שקרוב לבא בגילוי בפיך ובלבבך ולהביאו לסוף מעשה ולעשותו לדבר זה כו' וד"ל.

וביאור דבר זה הנה תחלה י"ל ענין הב' דברים שזכר כאן לא נפלאה היא ולא רחוקה כו' מהו ההפרש בין פלא לרחוק דלכאורה ענין א' הוא ולמה חלקם לשנים כו', והנה יש להקדים ביאור המאמר [ב]זהר [הידוע] דג' קשרים הן ישראל מתקשראן באורייתא ואורייתא בקוב"ה וידוע בזהר ג"כ דכמו דקוב"ה סתים וגליא כך אורייתא סתים וגליא וכן ישראל כו'. וביאור

שויה קרוב — הדבר קרוב למאוד: ז"ל: קרוב (יד ניתוסף: אליך) הדבר מאד.
 כמ"ש והשבות . . . ושבת . . . ושב ה' . . . והביאך . . . ומל ה' . . . ואתה תשוב: נצבים ל, א"ג, ה, ה, ת.
 תצות המלך: ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' כד: כמ"ש מדוע אתה עובר את מצות המלך. אסתר ג, ג.
 תוספתא נגעים פ"ג, ז. בבא בתרא קנט, א: גזירת המלך. לקמן ע' תתקל.
 אשר אנכי מצוך היום . . . היום לעשות[ם] . . . וזאת תורת האדם: ואתחננו, ו, י, שם ז, יא, . . . שמואליב, ז, יט.

זאת נחמתי . . . ותורה שם בישראל . . . וזאת לפניכם בישראל: תהלים קיט, ג . . . שם עת, ה . . . רות ד, ז.
 שביוכ"פ . . . מעין עוה"ב . . . לפני ה' תטהרו: נסמן לעיל ע' תשמו.
 דג' קשרים הן: ראה זהר אחרי עג, א, לקמן ע' תשפג. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' צט. ושיג. דברים ח"א ע' לט. ושיג. ולהעיר שבלקוטי תורה כאן (מ, א) הלשון תלת דרגין.
 דקוב"ה סתים וגליא . . . אורייתא . . . ישראל: זהר אחרי שם עא, ב, עג, א.

ענין ג' קשרים הללו היינו [כמו] קשרים גשמיים שעושין שקשר ראש התחתון מקשרים בחיצוניות העליון הימנו וסופו וכן ראש האמצעי בסוף של העליון ממנו כמו השלשלת שקשר התחתון בסוף העליון כו'. וכך ענין הקשרים הללו שישאל מתקשראן באורייתא היינו שבחי' ראש ומקור דכניי כמו שהו' למעלה הן דבוקים וקשורים בתורה דהיינו בבחי' סוף המדריגה בתורה, והן בחי' האותי' תורה כידוע דס"ר אותי' תורה הן מקורים לס"ר נשיי' עד שכל אחד מישאל יש לו אות מיוחד בתורה להיותו שרש חיות נשמתו, וז"ש כי אמרתך חייחני ממש וכת"י כי היא חייך ממש כו' (וע"כ כ"א מברך נתון התורה כו'), וכמו"כ אורייתא מתקשרא' בקוב"ה היינו בחי' ראש המדריגה תורה שהוא בחי' התענוג שבח"ע תורה (שהו' הנגינות וטעמים וכה"ג) קשורה ודבוקה בסוף המדריגה דעצמות אאי"ס שלמעלה מח"ע תורה, וז"ש אורייתא מתקשראת בקוב"ה וכמ"ש ואהי' אצלו אמון כו' ונקי רק משל הקדמוני. ודרך כלל הנה אמר דקוב"ה סתים וגליא ואורייתא סתים וגליא וכן ישראל כניל, ע"כ מ"ש דישאל מתקשראן באורייתא והו' בחי' סתים דישאל כמו שהו' בשרשן למעלה מתקשראן בבחי' גליא תורה שהו' בחי' האותי' כניל וכן בחי' סתים דאורייתא שהוא [בחי'] פנימיות דח"ע תורה מתקשרא' בבחי' גליא דקוב"ה בסוף עולם האי"ס שמתמצם באור הכתר וכמ"ש והחכ' מאין תמצא מאין דכתר ליש ע"י צמצום ודילוג הערך. ועד"ז יש בכל עולם ועולם מד' עולמות דאבי"ע תורה דאצילות תורה

דס"ר אותי' התורה: ראה והר' חדש שיר השירים ע"ד: מדרש רות פ"ה, ד. מאמרי אדה"א פרשיות התורה
 חיב ע' תשנן ובהנסמן לשם.
 דס"ר אחי' התורה הן [ב"ד נוסף: ס"ר] . . נשיי': ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' שפח: חיב ע'
 תרעה: במדבר חיב ע' שפט: ע' תרלח וע' תשצט: דברים ח"א ע' נה: חיב ע' תכד וע' תקיז ובהנסמן לשם.
 לס"ר נשיי': ראה תניא פל"ז. הנסמן בהערות שלפניו.
 שכל אחד . . . אות מיוחד . . . חיות נשמתו: ראה גם מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' שפט וע' שפט. הנסמן
 בהערות שלפניו.
 כי אמרתך חייחני . . . כי היא חייך: תהלים קי"ט, ג. משלי ד, יג. ראה מאמרי אדה"א במדבר חיב ע' תרמא.
 לקמן ע' אנד.
 כ"א מברך נתון התורה: במאמרי אדה"א נביאים ע' רכו [נדפס גם באור התורה דרושים לשבועות ע' קב]:
 ולכן מברך [ע"ה] בעלייתו נתון התורה. ובמאמרי אדה"א במדבר חיב ע' תרלח: עשה ג"כ מברכין ברכת
 התורה אף כפסוקים שהו' סיפורי מעשיות כלכד. הנסמן לעיל בהערה ד"ה: שכל.
 התענוג . . . הנגינות וטעמים: ראה מאמרי אדה"א במדבר חיב ע' תקכ.
 ואהי' אצלו אמון: משלי ח, ל. ראה לקמן ע' תתג.
 משל הקדמוני: שמאל"א כד, יג וברשיי' שם. ראה מאמרי אדה"א במדבר חיב ע' תקננ. דברים חיב ע'
 תב, ושי"ג.
 שורה סתים — דישאל: ו"ד: דנשיי'.
 וכמ"ש [בה' ניתוסף: איוב ר"ח] והחכ' מאין תמצא מאין דכתר: איוב כה, יב. ראה לקמן ע' תתצו. ע' איכו
 וע' איפט. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' קכב. חיב ע' תנח. במדבר חיב ע' שכג וס"ע שם. דברים חיב ע' תקפט
 ובהנסמן לשם.
 תורה דאצילות תורה דב"יאת: ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תסו. ושי"ג.

דבריה (כו') עד תורה הנגלית לנו בעולם העשי' וכמ"ש הנסתרות לה' אלקינו שהן טעמי וסודות פנימיות התורה שמתקשר' בקוב"ה שנק' סדכ"ס כו' וז"ש לה' אלקינו שלא בא לידי גילוי למטה כלל רק יתגלו לע"ל כמו בימוהמ"ש ועוה"ב וכה"ג, והנגלות לנו זהו בחי' גליא דאורייתא שמתקשרת בה בכנס"י בבחי' פנימיות שלהם דוקא כנ"ל כידוע הכלל בסדר ההשתלשלות מעליון לתחתון דכל בחי' ירידת העליון בתחתון היינו בחיצוני' שבו שנעשה בחי' פנימי' בתחתון המקבל הימנו כו' כמו הדבר המשתלשל ויורד מקשר מעליון לתחתון כשלשלת וכה"ג שתחתון שבעליון נעשה עליון לתחתון כו' וד"ל (וזהו וזאת לפנים בישראל דהתורה שנק' זאת כמ"ש וזאת תורת האדם וכמו זאת חוקת התורה כו' נעשה בחי' פנימיות בישראל [ו]כמ"ש תורה שם בישראל כו' וכן אמר אלה המשפטים אשר תשים לפניהם כו' וכמ"ש כי הוא חייך כנ"ל).

אך הנה כ"ז אינו אלא כאשר התורה ירדה בהשתלשלות מלמעלה למטה מהקב"ה [לבני'] שהתורה היא בחי' ממוצע בין קוב"ה לישראל וקוב"ה סתים וגליא בבחי' פנימי' וחיצוני' שזהו ב' בחי' סומ"מ שנק' אר"מ ואר"פ ככלל וכמ"כ אורייתא סתים וגליא בבחי' מקיף ופנימי [ש]אז רק בחי' חיצוניות שבעליון נעשה [בחי'] פנימיות לתחתון (כמו שמבחי' אר"פ שבעליון נעשה מקיף לתחתון כו'), אבל הנה באמת נתינת התורה לישראל לא הי' בדרך השתלשלות מעליון לתחתון ע"י צמצום ודילוג [הערך] מראש לסוף כנ"ל שהרי במ"ת אמר פ"פ דבר ה' עמכם שבחי' פנימיות דעצמות אא"ס ממש ופנימי' דח"ע דתורה נמשך ונתקבל בבחי' פנים שהוא בחי' הפנימי' דכנס"י כמ"ש אנכי ה' אלקיך אנכי ממש בחי' סדכ"ס דלמחתיב"כ וכמ"ש כי באור פניך ממש נתת לנו תורת חיים כו', ואע"פ שלא שמעו רק אותי' הדיבור דאנכי כו' קבלו בחי' הפנימי' דאוא"ס שבה"ע בפנימיות התורה,

הנסתרות לה' אלקינו . . . והנגלות לנו: נצבים כט, כה, ראה גם מאמרי אדה"א וקרא ח"ב ע' תתסו. במדבר ח"ב ע' תסא, ע' תע, ע' תקנד, ע' תרה, ע' תרמב, ע' תרעא, ע' תתיז.
הכלל בסדר ההשתלשלות מעליון לתחתון: ראה לקמן ע' תתקמו.
וזאת לפנים בישראל . . . וזאת תורת האדם . . . זאת חוקת התורה . . . (תורה שם בישראל: נסמו לעיל ע' תשעה . . . חוקת י"ט, ב).
אלה המשפטים [ג"ד]: החוקים והמשפטים, ובאם אינו טעות המעתיק — הוא חיבור שני כתובים: בחוקותיו כו' כו' (או ראה יב, א) עם הכתוב בידון אשר תשים לפניהם: משפטים כא, א (ושם: ואלה).
כי הוא [ז]: היא — נסמו לעיל [חייך]: נצבים ל, כ.
שויה פחים — ב' [בשאר הכתי' ליתא] . . . סומ"מ [סובב וממלא].
שויה בכלל . . . אר"פ [א]: ליתא, ובנראה נשמט מפני חיבת הדומות: אר"פ . . . אר"פ.
שויה נעשה — מקיף: ג"ד: אר"מ.
פכ"פ דבר ה' עממם: ואתהונו ה, ד, וראה מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תקמט.
אנכי ה' אלקיך . . . כי באור פניך . . . נתת לנו תורת חיים: יתרו כ, ב . . . סיום תפלת העמידה (בהשמטת השם).

שמוה מוכח לומר בענין ג' קשרים הנ"ל הנ"ל שאין זה בא בסדר ההשתלשלות בעולמות בדרך עו"ע שהמקבל אי"א לקבל רק מבחי' חיצוני' וסוף מזריגות המשפיע, אלא מ"ש ישראל מתקשראן באורייתא היינו בחי' התקשרות הפנימי' דנש"י בפנימיות התורה כמו שהי' במ"ת ממש כי הרי דבריו חיים וקיימים, וגם עכשיו כל הקורא בתורה אע"פ שאינו קורא רק באותי' התורה כלבד קורא בשמותיו של הקב"ה הגנוז בפנימי' ח"ע בתורה כמו בטעמים ובנגינות שנק' רננא דאורייתא, וזהו שכתוב בה ואהי' אצלו אמון שעשועים יום יום בבחי' שעשועים העצמים בפנימי' ועצמות א"ס ממש, שזהו בחי' סתים דאורייתא שמתקשר בסתים דקוב"ה שנק' סדכ"ס כו' והיו לאחדים ממש בלי השתלשלות וירידה מראש לסוף כלל, וע"כ גם בבחי' גליא שבתורה שהן האותיות הן' בחי' יחוד גמור ממש בפנימי' האור דא"ס שבפנימיות ח"ע דתורה בלי הפרש כלל שמפני זה גם הקורא באותי' התורה קורא בשמותיו העצמים כו', ולכן אמר בזהר בכמה דוכתי דאורייתא וקוב"ה כולא חד ממש וד"ל. וכך הוא ממש במ"ש ישראל מתקשראן באורייתא דאע"פ שהתקשרות זאת הוא רק באותי' הדיבור בפה באותי' התורה מ"מ עי"ז דוקא מתקשרין בפנימיות שלהם בשרשן בפנימיות התורה בבחי' סתים שבה כו' שזהו התקשרות התורה בפנימיות ועצמיות דאא"ס ממש כנ"ל במ"ת (וראי' לזה מקורא באותי' התורה שקורא בשמותיו ממש כנ"ל ומ[מ]ה שמכריזין בג"ע אשרי מי שבא לכאן ותלמודו שלמד בדיבור בידו כו' שע"ז דוקא יזכה להנות בעונג העצמי בזיו השכינה בגע"ה כו' וכן ממש כי הוא חי"ך ממש וא' חיים הם למוצאיהם בפה ממש דוקא וכמ"ש ואשים דברי בפ"ך דוקא וכן למען תהי' תורת ה' בפ"ך כו'. וכה"ג א' גבי המ"ן ויענר וירע"בך ויאכילך את המן כו' אשר לא ידעון אבותיך לנסותך כו' ולהודיעך כי לא על הלחם לבדו יחי' האדם שזהו לחמ[ה] דתורה שבאה כעוה"ז לברר טו"ר בפומ"א אלא על כל מוצא פי ה' שכתו' בדיבור יחי' האדם שהוא הנשמה

דבריו חיים וקיימים: ע"פ ברכת אמת ויצ"ב.

כל הקורא בתורה . . . בשמותיו של הקב"ה: ראה זהר יתרו פו, א. פתיחת הרמב"ן עה"ת. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' קלט. ושי"ג. ח"ב ע' חד.
 רננא דאורייתא: ראה זהר בהקדמה ת, א. מאמרי אדה"א פרשיות התורה ח"ב ע' תקפא. ספר המאמרים תקס"ו ע' שע. מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' שנג. לקמן ע' אקח וע' איקבא ואילך.
 ואהי' אצלו אמון [2]: ליתא] שעשועים יום יום: משלי ת, ל.
 בזהר . . . דאורייתא וקוב"ה כולא חד: וכיה בתניא פ"ד ופכ"ד. ובלקוטי אמרים [להה"מ, קה"ת] סקליד בשם אר"ל. ראה מאמרי אדה"א וקרא ח"א ע' רפה. ושי"ג.
 שו"ה דאע"פ . . . כו': י"ד: ליתא.
 אשר מי שבא לכאן . . . בגעיה [בגן עדן העליון]: פסחים נ, א.
 כי הוא חי"ך . . . חיים הם למוצאיהם בפה ממש [י"ד]: ליתא] . . . ואשים דברי בפ"ך: נצבים ל, כ . . . משלי ד, כב. עירובין נד, א . . . ישעי' נא, טו.
 למען תהי' תורת ה' בפ"ך . . . ויענר וירע"בך . . . אשר לא ידעון . . . לנסותך: כא יג, ט . . . עקב ג, ג (בדילוג). ב.
 ולהודיעך . . . בעוה"ז [י"ד]: בעה"ז] . . . על כל מוצא פי ה': המשך הכתוב ויענר [ושם: ולמען הודיעך].

בשרשה, וז"ש שתלמוד מביא לידי מעשה שהעוסק בתורה כדיבור לשמה עד שיח' נשמחו ממנה ודאי יוכל להביא [התר'] במעשה לברר לעה"ד, וזהו האות והסימן כמו שה' [מזון ה]מ[שנק] מזונא דח"ע דתורה שנתגשם ודכו במדוכה [כו'] ולא הי' בו פסולת כלל, שז"ש לנסותך כו' כמ"ש למען אנסנו הילך בתורתו לברר לעה"ד בסומ"ד וע"ש בפו"מ כי זהו בחי' פנימי' ח"ע שבתור' שירד למטה כמו שהיא למעלה ממש בלי צמצום כלל (והוא בחי' עונג [העליון] הנעלם בטעמי תורה שבא במורגש כמו בעוה"ב וכה"ג. וז"ש אשר לא ידעון אבותיך אע"פ שקיימו כל המצות ברוחניות לא בא למטה בהגשמה כמו שהוא בשרשה למעלה ממש כנ"ל). וז"ש כי על כל מוצא פי הוי' כו' שבתו שמתקשר בפנימי' בח"ע שמתקשרת בעצמי' א"ס ממש מזה יחי' האדם כמו בעוה"ב ממש לפי שאין הפרש כלל בין פנימי' לחיצוני' שבתו' אע"פ שהוא סתים וגליא כמו דקוב"ה עצמו סתים וגליא בבחי' סוכב וממלא ואין הפרש בין[ניהם] כלל [כמ"ש] כי הוי' הוא [ה]אלקים כולא חד ממש כידוע וכך אורייתא דמתקשרא כקודכ"ה בבחי' סתים וגליא הכל א' ממש (וז"ש הנסתרות לה' אלקי[נו] והנגלות לנו הכל א' ממש וד"ל).

ושרש הענין הוא דאע"פ שהתורה נק' ממוצע בין קוב"ה לישראל יש כאן ג' מדרגות רת"ס והתורה נק' אמצעי לחבר לקוב"ה בישראל, אין זה כשאר ממוצע שיש בו מבחי' העליון והתחתון שמצומצם בראשו ופנימיות מחיצוניות שבעליון לבד וגם יש בו מפנימיות שבתחתון שנמשך ומקבל רק מחיצוניות שבו לבד כנ"ל, אלא בחי' ממוצע זה דתורה הוא המביא ומחבר ומקשר לכל בחי' פנימיות [והעצמי' דאוא"ס כמו שהוא בשעשועי' העצמי' לכנ"י בבחי' פנימי'] שלהם בלי צמצום והעלם כלל וכלל, וכמ"ש עוטה אור כשלמה שנק' לבוש של אור בהיר כו', וכמו ע"י קריאה בתורה שקורא בשמותיו ממש, וכמ"ש דוד אני תורתך שעשעתי ושעשועים העצמים בתענוג

שתלמוד מביא לידי מעשה: קדושין מ, ב.

[מזון המון שנק' מזונא דח"ע דתורה שנתגשם: ראה זהר בשלח טב, א. תורה אור ויקהל פט, א. ספר המאמרים תקס"ה ח"ב ע' תקצו. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' קס ואילך.

ודכו במדוכה... ולא הי' בו פסולת: בהעלותך יא, ח [ושם: או דכו. אבל כ"ה גם במאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' קלן]. יומא עה, ב. לקמן ע' אלא.

למען אנסנו הילך בתורתו: בשלח טו, ד. ראה זהר שם. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' שנא. דברים ח"א ע' קסח. ושי"ג ע' חצר.

שקיימו כל המצות ברוחניות: ראה יומא כה, ב. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' נח. ושי"ג ע' תו ואילך. ח"ב ע' תתק. ושי"ג במדבר ח"ב ע' שעב ואילך.

כי הוי' הוא [ה]אלקים: ואתחנן ד, לה. לט. ראה לקמן ע' א"סא.

הנסתרות... והנגלות לנו: נצבים כט, כה.

רת"ס: ראש תוך סוף.

ממוצע שיש בו מבחי' העליון והתחתון: ראה עץ חיים שער (מב) דרושי אבי"ע פ"א. סידור שער ה"ג כעומר שו, ב. המשר תרס"ו ע' קכ. ספר המאמרים השית' ע' 40.

עוטה אור כשלמה... אני תורתך שעשעתי: תהלים קד, ב. קיט, ע.

דח"ע דתורה שבא בדיבור בגילוי להיות חיות וזונו פנימי לנשמת האדם כנ"ל (כמ"ש כי על כל מוצא פי ה' כמ"ש בס"ה דדוד ה' מחבר תוש"ע בקוב"ה וע"ז עגש כמ"ש ומירות היו לי חוקד) להצילו מן הקטרוגים כו' שהן נגינות וטעמי התורה כמו ויהי שירו כו' וד"ל, וכמו משה שהי' בחי' ממוצע כמ"ש אנכ"י עומד בין ה' כו' וכת"י משה ידבר והאלקים יעננו בקול לא ה' זה דרך צמצום והעלם כלל וכלל שהרי נק' שושבינא דמלכא (וכמו תורה צויה לנו משה) גם עכשיו בכל מי שקורא ושונה כו'. ונמצא דאע"פ שהתורה היא עיקר הממוצע בין קוב"ה לישראל ויש בו ב' קשרים קשר עליון דאורייתא מתקשר בקוב"ה וקשר התחתון דאורייתא בכנס"י אין זה ע"י צמצום כלל אדרבה ש"ע"י נמשך ומתחבר כל בחי' הפנימי' ועצמ' דא"ס שבפנימיות התורה לבנס"י בבחי' הפנימי' שלהם גם בהיותם מתקשרים רק באותי' הדיבור באותי' דתורה לשמור ולעשות בפ"מ כמ"ש והנגלות לנו כו' לפי שנתב"ס וסוב"ת ע"י התורה שבא בנגלה דוקא באותי' כו' (וזה"ש ג' קשרים הן אע"פ שאין כאן רק ב' קשרים לבד קשר א' דישראל מתקשראן באורייתא וקשר ה' דאורייתא מתקשרת בקוב"ה וב' הקשרים דאורייתא שנק' ממוצע זהו בסתים וגליא [שבה ב]סתים שבה מתקשר בקוב"ה וגל"י שבה מתקשרת בכנס"י כנ"ל, מ"מ ג' קשרים הם, והוא לפי שממוצע זה דתורה הוא המחבר ומקשר לראש בסוף להיות לאחדים ממש שזהו כענין נתב"ס וסב"ת בלי אמצעי המצמצם כלל אדרבה ע"י יבא החבור [והקשר] דתחלה בסוף וסוף בתחלה בבחי' פנימי' ועצמיות דוקא כנ"ל וד"ל, והוא הקשר ה' (ד"ל). ויובן שרש ענין ממוצע זה דתו' מטעם שהתורה שרשה בבחי' הת"ת כידוע כמ"ש והת"ת זו מ"ת שעולה עד פנימיות הכתר דוקא לפי שנק' בריח התיכון כו' ע"כ התורה מחבר תחלה בסוף כא' ממש ואין הפרש [בה] כלל בין פנימיות וחיצוניות מקיף ופנימי כנ"ל בסתים וגליא דג' קשרים הללו

כמ"ש בס"ה [ד"ל: בס' הבהיר] דדוד ה' מחבר תוש"ע [תורה של מעלה] בקוב"ה: בלקוטי תורה שלח ג': במעין החכמה. שם נא, א: בספר הבהיר (ניא במעין חכמה). באור התורה תהלים (כרד ב' ע' תתקיד מנוכ"ק שם הועתק הלקיט): בספר מעין החכמה . . . וביה בוח"ג [רעיא מהימנא] פ' פנחס דף רכב ע"ב ונתבאר מה בדרוש חמשה קנינים בענין תורה קנין אחד [אוה"ת דרושים לשבועות ע' קעז. קעט. קצא ואילך].
— ראה ספר הבהיר (סניח) סקצ"ו ובאור בהיר לשם.
ומירות היו לי חוקד: תהלים קט, נד. ראה סוטה לה, א. אגרת הקודש [ו"ה דוד ומירות ע' קס ואילך].
מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' חסכו וע' חסמכ ובתנשמו לשם. להלן ע' אקכו.
יהי שירו: מלכ"ס"א ה, יב. וראה הנשמן לעיל ע' תשפא הערה ד"ה: רננא.
אנכ"י עומד . . . משה ידבר: ואתחנן ה, ה . . . יתרו יש, ט.
משה . . . שושבינא דמלכא: ראה זהר [רעיא מהימנא] ויקרא כ, א. מצורע נג, ב. [רעיא מהימנא] שופטים ערה, ב.

תורה צויה לנו משה: ברכה לג, ד.
הת"ת זו מ"ת: דברים הימ"ס"א כט, יא. ברכות נח, טע"א. וראה גם לעיל בח"ב פ' תצא ע' תכב.
הת"ת . . . שנולה עד פנימיות הכתר . . . בריח התיכון: ע"פ תרומה כו, כח. ראה גם לקוטי תורה מסעי צו, ב. תורת חיים שבהערה הבאה.

שאין בהם חלוקי מדריגות כלל, וכמ"ש במ"א שבשם הוי' דת"ת אין הכלי מסתיר ומצמצם לבחי' האור כלל, וז"ש מי כמוך באלים הוי' דוקא וכמו כי הוי' אלקיו עמו שניהם בשוה ממש וזהו הטעם דכי הוי' הוא [ה]אלקים סומ"מ כולא חד וכן באורי' וישראל שהן בבחי' הת"ת כמ"ש ישראל אשר כך אתפאר [כידוע], וע"כ ג' קשרים הללו מתקשר' כא' ממש בסתים וגליא שבהן בשניהם בשוה ממש וד"ל. ואמנם עיקר ענין הקשר הזה דכ"י מתקשרין באורייתא הוא בקשר של קיימא שזהו כמו התוכף ב' תכיפות דהוי חיבור וקשר של קיימא דהיינו אהבה דאתכלילת מתרין סטרין מאהבה ויראה יחד בבחי' רוי"ש דוקא כידוע דאורייתא בלא דו"ר לא פרהה לעילא ולא נק' קשר כלל, וכמו כן אורייתא דמתקשרא בקוב"ה ג"כ בבחי' רוי"ש רק שזהו דוקא בבחי' השיר וניגון שבטעמי דתורה בקריאה שנק' רננא דאורייתא שזהו בחי' התכללות חו"ג דתענוג שבח"ע שמתקשר בשעשועי המלך בעצמו שעולה ע"י השיר דוקא וזהו ג"כ מטעם הנ"ל ששרש התורה וישראל בבחי' הת"ת שכלול מחו"ג יחד כידוע וכך גם בשעשועי העצמים דעצמות א"ס בתורה כמו במ"ת כו' וד"ל.

ובכלל זה יובן [ג"כ] ענין מ"ש כאן כי המצוה הזאת כו' לא נפלאה היא ממך ולא רחוקה כו', דקאי על התורה כניל שהיא בחי' ממוצע בין קוב"ה לישראל כניל שיש בה מן בחי' עצמיות דא"ס ממש שנק' סדכ"ס דלמחתיב"כ בבחי' סתים שבה כניל שע"ז א' הנסתרות לה' כו' וגם משפיע לכנס"י בבחי' גליא שבה כמ"ש והנגלות לנו ולבנינו לשמור ולעשות כו' (וזהו י"ד היא שנק' נסתרות והן המוחין דחו"ב שבתורה דאורייתא מח"ע נפקת וא"ו היא הן מדות ודבור באותי' שנק' נגלות והן בחי' טת"א דתגין

שבשם הוי' דת"ת [תוקן ע"פ ז"ל וככת"י זה: דת"ר] אין הכלי מסתיר: ראה מאמרי אדה"י פרשיות התורה פ"א ע' סג ואילך. תורה אור נח"י ב. תורת חיים בראשית מא, ד. נח סד, ג. סה. א. פירוש המלות פקניג (קב, ג). פקניט (קד, ד).

מי כמון באלים הוי' . . . כי הוי' אלקיו ענוו: בשלח טו, יא . . . בלק כג, כא (ותיבת כי ליחא שם). ישראל אשר כך אתפאר: ישעי מט, ג. ראה לקמן ע' תשפו וע' תתנו.

התוכף ב' תכיפות: ראה יבמות ה, ב. אהבה דאתכלילת מחרין סטרין: ראה תורת חיים בראשית לה, ג. לעיל בחיב פ' ואתחנו ע' קצב. דאורייתא בלא דו"ר לא פרהה לעילא: בתנאי פליט: בחיקונים. ראה תקוני זהר ת"י (כה, ב). תחית שכולל מחויג: ראה זהר (רע"א מהימנא) צו כה, סע"א. שם (תוספת) שב, א. תורת חיים בראשית

מא, ד.

שורה קוב"ה — דא"ס: ז"ד: א"ס.

י"ד היא שנק' נסתרות . . . וא"ו היא שנק' נגלות: ראה תקוני זהר ת"ע קכט, א. לקוטי תורה פקודי ג, ב ובהוספתו במראי מקומות לשם (בהוצאת קה"ת תשד"מ).

י"ד היא . . . דחויב: נסמן לקמן ע' אקלב.

דאורייתא מח"ע נפקת: זהר בשלח טב, א. יתרו פה, א. (רע"א מהימנא) משפטים קכא, א. קדושים פא, א.

חוקת קפב, א. ואתחנו רסא, א.

טת"א . . . שבה בגי'וי: ראה מאמרי אדה"א במדבר חיב ע' תרלח ואילך.

ואותיות הן מדות ודבור שבא בגילוי לתורה שבע"פ כידוע, ועל ב' מדריגות הללו שבתורה א' לא נפלאות היא כו', שהוא ב' מדריגות דפלא ורחוק וכמו שפרש לא בשמים היא כו'. דהנה ידוע שהחכמה יש בה ב' מדריגות א' כמו שהחכ' היא בכח' איין ממש טרם שבאה לגילוי מאין ליש ונק' כח מ"ה כמו מה שפשת כו' וזהו [לשון] מה בלא מהות כמו ונחנו מה כו', והוא שנק' פלא פלאות חכמה וכמו כי יפלא ממך דבר כו' ענין הפלאה והסתר דבר בהפרשת והבדלת הערך שאינו בא בשכל והשגה עדיין, ונק' שכל הנעלם מכל רעיון והשגה כמו מה שפשת מה ידעת כו' ונק' בלשון המקובלים שכל מופלא והוא [שנק'] בזהר ובע"פ בחי' ח"ס דא"א, והיינו בחי' היו"ד דשם הוי' כמו שהוא בתמונתו טרם שבא לכלל מילוי בוי"ד שהמילוי דוי"ד שבו הוא בחי' התפשטות כח החכמה להשכיל שכל בגילוי מן ההעלם והוא מדות דחכמה להטות לחסד או לדין וכן לבא בגילוי באותיות הדבור שזהו ענין דוי"ד מדות ודיבור דחכמה, אבל נקודה דוי"ד עצמו הוא עצם כח השכל שנק' משכיל דגם שמשכיל כל שכל מן ההעלם לגילוי אבל כח זה להשכיל כל שכל אינו בא לגילוי עדיין רק הוא בכח ובהעלם ונק' צומח שבח"ס ככח הצומח שבארץ שיש בכחו להצמיח כל צמח ולא נצמח עדיין (וכמו גם גידו[ן] השכל בתינוק מעט מעט שבא מן ההעלם לגילוי כידוע). וזהו שנק' פלא או פלאות חכמה שלא יבא בגילוי השגה והבנה רק כלול הוא בכח המשכיל עדיין, ואף גם בירידתו להשכיל שכל וסברא אינו מושג ממנו רק אפס קצהו מה שיוכל להתצמצם ולבא בהשגה בבינה (והוא קוץ התחתון דוי"ד כידוע) אבל עומקו ותמציתו מופלא ונעלם מן ההשגה לגמרי, וזהו מה שפשת דקאי גם לאחר שמשיג איזה השגת שכל לא שפשת וידעת כלל לעומקו ותמציתו, וזהו שנק' מקיף דחכמה שנעלם ונפלא מן השגה (ויש בו ג"כ ב' מדריגות, א' הבא גם הוא בגילוי עכ"פ רק שהוא ע"ג אור השכל הנגלה [ממנו אפס קצהו] בכלי השגה ותמציתו הוא כמרחה ע"ג המוח מלמעלה כו' והוא מקור השופע לאור שכל זה מן ההעלם כו', והב' כח

שהחכ' . . . ונקי כח מ"ה: זהר (רעיא מהימנא) צו כח, א. לך, א.
מה שפשת . . . ונחנו מה: זהר בהקדמה א, ב. בשלח טו, דח.

כי יפלא ממך דבר . . . פלאות חכמה: שופטים יז, ח. ראה בסמוך בפנים. לקמן ע' אקמב. לעיל בחיב' פ' תצא ע' תקפט.

שכל הנעלם מכל רעיון: כיה בכ"מ בדא"ח. ראה לקמן ע' אקמב. מאמרי אדה"א פרשיות התורה חיב' ע' עתר ובהגמטן לשם. מאמרי אדה"א ויקרא חיב' ע' תרכב. וש"נ.

בלשון המקובלים שכל מופלא: ראה הקדמת הראב"ד לטיי הנתיב האי. לעיל בחיב' פ' תצא ע' תקפט הערה ד"ה: שכל.

בזהר ובע"פ . . . ח"ס דא"א: ראה זהר (אורא זוטא) האינו רפה, טע"א. עץ חיים שער (יג) אריך פ"ב. שו"ה בחי' — התפשטות . . . מדות: תוקף ע"פ ז"ל. ובכתי' זה: הפנימיות . . . מדו"ד.

קוץ התחתון דוי"ד: ראה תורת חיים לך פ"ב, ב. לעיל בחיב' פ' תצא ע' תרמו וע' תרנ. שו"ה דוי"ד — ההשגה: בכתי' זה ניתוסף: (ויש בו ג"כ ב' מדריגות). וכנראה שנסתרבב לכאן משורה שלאח"י.

המשכיל כל שכל כמו שהוא בעצם אע"פ שיש בכחו להשפיע שכל מן ההעלם אבל לא בא לכלל מקור המשכה ושפע עדיין וגם אפס קצתו אינו בא רק בבחי' מקיף בהעלם כמרחף ע"ג המוח דחכמה בהכרעת ברכ' (בל"א עש בליצט און שוועבט איבר[ין] מוח), וזהו בחי' מה דחכמה כמו שהוא בחי' אין ממש ולא אין של היש דהשגה שאפס קצתו מושג ממש כנ"ל, וזהו כמו מעיין סתום טרם שנובע מן ההעלם לגילוי גמור כידוע רק שעתידי לבא לגילוי, וזהו מה מפשפת מה ממש שלא בא בהשגה בנינה אפילו אפס קצתו ולזה נק' שכל מופלא לגמרי או שכל הנעלם מכל רעיון כו' וד"ל). וזהו ענין יו"ד דשם הוי' כמו שהוא שאינו בא בצירוף התפשטות אורך ורוחב דבינה להיותה בבחי' מה דחכ' כמו שהוא בבחי' אין ממש כנ"ל. וזהו ענין הנסתרות שבתורה שנק' פלאות חכמה טרם שבאה התורה לגילוי במדות ובדבור (כידוע) דמ"ש דאורייתא מח"ע נפקת שזהו בחי' המדות שבתורה כמו מ"ט פנים טמא מ"ט פנים טהור דהיינו מדות דחכמה דבינה מתושב"כ לתורה שבע"פ שנק' פנים מאירות ופנים מסבירות כמ"ש להבדיל בין טמא לטהור (כו' דנפקא) ונולדה מח"ע, וזהו ותורה אור לשון הוראה מן ההעלם לגילוי (כו') (וזהו והנגלות לנו כנ"ל שהוא ויה' כנ"ל והוא בחי' מילוי דו"ד שביו"ד שזהו מה שבא מכח החכמה מאין ליש בבחי' מהות שכל לחי"ג ובדיבור כנ"ל).

אך על זה אמר לא נפלאות היא ממך כנ"ל דגם החכמה דתורה כמו שהיא במקורה בבחי' אין ומה שנק' פלא לא נפלאות היא כלל במקיף בהסתר והעלם ממך אע"פ שנק' נסתרות להוי' אלקינו, והוא מטעם הנ"ל דמה שהתורה נק' ממוצע היינו לחבר ולקשר מבחי' פנימיות ועצמיות דא"ס שבפנימיות חכמה הנק' חכמה סתימאה או פלא לגילוי גמור ואין הפרש כלל בין נסתרות לנגלות כנ"ל אע"פ שהתורה סתים וגילוי מטעם הנ"ל שהתורה היא בבחי' ת"ת שאין הכלי מסתיר לאור כלל וכמ"ש ותורה אור כנ"ל (והוא לפי שהתורה היא בבחי' אדם וכמ"ש וזאת תורת האדם רק שהיא בבחי' או"פ בבחי' המוחין דמדות וכל[ו]לה גם מאדם חיצוני שהן האברים והוא רמ"ח מ"ע שנק' רמ"ח אברים דמלכא כידוע, והוא מ"ש והתורה והמצוה אשר

דאורייתא . . . שזהו בחי' המדות: ראה פירוש המלות פ"ח. מאמרי אדה"א במדבר ח"א ע' רסד. מ"ט פנים טמא . . . טהור: ראה ירושלמי סנהדרין פ"ב, ה"ב. הנסמן במאמרי אדה"א במדבר ח"א ע' רג. פנים מאירות ופנים מסבירות: ראה תורת חיים ויקהל ס"ע תרלה. פירוש המלות פקטיג (ק"א, א). להבדיל בין טמא לטהור: שמיני י"א, מו (שם): הטמא ובין הטהור. אמנם כ"ה גם במאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' ששח (ע"תתנב).

ותורה אור: נסמן לקמן הערה ד"ה: כי נר. וזאת תורת האדם . . . או"פ [ד"ד]: אדם פנימי: שמואל"ב ז, יט. שחתורה . . . אדם . . . מאדם חיצוני . . . מ"ע: ראה גם מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תקצג ואילך. רמ"ח מ"ע שנק' רמ"ח אברים דמלכא: נסמן לקמן ע' תתקג. והתורה והמצוה . . . להרתם כתיב: משטטים כד, יב. זהו שמיני מ, ב.

כתבתי להורתי' להרתם כתי' כמ"ש בזהר. וזהו] שכתוב כי המצוה הזאת שכלולה כחכי ומדות בתורה לא נפלא[ת] בכחי' פלא בהעלם דחיס ממך דוקא כי ישראל הם בבחי' אדם חיצוני בהתכללות ברמיח אברין דרמיח מי' שנק' בזה אדם אדמה לעליון ממש וז"ש וזאת תורת [ה]אדם כמא' אתם קרוין אדם כו', ועי' אמר ישראל אשר בך אתפאר בך דוקא בפאר ות"ת בתורה אור שבמוחין דחויב, וכמו שאומרים עוטר ישראל בתפארה בפאר דתפילין שבראש וכמ"ש כי נר מצוה ותורה אור שכלולים כא' ממש מפני שנעוץ תב"ס וסב"ת כמו באדם התחתון שהמוח כולל כל האברין (והראש מקבל מהרגל והרגל מראש עד מבלי [ש]ימצא ראש וסוף כלל, וזהו קשר הג' דאורייתא וישראל מתקשרים בקוב"ה שמחבר ראש וסוף כא' [כמשי"ת]), ועי' אמר לא נפלאות היא ממך דוקא וכמ"ש דוד גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך, וראי' ממה שמכריזין בגי'ע כו' כניל מפני שאין החיצוניות דנגלות תורה שבמצות נבדלים מן הפנימי' דתורה אור, והוא יו"ד התחתון דאות ה"א שמחובר בקו האמצעי שבו שהן מדות דחכמה ששרשו ביו"ד העליון שע"ג הקו, שזה שאמר חכ"ע דאתמשך בחכמה תתאה דמה שיש בכח החכמה התורה לברר לעץ הדעת טו"ר במ"ע ול"ת זהו עצמו מבחי' כח פנימיות דחכ"ע שנק' ח"ס ופלא שהוא מ"ה העצמי דחכמה שבבחי' אין ממש כניל והכל אחד בלי צמצום והסתר כלל לפי שאין לחלק בבחי' אדם בין פנימיות לחיצוניות כלל מטעם הנ"ל ואדרבה בסוף מעשה בחיצוניות דאדם אמר סוף דבר כו' ואת מצותיו שמור כי זה כל האדם משום דנעוץ תב"ס דוקא (כמשי"ת) וד"ל.

והנה מדריגה הב' דח"ע תורה הוא מ"ש ולא רחוקה היא כניל שבחי' הריחוק זה למעלה גם מבחי' פלא דח"ס הנ"ל. וכיאר הענין הנה ידוע דגם בבחי' פלא דחכמה אמר עושה פלא וכן כי עשית פלא כו', להיות שגם בחי' מה דחכמה כמו שהיא כלולה בכח ההעלם כמשכיל ההיולי טרם שבא להתפשטות להשפיע נביעות השכל (אף לא בהברקה ע"ג המוח כניל במדריגה הב') שזהו נקודה דיו"ד עצמו כניל עכ"ז הרי עתיד לבא בגילוי מן ההעלם בבחי' מקיף ופנימי כי הרי זה הוא שנק' צומח שבחכמה שהוא מה

אדם אדמה לעליון: נסמן לעיל בדיה אתם נצבים פי"ט.

אתם קרוין אדם . . . ישראל אשר בך אתפאר: יבמות סא, רע"א . . . נסמן לעיל ע' תשסד.

וכמו שאומרים עוטר ישראל . . . דתפילין: בברכות השחר. ראה שר"ע אדה"ז הלכות תפילין סכ"ה פי"ט.

כי נר מצוה ותורה אור: משלי ו, כג.

גל עיני . . . ממה שמכריזין בגי'ע: תהלים קיט, יח . . . נסמן לעיל ע' תשסא.

חכ"ע דאתמשך בחכמה תתאה: ראה זהר תולדות קמא, ב.

שורה שעי"ג — בכח: תוקן ע"ס ד"ד, ובכתי" זה בבחי'.

סוף דבר . . . כל האדם: קהלת יב, יג. ראה לקמן ע' תתלו.

שורה ותנה — דח"ע [ז]: בחכ[ו]. . . דחכמה [י"ד]: דח"ס.

עושה פלא . . . כי עשית פלא: בשלח טו, יא . . . ישעי' כה, א.

שיש בכח המשכיל להצמיח ולהוליד כל ההתחכמות בדבר מה כמו צומח שבדומם הארץ וכמעין סתום כנ"ל שעתיד עכ"פ לבא בגילוי מן ההעלם אע"פ שכח זה כלול עדיין בהעלם בעצמיות כח השכל לגמרי כמו כח המגדל החכמה בקטן עד שיגדל וישכיל שנק' זקן שקנה חכ' כו' שבא בגילוי להיות מקור [לשכל בגילוי כמו כמדות ודיבור כו' וכענין מזל מחכ[ים] שיש מזל המחכים שזהו שמוסיף כח השכל בכח השכל להשכיל כל שכל וחכמה וכענין יהיב חכמתא לחכימין וכמו שנתן חכמה לשלמה כו' וכח"ג, דגם שזהו למעלה גם ממקור [של] כח הצומח ומוליד שבמשכיל מאחר שזה הכח להוסיף כח בכח המשכיל להוליד ולהצמיח שכלים כמו בגידול השכל שבא כח חדש במקור השכל שיצמיח ויבא יותר לגילוי מן ההעלם וכמו הוספת כח בכח הצומח שבארץ והוספת כח הנביעה גם במעין סתום (וכמו הוספת כח ואור החיות בדם הוא הנפש גם במקורו בעצם הכח שכלול הנפש להשפיע חיות שנק' א' ד"ם [כידוע]), עכ"ז הרי בא הוספת כח זה לחזק כח זה לכח ומקור המוליד ולהצמיח חכמה נק' גם הוא בחי' צומח שבחכמה, וזה שנק' מזל מחכים, ולמעלה הוא בחי' מזל ונוצר כו' אותי' צינור שהוא כמו שנתן חכמה לשלמה ויהיב חכמתא לחכימין להוסיף כח למקור השכל וחכמה שלהן שיוליד ויצמיח אור החכמה מן ההעלם לגילוי עד אין שיעור למעלה ולמטה דהיינו בעומק אור ההעלם וההפלאה דחכמה בעילוי אחר עילוי למעלה עד אין שיעור וכן למטה דהיינו מה שיוכל לבא כח ההתפשטות החכמה למטה מטה כמו לתקן כל הקלקולים [כמו] לתרץ כל קושי' או להוריד החכמה למשלים ולבושים שונים שכ"ז תלוי דוקא בהוספת גידול אור החכמה במקורו כח המשכיל להוליד ולחדש כל שכל כאשר חכמתו עמדה לו לתקן ולחבר מה שלא יוכל להיות זה ע"י מי [שלא] שקנה חכ' בתוס' כח במקור החכ' זה שנק' תורתו אומנתו כאומן המתקן בכלי אומנות שמתקן דבר מעיקרו, וזהו כח ירדת החכ' עד אין שיעור למטה כו' (והוא זקן דוקא שקנה חכ' ובחי' שלימות כח הגידול דחכ' במקורו וזהו בגידול מ"ם דצלם כו'). וז"ש ואהי' אצלו אמון אומנא וכמו מי שתורתו אומנתו כמ"ש לעשות

שוריה החכמה — וישכיל [ז' יזקין] . . . וכענין מזל מחכמים שיש מזל המחכים [ד' כמו מזל המחכים, ובשאר הכתי' ליתא]: שבת קנ"ג, א.
שוריה המחכים — השכל [ז"ד]: ליתא] . . . יהיב חכמתא לחכימין . . . שנתן חכמה לשלמה: דניאל ב, כא . . . מלכים א, ה, כו.

מזל ונוצר . . . אותיות צינור: תשא לד, ז [ושם: נצר]. ראה אגרות-קורש כ"ק אדמו"ר שליט"א ח"ב ע' קט ואילך. לקמן ע' א"כ. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' רמג. ושי"ג. ח"ב ע' תשעט. ושי"ג. במדבר ח"א ע' לד. ח"ב ע' תלו וע' תשכט. דברים ח"א ע' רכה. ח"ב ע' תנג וע' תקפו.

שוריה ולחבר . . . החכ' זה: ז' ליתא.
תורתו אומנתו: ראה גם תורת חיים ח"י שרה קלג, ב. לקטוי' שיחות בהר כרך י' ע' 305 הערה 22.
זקן . . . שקנה חכ': נסמן לעיל ע' תשמ.
ואהי' אצלו אמון אומנא: משלי ה, לא. ראה בראשית רבא פ"א, א. לעיל בח"א פ' דברים ע' כ.
לעשות ולקן: ראה בראשית רבא פ"א, ו ובפרשי' שם. הנסמן לעיל בפ' דברים ע' כא.

לתקן בחכ' אתכרירו וגם לשון אומן את הדסה מפני שנמשך במקיף כח החכמה דתורה כח ועוז בתוס' כריבוי זמן כמו ימים ידברו כנ"ל באומן שמגדל [את] התינוק ומלמדו מעט מעט עד שיגדל ויקבל שלימות החכמה ממקורו כענין מזל מחכים כו' כמ"ש הכל תלוי במזל כמשי"ת.

וזהו ענין עושה פלא דגם בהוספת החכמה במקור החכ' שנק' פלא בהעלם אחר העלם בעילוי אחר עילוי כנ"ל שייך ג"כ ענין עשי' עושה פלא וזהו כמו יהב חכ' כו' וכמזל מחכים כו', דגם עשי' זו באה מהעלם לגילוי ממש מאין ליש בהשגה כנ"ל דהכל בא בגילוי מכת הכלול בעצם המשכיל להשכיל כל שכל אם בלימוד שנק' אולפנא שזה א' שנעשה פלא בהפלאה במקיף כמו מה פשפשת בדבר להיפך מפלא דחכ' דהעלם נעשה א' בגילוי מאין דחכ' ליש כמו גילוי [סודות] טעמי תורה שיהי' במשיח דכל רז כו' ונק' פלא יועץ כו' חכם חרשים [ו]נבון לחש וכת"י ב"י ישכיל עבדי כו' בעא"ע עד אין שיעור למעלה וגם למטה, והוא מה שתורתו אומנתו לברר לעה"ד טו"ר בחכ' דתו' תכלית וכמ"ש ואהי' אצלו אמון אומנא ונק' אמון מופלא ומוצנע שהא בהא תלי כו', (והוא יו"ד התחתון דא' שהוא יו"ד העליון) או כאומן המגדל כו', ויש אמרתי ימים ידברו כו' וי"ו יומין דאצי' והוא וי"ו אלפי שנין דהו' עלמא כמ"ש נער הייתי גם זקנתי כו', [וזהו] ורוב שנים יודיעו חכ' כו' שזהו מ"ה דחכמה עילא' דאתמשך בחי'ת לתקן המקולקל שהו' רפ"ח

בחכ' אתכרירו: באגודק סכ"ח: בזה"ק. ראה זור (היכלות) פקודי רנד, סעיב. הנסמן לעיל בחי"א פ' עקב ע' רצה. חיב פ' ראה סיע עשט. לקמן ע' תתקנו.
 שריה לתקן — וגם: תוקן ע"פ ז"ל. ובכתיי זה: דוקא.
 אומן את הדסה. . במקיף [ז"ל]: במקור: אסתר ב, ז. חובב בבראשית רבא בתחלתו שם.
 ימים ידברו: נסמן לקמן הערה ד"ה: אמרתי.
 הכל תלוי במזל: ראה זור (אדרא רבא) נשא קלד, א. דברים נחמדים ממהרים שיי' (כסוף מס' חוליון) בתחלתו. הנסמן במאמרי אדה"ז פרשיות התורה היא לע' קכו.
 שריה חתו — החכמה: ז"ל: הכת.
 א' שנעשה [ז"ל]: שנק' פלא: ראה תקוני זור ת"ע קלה, א. הקדמת הראב"ד לספר יצירה נתיב הא.
 שריה במקיף — בדבר. . דחכ' ל"ד: כו' כו' . . תוקן ע"פ ז"ל. ובכתיי זה: איב.
 דכל רז. . פלא יועץ. . חכס חרשים. . ישכיל עבדי: ראה דניאל ד, ו. ישעי ט, ה, ג, נב, יג. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א סיע מז. שם ע' קצו וע' רנה. חיב ע' תתי. דברים ח"א ע' יז. וראה גם לקמן ע' תתטו.
 בעא"ע: ז"ל: בעילוי. ב"ד ניתוסף ממעל לשורה: אחר עילוי.
 אמרתי ימים ידברו: איוב לב, ז.
 וי"ו יומין דאצי' והוא וי"ו אלפי שנין: נסמן לקמן ע' תתה הערה ד"ה: כי.
 וי"ו אלפי שנין דהו' עלמא: ראש השנה לא, א. ראה לקוטי תורה בהר מא, ריש ע"ב. אור הגנון [להר"ל הכהן] פ' יוחי י, סעי'א. לקוטי שיחות משפטים כרך כא ע' 453.
 נער הייתי גם זקנתי: תהלים לו, כה. ראה יבמות טו, ב ובתוס' שם. לקמן ע' תשצד וע' א"פא. מאמרי אדה"א במדבר חיב ע' תשצ.
 רוב שנים יודיעו חכ': המשך הכתוב אמרתי ימים.
 רפיח ניצוני: ראה עץ חיים שער (יח) רפיח פ"ב. הגהת מהר"ש לאוצרות חיים שער הנקודים בסוף סקיב (מבוא שערים תליאבי תשכ"א שם, סעיב ואל"ך). הגהת צמח במבוא שערים ש"ב ח"ג פ"ט.

גיצוצין כו' כמ"ש לעשות לתקן כו' כנ"ל, אכן רוח היא באנוש כו' שזהו רוחו של משיח [תבינים] נשמת כח דאדה"ר בחי' חכ' דא"ק כו', וז"ש ואהי' אנא זמין לאולדא שהוא תולדות החכמה בגלוי בנינה מן ההעלם זקוק שקנה חכ' וכמ"ש להנחיל אוהבי יש [שהוא מ"ש קנה חכ' קנה בינה בי"פ קנה גימ' יש שזהו] ואוצרותי אמלא אוצר העליון דח"ע ואוצר התחתון דחכמה תתאה. וזהו אאלפך חכ' אאלפך בינה ענין עתיד שעתיד לבא בלימוד דאל"ף מן ההעלם דפלא כמ"ש כי עשית פלא כו', והוא יו"ד דהוי' ענין עתיד כידוע וכמ"ש וכל בניך למודי הוי' ולא ילמדו איש את רעהו בחי"כ שבא בצמצום אחר ההעלם אלא כולם ידעו אותי קטן וגדול שניהם שווי' מטעם שיתגלה כח [מ]מקור הנעלם דכל חכ' הכולל כולם כא' מראשי אלפי כו' וד"ל.

אך כ"ז רק בבחי' אד"ם דהיינו שם מ"ה במילוי אלפי"ן או אל"ף ויו"ד כו', אבל מ"ש לא רחוקה היא דבחי' ריחוק זה הוא למעלה גם מכת המקור דפלא אל"ף דחכ"ע שהרי מבואר למעלה בענין הפלא לא שייך רק בדבר שעומקו ותמציתו לא יושג רק אפס קצהו כו', והוא מצד שיש לו ערך ויחוס לבא מן ההעלם לגילוי ונק' אין של היש גם כמו שהמקור כולל בכח המשכיל כו', אבל בבחי' סדכ"ס שנק' עה"ע דלמחתב"כ אפי' אור צח כו' דפלא דח"ס לא שייך ל' פלא והעלם דבר מאחר שא"א שיבא לכלל השגה לעולם מצד שאין לו ערך כלל גם במקור כח המשכיל כו' שמקור כח השכל להשכיל אינו רק בבחי' צומח לגבי' כו', וגם כי יזקין כמה אלפים שנה לא יוכל לקבל אפילו אפס קצהו דאור א"ס עצמו שנק' סדכ"ס ועה"ע דלמחתב"כ אפילו מח' דחכ' דא"ק בבחי' משיח וכה"ג לפי שאינו כמו סוד סתום שעתיד לבא בגילוי כו'. וזהו שרש התורה כמו שהיא ב[עצמו] אוא"ס ממש דכתי' ואהי' שעשועי' יום יום בשעשועי' העצמי' דוקא שזהו תענוג הפשוט שבלתי מוגבל ברצון דמצות הנק' טעמי מצות, והוא העוה"ב, וז"ש ואהי' אצלו

אכן רוח היא . . . (תבינים) . . . כח [י"ד: כל חי]: איוב לב, ה.

אנא זמין לאולדא: ראה זהר אחרי סו, ב.

להנחיל אוהבי יש . . . ואוצרותי אמלא: משלי ה, כא. ראה מאמרי אדה"א במדבר חיב ע' תקעא.

קנה חכ' . . . בי"פ קנה גימ' יש: משלי ד, ה. ראה שער הפסוקים להאריז"ל שם. מרי עץ חיים שער (כח)

תפילות ריה פ"ג. שער (כו) יוה"כ פס"ה. ספר המאמרים תקס"ה חיב ע' תרס. לעיל בחי"א פ' דברים ע' סו.

וש"נ.

אאלפך חכ' אאלפך בינה: איוב לג, לג [ושם: ואאלפך]. שבת קד, א.

יו"ד דהוי' ענין עתיד: ראה שער היחוד והאמונה פ"ד (עט, רע"א). לקמן ע' תשצד. ע' תתעא וע' אעת.

מאמרי אדה"א במדבר חיב ע' תקעא.

וכל בניך . . . ולא ילמדו איש: ישעי' נד, יג . . . נסמן לעיל ע' תשמו.

שם מ"ה במילוי אלפי"ן: ראה עץ חיים שער (לח) לאה ורחל פ"ב.

שויה אן — ויו"ד: תוקן ע"פ י"ד. ובכתי' זה: או יו"ד.

שויה דפלא — דח"ס: ז' דמח' סתימאה.

שעשועי' כו' אנה זמין לאולדא לאתגלאה בעוה"ב, וכידוע בענין אהי' אשר אהי' ומה שא' עד יעבור עמך הוי' בימוהמ"ש שהוא יו"ד דשם הוי' בפנימי' התורה עם זו קנית למעלה משם הוי' בעוה"ב וכן מ"ש יחינו מיומים ביום השלישי [יקיננו] ונחי' לפניו כו' וד"ל. וזהו לא רחוקה היא בחי' ריחוק זה היינו באו"ם שלמעלה גם מכה המוסיף כח השכל וחי' דתורה כמו דבר הרחוק מערך [כח] השגת שכלי' לגמרי שלעולם לא ישיגנו כמ"ש לית מחתבי' אפי' אור צח כו' ולא יתכן כזה לומר אאלפך חכ' כו', או ענין פלא שזהו רק בבחי' מ"ה דחכ' דאדם כני"ל וד"ל. אך עכ"ז לא רחוקה היא בריחוק דמקיף וסובב דיי"ש האמיתי שהרי במ"ת נתגלה כמ"ש אשר אנכי ממש וזש"א אשר אנכי מצוך כו' וכן בעוה"ב.

והטעם הוא כני"ל בענין ג' קשרין דיש ב' מדריגות בתו' קשר העליון דמאין האמיתי תמצא כסתים שבה דמתקשרא בקוב"ה ממש וז"ש ואהי' שעשועי' כו', והבי' בחי' גליא שבה מן ההעלם דסוד ה' בחי' קשר הב' דמתקשר ככנסי', שעו"א לא נפלאה היא ממך [שכל] סוד שבה לא נפלא ממך כמו במ"ת וימוהמ"ש וגם לא רחוקה היא בעצם כאשר מתקשר בעצם א"ס ממש כו' דלית מחתבי' להיותו בחי' ממוצע להביא ולקשר לבחי' פנימי' ועצמי' או"ם ממש כני"ל. וזהו שמפרש לא בשמים היא אע"פ שא' מן השמים השמיעך כו' אבל ירדה לארץ מן ההעלם דעלמא דאתכטיא לעלמא דאתגליא כו' שזהו ממקיף הכללי דכ' בחכ' ומדות כו' כני"ל שזהו עושה פלא ומפלא אליף כו'. וזהו לא נפלא[ת] היא ולא מעבר לים [היא הוא י"ם] הקדמוני דחכ' דתורה כמו שמתקשרא בקוב"ה ממש שנק' רחוקה כו' (וכמו שלמה שא' על מצות פרה אדומה אחכמ"ה והיא רחוקה ממני, פי' אחכמה כמו אאלפך חכמה כו' במקור דמקור החכ' ועכ"ז רחוקה היא ממני כני"ל) (והוא מטעם קשר הג' דקוב"ה מתקשר עצמו באורייתא וישראל כא' לחבר תו"ס כה כמו מגיד מראשית אחרית ראשית דחכ' דתו' מאין האמיתי עם אחרית דכנסי' שהן במצות מעשיות בחי' אדם חיצוני' דנעוץ תחב"ס ולא באמצע כו' דהתו' נק' אדם פנימי' כני"ל וקוב"ה עצמו שנק' סדכ"ס מחבר לתו' מבלי שימצא

אהי' אשר אהי' . . . עד יעבור שמות ג, יד. בשלח טו, טז. ראה גם לקמן ע' איקבא. לעיל כח"א פי' דברים ע' טו ובהנשמן שם.

יחינו מיומים . . . באו"ם [י"ד]: בעצמות (ה)א"ס: הושע ה, ב.
 כמ"ש אשר [י"ד]: (ב)מ"ש אנכי . . . וזש"א [י"ד]: דתו' אשר אנכי מצוך: יתרו כ, ב. ואתחנו ה, ה.
 שורה ותפעם — קשר העליון [ז]: בחי' כתר עליון] . . . דמתקשרא [ז]: נתקשרה].
 שורה ואהי' — שבה [ז]: שבא. ב"ד ניתוסף: שבא] . . . ה' [י"ד]: הוא].
 שורה מתוך — בעצם א"ס: י"ד]: בעצמי' א"ס.
 שורה ועצמי' — וזהו [י"ד]: (ומתן) . . . מן השמים השמיעך: ואתחנו ד, לו.
 שלמה שאי' . . . אחכמ"ה והיא רחוקה ממני: קהלת ז, כג. ראה במדבר רבא פייט ג, תנוחמא חוקת ה, לקמן ע' איקמב.

שורה קשר — תו"ס כח [י"ד]: תחילה וסוף כמו] . . . מגיד מראשית אחרית: ישעי' מו, י.
 שורה נק' — לחו' . . . רוי"ם: י"ד]: לתחלה וסוף] . . . ראש וסוף.

רו"ס להיותו למעלה מבחי' רו"ס דאד"ם דחכ' כו' וד"ל. (ווי"ש כי המצוה הזאת ולא א' כי התו' הזאת כו' לפי דסוף מעשה דמצות לא נפלאה [היא] כפלא דחכ' דתו' ולא רחוקה כו' כי קרוב אליך הוא עצמיות או"א"ס דוקא כנ"ל) (ומ"ש מאת הוי" היתה זאת היא [נפלאה בעינינו] כו' זהו קבלת מ"ש בעול מצות וכן התשובה ברצון פנימי' שהוא שם ב"ן דמל' שמאסו הבונים כו' והיא זאת דיראה שנפלאה בעינינו, ועכ"ז מאת הוי' היתה זאת כמ"ש ויבן ה' אלקים את הצלע כו' וד"ל).

והנה עפ"י הקדמה הנ"ל יובן שרש ענין ר"ה בכלל וענין מל' זכרונות ושופרות שהן י"פ דתניך דמל' זכרונות כו', לפי שג' קשרים הם כנ"ל ואורייתא מתקשרא בקוב"ה וישראל בחי' ממוצע כנ"ל ע"כ ע"י יו"ד פסוקים דתניך דוקא במלכיות וזכרונות ושופרות מתקשר בחי' עצמיות או"א"ס בישראל בכל ר"ה שזהו זמן חידוש העולמות מאין ליש בכלל כמ"ש זה היום תחלת מעשיך זכרון ליום ראשון דוקא כו'. ווי"ש תקעו כחודש שופר בחודש סתם זהו ר"ה בכסא ליום חגיגו כי חוק לישראל הוא משפט כו' ע"י התו' שנק' חוק ומשפט נמשך בחי' התחדשות האור ושפע לישראל בכל ר"ה ולכל העולמות כו', וזהו שנק' יום חגיגו דוקא כי חוק לישראל הוא דוקא לפי שישראל מתקשראן באורייתא ובקוב"ה ממש, וע"כ א' מוונותיו של אדם קצובין לו מר"ה דוקא אע"פ שאדם נידון בכ"י (כמשי"ת). [ודרך כלל] ג' מדריגות דמל' זכרונות ושופרות הן ג' מדריגות דג' קשרין דישראל ואורייתא וקוב"ה [ש]כ"א סתים וגליא בבחי' סוכ"ע מקור"פ כנ"ל, והן ג' מדריגות דעש"ן (כמשי"ת), והוא בחי' רת"ס כמו את"ה סת"ר ל"י כו', בחי'

מאת הוי' היתה זאת . . . שם ב"ן דמל' שמאסו הבונים: תהלים קיה, כג . . . ראה לעיל בחי' פ' תצא ע' תרכט.
שור"ה כו' — דיראה [ז] דוקא . . . ויבן ה' אלקים את הצלע . . . וד"ל [ע"כ נמצא בנדר ח]: בראשית ב, כב.

י"פ דתניך דמל' זכרונות כו': ראש השנה לב, א (במשנה).
שור"ה או"א"ס — בישראל [ז]: בחורה] . . . זה היום תחלת מעשיך: ברכת זכרונות.
תקעו בחודש . . . בכסא . . . כי חוק: תהלים פא, ד. ה. [בכתוב: בכסה [בד"א], אבל בכ"מ וכן להלן [במאמר זה] ע' תתצא. ע' תתקע וע' איז הובא בכסא [באלף]. וכ"ה בביצה טו, א. שאלחות פ' בא שאלתא מו, וראה אור התורה [יהל אור] תהלים ע' רפה ואילך].
בחודש סתם: ראה ר"ש פסקא הבאה.
מוונותיו של אדם . . . אדם נידון בכ"י: ביצה טו, רע"א . . . ראש השנה טו, א. ראה לקמן ע' תתו. ע' תתקטו וע' תתקטו.

שור"ה ואורייתא — סוכ"ע [ז"ד: סוכב ומלא] מקור"פ [ז"ד: מקיף ומנימין].
דעש"ן: ראה הקדמת הראב"ד לספר יצירה [ב, ג ד"ה אדנין]: כל ספר יצירה יתפרש על ג' דרכים אחד מהם בעולם, ב' בשנה, ג' בנפש. ספר יצירה פ"ג מ"ג ואילך. הנסמן לעיל בח"א פ' ואתחנן ע' רז הערה ד"ה: והר. וראה גם לקמן ע' תתקפ.
רת"ס [ראש תוך סוף] . . . את"ה סת"ר ל"י: תהלים לב, ו. ראה סידור שחרית נו, ג. שחרית לשבת קפג, ד. בשם הע"ח. שער"ה תשובה ח"ב שער"ה התשובה כה, ד.

מלכיות הוא בנשיי שנק' בני מלכים . . . אבינו מלכינו: שבת סו. א . . . נוסח אבינו מלכינו עליהם דוקא עומש ונק' מלך ישראל בעול מצות דוקא כמיש אבינו מלכינו כו', וזכרונות הן בכחי' ברית דתו' שנא' בה אם לא בריתי יומם ולילה כו' וכן א' בראשית בשביל התורה שנק' ראשית שנאמר ה' קנני ראשית דרכו וכן א' אם יקיימו ישראל התורה כו' מוטב וא"ל כו' וגם בשביל ישראל שנק' ראשית שקבלו עומש דתו"מ כו', ושופרות הוא בחי' גילוי [ד]עצמות א"ס כ"ה שנק' סדכ"ס דלמתכ"כ כמו בעוה"ב שנאמר [והי'] כיום ההוא יתקע בשופר גדול כו' ובמית שנאמר ויהי קול השופר כו', וויש בחודש שופר בחודש סתם שהוא ר"ה זכרון ליום ראשון דמע"ב בג' קשרין הללו כו' וד"ל.

ולתבין כ"ו [הנה] י"ל תחלה מ"ש זה היום תחלת מעשיך כו', וע"כ נק' חודש סתם לפי שכולל כל י"ב חדשים דשנה כידוע, וזהו הטעם שנק' ר"ה ולא ר"ח כשאר ר"ח כידוע, וזהו שנק' זכרון ליום ראשון דוקא כו'. והנה מתחלה י"ל בשרש התהוות הזמן שהוא ענין ג' מדריגות דעש"נ כו', דהנה ידוע שגוף מהות הבריאה שנברא מאין ליש ממש נק' עולם ובחי' זמן קיומו נק' שנה וגם בחי' הזמן מחודש הוא מאין ליש כמו גוף הבריאה עצמו ממש ובא גם להתחלקות פרטי' כהתחלקות פרטי' דבריאה מאין ליש, וזהו עולם ושנה [כו'], ובחי' נפש הוא מקור [כח] וחיות אלקי' שמחי' כל העולם שלמעלה גם ממקור התהוות הזמן דבחי' שנה כו', וביאור כ"ז הנה ידוע בשרש עלי' הזמן שזהו ענין עבר הוה ועתיד שיש בכלל ובפרט, כמו בוא"ש דהוה עלמא יש עבר הוה ועתיד בחי' מלך מלך וימלוך כו', וכידוע

בנשיי שנק' בני מלכים . . . אבינו מלכינו: שבת סו. א . . . נוסח אבינו מלכינו. אם לא בריתי . . . ה' קנני ראשית דרכו: ירמי' לג. כה . . . משלי ח. כב. בראשית בשביל התורה . . . בשביל ישראל: ראה רשיי ר"פ בראשית. הנסמך בלקוטי שיחות נח כרך ג ע' 755. שם מקץ ע' 820. אם יקיימו ישראל התורה כו' מוטב [ז' התרי"ט טוב כו']: ראה שבת פח. א [ושם: מקבלים. אמנם כהלשון בפנים יקיימו מובא בכ"מ, ומהם: לקמן ע' תתצ. מאמרי אדה"א במדבר חיב ע' תתנה. דברים ח"א ע' רפ. ושי"ן].

שרה ראשית — שקבלו . . . א"ס כ"ה: ז' שקבלו עליהם . . . ז"ד: אוא"ס ממש. [והי'] כיום ההוא . . . ויהי קול השופר: ישעי' כו. יג . . . יתרו יט. יט. זה היום תחלת מעשיך: ראה לקמן ד"ה זה. מסקא שלפניו. חודש סתם לפי שכולל כל י"ב חדשים: ראה לקמן ע' תתט. ד"ה תקעו תקס"ד בלקוטי תורה דרושים לריה נג. ריש ע"ד. ותנחת כ"ק אדה"א בסידור שער ר"ה רל"ד. א. ובאורכה לקמן ע' תתקעט. והשנת תקע"ג כעטרת ראש דרוש לעשית מט, ב. אור התורה דרושים לריה ע' אישנב (פ"ד). שנק' ר"ה ולא ר"ח: ראה לקמן ע' תתו. מאמרי אדה"א תקס"ו ע' רסג. פרשיות התורה חיב ע' תשמא. עטרת ראש שם, ושער ר"ה ג. ב. הזמן מחודש הוא מאין ליש: ראה סידור שער הקיש עה, סע"ד בשם הה"ח. לקוטי תורה בלע ע. ג. מאמרי אדה"א תקס"ה ח"א ע' שא. נביאים ע' רסו. תקס"ו ע' מג. אמרי בינה שער הקיש פל"ו. ספר הליקוטים — דא"ח צ"צ — בערכו. לקוטי שיחות בראשית כרך י' ע' 176. הזמן . . . עבר הוה ועתיד . . . מלך מלך וימלוך: ראה עטרת ראש שער ראש השנה ע' ה. בוא"ש [בר' אלפי' שנין] דהוה עלמא: נסמן לעיל ע' תשטט.

ויוֹבֵן כִּז' בתוס' ביאור ממה שאנו מוצאים בבחי' כלל ופרט במחוד' שנאדם למטה, שהרי מה שיחשוב האדם איזה ענין דבר מה במעט רגע א' שנסקר הכל כא' כאשר יצטרך לפרש הדבר שרוצה במח' ולגלותה באוה"ד לזולתו יצטרך לדבר הרבה דברי' פרטי' שיתעכב זמן מה כשעה א' ויותר עד שיגלה כללות המחשבה והרצון כמו שהוא לאמיתתה, ואם יחסר בדיבור אפילו אות א' לא יבא העלם המח' לגילוי כמו שהיא, ואי"כ הגם שהדיבור אינו אלא פיר[ו]ש וביאור המח' והרצון, אבל צריך לדבר בדיבור לכל פרטי הדיבור כדי לגלות המח' ורצון. וז"ש בזה"ק דכלל דא אצטרך לפרט כדי שיבא הכלל בגילוי שאינו רק בדיבור כשבא לחלקי' וצירופים רבים וא"ל גילוי הדיבור ה"י נשאר במח' ורצון בהעלם וסתמיות ולא נודע הדבר כלל איך הוא ומה הוא כו', וכן פרט אצטרך לכלל דאל"ה המח' הכללי' בתחלה לא ה"י מציאות הדיבור כלל כי הדיבור אינו רק מה שמגלה הצפון במח' כו' ואם אין העלם אין גילוי כלל, וגם אם אין גילוי לגלות ההעלם נשאר בהעלם הרצון והמח', ושניהם כא' כאים, ומה שיצא מן הכלל אל הפרט אין כל חדש בזה רק שיצא מן ההעלם לגילוי בלבד, ועי"כ א' דאין בכלל אלא מה שבפרט. ואמנם הנה מאחר שבדיבור בא הענין שחשב במח' בריבוי התחלקות הצירופים והאות' מאד ובמח' שחשב הענין בכללותו ה"י בסקירה א' ולא ה"י שם בחי' התחלקות אות' וצירופי' כלל אלא רק מח' [אחת] לבד, ואאל"ה שהתחלקות האות' וצירופי' שבדיבור דבר חדש הוא שלא ה"י במח' כלל אחר שאינו רק מח' א' מצומצמת בלי התחלקות כלל כי הלא כל מה שמתחלק בדיבור אינו רק מה שחשב במח' ובלעדה לא ה"י מציאות אוה"ד כלל, א"כ כל הצירופי' שבדיבור ודאי ה"י כולם במח' כל פרט ופרט רק שלא ה"י שם בבחי' התחלקות כ"א בפ"ע רק כלולים כולם כא' במח' א' זו בהעלם וגם לא ה"י אופן ההתכללות במח' ובסדר והדרגה כמו שבא בדיבור בסדר תו"ס אלא הכל עולה כא' מבלי קדימה לא' על זולתו כלל. וכמו עדי"מ אדם שעולה ברצונו ומחשבתו לבנות איזה בנין גדול בכמה חדרים ועליות שונות הרי גם שיש ברצון ומח' זו כמה פרטי' רבים איך שיהיה אופן מעשה הבנין בחדרים ועליות רבות כו' עד שכל פרט שבא בגילוי במעשה הבנין עולה תחלה ברצון ומח' וא"ל לא ה"י בא בגילוי בפו"מ כלל עכ"ז בתחילת

שו"ה יובן — מוצאים . . . במחוד: ז"ד: רואים . . . במחשבה ודיבור.
שיחשבו . . . רגע א' . . . לדבר . . . כשעה א' ויותר: השהו לקמו ע' אי"כ. לעיל בחי"א פ' עקב ס"ע רפג
ובהנשמו שם.

באוה"ד: באותיות הדיבור.

שו"ה בדיבור — לגילוי: ז"ד: על נכון.

בוהיק דכלל דא [ז]: ליחא] אצטרך לפרט: זהר שמת' ג, א.

דאין בכלל אלא מה שבפרט: פסחים ו, ב. טנהדרין מה, סעי"ב. בכורות ו, א.

שו"ה בכלל — מאחר: ז"ד: אנו רואים.

אוה"ד . . . תו"ס: אותיות הדיבור . . . תחלה וסוף.

עליות הרצון ומח' היתה רק מח' א' לבד הכוללת כל מעשה הבנין בכל פרטי' חלקי' מראשו לסופו בסקירה א' מבלי קדימה לא' על זולתו בסדר והדרגה כלל אלא [כללות] כל הציור מראשו לסופו כא' ממש בא רק במח' א' (שזה שנק' מח' עגולית כהעיגול שאין בו מעומ'ט מראש לסוף כו'), ואמנם אחר שרוצה להביא הרצון ומח' זו לידי פרי'ם יצטרך לדבר בדיבור על כל פרט ופרט ממש דהיינו מה שיצטרך לפרש ולבאר גילוי המוח בכלל לבנות הבנין שיצוה [להם] לעשות אופן סדר הבנין מראש לסוף בהדרגה וסדר דוקא ויצטרך לדבר בדיבור [מיוחד] על כל חדר וחדר ועלי' וגג ורצפה ובאיזה מדה עד שיגמר הבנין בפועל בכל פרטי' חלקי' הכל רק בצירוף הבנין שעבמ'ח בכללות לא יוסיף ולא יגרע כלל, ואי'כ לכאוי' ה'ז דבר והיפוכו שבמח' ה' הכל בהתכללות כא' בלי סדר והדרגה ובלי חלקי' כלל ובהגיע מח' זו בדיבור מדבר בסדר ובפרט בכל חלק וחלק, ואיך לא ישונה כלל בדוי'ם מכפי' שעלה בכללות המח' שלא ה' שם סדר ההתחלקות כלל, אלא מוכרח לומר שכל הציורופי' שבאו בהתחלקות בדיבור אין כל חדש כלל בהם כני'ל בענין הפרט וכלל שאי'ן] בכלל אלא מה שבפרט ואין בפרט אלא מה שבכלל רק שיוצא מן ההעלם לגילוי בלבד כני'ל, עי'כ לא יוסיף ולא יגרע דבר בדיבור רק כמו שה' במח' רק שבמח' ה' כל פרט ופרט בבחי' הת[כלל]ות בסקירה א' ובדיבור בא להתחלקות בסדר כו', (וכמו בהתהוות הבריאה באדם בבטן שתחלה מתהווה כללותו מראש לסוף כא' בלי התחלקות אברי' כלל ואח'כ בא מן ההעלם לגילוי בסדר והדרגה בצירוף אדם ובהתחלקות פרטי' רבים ואין כל חדש בהם כלל כני'ל וכך תהו' [היא] בבחי' כלל ופרט כמ"ש וזאת תורת האדם שגם היא באה מהעלם כללות החכ' שבאה מאין לידי גילוי בפרט בצירוף אדם ברמ'ח מיע' ושס"ה ל"ת כו' ואין כל חדש [בוה] רק שיצא מן ההעלם לגילוי בלבד כו').

ובכ"ז יוכן ממילא בסיבת התהוות בחי' הזמן שגם הוא יבא בבחי' התחלקות פרטי' כני'ל בענין עשי' כו' להיות כאשר בא הדבר שחשב במח' אל גילוי הדיבור שזהו מן הכלל אל הפרט בהתחלקות רבות אזי ממילא יתעכב וישהה זמן מה כשעה ושתיים בדברו הדבר בדיבור מפני שכל אות וצירוף הוא מיוחד בפ"ע ואי' לו להתחיל בדיבור שני א"ל שיפסיק דיבור האי' וצריך בהכרח לשהות זמן רב כפי המספר של צירופי אוה"ד מחמת ריבוי ההתחלקות הציורופי' [ה]רבים וכאוי' יש לו זמן עיכובו בפ"ע עד שיומשך משך זמן רב מתחילת הדיבור עד כלות שעה א' או ב'. וזהו בחי' התחלקות הזמן בפרטי' פרטים בריבוי חלקי' של אוה"ד כפי מספר ההתחלקות האותי' והצירופים דוקא, ואי'כ גם הזמן בא בהתחלקות כמו

שרה על — המוח בכלל: י"ד: המח' כללית.
וזאת תורת האדם: שמאלי"ב ז, יט.

התחלקות האותיות ממש, ומזה עיקר סיבת התהוות הזמן בחלקי' כרגע ושעה שלימה בהתחברות כמה רגעי' [ע"י] ריבוי התחלקי' האותי' עד שימשך שעה א', ויש בו עבר הוה ועתיד בכל פרט גם בכל רגע ורגע וכשי"כ בשעה ושתיים כו', משאי"כ כאשר הדבר עדיין רק במח' ורצון בסקירה א' שכולל כל האותי' וצירופים של הדיבור מה שצריך לדבר שעה או שתיים כניל' הרי גם הזמן של שעה זו שבא בהתחלקות בדיבור הוא בהתכללות בסקירה א' במח' בלי התחלקות כלל וכלל אלא הכל א' בלי קדימה מרגע זו לזולתה ובלא סדר והדרגה מראש לסוף כניל' בהתכללות דמח' א' שחושב לבנות בנין גדול כו'. וזהו ענין עולים ושניה שבאים בהתחלקות בפרט מן הכלל המח' ורצון הכוללם יחד שזהו ענין הגילוי מן העולם בלבד כניל'. אמנם מדריגה ג' שלמעלה מזו ומזו שהוא עולם ושנה, זהו בחי' הנפיש שהוא בחי' עצמיות הנפש כמו שהוא באמיתתה שהוא עיקר המקור להתהוות המחוד' שנק' כלל ופרט, וזהו כמו שהי' טרם שעכמי"ח ורצון לבנות בנין גם בכלל שלא שייך לומר עדיין ענין כלל ופרט העלם וגילוי ואדרבה גם בחי' מח' הכללי הסוקר הכל כא' בא ע"י צמצום גדול מן העצמיות כניל' ודיל'.

ומעתה יובן הדוגמא מכל הניל' למעלה בג' מדריגות דעש"נ כניל' ג"כ ע"ד הניל', והיינו בבחי' מחוד' העליון שנק' כלל ופרט העלם וגילוי כניל', בהיות ידוע במקור התהוות כל העולמות שבא מבחי' אוה"ד העליון כמי"ש דבר ה' שמים נעשו וברוח פיו כו' והן הימים שבאין בהתחלקות כל מאמ' מקור מיוחד להתהוות בריאה מיוחדת ונק' מאמר פתוח כמו מאמר יהי אור הוא מקור תמידי להתהוות האור מאין ליש וכן מאמר יהי רקיע מקור תמידי להתהוות הרקיע וכן כל מאמר מן הינ"ד מאמרות, ומתחלקי' לכמה אלפים ורבות מדריגות בכל חלקי דצח"מ וארמ"ע בעולם הגשמי וכמו"כ בעולמות הרוחני' ובמלאכי' וכל צבא השמים כמי"ש וברוח פיו כל צבאם ברוח הכל פה העליון שמתחלק לכמה צירופי' שונים וכל צירוף נעשה מקור פרטי להתהוות מלאך רוחני' וכמי"ש עושה מלאכיו רוחות כו' (וכללותם הן ק"ד צירופי' דשם אלקי' כידוע וכמי"ש כסי' ה' אבנים בונות ק"ד בתים מכאן

שורה שלמעלה — מזו ומזו: ז"ד: מזמן ומקום.

אוה"ד [אותיות הדיבור] . . . דבר ה' שמים נעשו וברוח פיו . . . הימים [ז"ד: הי"ד מאמ'] תהלים לג, ו. ראה גם לקמן ע' תתקלו וע' אית.

מאמר פתוח: שבת קד, א. וראה לקמן ע' תשצט הערה ד"ה: מאמר סתום.

מאמר יהי אור . . . יהי רקיע: בראשית א, ג. ו.

וברוח פיו כל צבאם: ראה גם מאמרי אדה"א במדבר חיב ע' ת. שם ע' תתלו. שם ע' תתלת.

עושה מלאכיו רוחות: תהלים קד, ד.

ק"ד צירופי' דשם אלקי': ראה עץ חיים שער (ט) היווגים פ"ו. שער (מד) השמות פ"ד. מאמרי אדה"א ויקרא חיב ע' תרמ"ו. ושי"ב. דברים חיב ע' תרג ובהערה שם.

כסי' ה' אבנים בונות: ראה שם פ"ד מ"ב [ובהוצאת מנטובא שכיב מ"ד].

ואילך כו' וכמ"ש היש מספר לגדודיו אלף אלפים ישמשוני [ו]רבוא רבב[ו]ן] קדמוהי [כו'] וכתי' שאו מרום עיניכם כו' המוציא במספר כו' (דאע"פ שמתחלק לאין שיעור מ"מ מוציא במספר דוקא ע"פ מאמר קו המדה כמו שיש שיעור במספר צירופי אוה"ד הבא בפרט מן הכלל שבמח' א' כנ"ל וד"ל).

והנה בחי' עולם זה [ו] בחי' מהות הנברא שיצא מופרד להיות מהות בריאה מאין ליש, והוא ע"י מאמר דרוח פיו כו' שנק' נפש שמח' את כולם, כמ"ש כי הוא א' ויהי [כו'] כמ"ש ואתה מחי' את כולם ונק' ח"י העולמי' בכלל ובפרט בכל נברא ונברא ע"י צירוף האלקי המיוחד אליו (וכמ"ש רחבי"ד מי שא' לשמן וידליק הוא כו' להפוך הצירופי' כו' כמבואר במ"א). ובחי' שנה הוא בחי' הזמן של כל נברא בפרט שבא גם הוא בבחי' התחלקות פרטי' כמו שמתחלקי' היו"מ באוה"ד שכל אות ודיבור מיוחד בפ"ע ע"כ ממילא נעשה שהיות הזמן כמשל הנ"ל בדיבור לגבי המח' שכ"ז שיהי' הדיבור בא מצד בחי' התחלקות שלו בפרט כך בחי' הזמן שנק' שנה מתחלק בכל בריאה בפ"ע, וגם הרי מתחלק הזמן לריבוי חלקי' בזמן קיומו של כל בריאה וגם בעצם בא התחלקות הזמן מן הכלל אל הפרט כמו אותי' הדיבור שמתחלקי' מן הכלל דהיינו מאמר [ד] בראשית בחכ' שכוללם יחד כנ"ל וד"ל. ונמצא מובן מכו"ז בג' מדריגות דעשי'ג בכלל ובפרט בכל בריאה דגם בחי' הנפש שלמעלה ממקור הזמן כנ"ל מתחלק לפרט מן הכלל והיינו התחלקות האותיות דדבה"ע דיו"מ ועצמי' ממילא יתחלק בדיו"מ שהוא עולם ושנה כו'. ולכאורה אין זה מובן דהלא מבואר למעלה בבחי' הנפש שהוא למעלה מבחי' כלל ופרט העלם וגילוי כו' וכמו עומק המח' ורצון טרם שבאה בגילוי רצון ומח' בכלל כנ"ל. והענין הוא כידוע שיש ב' מדריגות [במח'], א' שבא לגילוי בכלל עכ"פ כמו שצופה ומביט הכל בסקירה א' ונק' ידיעה כללית כו' והוא הרצון שבא לפועל דוקא וזהו שבא גם הוא בהתחלקות כמו ביו"מ רק שבא הרצון ומח' בד"פ בכל מאמר, אבל מדריגה הב' ברצון ומח' שנק' מח"ס הוא טרם שבא לכלל גילוי רצון ומח' לבנות בנין וכה"ג שזה לא יבא בבחי' השפעי[ה] אף בכלל, והוא בחי' נפש כמו שהוא בעצם שלמעלה מהיות גם כלל לפרט ונק' מאמר סתום לגמרי כו' וד"ל.

היש מספר . . . אלף אלפים ישמשוני . . . שאו מרום . . . המוציא במספר: איוב כג, ג . . . דניאל ז, י . . . ישעי' מ, כו. וראה גם לקמן ע' איב וע' אעה.
 כי הוא א' ויהי . . . ואתה מחי' את כולם: תהלים לג, ט . . . נחמי ט, ו.
 מי שא' לשמן וידליק: תענית כה, א [בג"ע]. ראה מאמרי אדה"י פרשיות התורה ח"א ע' קעה. שם ע' ערב ובהנמנן לשם. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' רעו. ושני. ח"ב ע' תשיט. לקמן ע' תתקנט.
 היום באוה"ד . . . שכ"ז: הי"ד מאמרות כאותיות הדיבור . . . ז"ד: שומן.
 דדבה"ע . . . ועצמי' . . . בדיו"מ: ז' דדיבור העליון . . . ז"ד: וע"כ . . . ז"ד: בזמן ומקום.
 מאמר סתום: שבת קד, א. ראה גם [לעיל ע' תשצח: מאמר פתוח]. לקמן ע' איקמג. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' שצד. ושני. במדבר ח"ב ע' שצג.

והנה עדיין איז מוכן מהיכן בא סיבת ההתחלקות בעש"נ מבחי' אח"פ בתכלית שלמעלה מן הרצון וחכ' כו'. אך הנה ידוע בעיקר ענין סיבת התחלקות דומן ומקום בא מבחי' התחלקות דנפש שהוא בחי' האור וחיות האלקי' של כללות כל העולמות כנ"ל להיותו בא בבחי' רוי"ש דוקא וכמ"ש והחיות רוי"ש דקאי גם על כללות [החיות] דאור האלקי' כו'. והענין הוא כמו עדי"מ [שאנו רואים] בנפש האדם שבא להחיות הגוף בכלל שאינו נמשך כולו [בבת א' ו] בפעם א' בלבד אלא נמשך בחלקי' דהיינו שכל חלק אור וחיות הנמשך חוזר ומסתלק ואז חוזר ונמשך אור וחיות חדש ממש, ואח"כ גם חיות חדש זה יוצא ומסתלק ועי"ז נמשך חיות [חדש] וכן חוזר חלילה, ולולי הסתלקות החיות הקדום לא הי' נמשך אור וחיות חדש, כמשא"ר בעיקר ומקור חיות כללי בנפש המחי' לגוף שהוא בנשמה שבמוח ורוח החיים שבלב דזהו הטעם שנק' נשמה ע"ש נשימה שהוא כמו נשימת הבל שיוצא ונמשך בחוטם ומסתלק וחוזר ונמשך בהתחדשות בנקב הב' בחוטם שנק' נשמת רוח חיים באף כמ"ש ויפח באפיו נ"ח, ובזה האופן שהוא בא בבחי' התפשטות והסתלקות [דוקא] זהו עיקר השפע של הנשמה כמוח, וכמו"כ ברוח החיים שבלב בדפיקא דלבא שאור וחיות הנמשך בלב בהבל מסתלק ויוצא לחוץ ואז חוזר ונמשך אור וחיות חדש בלב בדפיקא הב', ובזה האופן דוקא עיקר השפע והחיות וא"ל הי' הסתלקות החיות תחלה לא [הי'] חי בחיות חדש, וזהו שנק' רוי"ש [כידוע] שהוא דוקא בהבל הלב היוצא ונכנס בכל רגע ורגע [וכידוע בס' הרפואה שגם בדם הוא הנפש שבאברי' עולי' בחה"ש שבלב בבחי' הסתלקות החיות ועי"ז נמשך אור וחיות חדש מרוח החי' שבחלל הימני וכן חוזר חלילה, והוא עיקר ענין הב' דפיקו[ת] שבלב כו'. וע"כ גם הבל הדיבור שיוצא מהבל הרוח החי' שבלב יוצא בהתחלקות דהיינו בהפסק חלקי' עד שכ"ד יוצא בפ"ע ומסתלק וחוזר ונמשך מהבל הלב כקול ודיבור אור וחיות חדש לפי שגם בכללות המשכה מן הנפש בגוף בא בבחי' רוי"ש הסתלקות והתפשטות שזהו המשכה והשפעה שבבחי' גבו' שעי"ז מתחדש האור וחיות בכל רגע ורגע, אבל אם הי' המשכה זאת בפעם א' ובכ"א בלי התפשטות והסתלקות כלל לא הי' חיות [חדש] כלל ולא הי' קיום מציאות

והחיות רוי"ש: יחזקאל א. יד. ראה תורת חיים תצוה חסד. סעי"ב. מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' שסד וע' תחלג. דברים ח"א ע' ר"ו. ח"ב ע' תרנ"ג.
כמשא"ר: כמו שאנו רואים.

שנק' נשמה ע"ש נשימה: ראה ד"ה רני ושמחי תקס"ה בתורה אור מקץ לו, ב [ובאור התורה לשם כרך ב ע' שטו ואילך (פ"ג)]. ומקבילו בספר המאמרים תקס"ה ח"א ע' קכז. תורת חיים תצוה שם ע' תסה. אמרי בינה שער התפילין [קהית תשמיה] (פקניא) קכז, א. ספר המאמרים תשי"ד ע' 254. וש"נ.

נשימת הבל . . . בחוטם . . . ונמשך בהתחדשות בנקב הב': ראה סידור שער התפילין ט, כ ואילך [נדפס גם בביוארי הוזהר קנב, ד]. אמרי בינה שם קכד, ב.

נשמת רוח חיים . . . ויפח באפיו נ"ח: נח, ג. כב . . . בראשית ב, ו.

בחה"ש: בחלל השמאלי.

שוכ"ד: שכל דיבור.

ובכ"א . . . התפשטות . . . ההתחלקות: ובכת אחת . . . ז"ד: התחלקות . . . ז"ד: ההסתלקות.

החיות לגוף כלל כי הי' נחנק כמו הטובע במים והעומד בבור עמוק זמן רב שימות מיד כידוע (רק שבנשמה שבמוח בא ענין ההתחלקות אחר ההתפשטות שנק' מטי ולא מטי וברוח החיים שבלב בדפיקא דלכא ההתחלקות קודם ההתפשטות שנק' רו"ש כמ"ש הטעם במ"א). וכי' דוקא באופן של המשכה והשפעה דנפש בגוף להחיות, אבל בעצם הנפש טרם בואה לגוף אין בה בחי' התחלקות לחלקי' ברו"ש כלל אלא הוא עצם אור א' פשוט בלתי מתחלק כלל כידוע שכל עצם אינו מתחלק כו'. אך אי"כ י"ל איך יבא בחי' ההתחלקות ברו"ש מאור א' פשוט שבלתי מתחלק כלל. אמנם צ"ל שיש בחי' ממוצע ביניהם, והוא מה שיש המשכה כללי' מעצם הנפש להחיות כללות הגוף שכולל כל פרטי ההתחלקות דרו"ש הבא בגילוי במוח ולב ואברי', וגם הוא בבחי' רו"ש אלא שהוא בבחי' העלם בכלל כמ"ש והחיות רו"ש דמשמע חיות כללי דגם שהנפש עצמה בלתי מתחלק כלל מ"מ בבחי' אור וזו הנמשך בכלל יש בזה [בחי'] רו"ש בכלל (מצד שרשה במקורה שגם הוא עולה ויורד בבחי' רו"ש כמו אור הגר שעולה בהתחלקות באש היסודי וחוזר ויורד וחוזר ועולה כו' כידוע וד"ל).

ובכ"ז יובן ענין סיבת הזמן שנק' שנה' שהוא בחי' ממוצע בכלל ובפרט בין הנפש עצמה ובין חומר הגוף והוא מה שהחיות נמשך בבחי' רו"ש בהכרח שיבא מזה עיכוב זמן מה דוקא דהיינו במה שמסתלק האור וחיות הקדום ונפסק ואי"כ חוזר ונמשך חיות חדש הרי ממילא נתעכב ע"י הפסק זה זמן מה כרגע קטן וכמו בדפיקו דלכא שהסתלקו והתפשטות זאת יש בה זמן כרגע, ומאחר שבכל רגע מתחדש באופן זה דרו"ש הרי יש כמה רגעי' מחולקי' ומופסקים זמ"ז עד שישהא זמן שעה וזהו כשישהא תתריף רגעי' בתתריף חלקים וכה"ג כד"ד שעות ביום ושלושים יום בחודש ויב"ח בשנה כו' מאחר שבכל שעה נמשך חיות חדש והראשון נפסק, רק בהכרח לומר שזה בא מן הכלל אל הפרט משנה לחודש ומחודש לימים ובכל יום לשעות ומשעות לרגעים כו' וד"ל. ונמצא שזמן הכללי והפרטי אינו בא רק מסיבת [רו"ש] דרו"ש דכל רגע נמשך [שעה ורו"ש דשעות נמשך] זמן יום וכן מימים אחדשים ומחודש לשנה כו', שזהו מלמטה למעלה מן הפרט אל הכלל, וכך הוא מלמעלה למטה שנמשך שנה בכלל בהתחלקות ליב"ח ומחודש ל' יום עד התחלקות דרגעים ושעה כו', ואי"כ גם הזמן בא בהתחלקות מכלל לפרט, וזהו בסיבת המשכה כללית דנפש בגוף שנאה בהתחלקות בפרט כנ"ל, והוא שנק' ממוצע בין עצמי' הנפש עד התחלקות הפרטי' שבהבל הלב וחיות האברים. וכך הוא ענין התחלקות הצירופים שבדיבור שנמשך מהבל הלב בהפסקה בין ול"ז כניל שבא ג"ז מכללות המח' שבמוח ששם הוא בהתכללות

מטי ולא מטי . . . רו"ש: ראה זהר בראשית טז, כ. נח טה, א. אמרי בינה שער הקיש פליה. שער התפילין
שם ככו, א. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע"י רי.
שכל עצם אינו מתחלק: ראה לקמן ע' תתכד.

כא' בסקירה א' מכל אשר יבא בהתחלקות פרט' בגילויי הבל הדיבור ככמה צירופי' רבים שהן בבחי' רו"ש בפרט, אבל הנפש עצמה למעלה מבחי' הכלל ופרט זה כנ"ל וד"ל. ואמנם הנה מובן בהתהוות הזמן בפרט עד הצמצום האחרון ברגע הכל ה' בהמשכה הכללי' שכולל כל פרטי ההתחלקות עד שכל פרט ופרט שבא בגילויי בהתחלקות יש לו שרש ומקור מיוחד במח' הכללי' כי הכלל גם הוא [בא] במדה ושיעור וגבול במה שכולל רק כל חלקי הפרט' הללו ולא יותר כמו מח' א' שחושב מה שצריך לדבר הרי אין במח' זאת רק מספר הצירופים הללו שמדבר בדיבור לא פחות ולא יותר שהכלל הוא לפ"ע הפרט והפרט הוא לפ"ע הכלל, ואע"פ שכ"מ שבא בפרט מן הכלל אינו נק' מחודש מעיקרו רק שיצא מן ההעלם לגילויי כלבד, דמה שהי' במח' בהעלם ובהתכללות יצא לגילויי באוה"ד, אבל כל דיבור ודיבור יש לו מקום מיוחד ונק' מחודש שלא הי' כמוהו עדיין מאחר שאין בכלל אלא במה שמצורף בו מכל חלקי הפרט, וא"כ גם כל רגע שנמשך בפרט מחודש הוא במקור בכלל אע"פ שאינו בא רק מן ההעלם לגילויי כלבד וד"ל.

ובכ"ז יז וכן ג"כ למעלה בענין עש"נ בהשתלשלות העולמות בבחי' כלל ופרט, והוא בכללות ענין מע"ב ובפרט שהו הוי"מ שבא בהתחלקות כ"א בפ"ע כנ"ל שמזה בא סיבת ענין התהוות הזמן להיות שנמשך האור וחיות אלקי' להחיות העולמות בבחי' רו"ש הסתלקות והתפשטות עד שבכל רגע ורגע מחדש מע"ב מאין ליש באור וחיות חדש ממש שלא הי' כזה האור וחיות עדיין, וכידוע דכל שעה יש בה שם הוי' חדש וכן בכל רגע ורגע, וכמו חיות הנפש בגוף שיוצא החיות ומסתלק וחוזר ונמשך חיות חדש וכמ"ש ואתה מח' את כולם, ויש בזה ג' מדריגות עש"נ, ובחי' שנה הוא בחי' הממוצע להיות שעצמות או"א"ס ב"ה הוא למעלה גם ממקור הזמן כנ"ל, והוא בחי' אה"פ שלא יבא בריבוי והתחלקות כלל כמו שעצם הנפש לא יתחלק כנ"ל, אך בחי' הממוצע הוא בחי' המשכה הכללי' שהוא בחי' מח' א' הנ"ל שסוקר כל הו[א]ש דהוי עלמא כב"א כי הוא למעלה מהתחלקות הזמן בפרט אבל הוא כללות המשכה של כל הוא"ש שנמשכי' בב"א במח' זו בבחי' מקיף כעיוול רו"ס כא' כמו המשכה כללית דנפש להחיות כל הגוף בב"א כמו שידוע אדם א"ע כב"א מראשו לסופו ואח"כ מתחלק בפרט. ואמנם גם מח' זו הכללי באה בבחי' צמצום מן העצמיות וגם הוא בבחי' רו"ש בהיותה גכללת

שכ"מ . . באוה"ד: שכל מה . . באותיות הדיבור.

הוי"מ . . כ"א: הירד מאמרות . . ז"ד: כל מאמ'.

דכל שעה . . שם הוי' חדש: ראה (לקמן ע' תתד וע' א"גא). תניא פמ"א (נת, ב) והערת כ"ק אדמורי שליט"א לשם, נדפסה בס' שיעורים בספר התניא ע' 547. לקוטי תורה דרושים לרי"ה ס, א. ומקבילו במאמרי אדה"ז הקצרים ע' שכט. ע' שכו. תקס"ז ע' קנת. פרשיות התורה ח"ב ע' תשמא. שערי אורה ס, א. פירוש המלות יח, א. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תשסט. במדבר ח"א ע' קיה. דברים ח"א ע' ערה (ומקבילו ? ב)ח"ב ע' תשית.

ואתה מח' את כולם: נחמי ט, ו.

רו"ס . . בב"א: ראש וסוף . . בבת אחת.

בעצמי' כמו אות א' בדיבור שנכלל ובטל במח' וחזור ונמשך וחזור ועולה כו' כסקירה ומח' א' מצומצמת שגם שכוללת כל פרטי הדיבור נכללת ומתבטלת בעצמיות הנפש כו', והוא מפני שגם הכלל בא במדה וגבול רק לפ"ע הפרט לבד כנ"ל, וזהו בראשית ברא כו' במח' א' ורצון א' ע"י צמצום מן העצמי' ואח"כ נתחלק לפרטי' המאמ', ונק' מקור הזמן הכללי, ואמנם כל פרט ופרט דיו"מ בזמן ומקו[ר] יש לו מקו[ר] מיוחד בכללות המח' מאחר שהכלל בא במדה לפ"ע מספר הפרט דוקא, וא"כ כל יום ושעה ורגע יש לה שרש מיוחד בכללות דוא"ש עד שנק' רגע זו מחדש ממש דהיינו שזהו אור וחיות חדש בפ"ע שלא הי' עדיין ורגע שאחרי[ו] החיות חדש בפ"ע, וע"כ א' מחדש בכ"י כו' מחדש ממש כמו שחיות הנפש בכל רגע הוא חלק מחדש אע"פ שבאמת אין זה החיות חדש מעיקרו כי הכל הי' נכלל בכללות המח' רק שיצא מן ההעלם לגילוי בלבד אבל יציאה זו מן ההעלם לגילוי יש לכל רגע מקו[ר] מיוחד בכלל שנק' חידוש לגבי הקודם לו ושלאחרי[ו] (ומובן ג"כ בהתהוות הזמן שיש ב' סיבות א' המשכות הזמן הפרטי שנעשה מצד ההפסק לחלקים עד שיתעכב מרגע לשעה ומשעה ליום עד שנה כו' שזהו מלמטה למעלה, והב' התהוות התחלקות זאת מלמעלה למטה מן הכלל אל הפרט דהיינו ממח' א' הכללית ל[פרט ד]שני' וחדשים וימים כו', ושניהם אמת דתחלה נמשך מן הכלל אל הפרט ברי"ה שהוא המשכה כללית לשס"ה יום (כמשי"ת) [ואח"כ מתחלק ונמשך שס"ה יום ונעשה מן הפרט כלל עד הכלל הראשון דמח' א' כנ"ל כשנשלם וא"ש כמשי"ת וד"ל].

והנה אחר כ"ז יובן שרש ענין ר"ה שנק' חודש סתם כמ"ש תקעו בחדש שופר כו', לפי שהוא חדש כללי שכולל כל יב"ח וכל חידוש דר"ח בא מן החידוש הכללי דר"ה ע"כ נק' ראש השנה ולא תחילת השנה, והגם שר"ה זה [ה]כולל שס"ה יום שמתחלקים מאתו הוא רק בחי' פרט א' מן המח' הכללי שהוא הכלל היותר ראשון שכולל וא"ש ואלף הו' כנ"ל מ"מ נק' ר"ה חידוש כללי לגבי המסתעפים ממנו, ולא עוד אלא שאו' עליו זה היום תחלת מעשיך זכרון ליום ראשון שהוא מח' [הא'] הכללית שכוללת וי"ו ימי' דאצ"י שהן מקורי' לוא"ש כידוע, ולכאורה הרי אין כל חדש מעיקרו ברי"ה זה אחר שכבר עלה במחשבה הכללי רק שיצא מן ההעלם לגילוי בלבד בהתחלקות בפרט כנ"ל א"כ למה או' עליו שהוא זכרון ליו"ר דמשמע שגם מח' הכללי' נזכרת ונתחדש גם הוא מחדש ע"י יום זה דר"ה כו', אך הענין

בראשית ברא . . . במח' א' ורצון א': ראה לעיל ע' תשצה.

וע"כ א' מחדש בכ"י: ראה ברכות ק"ש.

תקעו בחדש שופר: תהלים פא, ד.

נק' ראש השנה ולא תחילת השנה: ראה לקמן ע' א"מג.

זה היום תחלת מעשיך . . . וי"ו ימי' דאצ"י: ברכת זכרונות. ראה לעיל ע' תשצד.

ליו"ר . . . בבי"א ליום ראשון . . . בכת אחת.

הוא כנ"ל דבחי' המח' הכללי' הוא בחי' ממוצע בין בחי' העצמו' דא"ס שלמעלה גם ממקור הזמן הכללי עד שגם מח' זו הכללי' אינו רק בחי' צמצו' גדול כמו צמצום דב[ן] ואות א' במח' כללי כך המח' הכללי' זו אע"פ שכלולה מוא"ש אבל נמשכנים בה בב"א] בסקירה א' בבחי' עיגול כברק המכריע בלי התחלקות כלל כנ"ל כמו שידבר אות א' כך מח' זו אות א' היא הבאה בצמצום גדול (כמו שאנו רואים) שצמצום גדול הוא לאדם לצמצם מח' ושכלו רק במח' א' מצומצמת כו'), לפי שכל ר"ה הוא חידוש פרטי מיוחד בפ"ע גם במח' זו הכללי' וכנ"ל ברגע ושעה א' כו' אע"פ שכבר נסקר כא' עם כללות הוא"ש רק שיוצא מן ההעלם לגילוי עי"ז מעורר מחדש לעצמי' אא"ס לחדש חידוש הכללי דמח' הא' דוקא, ולכך אומרים זה היום תחלת מעשיך זכרון ליו"ר.

ויו"ב זה ע"פ הנ"ל בחידוש הפרטי יותר ברגע ושעה כו' שיש בסיבת התהוות הזמן ב' דברים א' מן הכלל אל הפרט מלמעלה למטה והב' מן הפרט אל הכלל מלמטה למעלה והוא מסיבת עיכוב דרו"ש בהפסק חלקי' כו'. וביאור הענין דלכאורה אין זה מובן דהלא הם ב' הפכים דאם כבר נמשך מן הכלל אל הפרט בהתחלקות איך יהי' התהוות הזמן מחדש ע"י רו"ש מלמטה למעלה. אך הענין הוא כנ"ל דגם הזמן בפרט ובכלל הוא בא בדרך רו"ש שהוא עלי' וירידה כמו חיות הנפש כנ"ל כמבוא' במ"א דבכל שעה ורגע יש עלי' וירידה עלי' הוא בחי' הסתלקות החיות דרגע ושעה שעברה וירידה הוא בחי' המשכת החיות החדש לרגע ושעה הבאה, והא בהא תלי' דבלא עלי' והסתלקות החיות שעבר לא יומשך וירד השפעה והמשכה החדשה כו' כמו ברו"ש דנשמת האדם ודפק שכלב כנ"ל, וע"כ יש צירוף חדש בכל שעה מ"יב שעות היום וי"ב שעות הלילה וכן ברגעי', וצירוף החדש לא יבא לשעה הבאה כ"א אחר הסתלקות החיות מצירוף העבר דכל העלאה גורם המשכה בכלל ובפרט כידוע, והוא עיקר סיבת התהוות הזמן מלמט' למעלה עד שמתחלק לשעות ולרגעי' בבחי' רו"ש להיות נמשך ד"ד שעות ביום ולי' יום בחודש שכ"י [ככלל] מחודש בהמשכה חדשה מפני שחיות יום העבר נסתלק וכן מחודש לחודש ומי"ב חודש לשנה דהיינו ברה"ש שכללו' החיות דיב"ח דשנה שעברה נסתלקו ועלו למעלה עי"ז נמשך כללות החיות ברה"ש ליב"ח ושס"ה יום חדשי' בכלל ומתחלקי' לחדשים וימים ושעות ורגעים במשך זמן דשנה הבאה. ונמצא דב' הענינים הנ"ל בסיבת התהוות הזמן מלמטה למעלה ומלמעלה למטה שניהם אמת דבכל ר"ה יש המשכה כללי' לשס"ה יום מלמעלה למטה [אחרי] הסתלקות דשס"ה יום דשנה

שוריה בדרך — הנפש [י"ד: הנברא] . . במ"א: ראה גם לעיל ע' תת ואילך.

צירוף חדש בכל שעה . . הלילה: נסמן לעיל ע' תתב.

שוריה למחטי' למענה [ז': מלמעלה למטה. י"ד: נכתב ככפנים, וניחוסף: ומלמעלה למטה]. ונרשם ע"ז

תירי' . . שכ"י [שכל יום].

שעברה מלמטה למעלה דוהו כמו הסתלקות יום או שעה שקודמת להמשכה חדשה דיום ושעה הבאה, כך כל השנה שעברה אינה רק בחי' פרט א' בכללות המח' דוא"ש שנסתלקו למקורם (באלף שנה הכללי' ביום א' דאצי' כמ"ש כי אלף שנה כיום כו'), ועי"ז חוזר ונמשך המשכה חדשה לשנה הבאה לבא מן ההעלה לגילוי בפרט חדש שלא הי' כיוצא בו עדיין בגילוי כי גם במקור הכללי בהעלם יש לו מקור ומקום מיוחד מאחר שאין הכלל הראשון רק לפ"ע מספר הפרט כנ"ל וד"ל.

אך עדיין אין זה מובן לכאורה דמי' למה או' על הפרט דר"ה זכרון ליום הא' לחדש גם חידוש הכלל הראשון מן העצמו' אחר שאין כל חדש גם במקור הכללי בפרט זה דר"ה אע"פ שנמשך מכללות המח' ע"י הסתלקות השנה שעברה כו'. ועוד דלפי הנ"ל אין המשכה מלמעלה למטה גם במקור הזמן הכללי אלא אחר העלאה מקודם וה[ל]א מח' הכללי' נמשך מלמעלה למטה בלי קדימ' העלאה מלמטה למעלה כלל. אך הענין הוא דוהו שאו' זה היום תחלת מעשיך כו' זכרון ליו"ר, דהנה מבואר למעלה דגם בחי' מח' הכללי' היא באה ע"י צמצום גדול מן העצמיות ממש (דלמחתיב"כ אפי' מחה"ק הכללי הנ"ל) [וכדי שיצמצם א"ע מחדש למח' זאת הכללית להיות סוקר בסקירה אחת בכלל אל הפרט צריך לעוררו בהעלאה מלמטה למעלה], והוא מה שעולה בבחי' רצוא כל בחי' כללו' המח' הזאת כמו העלאה דפרט דר"ה זה במקורו הכללי, עדי"מ הרצון לבנין בכללות שכבר נשכח מלבו שצריך לעוררו להיות לו רצון ומח' זו בכללות שירצה בבנין זה, ולמעלה הוא לעורר [זכרון ליום הא' שיתעורר מחדש ברצונו הפשוט ומח' זו להאציל ולברוא כו' ע"כ נק'] זכרון ליו"ר כמו שהי' בתחלת ההשתלשלות שעלה ברצונו ומחיה"ק בכלל אל הפרט מצד שחפץ חסד מעצמו כו', וזכרון זה שנו' מחדש להיות לו רצון ומח' [זו] הוא בא ע"י העלאה כללית מכללות המח' זו שעולה ונכלל בעצמיות לחדש הרצון בהמשכה מחדש, וזהו בא ע"י העלאה פרטית דר"ה זה שנק' תחלת מעשיך לשנה זו שנתחדשה מכלל לפרט דחסי"ה יום אע"פ שאינו רק חלק פרטי במקור הכללי שכולל הוא"ש מ"מ מעורר למקורם הראשון באלף שנה דיום דאצילות עד מקור של כל הוא"ש מאחר שמתחדש הוא גם במקור הראשון ע"כ מעורר גם לכללות המח' שיתחדש הרצון מן העצמות, ולכן או' גם על ר"ה זה בפרט זה היום תחלת מעשיך בכלל זכרון ליום ראשון הכללי אע"פ שאינו רק חלק א' מאלף ביום הא' דאצילות (כידוע דוי"ו יומין דאצילות הן מקוריים כללים לוא"ש כו'). אך אם מטעם חידוש הפרטי שמעורר לחידוש הכללי הראשון הרי מחדש בכל יום

כי אלף שנה [אגדה"ד: שנים] כיום [ז': גיחוסף א' – אתמול]: תהלים צ, ד [בדילוג]. ראה לעיל ע' תשפט וע' תשצד. לקמן ע' תתקפ וע' איג. ספר המאמרים תקס"ג ח"ב ע' תשנ"ג. לעיל בחי"א פ' ואחננו ע' ר' ואל"ך. ושי"ג שם ע' רסז ואל"ך.
ליודר [ליים ראשון] . . . כידוע דוי"ו יומין דאצי"א ראה הערה שלפניו.

מיו"ו יומין דשבוע כל מע"ב ויש גם בזה החידוש הפרטי דיום זה הגשמי בזמן ומקום גשמי חידוש גמור בהארה חדשה גם במקור הכללי דמח' הכללית כי יש ליום זה ג"כ מקור מיוחד כמספר בכלל הא' מאחר שאין בכלל אלא לפי מספר הצירופים שבדיבור בלבד כנ"ל א"כ כל יום ויום מיוחד הוא גם במח' הכללית ולמה דוקא ברי"ה או' זכרון ליום ראשון ולא בכל יום ויום. והענין הוא לפי שרי"ה הוא נק' כלל עכ"פ לרשי"ה יום בג' מדריגות דעש"נ אע"פ שגם הוא נק' פרט במח' הכללית מ"מ יש בו מעין ודוגמא דמח' הכללי' בכל וא"ש לעורר הרצון הכללי בג' מדריגות דעש"נ הכללי' יותר מכולם משא"כ יום או חודש הפרטי' אינו מעורר רק במקורו המיוחד לו ברי"ה זה שנק' כלל לגבי שסי"ה יום הללו בלבד וד"ל.

וזהו ענין העלאה דרי"ה משנה שעברה שגורם המשכה חדשה לשנה הבאה כנ"ל להיות לו רצון מחדש גם בכללות המח' אע"פ שאינו רק העלאה חלק פרטי מאלף שנה אבל יש בו מהארת הרצון ומח' הכללית להיותו גם הוא בבחי' כלל לפרט בבחי' סתים שהוא בבחי' אדם בפרט (כידוע [דתשרי]) ראש וגולגלתא כו' וע"כ נק' ראש השנה ולא ראש חודש, ודוגמא לזה באדם המוח הוא הכללי יותר והלב מקבל מן המוח ונק' כלל לגבי האברים ואם יחודש החיות בלב מעורר להתחדשות החיות הכללי שבמוח וכן מן הכבד אל הלב כו' כמ"ש במ"א). וזהו ענין ג' מדריגות דמל' זכרונות ושופרות בכלל ובפרט דהיינו ג' מדריגות דעש"נ בכלל ובפרט, דמל' הוא בחי' עולם שזהו הארת המח' כללי' דמל' דא"ס שמתחלק בפרט כמו באותי' הדיבור דיי"מ להיות [מל' כ"ע] עד הפרט האחרון יותר במל' דמל' דעש"נ כו' שנק' מלך לעולם הגשמי בזמן ומקום גשמי, ובחי' זכרונות הוא ענין זכרון ליום א' דמח' הכללית שהוא בחי' שנה בכלל שנק' ממוצע בין העצמות דא"ס לעולמות דאבי"ע כו' וכנ"ל דגם המח' הכללית עולה למעלה להתעורר ברצה"פ מחדש כו' והן ע"י י"פ דזכרונות דוקא כמו התחדשות דמל' דא"ס בעולמות ע"י י"פ דמלכיות [שבתנ"ך] דוקא (משום דג' קשרי' הן אורייתא כו' וכל א' סתים וגליא כנ"ל ע"כ [ע"י] ישראל דוקא שאו' י"פ דמלכיות זכרונות ושופרות נתעורר מחדש מן העצמי' דאא"ס ממש הרצה"פ למח' הכללי'

שורה מדריגות — אע"פ . . . דעש"נ: ג"ד: יחא. וכנראה נשמט מפני תיבות הדומות: דעש"נ . . . דעש"נ.

שורה הוא — סתים: ד"ד: עש"נ.

[דתשרי] ראש וגולגלתא: ראה לקוטי תורה [טעמי המצות] פ' בא מצות קדוש חודש. הובא לקמן ע' תחת. עטרת ראש דרוש לעשית נ. סע"א. פרי עץ חיים שער (כד) ר"ה פ"ד. שער הכוונות ענין ר"ה דרוש א ודרוש ד. משנת חסידים מסכת ליל ר"ה כהחלתה.

וע"כ נק' ראש השנה ולא ראש חודש: ראה לעיל ע' תשצג.

מל' כ"ע: כ"ה בבתי א"ז. ב"ג: מלכותך מל' כ"ע. ג"ד: ממכ"ע. ובבתי"ה זה הניח מקום חלק.

דג' קשרי' הן: ראה לעיל ע' תשעת.

והפרטי כו', וה[ג] הוא ענין השופרות שזהו גילוי אור העצמי דאיס ממש כמו שהוא קודם שמתצמצם ונא ברצון ומח' הכללית כו' ודל'.

ובכ"ז יובן מ"ש פותח את ידיך ומשביע לכל חי רצון. דהנה ארוזיל אדם נידון בכ"ז ובכל עת ושעה ורגע כמ"ש לרגעים תבחננו כו', ולכאורה זה סותר למא' דכל מזונותיו שיא קצובים לו מר"ה וא"כ כבר נקצב שיעור פרנסתו בר"ה לכל השנה ולמה נידון בכל יום ושעה ורגע כו'. אך יובן ע"פ הניל בשרש ענין ר"ה שהוא בחי' המשכה כללית לשמ"ה יום ומתחלק לפרטים כמו מח' א' כללית שמתחלקת] בצירופי אותיות הדיבור כו' שזהו כמו התחלקות הזמן הכללי לפרטי מכלל הראשון כניל בענין זכרון ליום הא' כו', ולפי"ז גם שכבר נמשך בר"ה מזונות האדם קצובי' לכל השנה זהו בבחי' המשכה כללית בהעלם המח' ומתחלק בפרטי' באותי' [הדיבור] בכל יום ושעה בגילוי כפוי"מ, וע"כ אדם נידון בכל יום ושעה ורגע שזהו ענין המשכחה האלקית שיבא מן ההעלם לגילוי בדרך פרט מן הכלל דר"ה עד בחי' התחלקות האחרון המצומצם ביותר שהיא שעה ורגע שידונו לאדם באופן המשכת שפע חיותו] וקיומו (והיינו מטעם שהתחלקות הזמן הוא מצד בחי' ר"ש הסתלקות והתפשטות שמתחלק גם בכל רגע ושעה כמו ענין הנשימה שכזה האופן דוקא הוא זמן קיומו וחיותו, ולכך המזונות דוקא באים בהתחדשות בכל רגע ושעה כמו חיות האדם לפי שהמזונות שרשם נמשך מבחי' הגבורות כידוע בענין שולחן בצפון כו' ולכך אומ' ומפרנס בכל יום ובכל עת כו' ונידון בכל רגע ושעה על המזון ומח' אע"פ שמזונותיו כבר קצובים בכלל בר"ה, כי המזון בא ג"כ בבחי' ר"ש דוקא כמו שרואים במזון שירעב וישבע וחוזר וירעב כשכלה המזון כו', וע"כ צריך לבקש מזונות בכל עת מפני שלמעלה בהמשכת המזון בא בהתחדשות בכל עת ושעה, וזהו מ"ש עיני כל אליך ישרו לבקש מזונם ושפעם ברוחניות וגשמיות כמ"ש ואתה נותן להם את אכלם בעתו דוקא כי יש עיתים שהן שעת שפע מזון ויש עיתים שהן בבחי' הדיו והצמצום וכמ"ש בזהר דיש עיתים וזמנים לטב כו' (וכמ"ש לראב"פ אפשר דאיכרי בשעתא דמזונא כו' לפי אופן [שינוי] סיכוב גלגל המזלות כו'), וכמו בפרנסת האדם יש שינוי תמיד מדין להסד ומחסד לדיו בכל יום ושעה כו' שזהו בחי' צמצום והתפשטות ר"ש, וזהו עיני כל

פוחח את ידיך . . . ארוזיל אדם נידון . . . ובכל עת [י"ד: ליתא]: תהלים קמה, טו . . . נסמן לעיל ע' תשצב. לרגעים תבחננו . . . דכל מזונותיו שיא [של אדם]: איוב ז, יח . . . נסמן לעיל שם.

ש"ה בחי' — ושעה: י"ד: ורגע.

שהמזונות . . . מבחי' הגבורות . . . שלחן בצפון: נסמן לעיל ע' תשעה.

ומפרנס בכל יום ובכל עת: נוסח ברהמ"ז (בדילוג).

עיני כל אליך ישרו . . . כמ"ש [י"ד: ליתא] ואחה נוחן להם: תהלים שם, טו.

וכמ"ש בזהר דיש עיתים וזמנים לטב: ראה זהר מקץ רד, א. אחרי נה, סע"א ואלך. סידור שחרית נד, ד.

וכמ"ש לראב"פ [לר' אליעזר בן פדת]: ראה תענית כה, א.

אליך כו' בבחי' הסתלקות ואח"כ ואתה נותן להם כו', וכן ביגיעת האדם בפרנסה יש הסתלקות והתפשטות דרו"ש בתחלה הלך ילך וככה נושא כו' ואח"כ בא יבא ברינה וכן בכל עסק מו"מ בנפשו יבין] לחמו כו' החשך דערב לפני אור הבוקר כו', וכך הוא במזון שפע אור החיות הרוחני האלקי לנשמה בתורה ותפלה ובדרך כלל עיני כל אליך כו' בכל יום ושעה שנידון האדם על חיי נפשו וכר"ה נותן להם את אכלם וזהו בעתו על כל השנה ומתחלק לבא בגילוי מן ההעלם בכל יום ובכל שעה ורגע, וזהו בעתו ממש בכל עת ורגע כו').

וזהו מ"ש פותח את ידיך כו' שזהו בר"ה דוקא שנפתח בחי' מקור השפע הכללית להשביע לכל חי רצון כו'. והענין הוא מטעם הנ"ל דריה הוא בחי' הכלל לפרט דיב"ח ושס"ה יום דכל ר"ד שעות נכללי' ביום א' ולמ"ד יום נכללי' בר"ח וכל ר"ח הכולל למ"ד יום נכלל בר"ה שהן יב"ח הכלולים בו, ונמצא ר"ה הוא הכלל הראשון (שהוא בציור אדם בג' מדריגות דעש"ג בפרט כמ"ש בלקו"ת דתשרי הוא גלגלתא דדכורא כו') ויש בו מבחי' מח' ורצון היותר כללי שהוא [בחי'] מח' א' שסוקר כל הו' א"ש כא' ונק' רצה"פ שהוא מקיף הכללי שממנו בא בהתחלקות האותיות בפרט שזהו כמו מבחי' סובב לממלא כו' עד התחלקות הצמצום האחרון יותר שהוא יום ושעה ורגע קטן שיש בו התחדשות הרצון בשפע החיות והמזון לכל חי גם ממקור הראשון שהוא בחי' הרצון ומח' הא' הכללית הנ"ל שנק' סובב הכללי הראשון שבא להתחלקות עד הפרט האחרון יותר מאחר שמחדש בכל יום ושעה כו'. אך א"כ הרי לפי"ז משביע לכל חי רצון מרצון ומח' הכללי' גם בכל עת ושעה [בכל יום ויום, ובאמת חידוש זה דמתחדש בכל יום הוא בא מר"ה דוקא שעליו אמר בתחלה] ואתה נותן להם את אכלם בעתו שזהו מזונות האדם שקצובין לו מר"ה ונתחלק לבא בהתחלקות פרטיות בכל יום ושעה כנ"ל שנק' חידוש ממש אע"פ שהי' בכלל בר"ה ולא יצא רק מן הכלל שבהעלם אל הפרט בגילוי מאחר שיש לכל עת ושעה מקור מיוחד בפ"ע שכל חלק קטן מחודש הוא בפ"ע שלא הי' כיוצא בו ולא יהי' אחריו גם במקורו הכללי מאחר שאין הכלל רק במדה וקצבה לפי המספר צירופים שבפרט וכו', וכמו ר"ה עצמו שנק' חלק פרטני] במח' הכללית מחודש כל ר"ה בפ"ע במח' הכללית. ואמנם מ"ש פותח את ידיך זהו בר"ה דוקא להיותו בבחי' כלל אל הפרט כיב"ח וימים שבכל ר"ח, וזהו משביע לכל חי כו' לכללי' דכל חי שזהו בחי' המשכה כללית לכל חי דבחי' צ"ע שזהו בחי' המשכה דסובב בממלא לבא מן ההעלם דכלל בצירופים שבפרט בכל יב"ח

הלך ילך וככה נושא . . . בא יבא ברינה: תהלים קכו, ה.

בנפשו יבוא לחמו: פיוט (לימים נוראים) כי כשמך.

כח"ש בלקו"ת: להארי"ל. נסמן לעל ע' תתו הערה דיה: [דתשרי].

שירה ורצון — הו': י"ד: הו'.

עד הימ"י ושעות שמתחדש החיות ברצון חדש לכל אור וחיות השפע האלקית שנמשך לכל חי שהוא בחי' צ"ע כידוע בענין חי חי כו' שהן [בחי'] ח"י חוליות כו' שהן ח"י ברכות דש"ע שנמשך שפע חדש מן המשפיע אל המקבל מכלל אל הפרט גם במקורא דכולא שהוא מחי' החיים בחי' עצמות אוא"ס לחי' הכללית שגם המח' הכללית מתחדש מעצמות [ה]א"ס, וזהו משיביע לכל חי רצון דכללות המח' מרצון העצמי להיות לו רצון במח' זו מחדש שהוא זכרונות ושופרות כניל עד שנמשך רצון זה עצמו לכל חי בפרט לחדש האור והשפע האלקי לכל חי במזון ומחי' בעולמות הרוחי' ועולמות הגשמי' כמ"ש עיני כל אליך כו' ואתה נותן כו', וזהו ומשיביע לכל חי רצון רצון חדש ממקור' דכולא בכלל המח' ורצון הפשוט, אך רצון זה נמשך בריה על כללות השנה ומתחלק אח"כ להשיביע לכל חי רצון בכל יום ובכל עת ושעה כניל דאדם נידון בכל יום כו' (וסופי תיבות דפותח את ירך חתך שחותך חיים לכל חי בריה והוא שם של שפע הפרנסה ומוזנות לכל חי כו' שנמשך ע"י י"ג מדות הרחמים שזהו [ידיך יודיך] כמ"ש במ"א).

וזהו תקעו בחודש שופר בחודש סתם ולא הזכיר חדש תשרי לפי שריה נק' ר"ה שהוא בחי' חידוש כללי ליביח, ואע"פ שכל ר"ח נק' ראש אינו אלא ראש פרטי לל' יום שבחודש זה שנכללי בו שאינו נק' כללי בבחי' כללי דציור אדם שכולל רמ"ח אברים כו' שנק' עולם רק ר"ה לפי שהוא בבחי' ראש ממש כראש האדם שכולל כל קומת הגוף ויש בו בהעלם כל מה שבא בגילוי באברים, וע"כ כל ימי החודש דתשרי הן כללות לכל ימות השנה בתשובה ואו"יר ותו' [ותפילה] ומע"ט עד ש"ע וש"ת על כל השנה וכמ"ש במ"א בענין תשרי אותי ישראל והן תשעה אברים שבראש כו' (ורא"י לזה מן החדשים שמסעתיים מתשרי הן הכל בגלגלתא כמו חשון כסלו ב' אודנין טבת שבט ב' עייני אדר [חוטמא ניסן פומא] דילי כו' וכן ניסן גלגלתא דנוקי' כו'). וזהו בחודש סתם להיותו חידוש כללי שכולל כל ר"ח שהן יביח

שרה שנמשך — צ"ע [י"ד: צדיק ח"י עלמין].

בענין חי חי: יעני' לח, יט. ראה לקמן ע' תתקלג בשם הפע"ת. ספר המאמרים תקס"ג כאן ע' תשמט. ולקוטי תורה כאן מו, ב. סידור שחרית לשבת קצב, ג. ואל"ך. סה"מ תקס"ט ס"ע קפב. שערי תשובה ח"א שער התפלה מג, א.

חי חוליות . . . חי ברכות . . . מחי' החיים: ברכות כה, ב . . . ראה יומא עא, א.
 וסופי תיבות . . . חתך: פרי עץ חיים שער (י) הזמירות פ"ה. שער הכוונות ענין תפלת השחר דרוש א.
 ידיך יודיך: ראה תקוני זהר בהקדמה ו, ב. הנסמן בהערה שלפניו.
 תקעו בחודש שופר בחודש סתם: תהלים פא, ד. ראה לעיל ע' תשצג.
 תשרי אותי ישראל: מובא גם בדיה תקעו תקס"ד: בסידור רלה, ג. ומקבילו בלקוטי תורה דרושים לריה נד, ד. בעטרת ראש דרוש לעשיית ג, ב. נח, כ. אור התורה ראה כרך ו ע' בשלו וע' כ"ג.
 תשנה אברים שבראש: אהלות פ"א מ"ח.
 ורא"י לזה מן החדשים: ראה הנסמן לעיל ע' תמו הערה ד"ה: [תשרי].
 יביח ייב צירופים דהרי: ראה פרדס שער (יג) השערים פ"ג. משנת חסידים (בערך כל חודש פרטי).
 מאמרי אדה"א כמדובר ח"א ע' קמ.

י"ב צירופים דהוי", שהוא עיקר בחי' התיקון וההתכללות דאדם כמ"ש במ"א בענין הדגלים דיב"ש שנק' צבאות הוי' כו' שבזה הי' יתרון מעלה שלהם לקבלת התורה ומצות יותר מן האבות שהי' מרכבה בבחי' ג' קוויין חג"ת דאצילות לבד). עד שמתחדש חידוש הכללי הראשון דמח' הכללי מעצמות א"ס ממש כמ"ש זכרון ליום ראשון כו', ולכך או' תקעו בחודש שופ"ר בחודש זה שמחדש ממקורא דכולא בכלל הראשון דהיינו גם כרצון ומח' הקדומה כו', ועיקר הטעם הוא לפי שכל חודש נכלל ברי"ח שלו שהוא כלל של הלמ"ד יום וכל החדשים נכללי' בחודש תשרי שהוא בבחי' ראש בכלל וכל חדש מחודש גם במקורו בכלל, אבל חודש תשרי הוא חידוש הכוללם יחד שמתחדש גם הוא במקורו והוא ביום זה דר"ה שגם הוא ראש לחודש זה דתשרי לבד אבל הרי נק' ראש כללי לכל החדשים הנכללים בחודש תשרי ע"י התכללות דלמ"ד יום דחודש תשרי שהוא התכללות דראש עצמו ברי"ח תשרי זה וזהו בחודש סתם [ודל].

וזהו בכסא ליום חגיגו וארז"ל איזה חג שהחדש מתכסה בו זהו ר"ה כו'. דהנה בא במאמר זה לדקדק במ"ש בכסא ליום חגיגו דהלא כל חג ומועד הוא בחי' גילוי האור דשם הוי' דוקא כמ"ש אלה מועדי הוי' כו' ור"ה אינו נק' חג ומועד אלא יום זכרון תרועה ולמה אמר עליו לשון חג ליום חגיגו כו' (כי חג לשון התלהבות ושמחה כגילוי מן ההעלם והיינו בבחי' מוחין דאמא שנק' מועדי' לשמחה כידוע). אך ע"ז תירץ בא' איזהו חג כו' שדקדק על מ"ש בכסא ליום חגיגו כו' כסא כס א' שהוא בחי' הכיסוי וההעלם דבחי' פנימית הכת"ר הנק' א' וכס א' היינו בחי' כתר שבכתר שנק' גלגלתא וראש כו', שזהו ר"ה שהוא חג שהחדש מתכסה בו כי זמנו ברי"ח תשרי שכל הלמ"ד יום כלולים בו בהעלם וכיסוי ולא כשאר מועד ורגל כסוכות שהוא בט"ו בחודש זה ופסח בט"ו בניסן שהוא זמן גילוי ההעלם דכח"ב במדות דבינה כו', והכוונה הוא להיות שכל ר"ה הוא בחי' הראש וכתר לכל הראשי חדשים דשנה שנחלקי' לי"ב חלקים כללים בכל ר"ה וכל פרט דל' יום נכלל ובטל ברי"ח שלו שהוא כלל פרטי לל' יום שלו כמו כיטול הדיבור במח' וכל הר"ח נכלל[ו] בכלל הראשון שהוא חודש תשרי שנק' ראש כללי יותר וגם הוא נק' חלק פרטי מל' יום שנכלל ובטל ברי"ח זה שנק'

דיב"ש: דייב שבטיים.

כמ"ש זכרון ליום ראשון: ברכת זכרונות.

בכסא ליום חגיגו . . איזה חג: המשך הכתוב תקע . . ר"ה ת, סע"א וריש ע"ב.

אלה מועדי הוי' . . ור"ה אינו נקרא חג ומועד: אמור כג. ד. ראה לקמן ע' איה.

יום זכרון תרועה . . עליו [י"ד: ליתא]: יום . . תרועה) פינחס כט, א. (זכרון תרועה) אמור כג, כד.

נוסח תפילת העמידה לר"ה בשבת.

חג לשון התלהבות ושמחה: ראה סידור שער המועדים רכא, ג. ספר המאמרים אהלה"ל לאנא ע' מט.

מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' קלב. אור התורה (יהל אור) תהלים ע' רפו.

הכת"ר הנק' א': ראה תקוני זהר תמ"ט. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תרסא. וי"נ.

חודש סתם [מפני שעולה] ונכלל במח' הכללי' הקדומה כנ"ל, וזהו בבחי' [כתר שכבתר] (כידוע בענין עי"ת שע"ז א' בהמצאו כו' שהן י"ס שכבתר שנכללו בכתר שכבתר והן י' עומקי' כו'). וזהו שאמרו איזהו חג שהחודש מתכסה בו בבחי' הכיסוי וההעלם דפנימי' הכת"ר שנק' כס"א זהו ר"ה שממנו נמשך כל פרטי ההתחלקות מכלל הראשון מצד חידוש הרצון הכללי דמח' הכללי' ממקורא דכולא כו', והוא ע"י שהחדש הזה דוקא מתכסה ונכלל בהעלם ועצמות האור דא"ס שנק' סדכ"ס דלמחת"ב אפילו מח' הכללי' הקדומה כו' כמא' דאפילו אור צח כו' אור קדמ[א]ה דמח' דא"ק אוכם הוא לגבי עה"ע עצמו כו' כנקוד' מולד הלבנה לגבי אור השמש וכמו ביטול זיו השמש במאור השמש עצמו כו' ועי"ז חוזר ומתפרט הרצון הכללי' ונמשך לכללות השנה הארה חדשה להיות גילוי אור הוי' מן ההעלם לגילוי במועדים ורגלים. וזהו בכסא ליום חגיגו בשביל יום חגיגו שהוא חג הסוכות שנק' זמן שמחתינו שהוא בחי' גילוי אור המקיפ' שבכתר בסכך שנק' צלא דמהימנותא כו' וד"ל.

והנה מעתה יש להבין מ"ש [בכסא] ליום חגיגו דוקא כי חק לישראל הוא כו' לישראל [דוקא שעלו] במח' שלפני מח' ורצון הכללי הנ"ל כמאמר במי נמלך בנש"צ כו'. והנה תחלה יש להקדים בענין המח' הכללי' הנ"ל שצופה ומביט עד סוף כל הדורות [שהן כל הדורות ד]נשמות שנמשכין מן אור הזרוע לצ"ע בכל דור ודור עד עוה"ב שהן כולן נשמות שהי' כלולים באדה"ר שהי' הכלל הראשון של כל הנשמות שנמשכ"י בכל הדורות דו"א שנין עד עוה"ב והוא במ"ש ויפח באפיו נשמת חיים נשמתא דפרחא מח"ע ככלל כו' (ולמעלה נק' מחה"ק דנשמת א"ק שכולל כל הדורות וכמ"ש קורא הדורות מראש מראש דא"ק כו' כמ"ש במ"א). והנה ידוע שאדה"ר נברא

עי"ת שנינו א' בהמצאו . . י"ס שכבתר: ישע"י נה. ו. ראש השנה ית. א. ראה לעיל בחי' פ' תצא ע' תקכה. לקמן ע' תתטו וע' אקכו.
 דאפילו אור צח . . אוכם הוא: ראה תקוני זהר ת"ע (קלה, ב). אור תורה ר"פ וצא (קה"ת תשל"ג יד, א). לקוטי תורה בלק סס, א. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' קעו. במדבר ח"ב ע' שפב וע' תקכח.
 ש"ה השמש — במאור [ז': באור] . . ומתפרט [ז"ד: ומתחדש] . . לגילוי [ז"ד: ליתא].
 ש"ה שנק' — המופי': תוקן ע"פ ז"ד. ובכתי' זה: המקיפ.
 גילוי אור . . שנק' צלא דמהימנותא: ראה זהר אמור קג, א. ד"ה ר"א סתח ליל ב' דיטכות תקמ"ז כסידור שער הסוכות רנו, א.
 כי חק לישראל . . לישראל . . שנגלו במח' . . במי נמלך בנש"צ: תהלים פא, ה . . נסמן לעיל ע' תשסג.
 שהן כולן נשמות שהי' כלולים באדה"ר: ראה לקוטי תורה נצבים מז, א [מובא לקמן ע' תתמ]: וכמ"ש [יחזקאל לד, לא] אדם אתם. אגרת הקדש ס"ז [תניא קיא, ב]. שער המצות פ' תצא. לקמן ע' תתצא. מאמרי אדה"א פרישית התורה ח"ב ע' תקצא ובהנסמן לשם.
 ויפח באפיו . . נשמתא דפרחא מח"ע [מתי העולמי']: כראשית ב, ז. ראה זהר תרומה קלח, א. לקמן ע' תתיג. ע' תתצא וע' אקכה.
 ש"ה בכלל — דנשמת א"ק: תוקן ע"פ ז"ד. ובכתי' זה: דנשיי אך.
 קורא הדורות מראש . . דא"ק: ישע"י מא, ד. ראה מאמרי אדה"א אהלה"ר לאונאי ע' קפג ואל"ך. שם ע'

בר"ה להיותו בחי' כללי לכל פרטי הנשמות שמסתעפים ממנו בכל דור ודור דכל וא"ש וכאור"א מן הנשמות שנבראו מאין ליש אע"פ שכ"א נק' אדם ממש בצלם אלקים כו' (וכמו שאו' אתה בראת כו' אתה נפחת כי כו') מ"מ אינו רק חלק א' פרטי מנשמת אדה"ר [הכללי] ולא באה הנשמה לעולם [רק] לחקן חלק פרטי מנשמת אדה"ר בכל ימי חייו שנתן לו במספר קצוב כפי הצורך לו לברר ולחקן וכמ"ש ימים יוצרו ולא אחד בהם וכת"י ימי שנותינו בהם ע' שנה [שע' שנה] הם הכוללים ז' מדות דחכ' וכתר בפרט שהן כדוגמ[ת] נשמת אדה"ר בכלל (והע' שנה דדוד שהי' שאולים מאלף שנה דאדה"ר כידוע) דהיינו שנמשך נשמת האדם לבא בהתחלקות במדה וקצבה במספר לכל א' ולזאת דוקא נמשכה מכללות המח' עליונה שהיא כללות הנשמות דכל הדורות שכלולים בנשמת אדה"ר שיתקן בכל יום ויום חלק א' פרטי מנשמתו ע"י הבירורים דרפ"ח כו' בתורה ועבודה שכלב בתפילה ותשובה ומע"ט כו' שנמצא הרי בכל יום מתקן לאור חדש שנמשך בנשמתו ממחשב' הכללי דנשמת אדה"ר כי בכל יום מאיר הארה חדשה בפרט חלק זה דאור נשמת [ה]אדם ביום זה מכלל הנשמות דמח' הכללי' כחלק ניצוץ קטן שמאיר בו מן האבוקה הגדולה כו' וכמ"ש כי אתה נרי ה' וכן כי אתה תאיר נרי וכה"ג והוא מנשמת אדה"ר שנמשכ' מעצמו אא"ס ממש דכת"י ויפח באפיו נשמת כו' ומאן דנפח כו' וכך הוא בכל ניצוץ פרטי או' אתה נפחת כי כו' וד"ל.

וזהו ימים יוצרו שיוצרו במספר קצוב בהתחלקות לחלקים בזמן ומקום שיתוקן בכל יום הארה חדשה הפרטית שנמשך ממח' הכללית דנשמת אדה"ר ששם שורה אחדות ה' הפשוטה, וזהו ולא אחד בהם ולא [ו]ל קרי וכת"י כי יש ימים שנעשים בהם מצות ותו' ותפלה ותשו' שלימה כו' שע"ז שורה בהם אחדות הפשוטה, וזהו ולו בוי"ו, ויש ימים שהן בטלים מעבודת ה' אחד ואין אחד בהם כו' כמ"ש במ"א וכמ"ש בזהר ע"פ ואברהם וקן בא

קפו. תקס"ד ע' מח ואילך. שם ס"ע ער ואילך. לקוטי תורה מסעי צה. ב (שם: מרגלא בפה קדוש המגיד נ"ע). תקס"ה ח"א ע' שכנ"שכה [ובשניונים בכאורי הוהר — להצ"צ — תרומה ח"א ע' רגט, ושם בשם ה"יט]. עער היחוד פ"ט. עשרי תשובה ח"ב הינדך פלי"א (מ"א, ד). עטרת ראש שער ר"ה ה. ב. מאמרי אדה"א כמדבר ח"ב ע' תקפט. אור התורה כלק ע' תקקעה [ושם: ועוד נת' ענין זה דקורא הדורות מראש במאמר] כ"פע שאמר ע"ז בעודו בליאנוני. וכנראה שהכוונה לדי"ה שבאתהלך הניל].

בצלם אלקים . . . אתה בראת . . . מנשמת [תוקן ע"פ ז"ל. ובכת"י זה: מנשי']: בראשית א. כו. נח טו. . . ברכת אלקי נשמה.

ימים יוצרו . . . ימי שנתינו: תהלים קלט, טו. ז, י.

והי' שנה דדוד . . . דאדה"ר: ראה זהר וישלח קטח, א. בראשית נה, סע"א. לך צא, ב. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' ק"ג. ח"ב ע' תקלה. דברים ח"א ע' ריד ובהנסמן כהניל.

כי אתה נרי ה' . . . כי אתה תאיר נרי . . . ומאן דנפח: שמואל"ב כב, כט . . . תהלים יח, כט . . . תניא פ"ב. ולא נואלו קדי וכת"י: ראה גם ספר המאמרים תקס"ג כאן ע' תשטט.

ויש ימים . . . ואין [י"ד] ולא . . . כו' [י"ד: א]: ראה גם לקוטי תורה שלח נב, א.

וכמו שזהר ע"פ ואברהם וקן . . . לנשי' [ז]: לנשמה]: חיי שרה כד, א. ראה זהר ח"ש קכט, א. ויחי רלד,

בימים ביומין עילאין שהן בבחי' לכושין ומקיפין לנשי' שנעשים מבירורים דמצות כו' דאי חסרא יומי חדא חסרי לבושא חדא כו' (או פ"י ולא ולו שהוא ענין ההפרש בין עולם היחוד לעולם הפירוד שהן ב' עלמין עלמא דאתכסיא בויו"ו לשון נסתה שם הוא בחי' היחוד העליון ואין דבר נפרד מאחדותו ית' וזהו ולו אחד בהם [בויו"ו], אבל בעלמא דאתגלי' שהוא בעולמות הנפרדים יש מאין יכול להיות בבחי' הפירוד יחוד העליון האלקי ושם א' ולא אחד באל"ף כמ"ש ומשם יפרד כו' שזהו ע"י החטא בעה"ד טו"ר כו', וזהו כמו ההפרש בין מח' לדיבור כידוע שהדיבור יוצא נפרד לחוץ ויפרד לעצמו משא"כ המח' מתאחדת בעצם הנפש, כך יש ב' מיני נשמות א' נשמה שיצאה לחוץ בבחי' אות"י הדיבור כמו ע"י מאמר נעשה אדם בצלמינו ונק' אדם דיצ"י כמ"ש ויצר את האדם כו' וכמו ויפח באפיו נ"ח שנשמה זו שהיתה כלולה בעצמות א"ס יצאה בנפיתה זו באפיו והי' לניח במהו"ע בפ"ע וכמו"כ [בפרט] בכל נשמה א' אתה נפחת בי כו' שזהו בחי' יצ"י ועש"י, אבל בחי' בריאה כמ"ש בראתיו כו' זהו כמו שהיתה הנשמה בבחי' המח' העצמי' טרם בואה בבחי' רוח נבדל בגוף כמאמר ישראל עלו כמח' טרם שבא לדיבור, והוא ברצון העצמי טרם שעלה ברצון ומח' [הכללית להשתלשלות העולמות כו', והוא בחי' מח' הכללי' דנשמת אדה"ר כמו שהיתה כלולה בעצמות חי העולמיים קודם שנק' נשמת כ"ח ורוח כ"ב כו' שהיא מיוחדת בתכלית במהו"ע ית'. וזהו שא' ימים יוצרו ביצ"י בדיבור בעלמא דאתגלי' ביצ"י ועש"י שם יוכל להיות הנשמות בפירוד מאלק[ות] ולא אחד בהם, אבל במח' הכללי' דעצמות א"ס נשמת אדה"ר וכן בכל פרטי דנשמות אדם כמו שהוא חלק א' פרטי במח' הכללי' אין בה שום פירוד כלל מיחוד האמיתי באחדות ה' הפשוטה, וזהו [1] ולו אחד בהם בויו"ו כו', וכן מ"ש כי הוא עשנו ולא אנחנו עמו ולו אנחנו קרי וכת"י כמ"ש במ"א וד"ל (וזהו בחי' סתים וגלי' שבנשמו' שהוא בחי' [מדומ' כידוע] וכמשי"ת בסמוך) (ובמ"א מבוואר ולא באל"ף יותר גבוה שהוא א' דכתר כו' וכן ול"א אחד גבוה יותר משום דנתב"ס דוקא כו'),

א. לקמן ע' אינד. לקוטי תורה שלה נא, ג. ספר המאמרים תקס"ב ח"א ע' עקה ואילך. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תשמט. ושי"ג.

כמ"ש ומשם יפרד: בראשית ב, י.

נעשה אדם בצלמינו . . . ויצר . . . ויפח: בראשית א, כו, ב, ז.

כמ"ש בראתיו [י"ד: בראת — ברכת אלקי נשמה]: נסמון לקמן הערה ד"ה: כל הנק.

ישראל עלו במח': נסמון לעיל ע' תשסג.

נשמת כ"ח [כל חי] ורוח כ"ב [כל בשר]: פיוט נשמת.

שריה פרטי — ה' [י' ליתא] . . . אחד [י"ד: ליתא] בהם [י"ד: ליתא] . . . כי הוא עשנו: תהלים ק, ג [בדילוג].

ולא . . . וְיָרָא . . . וְיָרָא וְיָרָא: שער האמונה בהקדמה ב, כ.

שריה שהוא — מדו"ט: כ"ה ב' ז' ובי"ד: מו"ד. וככת"י זה הניח מקום חלק.

ולא באל"ף יותר גבוה: ראה וזה וירא קכ, ב. תורה אור לך יא, ד. יתרו סה, ב. תורת חיים לך פה, ג"ד. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תשצח.

וכמ"ש בזהר ע"פ וידגו לרוב בקרב הארץ דנשמות דים העליון נק' גוני ימא רבא וכנשמות האבות כו' שיורדים למטה בעלמא דאתגלי' לשמוע תו' מת"ח, וזהו וידגו לרוב כו' גוני ימא רבא דאזלין ביבשתא כו', וכך הוא גם ככל ניצוץ קטן מ'שראל שהיתה תחלה באותי' המח' הק' בעצמי' אא"ס שנק' ימא רבא כמ"ש כל הנק' בשמי' ולכבודי בראתי' במח' יצרחי' בדיבור כו' שעזי' ימים יוצרו כו' שנתן לאדם מספר ימים בקצבה בעלמא דאתגליא בגילוי' נשמתו בגופו לתקן ולברר חלק א' בכל יום מנשמת אדה"ר הכלולה במח' הכללי' העליונה שבכל יום מאיר הארה חדשה מן הכלל אל הפרט כנ"ל וד"ל.

אך עדיין אין זה מובן לכאורה דהלא לפי כל הנ"ל הי' כל ניצוץ בפרט כלול בכללות דמח' העליונה שמקיף לכל העולמות בכלל שהוא מקור נשמת אדה"ר הכללי שבודאי היתה שם בתכלית היחוד האמיתי בעצמות הא"ס, ואיכ' למה ירדה כ"כ במהות נבדל בפ"ע בגוף לברר ולתקן בכל יום מרפ"ח ניצוץ כו' דודאי לעצמה א"צ תיקון שכבר באה [מח"י] היחוד [העליון] האמיתי ואיך נא' שירדה לתקן בכל יום חלק א' מנשמת אדה"ר הכללי הנ"ל. אך הענין הוא כידוע שענין ירידה זאת היא לצורך עלי' גדולה שתעלה הנשמה יותר מעצם שרשה במחה"ק הכללי', והוא מ"ש אף עשיתי' אף לרבנות יתיר' שבעש' דנשמה בהיותה בגוף גשמי בעולם הפירוד כמ"ש ואתה נפחת בי וכמ"ש ויפת באפיו כו' בזה תעלה למדריגה יותר עליונה מכמו שהיתה במח' שנק' בריאה. והענין הוא כידוע [הכלל] שנתב"ס וסב"ת דוקא לפי שסוף מעשה עלה במח"ת, וכענין במי נמלך כו' שזה שעלה ברצונו ומחשב' הכללי' הרי זה בא ע"י בחי' צמצום גדול בעצמותו כו' אך במי נמלך להיות לו רצון ומח' זו הכללית להשתלשלות כל העולמות בנש"צ שיקיימו התורה בפומ"מ בעוה"ז בעולם הפירוד דוקא שנק' סוף דבר כו' זה עשה להתערורר[ות] הרצון ומחה"ק לפי שנתאוה להיות לו דירה בתחתונים, וזהו] אף עשיתי' במעשה המצות שנק' אדם דעש' שלזה הי' עיקר הכוונה

בזהר ע"פ וידגו לרוב: יחיי מה, טו. ראה זהר כלק קפו, ב. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' רנב ובהנמנן שם.
 כל הנק' בשמי' ולכבודי: ישעי' מג, ז. ראה לקוטי תורה בלק טו, א ומקבילו בספר המאמרים תקס"ג ח"ב ע' תר.
 דודאי לעצמה א"צ תיקון: ראה תניא פל"ז (מת, ב). מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תרד. ושי"נ דברים ח"ב ע' תקנו וע' תקעד.
 מ"ש אף עשיתי': נסמן לעיל הערה ד"ה: כל הנק'.
 ואתה נפחת בי: וכיה לעיל שו"ה [בפרט] [ככת"י יד: ואתה] ובכ"מ — ראה הנסמן לעיל בחי' פ' תצא ע' תקנא. אמנם לעיל ע' תתיב מובא אתה.
 [הכלל] שנתב"ס וסב"ת . . . שסוף מעשה עלה במח"ת . . . נמי נמלך: נסמן לעיל ע' תשנ . . . פיט לכה דודי . . . נסמן לעיל ע' תשט.

כמח' הכללית גם כנשמת אדה"ר שזהו שא' לכבודי בראתיו כו' [וד"ל] (דבאדם דעשי' דוקא [א'] נעשה אדם בצלמינו כו' כמשי"ת). וזהו ימים יוצרו ביצ'י במספר בכל יום בתוים ותפלה ותשו' בעוה"ז יתקן לחלק א' משרש נשמתו במחה"ק העלותה בעצמות א"ס ממש שלמעלה מרצונו ומח' הכללי' כו', ולזה ירדה הנשמה מן הכלל אל הפרט באותי הדיבור בהתחלקות ימים ושנים שנתב"ס דוקא, [ש]ירידה זו לצורך עלי' דוקא שהוא לתקן בכל יום חלק א' מנמש' אדה"ר דוקא, והוא ענין שלימות הבירורי' דוא"ש בעה"ב שיקבלו שכר המצות מעדן העליון מבחי' שלימות' דכולא. וז"ש במשיח שהוא אדה"ר ישכיל עבדי כו' וד"ל.

וזהו מ"ש חדשים לבקרים רבה אמונתך. ויש לדקדק מה שייך ריבוי האמונה לחידוש דכל בוקר דוקא. אך הענין הוא כידוע במ"ש רבה אמונתך [ת] שיש ב' מדריגות באמונה, א' בבחי' ממכ"ע שמח' כל העולמות ע"י צמצום דשם אלקי' בלבד וזהו הנק' אמונה קטנה כענין שרמזו נח מקטני אמונה ה"י להיות שרשו ה"י בשם אלקים כמ"ש את [ה]אלקי' התהלך נח כו' שה"י בחי' צ"ת כו', ואמונה הב' הוא בבחי' סוכ"ע המקיף הכללי שמקיף לד' עולמות דאבי"ע בשה כידוע שזהו שם הוי"ו בכלל וכמו אברהם שא' בו והאמין בהוי"ו כו' (והוא בחי' צ"ע בכלל) וזהו בחי' [מח'] הכללית הנ"ל. וזהו חדשים לבקרים רבה אמונתך, דהנה כאשר האדם קם בבוקר בקומו משנתו ורואה חידוש מע"ב מאין ליש איך שהוא ית' מחי' ומחדש בכל רגע שמים וארץ וכל העולמות העליוני' הרוחני' כו' בבחי' ממלא ומכוין לבו היטיב איך שנמשך חידוש הזה מבחי' סוכ"ע הכללי הנ"ל לבחי' ממלא מן הכלל אל הפרט כמ"ש כי עמך מקור חיים כו', הרי בהתחדשות זו מאמין ומכיר באמיתות דא"ס עצמו שלמעלה גם מבחי' מח' הכללית ג"כ כנ"ל כי הרי גם מח' זו הכללית אינה רק מח' א' מצומצמת מאד וצריך לצמצם א"ע להיות לו רצון ומח' זו כנ"ל. ונמצא באמונה זו מגיע במהו"ע ית' עד שזוה יעורר הרצון ומח' זו הכללית מחדש מעצמות א"ס ויומשך אור חדש בסובב וממלא כו'. וזהו רבה אמונתך, פי' אמונתך היא בחי' אמונה הגדולה [ורבה] שהיא

לכבודי בראתיו: נסמן לעיל הערה ד"ה: כל הנקי' (ושם: ולכבודי — אמנם כ"ה גם לקמן ע' התקפה. ע' תתקפו. ע' א"מ וע' א"סא. לעיל בחיב פ' ראה ע' תסא. וש"י).

שורה ביצ'י: ד' בעשי'.

שורה ושנים: ז"ד: משום.

במשיח . . . ישכיל עבדי: ישעי' נב. יג. ראה גם לעיל ע' תשפט.

חדשים לבקרים רבה אמונתך . . . ב' מדריגות: איכה ג. כג. ראה ספר המאמרים תקס"ג כאן ע' תשמט.

וראה גם לקוטי תורה כאן מו. ב (ספ"ב).

נח מקטני אמונה הוי' רשי" נח ז. ג. ראה ספר המאמרים תקס"ג כאן.

את (האלקים התהלך נח: נח ג. ט.

והאמין בהוי"ו לד' טו. ג.

כי עמך מקור חיים: תהלים לו. י. ראה גם לקמן ע' תתמה.

בבחי' סוכב הכללי הנ"ל שסוקר כל הוא"ש ונ"א יובלות שנכלל בזה ממילא בחי' האמונה הקטנה דממכ"ע כאותי' הדבור שמתחלקים בזמן ומקום ברא"ש כו' דכלא חשיבא לגבי מח' הא' הכללית וגם מח' הכללית מתחדשת מן העצמות דא"ס ממש כי גם הוא כלא חשיב ממש לגבי כי למחתב"כ אפי' מח' זו כנ"ל, ונמצא הרי מחדש ריבוי גדול באמונתך הגדולה דסוכ"ע, וזהו רבה אמונתך. או פי' רבה אמונך ממש דהיינו האמונה במהו"ע ית' שלמעלה גם מאמונה הגדולה דסוכ"ע כו', והוא כשבא האדם לאמונה רבה זו (כמ"ש במ"א בענין איהו אמ"ת ואיהי אמונה בר"מ שע"ז א' ורעה אמונה כו') בכל חדשים לבקרים דוקא כשעומד בבוקר שאז מתחדש גם כל מע"ב ממקורא דכולא שהוא מהו"ע א"ס ממש וכמ"ש ובטובו מחדש בכל יום דוקא מע"ב לפי שהלילה שעברה היא [ב]בחי' הסתלקות החיות בבחי' רצוא אמונה כו' דוקא נתחדש השפע בבוקר דוקא [ב]נשימת אדם כו' כנ"ל בענין עיקר התהוות התחלקות הזמן בעש"נ כו' מבחי' רו"ש [ו]זהו חדשים לבקרים דוקא שאז גם בנשמת [האדם] מתחדש האור וחיות האלקי כח מקיף חדש מכללות המח' הק' שנמשך ממקורא דכולא במח' הכללית בנשמת אדה"ר הכללי, ונמצא שבכל בוקר מתקן האדם האמונה רבה הזאת [לחדש אור חדש ל]כל אותו היום שנתחדש במע"ב בפרט גם במקור שרשה במח' הכללית כאשר נעשה יחוד חדש סתובב וממלא הכללי מן העצמות דא"ס שזהו ענין רבה אמונתך כנ"ל וגם מתקן האדם בכל בוקר ככח אמונה רבה זו חלק א' בנשמתו בשרשו כמו שהיא במח' הכללי' בנשמת אדה"ר במהו"ע א"ס ממש ובשביל זה ירדה הנשמה שהיא לצורך עלי' כנ"ל וד"ל.

וזהו שנברא אדה"ר בר"ה שבו נברא העולם (כמ"ד בתשרי נברא העולם ובתשרי נולדו האבות כו') וקיבל עליו עומ"ש [באמרו] ה' מלך גאות לבש כו' מפני שהוא בחי' כלל הראשון שכולל עש"נ בכללות ההשתלשלות דמח' הכללי' כשעלה ברצונו הפשוט להאציל ולברוא כל העולמות והבר[ואים] כו', וע"כ בר"ה כל באי עולם עוברים לפניו כבני מרון כו' להזכירם ברצון ומח"ק, שזהו ענין מלי' זכרונות ושופרות כנ"ל, ונקצב על אדה"ר בר"ה מספר [כל] ימי חי' בכלל ולכל נשמה ונשמה שמשתעפת ממנו בכל דור וזמן בפרט כמה יחי' לתקן מנשמתו בשרשה במח' הכללית כנ"ל

ש"ה גס: ז"ד: ליתא.

איהו אמ"ת ואיהי אמונה בר"מ [ד: ברע"א מהימנא]: ראה זהר בלק קצח, כ. מאמרי אדה"ר ויקרא ח"א ע' צ"ד. במדבר ח"ב ע' ת"ט.

ורעה אמונה . . . גם [ז"ד: ליתא]: תהלים לו, ג.

ובטובו מחדש בכל יום . . . מע"ב: ראה ברכות ק"ש.

שנברא אדה"ר בר"ה . . . ה' מלך גאות לבש: נסמן לעיל ע' תשס.

בתשרי נברא העולם . . . האבות: ראש השנה י, ב.

כל באי עולם עוברים לפניו כבני מרון: ע"ד פיוט (לימים נוראים) ונתנה חוקה.

[וד"ל. וזהו בכסא ליום חגיגו דוקא כי חוק לישראל הוא דוקא שהן כל הנשמות הכלולים באדה"ר שעלו במח' הכללי שיתוקנו ע"י ירידה זו בקצבה במספר ימים בארץ בעולם הפירוד שעי"ז דוקא יעלו למעלה ממח' הכללי]. וכנ"ל במ"ש חדשים לבקרים כו' לפי שכל בוקר נתחדש אמונה רבה דמח' הכללית ממקור' במהו"ע ית' וכל חלקי הימי' נכללו ברי"ה שהוא חידוש הכללי שכולל לשס"ה יום מן שנה שעברה ושנה דלהבא כנ"ל שהוא בחי' רו"ש הכללי שמגיע במח' הכללי' לחדש חידוש הכלל הראשון כנ"ל במ"ש זכרון ליום ראשון, ומטעם זה עיקר הדין ומשפט ברי"ה הוא ממעשה בניא מכל השנה שעברה דוקא משום שסוף מעשה דוקא עבמ"ת לחדש מחדש רצון ומח' הכללי' שלפ"ע העלאה מלמטה ממספר ימי השנה שעברה בתשובה ומוע"ט כך הי' אופן ההמשכה כללי' בשנה דלהבא בגילוי אלקות ביחוד'ע דסובב וממלא הכללי בתוי"מ כו'. וזהו כי חק לישראל הוא משפט לאלקי יעקב חק ומשפט הן תוי"מ לישראל ויעקב הוא ברי"ה דוקא שבו נברא אדה"ר וכל ירידות הנשמות דישראל ויעקב הוא רק להעלות ולתקן לנשמת אדה"ר מבידורים דסוף מעשה בצל ימינו עלי ארץ דוקא מטעם הנ"ל וד"ל.

ולהבין כ"ז בתוס' ביאור בטעם הדבר שעי' מעשה האדם בתוי"מ הנגלות בגוף גשמי [ב]עוה"ז דוקא יבא לעלי' גדולה זו לתקן כללות המח' העליונה [ב]מקורה בעצמות אי"ס ב"ה, הנה יש להקדים תחלה ביאור ענין מ"ש נעשה אדם בצלמינו כדמותינו כו' שזה הי' בריאת אדה"ר ברי"ה, ובחי' צלם ודמות הן ב' מדריגות דסתים וגלי' שיש בכל נשמת אדם שנעשה בצלם אלקי', וכנ"ל בענין ג' קשרי' דקוב"ה ואורייתא וישראל דכמו דקוב"ה סתים וגלי' כך אורייתא סתי' וגלי' וכן כנסי' סתים וגליא, והוא כל נשמה אלקי' בפרט שנעשה בצלם ודמות דאלקי' שהוא [בחי'] סתים וגליא שהוא בחי' סו"מ כנ"ל שנק' מקיף ופנימי בכלל כידוע, וכך הוא בנפש האדם ג"כ היא כלולה מב' מדריגות דסו"מ העליון בחי' מקיף ופנימי [כו'] לפי שבצלם אלקי' ממש עשה את האדם כמ"ש נעשה אדם בצלמינו כדמותינו כו'. וביאור הענין ידוע ומבואר למעלה בענין ג' קשרים הנ"ל דבחי' סו"מ הכללי שזהו ענין קוב"ה סתים וגלי' בכלל והוא בחי' מו"ד הכללי, דמה שעלה ברצונו הפשוט כהעלם העצמי להיות בגילוי רצון וחכ' למע"ב טרם שבא לגילוי באותי' נק' סתים בבחי' סדכ"ס כו' (כמ"ש בריש הורמנא דמלכא גליף גליפו

במ"ש חדשים לבקרים: איכה ג, כג.

כי חק לישראל הוא: תהלים טא, ה.

בצל ימינו עלי ארץ: וכ"ה גם במאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תרפג. ובאיוב ת, ט: כי צל.

נעשה אדם בצלמינו כדמותינו . . . בצלם אלקי': בראשית א, כו. כו. נח ט, ו.

סו"מ . . . מו"ד: סוכב וממלא . . . מחשבה ודיבור.

בריש הורמנא דמלכא: ראה וזר בראשית טו, א. הנסמן לעיל ע' תשעג. בח"א פ' אותות ע' קלב. בח"ב פ'

תנא ע' תרלד.

בטה"ע שטה"ע הוא העלם הרצון הפשוט שנק' הורמנא כו' וגליו האותי' זהו גילוי רצון זה מן ההעלם שבעצמות אי"ס כמ"ש בע"ח שזהו מה ששיער בעצמו בכח מה שעתידי להיות בפועל בד' עולמות דאבי"ע דשיעור זה הוא בחי' האותי' והיינו אותי' התוה"ק (כמשי"ת), ונק' מח' הכללי' שסוקר הכל כא' כניל' (כאדם שיודע א"ע בסקירה א' מתחלת הרצון עד סוף מעשה שבידיעת עצמו יודע את הכל בסקירה א' כו' אע"פ שבידיעת ה' עצמו הוא בבחי' אי"ס ממש ונבדל בערך מבחי' ידיעה כללית זו שיודע את הכל כא' מ"מ צמצם א"ע לשער בעצמו מה שעתידי להיות כהתפשטות שחוק מעצמו כי באמת אין לך דבר חוץ ממנו כי הוא המדע כו' גם לאחר הצמצום כמ"ש במ"א וד"ל). ובחי' הגילוי הוא בחי' האותי' שבי"מ שנתחלקו מן ההעלם המח' הכללי' שנק' מאמר סתום כו' וכמו הכלל לגבי הפרט שאין בכלל אלא מה שבפרט ואין בפרט כו' (ועכ"ז יש יתרון מעלה בפרט בבחי' הגילוי מה שאין בכלל), וע"כ מסוף מעשה דוקא שבא בגילוי [בעלמא דאתגליא] יכול להיות עליו להעלם דמח' הכללי' כניל', וכמ"ש במ"א בענין עגולים ויושר דבחי' עגולים הוא בבחי' נפש דקטנות ובחי' היושר הוא בבחי' [הרוח ד]גדלות שגדול יותר מבחי' נפש כו', דגם שכללוי' המח' הוא מקור לגילוי הדיבור בפרט כשבא בגילוי כדיבור נתרבה ונתרחב הרבה יותר [ממקורו מבחי' בכלל גם שהוא רק בסקירה א' ובדיבור מתחלק לריבוי חלקי' דאדרבה היא הנותנת משום שבא בהתחלקות רב ובא בגדלות יותר מתחלת היות, וראי' ממה שראוי' בשכל שבמוח הראש שבדיבור מתרחב בגדלות הרבה יותר] ממקורו הראשון, וזהו דבינה יתירה ניתנה באשה יותר מבאיש שהוא תושבע"פ יותר מתושב"כ המשפיע כו' וכן התלמיד שבא אצלו בהרחבה גדולה יותר מקבלת שפע מרבו וכמ"ש ומתלמיד[י] יותר מכולם כו', וזהו הטעם דבחי' יושר דאדם שבא בכל יום בציור אברים בבחי' גדלות דרוח האדם העולה למעלה מבחי' נפש דעיגולים הגם שהוא מקור ההתחלקות הזאת כו', וראי' לזה מגידול המוחין שבא רק ע"י גידול הכלים בטה"ע וביניק' ובגדלות] עד היותו בו ס' ובן ע' כו' ולכך בנין הכלים קודם לבנין האור[ות]

כמ"ש בע"ח . . . ששיער בעצמו בכח: ראה שער היחוד פ"י: במק"מ [ראה מקדש מלך לבראשית טו, א (ע' (כא)]. מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' שצה: בכתבי הארז"ל.
 כי הוא המדע: ראה רמב"ם הל' יסוה"ת פ"ב ח"י. מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' שנט. ושי"ן.
 שבי"מ . . . מאמר סתום: שבי"ד מאמרות . . . נסמן לעיל ע' תשצט.
 בענין עגולים ויושר: ראה עץ חיים (ש"א) דרוש עגולים ויושר ענף ג. מאמרי אדה"א במדבר ח"ג ע' אז וא"לך. דברים ח"א ע' לו. ושי"ן.
 דבינה יתירה ניתנה באשה: נדה מה, ב. ראה ספר המאמרים תקס"ד ע' רמט וא"לך.
 ומתלמידו: יותר מכולם: תענית ג, א.
 שורה הפעם — שבא [י"ד: שהוא] בכל יום [י"ד: בכלים] . . . העולה [י"ד: ליתא].
 בו ס' [י"ד: כ] וכן ע': ראה מאמרי אדה"א תקס"ז ס"ע קלה. פרשיות התורה ח"א ע' רי. לעיל בח"א פ' דברים ע' יב. ח"ב פ' תצא ע' תקא.
 בנין הכלים קודם לבנין האורנות: כמ"ש בע"ח: ראה מאמרי אדה"א פרשיות התורה ח"ב ע' תרג. פירוש המלות ג, ב. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תתנט וא"לך. ושי"ן. במדבר ח"א ע' רצד. ח"ב ע' תר.

כמ"ש בע"ת, וגם כאן בבחי' מקיף ופנימי דסובב וממלא הכללי הנ"ל יש יתרון רב בבחי' ריבוי התחלקות דאותי' כדיבור בריבוי הכלים בפרט בעש"נ יותר מן הכלל דבחי' עיגול הסובב הכללי דמח' הכללי כו', וראי' לזה ממה שמצינו בריבוי התחלקות באותי' וצירופים שאין להם שיעור ומספר כלל כמ"ש בס"י א' אבנים כו' מכאן ואילך צא וחשוב עד אין שיעור כו', וכן בחידוש השפ' בכל יום הרי הוא לאין שיעור כלל, וגם באצילות באו"צ שמתחלקי' בריבוי בחיצוני' הכלים [י]הי' עד אין שיעור כמו ענין ו' אלפים רבבות ספירות ובענין שיעור קומ[ה] של יוצר בראשית שהוא [רל"ז] רבבות אלפים פרסאות [גימ'] ורב כח כו' כמ"ש במ"א, ולפ"ז כל שבא בריבוי הכלים בחיצוני' יותר ירבה ויגדל ממקורו הכללי משום דנתב"ס דוקא (וראי' לזה עוד מן הארץ שהוא סוף הכל בד"י וע"כ בה דוקא עיקר חידוש מאין ליש בלי שיעור כלל ולא באמ"ר כו', וכך הוא בבחי' אד"ם שבחיצוני' דאדם ברמי"ח אברי' גשמי' שהוא בבחי' עש"י כנ"ל בענין אף עשיתו אז הוא במעלה יותר משרש נשמתו במקור הכללי כו').

והנה כמו"כ אורייתא סתי' וגלי' ג"כ הוא בבחי' כלל ופרט. דהנה ידוע ומבואר למעלה דאורייתא מח"ע נפקת הר"ז בא ב' מדרגות, א' כמו שהחכ' דאורייתא מאין תמצא במקור החכ' דא"ס שנק' חכים ולא בחכ' ידיעא וכת"י לתבונתו אין מספר כלל כו' והוא בחי' החכ' העצמי' הכלולה בעצמותה ממש שהוא המדע כו' וזהו שרש התוה"ק שקדמה לעולם אלפיים שנה כמ"ש ואהי' אצלו אמון כו' ונק' משל הקדמוני כו' וזהו דאורייתא מתקשרא בקובי"ה

כמ"ש בס"י [בספר יצירה] ה' אבנים: נסמן לעיל ע' תשצח.

ו' אלפים רבבות ספירות: במאמרי אדה"ז גביא"ם ע' ס בשם: ח"ו. ובמאמרי אדה"א במדבר ח"א ע' מב וע' רסג בשם: ט"ו. וע"ש החשבון. ראה עץ חיים שער (מב) דרושי אבי"ע ספ"ה. תקוני זהר (תיע קלה, סע"א) מובא במאמרי אדה"א דברים ח"א ע' רלא.

שיעור קומתו של יוצר בראשית: כאלפא ביתא דרבי עקיבא אות ח [אוצר מדרשים אייזענשטיין ע' 415]: גופו של שכינה רל"ז רבבות פרסאות. ובבתי מדרשות [ורטהימר שם כרך ב ע' שע] רל"ז אלפים רבבות. כ"כ והוא בשם: ט"ו. ס' היכלות: פרקי היכלות. נסמן באור התורה דברים כרך ו ע' ברלג. במאמרי אדה"א וקרא ח"ב ע' תשצו בשם: המדרש רבה.

בהוספות לסי' מאמרי אדה"א כמדבר ח"א ע' דש כותב [על המדרש רבה]: ואולי הוא טעות המעתיק. אמנם, מאמר הנ"ל נדפס ע"פ כמה כת"י [ננסמן כריש המאמר שם], וקשה לשבש הכתי' בלי שום ראי' מוכחת.

[גימ'] ורב כח: תהלים קמו. ה. בסידור שחרית ס. א. פי' ורב כח אומר בס"ה [בסי' היכלות?] שעולה רל"ז ובמקבילות לשם במאמרי אדה"ז מאו"זל הנחת הר"מ ע' שצב נפ"ה [בפרקי היכלות], וראה בהנסמן בהערה שלפניו.

שריה בחיצוני' — לזה [ד"ל: ליתא] . . . בד"י [בד' יסודות] . . . באמ"ר [באש מים רוח].

חכים ולא בחכ' ידיעא: זהר חדש יתרו לד, ד. תקוני זהר בהקדמה י, ב.

לתבונתו אין מספר . . . שהוא המדע: נסמן לקמן ע' איעה . . . נסמן לעיל ע' תחית.

החורה שקדמה לעולם אלפיים שנה: ראה מדרש תהלים צ, ד. שבת פח, ב וכרשיי שם. הנסמן במאמרי אדה"ז פרשיות התורה ח"ב לע' תקיב.

ואהי' אצלו אמון . . . משל הקדמוני . . . [ואורייתא וקובי"ה כולא חד: נסמן לעיל ע' תשעט . . . ע' תשפא.

ממש [ואורייתא וקובי"ה כולא חד ממש וזהו בחי' סתים דאורייתא כמו שהוא בעולם העצמי דא"ס בבחי' אין ממש שהוא בחי' מקיף כמו בחי' עיגול הסוכב והוא הבא ומתלבש בטעמים ונגינות שבתו' שהן בבחי' מקיף על האותי' כידוע בענין טנת"א ואפס קצהו יתגלה לעיל בטעמי מצות כו', והמדריגה הב' בתו' הוא בבחי' הנגלה שבה כמ"ש הנסתרות לה' כו' והנגלות לנו ולבנינו כו' שהן בחי' אותי' שבתו' שנתנו לדרוש בגילוי הלכות ודינין בפרט וזהו הבא בהתחלקות הכלי' רבים בס' מסכתות בתושבע"פ כמו ר"ע שהי' דורש על כל קוץ וקוץ תילי תילים של הלכות כו'. ואמנם בבחי' סתים שבתורה הנ"ל זהו בבחי' החכ' הכללית בבחי' מקיף שנק' חכמה כללית שבאין והעולם העצמי שבלתי בא בהתחלקות עדיין, אך מבחי' הכלל בא אל התחלקות הפרט כמו במקיף ופנימי דסו"מ הכללי הנ"ל דקובי"ה סתים וגלי' כך אורייתא סתים וגליא כי התו' בחי' ממוצע בין א"ס לעולמות כנ"ל בענין הג' שורים כו', והיינו מה שהחכ' דאורייתא באין דא"ס ממשיך מבחי' סתים [ד]סדכ"ס לגילוי ע"י אותיות התורה הנגלית דוקא [כמ"ש בזה דקובי"ה אסתכל באורייתא וברא עלמא דהיינו באותיות התורה שבאה בגילוי מהעולם דחכ' דתורה הקדומה מאין לי"ש] כמ"ש והחכ' מאין תמצא בבחי' יש שזהו מדריגה הב' דחכמה (והוא יו"ד שתחת האל"ף שמחכ' זו נמשך חכמה דמע"ב) כו', וזה שאמר בראשית בשביל התו' שנק' ראשית כמ"ש ה' קנני ראשית דרכו כו' שהן הי"מ שנא' בדיבור רק לפי אופן ההסתכלות באותיות התו' שיצא מהעולם המח' דבחי' סתים דאורייתא כו', וכמו שמבואר למעלה בענין הפרט באותי' וכלים רבים בחיצוני' יש יתרון רב מן הכלל הקדום מקורם כך גם באותי' התו' שבאים בגילוי בהתחלקות כלים רבים עד שנק' תורת האדם ממש ברמ"ח מ"ע ושס"ה ל"ת אברים וגידין ושייפין ופרקין בס' מסכתות כו' בחיצוני' דאדם יש בזה יתרון רב מחכ' הכללי' דאורייתא בהיותה בבחי' סתים בכלים בבחי' מקיף, מטעם הנ"ל דנתב"ס דוקא כו') (והיינו כמ"ש גליף גליפו בטה"ע שהן חקיקת האותי' שבתה"ק שמזה נמשך בנין העולמות במה ששיער בעצמו בכח כו' וכמ"ש בג' דברים ברא העולם כסופר וספר כו' כמ"ש אז ראה ויספרה כו'), וכמו"כ כנסי' סתים וגלי' והיינו

כידוע בענין טנת"א: ראה לעיל ע' השעט הערה ד"ה: התענג.

יתגלה לעיל בטעמי מצות: נסמן לקמן ע' תתקד.

הנסתרות . . . והנגלות לנו ולבנינו: נסמן לעיל ע' תשפ.

בס' מסכתות: ראה זהר פינחס רטו, א. לעיל בחי' פ' ראה ע' תד. וש"נ.

ר"ע שהי' דורש: מנחות כט, ב.

דקובי"ה אסתכל באורייתא וברא עלמא: ראה זהר תולדות קלו, א. תרומה קסא, א. לעיל בחי' פ' ואתנהו

ע' רעט.

והחכ' מאין תמצא: נסמן לעיל ע' תשעט.

שאמר [ו"ד]: ליתא[בראשית בשביל התו' . . . ה' קנני: נסמן לעיל ע' תשצג.

גליף גליפו . . . ששיער בעצמו בכח: נסמן לעיל ע' תתיח.

בג' דברים ברא העולם . . . אז ראה ויספרה: ראה ספר יצירה ס"א מ"א . . . נסמן לקמן ע' תתכו.

מה שישראל עלה במח' הכללי' בבחי' נשמת כ"ח דאדה"ר דויפח באפיו כו' וירדה למטה בהתחלקות ס"ר נשי' עד בכל דור ודור מסתים פי' בריבוי גדול ובהתחלקות זמן ימים במספר כנ"ל (וגם בזה יש יתרון רב בבחי' הפרט דנשמי' שבאו בהתחלקות זמן בכל דור במספר למעלה אשר שם הקדים במח' הכללי' מטעם הנ"ל דנתב"ס דוקא שזהו מ"ש אף עשיתיו בציוור אברים אדם חיצוני ברמ"ח מ"ע כו').

והנה מעתה יוכן מ"ש נעשה אדם בצלמינו כדמותינו שהן ב' מדריגות דסת"י וגל"י שבאדם בדומה לעליון שהוא קוב"ה שהוא סתים וגל"י ואורייתא סתים וגל"י זהו בחי' ממוצע להמשיך מאא"ס ככנס"י, וזהו ענין השתשלות דג' קשרים כא' שבכ"א יש בחי' סו"מ סתים וגל"י מקיף ופנימי כו' והתו' הוא הממוצע להיות חידוש האור ושפע העולמות בבחי' סתים כמ"ש אם לא בריתי [כו'] כנ"ל דאסתכל באורייתא כו' כמ"ש ואהי' אצלו אמון אומנא כידוע, וזהו שגם צירופי אותי' התורה באים בהתחדשות בכל יום מבחי' ההעלם דסובב שנק' סתים דאורייתא בחי' חכ' הקדומה הכללית כמו שהי"מ בכלל וזכרנו מתחדשין בכל יום מן הכלל דהעלם דסובב לגילוי בפרט כמ"ש מחדש בכל יום מעי"ב וגם בכל רגע בהתחלקות הזמן בפרטות יותר כנ"ל ומעשה בראשית מתחדשין רק לפי אופן חידוש צירופי אותי' התו' ממקורא מאחר דאסתכל באורייתא כו' שלפי אופן החכ' עילאה דאורייתא במח' הסתומה שיצאה לגילוי באותי' התורה כך נמשך חידוש מעי"ב בכל יום בכל העולמות ממש, וגם הנהגת העולמות רק ע"פ התורה כידוע כמ"ש מלך במשפט כו' דג' שעות יושב ועוסק בתו' וג"ש יושב וזן כו', ובר"ה הוא המשפט דתורה לכללות השנה כנ"ל, וזהו בראשית בשביל התורה שנק' ראשית שזהו תורה הקדומה שקדמה לעולם הבריאה ואח"כ ירדה התו' ונתלבשה בבחי' אותי' להיות בבחי' מקור לבריאת העולמות כנ"ל. ואי"כ הרי יובן ממילא [איך] שהתו' נקי' ממוצע בין קוב"ה לישראל, כמו א' מישראל ש[יושב ו]עוסק בתורה בנגלה באותי' שבה שמתחדשים בכל יום ויום (כמ"ש היום בכל יום יהי' בעיניך כחדשים ממש ועי"כ אי' נותן התורה בכל יום בפיע

שירה וירדה — מסתים פי': ז"ל: יסתעמו.

שירה דנשמי' — אשר שם הקדים [ז"ל: משרשם הקדום] . . אף עשיתיו: ישעי' מג, ז.

נעשה אדם בצלמינו כדמותינו: נסמן לעיל ע' תתיו.

שירה והתו' — סתים [ז"ל: עשי"ב] . . אם לא בריתי: ירמי' לג, כה.

דאסתכל באורייתא . . ואהי' אצלו אמון אומנא: נסמן לעיל ע' תתכ . . נסמן לעיל ע' תשפת.

כמיש מחדש בכל יום מטי"ב: ע"ד ברכת ק"ש.

מלך במשפט . . דג' שעות . . יושב וזן [ז"ל: ודן]: משלי כט, ד. ראה ע"ז ג, ב.

בראשית בשביל התורה: ראה פסקא שלפני.

היום בכל יום יהי' בעיניך כחדשים: ראה לקח טוב ואתחנו ג, ה. הנסמן לעיל בחיא פ' ואתחנו ע' רסו וטי"ב אי' נותן התורה בכל יום: בברכת השחר. ראה לעיל בחיא פ' ואתחנו ע' רעה ואילך. ח"ב פ' ראה ע'

תשו ואילך. שם ע' תשכא ואילך.

לפי שבכל יום ויום צריך לברך ברכה זו כי בכל יום הוא נותן התורה מחדש היינו תו' חדשה שלא הי' ביום של אתמול כי ביום אתמול הי' צירוף מאותי' התורה אחרי' ולמחר הי' צירוף חדש כי בכל יום נמשך צירופי אותי' חדשים כמו חידוש הצירופים די"מ בכל יום בהתחלקות שכל אות ודיבור חדש בפ"ע במקורו הכללי ג"כ כנ"ל, וזהו הימים בכל יום כו' כמו במ"ת שהי' חידוש התו' ממקורה מן הכלל אל הפרט כו'. ונמצא שבלימוד התורה בכלי דבור גשמי באותי' התורה מתקשרי' [כל] הג' קשרי' דקוב"ה ואורייתא וישראל להיות ממשך גילוי אור חדש בת"ע דסוי"מ הכללי ע"י התחדשות דאותיות התורה מן הכלל שלה דסת"י לגל"י וע"י האותי' דתורה שלומד נמשך כנפש האדם ממח' הכללי' בבחי' מקיף הכללי דנשמת אדה"ר לגילוי אור חדש דוקא שלא הי' כמוהו ולא הי' אחרי' מאחר שבכל יום מחדש מע"ב וחידוש התו'.

וזהו חדשים לבקרים דוקא בכל בוקר יש חידוש באמונה הרבה שהוא ביחוד חדש כסובב וממלא בקוב"ה ואורייתא מאחר דג' קשרי' הן וד"ל. ובכל א' בחי' גילוי שבו יותר גבוה בשרשו מבחי' הסתים שבו, שזהו יתרון מעלה בגילוי התחלקות דפרט יותר מן הכלל אע"פ שהפרט יצא מן הכלל ואין בפרט כו' מטעם הנ"ל ונתב"ס דוקא, וע"כ אנו מוצאים תוס' וריבוי גדול ומופלג בהתחלקות הפרט יותר ממקורו כנ"ל (וכמו במספר אותי' דמע"ב ושינוי אופן חידושי' בכל יום לאין שיעור כלל כנ"ל, וראי' לזה גם בהתחלקות הזמן במספר ימים דאע"פ שיש בו גבול ומדה הרי ימצא במספר זה הריבוי בלי שיעור והפסק כלל והוא נצחית הזמן עצמו שלא יופסק כלל כענין חיי עולם דעוה"ב וכמ"ש ימלוך לעולם ועד שזהו בא מלמעלה גם ממקור הזמן הכללי והוא עצמות א"ס דליכא זקנה קמי' כו', דמקור הזמן הרי הוא בא ג"כ במדה ושיעור כמו כללות דוא"ש לבד ולא יותר כי הכלל שהוא המקיף אינו רק לפי מדת הפנימי' כהיקף עיגול החומה לעיר כידוע, אבל [ב]נצחית דזמן אין לו שיעור כלל, וזהו בא דוקא בהתחלקות הפרט ולא בכלל משום דנתב"ס דוקא שיש כח בסוף יותר מן הראש כו', וכן ענין דוד מלך ישראל חי וקיים כו' עד דוד הגדיל וכן הגדיל ה' לעשות עם אלה כו' לפי שכן הוא גם במספר בני' כשיעשו רש"מ בפ"מ דוקא אז יהי' המספר למעלה מן המספר שלא ימד ולא יספר כו', וכן באותי' התו' שבא בגילוי בתו' שב"ע"פ יתרבה לאין שיעור יותר ממקור' כנ"ל. וזהו

שורה חידוש — התורה בכלי דיבור [י"ד]: האדם בקול ודיבור. . . בחי' [י"ז]: כיהי"ע.

חדשים לבקרים: נסמן לעיל ע' תתטו.

וכמ"ש ימלוך לעולם ועד. . . דליכא זקנה קמי': בשלה סו, יח. . . ראה לעיל ע' תשצח.

דוד מלך ישראל: ראש השנה כה, א. נוסח קידוש לבנה. וראה לעיל בחי"א פ' ואתחנן ע' ר"ד.

עד דוד הגדיל. . . הגדיל ה' לעשות עם אלה: שמאל"א כ, מא. . . תהלים קכ, ב.

שלא ימד ולא יספר: ראה הושע ב, א. יומא כב, ב. מאמרי אדה"א במדבר ח"א ע' קין ואילר.

שא' חדשים לבקרים דוקא בהתחלקות ימים בפרט יחודש טובב הכללי שהוא התיקון [דראש] דמח' הכללי שבכללות הדורות שנכללו בנשמת אדה"ר שמתקן אדם בכל יום ע"י גילוי תו' ועבודה שלו באו"ר ומצות בפומ"מ בכל יום דוקא כמ"ש חדשים לבקרים כו'. שזהו חידוש דר"ה הכללי גם במח' הכללי במקורו שזהו ענין מלכיו' וזכרונות כו' שמבחי' מלכיו' שתמליכוני עליכם בעומ"ש במצות בפ"מ יהי' התעוררות חדשה לזכרון הברית לחדש למח' הכללית מן העצמו' ממש שזהו ענין השופר כמו במ"ת שהי' ג' [הקשרים הללו בבחי' גילוי] כאחד ממש שבאור פניך כו' וד"ל.

והנה כל הנ"ל בג' קשרים הוא בבחי' גלי' שיש יתרון מעלה בגשמי יותר מבסמים מטעם הנ"ל דנתב"ס דוקא שהוא בחי' ריבוי ההתחלקות של האות"י שנק' ריבוי הכלים שיש בזה תוס' אור גדול יותר מבחי' המקיף מקורו כו', אמנם אין זה רק מצד ריבוי ההתחלקות שימצא בו עד אין שיעור וע"כ ימצא במספר הבא בהתחלקות ריבוי גדול בלי שיעור כלל כנ"ל (בג' מדריגו' באותי' התורה וי"מ ומספר נשי' כו'. ואע"פ שגם באורות יש התכללות מכל ההפכים יחד ומתכללים בלי שיעור, וכש"כ בבחי' המקיף הכללי שנכללו בו כל ההפכים יחד כמו וא"ש דאלף הא' בחי' חסד ואלף הב' בחי' גבורה הרי הן כלול' יחד [במח' הכללית שצופה ומביט כו' וכן כל מיני ריבוי ההתכללות שיש בכל וא"ש בו"ו מדות העליונות הכל כלולים כא' במקיף זה שסוקר הכל [כא'] וכן בכל הדורות דוא"ש מכל ההפכים דחוי"ג נכללי' בסקירה א' זו] (כמו שאדם יודע [א"ע] בבת אחת מכל ההפכים שבו יחד כו' וכימים שנתן לאדם בכל ע' שנה שכלול בו כל ההפכים דחוי"ג טו"ר שיהי' בהם כמ"ש במ"א בענין החלומות). אך יש שיעור וגבול להתכללות זאת, משא"כ [ה]התכללות שמצד ריבוי הכלים כמו באברים דאדם אין לו שיעור כלל, ע"כ הוא בחי' כלי שסובל כל ההפכים יחד בגילוי כ"א בפ"ע ולא בהעלם בהתכללות כמו במקיף, דמה שביכולתו לסבול כל ההפכים ולקבל בתוכו זהו הוראה על שרשו למעלה מכל ההפכים שלמעלה מגדר [ה]התחלקות לגמרי ע"כ יכול להכיל כל ההפכים בגילוי ובלי שיעור [וגבול] והפסק כלל, משא"כ בבחי' המקיף [שגם] שסובל כל האורות ההפכים יחד זהו בעולם לבד ובהתכללות יחד בשיעור וגבול כפי שיעור וגבול של ההתכללות דאורייתא שבא מצד שיש שיעור וגבול לריבוי של ההתחלקות שלהם מ"י ל"י כו', כיודע ממשל המזיגה והרכבה היסודי ההפכי כאש ומים יחד שריבוי

שריה והנה — גלי' [ג' גילוי] . . יתרון [f: בתחתון] . . בגשמי [ד': גילוי].

דאלף הא' בחי' חסד ואלף הב' בחי' גבורה: נסמנו לעיל ע' תשצד.

שורה יחד — וכימים שנתן [ז"ד': וכמו שניתן] . . בכל [f: דוקא בכל. י"ד: בכל].

בענין החלומות: ראה ד"ה שיר המעלות תקס"ה בתורה אור וישב כה, ג, ומקבילו בספר המאמרים

תקס"ה ח"א ע' קפד. סה"מ תקס"ב ח"א ע' צד. סה"מ תקס"ג ח"ב ע' תרעה.

שורה דאורייתא: ז"ד': דאורות.

אופני ההתכללות שלהם הוא לפי ערך ריבוי החלקים שימצא כ"א מהיפוכו ולא יותר, אבל בריבוי ההתכללות הכלים אינו בא הריבוי בסיבת ריבוי התחלקות לבד אלא מצד שטבע הכלים לסבול ולהכיל הכל מכל ההפכים עד אין שיעור להיות שרש הכלים מבחי' עצם אור הכתר שבלתי מתחלק כלל וכלל כידוע הכלל דכל עצם בלתי מתחלק לחלקי' כלל, אך כשמתחלק מתחלק לאין שיעור וממילא יהי' ההתכללות בלי שיעור כי התכללות שבא מצד דבר שכלול מהיפוכו תלוי בערך בהתחלקות של כ"א מהיפוכו שיש בזה שיעור ומדה כמו כמה חלקים יש באש ממים ומים באש כו', משא"כ כל עצם פשוט שבלתי בא בהרכבה כלל כי אינו מתחלק כלל א"כ כשמתחלק הוא בלי מוגבל והתכללות שבא מזה אין לו שיעור כלל וד"ל.

וכמו"כ יובן למעלה בדרך כלל כידוע שיש ב' מדריגות בכתר פנימי וחיצוני, בחי' חיצוני' שבו זהו שנק' מקיף לגבי המסתעפים ממנו כמו הכלל אלה הפרט שכולל כל מספר התחלקות ויש בזה שיעור וגבול בהתכללות שהעלם הכתר המקיף לפ"ע ההתחלקות והתכללות בפרט בגילוי [בע"ס] בחו"ג כו' וכי"ב גבולי אלכסון כמרי"כ הוא שררשה בו' מדות דאצי' שרש וגבול דאלף הב' בחדס דאלף הא' והכל במדה ושיעור לכל הוא כו', כך הוא ערך ההתכללות בהעלם במח' א' שהוא א' דכתר שמקיף וכוללם יחד כו' (וכמו [התכללות] דעולם שנה דאדם בחו"ג טריר בשנים ומים שימצא אח"כ בגילוי כאר"א בפ"ע וכאדם שיודע א"ע כו' כנ"ל), אבל פעמים הכתר לא נק' מקיף כללי לפרט שמתחלקים ממנו אלא הוא בבחי' העצמי' דא"ס שבלתי בא להמשכה [למטה בהתחלקות דע"ס כלל כידוע לפי שכל עצם בלתי מתחלק כלל כנ"ל שלא ימצא הריבוי מן האחה"פ בתכלית] כו', ואם בא להתחלקות זהו בלתי גבול ומדה כלל ולא באורות דע"ס שהן במספר אלא בכלים דוקא, והוא בחי' המל' שביכולתה לקבל כל אורות ההפכים דע"ס בלי ריבוי גדול לאין שיעור כלל יותר מריבוי האורות המשפיעים מצד שרשה בעצמות אא"ס שבפנימית הכתר שהוא למעלה מבחי' ההתחלקות וההתכללות דע"ס ע"כ סובל דבר ההיפוכו ולא מצד המויגה והתכללות ע"כ אין לו שיעור כלל בין בריבוי החלקים כמו המספר דזמן שהוא נצחיי' [מ]נצחיי' דא"ס עצמו כנ"ל וכה"ג בין בריבוי ההתכללות בבחי' התיקון כמו באברים דאדם כו' וד"ל (וכן

דכל עצם בלתי מחולק: ראה גם לעיל ע' תתא. כפסקא שלאח"ז. אמרי בינה שער הק"ש פ"ח. תורת חיים וישב סח, א. מאמרי אדה"א ויטרא חיב ע' תשמ. דברים חיב ע' תרמו. ספר המאמרים תרמ"ז ע' קכ. שריה נכע"ס — כמרי"כ [f] מקור. י"ד: וכמרי"כ] הוא שררשה [י"ד: הוא"ש שררשה]. שריה שרש וגבול [י"ד: שיש מגבר] . . . הוא [f] הוא"ש. י"ד: הי אלפים]. שריה הוא — שהוא א': אריך. — בי תיבות אלו ליתא כ"ל. וב [f] שבאי"א]. שריה נוכמו — דעוקם [י"ד: דע]. . . טריר בשנים [י"ד: עי ריבוי שנים]. שריה בגיטוי — פעמים [י"ד: מנימי] . . . לא [f: אינו. ותיבת לא מחק] . . . שמתחלקים [f: ועדי]. י"ד: שמתחלק]. שריה והוא — בלי ריבוי: י"ד: בריבוי.

בצירופי אותי' דמע"ב מחדש בכל יום ושעה למעלה גם ממקור הראשון שהוא מח' הכללי', ואע"פ שאין בפרט אלא מה שבכלל זהו במדה ושיעור דכלל ופרט לבד אבל חידוש הזה דכל יום ושעה אין לו שיעור כלל כי אין לחלקים מספר כלל, אי"כ זהו בא מכת העצמות דאור הכתר שלמעלה מבחי' מקיף הכללי כו'. ולפי"ז פ"י מחדש זה הוא בחי' צירוף אחר שלא הי' ולא יהי' כמוהו ובלי גבול כלל והוא מצד חידוש ממקורו העצמי שלא הי' גם בכלל כו'. וכך הוא בענין חידוש התורה בצירוף חדש דנותן התורה היינו תורה חדשה לגמרי בכל יום ולא שיהי' בעיניך כחדשים לבד ואע"פ שה[תורה] ג"כ באה בבחי' כלל ופרט ואין חדש בפרט כו' ויש לו שיעור וגבול, אבל יש שורש לתורה בעצמות א"ס שלמעלה מבחי' כלל ופרט ושם הוא בבחי' א"ס ממש שאין לחלקי' דאותי' מספר כלל כנ"ל דכל עצם פשוט שמתחלק [אין לו] שיעור כו'. וז"ש בתורה ארוכה מארץ מדה ורחבה מני ים גם מים הקדמוני והיינו חכ' הכללית הקדומה ולא תכלינה הארץ באותיות ובעצירות כו', וראי' לזה מתידושי התו' שמתחדשים בכל דור [נדור] עד אין שיעור כלל וכלל אע"פ שהתורה נתנה בשיעור ומדה כו', וזהו נותן התורה בבחי' אור חדש שלא הי' ולא יהי' וכן עד אין שיעור כו', והוא מצד שחידוש זה מלמעלה מן החכ' דתוה"ק הכללית כו', וזהו עוסק בתורה לשמה לשם התורה לחברה בעצמות א"ס כו', אבל מצד בחי' הכלל דתורה יש לחידוש הצירופי' שבה מספר וכן במע"ב כו', וכן במספר כנ"י שלא ימד ולא יספר מטעם שרשם למעלה ממח' הכללית כמיש' ישראל עלו במח' תחלה הוא בעצמות א"ס ממש דלמחתבי"כ אפילו מח' הכללית. וזהו הכל מצד בחי' הגלי' דבג' קשרים הללו שה[ה]ן בחי' האותי' והכלים דבחי' התיקון בבחי' סוף מעשה ששרשם בעצמות אור הכתר שנחשב מעצמות א"ס כנ"ל ע"כ טובל כל ההפכים כו' (וזהו והארץ אזכור [ארץ] טובה ורחבה בלי שיעור כלל והוא ארץ החיים דעוה"ב שבא ממעשה המצות כריבוי [הכלים דתיקון דאדם חיצוני כנ"ל, וז"ש יצאו מ"ח מירושלים] חצים אל הים הקדמוני דתוה"ק וחצים אל הים האחרון [כמשי"ת].

אך הנה באמת שרש יתרון מעלה זו בגלי' שהוא הפרט יותר מן הכלל [בא] רק מצד העצמות א"ס שבפנימי' הכתר כנ"ל, וא"כ הרי עיקר ושרש מעלה זו כריבוי והגדלה בחלקים בלי שיעור אינו רק מצד אור העצמות שהוא למעלה מבחי' התחלקות בכלל ו[ב]פרט כנ"ל, וזהו ג' מדריגות דבחי'

שורה לחלקים — העצמות [י"ד: הראשון] . . . בחי' [י"ד: חידוש].

ארוכה מארץ מדה: איוב י"א, ט.

עוסק בתורה לשמה: ראה גם הנסמן לעיל בחי' פ' ואתנו ע' רמ.

ישראל עלו במח: נסמן לעיל ע' תשג.

והארץ אזכור . . . יצאו מ"ח מירושלים: בחוקתי כו', מב . . . זכרי' י"ד, ח.

שורה אד — שרש [י"ד: יש] . . . הכלל [בי"ד ניתוסף: בארץ] . . . א"ס [י: ליתא. י"ד: דאיס].

קו המדה עצמה נמשך מעצמות א"ס שלפני הצמצום דקויח שלמעלה מן המדה משום דכל יכול הוא [כ]ענין מקום ארון כו' כידוע (וכמשיית [כו'] [ד"ל]).

ובכ"ז יובן מ"ש אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלקי כו', דהנה ידוע שהחכ' נק' ראשית כמ"ש ראשית חכ' כו' והמל' נק' אחרית וז"ש מגיד מראשית אחרית שירותא וסיומא דראשית הגילוי מאא"ס מאין ליש הוא בחי' החכ' מאין תמצא, דקודם שנמצא מציאת הברקת אור החכ' אינו בבחי' יש ודבר מה כלל אבל מבחי' חכ' שנק' נקודה שמתפשט בהשגה והבנה דבינה אין כל חדש בזה להיות נק' מאין ליש אלא יש מיש דהשגה זו כבר היתה כלולה בנקודה דחכמה רק שיצא מן ההעלם לגילוי לבד כמעיון שנמשך ונובע מן ההעלם לגילוי בנהר כו' כידוע, וכ"ש מבינה להתפעלות המדות שאינו נק' מאין ליש אלא יש מיש שהמדות אוי"ר כבר ה' כלולים בהעלם בשכל שבמוח רק שיצאו לגילוי שנק' יש מיש, וכן בהתהוות המח' מן המדות שמהרהר במוח מה שחפץ בלבו נק' יש מיש כנ"ל, וכן ממח' לדיבור, והדיבור הוא האחרון שמגלה הכל והוא מראשית נקודת דחכ' [ו]גם הרצון שבמוח נגלה בדיבור כי גם הרצון ה' כלול בנפש ויצא לגילוי מן ההעלם לבד כו', וזהו מגיד מראשית דחכ' ורצון אחרית ב"מ דדיבור כמו יהי אור יהי רקיע שבדיבור מחי' כל העולמות. אך הנה התהוות כל העולמות מן אותי' הדיבור נק' יש מאין ממש דכח אלקי המהוה אוהן נק' אין האמיתי ומהוה מאין ליש ממש, ולכאורה אין זה מאין ליש אחר שגם הדיבור אינו מחודש מעיקרו שכבר ה' כלול במח' ולא יצא רק מהעלם לגילוי שנק' יש מיש וכן המח' במדות ומדות בבינה ובינה בחכ' ורצון. אך הענין הוא שיש ב' מדרגות בחכ', א' כשבא מאין ליש כמו בבינה ומבינה למדות ומדות למוד' מראשית לאחרית כנ"ל, והב' בחי' אין דחכ' כמו שהוא בעצמי' אא"ס שבכתר טרם שבא לגילוי נקודת כו'. וזהו אני ראשון דמה שהחכ' באה בבחי' גילוי בנקודת' נק' ראשית לשון [נוק'] מקבל מאי"ן דפנימי' הכתר כו', אבל אין דא"ס שבכתר זהו אני ראשון ל' דבר ואני אותי' אין כידוע להשפיע מאין ליש בחי"ב ומדות כו' ואני אחרון דאין זה עצמו שבפנימי' הכתר שהוא בחי' א"ס ממש הוא [בחי'] המתגלה כחו כמל' דוקא שהוא הדיבור שנק' אחרון משום דנתב"ס דוקא, אע"פ שאותי' הדיבור נמשך מן המח' זהו רק בחי'

מקום ארון: יומא כא, א. ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' קפה. ושי"ג ח"ב ע' תמה.

אני ראשון ואני אחרון . . . ראשית חכ': ישע"י מד, ו . . . תהלים קיא, י.

והמל' נק' אחרית: ראה מרדס שע"י (כג) ערכי הכינייים מערכת אחרית.

מגיד מראשית אחרית . . . החכ' מאין תמצא: ישע"י מז, י . . . נסמו לעיל ע' חשעט.

יהי אור יהי רקיע שבדיבור [י"ד]: שבדבר ה': כראשית א. ג. ג.

ואני אותי' אין כידוע: ראה מאמרי אדה"א פרשיות התורה ח"ב ע' תקמד ובהנמסו לשם. מאמרי אדה"א

במדרב ח"ב ע' שצא וע' תקנו. ושי"ג.

חיצוני' הדיבור ששרש[ו] בחכ' שנק' ראש[ית] אבל פנימי' הדיבור [ד]בחי' כתר מל' שרשו בפנימי' הכתר למעלה מן החכ' הנק' ראש' שתמצא מאין ליש, וזהו ואני אחרון אותי' איין דאני ראשון בלי חילוק כלל וכמ"ש ראו כי אני אני הוא והיינו בחי' עצמיות א"ס שבכתר דראשון ואחרון שוין שם לפי שאין לו תחילה ואין לו תכלה כו' ע"כ מחבר תחלה וסוף כא' ממש וד"ל.

וזהו הטעם לבריאת העולמות נק' מאין ליש מאין ממש שהוא מבחי' איין האמיתי דאא"ס שנק' אני ראשון ואני אחרון כיו"ד מאמרות דמע"ב כמו גם בראשית דחכ' נק' [י]ש כמ"ש דבראשית נמי מאמר הוא כי"מ דדיבור שהכל נק' יש מיש, אבל כאמת גם בבחי' מאין ליש שוים ג"כ אני ראשון עם [אני] אחרון [מטעם ה]נ"ל וד"ל. ושרש הענין כנ"ל דגם בחי' חכ' ומח' [הכללי] הוא בבחי' יש מוגבל לפ"ע הפרט באותי' הדיבור וזהו ראשית ואחרית, אבל עצמות א"ס למעלה מבחי' כלל ופרט להיותו למעלה מבחי' התחלקות דע"ס דלאו מכל אינון מדות כלל, ע"כ א' אני ראשון [ברצון] וחכ' הכללי' שמאין האמיתי נמצא ליש שזהו חידוש גמור כך אני אחרון ביי"מ דדיבור שזהו ג"כ חידוש גמור בהתחדשות הראשית דחכ' ורצון הכללי' ממש, וראי' לזה דאותי' הדיבור הן מצד כח עצמ' מחי' את כל העולמו' מאין ממש בלי הפסק כלל כמ"ש ואתה מחי' את כולם א"ת וה' מוצאות כו' כמו מאמר יהי אור מהוה האור תמיד מאין האמיתי דעצמות א"ס [ממש] כמו בחכ' העצמ[י]ת אני ראשון שאני בעצמותו דוקא מחדש החכ' מאין האמיתי [כו'] מטעם הנ"ל דראשון ואחרון שוין לפניו כו'. ושרש הענין [הרי] ידוע שבאמת אין לדמות כלל כחות הנפש המסתעפים מן הנפש שהוא בחי' יש [מיש] כי גם הנפש עצמה בחי' בריאה יש מוגבל וע"כ כל כח וכה נק' יש מוגבל ואין הנפש שלימות בלעד[ם], אבל עצמות א"ס הוא בחי' אין האמיתי שמושלל מכל בחי' הע"ס לגמרי כנ"ל וכמ"ש חכים ולא בחכ' ידיעא כו', וא"כ הסתעפות הע"ס ממנו הם [ב]בחי' יש [מאין] ממש כמ"ש אני ראשון כו', ולזאת גם הע"ס שמתפשטות למטה יש בהם כח הא"ס שהוא בבחי' אין האמיתי [ל]חדש הבריאה [מאין האמיתי ממש] ג"כ ביי"מ שז"ש אני אחרון כו' שאין לבריאה ערך להם כלל משום דאיהו וחיוהי חד בבחי' אין האמיתי [ממש] וד"ל. וזהו ענין הג' קשרי' שבבחי' סתים שבהן דישראל בבחי' מסי"ג שלהם בעצמות הא"ס ממש מעורר לעצמות א"ס שיחדש חידוש דחכ' הק'

ראו כי אני הוא: האינו לב, לט [בדילוג].

דבראשית נמי תאמר: נסמו לעיל ע' תשצה.

שויה ואחרית — מבחי' כלל ופרט להיותו למעלה: י"ד: ליחא. ובנראה נשמט מפני תיבות הדומות:

למעלה . . . למעלה.

ואתה מחי' את כולם: נחמי ט, ה. ראה שער היחוד והאמונה סי"ב. מאמרי אדה"א במדבר חיב ע' תו. וש"נ.

חכים ולא בחכ' ידיעא: נסמו לעיל ע' תתיט.

דאיהו וחיוהי חד: ראה תקוני זחר בהקדמה ג, ב.

דתו' ויהי' חידוש דחכ' דמע"ב גם בדיבור דיימ [שבכל יום], שזהו ראשון ואחרון שהוא התחדשות התו' והתחדשות הבריאה בכלל וכפרט לאין שיעור דוקא מצד חידוש מעצמות א"ס דוקא, וזהו [מ]בלעדי אין אלקים וא' בזה [ו]מבלעדי באמצעיאת שזהו בחי' שם הוי' דתורה שנק' אמצעי בריח התיכון שמקשר ומחבר לעצמות [א]א"ס בעולמות בלי שיעור [כלל], הגם שבבחי' הנגלות דע"ס יש בהם שיעור וגם התורה הוא בבחי' קו המדה דתיקון דאדם בשם מ"ה כנ"ל, אבל מצד שאדם זה דומה לעליון ממש בבחי' עצמו' א"ס שלמעלה מע"ס ע"כ א' ומבלעדי שם הוי' דתיקון אין אלקים וולתו ית' שהן ראשון ואחרון דחכ' ומל' שבאים בריבוי כלים כי גם כח המגביל כל גבול ומדה ג"כ זה בא מעצמיות האין סוף דאני ראשון כו', וגם הכה הוא כתורה וישראל שהן בבחי' אדם דתיקון כמ"ש ישראל כו'. וזהו ענין מלכות זכרונות ושופרות שהן תורה וישראל שמתקשרין בקוב"ה כנ"ל וד"ל.

והנה מעתה י"ל איך [יש] ביכולת לעורר למעלה בעצמות א"ס ב"ה ממש לחדש הרצה"פ וחכ' העצמי' להיות חידוש התורה וחידוש מע"ב בכל יום בפרט ובר"ה בכלל כנ"ל שזהו ענין אני ראשון ואני אחרון כו'. אך הנה מובן מכל הנ"ל בענין ג' קשרים כנ"ל דישראל סתים וגליא היינו מה שיש בנש"י ענין ההתקשרות במס"נ בעצמות א"ס ממש שהוא נק' סדכ"ס דלמתב"כ אפילו מח' הכללית למעלה מסוכ"ע הכללי כו', וזהו ענין אה"ר בכל מאדך שאו' בק"ש או ע"י תשו' אמיתי' מנקודת הלב ממש שזהו מגיע במהו"ע ית' ממש כמו אליך ה' נפשי אשא אליך ממש, ומס"נ זאת היא למעלה מן הטעם והשכל והבחירה כלל שאין למס"נ טעם ושכל והשגה כלל כי שרש מס"נ במהו"ע ית' ממש שאין השגה ושכל מגיע לשם כלל דלמתב"כ, וע"כ ממילא מובן שלא שייך לומר בענין אה"ר זאת ענין בחירה ברצון שע"פ השכל ודעת כי אין הבחירה שייך כ"א בדבר המושג ע"פ השכל ודעת והתבוננות דוקא שיבחר בו מצד השגת הדבר בשכלו ודעתו כנ"ל, אבל אה"ר זאת דכל מאדך הוא למעלה מן הטעם ושכל להיותה בבחי' התקשרות עצמיות הנפש ממש שאינו רק במהותו ועצמותו ית' שלמעלה מן ההשגה ושכל כנ"ל.

אך אי"כ י"ל איך שייך ענין ציווי באה"ר דכל מאדך אחר שאינו תלוי בבחירה כלל כי הוא עצמי' ובעצמו' א"ס דלמתב"כ ואיך אמר ואהבת כו' ע"י [ה]התבוננות כו' שהוא שהוי' אלקינו ה' אחד כו'. ועוד שהרי אמר

בוהר [ומבלעדי באמצעיאת: ראה תקוני זהר ת"ע קכ, סע"א.
שריה שמקשר — הנגלות: ז"ד: התכליות.
שריה והנה: מכאן נמצא רק בשני כתי"י. וראה לעיל בריש המאמר.
אליך ה' נפשי אשא: תהלים כה, א.
ואהבת... שהוא [ז"ד: ליתא] שהוי' אלקינו ה' אחד: ואתחננו, ה.

בכמה מקומות בענין האהבה והדביקות בה' לשון ציווי ע"י בחירתו בדעתו דוקא כמ"ש כאן ראה נתתי לפניך את החיים ואת הטוב ואת המות ואת הרע ובחרת בחיים כו' ע"י בחירה בשכל וטעם דוקא וכמו שמסיים הדבר לאהבה את ה' כו' כי הוא חייך כו' שזהו ע"י טעם ודעת בהשגות אלקות כי הוא חייך כו'. אך הענין הוא כידוע שיש ב' דברים באהבה, א' הבאה ונולדה מן ההשגה אלקות ביחוד ויחוד' שזהו ואהבת בכל לבבך ובכל נפשך כו', וזהו בבחי' ממכ"ע שמח' כל העולמות מאין ליש ששייך בזה ענין השגה בשכל ודעת והכרה להכיר את בוראו כו', וזהו ענין הציווי [ע"ז] לבחור בחיים וטוב כמ"ש ובחרת בחיים כו', אבל אהבה הב' הוא האה"ר שאינה באה מצד השכל [בטעם] ודעת כלל, והוא בבחי' סוכ"ע במקורא דכולא דלמתכ"כ שלמעלה מן הבחירה אלא מאל"ה] ומעצמ[ה] באה להיותה עצמי' כנ"ל לפי שנשיי' עלו במח' כו' כמ"ש כי חלק ה' עמו, ועכ"ז גם ע"ז אמר ואהבת כו' ובכל מאדך למעלה מהגבלת הכלי כו' (והוא מ"ש לאהבה את ה' כו' כי הוא חייך ממש ואורך ימים על האדמה ליום שכולו ארוך בעה"ח דעוה"ב, אך זהו דוקא לאחר שאמר ונתתי לפניך החיים והמות הברכה והקללה שהן רמ"ח מ"ע ושס"ה לית לברר לעה"ד טו"ר בתו"מ הנגלים לנו כו' שע"ז שייך ענין הבחירה ובחרת בחיים למען תחי' אתה וורעך ואחיכ אמר לאהבה כו' כי הוא כו').

וביאור הענין יובן ע"פ הנ"ל בג' קשרים דישראל ואורי' וקודב"ה דישראל מתקשראן באורי' בבחי' גליא זהו בבחי' החכ' ומדות שבאותיות הדיבור בפה שבאין בבחי' גילוי מן ההעלם דמקיף דסתים כו' שהוא בחי' אדם דתיקון שבחכ' אתברירו וזהו דוקא ע"י או"ר שנולדו מן השכל ודעת דוקא שע"ז א' ובחרת כו'. כי הנה ענין הבחירה לכאורה העיקר הוא ברצון שיבחר ברצונו בזה דוקא ולא בהיפוכו, ומשמע שאין ענין הבחירה שייך רק בדבר מה שהוא שקול בלבו אם ירצה בזה או בזה ואינו יכול להכריע ברצונו כי יש בלבו נטי' לזה כמו לזה ממש בשוה, ואיכ מהיכן יבא ההכרעה שהוא הבחירה ברצונו לבחור בזה דוקא ולמאוס בהיפוכו, הרי ודאי אין זה כ"א ע"פ השכל והדעת שבמות החו"ב שישקול הדבר בכח דעתו ושכלו

ראה נתתי לפניך . . . ובחרת בחיים . . . לאהבה את ה' כו' כי הוא חייך: נצבים ל, טו (בדילוג תיבת היום).

יט.

שנשיי' עלו במח' . . . כי חלק ה' עמו: נסמן לעיל ע' תשג. ע' תשמג.

ואורך ימים על האדמה: המשך הכתוב לאהבה (בדילוג).

ליום שכולו ארוך בעה"ח דעוה"ב: ראה ערכי הכינויים — לבעל סדר הדורות — מערכת יום — עה"ב קידושין לט, ב. סידור ערב שבת קטג, א: בלשון רז"ל. מאמרי אדה"ז ענינים ע' קג. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תתקי. ושי"נ.

ונתתי [יד: נתתי] לפניך החיים והמות הברכה והקללה . . . למען תחי' אתה וורעך: נצבים ל, יט (בשנינו הסדר).

שבח"כ אתברירו: נסמן לעיל ע' תשפט.

ויכריע ויחויב בלבו ורצונו שיבחר בזה דוקא או לא יתפוזר בו ויחפוז וירצה בהיפוכו דוקא, ואין זה מובן דמהיכן יהי' כח בשכל ודעת להכריע ולהטות הרצון בלב כפי שיגזור דוקא, וצ"ל שכח השכל ודעת שבמח' חזקה הרבה יותר מן הרצון שבלב עד שיטנו כפי שיוסכם בשכלו דוקא, ובאמת הלא ידוע דהרצון הוא חזק הרבה יותר מן השכל שהרי מה שירצה האדם דבר מה לא יש בכח השכל ודעת לבטלו כלל. ואמנם התירוץ לזה ידוע שיש ב' מיני רצון כמ"ש בזה"ק דאית רצון ואי' רצון כו' הנק' רצה"ע ורצה"ת, רצה"ת הוא רצון שבלב שנק' רעותא דלבא שנולד לפי שעה ואינו נמשך רק לפי אופן הט"י נקודת וגזירת השכל ודעת שבמוחו כך ירצה, כידוע דהמוח שליט על הלב להטותו כפי הסכמתו והוראתו דוקא, אבל הרצה"ע הוא הרצון שבעצם הנפש שלא יורכב כלל בשכל וטעם כי הוא למעלה מן הטעם ולא ישונה עפ"י השכל כלל ולא יפול בו ענין בחירה בשכל כלל [[כמש"ת]] גם אם הדבר שקול ברצון זה שלמעלה מן הטעם לא יכריע ע"פ שכל שלמטה הימנה אלא רק כמו בגורל וכה"ג (כמ"ש במ"א).

והנה הדוגמא מכ"ז להבין בנמשל בענין בחירה זא: שא' כאן ובחרת בחיים כו' ולכאורה אינו כדומה כלל מב' הטעמים, הא' אם הכוונה בבחירה זו לבחור יותר בחיים וטוב גשמי' ממות ורע גשמי' הלא [ב]זה אינו צריך בחירה גם בשכל ודעת כי מי לא יחפוז יותר בחיים וטוב ממות ורע כו' גם שאינו בר דעת כלל, ו[ב]אמת הכוונה הוא לבחור בדרכי החיים והטוב ברוחני במצות מעשיות ולסור ממות ורע דל"ת כידוע, ולזה ג"כ אינו צריך לבחירה שבשכל ודעת כי ענין הבחירה לא שייך רק בדבר שהוא שקול בלבו ורצונו בקירוב ב' הקצוות כו' אם ירצה כך או בהיפוך, ובטו"ר דעשה ול"ת ב' קצוות רחוקים הן כחיות ומות ממש ולמה צריך לבחירה זאת בעיון השכל והדעת יותר כידוע, והטעם הב' דאם הרצון הזה הוא למעלה מן הטעם והשכל הרי אז לא יועיל הדעת והשכל להכריע ולהטות לטוב יותר ברוחני כמו שלא יועיל הדעת לבטל עצם הרצון לרע בגשמיות למעלה מן הטעם כו', וא"כ מה שאמר ובחרת בחיים כו' בבחירה שבשכל ודעת, וצ"ל דבחירה זו קאי בב' אופנים ברצון שלמעלה מן הטעם והוא מ"ש ואהבת בכל מאדך והב' בחירה שע"פ כח השכל ברצון שבלב שהמוח שליט על הלב, וזהו בכל לבבך ובכל נפשך. אך אין ב' הבחירות דומות זל"ז, דהנה הבחירה הזאת שעפ"י השכל לבחור בטוב יותר מברע ברוחני' הגם שא"צ לשכל ודעת לזה כי ודאי ממילא ירצה האדם תמיד בלבו לחיים וטוב ברוחני' להחיות נפשו

כמ"ש בזה"ק דאית רצון ואי' רצון: מובא בכ"מ בשם הוה"ר. ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תרמו. וש"נ.

רצה"ע ורצה"ת: ראה לקמן ע' תתקצו ואילך.

דהמוח שליט על הלב: נסמך לעיל ע' תשמ.

כמ"ש במ"א: ראה לקמן ע' תתלז הערה ד"ה: מגורלות.

האלקי' ולא יחפוץ ברע ומות שמחי' נשמתו כו' בלי שינוי כלל לא יחליף ולא ימיר טוב ברע כו'. אמנם הנה זה עצמו מה שיוכל להכיר ולהבחין בין טויר הרוחניו' צריך לדעת ושכל דוקא, כמו שא' אם אין דעת הבדלה מנין ע"כ קבעו הבדלה בחונן הדעת ש[מ]רמוז בזה לענין ההבדלה בין טויר שתלוי בדעת דוקא שאם אין מאיר כחי' דעת האלקי שבמוח החריב אין הבדלה בלבד בין טויר הרוחניו' כלל עד שיכול לבחור ברע יותר כי שקול בלבד הדבר כמ"ש ישראל לא ידע עמי לא התבונן הוי גוי חוטא ממילא כו', וראי' לזה ממ"ש דאין אדם עובר עבירה אא"כ נכנס בו רוח שטות כבהמה ממש דהיינו שסר ממנו צלם אלקים דאדם כו'.

וביאור הענין הוא כי הנה ידוע דעיקר חטא דאה"ר הי' בעה"ד טויר שע"י שאכל מעה"ד נעשה תערובת טויר בכל העולמות ע"י שבה"כ שנפלו למטה בבחי' נוגה עד דבנוגה דבריאה רובו טוב ומעוט רע ונוגה דיצי' חצי טוב וחצי רע עד נוגה דעשי' רובו רע וכמא' שטרף חביות בשמרים כו', וקודם שחטא אעפ"י שהי' עץ הדעת טויר הי' בבחי' פירוד והתחלקות בלי תערובות כלל כמ"ש הנחש אל האשה ונפקחו עיניכם והייתם כאלקים יודעי טויר (כמ"ש במ"א), וזה התערובות טוב [ורע] שנמצא טוב ברע ורע בטוב עד שלא ניכר [בין] טויר כלל, והוא בסוף עולם העשי' וכל עולם לפ"ע, ואין עיקר הבירור והתיקון רק לעשות הבדלה ובירור בין טויר בתכלית, ואי' להיות בירור זה כ"א בחכ' ודעת [דוקא] [שב]חכ' אתבירורו, והוא בחי' הדעת שמבדיל בין טויר שאם אין דעת אין הבדלה כלל בין טויר וכן [בין] קודש לחול כשבת וחול ובין אור לחושך כג"ל, שלזה קבעו הבדלה בחונן הדעת כידוע, שע"י התערובות טויר בעה"ד נסתר האור האלקי שהי' מאיר בשם הוי' בשם אלקי' ונעשה בחי' צמצומי' רבים ומסכי' ולבושים להעלים ולהסתיר לאור האלקי בכל עולמות דבי"ע, עד בנוגה דעשי' מוסתר האור האלקי יותר, והוא מ"ח צירופים האחרונים דשם אלקי' שמקבלים משם אלקי' אחרים שע"ז א' אלביש שמים קדרות ושק כו' כידוע, ע"כ נוגה דעשי' רבו רע וגקה"ט לגמרי כו', ולזאת אין עיקר הבירור והתיקון רק בבחי' הדעת שהוא בחי' הדעת האלקי' שידע האדם ויכיר בשכלו להתבונן בעיקרא

שויה האלקי' — שמחי' (י"ד) שממית]. . . אס אין דעת הבדלה מנין: ראה ירושלמי בריכות פ"ה ה"ב. ישראל לא ידע . . . הוי גוי חוטא: ישעי' א, ג"ד. וראה לעיל בחי"ב פ' ראה ע' תלה. דאין אדם עובר עבירה: סוטה ג, א. ראה לעיל בחי"ב פ' תצא ע' תרמה. ושי"ן. חטא דאה"ר . . . שאכל מעה"ד נעשה תערובת טויר: ראה ספר הגלגלים פ"א. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תדש. ושי"ן. דברים ח"א ע' סב. ושי"ן. דבנוגה דבריאה . . . נוגה דעשי': ראה לקוטי תורה חוקת נח, ג. אור התורה נח כרך ג ע' 1200 ואילך. וכמא' שטרף חביות בשמרים: ראה גם מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' סח. ושי"ן. במדבר ח"ב ע' תוססה. ונפקחו עיניכם והייתם כאלקים: בראשית ג, ה. ראה תורת חיים בראשית ל, א ואילך. מ"ח צירופים האחרונים . . . אלביש שמים: ישעי' ג, ג. ראה פרי עץ חיים שער (כא) חג המצות פ"ה. לעיל בחי"ב פ' תצא ע' תצד. ושי"ן.

ושרשא דכ"ע שכח אלקי הוא המחי' ומהוה את כל העולמות מאין ליש תמיד ואין הצמצום וההסתר מסתיר כלל כמ"ש כי ה' הוא האלקים וא' אני ראשון כו' ומבלעדי אין אלקים, שמחמת ההסתר וצמצום דחושך דק"ג נדמה לאדם שהיש עיקר לפי שאין אלקי' המחי' אותו בהעלם, ובאמת אינו כן דכח האלקי הוא מקור כל העולמות ונק' מקור חיי' העליונים והתחתונים ומכווח ומצאים תמיד מאין ליש ונק' כח הפכנ"פ בכחי' חיות אור ושפע נצחיות בנצחיות דא"ס שחי לעד וקיים לנצח כו' כמ"ש ואתה מחי' את כולם ובלעדי זה אין להם קיום במציאות אפי' רגע אבל הנבראים שהן בעצם בע"ג ותכלית גם בזמן חיותם וקיומם הן חיי' של קצבה וגבול מאחר שהן תחת הזמן כנ"ל בענין עש"ג כידוע.

וזהו ראה נתתי לפניך החיים והטוב כו' ובחרת בחיים כו', דאעפ"י שפשט הכתוב מדבר בהבדלת שבין טו"ר ברוחניו בסו"מ ועש"ט כנ"ל אבל בירור זה תלוי בכח הדעת האלקי שאם אין דעת אין הבדלה כנ"ל דהיינו כאשר יכיר האדם את בוראו במוח הדעת להבדיל בין הקודש ובין החול, וזהו בין אור לחושך שהעיקר ומקור המחי' את הכל הוא האור האלקי' והצמצום המסתיר שנק' חשך כאלו אינו ובטל בתכלית כאין וכלא ממש ואיך שהתחדשות הבריאה מאין ליש בכל רגע וא"ל אין לו קיום ומציאות כלל כנ"ל, כמו ש[ו]הי' לעיל דכתיב ונגלה כבוד ה' וראו כ"ב כו', וכמו שהי' קודם חטא אדה"ר בעה"ד שגם ברואים גשמי' היו מכירים ליוצרם, וראי' מחמורו של רפכ"י שנשאר מבהמות בהררי אלף כו' וכפרות שנשאו את הארון האלקי' וא' שירה כשור שבמרכבה ממש, וכך אנו אומרים לע"ל ויראוך כל המעשים וישתחוו כו' לפי שידע כל פעול כי אתה פעלתו כו' בדעתו והשגה חושי' וטבעית בראי' מקרוב כו' וע"כ יהי' פחד הוי' על כל הברואים כידוע. ושלמות ידיעה זו זהו באדם דוקא שיבחר בחיי' האלקי' מצד השכל והדעת דוקא, דגם שבזה האדם גרוע מן הבהמה בהיותו בכחי' יש נפרד יותר לבחור בהיפוכו למרוד כבוראו ולעשות הטפל עיקר משא"כ הבהמות וחיות שלא ישנו את תפקידם כמרכבה כפני ארי' כו', אבל בזאת יתרון מעלת האדם בזה עצמו כשי[ב]ח[ר] בבחירה זו שע"פ הדעת דוקא בחיי החיים כמ"ש ובחרת בחיים כו' בחיים הנצחיי' וימאס בטפל ההוה ונפסד

בניקרא ושרשא דכ"ע . . כי ה' הוא האלקים . . אני ראשון; ראה זהר בהקדמה יא, ב . . נסמן לעיל ע' תשפב . . ע' תתכח.
הפכנ"פ [הפועל בנפעל] . . שחי לעד וקיים לנצח . . ואתה מחי' את כולם; ע"ד ברכת ברוך שאמר . . נסמן לעיל ע' תתכט.

ונגלה כבוד ה' וראו כ"ב; ישע"י מ, ה.
מחמורו של רפכ"י . . וכפרות שנשאו את הארון; ראה לקמן ס"ע אינם ואילך. מאמרי אדה"י אתהלך-לאנואי ריש ע' ס. מאמרי אדה"י ויקרא חיב ע' תשסו וע' תתפח. ושי"ג במדבר חיב ע' שלט. ושי"ג ויראוך כל המעשים . . שידע כל פעול: תפלת העמידה לריה.
שויה מצד — דגם: י"ד: ליחא.

שנק' מות וכליון כו' שהוא גשמיות העולמות לפי שאדם הוא בצלם אלקי' כדומה לעליון ממש (שהוא בחי' הי"ש האמיתי כו' וע"כ הוא רודה ומושל בכל כו' שכולל כולם כמ"ש ויקרא האדם שמות כו' כמ"ש במ"א). וזהו עיקר בחי' האדם שהוא בחי' התיקון שמברר בחכ' ודעת לעשות הבדלה בין טו"ר בסו"מ וע"ט ע"י שיכיר לבוראו בדעת ושכל לבחור בחיים כו' שאם אין דעת אין הבדלה כלל שאין זה בכל הברואים זולתו.

לזהו ובחרת בחיים בבחירה שעל פי הדעת לבחור מה שתצצה בשכלך שהוא דוקא אחר שיכול לבחור בהיפוך, והוא מצד ישותו להיות נפרד עד שהדבר שקול לעשות מהטפל עיקר עכ"ז יבחר בחיים, והוא מצד שהמוח שליט על הלב לעשות הטיית הרצון שבלב כפי שיגזור השכל דוקא, שאין זה רק כח האדם דוקא שהוא בבחי' הדעת, ולזה נברא האדם בעל בחירה דוקא ויבחר בחיים ולא במות ורע כו', שהוא עיקר כל התו' שהיא ג"כ בבחי' הדעת שהוא בחי' החכ' דבחי' דוקא אתברירו לברר בין טו"ר ולהבדיל כו', שזהו בחי' אדם כמ"ש וזאת תורת האד"ם דוקא שלזה ניתנה התו' רק לברר לעה"ד טו"ר בחכ'. וז"ש ראה נתתי לפניך החיים והטוב כו' שהן רמ"ח מ"ע והמות והרע שס"ה ל"ת ובחרת בחיים שהוא בחירה שע"י הדעת באלקי' חיים דוקא כו'. ואע"פ שממילא ירצה האדם בחיים טוב דמ"ע כמו שיבחר בטוב הגשמי כנ"ל מ"מ צריך שיהי' בחירה זו עפ"י הדעת האלקי שיכיר ויבחי' שהוא ית' העיקר ומקור המח' כל העולמות והוא בחי' ממכ"ע שנק' כח הפועל האלקי בנפעל, שזהו ג"כ בחי' אדם שבא בחכ' ומדות כמע"ב שבחכ' ברא הכל וירד למטה מטה עד שגם את זה לע"ז כו' שהוא עיקר טו"ר, וע"ז א' אשר ברא אלקי' לעשות לברר ולתקן לעה"ד בבירור שע"י האדם דוקא בחכ' דתו"מ שהוא ג"כ בבחי' אדם. וזהו ענין אהבה דבכל נפשך שבאה אחר ההתבוננות בשכל ודעת האלקי לבחור בחיי החיים ולדבקה בו כמ"ש כי הוא חייך ממש מפני שמכיר בוראו שהוא חייך ממש ע"כ בוחר בו לאהבה אותו ולדבקה בו ע"י תו"מ בכל לבבך ובכל נפשך, ואהבה הזאת היא מצוה ע"פ התורה שתהי' נטועה בלב ע"י הבחירה שבדעת שבמוח השליט על הלב שזה עיקר בחי' אדם כנ"ל וד"ל.

אך הנה אהבה הב' דבכל מאדך היא אהה"ר שלמעלה מן הבחירה שבדעת להיותו למעלה מן הדעת, דבחי' הדעת הוא בחי' הגבול שמגביל לאור אהבה ככלי שהוא השכל והטעם כמו ההתבוננות דבחי' ממכ"ע שמח"א את

ויקרא האדם שמות: בראשית ב. כ. ראה לקמן ע' אמת. תורת חיים בראשית כ. ד. עטרת ראש דרוש לשכת שובה מא. ב. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תרס.
וזאת תורת האדם: נסמן לעיל ע' תשעה.
אשר ברא אלקי' לעשות לברר ונתקן: בראשית ב. ג. ראה בראשית רבא פ"א ו. וברשי שם. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תחסס. ושי"ן דברים ח"א ע' יא. ושי"ן.

הכל כמ"ש כי הוא חייך וזהו רק לפ"ע התבוננות בשכל והשגה המצומצם בדעת זה שיכלה כוחו ויוכל לבא בבחירה, אבל אה"ר דכל מאדך הוא בלי גבול שאין לה הפסק לעולם ולא יפול בה שינוי וחילוף בבחירה כו' כי לא יוכל להחליף הרצון כלל רק רצון א' תמיד לה' לבד בלי שינוי כלל, והוא לפי שזהו הרצון עצמ[ו] הפשוט שבלתי מורכב בשכל וטעם כלל כנ"ל דאית רצון ואית רצון כו' שהשכל והטעם לא ישיגנו ולא יגבילנו, דהיינו אהבה רבה בחי' יחידה שבנפש שמאיר בלב ונק' תעלומות הלב שלא תוכל להתיישב בלב בגילוי כאור פנימי כי לא תכיל אותו הלב רק בבחי' מקיף בהעלם ונק' תעלומות לב שלמעלה מן המוח שאין למוח שליטה ובחירה שם כלל כי הוא עצמי מעצמי הנפש ממש שכל עצם בלתי מוגבל בשכל ולא ישתנה לעולם שהוא למעלה מבחי' מוחין ומדות דאדם הנ"ל וד"ל.

והנה התפעלות אה"ר זו שנק' בכל מאד"ך שלמעלה מן הטעם ומוחין [דאדם] כנ"ל א"א להיות מהתבוננות דממכ"ע הנ"ל שבאה בשכל והשגה וטעם ודעת ששם יתכן בבחירה שבדעת והיא מוגבלת כנ"ל, אלא היא באה ממילא [ומאליה] מצד התקשרות העצמית דיחידה שהוא רק מהתבוננות דסובב כ"ע הכללי שלמעלה מן ההשתלשלות דוקא שיהי' ג"כ למע' בבחי' בלתי גבול ובלתי שינוי כלל כו', והוא בחי' עצמות א"ס שברצה"ע הפשוט שלמעלה מן החכ' דבחי' אדם העליון כמ"ש כי לא אדם הוא להנחם מרצון לרצון כו', והוא בחי' מקיף הכללי שמקיף לכל ההשתלשלות דקו"ח שבא במדה ושיעור ברצון וחכ' ומדות שהן ע"ס דאבי"ע וכמו הרצון לבנות בנין שמורכב בטעם ושכל ויש בו שינוי וחילוף כו', אבל רצה"פ שבעצמות המאציל הוא בבחי' עצמות א"ס ממש שלמעלה מע"ס כמ"ש אנת הוא חד ולא בחושבן י"ס כו' שאין חכ' מגיע לשם כלל דלמתב"כ אפי' מח"ס שנק' טעם כמוס שאין טעם לרצון כו' כי אין רצה"פ מתיישב בשום שכל וטעם אפי' טעם כמוס כו', ונק' רעדכר"ע כו' כידוע שלא יתגלה רק לעוה"ב, ואפס קצהו מאיר בכל יו"כ בי"ג מדה"ר בסליחת [העוונות] שלמעלה מח"ע דתו' כנ"ל וד"ל [וגם בימוהמ"ש שיתגלה טעמי התורה ומצות שזהו בחי' סוד ה' שבפלאות חכ' שנק' טעם כמוס לרצה"ע גם זה אינו רק בחי' גבול ומדה ובטל במציאות כאין לגבי עצמות רצה"ע הפשוט שיתגלה לעוה"ב כנ"ל בענין פלא ורחוק כו' וכמ"ש דאפי' אור צח כו' אוכם הוא לגבי עה"ע עצמו לפי שעצמות א"ס למעלה מבחי' המוחין דאדם למעלה גם ממקור החכ'.

דאית רצון ואית רצון: נסמן לעיל ע' תתלב.

תעלומות [לד' נקודת] הלב: ראה גם לעיל בחי"ב פ' תצא ע' תפט ובהנסמן שם.

כי לא אדם הוא להנחם: שמואל"א טו, כט.

אנת הוא חד ולא בחושבן . . . רעדכר"ע [רעוא דכל רעיון]: תקוני זר בהקדמה יו, א.

בימוהמ"ש שיתגלה טעמי התורה ומצות: נסמן לקמן ע' תתקד.

דאפי' אור צח כו' אוכם הוא: נסמן לעיל ע' תתיא.

דא"ק שהוא משיח כמ"ש כי לא אדם הוא כו'). וע"ז א' כי עמך מקור חיים באור"ך נראה או"ר, פ"י מקור חיים הוא מקור כל ההשתלשלות דאבי"ע שהוא בחי' רצה"ע שכת"ע כמ"ש אני ראשון ואני אחרון כנ"ל והוא בחי' מל' דא"ס שנקו"ח כו', אבל עמך מקור חיים זה שגם בחי' הקו"ח נכלל ובטל בעצמות א"ס כביטול זיו השמש בשמש עצמו שאינו רק אור וזיו בעלמא שהאור בטל במאור עצמו שהוא סובב הכללי (שלמעלה גם מבחי' כלל לפרט כנ"ל), וזהו באור"ך ממש שהוא עצמות אא"ס שיתגלה לעוה"ב נראה אור זה עצמו שעכשיו נק' סדכ"ס דלמתכ"כ והוא ע"י קיום התו' ומצות בעוה"ז דוקא שמוזה יכוא שכר זה לעוה"ב כידוע.

אך הנה א"כ י"ל איך יתכן שע"י בחי' הגבול ומדה שברצון שבא בבחירה שבדעת בסו"מ וע"ט בתו"מ בעוה"ז כנ"ל שהוא אהבה ד[ב]כל נפשך מזה דוקא בא לעוה"ב שהוא גילוי אור העצמות דלמתכ"כ כנ"ל שאין זה בא רק ע"י אה"ר דכל מאד"ך דוקא שהוא ג"כ ברצון העצמ[ו]ן [שלמעלה מן הבחירה שבדעת שהוא בלי גבול כנ"ל דבאתדל"ת אתעדל"ע מתעורר מבחי' רעדכ"ר כנ"ל אבל לא ע"י הבחירה שברצון בתו"מ ואו"ר שכלים כנ"ל, אמנם צ"ל כהכרח שיש יתרון מעלה בבחירה זו שבדעת בחיצוני' הרצון בציוור דאדם חיצוני בקיום המצות כפ"מ יותר מאדם פנימי בטעם כמ"ס לרצון כו' וגם יותר מאה"ר ד[ב]כל מאד"ך כרצה"פ הנ"ל עד שמחמתו יבוא העוה"ב לפי שנתחב"ס דוקא וכמ"ש סוף דבר כו' כי זה כל האדם כו', והוא כאשר האור [בא] בכלים מכלים שונים כרמ"ח מ"ע כפ"מ שנק' אדם בחיצוני' שזהו עיקר בחי' התיקון דאד"ס דומ"ה לעליון ממש בבחי' שלימ[ו]ן[1]ת"א דכולא (שלמעלה גם מבחי' סובב הכללי הנ"ל שהוא בחי' התנשאות שמצד עצמו שלמעלה מרצה"פ כו'), וע"כ ע"י בחירה שבדעת המבדיל בין טו"ר דוקא יכא שכר המצוה בעוה"ב [ב]גילוי אור העצמי דא"ס ממש שלא יכול להיות זה גם ע"י מס"נ דאה"ר דכל מאד"ך שאינו אלא ברצון העצמי לבד כו' (וראי' לזה מגורלות דיו"כ שהוא מעין עוה"ב שגם במקור של רצון אשר הוא למעלה מרצה"פ אין בו בחירה גם בעצמות בעה"ר רק איך שיהי' הגורל כך יהי' הרצון בבעה"ר כו', ועכ"ז נפל הגורל להיות הרצון טוב לישראל מרעדכ"ר, שזהו עיקר ענין בחי' החותם דנעילה דיו"כ כידוע כמ"ש יבחר לנו את נחלתינו כו' וכמ"ש במ"א בענין הפיל פור הוא הגורל כו'), לפי שגם בעצם הרוממות וההתנשאות העצמי' בעצמו דא"ס

כי עמך מקור חיים: תהלים לו, י. וראה מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תקצ.

אני ראשון ואני אחרון: נסמן לעיל ע' תתכח.

סוף דבר כו' כי זה כל האדם: קהלת יב, יג. ראה גם לקמו ע' א"סח.

שורה במקור — גם . . . שהי"ו יד': ותולה גם . . . שיפול.

מגורלות דיו"כ . . . יבחר לנו את נחלתינו . . . הפיל פור: אחרי טו, ה. תהלים מג, ה. אסתר ג, ז. ראה מאמרי אדה"א פרישות התורה היא ע' שפכ. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' קפט. ושי"ב דברים ח"א ע' לו. ושי"ב.

ממש נבדלו ישראל שעלו במח' בבחי' פנימית ועצמות והוא הבחירה העצמית שלא יפול בה שינוי לעולם ע"כ יפול הגורל כך תמיד, וא"כ לא יגיע לזה גם אה"ר דרצה"פ הנ"ל אחר ששם שוין כל רצו"פ (וע"כ ביקש משה שלא תשרה שכינה באוה"ע דקמ"י ממש כחשיכה כאורה כו') רק ע"י בחירה ברצון בחיצוניו' שבדעת דאדם חיצוני שבמצות בפומ"מ (וכן ע"י התשו' בלב נשבר דוקא ג"כ שלמעלה מהתפעלות דאה"ר ברצה"פ הנ"ל (כמשי"ת) שז"ש בפ"ד ובלבב"ך כו') שע"ז דוקא יגיע למעלה לעורר הבחירה העצמית בבקעה"ר הפשוט משום דנעתחב"ס כי סוף מעשה דוקא עכמ"ת, והוא העוה"ב שאינו בא רק מקיום התו"מ בפומ"מ, והיינו ע"י מה שיש מס"נ בכאו"א מישראל על יום המצות בפומ"מ דוקא שלמעלה ממס"נ דאה"ר ד[ב]כל מאד"ך וד"ל.

וזהו ענין הג' קשרים הנ"ל בב' מדריגות דסתים וגליא, שנמצא מוכן מכ"ז שסיבת התקשרות עצמית והפנימית דבחי' סתים תלוי דוקא בהתקשרות החיצוני' דבחי' גליא כ[ש]ישראל למטה נשמות בגוף גשמי מתקשראן באוריי' בבחירה שבדעת להבדיל בין טו"ר [בגשמיות] בפומ"מ כמ"ש והנגלות לנו כו' בבחי' אדם חיצוני בגליא דאורי' ואורי' בקודב"ה ע"י נמשך קשר דבחי' סתים דאורי' וישראל בסדכ"ס דלמתכ"כ להיות מאיר מבחי' רעדכ"ר] בסוף מעשה שהוא כלל ופרט הארה חדשה בכל יום [כמו] בעוה"ב כנ"ל דגם חכ' דתורה מתחדש בכל יום מא"ן האמיתי ע"י למודו בדיבור דוקא כנ"ל.

שוש איש בה' תגל נפשי באלהי כי הליבשני בגדי ישע כו' הנה ההפרש בין שמחה לגילה ידוע דהשמחה היא בהגלות נגלות התפעלות החדוה לעיני זולתו גם בדבור ובמעשיו כמו ברקוד וספוק ידים וכה"ג אבל הגילה היא רק [בתוך הלב] העולם עצמותו ולא נגלית לזולתו בחיצוניות לא

ישראל שטלו בחד: נסמן לעיל ע' תשסג.

בקש משה שלא חשרה שכינה: נסמן לעיל ע' תשסג.

(כמשי"ת): לפנינו ליתא, וראה המשך הענין בספר המאמרים תקס"ג (שעליו מיוסד ד"ה זה, כנ"ל בריש

המאמר) ע' תשנב.

נמיש והנגלות לנו: נצבים כט, כח.

שוש איש: נעתק מכו"ך ג' (2041) קיט, א. וכו' אירחים ניתוספו אותיות או תיבות מכו"ך א' (549) קמה, א

ומכו"ך ב' (1232) מג, א.

מאמר זה מיוסד על ד"ה זה שבלקוטי תורה נצבים מו, א (כנראה הוא הנחת כ"ק אדה"א), ובשינויים והגהות וכו' באור התורה נצבים ע' אירמ. אירמח. וקיצורים וכו' שם ע' אירסה ובכ"ר ה' ע' בעב.

שוש איש בה': ישע"י סא, י.

בדיבור ולא כמעשה כמיש וגילו ברעדה במקום גילה שם תהא רעדה הרי יוכל להיות בגילה ההיפך ממנה והיא הרעדה להיות כי הגילה מכוסה ונסתר בתוך הלב בפנימיות ובחיצוניות תכסה רעדה ופחד כמו השמח לפני המלך שפנימיותו שמח וחיצוניותו נראה אימה ופחד המלך והפחד תכסה ותעלים על על אור הגילה שבלב (וכמו כן יוכל להיות בהיפך שבשמחה הנגלית יהיה תוכו רצוף [אימה ו]פחד ורעדה כמיש יעקב ופחד יצחק היה לי ואלקי אבי אברהם אהבה ושמחה וכמו דוד שהיה מפזז ומכרכר בכל עזו בשמחה נגלית ותוכו יראה ופחד אלקים שהרי היה מרכבה לבחי' מל' דאצי' [ב]בחי' יראה תתאה כו'), והוא ההפרש בין בחי' או"פ שבגילוי בפנימיות לאו"מ הנגלה [מ]בחוי', ולפעמים השמחה בבחי' מקיף והתגלות חיצוני' והרעדה ופחד בלב בחי' או"פ ולפעמים בהיפך שהרעדה מבחוץ והשמחה בלב בבחי' או"פ ואמנם ההפרש בין גילה לשמחה בלא רעדה כלל הוא ההפרש בין [בחי'] או"פ לאו"מ שהשמחה מבחוץ בבחי' או"מ כמו זמן שמחתינו דסוכות בני מקיפים דווקא והגילה בבחי' או"פ והפחד תכסה עליו מבחוץ והוא בבחי' ראש השנה שהפחד בבחי' מקיף בא מלמעלה להיות נגלה מבחוץ דווקא כמיש ובכך תן פחדך שהוא ע"י השופר שעושה בחי' חרדה מבחוץ דבבחי' מקיף ע"ד שנאמר בחברי דניאל אבל חרדה גדולה נפלה עליהם וכן ע"י השופר ויחדר כל העם כו' וזהו בגילה וברעדה שהוא בריה שע"ז אמר תגל נפשי באלהי וזמן התגלות הגילה בבחי' מקיף מבחוץ הוא בסוכות זמן שמחתינו וכמיש שמאלו תחת לראשי זה ר"ה וימינו תחבקני זה חג הסוכות וכמיש במ"א וד"ל.

והנה הכתוב אומר שוש אשיש בה' ולא פי' מי הוא האומר והוא מאמר הנביא בעד כנסי' בשרשם למעלה שהוא בחי' המל'. וביאור הענין [הוא] הנה כתיב תקעו בחודש שופר והליל בשופר אך הענין הוא תקעו בחודש פי' בשופר בחודש לשון התחדשות לשון ר"ה ולכאורה אינו מובן

וגילו ברעדה במקום גילה שם תהא רעדה: תהלים ב, יא. ברכות ל, ב. ראה תורת חיים בראשית לה, ב. לעיל בחיא פי' ואתחנן ע' קצא. אור התורה נצבים ע' אירמת.
 ופחד יצחק . . . ואלקי אבי אברהם: ויצא לא, מב (ושם: אלקי. בהיפך הסדר).
 דוד שהיה מפזז ומכרכר בכל עזו [אב]: במקום חיבות בכל עת: כו'): [חיבור שני כתובים] שמואל ב, ו.
 טו. יד. וכיה ברמבים [דפוס ר' משה אבן שאלתיאל] ה' לולב פיה, סה"ט. דרך חיים שערי התפלה פצ"ג.
 מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' רנט.
 דוד . . . מרכבה לבחי' מל': ראה מרדכי שער [כג] ערכי הביניים מערכת דוד. לעיל בחיא פי' ואתחנן ע' רטו ושיג. וראה גם לקמן ע' תתקט.
 ובכך תן פחדך . . . אבל [אב]: ליתא] חרדה גדולה נפלה עליהם . . . ויחדר כל העם: תפלת העמידה לר"ה . . . דניאל ג, ז. מגילה ג, א . . . יתרו יט, טו.
 שמואלו תחת לראשי: שיר השירים ב, ו. ראה סידור שערי סוכות רנט, א נדפס גם בספר המאמרים תקס"ב.
 ח"א ע' כב. ספר המאמרים תקס"ג ח"ב ע' תשעז וע' תשפכ. ומקבילו בלקוטי תורה דרושים לשמ"ע פד, א.
 לקמן ע' תתנד.
 תקעו בחודש שופר . . . לשון ר"ה [א]: ליתא: תהלים פא, ד.

למה לא פי' באיזה חודש והליל בחודש השביעי כו' אך הכוונה כך הוא תקעו בחודש של שופר לפי שהשופר מתחדש בכל שנה ושנה ושופר של שנה זו אינו דומה לשופר של שנה אחרת [כי] לכל שנה מיוחד בחי' השופר של [אותה] השנה וע"כ אמר בחודש על התחדשות השופר ולא על חידוש החודש ולכך אמר שופר ולא בשופר וקאי בחודש על השופר דסמך ליה.

ולהבין ביאור ענין זה הנה יש להקדים [תחילה] ביאור שורש ענין ר"ה
שנקבע בא' בתשרי שכו נברא האדם והוא יום הששי למעשה בראשית כי בכ"ה באלול נברא העולם, ויש להבין למה אין קובעין ר"ה ביום הראשון למעשה בראשית שהוא בכ"ה באלול והרי אומרים בר"ה זה היום תחלת מעשיך כו', וגם היא גופא [יש להבין למה לא הי' בא' בתשרי זמן תחילת הבריאה כו', אך הנה ענין הבריאה מאין ליש גשמי להיות עולם ומלאו בחלקי דצ"ח וגם עולמות עליונים של המלאכים] שנמשלו לחיות ואופנים כמו פני אריה פני נשר כו' וכה"ג לכולן א"צ לקבוע יום מיוחד לחידוש הבריאה כי מתחדש בכל יום כמ"ש המחדש בכל יום תמיד מ"ב אך על בחי' הבריאה מאין ליש בבחי' הרוחניות שהיא בריאת נשמת אדה"ר שכלולים בו כללות נשמות ישראל כמ"ש אדם אתם כידוע ע"ז הוקבע יום א' לחידוש הבריאה שנק' ר"ה כו' נשמת אדם הרי היא תכלית המכוון בכל הבריאה שעולמות העליונים ותחתונים כמ"ש [ו]לכבודי בראתיו כו' (והיינו על כריאת נשמתו דכתבי ויפח באפיו נשמת חיים ולא על כריאת גופו) משום דבצלם אלקים עשה דווקא את האדם וכמ"ש בצלמנו כדמותנו כו' (כידוע שיש ג' מדרגות עולם שנה נפש ובחי' הנפש הוא בחי' האור והחיות האלקי שבבחי' האדם וכמ"ש ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם כו' שהוא בחי'

שהשופר מתחדש בכל שנה: ראה אור התורה נצבים ע' ארמא. ע' ארסה. [בכרך ה] ע' בעב. בכ"ה באלול נברא העולם: ראה פרקי דרבי אליעזר רפ"ח. ויקרא רבא רפכ"ט. מסיקתא דרב כהנא מסיקתא כג בחודש השביעי. וראה ר"ן לראש השנה טו. א. רבינו בחיי בראשית א, ג ד"ה ויש [ירושלים תש"א ע' כן]. לקמן ע' התקעט.

והרי אומרים בריה זה היום: בתמלת מוסף. וראה גם לקמן ע' התמה. שו"ה ואופנים: א"ב: ועופות [ב]: כתב מתחילה ואופני ומחקו ותיקו ממעל לשורה]. המלאכים שנמשלו. . פני אריה פני [א"ב: ופני] נשר: יחזקאל א, י. ענין הבריאה. . איצ לקבוע יום מיוחד: ראה לקמן ע' תתצ. אור התורה נצבים ע' ארמב. [כרך ה] ע' בעג.

המחדש בכל יום תמיד מ"ב: ברכת יוצר [בדילוג תיבת בטובו. וכ"ה בכ"ה. ולהעיר שכיח בסדר התפלה להרמבים שבסוף ספר אהבה הוצאת אפפה ע' תשיד וע' תשטו. אמנם בלקוטי תורה כאן מובא: בטובו]. נשמת אדה"ר שכלולים בו כללות נשמות ישראל. . אדם אתם: יחזקאל לד, לא. ראה הנסמן לעיל ע' חתיא.

שוה שכלולים — א' לחידוש הבריאה [א': מיוחד]. . כו' [א': ליתא, ב': כן]. [ו]לכבודי בראתיו. . ויפח באפיו נשמת חיים: ישע"י מג, ז. בראשית ב, ז. דבצלם אלקים עשה. . את האדם. . בצלמנו כדמותנו: נח ט, י. בראשית א, כו. ג' מדרגות עולם שנה נפש: ראה לעיל ע' תשצב. ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם: יחזקאל א, כו.

נוקבא דז"א שנק' אדם תתאה למעלה כו'), וזשארז"ל בראשית בשביל ישראל שנק' ראשית ולכך נק' ר"ה. וביאור הדברים יובן עד"מ באדם התחתון כמו ראש האדם שבו יש כללות כל חיות האברים בהעלם להיות כי במוחין שבראש הוא בחי' ראשית גילוי האור מעצמות הנפש ובו כלולים כל פרטי ה[ה]תחלק[ות] החיות שבכל האברים (ולפי' מובן שיש בחי' אד' ברמ"ח אברים בבחי' הפנימיות והוא כאור הנפש קודם התפשטותה באברי הגוף שנק' אדם בחיצוניות חיות האברים כו') וגם למעלה בחי' נפש המחיה כל העולמות נק' אדם פנימי וכללותו הוא בחי' החכמה שבראש ופרטיו מתחלקים אח"כ בין ברוחניות ובין בהתפשטות החיות בעולמות וזהו בחי' ר"ה בחי' ראש דאדם פנימי הכולל כל פרטי האורות שבעצמותו ואח"כ מתחלקים ברוחניות ובגשמיות שהוא הבריאה יש מאין בגשמיות כו' וד"ל והוא בחי' מוחין דנוק' דז"א שנק' ראש האדם במל' דאצי' שכולל כל פרטי האורות בכלים כו' וד"ל, וזהו ג"כ בחי' ר"ה שבו נברא האדם דהיינו בחי' ראשית המשכוח אור נשמת אדה"ר שכולל כל ס' רבוא נשמות ישראל בצירוף קומה שלמה כו' עד נשמות שבעקביים שנק' עקבותא דמשיחא כידוע להיות ידוע שבר"ה הוא בחי' בנין הנוק' שהוא בחי' הנפש המחיה כל העולמות וזהו בחי' ר"ה שבו כלול כללות החיות של כל שס"ה ימים כמו שכל פרטי החיות האברים כלולים בראש כו' וממנו נמשך ומתחלק החיות בפרט שבשס"ה ימים (והיינו בחי' חיצוניות החיות עולם שנה כדמיון אברי הנפש המתפשטים באברי הגוף) וע"כ נברא אדה"ר ביום זה להיותו בחי' אור וחיות הפנימי של חיות כל השנה וז"ש בשביל ישראל שנק' ראשית וד"ל. וזהו יובן עוד מ[ש]ארז"ל דבארבעה פרקים העולם נידון והיינו בג' רגלים וד' תקופות כו' ובכל חודש מייב' חדשים ואח"כ לימים ושעות אחדים להיות כי הרי מחדש בכל יום ושעה מע"ב ויש דין ומשפט בהתחדשות החיות איך יהיה לפי מעשה התחתונים וגם באדם [הנה] אמרו שניידון בכל יום וגם לרגעים וכמ"ש לרגעים תבחננו ולכאורה עיקר משפט האדם בר"ה וכידוע, אך הענין הוא מטעם הני"ל שבר"ה הוא בחי' כללות הכל בין באדם ששרשו בחי' חיות בפנימי' ובין בחיות הנמשך בחיצוני' העולמות ואח"כ מתחלק לפרקים

בראשית בשביל ישראל שנק' ראשית: נסמן לקמן ע' התקנ.

במוחין . . . ראשית גילוי האור מעצמות הנפש: ראה תניא פ"א. אור התורה נצבים ע' אדמט.

נשמוח שמבקביים שנק' עקבותא דמשיחא: ראה תניא פ"ב. ספר המאמרים חקטיג ח"א ע' ר"ג ואלך (נוסח א') נדפס בשניינים ובר' בדרך מצותיך ע' קעו. אור התורה שיר השירים כר"ב ע' תקנב. סה"מ תקטיג ח"ב ע' תרעו. ובתוס' אריכות (עקב תקע"ד) בשערי תשובה ח"ב חינוך פליה. לעיל ע' תשמב. וש"ג.

שבר"ה הוא בחי' בנין הנוק': ראה פרי עץ חיים שער (כד) ר"ה פ"א ואלך. שער הכוונות שם. לקמן ע' תתקלח וע' א"ט.

דבארבעה פרקים העולם נידון . . . וד' תקופות: ראש השנה טו, א. השוה לקטי תורה כאן מו, רע"ב.

באדם . . . שניידון בכל יום . . . לרגעים [א]: וגם לרגעים. וכנראה שתיבת וגם נשחרבכ מלפניו. בכתננו: איוב ז, יח. ורובא בראש השנה שם.

משפט האדם בר"ה: נסמן לקמן ע' תתצט.

פרטיים לדי' פרקים וי"ב חודש עד שהאדם והעולם נידונין בכל רגע ג"כ וד"ל.

ולהבין זה בתוס' ביאור הנה ידוע בביאור ענין סוכ"ע שאע"פ שהוא בחי' טובב ומקיף וכל מקיף עניינו רק למעלה ולא למטה כלל מ"מ הוא נמצא למטה כמו למעלה שהרי נאמר הלא את השמים ואת הארץ אני מלא אני ממש כו' אלא ענינו שהוא בחי' המשכה כללית שכוללת כל העולמות הפרטיים המסתעפים אח"כ בהשתלשלות בבחי' ממלא ואין בו בחי' גילוי עלמין עדיין כלל רק כלולים כל עלמין בו בהתכללות בהעלם כמו עד"מ בעצמות הנפש שבראש שכלולים בו [כל] חיות האברי' בהעלם וממנו מתחלקים אח"כ לפרטיים והרי גם לאחר שמתחלקים לפרטיים הרבה עיקר מקור שפע חיות כולם הוא מן המוח שבראש שמתפשט בפרטי פרטיותהן וכדמיון המחשבה שכוללת הרבה דברים פרטיים שבפרטים היוצאין מן הכלל אין כל חידוש בהן רק שיצאו מההעלם לגילוי וגם לאחר שיצאו מפורדים לפרטי חלקי אור המחשבה הכללית תופסת כולם כא' ומתפשטת תוך כ"א בפרט כמו המצייר במחשבתו פרטי חלקי הכדור העגול ומחשבתו תופסת כולו כא' שהמחשבה מקפת כולו כא' וגם נכנסת בכל חלקי פרטיות ואין ציור חלקי הפרטיות נבדל מן התפיסא הכללית כמ"ש בליקוטי אמרים, וזה יובן בבחי' מקיף העליון למעלה כמו בחי' כתר הכללי שנק' בחי' עתיק יומין או אריך אנפין שאמר בע"ה שמקיף את כולם ומלוכש תוך כולם כו' (כמ"ש במ"א וגם זה ענין המאמר איהו תפיס בכל עלמין ולית מאן דתפיס ביה) וע"ז נאמר הלא את השמים ואת הארץ אני מלא ולית אתר פנוי [מיני'] אבל אינו בא בבחי' גילוי אור וחיות ממש שהרי נק' טובב רק שהוא נתפס בכל עלמין בהעלם בהשוואה אחת בכלל הכולל כל הפרטיים כו' ואם היה מבחי' טובב זה בבחי' גילוי ממש לא היו העולמות יכולים לקבל והיו מתבטלים ממציאותם לגמרי לפי שכל עיקר מקור שורש חוצבם אינו אלא מבחי' גילוי אא"ס המאיר ובא למטה מן ההעלם העצמי (וכפרט היוצא מן הכלל) וע"כ כל העולמות הם בגדר וגבול גם המלאכים העליונים יש גבול להשגתם כו' וגם למעלה בעולם הנאצלים הרי נאצל בבחי' קו המדה כידוע ואם היה מאיר

שויה פרטיים . . רנע: אב: ליתא . . א: יום ורגעים.

סוכ"ע . . נמצא למטה כמו למעלה: ראה תניא פמ"ח מובא בסמוך. לקמן בהביאור. לעיל בחיא פ' ואתחנן ע' קפב וש"ג.

הלא [אב] כאו, וכו' בסמוך) ובלקוטי תורה כאו, מו בו: ליתא) את השמים ואת הארץ אני מלא: ירמי' כג,

כד.

כמ"ש בליקוטי אמרים: נסמן לעיל הערה ד"ה סוכ"ע.

עתיק יומין . . שאמר בניח שמקיף את כולם: ראה מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' שפא וע' תרנז. וש"ג.

איהו תפיס בכל עלמין: ראה זהר (רע"א מהימנא) פינחס רכה, א. הנסמן במאמרי אדה"א ואתחנן שם.

ולית אתר פנוי [מיני]: תקוני זהר תניז (צא, ב). תיע (קכב, ב). לקוטי תורה ויקרא הוספות גב, ג.

יותר מכפי המדה לא היה מציאות לעולמות (וכמו הושיט אצבעו הקטנה בניניהו ושרפן וכמ"ש במ"א). ובזה יובן בתוס' ביאור ביותר ענין ר"ה שהוא בחי' ראשית המשכה הכללי שלמעלה מן ההשתלשלות שתחלק אח"כ בבחי' פרטי אתעדלית שהוא ענין המשכת טובב למלא בכלל ואמנם בחי' כללות המשכה הוא ברי"ה שכולל כל שס"ה ימים הפרטיים המסעפים בגילוי אח"כ וע"כ נק' ראש כנ"ל ואח"כ מתחלק לד' פרקים ולי"ב חדשים ולימים ולרגעי' בבחי' ירידות סדר ההשתלשלות לפרטי פרטיות כנ"ל וד"ל. וזהו ענין יחוד קוב"ה ושכ"י קוב"ה הוא בחי' טובב הנ"ל הנק' קדוש ומובדל ושכ"י הוא בחי' ממלא (וברי"ה נבנה בנין הנוק' שהוא יחודא תתאה בחי' ממלא מז"א שנק' יחודא עילאה בבחי' טובב הנ"ל) ונק' קוב"ה כידוע ולכן אומרים המלך הקדוש כנ"ל.

והנה מתחלת בריאת אדם [הראשון] היה זה באתע' דלע' מצד עצמו כי חפץ חסד הוא (וכמ"ש בע"ח שתחלת האור והשפע מעצמות המאציל היה מצד עצמותו שטבע הטוב להטיב כי חפץ חסד הוא ואח"כ תלוי במעשה התחתונים כו') ועכשיו באתע' דלת' תליא מלתא וכח זה לעורר באתע' דלתתא ניתן לאדם דווקא כמ"ש ויהי האדם לנפש חיה כו', ויש להבין מהו לנפש חיה אם ר"ל בחי' החיות ממש הלא כבר נאמר ויפח באפיו נשמת חיים ולמה כפל עוד לומר לנפש חיה. אך הענין דפי' נפש חיה היינו בחי' שם דבר מקור לכל חיות כלומר דבר החי בעצם שיש בו כדי להחיות לכל חי וז"ש לנפש חיה עדימ הנפש החיה שבאדם שהוא בחי' מקור החיות הנמצא בגוף מצד התלבשותה והתפשטותה בגוף כך ויהי האדם לנפש חיה (כי בצלם אלקים עשה את האדם שהוא בחי' אדם תתאה בחי' מל' דאצ"י או בחי' ז"א וכמו שם חוה [מטעם] שהיא היתה אם כל חי כידוע), וזהו וירדו בדגת הים

והושיט אצבעו הקטנה בניניהו ושרפן: סנהדרין לה, ב. וראה לקמן ע' איכב. לעיל בחיב פי תצא ע' תרנג ושי"ג.

שר"ה בבחי' — אתעדלית: א: ההשתלשלות.

שר"ה ממלא — הנ"ל. . . כנ"ל: אב: הנ"ל. . . א: וד"ל. ב: כו.

כי חפץ חסד הוא [ב]: ליתא: מיכה ז, יח.

וכמ"ש בע"ח. . . שטבע הטוב להטיב: מובא בשם העץ חיים בעטרת ראש שער ר"ה פ"ח (ע"ט). ד"ה אתה אחד מכ"ק אדה"א [קולית תשכ"ה ע' 4. וראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א שם]. מאמרי אדה"א וקרא ח"א ע' קדו. ח"ב ע' תתבו. ובמאמרי אדה"א אתהלך לאונאי ע' קפו: ומ"ש בספרים ובשביל שדרך הטוב להטיב. ראה עמק המלך שער שעשועי המלך רפ"א. שער היחוד והאמונה פ"ד. שומר אמונים ויכוח ב ס"ד. ולהעיר משרת חכם צבי ס"ה.

וכמ"ש בע"ח. . . ואח"כ תלוי במעשה התחתונים: בלקוטי תורה כאן: כמ"ש בע"ח שם [שער הנסירה רפ"ב]. וראה גם שער (ח) דרושי הנקודות ספ"ו.

שר"ה התחתונים — באתע' [אב: האתע'] . . . ויהי האדם לנפש חיה: בראשית ב, ז.

כי בצלם אלקים. . . ז"א [אב: ד"א]. . . שהיא היתה אם כל חי כידוע [אב: כידוע]: נח ט, ו. . . בראשית

ג, ב.

וירדו בדגת הים ובעוף השמים: בראשית א, כו.

ובעוף השמים אע"פ שזה ממשלה בלבד אבל יתפרש ג"כ לשון ירידה והוא בחי' הורדת האור והשפע והחיות לכל הנבראים כולם בכל העולמות שהוא רק ע"י האדם דווקא שחיות כל חי בכל העולמות אינו אלא ע"י האדם לפי שהוא נעשה בצלם אלקים (דהיינו מטעם הנ"ל שבחי' בריאת אדם הוא בחי' פנימיות האור והחיות מתחלת ההשתלשלות וממנו נמצא מקור לחיות העולמות בחיצוניות כו') וכמו שנאמר באלקים חיים ואתה מחיה את כולם כך ע"י בחי' האדם אדמה לעליון להיותו בצלמנו כדמותנו ניתן לו כח זה באתע' דלת' שלו להמשיך כללות ההמשכה לכל השנה בפרטיות ברה"כ כנ"ל לפי שברה"ה נבא אדה"ר וכן בכל ניצוצ' מישאל יש כח זה ברה"ה להיותו חלק פרטי מנשמת אדה"ר שלכך נאמר אדם אתם קרוים אדם כו' ולכך דווקא באתע' דלת' שלנו תליא מילתא ברה"ה להמשיך על כל השנה. ובוזה מתורץ מה שנקבע ר"ה בא' בתשרי שבו נברא אדה"ר ולא ברה"ה באלול כו' וד"ל.

וזהו שאומרים ברה"ה זכרונות אתה זוכר מעשה עולם וזכרנו לחיים כו' מקדש ישראל ויום הזכרון וכה"ג כי הנה לשון זכירה אינו נופל אלא על דבר קטן הערך שאינו נחשב כ"כ בעיני האדם עד שיוכל לשכוח עליו ולאבדו מפני קוטנו אז שייך לומר בחי' הזכרון שיוזכר על אותו הדבר ולקיימו וכמו כן דבר שהוא בדרך מעביר בעלמא באדם כמו המתעסק בעלמא שאינו נותן לבו ומוחו בבחי' הפנימיות אלא רק כמתעסק בחיצוניות התנועה בלבד יוכל בקל לשכוח עליו ויתכן עליו שם זכירה שצריכין לזכור אותו עליו אבל דבר וענין שהוא בבחי' פנימיות נפשו לא שייך שם זכרון וכמו שלא שייך שם זכרון על חיי נפשו וכה"ג, ולפי זה יובן מזה ג"כ למעלה מ"ש אתה זוכר מעשה עולם כו' וכהאי גוונא שצריכין לעורר כביכול בחי' הזכרון למעלה על כל מעשה עולם ויצורי קדם הגם שנבראו ונוצרו מפעולתו המשכת אא"ס מ"מ אין זה רק מבחי' חיצוניות הנמשך רק מבחי' התגלות אא"ס, וזהו שנק' בחי' מל' כמ"ש מלכותך מלכות כ"ע ולכך אומרים מלכיות קודם לזכרונות מאחר שאין מקור חיות העולמות רק מבחינת החיצוניות כמתעסק בעלמא (כמו כח הפועל בנפעל כמתעסק בעלמא ששוכח על הרשימה מהכח שנשאר בפעולה ההיא) כך אפי' אור המאציל באצ"י שאינו אלא ע"י בחי' אותיות כמו אותיות הכתב וכה"ג צריך לבחי' הזכרון וקאי זכרון זה גם על עולם הנאצלים ולמעלה מעלה כו' וצריך לעורר בחי'

ואתה מחי' את כולם . . האדם אדמה לעליון . . בצלמנו כדמותנו: נחמי ט. ו. . נסמן לעיל ע' תשנ . .
 התחלת הכתוב וירדו.
 אדם אתם אתם קרוים אדם: יבמות סא, רע"א. וראה לעיל ע' תתמ.
 שריה התגלות — אא"ס [אב: אור] וחו' [א: חיון] . . מלכותך מלכות כ"ע [אב: מלכותך וכו']: תהלים
 קמ"ה יג.
 שריה על — הרי"א . . כו' [שכשריה וקאי]: אב: הרי"א . . כו'.

זכרון למעלה כדי שיהיה התחדשות האור שפעם ברה"ה, וזהו ג"כ על עולמות היותר עליונים שנק' יצורי קדם וכה"ג [מטעם הנ"ל] כאדם שזוכר על חפץ קטן כנ"ל משום דכולא קמיה כלא (דאפי' אור צח כו' אוכם הוא קדם עילות העילות) ואינו אפי' בערך טפה בים אוקיינוס להיותו למעלה מבחי' מספר כי האור אינו נמשך מעצמותו רק מבחי' מלכותו בלבד כנ"ל. וז"ש זכר רב טובך יביעו כו' פי' רק בבחי' הזכרון מרב טובו העצמי יביעו להיות מזה מקור חיותם וגם זה להודיע לבני האדם גבורותיו הן בחי' רבוי הצמצומים שצמצם אור א"ס א"ע עד אין מספר בכדי שיהיה מקור להשתלשלות העולמות דאבי"ע וד"ל. וזהו ענין השבח אתה זוכר כו' [כ"ן] כל סדר השבחים של מקום היינו ע"ד שאמרו במקום שאתה מוצא גדולתו שם אתה מוצא ענוותנותו כמ"ש במ"א וגם כאן להיות זוכר מעשה עולם הוא בחי' עונה וירידה גדולה כאדם שמשפיל א"ע לצמצם א"ע מאוד למטה על חפץ קטן ופחות הערך מאוד כנ"ל ואתה אנו מבקשים זכרנו לחיים להיות המשכת טובב בממלא שנק' חיים כמ"ש כי עמך מקור חיים כידוע וד"ל.

והנה ברה"ה אנו אומרים זה היום תחלת מעשיך וזכרון ליום ראשון ולכאורה זה תמוה דהלא ר"ה הוא יום שנברא בו אדה"ר שהוא יום ו' למע"ב ואיך אמר וזכרון ליום ראשון, אך הענין הוא לפי שסוף מעשה עלה במחשבה תחלה (שהאדם נאמר בו אחר וקדם צרתני אחר למע"ב וקדם למע"ב מטעם שהאדם הוא אדמה לעליון כנ"ל) וכמארז"ל בראשית בשביל ישראל שנק' ראשית ואע"פ שאדה"ר נברא ביום וא"ו ואפי' יתוש קדמו אך הטעם הוא כמאמר [רז"ל] ישראל עלו במחשבה תחלה פי' כי עשרה מאמרות נק' דבור והמחשבה קדמה לדבור עדי"מ באדם עיקר הנהגת דבורו ומעשיו הוא רק ע"פ המחשבה שנגמרה במוחו מכבר (ולמעלה נק' זה בחי' מחשבה הקדומה

דכולא קמיה כלא . . . אור צח כו' אוכם הוא: זהו בהקדמה יא, כ . . . נסמן לעיל ע' תיא. אפי' בערך טפה בים אוקיינוס: ראה אור התורה נצבים ע' אירג. ס"ע אירסה ואילך. זכר רב טובך יביעו . . . להודיע לבני האדם גבורותיו: תהלים קמ"ה, ז. יב. וראה לקמן ס"ע תתנב ואילך. במקום שאתה מוצא גדולתו: כ"ה בכ"מ בדא"ת. ראה מגילה לא, א ובדקדוקי סופרים שם. לעיל בח"א פ' אהתנו ע' קצט פכ"ד ואילך. ושי"נ. שריה וירידה — למטה: א"ב: לזכור. כי עמך מקור חיים: תהלים לו, י. ראה גם לעיל ע' תתט. ברה"ה אנו [א"ב: ליתא] אומרים זה היום: בחפלת מוסף. וראה גם לעיל ע' תתמ. שסוף מעשה עלה במחשבה תחלה: פיוט לכה דודי. אחר וקדם צרתני: תהלים קלט, ה. ראה בראשית רבא פ"ח, א. מאמרי אדה"ו פרשיות התורה ח"א ע' יז. תק"ע ע' טט. מאמרי אדה"א וישראל ח"ב ע' תרנו ושי"נ. במדבר ח"ב ע' תשנב. דרך חיים פס, ס"ע. תורת חיים בראשית ט, ס"ע"ב.

שהאדם הוא אדמה לעליון כנ"ל [א"ב: כו']: ראה גם לעיל ע' תתמד. בראשית בשביל ישראל שנק' ראשית: ראה לעיל ע' תתמא. ואפי' יתוש קדמו: בראשית רבא שם. טנהדרין לו, א. ישראל עלו במחשבה . . . קדמו למחשבה זו: ראה לעיל ע' תשסג. ושי"נ.

בעצמות) וכל הנהגת מעשה אבריו נשמעים הכל ונמשכים אחר המחשבה שבהעלם עצמותו כו', וכך למעלה כאשר עלה ברצונו הפשוט שנק' מחשבה הקדומה אלא אמלך כו' מזה נעשה מקור להשתלשלות העולמות כידוע וישראל עלו במחשבה הקדומה היינו שהם קדמו למחשבה זו להיות כי בשביל ישראל שנק' ראשית היתה מחשבה זו אלא אמלך לפי שסוף מעשה התורה ומצות דישראל עלו במחשבה תחלה כו' וע"י בחי' מחשבה זו נמשכים העשר ספי' באבי"ע, ונמצא מובן מזה שביים כרוא אדה"ר למטה נגמרה התהוות תחלת המחשבה הקדומה כו' וע"כ נק' תחלת מעשיך לפי שהמחשבה הקדומה הנ"ל נק' תחלת מקור כל מעשה ההשתלשלות דאבי"ע כו' וגם מפני שלגבי עצמות א"ס ממשכים בחי' המחשבה הקדומה הנ"ל נק' בחי' מעשה כמ"ש ביום עשות הוי"ה אלקים כו' גם העשרה מאמרות הרי נק' במדרש ובוהר בשם מחשבה אחת כידוע (דלגבי כל העולמות נק' מחשבה כללית ולגבי עצמות א"ס נק' עשרה מאמרות בחי' דבור כידוע שדבור שבליין נעש' בחי' מחשבה לתחתון וכמו כן יובן בבחי' מחשבה הקדומה כנ"ל וד"ל.

אך הנה הכח הזה הנותן לישראל באתע' דלת' שלהן להיות זה היום תחלת מעשיך מבחי' מחשבה הקדומה הנ"ל זהו שמפרש הטעם אחר שאמר זה היום כו' כי חק לישראל הוא משפט לאלקי יעקב פי' כי זה נתנת טעם הוא למ"ש זה היום כו'. והענין הוא כי הנה התורה נק' בחי' חוק ומזון לישראל כי פי' חוק הוא לשון מזון כידוע והיינו לפי שהתורה מלוּבַב בה בחי' חכמה עילאה דאורייתא מחכמה עילאה נפקת וא"א לנשמה שהיא בע"ג לקבל מא"ס בלחי בע"ג כ"א ע"י אמצעות התורה שנק' חוק ומזון ונעשית מזון להתפת ולחלקט בנפש האלקית בבחי' או"פ כמ"ש ותורתך בתוך מעי וכמ"ש לכו לחמו בלחמי כו' (כי מבחי' ח"ע [שבא"ס] יורד ומתלבש בבחי' מזון ונק' חטה ד"ב אתון דאורייתא) והמצות נק' משפט[ים] כתרגום על כמשפט הראשון כהלכתא קדמייתא לפי שהמצות הן נמשכות מא"ס ב"ה בבחי'

שורה בשביל — שסוף . . ונמצא: ב: שכל . . אב: וע"כ.

ביום עשות הוי"ה אלקים: בראשית ב, ד.

במדרש ובוהר בשם מחשבה אחת: וז"ה בכ"מ. בלקוטי תורה כאן מו, ג. ובמדרש' ובמאמרי אדה"ר מאור"ל ע' קלה ולקמן ע' תתפח: ובמדרש הנעלם. ובכ"מ בשם זהר בראשית: שמות. ראה זהר שמות כ, א. (תוספות) רע, ב. הנסמו במאמרי אדה"ר ויקרא ח"א ע' תד.

שדבור שבעליון . . מחשבה לתחתון: ראה לקמן ע' תתפ. מאמרי אדה"ר ויקרא ח"ב ע' תתקכ. בדריים ח"א ע' קלא.

כי חק לישראל הוא: תהלים פא, ה. ברכת זכרונות שם.

חוק הוא [אב]: ליתא] לשון מזון: רש"י ערובין נד, א ד"ה חוק. עירוך מערכת חק. ספר המאמרים תתס"ח ח"א ע' תכד. עטרת ראש דרוש לעשיית ע' נח.

דאורייתא מחכמה עילאה נפקת: נסמן לעיל ע' תשפד.

ותורתך בתוך מעי . . לכו לחמו בלחמי: תהלים מ, ט. משלי ט, ה.

חטה ד"ב אתון דאורייתא: ראה זהר בלק קפת, ב. תקוני זהר תטיט (קיד, ב. ד).

כתרגום על [ב]: ליתא] כמשפט הראשון כהלכתא קדמייתא: ראה תרגום אונקלוס מקץ מ, יג.

החיצוניות ההילוך וההמשכה בלבד כמ"ש הליכות עולם כו' הליכות אלי וכמו עד"מ ההולך ממקומו למקום נמוך הימנו שיוּרד ומתפשט מעצמותו בלבוש המקום שיוּרד והולך לשם כו' והיינו המצות שירדו בבחי' לבושים חיצונים לנפש (כי התורה בחי' או"פ והמצות בחי' או"מ דלבושין כידוע ומבואר במ"א) והוא מ"ש משפט לאלקי יעקב ביו"ד עקב בבחי' חיצוניות (ולישאל בבחי' המוחין לי ראש נמשך חק ומזון דאורייתא מח"ע דא"א וליעקב בבחי' נה"י דעקביים נמשך בחי' המשפט במצות בחי' חיצוניות) וז"ש כי חוק לישראל כו' ע"כ יש ביכולת כנסי' להיות זה היום תחלת מעשיך כו' מבחי' טובב הכלל[ני הגיל] לבחי' ממלא.

אך להבין איך ע"י תורה ומצות שנק' חוק ומשפט יהיה ביכולת זה לכנסי', הנה יש להקדים מה שנודע שהשמחה גורמת ענוה ושפלות שהרי המלך בשעת שמחתו מתגלה לכל עבדיו אפי' לקטני הערך ומשים א"ע כהדיוט להיות שוה בערך כבוד עמהם כאלו אינו מלך עליהם משא"כ שלא בשעת שמחה הנה הוא מרום ומנושא מאוד ויושב בהיכלו סגור ומסוגר ואינו משפיל א"ע לדבר אפי' עם השרים הגדולים מאן חשוב ומאן ספון כו', והטעם הוא כי השמחה גורמת ירידת הרוממות ולהיות יורד מגבוה לנמוך מאוד שהוא ענוה והשפלה (לפי שהשמחה היא גילוי עצמותו לירד ולהשפיל א"ע להתגלות כל מצפוננו לכל משא"כ בהיותו בהעלם עצמותו שאז הוא בהתנשאות עצמותו היפך ההתגלות שהוא השפלות כו'). וכך יובן למעלה בחי' השמחה העליונה שבעצמות המאציל שגורמת בחי' ענוה ושפלות מלך מלכי כו' לירד ולהתגלות למטה מטה מאוד (כמו במ"ת דכתבי ביום חתונתו

הליכות עולם [א"א]: ניתוסף לו: תהלים סח, כה.

כו' הליכות אלי [כ"ז ליתא ב"א. ב: הליכות אלי כו', כתוב זה בא לפני הכתוב הליכות עולם] . . . ממקומו [א]: ממקום גבוה: חבוקק ג, ה. התורה . . . או"פ . . . והמצות בחי' או"מ דלבושין: ראה תניא פ"ה. לקמן ע' אנ"ד. מאמרי אדה"א ויקרא חי"ב ע' תקד ואילך.

יעקב ביו"ד עקב: ע"ז חיים שער (ג) סדר אצ"י למהר"ו פ"ב. פרדס שער (כג) ערכי הכינויים בערכו. תורה אור ר"ש ויצא. מאמרי אדה"א פרשיות התורה ח"א ע' קנב. לקמן ע' א"ע. ולישראל . . . לי ראש: ראה פרי ע"ז חיים שער (כ"ט) הלולב פ"א. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' צה ושי"ג. דברים ח"ב ע' שצ ושי"ג.

טו"ה (ולישאל — דא"א: א"א: דא"ס.

שהשמחה גורמת ענוה: וז"ה בלקוטי תורה כאן מו, רע"ד. ראה ד"ה יוספו ענינים בה' שמחה בספר המאמרים תקס"ב ע' נא ואילך ולכ"כ אדה"א [קה"ת תשמ"ה. יודפס בעז"ה במאמרי אדה"א נביאים]. אור התורה נצבים ע' אירטו רפ"ג. [כ"ך ה' ע' ביעד.

ומשים א"ע כהדיוט . . . עמהם: בלקוטי תורה כאן מוסיף: וכמ"ש יודד מכרכר כו'. (בשמאל ב' סימן ו'). מאן חשוב ומאן ספון: מועד קטו כ"ה, א.

בבית דכתיב ביום חתונתו וביום שמחת לבו: שיר השירים ג, יא. ראה רש"י ומצודת דוד שם. תענית כו, ב (במשנה). ספר הערכים חב"ד כ"ך ב ע' תי הערה 104.

במ"ת . . . בשולות וברקים . . . יורד הו"ה כו' אנ"י: יתרו יט, טו. כ. כ. ככ.

וביום שמחת לבו שאז נתגלה למטה מטה בקולות וברקים כמ"ש וירד הוי"ה כו' אנכי כו'), וזהו בחי' [ז'] מקיפין דזמן שמחתינו בז' ימי החג שיורדים ומתגלים למטה [מטה] כמ"ש וימינו תחבכני גם לפחותי ערך כמו לנשמות בע"ג כו' (ובוזהר נקראין ז' אושפיוזין עילאין כמ"ש במ"א), ובחי' השמחה למעלה הוא בא ע"י אתע' דלת' בשמחה שלמטה כמו ישמח ישראל בעשו שאז ישמח ה' במעשיו כו' וכיוצא, וכמו כן בהיות האדם עובד ה' בשמחה ובטוב לבב וכמ"ש עבדו את ה' בשמחה כו' נתעורר מלמעלה בחי' שמחה ועי"ז נמשך ירדת האור עצמות א"ס למטה מטה ומתגלה מכל בחי' [פנימיות] המצפונים שבמאציל עד"מ בשמחת אדם שמתגלה כל מצפוניו הנסתרים מפני שהשמחה היא התגלות התענוג הפשוט. וז"ש תחת אשר לא עבדת את ה' אלקיך בשמחה ובטוב לבב מרב כל פי' יותר מרוב כל שהוא חיי העוה"ב ישמח בה' הרבה יותר מפני שעוה"ב אינו אלא הארה כו' מצומצמת מבחי' עונג העליון שנק' עדן ובשמחה בה' הרי יש [בחי' התגלות עצמות התענוג הפשוט שבעצמות המאציל שנק' שעשועי המלך בכל [בחי' פנימיות עצמותו כו'.

ולזהבין זה בתוס' ביאור, הנה ידוע שאין לך עשב מלמטה שאין לו מזל המכה אותו ומגדלו כו' והמזל מקבל מהעליון הימנו כי גבוה מעל גבוה כו', וכן הוא כירידת השתלשלות בתענוגים שתענוגי עוה"ז הגשמיים כולם נשפעים מן המזלות, ותענוג הגשמי אין לו ערך כלל לגבי תענוג הרוחני [וגם התענוג הרוחני] שבע' שרים נמשכה רק מבחי' פסולת התענוג שיורד להם משמרי האופנים (כמ"ש במ"א ע"פ ונשב בגיא מול בית פעור כו' שהמלאכים [ה]נק' קרביים מבררים ומשפיעים הפסולת למטה כו'), וגם בבחי' התענוג העליון שבקדושה יש בו עילוי אחר עילוי כמו ג"ע דעשי' ויצירה עד ג"ע [העליון] דבריאה כו' ומבריאה לאצ"י, ובחי' מקור התענוגים שבג"ע נק' עדן כמ"ש ונהר יוצא מעדן ונחל ונחל עדניך תשקם כו', וידוע שעדן הוא

כמ"ש וימינו תחבכני . . . בעיני [כ"ה בהכתי"י]: נסמו לעיל ע' תתלט.
 ובוהר נקראין ז' אושפיוזין עילאין: ראה זהר אמור קג. ב. קד, א [ולכאור כצ"ל בסידור (דלהלן ששם נדפס דקע"ד)] סידור שערי הסוכות רנב, ג.
 ישמח ישראל בעשיו . . . ישמח ה' במעשיו . . . עבדו את ה' בשמחה: תהלים קמט, ב. קד, לא. ק. ב.
 תחת אשר לא עבדת: תנא כה, מז. ראה לקוטי תורה כאן מז, ד. בהעלתך לג, ד. סידור שערי האילול רכו, ג.
 ספר המאמרים תקס"ז ע' סו ואילך ומקבילו בתורה אור תצוה פא, ב ואילך.
 שאין לך [א]: ליתא] עשב מלמטה [אב]: ליתא] שאין לו מזל המכה אותו ומגדלו [אב] (במקום התיבות המכה אותו ומגדלו): המגדלות: ראה בראשית רבה פי"ג, ה. השמטות לוח"א רנא, א. וזה תרומה קעא, ב. קדושים פו, א. מורה נבוכים ח"ב פי"ג. מאמרי אדה"ז מאד"ל ע' קלה. לקמן ע' תתעו. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תרב. ושי"ג. במדבר ח"ב ע' תתעא. דברים ח"ב ע' תרפב.
 כי גבוה משל גבוה: קהלת ה, ז.
 ונשב בגיא מול בית פעור: ראה ספר המאמרים תקס"ב ח"א ע' פט. ובארוכה לעיל כח"א פי' ואתחנן ע'
 קנה ואילך. סה"מ תקס"ה ח"א ע' ה ואילך. ענינים ע' טו. נביאים ע' רכג.
 ונהר יוצא מעדן . . . ונחל עדניך תשקם: בראשית ב, י. תהלים לו, ט.

רק בחי' הארת התענוג המצומצם בחכמה שאינו אלא הארה קטנה ואין לה ערך לגבי עצמות התענוג הפשוט, עדי"מ אדם שממציא איזה שכל וחכמה שנופל [לן] תענוג באותו שכל כי בחכמה עצמה אין בה תענוג רק שנמשך התענוג בחכמה והרי עצמיות התענוג העליון הריכה יותר מבחי' התענוג שבחכמה, וכמו כן בחי' עדין אינו אלא זיו והארה מעצמות התענוג הפשוט שבעצמות אא"ס הסיכיע שהוא מקור כל התענוגים הפשוטים גיב כמ"ש כי עמך מקור חיים פי' גם מקור כל התענוגים הפשוטים שלמעלה (כי לגבי עצמות אא"ס גם בחי' תענוג פשוט הארה בעלמא נחשב, עדי"מ בעצמות נפש האדם שגם אם יתגלה תענוג [הפשוט] מנפשו אין זה כל עצמות נפשו ומאתו ממש רק שכל נפשו מלוכשת בתענוג הפשוט הזה כידוע, וכך למעלה הנה עצמות אא"ס נק' סתימא דכל סתימין או עתיקא דעתיקין דהיינו שגם בחי' מקור התענוגים העליון [הנעלם] הוא סתום ונעלם ונק' סתימא דכל סתימין או עתיקא דעתיקין כמ"ש במ"א שגם אור צח כו' אוכם הוא קדם עילות העילות ולית מחשבה תפיסא ביי' אפי' מחשבה דא"ק כו' שאינו מושג גם בחכמה הקדומה דא"ק כו', וגם מקור בחי' התענוג הפשוט שלמעלה גם מבחי' חכמה הפשוטה אין לו ערך לגבי העצמות ממש, ואפי' בחי' מקור כל התענוגים הפשוטים בטלים לגבי עצמותו ממש כמ"ש כי עמך מקור חיים כו' כנ"ל וד"ל.

וז"ש נפלאותיך ומחשבותיך אלינו אין ערוך אגידה ואדברה עצמו מספר, פי' פלא העליון הוא בחי' מקור התענוג הנעלם שאינו מושג גם בחכמה כנ"ל וד"ל, ועי"כ נק' פלא כמו כי יפלא ממך כו' כידוע וכתיב עושה פלא שהפלא נחשב רק בחי' עשי' לגבי אדון כל הנפלאות, ומטעם הנ"ל. וזהו נפלאותיך הנעלמים בעצמות מקור כל התענוגים הפשוטים ומחשבותיך הנגלים מהם בחכמה שנק' מחשבותיך אלינו בא לידי גילוי מן [הנ]עלם וכמ"ש עושה פלא, אך הם באים מבחי' מקיף, וז"ש אגידה ואדברה בבחי'

כי עמך מקור חיים: תהלים לו, י. ראה מאמרי אדהיא במדבר חיב עי תקכו ואילך. עי תקמ. עי תרצד ועי תשלג. דברים ח"א עי סה ושי"ג.

סתימא דכל סתימין: נסמן לעיל עי תשמו.

עתיקא דעתיקין: ראה זהר [אדרא רבא] נשא קכת סע"א. ורע"ב.

כתיש במ"א שגם [א]: כמאמר דגם [ב]: וכמ"ש במ"א וגם] אור צח: ראה לעיל עי תת"א.

ולית מחשבה תפיסא ביי': ראה תקוני זהר בהקדמה יו, א.

נפלאותיך ומחשבותיך אלינו אין ערוך [כי תיבית אלו ליתא בא"ב]: תהלים מ, ו [ושם: ערך אילין].

פלא כמו כי יפלא ממך: שופטים יו, ח. ראה סידור שבהערה הבאה.

עושה פלא: בשלח טו, יא. ראה סידור שחרית פט, רע"ב. נדפס גם בתורת חיים ויחי צוה, ג. תורה אור

בשלח טו, א. מאמרי אדהיא במדבר חיב ריע תקצב.

נפלאותיך . . . ומחשבותיך: ראה תורה אור מקץ לא, סע"ג ואילך. תורת חיים שם עט, ג ואילך. מאמרי

אדהיא וקרא חיב עי תצ ועי תקית.

עושה וכמ"ש — מבחי': א: בבחי'.

המשכה וגילוי ומ"מ עצמו מספר שאין נודעים בבחי' אור וכלי שנק' ספירות (וגם הם באים ע"י ריבוי הצמצומים מלספר מטעם הנ"ל). וזהו שורש התורה ומצות, דהנה הגם דאורייתא מח"ע נפקת שרשה בכתר שבח"ע שהוא בחי' התענוג שבח"ע בבחי' מקיף, והיינו מ"ש בתורה ואהי' [אצלו כו'] שעשועים יום יום פ"י שעשועים העצמיים כו' כמ"ש במ"א, והמצות שרשם בבחי' י"ג חיוורתי דגולגלתא דא"א שהמה שורש תרי"ג ארחין תרי"ג מצות ששם שורה בחי' הארת מקור התענוג הפשוט שבעצמות אא"ס כידוע המאיר בבחי' מקיפין על הראש, וע"כ המצות הם תרי"ג אותיות כתר כידוע ששם הוא השראת עצמות מקור כל התענוגים הפשוטים שבעצמות אא"ס שבא רק בבחי' מקיף על גבי הגולגלתא ולא בא בבחי' פנימיות (גם לא בחכמה דא"ק) כו', והטעם שבמצות דוקא לפי שהמצות הם בחי' פנימיות הרצון והרצון מלביש לתענוג הנעלם שלא יתגלה [כמו שתוק כך עלה במחשבה] כי אין טעם לרצון פ"י אין טעם ותענוג נגלה ברצון כו' וכך במצות שנאמר ריח ניחוח כו' לפניו כמה שאמר ונעשה רצונו שהנחת רוח ותענוג זה נעלם הוא בקיום רצונו כו' וא"א להתגלות גם במקור ח"ע שנק' עדן כו' וע"כ יפה שעה אחת בתשובה ומע"ט בעוה"ז מכל חיי העוה"ב כו' ושכר מצוה מצוה עצמה כו' כמ"ש במ"א וד"ל.

ובכלל זה יובן טעם וענין הנ"ל בבחי' וטוב לבב מרוב כל דחיי עוה"ב כו', כי הנה השמחה אינה באה רק מצד התגלות התענוג כנראה בחוש שכל שעונג נפלא יותר יבא בגילוי יותר יותר תגדל השמחה לבא בגילוי ובהפלאה רבה ע"כ תולדות והתהוות גילוי השמחה בלב אינו אלא לפי המדה של התענוג הבא בגילוי אם מעט או רב. ולפי זה יובן ג"כ שבחי' התגלות עצמות התענוג הפשוט העליון שבמצות גורם שמחה רבה בגילוי למעלה ונק' שמחה של מצוה להיות עונג וחדוה במקומו כו', והשמחה גורמת בחי'

דאורייתא מח"ע נפקת: ראה לעיל ע' תתמו.

דאורייתא . . שרשה בכתר: ראה הנסמן במאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תסא.

ואהי' . . שעשועים [א"ב]: ניחוסף כו' ותיבות יום יום ליתאן: משלי ח, ל. וראה לעיל ע' תשעט.

והמצות . . י"ג חיוורתי . . תרי"ג ארחין: ראה זהר (אורא רבא) קכת, ב. עץ חיים שער (יג) א"א פ"ה.

מבוא שעריים שי"ג ח"ב פ"ט. מאמרי אדה"א אהלהלך לאוניא ע' פב. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תתני. ע' תתקו.

המצות הם תרי"ג: תרי"ג מצות דאורייתא ח" מצות דרבנן או דבני נה.

תרי"ג אותיות בתר: מובא גם בליקוטי תורה כאן מו, ד. לקמן ע' תתפס. מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע'

שעו וע' חקלה.

שתוק כך עלה במחשבה: מנחות כט, ב.

שנאמר ריח ניחוח כו' לפניו [א"ב]: שאמר נחיר לפני — ועד"ו מובא בליקוטי תורה כאן] כמה שאמר:

ויקרא א, ט. ראה ספרי פינחס כה, ה.

יפה שעה אחת . . ושכר מצוה מצוה: אבות פ"ד, מ"ו. מ"ב. ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ס"ע מג

ואילך. לקמן ע' תתפס. ושי"ג.

עונג [א]: ערו. וכ"ה בליקוטי תורה כאן] וחדוה במקומו: דברי הימים"א טו, כג.

העונה והשפלות [כּי נגלה כל מצפוניו כּנ"ל]] להיות גילוי אא"ס למטה [מטה] מבחי' טובב הכללי הנ"ל לבחי' ממלא [ו]היינו ע"י שמחת אדם מלמטה שבא מצד התענוג על ה' בעונג גילוי ביותר במצוה שעושה שאו נמשך מבחי' התענוג הפשוט שבמצות להיות עוז וחדות ה' מתגלה למטה מטה כּנ"ל. וזהו הטעם שע"י תורה ומצות שישראל עושין בשמחה יש ביכולת כּנס"י להמשיך מבחי' טובב לממלא בכלל שזהו מ"ש כי חק לישראל כּו' וכּנ"ל מפני שגורמת עונה ושפלות כּנ"ל וד"ל. וזהו שוש אשיש בהוי' כּו', פ"י כי אשיש הוא לשון אפעיל שהוא פועל יוצא לזולתו כמו שארז"ל הוא אינו שש אבל אחרים [מ]שיש כּו', דהיינו שכּנס"י אומרת אפעיל הששון והשמחה בהוי"ה להיות שש ושמח כּמ"ש כּן ישיש ה' עליכם וכו' וכן ישמח ה' במעשיו וכה"ג הוא בחי' התגלות התענוג הפשוט בבחי' שמחה של מצוה למעלה להיות עוז וחדוה במקומו ע"י המצות כּנ"ל באריכות. וז"ש אשיש בהוי"ה שיהי' עי"ז בחי' תוספת גילוי אא"ס בשם הוי"ה יו"ד חכמ' ה' בינה ואיז מדות כּו' שזהו כללות כל האצי' כידוע וע"י המצות נמשך תוס' אור מהעלם עצמיות התענוג הפשוט לידי גילוי כּנ"ל מטעם הוה [ש]שורש [כל] המצות הן בחי' פנימיות העונג העליון כּו' וד"ל.

והנה כל המשכות העונג העליון המלוּבש בתורה ומצות אנו ממשכיכם כל השנה, אבל ברי"ה הנה הוא בחי' התחדשות חיות כללי על כל השנה בבחי' עולם שנה נפש הנ"ל מבחי' מקור הראשון מבחי' טובב הכללי כּנ"ל, איז המשכת התו"מ גם מכל השנה שעברה מספקת להמשכה כללית זאת בהתחדשות אור חדש (כי מעשה התחוננים כמו בתו"מ אינו מועיל רק לעורר בחי' חפץ חסד הקדום שלפני ההשתלשלות בלבד אבל לא התחדשות אור חדש כללי [מחדש] לגמרי כמובן בע"ח במ"א), ובפרט מי שפגם וחיסר אור בהעדר איזה מצוה וכ"ש בפגם ל"ת, אשר לזאת נקבע יום מיוחד שהוא ר"ה להמשכה חדשה הכללית ע"י השופר דוקא. וז"ש תקעו בחודש שופר בהתחדשות של שופר של שנה זו וכּנ"ל. דהנה ע"י השופר נמשך ג"כ מבחי' פנימי' התענוג הפשוט שבעצמות אא"ס למעלה מעלה מבחי' פנימיות העונג העליון המתלבש בתו"מ שאינו נמשך ומתלבש רק בבחי' חיצוניות ומקיף לבד אבל ע"י השופר מתגלה בבחי' פנימיות יותר וכּמ"ש עלה אלקים בתרוּעה

ש"ה כי [אב: ליתא] . . אפעיל [א: מפעיל. ב: מתפעל. בלקוטי תורה כאו מה, א: הפעיל] . . הוא אינו שש אבל אחרים (משיש: מגילה י, ב.
 כן ישיש ה' עליכם . . ישמח ה' במעשיו: תבא כה, סג . . תהלים קד, לא.
 יו"ד חכמ' ה' בינה ואיז מדות: ראה תקוני יתר בהקדמה ו, ב. אגרת התשובה פ"ד.
 כמובן בע"ח במ"א [אב: ליתא]: ראה לקוטי תורה אמור לג, ג ומקבילו בספר המאמרים תקס"ג ח"א ע' שסו. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תרכ"א ואילך.
 ש"ה אור — מצוה . . ל"ת [א: מ"ע . . מלית] . . תקעו בחודש שופר: תהלים פ"א, ד.
 עלה אלקים בתרוּעה: תהלים מ"ו, ו.

הוי"ה בקול שופר כו' (כמ"ש בפע"ח בכוונות התקיעות שנתאדם פני התוקע מהארת פנימיות ע"י עתיק יומין כו'), וע"כ יש ביכולת המשכ' פנימיות כמו למלאות גם כל [בחי'] חסרון [ופגם] שנעדר האור ע"י ביטול מ"ע ומצות ל"ת מפני שבחי' המשכה זאת נמשכה מבחי' פנימיות אא"ס שבעונג העליון הפשוט שנקרא שלימותא דכולא כו' אשר שם נאמר אם צדקת מה תתן לו כו' דקמי' כחשיכה כאורה כו' וכמ"ש במ"א.

אך הנה בחי' הגילוי או"פ כזה אינו בא ע"י השופר רק בסיבות התקיעות בסדר דשברים תרועה כו' שהוא גנוחי גנה וילולי יליל שכל זה הוא בחי' בכי' כדי לעורר בחי' רחמים רבים עליונים מבחי' י"ג מדה"ר הנזכר בכתוב (וכמשל שעשועי [ה]אב לבנו שהוא מתגלה בפנימיות בתגבורת יותר כשרואה בכיתו כו' והוא בחי' הגבורה שבתענוג שבא בתגבורת יותר מכפי המדה כשבא מצד המנגד לו, וראי' מתענוג [תמיד'] שאין כתענוג שבא לפרקים כאשר נתבטל והי' לו מנגד אזי יוגבר ביותר התענוג, כמו האב שרואה בנו לפרקים רחוקים שמצד הריחוק יבכה בהתראותם ובסיבת הבכי' נכמרו רחמי האב ביותר יותר יגבר התענוג אח"כ כו' וכך הוא באהבה [ו]תענוגים שבין איש לאשתו כו' וד"ל. כי הנה הבכי' הוא על בחי' הריחוק מעצמו' אא"ס והוא כאשר יתבונן בריחוק אא"ס העצמות מן הע[ע]ולמות להיות כי ע"י רבוא רבבות צמצומים נתצמצם אא"ס עד אין קץ וחקר עד שנראה ונגלה בחי' כבוד מלכותו בהתהוות ד' עולמות אבי"ע כמ"ש מלכותך מלכות כ"ע כו', וז"ש אגידה ואדברה עצמו מספר פי' אגידה לשון המשכה כמו נהר דנגיד כו' ואדברה בחי' ממכ"ע באות[יות] הדיבור עצמו מלספר הצמצומים הרבים עד שאגידה ואדברה להיות בבחי' טובב וממלא (או כפשוטו שעצמו מלספר מלהביא בגילוי טובב וממלא שהוא להגיד ולדבר איתם כו').

וז"הו זכר רב טובך יביעו רק בחי' זכר בעלמא מרב טובו העצמי בא ע"י ריבוי צמצומים בעלמא ואותן יביעו כו', וכן יתפרש כבוד מלכותך יאמרו שהוא בחי' מל' דא"ס שלפני הצמצום, וגבורתך ידברו בחי' ריבוי גבורות וצמצומים עד שנגלה בחי' המל', וז"ש להודיע לבני האדם גבורותיו

בפע"ח בכוונות התקיעות . . . ט"י [אב]: ליתא: שער (כו) השופר פ"א. פיג. וראה גם לקמן ע' תתע. ע' תתס וע' א"ד.

שלימותא דכולא . . . אם צדקת מה תתן לו: עבודת הקודש ח"א חלק היחוד רפ"ח . . . איוב לה. ז. גנוחי גנה וילולי יליל . . . מבחי' [א]: ממקור: ראש השנה לג. ב. ל. ד. א. וראה גם לקמן ע' תתסט. אי יוגבר ביותר התענוג: אב: שיוגבר ביותר.

מלכותך מלכות כ"ע כו' [אב]: מלכותך כו'. . . נהר דנגיד: תהלים קמה, יג . . . דניאל ז. [ושם: נהר ד' נור נגד].

זכר רב טובך יביעו . . . בעלמא ואותן [אב]: בעולמות ואותן: תהלים קמה, ו. כבוד מלכותך . . . וגבורתך . . . וז"ש [א]: ושהי' להודיע לבני האדם: תהלים שם קמה, יא. יב.

ריבוי הצמצומים (כמו הגיבור שמושל בר[ו]חו כו'), ואז נגלה כבוד הדר מלכותו באבי"ע. ובהתבוננות כזאת להיות כי נפש האדם תחשוך לדבקה בעצמות אא"ס ממש דוקא והוא מתעלם בכמה מיני העלמות וצמצומים רבים כנ"ל אזי יתעורר בכח' מאד על העדר גילוי עצמות אא"ס ב"ה, ויש ק"ו מבכ"י שבוכים עוברי גיהנם כמ"ש עוברי בעמק הבכ[א] שהוא על העדר גילוי אור אלקי בחי' עוה"ב שהוא רק זיו והארה בעלמא מבחי' מקור כל התענוגים הנ"ל, ואם ע"ז אמרו על אלישע אחר מוטב דלידייני וליתי לעלמא דאתי מכ"ש וק"ו שיש לבכות הרבה יותר וכדאי לסבול כל היסורים וכו' על הסתלקות והעלם גלוי העצמות אא"ס באבי"ע שהוא מקור כל התענוגים הפשוטים כמ"ש כי עמך מקור חיים כו' וד"ל. ואמנם הנה עיקר בחי' ככ"י זאת היא באה מצד העדר אור התענוג כמו האדם שחושק להתענג בעונג נפלא ומונעים ומעלימים אותו ממנו שיבכה עד"מ התענוג של אב לבנו כנ"ל, וזהו הטעם שבכ"י זאת גורמת בחי' גילוי פנימיות עונג העליון המלוכבש ב"ג מדהיר ע"י ריבוא רבבות מדריגות וצמצומים שנק' גבורתיך. וזהו ע"י ענין חקיעת שופר בתקיעות דגנוחי גנח כו' ע"ז [דוקא] מתעורר למעלה מבחי' פנימיות העונג שבי"ג מדהיר כנ"ל וד"ל.

תגיל נפשי באלק"י כו', פי' אלקי הוא בחי' [ה]צמצום דשם אלקים כמ"ש כי שמש ומגן הוי"ה אלקים ששם אלקים הוא כמו מגן ונרתק לשמש המעלים ומסתיר על שם הוי"ה, ולזה רמז[ו] רז"ל לעתיד לבוא הקב"ה מוציא חמה מנרתיקה שהוא גילוי שם הוי"ה שנגלה מצמצום דשם אלקים שנק' נרתיק לחמה כמ"ש כי שמש ומגן הוי"ה אלקים וכמ"ש ונגלה כבוד הוי"ה דוקא וכמ"ש במ"א, והיינו מפני שאין ביכולת המקבלים לקבל מבחי' פנימיות דשם הוי"ה שבעצמות רק ע"י בחי' אלקים שהוא הצמצום, וגם זאת נאמר שום תשים עליך מלך בבחי' מקיף בלבד כמ"ש וכולם מקבלים עליהם [עליהם] דוקא וע"כ ממילא תפול עליהם אימתה ופחד כמאמר החיות זעות מחיל כסא כו', וכך הוא המדה בכל מקום שאין האור יכול לבוא בבחי' פנימיות במקבל כ"א בבחי' מקיף שיפול בחרדה ורעדה כמו חברי דניאל שחרדה גדולה נפלה עליהם כו', וכך הי' במעמד הר סיני ע"י קול השופר

עוברי בעמק הבכנא): תהלים פד, ז. ערובין יט, א.
אלישע (X) ובלקטי תורה כאן מה, א: ליתא] אחר מוטב דלידייני וליתי לעלמא דאתי [X: ליתא]:
חגיגה טו, ב.
כי עמד מקור חיים: תהלים לו, י.
כי שמש ומגן הוי"ה אלקים: נסמו לקמן ע' תתקכ.
לעתיד לבוא הקב"ה מוציא חמה: ראה עבודה זרה ג, סע"ב. תורת חיים בראשית לה, א. לקמן ע' אנו.
לעיל בחי' פי' ואתחנן ע' סכב ושי.
ונגלה כבוד הוי"ה: ישע"י מ, ה.
שום תשים עליך מלך . . . וכולם מקבלים עליהם: שופטים יז, טו . . . ברכת יוצר.
חיות זעות מחיל כסא: ראה פסוק והחיות (מוסף ליום א וב דריה גוסח אשכנז בנוסח הקדושה).
חברי דניאל שחרדה גדולה נפלה עליהם: דניאל י, ז. ראה מגילה ג, א.

דכתיב וקול שופר חזק מאד ויחדד כל העם אשר במחנה כו' וכל העם רואים את הקולות כו' וינועו כו' מפני שבחי' המשכה העליונה שבשופר שהוא בחינת פנימיות עונג העליון שא"א לבוא בבחי' גילוי בפנימיות כ"א בבחי' רעדה וחרדה כו', ולפי' הרי החרדה והרעדה מבחוץ ותוכו רצוף הגילה והחדוה בבחי' גילוי פנימיות העונג העליון שנמשך ע"י השופר ואין השמחה נגלית מבחוץ כלל ואדרבה רעדה מבחוץ וכמ"ש וגילו ברעדה במקום גילה שם תהא רעדה כו'. וזהו תגיל נפשי באלק"י בחי' גיל[ה] שהוא מכפנים דוקא והיינו באלק"י בבחי' הצמצום דשם אלקים המסתיר שא"א לבוא בבחי' הפנימיות ע"כ אמר תגיל בגילה מכפנים כו' וד"ל.

וזהו ג"כ מ"ש בכסא ליום חגיגו, פ"י בכסא בחי' כסוי והסתר דהשמחה והעונג מתכסא ונסתר שלא תהא נגלית רק בפנים כי החרדה ורעדה שבר"ה ע"י השופר מסת[נ]ים ומעלימים את העונג שלא יהי' רק בבחי' גילה מכפנים כנ"ל. אך בחי' התכסות הזאת שבר"ה שהחרדה מכסה על השמחה הנה ליום חגיגו שהוא בחג הסוכות שנק' חג סתם אז תתגלה, וזהו בכסא שבר"ה תתגלה ליום חגיגו כי אז תבוא השמחה והעונג שהי' מוסתר לידי גילוי, ונק' זמן שמחתינו כידוע וד"ל. וזהו שמאלו תחת לראשי [זה ר"ה] בחי' שמאל דוחה ולא דוחה לגמרי ח"ו אלא דחי' זו היא בחי' כסוי השמחה בבחי' החרדה ואיזה זאת שגורמת שהחרדה היא נמשכה מבחי' השמאל העליון בחי' הדיון. ואמנם שמאל זה הוא תחת לראשי, פ"י שאינה בחי' שמאל דוחה כאמת רק כדי לבוא על ידה נשיאות ראש עד"מ שבשמאל מניח תחת הראש להגבי' מנפילתו, והוא מר"ה עד חג הסוכות כדי להיות בחג הסוכות בחי' התגלות הכיסוי הנ"ל, ואז נאמר וימינו תחבקני עד"מ החובק לחכירו שמקיפו ומסבבו מכל צד שלא יפרד לעולם, כך בחי' הסכך דסוכה בחי' מקיפים עליונים בחי' חבוק וקרבת ה' לישראל לסוכבן מכל צד שלא יפרדו מאחדותו לעולם, וז"ש וימינו תחבקני וד"ל. וזהו מן המיצר קראתי י"ה מבחי' המיצר דר"ה ענני כמרחב י"ה בבחי' מקיפים דסוכות מן המיצר נעשה מרחב כמו לאחר ששמאל דוחה ימינ' מקרבת וכו'.

וזהו ענין ניסוך המים בחג דוקא דכתיב ושאתם מים בששון ממעיני הישועה שהיתה ניסוך המים ע"ג המזבח בשמחה גדולה ונק' שמחת

וקול שופר חזק . . . אשר במחנה [אב: ליתא] . . . וכל העם רואים: יתרו יס, טו, כ, סו.
וגילו ברעדה במקום גילה: נסמן לעיל ע' תתלט.
בכסא ליום חגיגו: נסמן לעיל ע' תשצב.
שמאלו תחת לראשי . . . שמאל דוחה: נסמן לעיל ע' תתלט . . . נסמן בסמוך הערה ד"ה: ששמאל.
וימינו תחבקני: המשך הכתוב שמאלו.
מן המיצר קראתי י"ה: תהלים קיח, ה.
ששמאל דוחה ימינ' מקרבת: ראה סוטה מו, א. לעיל בחיב פ' תצא ע' תרד ובהנסמן שם.
ושאתם מים בששון . . . ניסוך המים ע"ג המזבח בשמחה: ישעי' יב, ג. סוכה מה, ב.

בית הש[ו]אבה, ולכאורה אין שייכ[ו]ת לשמחה עם המים כי אין המים משמחים אלא היין דוקא כמ"ש ויין ישמח לבב אנוש ואין שמחה אלא ביין כידוע. אך הענין הוא דהשמחה שמו היין הוא מצד עצמות היין שהוא משמח בעצם, וכך הוא בחי' השמחה בה' למעלה בניסוך היין ע"ג הזובח בכל השנה שהוא בחי' שמחה עליונה ביין שיצא סוד ה' מפני שמשמח אלקים כו' מצד עצמו, והוא בחי' או"פ דשמחה, אבל שמחה שבחג הסוכות הוא בחי' אור מקיף שהשמחה באה מלמעלה מעלה שאין אורה מוגבלת בכלי כלל ע"כ אינה מתלבשת ביין אלא במים דוקא כמו המים שאין בהן שמחה מצד עצמותן רק שבהן נגלה שמחה עליונה מבחי' מקיף בהעלם וע"כ היו מנסכים מים דוקא ממעיני הישועה בשמחה, ונק' שמחה של בית הש[ו]אבה כי לא נכנסה נפש בבחי' או"פ רק בבחי' או"מ (והוא בחי' הביטול כריקוד כמו הלל הזקן שהי' מרקד ואומר אם אין אני כאן מי כאן כו', והיינו בבחי' הביטול מחכמה שהוא בחי' המים, משא"כ היין שהוא בחי' בינה שהוא שמחה מורגשת בהתלהבות כו' וד"ל וכמ"ש במ"א), והיינו לפי ששמחת חג הסוכות נמשך מבחי' פנימיות עונג העליון המלוּבש ב"ג מדה"ר שמרומם ומנושא מימות עולם וא"א לבוא לידי גילוי רק בבחי' מקיף למטה כמ"ש המלך המרומם לבדו כו' ע"כ ברחמיך הרבים רחם עלינו דהא בהא תליא דמעוצם הרוממות נמשך רחמים רבים וכו', והיינו ד' מקיפים אדון עוזינו צור משגבינו מגן ישעינו משגב בעדינו וד"ל.

וזהו כי הלבשני בגדי ישע, פי' בגדים הם בחי' מקיפים (כידוע שבחי' המקיפים שורים ע"ג הבגדים ששורש הלבושים מבחי' המקיפים), ונק' בגדי ישע מלשון וישע הוי"ה אל הבל ואל מנחתו שענינו שהוא פונה עצמו אליו, כמו עזימם אדם כשיראה פנים של חיבה יפנה א"ע ממקומו אל מקום האהוב דהיינו שמושך א"ע, והוא מבחי' המקיפים שמושכים את כל האדם עם

ו"ן ישמח לבב אנוש ואין שמחה אלא ביין: תהלים קד, טו. פסחים קט, א.
 ב"ן . . שמשמח אלקים: ראה שו"ת ט, יג.
 הלל . . אם אין אני כאן מי כאן: ראה סוכה נג, א. סידור שער הסוכות רסט, ב.
 מחכמה שהוא בחי' המים: ראה פרדס שער (בג) ערכי הכנייים מערכת מים. תנא פ"ג. סידור שבהערה הבאה.
 היין שהוא בחי' בינה: ראה סידור שער בהמ"ז קטו, א. שער הסוכות רסט, א. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' לג. ושי"ב.
 המלך המרומם . . ברחמיך הרבים . . ד' מקיפים: ברכת יוצר. ראה שערי תשובה ח"א שער התפלה כו, ג. והשוה לקוטי תורה כאן מה, ג. שלח לת, סע"ד ואילך. לט, ד. ומקבילו הנחת כ"ק אדה"א בספר המאמרים תקס"ו ע' רמו וע' רנב.
 המקיפים שורים ע"ג הבגדים: ראה פרי עץ חיים שער (א) התפלה פ"ב. עץ חיים שער (בג) דרושי אביעץ פ"ג. עטרת ראש שער יוה"כ ע' ל (ספי"ב ואילך). לקמן ע' תתע"ח.
 וישע הוי"ה אל הבל ואל מנחתו [א]: הבל ואל, ליתא. ב: ואל מנחתו, ליתא: בראשית ד, ד.
 שריה אליו: ב: ניתוסף: ממ [וגמין] הוא [לשון] ובתפלתם שעה. ובאור התורה כאו ע' אר"ט: כמאמר ולתפלתם שעה.

כוחו[ת] נפשו, וכאשר נמשך מלמעלה מבחי' מקיף ע"ג האדם מושך את האדם לדבק בכל כוחות נפשו אפי' בבחי' אחריים שבו כמו גם מה שבכוחו ויגיעו עוסק בצרכי העולם כולן עול[ו]ת לה' דהיינו מפני החיבוק שימין ה' תחבנני כמו בסכך דסוכה שנק' מקיף העליון כנ"ל, ועד"מ החובק את חברו שמחבקו גם מאחוריו כו', וגדול כח המקיף להעלות כל נפשו של אדם שלא [בסדר ו]הדרגה [והיינו שנמשך מלמעלה ג"כ בבחי' דילוג שלא בהדרגה] כמ"ש מדלג על ההרים כו', והוא בחי' הישועה מלשון וישע ה' שפונה א"ע כביכול מלמעלה כמו ממקומו יפן ברחמיו כו' ומלביש האדם. וזהו כי הלבשני בגדי ישע (וכמ"ש במ"א בפי' הושיעני ואושע שמבחי' מקיף העליון ישראל נושע להיות נפנה כולו שלא לפי ערכו כו', ופי' ישע לשון ישועה כפשוטו ג"כ והכל עולה לשורש אחד שהישועה ג"כ באה מבחי' מקיף כו' כמ"ש במ"א בפי' כוס ישועות אשא כו').

מעיל צדקה יעטיני כו'. הנה כל המצות נקראים בשם צדקה כמ"ש וצדקה תהי' לנו כו' כידוע, אמנם זהו הפרש בין כל המצות לצדקה שמכל המצות לא נעשו רק בחי' לבושין סתם אבל ממצות הצדקה עצמה נעשה לבוש שנק' מעיל לפי שגדולה מעלת הצדקה מכל המצות להיות שאוכל פירותיהם בעוה"ז כידוע, והיינו כמו המעיל שזגים ורמונים תלויים בשפתו להשמיע קולות כבואו אל הקודש כידוע, וידוע שבחי' הקול הוא בחי' [ה]המשכה בכל מקום להיותו בחי' הגילוי מן ההעלם, וכן במצות הצדקה נמשך למטה מטה בעוה"ז בחי' גילוי אור והמשכה גשמיות והוא מה שאוכל פירותיו בעוה"ז, משא"כ שאר מצות הרי אמרו שכר מצוה בהאי עלמא ליכא וכמא' היום לעשותם ודרשו רז"ל היום לעשותם ולמחר לקבל שכרם למחר דוקא, וז"ש מעיל צדקה יעטיני וד"ל.

מדלג על ההרים . . . ממקומו יפן ברחמיו: שיר השירים ב, ח . . . נוסח קדושת כתר.

הושיעני ואושע: ירמיה' יד.

כוס ישועות אשא: תהלים קטז, יג.

מעיל צדקה יעטיני: ישעיה' סא, י [בלקוטי תורה כאן מה, ג. מט. ד. ולקמן ע' תתעב. וב CA: ומעיל. אמנם

בישע"י שם: מעיל].

כל המצות . . . וצדקה תהי' לנו: ואתחנן ו, כה. כ"ה ככ"מ ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' עדרת ושי"נ.

דברים ח"ב ע' תטו ושי"נ. לקמן ע' תתקכט.

שגדולה מעלת הצדקה . . . פירותיהם בעוה"ז: ראה פאה בתולתה. לקוטי תורה כאן מה, ג. אור התורה

נצבים ס"ע אירסח ואילך. אגרת הקדש ס"ג. אגרות קדש כ"ק אדמ"ר מהר"ש"ב נ"ע ע' קלת.

המעיל שזגים ורמונים . . . להשמיע קולות [CA: קול]: תצוה כה, לג. לה.

הקול הוא בחי' (ההמשכה): ראה לקוטי תורה כאן מה, ג. נשא כט, ס"א. מאמרי אדה"א פרשיות התורה

ח"א ע' קנד: רלו: דש.

שירה (ההמשכה) — טו . . . גילוי: ב: ליתא. וכנראה נשמט מפני תיבות הדומות: הגילוי . . . גילוי.

שכר מצוה בהאי עלמא ליכא: נסמן לקמן ע' תתצט.

היום לעשותם . . . ולמחר לקבל שכרם: ואתחנן ז, יא. ראה ערובין כב, א. לקוטי שיחות ואתחנן תשד"מ.

כחתן יכהן פאר וכו', הנה אמרו רז"ל ביום חתונתו זה מתן תורה שאו הקב"ה נק' חתן מלשון נחות דרגא וכנסיי נק' כלה כידוע וכתיב אתה כהן לעולם שהמשכות בחי' חסד [הוי' מ]עלמא דאתכטיא לעלמא דאתגליא בחי' מל' דאצי' מקור כנסיי הוא עיי' בחי' כהן עליון שהוא בקו הימין חתין כו'. וז"ש כחתן יכהן פאר שנעשה בבחי' כהן להמשיך מקור החסדים לעולם כו' וכמ"ש והוא כהן לאל עליון כו'. ואמנם במתן תורה כתיב ישראל אשר בך אתפאר והוא התורה שרשה בבחי' ת"ת נמשכ' פאר תורה לישראל בעלמא דאתגליא מעלמא דאתכטיא שהוא בחי' ת"ת דאימא שיכהן פאר זה הקב"ה בעצמו תחילה ביום חתונתו כו' ואחיכ' ממשך לישראל כמו עוטר ישראל בתפא' וכה"ג ודיל'.

וככלה תעדה כליה כמו ותבואי בעדי עדיים כו' דקאי בזמן מ"ת שקבלו ישראל עדיים וכמה מיני קשוטין שנק' קשוטי כלה. והענין הוא כי כנסיי נק' כלה והכלים שתעדה הכלה הן הנה בחי' כלים מכלים שונים שבתורה ומצות שעושין ישראל שבהן גילוי אא"ס הנמשך בתורה ומצות כמו ודברי אשר שמתי בפ"ך הוא כלי הדיבור דכתיב כחוט השני שפתותיך ומדברך נאווה וכתיב צוארך בחרוים וכיוצא וכן שאר המצות כולם הן עדיי הכלה, ובלשון הגמרא נק' עטרה שבראש כל צדיק כמארז"ל צדיקים יושבין ועטרותיהן כו', ולכך אמר תעדה [לשון] להבא ועתיד ודיל'.

ומעתה יובן המשך הפסוקים דשש אשיש בה' כו' כי הלבשני כו' כחתן יכהן פאר כו', הנה כוונת הפסוק הזה כחתן יכהן כו' כמו שהחתן יכהן כו' [כך] הוא בחי' המשכת חס' ה' בבחי' פנימיות אור והתפארות לישראל דהיינו בהמשכות [התורה] שנק' ת"ת כניל וכמו הכלה שתעדה כלי' כך הוא בחי' המשכות המקיפים עטרות שבראש הצדיקים שמקבלים מזיו הוד ת"ת התורה. והנה יותר מכל זה שש אשיש בה' עצמו ותגל נפשי באלקי כי

כחתן יכהן פאר . . . ביום חתונתו זה מתן תורה: המשך הכתוב (שש אשיש) מעיל צדקה יעטיני . . . נסמן לעיל ע' תתמו.

הקב"ה נק' חתן . . . וכנסיי נק' כלה: ראה לקוטי תורה ברכה צד, א.

חתן מלשון נחות [אב] ובלקוטי תורה כאן מה, ג: חותן דרגא: ראה יבמות טג, א.

אתה כהן לעולם: תהלים ק"ד.

והוא כהן לאל עליון: לך יי, יח.

ישראל אשר בך אתפאר . . . התורה . . . ת"ת: נסמן לעיל ע' תשפד.

עוטר ישראל בתפא': ראה גם לעיל ע' תשפו.

וככלה תעדה כליה ותבואי בעדי עדיים: (המשך הכתוב שש אשיש) ישעי' סא, י. יחזקאל טו, ז.

כלים מכלים שונים: ע"ד אסתר א, ז.

ודברי אשר שמתי בפ"ך . . . כחוט השני שפתותיך ומדברך נאווה . . . צוארך בחרוים: ישעי' נג, כא. שיר השירים ד, ג, א. י.

עטרה שבראש כל צדיק . . . צדיקים יושבין ועטרותיהן: ראה מגילה טו, ב . . . ברכות יז, א.

בדיבור כי הבל הלב בוקע ויוצא בה' מוצאות הפה כי הדיבור והמעשה נחשבים במדריגה האחרונה (אך המח' לפעמים היא למטה מן המדות שבלב והיא מח' גשמי' בצירופי אותיות הנק' הרהור שאין אדם מהרהר רק מה שחושב בלבו והרי המדות מתלבשים במח' ומח' בדיבור או במעשה כניל אבל המח' שלמעלה מן המדות היא בחי' מח' שכל כניל' שהיא בחי' מוח הבינה כידוע וזהו כסדר ד' אותיות הוי' יו"ד חכ' ה"א בינה וי"ו מדות ה"א דיבור או מעשה משא"כ במח' שלמטה מן הדעת הרי א' קודם ואז נק' ה"א אחרונה בחי' המח' דלאה ונכלל בה"א בחי' הדיבור דרחל כי עקבי לאה נכנסים בראש רחל שהיא סוף מדריגות אותיות המח' המתלבשי' ונכנסי' בראש רחל שהיא רצון הדיבור הקבועים בלב בחזה כו' וכנראה בחוש שהמח' תעורר רצון הדיבור (וזמ"ש רז"ל מה שעשתה ענוה עקב לסוליתה עשתה יראה עטרה לראשה [כו'] פי' ענוה אותיות המח' דלאה שהן בהעלם ובחי' עקביים שלה נעשה עטרה ליראה שהיא בחי' המל' שהיא עולם הדיבור הנק' יר"ת כנודע וכמ"ש במ"א וד"ל).

(ג) והנה בחי' ד' מיני התלבשות הנ"ל בשכל ומח' ומדות ודיבור הן נגד ד' אותיות דהוי' למעלה בבחי' חויב דאצילות שהן עדימ' שכל ומח' למט' ובחי' המדות דאצילות היא הוי"ו ובחי' הדיבור העליון הוא הה"א אחרונה [ו] לפעמים הדיבור נכלל במח' ונק' בחי' המעשה ה"א אחרונה וז"ש או ראה ויספרה [הכונה וגם חקרה] ראה בחכ' ויספרה בספר שהוא מח' דבינה הכינה במדות וגם חקרה כדו"מ בבחי' עלמא דאתג' וד"ל, אך הנה באמת יש כמה מיני מדריגות וצמצומי' לרבבות ולאלפים המתלבשים זביז למעלה כידוע בפרטיות ענין התלבשות הפרצופים למע' מע' אלא שכללותן [הוא] רק בחי' [ד'] מיני התלבשות שהן ד' אותיות הוי' שנק' למט' שכל ומח' מדות ודו"מ אבל הנה כמו"כ מוכן שיוכל להיות ריבוא רבבות צמצומים והתלבשות מדריגות עליונות גם למעלה מן האצילות הרבה והיא למע' מע' גם מבחי' הקו הכולל ד' אותיות דהוי' בכללותו עד שיהי' [ד'] צמצומים והתלבשות הללו דשם ה' באצילות כו' והיינו ענין [בחי'] ריבוא רבבות צמצומי' שיש בבחי' סובב הכללי שנק' מל' דאי"ס שלפני הקו עד שנמשך הקו

שריה דיבור — הדעת [גדה: המדות] . א . [גדה: ויין] . . ונכלל [גה: ונכנס] בהיא [גדה: בה].
 עקבי לאה נכנסים בראש [גד: תוך ראש] רחל: נסמן לקמו ע' תתק.
 שריה בראש — הדיבור הקבועים [גה: הקבוע] . . הדיבור: ה: ליתא. וכנראה נשמש מפני חיבת הדומות: רצון הדיבור . . רצון הדיבור.
 מה שעשתה ענוה עקב לסוליתה: ראה עץ חיים שער' (לח) לאה ורחל פי"ג. שיר השירים רבא פי"א, א (ט).
 מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' רנ"ג. ושי"ג. ח"ב ס"ע תתלט ואילך.
 או ראה ויספרה: איוב כח, כו [בכח"י זה: וספרה . . ויספרה . . השירא . . והכינה. ותוקן בפנים ע"פ גדה].
 ענין התלבשות הפרצופים: ראה ד"ה זה במאמרי אדה"ז ענינים ע' קלד וע' קלט. ובהנסמו לשם.

בבחי' ממלא כו' (שהרי גם בא"ס עצמו יש ע"ס הגנוחות שם כו' הרי רק המדריגה האחרונה נק' בשם מל' דא"ס ויש [שם] בהכרח ג"כ בחי' התלבשות דשכל ומח' כו' כנ"ל וגם למע' מזה הרבה כנ"ל וכ"ז לפני מקור ושרש האצילות שבבחי' ממלא כו' וד"ל).

(ד) **ולהבין ענין זה עוד בתוס' ביאור הנהגה** אנו רואים שיש כמה מיני התלבשות בכוחות רוחניות גם מב' כוחות הפרטי' ואעפ"כ ישכנו ויתלבשו במקום א' כאילו הם גוף וחיות א' ממש ומזה יובן שרש ענין התלבשות כוחות הרוחניות שאין להם ערך ויחוס להדמות להיות כיוצא בהן בהתלבשות דברי' גשמי' כנ"ל, דהנה עדימ' כאשר האב מכה את בנו בכעס וחרון אף מפני איזה דבר רע שעושה ומיסרו כאב את בן ירצה להסיר מדרכו הרעה אל דרך הטובה, הנה ודאי שאין כוונת האב לענשו מפני השנאה שיחפץ בצערו אלא אדרבה אינו חפץ כלל בצער הבן רק מחמת אהבתו אותו יחמול עליו להסירו מדרכו הרעה ונמצא ודאי אה' זו תקועה בלבו דוקא בשעה שמכהו בכעס והכעס כעס גמור [הוא] כמו שהי' מכה לשונא [ונמצא] מורכב כאן ב' כחות הפכים כאש ומים ממש שהוא אה' והכעס ושניהם מתלבשים זבי' דהיינו אור וחיות רוחני של אה' מתלבשת ונעלמת בתוך הכעס כי הרי הכעס יצא רק מחמת אה' דוקא כנ"ל, ואמנם המלבוש הוא הכעס הנראה ובתוכו רצוף אהמ"ס שהביא לו [את] הכעס הזה כי לבן חבירו לא יתעורר בכעס על דרכיו הרעים מפני שאין לו אה' בלב אליו כלל ונמצא יש התלבשות ב' הפכים כא' במקום א' והיא בעשי' שביד בהכאה שמכהו ודבר כזה א"א להיות גם כיוצא בו בהתלבשות דברים גשמי' כמו בשני הפכים דאש ומים הרי א"א שישכנו ויתלבשו כא' במקום א' כלל כידוע, ולכאורה איך תסבול באור וחיות הלב ב' מיני הפכים הללו אך בבחי' הרוחני' יתחברו גם [כן] ב' הפכ' כו' ועדי' יובן שיכול להיות כמה בחי' התלבשות כוחות רוחני' עא"ש גם שיהי' מכמה הפכים יחד כו' וד"ל. והנמשל מכל אלה יובן למעלה בבחי' ריבוי צמצומים והתלבשות אורות ומדריגות עליונות הכל בעצמו' אא"ס עד שנמשך בבחי' קו"ח כמ"ש בע"ח שבחי' צמצום הראשון הנק' מק"פ כו' ג"ז בבחי' זיו ואור דא"ס בלבד כו' וד"ל.

בא"ס עצמו יש ע"ס הגנוחות שם כו' [ג"ד]: כי: ראה גם מאמרי אדה"ז פרשיות התורה ח"א ע' סד ואילך.

שו"ה המדריגה — בחי' [גה: ליתא] התלבשות [גדה: ד] כ"ה ניתוסף: מיני' התלבשות.

שו"ה (ד) — עוד . . . הפרטי': גה: ליתא . . . גדה: הפכים יחד [ד: ליתא].

כאב את בן [תוקן ע"פ גדה ובכתי' זה: בנן] ירצה: כ"ה גם במאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' שפ. ע"ד משלי ג. יב.

עא"ש: עד אין שיעור.

כמ"ש בע"ח: ראה הנסמן לעיל ע' תתנח.

(ה) אך הנה עדיין י"ל בפי' טובב הנ"ל דלכאורה הקושיא הנ"ל [עדיין] במקומה עומדת דמאחר שפי' [ד] טובב אינו מלמעלה בלבד אלא נמצא למטה כמו למעלה ממש כו' איך יתקרב אל השכל שיש בחי' צמצומים הרבה עד שנמשך הקו כו' אחר שכבר נמצא למטה כמו למעלה, ואמנם זה מוכן ע"ד המכואר בע"ח דמתחילה הי' ממלא כל החלל כו' וזהו שנמצא למטה כמו למעלה ונעשה אח"כ בחי' צמצו' בבחי' זיו ואור הזה דהיינו שלא יתגלה רק בחי' קו בלבד כו' ואז מה שלא בא לידי בחי' גילוי נק' בחי' טובב הנ"ל והגם שבחי' טובב זה שאחר הצמצומים הרי נמצא [ג"כ] למטה כמו למעלה כי אין פי' טובב מלמעלה לבד כנ"ל אבל לא נמצא רק בהעלם וכזה למע' ולמטה שוין אך לא בגילוי כמו שהי' קודם הצמצום שהי' ממלא כל החלל בבחי' גילוי כו' זהו תוכן ביאור ענין בחי' טובב הכללי שנמצא למטה [כמ]ן למעלה בהשוואה ואעפ"כ נק' טובב כו' כנ"ל אך להבין זה ילה"ק ענין א' הידוע ששרש נשמת משה הי' בבחי' אור האצילות וכמו"כ נשמת האבות אברהם מבחי' חס' דאצילות כו' והלא האבות ומשה [רבינו] ע"ה הי' נשמותיהם מלובשים בגופים חומרי' בזה העולם הגשמי ומאחר שהי' שרש נשמתם מבחי' האצילות הרי הי' בהם בחי' אור האצילות [בבחי' ה]גילוי ממש ובחי' הגילוי הזה הי' למטה ממש בזה העולם וא"כ הרי הי' בחי' גילוי אור האצילות גם למטה ולפי' מוכרח לומר שיש בחי' אצילות גם למטה בעשי' גם עכשיו רק שאינו בא בגילוי בעשי' רק בהעלם וגם עכשיו אלו הי' אברהם ומשה בזה העולם הי' מתגלה אור האצילות בהם מצד שרש נשמתם שהוא מבחי' האצילות וכמו"כ א' בספר הגילגולים דיש נשמות מבחי' האצילו' בעשי' ג"כ רק שהן בהעלם בבחי' עיבור כו' ונמצא מזה יובן ג"כ פי' טובב שאין ענינו בחי' השראה רק למעלה בלבד אלא שנמצא למטה בהעלם כמו האצי' שנמצא בעשי' בהעלם ולפעמים בא בגילוי כמו בנשמת משה ואברהם אבל עכשיו שאין אברהם ומשה בזה העולם נק' בחי' אצילות שבעשי' בחי' טובב לגבי ערכינו שבבחי' העשי' כו' וכמו"כ חכ' שלמה דכתיב בו ויחכם מכל האדם כו' לפי ששרש נשמתו הי' מבחי' חכ' דאצי' שמלובש בחכ' שבמל' דאצי' ובריאה כו' והרי נשמת שלמה הי' בגוף בעוה"ז וא"כ הרי הי' בו חכ' דאצילות בגילוי למטה ממש משא"כ בעוה"ז, משא"כ לגבי ערכינו בחכ' שבעשי' [אז האור לא בא בגילוי רק בבחי' העלם והתלבשות שמתלבש

המכואר בע"ח: נסמו לעיל ע' תתנח.

ששרש נשמת משה הי' בבחי' אור האצילות: ראה לקוטי שיחות שמות כרך ו' ע' 244 ואילך.
 נשמת האבות [ה]: ליתאן אברהם . . . מבחי' חס' דאצילות: ראה אגרת הקדש סט"ו. לקוטי תורה כאו מט,
 ב. לקמן ע' אקטו. לעיל בחיב פ' תבא ע' תרפג. ספר המאמרים תשי"ט ע' 152 ובהערה 15.
 א' [ג]: אמר] בספר הגילגולים: ועד"ז בלקוטי תורה כאו, ומציין: פ"כ.
 ויחכם מכל האדם: מלכ"ס"א ה, יא.
 שויה בו — משא"כ בעוה"ז . . . אז האור לא: גדה: בעוה"ז . . . אג: אין זה האור.

חכ' דאצי' בחכ' שבמל' דבי"ע ע"כ נק' בחי' סובב שאינו בא בגילוי למטה
 בחכ' שבעשי' [רק בהעלם כו'.

(ו) **ויובן** [דבר] זה בתוס' ביאור ממה שאנו רואים בס[דר] ד' מדריגות
 דחלקי דצח"מ שהמדבר למעלה במדריגה [מן] החי והחי מן
 הצומח כו', והנה ידוע שהמדבר יש בו מבחי' דצ"ח ג"כ כי המדבר הוא חי
 וצומח כו' אבל בחי' החי מושלל ממנו כל בחי' מדבר ואין בו בחי' מדבר
 כלל לפי שנתצמצם האור והחיות בחלק החי ונתעלם ממנו בחי' מדבר ולא
 נשאר בגילוי אור וחיות רק בחי' החי וכן ערך הצומח לגבי החי הרי
 נתצמצם עוד האור והחיות בחלק הצומח שנתעלם שם גם מבחי' החי ולא
 נשאר בגילוי רק בחי' הצומח וע"כ חיות הצומח מועט ומצומצם הרבה יותר
 מבחי' חיות החי שהרי הקוצר את הצומח מן הארץ לא יזיק לארץ כלל כי
 אין בו חיות כלל רק מעט הארה בעלמא מבחי' כח הצומח שבארץ אבל
 החותך אבר מן החי יכאוב ויזיק ביותר להחי ההוא לפי שיש בו חיות רב כו'
 ולפ"ע זה גם בחי' הדומם לגבי הצומח שנתצמצם הדומם ונתעלם ממנו גם
 מבחי' אור וחיות הצומח ולא נגלה בו רק חיות היותר מצומצם והוא חלק
 הדומם כו' ונמצא בד' חלקי דצח"מ נתמעט האור במיעוט אחר מיעוט והוא
 העלם אחר העלם והן ד' העלמות וצמצומים שבד' מדריגות דצח"מ כו'
 וכולם אינם רק בחי' העלם האור שלא יבא לידי גילוי ונמצא מוכן מזה
 דאעפ"י שבגילוי לא נמצא בחי' מדבר כחי אבל בהעלם יש בו רק באדם בא
 בגילוי בחי' מדבר וכן החי יש בהעלם בצומח וצומח בדומם, ולפ"ז יובן דמה
 שאין בחי' המדבר בא בגילוי בחי' רק בהעלם כלבד הוא נק' מפ"ז בחי' סובב
 לגבי החי וכן החי נקרא [בשם] בחי' סובב לגבי הצומח כו' ובכללות הרי
 באדם בא הכל בגילוי ובחי' בהעלם בחי' מדבר ובצומח מתעלם [בחי'] מדבר
 וחי' בדומם נתעלמים מדבר וחי' וצומח וכל חלקי דצח"מ הרי כולם שוכנים
 במקום א' כי האדם והבהמה והצומח והדומם במקום א' באין רק שבאדם בא
 בגילוי יותר מבבהמה ובבהמה יותר מבחי' כו' ודל".

(ז) **ועד"ז** יובן ג"כ ענין ד' עולמות אבי"ע שהן לנגד דצח"מ דומם בעש"י
 כו' מדבר באצילות ויש בחי' גילוי אצי' בעשי' לפעמים כמו ע"י

שהמדבר יש בו מבחי' דצ"ח: ראה תורה אור בראשית ג, ד. מאמרי אדה"ז מרשית התורה ח"א ע' יז
 ואילך. תורת חיים בראשית יט, ד. ספר המאמרים תקס"ה ח"ב ע' תרפא ומקבילו בלקוטי תורה חומת נו, ד.
 צפנת פענח — להרגעזבי — ר"פ קרח.

שויה ולפ"ע — בחי': דה: ערך.

מפ"ז מפני זה.

שויה במקום — כאן . . . מבחי': גדה: הו . . . א: ליתא. ה: הניח מקום פניו. [במבואות.

ד' עולמות אבי"ע . . . דצח"מ: ראה מאורי אור אוד ד סכ"ד. אמרי בינה שער הקיש עה, כ. לקוטי תורה
 במדבר ה, וע"ב. לעיל בח"א פ' ואתחנן ע' קנד.

משה נתגלה למטה [הנבואה דאצי" וע"י שלמה נתגלה למטה] בחי' ח"ע דאצילות אעפ"י שהמה היו עמנו במקום א' ואצלינו האור בהעלם ובהם [הוא] בא בגילוי כמו ענין ערך החי לגבי המדבר שגם [ש]הם במקום א' [מ"מ הרי] כזה בא בגילוי ובוה בהעלם כנ"ל לפי שבחי' צמצום זה אינו בחי' צמצום במקום עד שנא' שלא יוכלו להיות במקום א' גילוי לזה והעלם לזה כי בחי' הצמצום הזה הוא רק העלם האור שאינו מתגלה כנ"ל וע"כ יוכל להיות במקום א' כמו בעולם העשי' בחי' גילוי האצילות כזה והעלם לזה כו' כנ"ל כנשמות משה והאבות וכיוצא בזה וד"ל. וע"ד כ"ז יבין ג"כ פ"י סוכב הג"ל שנמצא למטה כמו למעלה ואעפ"כ נק' סוכב כי הוא בא בבחי' ההעלם בשוה בכל העולמות דאבי"ע וע"כ אצילות ועשי' שווין לפניו כי בשניהם בשוה לא יאיר רק בהעלם ולא בגילוי כי מה שאינו [בא] בגילוי נק' סוכב כנ"ל במשלים דדצח"מ וכמו שהמדבר הוא בהעלם בדומם ובצומח ובחי' לכולם בשוה כו' כך בחי' סוכב נק' סוכב לכל העולמות בשוה ואעפ"כ נמצאו למטה כמו למעלה דהיינו בהעלם כנ"ל וד"ל.

(ח) **ומעתה** [הנה] י"ל שרש ענין השופר ושורש ענין המצות שבכל השנה הדנה ידוע שבמצות מלוכש בחי' עונג העליון שהיא בבחי' א"ס ממש ונק' בחי' עתיקא דעתיקא והוא בחי' פנימיות ע"י שמלוכש בגלגלתא דאי' כו', וביאור הדברים הנה ידוע שיש בבחי' העונג העליון חילוק מדריגות מלמטה למעלה עונג למעלה מעונג כו' עד רום המעלות ע"ד הידוע בהשתל' [העולמות] עו"ע עד רום המעלות כמו אין לך עשב מלמטה שאין לו מזל מלמעלה והמזל עלול מהעליון הימנו כו' וכן גבוה מעל גבוה כו' עד רום המעלות כך יש בחי' השתלשלות עו"ע גם בבחי' עונג [העליון] האלקי וכידוע בענין סדר המדריגות מגעה"ת לגעה"ע דכתיב ויטע ה' אלקים גן בעדן כו' שהוא הגן הנק' ג"ע הארץ שבעשי' ובחי' [הגן] הוא בחי' מקבל מבחי' עדן וכמ"ש ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן והיינו בחי' החכ' שנק' עדן שמשפיע לבינה והוא בחי' התענוג המלוכש בחכמה שהוא שנק' עדן כידוע ובחי' עדן שבעשי' נעשה למעלה ביצירה רק בחי' גן ובחי' עדן דיצירה נעשה [בחי'] גן [לגבי] בחי' עדן [דבריאה] ובחי' עדן דבריאה

א"ס . . עתיקא דעתיקא: ראה לעיל ע' תתמט.

פנימיות ע"י שמלוכש בגלגלתא דאי': ראה עץ חיים שער (ג) אי"א פ"א ואל"ך.

עונג למעלה מעונג: ראה לקמן ע' תתפד.

אין לך עשב מלמטה [ד"ה]: ליתא] . . גבוה מעל גבוה: נסמן לעיל ע' תתמח.

ויטע ה' אלקים גן בעדן: בראשית ב. ה. ראה ובהבא לקמן הנסמן בלקוטי תורה כאו מט. ג. מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תתכד.

ונהר יוצא מעדן . . החכמה שנק' עדן . . לבינה: בראשית ב. י. ראה זתר (אדרא זוטא) האזינו רצ. א. יתרו צ. א. פרדס שער (כג) ערכי הכינויים מערכת עדן. לקוטי תורה צו טו. ד. מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תרצג.

שוה עדן — (דבריאה) . . בחי' עדן: ה' ליתא. וכנראה נשמט מפני חיבות הדומות: עדן . . עדן.

שהוא עונג העליון המלוּבש בחכ' דמל' דבריאה נעשה באצילות רק בחי' גן לגבי בחי' עדן דחכ' שבמל' דאצילות עד בחי' עונג עצמות המאציל המאיר ומתלבש בבחי' אור חכ' דאצילות עצמה כו' עד עונג העצמי' שבמצמות המאציל המלוּבש בעצמות החכ' שבו והוא בחי' פנימיות ע"י המלוּבש בחי' שנק' עונג העליון שבבחי' איס כי בחי' פנימיות דע"י נחשב מסוף עולם האיס כידוע וד"ל. אך הנה בחי' העונג העליון המלוּבש כמצות הוא למעלה מבחי' העונג העליון שמלוּבש בחכ' שנק' עדן כנ"ל כי הרי בחי' העונג המלוּבש כמצות הוא המתלבש בבחי' הרצוה"ע כי כל המצות כולם נק' פנימיות רצונו ית' וידוע אשר בחי' העונג המלוּבש ברצון הוא גבוה מאוד נעלה הרבה מבחי' העונג המתלבש בחכמה כי הרצון עצמו הוא למע' מן השכל הרבה וא"כ מכ"ש [גם בחי'] התענוג שברצון שהוא למעלה הרבה מן התענוג שבשכל והחוש [יעיד] ע"ז כי אין ערך לגודל התפעלות התענוג שברצון שהיא עיקר התענוג כשיתמלא רצונו משא"כ בעונג שמתענג באיזה שכל וחכ' שהיא רק חלק קטן מעיקר התענוג כו', וככה יובן בשרש המצות למעלה בהיות שעיקר המצות הוא כמ"ש רז"ל נחיר לפני שאמרת ונעשה רצונו כו' ונחיר זה שא' ונעיר הוא בחי' התענוג שברצון שלמעלה הרבה מבחי' התענוג שמלוּבש בחכ' גם בבחי' ח"ס דאי"א שנק' עדן כנ"ל וז"ש באד"ר ששרש המצות בבחי' חירותא דגלגלתא דאי"א שלמע' מבחי' ח"ס דאי"א כו' כי הנה בחי' גלגלתא היא בחי' הכתר שהיא בחי' הרצון שלמעלה מן השכל והמוחין שבתוכו וע"כ הוא מקיף על המוחין כידוע ובחי' גלגלתא מלוּבש מבחי' פנימיות דע"י שהיא בחי' עצם התענוג העליון המלוּבש ברצוה"ע כנ"ל והוא בחי' י"ג חירותא כו' וד"ל.

(ט) [ואמנם] הנה הקושיא בזה מפורסמת למה בא התלבשות התענוג שברצון בכלי חיצוני' כ"כ בעצם הגולגולת שהוא רק עצם הגשמי שחיות שבו מצומצמת מאוד והתלבשות התענוג בבחי' הוא בכלי המוחין שבו תלוי חיותו העיקר של כל הגוף כידוע דניקב קרום של מוח טריפה והלא גם הרצון היא למעלה מן השכל ומכ"ש התענוג המלוּבש כו' ולפי"ז ה" מהראוי שיהי' התלבשות התענוג והרצון בכלי יותר פנימי ונהפוך הוא כו', אך הענין הוא שיש הפרש גדול בין בחי' התלבשות הבאה בבחי'

דע"י נחשב מסוף עולם האיס: ראה עץ חיים שער (מב) דרושי אבי"ע פ"א. רמ"ז לוהר ואתחנן רס, ב (קצ).
 (ב) דיה: בניכ.

שורה מבחי' — העונג (חכ'). . . בבחי': ה: ליתא. וכנראה נשמט מפני תיבות הדומות: בחי' . . . בבחי'.

נחיר לפני שאמרת ונעשה רצונו . . . ונעיר [ונעשה רצונו]: נסמו לעיל ע' תתנ.

באד"ר ששרש המצות בבחי' חירותא דגלגלתא: ראה לעיל ע' תתנ.

הקושיא בזה מפורסמת: בלקוטי תורה כאו סט, ג מציי: ומבאר בע"ה שכ"כ פ"ה. והוא כהוצאת שקלאב חקים. ולפניו שער (כב) מוחין דצלם פ"א.

דניקב קרום של מוח טריפה: חולין מב, א (במשנה).

פנימיות כמו התלבשות הצורה בחומר המוכן אליו שנק' או"כ כידוע להתלבשות הבאה בבחי' חיצוני' היינו שבאה דרך השראה בלבד לשכון רק בהשראה כאדם השוכן ודר כבית והיכל וכיוצא וכך הוא ההפרש בין בחי' התלבשות הרצון והתענוג בגלגלתא להתלבשות התענוג [שבשכל] בכלי המוחין דבמוחין מתלבש העונג בבחי' פנימיות כצורה בחומר כו' אבל התלבשות התענוג ברצון שהוא בבחי' גלגלתא היא באה רק דרך השראה ששורה ושוכן בבחי' העונג העליון ומקיף מלמע' על בחי' הגלגלתא ואינו באה להתלבש בתוכו בבחי' פנימיות וע"כ בחי' הגלגלתא רק בחי' כלי חיצוני' להשראת עונג העליון שישכון עליו מלמעלה בבחי' מקיף בלבד אבל המוחין הן בחי' כלי פנימיות להיות שהארת התענוג מאיר שם בבחי' פנימיות כו' ובוה יש יתרון מעלה לעונג שבחכמה אבל באמת בחי' התענוג שברצון להיותו למעלה הרבה מעונג שבחכ' ע"כ לא יתלבש כלל בבחי' או"כ רק שוכן בבחי' השראה מלמעלה בלבד ולזה הכלי ששוכן בו הוא בחי' חיצוני' כמו עצם הראש כנ"ל כידוע הכלל שכל דבר הגבוה יותר יתברר לא יתלבש רק בחיצוני' יותר, ואמנם בחי' חיצוני' שבגלגלתא שהיא [בחי'] כלי להשראת התענוג גבוה מבחי' הפנימיות שבמוחין וע"כ עצם הגולגלת מקפת על גבי המוחין בבחי' מקיף מלמעלה כי חיצוני' שבעליון גבוה מפנימיות שבתחתון כידוע וד"ל.

(י) **ולהבין** זה בתוס' ביאור, הנה ידוע באדה"ת [למטה] שאין כל הנשמה שלו מתלבשת בגוף אלא רק חלק קטן ממנו בלבד מלובש במוחין שבראש ומשם מתפשט לכל הגוף אבל עיקר הנשמה נשאר חוץ ושוכן ע"ג הראש מלמע' בבחי' מקיף (והוא הנק' בחי' יחידה ונק' צלם כמ"ש אך בצלם יתהלך איש והוא צלמא דקיימא עלי' דב"ג בבחינת מקיף כידוע) ונמצא עיקר הנשמה כולה אשר היא בלתי מתלבשת בבחי' צורה בחומר כלל רק ששוכנת ע"ג הראש והגולגלת הרי בחי' הכלי להשראתה הוא גשמי' דעצם הגולגלת וחלק הקטן ממנה מתלבש בגוף הכלי שלה היא המוחין

כידוע הכלל שכל דבר [דה': ליתא] הגבוה יותר: לעיל בחיב פ' ראה ע' תסב: הכלל הגדול בכל מקום. ראה שערי אורה שער הפורים נה, א, סה, א. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' שעב. ושי"ג ח"ב ע' תפז. ושי"ג במדבר ח"ב ע' תעט וע' תשנ. דברים ח"א ע' רב וע' רסג. ח"ב ע' שפ. לקמן ע' תתצו. ע' תתקנא וע' אלג. חיצוני' שבעליון גבוה מפנימיות שבחתון: ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תתפ. ושי"ג. כידוע וד"ל: ע"כ נמצא בבחי' א' (והשאר חסר).

באדה"ת: באדם התחתון.
 שאין כל הנשמה שלו [ד': ליתא] מחלכשח בגוף: ראה בסמוך הערה ד"ה: אד.
 הנשמה . . מלובש במוחין שבראש: ראה תקוני זר תכ"א (מט, א: נג, א). תכ"ז (עב, ריש ע"ב). עץ חיים שערי (ו) העקודים ספ"ה (מ"ק). תניא פני"א. לקמן ע' א"סו.
 אך בצלם יתהלך איש: תהלים לט. ז. ראה לקושי תורה כאן מט, ג. ספר המאמרים תקס"ה ח"ב ע' תתכד ואילך. ומקבילו בלקרי' תצא לה, סע"א ואילך. ובארוכה לעיל בחיב פ' תצו ע' ואילך. מאמרי אדה"א אה"לר' לאנאי ע' עג וע' עב. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' שא. ושי"ג. במדבר ח"ב ע' תתנ.

הפנימיות כו' וזה ודאי אא"ל שהנשמה המלובשת בגוף [היא] גדולה במעלה מן הנשמה העליונה שאינה מתלבשת בגוף שהרי מה שבלתי מתלבשת היא מצד רוממות ערכה מערך הגוף ונק' נשמה העליונה כו' כידוע אלא ודאי נהפוך הוא דמשום שהנשמה הזאת העליונה היא למעלה מגדר הגוף ע"כ אינה באה בהתלבשות צורה בחומר אלא היא בבחי' מקיף וחופף בבחי' השראה לבד כנ"ל, וע"כ הכלי שבה תשכון ותשרה היא בבחי' חיצונית דוקא והיא עצם הגולגלת שאין חיות הפנימיות תלוי בה כנ"ל ומטעם הנ"ל, וכמו"כ יובן בשרש המצות שהם בבחי' ארחין דגלגלתא דא"א שהיא בחי' רצוה"ע השורה בחיצוני' הגולגלתא (ולהיות למעלה מן השכל ע"כ עצם הראש מקיף ע"ג המוחין וכמ"ש במ"א בענין מצחא דבי' גליא רעוא כו' שזהו ענין הסכמת הרצון בלא טעם כו') שבו מלובש העונג העליון הנה זהו רק בחי' השראה בכלי חיצוני' שהוא הסכם הרצון שבגלגלתא כו', וזהו בחי' נח"ר שא' ונ"ר כנ"ל והוא למע' הרבה מבחי' העונג העליון המלובש בחי' שנק' עדן הגם שבא בבחי' פנימיות מטעם הנ"ל וע"כ ממעשה המצות נעשה ונמשך בחי' העונג העליון בג"ע דאבי"ע כידוע ודל"ל.

(יא) ומעתה הנה י"ל שורש בחי' המשכת עליונות של המצות בכל השנה דהנה ע"י מעשה המצות ממשיכים מבחי' עונג העליון שבעצמות המאציל שיבא בהתלבשות ברצוה"ע שבבחי' גלגלתא דא"א כנ"ל ומטעם הנ"ל בשרש המצות למעלה מהם בבחי' רצוה"ע שנק' כתר וידוע דכתר בגימ' תר"ך שהן תרי"ג מצות דאורייתא וז"מ דרבנן והן בחי' תר"ך עמודי אור כידוע, וביאור ענין העמודים הללו והטעם שנק' בשם עמודים היינו לפי שבחי' רצוה"ע עם העונג העליון המלובש בו הנה הוא יורד ונמשך מעילה לעילה עד למטה מטה מאוד והוא עד בחי' מל' דאצילות שנק' סופא דכ"ד ושם נקרא המצוה בשם מצות [ה]מלך לפי שנתב"ס דוקא כידוע

בשרש המצות . . ארחין דגלגלתא: ראה לעיל ע' תת.

מצחא דבי' גליא רעוא: ראה גם תורת חיים תצוה תקטב. כ. תקלד, א ואילך. תקסב, א ואילך. תקסג, ב ואילך.

רצוה"ע שנק' כתר: ראה שיעור קומה להרמ"ק מערכת עשי' סמ"ז (נג, א). אגרת הקדש סכ"ט (תניא קמט, ס"ב).

דכתר בגימ' תר"ך: ראה סי' כתר תורה שהובא בתורת העולה שבהערה הבאה.
תר"ך שהן תרי"ג . . זימן דרבנן: ראה תורת העולה להרמ"א חי'ג פל"ח (לב, א). א. יתרו שיה. א.
מאורי אור מערכת תר"ך סניו. הנסמן במאמרי אדה"א פרשיות התורה ח"א לע' שלה.
זימן דרבנן: ראה אגרת הקדש סכ"ט. דרך חיים פניו. פס"ד. לקוטי שיחות יתרו כרך כא ע' 401. שופטים תשמ"ה.

כתר . . תר"ך עמודי אור: ראה פרדס שער (ח) מהות והנהגה פי"ג. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תסא. רש"י.

והטעם שנק' בשם עמודים: ראה גם לקוטי תורה כאן מט, ג. אגרת הקדש שם. מאמרי אדה"א פרשיות התורה שם. מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' שעת.

מצות (המלך) . . שנתב"ס [שנעוץ תחלתו בסופן]: נסמן לעיל ע' תשע . . נסמן לעיל ע' תשנ.

וה"ז עד"מ כמו העמוד הגבוה שעלי' נשען גגו של הבית ונעוץ הוא בקרקע [של הבית] ג"כ אשר [ה]קרקע של הבית ג"כ נשען עליהם והוא הנק' עמודי התווך אשר הבית נשען עליהם כמ"ש במעשה דשמשון והענין הוא שהעמוד הוא שכל הבית מראשו לקרקעיתו נשען עליו להיותו מחבר הכל ראש וקרקע כא', וכך יובן ברוחניות בבחי' תר"ד ע"א שנק' עמוד גבוה מאוד נעלה שמגיע [בראשו] בראש כל המדריגות והוא בבחי' פנימיות הכתר שנק' ע"י שמלוכש בא"א כו' כנ"ל ויורד ונמשך עד למט' בסוף כ"ה שהוא בחי' המל' [ומ]חבר לרו"ם כא' כו' וד"ל.

וביאור ענין הראש והסוף הזה הנה מה שבחי' העונג העליון מלוכש ברצוה"ע כנ"ל בא' נח"ר לפניו שא' ונע"ר כו' זהו בחי' הראש שלמעלה גם מבחי' העונג שמלוכש בחכ' אבל בחי' הסוף היא ענין מצות המלך בבחי' מל' דאצילות ששם בחי' גמר כל מצוה שהוא בחי' קעמ"ש בלבד לקיים מצות המלך שצונו כך וצריך לעשות רצונו בקעומ"ש כמו שמקיימים מצות מב"ו ועושי' רצונו בדרך עול מל' בלבד כידוע אעפ"י שאינו משיג כלל במהות רצון זה ולא בטעמו ולא בשביל לעשות נח"ר שהוא התענוג שברצונו אלא רק שקיבל ע"ע לקיים מצות המלך ולעשות רצונו בכל אשר יגזור או' כו' וככה הוא בבחינת מעשה המצות בקמ"ש לא בשביל בחי' נח"ר כו' ולא בשביל הטעם והסוד הגנוז בו בבחי' ח"ע כו' וגם לא מצד אמיתת הדבר בלבד אעפ"י שנודע לו ודאי שהוא אוי"צ כמו מצות ק"ש וכיוצא שבוודאי נתאמת אצל הכל בחי' אחדות ה' וכל הק"ש המה דברי אמת מ"מ מה שקורא ק"ש ומדבר בם הוא רק לקיים מצות המלך בלבד שצויה לקרות ק"ש ולא מצד בחי' אמיתי' הדברים מצ"ע בלבד וכמ"ש בפע"ח שקודם ק"ש צריך לכוין [לצאת] י"ח מצות ק"ש שצויה ה' לקרותה מלבד כוונה המיוחדת בק"ש ביחוד"ע כו' וכמ"ד בגמ' מצות צריכות כוונה פ"י כוונה לצאת י"ח ולא כוונה המלוכשת במצוה זו אלא כוונה לצאת י"ח מפני גזירת מלך כנ"ל וכוונה זאת שיהי' בכל המצות להיותה רק [בבחי'] קעומ"ש בלבד כנ"ל וכמו במצות ק"ש שעם היות שענין הק"ש אחד ואהבת כו' הן דברי אמת מצד עצמן מ"מ קודם שיקרא צריך לכוון לצאת י"ח דוקא כמ"ש בפע"ח והיינו מפני שסוף בחי' המצות למעלה היא [ב]בחי' מל' דאצילות סופא דכ"ד כנ"ל שהיא למטה בחי' קמ"ש דלעילא ולמעלה נק' מצות המלך כנ"ל וד"ל.

במעשה דשמשון: שופטים טז, כט.

ע"א [עמודי אר] . . . כ"ה [כל המדריגות] . . . לרו"ם [לראש וסוף].

מב"ו: מלך בשר דם.

אוי"צ: אמת ויציב.

וכמ"ש בפע"ח שקודם ק"ש צריך לכוין: ראה שם שער (ח) הק"ש פ"ב. ובשער הכוונות שם דרוש ו' (קנ).

(א)

וכמ"ד בגמ' מצות צריכות כוונה: ראה לקמן ע' תתקט. ושי"ב.

(יב) והנה כ"ז היא ב[ח"י סדר] המשכות של המצות [של] כל השנה דהיינו שנמשך מבחי' עונג העליון שברצוה"ע עד למטה כו' כנ"ל אך הנה בהעדר מעשה התחוננים בביטול מ"ע ומכ"ש בפגמים ע"י לית הרי ממילא נמנע המשכת עונג העליון שברצוה"ע מלהאיר למטה מטה כידוע ואז ממילא נעשה בחי' פגם וחסרון האור גם בע"ס דאצילות בכל פרטי' כו' כי ממקור א' כולם מקבלי' והוא מבחי' פנימיות הכת"ר (כמ"ש בפרד"ס בשעהצ"ג) וכאשר נמנע המשכת גילוי האור בבחי' מקור הראשון שנק' בחי' פנימיות ע"י [ש]בגלגלתא דא"א כנ"ל וממילא נחסר האור באו"כ דע"ס כו' וכדי לתקן ולמלאות בחי' חסרון הזה הוא ע"י עשיית' שהן לנגד בחי' י' עומקים שבבחי' הכת"ר וע"כ אומרים בעשיית' ממעמקים קראתיך ה' בכ"י ובחי' י' עומקים [הללו] נמשכי' מבחי' פנימיות הכת"ר דוקא כידוע בפני' ממעמקי' עומקא דעומקא כו' שהיא מבחי' אור עצמות המאציל שמתגלה בכתר דא"א כו' ואז ממילא נתמלא כל חסרון ופגם שבאור דאצילות שנעשה ע"י העדר מעשה המצות כנ"ל כמ"ש אתה הוא ממלא כל שמהן כו' וז"ש רז"ל על עשיית' דרשו ה' בהמצאו כו' אלו עשיית' כי פ"י בהמצאו ובהיותו קרוב דהיינו בחי' גילוי עצמות אא"ס בכת"ר כו' וד"ל.

(יג) וזהו שרש ענין השופר דר"ה כי הנה בחי' מקור המשכות י' עומקים דעשיית' הוא ע"י תקיעת שופר כר"ה דוקא והטעם הוא לפי שע"י תקיעת שופר כסדר דגנתי גנת וילולי יליל כידוע מתעורר ע"ז למעלה בעצמות אא"ס מקור המשכות י"ג מדה"ר העליונים שמתלבשים בייג ת"ד דא"א כידוע להיות נושא עון כו' אך לכאורה י"ל בזה דהלא בחי' י"ג ת"ד הן למטה במדריגה מבחי' גלגלתא דא"א גם למט' מבחי' ח"ס כי אינם מקבלי' רק מבחי' מו"ס כידוע וא"כ איך הן בחי' מקור המשכות עשיית' להיות בהמצאו אז בבחי' גילוי פנימיות הכת"ר דא"א כנ"ל וגם מה שייכיין לבחי' השופר דוקא, אך הנה הענין ידוע ומבואר במ"א בשרש בחי' י"ג ת"ד דא"א

בשעהצ"ג: בשער הצנורות — ראה שם פ"א.

עשיית' . . . עומקים . . . ממעמקים קראתיך ה' בכ"י [בכל יום]: תהלים קל, א. ראה סידור אדה"י בסיום פסוקי דומרה לפני (שיר המעלות) ברכו. מאמרי אדה"י פרשיות התורה חי"ב ע' תתמא ובתוסמן לשם. מאמרי אדה"א וקרא חי"ב ע' תקיג. ושי"ג. דברים ח"א ע' שסו. חי"ב ע' תכג. ע' תקכט. ע' תרסא וע' תרסג. לקמו ע' תתצד. ע' תתקצב. ע' א"ה. ע' א"פ.

שויה וכדי — לנגד: תוקן ע"פ ג"ד.ה. ובכת"י זה: לבד.

י' עומקים: נמנו בספר יצירה פ"א מ"ה.

י' עומקים שבבחי' הכת"ר: ראה לעיל ע' תתיא. ושי"ג. בהנסמן בהערה דלעיל ד"ה: עשיית'.

ממעמקי' עומקא דעומקא: ראה לעיל ע' תשעא ובתוסמן בהערה דלעיל ד"ה: עשיית'.

אנת הוא [ד"ה: ליתא] ממלא כל שמהן: תקוני זהר בהקדמה י"ב.

דרשו ה' בהמצאו . . . עשיית': ישע"י נה, ו. ראש השנה י"ח, א. וראה לעיל ע' תשמו.

דגנתי גנת וילולי יליל: ראה לעיל ע' תתנב. עטרת ראש שער ראש השנה כ, סעי"ב ואילך.

י"ג ת"ד ה' למטה . . . שרשם הוא למעלה: ראה לקוטי תורה כאן מט, ד. מאמרי אדה"א וקרא חי"ב ע' (תפ"ו ואילך) תפט ואילך. ע' (תקט"ו ואילך) תכנב ואילך. ובאור התורה שנסמן בריש המאמר.

דגם שהן רק בבחי' שערות שנמשכי' מבחי' מותרו המוחין בלבד מ"מ שרשם הוא למעלה מבחי' המוחין וע"כ בוקעים ויוצאים בבחי' מותרות כו' והוא מבחי' פנימיות ע"י שמאיר בבחי' פנימיות ח"ס דוקא כי בחי' פנימיות ח"ס עולה בבחי' פנימיות העונג העליון (כמ"ש בע"ח בכמה דוכתי בשם רבו דפנימיות אור אבא שהוא [בחי'] פנימיות ח"ס הוא פנימיות ע"י), כי בחי' הרצון שלמעלה מן הטעם לגמרי גם מטעם כמוס כו' [כמו] שתוק כך עבמ"ח לפני הרי בחי' שתיקה זו גם בטעם הכמוס הוא והוא בחי' פנימיות ח"ס [ששם הוא בחי' פנימי' התענוג שלמעלה מעונג שבחכ' הנ"ל כעונג שברצון דגלגלתא כו' והוא בחי' גבורות דע"י שמתלבש בבחי' פנימי' דח"ס] דא"א, וזהו שרש הי"ג ת"ד וע"כ הי"ג מדה"ר שנמשכי' ברי"ה ע"י השופר הוא מקור השפעת עשיית ב"י עומקי' להיותם כוללי' [יוד] המשכות פרטי' הללו והיו ענין השופר שהוא בבחי' פנימיות ע"י כידוע בכוונת התקיעה שמתאדם פני התוקע כו' וע"כ תקיעת השופר הוא בבחי' חרדה דוקא כמו במ"ת שנא' ויהי קול השופר כו' ויחד כו' כי שרש בחי' החרדה הוא בא מבחי' תוקף הגבו' ביותר עד שנמשך בחי' ביטול עצום שהוא החרדה שמתלק גם כח השכל כו' והוא למעלה מבחי' הביטול דחכ' כו' להיות כי שרש קול השופר הוא בבחי' גבורות דע"י שמלוּבש בבחי' פנימיות ח"ס כנ"ל וד"ל.

(יד) וז"ה שוש אשיש בה' תגל נפשי באלקי כו' פי' הוי' ואלקי' הוא בחי' חסדים דשם מ"ה וגבורות דשם ב"ן והענין הוא כי [הנה] מבו' [למעלה] בשרש בחי' המצות למעלה מע' הוא בבחי' המשכת התענוג העליון שברצון והוא בחי' חיוורתא דחסד דע"י שמאיר בגלגלתא דא"א שהוא מבחי' החסדי' דשם ה' בחי' מ"ה וז"ש שוש אשיש בה' כי הששון הוא בבחי' פנימיות התענוג כידוע ומ"ש בה' ג"כ מדבר בבחי' ירידת האור הזה בתוס' גילוי בע"ס דאצילות שכולן נמשכים ע"י שם הוי' יוד' בחכ' כו' תגל נפשי באלקי הוא ע"י בחי' השופר שע"י נתמלא החסרון מהעדר המעשה של

כמ"ש בע"ח בכמה דוכתי בשם רבו: מובא בכ"מ, ומהם: סידור שער יוה"כ רנ"א, ב (בשם: הע"ח), מאמרי אדה"א תקס"ה ח"ב ע' תתס"ה (הנחת כ"ק אדה"א בשם: הפע"ח, ונרש הנחת הרי"מ בשם: הע"ח), פרשיות התורה ח"א ע' רצ"ו (בשם: הע"ח), שער האמונה פניו (בשם: הע"ח), מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' קנ"א (בשם: הע"ח), ע' שי"א, ח"ב ע' תת"ב (בשם: הע"ח), במדבר ח"ב ע' תרצ"ה (בשם: הע"ח), דברים ח"א ע' רל"ה, ח"ב ע' שסט (בשם: הע"ח), לקמן ע' תתקנ"ה (בשם: הע"ח), לקוטי תורה כאן מט, ד, ושי"ג, הנסמן לקמן ע' תתקי"ג, פלח הרמון תולדות עת, ד.

שתוק כ"ך עבמ"ח: מנחות כט, ב, ראה גם מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תתט, במדבר ח"ב ע' שפ"ד וע' חטו, דברים ח"ב ע' שסט.

שריה השפעת: ג"ד"ה: המשכת.

בכוונת התקיעה שמתאדם פני התוקע: נסמן לעיל ע' תתנ"ב.

ויהי קול השופר כו' ויחד: יתרי יט, טו, וראה גם מאמרי אדה"א כמדבר ח"ב ע' שפ"ד וע' תשמת, וראה ע"י תרפ"ח ואילך, לקמן ע' תתקנ"ג ואילך.

שוש אשיש בה': ישעי' ס"א, י.

המצות שבכל השנה מטעם הנ"ל שהוא בכחי גבורה דע"י שמאיר בכחי ח"ס דא"א והוא מבחי הגבורה שבעונג העליון כנ"ל עכ"א תגל נפשי באלקי בכחי אלקי שהיא בכחי הגבורה כי אע"ג דלית שמאלא ממש בהאי עתיקא מ"מ בחי מ"ה ובין יש בו כמיש בע"ח וד"ל, ומ"ש נפשי ובשוש אשיש לא הזכיר נפשי כי שוש אשיש קאי על בחי ז"א דאצילות שנתמלא אורו בתוס' ע"י שרש המצות שבפנימיות [ד] ע"י כנ"ל ועכ"א בהוי' הכולל ע"ס דאצילות כנ"ל אבל באמרו תגל נפשי [באלקי] קאי בכחי המל' שנק' נפשי נפש דוד וכמ"ש נשבע ה' בנפשו כידוע שנפש במל' ורוח בז"א כו' ומבו' [למעלה] שנתב"ס דוקא דהיינו ששרש כל המצות שבפנימיות הכתר נגמרי' ונמשכים בכחי המל' דוקא שנק' מצות המלך כו' וע"י השופר נמשך שרש י"ג מדה"ר העליונים להמתק הדני' של המל' וז"ש תגל נפשי דוקא כאלקי בכחי אלקי דגבורות דע"י שחכסד שנמשך ע"ז מקור י"ג מדה"ר שהיא הנק' גילה כו' וז"ש וגבורתך ידברו כו' וד"ל.

(טו) כ"י הליבשני בגדי ישע כו' פ"י ישע הוא בחי ש"ע נהורין שמאירין [מבחי] פנימיות דא"א בכחי הארת פנים שע"י המשכת י"ג מדה"ר בכלל כמ"ש יאר ה' פניו אליך כו' כידוע ומ"ש ישע ביו"ד נוספות על ש"ע נהורין הללו הנה היו"ד הוה מורה להבא כידוע דכל יו"ד מורה להבא כו' והענין הוא כידוע בע"ח שיש כמה מדריגות חלוקות בכחי ש"ע נהורין כו' כי לפעמים מאירין [רק] באר"א ואבא נוטל ק"ג נהורין וז"ש קן ציפור כו'

שו"ה המצות — בכחי ח"ס [גד"ה: בפנימיות ח"ס] . . . עכ"א [על כו אמר].
 דלית שמאלא . . . בהאי עתיקא: ז"ה נשא קבט. א. וראה גם האוינו (אדרא זוטא) רפט. א. תורת חיים וירא קיד. א. ואילך. אור התורה נח כרך ג ע' 1234. פינחס ע' אקעט.
 . . . עתיקא . . . מ"ה ובין . . . כמיש בע"ח: באור התורה בלק ע' תחקנו מציי: שי"א [ע"פ הוצאת שקלאב תק"ס. ולפנינו הוא בשער יב, שער עתיק] פ"א.
 המל' שנק' נפשי: ראה ז"ה לך פו, א. מצורע נה, א ובמקדש מלך שם ד"ה נפש.
 נשכנע ה' בנפשו: כ"ה בכ"מ, ומהם: ז"ה חזירע מה, סע"ב. עץ חיים שער (ו) העקרים פ"ג. מאמרי אדה"ז תקס"ה ח"ב ע' תקצו ובהנמנו לשם. תקס"ט ע' קפו. מרשיות התורה ח"א ע' א. אור התורה שלה ע' תקס"ט. ירמי כרך ג ע' ארנה. בירמי נא, יד: ה' צבאות, וכעמוס ה, ח: אדני"ה (אלקים). וראה ז"ה בהשמטות רנה, סע"ב.

וגבורתך ידברו: תהלים קמה, יא.

כי הליבשני בגדי ישע: המשך הכתוב שוש אשיש ישע"י טא, י.
 ש"ע נהורין: ראה ז"ה בהקדמה ד, ע"ב. (אדרא רבא) נשא קבט. ב. ובקול ברמה שם. עץ חיים שער (יג) א"א פ"ג. שם פ"ד. לקוטי תורה כאן פט, ד. ושי"ג. סידור שוה"ת נב, ב ובמקבילו כמאמרי אדה"ז תק"ע ע' קלו. מארו"ל ע' ש"ע. שערי אורה שער תנוכה יד, א. תורה אור ולקרת כמצויין במפתח הענינים לשם. ובמקבילות כסדרת מאמרי אדה"ז. ספר המאמרים תקס"ה ח"ב ע' תשסה.
 יאר ה' פניו אליך . . . ומ"ש [בה' ניתוסף: בע"ח. וכנראה שנשחרב לכאן משרות שלאח"ז]: נשא ה, כה.
 היו"ד הוה מורה להבא . . . דכל יו"ד מורה להבא כו' [ה': ליתא]: נסמן לעיל ע' תשצ.
 כידוע בע"ח: ראה שם שער (יג) א"א פ"ד מובא בהערה דלעיל ד"ה: ש"ע.
 ואבא נוטל ק"ג נהורין: ראה ז"ה במפתח הענינים לשם ובמקבילות לשם. לעיל הערה ד"ה: ש"ע.
 ולקוטי תורה כמצויין במפתח הענינים לשם ובמקבילות לשם. לעיל הערה ד"ה: ש"ע.
 וז"ש קן ציפור: תצא כב, ה.

ולפעמים גם במל' כמ"ש יאר ה' פניו אליך דוקא לכנ"י כו' אך בכאן מדבר בבחי' ש"ע נהורין העליונים ביותר דהיינו שלמעלה מן ה[השתל] לגמרי כי אינן מאיר' כו' ובאים בבחי' ההשתלשלות בע"ס דאצילות עכשו לא באו"א וזו"נ כו' אלא [הן] ש"ע נהורין שיאירו לעתיד בימות המשיח דוקא, וזהו פי' יש"ע ביו"ד דמורה להבא שעתיד להגלות בש"ע נהורין שלא כסדר ההשתל' עו"ע כו' והענין הוא כמ"ש וישע ה' אל הבל כו' ותרגומו והוא רעוא מן קדם ה' כו' הרי שפי' התרגום לישע זה בחי' רעוא שהוא בחי' הרצוה"פ שנק' רדכ"ר שמאיר במצחא דע"י כו' שמשם מאיר הארת ש"ע נהורין שלא כסדר ההשתלשלות כו' כמו עד"מ באדם שגם אם יחטא לו ריעהו עד שישנא אותו שיסיר רצונו ממנו אך אעפ"כ בעת שמחתו יאיר פניו לו ברצון ואה' כי נתגלה אז לו מבחי' הרצוה"פ שממשיך את הנפש לבא שלא לפ"ע מדריגתו הרצון והשכל שמלוכשים במדותיו כו' ולמעלה הוא הנק' בחי' רדכ"ר שממשיך לבחי' עצמי' אא"ס להאיר [ש]לא כפי' השתל' הרצון בחכ' ומדות כו' וזהו י"ד ד[ן] ש"ע וד"ל. ומ"ש כי הלבישני בגדי ישע היינו בחי' שרש המצות שהן בחי' לבושי' מקיפי' מבחי' עצמות התענוג שברצון כנ"ל ונק' בגדי ישע ע"ש העתיד כי לעתיד דוקא יתגלה ממקורם הראשון הנ"ל וע"י יאיר בחי' ש"ע נהורין העליונים הנ"ל וע"כ נק' בגדי ישע וד"ל.

(טז) ומעיל צדקה יעטני, דהנה כללות המצות נק' בשם צדקה כידוע והיינו כנ"ל שהמצות העליונים שבפנימיות הכת' נגמרים בסוף במל' לפי שנתב"ס כו' אז נק' צדקה צדק ה' למל' דלית לה מגרמי' כלום ונק' ד"ל כמ"ש אשרי משכיל אל דל כידוע ואור עליון שבבחי' התענוג שברצוה"ע כאשר נמשך ויורד עד בחי' המל' שנק' דל דלית לה מגרמי' כלום. היז כמו הצדקה להחיות רוח שפלים למאן דלית לה מגרמי' כלום כו', וגם ב' י"ן המצות הרי אנו רואים שיש הרבה מצות שהאדם אוכל פירותיהן

שו"ת יש"ע — כסדר . . . כו': דה: כדרך [וכן בסמוך] . . . כלל [וכן בסמוך].
 וישע ה' אל הבל . . . והוא [ג] והוא: ה': והוא: ה': והוא: ה': בראשית ד, ד ובתרגום אונקלוס שם [ושם: והוא. אמנם [תיבת והוא] תבא גם בלקוטי תורה כאן. אור התורה בראשית כרך ג ריש ע' תקפד בשם התיא. ובתרגום יונתן: והוא. אבל תיבת מן ליתא שם].
 שו"ת קדם — הרי . . . רעוא . . . הרצוה"פ [ה': הרצוה"ע]: ה': ליתא.
 ומעיל צדקה יעטני . . . כללות המצות נק' בשם צדקה: נסמן לעיל ע' תתנ.
 במל' . . . צדקה צדק ה': ראה זהר אחרי עב, א. לקמן ע' תתקכח וע' א"פ. לעיל בחי' ב' פ' ראה ע' שצד. ושיג.
 למל' דלית לה מגרמי' כלום: עץ חיים שער (ו) העקודים פי"ו. ראה לקמן ע' תתפג. הנסמן במאמרי אדה"ו פרשיות התורה ח"ב לע' תקיא.
 למל' . . . ונק' ד"ל . . . אשרי משכיל אל דל: תהלים מא, ב. ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תקסט. ושיג.
 סידור כונת המקוה קנ"ג, ג. קנח, ב ואילך. פרי עץ חיים שער (כט) הלולב פי"ג (לרי"י מערבי ד"ה והוה פירוש):
 מכוא שער"ם שער תג הסוכות פי"ט. ספר הליקוטים להאריז"ל אמור כג, מ (ד"ה ונחזור). רמ"ז לוהר נשא כסא, ב (ד"ה וברכת הדיוט). קהלת יעקב מערכת דל. לקמן ע' תתקכח.
 מצות שהאדם אוכל פירותיהן גם בטוה"ז: ראה לעיל ע' תתנ.

גם בעוה"ז כו' הרי נמשך ויורד האור והחיות משרש המצות למעלה עד למטה מטה כ"כ [גם] בגשמיות בעוה"ז לאכול פירותיהן בעוה"ז כו' וזהו כמו לבוש המעיל דהנה כלי המעיל הגם שהיא בחי' מקיף כאשר הלבוש' אבל הנה יש בסופו בחי' גילוי אור והוא כדמיון המעיל הגשמי' הידוע שיש בסופו סמוך לשפתו זגין ורמונין להשמיע קול בשעה שהולך בו [כו'] כך ע"מ במעיל העליון הנק' צדקה כנ"ל יש בו בסופו סמוך לשפתו דהיינו כירידת המשכתו למט' למט' בחי' המשכה בגילוי והוא בחי' המשכת קול כמו קול הזגין ורמונין כמו ענין אוכל פירותיהן בעוה"ז וכה"ג וגם במקום היותר שפל כמו בעוה"ז נמשך אור וחיות כו' וד"ל.

(יז) **כחתן** יכהן פאר וככלה תעדה כלי' כו'. הנה מתחילה דיבר בשרש המצות שנק' לבוש' מקיפי' בגדי ישע ומעיל צדקה כו' מטעם הנ"ל ומעתה מדבר בשרש בחי' התו' ששרשה [ב] בחי' ת"ת כידוע וז"ש כחתן יכהן פאר פ"י פאר הוא בחי' ת"ת דאימא שנעשה כתר לז"א (וכמ"ש בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו זו מ"ת כו' שאו נקרא חתן שמקבל מבחי' פאר דבחי' ת"ת דאימא והיא בחי' העטרה שעטרה לו אמו כמ"ש בפע"ח בשער חג השבועות [או] [גם] בז"א עצמו הנה ידוע דבחי' יסוד אימא מסתיים בחז"ה דז"א שהוא בחי' הת"ת כידוע [וד"ל]) והטעם שנק' פאר כמו במשה שאו' כליל ת"ת בראשו נתת לו [בשעת] מ"ת [כו'] [כמ"ש במ"א בענין כתר תו' [כו']] וז"ש יכהן פאר כל בחי' כהונה הוא מבחי' החסדים כי שרש [ה] כהונה כקו הימין חח"ן כו' והיינו ע"י בחי' המשכת מקור החסדים שבקו הימין כו' נמשך אור דתו' הנק' ת"ת ופאר וז"ש יכהן פאר וכמ"ש מימינו אש דת למו שניתנה בימין דחסד עליון והוא שרש דתושבי"כ שמבחי' החסדים דאבא כו' וד"ל.

שריה לבוש — כלי [גדה: לבוש] . . . כדמיון המעיל . . . זגין ורמונין: ראה לעיל שם.

שריה שפלי: גדה: דל.

כחתן יכהן פאר: ישע"י סא, ג.

חתו . . . ת"ת: ראה לעיל ע' תתנו.

ת"ת דאימא שנעשה כתר לז"א: ראה עין חיים שער (כג) מוחין דצלם רפ"ה ורפ"ו. שער (כה) דרושי הצלם דרוש ד"ה. שער (לו) מיעוט הירח פ"א. ספר המאמרים תקס"ה ח"א ע' דשמ. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תרל ואילך.

בעטרה שעטרה לו אמו . . . זו מ"ת: נסמן לעיל ע' תתנו.

יסוד אימא מסתיים בחז"ה דז"א: ראה עין חיים שער (כא) לידת המוחין פ"ג. שער (כט) הנסירה פ"ח. שער (לא) פרצופי זרין ספ"ג. שער (לח) לאה ורחל פ"ב. קצת כללים מחכמת הקבלה להאריז"ל פ"ט [נדפס בסוף תקוני זהר — בכמה דפוסים]. סידור שחרית לשבת קמ"ז. ד. פירוש המלות פס"ח. תורת חיים וראא ס"ע קג ואילך ומקבילו בתורה אור וראא נח, ג; ספר המאמרים תקס"ג ח"א ע' ק"ג.

כליל ת"ת בראשו נתת לו: תפלת העמידה לשבת. וראה מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ריש ע' תלג.

כהונה הוא מבחי' החסדים: ראה זהר נשא קמ"ה, ב. צו כ"ז, א. תנאי רפ"ג. מאמרי אדה"א פרשיות התורה ח"א ע' רנב ובהנסמן לשם. מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' ש"ו.

מימינו אש דת למו: ברכה לג, ב.

(יח) וככלה תעדה כליה. הנה בחי' עדים הללו היינו כמ"ש ותבואי בעדי עדיים כו' שנק' קישוטי כלה והוא בחי' [שורש] תושבע"פ מל' קרינן לה שנק' כלה ועדיים הללו היינו בחי' הכתרים שקבלו בניי [בשעת] מ"ת וכמ"ש ויתנצלו בניי את עדים מהר חורב כו' (וכמא' בקישוטין אולא מאנין ולבושין דהיינו בחי' מקיפי' מפני שהמקיפים נק' בגדי ישע ומעיל ובחי' הפנימיות דאור דתו' נק' כלים עדיי' של הכלה כו' וד"ל). אך הנה לפי"ז הי' לו לומר ככלה תעדה בכלי' ולא תעדה כליה כו' אך הענין הוא דבחי' כליה דמל' דאצילות הו' הנה האבות שהן המרכ' בבחי' ביטול כידוע וכללות נשה"צ הכלולי' באבות כולן נק' כליה והנה לעתיד ארז"ל דצדיקים יושבין ועטרותיהן בראשיהן פי' בחי' עטרות הללו יומשכו על כל ראש צדיק כמו בזמן מ"ת שנמשך ב' כתרים ע"ר כאו"א ונק' עדיים כנ"ל והוא בחי' המקיפי' דאור תו' כי גם בשרש בחי' [ה]תו' יש ג"כ בחי' פנימיות ומקיפי' כידוע, וז"ש תעדה את כליה להמשיך לבחי' העטרות שנק' מקיפים (וגם בחי' הפאר דחתן הוא בחי' המקיפי' דאור תו' כידוע דכל פאר הוא בבחי' מקיף אך זהו בתושב"כ ששרשה באור אבא שבז"א וככלה תעדה כליה היא בבחי' תושבע"פ במל' שנמשך כלי המקיפים מאימא וכמ"ש בזוה' פ' אמור דאימא עילאה מקשטא לה כו' וכידוע [דאימא] אוזפית מנהא לברתא והיא הנקרא עדי' הכלה כו' וד"ל).

(יט) וזהו המשך כל הפסוק הזה שוש אשיש בה' תגל נפשי באלקי שהוא בחי' המשכות [ה]מקיפי' ופנימי' שבכתר וחי' בכלל כנ"ל כי בחי'

ותבואי בעדי עדיים . . . תושבע"פ מל' קרינן לה: נסמן לעיל ע' תתנו . . . ראה תקוני זהר בהקדמה יו, א. שויה קרינן — ועדיים הללו: ג'ד' ועדי' הכלה.
 הכתרים . . . בשעתו במית . . . ויתנצלו בניי את עדיים: תשא לג, ו. שבת פח, א. וראה מאמרי אדה"א במדבר חיב ע' תלב וע' תרכה.
 בקישוטין אולא מאנין ולבושין: וכיה כספר המאמרים תקס"ו ע' קמא (מגוטיק). מיט אומר בשבחין להאריז"ל ליל שבת [בפ"י שירים של שבת להאריז"ל (נדפס ביחד עם שער היחודים לבוכ תרט"ז נד א): סידור קול יעקב לר' יעקב קאפיל ובפירושו שם, ועוד סידורי האריז"ל שראיתי: סידור אדה"ו: ובפירוש המלות רפסטיג: ומאנין. בשער הכוונות ענין השלחן: במאנין (בסידור ר' שבתי מראשקוב לא נעתקו המיוטים)].
 שויה מאנין — מקיפי' מפני שהמקיפים נק': ג'ד' מקיפים ופנימי' המקיפים נק'. ה: מקור פנימיות המקיפי' שנק'.

שויה ובחי' — א. . . כו': ג'. ליתא. וכנראה נשמט מפני חיבות הדומות: אך . . . אך.
 שויה לפי"ז — ולא: ד'. ולמה [וכנראה שחסר חיבת אמר]. ה': ולמה א. ואולי גם בכת"י זה צ"ל: וליא (וזהו ר"ת ולמה אמר) והחסיר המרכאות.

האבות שהן המרכיב: בראשית רבא פמ"ו, ו. פפ"ב, ו. ראה לעיל בחי' פ' ואחתנו ע' רטו. וש"נ.

כליה . . . נשה"צ [נשמות הצדיקים]: ראה הנסמן בלקוטי תורה כאו ג, א.

דצדיקים יושבין ועטרותיהן בראשיהן: נסמן לעיל ע' תתנו.

ע"י: (על ראש ?) ג'דה: על.

[דאימא] אוזפית מנהא לברתא: ראה זהר בהקדמה ב, א.

שויה בחי' — ופנימי': חוקן ע"פ ג'דה. ובכת"י זה: ומקיפי'.

ח'ג דע"י הוא הו"י ואלק"י שבו בחי' חסד דע"י מאיר בגלגלתא ובחי' גבו' דע"י במו"ס כו' וז"ש איש בה' דחסד והוא שרש בחי' המקיפים דמצות כנ"ל ותגל נפשי באלקי בבחי' גבורה דע"י שבמו"ס [ששם] שרש אור התורה כידוע ובין במצות ובין בתו' בשרשם יש בחי' מקיפי' ופנימיות, וז"ש כי הלבשני בגדי ישע ומעיל צדקה במצות שנק' לבושין וכך מאיר ונמשך בשרש התו' בחי' מקיפי' ופנימיות והוא מ"ש כחתן יכהן פאר וככלה תעדה כליה כו' ומ"ש הדמיון בכף כחתן להורות על בחי' ההעלם דמצות בשרשן שהיא כמו בחי' הגילוי דאור התו' בבחי' מקיפי' ופנימי' וז"ש כמו החתן במ"ת שיכהן פאר כו' כך הלבשני בגדי ישע רק לע"ל יתגלו כנ"ל, וע"כ שוש איש בה' גם עכשיו כמו בכל זמן גילוי הזה בשרש התו"מ כמו כר"ה וש"ת כו' כידוע דש"ע הוא סוף גילוי האור דר"ה מטעם הנ"ל וד"ל (או רצ"ל שוש איש לעתיד כי הלבשני בגדי יש"ע כו' בכל זמן הגלות וכמ"ש ולא יכנף עוד ע"י הלבושים דמצות והי' עיניך רואות כו' אך אעפ"כ שרש בחי' גילוי ש"ע [נהור"ן] העליונים הנ"ל שלעתיד בימות המשיח הרי הוא ע"י המצות דעכשיו ולכך נק' בגדי יש"ע כנ"ל וכך יתפרש כחתן יכהן פאר לעתיד (והטעם הוא כי ג' כתר"ם הם כתר"ר תורה וכת"ר כהונה וכת"ר מל' וכת"ר שם טוב שהוא בחי' משיח עולה ע"ג כו' וד"ל (וזהו הלבשני בגדי יש"ע כתר"ר כהונה כחתן יכהן פאר כתר"ר תורה וככלה תעדה כליה כתר"ר מל' וכולן עיקר התגלותם לעתיד בבחי' שם טוב דמל' לעתיד וכמ"ש טו"ב ש"ם משמין טו"ב כו' שתתעלה המל' עד מל' דא"ס שבפנימיות ע"י שמשם נמשך מקור התורה והמצות ומקור י"ג מדה"ר שבגלגלתא שעי"ן נאמר כשמין הטוב על הראש יורד על הזקין כו' ולכך כתר ש"ם טו"ב עולה על גבי ג' כתר"ם הנ"ל וד"ל).

חסד דע"י . . . נגלגלתא . . . גבו' דע"י במו"ס: ראה עץ חיים שער (ג) אי"א פ"ו.ו.
או רצ"ל: [רצה לומר] ע"כ נמצא בכתי' ב' ומכאן נעתק מכתי' ו'.
ולא יכנף עוד [כד' ניתוסף: מורי"ן] . . . והי' עיניך רואות: ישע"ל, ב.
ג' כתר"ם הם . . . וכך שם טוב . . . משיח: אבות סיד מ"ג. ראה לקמן ע' תתקצא. מאמרי אדה"א במדבר
חיב ע' שעב. דברים ח"א ע' רבא ואילך.
טוב ש"ם משמין טוב: קהלת ז, א.
שחתעלה המל' . . . שבפנימיות ע"י: להעיר מזהר (אדרא רבא) נשא קלג, א: שוש איש ב"י בעתיק יומין
אתמר.
כשמין הטוב על הראש: תהלים קלג, ב.

ענין ר"ה ויהי"כ (ביאור על חו' דשוש אשיש) וסוכות וש"ת

להבין שרש ענין השתלשלות דג' עולמות בי"ע בדרך עילה ועלול עד עוה"ז הגשמי, ואח"כ יתבאר שרש בחי' ההשתלשלות דעולם האצ"י בבחי' אר"כ שנק' יח"ע כו', דהנה אמרו ז"ל דאין [לך] כל עשב ועשב למטה שאין לו מזל מיוחד שמכהו ומגדלו כו', וכך בחי' כל הצמח"כ בפרט יש לכאוי"א מזל מיוחד כו', וגם לחלק הדומם יש מזל מיוחד כמו שאמרו גדא דהר שהוא מזל הדר וכיוצא, ומכ"ש לחלק ח"י וחלק המדבר כידוע שכל הנמצאים דדצח"מ כולם נשפעים ועלולי' מן המזלות, והמזלות מקבלי' מן המלאכ"י הנק' אופנ"י ונק' השפעה הנמשכת ע"י המזלות בשם שמרי האופנים כמ"ש בע"ח, והאופנים מקבלי' מלמעלה מהם בדרך עו"ע ג"כ עד בחי' ע"ס דמל' דעשי' שהוא בחי' עילה הראשונה להשתלשלות העשי', והוא הנק' בשם השתלשלות עו"ע בכלל, וביאור ענין עו"ע למע' מע' עד רום המעלות יובן מבחי' השתלשלות עו"ע היותר אחרון הנגלה לנו בגשמיות, והוא כמו אין לך [כל] עשב [למטה] שאין לו מזל המגדלו ומצמיחו שהוא נמשך ממאמר תדשא הארץ דשא כו' שהוא רוחני כודאי והעשב הצומח ממנו הוא גשמי ואין לו דמיון וערך לרוחני' החיות של כח המזל כו' ואעפ"כ אנו רואי' שצומח העשב ממנו הרי יש קשר וחיבור לגשמיות העלול לרוחני' העילה עכ"פ אעפ"י שרחוקי' בערך, או כמו הגדלת התפוח הגשמי מגרעין הנזרע בארץ שבודאי אין כח וחיות רוחני בגוף גשם הגרעין להצמיח כדור התפוח שהוא התהוות מציא[ו]ת חדשה אלא ודאי שכל הצומח הרוחני מצמיחו ומהוה מציאות התפוח בגידול והוספת התהוות מידי יום ושעה מעט מעט, והגרעין אינו אלא בחי' כלי לעורר הכח הצומח ברקבו בארץ כמ"ש במ"א, וכ"ז דמיון בלבד להתהוות והתחדשו' העלול מן העילה למעלה מעלה כמו המשכת המזלות הרוחני' העלולי' מן האופנ"י והאופנים לגבי למעלה מהם כמ"ש כי גבוה מעל גבוה כו' וכתרגום וקרא זא"ז ומקבלין דין מן דין כו' עד בחי' ע"ס שבמל' דעשי' שהוא בחי' אור אלקי שמאמיתית המצאו נמצאו

להבין שרש ענין השתלשלות: נמצא בכו"ך א' (105) קכא, א. ב' (620) מז, ב. ג' (962) צב, א [בכותרת שבפנים]. T (1234) כב, א.
 המאמר נחתם מכת"י א' ובין אריחיים ניתוספו בפנים אותיות או תיבות מכת"י ב' ומכת"י ג'.
 מאמר (ביאור) זה מיוסד על ד"ה אין לך עשב שנדמס במאמרי אדה"ז מארז"ל ע' קלה (ונראה שגם המאמר שם הוא ביאור על ד"ה שיש אשיש, ע"ש).
 דאין (נדל) כל עשב... מוזל [בב] ניתוסף: מלמעלה; נסמן לעיל ע' תתמה.
 גדא דהר: חולין מ, א.
 שכל הנמצאים... נשפעים ועלולי' מן המזלות: ראה פרדס שער (טו) אבי"ע פ"ח. לקוטי תורה עקב יד, ג.
 תצא לה, ד. מאמרי אדה"א כמדבר ח"א ע' לג. דברים ח"ב ע' תפד וע' תקנב.
 תדשא הארץ דשא: בראשית א, יא.
 והגרעין... כלי לעורר הכח הצומח: ראה לקמן ע' תתקה ואילך.
 כי גבוה מעל גבוה כו' וכתרגום וקרא זא"ז: קהלת ה, ז. תרגום יונתן ישעי' ה, ג.
 שחממיתית המצאו נמצאו כל הנמצאים: ראה רמב"ם הל' יסודי התורה רפ"א.

כל הנמצאים שמ[שת]לשלי' עד דצח"מ דעשי' הגשמי' ואין לך דבר חוץ ממנו ית' כמ"ש כי ממך הכל כו' וכידוע שזהו כללות ענין יחוד הנבראי' בכורא ית' שנק' [בחי'] יחוי' ודיל'. ומעתה יש להבין דרך פרט בבחי' השתלשלות דבי'ע' כידוע בע"ה שמבחי' מל' דאצי' נעשה בחי' כתר וע"י לבריאה ומבחי' מל' דבריאה נעשה בחי' כתר וע"י ליצי' ומבחי' מל' דיצי' נעשה בחי' [כתר ו]ע"י לעשי' ומבחי' מל' דעשי' נמשך מקור השתלשלות דאופנים ומזלות כנ"ל.

והנה מתחי' יש להקדים ענין א' במ"ש בע"ה בבחי' ע"ס דעשי' דמפני שהן מחולקי' במדריגו' כמו ג' מדריגות חגי'ת כו' ע"כ נק' בזהר בשם גווינין מחולקין כמ"ש כשושנה בין החוחים כו' מה שושנה אית בה [ג'] גווינין חיזור וסומק וירוק כו' שגוון הלבן מורה על בחי' החסד וגוון האדום מורה על בחי' הגבורה וגוון הממוזג מלוכנ ואודם מורה על בחי' התי'ת וכיו"ב יובן במויגת הג' גווינין בכמה אופני' שוני' שהוא בחי' התכללות המדות דחוג' בכמה אופני' שונים. וביאר ענין זה למע' יובן ממה שאנו רוא' למטה בעלול היותר אחרון כמו בחלק הדומם והצומח שיש בה כמה צמחים שהן בגוויני' שונים מאד כמו גוון העשבים ירוק וגוון התפוח ממוזג מגוון אדום ולבן וגוון החטה והשעורה וכיוצא לכן וגוון הדבש אדום וכן גוון הדם וכן גוון המים לכן וגוון הצוקער לבן, וכיוצא בזה בחלקי הדומם הזהב אדום או ירוק הכסף לבן והנחושת ממוזג מבין שניהם. ועד"ז יש בכל חלקי דצי"ח ריבוי גווינין שונים, וגם בחלק המדבר יש שינוי גווינים שחורים ואדומים ולבונים כידוע, וכ"ז מפני שכל חלקי דצח"מ דעשי' הן בחינת עלולי' מן שפע המזלות הרוחני' כנ"ל, ומפני שהמזלות כלולי' מחוג' ומורכבים בכמה אופנים שונים ע"כ משפיעים המה למטה ג"כ לפי שינוי אופני ההרכבה שבהם מזה בא שינוי הגווינים למטה המורי' על החסדים או על הגבורות כהרכבת המקור הרוחני השופע עליו מן המזל אם מבחי' החסד יהי' מראיהו

כי מן הכל: דברי הימים א' כט, יד.

כידוע בניח שמבחי' מל' דאצי': ראה שם שער (ו) העקודים פ"ב. מאמרי אדהי' ענינים ע' א ובהנסמו לשם. לקמן ע' תתקמז.

כשושנה בין החוחים: שיר השירים ב, ב.

שושנה אית בה [ג'] גווינין: [לקמן: וכמ"ש ביהר'] וכ"ה בתורת חיים בראשית לז, ד. המשך מים רבים תרליז ע' מז. ראה זר ויחי רכא, א. אמור קו, א. ביאורי הוזהר להצמח צוק בראשית כרך ב ע' תקצח. ולהעיר ממאמרי אדהי' שנסמך בריש המאמר (ושם: קשח).

ירוק . . הממוזג מלוכנ ואודם . . התי': ראה פרדס שער (י) הגווינים פ"ג.

שגוון הלבן . . האדום: ראה פרדס שם פ"א.

גוון הדבש אדום: פרדס שער (כג) ערכי הכינויים בערכו.

גוון המים לבן: ראה מאמרי אדהי' פרשיות התורה ח"א ע' נו. חיב ע' תקעה.

הזהב אדום או ירוק הכסף לבן: ראה פרדס שער (י) הגווינים פ"ג.

הנחושת ממוזג מבין שניהם: ראה זר תרומה קלת, ב.

שריה ריבוי — שינוי גווינים: בג: ריבוי גווינים שונים.

לבן ואם מבחי' הגבורה יהי' מראהו אדום, כמו שרש הזהב או שרש הדם והדבש הוא מבחי' הגבורות הרוחני שבמזל ושרש הכסף והמים והתבואה והצוקער וכיוצא הוא מבחי' החסדי' הרוחני' שבמזל ע"כ מראהו לבן, ועד"ז בחלקי החי והמדברי, ויש בזה שינוי אופנים רבים מאד מפני שינוי ריבוי ההרכבות והתכללות דחוג' במזלות שהרי הדבש מתוק ואעפ"י הוא אדום להיותו מבחי' הגבורה שבחס', ושרש הדם ג"כ מבחי' גבורה שבחס' ע"כ מחי' לאדם יותר מן המים, וגוון החטה והצוקער מבחי' חס' שבחס', וכן יש להיפך בכמה סממנין שהן סם המות לאדם ומראהו לבן ויש מהן אדום ומרפאי' לאדם, וכ"ז רק מפני ריבוי אופני התכללות דחוג' במזלות היינו לפי שהו בחי' עולל מן האופנים והאופנים מקבלי' מבחי' ע"ס דמלי' שבעשי' שבהן יש בחי' התכללות מחוג' בריבוי אופנים שונים וכמ"ש כוהר מה שושנה אית בה חיזור וסומק וירוק כו' שר"ל ג' גוונים הללו מעורבי' וממוזגי' בכמה אופני' שונים, ובמלי' דעשי' מלובש מלי' דיצי' ובמלי' דיצי' מלובש מלי' דבריאה ובמלי' דבריאה מלובש מלי' דאצי' שנק' שושנה הכללי' כו' וד"ל.

ובכ"ז יובן טעם לבישת כה"ג כיוה"כ בבגדי לבן דוקא לפי שהלבן מורה על בחי' החסדים דוקא כנ"ל, ומה שהי' צריך ללבוש לבנים כי בלבושי' שורה אור המקיף. והנה במראה פני הכה"ג הי' מראה לבן עיקר ובתוכו ג"כ אדמומי' שנק' הארת פנים, כמו שנראה לעין שבשעת שהאדם בשמחה ובחס' אזי פניו צהובות דוקא כמ"ש צהבו פניו של רבי וכה"ג, והרי האדמומי' מורה על בחי' הדין והגבורות שהרי כשאדם כועס יתאדמו פניו כדם לפי שהכעס שרשו מבחי' הדינין והגבורות, אך הצהבת פנים בשמחה הוא בחי' גבורות שבחס' שהוא מורה על תוקף ותגבורו' אור החסד שמחי' בחיות ושפע רב יותר מחס' עצמו כי באמצעות הגבורו' שבחסדי' הן נמשכי' בתגבורו' וחמימות כמו בחי' הגבורות שבדם שמחי' לאדם כנ"ל, וכמו שאנו רואי' בצמחי' כמו פירות אדומי' או יין אדום שמחי' לאדם ומפקחי' אותו כמו בשרא' תנורא שהוא אדום וכיוצא כנ"ל (ולהיפך יש בחי' גבורו' ודינין שהן מתגלגלין בגוון הלבן כמו היראה והחרדה שמסלקת את הדמים שמפנים ואזיל סומקא ואתי חוורא או המתכייש שמתלבן פניו ולפעמים גם בכעס יתלבן

וכמ"ש בזהר מה שושנה: ראה לעיל הערה ד"ה: שושנה.

מלי' דאצי' שנק' שושנה: ראה זהר בהקדמה. אור החמה, זהר הריקיע ומקדש שלך שם. ספר המאמרים תקס"ו ע' שפג. ביאורי זוהר לאדה"א בתחלתו. ולהצ"צ שם כרך ב ע' תקפה ואילך.

לבישת כה"ג כיוה"כ בבגדי לבן: ראה גם לקמן ע' אקלט. ספר המאמרים תקס"ה ח"א ע' רלו ובהנסמן לשם. מאמרי אדה"א וקרא ח"ב ע' תפר ואילך וע' תקטו ואילך ובהנסמן שם.

כלבושי' שורה אור המקיף: נסמן לעיל ע' תתנה.

שויה ובתוכו — ג"כ [בג: צפת] . . . צהבו פניו של רבי: חולין ג. ב.

היראה והחרדה שמסלקת את הדמים: ע"ד לשון המשנה נדה לט. א.

ואזיל סומקא ואתי חוורא: לשון הגמרא בבא מציעא נח. ב.

פניו או ע"י בשורה רעה וכה"ג, וכ"ז מטעם הנ"ל גם בחלקי הצומח שיש גווניו לבנים שהם בבחי' הדינין כמו סם המות לבן, וכן בחלקי החי יש חיות מזיקים שהן לבנים כאר"י וזאב ויש שמריהן אדום ואינם מזיקין כלל, וכן בעופות הדורסים משתנה ע"ד"ו כו', רק עפ"י הרוב השחור והאדום מורה על בחי' הדין כמו שחורית דעורב לפי שהוא אכזרי, ואעפ"י שהנשר הוא רחמני אינו לבן כו' וד"ל). וזהו ענין הארת פנים דכה"ג בהצהבת הפנים לעורר למעלה בחי' הארת פנים העליונים כמ"ש יאר ה' פניו אליך (שנק' בזהר הארת תריין תפוחין כו' שנמשך ע"י תיקון ואמת, והוא האדמומית שבתוך הלבן דוקא כמ"ש במ"א).

אך עיקר ענין הגוון לכאורה אינו מוכן, דהלא אינו נחשב לעצמו ולמה יקרא אופן השפע מעילה לעלול בחו"ג בבחי' השתנות הגוונין מאחר שהן כטפל לגבי העיקר כו'. הענין הוא שהגוון אעפ"י שנראה לעין כטפל באמת הנה הוא עיקר המציאות בעצם שהרי נמצא הגוון של הלבן או האדום בכל פרטי חלקי העצם עד נקודה היותר אחרונה שבו כמו בדם ויין אדום ימצא האדמומית בכל פרטי חלקיהם ובצוקער ימצא [גוון] הלבן בכל פרטי חלקיו וכן בכסף וזהב ובכל חלקי דצ"ח, נמצא הגוון הוא העצם אלא שאינו ממש כו' וכמ"ש במ"א שזהו דמיון להבין כללות ענין ובחי' טוב[ב] הכללי כמ"ש [את] השמים ו[את] הארץ אני מלא גם בדצ"ח כו' שנמצא בהעלם בתחתונים ממש כמו בעליונים כו' וד"ל. והנה מכוון למע' בסדר אופן ההשתלשלות העולמות דבי"ע מעילה לעלול עד עוה"ז הגשמי שהוא כדמיון עו"ע הגשמי יותר כמו אין לך עשב שאין לו מזל כו' כך המזל נק' עלול לגבי האופן והאופן נק' עלול לגבי העליון ממנו כו', ועד"ו ע"ס דעשי' נק' עלול כללי מע"ס דיצ"י וע"ס דיצ"י נק' עלול מע"ס דבריאה וע"ס דבריאה נק' עלול מע"ס דאצ"י, והוא ע"י בחי' מל' שבעליון שנעשה כתר לגבי העלול ממנו כנ"ל דמל' דאצ"י נעשה כתר לבריאה ומל' דבריאה נעשה כתר ליצ"י ומל' דיצ"י נעשה כתר לעשי' עד בחי' מל' דעשי' שהוא מקור כל המזלות והאופנים דעשי' כידוע, ונמצא יש מקור ושרש גם לשכל האנושי שנמשך

שהם לבנים כאר"י: להעיר מזהר בעלפוך קנוד, א ובהגות מהר"ו שם אות כ.
 שחורית דעורב לפי שהוא אכזרי: ראה ירושלמי פאה פ"א ה"א. ערובין כב, רע"א. כתובות מט, ב ובחוס
 שם. אור התורה שלח כרד ו ע' איתשגג. וראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תשו.
 שהנשר הוא רחמני: ראה ירושלמי שם. רשי' האוינו לב, יא. תורת חיים בראשית ה, ג. מאמרי אדה"א
 ויקרא ח"א ע' כב. במדבר ח"ב ע' תתלה. וראה מאמרי אדה"א שבהערה שלפניו.
 יאר ה' פניו אליך . . הארת תריין תפוחין . . תיקון ואמת: נשא ו, כה . . ראה זר (אדרא רבא) קלג, ב.
 לקוטי תורה מסעי צג, א ואילך.

הגוון . . אינו נחשב לעצמו: ראה מאמרי אדה"א שבהערה דלעיל ד"ה: לבישת.
 שויה בכל — העצם . . חלקיהם: ב: ליתא. וכנראה נשמט מפני תיבות הדומות: חלקי . . חלקיהם.
 (אחת השמים ו[את] הארץ אני מלא: ירמ"י כג, כד.
 אין לך עשב שאין לו מזל: ראה לעיל ע' תתעו.

מחכ' שבמל' דעשי' מבחי' כלי החכ' דאצי' שמתלבש במל' דאצי' עד שנמשך במול [הגשמי] שנק' מזל מחכים כמ"ש דיש מלאך ממונה לגזור על הטיפה אם חכם כו' וד"ל.

ולהביין בתוס' ביאור איך שהשתלשלות דג' עולמות באורות וכלי' באים בדרך עו"ע ואין ערוך לעלול לגבי העילה ואעפ"כ התהוותו ממנו, הנה יובן ממה שאנו רואים ערך הדיבור לגבי המחשבה שבדאי אין ערוך כלל למהות הדיבור לגבי המח' ואעפ"כ נתהווה הדיבור עפ"י המח' שבמוח דרך עו"ע שהרי א"א לדבר בלי מחשבה כידוע. והנה אנו מוצאי' שיש בחי' דיבור גם במלאכי' עליונים הרוחני' כמו שידוע שהשרפים אומרים קדוש בדיבור והאופנים אומרים ברוך כמ"ש וקרא זא"ז ואמר קדוש, ולכאורה זהו כדבר פלא האיד יתכן דיבור גשמי במלאך שהוא רוחני כמ"ש עושה מלאכי' רוחות כו' כי אין דיבור בלא ה' מוצאות הפה חיד ולשון ופה גשמי'. אך הענין הוא ע"ד שאנו רואים באותיות המח' שלנו שאותיו' הללו רוחני' הם והן מתגנעים ומשוטטים בצירופי' שונים ממש כמו אותיות הדיבור רק שהן רוחני' מבלי הרגש במבטא גשמי ומבלי ה' מוצאו' כו', כך הוא הדיבור של המלאכי' שמדבריו' זע"ז כמו שנאמר וקרא זא"ז ע"ד צירופי' אותיות המח' שאצילנו, וכמו במעשה דההוא חסיד ששמע שתי רוחות מספרות זע"ז כו' אעפ"י שהן רוחות בלי גופים, ועד"ז הרי מובן כמו שאין ערוך לדיבור תיבת קדוש לגבי תיבת קדוש שמחשב במח' כך יותר אין ערוך הדיבור שלנו לדיבור של המלאכי' שאומרי' קדוש שהוא גבוה הרבה ממח' שלנו כו', ועד"ז גם בחי' הדיבור של המלאכי' שאומרי' קדוש אין לזה ערך לגבי בחי' מח' שלהם שמחשבים תיבת קדוש, ואמנם גם בחי' המח' שלהם אין לה ערך לגבי בחי' דיבור של המלאכים העליונים מהם כמו שאין ערך למחש' שלנו נגד הדיבור של המלאכי' כנ"ל כי בחי' המח' שבתחתון נק' עלול לגבי בחי' הדיבור של העליון המשפיע לו, ועד"ז הולך מעלול לעילה ממזלות לאופנים מאופנים לשרפים בהרבה חילוקי מדריגות מעולם התחתון דעשי' לעולם העליון דיצי' וכן עד"ז מיצי' לבריאה ומברי' לאצי' כנ"ל, ועד"ז יובן סדר ההשתלשלות דעו"ע הנ"ל בכל העולמות כנ"ל וד"ל.

והנה מעולם הבריאה ולמטה נק' בחי' השתלשלות מעילה לעלול כי יש בחי' ערך מזה לזה כנ"ל במשל המח' והדיבור של המלאכים

מזל מחכים . . מלאך ממונה לגזור . . חכס: שבת קנו. א . . נדה טו, ב.
 שהשרפים אומרים קדוש . . וקרא זא"ז ואמר קדוש: ישעי' ה, כ"ג.
 והאופנים אומרים ברוך: יחזקאל ג, כ"ג.
 עושה מלאכי' רוחות: תהלים קד, ד.
 במעשה . . ששמע שתי רוחות: ברכות יח, ב. וראה ג"כ לקמן ע' אסו.
 לדיבור של המלאכי' . . גבוה הרבה ממה שלנו: ראה לעיל ע' תתמו. ושי"ן.

כשמקבלין דין מן דין כו' וזהו הנק' השתלשלות י"ש מ"ש, אבל מעולם האצ"י לבריאה אין ההשתלשלות בבחי' עו"ע ע"ד הנ"ל שנק' יש מיש אלא ההשתלשלות יש מאין דהיינו שאין ערוך כלל לברי' עם האצ"י גם לא כדרך מח' שבתחתון שנמשך מדבור שבעליון כנ"ל וגם לא ע"ד הנ"ל בהשתלשלות דמזלות בדצ"ח כמו שאין לך עשב שאין לו מזל כו' וכנ"ל באורך אלא השפע באה בבחי' דילוג הערך, והוא הנק' מאיין ל"ש לפי שהאצ"י הוא נבדל בערך מן הבריאה להיות יותר משאין ערך כלל לנברא לגבי הבורא שהוא בחי' ע"ס דבריאה יותר אין ערך לע"ס דבריאה לגבי ע"ס דאצ"י לפי שיש מסך ופרגוד מפסיק בין אצ"י לברי' שמחמתו נתעלם האור דאצ"י, והארתו דרך המסך נק' אור של תולדה דהיינו רק הארה דהארה, והיינו מ"ש בע"ח דבחי' מל' דאצ"י בוקע המסך כו' וכמ"ש במ"א, ואף גם בחי' המזל המאיר מאצ"י לבי"ע הוא הנק' בחי' השפע חיצוני ולא פנימי' כשאר השפעות והמשכות הנמשך משאר הספירות ואורות העליונים והיינו מפני שאין ערך כלל בין אצ"י לברי' ע"כ נמשך הטהוותם מבחי' המל' ולא מאורות העליונים לפי שעיקר מדת המל' הוא מדת ההתנשאות, עדי"מ מלך ב"ו שמלכותו על המדינה אינה נמשכת מעצמות שכלו ומדותיו שהרי הוא דבר נבדל בפ"ע מן העם רק שהתנשאותו ורוממות מאיר עליהם וזאת היא עיקר המלוכה, והתנשאות זאת אינה נחשבת כלל מעצמותו, וכמו"כ דיבורו שמצוה ומנהיג כמ"ש דבר מלך כו' הרי הדיבור יוצא נבדל חוץ מעצמותו כו', משא"כ שאר המדות חג"ת וכיוצא השפע הנמשך מהן באה מבחי' עצמיו' האדם כמו החסד שנמשך מעצמו' הטוב והחסד שבלבו וכיוצא עד שמתפעל מהשפעה זו כו', וכמ"ש ביאור זה במ"א באריכות וד"ל.

ובזה יובן מ"ש לך ה' הגדולה והגבורה כו' עד לך ה' הממלכה והמתנשא
לכל לראש כו', ולכאור' אינו מובן למה לא כלל מדת המלוכה עם
שאר המדות גדולה וגבורה ותפארת והל"ל לך ה' הגדולה כו' והנצח וההוד

מסך ופרגוד מפסיק בין אצ"י לברי': ראה פרדס שער (א) עשר ולא תשע פ"ו. עץ חיים שער (מב) דרושי אבי"ע פ"ד. שער (מו) סדר אבי"ע פ"א. עמק המלך שער עולם הבריאה פ"א. פ"ג. פ"ו. מאמרי אדה"י פרשיות התורה ח"א ע' קמא ואילך. שם ע' ש"נ. הנסמך בהערה הכאה.

מיש בע"ח דבחי' מל' דאצ"י בוקע המסך: בתורה אור דלהלן מצייני: שער מ"א פ"א [והוא ע"פ הרצאת שקלאב תקימ, ולפינו הוא שער מב דרושי אבי"ע פ"ג]. וראה שם שער (מו) סדר אבי"ע פ"ו. תורה אור לך י"ב. ג ובמקביליו — נסמנו במאמרי אדה"י פרשיות התורה ח"ב ע' איכ"ג (אל"ג). מאמרי אדה"יא במדבר ח"ב ע' תרי"ו. בהערה שלפניו.

שעיקר מדת המל' הוא מדת ההתנשאות: ראה גם ספר המאמרים תקימ"ח ח"א ע' קלב ואילך (נדפס) — בשנינויים — בתורה אור ויקהל סיני, א ואילך). ע' רלו ומקבילו בלקוטי תורה במדבר י"א. א. תורת חיים בשלה קפה, ב ואילך. מאמרי אדה"יא ויקרא ח"א ע' לת. במדבר ח"ב ע' שסו.

כמ"ש דבר מלך: קהלת ת, ד.

לך ה' הגדולה דברי היסוד א טו, יא. ראה מאמרי אדה"יא במדבר ח"א ע' קל"ט"ו. וראה ג"כ שם ריש ע' שו.

שויה שאר — וההוד והמתמלכה: כ"ה בהכתי"ו. ולהעיר ממאמרי אדה"יא שם ע' קלט.

והממלכה כו', אלא לפי שיש הפרש ביניהם כי בחי' מדות ג'ת' וענפיהן נה"י כולם כלול' בעצמו' המאציל ביותר כמאמ' איהו וחיהויה חד כו' עד"מ מדוי' שלב האדם שמתאחדים עמו, אבל בחי' המלוכה וההתנשאות הוא דבר נבדל מן העצמו' כנ"ל, וע"כ חלק אותו לדבר בפ"ע ותחי' א' ביחוד' דמדות עליונות לך ה' הגדולה פי' לך הם בטלים ומיוחדים בתכלי' היחוד ואח"כ אמר בבחי' יחוד' דבחי' המל' לך ה' הממלכה כו', ומ"ש והמתנש' לכל לראש היינו מפני שבחי' מל' דאצ"י נעשה כתר וראש לבריאה וכן מל' דבריאה נעשה כתר וראש ליצי' ע"כ כלל ואמר והמתנש"א לכל לראש וכמ"ש במ"א כפי' מלך מלכי המלכים כו', ומבחי' התנשאות זאת נמשך כל ההשפעה להחיות רוח שפלי' מאין ליש כמ"ש מלכותך מכ"ע דהיינו מ"ש ואתה מחי' את [כולם] מפני שבהתנשאות זאת הוא מקור חיות כל העולמו', וזוהו יובן הטעם מ"ש בע"ח דהמל' נק' עטרה עד"מ עטרת הראש שמקפת על הראש בבחי' מקיף כך בחי' אור המל' הוא בחי' מקיף לגבי העולמות להיות מאיר עליהם מרחוק בבחי' התנשאות (אך מ"ש א"ח ע"כ היינו לפי שההתנשאות אעפ"י שהוא מדה נבדלת מן העצמו' אבל היא מאירה בבחי' מקיף על כולם [כעטרה] כהרי ע"י מדה זו מתעלה גם השכל והמדו' כו', והוא הנק' כתר מל' וכמ"ש בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו כו', וז"ש והמתנשא לכל לראש גם לרישא דז"א שנק' בעלה דמטרוניתא כידוע וד"ל).

ובזה יובן ג"כ מ"ש אני ה' לא שניתי שאין העולמו' פועלי' שום שינוי כלל בעצמו' אלקו' לפי שאין ערך ביניהם כלל מטעם הנ"ל שנתהוו העולמו' מבחי' המל' שאינו נוגע כלל לבחי' העצמו', משא"כ אם ה' התהוותם מבחי' חכ' דאצ"י וכיוצא הרי ה' פועל שינוי כמו עד"מ שמתפעל האדם באיזה שפע חכ' להיותו נמשך מעצמותו, משא"כ מדת המל' כנ"ל, ומדת המל' נק' אני ה' כו' כידוע בפי' המאמר אם אני' כאן הכל כאן שהמל'

איהו וחיהויה חד: תקוני זתר בהקדמה ג, ב.

מל' דאצ"י נעשה כתר וראש לבריאה: ראה לעיל ע' תתעו.

מלך מלכי המלכים: ראה שער האמונה פמ"ו.

מלכותך מכ"ע . . . ואתה מחי' את [כולם]: תהלים קמה, יג . . . נחמ"ט, ג.

מיש בע"ח דהמל' נק' עטרה: וכי' בספר המאמרים תקס"ה ח"ב ע' תרפ"ב (בשם הע"ח). ראה שם שער (לד) תיקון הנזק ספ"ג. מנא שערים ש"י ח"א ד"א ובהגהת צמח שם [ושם הביא הכתוב דחי' שרה כה, א. וע"פ אמת לעיקב — לרי' שאלתיאל ניניו — מערכת מ מהדר"ב סליב הכוונה להכתוב דדב"י הימ"א ב, כו]. זתר תוריע מב, ב וברמ"ז שם. הקדמת הראב"ד לספר יצירה. מרדס שער (כג) ערכי הכינויים מערכת עטרה. שיעור קומה — להרמ"ק — מערכת כתר"ם ס"ז (ו, א). סה"מ תקס"ח ח"ב ריש ע' תרנ"א [בשם ס' קבלה ע"פ (משלי יב, ד) אשת חיל עטרת בעלה].

איח עטי' . . . בעטרה שעטרה לו אמו: משלי יב, ד . . . שיר השירים ג, יא.

אני ה' לא שנית: מלאכי ג, ה.

שינה ההתהוות — חכ"י . . . חכ"י: ב"ג: חסד . . . חסד.

אם אני' כאן הכל כאן . . . ואם אין אני' כאן מי כאן: ראה סוכה נג, א. לקוטי תורה דרושים לסוכות פ, ג.

ושם: וכדפי' בזה (בהשמטת דשייך לחלק ראשון דף י"ב ע"א [רס"א, ב]).

נק' אני וכל הנחלים הולכים אל הים כו' ע"כ אם אני כאן ממילא כל האורות כאן ואם אין אני כאן מי כאן כו' וד"ל.

והנה ידוע דבנין המל' בע"ס או"כ הוא מבחי' המל' דע"ס דז"א כמו מבחי' מל' שבח' דז"א נבנה בנין חכ' שבמל' ומבחי' מל' דבינה נבנה בחי' בינה שבמל' וד"ז כל הע"ס דמל' כי המל' ל"י לה מגרמה כלום עד"מ הלבנה שאין לה אור עצמי כלל רק האור שמקבלת מן השמש וכמ"ש בזהר דסיהרא ל"ל מגרמה כלום וידוע דז"ג דאצ"י נק' שמשא וסיהרא, וכך המל' אין לה אור עצמם רק מה שמקבלת מאורות דז"א כנ"ל ועד"מ האשה שלא תלד בלתי קבלת מ"ד דדכורא (אך הארת הלבנה על הארץ יש בזה ב' דעות אם הוא אור השמש שקבלה או אור הלבנה עצמה ומ"ש דל"י לה מגרמה כלום היינו שא"א לה להיות אור משפיע רק אם תקבל מן השמש אבל לאחר שקבלה תוכל להשפיע אור עצמותה וכן הוא האמת עפ"י הסוד כמו הנקבה שתלד מאודם שבה רק צריכה לקבל כח התולדה ממ"ד תחילה כו', ועד"ז יובן ג"כ בקבלת המל' למע' ממל' דא"ס דז"א שאין הכוונה שאין המל' אור במציאות כלל בלתי זה שהרי נאמר ויברא ה' אלקים את שני המאורות כו' רק דלית לה מגרמה כלי ההשפעה עד שמקבלת מז"א וד"ל).

והנה ע"ד כל הנ"ל בבחי' המל' שנק' יחז"ת כך יובן בעולם האצ"י שנאצל מעצמו המאציל שנק' יחז"ע כנודע, ולא עוד אלא שיותר אין ערך מאצ"י לגבי עצמו המאציל יותר משאין ערך מבר"י לגבי האצ"י, וע"כ היחוד הזה יתוד עליון יותר מפני שבטל במציאו' יותר ויותר כלא חשיב כו' כמ"ש לך ה' הגדולה והגבורה כו'. וביאור הדבר ידוע דע"ס דאצ"י נק' כס"י ע"ס

וכל הנחלים הולכים אל הים: קהלת א, ז. ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ס"ע שצו. ושי"ן.
 דבנין המל': . . . מבחי' המל' דע"ס דז"א: ראה ע"ז חיים שער (לו) מיעוט הירח פ"א. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תשעה. ושי"ן. במדבר ח"ב ע' שסו. לקמן ע' תתקכט.
 המל' ל"י לה מגרמה כלום: נסמן לעיל ע' תתעב.
 דסיהרא ל"ל מגרמה כלום: ראה זהר תולדות קלה. סע"כ. ויחי רלו. ב. רמט. ב. ויקהל רטו. א. בחוקתי ק"ג. ב. מאמרי אדה"א הקצרים ע' שפג.
 דז"ג דאצ"י נק' שמשא וסיהרא: במאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' קפ בשם הוזהר.
 ב' דיעות . . . אור השמש . . . או אור הלבנה: ראה תורת חיים בשלח קפה, ריש ע"ב. פירוש המלות כט, ג.
 דיה לוסטוי מכ"ק אדה"א בספר המאמרים תקס"ד ע' רמט. מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' קכ (ע' קמב וע' קמה). ספר הערכים חב"ד ח"ג מערכת אור הלבנה סיב (ע' רצו ואילך). ושי"ן.
 הלבנה . . . לאחר שקבלה תוכל להשפיע אור עצמותה: ראה ספר המאמרים תקס"ג ח"א ריש ע' רפ הנחת הר"מ. והנחת כ"ק אדה"א — שם ע' רפד. דרך מצותיך ע' 344. מאמרי אדה"א מארז"ל ריש ע' תסא. שערי תשובה ח"ב חינוך כו, א. מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ריש ע' תקט. דברים ח"א ע' רטז. בהערה שלפניו.
 ויברא ה' [כ]: ליתא] אלקים את שני המאורות: וכ"ה במאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תקסב (ויברא ה'). ובבראשית א, טו: ויעש אלקים.
 שיותר אין ערך מאצ"י . . . משאין ערך מבר"י: ראה אור התורה ענינים ע' קסו ואילך (ס"ד). שם ע' קעא.
 כס"י ע"ס בלי מ"ה פ"י בלי מהות: שם פ"א מ"ב ובמפרשים שם.

בלי מ"ה פ"י בלי מהות כלל לפי שמצד עצמו המאציל אין שם בחי' מדות כלל וכלל וכמו שא' בסוף המאמ' ולא מכל אינון מדות כלל, כי גם שהאציל אור החכ' הרי לשון אצ' לשון הפרשה כמו ויאצל מן הרוח כו' שהוא רק הארה דהארה ג"כ וע"י בחי' מל' כלבד כניל בבחי' מל' דאצ' כבי"ע והרי ע"י המסך עכ"פ בוקע אותו האור שהאיר לפני המסך רק שנתעלם ונחשך האור קצת, אבל בחי' האצ' הע"ס מעצמו המאציל אין זה לא מינה ולא דוגמתה כלל וכלל, אלא הדמיון הוא כמו שלהבת הקשורה בצור וגחלת כמ"ש בס"י שכאשר מכין בברזל על הצור וגחלת יוצא אש שלהבת וקודם שיכוהו יש בהעלם בגחלת אש, אמנם ודאי אין לדמות ערך בין אש הנגלה בממשות לאש היסודי שנכלל בעצם כח החמימות שבצור וגחלת כמו שאין לדמות שם הפעולה הנבדלת מן הפועל לגבי רוחניות כח הפועל הכולל בעצמותו כו'. וכך יובן למע' בבחי' ע"ס הנגלי' בבחי' האצ' שהם כדמיון שלהבת שיוצא מהעלמ' בגחלת כו' כך יצאו מבחי' ההעלם לגילוי מעצמו המאציל שאין בניניהם דמיון וערך כלל, וז"ש תכים ולא כחכ' ידיעא פ"י חכ' הגנוזה וכלולה בעצמ' המאציל נק' לא ידיעא במציאות אור כלל כחכ' דאצ' מבין ולא בנינה ידיעא במציאות, והו"ו ע"ס בלי מה כו', ונק' ע"ס הגנוז' במאציל כידוע, וא"כ יותר אין ערוך מאורות דאצ' לגבי אורו' דמאציל משאין ערוך מאורות דברי' לגבי אורו' דאצ' אעפ"י שמבדיל המסך כי הבדל המסך אינו העלם כ"כ לגמרי לשנות ממהות למהות כמו ההעלם העצמי' כשבא לידי גילוי שהוא שינוי ממהות למהות מטעם הנ"ל ודל.

והנה כמו שמבואר למע' בריבוי השתלשלו' עו"ע בג' עולמו' בי"ע עד עש"י הגשמי', כך הנה יש בחי' ריבוי ההשתלשלות עו"ע בבחי' התענוג כד' עולמו' דאבי"ע עד עונג הגשמי שבעוה"ז הגשמי, שהרי אנו רואי' גם בעוה"ז הגשמי שיש הרבה חלוקי מדרי' בבחי' התענוג זו למע' מזו להיותו מתלבש בכל המדריגו' מעליון לתחתון, כמו התענוג המלוכש בדומם כמו אבן טוב המבטיק שיש עונג לנפש להסתכל בו או על ציור נאה בכותל או בנין נאה ומהודר ועיר כלילת יופי וכה"ג ה"ז העונג מתלבש בחלק הדומם (וה"ז דומה לשכל המתלבש בפועל גשמי כמו חרש חכם וכה"ג שהוא הגשמת השכל לגבי עצם כח הרוחני כשמלוכש במושכל רוחני כו' כך זה העונג אשר בחלק

בסוף המאמ' ולא מכל אינון מדות כלל: ד(פתח) אליהו — ראה תקוניו זהר בהקדמה יו, ב. אצ' לשון הפרשה כמו ויאצל מן הרוח: בהעלותך יא, כה. ראה מאמרי אדה"ז פרשיות התורה ח"א ע' שיא ובהנסמן לשם. ח"ב ס"ע תקעב. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' קפא וע' רכו. ח"ב ע' תשכח. שלהבת הקשורה בצור וגחלת (ג'): הקשורה בגחלת] כמ"ש בס"י: שם פ"א מ"ו. שריה לדמות — שם [בג' גשם]. יובן למע': מכאן חסר בבור ב' עד לקמן ע' תתפס. תכים ולא כחכ' ידיעא... מבין ולא בנינה ידיעא: ראה תקוניו זהר שם. ע"ס הגנוז' במאציל: ראה מאמרי אדה"ז פרשיות התורה ח"א ע' סד ובהנסמן לשם. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' שמו. ושיג. שריה משאין — הבדל: ב' חסר: ג' העלם.

הדומם הוא מדריגה אחרונה שבעונג ונק' עונג שבעש"י או עש"י שבעונג כמ"ש במ"א בענין שכל שבעש"י, וגם בזה יש חילוקי מדריגו הרבה שהרי הבדל יש בין עונג שמתענג האדם מבגדים נאים לדירה נאה או אבנים טובות ומרגליות גם שאינו שלו כי ציורים נאים העין תשבע עונג בהסתכלות ובגדים נאים ודירה נאה גופו נהנה, גם יש הפרש בזה בין חלק הדומם לחלק הצומח והחי כמו להסתכל בפרי וחי' נאה או אשה יפה וכה"ג, כי כ"ז שייך לעונג שבלב ע"י עונג שבע"י, אבל התענוג בשמיעת כלי שיר וניגון יפה בקול ערב וכה"ג הלב מתפעל בעונג ע"י שמיעת האוזן כמו שמתפעל הלב ע"י הבטת העין כמ"ש העין רואה והלב חומד כו' הרי גם זה עונג אבל הוא עונג רוחני יותר להיותו מלוכש בשמיעת קול שהוא רוחני יותר מחלק הדומם, והתענוג המלוכש בשכל וסברא הוא יותר רוחני כי השכל רוחני יותר, וזהו ההפרש בין עונג המלוכש בשכל ובמח' לעונג המלוכש במעשה, ועונג המלוכש בדיבור ממוצע ביניהם, והן ג' מדריגות בכלל ויש בהן פרטים הרבה בסדר ההשתלשלות (ועונג אכילה ושת"י ותשיש הוא [עונג] גופני גשמי שהרי הבהמה וחי' מתענגי' בהם בהשוואה לאדם משא"כ העונג בכלי שיר וציורי' נאים שאין לבהמה תענוג כלל [מהם] כי העין שרשו בחכ' ומח' וכן האוזן בשמיעה שרשו בבינה ואין חו"ב לבהמה כלל) (ועונג הכבוד למע' גם מעונג השכל להיותו מגיע בעצם הנפש הנק' מקיף דיחידה כמ"ש במ"א בענין הקנאה והתאוה והכבוד כו' וכן עונג הנצחון מגיע בעצם הנפש יותר מעונג התאוה גופני גם יותר מעונג הממון כידוע במלכי ארץ שבזבוז כל הון יקר מפני נצחון מועט כו' וד"ל). וכמו שאנו רואי' חילוקי מדריגות הרבה בבחי' התענוג למטה בהכרח לומר שיש חילוקי מדריגות הרבה גם בשרשן ומקורן בבחי' הרוחני' בבחי' ההשתלשלות בג' עולמו' ב"ע שנק' מח' דר"מ בכלל כידוע, וכמו ע"ד הנ"ל בריבוי השתלשלות גוף הנמצאים שאין לך עשב שאין לו מזל המגדלו מן הרוחני' אל הגשם והמזלו' מקבלי' משלמע' הימנו ועד"ז עד רום המעלות כי גבוה מעל גבוה כו' כנ"ל כך בחי' מזל רוחני יש לכל עונג ועונג המכהו ואומר לו גדל כו', וכמו שאין עשב שאין לו מזל מיוחד וכן כל צומח וחי ומדבר יש לכאוי"א מזל מיוחד כמו מזל מחכים כו' כנ"ל כך יש מזל מיוחד לכל תענוג הנשפע בכל דבר ודבר שבחלקי דצ"ח, וכללות המשכת השפעת העונג נמשך מן המזלות והמזלות מקבלי' דרך עו"ע מעליון מהם עד בחי' העונג העליון הנשפע מע"ס דעש"י מקור כל השתלשלות עונג דעש"י כו' ועד"ז מקבל בחי' העש"י מבחי' היצ"י, ודרך

העין רואה והלב חומד: רש"י שלח טו, לו. לעיל בחיב' מ' תבא ע' תרפד. ושי"ג.

הקנאה והתאוה והכבוד: אבות פ"ד מ"א. ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תקו ואילך.

כ"י עולמו' ב"ע שנק' מוד דר"מ: ראה לקמן ע' תתקכג. מאמרי אדה"א במדבר ח"א ט"ע קצ. דברים ח"א

ע' קנא. ושי"ג.

שאר לך עשב . . . כי גבוה מעל גבוה: נסמו לעיל ע' תתעו.

מזל מחכים: נסמו לעיל ע' תתפ.

כללות ההפרש הוא כמו בין עונג המלוּבש בעשי' לעונג המלוּבש בדיבור וכן מיצי' לגבי הבריאה נבדל בערך כערך עונג הדיבור לעונג המח' וכן מבריאה לאצי' כערך המח' לגבי עונג השכל כו' עד בחי' עונג שבעצמו' המאצל שנק' תענוג הפשוט בתכלי' כו' והוא מקור כל ההשתלשלות העונג הנמשך באביע' כו' וד"ל. וגם כמו שנמצא פרטי עונג בדצח"מ הגשמי' בראי' ושמיעה וריח כו' כך נמצא כל פרטיהם בכל עולם ועולם מד' עולמו' אביע' ככ"א לפי' רוחני[ן]תו, כמו שאנו מוצאי' שהחיות שבמרכבה ישורו בקול וניגון בנעימה קדושה כו' שהוא בחי' עונג שבקול הרוחני כי אין שיר בלי עונג כידוע, וכך יש בהן בחי' עונג בחלק הדומם דשם כמו בהיכלות נאות ואבני חפץ שנק' אותיו' כו' וכמו שאמרו מט"ט יושב וקושר כתרים כו' שהוא כמו העטרה מאבנים טובות כו' וד"ל.

והנה כל בחי' עונג שבכל עולם שיוּרד ומשתלשל בדרך עו"ע הנה הוא מתברר בכל עולם ועולם דהיינו שבחי' פנימי' התענוג' מקבלי' הנשמו' והמלאכי' שבאותו עולם ופסולת התענוג נמשך ונדחה למטה בעולם התחתון לאותו שעומדי' בחוץ שנק' היכלות דנוגה, ועד"ז יורד ומשתלשל מברי' ליצי' ומיצי' לעשי', עד שבעשי' נברר הפנימי' העונג למלאכים דעשי' והפסולת נדחה לחוץ והוא הנק' שמרי האופנים שמהן ניוונים העשי' והוא מקור כל התענוג הגשמי שנשפע מעשי' שנק' ג"כ מזלות לכל חלקי דצח"מ דעשי' כניל כמו שאין לך עשב שאין לו מזל כו', ויש בכל עולם ועולם מלאכי' שנק' בחי' אצטומכא [וקרביים] וכמ"ש וכל קרבי את שם קדשו שיש מלאכי' שנק' בשם קרביי' עליונים שמבררי' כל ההשפעת העונג הנמשך מיחוד עליון שנמשך למאכל כמ"ש אכלו רעים כו' להשפיע המובחר והטוב הפנימי לנשמות ומלאכי' שבאותו עולם והפסולת הנשאר משפיעי' לחוץ לבחי' נוגה שבאותו עולם, והי' ממש כדמיון הקיבה שבאדם התחתון שהמאכל מתבשל ומתעכל בה שהמובחר והחיות הפנימי נשלח לזון את כל הגוף והפסולת נדחה לחוץ (וע"כ נק' שרש חיות העי' דאלקי' אחר' בשם צואה כמ"ש צא תאמר לו כו'), כך נמשך שפע פנימי' העונג בכל עולם לנשמו' ומלאכי' עליונים והפסולת הנשאר נדחה כו' עד שבעשי' נדחה הפסולת הנק' שמרי האופנים למזלות והמזלות משפיעי' כאו"א על אקלי'

מט"ט יושב וקושר כתרים: ראה זהר בראשית לו, ב. הנסמן כספר המאמרים תשי"ז ע' 202.
מלאכי' . . . אצטומכא . . . וכל קרבי את שם קדשו: תהלים קג, א. לקמן בשם הר"מ. ראה זהר לך פז, סט"א.
(רע"א מהימנא) פינחס רלד, ב ואלר. מאמרי אדה"א ויקרא חיב ע' תרסח. ושינ. דברים ח"א ע' קנה ואלר.
רשי.

כניש אכלו רעים: שיר השירים ה, א.
חיות . . . בשם צואה כמ"ש צא תאמר לו: ישעי' ל, כב. ראה אמרי בינה שער הקיש פי"ד (יו, ג). מאמרי אדה"א דברים שם ע' קנט. ושינ.
שירי' הפסולת — על אקלי' מיוחד: ב; חסר, כניל ע' תתפד. ג; ליחא. ד; (עד אלקי' מיוחד). וכנראה שהמפתח טעה בהעתקת התיבות ולכן הכניסם במסגרי (שהוא סימון מחיקה).

מיוחד בכל חלקי דצח"מ כמו תענוג הציור והשיר או תענוג אכילה ושתי' ותענוג הממון והכבוד וכל מיני תענוגי גשמי כו' ובפרט יש לכא"א מזל מיוחד כנ"ל וד"ל.

והנה ע"ד הנ"ל בעולם האצ"י נברר השפעת עונג העליון ע"י כלי המבררין הנק' אצטומכא כמ"ש בר"מ והפסולת נדחה לבחי' נוגה דאצ"י ופנימ' נמשך למלאכי' ונשמו' דאצ"י וכמו"כ עד רום המעלו' גם בבחי' או"א דאצ"י שנאמר בהן אכלו ריעים כו' נברר הפנימ' מן החיצוני' כו' עד בחי' מקור כל התענוגי' שנק' תענוג הפשוט העצמי והיינו בחי' עונג הנעלם בעצמו' המאציל, כי בחי' עונג הנגלה בחו"ב שנק' תרין רעין כו' שם העונג מורגש וגם מצומצם לפי כלי השכל, כמשל העונג שבשכל שמצומצם רק לפי השכל ואין לו ערך כלל לגבי העונג העצמו' שלמע' מהתלבשות בשכל כו', כך למעלה בחי' תענוג העליון שלמעלה מהתלבשות בחכ' הוא הנק' עונג הנעלם ואינו עונג מורגש כעונג שבחכ' שנק' עדן כו', וגם זה העונג העליון אינו אלא בחי' הארה א' מעצמות התענוג הפשוט כי הרי הוא בא בבחי' גילוי מהעלם עצמות התענוג הפשוט ונק' בשם עתיקא קדישא, אבל בחי' העלם עצמות התענוג שנק' שעשועי המלך בעצמותו הוא נעלם לגמרי לבתי נגלה כלל ונק' בשם עתיקא סתימאה או עתיקא דעתיקין או סד"ס כנודע, והוא בחי' עצמות אא"ס שבכתר הנק' [דרך כלל בחי' כשבכ"ת ועליו אמרו דלמתב"כ פי' מח' הוא חשב מ"ה דח"ס משום דאפי' אור צח אור מצוחצח אוכם הוא לגבי עילת העילות שהוא בחי' כתר שבכתר [כי] עצם התענוג הוא למע' הרבה מבחי' העונג הנגלה בח"ע כו' וד"ל.

והנה בלשון המקובלי' הראשונים היו קוראים לבחי' ומדריגה העליונה הנ"ל בשם מחשבה הקדומה, ובע"ח ובוהר נק' בשם א"ק, והוא בחי'

כמ"ש בר"מ: נסמן לעיל ע' תתפו הערה ד"ה: מלאכי.

בחוי"ב שנק' תרין רעין: ראה זהר בשלה נ"ג, א. ויקרא ד, א ובאור החמה שם. לקמן ע' תתפט. לעיל בחי"ב פי' ראה ע' שסו. ושינ.

כעונג שבחכ' שנק' עדן: ראה לעיל ע' תתמד.

שעשועי המלך בעצמותו: ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' מד, חיב ע' תקטא וס"ע תתכז ואילך. במדבר חיב ע' שעט ואילך.

טורה מהנעלם — קדישא . . . או עתיקא: ב' חסר, כנ"ל ע' תתמד. ג' ליתא. וכנראה נשמט מפני חיבות

הדומות: עתיקא . . . עתיקא.

עתיקא סתימאה . . . דעתיקין . . . סד"ס [סתימא דכל סתימין]: ראה גם לעיל ע' תתמט. לקמן ע' איכ.

כשבכ"ת [כתר שבכתר] . . . דלמתב"כ: תקוני זהר בהקדמה י, א.

מח' הוא חשב מ"ה: זהר בראשית כד, א.

אור צח אור מצוחצח: נסמן לעיל ע' תתיא.

בלשון המקובלי' הראשונים: ראה מאמרי אדה"ז מארזיל ס"ע קלו.

מח' הראשונה שנתפשטה מעצמות א"ס. ואמנם בחי' מחשבה הקדומה הזאת היא כוללת כל מה שיתהווה אח"כ בהשתלשלות דאבי"ע, וזהו שכתוב קורא הדורות מראש מראש דא"כ והדורות הן בחי' ע"ס הגנוזות במח' הקדומה הנ"ל וכענין צופה ומביט עד סכה"ד בסקירה ומח' א' כללי' אך היא מיוחדת בתכלי' יחוד בעצמות אור הא"ס להיותה עדיין בחי' מח' הקדומה בעצמו' מקודם שנתהווה סדר ההשתלשלות גם מקודם שנאצלים אורות הנק' ע"ס כו', אבל מפני שהיא כוללת כל מה שיתהווה עכ"פ הרי יש להתשתלשלות ע"ס דעקודים נקודים כו' עד סוף העשי' ערך ויהוס למח' כללי' הזאת כפרט שיש לו ערך ויהוס על הכלל שאם אין פרט אין כלל ואם אין כלל אין פרט, רק שבמח' כללי' הזאת אין בה התחלקות במספר פרטי עדיין, כמו ע"ס דעקודים דאעפ"י שהן עקודים בכלי א' מ"מ יש להם מספר יו"ד כו' אבל כולל את המספר העתידי להיות וכמ"ש קורא הדורות כו' כניל, וז"ש במדרש הנעלם בע"מ נבה"ע שהן עשר דאצ"י או עשר דברי' כו' ולפעמ' אמר במח' א' לפי שכולם כלולי' במח' א' הנ"ל וגם בלשון הגמ' והלא במאמ' א' יכ[ו]ל להבראות והוא מאמ' דבראשית כו' כי תחילת המח' אינה אלא מח' א' כללית ואח"כ נתחלקו ל"י כו' וד"ל. ולפי"ז הרי מובן שבחי' מחה"ק הנ"ל שנק' בחי' תענוג הפשוט בכלל הוא בחי' ממוצע בין עצמו' א"ס לנאצלי' ונבראים כו' כמו בחי' כתר בכלל שאינו נמנה בכלל הי"ס להיותו בחי' ממוצע בין המאציל לנאצלי' כמ"ש בע"ח, ומ"ש למת"ב דמשמע אפי' מח' דא"ק הנ"ל להיותו בחי' ממוצע מטעם הנ"ל ולהיותו בחי' כלל לפרט משא"כ א"ס עצמו שהוא בחי' מקיף בהשוואה א' ואינו נחשב עדיין כשם בחי' כלל לפרט כו'

מחשבה הקדומה: ראה ספר המאמרים תקס"ו ס"ע קט נדפס בלקוטי תורה שיר הישרים יז, ד. תקס"ה ח"א ע' שכן. עטרת ראש שער ריה פ"ה. אמרי בינה שער הקיש פ"י. ובע"ח ובוהר נק' בשם א"ק: בעץ חיים שער (א) דרוש עגולים ויושר ענף ד ושער (ב) השתל' י"ס ענף ב מציינ: סתירט (מב, א). ריש תיע (קב, א), שם (קלג, סע"א). וראה שם שער (ג) סדר האצ"י פרקים א"ב"ג. שער (ט) שבירת הכלים פ"ו.

קורא הדורות מראש . . . ע"ס: נסמן לעיל ע' תחיא.
צופה ומביט עד סכה"ד [סוף כל הדורות] בסקירה [Tג: ליתא] ומח' ג: במחשבה: ברכת זכרונות.
שוה מקודם — ע"ס: ב: חסר, כניל. ג: עקודים (ומציינ סימן להשמטה ע"ה, אבל הגליון נחתך).
ד: עקודים נקודים.

שוה דעקודים — סוף העשי': ב: חסר, כניל. ג: ע"ס דעשי'.
ע"ס דעקודים . . . בכלי א' . . . מספר יו"ד: ראה עץ חיים שער (ו) העקודים פ"א (ובפי' יפה שעה לשער אח"פ פ"ג), אצרות חיים שם. מאמרי אדה"ז פרשיות התורה ח"א ע' סד ואילך.
במדרש הנעלם בע"מ נבה"ע . . . במח' א': במאמרי אדה"ז מאו"ל כאן ע' קלח: שאמרו במשנה בעשרה מאמרות . . . ובמדרש הנעלם נאמר במחשבה אחת.
בע"מ נבה"ע . . . עשר [ב: חסר, כניל. ג: ע"ס] . . . עשר [ב: חסר, כניל. ג: ע"ס]: אבות רפ"ה.
במדרש הנעלם . . . במח' א': נסמן לעיל ע' תתמ.
וגם בלשון הגמ' והלא במאמ' א': אבות שם. ראה לעיל בחי' פ' שופטים ע' תעו. וש"נ.
כתב בכלל שאינו נמנה בכלל הי"ס . . . כמ"ש בע"ח: שער (מב) דרושי אבי"ע פ"א. ראה מאמרי אדה"ז ענינים ע' קצא ובהנסמן לשם. מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ס"ע שעו ואילך.

(ועוד למע' יותר הנה גם בחי' א"ק נק' אדם דבריאה יש מאין ויש בחי' ממוצע בין עצמו' אא"ס לבחי' א"ק והוא בחי' מל' דא"ס שנעשה כתר לא"ק כו' והוא הנק' טה"ע כמ"ש במ"א וד"ל).

והנה ידוע דשרש התורה והמצות נמשך ג"כ מבחי' עצם התענוג הפשוט שמאיר בבחי' עתיקא ונק' י"ג חיוורתא כו' ומתחלקין לתרי"ג ארחין דגולגלתא [דא"א] כו' והן תרי"ג מצות דאורייתא וז' מצות דרבנן כגימ' תרי"ד אותיו' כתר ונק' תרי"ד עמודי אור שהוא בחי' הכתר בכללות שנק' בחי' ממוצע בין העצמו' לנאצלי' ובכללות יותר הוא בחי' מח' א' הנ"ל, וע"כ ממילא מוכן שע"י התורה והמצות נמשך מעצמו' אא"ס באב"ע ע"י בחי' ממוצע הנ"ל כיון שהמצות שרשם בבחי' העלם התענוג והיינו מה שאמרו נתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים כו', ולזה הטעם גזרו אומר יפה שעה א' בתומעים בעוה"ז מכל חיי העוה"ב כי חיי העו"ב הוא רק בחי' העונג העליון דעתיקא שמאיר בבחי' ונק' עדן שנאמ' בו עין לא ראתה כו' דקאי בעוה"ב כידוע וה"ז רק בחי' עונג מורגש עדימ' תענוג הנרגש בשכל כנ"ל, אבל בחי' עונג העליון הנעלם מכל רעיון הוא שרש המצוה עצמה, וזהו שכר מצוה מצוה כי המצוה בעצמה שרשה גדול משכרה שהוא חיי העוה"ב כו' וכמ"ש בכמה דוכתי' וד"ל.

ומעתה יש להבין שרש ענין ר"ה מהו, דהנה לכאורה עיקר טעם דר"ה מפני שזה היום תחילת מעשיך כו' וא"כ ה"י מהראוי שיקבע ר"ה בכ"ה באלול ולמה הוקבע ביום בריאת אדה"ר דוקא כנ"ל. אך הענין הוא כמ"ש בע"ח בכמה דוכתי' שיש ב' מיני זיווג באו"א דאצ"י שנק' תרין ריעין דלא מתפרשין כידוע, הא' בחי' זיווג חיצוני לצורך קיום העולמו' בלבד והוא

מל' דא"ס שנעשה כתר לא"ק . . . טה"ע: ראה גם ספר המאמרים תקס"ח ח"א ע' עח [ומקבילו בתורה אור משפטים עה, ג]. ע' שכד ואילך. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תתקטו. ע' תתקכא.

שרה כו' — והוא: מכאן מתחיל עוה"ס כתי' ב.

י"ג חיוורתא . . . לתרי"ג ארחין: נסמן לעיל ע' תתנ.

תרי"ג . . . עמודי אור: נסמן לעיל ע' תתסו.

שרה ממילא — באב"ע: בג' כבי"ע.

נתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים: ראה תניא רפלי וכהנסמו בליקוט פ"י שם.

יפה שעה א' בתומעים: אבות פ"ד מ"ו. וראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' מג.

עין לא ראתה . . . בעוה"ב . . . שכר מצוה מצוה: ראה לקמו' ע' תתצט.

שזה היום תחילת מעשיך . . . בכ"ה באלול . . . כנ"ל: בהמאמר ע' תתמ.

רפ"ב. ובפ"ח שער הקיש פ"ה. ובשיר השירים כ"ב, ג מצ"י: בסידור הארז"ל בכונת ק"ש והוא בפ"ח שער

הקיש פ"ו [ארז"ל פ"ה] ופ"א . . . וכ"ה בע"ח שער היוונים פ"א. ובשער הנסירה רפ"ב. וראה גם ע"ח שער (ה)

סנתיא ספ"ג. שער (כג) מוחין דצלם פ"ה. מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תתע.

באו"א דאצ"י שנק' תרין ריעין: נסמן לעיל ע' תתפ.

זיווג חיצוני . . . מ"ש בהר דיונוגיהו תרין: ראה (אדרא זוטא) האוינו רצ, ב. ע"ח חיים שער הכללים פ"ג.

מ"ש בזהר דזיווגייהו תדיר ולא פסיק לעלמין מיום ברוא ה' אלקי' את השמים וארץ וכל צבאם שזה הי' מחמת כי חפץ חס' הוא דהיינו מה שעלה ברצונו מפני הארת התענוג שנתאוה להיות לו דירה בתחתונים נק' חפץ חס' פ"י חפץ הוא בחי' התענוג שברצונו מצד טבע הטוב כו' ובחי' גילוי עונג הנעלה הזה שבעצמו' נמשך תמיד כח"ב דאצי' שנק' תיר כו' עיי' קיום התורה והמצות דוקא לפי שע"י קיום התורה והמצות נמשך מבחי' העלם עונג העצמו' דוקא כנ"ל (וז"ש רז"ל תנאי הי' לו להקב"ה עם וימ"ב אם יקימו [ישראל] את התורה מוטב ואם לאו אחזיר אתכם לתוהו ובוהו וכן כתיב אם לא בריתי כו' חוקת שמים וארץ לא שמת' כו'), ולכך אמרו"ל כשם שא"א [לעולם] בלא רוחות כך א"א בלי ישראל, וזהו בראשית בשביל יש' שנק' ראשית שעלו במח' קדומה הנ"ל להיות לו דירה ע"י בתחתונים ובשביל התורה שנק' ראשית דרכו שנאמר ה' קנני ראשית דרכו כו' וד"ל. וזהו ענין זיווג חיצוני דאו"א להתייחד בבחי' עונג העליון תמיד לקיום שפע העולמות להתחדש השפע תמיד, וזהו מחדש בכל יום מע"ב שהוא יחוד או"א שנק' מע"ב כו' וע"כ נק' תרין רעין דל"מ כו' ועיי' נמשך תמיד התחדשות השפע מבחי' חפץ חס' הנ"ל כל ימות השנה כולה כו'. אך הנה בחי' זיווג הב' דאו"א הוא הנק' בחי' זיווג פנימי לא לחדש את הישנות אלא להוליד תוס' אור חדש לגמרי, והוא תולדות הנשמות חדשות כמ"ש בע"ח. והיינו שרש ענין ר"ה שהוא יום שנברא אדה"ר שכולל כל הנשמו' שע"ז אמר זה היום תחילת מעשיך ולא על חידוש התהוות העולמו' שהוא בכ"ה באלול כידוע.

והנה כל קיום התורה והמצות שנעשה כל השנה אינו מספיק רק לענין חידוש קיום העולמו' בבחי' יחוד זיווג חיצוני דאו"א כנ"ל אבל אינו מספיק לענין המשכת תולדות תוס' אור חדש דבריאת אדה"ר, וע"כ אין עושיין בכ"ה באלול כי א"צ ליום דר"ה רק לענין המשכת אור חדש דאדה"ר להיותו כולל בבחי' הפנימי אבל על בחי' חיצוני' השפע כבר נמשך בכ"ה באלול על כל השנה משום דיחוד או"א זיווגייהו תדיר לקיום העולמו' עיי' התורה והמצות כו' כנ"ל (וע"כ נק' זה הזיווג להוסיף אור חדש זיווג

כי חפץ חס' הוא: מיכה ז, יח.

טבע הטוב . . . תיר [תרין רעין]: ראה לעיל בהמאמר ע' תתמג.

תנאי הי' לו להקב"ה . . . אם לא בריתי: נסמן לעיל ע' תשצג.

כשם שא"א [לעולם] בלא רוחות: ראה תענית ג, ב.

בראשית בשביל יש' שנק' ראשית: נסמן לקמו ע' תתקג.

יש' . . . שעלו במח': נסמן לעיל ע' תשסג.

בראשית . . . ובשביל התורה שנק' ראשית דרכו [בג]: ליחא] שנאמר ה' קנני ראשית דרכו: נסמן לעיל ע'

תשצג.

מחדש בכל יום מע"ב: נסמן לעיל ע' תתמ.

תולדות הנשמות חדשות כמ"ש בע"ח: ראה בהנסמן לעיל הערה ד"ה: כמ"ש בע"ח.

חיצוני' השפע כבר נמשך בכ"ה אלול: ראה עוד בענין כ"ה אלול לקוטי תורה נצבים מו, ב.

פנימי להיותו נמשך מבחי' פנימי' התענוג העליון שבצמ' ממש כו' והוא למע' מבחי' עונג הנעלם שנמשך ע"י התורה והמצות שאינה אלא הארה א' פרטי' ולא כללי' בדומה לו והוא אור חדש לגמרי שלא נמשך עדיין ברצון להאציל כו', והי' כמו זיווג עונג הפנימי להוליד נפש בדומה לו שמוליד נפש חדשה וכללית בדומה לו שהוא למעלה הרבה מבחי' עונג שנמשך ברצון וחכ' כו', ולמע' היינו בחי' א"ק שנאמר בו ויפח באפיו נ"ח נשמתא דפרכתא מחיי העולמי' שהוא בחי' מל' דא"ס ומאן דנפח מתוכו נפח דהיינו מבחי' עצמו' ממש (כמ"ש הבן יקיר לי אפרים כו' המו מעי לו כו'), ובחי' א"ק כולל כל מה שעתיד להאציל אלקות פרטות כמו שאדה"ר למטה כולל כל הנשמו' שנולדו אחריו עד סוף כל הדורות [ע"מ בעל שכל גדול ביותר שכולל כל מיני שכלי' פרטי' כו']. ולזה הטעם עיקר ר"ה ביום ברוא אדה"ר דוקא להיותו [ו] בחי' כולל מבחי' פנימי' בחי' אור החדש שבא מפנימי' העצמי' וע"כ נק' אדם אדמה לעליון, ומה שנק' ר"ה להיותו כולל כל תולדות הנשמו' חדשות על כל השנה אשר ע"ז אינו מספיק שרש המשכת התורה והמצות ומטעם הנ"ל וד"ל).

ומעתה י"ל שרש ענין י"ג מדה"ר שבר"ה ויו"כ דוקא כמ"ש ויעבור ה' על פניו ויקרא ה' כו', ויש להבין מהו העברה זאת שעבר ה' על פניו כו'. דהנה ידוע בשרש רמ"ח מ"ע שהו' בחי' המשכת אורות ככלי' שנק' רמ"ח אברי' כו', וע"י ביטול מ"ע ומכ"ש ע"י חטא דלית נעשה פגם וחסרון בהעדר אור בכלי, וז"ש [בוהר] הפושעי' בי כי ממש בגופא דמלכא כו', ולזה הטעם נק' בשם חטא לשון חסרון כידוע. והנה ע"מ כשמע"ן הנובע נסתם ונפסק [נביעתו] צריכין לחסור בעומק יותר דהיינו במקור מוצא שרש הנביעה של המע"ן ומשם יבקע את הסתימה שנסתם למטה כו', כך הדמיון למע' כאשר ע"י החטאים והעונות נפגם אור עליון מלהאיר בכלי צריכין להמשיך מבחי' מוצא מקור האור דהיינו מבחי' ומדרג' גבוה ונעלם יותר שהוא מקור הראשון לכל המשכות אור כו', ע"ד דוגמא כשנחסר הארת אור החס' עליון

להוליד נפש בדומה לו . . . ויפח: השוה מאמרי אדה"א במדבר חי'ב ע' תרסח. א"ק . . . ויפח באפיו נ"ח נשמתא דפרכתא מחיי העולמי': נסמן לעיל ע' תתיא. ומאן דנפח מתוכו נפח: כמאמרי אדה"ז אתהלך לאוניא ע' קה בשם חז"ל. תניא רפיב: אגרת החשובה מהדור' ע' תקט: אגרת הקודש סט"ו — בשם הוהר. ראה הנסמן בלקוטי הגהות לתניא שם. הבן יקיר לי אפרים [בג]: ליתא . . . אלקות פרטות [בג]: אורות פרטי': ירמ"י לא, יט. שאדה"ר למטה כולל כל הנשמו': נסמן לעיל ע' תתיא. אדם אדמה לעליון: נסמן לעיל ע' תשנ. ויעבור ה' על פניו ויקרא ה': תשא לד, ו. ראה גם לקמן ע' א"סו. רמ"ח מ"ע . . . רמ"ח אברי': נסמן לקמן ע' תתקג. ביטול מ"ע . . . דלית . . . פגם וחסרון: ראה לקמן ע' תתקצב ואלך. ושי"ב [בוהר] הפושעי' בי . . . בגופא דמלכא: ישע"י סו, כד. ראה זהר יתרו פה, ב. חטא לשון חסרון: נסמן לקמן ע' תתקיד.

שרשו בבחי' חכ' שנמשל למעין כידוע ע"י פגם עון התחתונים בהעדר מעשה הצדקה או במניעת החסד לעני ויתום וכה"ג ומכ"ש ע"י ביטול תורה שנפסק הארת מעיין ח"ע עצמו כו', הנה צריך שימשיכו מלמע' מבחי' מעין אור החכ' אחר שנפסק נביעתו להאיר בבחי' החס' והיינו מבחי' מל' דא"ס שמאיר בפנימי' הכתר, שע"ז אמר את [הוא] ממלא כל שמהו כו' אתה הוא שלימא דכולא כו', פי' כל שמהו היינו בחי' הכלי' ואורות עליונים שנק' שמות כמו אל אלקי' הוי' כידוע וכשנחסר מקור המשכתו מבחי' מקורו בחכ' [יושמך ו]יושלם החסרון מלמעלה מן החכ' שהוא בחי' אא"ס עצמו שממלא כל החסרונות והפגמי' להיותו שלימא דכולא כו', ולכך אמר אתה הוא ממלא כל שמהו את דוקא משום דקמי' ממש כחשיכה כאורה ואין החושך תופס מקום כלל וכמ"ש וגם חושך לא יחשיך ממך כו' וד"ל. ובהו יוכן ג"כ שרש ענין י"ג מדה"ר שאומרי' בר"ה דוקא, כי הנה כל התורה ומצות שעושין כל השנה אעפ"י שנמשך ע"י אורו' בכלי' כנ"ל אבל מחמת הפגמים בביטול מ"ע ומכ"ש ע"י עבירות דל"ת נפסק האור ואין הארת והמשכת בגילוי אלקות תורה ומצות מספיק למלאות כל החסרונות והפגמים, אעפ"י שמבואר למע' בשרש התורה והמצות שהוא בבחי' הכתר כו' מ"מ אינו אלא הארת חיצונית הכתר בחכ' שהוא למטה מבחי' אא"ס שמאיר בפנימי' הכתר שנק' עצם התענוג הפשוט בבחי' הפנימי' והעצמות ונק' סד"ס (או בחי' מחז"ק הנ"ל שנק' שעשועי המלך בעצמותו כו'), וע"כ גם שרש המצות שבבחי' כתר אינו ממלא כל החסרונות אלא את דוקא ממלא כל שמהו שנחסרו, והוא בחי' הארת אור א"ס עצמו שבפנימי' הכתר להיותו בחי' שלימותא דכולא כנ"ל.

וזהו פי' ויעבור ה' על פניו כו', פי' פניו הוא [בחי'] חכ"ד דא"א הגם שנק' ארך אפים כו' מ"מ שרשם הוא רק מבחי' הארת הכתר בחכ' וכל ע"ס דאצי' מקבלי' משם כמ"ש באד"ר דבאסתכלותא [דז"א] במצחא דא"א כו', ופי' ויעבור ה' על פניו היינו למעלה גם מבחי' פנים דא"א, והוא מבחי' אא"ס שלמע' מבחי' אדם (אפילו מבחי' אדם קדמאה הנ"ל) מפני ששם יוכל להיות מילוי כל חסרון למחול כל עון ופשע כו'. וזהו ויקרא ה' כו' ופסיק טעמי

חכ' שנמשל למעין: ראה סודם שער (כג) ערכי הכינויים מערכת מעין. סידור שער הסוכות רסא, א. מאמרי אדמו"ר פרשיות התורה היא ע' רסג ובחי' ע' תשי. דרך חיים שער התשובה מ"ט (כד, ב ואילך). את (הוא) ממלא. . שלימא דכולא: תקוני זהר בהקדמה יז, ב. ראה לקוטי תורה דרושים לשי"ש סז, א. אל אלקי' הוי': תהלים נ, א. וראה לעיל בחי'א כהוספה ע' שלט.

כחשיכה כאורה. . וגם חושך לא יחשיך: תהלים קלט, יב [ושם: גם, וכיה כבודך ב"ג, אמנם כהלשונו בפנים מובא גם לקמן ע' תתקפה. ע' איק וע' אילג [ושם מגוכתי"ק]. מאמרי אדמו"ר ויקרא ח"א ע' קפה. במדבר ח"א ע' מח וע' סו. במדבר חיב ע' תרכ"ז.

כמ"ש באד"ר דבאסתכלותא [דז"א] במצחא דא"א: ראה זהר נשא קכח, ב. קלז, ב.

שורה ויעבור — דא"א. . חסרונו: ג' ליתא.

ויקרא ה' כו' ופסיק טעמי: ראה זהר (אדרא רבא) נשא קלח, רע"א. לעיל בחי'א ע' פק ע' רצ. ושי"ח ח"ב

פי' תצא ע' תתקפה.

בגווייהו לפי שבחי' הוי' הא' הוא בבחי' עצמו' אא"ס שלמע' מבחי' אדם כמ"ש כי לא אדם הוא כו' והוא שרש ומקור כל ההוי' שבאדם דאצי' בבחי' או"כ, אבל הוי' הב' הוא בחי' הוי"ד דחכ' (אם בחכ' דא"א מקור אבא כמ"ש מה שמו כו' או בחי' חכ' הקדומה דא"ק הנק' אדם קדמאה בכלל), ובזואי אין ערוך ביניהם כלל כי אין ערך כלל בין אור הנאצל גם שהוא מקור האצי' לגבי עצמו' אא"ס כמאמ' אין ערוך לך כו', כידוע ענין הערך כמו במספר שיש ערך והשתוות למספר א' גם למספר אלף אלפים רבבות מפני שהיחידות מתייחס עם העשירות והעשירות עם המאות עד שיש ערך לא' עם אלף אלפי' ג"כ שהרי אם יחסר א' מאלף אלפים אינו מספר שלם, אבל המספר לגבי למע' מן המספר אין ביניהם ערך כלל שהרי לא יושלם ולא יחסר בתוס' המספר או בגרעון אחר שהוא למע' מן המספר כו'. וככה יובן למע' שבחי' עצמו' האור א"ס הוא מובדל בערך לגמרי מהיות גם מקור למספר י"ס כמ"ש בס"י לפני א' מה אתה סופר כו', וע"כ א' את דוקא שלימא דכולא למלאות כל חסרון, והוא מ"ש את ממלא כל שמהן את דוקא ולא מדריגה שלמטה הימנו לפי שאין ערוך לך מטעם הנ"ל. וזהו ויעבור ה' כו' ויקרא ה' ה' שמאיר מבחי' הוי' העצמו' להוי' שהוא שרש העיס דאצי', ולזה ביקש משה יגדל נא כח אד' שהוא בחי' מל' דא"ס כמ"ש במ"א. וזהו בריה דוקא מטעם הנ"ל וד"ל.

ומעתה יש להבין שרש ענין תקיעת שופר בריה כו', הדנה בחי' המשכת י"ג מדה"ר הנז' בפ' ויעבור ה' על פניו כו' יש להם בחי' מקור כללי הכוללם יחד ומלבד זה צריך לעורר תחי' מקור להמשכה כללי' שכוללם יחד, והנה בחי' המשכה כללי' שכוללם יחד הוא בחי' הוי' הב' שאחר ה' אל רחום כנ"ל שהוא בחי' מקור כללי לכל הי"ג מדה"ר ונק' בשם מזלזא סתם (כמו הכל תלוי במזל אמ"י ס"ת שבהיכל שהוא יחוד או"א בשרשן ומקורם שהן מזל ונוצר ומזל ונקה שנק' מזל העליון ומזל התחתון וכמו בני חיי כו' במזלזא תלוי וכיוצא וד"ל). ובחי' מקור הראשון לעורר כללות

הוי' הא' . . . הוי' הב': ראה גם לקמן ע' א"פ.

כי לא אדם הוא: שמאל"א טו, כט.

כמ"ש מה שמו: משלי ל, ד.

אין ערוך לך . . . ערך . . . א' . . . אלף אלפים רבבות: ברכת יוצר לשבת. ראה תניא פמ"ח (סו, ב). סידור ערב שבת קטב, סע"א ואילך. ומקבילו בלקוטי תורה ואתחנן יב. סע"א. לקרית אמור לה, רע"ג (ומקבילו כמאמרי אדה"י הנחות הרי"ם ע' ט); בהר מב, ב: שיר השירים לת, ג. מאמרי אדה"י מארו"ל כאן ריש ע' קלט: ענינים ע' נה (כשם ההמזיל): הנחות הרי"ם ע' לח ובכ"אורי הוזהר להציצ כרך א ע' תצט (ומרגלא ה"י בפומי דהרב המגיד נ"ע). דרך מצותיך מצות סרו ורבו ריש ע' 4.

לפני א' מה אחה סופר: נסמן לעיל ע' תשנא.

ביקש משה יגדל נא כח אד': שלח יד, יז.

שריה שאחר [בג]: שאמר] . . . הכל תלוי במזל אפי' ס"ת שבהיכל: נסמן לעיל ע' תשפט.

בני חיי כו' במזלזא תלוי: נסמן לעיל ע' תשעה.

ההמשכה הזאת מעצמו א"ס הוא שם הוי' הא' כנ"ל, וז"ש ויקרא ה' כו' שקרא להוי' זה להיות נמשך בחי' התעורר' לכללות המשכה זו ממקורא דכולא. וע"י מה מתעורר ממקורא דכולא להיות כלל[ו] המשכ[ת] י"ג מדה"ר הוא ע"י השופר דוקא כי אין שום אתדלית [בהעלאת מ"ן בעולם] גם לא בהעלאת מ"ן בעולם מאורא דאצי' (וגם לא ע"י בחי' זיווג ע"י מיני' ובי' כו' ודל') יכ[ו] לעורר במקום גבוה ונעלה כזה להיותו למע' מע' הרבה מבחי' ההשתלשלות שנמשך בבחי' קו"ח כו', ולזה הטעם תוקעין בשופר ברי"ה להיות מקור להמשכת י"ג מדה"ר בעי"ת (שהו"י עומקים), ומבחי' המשכת י"ג מדה"ר בעשי"ת נמשך על כל השנה כידוע ודל'.

אך הנה יש להבין איך ע"י תקיעת שופר גשמי יתעורר במקום גבוה ונעלה כזה שאין כל העלאת מ"ן מגיע שם. והנה להבין זה יש להקדי' בשרש ענין התווה והתיקון, דהנה ידוע בשרש בחי' התווה שהו"י מלכין קדמאין דתווה דכתי' ואלה המלכין אשר מלכו בארץ אדום לפני מלוך כו', פי' ארץ אדום הוא בחי' ב"ן (בגימ' בהמ"ה כידוע, כי כל בחי' מלוכה הוא בבחי' ב"ן להיותו אור בבחי' יש ודבר בהתפשטות והתנשאו' אגא אמלוך כו' והיינו להיות טבע האור בתוקף גדול כמו מלך ב"ו שהוא תקיף וחזק בטבעו כידוע, וכתוב כהו וימלוך וימת שמפני תוקף האור לא יכילנו הכלי ע"כ ה"י שבה"כ למטה ומאן דנפיל מדרגי' נקי' מיתה כמ"ש בזהר. והנה מבואר ג"כ בזהר דבחי' אורות דתווה ששרשו בבחי' הגבורות דשם ב"ן והוא ענין ארץ אדום בחי' אדמימו הגבורות והדינין כו' הן הנקי' ג"כ בשם בהמה ונקי' בהמה רבה כו', וכמ"ש באד"ר באני עלמין ולא אתקיימו עד דאתברו כפרצופא דאדם כו' שהן בחי' שם מ"ה בגימ' אדם וכמו בע"מ שהאדם נברא אחרון ובהמות

ש"ה ההמשכה — הזאת . . המשכה: ג' ליתא. וכנראה נשמט מפני תיבות הדומות: ההמשכה . . המשכה.

ש"ה הוא — כעולם מאורא: ג'ד: מאורא.

בעי"ת (שהו"י עומקים: נסמו לעיל ע' תתסט.

ואלה המלכין אשר מלכו בארץ אדום: וישלח לו, לא. ראה זהר (אדרא רבא) נשא קבא, א. עץ חיים שער הכללים פ"א. שער (ח) הנקודים פ"ד. לקמן ע' אקלה.

ארץ אדום הוא בחי' ב"ן: ראה גם מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תתסג.

כ"ן (בגימ' בהמ"ה: נסמו לקמן ע' תתקיד.

אגא אמלוך: דרך מצותיך ע' 340 בשם האד"ר. ראה לקוטי תורה נשא כא, ב ובהנמסן במראי מקומות לשם (בהוצאת קה"ת החשד"מ וילך). וראה גם עבודת הקדוש ח"ד (סתרי תורה) פ"ח: אני אמלוך. הובא באור החזרה בראשית ע' 80.

וימלוך וימת: וישלח לו, לבי"ג. ראה עץ חיים שער הכללים פ"א.

ומאן דנפיל מדרגי' נקי' מיתה כמ"ש בזהר: ראה שם (אדרא רבא) נשא קלה, ב. לקוטי תורה חוקת נו, סעיף וילך. לעיל בחי' פ' דברים ע' פה. לקוטי שיחות ח"י שרה כרך י"ד ע' 211.

וכמיש באד"ר באני עלמין: ראה שם נשא קלה, א.

שם מ"ה בגימ' אדם: נסמו לקמן ע' תתקיד.

בע"מ שהאדם . . ובהמות וחיות ועופות קדמו: ראה בראשית א, כיבו.

וחיות ועופות קדמו כו', וז"ש לפני מלוך מלך לבניי כו' (וד"ל)). ולכאורה יש להבין למה נק' בשם בהמה אחר שאורו' דתוהו הן למע' מבחי' האורו' דתיקון כידוע ולמטה אנו רואי' שהאדם הוא למע' הרבה מן הבהמה (כי האדם מושל על הבהמה כמ"ש ורדו כו'). אך הענין הוא כי פי' תיבת בהמה נטריקון ב"ה מ"ה פי' מה הוא שרש בחי' התיקון שנק' אדם גימ' מ"ה, אך כבחי' התיקון בחי' מה זה בא בהתלבשות בבחי' כלי ועי"כ נק' אדם א' ד"ם כו' אבל בבחי' התוהו נכלל בחי' מה זה בלא התלבשות בכלי אלא כמו שהוא ממש דהיינו בחי' האין שנק' מ"ה כמו מה פשפשת כו' ונחנו מה כו' וכיוצא, וזהו פי' ב"ה מ"ה בה יש בחי' מ"ה בעצם מפני שהוא למע' מבחי' התיקון דאדם וכמ"ש לפני מלוך מלך לבניי כנ"ל וד"ל.

וביאור הדברים הנה ידוע בעיקר ההפרש בין בחי' התוהו לבחי' התיקון הוא אשר בחי' אורו' דתוהו הן בלתי מוגבלי' ומתלבשי' כלל בכלי' להיותן אורו' תקיפי' כנ"ל, דלכך הי' השבירה בכלי', ובחי' אורות דתיקון מוגבלי' ומתלבשי' דוקא בכלי' מכלי' שוני' כנ"ל, וטעם הדבר הוא לפי שבחי' אורות דתוהו הן בבחי' אין יותר דהיינו שהן בבחי' ביטול גדול לגבי המאציל עד שמחמת זה לא יוכלו לירד ולהתלבש בכלי' כלל וכאשר באין בבחי' כלי שהוא נק' בחי' ב"ן שהוא בחי' מלוכה כנ"ל לא יכילנו הכלי, ולכך נא' וימלוך וימת כנ"ל, ועד"מ תלמיד היושב לפני רבו שמחמת גודל הביטול במציא' לשמוע מפי רבו לא יוכל לירד ולצמצם שכלו ומדותיו להשפיע מהם לזולתו כי לא יוכל להתצמצם בכלי' ואם יתצמצם לא יכילנו הכלי כלל וכ"ז משום דאידי דטריד למבלע לא פליט פי' אידי דטריד למבלע ולקבל הוא כעוצם הביטול לא פליט להתלבש בכלי' הדיבור וכיוצא, וזהו דמיון להבין למע' בחי' אורו' דתוהו שמעוצם ביטולם לגבי המאציל לא יוכלו להתצמצם בכלי' ולא יכילם בחי' כלי (והוא עצמו הטעם שכאשר מאירים בכלי' הן בבחי' [יש] אלא אמלוך להיות כי בחי' עצמותם דבוקי' לגבי המאציל ע"כ גם בהיותם בכלי' הן אורות תקיפי' ואינם מאירים בבחי' צמצום בכלי' אלא כמו שהן ממש מפני שא"א להן להתצמצם מטעם הג"ל דאידי דטריד למבלע כו' ולכך נק' מלוכה בחי' י"ש וזה בא מצד שהן בעצמן בחי' אין

כמ"ש ורדו: בראשית א, כח.

בהמה נוסריקון ב"ה מ"ה: ראה גם בסמוך. מאמרי אדה"א מארז"ל כאן ע' קלט. מאמרי אדה"א במדבר חיב ע' ת. לקוטי שיעות בראשית כרך טו ע' 19.

אדם א' ד"ם: שליה בהקדמת בית ישראל בית דוד כא, א.

מה פשפשת . . . ונחנו מה: זתר בהקדמה א, ב . . בשלח טז, ד"ה. ראה גם לקמן ע' תתקנד.

דאידי דטריד למבלע לא פליט: כ"ה בכ"מ, ומהם: בספר המאמרים תקס"ה ח"א ע' תיקון הנחת הרי"ם: וכענין מארז"ל. ובמקבילו הנחת כ"ק אדה"א בביאורי הוזהר בחסותי קמא, ג. וכחאמר. בביאורי הוזהר להציצ (על מאמר הנ"ל) כרך א ע' תמא: וכענין. תורה אור וישב כח, א. יתרו קט, ג. ספר המפתחות לאדה"א (קה"ת תשמ"א) בערכו. מאמרי אדה"א פרשיות התורה חיב ע' תקסא. מארז"ל כאן ע' קלט. ענינים ע' קנה. תורת חיים שמת טה, ב. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' קכב. חיב ע' תען. במדבר חיב ע' שצו ע' תרכא. וראה חולין קת, ב.

ביותר, ובוה מתורץ דלפעמי' משמע דאורו' דתוהו הן בבחי' ביטול יותר ולפעמי' נק' בשם יש שהוא בחי' ב"ן כנ"ל וד"ל ובוה יתפרש יותר פ"י [ב"ה] מ"ה בעצם ודוקא כשהאור בכלי שנק' ב"ן בגימ' בהמ"ה כנ"ל כי הא בהא תלי' שסיבת הישות באה מסיבת האין כנ"ל וד"ל). ויובן ענין זה בתוס' ביאור ממה שמצינו במשה שא' ע"ע ונחנו מ"ה כו' וע"כ ה"י כבד פה וכבד לשון כי להיות נשמתו בתכלי' בחי' הביטול תמיד בעוצם דביקות בעצמו' אא"ס לא ה"י יכ"ל לירד ולהתצמצם בכלי הדיבור כפה ולשון ומטעם דאידי דטריד למבלע כו' (וכמ"ש בר"מ כבד פה בתושבע"פ כבד לשון בתושב"כ כו' דגם בתושבע"פ ושככתב לא ה"י יכ"ל לירד ולהתלבש וכמ"ש במ"א וד"ל). ודוגמא גשמי' לכל הנ"ל הוא מה שאנו רואי' האור נאחו בפתילה שאם אינו נאחו בפתילה אינו נק' אור המאיר כלל כי נמשך אחר מקורו באש היסודי ששם האור כלי אף כשנאחו בפתילה שנק' כלי או נק' כשם אור ומקד טבע האש מתנענע למע' ואינו מתיישב בפתילה כי תמיד נמשך למקורו ואידי דטריד למבלע כו' כנ"ל (וכך הנשמה שנק' נר ה' מתנענע בבחי' רצוא ושוב מטעם הנ"ל וכמ"ש בזהר) וד"ל.

והנה אנו רואי' שהבהמה הגשמי' יש להם בחי' ביטול גדול שהרי אין לה בחירה להיות יש בפ"ע כי בטילה בתכלי' גם לגבי תינוק קטן המנהיגה לעשות רצונו לכל אשר יחפוץ, ואם זה הביטול בא מצד שאין לבהמה דעת והאדם הוא בעל בחירה בבחי' יש שלא להבטל לזולתו מצד הדעת אי"כ זה בחי' שלמטה מן הדעת, מ"מ שרש זה הביטול הוא מלמע' מן הדעת, וכידוע דלמטה מן הדעת שרשו למע' מן הדעת כי הדעת והשכל נמשך מלמע' מן השכל הנק' בחי' אין וכמ"ש והחכ' מאין תמצא (והוא הנק' בחי' כתר) ושם הוא בחי' הביטול שלמע' מן השכל דהיינו בחי' אין ממש והחכ' נק' בחי' יש כו'. וזהו שרש הבהמה למע' שהוא בבחי' אורו' דתוהו שלפני פרצוף אדם דתיקון כנ"ל רק שנשברו הכלי' וירדו למטה בעולם הברי' ונתהווה פני אר"י פני שור כו' שמשם שרש נפש הבהמה למטה כידוע, וזהו פ"י בהמה בה מ"ה בחי' אין בלתי התלבשו' בכלי כנ"ל דאורו' דתוהו

במשה . . . כבד פה וכבד לשון: שמות ד, י. ראה זהר (רע"א מזימנא) צו כה, רע"א. סידור שחרית לו, ד.
 טג, ד. עשר בהמיו קי, ב. קיב, סע"ד ואילך. ספר המאמרים תקס"ה ח"א ס"ע קפב. (נדפס ב)תורה אור שמות
 נב, ב. תורת חיים שמות לו, א. סה, א ואילך.
 וכמ"ש בר"מ כבד פה בתושבע"פ כבד לשון בתושב"כ: ראה בהערה שלפניו.
 הנשמה שנק' נר ה' . . . וכמ"ש בזהר: משלי ב, כז. ראה זהר פינחס ריט, א. תניא פ"ט.
 דלמטה מן הדעת שרשו למע' מן הדעת: ראה תורת חיים בראשית יב, א. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע'
 רמב. ושינוי במדבר ח"ב ע' תסג וע' תסד. דברים ח"א ע' רסג.
 והחכ' מאין תמצא: נסמן לעיל ע' תשעט.
 פני אר"י פני שור . . . שמשם שרש נפש הבהמה: ראה מאמרי אדה"א פרשיות התורה ח"ב ע' תקעה
 ובהנסמן לשם.

דאידי דטריד למבלע בבחי' אין לא פליט כו', ואדם הוא בחי' מיה ששורה בכלי דוקא, וע"כ נמצא בחי' ניטול שלמטה מן הדעת בבהמה הגשמי' (וז"ש דוד ואני בהמות הייתי עמך פי' בחי' בהמה רבה שלפני התיקון דאדם כו') וד"ל ומטעם כלל הידוע דכל הגבוה גבוה יותר ירד למטה מטה ביותר.

ובכ"ז יובן כללות ענין תקיעת שופר בריה, כי השופר נלקח מן הבהמה והוא קרן של איל, ושרש הבהמה מבחי' הבהמה שלפני התיקון דאדם כני"ל ע"כ יש ביכולת [ה]שופר לעורר מקור הראשון להמשכת י"ג מדה"ר מלמע' מן החכ' (גם מלמע' מבחי' ח"ס דאי"א וגם מלמע' מבחי' מח' וחכ' הקדומה דאי"ק) להיות שרשו מבחי' ב"ן שלפני מיה דאדם אפי' אדם קדמאא כני"ל בפ"י ויעבור ה' על פניו כו' וד"ל. וזהו ענין התקיעה בקול פשוט דוקא, כי הנה בחי' קול פשוט יוצא מהבל הלב כידוע, אך הנה יש ב' מיני קול הא' הבא ונמשך בדיבור ונק' ר"ה כלל ופרט כמ"ש בזה/ והב' קלא פנימא שאינו יכ[ו]ל לבא בדיבור כלל והוא הנמשך מפנימ' הלב ע"כ הוא בקול פשוט בלתי יוכל להתלבש להתצמצם בדיבור (והוא כמו ענין כבד פה [שהוא אור] הבלתי מוגבל בכלי ונק' קולו של משה כו' כמ"ש במ"א), והיינו שרש בחי' התקיעה בקול פשוט בשופר לעורר בחי' אור גבוה ממקור הראשון שבלתי מוגבל בכלי, ומשם יהי' שרש והמשכת י"ג מדה"ר שלמע' מן הדעת כני"ל וד"ל. והנה בחי' תקיעת השופר מעורר למע' מבחי' מקור הראשון כני"ל, ולמטה בא זה האור כגילוי בשמחה דש"ע ושית כמבואר, והענין הוא כי ע"י בחי' קול השופר בתקיעה פשוטה מעורר מבחי' עצם התענוג הפשוט הנ"ל שנק' מח' א' (שלמע' גם מבחי' מח' הקדומה שנק' א"ק והארה בעלמא נמשך מתענוג הפשוט לצורך תולדות אדה"ר שנק' אי"ק בריה כני"ל) שלמע' גם מבחי' עונג המלוכש בתורה ומצות כני"ל, ובש"ע וש"ת

וז"ש דוד ואני בהמות הייתי עמך: כ"ה בכ"מ, ומהם: לקמן ע' א"מ. מאמרי אדה"א וקרא ח"א ע' י. ושי"נ במדבר ח"ב ע' שכ"א: ע' תסג: ע' תצ: ע' תתנ (וראה גם וקרא שם ע' מט ח"ב ע' תקמב. דברים ח"ב ע' תקסא). ולהעיר מבבא בתרא יד, ב: דוד כתב ספר תהלים ע"י . . אס"ף — תהלים עג, כב (בדילוג). כלל הידוע דכל הנבוא: לעיל בחי' פ' ראה ע' תסב: הכלל הגדול בכל מקום. ראה שערי אורה שער הפורים נח, א, סה, א. הנסמן לעיל ע' תחס.

שופר . . קרן של איל: ראה ראש השנה טו, א, כו, ב. ש"ע אדה"ו ה"ל ר"ה סתקפ"ו סיב. סיפור שער ר"ה ר"ה, סע"ד ואל"ך. עטרת ראש שער ר"ה פ"ט. דרוש לעשית סב, ב. לקמן ע' תתקסא. ש"ה מדה"ר — ח"ט: ב: חכ'.

קול פשוט יוצא מהבל הלב: ראה לעיל ע' תססה ואל"ך.

קול . . בדיבור . . כלל ופרט כמ"ש בזה: ראה שם שמות ג, א. לקמן ע' א"ו.

כבד פה . . קולו של משה: ראה לעיל ע' תתצו הערה ד"ה: במשה.

ש"ה התענוג — א: ב: עילאה.

אדה"ר שנק' אי"ק: ראה גם מאמרי אדה"ז פרישית התורה ח"א ע' לה. מאמרי אדה"א וקרא ח"ב ס"ע תתקי. ושי"נ דברים ח"א ע' רנד.

מתגלה עונג הפשוט הזה למטה בכח' מקיף על העונג המלוכש בתורה, והוא ענין ז' הקפות שבתורה בש"ת כו'.

וזה ש' שוש אשיש בה' ע"י תקיעת שופר בר"ה לעורר חפץ חס' מבחי' העונג הפשוט כו'. כי הלבשיני בגדי ישע כו' בחי' מקיפי' כו' ימי החג. וזה מ"ש תקעו בחודש שופר ככסא ליום חגיגו, פי' בר"ה האור הנעלם הזה ככסא כס א' באלופו ש"ע קדמון כו' ובש"ע וש"ת מתגלה וזהו ליום חגיגו, כי חק לישראל דוקא הוא מפני שנק' אדם ובר"ה נברא אדה"ר כנ"ל וד"ל.

ב"ה פ' כי תבא

כי כארץ תוציא צמחה וכגנה זרועי' תצמיח כן יצמיח ה' צדקה ותהילה נגד כל הגוים. הנה כללות ענין מ"ש כן יצמיח ה' צדקה ותהילה היינו בר"ה ויו"כ צדקה בר"ה ותהילה ביו"כ כו', והוא ענין צמיחת אור זריעת מעשה המצות שנק' בשם צדקה כידוע שבר"ה דוקא נתגלה מבחי' העלם אור אלקי' הרוחניות בכל נפש מישראל מכל אשר עשה מצות כל השנה, וז"ש כן יצמיח ה' צדקה כו'. והענין הוא כידוע שיש במעשה המצוה ב' מדריגות, א' בחי' הגשמיות דהיינו מתן שכרה בגשמיות ברכה ושפע רב טוב הצפון ליראי ה' וחושבי שמו שקיימו כל המצות בעוה"ז בפ"מ ככוונה ורעותא דלבא שע"ז כבר נתנבאו כל הנביאים על מתן שכרן של המצות גם לענין אכילת

שויה מתגלה — בתורה: בל' כתב: בתורה ואח"כ מחקו, וממלל לשורה תיקו: בתומצי.

שוש אשיש בה' . . כי הלבישני בגדי ישע: ישעי' סא, י.

תקעו בחודש שופר: תהלים סא, ד.

ככסא כס א': ראה לעיל בחיא פ' דברים ע' פ. ושי'נ. וראה גם לעיל ע' תשצב הערה ד"ה: תקעו.

כי חק לישראל . . שנק' אדם: תהלים שם, ה. יבמות סא, רע"א.

כי כארץ: נעתק מבוך 606 ק, ב. ובסיומו נרשם: חסר בגוף כ"ק של אדמ"ר נבג"מ.

מאמר זה מיוסד על ד"ה זה בספר המאמרים תקס"ו ע' שמו (הנחת כ"ק אדה"א). נדפס בתוס' הגהות וכו' בלקוטי תורה נצבים ג, ב. וכשינויים והוספות באור התורה נצבים כרך ו ע' ב"תג. וקיצורים להגיל באוה"ת

שם ע' בחכד (להנדפס בסה"מ) ובלקרת שם ק, א.

מאמר הגיל נאמר ע"י כ"ק אדה"ז בפ' נצבים (סה"מ שם — והוא מהמסורת פ' נצבים). וכן סודר ע"י

הצ"ח בלקרת. וכן הוצג כאן — אע"פ שכותרת נרשם: פ' כי תבא. ולהעיר מעוד דוגמאות עדי' לעיל בח"כ

ע' תשכח הערה 14. ועוד. ואכ"מ.

כי כארץ תוציא צמחה: ישעי' סא, יא (ושם: כן אדני הוי' יצמיח. וכו' בלקוטי באוה"ת הגיל. אמנם בסה"מ

שם ובתורת חיים וחי קו, ב הובא כפסנים. ובדרך חיים שער התשובה מג, א: כן יצמיח ה' אלקים).

לירא ה' וחושבי שמו: ע"ד מלאכי ג, טו.

פירותיהן בעוה"ז בשכר גשמי וכ"ש בשכר מצוה לעוה"ב אף ע"ג דשכר מצוה בהאי עלמא ליכא מ"מ אפס קצהו יש גם בעוה"ז כמו אלו דברים שאדם אוכל פירותיהם בעוה"ז והקרן קיימת לעוה"ב כו' וכה"ג (וכמו האבות הגשמיים מעין העוה"ב גם בעוה"ז כמ"ש עקב אשר שמע אברהם כו' ויברכן בנשמות ככ"ל כו'), והמדריגה הב' בחי' שכר הרוחניות האלקי שבכל מצוה ומצוה מצד עצמה שבה גילוי רצה"ע ממש דאיהו ורצונו הפנימי' חד ממש כו' שע"ז נאמר רחבה מצותך מאד בלי גבול בבחי' א"ס ממש כו', הנה ע"ז לא נתנבאו הנביאים כלל כי הוא ענין עיקר פנימי' העוה"ב שהוא בחי' פנימי' העדן העליון שנאמר בו עין לא ראתה כלל גם למשה ואהרן ואבו' כו' רק אלקי' וולתך יעשה למחכה לו, והיינו מה שאמר דשכר מצוה מצוה מצוה עצמה דוקא. אך אפ"כ גם עכשיו יש קצת גילוי אור מזה בג"ע העליון מידי שבת וחודש לנשמות כו', וגם לנשמות בגופים בשעה שעושה אדם את המצוה בפנימי' מטעם שמאיר בנפשו מגילוי רצה"ע שבקדושת המצות באמרו אשר קדשנו במצותיו ממש רק שהוא בבחי' העלם ומקיף לבד, אבל ברי"ה יוצא האור העליון הזה מן ההעלם לגילוי וכמ"ש כי חק לישראל הוא כו' וד"ל. וזהו כללות ענין הפסוק מ"ש כן יצמיח ה' צדקה כו' ברי"ה דוקא.

אך להבין ביאור ענין זה ומהו ענין המשל לזה כארץ שתוציא צמחה וכגנה זרועי' תצמיח כן ממש יצמיח ה' צדקה ותהילה כו', הנה תחילה יש להבין מה שאומרי' בכל עי"ת המלך הקדוש ומלך המשפט דלכאורה אין בזה טעם רק ליום ר"ה שהוא ית' נק' מלך יושב על כסא דין ומשפט לשפוט את הכל כו' אומרים המלך הקדוש אבל בשאר הימים שאחר ר"ה למה או' המלך הקדוש ומלך המשפט כו'. וגם יש להבין ענין ופי' המלך הקדוש מהו חיבור ושייכות לקדושה עם המלוכה להיות נק' מלך הקדוש בחי' הקדושה ענין אחר ובחי' המלוכה ענין א' שאין לו שייכות עם הקדושה כלל, ועוד דאדרבה

דשכר מצוה בהאי עלמא ליכא . . . אלו דברים: קדושו לט, ב. ושי"נ. ראה לקמו ע' תתקפ. לקוטי שיחות
תצא כ"ך י"ט ע' 197 ואל"ך.
 האבות שהטעמן מעין הנוה"ב . . . עקב אשר שמע אברהם . . . ויברכן בנשמות ככ"ל: תולדות כו, ה. **בבא**
בבא טז, סע"א ואל"ך. וראה תרד"ה שלשה שם. לקמו ע' אלה.
 רחבה מצותך מאד: תהלים קיט, צו.
 תעון . . . עין לא ראתה . . . אלקי' וולתך: ישעי' סד, ג. וראה ברכות לד, ב. לקמו ע' תתקפ וע' אקבה.
 לעיל ע' תתפס. לקוטי תורה בהעלותך ד, א. לעיל בחי' פ' ראה ע' תיו. ושי"נ. בהערה שלאח"ז.
 דשכר מצוה מצוה עצמה: אבות פ"ד מ"ב. ראה תניא רפ"ז. פליט (נג, ב). מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע'
 נד ואל"ך. במדבר חיב ע' תקמב. ע' תשסג. לעיל ע' תתג. בהערה שלפני'ז.
 אשר קדשנו במצותיו: נוסח ברכת המצות. ראה ספר המאמרים תקס"ד ע' קפו ואל"ך. ומקבילו בלקוטי
 תורה י"ט טתות. לקמו ע' תתקד. ע' תתקכח וע' תתקלא.
 כי חק לישראל הוא: תהלים פא, ה.
 שאומרי' בכל עי"ת המלך הקדוש . . . המשפט: ברכות יב, ב. שרע אדה"ז ה"ל ר"ה סתקפ"ב ס"א. כו' וראה
 לקמו ס"ע אי"ט ואל"ך. עטרת ראש שער ר"ה ג, א. לעיל בחי' פ' דברים ע' פ.
 ר"ה . . . דין: ראה ראש השנה ה, סע"א. טז, א"ב.

לכאורה הקדושה שהוא ההבדלה וההפלא למעלה הרבה מבחי' המלוכה שהוא להיות מלך על עם נפרד דוקא ואיך נק' מלך הקדוש, ועוד למה תקנו זה בברכה זו דאתה קדוש דוקא ולא תקנו בשאר ברכות, וגם הלא א' ושמך קדוש דבלא"ה קדוש הוא ומה נוסף עוד בזה שאומר המלך הקדוש, ולמה בעי"ת דוקא ולא בשאר השנה כו'.

אך הנה כל זה יובן בהקדים ענין א' והוא בהפרש שבין מלאכים ונשמות, וכידוע שהמלאכים נבראו מבחי' דיבור העליון כמ"ש בדבר ה' שמים נעשו וברוח פיו כל צבאם, וכמשל הדיבור באדם שיוצא מהבל הלב שנמשך מהבל גשמי שבלב המורכב מאמ"ר גשמיים שהוא חיות גשמיים שבגוף והבל זה יוצא בקול ודיבור מורגש, ואע"פ שהבל הלב הוא בכחי' ההעלם רוחני עדיין להבל קול הדיבור הנשמע כו' מ"מ הבל הלב הוא מתאחד ומורכב מגשם הדי"י שבגוף ונמשך לבא במהותו כמו שהוא ממש בהבל ה' מוצאות הפה להיות הבל קול מורגש בלי שינוי המהות כ"כ כו'. וכך יובן למעלה בקול ודיבור העליון אע"פ שאין דיבורו ית' כדיבורינו כי אין לו גוף ולא דמות הגוף כו', אך דברה תורה כו' והוא מ"ש בדבר ה' כו' וברוח פיו ממש בזה נתהוה כל צבא השמים, וכמ"ש בס"י וקבען בפ"ה והיינו ה"א אתא קלילא דלית ב' ממשא, והוא בה' בראם בה' מוצאות הפה דדיבור העליון כמ"ש ואתה מחי' את [כו]לם ה"א דואת"ה כו', ורוח פיו זה מתחלק לרבבות צירופים אותיות אלקיים שנבראו בהן כל הנבראים כו' כידוע, אך הקול ודיבור הזה כמו ויאמר אלקים יהי רקיע ותדשא הארץ שמחדש מע"ב בדיבור העליון בכל יום ה"ז בא מבחי' הבל לב האדם העליון בעל המאמרות כו', והוא רק בחי' חיצונית הבל דרוח האדם העליון שבלב העליון שבא בהרכבה דאוי"כ כמו עד"מ הבל הלב באדם התחתון כנ"ל (ואע"פ שגם המחשבה שבמוח מתלבש בדיבור כידוע דעקבי לאה כו' ואם לא צירופי אותיות

הקדושה שהוא ההבדלה: ראה תניא פמ"ו. לעיל בחי"ב פי' ראה ע' חס. ושי"נ. לקמן ע' התקנו. המלוכה. . . מלך על עם נפרד: ראה שהיהוה"א רפ"ו. מאמרי אדה"ז פרשיות התורה חי"ב ע' תקנה. ועוד למה. . . בברכה זו דאתה קדוש: קושיא זו לא הוכחה בלקרית ואודה"ת (שנסמנו בריש המאמר) אע"פ שהוכחה בסה"מ שם.

המלאכים. . . מבחי' דיבור. . . בדבר ה' שמים נעשו: תהלים לג. ו. ראה אגרת התשובה פ"ד. מהבל. . . המורכב מאמ"ר (מאש מים רוח): ראה זהר תצוה קסד. ב. לקמן ע' א' יד וע' אקו. מאמרי אדה"א ויקרא חי"ב ע' תרנא. ושי"נ. במדבר חי"ב ע' תרצ וע' תתכה. דברים ח"א ע' קנא. חי"ב ע' תג. שריה מתנשם — הדי"י [הד' יסודות]. . . אין לו גוף. . . דברה תורה: ע"ד פיוט יגדל. . . ברכות לא. ב. וכמ"ש בס"י (בספר יצירה) וקבעו בפ"ה: ראה שם ס"ב מ"ג.

ה"א אתא קלילא: ראה פיוט אקדמות. אגרת התשובה פ"ד (צד, סעי"ב). אגרת הקדש ס"ה (קו, ב; קח, ב). לקוטי תורה האינינו עד, ד. אור התורה אמור כרך ג ע' תתנב ואילך.

בה' בראם. . . ואתה מחי'. . . ה"א דואת"ה: (בראשית ב, ד) בראשית רבא פ"ב, ב. ושי"נ. נחמ"ט, ו. וראה גם מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ריש ע' רכט.

ויאמר אלקים יהי רקיע ותדשא הארץ: בראשית א, ו. ו. יא. דעקבי לאה: ראה עץ חיים שער (לח) לאה ורחל פ"ג. לעיל ע' תתס. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' רנג ואילך. דברים ח"א ע' ריא.

דמחשבה שחושב איך לדבר לא יוכל לדבר בסדר דברים כלל, אבל אין מהו המחשבה ממש יוצא בקול ודיבור רק שבאה כדרך התלבושות לבד כו' ועיקר מהות המחשבה מתאחד בכלי מוח הבינה שהוא השכל רק חיצוניות' מתלבש בדיבור ונק' מחשבה שבדיבור, והוא מחשבה שבי' מאמרות בכל מאמר בפ"ע שבא בגילוי בדיבור, וגם שנק' מאמר סתום כי הרי הוא בהעלם בדיבור מ"מ הרי נגלה ע"י הדיבור. אבל ישראל עלו במחשבה היינו במחשבה סתימאה בפנימי' בינה שמתייחד בפנימי' חכמה שאינו בא לגילוי כלל בקול ודיבור, אבל שרש הנשמות ממחשבה העצמי' דפנימי' בינה שהיא מתייחדת עם השכל עצמו שהוא רק התפשטות השכל לבד ואין בזה מבחי' התפשטות גופני כלל כהבל הלב (ואע"פ שהבל הלב גם הוא עולה במחשבה ונק' הרהור, זהו מחשבה החיצונית הנ"ל), ומשם שורש מחצב הנשמות שקדם למע"ב כמ"ש אחור וקדם צרתני כו' כי אין למחשבה זו קשר וחיבור במהותה ממש בדיבור כמו הבל הלב הנ"ל שמהותו ממש בא ויוצא בקול ודיבור רק שבאה דרך התלבושות והעלם בהארת אור השכל בדיבור כמ"ש כולם בחכמה עשית, והוא מאמר דבראשית שנמשך לבינה ממש ומבינה למדות שבלב ומהבל הלב לדיבור דמע"ב כידוע. אבל זהו רק חיצוניות דחוי"ב שבאו בהעלם כמו"ד כו', אבל פנימי' עצמותם ממש כמו שהם שנק' יחוד פנימי דאוי"א משם שרש תולדות הנשמות. וזהו עיקר הפרש בין נשמות למלאכים שהמלאכים נבראו ברוח פיו בוי"ד מאמרות כמ"ש במדרש ועוף זה מיכאל כו' וכחיות ובהמות דפני אר"י ופני שור כו' הכל מבחי' קול ודיבור שמקבל מהבל הלב כו', אבל שורש הנשמות במחשבה דחוי"ב בפנימיותם שמייוחדים כמוה"ע אלקות ממש שלמעלה מבחי' התפשטות דחוי"ב כהבל קול ודיבור דמע"ב (וי"ש נעשה אדם בצלמינו ממש וגם מ"ש אף עשיתיו וקאי על הגוף שלו כו') (ומובן מזה דגם שנאמר גם כמלאכים ופני אדם לארבעתן אין זה רק מחמת התפשטות דרך השכל שצומצם בדיבור שנק' ח"ת בחי' אנפי זוטרי בחי' אדם תתאה (משא"כ הנשמות שנמשכו מיחוד פנימי דאוי"א כנ"ל שהוא בצלמינו ממש נק' אנפי רברבי').

שנק' מאמר סתום: שבת קד, א. ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תשכ. ושינ. ישראל עלו במחשבה: נסמו לעיל ע' תשסג.

אחור וקדם צרתני: תהלים קלט, ה. וראה בראשית רבא פ"ח, א. לעיל בחי"ב ע' תרנג. כולם בחכמה עשית: תהלים קד, כד.

ועוף זה מיכאל: בראשית א, כ. ראה זהו בראשית מו, ב. אור התורה חנוכה כרך ה ס"ע 1836.

נעשה אדם בצלמינו... אף עשיתיו: בראשית א, כו... ישע"י מג, ז. וראה רש"י בראשית שם, כו. שנאמר... ופני אדם לארבעתן: כ"ה בכ"מ בד"א. ראה יחזקאל א, י. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' ג. ושינ. שם ע' קלג. במדבר ח"ב ע' שצה. ושינ. שם ע' תב. תכג; תכח; תתסא. דברים ח"א ע' רסד. ושינ. לקמן ע' אקיא.

אנפי זוטרי... אנפי רברבי: (סוכה ה, ב) חגיגה יג, ב (ושם: אנפי. ובוהר פינחס ריו, ריש ע"ב: אנפי). ראה גם מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תב. ע' תתלט.

והנה ידוע שהמלאכים אומרים ג"פ קדוש בוי"ו שמורה בחי' ההמשכה מן ההעלם לגילוי שזהו רק בחי' הארה בעלמא מקד"ש העליון עצמו ע"י המשכת וי"ו שראשו יו"ד והולך ומתקצר ולא גופו ומהותו של קודש העליון, וענין ג"פ קדוש היינו ג' מיני מדריגות שהן ג' ירידות אור ההמשכה מקודש העליון העצמי, והיינו שמתחילה יורד מאור הקדש העליון דחכמה שנק' קדש מלה בגרמי' כו' למחשבה עליונה כנ"ל ומוכרח להיות המשכה זו ע"י וי"ו והוא קדו"ש הא', והב' ירידות אור הקדושה עליונה ממחשבה למדות שבלב והיינו קדוש הב', והג' ירידת הקדושה ממדות שבלב לדיבור העליון שהוא קדוש הג' שהוא קדוש הוי' צבאות כו' שמבחי' הדיבור העליון שמהווה כל צבא השמים ברוח פיו כנ"ל ונק' הוי' צבאות ממש, וכל קדו"ש הוא ענין הבלדה בערך והיינו בג' מדריגות הללו דקדש דחכמה שנמשך במחשבה ומדות ודיבור (או מדות ומ"ד כו'), שבחי' קדושה דמדות נבדל בערך מקדושה שבדיבור כו' עד קדש דחכמה עצמה כו' שהוא פנימי' החכמה כמו שמאין תמצא שגם גילוי עצמות אא"ס ב"ה אין המלאכים יכולים להשיג כלל אפי' לומר קדוש כו' לפי שזהו למעלה מעלה ממקור הראשון שלהם שלא יושג כלל אף בדרך הפלאה והבדלה לומר קדוש בוי"ו כו' כי אין ערך כלל לנבראים וגם לחכמה שבמע"ב לגבי פנימי' אור הא"ס שמלושב בפנימי' חכמה כו' כנ"ל, וכמו שאין ערך לזיו המתפשט מן השמש ע"י נרתק השמש לגבי עצם השמש שנק' מאור העצמי, וכמי' כי שמש ומגן הוי' אלקים דכל השתלשלות דמע"ב למעלה ולמטה הכל ע"י שם אלקים לבד המצמצם ומסתיר לשם הוי', כמו במע"ב שאמר ויאמר אלקים כו' שאין זה ערך לעצם המאור שהוא שם הוי' דפנימי' חכמה דכתיב כי' אני הוי' לא שניתי כו' כמו שנרתק השמש אינו עושה שינוי כלל וכלל בעצם השמש אם ממעט האור

והמלאכים אומרים ג"פ קדוש: ישעי' ה, ג.

בוי"ו שמורה בחי' המשכה . . שראשו יו"ד: ראה אגרת התשובה פ"ד. לעיל בחי' פ' תצא ע' תרעה. ושי"ו לקמן ע' תתקמד.

דחכ' שנק' קדוש מלה בגרמי': ראה זהר (רעיא מהימנא) בא מג, רע"א. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תשכה. ושי"ו לקוטי תורה מסעי' צג, א. המשך תעריב ח"ג ע' איתלו. לקמן ע' תתקמו. קדש מלה בגרמי': זהר אמור צד, ב. וראה לקוטי תורה שם. ד"ה הקבצו תרסי' בספר המאמרים תרסי' ע' תתק.

לזיו המתפשט . . ע"י נרתק השמש: ראה גם ספר המאמרים תקס"ט ע' ב. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' מה. אור התורה דרושים לר"ה כרך ו ע' כיתלה ובהנסמן לשם.

נרתק השמש: ראה נדרים ת, ב. עבודה זרה ג, סעי'ב. לו, א. גיטין ע, סעי'ב. עז, רע"א. בבא מציעא פו, ב. מדרש תהלים יט, ה. ז. וברשי' לתהלים שם, ה בשם התנחומא — ראה תנחומא תצוה ח (ישם: היום. ובתנחומא באבער (שם ו): השמש). בראשית רבא פ"ו, ה ועוד.

השמש שנק' מאור: ראה בראשית א, יד ואילך. מאמרי אדה"א ויקרא שם. ושי"ו ספר המאמרים תקס"ב ח"א ע' מב.

כי שמש ומגן הוי' אלקים: תהלים פד, יב. ראה שער היחוד והאמונה פ"ד. לקמן סיע אינו ואילך. לעיל ע' תתנג. בחי' פ' ראה ע' ת. ושי"ו.

אין הוי' לא שניתי: מלאכי ג, ה. ראה מאמרי אדה"א תקס"ה ח"א ע' שא. נביאים ע, רסו. אינו עושה שינוי . . בעצם השמש: ראה גם ספר המאמרים תקס"ב ח"א ריש ע' מג.

והזיו או מאיר בתקפו מאחר שאינו רק זיו האור ולא עצם המאור כו' אין זה נוגע כלל בעצמות המאור כך אני הו' לא שניתי מקודם הצמצום לאח"כ כידוע ודל'. ולזה הטעם אומרים המלאכים אי"ה מקום כבודו כו' שהוא בחי' כבוד הו' עצמו ואו' גי'פ קדוש עד שאו' קדוש הו' צבאות כנ"ל. אבל הנשמות אצ"פ ששרשם בקד"ש העליון דחכמה עצמה כנ"ל מ"מ גם הם א"א שיהי' להם עלי' והתכללות כמוה"ע א"ס ב"ה ממש שבפנימי' הכתר שלמעלה מן החכמה הנק' קדש הקדשים (וכמו והבדילה הפרכת כו' שיש פרסא מפסיק בין פנימי' הכתר לחכמה שהוא קוצו ש"י כו' דאפי' אור צח אוכם כו') רק ע"י שמקיימים התו"מ בפו"מ בהיות הנשמות בגופם דוקא בעוה"ז, שזהו ענין הירידה לצורך עלי' למעלה מעלה ממקור חוצבם כהו"י דמח' דחכמה דוקא וא"ל אין זה עילוי כלל כו' וכמ"ש כי עם קדוש אתה להו' אלקיך וכן א' קדושים תהיו ע"י המצות בפו"מ דוקא, ופי' קדושה זאת היינו למעלה גם מקדש העליון דחכמה, וגם מה שכבר נקראו בשם קד"ש כמ"ש קד"ש ישראל לה' ראשית תבואתו שזהו שא' בראשית בשביל ישראל שנק' ראשית כו' הכל הוא ע"י קיום המצו' בפו"מ דוקא שע"ז נק' קדושים אשר בארץ כו', וז"ש קדושים תהיו אך יכול קדוש כמוני כו' קדושתו למעלה גם מקדושתכם שע"י המצו' וכמ"ש אין קדוש כה' דאע"ג דאורייתא קדישא וישראל קדישי אין קדוש כה' עצמו כו'.

וביאור כל זה הנה אנו אומרים אשר קדשנו במצותיו, פי' מצותיו הן מצות הו' ממש שנק' רמ"ח אברים דמלכא שהוא בחי' פנימי' רצה"ע שבפנימי' ח"ע שבמוה"ע ממש שזהו מבחי' קדושת עצמותו ית' ממש ונק' ארחות הו' והן תרי"ג ארצין דגלגלתא כו', וכמו שאנו רואים באשרי תמימי

אומרים המלאכים אי"ה מקום כבודו: נוסח קדושת כתר.
 והבדילה הפרכת: תרומה כו'. לג. ראה גם מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' קטה. ושי"ן. ח"ב ע' תשסט.
 במדבר ח"ב ע' תקלב וע' תשכ. דברים ח"א ע' קנה. ח"ב ע' תקפח.
 אור צח אוכם: נסמן לעיל ע' תתא.
 כי עם קדוש אתה: . . . קדושים תהיו: ואתחנן ז. ג. ראה יד. ב. . . ויקרא יט. ב.
 קד"ש ישראל לה': ירמ"ב ג.
 בראשית בשביל ישראל: בראשית א. א. רש"י ר"פ בראשית. וראה לקוטי שיחות מקץ כרך ג ע' 820. ושי"ן.
 קדושים אשר בארץ: . . . יכול: . . . כמוני: ראה תהלים טז. ג. . . ויקרא ר"ב פכ"ד. ט.
 אין קדוש כה' דאע"ג דאורייתא: שמואל"א ב. ב. הובא כנ"מ בשם הוה"ר. ראה זתר' תוריע מד, א. תורת חיים בראשית לג, א. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' שסד. ושי"ן. ח"ב ע' תקלג. ושי"ן. במדבר ח"א ע' פו. ח"ב ע' תרפד.

אנו אומרים אשר קדשנו במצותיו: נסמן לעיל ע' תתצט.
 מצות: . . . רמ"ח אברים דמלכא: ראה תקוני זתר תל' (עד, סע"א). הנסמן במאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' ק. מצות: . . . ארחות הו' והן תרי"ג ארצין: תהלים כה, י. ראה זתר' (אדרא רבא) נשא קנט, א. קלו, א. ביאורי זוהר ושלח ט, כ ואילך. לקוטי תורה ראה כא. ד. מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תקלה. ע' תקעה.
 ע' תשכא. דברים ח"א ע' רצ. ח"ב ע' תיד. ושי"ן.
 שויה ארחות — וכמו [אוצ"ל כמן] . . . באשרי תמימי דרך: תהלים קיט. וראה לקמן ע' תתקט.

דרך כו' בתמניא אפי שבכל פסוק הוא רק מזכיר עוצם הכיכות מעשה המצות). וזהו ענין בחי' פנימי' התענוג ורצון הפשוט שנק' טעמי מצות שלמעלה מן השכל וטעם בגילוי שלא יתגלה רק לע"ל דוקא לפי שאין טעם כלל לרצון הפנימי' ועצמי רק לע"ל כו' (ומ"ש דוד טוב טעם ודעת למדיני היינו רק אפס קצתו הבא בסוד ה' ליראיו לנשמות בג"ע מידי חודש ושבת כו'). וזהו שאמר עתידים צדיקי' לע"ל שיאמרו לפניהם קדוש ע"י המצות שעשו בעוה"ז דוקא לפי שלע"ל יבוא קודש זה העצמות לגילוי וע"כ יאמר לפנים קדוש' בו"י שבהם ועל ידם יומשך כו', והוא הנק' קדש הקדשים שנבדל בערך מבחי' קדש דחכמה שרש נש"י כו' כנ"ל. וזהו ענין הירידה בגופי' לצורך עלי' גדולה זו וד"ל. אך מ"מ עכשיו פנימי' קדש זה שבמצות כפומ"ר הוא גנוז ונעלם אע"פ שאמר ועשיתם כל מצותי והייתם קדושים לאלקיכם כו', והייתם זה לע"ל שיתגלה קדושה זו ויהיו קדושים לאלקיכם ממש שיהיו צוררים בצרור החיים את ה' ממש ע"י המצות דוקא וכמ"ש והלך לפניך צדקך כבוד ה' יאספך ממש (רק בשמחה של מצוה גם עכשיו יש מדריגה זו קצת כמ"ש ויספר עניוים בה' שמחה רננו צדיקים בה' ממש, וכהארז"ל שזכה לרוה"ק וג"א רק ע"י שמחה של מעלה כמ"ש במ"א), רק בברכות המצות עובר לעשייתן דוקא נמשך אור קדושה זו בהעלם ומקיף באמרו ברוך אתה ה' אשר קדשנו במצותיו כו' אע"פ שהיא מד"ס לבד מעורר קדושת העצמות ממש בבחי' ברכה שהיא מן ההעלם לגילוי כו' כדי

טעמי מצות . . . יתגלה רק לע"ל: ראה רש"י שיר השירים א, ב. סידור דרושים לחנוכה קלא, סע"א.
מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תרסה. דברים ח"ב ע' תקצ. ושי"ן.
ומ"ש דוד טוב טעם: תהלים קיט, סו. ראה גם מאמרי אדה"א דברים שם. לקמן ע' התקצא.
בסוד ה' ליראיו: ע"פ תהלים כה, יד.
עתידי צדיקי' . . . שיאמרו לפניהם קדושו: בבא בתרא עה, ב. ראה אמרי בינה שער הקיש עה, ב. מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' שנו וע' תרנ. מאמרי אדה"א תקטיב ח"א ע' קעו. ומקבילו בח"ב ע' תכב: דרך מצותיך ע' קנה. סידור שער תגה"ש שם, ג. ומקבילו בלקוטי תורה במדבר יא, סע"א ואל"ר. מאמרי אדה"א שם ע' תיג. וע' תתמו. סידור ברכת נשואין קלה, ג. סה"מ תקס"ה ח"ב ע' תר. תקס"ט ע' קמד.
ועשיתם כל מצותי: שלח טו, מ (ושם: את כל).
ערוינים בצרור הדיים את ה': ע"פ שמואל"א כה, כט.
והלך לפניך צדקך: ישעי' נח, ת. ראה לקמן ע' תתקת. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תשנב. במדבר ח"ב ע' תקנו וע' תרנג. דברים ח"ב ע' שצט.
ויספר עניוים . . . רננו צדיקים בה': ישעי' כט, יט. תהלים לג, א. וראה ד"ה זה בספר המאמרים תקטיב ח"א ע' נא. ולכ"כ אדה"א (קה"ת תשמ"ה). ידפס בעז"ה במאמרי אדה"א נביאים).
וכהארז"ל שזכה לרוה"ק: ראה לקמן ע' התקצא. מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' שעו וע' תקמה. ח"ג ע' אמד (בשם הע"ז). דברים ח"א ע' קצ. ושי"ן.
שריה וכהארז"ל — וג"א [וגילוי אליהו] . . . שמחה של מעלה: כנראה שלפני המעתיק ה"ר כחוכ בר"ת שמחה ש"מ, ובמקום לסענא. של מצוה' פינעחו. של מעלה.
בברכות המצות עובר לעשייתן: פסחים ז, ב.
בברכות המצות . . . אור . . . ומקו"ף: ראה לקמן הערה ד"ה: כי טובים.
בברכות המצות . . . שהיא מד"ס: ראה בברכות טו, א. רמב"ם הל' ברכות פ"א ה"ב, ג. שרת — הרמב"ם — פאר הדור סכ"ו.

שיוכל להיות יחוד עליון במעשה המצות שמלוכשת בדברים גשמים בציצית
 דצמר וקלף ותפילין וכה"ג, ושיוכלל שכינת קדושה עליונה הניל בהם צריך
 לעשות הכנה תחילה לזה והיינו ע"י ברכות המצות עובר לעשייתן דוקא,
 ומה שיש כח זה בברכות המצות שהן מד"ס מבואר במ"א ע"פ כי טובים
 דודיק מין ערבים עלי ד"ס כו'. וזהו פי' הברכה ברוך אתה ה' כו' שהי'
 קדושה עליונה הניל מתברך מהעלם העצמות ממש להיות גם אנתנו קדושים
 קדושה זו דמצותיו כו', ועכ"ז א' יכול כמוני קדושותי למעלה מקדושתכם
 כמשי"ת וד"ל).

וזהו מ"ש כי כארץ תוציא צמחה כו'. דהנה הנטיעה שנוטעין עץ בארץ
 ויצמח פרי שיש בה טוב טעם ועונג נפלא יש בזה פלא גדול מאין
 יצמח פרי מעץ זה שאין בו טעם כלל, וכמו"כ חטה הזרועה בארץ מאין יבא
 בה הצמיחה שתצמיח כמה חטים בשבולת אחת ומה גם אם החטה תירקב
 בארץ לגמרי כידוע, ואם נאמר שצמיחה זאת באה מן כח הצומח ההיולי
 שמצמיח כל צמח וכמ"ש כי כארץ תוציא צמחה כו' א"כ למה זורעין ונוטעין
 הרי יש בכח הצומח להצמיח הכל ואנו רואים שבלתי זריעה ונטיעה לא
 יצמיח הכח הצומח כלום רק עשב השדה לבד שיצמחו מאליהן בלי זריעה
 כו'. אך הענין הוא כידוע דזה הכח שיש בכח הצומח הרוחני שבארץ
 להצמיח כל צמח, רק שמתחלק למיני' ואופני' שונים דבמ"א תדשא הארץ
 שאמר תדשא הארץ דשא ועשב מזריע זרע ועץ עושה פרי כו', הרי בחי' כח
 האלקי שבמאמר זה דתדשא הארץ הוא שמלוכש בכח הצומח שבארץ
 שיצמיח כל צמח, רק שמתחלק למיני' ואופני' שונים דבמ"א תדשא הארץ
 דשא הוא כח המצמיח דשא ועשב מזריע זרע כו' וכתרגום תדשא הארץ
 תתלבש כו' והוא שתוציא צמחה מעצמה בלי זריעה כלל, ועץ עושה פרי
 מאמר זה הוא בחי' הכח אלקי שמלוכש בכח הצומח שיצמיח פרי בעץ הנטוע
 שיהי' עץ עושה פרי, ויש עץ שאינו עושה פירות, ודוקא ע"י נטיעה (שהרי
 תפוחי עצי היער שצומחים מעצמם בלי נטיעה אין בהם טעם כ"כ כמושי"ת),
 ומתחלקי' אופני' חילוקי' מיני' הצמיחה בעץ עושה פרי מכח הצומח לכמה

שורה לעשות — ע"י: תיבה זו נכפלה בהכתיב.

כי טובים דודיק מין ערבים עלי ד"ס: שיר השירים א, ב. עבודה זרה לה, א ובירשי"ם. ראה תורה אור
 שמות נג, ב. ומקבילו במאמרי אדה"י תקס"ה ח"א ע' רג: שריש ע' ז ואילך. תורת חיים וארא ע' עט ואילך.
 מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תרפ. ושי"ן. דברים ח"א ע' קמד ואילך.
 שורה קדושה — ועכ"ז: אוציל (ועכ"ז).

כי כארץ תוציא צמחה: ישע"י סא, יא. להבא להלן ראה גם מאמרים שנשמנו בריש המאמר. לעיל בחיב פ'
 ראה ע' תסג.

החטה תירקב בארץ לגמרי: ראה אגרת הקדש סיח (ק"ג, א). מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תקצח. ושי"ן.
 דוח הכח . . . הצומח . . . מוטבע . . . מו' ימי בראשית . . . חדשא: ראה רמבין בראשית א, יא.
 תדשא הארץ דשא . . . ועץ עושה פרי: חיצור שני כתובים — בראשית א, יא. יב.
 וכתרגום תדשא הארץ חתלבש: וכ"ה לקמן ע' תתקיב. ראה רשי"ם.

מיני רבים שונים בטעמיהן ותוארם ואופן גידולם (כעץ הוית וגפן ותאנה ורמון ותפוח וכה"ג), וכמו"כ בצמיחת התבואה בכלל ובפרט למיניהם בחטה ושעורה כו' שע"י הזריעה דוקא מוציא כח הצומח צמח החטה והשעורה בכמה מיני אופנים ובריבוי גדול מאד כו' הכל ע"י מאמר דתדשא הארץ כו', וכמו"כ בורעים שבגינה שמתחלקים לריבוי מיני שוני' מכה הצומח שמצמיחם ע"י מאמר ועשב מזריע זרע, וז"ש כארץ תוציא צמחה וכגנה זרוע"י תצמיח כו'. והטעם למה שנצרך לזריעה ונטיעה דוקא אע"פ שכבר מלוכש בכח הצומח שבארץ מא' האלקי כנ"ל לפי שצריך לעורר לכח הצומח הרוחני ונעלם שיבא לידי גילוי כחו מכה האלקי שבו, והוא דוקא ע"י שרקיב החטה שיש בה כבר כח הצמיחה ותכלול בכח הצומח, וכן הנטיעה דעץ בארץ שמושרש בארץ ויונק שם מתלבש בו מכה הצומח להצמיח בו פרי העץ (וע"כ בירך על פירות האילן בפה"א יצא דמארעא קא רבי כידוע, ולזאת לא יצמיח מכה הצומח כ"א לפי אותו המין הנורע בארץ דוקא אם חטה חטה ושעורה שעורה כו', וכן בפרי העץ לפי הנטיעה ויניקה בארץ מאותו מין העץ יצמיח בו פיריו ולא יחליף לצמוח פירות באילן שאינו ממינו כמו שלא יצמיח פרי התפוח באילן ועץ זית לגפן וכה"ג. ונמצא מובן מזה שלא פריא התחלקות מיני הטעמים ותענוגים הנמצאי' בריבוי אופני צמיחה הפירות ותבואות הארץ הכל ה' תחילה ברוחניות דכה הצומח ההיולי רק שיצא מן ההעלם לגילוי לבד ע"י בחי' העלאת מ"ן דזריעה ונטיעה כו' כנ"ל, רק העשבים גדולים בארץ מעצמן מכה הצומח אע"פ שגם בהם יש מיני רבים ושונים מאד וכמו שית' ב"ה). וע"כ יובן מה שנמצאו ריבוי רבבות מיני עונג וטעמי הפירות והתבואות רק ע"י הזריעה ונטיעה בארץ שזהו כמו העלאת מ"ן כו', אך מה שנמשך מכה הצומח ברכה מרובה בכפלי כפליים ע"י הזריעה כידוע שמקב א' יצמח כמה כורים כו', הענין הוא לפי שאין הזריעה רק שיהי' כלי לשכון בו הברכה משום דלית ברכתא שרי' באתר רקניא כידוע ע"כ החטה וגרעין אינו רק בחי' כלי לקבל הברכה, ואמנם באופן

ע"י שורקב החטה: ראה גם לעיל ע' תתע.

שויה החטה — כבר כת: אולי נמחק בהכתי'.

בירך על פירות האילן . . דמארעא קא רבי כידוע: [אוציל: כידוע] ראה ברכות מ, א. מאמרי אדהיא

כמדברי חז"ל ע' תשנ"ג. דברים ח"ב ע' תרסה. וש"נ.

שויה יצמיח — וע"ן: כנראה שחסר כאן תיבה.

שויה ההעלם — רק: אוציל: (רק).

שמןקב א' יצמח כמה כורים: בלקוטי שיחות י"ד שבט כרך ד ע' 1269: כן הוא בתרי"ח ר"פ בשלה. ובגמרא

[פסחים פ, ב] — טאה. ובתרי"א ר"פ בשלה — כור. ולהעיר שבספר המאמרים תקסי"ב ח"א [שהוא מקביל

לתרי"א ר"פ בשלה הנ"ל]: ביאורי הוהר ייגש קלו, ב: בלקוטי תורה האינו עו, ד: לקמן ע' איצו: אור התורה לך

כרך א ע' פו מובא כפנינים — קב.

דלית ברכתא שרי' באתר רקניא: בספר המאמרים תקס"ז כאן (ע' שמח). נעתק בלקוטי תורה כאן (ג, ד):

בזרה. ראה זהר יתרו פו, ב. תרומה קנה, א. (רעיא מהימנא) צו לד, א. ויתו רטו, ב. ראה גם לקמן ע' התקס"ז.

שתקלט ותירקב בארץ דוקא להיות שזה הביטול [והתכללות] מיש לאין הרוחני דכח הצומח חוזר ומוריד וממשיך מאין האלקי שבכח הצומח להצמיח מאין ליש שהן ריבוי הצמיחות דתבואות ופירות וכידוע דרוח אייתי רוח כו' (כמו"כ הטהוות הולד מן הטפה גשמי אינו אלא כשתסרח ותקלט וכו' באפרוח מן הביצה כידוע).

והנה הדוגמא מכל זה יובן בארץ העליונה דבחי' אור הזרוע בה בכנס"י היינו כל גילוי אורות החסדים עליונים שבמעשה המצות כמה שישאל עושים למטה בעוה"ז דוקא וכמו זורע צדקות מצמיח ישועות וכן זרעו לכם לצדקה וקצרו לפי חסד כו', שמעשה המצות בעוה"ז בדברים גשמיים זהו כמשל הזריעה ונטיעה בארץ למטה כו', ועי"ז נעשה בחי' העלאת מ"ז לעורר לבחי' כח הצומח האלקי שבארץ העליונה שתוציא צמחה בריבוי רבבות מדריגות אור עונג האלקי שהוא בריבוי מיני טעמים ותענוגים עליונים שיש בכל מצוה ומצוה כידוע דכל מצוה הרי היא רצון ותענוג העליון הפשוט שבעצמות א"ס ב"ה שהוא ורצונו הפנימי חד ממש רק שמלוכש בהעלם גדול במעשה המצוה ותבא לידי גילוי מבחי' כח הצומח העליון שבארץ עליונה, והיינו לע"ל שיבואו בגילוי גמור למטה והוא העוה"ב שבא ע"י המצות דעכשיו דוקא וכמאמר כל ישראל כו' שנאמר ועמך כולם צדיקים במצות כו', וזהו שרמזו עתידה א"י שתוציא גלוסקאות וכלי מילת שהוא ע"י התורה והמצות דעכשיו שנק' לחם לאכול ובגד ללבוש כידוע ולע"ל יצמחו בלי זריעה שאז יהי' למעלה מבחי' הברורים דליט מלאכות זורע וחורש כו', אבל זה יהי' ע"י הברורים דתו"מ עכשיו, וקצת הצמיחה מזה הוא בא ונמשך גם עכשיו לנשמות בג"ע העליון ונצחית והוא מה שנהנין ומתענגים בג"ע מזיו השכינה בריבוי טעמים ותענוגים שונים בעונג

דרוח אייתי רוח: ראה זהר תרומה קסב, ריש ע"ב. וירא צט, ריש ע"ב. סידור ערב שבת קטג, ד. אמרי בינה שער התפילין פ"א. אור התורה חנוכה כרך ב ע' רטו.
 התהוות הולד . . . ותקלט: ראה אבות פי"ג מ"א. כתבי רבינו בחי' — שוועלך — לאבות שם ע' תקעב.
 מילי דאבות לר' יוסף חייזר אבות שם. אלשיך אחרי טו, א"ב קרוב לסופו (לא, ד). רע"ב (ורשב"ץ הובא במדרש שמאל) אבות שם.
 באפרוח מן הביצה: ראה תמורה לא, א. ספר המאמרים תקס"ז ע' נד. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תקטו.
 רש"י [ושם נדפס פת, ד. וצ"ל פט, ג]. במדבר ח"א ע' קמג.
 זורע צדקות מצמיח ישועות: ברכת יוצר.
 זרעו לכם לצדקה וקצרו לפי חסד: הושע י, יב (ושם: קצרו. אבל כהלשון בסנים מובא בכ"מ, ומהם: לקמן ע' אמג. ספר המאמרים תקס"ב ח"א ע' לד. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תשטו. רש"י).
 כל ישראל . . . ועמך כולם צדיקים: סנהדרין ז, א (במשנה) . . . ישע"י ס, כא.
 עתידה א"י שתוציא גלוסקאות וכלי מילת: שבת ל, סע"ב. וראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תקלת.
 רש"י. דברים ח"א ע' כג.
 לחם לאכול ובגד ללבוש: ויצא כח, כ. ראה הנסמן במאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תחכ.
 שירה זורע — אבל: כנצ"ל: (אבל).

העליון האלקי שבמצות שעשו בעוה"ז דוקא הוא שמתגלה שם וכמ"ש והלך לפניך צדקך שעשה בעוה"ז דוקא אז כבוד ה' בזיו העונג העליון בג"ע יאספיק כו', וזה האור העונג הנצמח בג"ע בא מבחי' כח הצומח העליון שבארץ עליונה (והיינו בג"ע עצמו שניתוסף בגן אלקים זה ריבוי תוס' אור צמיחה כמו כל עץ נחמד למראה וטוב להשכיל כו' שצומח שם ע"י נהר שיוצא מעדן להשקות הגן כו', והוא בחי' עונג נפלא כ"כ עד שכדאי כל יטורי גיהנום לזכות אליו כמ"ש באחר מוטב לדייני' כו', ואין זה העונג העליון בא רק ע"י זריעה גשמי' דמצות בפר"מ בעוה"ז דוקא כמ"ש זרעו לכם לצדקה כו' וכמו שאמר זורע צדקות בעוה"ז מצמיח ישועות בג"ע ועוה"ב וד"ל. ואע"פ שיש מצות שאדם אוכל פירותיהן בעוה"ז כו' זהו שכר המצוה בכרחה גשמית (כמו שהצמיחה יתירה על הזריעה בריבוי גדול מאד כנ"ל ומטעם בחי' ביטול והתכללות דחטה הזרועה שתרקב כו' כך הוא בכל מצו' ע"י קבלת עול מ"ש בכיטל הרצון כו' דוקא וא"ל לא תוכלל ככת הצומח להוציא גילוי אור רצה"ע כו') אבל שכר הרוחני שבמצות שהוא בחי' גילוי רצון ותענוג העצמות דא"ס כ"ה שבה לא דיברו בזה הנביאים כלל רק בעוה"ב שנק' עדן עין לא ראתה אלקים זולתך כו', וקצתו נצמח בג"ע, והוא שאמר שכר מצוה מצוה עצמה דוקא שמתגלה בה רצה"ע כו' וכנ"ל בענין אשר קדשנו במצותיו וכו'. וזהו כי כארץ תוציא צמחה שהוא צמיח' גילוי אור התענוג ורצה"ע שבמצות שעשו בעוה"ז דוקא וד"ל.

אך הנה מ"ש וכגנה זרועי' תצמיח שמשמעו על ב' מיני ג"ע העליון והתחתון ששם צומח גילוי אור התענוג ורצה"ע שבכל מצו' לפי אופן העלאת מין דזריע' כל מצו' ומצוה דוקא, כמשל הנ"ל בזריעת חטה ושעורה (כו') ע"כ אמר זרועי' לשון רבים. וכללותם הן ב' מדריגות דג"ע העליון וג"ע התחתון, והוא כמ"ש בוהר וע"ח דמצות בלא כוונה ורעותא דלבא שכרה בג"ע התחתון ובכונה ורעותא דלבא שכרה בג"ע העליון. וזהו זרועי' ב' מיני זריעות, א' זריעה גשמית והוא זריעה גופה של מעשה המצות כמו שהיא באה בפר"מ בדבר מעשה גשמי' כלבישת טלית צמר ותפילין מקלף גשמי

והלך לפניך צדקך: נסמן לעיל ע' תתקד.

כל עץ נחמד . . . ע"י נהר שיוצא מעדן . . . כו' [כנציל: כו']:: ראה בראשית ב, ט. (ג, ו). י. כמ"ש באחר מוטב לדייני': חגיגה טו, ב. ראה הנסמן במאמרי אדה"א דברים ח"א ע' גט (ושם נדפס טו. וצ"ל: טו).

מצות שאדם אוכל פירותיהן בעוה"ז: נסמן לעיל ע' תתצט.

עדן עין לא ראתה . . . שכר מצוה . . . אשר קדשנו: נסמן לעיל ע' תתצט.

שורה העולאת — כמשל: אוצ"ל: (כמשל).

כמ"ש בוהר וע"ח דמצות בלא כוונה: ראה זהר ויקהל רי, א.ב. פקודי רכט, ב. אגרת הקדש סכ"ט (קנ, ב). לקמן ע' תתקצ (ושם: בפע"ח). עטרת ראש ע' גט (ושם: בפע"ח). לקמן ע' תתקלא. מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תרעו. ויקרא ח"ב ע' תרפ ואלך.

טלית צמר: ראה שיע אדה"א ה"ל ציצית ס"ט ס"ב.

וכה"ג כו' ובלא כוונה ורעותא דלבא שאינו מכוין כלל לסוד וטעם לרצון העליון שבהן לעשות נח"ר לו ית' רק ע"י קבלת עול לקיים מצות המלך בלבד ועושה הדבר בכפי' כעבד לאדון לצאת י"ח לבד כו', ועכ"ז נק' זריעה רק היא זריעה גשמית ומזה צומח שכר הברכה הגשמי' שבמצות כנ"ל), וזהו ענין מ"ד מצות אין צריכות כוונה ברוחניות רק בגשמיות לצאת י"ח לבד, ומזה נצמח בחי' הזיו' בג"ע התחתון לבד כו' (ואע"פ שעושה בקבלת עול מל' זהו כמו הקליטה בזריעה גשמי'), אבל הזריעה הב' הוא זריעה רוחנית, והוא בחי' הכוונות שבמצות כמ"ד מצות צריכות כוונה דוקא, והיינו כוונה ורעותא דלבא דוקא, והענין הוא שיכוין אל בחי' אור האלקי הרוחני שבמעשה המצות שהוא בחי' פנימי' רצונו ית' ממש, ובפנימי' רצונו זה מלוכב בחי' פנימית התענוג כו' שבוה מלוכב בחי' פנימית ועצמות א"ס ב"ה ממש שנמצא נדבק במעשה זו בעצמותו ית' ממש, וזהו כל עיקר שלימות המצות שעל ידו ידבק האדם בו ית' ממש הרבה יותר מע"י אה"ר בתענוגים כו' וכמ"ש אותו תעבודו במצות ובו תדבקון ממש וכתוב אלה המצות כו' וחי בהם מחיי החיים ממוה"ע ית'. ויש אשרי האיש כו' במצותיו חפץ מאד כו' (והוא מה ששיבח דוד' א"ע באהבתו הנפלאה במצות בכל סדר אי"ב בח' אפי באשרי תמימי דרך כמובן מכל פסוק ופסוק כמו אשרי נוצרי עדותיו בכל לב כו' עד את חוקך אשמור כו', וכן בני"ת במה יזכה כו' לשמור כדברך בכל לבי כו' בלבי צפנתי אמרתך כו' בדרך עדותיך ששתי כו' בפיקודיך אשיחה אביטה אורחותיך כו', וכן בכל אות ואת עד בסופו תעיתי כו' כי מצוותיך כו', וכל זה מפני ששורש דוד מ"י במל' דאצי' שהוא מצות המלך שלע"ל יתעלה למעלה בפנימי' הכתר כמ"ש במ"א). וזהו עיקר ענין הכוונה ורעותא דלבא שבמצות רק לדבקה בו ית' ממש ע"י מעשה המצוה, ולכך שמחה של מצוה היא השמחה במוה"ע ממש שלמעלה

שורה בלבד — ועכ"ז: אוצ"ל: (ועכ"ז).

מיד מצות אין צריכות כוונה: ראה עריבין צה, סע"ב. לעיל ע' תתסח. לקמן ע' תתקכו וע' תתקפט. מאמרי אדה"א ויקרא שם. ושי"נ. דברים ח"א ע' קטו. וראה גם מאמרי אדה"ז פרשיות התורה ח"א ע' שכו. אותו תעבודו . . . ובו תדבקון: ראה י"ג, ה (ושם: ואתו).

אלה המצות כו' וחי בהם: חיבור ב' כתובים — בחוקותי כו', לד. אחרי י"ה. ה. וראה לקמן ע' א"גד. הגסמן לעיל בחיב פ' תצא ע' תרעו.

אשרי האיש . . . חפץ מאד: תהלים קיב, א (ושם: איש, אמנם כ"ה גם במאמרי אדה"א במדבר ח"ב ס"ע תקלה).

בח' אפי באשרי תמימי דרך: ראה גם לעיל ס"ע תתקג ואילך.

אשרי נוצרי: תהלים קיט, ב ואילך.

בפיקודיך אשיחה אביטה אורחותיך: תהלים שם, טו (ושם: ואביטה, אמנם כמובא בפנים הובא גם כמאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' רנת. ושי"ג).

ששורש דוד מ"י (מלך ישראל) במל': ראה פרדס שער (ג) ערכי הכיניים: ערכי הכיניים לבעל סדר הדורות: קהלת יעקב בערכו. מאמרי אדה"ז חקס"ה ח"א ע' ה. פרשיות התורה ח"א ע' ב. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תרפט. במדבר ח"א ע' קמו. ושי"נ. דברים ח"א ע' רטו. ושי"נ. לקמן ע' תתקטו. וראה גם לעיל ע' תתלט.

הרבה משמחה ותענוג בהשגות אלקות וגם באה"ר במס"נ כו', ורא"י ממש שה" שרשו בפנימי" אבא (שהוא פנימית עתיק) חשקה נפשו ליכנס לאהק לקיים המצות התלויות בארץ כמ"ש אעברה נא כו' וכמ"ש במ"א).

והנה לכאורה זאת הכוונה ורעותא דלבא לדבקה בו ית' אינו רק במ"ע שהוא גילוי אור פנימי רצונו כו' כנ"ל, אבל בסור מרע דשס"ה ל"ת שאינו אלא כשב ואל תעשה לבד מה שייך ענין הדביקות בזה. הענין הוא דאדרכה כמניעה זו דשב ואל תעשה הרע שלא יהי נפרד מיוחדו ית' ע"י העון וחטא הזה היפך הדביקות זהו יותר עליון ממעשה הטוב דמ"ע וכמ"ש ז"ל שמ"י עם י"ה שס"ה ל"ת וזכרי עם ו"ה רמ"ח מ"ע הרי שורש הל"ת ב"יה שלמעלה מו"ה כו' וכמ"ש ביאור זה כמ"א לפי שיש בריחוק הזה מהיפוך המנגד לקדושתו ית' יותר כח ועזו התקשרות במוה"ע ית' ממעשה המצות עצמן, והרי גם בל"ת יש ב' מיני זריעו' כמו במ"ע, א' זריעה גשמי' שהוא סור מרע מצד שירא למרוד גם בלתי כוונה זו שמצד עזו תוקף התקשרותו כו' רק שאינו רוצה להיות נפרד לגמרי מה' אחד וכמו ולא תתורו כו' אשר אתם זונים שלא יהי' כוונה ממש שנאסרה לבעלה כך לא יהי' כמורד לקבל שפע . . . ות . . . רי עשה איזה . . . ועון בפ"מ שא"א לו . . . עוד אור שפע הקדושה הא"ק' מקדש העליון לדבקה בו ית' כוונה ממש שנאסרה לבעלה כך ניצוץ ונשמה זו נאסרה מלהיות כלי לקבל אור הקדושה כו' ואין מכניסים אותה כו', וזהו כמו הזריעה גשמי' דמ"ע כך גם בהעדר ומניעת מעשה הרע (שגם הוא כמעשה יחשב כענין עקימת שפתיו הוי מעשה כו'), והזריעה הב' בל"ת הוא מחמת כוונת הרוחניות שמאד ירע לנפשו העדר האור דקדושה בפגם העון עד שיחשב לו כמות ממש, וע"כ יהי' סור מרע

ורא"י [אוציל]: (רא"י) ממש שה"י שרשו בפנימי" אבא: ראה מאמרי אדה"א ויקרא חיב ע' תרלו. ושי"נ דברים חיב ע' שפז.

בפנימי" אבא (שהוא פנימית עתיק): ראה לעיל ע' תתע. הערת ב"ק אדמ"ר שליט"א בספר המאמרים השי"ת ע' 49. אגרות קודש מביק אדמ"ר שליט"א חיב ע' קצח ובהנסמן שם. סה"מ תקס"ה חיב ע' תחסס. אור התורה נשא ע' רנז.

משה . . . חשקה נפשו . . . אעברה נא: ואתחנן ג, כה. סוטה יד, א. ראה מאמרי אדה"א חיב ע' תרלו. ושי"נ דברים חיב ע' קמ. ושי"נ.

שתי"י עם י"ה שס"ה: כס' גרושיו להרמיק סל"ז כותב: שאמר בתיקונים מקומות רבים לאין תכלית. ובלקוטי תורה פקודי ג, ב: מ"ש בת"ז בהקדמה ד' ד' סע"ב וד' ה ע"א. וראה הנסמן במראי מקומות ללקו"ת שם (הוצאת תשד"מ ואל"ך). ראה לקו"ת שם. מאמרי אדה"א במדבר חיב ס"ע תרו וע' תשעג. דברים חיב ע' תריח ואל"ך. ושי"נ.

ולא תתורו . . . כוונה . . . שנאסרה לבעלה: שלח טו, לט. ראה נשא ה, יב ואל"ך. שערי תשובה חיב ע' התשובה פ"ד.ה. לעיל בחי"ב פ' ראה ס"ע תיב ואל"ך. פ' תצא ע' תקמא.

שורה שפע — . . . ות . . . רי . . . איזה . . . ועון . . . עוד אור: שורה זו נכתבה ע"ה"ג ובכ"מ נחתך הגליון. ואולי צ"ל: חיות או היות שהרי . . . איזה חטא ועון . . . לקבל עוד אור.

ואין מכניסים אותה: ע"ד נדה יג, ב. עקימת שפתיו הוי מעשה: ראה בבא מציעא ז, סע"ב. הנסמן בלקוטי תורה דרושים לשמ"ע פד, ג. אור התורה נח כרך ג ע' 1232. לקמו ע' התקכ.

ומואס ברע כו' לברוח עד קצה האחרון כמו שבורה מן דבר המזיק לנפשו ממש כו', וזהו ענין אחד עם כוונה רוחנית דמעשה הטוב והרבה יותר מזה כנ"ל.

ונמצא שמן ב' זריעות הללו בין במ"ע בין בל"ת, כחי' העשי' במ"ע והעדר המעשה בסור מרע שירא למרוד כו' נק' זריעה גשמיות ונצמח מזה האור האלקי בג"ע התחתון לכד, ובחי' הכוונה ורעותא דלכא לפנימי' ועצמי' איס ב"ה במ"ע לדבקה בו ית' ממש ובל"ת מצד יראה פנימית ביותר ככוונה רוחנית כנ"ל נק' זריעה הרוחנית ונצמח האור העליון דזיו ועונג העליון הפנימי ביותר בג"ע העליון שהוא מעין אותו האור הפנימי דעדן העליון שבעוה"ב כנ"ל וד"ל. וזהו מ"ש כגנה ג"ע עליון ותחתון זרועי' תצמיח ב' מיני זריעות הנ"ל זריעה גשמי' צומח בג"ע התחתון וזריעה רוחנית דכוונות המצות צומח בגעיה"ע כנ"ל וד"ל.

והנה לכד ב' זריעות וב' צמיחות הנ"ל במצות יש עוד מדריגה שלישית והוא הצמיחה אשר יצמח בארץ בלתי זריעה כלל כצמיחת עשב ע"י כח מאמר אלקי דתדשא הארץ כו', והן הנק' ספיחים שצומחים מאליהן מכח הצומח שבארץ, והוא למטה מצמיח' שצומח ע"י זריעה שהרי העשבים אינן מאכל אדם רק מאכל בהמה כמי"ש מצמיח חציר לבהמה כו'. ובארץ העליונה בענין המצות הוא מ"ש כארץ תוציא צמחה תוציא מעצמה הוא למטה גם מן הזריעה גשמית דעשי' כמצות בפומ"ה הנ"ל שהיא ע"י קבלת עומ"ש עכ"פ אבל בלי זריעה כלל הוא כמו ענין המצות שנעשים ע"פ הרגילות שהורגל מנעוריו כמצות אנשים מלומדה מאביו כו' שאין בזה שום כוונה כלל גם לא בקבלת עול כו', ועכ"ז ה"ז נק' צמיחה רק שצומח מעצמו בלתי זריעה כלל כעשבים שגדילים וצומחים מן הארץ מאליהם כו'. ויש כדוגמא זו גם בפירות האילן שגדילים מעצמן כמו תפוחי אילני היער אבל אין בהם טעם כ"כ כמו בתפוחי אילני השדה הנטועים בגינה כו' ואין לתפוחי היער ערך בטעם לטעם תפוחי גינה, וכה"ג יוכן גם ברוחניות דמצות שנק' פירות גם בלתי זריעה כמשל תפוחי היער כו' אבל אין בהם טעם טוב כלל ואין להם ערך כלל לתפוחי ג"ע שנק' חקל תפוחין קדישין, ועכ"ז אמר כתפוח בעצי היער כו' וד"ל.

אך הנה יש בצמיחה זאת שמצד עצמה בלי זריעה מעלה יתירה הרבה מצמיחה שע"י זריעה להיותה באה מעצמות כח הצומח שבארץ כמו

ספחים שצומחים מאליהן: ראה גם מאמרי אדה"א ויקרא ת"ב ע' תשעב. ושי"נ. דברים ח"א ע' רצו. ושי"נ. מצמיח חציר לבהמה: תהלים קד, יד. וראה לקמן ע' תתקפד. ספר המאמרים תקס"ז ע' ה' דה וראו ודיה ועשב. ביאורי הוהר להצ"צ כרך ב ע' ז (ושם ע' א: תקס"ט) פ"ז. ברוחניות [אולי תיבה זו נמחקת כהכת"י] דמצות שנק' פירות: טוטה מ, סע"א. כתפוח בעצי היער: שיר השירים ב, ג.

שהוא בטבעיות ועצמיות בלי מעשה אדם בזריעה לעורר לכח הצומח לפי אופן דבר הזרוע כנ"ל וכמ"ש תדשא הארץ ותרגומו תחלבש כו' כשערות האדם צומחים מעצמן אע"פ שהן מבחי' המותרות אבל שורש צמיחתן מצד עצם כח הצומח שבנפש שלמעלה מפנימי' אור ושפע צמיחת השכל במוח (כו'), כמ"ש במ"א בענין מזל ונוצר כו' בכללות י"ג ת"ד כו') וכמ"ש כארץ תוציא צמחה מכח עצמות שבה (כמו מ"ן שמצד עצמה שלא ע"י המשכת מ"ד כו'), וכך הוא בענין המצות שנעשים מצד עצמן בלי כוונה כלל שנק' מצות אנשים מלומדה יש בהן מעלה יתירה הרבה יותר ממצות שבכוונה, והוא להיותו בא מבחי' עצמיות וטבעיות דכח האמונה הפשוטה שמוטבע בטבע תולדתם מבטן עפ"י הירושה מאבותיהם, ואע"פ שנראה כעושה המצוה עפ"י הרגילות שהרגילוהו אביו ואמו מנעוריו, באמת אין זה רק מכח ושורש עצם נשמתו שמוטבע בו בתולדתו, שהוא ענין עצם נקודת יהדותו באמונה הפשוטה שיש בו כירושה מאבות והוא אאע"ה שהי' המאמין הראשון וענפי' שלו נדמים בטבעיות ועצמיות אל השורש ממש, וע"כ המצות חביבים על המון כללות נש"י אנשים ונשים וטף גם בקל שבקלים כו' (וכמ"ש הביטו אל צור חוצבתם כו' וכמ"ש במ"א בענין ורעה אמונה מלשון אומן את היונק כו', וזהו פ"י מלומדה כלימוד שמלמדים לתינוק מעט מעט מידי יום עד שנקבע בו כטבעיות כו'), ואע"פ שאין בזה שום התפעלות ולא קבלת עול או רצון רק מצד עצם כח יהדותו לבד זהו העולה למעלה הרבה יותר מכוונה ורעותא דלבא כו', והוא בחי' האהבה מסותרת העצמי' וטבעיות שממנה בא למס"ג על קדה"ש בגדול וקטון צדיק ורשע בשוה כו' מטעם הירושה כנ"ל שהוא שוה בכל הענפי' כו', וכמ"ש במ"א בענין מה שכל א' יכול לומר מתי יגיע מעשי למעשה אברהם כו' במעשה דוקא שלא ע"י כוונה. וזהו טעם מ"ד דמצות א"צ כוונה כלל שהוא ענין הצמיחה בלא זריעה כלל כמו הספיחים כנ"ל. שו"ש כארץ תוציא צמחה מעצמה, וקאי לעיל שיתגלה כח זה העצמי' מן ההעלם, והיינו בחי' עצמיות כח הצומח שבארץ שלא יצטרך לזריעה כלל

תדשא הארץ ותרגומו תחלבש: נסמן לעיל ע' תהקה.

(כו' כתיב [אוציל: כו' (כמ"ש) במ"א בענין מזל ונוצר: ראה מאמרי אדה"א ויקרא חיב ע' תפח"ט. ע' תכ"ד.

מזל ונוצר: נסמן לעיל ע' תשפח.

שרה כו': אוציל: כו').

אאע"ה שהי' המאמין הראשון: ראה שמות רבא פכ"ג, ה. שיר השירים רבא פ"ד ה, ג.

הביטו אל צור חוצבתם: ישעי' נא, א.

ורעה אמונה מלשון אומן את היונק: תהלים לו, ג. ראה בהעלותך י"א, יב. ד"ה כי תשא תקסיג בתורה אור

ק"א, א. מאמרי אדה"ז תקסיג ע' קעו [נרפס גם בתורת חיים שמות תקסו, ב]. פרשיות התורה ח"א ע' שסה.

שכל א' . . . מתי יגיע מעשי: במאמרי אדה"ז פרשיות התורה ח"א ע' שצ: איתא בנמרא. ראה תנא דבי

אליהו רבא רפכ"ה. ילקוט שמעוני ואתתנן (רמז תתל) ה, ו. תורת חיים וצא לה, סעי' ואילך. אור תורה

לה"מ (פדה"א ד. ד. לקוטי שיחות יתרו כרך י"א ע' 287 הערה 2.

מ"ד דצומח א"צ כוונה: נסמן לעיל ע' תהקט.

וכמו בחריש ובקציר תשובות שיצמח הכל מארץ בלי מלאכה ועבודת הארץ כלל (וכמ"ש עתידה הארץ שתוציא כו' תוציא מעצמה, והוא הלחם ולכוש דתוי"מ שמצד עצם כח הצומח שבארץ שלמעלה הרבה גם מלחם דתורה מן השמים שבא בעה"ד לברר כו'), והוא מ"ש והארץ אזכור שהוא בחי' ב"ן שיעלה למעלה משם מ"ה דחכמה דעכשיו מ"ה מברר לבין' כמו ואדם אין לעבוד האדמה ולע"ל תקרא ארץ חפץ מצד עצמות שיהי' מלמעלה למטה ג"כ חפץ חסד שמצד עצמו דוקא, והוא אתעדל"ע שמצד עצמו שלמעלה הרבה מאתעדל"ע שעי' אתעדל"ת בהעלאת מ"נ כידוע, והיינו ע"י שהארץ תוציא צמחה דתוי"מ מכח עצמ' דוקא, והוא כמו מצות אנשים מלומדה שבטבעיות ועצמיות בלי כוונה שאין בזה אתעדל"ת בהעלאת מ"נ ע"י המשכת מ"ד רק מכח עצם טבעיות דכח הצומח כנ"ל כמו"כ יהי' נמשך מלמעלה למטה מעצמות כחו של א"ס ב"ה הפשוט מבלי סיבת העלאת מ"ן דאתעדל"ת (והוא אהי' כטל לישראל כו' וכן מ"ש והי' שארית יעקב כו' אשר לא יקוה לאיש כו' כמ"ש במ"א), והיינו כמו בעי"ת שנמשכים י"ג מדה"ר עליונים מכח עצמו ית' דוקא וכמ"ש ויעבור ה' על פניו ויקרא ה' ה' כו' ויעבור זה מצד עצמו גם שאין אתעדל"ת כלל וכמ"ש אנכי אנכי הוא מוחה פשע"ך למעני דוקא, וזהו בא מצד הצמיחה דמצות בלא זריעה דוקא מטעם הנ"ל.

וזהו שאמר כי כארץ תוציא צמחה מעצמה שהוא למעלה ממה שגנה זרועי' תצמיח בג"ע העליון והתחתון ע"י כוונה. ולזה אמר כן יצמיח ה' צדקה ותהילה, צדקה יצמיח ע"י זריעה והוא ברי"ה, ותהלה ביו"כ כמשי"ת שהן סליחת העונות שבא מ"ג מדה"ר ביו"כ מכח התעוררות עצמו דוקא כמו שיהי' לע"ל כמשמעות תוציא לעתיד מפני שיו"כ נקי שבת שבתון מעין

בחריש ובקציר תשובות: תשא לד, כא. ראה מאמרי אדה"א ויקרא חיב ע' תשטו ואל"ך. ושי"ג.
 עתידה הארץ שתוציא: נסמן לעיל ע' תחקיג.
 והארץ אזכור: בחוקותי כו, מב.
 ב"ן שיעלה למעלה משם מ"ה: ראה לקוטי תורה בחוקותי מו, ג ובהנסמן לשם (בהוצאת חשד"מ ואל"ך)
 במראי מקומות: לעיל בחי"א פ' דברים ע' קיב. ושי"ג. חיב פ' תצא ע' תקעג.
 דעכשיו מ"ה מברר לבין': ראה עץ חיים שער (ה) סנה"א פ"א. לעיל בחי"א פ' דברים ע' ה. ושי"ג. הנסמן
 בהצרה שלפניו.
 ואדם אין לעבוד האדמה: . . ארץ חפץ: בראשית ב, ה . . מלאכי ג, יב.
 אתעדל"ע: . . שלמעלה הרבה מאתעדל"ע: ראה לקוטי תורה שיר השירים כב, ג. לעיל בחי"א פ' ואתחנן
 ע' קלת. לקוטי לוי יצחק מחזיל ס"ע קח ואל"ך.
 מאתעדל"ע שעי' אתעדל"ת: ראה זהר לך פת, א. לעיל בחי"א פ' ואתחנן ע' קצה. ושי"ג.
 אהי' כטל לישראל: . . והי' שארית יעקב: הושע יד, ו. מיכה ה, ו. ראה גם תורת חיים בראשית לה, ג.
 מאמרי אדה"א ויקרא חי"א ע' ד. ושי"ג. במדבר חי"ב ע' שנד וע' תרמד ואל"ך.
 ויעבור ה' על פניו: . . אנכי אנכי: תשא לד, ו. . ישעי' מג, כה.
 שיו"כ נקי שבת שבתון מעין העוה"ב: אחרי טו. לא. אמור כג, לב. ראה לעיל ע' תשמו וע' תשעה. לקמו
 ע' תחקיג ע' אלה וע' אקה. ושי"ג. עטרת ראש שעי' יוה"כ פ"א.ב. מאמרי אדה"א במדבר חיב ע' תשטא.
 דברים חי"א ע' סב.

העוה"ב דלעיל שלמעלה מן הבירורים כידוע וד"ל. וזהו מצמיח חציר לבהמה שהוא בחי' ב"ן ואח"כ עשב לעבודת האדם שאדם שם מ"ה יקבל מעשב וחציר שם ב"ן דבהמה, וע"כ גם עכשיו א' ונתתי עשב בשדך לבהמתך והדר ואכלת ושבעת שאסור לאדם לאכול עד שיתן מאכל לבהמתו תחילה כמ"ש במ"א בפ"י ע"ב דחכמה כו', וחציר לבהמה הוא דשא ועשב לאדם הוא העשב מזריע זרע שגדל יותר, והכל מעצמו, אבל גם פירות ותבואות יצמח מעצמו לעיל כנ"ל).

והנה כל הנ"ל בצמיחות של המצות זהו כאשר האדם הוא בשלימות כראוי במעשה המצות כפומ"מ יהי' איך שיהי' אם בכוונה או בלי כוונה והוא סור מרע בתכלית אז הוא ענין הזריעה וצמיחה הנ"ל, אבל כאשר אין האדם עושה מצו' דהיינו שמבטל מ"ע של תורה כביטול מצות ח"ת ותפילין וציצית וצדקה וכה"ג הוא הנק' חטא שהוא לשון חסרון ופגם כידוע. וענין החסרון והפגם ע"י ביטול מ"ע היינו ענין העדר אור הקדושה האלקי' שלא נמשך באותיות דשם הוי' הכולל כל המצות, כמו ע"י ביטול מ"ע דת"ת נעשה חסרון ופגם באות הוי"ד דשם הוי' וכן ע"י חילול שבת שחייב סקילה (חסר בגוף כ"ק של אדמו"ר נבג"מ).

לבהמה שהוא בחי' ב"ן: ראה תניא ספמ"ו. לעיל ע' תמצד. לקמן ע' תתקכ"ו וע' אמת. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' ד. ושי"ג.
 שאדם שם מ"ה: ראה עץ חיים שער (י) התיקון מ"ג. לעיל ע' תשמח ואילך. ע' תמצד וע' אמת. לעיל בחי' פ' תצא ע' תקעד. הנסמן במאמרי אדה"א פרשיות התורה ח"ב לע' תקסו.
 ונתתי עשב בשדך. . . שאסור לאדם לאכול: עקב יא, טו. ברכות מ, א. לקוטי תורה בחוקותי מט, ב (ושם: שיטעום — ראה הנסמן בהצא"י עיגול שם). מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תסד וע' תעה.
 עשב שיי"ן ע"ב דחכמה: ראה זהר בראשית כה, ב. תקוני זהר תכ"א (כב, ב). תניא (פז, ב). ספר המאמרים תקס"ה ח"א ע' רג ומקבילו בתורה אור משפטים עה, ב.
 שריה לאדם — אבל: אוצ"ל: (אבל).
 חטא שהוא לשון חסרון ופגם: ראה שופטים כ, טו. מלכ"מ"א, א, כא. לעיל ע' תמצא. לקוטי תורה מטות כב, א. כאן נא, א. לקוטי שיתות לך כרך ה ע' 64.
 דשם הוי' כולל כל המצות: ראה תקוני זהר בהקדמה (ב, א). ת"ב (יח, טע"ב).
 חסר בגוף כ"ק: ראה סיום הענין — בהמאמרים שנשמנו בריש המאמר.

בע"ה ביאור לחורה שלפני ר"ה

להבין שרש ענין בחי' בשר וגידין ועצמות. דהנה ארו"ל איש מזריע לובן שממנו עצמות ואשה מזרעת אדם שממנו בשר וגידין כו'. והענין הוא דפי' עצמות הוא מלשון עצמיות, דהיינו להי' ידוע שבכל מציאת דבר מה יש ב' מדרגות הא' בחי' העצם והב' בחי' התפשטות, ע"ד דוגמא במציאת הכח הפועל כל פעולה יש [בן] ב' מדרגות עצם הכח לפעול כל פעולה והב' בחי' התפשטות' אותו הכח כשפועל הפעולה, ובודאי בחי' התפשטות הפעולה אין לה ערך לגבי העצמי' שהוא עצם הכח כי א"א שיביא אדם בפעולה ככל מה שיש בכחו לפעול גם שיחי' אלף שנה, וכיוצא בזה יובן במציאת כח השכל יש ב' מדרגו' הללו עצם והתפשטות בחי' עצם כח השכל הוא כח המשכיל כל שכל ובחי' התפשטות אותו הכח היינו רק הרחבת והתפשטות הארת השכל לאורך ורוחב כידוע. וזהו כמו ההפרש בין עצמות לבשר, שהעצמות נק' עצם האדם, וראי' מטומאת אוהל שרוב בנין העצמות מטמא באוהל כידוע, והבשר הוא רק בחי' התפשטות בלבד. ושרש הדברים היינו כמא' רז"ל דלובן שמן האיש ממנו מתהווה העצמות כו', כי [הנה] ההפרש הגיל בין עצם להתפשטות הוא ההפרש בין מוח החכמה למוח הבינה, כי מוח החכמה הוא כח השכלי העצמי וע"כ טבעו קר ולח להוליד שכל שהוא בחי' המושכל בעצם, ומוח הבינה שהוא חם ויבש הוא רק בחי' התפשטות הארת השכל בהרחבה והשגה לאורך ורוחב כידוע, ולזה רמזו באמרם אי"ש מזריע לובין פי' אי"ש הוא מוח החכמה שנק' אור אבא והטיפה של דבר נמשך ממוח החכמה דוקא ומוליד בדומה לו שהן העצמי' כי הלובן הוא

להבין . . . בשר וגידין ועצמות: נמצא מכוך א' (499) קכד, ב [בכותרת: בע"ה ביאור לחורה שלפני ר"ה ע"פ. וכסיום המאמר ניתוסף: וביאור הדברים. וראה הערה בסיום המאמר]. ב (499) רל, א [בכותרת: ביאור לחורה שלפני ר"ה ומסקא אחרונה חסרה שם]. ג (887) קל, א. ד (1278) יא [בכותרת: שבפנים]. המאמר נעתק מכוך ד' ובין אריחים ניתוספו אותיות או תיבות מכוך א' ומכוך ג'.

מאמר זה מאדחיו אינו תמי' כעת ונזכר באוה"ת דרושים לריה כרך ו' ריש ע' בתלו [בין רשימת הדרושים ששיי' לריה]. שם פ' דברים ע' בקפא. אור התורה ויקרא ריש ע' ע' [ושם מציין לדרוש זה בשם: בדרוש השומר]. וישלח ע' רמו. נזכר גם במכתב מהרי"ל בטלן להצ"צ — קובץ יגדיל תורה נ. י. תשי"מ חוברת לו סי' קסו ע' שמג.

בשר וגידין ועצמות: ראה גם אור התורה יתרו ע' תתקלו ואילך. לקוטי תורה פינחס ע' דו. הגסמן לקמן בהערה ד"ה: שהעצמות.

איש מזריע לובן: ראה נדה לא, א. הלשון איש . . . אשה ראה רשי' קדושים ל, סע"ב ד"ה שלשה. שאלות ותירו' שאלתא נז. ירושלמי כלאים פ"ח סוף ה"ג.

ואשה מזרעת . . . ונידון: כ"ה גם לקמן ע' תתקכא. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' שנו. ושי"נ. ח"ב ע' תפט. ושי"נ. במדבר ח"ב ע' תשה. ח"ג ע' תתקטו וע' תתקטז. דברים ח"ב ע' תקלא. עצמות הוא מלשון עצמיות: ראה בהערה הבאה.

שהעצמות נק' עצם האדם: ראה ביאורי הזוהר שופטים קכב, א ואילך. ספר המאמרים תקס"ה ח"ב ע' תמיב ואילך. מאמרי אדה"א במדבר ח"א ע' קעג. ושי"נ. ח"ג ע' תתקטז. דברים ח"ב ע' תקלו. שרוב בנין העצמות מטמא באוהל: ראה ביאורי הזוהר שם. ושם: כמיש כפי' איש [אלו טריפות] — חולין מב, ב.

נמשך ממוח שבראש וידוע דהעצמות יש בהם מוח ושרש המוח שבעצמות נמשך ממוח שבראש (ודוקא ממוח החכמה שהרי טבע המוח שבעצמות הוא ג"כ קר ולח כמו טבע המוח דחכמה ולא כמוח הבינה שהוא חם ויבש כו' וד"ל), וע"כ אמרו דהלובן ממנו מתהווה העצמות, וע"כ העצמות לבנים כמראה הלובן שממוח החכמה כו'. ואשה מזרעת אודם שממנו בשר כו' הוא בחי' מוח הבינה דהיינו בחי' התפשטות העצם והוא זרע האדם דאשה שנמשך מצד חלק ד"ם והבשרי' שלה מן המאכלים שנהפך לדם (כי זרע האשה אינו נמשך מן המוח כמו באיש כמבואר כספרי הרפואה שמחמת הקיבוץ מכל חלקי הדם שבכל אברי' מזה מזדועים כל האברים ונמשך מזה זרע כמים ממש, וראי' לזה הוא מן ההרגשה שהאיש בורעו מרגיש בעצמות עד המוח והאשה מרגשת בדם שבאברי' בלבד וע"כ כל אשה שדמי"ה מרובי"ם בני"ה מרובי"ם כו'. והגם שמבואר בע"ח דהעלאת מ"ג נמשך מחב"ד דנוק' היינו מן המאכלים שאוכלת ונהפך לדם ועלה למוח וחוזר ויורד ונמשך להיות מ"ג, וכדמשמע בגמרא שטבע הוולד שתלד תלוי במאכלים שאוכלת בימי העיבור לפי שאוכל ממה שאמו אוכלת דהיינו בחי' האודם המתהווה תמיד מן המאכלים שאוכלת שממנו מתהווה גידול הבשר של הולד כל ימי העיבור, וכך הוא ענין זרע האדם בשעת היווג שע"ז נא' אשה כי תזרע כו' וד"ל). ונמצא מן הלובן דאי"ש בחי' העצם של הולד מתהווה ומן האודם דאשה אינה מתהווה רק בחי' התפשטות שלו כי מוח הבינה אינו אלא בחי' התפשטות דמוח החכמה כנ"ל ולפי שטבע מוח הבינה חם ויבש ע"כ מן האודם שממוח הבינה מתהווה הבשר והדם כו' (וכמשי"ת בסמוך דמוח הבינה נמשך כחלל השמאלי שבלב כו').

והנה יש ג' מדרגות עצמות ובשר וגידים ובלשון הגמרא בשר וגיד' ועצמות, ומשמע דהגיד' הם בחי' ממוצע המחבר לבשר עם העצמות כו'. ואמנם הנה דרך כלל ג' מדרגות הללו דבשר וגיד' ועצמות הם ג' מדרגות חב"ד חג"ת נה"י בחי' חב"ד בעצמות ובחי' נה"י בבשר ובחי' חג"ת כגידין וע"כ הגיד' בחי' אמצעים לתכר בשר ועצמות יחד כו'. ולהבין זה הנה יש להקדים מאמר הידוע בזהר בכמה דוכתי' דתלת שליטין אינון לעילא

דהעצמות יש בהם מוח: ראה ביאורי הזהר שם. תקפ"ה שם ע' תתיג.
קר ולח המוח . . . דחכמה . . . הבינה . . . חם ויבש: ראה גם לעיל בחיב פ' תצא ע' תקעט.
זרע האשה אינו נמשך מן המוח: ראה מאמרי אדה"א ויקרא ע' תפס וע' תר. וש"נ.
כל אשה שדמי"ה מרובי"ם: כתובות י' ב.
שמבואר בע"ח דהעלאת מ"ג נמשך מחב"ד דנוק': ראה שם שער (לט) מ"ז ומ"ד בתחלת.
וכדמשמע בגמרא . . . שאוכל ממה שאמו אוכלת: נדה ל, ב. ראה גם לקוטי שיחות כרך ג סצורע ע' 984

ובהנשמן שם.

אשה כי תזרע: תזרע יב, ב.

ובלשון הגמרא: חולין קפ"ה, ב.

דתלת שליטין אינון לעילא: ראה זהר תרומה קנ"ג, א.

מוחא ולבא וכבדא והם [ג'] כלים לנר"נ שהן חב"ד חג"ת נה"י, מוחא הוא כלי לחב"ד ולבא כלי לחג"ת וכבדא הוא כלי לנה"י כו' כי הכשר והדם הוא בחי' הנפש שעיקר משכנה בכבד דוקא כידוע ושרש הגידים הוא בלב ושרש העצמות הוא מן המוח כנ"ל.

ולהבין ביאור הדברים הנה ידוע שיש ב' חללים בלב [הא'] חלל הימני והוא מלא רוח והבל דהיינו בחי' רוח החיים שדופק בלב תמיד ונק' דפיקא דלבא והכ' חלל השמאלי שמלא דם, ובכל רגע נכנס דם האיברים בחלל השמאלי ומיד יוצאין משם לכל האיברים וכמ"ש בזהר דלבא פליג לכל שייפין כו'. והענין הוא כי שילוח החיות מן הלב לכל האיברים הנה הוא בא ונמשך ע"י גידין דוקא כנראה לעין שגיד הבשר בהן סובב והולך החיות בכל האיברים. אך הנה יש ב' מיני גידין, הא' נק' עורקים והם גידים חלולים מלאים רוח דק מאד ואין בהם דם כלל ומתפשטין בכל האברים ושרש המשכתו הוא מן החלל הימני שכלב ששם משכן רוח החיים כנ"ל, ונמשך רוח החיוני מרוח החיים [הכללי הוה לכל האברים ע"י הגידין הללו שנק' עורקים ונק' גידו רוח להחיות כל האברים בחיות רוחני מרוח החיים שבחלל הימני] שכלב, והגידים השניים הן הנק' גידו דם שמלאים דם ובדם יש חיות נפשי כמ"ש כי הד"ם הוא הנפ"ש כו' ושרש המשכתו הוא בא ונמשך מן חלל השמאלי שכלב שמלא דם כנ"ל, והדופק הנמצא בגידו דם שביד הוא מורכב מב' מיני חיות הנ"ל כי בחי' דפיקא דלבא הרוחני שבחלל הימני מתפשט גם הוא בגידו דם שביד ומתאחד בדם שבו והיינו פ"י אד"ם אליף ד"ם כו' וכמ"ש במ"א וד"ל. והנה יש עוד בחי' גידין הנק' גידו הרגשה ונק' בשם מיתריין ועצביים כו' והם גידים רוחניים ודקים מאד שנמשכין מן מוח הראש הנק' נערויין בל"א והן המתפשטים ג"כ בכל האברים אך לא שהן באים בבחי' חיות להחיות את האבר ברוחני או בגשמיות רק שהן מניעין את האבר כפי הרצון והמח' כו' ועל ידיהם ימצא ג"כ בחי' כח ההרגשה בכל אבר ואם ינטלו הנערויין הללו כאבר או יחלוש כחן לא ירגיש האדם אותו

מוחא ולבא וכבדא . . . כלים לנר"נ: במאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תתלב כשם הוהר. ראה עץ חיים שער (כ) המוחין פ"ה: שער (מט) הקליפות פ"א. אבו עורא משפטים כג. כה.
 ב' חללים בלב . . . חלל הימני . . . חלל השמאלי: ראה תניא פ"ט. עץ חיים שער (ז) יסוד אבי"ע פ"ד.
 שרש הרמ"ע מפאנו סצ"ב. אור התורה תצוה ע' אחרנט. מכתב כ"ק אדמו"ר שליט"א [נדפס בלקסי ביאורים ח"א ע' שפז].
 דבנא פליג לכל שייפין: ראה זהר שלח קסא. ב. (רע"א מהמנא) פינחס רכא. ב. אגרת הקדש סליא. תורה אור בראשית ז, ד.
 ב' מיני גידין . . . גידו הרגשה: ראה עץ חיים שער (מ) דרוש יב. שער (מא) החשמל פ"א. הנסמן במאמרי אדה"א במדבר ח"א ע' ספו. ח"ג ע' אירעה לע' תתקסט ד"ה ולהעיר.
 כי הד"ם הוא הנפ"ש: ראה יב. כג.
 אד"ם אליף ד"ם: שליה בהקדמת בית ישראל לבית דוד כא, א. א. ראה פסקא שלאח"ז. לקמן ע' תתקכא. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ס"ע תנא.

האבר כלל (כידוע בנסיון באיש חיל שהוכה בנערווין שבידו ולא הרגישה כלל גם במכת חרב כו' וד"ל), והטעם הוא לפי שרש הגידים הללו הן גידי המוח ממש שבהן מלוכש אור השכל והמחשבה שבמוח ומשם מתפשטים לכל האברים פנימים וחיצונים ונק' גידי התנועה וגידי ההרגשה לפי שהמוח הוא כולל לכל חיות האברים עד שממנו נמצא מקור ההרגשה שבכל האברי וכידוע בפי' יוסיף דעת יוסיף מכאוב שהרי הבהמה אין לה הרגשה כ"כ כמכאוב כאדם כו' וכמ"ש במ"א וד"ל.

והנה ב' מיני גידי' הנ"ל שבב' חללי הלב שרשם הוא בשני מוחין שבראש מוח החכמה ומוח הבינה ממוח החכמה נמשך אור וחיות לחלל הימני שבלב והוא הנק' רוח כי בכלל ג' ג' מדרגות הן נשמה רוח נפש אשר משכנם במוח ולב וככד כנ"ל דמוחא ולבא וככדא הן ג' כלים לג' אורות נר"נ ומשכן הנשמה במוח ומשם מתפשט בלב ונק' רוח ומן הלב מתפשט לככד ונק' נפש כו', והגידין שנמשכין מחלל הימני שרשם במוח החכמה שהוא קר ולה כנ"ל ומשתוים הם למדריגת גידי המוח הנ"ל הנק' גידי ההרגשה כנ"ל, אבל גידיים הנמשכים מחלל השמאלי שרשם במוח הבינה שטבעם חם ויבש כנ"ל והוא צמאון יסוד האש אשר כחלל השמאלי וכמאמר ביניה ליב"א כו' (וכידוע שרש הדם הוא בבחי' ביניה כי אד"ם אל"ף ד"ם האל"ף בחכמ"ה והד"ם בביניה כו'). והנה העצמות שרשם מן מוח החכ' כנ"ל דמוח שבעצמות נמשך ממוח החכמה דוקא. ונמצא מובן מכל זה דג' מדרגות דבשר וגידיים ועצמות שרשם הוא בג' מדרגות דמוח ולב וככד שהם כלים לנר"נ כנ"ל, אבל הגידין שבלב הן בחי' ממוצע בין העצמות לבשר, והוא בחי' חג"ת שבלב שהוא בחי' ממוצע בין חב"ד לנה"י דהיינו בין עצמות שרשם במוח ובין הבשר שרשו בככ"ד כמשי"ת בעז"ה לפי שהגידין שבלב הן כלולין מחי"ב כנ"ל שהן שרש העצמות והבשר ע"כ טבע הגידיים לחבר העצמות עם הבשר כו' וד"ל.

(אמנם הגידי' הדקים שנק' גידי ההרגשה שהן גידי המוח ממש כנ"ל ונק' מתריים או עצבים כנ"ל הם בחי' ממוצע בין ב' מיני גידיים הנ"ל שיוצאים מב' חללי הלב, ומזה הטעם יש בהם כח החיבור והקישור בכלל ובפרט, דהיינו בפרטות כל האבר אעפ"י שאין האבר חי מהם כלל אבל סיבת קשר ההתאחדות והחיבור שבחלקים פרטיים שבאבר דהיינו מה שיוכל לקמוץ ידו במעט רגע ולא ימנע חלק א' על זולתו אלא כל החלקים יתחברו וישתוו

באיש חיל שהוכה בנערווין: ראה גם ביאורי הזהר בלק ק, ב.
 יוסיף דעת יוסיף מכאוב: קהלת א, יח. ראה מאמרי אדה"א וקרא ח"א ע' כא. וש"נ. במדבר ח"א ע' ב.
 דברים ח"ב ע' תרסו.
 שויה שבלב — ג' נ"א: ג.
 ביניה ליב"א . . אד"ם אל"ף ד"ם: תקוני זהר בהקדמה י, א . . ראה לעיל הערה: ד"ה אד"ם.

לקמיצה זאת בבת אחת אין זה רק מפני הגידין הנק' מתרי"י ועצבים לשון חיבור כמ"ש חיבורי אפריים עצבים כו', ובכלל הוא מה שיש קשר וחיבור לכל אבר עם זולתו עד שהראש מתחבר ומתאחד ברגל כידוע מנסיון הרפואה לכאב הראש ע"י הקזת דם מרגל וכיוצא, ובזה נכלל גם התנועה וההרגשה ג"כ כי מה שמרגיש כאב הרגל בראש היינו ג"כ מסיבת התפשטות הגידים הללו הנק' נערוין בלי"א, וכמ"ש במ"א ראייה לדבר זה מחולי הנק' מאני"ע בלי"א שמסתלק כח הגידים [הנק'] הנערווין מכל האברים ואז לא יוכל להניע ידו ואינו מרגישה כלל כי יתפרדו כל החלקים ולא יש מי שיחברם ויניעם יחד אעפ"י שיש חיות גדול באותו האבר כו' וכ"ז מטעם שהן גידוי המוח כנ"ל שהמוח כולל לכל חלקי האברים כו', ומטעם זה יש ג"כ בכח הגידים שמתפשטים מן הלב לחבר הבשר והעצמות יחד כנ"ל וד"ל.

ומעתה יש להבין שרש חיות הבשר שהוא מן הכבד כנ"ל דהיינו בחי' נה"י כנ"ל. דהנה מבואר ברמב"ם דעיקר עיכול המאכל דהיינו מה שמתהפך להיות דם הוא ע"י הכבד והיינו פ"י סמפינא רבא דכבדא הנז' בגמ' שהוא סמפון גדול שהולך מן הקיבה לכבד ונק' סמפון זה ע"ש הכבד לפי שהמאכל שבקיבה לאחר בישולו ועיכולו בקיבה נמשך דרך הסמפון הזה ההולך אל הכבד ומתבשל שם כישול שני והוא מה שמתהפך לדם והוא עיקר העיכול אך בכבד מתבשל גם גסות המאכל ונעשה שם פסולת הדם והמובחר שבהם זה שבכבד שולח הכבד אל הלב לחלל השמאלי ובדם זה מלוכש עיקר חיות הנפש כמ"ש כי הדם הוא הנפש כו' ומן הלב חוזר ושולח הדם הזה ומתפשט החיות לכל האברים ע"י הגידין הנ"ל שנק' גידי הדם וכמ"ש בזהר דלבא פליג לכל שייפי"ן כו'. אך הנה הכבד שקיבל פסולת הדם לאחר שנברר ממנו המובחר ועלה ללב כנ"ל גם הוא שולח דם פסולת זה אל כל האברים, וזהו שנו' בזהר דגם הכבד ש[ו]לח חיות לכל שייפי"ן כו', אבל הוא רק חיצונית החיות והוא ענין גידול הבשר של כל אבר כנ"ל. דהנה אנו רואים כשיחתוך אדם בסכין בתוך בשרו ימצא דם יוצא זב מיד, ואין זה דם הכנסת בגידי הבשר אלא הוא דם חיצוני המתפשט בעובי הבשר וכמבואר בהלכות מליחה ואין הדם הזה הזב מיד בחיתוך בחי' חיות פנימי לבשר שהרי בכך יש חיות רוחני בגידי הבשר שבכל אבר להיות מתנועע בתנועה חיונית מלבד הדם שהולך ומתפשט בעובי הבשר, אלא הדם הזה הוא נמשך ובא מן הכבד להיות מגדל את מציאת גשם של כל אבר והוא ענין גידול הבשר בכל האיברים שנעשה ע"י הדם שבכבד דוקא, ובקטן נתגדלים אבריו

דבורי אפריים עצבים [אג]: עצבים אפרים] . . . סמפינא רבא דכבדא: הרשע ד, י . . . חולין מט, א.

כי הדם הוא הנפש . . . ושולח [אג]: ליתא: ראה יב, כג.

דבא פליג לכל שייפי"ן: נסמן לעיל ע' תקית.

וכמבואר בהלכות מליחה: ראה שלחן ערוך יורה דעה שם סע"ב.

שורה שהרי — בכך: אג: כבד.

כריבוי בשר ודם ע"י הכבד והגדול הגם שכבר נתגדלו אבריו הנה מ"מ הדם הזה גורם התפשטות גשם של כל אבר להעמידו תמיד במציאותו ולולי דם הכבד ה"י כל בשר האברים מתכווץ וכלה הנק' ריון (בל"א דע"ר). ונמצא מובן מכ"ז לגידול גשם הבשר הוא מן הדם הנשאר בכבד לאחר הבירור כו' והמובחר עלה ללב, ומן הלב עולה למוח בח"י דקות החיות של הדם והוא הנק' א[נ]יים ומחזק כח גידי המוח שנק' נערוויין בל"א, ומן המוח חוזר ונמשך חיות רוחני לחלל הימני ובעורקיים וגם מתפשט בגידי הדם שיוצאין מחלל השמאלי כנ"ל.

וזהו כללות ענין ג' מדרגות דמוח ולבא וכבדא שהן כלים לנר"ג כנ"ל דהיינו הנשמה משכנה במוח והמוח שרש העצמות כנ"ל והרוח בלב ומשם נמשך שרש הגידין והם ב' מיני גידין הנ"ל והנפש משכנה בדם שכבד ששולח ללב וגם בדם שנשתייר לאחר הבירור שהולך אל כל האברים רק שזה פנימי וזה חיצוני כנ"ל וז"ש אך כל בשר דמיו בנפשו הוא. והיינו ג"כ ענין ג' מדרגות דחב"ד חג"ת נה"י כנ"ל בח"י חב"ד במוח שבעצמות ובח"י חג"ת בגידין שבלב כנ"ל ובח"י נה"י הוא בכבד שעושה עיקר עיכול המאכל להתהפך לדם ומחלק ומברר הפנימית מן החיצונית הפנימית שולח אל הלב והחיצונית מחלק לכל האברים כנ"ל והיינו בח"י נצח והוד שמבררים כל השפעה ושולחים לחוץ כידוע וד"ל.

והנה מאחר שנתבאר שרש ענין בשר גידים ועצמות איך שהם מקבלים דמוח ולבא וכבדא כנ"ל, מעתה יש להבין הנמשל מכ"ז למעלה באדם דאצ"י כמאמר שאמר בזהר תלת שליטין אינון לעיליא מוחא ולבא וכבדא כו' שהם בח"י [ג'] כלים לנר"ג דז"א והן בח"י ט"ס דז"א חב"ד חג"ת נה"י כו' כידוע. דהנה מה שמבואר למעלה בפ"י איש מזריע לובן שממנו עצמות כו' שהוא בח"י המשכה ממוח החכמה דוקא כו' כנ"ל באריכות, הנה הנמשל מכ"ז יובן למעלה שהוא [בח"י] טיפת אור אבא באימא שממנו מתהווה תולדות ז"א בכטן אימא והיינו שאמרו אי"ש [א' י"ש] ובח"י מ"ד דאבא הנק' לובן להיותו בבח"י החסדים שממנו מתהווה בח"י עצמות דז"א לפי שהמוח שבעצמות לבן הוא ונמשך מן מוח הראש כו' כנ"ל והיינו מבח"י מוחין דאבא שהוא הנק' עצם כח החכמה וע"כ יוליד נפש שכלית בדומה לו כידוע וכמ"ש בר"מ פ' שופטים דגרמין בני"י על מוחא דאיהו מיא ושי"ה המקרה במים כו'

שו"ה הכבד — ריון . . דעיר: בג' ריון . . ג' דאר.

אך כל בשר דמיו בנפשו הוא: אחרי י, יד (שם: כי נפש).

תלת שליטין אינון לעיליא: ראה זהר תרומה קנ"ג, א.

בר"מ פ' שופטים: זהר שם ערה, א. וראה ביאורו וסתימ תקס"ה שבהערה ע' תתקטו ד"ה: שהעצמות ושי"ה [אג:] ויש המקרה במים . . קריות בית . . וקריות לבו: תהלים ק"ג, ג. ראה גם תענית ו, א. ירמ"ד.

ד, יט. הובאו בזהר שם.

ונק' קירוי'ת ביתו כו' וקירות לבו כו' והוא נק' עצים האדם כו', וז"ש מ"ה שמ"ו ומ"ה ש"ם בניו, מ"ה שמ"ו הוא בחי' מ"ה דאור אבא שנק' אדם קדמאה ונק' איש בהמשך שפעו לאימא כו' ומ"ה שם בניו הוא בחי' ז"א שהוליד בצלמו וכמ"ש ויבא אלקים את האדם בצלמו כדמותו בצלם דאבא ובדמות דאימא שנק' הוי' אלקי' וכמ"ש בזהר ע"פ מרא"ש צור"ים אראנ"ו דציורא ודיוקנא דאבוה אתרשים ב"י כו' ומבואר במ"א באריכות וד"ל. ומה שמבואר למעלה בס' אש"ה מזרע"ת אוד"ם שממנו כשר וגידים היינו בחי' מ"ג דאימא שנק' אודם להיותו בבחי' הגבו' ונמשך מבחי' המוחין דאימא אחר הבריורים כמו עדימ' הנ"ל בולד בבטן אמו שאוכל מה שאמו אוכלת כו' כנ"ל באורך ומן בחי' האודים דאימא נעשה בחי' התפשטות העצם בעיבור ז"א בבטן אימא ט' חדשים (וכמ"ש בזהר ע"פ ומגבעות אשורנ"ו דמסט' דאימא אתמתח כו' וכמ"ש במ"א באורך) כמו בחי' מוח אימא בעצמה שאינו אלא בחי' התפשטו' דאור אבא מאין ל"ש כידוע ומבואר למעלה וד"ל.

למה שמבואר למעלה בענין ג' מדרגות דבשר גידים ועצמות שהן בבחי' חב"ד חגית נה"י שהן אורות שבג' כלים מוחא ולבא כו', הנה מ"ש בזהר תלת שליטין אינון לעילא הכוונה על בחי' ז"א דאצ"י שנק' אדם ופי' אדם הוא א' ד"ם אלי"ף דחכמה מצד בחי' החסדים דמיד דאבא שנק' לובין שפמנו עצם אדם זה כנ"ל ופי' ד"ם הוא מבחי' גבורו' דאימא הנק' אודם כנ"ל, וא"כ הרי מובן דבחי' בשר שבאברים דז"א שנק' רמ"ח אברים דמלכא שהן רמ"ח פיקודין שרש גידולם בבטן הוא מבחי' גבורות דאימא ושרש בחי' העצמות דאברים דז"א נמשך מבחי' חסדים דאבא כו' וד"ל. ומ"ש תלת שליטין אינון מוחא ולבא כו' הכל בבחי' ט"ס דז"א בחי' מוחא הוא כלי חב"ד דז"א ששרשם מבחי' מוחין דאבא כנ"ל שממנו ג"כ בחי' המוחין שבעצמות כנ"ל ולבא דז"א הוא בחי' חגית דז"א כמ"ש ויאמר ה' אל לבו דהיינו שנמשך אומר דחוי"ב דז"א במדות דז"א שנק' לבי עדימ' לבו של אדם התחתון למטה שכלול מחגית כו' שהן שורין ברוח החיים שבחלל הימני שמקבל ממוח התכמה דז"א דוקא כנ"ל וע"כ הוא מלא רוח והבל כנ"ל באורך, ומ"ש בזהר

מ"ה שמ"ו ומ"ה ש"ם בניו: משלי ל, ד.

ויבא **באג** ניתוסף ה' — וכ"ה במאמרי אדה"א במדבר חיב ע' תתנו. דברים חיב ע' תקנן. ספר המאמרים תרינג ע' קמו, הועתק מלעיל ע' תשג (ולפינו שם רק שם אחד) {אלקים את האדם בצלמו כדמותו: בראשית א, כו [ותיבת כדמותו ליתא שם. ראה שם, כו. ה. א]}.

וכמ"ש בזהר ע"פ מרא"ש צור"ים: בלק כט, ט. ראה זהר שם רג, ב. ובביאורי הזהר שם.

וכמ"ש בזהר ע"פ ומגבעות: ראה הערה שלפני.

ד"א . . שנק' אדם: ראה עץ חיים שער (יח) רמ"ח פ"ה.

אדם הוא א' ד"ם: נסמן לעיל ע' תתי.

רמ"ח אברים . . רמ"ח פיקודין: נסמן לעיל ע' תתקג.

ויאמר ה' אל לבו: נח ח, כא.

שויה החכמה — וע"כ . . וחיות לכל: א' ליתא.

דלכא פליג לכל שייפי"ן כו' היינו ע"י ב' מיני גידים שיוצאין מב' חללי לב העליון דז"א שנמשך ע"י אור וחיות לכל בחי' האברים דז"א, הא' בחי' גידים הרוחנים שיוצאים מחלל הימני ששרשם בבחי' מוח החכמה דז"א כניל והב' בחי' גידים הדם שמגדלים הבשר כו' ששרשם ממוחא דאימא כניל, והדופ"ק שביד שרשו הוא מבחי' אחוריים דאור אבא שמאיר בדם הוא הנפש דאימא כידוע בפ"י קול דודי דופ"ק קפ"ד כו' וד"ל, ובחי' גידים המוח הנק' עצביים או מיתריים שהם גידים התנועה וגידים ההרגשה כו' כניל באורך שרשם בעצם המוח דחכמה שברישא דז"א אך שמתפשטים בכל רמ"ח אברים דמלכא להיות ע"י ההרגש והתנועה כניל באדם התחתון (והגם שאין לו גוף ודמות הגוף הרי דברה תורה כלשון בני"א כמ"ש על הכסא דמות כמראה אדם וע"כ אמר [איוב] מבשרי אחזה אלויה כו' וכידוע), ובחי' כבדא הוא היותר תחתון לחלק חיות היצוני לחיצונית בחי' בשר האברים דז"א כניל בשם הרמב"ם בפ"י סמפונא רבא דכבדא כו', והוא בחי' נה"י דז"א להיותו מברר ומבדיל הפנימית ושולח אל הלב והחיצונית מחלק לכל האברים כו'. והיינו ג' מדרגות נר"ן דז"א נשמה במוחא ורוח דז"א בלבא ונפש דז"א בכבדא, ולכך נק' תלת שליטין על כל פרטי האברים בכללות, אך בפרט יש בכל אבר מרמ"ח איברים דמלכא מג' אלה כי מבואר למעלה שגידים שבלב הן ממוצעים לחבר הבשר והעצמות כו' ומכ"ש ע"י גידים המוח הנק' מיתריים ועצביים שעושים בחי' קשר וחיבור בכל אבר בפרט וקשר וחיבור לכל אבר עם זולתו כניל באריכות (והיינו ענין שם מ"ה מלגיו דאיהו אורח כל האצ"י דאיהו שקיו דאילנא בענפוהי כו' וד"ל).

ובזה יובן שרש ענין הקרבנות דכתיב בהו לחמ"י לאיש"י כו', עד"מ הלחם שאדם התחתון אוכל שמתהפך לדם ע"י הכבד ועולה המוכחר ללב כניל ומן הלב עולה המוכחר למוח ומשם חוזר ונמשך לחלל הימני תוס' רוח החיוני ע"י העורקים ככל האברים וגם דרך גידים הדם שבחלל השמאלי נמשך אור וחיות והנשאר בכבד לאחר הבירור גם הוא נשלח לכל האברים כניל, כך יובן שע"י הקרבן שנק' לחמי כנשכלל באש שלמעלה כמו בחי' אכילה

והדופ"ק . . קול דודי דופ"ק קפ"ד: שיר השירים ה', ב. ראה טעמי המצות — להארידל — פי וירא. עץ חיים שם פ"ב מדרגה ח. ספר המאמרים תקס"ח היא ע"י ו' כב. ומקבילו בלטיני תורה שיר השירים לה, טע"ב.

שארין לו גוף (א': לא ג': אין לון דמות הגוף . . דברה תורה כלשון בני"א: נסמן לעיל ע' תתק. על הכסא דמות כמראה אדם: כ"ה בכ"מ — ראה לעיל בחי"ב פי תצא ע' תקעד. וש"נ. וביתחילא א, כו': ועל דמות.

מבשרי אחזה אלויה: איוב יט, כו (ושם: ומבשרי. אבל כ"ה בכ"מ — ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' לו. וש"נ. במדבר ח"ב ע' תתלא). ראה הנסמן באור התורה דרושים לשי"ש כרך ו' ע' ביתצו. תניא פנ"א: אגרת הקדש ט"ז.

שם מ"ה מלגיו: ראה תקוני זהר בהקדמה י, א.
לחמ"י לאיש"י: פינתס כח, ב.

למט' כמ"ש אכלו רעים כו' אכלתי יערי כו' אזי עולה למעלה בג' שליטין דלעילא מוחא ולבא וכבדא, ע"ד הזה שנהפך שרש הקרבן בפני שור לבחי' דם הוא בחי' הנפש שבכבדא, ועולה אח"כ לבחי' לבא דז"א וכמו שנאמר ויאמר ה' אל לבו לא אוסיף עוד כו' ע"י ריח הניחוח של קרבן נח כו' והוא בחי' המשכת רוח חדש בלב העליון מבחי' מקור החסדים דמוח החכמה כו' הנמשך [ב]חלל הימני כמ"ש ל"ב חכ"ם לימניו כו', ומתפשט אח"כ בכל האברים ע"י בחי' גידי הדם כו', ותחלת בירור הקרבן בעלותו למעלה הוא בחי' כבדא ובהמשכת אור החדש מלמעלה למטה כא בכבדא באחרונה כו', והנשאר אחר הבירור בכבדא שולח לכל האברים ג"כ, והוא ענין מעשה המצות ג"כ שנק' בירורים כידוע, וז"ש רז"ל על מעשה המצות כאילו עשאוני ברמ"ח אברים כמו להיות חסד דרועא ימינא וכיוצא וד"ל.

והנה בחי' ג' מדרגות הנ"ל מוחא ולבא וכבדא שבהן שורה ג' מדרגות גרי"ג כנ"ל המתלבשים בג' דברים בשר גידים ועצמות כנ"ל [הנה] יש ג' אלה גם למטה והן שרש של ג' עולמות ב"ע שנק' בשם מחדו"מ כידוע (והיינו שרש בנין המל' שמקבלת מו"א ג' מדרגות הנ"ל, והוא בחי' עור הבשר שכולל מג' עור' פנימי אמצעי חיצון כידוע, וז"ש בזהר ע"פ אדם כי יהי בעור בשרו שאת כו' בעור בשרו דוקא דהיינו ג' מיני אותיות אותיות המחשבה ואותיות הדיבור ואותיות הכתב וכמ"ש במ"א וד"ל). כי הנה שרש מהות המח' קרוב אל מהות השכל הגם שאין המחשבה רק לבוש לשכל כנראה לעין שהשכל מתלבש באותיות המחשבה מ"מ שרש המח' נמשך ממהות כח השכל עצמו והמופת לזה ידוע מחסרון כח השכל שאז תתבלבל [גם] המחשבה כו' והיינו מפני שהמח' נמשכה מכח השכל דהיינו מבחי' מוחין העצמים שבחב"ד וע"כ המח' קשורה ג"כ ומתלבשת בגידי המוח הנק' נערוויין שהן מתפשטין בכל האברים ונק' גידי התנועה וההרגשה (וראי' מחולי המאני"ע שנתקלקלו גידי המוח אז מתבלבלת המחשבה ובטלה

אכלו רעים כו' אכלתי יערי: שיר השירים ה', א (בהיפך הסדר).

ויאמר ה' אל לבו נח ת, כא [בדילוג].

ליב חכ"ם לימניו: קהלת י', ב.

שריה המצות — על מעשה המצות: ג', ליתא.

כאילו עשאוני: ראה זהר בחוקתי ק"ג, סע"א. מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תקצה ואילך. ושי"ג. ד"ה

אתה אחד מביק אדמו"ר האמצעי (קה"ת תשכ"ה) ע' 6 ד"ה: והו'.

חסד דרועא ימינא: תקני והר ש"ס.

עולמות ב"ע שנק' בשם מחדו"מ: נסמן לעיל ע' תתפ"ה.

עור . . . כ"ג עורר . . . ג' מיני אותיות: ראה גם לקמו ס"ע אקוט. ביאורי הזהר תוריע ע"ג, ב. לקוטי תורה

תוריע כ"ג, ב. מאמרי אדה"א פרשיות התורה ח"א ע' ג. ח"ב ע' תתי"ב. תקטי"ג ח"א ע' רסב (הנחת כ"ק אדה"א)

וע' רמט (נוסחא שני' — הנחת הרי"מ).

בזהר ע"פ אדם כי יהי: תוריע י"ג, ב. ראה זהר תוריע מו, א. ביאורי הזהר ש"ס ע"ג, ב. תורת חיים לך צ"ג.

א. לקוטי תורה ש"ס כ"ג, ב.

לחלקים ג"כ כאותיות המח' אבל מפני שמתא[ח]דת עם השכל כל הגבלותי
ג"כ מתאחדים בבחי' העלם העצמי, ומלבד מטעם הנ"ל שאין המח' מתגלית
לגמרי רק אפס קצהו ממנה שא"כ אינה מוגבלת כ"כ כמו הדיבור. ושרש
ההפרש הוא מפני שהמח' בבחי' העלם עצמות המוח כנ"ל והדיבור הוא
בבחי' הרוח והרוח שכלב הוא בחי' גילוי העלם הנשמה שבמוח כו' וכמ"ש
בוהר בענין גריג כו' וד"ל.

והנה בחי' נפש אשר במעשה מקבל מבחי' רוח שבדיבור כמו שמבואר
למעלה דלב וכבד הן רוח ונפש כו' והנפש שבכבד הוא כמו בחי'
מרכבה לגבי הרוח וכמ"ש בוהר והוא שרש עולם העשי' וכמ"ש אף עשיתי
אף הפסיק הענין להיותו בבחי' יש נפרד לעצמו לגמרי כמו הפעולה
שנבדלת מכת הפועל וכיוצא וז"ש ביו"ד מאמרות ויהי כן בפועל המעשה כו'
ושרשו מכלים החיצונים דז"א דאצי' שנעשה בחי' נפש בעשי' כנ"ל, אך
לפעמים גם בחי' היצירה נק' מעשה כמו שארז"ל דגם עקימ"ת שפתי"ו הוי
מעשה והוא בחי' עשי' שבדיבור שלמעלה מבחי' דיבור שמלוּבש בעשי' כי
המעשה הנעשה ע"י הדיבור מובדל לגמרי מן הדיבור אבל עקימ"ת שפתי"ו
כלול בדיבור עצמו ונק' עשי' שבדיבור והוא בחי' עשי' שביצי' שלמעלה
מבחי' יצירה שמלוּבש בעשי'. וזהו ההפרש בין חול לשבת [חנ[ו]ל] שבשבת
העשי' נכלל ביצי' והוא בבחי' עשי' שביצירה [כנ"ל] ובחול היצירה מלוּבש
בעשי' (וכמו"כ יובן ההפרש בין חול לשבת גם בא"י שבחול בריאה מלוּבש
ביצי' ובשבת יצירה נכלל בבריאה וז"ש ממצו"א חפצ"ך ודב"ר דב"ר שהדיבור
נכלל במח' ובחי' המח' נק' אור הבריאה והוא הנק' בגדי שבת כמ"ש בפע"ח
בפי' לדוד בשנות"ו את טעמו שפושט בגדי חול כו' וכמ"ש במ"א באריכות
וד"ל).

והנה לפעמים נק' כל ג' העולמות דבי"ע בשם עשי' בלבד כמ"ש כי ששת
ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ שמים הוא עולם הבריאה וארץ

והנפש . . . בבחי' מרכבה לגבי הרוח וכמ"ש בוהר: מובא גם בשם הוהר כשערי תשובה שער התשובה כב.
א. וראה גם מאמרי אדה"א ויקרא ע' תשכח. במדבר ח"ב ע' תתכט.
אף עשיתי: המשך הכתוב לכבודי בראתי.
וז"ש ביו"ד מאמרות ויהי כן: ראה בראשית א, ז. ט. יא. טו. כד.
עקימ"ת שפתי"ו הוי מעשה: נסמן לעיל ע' תתקי.
ההפרש בין חול לשבת: ראה ספר המאמרים תקס"ח ח"ב ע' תשט ואילך ובהנ"מ לשם. אור התורה
תנוכה כר"ה ע' 1872.
מצו"א חפצ"ך ודב"ר דב"ר: ישעי' נה, יג.
כמ"ש בפע"ח בפי' לדוד בשנות"ו: ראה סידור עיני סעודת שבת קעד, ד. שחרית לשבת קפה, א. פירוש
המלות לו, ב ואילך (וישם בשם הפע"ח). אמרי בינה שער התמילין פ"ג. מאמרי אדה"א במדבר ח"א ע' ר"ח
(וישם בשם היצי').
כי ששת ימים עשה ה': יתרו כ, יא.

עולם היצי' ועולם העשי' וכן כל אשר חפץ הוי' עשה בשמים ובארץ כו', ואז נק' בחי' מל' דאצי' שמהוה בייע מאין ליש רחל עקרת הבית בבחי' הדיבור ובחי' לאה הוא בחי' המח' שנק' מל' דביניה שמתאחד בחכמה וביניה כניל ובחי' זיא דאצי' הוא בחי' המדות שבלב כו' ובחי' המל' שנק' רחל שהוא בחי' המדיבור מקבל מחגית דזיא ונק' רוח' ממללא כו', והיינו ג' מדרגות דבייע שבאצי' עצמו בחי' חכ' דאצי' בכריאה שהוא בחי' המח' דלאיה כו' ובחי' זיא ביצי' שמשם נמשך בחי' הדיבור דמל' דאצי' ובחי' העשי' שבאצי' הוא בחי' המל' כשמסתרת למטה להוות מאין ליש וכמ"ש ויהי' כן כו' וזהו נמשך מבחי' נהי' דזיא, וז"ש בזהר ע"פ ושלשה עדרי צאן רובצים עלי' כו' וד"ל. ודרך כללות כל ההשתלשלות דקו וחוט כו' הנה בחי' איק נק' אדם דבריאה והוא בחי' המחשבה הקדומה שמתאחד בעצמות אא"ס בראשית המשכת הקו כו' והוא בבחי' י"ש מאי"ן כניל בענין המח' באורך, ובחי' ע"י וא"א דאצי' נק' אדם דיצי' בחי' י"ש מי"ש מבחי' מח' דאי' דהיינו רק בחי' גילוי ההעלם כניל באורך, ובחי' זיא דאצי' עם בחי' מוחין דזיא שנמשכין בו נק' אדם דעשי' להיותו בחי' מקור למקור לבייע כידוע וכמ"ש כי ששת ימים עשה ה' כו' שהו ו"ק דזיא בריבוי כלים מכלים שונים כו' כידוע, וז"ש לכבודי בראתיו יצרתיו כו' פי' לכבודי היינו [בחי'] מל' דאי' כידוע. ועד כל הנ"ל בהפרש שכי' מחדו"מ שנק' בייע בפרט יובן כ"ז בג' מיני אדם הנ"ל בכללות וכמ"ש במ"א וד"ל.

ואחר כל הנ"ל בענין בשר וגידים ועצמות בשרשם למעלה בזיא דאצי', מעתה יובן ג"כ שרש המצות שנק' רמ"ח אברים דמלכא כידוע, ומאחר שכל אבר כולל מג' מדרגות דבשר גידין ועצמות ממילא יובן שיש בכל מצוה ג' מדרגות הללו, והיינו ג' דברים הכלולים בכל מצוה, הא' הכוונה של המצוה כי מצות צריכות כוונה, והוא בחי' עצמות ששרשם במוח החכמה דוקא וכניל, והכוונה היא ג"כ בבחי' אור אבא כידוע בפי' כוונה כמו

כל אשר חפץ הוי' עשה בשמים ובארץ: תהלים קלה, ו.
 מל' . . . רחל עקרת הבית: ראה עץ חיים שער (לא) פרצופי וז"נ פ"א. מאמרי אדה"י פרישית התורה ח"ב
 ע' תתקכז ובהנסמן לשם.
 רחל . . . הדיבור . . . לאה . . . המח': נסמן לקמן ע' איכז.
 שויה נק' — דביניה: אג': דתבונה. ואולי גם בכתי' זה כתוב. דביניה' והסיר הכתב את התי' בין
 אות. ד' לאות. ב'.
 וכמ"ש ויהי' כן: נסמן לעיל הערה ד"ה: וז"ש.
 בזהר ע"פ ושלשה עדרי צאן: יצא כב. ט [ושם: שלשה]. ראה זר (סחרי תורה) שם קנא. ב.
 שויה גילוי — דזיא [אג': דאריא] . . . כלים מכלים שונים: ע"ד אסתר א.ז.
 לכבודי בראתיו יצרתיו: נסמן לעיל ע' תתטו.
 בג' מיני אדם: ראה מאמרי אדה"י ענינים בתחלתו ובהנסמן לשם.
 המצות שנק' רמ"ח אברים דמלכא: נסמן לעיל ע' תתקג.
 מצות צריכות כוונה: נסמן לעיל ע' תתקט.

נתכוין לזה כו' שהוא מכוין אל דבר המיוחד ומובדל מן השאר והיינו בחי הנקודה דחכ' שנק' עצם המושכל שהוא פנימית ההסבר שבא בהשגה לאורך ורוחב שאינו אלא בחי' התפשטו' העצם כנ"ל באריכות, וכך הוא ענין הכוונה שבמצוה שמכוין במוחו אל אמיתת רצון העליון שבה רק לעשות נח"ר למי שאמ' ונעשה רצונו וכיוצא, וענין הברכה של המצוה הוא בחי' המשכת גילוי אא"ס שמשך ע"י קיום רצונו וזהו באומרו ברוך אתה ה' כו' אשר קדשנו במצותיו כו' כידוע, והוא בחי' גידין שהן בחי' המשכות שתלוין בלב ולפי ערך הכוונה שבמות כן ימשיך כו', והוא בחי' מוחא ולבא כו' וגוף מעשה המצוה כמו שהיא לעשותה בהכשר כראוי באימה וביראה כו', והוא בחי' בשר ששרשו בבחי' נה"י שבכבד כו' כנ"ל. ומג' אלה כלולים כל בחי' רמ"ח אברים דמלכא שהן בחי' רמ"ח כלים דז"א כידוע וד"ל.

ולהבין כ"ז בתוס' ביאור הנה תחלה יש להבין שרש המצות איך שהם בבחי' מל' דאצ"י שנק' מצות המלך כידוע. דהנה ידוע שהמל' נק' צדקה בתוס' היא להיות עד"מ הצדקה הגשמי' שנותן לעני ודל דלית לי' מגרמי' כלום כך בחי' המל' נק' עני' וד"ל דלית לה מגרמי' כלום, והוא מ"ש דלותי ולי יהושיע פי' דלותי בחי' אות דלית והג' נק' גומל דלים כו' וכן פי' חס"ד ח"ס דלית כידוע וכמ"ש אשרי משכיל אל דל, והטעם הוא כי בחי' המל' היינו רק בחי' התגלות דאותיות הדיבור ביו"ד מאמרות וכיוצא וע"כ לית לה מגרמא כלום רק מה שמקבלת מז"א שהן בחי' המדות דאצ"י וכמ"ש בע"ח שעיקר בנין המל' [הוא] מלמ"ד כלים דז"א פנימי אמצעי חיצון והיינו רק מבחי' המל' של כל ספי' וספי' מט' ספי' דז"א כמו מבחי' מל' שבכתר דז"א נבנה בנין כתר דמל' ומבחי' מל' דחוב' דז"א נבנה בנין חוב' שבמל' עד בחי' מל' שביסוד דז"א כו' ומכללות כולם נבנה בנין המל'. וביאור זה ידוע עדימ' מבשרי אחזה כו' דהגם שהדיבור מגלה המדות אינו מגלה רק בחי' גילוי של כל מדה שבלב ובחי' הגילוי שבלב נק' בחי' המל' שבאותה המדה כמו גילוי טבע מדת החסד בלב נק' בחי' אותיות וגילוי עצם המדה וכמ"ש במ"א. וכמ"כ יובן [דגם] ביו"ד מאמרות שמגלים ע"ס דז"א אין] זה

הברכה של המצוה: ראה לעיל ע' התצט. ושינ.

שנק' מצות המלך: נסמן לעיל ע' תשעח.

שהמל' נק' צדקה בתוס' היא: נסמן לעיל ע' תתעב.

המל' נק' עני': ראה פרדס שער (בג) ערכי הכינויים מערכת עני. מאמרי אדה"ז פרישית התורה ח"א ע'

ב. אור התורה במדבר — הוספת נשא — ע' אתמב.

המל' נק' . . . וד"ל דלית לה מגרמי' כלום: נסמן לעיל ע' תתעב.

דלותי ולי יהושיע: תהלים קטו, ו. ראה ביאורי הוהר בלק קו, ד.

והג' נק' גומל דלים: שבת קד, א. ראה ביאורי הוהר שם קו, ד.

חס"ד ח"ס דלית: ראה אגרת הקדש ס"י (ע' 230). ביאורי הוהר שם, קו, ד.

אשרי משכיל אל דל: נסמן לעיל ע' תתעב.

וכמ"ש בע"ח שעיקר בנין המל': ראה לעיל ע' תתפג.

רק בחי' גילוי לגילוי דהיינו לבחי' המלכויות דמדות דז"א כניל וכמו ויאמר אלהים יהי אור בבחי' חסד הז' רק בחי' גילוי לגילוי אור חסד עליון דז"א כשכא בדבור דהיינו בחי' אלקי' כידוע ועד"ז כל היו"ד מאמרות ודיל. וזהו הטעם שהמל' נק' צדקה בה"א כי קודם שקבלה מטיס דז"א נק' דלית דלית לה [מגרמה] כלום אבל לאחר שקבלה המשכת גילוי אורות דז"א נק' צדקה בה"א בויון תוך הדלית' שהוא בחי' ו"ק דז"א שנמשכים בה כו' ויש אשרי משכיל א"ל דיל, ובחי' ז"א נק' צדיק שמשפיע למל' והמל' נק' צדקה כו' ודיל.

והנה הגם שהמל' מקבלת מז"א עיקר בנינה ע"י המצות, ולזה הטעם נק' בשם צדקה [כניל] וכמיש בצדקה תכונני כי כל המצות נק' בשם צדקה וכמיש וצדקה תהי' לנו כו' כידוע, והטעם הוא לפי שצריכה להבנות [ב]בחי' פרוצוף שלם ברמ"ח אברים כמו רמ"ח אברים דז"א שנק' רמ"ח אברים דמלכא דלעילא וכמיש ויבן ה' אלקי' את הצלע כו' וכתב' בצלמנו כדמותינו צלם בבחי' ז"א ודמות בבחי' נוק' דז"א כידוע ומבוא' במ"א (והוא מ"ש כמים הפנים אל פנים כן לב האדם לאדם אדם דאצ"י לאדם דביע שהוא בחי' המל'). וא"כ מהיכן נבנה כל בניו הנוק' אם לא שע"י מעשה המצות ממשיכים מרמ"ח אברים דז"א לנוק'. כי הנה ידוע בע"ח בטעם ענין ומספר רמ"ח אברי' בז"א היינו לפי שבחי' ט"ס דז"א כאו"א כלול מטיס הרי ט' פעמים ט' עולה מספר פ"א ויש ג' מיני כלים לכל ספ"י פנימי ואמצעי וחיצון כו' הרי ג"פ פ"א שעולה רמ"ג ועם היח המגדלים עולה מספר רמ"ח, והן הנה מספר רמ"ח מ"ע שכלולים ברמ"ח אברים דמלכא כמו חסד דרועא ימינא דז"א נעשה ע"י מצות הצדקה כו' וע"י מצות תפילין נמשך בחי' מוחין לז"א וכיוצא ודיל. וזהו שאמ' רו"ל ע"פ ועשיתם אתם מעלה אני עליכם כאלו עשאוני ברמ"ח אברים כי רמ"ח פקודין עושים רמ"ח אברים דמלכא כידוע שהקב"ה שהוא ז"א מניח תפילין ומתעטף בציצית כו' וכיוצא בהן

ויאמר אלקים יהי אור: בראשית א, ג. וראה אור תורה [להרבי המגיד] שם (כ, כ).
 בה"א בויון תוך הדלית': ראה שר"ע אדה"ז הל' תפילין סל"ז אות ה. פרע"ח שער (כא) חג המצות פ"ו.
 בצדקה תכונני: ישעי' נד, יד.
 כל המצות . . . וצדקה תהי' לנו: נסמן לעיל ע' תחנו.
 ויבן ה' אלקי' את הצלע: בראשית ב, כב.
 בצלמנו כדמותנו: בראשית א, כו. ראה גם לעיל בחיב פ' תצא ע' חקנב.
 כמים הפנים אל פנים [אג]: למנים]: משלי כו, יט. ראה גם לעיל בחיב פ' תצא ע' תרעא. ושינ.
 בע"ח בטעם ענין ומספר רמ"ח: ראה שם שער (כד) פרקי הצלם פ"ו. לטו"ו תורה בשלה ב, ד. שיר השירים יח, א.
 חסד דרועא ימינא . . . הצדקה: תקוני יזהר בהקדמה י, א. ראה לעיל ע' תשמט הערה ד"ה: צדקה. מאמרי אדה"א במדבר חיב ע' תקצו.
 ועשיתם אתם . . . כאלו עשאוני: בחוקותי כו, ג. נסמן לעיל ע' תחקב.
 שהקב"ה . . . מניח תפילין ומתעטף בציצית: ראה ברכות ג, א. ראש השנה יו, ב. מאמרי אדה"א ויקרא חיב ע' תסו. ושינ.

מקיים כל המצות למעלה בבחי' האצ"י וכמ"ש והי' אם שמוע תשמעו אל מצותי מצותי דוקא, ולזה אמר גם באברהם וישמור משמרת מצותי כו' הגם שלא קיים המצות בגשמיות אלא ברוחניות וכמ"ש במ"א וד"ל. והנה במעשה המצות שלמטה ממשיכים בחי' רמ"ח אברי' דמלכא להיות בחי' התכללות הנג"ל מט"ס דז"א, וז"ש רז"ל כאלו עשאוני כו' כבי', ואז נמשך מבחי' רמ"ח אברים דז"א לנוק' להיות גם בבחי' המל' בנין רמ"ח אברים כו' והוא הנק' מצות המל"ך כנ"ל. דהנה מצות העליונות שנק' רמ"ח אברים דז"א הן למעלה בבחי' ז"א דאצ"י אבל מצות המלך הוא מה שצוה ה' ובא מעלמא דאתגליא בבחי' הדיבור כמו ויאמר ה' אל משה כו' וכמו שמבואר למעלה דהמל' הוא בחי' התגלות דאורות דז"א וכל המצות שהן רמ"ח אברים דז"א לאחר שנכללים הט"ס בג' מיני כלים כנ"ל נמשכים בבחי' התגלות בדיבור ונק' מצות המל"ך כו', ונמצא עיקר בנין הנוק' הוא מעשה המצות שלמטה שעייז נמשכים רמ"ח אברים דז"א לנוק' וז"ש בצדקה תכונני כנ"ל, ואח"כ מתפשטת המל' בבי"ע להחיותם מאין ליש כמ"ש כי אמרתי עולם חסד יבנה והוכן בחסד כסא והיינו ע"י בחי' ה"ח שרש רמ"ח מ"ע שבמל' שמקבלת מז"א והוא גיב ענין ההיא דצדקה כי צדק איהו דין והה"א הן בחי' ה"ח כו' וד"ל.

ומעשה יש להבין בחי' ג' מדרגות שבמעשה המצות שלמטה שבמל' שנק' מצות המלך, ומזה יובן ג"כ למעלה במצות העליונות דאצ"י שנק' רמ"ח אברים דז"א כנ"ל. דהנה מבואר למעלה ששרש בחי' הכוונה שבמעשה המצות שהוא לכיין אל עצם הרצון מפני שאמר ונעשה רצונו בלבד והיינו לקיים מצות המלך ורצונו שזהו בחי' פנימי המכוון שבכללות כל המצות כמ"ש החפץ לה' כו' כ"א לשמוע מזבח טוב כו' וזהו בחי' הפנימית שבמצות הנגלות למטה בעלמא דאתגליא. והנה ע"ד דוגמא אדם שעושה למטה מצות הצדקה ששרש נשמתו מעלה למעשה הצדקה וחסד הגשמי שעושה ומגיע בע"ס דמל' דעשי' ה"ז בונה ועושה בחי' חסד שבמל' דעשי' ואדם אחר ששרש נשמתו בע"ס דיצי' ממשיך בחי' חסד שבמל' דיצירה ואדם אחר

והי' אם שמוע תשמעו: עקב יא. יג. וראה לעיל בחי' פ' דברים ע' סד. ושינ.
 וישמור משמרת מצותי... קיים... ברוחניות: תולדות כו. ה. ראה מאמרי אדה"ז פרשיות התורה היא
 ע' צ"א. מאמרי אדה"א ויקרא היא ע' נח. ושינ. חיב ע' תתק. במדבר חיב ע' תרה וע' תשיד. דברים היא ע'
 נח. חיב ע' תסב.
 ויאמר ה' אל משה: שמות ד. ד.
 כי אמרתי עולם חסד יבנה והוכן בחסד כסא: תהלים פט, ג. ישעי' טו, ה.
 צדק איהו דין: ראה תקוני זהר בהקדמה י, ב. לעיל בחי' פ' הצא ע' תרנט. ושינ.
 החפץ לה' כו' כ"א לשמוע מזבח טוב: שמואל"א טו, כב (ושם: כשמע... הנה שמוע מזבח. וראה לקמן ע'
 התקצא הערה ד"ה: הק[ו]מוחי.
 שרה בע"ס — ואדם... שבמל' דיצירה: ג'. ליתא. וכנראה נשמט מפני חיבות הדומות: ואדם... ואדם.

ששרש נשמתו בע"ס דבריאה ממשיך בחי' חסד דמל' דכריאה כמו אברהם אבינו ע"ה שהי' מרכבה לבחי' חסד דמל' דכריאה וכיוצא. והנה כ"ז אינו רק בבחי' או"פ המתגלה למטה שבוה לא נגלה האור רק בעשי' ולוה ביצי' כו' והיינו מצד שרש נשמתו שאינה מגעת רק בעשי' וכיוצא אבל בחי' או"מ הנה תלוי בבחי' הכוונה שבמעשה המצות וע"י הכוונה ממשיך אור מקיף על נפשו מעולם העליון הימנו וכמ"ש בע"ח דהכוונה שבמעשה המצות ממשכים גילוי אור בגי' העליון ומצות מעשיות בלא כוונה אינו ממשיך אור רק בגי' התחתון, וכמו שיש חילוק במצות מעשיות מצד עצמם שבלא כוונה אין הארה רק בגי' התחתון ובכוונה מאיר האור בגי' העליון (וזהו עליות הנשמות מגי' התחתון לגי' העליון בכל שבת כו'), כך גם בכוונות שעי' ממשיך א[נ]מ הנה לאותן שנשמתם מיצירה ועשי' הכוונה שלהם ממשיך או"מ מעולם הבריאה וכוונות של נשמות דבריאה ממשיך או"מ מעולם האצי'. ונמצא לעולם הכוונה הוא בחי' המשכת המקיף מעולם העליון והאו"פ מעולם שועמד בו ובודאי אינו דומה או"מ דחסד דאברהם שבעולם הבריאה לאו"מ דחסד שבמל' דאצי' וכן אינו דומה או"מ דחסד דיצי' ועשי' לאו"מ דחסד דבריאה. וכמו שיש ג' מדרגות בא"פ דבי"ע כך יש ג' מדרגות באו"מ [ד]בי"ע, והוא ענין ההפרש בין הכוונה לגוף מעשה המצוה שזה באו"פ וזה באו"מ. ונמצא [ש]כללות נשי' שכלולים במל' דאצי' שכלולה מג' מדרגות חביד כו' מוחא ולבא כנ"ל הרי בחי' או"מ דחכמה שבמל' נמשך ע"י הכוונה והוא בחי' העצמות כנ"ל, ואו"פ נמשך ע"י גוף המצוה והוא הנק' בחי' בש"ר שהוא בחי' נה"י כנ"ל, ובחי' הגידים הוא בחי' ממוצע דהיינו שגם הוא בחי' או"מ אך שיווד יותר למטה והיינו בחי' הברכה שבמצוה שממשיך או"מ ע"י הברכה כידוע, אמנם הברכה ממשכת גילוי האור [עד] למטה במקום ומדרגת האו"פ ממש כמו בחי' מצות חסד דעשי' ויצי' שנמשך או"פ ביצי' ועשי' ע"י גופא של המצוה וע"י הברכה נמשך או"מ מבריאה להיות בגילוי ביצי' ועשי', משא"כ ע"י הכוונה שהוא מקיף יותר עליון דהיינו כמו שהוא בעולם הבריאה דהיינו שמאיר בגי' העליון ולא בא בגי' התחתון דיצי' ועשי' (ובזה יובן מ"ש אכתי לוי מאבראי בגי' התחתון ולא עלה לגי' העליון הגם שעשה בודאי מצוה בכוונה אך לא האיר למטה בגי' התחתון ומפני חטאו לא העלוהו לגי' העליון כו'). וזהו ההפרש בין הכוונות לברכות בכללות מל' דאצי' ג"כ, שעי' הכוונות נמשך לה או"מ בגי' העליון וע"י הברכות נמשך

אברהם . . . מרכבה לבחי' חסד: ראה זהר בראשית מו, מב. הנסמן במאמרי אדה"י פרשיות התורה חי' לפי חקם.

וכמיש בע"ח דהכוונה . . . גילוי אור [אג: אלקות] בגי' העליון: נסמו לעיל ע' תחקה.
עליות הנשמות . . . בכל שבת: ראה זהר תרומה רמז, ב. מאמרי אדה"י פרשיות התורה חי' ע' תשכט ובהנסמן לשם.

הברכה שבמצוה שממשיך או"מ: ראה לעיל ע' תחקה. ושינ.
אכתי לוי מבראי: ראה ברכות יח, ב. וראה גם מאמרי אדה"י ויקרא חי' ע' תרפא וע' תרעז. ושינ.

[אן]מ גם בג"ע התחתון ומוזה נשמות דבי"ע נהנין מזיו כי שכר מצוה מצוה כו' וד"ל. ואעפ"י שרש המצות הוא ככת"ר כידוע והמל' שרשה ככת"ר מצד זה כידוע, היינו רק בבחי' לבוש כמ"ש ותלבש אסתר מלכות אבל בבחי' פנימי אור וחיות נמשך מחו"ב שהן בחי' עצמות וגידין ובשר שנק' אברים ששרשם ג' כלים דנר"ג שלמטה מבחי' יחידה דכת"ר רק שע"י הכוונות והברכות נמשך בחי' או"מ דחוי"ב כני"ל וד"ל.

ומכ"ז יובן למעלה גם בבחי' מצות העליונות דז"א כמו שמבוא' למעלה וכמ"ש מצות"י כו' שיש [ג"כ] ג' מדרגות הנ"ל, בחי' כוונה של המצוה בחי' מוח החכמה והוא בחי' עצמות שבאבר"ם דמלכא כי שרש בחי' העצמות דז"א הוא מבחי' לוב"ן דאור אבא כאימא כני"ל, וכמו באדם התחתון בחי' הכוונה באור אבא כך באדם העליון דאצי' בחי' הכוונה שבמצוה שאדם דאצי' עושה כמו שהקב"ה שהוא ז"א מניח תפילין או משפיע צדקה וחסד להחיות רוח שפלים וכיוצא הוא בבחי' אור אבא שבז"א, ובחי' הברכה שבמצות דז"א היינו כמו שאמרו חייב אדם לברך מאה ברכות כו' דקאי גם על בחי' אדם העליון, וכמ"כ כשמברך הקב"ה כשעושה מצוה שהוא בחי' המשכת או"מ כני"ל ע"ד דוגמא כשהקב"ה מניח תפילין כשמברך על הנחתן אז ממשיך בחי' או"מ, וע"י גופה של מעשה המצוה נמשך או"מ כני"ל, והיינו בחי' גידין ובחי' בשר כני"ל. וע"י כללות ג' אלה כוונה וברכיה ומעשיה נשלם כל אבר מרמ"ח אברים דמלכא שהן הנק' רמ"ח פיקודין כידוע, ולזה רמזו רז"ל במ"ש ועשיתם את"ם כאלו עשאוני ברמ"ח אברים כו', ומז"א נמשך לנוק' כני"ל עד שמאיר גם בג"ע דעשי' כני"ל וד"ל.

(וכ"ז דרך פרט, ודרך כלל הנה מבואר למעלה בענין מחדו"מ שיש ג' מיני אדם אדם דבריאה הוא בחי' א"ק כו' והיינו כללות בחי' בי"ע שהן ג' מדרגות דחב"ד חג"ת נה"י, וג' מיני כלים דמוחא ולבא וכבדא כלליים שמהן נבנה בנין רמ"ח אברים דבשר וגידים ועצמות בכלל, וא"כ גם ג' מדרגות הנ"ל במצות כוונה וברכיה ומעשיה שהן ג' מדרגות דחב"ד חג"ת נה"י הרי ישנם ג"כ בכללות ההשתלשלות דא"ק כו', ולפי"ז בחי' המעשה באדם דעשי' שהוא בחי' ז"א ובחי' הברכה באדם דיצי' שהוא בחי' ע"י ז"א ובחי' הכוונה בבחי' א"ק, והיינו שני מיני מקיפים דכוונה וברכה הנ"ל בחי' מקיפים דברכה הוא מע"ס דכת"ר כידוע בענין חייב אדם לברך מאה ברכות שהן ע"ס

נשמות . . . נהנין מזיו . . . שכר מצוה מצוה: ברכות יו, א. אבות פ"ד מ"ב.
ותלבש אסתר מלכות: אסתר ה, א.
וכמ"ש מצות"י: ראה לעיל ס"ע תתקכט ואילך.
חייב אדם לברך מאה ברכות: מנחות מג, ב.
מרמ"ח אברים . . . רמ"ח פיקודין: נסמן לעיל ע' תתקג.
ועשיתם את"ם כאלו עשאוני: בחוקותיו כו, ג. נסמן לעיל ע' תתקכט.

דכת'ר כאו"א כלול מיו"ד כו' ובה"י הכוונה בבחי' המקיפ' מע"ס דא"ק כו', וכז' בחי' מקיפ' דמוחא ולבא כו' שהן נר"נ, ומקיפ' דיחידה היינו מבחי' מל' דא"ס שבג"ר דא"ק כו' רק שבא דרך לבוש כניל בבחי' המל' בפרט (ומ"ש באדר"ז שתר"יג ארחין שבגלגלתא דא"א הם שרש המצות כו' היינו כשנמשכין לז"א והוא בחי' ברכה לגבי בחי' המעשה עצמה שבאברים דז"א כו') (ומ"ש בעטריה' שעטריה' לו אמו ביום חתונתו שזה ה"י בעת מ"ת שנמשך כת"ר לז"א כידוע היינו למעלה מבחי' נר"נ דז"א כי הכת"ר הוא עטרה על הראש והיינו מבחי' מל' דא"ס שבג"ר דא"ק שלמעלה גם מבחי' כוונת המצות כניל ודל').

אך הנה לכאורה יש להבין בענין ברכות המצות שהוא בחי' הממוצע בין הכוונה למעשה כניל דהלא אין מברכין על כל המצות כידוע שיש הרבה מצות שאין מברכין עליהם כמו על מצות הצדקה וכדומה. אך הענין הוא להתפלה בש"ע שהוא ח"י ברכאן הוא במקום הברכות שעל המצות, כי עיקר הברכות הוא בחי' ממוצע לתכר הכוונה עם המעשה שהן בחי' חבי"ד ונה"י כו' כניל שהוא בחי' גידין והתפלה הוא בכללות בחי' חיבור וקישור שמחבר ומקשר לחבי"ד ונה"י כו'. ולהבין זה הנה ידוע שבחי' ח"י ברכאן דצלותא הן לנגד ח"י חוליות שבשדרה וכמ"ש ח"י ח"י הוא יודוך כו' וכמ"ש בפע"ח. והנה חיבור וקשר כל ח"י חוליות שבשדרה הגשמית הוא ע"י חוט השדרה והחוט הזה הוא בחי' מוח כמות שבראש ומוח שבעצמות, ותחלת יציאתו והמשכתו מן המוחין שבראש לצד העורף משני פולין המונחין עפ"י הקדירה כידוע בגמ' דא"ט, והחוט הזה אעפ"י שאינו נחשב לאבר במנין רמ"ח כו' מ"מ אם נפסק החוט טריפה כידוע והיינו לפי שהחוט הזה טבעו ותועלתו לתכר ולקשר את כל אברי הגוף מראש עד עקבי הרגל דהיינו שהוא המעמיד והמקים כל בנין ח"י חוליות השדרה מתחלת המשכתו מן המוח שבראש וגם בסוף החוליות יוצא החוט ומתפצל גם להירכיים עד שמתפשט ונמשך גם בעקבי הרגלים ונק' בשם פרשות ובריכיים הוא מעמיד ומקיים ג"כ עד סוף הרגלים (וגם גיד הנשה שמתפשט בירכיים מקבלים ממנו כידוע). ונמצא בחי' חוט השדרה שנמשך מן המוח ומתפשט עד עקבי

ומ"ש באדר"ז שתר"יג ארחין שבגלגלתא: וכ"ה במאמרי אדה"ז פרשיות התורה ח"ב ע' תתעו [ראה זהר האינו רצג, א]. ג': באדר"ר. ראה זהר נשא קלו. א. וראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תקכ.

בעטריה' . . . ביום חתונתו . . . בעת מ"ת: נסמן לעיל ע' תתמו.

בעת מ"ת שנמשך כתר לז"א: ראה לקמן ע' תתקלד הערה ד"ה: ועשית.

שורה ונה"י — כניל . . . כו': א': ליתא. וכנראה נשמט מפני חיבות הדומות: ונה"י כו' . . . ונה"י כו'.

ח"י ברכאן . . . ח"י חוליות . . . ח"י ח"י הוא יודוך: נסמן לעיל ע' תתט.

משני פולין . . . בגמ' דא"ט: חולין מה, סע"א וריש ע"ב.

נפסק החוט טריפה: חולין מב, א (משנה).

ונק' בשם פרשות: חולין מה, ב.

וגם גיד הנשה: ראה גם לקוטי תורה במדבר יז, ב.

הרגל הוא המקשר ומחבר גם לראש עם הרגל להיות להם התאחדות וחיבור תמיד, ובכללות הוא מייחד ומקשר לכללות כל אברי הגוף שמן הראש עד הרגלים וע"כ אם נפסק החוט הזה נסתר כל בנין אברי הגוף ואינן יכולים לעמוד כלל כו'. ולכאורה אין לזה טעם [כלל] דהלא שרש מהות החוט הזה הוא נמשך מן המוח שבראש בלבד ואיך יש בכחו לחבר ולקשר הראש עם הרגל דהיינו שהם בחי' חב"ד ונהי' כידוע שהירכיים הם בחי' נה"י, כי כל דבר המקשר והמחבר בהכרח שהוא גבוה בשרשו משניהם יחד כו', ואם מצד שכחי' המוחי' שבראש הן כוללים לכל חיות האברים כידוע בטעם ענין גידי ההרגשה שבמוח שמרגישים כאב הרגל כנ"ל אי"כ למה דוקא יש כח לחיבור הזה בחוט שנמשך מן המוח שבראש שלצד העורף ואחורי הראש ולא יש כח כללות החיבור והקשר הזה במוחין שבראש עצמם שלצד הפנים שהן יותר מעולים וכוללים מכל האברים וכמבואר למעלה בענין מוחא ולבא שאין המשכת המוחין שבראש רק בלב בחלל הימני ובעצמות ולא יותר כו' (רק בבחי' גידים יש כח לחבר הבשר והעצמות בלבד, וגם גידי המוח הנק' נערוויין שמחברים גם הראש עם הרגל כנ"ל אין זה רק לענין בחי' ההתכללות בלבד שכל אבר כלול מזולתו וכידוע מנסיון הרפואה כו' כנ"ל אבל לא לענין העמדה וקיום בנין כל האברים שהוא חיבור וקשר היצוני לחברים כא' שהוא רק ע"י החוט של המזידה דוקא כנ"ל וד"ל). אך הענין [הוא] משום דשרש החוט הזה אע"פ שנמשך רק מאחורי העורף מ"מ שרשו יותר נעלה גם מן המוחין הפנימים שנמשכים ללב וכבד כו' לפי שהמוח שבאחורי הראש שרשו בעצם הגלגולת שלמעלה מן המוחין שבראש (וכנראה בחוש שיש כח החיבור בחוט הזה עם עצם הגולגלת יותר מבמוחין שבראש כמ"ש בספרי הרפואה, וכמ"ש במ"א באריכות ע"פ ועשית חג שבועות לה' אלקיכם שהוא בחי' הכת"ר שמתחלק חציו לז"א וחציו לנוק', וחציו של הנוק' להיותו באחורי העורף שהוא בחי' עור דנוק' והוא ג"כ בחי' חוט הנ"ל גבוה מהחצי דז"א כו' ע"ש באריכות). וע"כ יש בכח החוט הזה לחבר ולקשר המוחין שבראש עם בחי' נה"י שבירכיים עד סוף העקביים להיותו למעלה משניהם, והוא בחי' עצם הגלגלת שנק' קרקפתא דחפיא על מוחא (גם על בחי' מו"ס כידוע) וד"ל.

ועפ"י כ"ז יובן למשכיל למעלה ג"כ בשרש ענין התפלה בחי' ברכאן שבה הן נגד ח"י חוליות דז"א שנק' אדם דאצי' כידוע, ובחי' החוט

שורה הרגל — דהיינו: **אג'**: ליתא.

שורה לחברט — המזידה: **אז'**: השדרה.

ועשית חג שבועות לה' אלקיכם [ג': אלקידן]. ראה טו, י. וראה מאמרי אדה"י פרישת התורה חי"ב ע' תתטז ואילך (ובהנסמן לשם). ע' תתכה. ספר המאמרים תקס"ח ח"א ע' רמג. ומקבילו לקוטי תורה במדבר יז, ג.

הכת"ר שמתחלק חציו לז"א: בסה"מ תקס"ח שם ע' רמב. בפע"ח בשער השבועות. ראה שם פ"א. משנת חסידים מסכת אייר וסיון פ"ד מ"א.

שעובר בחיי חוליות הוא הכח המחבר והמקשר לבחי' המוחין דז"א עם בחי' העקביים, ואע"פ שאינו נחשב לאבר במנין רמ"ח כו' אבל מטעם הנ"ל באדם התחתון ששרשו בבחי' עצם הגולגולת ע"כ יש בכחו לחבר חב"ד ונה"י כו', וכך הוא למעלה משום דשרשו בבחי' קרקפתא שנק' כת"ר שלמעלה מבחי' נר"נ שמתלבשים במוחא ולבא וכבדא (שמהן שרש בשר גידיו ועצמות) ע"כ הגם שאין בכח המוחין הפנימי לחבר כו' אבל בכח התפלה יש לחבר המוחין עם העקביים יחד כו', וע"כ נק' התפלה סולם כמ"ש והנה סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה פי' מוצב ארצה בבחי' נה"י עד בחי' העקביים וראשו מגיע השמימה בבחי' קרקפתא שלמעלה מן המוחין כנ"ל, וע"ז רמזו רז"ל מנין שהקבי"ה מתפלל שנה' ואני תפליה לאיל חי"י, פי' הקבי"ה הוא בחי' ז"א שנק' אדם דאצי' שכלול מרמ"ח אברים כנ"ל והוא כמ"ש בע"ח דג' פעמים פי"א עולה רמ"ג ועם הי"ח המגדילים רמ"ח, אך כשהקבי"ה מתפלל הוא בבחי' חוט השדרה שמחבר לבחי' המוחין עם [בחי'] העקביים ומעמיד ומקיים כל האברים כנ"ל, וז"ש ואני תפליה לשון חיבור לאל חי"י מקור המוחי' כו'. ולפי"ז יש יתרון מעלה בתפלה מכל רמ"ח מ"ע שנק' רמ"ח אברים דמלכא כנ"ל להיות שרשה למעלה מבחי' נר"נ שכלולים במוחא ולבא בלבד כנ"ל ולכך אין התפלה נחשבת במנין רמ"ח מ"ע אך כוללת כולם ומעמיד ומקיים הכל בחיבור וקשר חיצוני כמובן בגשמיות באדם התחתון כנ"ל וד"ל.

ובכ"ז יובן ג"כ בענין ג' מדרגות דכוונה וברכה ומעשה הנ"ל דהגם שיש הרבה מצות שאין מברכים עליהם כלל כנ"ל אך התפלה פוטרת הברכה מהם להיות כי ח"י ברכאו דצלותא שנק' סולם יש בכחם לחבר הכוונה עם המעשה שהוא בחי' חב"ד בנה"י כמו בחי' הברכה שמחבר מוחא וכבדא בשר ועצמות כנ"ל וכמ"כ התפלה מחבר הכוונה שבמוח שמשם העצמות עם הרגלים שהן בחי' נה"י והוא בחי' מעשה המצוה [עצמה] בחי' בשר כנ"ל וד"ל. ובוה יובן ג"כ מה שהתפלה הוא ח"י ברכות דוקא לפי שהמצות כלולים ברמ"ח אברים דז"א כנ"ל שאין כללותם רק בחי' ט"ס דז"א ונגדלים בג' מיני כלים עד שעולה רמ"ח כנ"ל להיותם רק בבחי' נר"נ דמוחא ולבא כו', אבל התפלה שמחברת הכל חב"ד ונה"י כו' היינו מפני ששרש התפלה בכת"ר והיא עצמה בבחי' מל' כי נעוץ תחלתן בסופן דוקא

והנה סולם מוצב ארצה: ויצא כח. יב. ראה לקמן ע' איקא.

מנין שהקבי"ה מתפלל שנה' ואני תפליה: כ"ה (מנין . . . ואני תפלה) גם בביאורי הזהר ויחי לה. א. וראה שערי תשובה ח"א ע"ר התפלה מג. ב ובשולי הגליון שם. ובבתי' 295 שם: והיינו שאמרו מנין שהקבי"ה מתפלל שנה' ואני תפלה לאיל חי"י הקבי"ה הוא. ברכות ז, ורע"א ע"ה"פ (ישעי' נג, ז) והביאותים.

ואני תפליה לאיל חי"י: כ"ה גם בספר המאמרים תקס"ח ח"א ע' תב וע' תח. בשערי תשובה שם. ראה תהלים מב, ד (שם: לאל חי). קט, ד (שם: ואני תפלה).

כמ"ש בע"ח דג' פעמים פי"א: נסמן לעיל ע' תתקכט.

אין התפלה נחשבת במנין רמ"ח מ"ע: ראה אור התורה בלק כ"ד ו ע' איתתקג ואילך.

(וע"כ בחוט שנמשך מעצם הגולגולת דוקא יש בכח לחבר עד העקב ולא במוחי כנ"ל וד"ל) א"כ מתחבר בתפלה ט"ס דז"א וט"ס דמ"ל שהוא מספר ח"י דהיינו חב"ד ונה"י חב"ד דז"א ונה"י דנוק' כי הנוק' רק בחי' נה"י דז"א וכמ"ש בע"ח וד"ל. וגם הנה יובן דכשהקבי"ה מתפלל עולה בחי' ז"א בבחי' גלגלת דא"א כו', ובכללות יותר הוא ברישא דא"ק ששם שורה בחי' מ"ל דא"ס שלמעלה מבחי' הכוונה והמעשה כנ"ל בכללות [ומחבר] עד בחי' העקביים דא"ק שבגלות זה האחרון כידוע, והוא ענין הסול"ם שרא"ה יעקב בכללות שראשו מגיע השמימה בבחי' מקיפי' דא"ק שלמעלה מחו"ב שבו וסופו מוצב ארצה בבחי' עקב דא"ק שמסתיים בסוף עשי' כו' וד"ל (ולפי כל הנ"ל שרש כללות המצות שבכת"ר עם שרש התפלה הכל א' דהיינו בכת"ר ומ"ל רק שבמצוה בא דרך לבוש כנ"ל ובתפלה נמשך בבחי' חוט כנ"ל וד"ל).

והנה כתיב להודיע לבנה"א גבורותיו וכבוד הד"ר מלכותו שהוא בחי' מ"ל דאצ"י כאשר מתלבשת כבי"ע שאז נק' הד"ר מלכותו, לפי שעיקר ההידור אינו אלא מריבוי ההתכללות מכמה גוונים ובגוון א' אינו נק' הדר, וכך הוא בבחי' מ"ל דאצ"י כמ"ש ברב עם הדרת מלך [כי אין מלך בלא עם ואמנם ברוב עם עוד יותר יותר יהי' הדרת מלך] מטעם שאין ההידור רק בריבוי אופנים ומדרגות שונות, וזהו פ"י הד"ר מלכותו (עד"מ ממלך ב"ד שעושה בחיילותיו מינים רבים חלוקים כידוע לפי שזהו עיקר ההידור של המלוכה, וגם מטעם השלימות שלא יחסר כל במלכותו כו'). ולמעלה יובן מזה שהוא עיקר בחי' הידור דמ"ל דאצ"י וכמ"ש קול ה' בהד"ר כו', והוא בחי' קול הדיבור דוקא שאינו בחי' קול פשוט אלא ההבל והקול של הדיבור מורכב הוא מאש ומים ורוח ולא באופן הרכבה אחת כקול פשוט אלא הרכבותיו הוא בא בריבוי אופנים שונים והוא מפני ריבוי צורפי אותיות שבה' מוצאות הפה. כי הנה עיקר התהוות מציאות האותיות הוא [בא] ע"י בחי' התכללות דג' קווין הנק' צמצום והתפשטות ובחי' ממוצע שנק' תג"ת, שהרי עצם הקול הוא בחי' המשכה פשוטה בלתי מתצמצמ' כלל והוא מורה רק על בחי' החסד שנמשך ומתפשט בלי שיעור ואז לא הי' באפשרי להיות מציאות האותיות כלל אלא הי' הכל קול פשוט וכדי שיתהווה אות א' ממוצא הגרון בהכרח שיופסק ויתצמצם הקול דהיינו שיחתוך לחלקים ואם יופסק לגמרי ג"כ לא הי' מתהווה אות האל"ף אלא צ"ל בחי' התפשטות הקול לאחר צמצומו. ונמצא יש כאן ג' דברים צמצום והתפשטות ובחי' ממוצע שמחבר הצמצום והתפשטות וישתוו כי ב' הפכים המה כידוע והז' בחי' ג' קווין תג"ת שעל ידם יתהווה האות. וגם הרי מובן שמפני התהוות האותיות שבא

להודיע לבנה"א גבורותיו: תהלים קמה, יג.

כ"ב עם הדרת מלך: משלי יד, כח.

אין מלך בלא עם: בחי' וישל לה, ל. וראה הנסמן במאמרי אדה"ו פרשיות התורה ח"ב ל"ע תרלא.

קול ה' בהד"ר: תהלים כט, ד. וראה בהבא לקמן ע' א"ד וא"לך.

אחר בחי' התכללות דג' קוין הנ"ל ע"כ יבואו בריבוי חלקים שונים והוא ריבוי הצירופי של האותיות. וא"כ הקול של הדיבור אינו דומה לקול פשוט הנ"ל דבקול הפשוט אין בו בחי' התכללות מצמצום והתפשטות כלל שהרי הוא קול פשוט שאינו אלא בחי' התפשטותו רק שהוא מורכב הרכבה פשוטה מא"ש ומים ורוח (אע"פ שאמ"ר ג"כ נק' חג"ת כי הרוח בחי' ממוצע לסבול ב' הפכים דא"ש ומ"ים, מ"מ אין זה בחי' התכללות מצמצום והתפשטות ממש) וע"כ לא נק' בשם רוח ממלא רק קול הדיבור דוקא [ו]לא קול הפשוט (וסיבת דבר זה מה שאין קול הדיבור בא רק אחר בחי' התכללות דג' קווין הנ"ל הוא בא מחמת שה' מוצאות הפה יש בהן ה"ג מנצפ"ך שמחלקות ומפרידות הבל הקול בבחי' התכללות מצמצום והתפשטות כנ"ל, ובחי' ה"ג כאלה יש ג"כ באותיות המחשבה שנמשך מן השכל ונק' ה"ג מנצפ"ך דאימא המפריד הבל הלב שממנו חושב במוח, אך המחשבה שמתהווה מן השכל מתאחד ונעשה עצם אחד עם השכל ומה שנראה השכל בהתחלקות אותיות המחשבה אין זה עצם המח' שבשכל אלא מצד המח' שבלא שכל שמשוטטת תמיד ונק' הרהור כו' וכמ"ש במ"א וד"ל).

ומכ"ז יובן למעלה גם בבחי' מלי דאצי' שנק' דיבור ונק' רוח ממלא כידוע שיש בה ריבוי בחי' הצירופי אותיות שבה' מוצאות הפה העליון וכמ"ש בס"י וקבעו בפה ע"י בחי' ה"ג מנצפ"ך המפרידים ההכל ועושה בחי' התכללות מצמצום והתפשטות הנק' חג"ת כו' כנ"ל, וז"ש קול ה' בהדר שבא בבחי' הידו"ר מחמת ריבוי התכללות ממדרגות וצירופים רבים, ולכך נק' המלי' בחי' שם ב"ן שהוא נ"ב גווינ' כמ"ש בסבא דמשפטים ורענא פולין' לחמשיין' ותרין' גווינ' כו' ומתחלקים לאין שיעור וכמ"ש כמראה הקשת כו' הוא מראה דמוית כבוד ה' [כו'] בריבוי גווינ' מחולקים, ולזה הטעם מתהווים רבוא רבבות נבראים שונים מפני ריבוי הצירופים כמ"ש בדבר ה' שמים נעשו ואז נק' רוי"ב ע"ם שהוא הדרת' מלי"ך דוקא, וזהו ענין כבוד הדר' מלכותו של בחי' מלי' דאצי' כשבא בריבוי צירופי' לאין שיעור כנ"ע דוקא וד"ל.

והנה פ"י הדר מלכותו לפי הנ"ל אינו בא רק מבחי' ריבוי הסתעפות וההמשכות בעולמות דוקא וכמ"ש ברו"ב ע"ם הדרת' מלי"ך, אבל הנה

בשם רוח ממלא: תרגום אונקלוס לבראשית כ. ז.

ה"ג מנצפ"ך דאימא: ראה לקמן ע' איכג ואילך.

מלי' . . . שנק' דיבור: ראה לעיל בחי' פ' ראה ע' שפכ. וש"נ.

בס"י [בספר יצירה] וקבעו בפה: ראה שם פ"ב מ"ג.

המלי' בחי' שם ב"ן: ראה עץ חיים שער (לט) מ"ן ומיד דרוש ז.

כמ"ש בסבא דמשפטים ורענא: ראה שם צ"ג סע"ב. מאמרי אדה"ו הקצרים ע' שפד.

כמראה הקשת . . . הוא מראה דמוית כבוד ה': יחזקאל א, כח.

בדבר ה' שמים נעשו: תהלים לג, ו. וראה גם לעיל ע' השצח.

באמת פ"י הדר מלכותו הוא מחמת עצמותו דוקא, והוא עדי"מ כאשר המלך ביופ"י והדר"ו יושב בהיכלו ברוממות עצמותו בישובו על כסא המלוכה בעטרה שע"ג ראשו שנק' כת"ר מלכותו והוא עיקר הוד מלכותו כידוע וזהו הנק' ג"כ הדר מלכותו למעלה, והיינו בחי' מל' דאצי' כמו שהיא למעלה מבחי' התלבשותה בכ"ע שהוא בחי' אור המל' מצד רוממות עצמותה המתנשא מימות עולם כידוע והיינו למעלה מבחי' הפרסא הנק' מסך המבדיל ומפסיק בין אור האצי' לכ"ע והאור דאצי' שמאיר דרך הפרסא והמסך בכ"ע נק' אור של תולדה כלומר בחי' הארה דהארה בלבד עדי"מ אור הנראה מן המסך שאינו אור עצמ[ו] כידוע, אבל הארת עצמות המל' שלא ע"י המסך הוא נק' הדר"מ מל' דוקא והוא כאשר המל' בוקע את המסך ומאיר על הנשמות ומלאכים שלא ע"י העלם המסך כמו בשבת וחודש שנא' והי' מדי חודש שבת כו' יבוא כל בשר להשתחוות לפני ה' ממש שלא ע"י העלם המסך הנק' פרסא, ואז נא' במלאכים כשתיים יכסה פניו ובשתיים יכסה רגליו ובשתיים יעופף פ"י פניו הוא בחי' המוחין חב"ד שבו ורגליו הוא בחי' נהי' שבו והיינו מפני שאין יכולים לקבל במוח[ו]ן והשגה מבחי' אור עצם המל' שלפני המסך כו' וע"כ בשתיים יכסה פניו בבחי' הביטול כו' משא"כ כשמקבלים דרך העלם הפרסא כמ"ש ועל ראשי החיות רקי"ע כעין הקר"ח כו' וכמ"ש במ"א וד"ל.

ואחר כל הנ"ל יובן שרש ענין ר"ה. כי הנה כר"ה הוא עיקר בנין המל' כידוע ובנינה הוא בשני אופנים הא' הוא בבחי' חיצוניות והיינו שמתפשט בכ"ע בריבוי צירופי אותיות כנ"ל שהוא הנק' ג"כ הדר"מ מלכותו כמ"ש ברי"ב ע"ם כו' וז"ש רז"ל אמר הקב"ה אמרו לפני מלכותו כו', ושרש בנינה הוא מבחי' הכת"ר והיינו שנק' כת"ר מל' שמקבלת [מכתר] עליון כמאמר כתר מלכות דאיהו כתר"ר עליון כו'. אך בחי' בנין כתר"ר זה במל' דאצי' הוא נמשך רק מחיצוניות הכת"ר דאצי' בלבד, אבל בחי' בנין המל' בבחי' הפנימי' היינו כמו שהוא בבחי' אצי' לפני המסך כנ"ל הוא בחי' המשכת רמ"ח אברים דמלכא שנק' רמ"ח מ"ע כנ"ל, וזהו הנק' הדר"מ מלכותו

המתנשא מימות עולם: ראה לקמן ע' תתקנא וע' תתקפג.

והי' מדי חודש [א] ליתא שבת כו' יבוא כל בשר: ישע"י טו, כג (בדילוג). ראה גם מאמרי אדה"א ויקרא

ח"א ע' מה. במדבר ח"ב ע' תרב. דברים ח"ב ע' ת.

בשתיים יכסה פניו: ישע"י ה, ב. ראה גם לעיל בחי' פ' ואתחנן ע' רסד.

ועל ראשי החיות רקי"ע: כ"ה גם במאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' קנט. ח"ב ע' תסט. במדבר ח"ב ע' שסו.

ראה יחזקאל א, כב. מאמרי אדה"א ויקרא שם וע' תג.

שריה כו' — וד"ל: ע"כ נמצא בכתי' ב.

בר"ה . . . בנין החול: נסמן לעל ע' תתמא.

אמר הקב"ה אמרו לפני מלכותו: ראה ראש השנה טז, א, לד, ב.

כתר מלכות דאיהו כתר"ר עליון: ראה תקוני ותר בהקדמה יו, א. מאמרי אדה"א פרישות התורה ח"ב ע'

תתיט.

בבחי' הפנימית שבמל' דאצ"י, ובנין זה נבנה במל' מבחי' פנימי' הכתי'ר הנק' עתיקא כו' וכמ"ש ויבן ה' אלקי' את הצלע כו' אחר הנסירה כו', והוא ענין השופר דריה כמ"ש עליה אלהים בתרועה ה' בקול שופר פי' עלה אלקים הוא בחי' המל' שעולה עד פנימי' עתיק ע"י קול השופר, וז"ש תקעו בחודש שופר כו' וד"ל.

(ביאור אם יתקע שופר בעיר)

להבין שרשן של הדברים הנ"ל. הנה מבואר בע"ח דבבחי' מל' דא"ס אין אנו רשאים לדבר בו [דהיינו] שאין אנו רשאים לומר בו קריאת שם מדה וספי' כמו שם מל' או חסד וחכמה וכה"ג, לפי שבבחי' אור א"ס הרי בחי' האור גיכ בבחי' א"ס כמו שהוא בעצמותו בשוה, כמ"ש רז"ל קודם שנברא העולם ה' הוא ושמו בלבד שמו הוא בחי' מל' דא"ס וגם שמו הוא שבבחי' אח"פ כמו עצמו[תו] וא"א לומר בו בחי' שם ספירה ומדה ומכ"ש בחי' התחלקות שנק' בשם פרצוף, וכל מה שיש בהשתלשלות דקו"ח עד מטה

ויבן ה' אלקי' את הצלע: בראשית ב, כב.

עליה אלהים בתרועה: תהלים מו, ה.

תקעו בחודש שופר: תהלים סא, ד.

שויה בחודש — כי וד"ל: א: כו, וביאור הדברים. ובבחי' זה מתחילה כתב. וביאור הדברים ואח"כ

מחקו וכתב וד"ל. ג: כו וד"ל.

להבין שרשן של הדברים: נמצא בכוך א' (105) ק, ב [ושם חסר עד לקמן ע' תתקמג שריה ראו. ומתחיל במאמר חדש: ראו כי אני]. ג' (817) קמג, א [בכותרת: ביאור ע"י — עיגולים וישרי!]. ג' (974) קנה, ב [רק חלק, ומתחיל מלקמן ע' תתקנב עד ע' תתקס]. ד' (1002) רנט, א. ה' (1084) נא, ב.

המאמר נעתק מכוך ה' ובין אריזיים ניתוספו תיבות או אותיות מכוך א' (ובמקום שחסר בכוך א') מכוך ד' ומכוך ג'.

דיה אם יתקע שופר בעיר וביאורו נמצא בכוך 1161 כט, א גוכ"ק כ"ק אדמו"ר האמצעי ונדפס (בשינויים — ע"י ר' ליב מוהלימוער) במאמרי אדה"ו אתחלך-לאוניא ע' קיח והביאור בע' קכ. ומאמר דידן מיוסד על

ביאור הנ"ל.

במאמר לקמן מצוין כנ"ל: למעלה, והכוונה לדיה אם יתקע הנ"ל שכנראה נאמר עם ביאור שלפנינו — אף שבהבחי' הנ"ל לא נעתק המאמר — ולע"ע לא נחברר אם גם דיה אם יתקע נאמר בתוסי' ביאור.

דבבחי' מל' דא"ס אין . . . לדבר בו: ראה עץ חיים שער' (מב) דרושי אביע פ"א. הנסמן לעיל בבחי' פ' ראה ע' שצ. מאמרי אדה"א ויקרא חיב ע' תתקכא. לקמן ס"ע תתקמו.

קודם שנברא העולם . . . ושמו בלבד: ראה מרקי דרבי אליעזר פ"ג. הנסמן במאמרי אדה"ו פרשיות התורה חיב לע' תתקע. ספר המאמרים בבחי' לגני ע' רא.

שמו הוא בחי' מל' דא"ס: ראה לקוסי תורה ויקרא בהוספות נב, רע"א.

מטה שהוא בא בכח' ריבוי התחלקות קווין ימין ושמאל ובפרט התחלקות פרצופים עד מל' דאצי' הכל הוא כלול בהעלם עצמו אא"ס זה בבחי' ההתכללות בלי שום ענין התחלקות כלל וכלל כו' להיותו [ב]בחי' ההעלם שכולל כל מה שעתיד להשתלשל מבחי' הקו עד סוף העשי' בגילוי כמו הכלל שכולל כל הפרטי' שמסתעפים הימנו כמ"ש במ"א, והוא הנק' מחשב"ה אח"ת הפשוטה בתכלי' האה"פ, ואע"פ שגם בחי' מחשבה זו הפשוטה הרי היא בבחי' ירידה מן העצמו' דא"ס ממש מאחר שהיא בחי' מחשבה כללית לכלול כל מה שיבוא לידי גילוי שאין זה ערך כלל לגבי העצמו' ממש שלא יתכן לקרות[ו] גם בבחי' סובב ומקיף כמו הכלל לפרטי' כידוע, הנה מ"מ הרי אמרו דהי' הוא ושמו בלבד דקודם שנאצל ונברא כו' הי' בחי' מחשבה כללית זו מיוחדת בעצמותו והי' גם שמו בלבד אין עוד מלבדו כמו שעצמותו אין עוד מלבדו ודל'.

ויובן כ"ז בתוס' ביאור, וגם להבין מ"ש בע"ה כשעלה ברצונו הפשוט כו', הנה מברשי אחזה כו', דהנה אנו רואים בחוש כאשר נפש האדם רוצה ברצון לדבר מה הנה יש כאן ג' מדריגות, הא' בחי' ההמשכה של הרצון שנמשך ממש לאותו הדבר הנרצה ומתלבש בו, ולמעלה מזה הוא ראשית הירידה מבחי' עצמו' הנפש שיהי' לו רצון זה, ולמעלה מירידה זו היינו בחי' עצם הנפש כמו שהיא טרם ירידתה מעצמותה הפשוט להיות לה רצון זה. ונמצא ג' מדריגות כסדרן מלמעלה למטה כך הוא, דבחי' עצם הנפש כמו שהוא הרי הוא למעלה מבחי' רצון דהיינו למעלה גם מבחי' התעורר[ו]ת לרצון ולא ירד ונתפשט מן הנפש מאומה עדיין גם לא בחי' התעורר[ו]ת לרצון שאינו רק זיו והארה בעלמא מעצמו' הנפש והוא במה שהנפש מאירה בהטי[ו]תה להתעורר להיות לה רצון לדבר, וא"כ בחי' התעוררות של הנפש להיות רצון הוא רק זיו הנפש המתפשט ממנה ואין לו ערך כלל לגבי עצמותה ממש כמו שהיא קודם שירד ממנה מאומה, אבל כשכבר נתעורר להיות רצון הוא בחי' זיו ואור עצם הנפש, והוא הנק' ראשית ירידת מהות הנפש להיות מקור לרצון, ועדיין אין מציאת רצון בגילוי גמור רק שממנו נמשך הרצון בגילוי. וא"כ מובן ג"כ שבחי' הרצון הנמשך בגילוי אין לו ערך לגבי בחי' ירידת אור מן העצם הנפש מקור גילוי רצון זה, שהרי גילוי רצון זה בא במציאת דבר מה ונמשך למטה כריחוק נבדל מן הנפש והוא באותו דבר הנרצה, משא"כ בחי' הטי"ו מהות הנפש להתעורר להיות לו רצון הנ"ל אינו עדיין במציאת דבר מ"ה ולא נמשך למטה עדיין כלל כו'. אך מ"מ יותר אין ערך לרצון הגלוי לגבי מקור

האה"פ: ד' האחדות הפשוטה.

מ"ש בע"ה כשעלה ברצונו הפשוט: ראה דרוש עגולים ויושר שם ענף ב. הנסמך לעיל בחיב פ' תצא ע' תקפז.

התעורר[ן]ת הרצון שנק' זיו הנפש משאין ערך לזיו הנפש לגבי עצמותה אע"פ שאינו רק זיו והארה בעלמא ומהות הנפש קודם הארתה היא למעלה לגמרי מבחי' התפשטות והארה כו' מ"מ לא יתכן לחלק בין העצם והגילוי זיו הזה וא"א לקרות שם מהות דבר בפ"ע לזיו זה היורד ממהות הנפש מאחר שנק' זיוו ואורו של העצם בחי' מראהו והתגלותו, וידוע הכלל בכ"מ שאין ההתגלו' רק לפי העצם, דהיינו שבכל התוארים שבמצמו' ישנותוה הגילוי זיו אל' בתוארים כמוהו דוקא, ואם אין העצם בבחי' מציאות דבר הנראה ובלתי מתחלק לפרטים וכיוצא גם בחי' זיו הארתו מתגלה בתוארים אלא שאינו נראה ונתפס במציאות כו' וגם בלתי מתחלק כמו התחלקות קווין ימין ושמאל כו', וכמו פרטי התחלקות הכחות חו"ב וחג"ת כו' שא"א לומר זה בבחי' העצמיות כמ"כ א"א לומר בחי' התחלקות קווין ופרטי התחלקות כחות כו' גם בבחי' גילוי זיו ואור הנפש בראשי' ירידתו מן העצם שהוא ג"כ עדיין בלי שום התחלקות וכלי מציא' ניכרת כמו העצמו' מאחר שנק' זיו אור העצמו' כו' וד"ל.

והנמשל מכ"ז יובן ג"כ למשכיל למעלה בבחי' מל' דא"ס שנק' זיו ואור העצמו' דא"ס כניל שהוא כדמיון אור וזיו [של] עצם הנפש למטה ממהות הנפש נבדל בערך מבחי' התפשטו' הארה זו כניל כך עצמו' הא"ס נבדל בערך מבחי' גילוי אור זה ואין לגילוי אור זה ערך כלל לגבי עצמו' ממש כמו שהוא טרם ירידתו בהארה זו כניל במשל, והוא בחי' ראשית ירידת עצמו' הא"ס בבחי' גילוי אור להיות מקור לרצון העליון שרש כל האצ"י כו', והוא מ"ש בע"ח כשעלה כרצונו הפשוט פ"י רצון פשוט הוא מקור רצון הגלוי דהיינו רק התעוררות לרצון ועדיין אינו רצון במציאות כניל במשל והיינו בבחי' מל' דא"ס שנק' מחשבה אחת כמארז"ל ה"י הוא ושמו בלבד שמו בגימ' רצון, והוא רצון הפשוט בתכלי' באח"פ שלא נמשך עדיין למטה כלל ולא יש שם בחי' גילוי דבר מה מאצ"י הספי' במציאות כלל וגם הוא בלתי מתחלק בבחי' התחלקות דחו"ב וחג"ת בבחי' קווין כלל אלא רק כל מה שבא לידי גילוי בקווין מבחי' רצון הגלוי מקור כל האצ"י כלול' בו כולם כא' בלתי שום התחלקות כלל וכלל כניל מטעם הנ"ל שכל פרטי הכחות המתחלקים מן הרצון הפשוט אח"כ המה בבחי' זיו הנפש שהוא ראשית ירידת המהות להיות רצון כולם בבחי' עצמו' הנפי"ש בדומה לה בכל התוארים שבאצ"י לפי שהגילוי הוא מעין העצם ואין ההתגלות רק לפי העצם מאחר שנק' זיוו ואורו כו'. וזהו הטעם האמיתי מ"ש בע"ח דמל' דא"ס אין

ש"ה למטה — התפשטו' . . . מבחי' : ד' ליתא. וכנראה נשמט מפני תיבות הדומות: מבחי' . . . מבחי'.
שמו כגימ' רצון: פ"י ע"ז חיים שער (ח) הק"ש ספכ"ח. מאמרי אדמו"ר אדמו"ר דברים ח"ב ע' שסח. וש"נ. במדבר
ח"ב ע' שעה. וש"נ.
ש"ה התוארים — שבאצ"י: בד' שבעצם.

אנו רשאים לדבר בו בחי' שם מל' או שאר ספי' ופרצוף כנ"ל וכמ"ש הי' הוא ושמו בלבד וכנ"ל וד"ל.

אך הנה זהו דוקא בבחי' מל' דאיס' להיותו בחי' התגלות העצמו' דוקא כמו שהוא כו' כנ"ל, אבל יש בחי' התגלות שהוא היפך בחי' התגלו' זאת הדיינו שאין ההתגלות מגלה העצם כמו שהוא שאז גם הגילוי [הוא] בבחי' איין והעלם גדול כמו העצמו' אלא בהיפך שהגילוי בא בבחי' יש ודבר מה לפי שאינו רק מגלה העצם להיות נראה ונגלה בבחי' יש גמור, כמו עדימ' גילוי המדות בדיבור בצירופי אותיות שהתגלות של אותיות מראה ומגלה עצם המדות בשינוי מהותם העצמי שהוא בבחי' התחלקות אותיות רבות שהרי בעצמי' המדות ומהותם אין בהם בחי' התחלקות אותיות כלל וכלל, והוא לפי שציקר ענין גילוי הדיבור הוא רק להיו' המדות נרא' בבחי' יש ודבר שלא כמו שהוא בעצם מהותם, וע"כ אנו רואים שהתגלות המדות כשבאנן בגילוי' בדיבור המה נרא' בשינוי גדול מכמו שהן בעצם ולא מיני' ולא דוגמתו כלל בכמה מיני' תוארים שבמדו' שמשתנים בדיבור עד שיוכל להיות הגילוי בדיבור בהיפך מכמו שהמדה בעצם כמו איש טוב וחסד בעצם שמדבר דברי אכזריות לרע כמו יוסף עם אחיו דכתיב וידבר אתם קשות וכן להיפוך שבא מדה"ד שבעצם בדיבור בהיפוך לדבר דברי חסד וכיוצא, וכ"ז מפני שענין גילוי הדיבור אינו בחי' התגלות העצם אלא רק גילוי לבחי' יש ודבר דוקא שהוא ענין היפך התגלות העצם הנ"ל וד"ל. ובזה יובן הדוגמא למשכיל למעלה ההפרש בין בחי' מל' דאיס' שהוא בחי' התגלות העצמו' דאיס' הוא ושמו בלבד כנ"ל, דגם שירד אור מעצמותו הזיו' הזה דומה לעצמותו ככל תוארו' בבחי' אחי"פ, ובין בחי' מל' דאצי' מקור כל עולמות הנפרדי' בבחי' יש מאין שהן [ג'] עולמות בי"ע בכלל שהוא הנק' בחי' ההתגלות דעיס' דאצי' בבחי' דיבור העליון שמגלה האורות העליוני' בחי' חויב ומדות דאצי' כידוע. אמנם בחי' גילוי זה הוא בחי' ההתגלו' דמדות בבחי' יש ודבר כמשל הנ"ל בדיבור התחתון שמגלה המדות שאינו מגלה כמו שהמדות בעצם אלא בשינוי מהותם כו', וע"כ יוכל להיות התהוות בע"ג בתכלי' מבחי' דיבור העליון כמ"ש בדבר ה' שמים נעשו כו' וכמו ויאמר אלקים כו' כידוע, ואם הי' בחי' גילוי זה דדיבור העליון בבחי' התגלות העצמו' כ"ש דוקא כנ"ל בבחי' מל' דאיס' הרי לא הי' באפשרי להיות הסתעפות התהוות בע"ג מגילוי אור זה משום דגילוי זה ג"כ בבחי' בלתי בע"ג בבחי' האצי' כמו מדו' דאצי' ממש והי' הכל בבחי' ההמשכה בלתי בע"ג כו' כנ"ל במל' דאיס' שא"א לומר בו מציאות דבר מה להיותו דומה אל העצמו' כו', אבל להיותו בחי' התגלות ליש דוקא ע"כ נעשה מקור להתהוות

וידבר אחס' קשיות: מקץ מב. ז.

בדבר ה' שמים נעשו . . . ויאמר אלקים: תהלים לג, ו. בראשית א. ג.

כ"ש: בד' כמו שהוא.

יש גמור בע"ג, והוא מ"ש בע"ח דהמל' מסתרת בראש הבריאה ונעשי' ראש לשועלים כו' ודיל.

אך הנה כתיב אני ראשון ואני אחרון וידוע דקאי בבחי' מל' דאצי' אני אחרון ששרשה במל' דאיס שנק' אני ראשון מטעם הניל שהוא בחי' ראשי' ירידת מהות ועצמו' האאיס כו', ולכאורה זה סותר לענין הפרש הניל בין מל' דאיס למל' דאצי'. אמנם האמת הוא דיש ב' מדרגות במל' דאצי', הא' בהיותה מסתרת בני"ע שהוא בחי' התגלות הדיבור להיו' מקור לבי"ע כניל, והב' בחי' מל' דאצי' כמו שהיא בבחי' האצי' קודם שנעשי' ראש ומקור לבי"ע שנק' ע"י דבריאה שהוא בחי' גילוי המדות דאצי' בבחי' התגלות העצמו' כמו שהוא כו', וע"ז אמר דאיהו וחייהו וגרמוהי חד [ד]העצם והגילוי א' כניל במל' דאיס והיינו שאנו אומרים אתה הוא קודם [שנה"ע] כו' בלי שינוי מהות כלל, משא"כ בחי' הסתר המל' בבי"ע כו'. וזהו שכתוב אני ה' לא שניתי וקאי בבחי' מל' דאצי' ששרש[ה] מגיע עד רום המעלות בתחלת כל ההשתלשלות שהוא בחי' מל' דאיס שנק' ג"כ אני ה' בחי' התגלות העצמו' דאיס משום דנעוץ תחילתו בסופן מאחר דאיהו וחייהו וגרמוהי כולא חד ממש כו'. וזהו ג"כ מ"ש אני ראשון מל' דאיס ואני אחרון כולא חד וכמ"ש ראו כי אני הוא שאין הפרש כלל בין אני דמל' דאיס לאני דמל' דאצי' מאחר שהוא בחי' התגלות העצמו' כ"ש ואיהו וחייהו חד כו' ודיל (ומ"מ בבחי' המל' דאצי' הרי יש בחי' עליו' וירידות לפעמי' מסתת' בבריאה ולפעמי' באצי' כו' אבל מל' דאיס לעולם כלול ומתאחד בעצמו' ולכאורה איך אמר ראו כי אני [אני] הוא ממש כו', אך הענין הוא דע"י צמצום הנק' מקי"פ נראה אור במל' דאיס כמ"ש באורך נראה אור בבחי' קו"ח כידוע ואי"כ הרי בחי' עליו' וירידות במל' דאיס כמו במל' דאצי', וז"ש ראו כי אני הוא ואין אלקי' מבלעדי שמרמז על בחי' ההסתר שנק' אלקים כמ"ש במ"א וד"ל).

מ"ש בע"ח דהמל' . . . ראש לשועלים: ראה שם שער (מו) סדר אבי"ע פ"ד. הנסמך לעיל כתיב פ' ואתחנן ע' קעט.
 אני ראשון ואני אחרון: ישע"י מד, ו. ראה גם שער האמונה פ"ד. לקמן ע' אי.כ. מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תקנז.
 שו"ה ראשי' — האאיס: ב"ד: (ה)איס.
 דאיהו וחייהו וגרמוהי חד: ראה תקוני זרז בהקדמה ג, ב. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תנן בהערה.
 במדבר ח"ב ע' שנט.
 אחה הוא קודם (שנה"ע): נסמן לקמן ע' תתקפג.
 אני ה' לא שניתי: מלאכי ג, ו.
 ראו [ב"ד]: ליתא] כי אני הוא: נסמן לקמן ע' אי.כ.
 באורך נראה אור: תהלים לז, י.
 שו"ה ראו: מכאן מתחיל בוך א' (וכ"ה התחלת המאמר שם).
 ההסתר שנק' [א]: דשם] אלקיט: ראה ד"ה ויקח קרח במאמרי אדה"א במדבר ח"ד (נמצא בדפוס) פסקא: וזהו שאין זולתו.

והנה מבואר באד"ר דקדו"ש הוא בחי' ת"י נימין דהיינו הוי"ו דקדוש שהוא בחי' המשכת שער' כמ"ש קדוש יהי' כו' כלומר משיכות' דאחמשך ממלאכ קדישא [כו'], דכל שער' ענינה בחי' המשכה מצומצם [מת ב] בחי' דילוג הערך דוקא כמו שמורה ציור אות הוי"ו שהולך בצמצום ודקות בראשו יו"ד והולך ונמשך בקוצר ודקות מאוד כו' וכך הראש ומקור דשערה הוא יניקות שרשה בגומא א' והולכת ונמשכת בחיות מועט מצומצם מאוד שאם יחתך אינו מרגיש כאב כלל רק בהמשיך אותה ירגיש בשרש יניקתה איזה הרגש כאב מעט, והוא להי"ו כי יניקו' החיות שנמשך בשערות הוא מבחי' מותרי הלחלוחי' שבמוחין עצמם כידוע ומבואר במ"א. והדוגמא מזה יוכן למעלה בדרך כלל בענין המשכ' בחי' שערות למעלה שהוא דוקא אור השפע הנמשך בבחי' דילוג הערך מן עצם מהות המשפיע להי"ו התהוות דבר מה שאינו מערכו כלל וכלל הוא הנמשך מבחי' שערות שאינו מבחי' עצמותו כלל מפני שמבחי' אור עצמותו לא הי' באפשר להיות התהוות דבר כזה שאינו מערך מהותו כלל רק ע"י בחי' המשכה מצומצמת כמו בחי' שער' דוקא, וכמו ענין התהוות הנבראי' בע"ג מבחי' מל' דאצי' שהוא בחי' אלקי' בלתי בע"ג כו' כידוע שאין ערך כלל ביניהם ע"כ א"א שיהי' התהוות בע"ג מעצמות המל' מבחי' או"י שבה כ"א מבחי' המשכ[ות] שערות דנוק' שנק' נימין כמ"ש במ"א בענין כרחל לפני גוויז' כו', והוא ענין האותיות ג"כ. דהנה בחי' גילוי האותיות בהבל הפה דומה ממש לצמצום יניקה הבא[ה] דרך עלול השערה כי עבר הבל הפה דומה לעצם השערה שבו עובר חיות מצומצם מבחי' כח ועצם הדיבור הרוחני שבה' מוצאות עד שנמשך לזולתו דרך עבור העולם הנפרד מעצם כח הדיבור שבנפש לגמרי, [ו] כך הוא למעלה בבחי' דיבור העליון דבר ה' [ו] רוח פיו ית' שממנו נתהוו כל הנמצאים [הוא] בחי' חיות ואור אלקי מצומצם מאור הנמשך בבחי' גילוי אותיו' הדיבור כמו יהי אור יהי ריקע, והי' ממש כמו צמצום יניקות החיות שבתוך השערות וכמ"ש במ"א באריכות, והיינו להי"ו כי צריך להי"ו המשכת נבראים בבחי' דילוג הערך

באד"ר דקדו"ש . . . ת"י נימין: זה נשא קחת, סעי"ב. ראה לקוטי תורה שיר השירים לו, ד. ביאורי הזהר תוריע ע, סעי"ג בשם העי"ח.

שיה ותנה — ת"י נימין: ב. ת"י: ד. חכמה.

כמ"ש קדוש יהי: נשא ה. ה.

שער' . . . דילוג הערך: ראה לקוטי תורה שם. ומקבילו בספר המאמרים תקס"ח ח"א ע' רצה. סה"מ תקס"ח דלקמן.

הוי"ו . . . בראשו יו"ד: ראה גם לעיל ע' תתקב.

שער' . . . אינו מרגיש כאב . . . הלחלוחיות שבמוחין: ראה ביאורי הזהר תוריע טט, ד ומקבילו בספר המאמרים תקס"ג ח"א ע' שכת. סה"מ תקס"ח ח"א ע' קצד. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' השען. וש"נ. דברים ח"ב ע' תקלא.

בענין כרחל לפני גוויז': ישעי' נג, ז.

שיה האותיות — עולו . . . עבר . . . עובר: אב"ד: חלל . . . אב"ד: איר . . . איר. אותיו' הדיבור . . . החיות שבתוך השערות: ראה אמרי בינה שער התפילין כב, ג.

מאוד להיות שהתהוות בע"ג הוא בחי' תכלי' הירידה במדרגה להיו' מהות נפרד ויש בע"ג הוה ונפסד שאינו מערך בחי' אלקות כלל וכלל, ע"כ צריך להיות בחי' ההשפעה מאלקות ג"כ מעין זה שהוא בחי' הדילוג והירידה ממהות למהות אחר שאינו מערכו כלל והיינו בחי' המשכה דשער[ות] ואותיות הנ"ל. וכמ"כ יובן הכלל בכל השתלשלות המשכה מעילה לעילה שלא בערך העצמו' כלל שצריך להיות ע"י המשכות שערות וכה"ג ולא מבחי' עצמיו', משא"כ כשהשפעת העילה נשפע ונמשך בקירוב הערך אל העצמו' אזי נמשך מבחי' עצמו' דמשפיע מבחי' האור והכלי שבו ולא בבחי' דילוג כשערות וכה"ג וד"ל.

ומענין זה יובן ענין א' שלכאורה נראה כסותר א"ע בסדרי ההשתלשלות העולמות, דלפעמים אמר בע"ח בסדר השתלשלות הפרצופים העליוני' דמבחי' נה"י דאי"ק נעשה ג"ר ומוחין לע"י ומבחי' נה"י דע"י וא"א נעשה ג"ר לאו"א וכן מנה"י דאו"א נעשה מקור לז"א וכן מז"א לנוק' כו', ולפעמים אמר בסדרי ההשתלשלות שהוא בבחי' שערות דבחי' שערות דאי"ק נעשה מקור לע"י וא"א ומבחי' שערות דע"י וא"א נעשה מקור לאו"א כו' ועד"ז מאו"א לז"א עד שבחי' שערות דז"א נמשך מהם מקור לנוק' כו', והרי השערות הוא בחי' המשכה נבדלת בערך כניל ובחי' נה"י הוא בחי' המשכה מן העצמיות יותר כידוע, וא"כ לכאורה נראה כסותר וא"ז כו'. אך הענין הזה יובן ע"פ הקדמה הנ"ל בבחי' השערות שהוא בבחי' השפעה שלא בערך העצמות דוקא, וכך הוא למעלה דבבחי' השפעה והמשכ' מפרצוף העליון לפרצוף התחתון בשביל השפעת דבר נבדל בערך מן עצם המשפיע אזי נמשך [ב]בחי' שערות דוקא, כמו מבחי' ע"י וא"א לאו"א נמשך בבחי' י"ג מזולת נשק' [י"ג] תק"ד שהוא בשביל המשכ' מוחין לאו"א רק בשביל השפעה נבדלת בערך והוא כדי להיות נושא עון הנבראים וכה"ג, וכמ"כ משערות דז"א לנוק' בשביל תוס' המשכה ושפע לבי"ע בבחי' הגבול והתכלית כמו להוסיף ט"ו שנים לחזקיהו ולהיות לשרה ולד וכה"ג בכל הנהגות העולמות דבי"ע בריבוי אור ושפע המוגבל כו', אבל בחי' האור והשפע שנמשך מפרצוף העליון לפרצוף התחתון כשביל עצמו ומהותו היינו להאיר בעצם או"כ שבו וכמו בתוס' הארת המוחין לעצמו וכה"ג ולא בשביל שפע נבדל מן העצמיו', כמו השפעת א"א באו"א להיות באו"א בחי' תוס' מוחין חדשים וכן מאו"א לז"א להיו' בז"א מוחין חדשים לעצמו וכן מז"א לנוק', הנה השפעה כזאת אינה באה בבחי' ריחוק הערך מן המשפיע מאחר שכל עולו קרוב בערך אל העילה להיות כי ממנה נתהווה כידוע, [עד]

שרה ומענין זה . . . א"א: אכ"ב: ועם ענין זה. ד: וכו' . . . ב"ד: אחר.

אמר בתיב . . . דמבחי' נה"י דאי"ק: ראה שם שער (ח) דרושי הנקודות פ"ב. מבוא שער"ם שיב ח"א ספ"א.
ט"ו [אכ"ב: ליתא] שנים לחזקיהו: ישע"י לת, ה.

דמבחי' מל' שבעליון נעשה כתר לתחתון כו' ע"כ בחי' השפעה באה ג"כ בבחי' קירוב הערך דהיינו מבחי' עצמיות דמשפיע רק שהוא מבחי' האחרונה שבעצמות שהוא בחי' [נהי' שבו, והיינו מה שאמר בע"ח בכמה דוכתי שבחי' נהי' שבעליון נעשה בחי' מוחין לתחתון כמו מנהי' דא"ק נעשה מוחין לע"י כו' עד שבחי'] נהי' דו"א נעשה מוחי' לנוק' כניל, אבל בשביל המשכה לבי"ע מבחי' המל' הוא שאמר דמבחי' שערות דו"א נמשך לנוק' מטעם הניל, ושני הענינים אמת ולא סתרי אהדדי כלל וד"ל.

וְעַם כָּל הַנִּיל יוֹבֵן גִּיכ עַד רוּם הַמַּעֲלוֹת דֵּהֵינּוּ בַּבְּחִי' ת"י נִימֵן בְּגוֹלְגַלְתָּא דֵּאִיא שְׁנָק' קְדוּשׁ בּוּי"ו כְּנִיל שְׁהוּא בַּחֲבִי' הַהַמְשָׁכָה וְהַשְּׁפָעָה בְּדִילוּג הַעֶרֶךְ מֵאוֹד כְּמוֹ עַי אֹתוּת כְּנִיל מַבְחִי' מִל' דֵּאִיס אוּ מִל' דֵּאִיק, וְכַמְּכִי נָק' קְדוּשׁ [פַּעַם ב' מַבְחִי' אִיא לֵאוּיא וְהוּא עַי בַּחֲבִי' שְׁעֵרוֹת דֵּאִיא לֵאוּיא כו' וְכַמְּכִי] מֵאוּיא לֵוִיא עַי בַּחֲבִי' שְׁעֵרוֹת כו', וְדֶרֶךְ כָּלֵל גִּפּ קְדוּשׁ הֵן ג' מִיְּנֵי צִמְצוּמִים [הַמְצַמְצָמִים בַּבְּחִי' שְׁעֵרוֹת מַעִילָה לַעִילָה בְּשִׁבִיל הַשְּׁפָעָה שְׁהוּא בְּרִיחֻק הַעֶרֶךְ דּוּקָא כְּנִיל, וְכַמוֹ שֶׁהַמְּלֹאכִים דְּבִי"ע אוֹמְרִים גִּפּ קְדוּשׁ שְׁהֵם ג' מִיְּנֵי צִמְצוּמִים] דְּבִי"ע דֵּהֵינּוּ מַבְחִי' עַי דְּבִרְיָא' לֵאוּיא וְפִיב מֵאוּיא לֵוִיא דְּבִרְיָאָה וְפִיג מוּיא לְנוּק' דְּבִרְיָאָה, וְכַמְּכִי עַי דִּיצִי' לֵאוּיא דִּיצִי' כו', וִישׁ גִּפּ קְדוּשׁ בְּכָל עוֹלָם, וְכֵן הוּא ד"כ בְּבִרְיָאָה יֵצִי' עֲשִׂי' כִּידוּע דֵּאוּיא בְּבִרְיָאָה וְזֵיא בִּיצִי' כו', וְד"כ יוֹתֵר הֵנָּה יֵשׁ בַּחֲבִי' בִּי"ע בִּאֲצִי' וְלַמַּעֲלָה מִן הַאֲצִי' עַד שֶׁבְּכָלֵלּוּ כָּל הַהַשְׁתַּלְשְׁלוֹת דְּקוּיָח כו' הֵרִי בַּחֲבִי' אִיק רֵאשִׁי' הָקוּ נָק' אִדָּם דְּבִרְיָאָה וְעַי וְאוּיא נָק' אִדָּם דִּיצִי' כו' וְבַחֲבִי' מִל' דֵּאִיס מֵאִיר דֶּרֶךְ בַּחֲבִי' אוֹתוּת וְשְׁעֵרוֹת לֵאִיק (כּוּ מֵאִיק לַעֲיֵי כו' כְּנִיל) שְׁהוּא בַּחֲבִי' אוֹתוּת [שְׁמֵן] הַעֲצָמִין וְבַחֲבִי' מִל' דֵּאִיס [מֵאִיר דֶּרֶךְ] הַנִּיל, וְהוּוּ עֵינֵן גְּלִיף גְּלִיפּוּ בַּחֲבִי' חֲקִיקָת אוֹתוּת דְּרִלֵּיא שְׁעָרִים שֶׁנִּשְׁאָרוּ אַחַר הַצִּמְצוּם דְּמִקִּיפּ כְּמִשׁ בִּס' עַמְהָ"מ וְכַמְּשׁ בְּמִיא, וְהֵינּוּ קְדוּשׁ בּוּי"ו שֶׁנִּמְשָׁךְ מַבְחִי' עֲצָמוּ אִיס שְׁנָק' קְדוּשׁ כו' וְהוּוּ וְשִׁמְךְ קְדוּשׁ כו', וְלַמַּעֲלָה מַבְחִי' הַשְּׁפָעָה דְּקְדוּשׁ בּוּי"ו הֵינּוּ מִשׁ בְּעִחַ דְּבַחֲבִי' מִל' דֵּאִיס שֶׁנִּמְשָׁךְ לְהוּת גִּר דֵּאִיק שְׁהוּא הַשְּׁפָעָה מַבְחִי' עֲצָם הָאוֹר דְּמִל' דֵּאִיס מַבְחִי' הָאֲחֵרוֹנָה שְׁבוּ וְלֹא מַבְחִי' אוֹתוּת שְׁבוּ לְכַד וְעַי אִמֵר בְּעִחַ דְּמִל' דֵּאִיס עֲצָמוּ אִין אֲנוּ רִשָּׁאִים לְדַכְר בּוּ כו', אֲבָל בַּחֲבִי'

מל' שבעליון נעשה כתר לתחתון: ראה עץ חיים שער (מ) כסא הכבוד פיב וסיה. לעיל ע' תשפ וע' תתק. ספר המאמרים תקפיה חיב ע' תרס. מאמרי אדה"א במדבר ח"א ע' לד.
בע"ח . . . שבחי' נהי' שבעליון . . . מוחין לתחתון: ראה שם שער (ח) דרושי הנסודות פיב. שער (טו) היווגים פ"א-ב.

ופיב . . . ופיג: ד' . . . ופעם ב' . . . ופעם ג'.

ד"כ: ד' דרך כלל.

א"ק . . . נק' אדם דבריהא וע"י וא"א [אב"ד: וא"א] נק' אדם ד"צ"י: ראה מאמרי אדה"א ענינים בתחלתו ובהנסמן לשם.

גליף גליפו . . . בס' עמתי"ם: וזה בראשית טו, א. ראה מאמרי אדה"א ויקרא חיב ע' תתקטו ואל"ק. ושי"ג. ושמן קדוש: נוסח תמלת העמידה.

אותיות שבו באין בהשתלשלות עד למטה מטה כנ"ל בענין רא"ו כי אני אני הוא כ"ו. ובוה יבון בתוס' ביאור ענין הנ"ל במל' דא"ס למל' דאצ"י כ"ו וד"ל (ובמ"א מבואר היפך כל ענין הנ"ל בקדו"ש בו"ו כ"ו כי פ"י הפשוט קדוש הוא ענין הבדלה בערך כמו אל תגע בי כ"ו והוא מורה על בחי' רוממות הערך דהיינו כאשר האור והשפע נמשך מבחי' רוממות הערך מבחי' פנימי' המשפיע שא"א לבוא למקבל רק ע"י בחי' שערות כמו מזל ונוצר שהוא נמשך מפנימי' א"ס ע"כ ממנו יונק אור אבא בבחי' ריחוק ודילוג משא"כ אר"א שמלבישי' לזרועות דא"א כ"ו כמ"ש במ"א, ולפ"ז בחי' הקדושה הוא בבחי' העצמו' יותר כ"ו וד"ל).

וזהו שרפים עומדים ממעל לו וקרא זא"ז ואמר קדוש כ"ו. הדנה ידוע שיש ג' מדרגות חיות הקודש ושרפים ואופנים, החיות בבריאה ושרפי' ביצ"י ואופנים בעשי', וזהו ההפרש בין חיות הקודש לשרפי' [ואופנים] שהשרפי' אומרי' קדו"ש בו"ו והחיות מקבלים [מבחי'] קד"ש עצמו שלא ע"י המשכת וי"ו בחי' שיערה. והענין הוא כידוע דבחי' החכמה נק' קד"ש וההמשכה בבחי' אותי' ונימין דחכמה נק' קדו"ש בו"ו כ"ו, וכמו שמל' דא"ס למעלה מעלה נק' קד"ש וקדו"ש כ"ו כך מל' דאצ"י שהוא בחי' ע"י דבריהא נק' קד"ש תתאה והמשכה מבחי' קד"ש דמל' נק' קדו"ש (כמ"ש למעלה בענין ג' צמצומי' דג"פ קדוש שהוא בחי' ב"ע כ"ו). והנה הטעם שנק' חיות' הקד"ש בלא וי"ו מפני שמקבלים ההשגה מבחי' קד"ש דמל' דאצ"י שהוא ע"י דבריהא, ואע"פ שגם במל' דאצ"י יש בחי' נימין ואותיות שעל ידם יוצא כל שפע ונבדל הערך כ"ו כידוע הכלל דכל שפע לדבר נבדל הערך צ"ל ע"י בחי' אותיות ושערות וא"כ למלאכים שנק' חיות בהכרח שיגיע אליהם דוקא בבחי' נימין ואותיות, אך עכ"ז הנימין ואותיות' הללו הן בבחי' האצ"י ומ"מ נק' קד"ש בלא וי"ו לגבי השרפים שמקבלים מבחי' מל' דבריהא שהוא ע"י דיצי' שנמשך שם בחי' אותיות ונימין ממש כ"ו ונק' קדו"ש בו"ו ממש לגבי בחי' מל' דאצ"י, וכמ"ש למעלה באריכות דשפע העליון לתחתון בשביל דבר נבדל כמו השפע למל' דבריהא שהוא ע"י דיצי' בשביל ההמשכה לשרפי' שביצי' צ"ל ע"י בחי' שערות, והיינו וקרא זא"ז וא' קדוש כ"ו, וג"פ קדוש הן ג' מיני

קדוש הוא ענין הבדלה: נסמו לעיל ע' תחק.
 אל תגע [תצ"ע] ב' [א': כ"ו. ד': ליתא]: וכיה לעיל בחיב סי' ראה ע' תס.
 מזל ונוצר . . ממנו יונק אור אבא . . אר"א שמלבישי': ראה סידור סדר הגדה רצה, סעי' וא"ל.
 שויה נמשך — מפנימי' [א"ד: מבחי'] א"ס [ב': ליתא. ד': הניח מקום פני].
 שרפים עומדים ממעל לו וקרא זא"ז ואמר קדוש: ישע"ה ה' ב. ג.
 חיות . . ושרפים ואופנים . . בבריאה . . ביצ"י . . בעשי': ראה מאמרי אדה"א וקרא ח"א ע' מד. ושינ.
 מדבר חיב ע' תד. ע' תכה. ושינ. דברים ח"א ע' רסג. ושינ. חיב ע' תפו. לקמו ע' איעה.
 החכמה נק' קד"ש: נסמו לעיל ע' תחקב.
 שויה מל' — בשביל . . לשרפי': ד': ליתא.

צמצומי דמלי דאצי בני"ע בכלל, ובפרט יש בחי בני"ע בכל עולם גם ביצי ששם השרפים ע"כ אומרים ג"פ קדו"ש כידוע וד"ל.

ולהבין בתוס' ביאור ההפרש שבין קד"ש לקדו"ש והטעם שאין החיות אומרי קדו"ש אלא השרפים דוקא אע"פ דלכאורה הי' מהראוי שגם החיות יאמרו קדו"ש בערך צמצום קבלתם בבחי' ההמשכה מקדש דמלי דאצי" כו'. אך הענין הוא דאין החיות יכולים לומר קדו"ש אלא השרפי" דוקא להיות שיש הפרש בין ההשפעה שנמשך ומאיר לחיות להשפעה שנשפע לשרפים. דהנה בחי' ההשפעה האלקי שמאיר לשרפי" הוא נמשך ומתקבל בתוך כלי השג' לפי ערך קבלתם לפי שבחי' האור והחיות האלקי הנמשך להם מתצמצם מאוד שיבוא רק לפי ערך כלי הגבלתם בלבד כו', והיינו ע"י בחי' אותיו' ושערות המצמצמים ומסתירי' האור עד שלא יושג רק בצמצום גדול רק לפי צמצום כלי הגבלת השגתם, ולזה הטעם הרי האור האלקי הזה הבא אליהם נתפס ממש בכלי השגתם ונחלק אורו בהם בבחי' גילוי גמור, רק מה שאומ' קדו"ש הוא על בחי' עומק המושג שאינו נתפס בהם שהוא מובדל בערך כו', ואם לא היו משיגים כלל איך יאמרו קדו"ש מובדל, ואדרבה מזה הוראה שמשגיג' לפי ערכם רק המופלא מהם בבחי' מקיף לא ישיגו ויאמרו קדו"ש כידוע. ויש בתיבת קדו"ש ב' ענינים הפכים א' הקדש שהוא ההבדלה בערך למעלה מן ההשגה והב' הוי"ו דקדו"ש שנמשך האור ונתפס בהם ממש.

וזהו מ"ש שרפים עומדי' ממעל לו ואמר בזהר ממעל לשכינת' כו' דהיינו ממעל לבחי' אור האלקי המתצמצם בהם, להיות שהאור האלקי המתצמצם לפי ערך כלי השגתם הרי כלי השגתם מכסה ומקיף על בחי' הארה מצומצמי' זו שבתוכם, כמשל חיות הנפש בכלי הגוף שגם שהבשר והאברי' אין להם חיות עצמי רק מה שמקבלי' חיות מן הכח החיות שבנפש המתלבש ומתצמצם מ"מ לאחר שנתלבש חיות הרוחני בבשר ואבר הגשמי הרי החיות הרוחני נסגר ונעלם בבשר והבשר מכסהו ומקיפו מכל צד ולא נראה כלל כו', [אז] עד"מ השגת התלמיד שתופס היטב שכל וסברא שהשפיע לו רבו ובודאי אין ערוך כלל להשגת התלמיד לגבי השגת הרב לאותו השכל והסברא שהרי לא קאי אינש אדעת' דרבי' כו' מ"מ לאחר שנתצמצם סברת

שרפים עומדי' . . ואמר בזהר ממעל לשכינת' ראה ספר המאמרים תקס"ח ח"א ע' שלא. עטרת ראש דרוש לשית ע' מא. ספר המאמרים תרנ"א ע' רלה. תרנ"ו ריש ע' של. תריס ע' תג.
מובא בכ"מ בשם הזהר, ומהם: ביאורי הזהר אחרי עת, א, נעתק בבאיזהו להצ"צ — כ"ד א — שם ע' שעו. סרימ תקס"ח ח"א ע' רטו; ע' רכה; ע' שלא. תקס"ט ע' קעט. עט"ר שם. דברים ח"א ע' שג. ובהנסמן להנ"ל. סה"מ תרמ"ו ע' תח. תרנ"ה ע' ריב. תריס ע' תג. ובאור התורה אמר כ"ד ב' ע' תחלב כסופו; וע' בזהר פ' אחרי [עט, ב].

שהרי לא קאי אינש אדעת' דרבי' נסמו לעיל ע' תתקכה.

הרב בצמצום כלי התלמיד הרי נתפסת בתוך שכל והשגת התלמיד המצומצם כמים הנתפסות] בכלי ושכל התלמיד מכסה על השגה זו שקיבל מרבו ומקיפה מכל צד עד שנק' התלמיד בשם בעל ההשגה אע"פ [שכמו] שההשגה היא כ"ש אצל הרב נפלאה מערך התלמיד כו' וז"ל.

וכמ"כ יובן למעלה במ"ש שרפי' עומדי' ממעל לשכינה שנתצמצם בהם אע"פ שאין ערוך לצמצום זה לגבי עצם אור האלקי שמאיר עליהם מ"מ לאחר שנתצמצם בתוכם עומדים ממעל לו כו'. וזהו מ"ש בזהר על השרפים דמההוא נהורא דנהיר עלייהו המה מתפעלים ברשפי אש תשוקה גדולה תמיד [וע"כ] נק' שרפים כו'. והענין הוא כי עיקר התפעלותם הוא מההוא נהורא האלקי' המהוה אותם [תמיד מאין ליש והיינו מהתבוננות עצמותם במה שהמה רואים א"ע חיים וקיימים בקיום תמידי מאין ליש מההוא נהורא דנהיר עלייהו תמיד שהוא המהוה אותם תמיד מזה עצמו המה מתפעלים מאד, והוא התפעלות תמידי מפני שתמיד משיגים אור האלקי המהוה אותם] ולכך אומרי' קדוש כל היום בלי הפסק כלל, וזהו ומקבלין דין מן דין ממש דהיינו בחי' הארה האלקי' שנמשך להם מעילה לעלול כו'. ושרש ענין ד"ז הרי הוא ענין התפעלות המסתעפת מאמצעות ב' ענינים הא' אור [ה]אלקי והב' מה שהוא חי וקיים תמיד מהאור האלקי ומתחבר' ב' ענינים הללו בהשגה א' דהיינו ממה שאור אלקי מחי' אותו תמיד כו'. ודוגמא לד"ז הוא מה שמצינו באברהם אע"ה שהכיר את בוראו כהיותו בן ג' שנים אע"פ שהשגתו מועט [בן] כי תחלה הי' סבור שהשמש והירח אלקי' כמ"ש במדרש, אך הנה בחי' עיקר התפעלות שלו הוא מפני שהשיג אור אלקי המהוה את כל העולם שמים וארץ וכל צבאם ע"פ פשוט וא"כ גם [מה] שהוא חי וקיים וחיות כל העול[מות] הוא נמשך מחיי החיים תמיד בלי הפסק ואם לאו אין לכל העולם קיום ומציאות אפי' רגע [א'] מזה נתפעל תמיד בלי הפסק ג"כ ולא הסתיר לו חומר גופו כלל להי' כי זה הוראה על היות שרש מחצב נשמתו ממדריגה עליונה ביותר כי כל מה שמתפעל יותר מהתבוננות עצמו קבלתו החיות מאלקי' כניל זה מורה על שאין מסתיר לו

כ"ש: אג: כמו שהיא.

אומרי' קדוש כל היום: ראה גם לקוטי תורה שיר השירים כט, ב ובתוספו במ"מ לשם [הוצאת תש"ה ואילך]. פירוש המלות מא, א. מאמרי אדה"א במדבר חיב ע' תתנט. ושי"ן. ומקבלין דין מן דין: תרגום יונתן ישע"י ו, ג. ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' טז: דברים ח"א ע' קנה. ושי"ן.

ד"ז: ב: דבר זה.

באברהם . . . שהכיר את בוראו . . . בן ג' שנים: נדרים לב, סע"א. ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' פ. ושי"ן. חיב ס"ע תתנט.

תחלה הי' סבור שהשמש והירח אלקי' כמ"ש במדרש: מובא ברבנו בחיי לך טו, ז בשם מדרש. שו"ה הפסק — ואם . . . הפסק: ב"ד: כלל. וכנראה נשמט מפני תיבות הדומות . . . הפסק . . . הפסק. ותיבת כלל שיכת אחרי תיבת הפסק הב'.

חומר גופו כ"כ והוא מצד התגברות אור הנשמה האלקי, וכמ"ש במ"א שכל אדם אם ה' אור נשמתו מאיר בו כ"ש למעלה בע"ס דבי"ע ולא ה' חומר גופו מחשיכו על ההיפוך מאלקות ה' מתפעל בהתפעלות תמיד מהתבוננות חיות עצמותו מאלקי כנ"ל באברהם וכמ"ש לאהבה את ה' אלקיך כי הוא חיי"ך ממש. ועד"ז הוא ענין התפעלו' השרפים שאומרי' קדוש כל היום כנ"ל וד"ל.

אך [הנה] בחי' התפעלות חיות הקד"ש הוא למעלה מהתפעלות השרפי', דהנה בחי' האור והשפע אלקי הנשפע ונמשך על חיות הקד"ש אע"פ שנמשך ג"כ בבחי' אותי' ושערות אבל הוא בבחי' עצמי' ופנימי' המל' יותר, וע"כ אנו אומרי' המתגאה על חיות הקד"ש בבחי' התנשאות דמל' שהוא בחי' כתר מל' שמאיר בחכמה והוא הנק' קד"ש תתאה כנ"ל ובחי' ההתנשאות הוא היפך בחי' ירידה וההשפלה שהוא בחי' הצמצום אור שיורד ומתצמצם בשרפי' כנ"ל והוא ענין או"מ דמל' המתנשא על החיות. ולזה הטעם יובן שאין בחי' התפעלו' דחיות הקד"ש מהתבוננות כנ"ל בשרפי' בבחי' חיות עצמם מהאור האלקי המהווה אותם מאחר שהוא מתנשא ומתגאה עליהם בבחי' מקיף כנ"ל ולית מחשבה דלהון תפיסא בי' כלל, ולא כמו השרפי' שעומדי' ממעל לשכינה מפני שמשיגי' אלקות המתצמצם בהם כנ"ל שזהו עיקר התפעלות השרפי' כו', אבל התפעלות החיות אינו מעצמו' קבלת החי' אלא רק מצד בחי' אור האלקי עצמו שהוא בחי' פנימי' המל' שמתנשא עליהם בבחי' מקיף ואין ההשגה נתפסת בהם בבחי' או"פ כלל משום דבעצמו' מדת המל' לית מחשבה דבע"ג תפיסא כלל וכמאמר איהו תפיס ככולהו עלמין ולית מאן דתפיס בי' כו' רק בבחי' מקיף מרחוק נראה עליהם, וע"כ איא לחיות הקד"ש לומר קדוש בבחי' גילוי המשכה מקד"ש זה שנק' התנשאות כתר שבחכמה שאז ה' מתבטלי' ממציאותם לגמרי אלא השרפי' דוקא יכולי' לומר קדו"ש בוי"ז מפני שמתצמצם בהן האור בבחי' או"פ כו' וד"ל. וזהו והאופנים וחיות הקד"ש מתנשאים לעומת השרפים כו', כי השרפי' אומרי' קדו"ש בבחי' המשכ' השגה והחיות מקבלים מבחי' העלם עצמו' המל' שמתנשא עליהם בבחי' מקיף ע"כ התפעלותם ג"כ בבחי' התנשאות שהוא בחי' ההעלאה לצאת מגדרי ההגבלה שלהם לגמרי להסתלק וליכלל למעלה ממש וע"כ הוא לעומת ההמשכה מלמעלה למטה דקדו"ש שאו' השרפים כו' וד"ל.

לאהבה את ה' אלקיך כי הוא חיי"ך: נצבים ל, כ (בדילוג).

אנו אומרי' המתגאה על חיות הקד"ש: פיוט אל אדון ברכת יוצר לשבת.

ולית מחשבה דלהון תפיסא בי' כלל: ע"פ הקדמת תקוני זהר י, א.

איהו חפ"ס ככולהו עלמין: נסמן לעיל ע' התמב.

והאופנים וחיות הקד"ש מתנשאים לעומת השרפים: ברכת יוצר (בדילוג).

אך מה שכולל האופני' עם חיות הקדיש לכאורה אין זה מובן שהרי האופנים למטה מן השרפי' שהשרפי' ביצי' והאופני' בעשי' וכמ"ש ואופן א' בארץ. אמנם הענין הוא משום שנאמר כי רוח החי' באופני' וכתוב בהנשא החיות ינשאו האופנים הרי החיות מתלבשים באופנים דוקא לפי שזהו כלל גדול שכל הגבוה [גבוה] יותר יותר יושפל וישכון למטה דוקא לפי שנועץ תחלתו בסופן דוקא ע"כ בחי' הארת הכתר דמל' שמאיר ומתנשא על חיות הקדש כנ"ל הוא היורד למטה ומתלבש באופנים דוקא לפי שהאופנים הוא בכחי' עשי' דהיינו רק בכחי' הודאה מרחוק בהשתחוא' בלבד כידוע ושם שורה בחי' המקיף שהוא תכלי' הביטול וההתכללו' למעלה מן השגה בכלי כנ"ל, וזהו מ"ש בהנשא החיות אז ינשאו ג"כ האופנים בבחי' הסתלקות למעלה וילכו בכל אשר ילכו החיות לא יסבו בלכתן כי רוח החי' דוקא באופני' מטעם הנ"ל, וזהו [והנ] שכולל אופני' עם החיות באמרו והאופנים וחיות הקדש ברעש גדול מתנשאי' כו' וד"ל.

וזהו שהאופנים נק' אופני הקדש כמו חיות הקדש כמוכן נבנאות יחזקאל ולא נק' שם קדש' בשרפי' מטעם זה שיש יתרון מעלה באופני' להשראת החי' בהן והחי' מקבלי' מבחי' קדיש ע"כ גם באופנים יש בחי' קדוש בלא וי"ו, וע"כ אין האופני' אומרי' קדוש ג"כ כמו החיות מטעם הנ"ל אלא אומרי' ברוך כבוד ה' ממקומו, פי' ברוך הוא בחי' ההמשכה מההעלם כתר מל' המתנשא מימות עולם ז"ת דמל' שבבי"ע כו' שיאיר בגילוי כי הוא מתנשא ומתגאה על חיות ואופנים בבחי' מקיף כנ"ל, ומ"ש ברוך כבוד ה' ממקומו משמע ממקומו העצמי דוקא, דהנה כבוד הוא ל"ב נ"ח שמקבלים מבחי' כתר מל' המתנשא כו' ויתברך כבוד זה מהעלם הכתר והוא ע"י שיומשך ויתברך ג"כ בחי' כבוד העליון דאצי' שהוא בחי' ל"ב נ"ח דאור אבא

[ואפן א' בארץ: יחזקאל א, טו (ושם: והנה אופן. אבל כ"ה גם במאמרי אדה"א במדבר חי"ב ע' תכח וע' תלג).]

כי רוח החי' באופני': יחזקאל א, כ. כא.

בהנשא החיות ינשאו האופנים: יחזקאל א, יט (ושם: ובהנשא. בדילוג).

שזהו כלל גדול: נסמן לעיל ע' תחסו.

לא יסבו בלכתן: יחזקאל א, יז.

שהאופני' נק' אופני הקדש: ראה גם לקוטי תורה האזינו ע, ב.

שריה ולא — נק': אב"ד: נזכר.

באופנים . . קדיש בלא וי"ו: ראה גם לקוטי תורה האזינו שם. עטרת ראש דרוש לשית ס"ע מב. מאמרי

אדה"א במדבר חי"ב ע' תכט.

ברוך כבוד ה' ממקומו: יחזקאל ג, יב. חוליו צב, רע"א ובתוסי' שם. ברכת יוצר.

כתר מל' המתנשא מימחו עולמם: ראה לעיל ע' תתקלח.

מימות עולם ז"ת דמל': ראה בהנסמן במאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' רכה.

שריה מתנשא — ומ"ש: א: וי"ש. ד': וכמ"ש.

כבוד הוא ל"ב נ"ח: ראה לקוטי תורה ראה לג, ב. לעיל בחי"ב פ' ראה ס"ע שם. ושי"נ.

שריה שיומשך — דאצי' . . דאור אבא: ב"ד: דעצם . . א': דא"ס. ב': דא"א. ד': דא"א.

דאצי' ממקומו בהעלם אור הכתר דאצי', והיינו ממקומו העצמי, כי גם בחי' בינה דאצי' נק' מקום [ו]היכל דאבא כמ"ש במ"א בפי' ה' יוצא ממקומו שהוא נקוד' אבא בהיכלא היכל בינה כו', אך אין זה מקומו העצמי רק שיורד ושוכן שם לפרקי', אבל מקומו ושרשו העצמי הוא בבחי' הכתר כמ"ש והחכמה מאין תמצא כו' (וגם בחי' מקום בינה שם הוא במזל ונקב' כו' וזהו ואיה מקום בינה), וז"ש שיתברך כבוד ה' דחכמה דאצי' ממקומו להאיר מן ההעלם לגילוי כו', ואין זה ביכולת השגת השרפים לומר רק חיות הקד"ש שמקבל' מבחי' קד"ש העליון כניל ודיל. וז"ש רז"ל הוא מקומו של עולם, פי' עולם הוא בינה שמתפשט מנקודת אבא ואין העולם מקומו דאבא העצמי (ועוד יובן במ"א בענין שא"ל נ"א לימיים ראשוניי' בחי' זית דבינה שנק' מי דקיימא לשאלה שהוא מקור המדות דז"א נק' מקומו של עולם דז"א ואין עולם דז"א מקומו של בינה בבחי' גיר שבה שנק' הוא דלא קיימא לשאלה כו' ודיל).

ומעתה הנה י"ל שרש ענין החרדה שמסלקת את הדמים כניל. דהנה מבואר למעלה בענין התפעלות דחיות הקד"ש שהוא בחי' הביטול וההתכללו' שלמעלה מן ההשגה שלא נתפס בהם כי השרפים להיותם משיגי' את הביטול שלהם אין בהם בחי' חרדה כ"כ, וראי' עוד ממה שמצינו בדניאל וחביריו שחרדה גדולה נפלה עליהם לפי שלא ראו את המראה כהשגה רק מזלייהו חזו בבחי' כ"ח מ"ה שבנפש שלא תכיל ההשגה ע"כ נתבטלו ממציאותם, והוא החרדה שעיקר ענינה [הוא] בחי' ביטול העצמו' מכל וכל עד שנשאר כאבן דומם כמו הנק' אל המלך פתאום שלא הי' שכלו מוכן לזה להיותו מופלא מערכו, וכמ"ש באסתר המלכה ותתחלחל כו' שאחזתה חיל

כמ"ש במ"א בפי' ה' יוצא ממקומו: ראה לעיל בחיב שם.

והחכמה מאין תמצא: נסמן לעיל ע' תשעט.

בינה . . . במזל ונקב': ראה גם לעיל בחי' פ' ואתחנן רל, רע"א.

ואיה מקום בינה: איוב כח, יב (ושם: ואי זה. אבל כ"ה גם כמאמרי אדה"א ויקרא חז"ב ע' תרכז. לעיל פ'

ואתחנן שם).

הוא מקומו של עולם: בראשית רבא פס"ח, ט.

שאלו נ"א לימיים ראשוניי' [א"ל]: הראשונים, וכ"ה לעיל בחיב פ' ראה ע' שצ: ואתחנן ד, לב.

דבינה שנק' מי: זחר משפטים פ"ה, א.

מי דקיימא לשאלה . . . הוא [T: מיה] דלא קיימא לשאלה: זחר בהקדמה א, ב.

שריה ומעתה: מכאן מתחיל כתיב ג.

החרדה שמסלקת את הדמים כניל [א"ל]: כו', נדה ט, א. — תיבת כניל קאי על המאמר שענינו זה הובא

שם — מאמרי אדה"א אתה"ל: לאוניא ע' ק"ח. וראה לעיל בריש המאמר.

שריה את . . . חרדה: אבגד: אין הביטול שלהם.

דניאל וחביריו . . . מזלייהו חזו: כ"ה בהבחי' וכ"ה בדיה אתה אחד לכ"ק אדמרר האמצעי (קחית

תשכ"ה) ע' 9, ובהערת כ"ק אדמרר שלישיא שם: והכוונה, בענין דניאל וחביריו (כי דניאל חזו).

וכמ"ש באסתר המלכה ותתחלחל כו' [T: ותתחלחל המלכה מאד] . . . חזל ועדעה . . . שפירסה נדה:

אסתר ד, ד ובאבן עזרא שם . . . מגילה טו, א.

ורעדה. אך יש ב' מיני חרדה א' שמסלקת את הדמים וא' שממשכת את הדמים שיצאו לחוץ, וכמו שאמרו באסתר שפירסה נדה כו', וכנראה בטבע שהחרדה מתחלקת לב' אופנים או שילבין הפנים ויסתלקו כל הדמים או להיפך שיתאדם הפנים מפני קיבוץ ובלבול הדמים מאוד עד שיגרום הרקה בדם או בשאר פסולת הגוף כמו שאמרו בחיות הקדש שמוזעתן של חיות הקדש נעשה שרש הגיהנם והוא יציאת הזיעה והפסולת מגודל הפחד והחרדה והיינו לפי שבחי' התפעלות דחיות הקדש הוא בבחי' הביטול בתכלי' דכ"ח מ"ה כו' שלמעלה מן ההשגה כניל. ושרש ב' מיני חרדה הללו אע"פ ששניהם הן בבחי' ביטול העצמו' דכ"ח מ"ה הוא לפי שבבחי' החכמה יש חו"ג והיינו בחי' חסדי' דאבא וגבו' דאבא למעלה ושרש חסד דאבא בבחי' חסד [ד]ע"י רב חסד כו' ושרש הגבו' דחכמה בבחי' גבו' דע"י, ומבחי' חו"ג זה נמשך ב' קווין חח"ן מימין ובג"ה משמאל כו' ולמטה היינו פני אר"י אל הימין ופני שור מהשמאל כידוע.

וביאור כ"ז הנה בחי' החרדה שמסלקת את הדמים הוא בבחי' החסדי' דחכמה כ"ח מ"ה והוא תכלי' הביטול האמיתי שבעצמו' הנפש כמ"ש החרדים לדבריו וכן ויחד כל העם כו' שהוא הסתלקות כל כחות הנפש גם כח השכל וכח הרצון עד שלא נשאר רק כנקודה א' בעצמו' נפשו ואינו מרגיש עצמותו כלל וכלל, וא"כ אין המשכת נפשו אל ה' מצד כוחות נפשו כמו כח השכל והרצון כו' רק מבחי' עצם נקוד' דפנימי' נפשו לפי שהופשטה הנפש מכל כוחותי' המגבילות אותה ושכח על עצמותו לגמרי ואינו מרגיש גם ענין התפעלות כלל וכלל, ואז לא יוכל לכיין התפעלותו דיבור כלל רק יצעוק צעקה פתאומי' רק בבחי' קול פשוט דוקא היוצא מהבל נקודה פנימי' שבלב למעלה מן הדעת לגמרי לעוצם בחי' החרדה וביטול במציאות לגמרי כו', והוא ענין הצעקה והשאגה דאר"י כמ"ש אר"י שאג כו' הכפירים שואגים כו' כי אר"י שרשו בבחי' קו הימין דחח"ן שהוא בבחי' כ"ח מ"ה בביטול אמיתי הנ"ל, וע"כ ארי"ה אותיות אר"י"ה דחכמה והוא אותיות יר"י"ה ג"כ כי זה הביטול אמיתי נק' יראה עילאה יראה פנימי' כמ"ש הן יראת ה' [היא חכמה וכמ"ש בר"מ באותיות דשם הוי"ו יוד דחילו היא

שמזיעתן של חיות . . . הגיהנם: הגיגה יג, סע"ב.

פני אר"י אל הימין: ראה יחזקאל א, י.

דחכמה כ"ח מ"ה: נסמן לעיל ע' תשפה.

החרדים לדבריו: ישע"י סו, ה [ושם: אל דברו].

ויחד כל העם: נסמן לעיל ע' תתע.

אר"י שאג . . . הכפירים שואגים: עמוס ג, ה. תהלים קד, כא.

אר"י אותיות אר"י"ה: נסמן לקמן ע' איל.

אר"י . . . אותיות יר"י"ה: מגלה עמוקות אופן קג. לקוטי תורה עקב יג, ג. לעיל בח"א פ' עקב ע' שב.

הן יראת ה' [היא חכמה]: איוב כח, כח. וראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תתכח בהקעה.

וכמ"ש בר"מ . . . יוד דחילו היא רחמיו: נשא קכב, ב.

רחימו כו' וכמ"ש למען תהי' יראת ה' על פניכם לבלתי תחטאו דהיינו שבבחי' הביטול הזה שבבחי' החרדה הנ"ל אזי א"א לבוא לאדם לידי המשכת הנפש בחומריה הנפש כלל וז"ש לבלתי תחטאו פי' לבלתי תוכלו לחטוא כי בחי' חרדה וביטול כזה הוא המסלקת את הדמים להיות שכל כחות נפשו מסתלקי' בבחי' ביטול במציאות כנ"ל וע"כ א"א שיסבול ההיפוך מאלקות כלל, ויוון ג"כ שכלו שבבחי' המשכת [הנפש] אל ה' הוא בבחי' הביטול בתכלי' בצעקת קול פשוט מנקודה פנימי' שבלב בלי הרגש עצמותו כלל, ככה ממש תהי' החרדה הגדולה הזאת כנפשו כאשר יראה ההיפוך מאלקות שיחרד מאוד לעשות דבר רע שנגד רצון ה' שהוא הנק' יראה וחרדיה כמו החרדים לדברו שכולל דבר מניעת ההיפוך בסו"מ שהוא בבחי' פחד וחרדה ג"כ כי פחד אלקי' וחרדת אלקי' מונע אותו מכל רע וכל מי שהוא בבחי' הפחד והחרדה יותר יותר יפחד ויחרד מעשות דבר רע. אך זהו הסתעפות בחי' קו השמאל שבחסד דכ"ח מ"ה עצמו שמסתעף הימנו מצד בחי' המנגדו כמו ופחד יצחק כו' שנסתעף מחסד דאברהם וכמ"כ ענין זיעת[ו] של חיות הקדש כו' שחיות הקדש כמו פני אר"י להימין שהוא בבחי' הביטול האמיתי דכ"ח מ"ה שמסתעף מזה בחי' הפחד והאימה, כי האימה ופחד מסתעף מן הביטול האמיתי הנ"ל שנק' חרדה כמו הבא לפני המלך פתאום שיחרד מאוד ויסתעף אח"כ הפחד והאימה שהוא בבחי' הרגש כנפשו כמו ובאו במערות צורים מפני פחד ה' כו', וההפרש בין זה לזה הוא בבחי' הסתלקות והתפשטות דבבחי' החרדה מסתלקי' הדמים שילבינו פניו מאוד עד שיוכל לצאת מדעתו כו' והפחד הוא גורם בחי' התפשטו' ובלבול הילוך מהירות הדמים בתגבורת חום מפני שמתערבין הדמים והולכים שלא כסדרן (ובלשון אשכנז צו מישט די בלוטין) עד שיגרום הרקת הפסולת כמו הזיעת[ה] מנקבי העור או הרקות דם מנחיריו והרקות הרע[י] שבמעיו או דם נדות באשה כמו באסתר שפירסה נדה כו' כנ"ל. וזהו ענין זיעת[ו] של חיות הקדש דקד"ש הוא בחי' החכמה שבבחי' אין וביטול כ"ח מ"ה וכמ"ש משה ונחנו מ"ה בחי' ביטול בעצם כנ"ל אך מסתעף מזה בחי' הפחד והרעדה שהוא גורם בחי' התפשטות כיציאת הפסולת לחוץ והוא הזיעה שנופל מן חיות הקדש מפני גודל הפחד והוא בבחי' הגבו' דקו שמאל שמסתעף מקו הימין, וע"כ נמשך

למען תהי' יראת ה' על פניכם לבלתי תחטאו: יתרו כ, יז [ושם: וכעבור תהי' יראתו. וראה גם לקמן ע' תתקנז].

שוריה שבבחי' — לבוא לאדם . הנפש כלל: א: לאדם לבא. ב: לבא . . אבגד: הגוף כלל.

שוריה בחי' — דכ"ח מ"ה [ב: דחכמה. ד: דחכ]. . . ופחד יצחק: רצא לא, מב.

שוריה הקדש — כו' שחיות הקדש . . דכ"ח מ"ה: ד: ליחא . . ד: דחכ.

וכאו כמערות צורים: ישעי' ב, יט (בדילוג).

דקד"ש הוא בחי' החכמה: ראה לעיל ע' תתקמז.

וכמ"ש משה ונחנו מ"ה: בשלח טו, דח.

מזיעה זו בחי' הדין הקשה למטה שהוא הגיהנם, וכמ"כ מבחי' ה' דמים טמאים כמו באסתר שפירסה נד"ה מקבלים החיצוני' גבורות קשות כמ"ש לפתח חטאת רובץ בפתחת יסוד דנוק' כשפרסה נדה בחי' ה' דמים טמאים כמ"ש נ"אלמתי ד'זומיה ה'חשתי כו' ר"ת נד"ה שהוא שרש יניקת גבו' קשות דקליפות וכידוע שזהו ענין ק"ס כו', וגם מבחי' הזיעה שיוצא מנקבי העור דנוק' מקבלים החיצוני' כו', וכ"ז מסתעף מבחי' גבו' העליונו' דפחד יצחק שבקו השמאל בג"ה שמקבל מבחי' גבו' דע"י שרש הגבו' דאב"א שהוא ענין הפחד והחרדה בהיפוך בסו"מ וכיוצא, אמנם הוא בחי' גילוי התפשטות הביטול דכ"ח מ"ה האמיתי הנ"ל ע"כ הוא בא בבחי' הרגשה ברשפי אש ההסתלקות וההתכללות כו' מצד איזה טעם והשגה לרצון ותשוקה והתכללות זו שטמעם זה רוצה בבחי' ההסתלקות זו ובאופן כך ולא כך כו', והוא בחי' בינה ראש' הקו השמאלי, ובחי' הגבו' הנ"ל מסתעפי' הימנה כמ"ש כזהר דבינה מינה דינין מתערין בסופה, ומזה מקבל בחי' פני שור השמאלי למטה שהוא בבחי' התפעלות מורגשת כו', היפך בחי' הביטול דפני אר"ה הנ"ל שהוא מבחי' חסדים דאבא למעלה שהוא בחי' התפעלות עצם נקודת הנפש שכל עצמותו נמשך ומתאחד במקור חוצבו והוא הביטול האמיתי מכל כחות נפשו בלי ירגיש אי'ע כלל כנ"ל ע"כ הוא מסלק את הדמים היפך ענין הפחד דגבו' דקו שמאל. אמנם ב' הקוין כלולים ומסתעפי' זמ"ז וכידוע בע"ח דמבחי' חסדי' דאבא נעשה בחי' גבו' דאמא כו' וד"ל.

והנה מבחי' גבו' עליונות דקו השמאל הנ"ל אע"פ שהוא ג"כ תגבורת צמאון התשוקה בהסתלקות והתכללות למעלה מ"מ הרי הוא בבחי' כח ומציא' דבר מה המגביל ונראה בבחי' יש מי שמתפעל כו' ואין זה ביטול האמיתי דפנימי' כיח מ"ה הנ"ל, ע"כ בירידת אור התפעלות זו במדות מורגש יותר עד שבהתגלות אור זה באותיות הדיבור למעלה הוא בבחי' יש יותר, וכל בחי' יש הרי מזה יוכלו החיצוני' לקבל לומר גם אני יש ודבר וגם הוא

ה' דמים טמאים: נדה יש, א (במשנה). ראה אור התורה תבוא ע' תרצה — והוא מאמר אדה"י משנת תקס"ו (ראה אדה"ת תבא כרך ו ע' בששצ בהערה ד"ה: ו"ל).

לפתח חטאת רובץ: בראשית ד, ז.
 נ"אלמתי ד'זומיה הי'חשתי ר"ת נד"ה: תהלים לט, ג. ראשית חכמה שער הקדושה פ"ז ד"ה: ובענין מה (תל אביב — רס, א) בשם מצאתי כתוב. של"ה שער האותיות ק, ב. באורי הוהר פינתס ק"ז, ד. מאמרי אדה"י תקס"ח ח"א ע' שנו ומקבילו בהנחות הרי"ף ע' ק"ב. פירוש המלות נו, ב. ד"ה לסוסתי מ"כ אדה"י נדפס בספר המאמרים תקס"ד ע' רסו. אור התורה (יהל אור) ע"פ.

שוהו ענין ק"ס: ראה פרי עץ חיים שער (כא) תגה"מ פ"ח. באורי הוהר שט.

בטור"מ: ב: בטור מרע.

שו"ה ההסתלקות — והשנה: ב"ד: וסבה.

דבינה מינה דינין מתערין בסופה [ב"ד: ליתא]: ראה זהר ויקרא י, סע"א; יא, רע"א. לעיל בחי"ב פ' ראה ע' שער. ושי"ן.

דמבחי' חסדי' דאבא . . . גבו' דאמא: ראה עץ חיים שער הכללים פ"ז. מאמרי אדה"י ענינים ע' קסה.

רוצה בתשוק' עלי' זו כמ"ש בע"ח בפי' ועשו בא מצידו כו' ובזהר אמר כמה אלקים אחרים דסלקי' אודני' כו' וע"ד קנאה של נחש באדם כמ"ש במ"א, וזהו דבינה דיני' מתערין מינה כו' פי' דינין קשין דנוגה מטעם זה וכנ"ל דמזיעתן של חיות נמשך הגיהנם שהוא מבחי' פסולת הגבו' עליוני' דחיות הקד"ש בבחי' הרגש נמשך שרש ומקור לדין הקשה דגיהנם כו', וגם מזה הטעם יש תוס' יניקה לחיצוני' מבחי' השערות דנוק' שבוקעין ויוצאין מנקבי העור כמו הזיעה להיות שרשן מבחי' פסולת הגבו' וכמ"ש במ"א בענין שער באשה ערוה כו' וכמ"ש כוהר כשערהא אחידין כו' וד"ל.

אך הנה בחכמה אתברירו דהיינו בבחי' כ"ח מ"ה הביטול האמיתי הנ"ל שאינו נרגש בכח הגבלת איזה שכל וטעם לרצון רק הוא נקודת הרצון שלמעלה מן בחי' הרגשה כלל כנ"ל בענין החרדה בזה אתברירו כל דינין קשין דנוגה שלא יוכל זר להתערב ולקבל יניקה כלל, לפי שבבחי' החרדה והביטול הזה מסלק את הדמים דהיינו שמסלק כל בחי' גבו' שבדמים מבחי' בינה עד שגם בחי' הדמים טמאים מסתלקים ועולין למעלה ואינו מתגשמים ונופלים למטה בבחי' פסולת כלל ובחי' סילוק הדמים הטמאים [הוא] ממילא מאליו מצד עוצם בחי' הביטול דכח מה ואז אין יניקה כלל לחיצוני', וגם בבחי' כח מה זה נמשך האר' התפשטו' הביטול עד למטה מטה להסיר יניקת החיצוני' מבחי' שערות דנוק' שיוצאים מנקבי העור כנ"ל, והוא ענין המאמר מאן דגליש למטרוניתא כמ"ש במ"א שהוא ע"י בחי' פנימי' אבא דוקא וד"ל.

אך הנה לכאורה י"ל בזה הלא ידוע [שאין מיתוק ובירור הדין רק בשרשו בבחי' הגבורות ואיך יתברר בחי' הדין הקשה דנוגה ע"י בחי' החסדים] דכ"ח מ"ה הרי המברר צריך להיות באופן המתברר דוקא כו'. אמנם הענין הוא דישי ב' מיני חרד[ות] הא' בחי' החרדה בביטול כל כחות נפשו למעלה והוא הנק' יראה פנימי' וכמ"ש למעלה וכמ"כ יש חרדה שני' כמוהו ממש בלי גרעון כלל בסו"מ שהוא יראת ההיפך ג"כ בבחי' יראה פנימי' שכנפש וכח א' להן ממש ונק' חו"ג דאבא כנ"ל באריכות, וזהו יראת ה' על פניכם יראה עילאה לבלתי תחטאו או ביראה ההיפך ג"כ בחרדה כמו

כמ"ש בע"ח בפי' ועשו בא מצידו: ראה שם שער (לב) הארת המוחין פ"ב.
שער באשה ערוה . . . בשערהא אחידין: ברכות כד, א. ראה זהר ס, ב. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' כו וצ' ק"ב. ושי"ן ח"ב ע' תקלה ואילך.
בחכמה אתברירו: נסמו לעיל ע' תשפט.
מאן דגליש למטרוניתא: ראה זהר ויחי ריו, א. מאמרי אדה"א דברים ח"ב שם.
שאין מיתוק . . . הדין רק בשרשו: ראה פרי עץ חיים שער (כו) השופר פ"א. לעיל בח"ב פ' תצא ע' תרטו.
ושי"ן לקמו ע' אקלט.
המתברר . . . באופן המתברר: ראה מאמרי אדה"א ענינים ע' שעו. פרשיות התורה ח"ב ע' תרעג. ד"ה להיע פרה אדומה במאמרי אדה"א במדבר ח"ד (נמצא בדפוס) פסקא: וזהו הטעם.
יראה ה' על פניכם . . . לבלתי תחטאו: נסמו לעיל ע' תתקנד.

עדימ העומד בביטול גדול מאוד לפני מלך שלא יסכול המנגד למלך בבחי' חרדה גיכ כו'. אך בחי' הפחד והאימה הוא שמסתעף במורגש יותר מבחי' החרדה שמבחי' חוץ דכ"ח מ"ה הנ"ל כמ"ש למעלה באריכות וד"ל. ולפי"ז יתורץ הקושי' הנ"ל דהבירור בדינין קשין הוא בשרשן הראשון מקור הגבו' דקו שמאל הנ"ל והוא בחי' חרדה הב' שבהיפוך שמסלק הדמים גיכ הדמים טמאים ממילא ומאליו ע"י בחי' הארת כ"ח מ"ה שביראה פנימי' הנ"ל דהא בהא תלי' ומכח א' נמשכו ב' חרדות הללו והוא כ"ח מ"ה דחכמה שיוצא השפעתו למטה להסיר יניקת הקליפו' מבחי' השערות דנקבי העור דנוק' שהוא ענין מאן דגלייש כנ"ל, וזהו גיכ מ"ש יחרדו מים כו' כי קיים הוא בחי' השפעת דמים טמאים כו' וע"י החרדה יסתלקו למעלה ולא יהי' יניקה לחיצוני' כלל כנ"ל וד"ל).

וזהו גיכ שרש ענין הבחי' שהוא בבחי' פנימי' דכ"ח מ"ה הנ"ל כי הדמעות הן בבחי' נו"ה דאבא כמ"ש בע"ח. והענין הוא כי היפך נקודת הרצון הפנימי' שבנפש כאשר לא יוכל לסבול במוחו הוא מביא דוחק גדול בכלי המוח עד שיצאו דמעות כמ"ש במ"א. וכך הוא בעבודת ה' כאשר לא יוכל לסבול היפך נקודה פנימי' נפשו בבחי' הביטול האמיתי הנ"ל כמו כשר[ואה] הגבולתו בעניני גופו וכה"ג דחק כלי מוחו ויכבה בדמעות כו', וע"כ כל מי שאינו בוכה בעיית אין נשמתו שלימ"ה בבחי' פנימי' כ"ח מ"ה הנ"ל וד"ל (ולמעלה היינו גיכ ויב"ד יוסף כו' צדיק עליון שא"ג ישא"ג על נוה"ו כו') ככל חצות לילה דאחית תריין דמעיין כו' ששרשו בפנימי' אבא כו'), והוא גיכ כמו בחי' החרדה הב' שלא יוכל לסבול ההיפוך שבא מפנימי' הביטול כנ"ל כך הדמעות יוצאי' מצד שלא יוכל מוחו לסבול כו' ואין דמעות יציאת פסולת המוח כזיעה וכה"ג רק בחי' פנימי' המוח דוקא כו' וד"ל).

והנה באתעדלית בכני' בבחי' הביטול האמיתי כ"ח מ"ה בבחי' פנימי' נקוד' נפשם כנ"ל מתעורר גיכ א[ת]עדליע בעצמו' המאציל גיכ בבחי'

שריה דקו — שנטולק הדמים: א: שמחלק הדמים. ב:ג: שמשלק. וכתי' זה נכתב חיבת הדמים בסוף השורה, ואולי לא חש למחקו.
 מ"ש יחרדו [א]: וחרדו] מ"ש [באג ניווסף: סוף]: הושע יא. י [רשם: יחרדו בניס מים].
 הדמעות . . נו"ה דאבא כמ"ש בע"ח: כ"ח ג"כ לעיל בח"א פ' ואתחנן ע' רלו. ושינ.
 לא יוכל לסבול במוחו . . דמעות: ראה מאמרי אדה"ו הקצרים ע' תמח. הנסמך לקמן ע' איכנן הערה ד"ה: כר"ע.

כל מי שאינו בוכה בעיית [ב: בערב (?). ירכ. ד: בריה ויהיכ] אין נשמתו שלימ"ה: ראה פרי עץ חיים שער (כח) השופר פ"ה. לעיל בח"א פ' עקב ע' שיט. ושינ. ח"ב פ' תצא ע' תפו. ושינ. לקמן ע' אמו [ושם: בס' הקבלה]. ע' איצנ [ושם: בכהאריזיל]. ע' אקיל.
 ויב"ד יוסף . . שא"ג ישא"ג על נוה"ו: רח"ו ג, י. ירמי' כה, ל.
 ככל חצות לילה דאחית תריין דמעיין: ראה ברכות ג, א. וזה וישל קצה. טע"ב ואילך. ראה גם לעיל בח"א פ' דברים ע' מא. ושינ. ח"ב פ' ראה ע' תנד.

פנימי' [דכח מ"ה] דחכמה דמאציל שהוא פנימי' אור אבא שבו מאיר מפנימי' ע"י כמ"ש בע"ח ואז נמשך כר"ה מבחי' רדכ"ר שנק' הארת פנים דא"א כמ"ש כמים הפנים כו' ואז ממילא נמחל כל עון ועובר על פשע כו' [דהיינו] שהזדונות נהפכו לזכיות ומפשע נעשה שפ"ע ומנגיע עניג וכה"ג, שהוא ענין שינוי הצירופי' של האותיות' שנהפך צירוף אותיות דפשע או נג"ע דנוגה שקיבל מפסולת הגבו' דקדושה ע"י העוונות כג"ל ונעשה צירוף אחר ממנו בסט' דקדושה והוא היפך הר"ע דנוג"ה לט"ב חש"ך לאו"ר כו'. ולהבין איך באפשרי להפוך הצירופים אחר שכל הצירופי' או אותיות שנבראו בהן כל הנבראים שרשן ומקורן הכוללם הוא בחי' החכמה כמ"ש כולם בחכמ"ה עשיית [דאיכ] איך ישתנה מצירוף לצירוף. אמנם הענין הוא דבדואי כל הצירופי' הוא מבחי' החכמה משום דאבא יסד ברתא כנראה בחוש שצירופי' אותיות' הדיבור אע"פ שהן לפי אופן השגה שבמות הבינה דוקא שהוא גילוי השכל כך מדבר בלי שינוי כלל וכלל, אעפ"כ הרי לא יחשוב בגילוי השכל איך יצרך האותיות' לפי אופן השגה שבמות אלא מאליהן יצטרפו כו', והוא מבחי' כח החכמה שלמעלה מן ההשגה שמשם יצטרפו לאופנים הצירופים אם כך או כך א"א להיות כ"א כפי אופן גילוי ההשגה שבמות שנק' בינה שמקבלת מחכמה, והיינו ענין אבא יסד ברתא וכמ"ש מצרף לחכמה כו', וכמ"ש כמ"א בענין בג' דברים כו' בסופר וספר וסיפור דאותיות הדיבור שנק' סיפור מקבל מספר בחי' אור אבא ויש מספר לאופני גילוי ההשגות בבינה מהארת אור החכמה שנק' ספ"ר ולפי מספר זה דבינה כך יהי' אופנים מספר צירופי' אותיות' הדיבור ממש וז"ש כאמ"ה בת"ה כו', ולפ"ז א"א שיהי' צירוף חדש בדיבור ולשנות הצירופים הקודמים רק כאשר יאיר בחכמה מבחי' מקור החכמה שנק' פנימי' אבא או בחי' חכמה ונק' קדמות השכל כידוע, והוא הנק' ג"כ סופר שהוא עצם כח השכל כ"ש קודם שיומשך מאי"ן

פנימי' . . . אבא . . . מפנימי' ע"י כמ"ש בע"ח: נסמו לעיל ע' תתע.

כמ"ש כמים הפנים: משלי כו, יט.

ומפשעו נעשה שפ"ע: ראה זהר (אדרא רבא) נשא קלג, א. תורת חיים בראשית כח, ב. מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תרת. ד"ה ויקח קרח במדבר ח"ד (נמצא בדפוס). דברים ח"א ע' שו. וש"נ. אור התורה נח כרך ג ע' תרכו.

ומנגיע עניג: ראה ספר יצירה פ"ב מ"ד ובמפרשים שם. תורת חיים שם. מאמרי אדה"א במדבר ח"ד שם. דברים ח"א ע' שכת. וש"נ.

כולם בחכמיה עש"ת: תהלים קד, כד.

דאבא יסד ברתא: ראה ביאורי הזהר פינחס ק"ג, ריש ע"ד. לקמן ע' אי"ו. וש"נ. וכמ"ש מצרף לחכמה: כיה בכ"מ בדרושי אדה"ז ואדה"א. ראה ספר המאמרים תקס"ח ח"ב [נעוהק בתוס' הערות בביאורי הזהר להצ"ח כרך ב פ' ויגש ס"ע תשי"ד] ע' תרסא. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' קמת. במדבר ח"ב ע' תג וס"ע תקעח: דברים ח"א ע' קה ובהגסמן לשם.

בג' דברים . . . בסופר וספור וסיפור: ראה ספר יצירה פ"א מ"א. וראה גם ביאורי הזהר פינחס שם ק"ג. ג. כאמ"ה בת"ה: יחזקאל טז, מד.

שויה מבחי' — או בחי' חכמה: ב"ד: או (ב)בחי' ח"ס. ג: מבחי' ח"כ סתימאה.

כ"ש: ב: כמו שהוא.

לי"ש בהשגה דבינה שמשם יוכל להיות שינוי באופן התגלות ההשגה שמקבל מנקודת אי"ן דחכמה ואז ממילא יהי' שינוי באופן צירופי אותיות הדיבור וכמ"ש במ"א. וכמו"כ יוכן למשכיל למעלה בבחי' שינוי צירופי אותיות הדיבור העליון שמקורו באור אבא שרש כל האצי' כמאמר אבא יסד ברתא כנ"ל, הנה כאשר יאיר ממקור החכמה דאצי' שנק' סופ"ר להיות המשכה חדשה מאין דחכמה ליש דבינה דאצי' אז ממילא יהי' שינוי בצירופי חדשים במל' דאצי' שהוא בחי' דיבור העליון כידוע. וזהו כללות ענין נס דקיי"ס שהפך צירוף דים ליכשה כו' וכן רחב"ד שאמר מי שאמר לשמן וידליק כו' וכמ"ש במ"א וד"ל.

וכמו"כ יובן בענין מחילת העוונות שזדונות נהפכו לזכויות שהוא גי"כ שינוי הצירופים הרעים לטובי' כנ"ל דהיינו ע"י בחי' אתעדלית דכנ"י בבחי' פנימי' הביטול דכ"ח מ"ה [הנ"ל] שעייז יאר ה' פניו [אליך] גי"כ מלמעלה למטה בבחי' פנימי' דאור אבא שהוא מקור הראשון לשנות הצירופי' שנמשכי' מחוי"ב כנ"ל, ע"כ גם אם כבר חטא האדם באיזה חטא ועון שפגם אותיות נפשו האלקי' ונעשה [בחי'] צירוף אותיות מבחי' רע דנוגיה שנדבקו בנפשו האלקי' כמו אותיות גזל או ניאוף וכה"ג הנה יתהפך צירוף זה דר"ע לטריב בשינוי אופן אחר כמו מפשיע נעשה שפ"ע כנ"ל, וזהו עובר על פשיע פ"י שהאותי' עצמן [הם] בקיומן אבל צירופי' שלהם משתנ"ים] באופן אחר מכמו שהי' תחלה אזי ממילא אינו נקי גזל או פשיע כלל ואין לחיצוני' ניקה מהם כלל (וכמ"ש במ"א בענין בכסא ליום חגיגו כו' דסיהרא אתכסי' כו' לפי שנהפכו כל צירופי אותיות הרעים דנוגה שנחקקי' במל' שרש כנ"י לטוב כו' וד"ל).

ובזה יובן מ"ש בפ' תוכחה ובאו כל הקללות האלה על אויביך כו', ולכאורה אין זה מובן, דמאחר שכבר נמשכו צירופי אותיות דקללות האיך יתהפכו להיות על אויביך כו'. אך הענין הוא ע"ד הנ"ל שהצירופי אותי' מתהפכים מרע לטוב וא"כ אותן הצירופי' דקללות שבתוכחה שהן

שריה כנ"ל . . ממקור [א]: ליתא) החכמה: [ג]: הח"ס).

נס דקיי"ס שהפך צירוף דים ליבשה: ראה מאמרי אדה"ז פרשיות התורה ח"א ע' ערב ואילך.

רחבי"ד שאמר . . לשמן וידליק: נסמן לעיל ע' תשצט.

יאר ה' פניו (אליך): נשא ו, כה.

עובר על פשע פ"י [א]: כי בג"ד: כי גם: מיכה ז, טו.

בכסא ליום חגיגו: תהלים פ"א, ד. ראה גם זהר (רע"א מהימנא) שפטים ערה, א ובביאורי הוהר לשם ע'

246 ואילך.

בפ' תוכחה ובאו כל הקללות האלה [ד]: ליתא) על אויביך: כ"ה גם באור התורה תבא (שבעה ערה ד"ה: ה).

לעיל ע' תתקנ"ה) ושם: בפ' נצבים. והוא ע"פ לשון הכתוב תבוא כה, טו, מה (ובאו . . כל הקללות). נצבים ל, ז

(האלה על אויביך).

בבחי' אותיות כידוע דתשבי"כ ג"כ מבחי' נובלות חשי"מ דהיינו מבחי' היצוני' דמקור החכמה מאחר שנאה בבחי' סיפור אותיות כו' יוכלו להתהפך ג"כ וכמו מאותיות הצירוף דתיבת נג"ף שבתוכה יתהפך לתיבת פניג וכיוצא בזה בכל הקללות כולן יוכלו לשנות הצירופי' שלהם מרע לטוב על כניי והצירופי' הראשונים יומשכו על אויביך אשר רדפוך כו' [כ"ן] זהו שרש יניקתן למעלה כידוע וזהו תמותת רשע רעה כו' כמ"ש אשר שלט האדם באדם לרע לו כו' ועל כניי יהי' המשכת צירופי' חדשים שנעשים מהיפך צירופי' אותי' הקללות בבחי' פנימי' עצמו' החכמה כניל וד"ל. ועיקר הטעם הוא לענין היפוך הצירופי' מזדונות להיו' זכיות הוא לפי שבפנימי' אבא מאיר פנימי' ע"י בבחי' רעוא דכ"ר שהוא הרצון שלמעלה מן הטעם גם מן הטעם הכמוס לרצון, ועד"מ אדם שרוצה מצד הטעם לדקדק שיהי' כך ולא כך ואם לאו הוא נגד רצונו אבל קודם שיבוא הרצון בטעם אינו מצמצם רצונו כ"כ ולא כך ויוכל להיו' שגם ההיפוך מרצון שבטעם יוכשר ויעלה לרצון. וזהו עובר על פשיע להיות שפי'ע והיינו משום דקמי' כחשיכ' כאורה כו' מפני העדר תפיסת מקום של כל ההשתלשלות דחכמה שנק' ראש עד סוף כל המדריגות שבחשך דנוגה כו' כי הוא למעלה מבחי' ראש וסוף [ו]ע"כ כחשיכ' כאורה כו' זדונות נעשו זכיות כמו מנג"ע עניג ומפשיע שפי'ע. וזהו שרש ענין סליחת העוונות מבחי' רדכ"ר דוקא כמ"ש במ"א וד"ל.

וזהו אם יתקע שופר בעיר ועם לא יחרדו, פי' תקיעת שופר מבואר למעלה שהוא בבחי' פנימי' [ד]ע"י כמ"ש בכוונת דשופר, והוא ע"י בחי' הביטול דכניי למטה שמעוררי' למעלה ע"י תקיעת שופר למעלה בחי' המשכ' החרדה והביטול דכ"ח מ"ה הנ"ל כמו במ"ת דכתיב ויהי קול השופר [הולך ו]חזק מאוד ויחרד כל העם כו', וכך כללות נשי' בא בהן בחי' החרדה שמסלקת את הדמים ע"י בחי' תקיעת שופר שלמעלה. וזהו תקע בשופר גדול לחירותינו מיניקת היצוני' מטעם הנ"ל וד"ל.

נובלות חשי"מ: בראשית רבא פ"ו, ה.

דתיבת נג"ף . . . לתיבת פניג: תבא כח, כה.

על אויביך אשר רדפוך: נצבים שם (בדילוג).

תמותת רשע רעה: תהלים לד, כב. ראה מאמרי אדה"א במדבר חי"ב ע' תשסו וע' תתי. דברים חי"ב ע' תרכו, ושי"ג.

אשר שלט האדם: קהלת ת, ט. ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' עג, ושי"ג.

שוריה שפי'ע — וד"ל: ע"כ נמצא בבחי' ג.

אם יתקע שופר בעיר: עמוס ג, ו.

מבואר למעלה . . . פנימי' (דע"י): ראה מאמרי אדה"א אהלה"ל לאנא סדיה אם יתקע ע' קכ (הערה

שבריש המאמר).

כמ"ש בכוונת דשופר: נסמו לעיל ע' תתנג הערה ד"ה: בפע"ת.

ויהי קול השופר . . . ויחרד כל העם . . . נשי' [בד"כ כג(ז)]: יתרו י"ט, טו.

תקע בשופר גדול לחירותנו: נוסח שמר"ע.

ומעתה י"ל ענין התקיעה בשופר של איל [דוקא] ולא בשל פרה. דהנה מבואר במ"א בענין בחי' רחמים הרבים דתקיד כו' שבחי' הרחמים מוגבלת גם היא כשאר המדות דהיינו לפי ערך הענין שבו ישרה ויומשך הרחמים דהיינו לפי ערך הרוממות של המשפיע ולפי ערך שפלות המקבל כמו על עשיר אין הרחמנות כ"כ נמשך והמרחם אם אינו ערך גבוה כ"כ בהתנשא' אין הרחמנות נמשכת מאתו רק לפי ערכו אבל אם המשפיע המרחם הוא בתכלי' הרוממו' כמו מלך גדול מאוד ומי שנופל עליו הרחמנות הוא בבחי' שפלות בתכלי' כמו העני המדוכא המוטל באשפה וכיוצא הרי מבין אמצעי' ב' הפכי' כאלה מתכלי' ההתנשאות לתכלי' השפלות תפול התפעלות הרחמנות בלתי מוגבלת, וע"כ יובן ג"כ מזה דבשביל המשכת רח"ר העליונים שכלי גבול כלל מצד בחי' הרוממות וההתנשאות דעצמו' אא"ס צריך לעורר מלמטה בבחי' תכלי' השפלות מטעם הנ"ל וכמ"ש במ"א בענין מחי' מתים ברח"ר כו'. וזהו טעם שתקיעת שופר הוא בקרן של איל דוקא לפי שהצאן טבעם ומהותם בבחי' שפלות יותר משאר בהמה והרי הקול יעיד ע"ז שהרי קול הצאן יוצא מהם בבחי' שפלות בצעקת קול רחמים ביותר (וכמ"ש במדרש קול גדי' כו') אבל צעקת קול דפרה הוא בבחי' הגבהה והרמת קול בהתנשאות ויש, וזהו הטעם שכל השופרו' כשרים חוץ משל פרה (ועוד מפני שפר"ה פ"ר ה' הוא מרש הגבו' דפני שור כו' ובתקיעות שופר העיקר הוא בחי' המשכת רח"ר כנ"ל).

ולהבין ענין התקיעה בקרן של בהמה ולא בשל חי' כמו קרן הצבי או שאר חי' כו', הנה ידוע שהבהמה הוא בבחי' גבו' וע"כ נק' הבהמה בע"ר כמו ושילח את בעיר[ה] כו' בינו בוערים [בעם] כו', וכיוצא למעלה היינו בחי' המל' כשמסתתרת בבייע להחיו' רוח שפלים כו' דמלאכים בע"ג שנק'

התקיעה בשופר של איל: נסמן לעיל ע' תתצו.

רחמים הרבים דתקיד [T]: ד"ג ת"ד = תקוני דיקנא: ראה לעיל פ' עקב ע' ש אילך.

קול הצאן . . . רחמים: ראה תורת חיים וצאן לא, ב. עשרת ראש שער ראש השנה פ"ט. דרוש לעשיית סב,

ב. מאמרי אדה"א וקרא ח"א ע' כא.

קול גדי': ראה אטור רבא ספ"ט. מדרש אבא גוריון ספ"ה.

שורה והרחם — ויש: בא"ב ניתוסף: וכמ"ש במדרש [וב T כתב חיבת וכמ"ש ומחקו וממעל לשורה תיקון:

וכיש] . . . כ"ד ניתוסף: קול גדי' [T: גדיים]. בא"ב: ניתוסף: כו'. ועפ"ז נראה שמיש בשורה שלפניו בכל

הכת"י (וכמ"ש . . . כו') הוא מיותר.

שכל השופרו' כשרים: ראש השנה כו, א (במשנה).

שפר"ה פ"ר ה': ראה טעמי המצות — להארידיל — פ' חקת.

הבהמה בע"ר . . . ושילח את בעיר[ה] . . . בינו בוערים: משפטים כב, ד. תהלים צד, ח. ראה מאמרי אדה"א

ויקרא ח"א ע' יג. במדבר ח"א ע' קנו.

המל' כשמסתתרת בבייע . . . שם ב"ן: ראה גם מאמרי אדה"א פרשיות התורה ח"א ע' ריט. חי' ע' תשי"א

רע' תשלא. לעיל ע' התקלו.

בהמות והוא בחי' שם ב"ן בגימטריא בהמ"ה וכמ"ש כי רוח הבהמה הירודת [היא] למטה להחיות רוח שפלים לפי שבי"ע שהן בבחי' הגבוה[ל] הוא בבחי' תכלית הירידה מבחי' אור האלקי ע"כ גם בחי' מקור כל בע"צ דבי"ע נקי בשם רוח הבהמה שירודת למטה וד"ל. והנה בר"ה הוא ענין הנסירה שהוא להמתיק לבחי' הגבוה דנוק' ע"י החסדים כו' והוא לברר לגבוה דבחי' ב"ן בגימטריא בהמ"ה כו', וזהו ענין התקיעה ג"כ בקרו של בהמה להמתיק גבוה דבחי' ב"ן ולא בשל חי' לפי שהחי' הוא בבחי' גבוה ממותקות כבר ע"כ צריך לכסות דם החי' משא"כ דם הבהמה שהוא בחי' גבורות קשות כמ"ש כמ"א וד"ל.

דרוש מאדמו"ר הרב רבי דוב בער שליט"א. שנת תקע"ג לפ"ק בק"ק זלאבין

מכלכל חיים כחמד כו', פי' מכלכל יש בו ב' פירושים, הא' הוא לשון מזון כמ"ש אנכי אכלכל אתכם [כו' וכמו] ויכלכל יוסף כו', והב' הוא לשון מדה ושיעור כמ"ש מכלכל דבריו במשפט כו', והשני הפירושים הוא ענין א' כי [הנה] ענין המזון הוא גותן במדה ושיעור כפי המשפט ששופטין בר"ה כשארו"ל כל מזונותיו של אדם קצובין לו מר"ה [כו']. אך מ"ש מכלכל חיים סתם ולא פיר' באיזה חיים הוא המכוון לכן מורה תיבת חיים על ב' מיני חיות חיי הגוף וחיי הנפש, וחיי הגוף תלוי בחיי הנפש שיש לו בתפילה כי לפי אופן קבלת חיי נפשו בתפילה כן נותנים לו חיי הגוף, והכל במדה [ושעור] עפ"י המשפט, כי גם חיי הנפש נותנין במדה ושיעור כפי שנמדד

שם ב"ן בגימטריא בהמ"ה: נסמן לעיל ע' תחקיד.

כי רוח הבהמה הירודת [היא] למטה: קהלת ג, כא [ושם: ורוח].

לכסות דם החי': אחרי יו, יג. חולין פג, ב [במשנה].

מכלכל חיים: נמצא בכוך K (954) ע' קצד [בהכותרת שבטנים. עוד מאמר מכוך זה נדפס במאמרי אדה"א וקרא ח"ב ע' חרנו. וראה ספר המאמרים תקיע ע' רצא הערה 37 אודות בוך זה]. ב (2025) ע' רמא [רק חלק, עד לקמן ע' תתקע]. נמצא בין מאמרי כ"ק אדה"א בכוך זה שכולל מאמרי כ"ק אדה"א אדה"א והצ"צ].

המאמר נדפס כאן מכוך K הגיל ובין ארבעים ניתוספו אותיות או תיבות מכוך ב.

מאמר זה אינו ברור לע"ע אם נרשם ע"י כ"ק אדמו"ר האמצעי, או שהוא הנחה (מרשימת השומעים) וכי.

מכלכל חיים בחסד: נוסח תפילת העמידה. וראה עוד ע"ז מאמרי אדה"א מארו"ל ע' תמה. דרך חיים שער התפלה פי"מ"ב.

אנכי אכלכל אתכם . . . ויכלכל יוסף: וחי' ג, כא. ויגש מזו, יב.

מכלכל דבריו במשפט: תהלים קיב, ה [ושם: יכלכל, אבל כ"ה גם בסידור שער החנוכה רעה, ד. דרך

חיים שם שער התפלה ג, א. שערי אורה שער חנוכה ע' 52].

כל מזונותיו של אדם קצובין לו מר"ה: ביצה טו, רע"א.

עפ"י המשפט בר"ה כמ"ש כי חוק לישראל הוא משפט לאלקי יעקב פי' שבר"ה שופטין כמה יהי' בחינת גילוי אלקות לכאור' מישראל בהשנה שאחר ר"ה, וענין החיי הנפש הוא ענין הוספת חיות אלקות בנפש אלקית כמו עד"מ בחיי הגוף ע"י המזון ניתוסף חיות וכן וחיווק בגופו כמו"כ חיי הנפש הוא מוסף חיות שבנפש האלקית, והוא ענין ההתפעלות מאלקות שבעבודה ע"י דחי' ורחי' ששומע בחי' אלקות בנפשו ע"י אהוי' שלו כפי בחי' מדרגתו בענין ההתפעלות, כי יש דחי' ורחי' שכלי' ויש כו', ועי"ז נעשה חיווק בהתקשרות לאלקות. והנה כמו שבחי' הגוף יש חיי נחת וחיי צער, כמו שאנו רואים שיש מי שאינו עמל ומייגע א"ע להשיג פרנסתו ואפיה"כ מרויח פרנסתו בריוח ויש איש אחר שהוא עמל ומייגע עד שימצא כדי פרנסתו [בצמצום], כמו"כ יש חיי נחת וחיי כו' בחיי הנפש, כי יש מי שההתפעלות שיש לו מאלקות הוא מענין ההשגה עצמה היינו ממה שמתבונן ומשיג איך שהוא ית' ממכ"ע וסוכ"ע וכולא קמ"י כלא חשיב והוא חלק ממנו ממש כמ"ש כי אתה אבינו כו', וגם משאר התבוננו' כשמתבונן ומעמיק דעתו היטיב אזי מה[השגה] שהוא משיג מתפעל בבחי' נחת ותענוג, והיינו חיי נחת פי' שהוספת חיות והתפעלות שניתוסף בחיי נפשו הוא בחינת נחת, וחיי צער הוא שבחי' נפש האלקי' מתפעל מההיפוך היינו ממה שמתבונן איך שהוא יתברך ממכ"ע וסוכ"ע וכולא קמ"י כלא חשיב ממש והכל בטל אליו באמת והוא העיקר הכל כו' והאדם מרגיש בעצמו איך שהוא רחוק מיחודו ית' שהי' ראוי להיות בטל אליו באמת והוא בהיפוך ונפרד ממנו ית' ועושה מטפל עיקר כו', אזי מחמת התבוננו' זה הוא נתפעל בבחי' מרירות על ריחוקו מאתו ית' ורוצה להבטל אליו ית' באמת, זה הוא חיי צער שהתפעלו' שהוא [בבחי'] חיי נפשו הוא בבחינת צער ומרירות כנ"ל. והנה גם ב' [בחי'] החיות הנזל היינו חיי נחת וחיי צער בין בגוף בין בנפש הכל נמדד בר"ה כמו שגוף המזון בגשמיות ורוחני' הכל נמדד בר"ה כנ"ל. וזהו כל' מזונותיו של אדם היינו מזון הגוף ומזון הנפש קצובין לו מר"ה וכו' וד"ל.

והנה מעתה צריך לומר אם כל דבר נשפט בר"ה הלא אמרו"ל אדם נידון בכ"י [כו'] וגם אנו אומרים בבהמ"ז זן ומפרנס לכל זה אומרים ככל יום. אמנם הענין יובן בהקדים ענין א' מה שנאמר בשם המגיד ז"ל ע"פ וברכך בכל אשר תעשה, והקשה אם ברכך למה תעשה. כי הברכה היא

כי חוק לישראל הוא: תהלים פא, ה. ראה לקמן ע' אי"ב ושי"ג.
 שריה ריה — אלקות [ב]: ליתא. . . מוספי [ב]: ענין תוס'. . . דחי' ורחי' [דחילו ורחימו].
 דחי' ורחי' שכלי' ויש כו': ראה תניא פט"ז: כמצויין במפתח עיניים שם.
 ואפיה"כ [ב]: ואעמ"כ: ואפילו הכי.
 כי אתה אבינו: ראה הגסמן לקמן ע' אי"ג.
 שריה והנה — צריך לומר [ב]: ציל'. . . אדם נידון בכ"י: ראה לעיל ע' תשצב. ושי"ג.
 בשם המגיד ז"ל ט"פ וברכך בכל אשר תעשה: נסמן לקמן ע' א"עא.

השפעת אא"ס ב"ה והשפעת אא"ס ב"ה נשפעת ונמשכת מעצמו וממילא מצד טבע הטוב כידוע וא"כ למה הוא המעשה כמ"ש בכל אשר תעשה כנ"ל, ותירץ שצורך ענין המעשה הוא רק סיבה וכלי כדי שיהי' כמה להתלבש הברכה וההשפעה שנמשך מאא"ס ב"ה, כמו עד"מ [ה]נשמה עם הגוף שהנשמה היא בחי' אור והגוף הוא בחי' כלי וא"א שיתגלה כח הנשמה בעוה"ז כ"א על ידי הגוף כידוע, וכמו"כ נאמר על אא"ס ב"ה מה הנשמה ממלא את הגוף כן הקב"ה כו' [ו]אי אפשר שיתגלה למטה השפעת אא"ס ב"ה כי"א שיהי' איזה סיבה ו[כ]לי שיתלבש בה השפעה, והו' ענין המעשה כו' וד"ל. ושורש הדברים [הוא] למה הוא כן דצריך ההשפעה להתלבש במע' גשמיות ועוד הלא שורש ההשפעה בבחי' אא"ס הוא ואיך אפשר שיתלבש בסיבה וכלי גשמי' [כו'] אך הענין הוא כי המשכה שנמשך מאא"ס ב"ה הוא נמשך דרך בחי' השתלשלות העולמות דרך עו"ע לכן בהשתלשל למטה מטה עד ריבוי ההשתלשלות אזי בהכרח שיתלבש בסיבה גשמיות, ובפרט עכשיו בזמנא [ג] מתלבש השפע בדרך הטבע דוקא, כי בזמן בהמ"ק שאז ה' השכינה שורה בק"ק והי' הגילוי פנ"פ ה' השפעת אא"ס מתגלה בגשמיות שלא כדרך הטבע כמ"ש גבי שלמה שבימיו ה' סיהר' באשלמותא ה' איש תחת תאנו ואיש תחת גפנו שלא היו צריכים להשתדל אחר פרנסתם בעמל ויגיעה, אבל עכשיו בזמנא [ג] שמתלבש השפעה שלמע' מהטבע בדרך הטבע דוקא עד שנדמה לעין הראות שהפרנסה והריוח שאדם מרויח הוא מחמת השתדלותו בעמל ויגיעה ובהתחכמות, אבל האמת שענין המעשה הוא רק סיבה וכלי לה[ש]פעת אא"ס ב"ה כנ"ל, ועיקר התהוות הפרנסה הוא מהשפעה שלמע' מהטבע רק שמתלבש בכלי כנ"ל, ודוגמא לזה נס פורי' שהי' בימי אחשורוש [ש] ה' גם כן באותו העת נתלבש אא"ס ב"ה שלמע' מן[ה]טבע בדרך הטבע, כמו"כ עכשיו בגלות כנ"ל וד"ל. וא"כ כשהמעשה אינו [אלא] רק סיבה וכלי להשפעתו ית' והעיקר היא ההשפעה הרוחני' לכן צריך העוסק בפרנסה לזוהר שלא יעסוק בפרנסתו רק כדי לעשות כלי להשפעתו ית' ויעשה ההשפעה הרוחניו שמאתו ית' עיקר ולא להכניס א"ע בהשת[ד]לו' ויגיעה גדולה והתחכמות רבות וגדולו' ולהיות טרוד בזה ולהכניס כל ראשו ורובו כו' שעיי' ידמה בעיניו שכוחו ועוצם ידו כו' שזה בחי' יש נפרד [גמור] כשחושב שחכמתו והשתדלותו גורמת פרנסתו, לכן צריך לבחור

מצד טבע הטוב: נסמן לעיל ע' תתמג.

מה הנשמה ממלא . . . הקב"ה: כ"ה נכ"מ בדאית. ראה ויקרא רבא פ"ד, ה. ברכות י, א. מאמרי אדה"א יקרא חיב ע' תשצא וע' תשצה.
שו"ה ועוד — אא"ס: ב: א"ס.

בזמנא . . . בזמן בהמ"ק: ראה גם שערי תשובה ת"א שער התשובה ג, א. דרך חיים שער התפלה סד, ד. שלמה . . . סיהר' באשלמותא: ראה זהר ויצא קנ, א. הנסמן במאמרי אדה"א פרשיות התורה חיב לע' תתקטט.

שלמה שבימיו . . . איש תחת תאנו ואיש תחת גפנו: ע"ד מלכ"א ה, ה. שורה אחשורוש) — באורו העת נתלבש: ב: בדרך זה שנתלבש.

ולשקול בדעתו לראות שלא יגשם ולא יסתיר ענין המע' בבחי' כוחו כו' ע"י התחכמות רבות רק לעשות סיבה וכלי כנ"ל ולידע שהעיקר הוא החיות מאתו ית', כי כשעושה העסק רק כשביל שיהא סיבה וכלי לאא"ס כנ"ל אזי העסק מושלל מגדר ובחי' ישות רק הוא בחי' אין שמשגיג שאא"ס הוא המחי' והוא העיקר, ולכן באתדל"ת אתדל"ע ומתעורר בחי' אין האמיתי שמבחי' א"ס להיות נמשך ונשפע עד למטה בהעסק שלו יותר והרבה מערך הכלי של המעשה כו' וד"ל.

ו"ש יעקב קטנתי מכל החסדים כו', פי' כוונתו ה' הגם שהי' לו נכסי' רבים כמ"ש ועתה הייתי לשני מחנות והי' לו צאן ועבדים ושפחות וגמלים רבים ואעפ"כ ענין העסק שלו הוא פחות הרבה מערך הברכה והנכסים שלו רק שהושפע לו שפע ברכה הרבה יותר מערך השתדלותו בהעסק, וזהו קטנתי, פי' שהי' קטן ומעט מאד בעסק פרנסתו לגבי ערך כל החסדים העליונים שהושפע לו, והכל מטעם הנ"ל שמחמת שענין העסק הוא מופשט ומושלל מבחי' ישות רק הוא בחי' אין והוא ש[נ]מע ומבין הטיב שהוא רק ההשגחה העליונה אליו אזי מתעורר בחי' אין האמיתי כנ"ל וד"ל, וכמ"ש יהי חסדיך כו' כאשר יחלנו לך רוח אייתי רוח כו'. שהוא בבחי' א"ס לכן נמשך הרבה יותר מכפי אופן הכלי כו', אבל כשמגשם ענין המעשה בבחי' ישות וכוחי ועוצם ידי אז אינו מעורר בחי' אין הנ"ל] ואינו נשפע לו שפע עליונה הנ"ל אפי' לערך כלי המע' שלו, וכמו שאנו רואים בחוש שלפעמים אדם משתדל בפרנסתו ביגיעה רבה ועצומה ובהתחכמות גדולה ואעפ"כ אינו מרויח כלום, ויש שמשתדל מעט בעסק ומרויח הרבה והכל מטעם הנ"ל וד"ל, אך הנה [אנו רואים שיש בני אדם שעסק פרנסתם בהשתדלו' גדולה ומרויחים הרבה ומתעשרים מאד כו' הנה אותם האנשים מקבלים] השפעתם [מבחי'] חיי הגוים מבחי' אחוריי' דקדושה כמאן דשדי בתר כתפוי, שזה האופן הוא אצל גוים שסוחרים בכל אופני השתדלות בכח ועוצם ידם ומתעשר[ר]ים, אבל בר' ישראל שצריך לקבל השפעתו מבחי' אלקים ממקום ששורש נשמתו מקבל א"א שיקבל מבחי' האין כנ"ל אם לא בסילוק והעדר כוחו ועוצם ידו כנ"ל. אך הנה אנו רואים ג"כ להיפוך שיש שעסק פרנסתו בהעדר הישות רק לעשות סיבה וכלי כנ"ל ואעפ"כ פרנסתו מעט, הנה הטעם לזה שמסתמא א"צ יותר שעבוד[ת] נשמתו א"א להי' בה צורך אם לא שיהי' פרנסתו כך ולא יותר, וז"ש רש ועושר אל תביאנו

באתדל"ת אתדל"ע: ראה זהר לך פח, א. לעיל בחיא פי' ואתחנן ע' קצה. ושינ.

קטנתי מכל החסדים . . . ועתה הייתי לשני מחנות: וישלח לב, יא.

יהי חסדיך . . . רוח אייתי רוח: תהלים לג, כב. נסמן לעיל ע' תתקנ.

שורה אלקים: ב! אלקו.

כמאן דשדי בתר כתפוי: ראה תניא סכ"ב.

רש ועושר אל תביאנו הטרופני לחס חזוקי: משלי ל, ח [ושם: ראש . . . אל תתו ל].

הטריפני לחם חוקי כדי שתוכל להיות עובדת נשמתו באלק[ו] כפי ששייך אליו, אבל עיקר ההשפעה הן רב או מעט באה מבחי' אלקות כניל כשעושה כתיקונה כו' וד"ל.

והראי' לזה אם עסקו בבחי' כוחו כו' או אם בהעדר הרגשות עצמו הוא מענין הצדקה, כי הנה כתיב גבי צדקה ולא ירע לבבך בתת[ך] לו שזהו לכאורה תמוה שלא די שנותנין הצדקה [מ]ממונו שמסר נפשו וכל כוחו עליהם והוא נותן רק מחמת ציוי השם ואיך אמר שלא ירע לו כלל ואדרבה צ"ל בשמחה, וכמו שמצינו בנדבת בהמ"ק שהתנדבו כסף וזהב לרוב מאד והי' בשמחה גדולה. אך הענין הוא מטעם הנ"ל כשעסקו בבחי' הרגשת עצמו וישות שחושב שיגיע כפו גורם ריוח פרנסתו א"כ אזי ממונו מעצמותו עמו [לכן] א"א שיתן הצדקה בשמחה כי רע לו שנותן מעצמותו לעני, אבל כשהוא עוסק בהעדר הרגשת עצמותו א"כ שומע ומבין הטיב שהצדקה שהוא נותן אינו נותן משלו כלום רק כמ"ש דוד כי ממך הכל ומידך נתנו לך לכן הוא נותן בשמחה כי מקיים רצון [ה]עליו [ב]שפע אלקי גופא [הוא] וז"ש בזהר גבי דוד שהי' מאיך גרמי' ואוהיב עצמו אארעא ועשה עצמו כעני ואמר תפילה לעני כי יעטוף ואמר שם הטעם [בגין] דצלותא דעני מתברא בדידן וסלקא כו', ולכאורה איך שייך [זה] גבי דוד שיעשה עצמו כעני עד שירגיש בעצמו בחינת עני באמת הלא הי' מלך ישראל ודבר הדור, אך הענין מטעם הנ"ל שמחמת שלא הרגיש א"ע כלל בגדולתו והנהגת מלכותו רק שהי' שומע בעצמו שבחי' אלקות הוא המנהיג המל[ו]כה ומקבל הגדולה וההתנשא' מטעם שהי' בחי' שרשו ממל' דאציל' והוא ידע ד"ו והשיג היטיב עד שמחמת השגתו בזה הי' בחי' מרכבה וביטול אמיתי לבחינת איס שב[בחי'] מל' דאצי' כו' לכן שמע היטיב שבחי' אלקות הוא המנהיג המלוכה אבל מצ"ע לית ליה מגרמי' כלום ולכן הי' אפשר לו להרגיש בעצמו בחי' עני באמת כי מצד האמת אין לו כלום כעני. וזהו הטעם שבצלותא דמ[ס]כנא מתבר גזיון ועולה למע' מע' יותר מכל התפי' ואדרבא שהיא מעטרת כל הצלותין להעלותן, כי בחי' עני, הכלי ישות שבו הוא בבחי' שבירה וביטול מחמת כי לית ליה כו' וא"כ הוא בבחי' אין ולכן תפילתו עולה לבחי' אין

ולא [ב]: ואלו ירע לבבך: ראה טו, י.

בנדבת בהמ"ק . . בשמחה גדולה: ראה דברי הימים א כט, ו ואילך.

כי מסך הכל ומידך נתנו לך: דברי הימים שם, יד.

בזהר . . שהי' מאיך גרמי' ואוהיב עצמו אארעא: ראה זהר בלק קצה, א. וראה גם מועד קטן טו, סעיב.

תפילה לעני כי יעטוף: תהלים קב, א.

ואמר שם . . דצלותא דעני מתברא בדידן וסלקא . . דמוסכנא מחבר גזיון: ראה זהר ושלח קסח,

סעיב.

אין שייך . . דוד . . שירגיש . . עני . . הי' מלך ישראל: ראה זהר בלק שם.

דוד . . שרשו ממל' דאצי' . . ד"ו [דבר זה]: נסמו לעיל ע' תתקט.

אמיתי עד שכל המשכיל והגניז' אינם יכולים להסתיר ולמנוע תפילתו מלעלות כי ידוע שבאתדלית אחדליע וכמ"ש יהי חסדיך כו' כאשר יחלנו לך ורוח אייתי רוח כו', ולכן בחר דוד תפיל' עני דוקא וגם מה שהי' יכול לעשות כן הוא מטעם הנ"ל וד"ל.

ומעתה יובן ענין הקוש' דלע' שלמה צריך אדם להיות נידון בכ"י מאחר שכבר נשפט בר"ה. אך הענין הוא כי בר"ה המשפט הוא בדרך כלל ששופטין אותו כמה שפע ורויח ירויח על מזונותיו שיושפע לו בזה השנה, ובכ"י המשפט הוא בדרך פרט היינו באיזה סיבה וכלי יתלבש היום פרנסתו ובאיזה עסק או מעשה ירויח, וכמו שמבואר לעיל שענין העסק הוא רק סיבה וכלי לעורר הברכה ושפע עליונה שיומשך לו בזה העסק, ולזה צריך משפט היינו שבזה היום יהי' שפע פרנסתו בסיבה זו דוקא וביום אחר בסיבה אחרת ולאדם זה יהי' פרנסתו בדבר זה דוקא ולא בזולתה ולאדם אחר בסיבה אחרת דוקא, וכמו שאנו רואים בחוש שלפעמים ינסה אדם ליקח סיבת חבירו דהיינו לעסוק באיזה עסק שחבירו עוסק בה ולא ירויח וחבירו מצליח בזה העסק כו', והכל הוא מצד המשפט שבכ"י כו' כי לכ"א הסיבה שלו דוקא מעורר השפע השייך אליו. ומעתה לא קשה מידי כו' וד"ל. אך הנה הגם שהסיבה של פרנסה שבכ"י הוא כחי' פרטי' וחיצונית לגבי השפע הנשפע בר"ה כי בר"ה המשפט בדי"כ על כלל השפע הנשפע בכל השנה ועוד שמשפט שבר"ה הוא בפנימיות יותר כי באותו עת אינו נזכר באיזה סיבה יושפע ויתלבש השפע השייך לאדם רק ששופטין אותם שכך וכ[ך] יושפע לו בזה השנה, הנה אעפ"כ יש בסיבה הפרטיות שבכ"י מעלה שאין בר"ה היינו לגבי ר"ה דלהבא, היינו אם יהי' מעשיו הפרטי בשנה [כ]תיקונן כמ"ש לעיל דהיינו בהעדר הרגשת עצמו והעסק ההוא רק לעשות סיבה וכלי כנ"ל ועל ענין השפע עצמו הוא מבין היטיב שהוא כחי' אלקות כו', אזי בר"ה דלהבא ב"ד של מעלה מקרבין אותו להוסיף לו שפע וברכה על שנה הבאה, ואם אין מעשיו כתיקון רק שהוא בכחי' כוחו ועוצם ידו כנ"ל אזי גם בר"ה שלהבא ב"ד שלמע' אין מקרבין אותו וממעטין לו השפעה על שנה הבאה כי אומ[ר]ים אם הוא חכם ובריי' וזריז כעיני עצמו אזי ימציא לו פרנסתו לבדו. ו[הנה] ענין ב"ד של מעלה הנקרא בשם ע"ב סנהדרין הם ע"ב צירופין של שמות המצמצמי' ומרחיבי' השפע לפי אופן מעשה התחתונים כו'.

שריה אמיתי — המשכיל: ב: המסיכים.

שבאתדלית אחדליע . . . יהי חסדיך . . . ורוח אייתי רוח: נסמן לעיל ע' תקסח.

שריה ורוח — דוקא [ב: ליתא] . . . יכול [ב: ביכולת] . . . כן [ב: הנ"ל אמת הוא וכן].

ובכ"י המשפט . . . באיזה סיבה וכלי: ראה גם סידור שחרית לשבת קט, ג"ד. פירוש המלות טו, א ואילך. לקוטי תורה קרח נה, ג ואילך.

ב"ד של מעלה . . . ע"ב סנהדרין: ראה לעיל בחי"ב פ' תצא ע' תרג. ושיג.

והנה כמו שיש כל הענינים המבוארים בחיי הגוף כמו"כ יש כל הנ"ל בחיי הנפש. אך לזה צריך להקדים ענין א', דהנה יש כנפש האלקי פנימיות וחיזוניות שהפנימיות [הוא] היינו התבוננות בתפילה בעומק הדעת עד שמוזה יתהוה אצלו תוס' התגלות גילוי אלקות במוחו מחמת ידיעתו והשגתו גדולת ית' בהשכלה ברורה, ומחמת זה הגילוי מתפעל [מאד] בהתפעלות ידיעת אלקות במוחו או בהתפעלות בלב כו', כידוע שיש דחי' ורחימי[ו] שכלי" ויש דו"ר טבעי" שהוא ענין התלהבות שלהבת אהבה שבלב כמ"ש וידעת היום והשבות אל לבבך [כו'], פ"י וידעת היינו התפעלות המוח באהו"ר לאא"ס שמרגיש לשמוע במוחו ענין הביטול מצד גודל התבוננותו והשגתו בגדולת אא"ס ב"ה איך שהוא ממכ"ע וסוכ"ע כי אתה אבינו כו' ומחמת זה נתפעל במוחו כו', והשבות אל לבבך היינו התפעלות הלב כו' ששומע ומכין בלבו ענין הביטול לאא"ס ב"ה, וזהו תוס' חיות אור אלקי שניתוסף לו בעבודתו ע"י התבוננותו בעומק דעתו כנ"ל, והטעם הוא לפי שע"י העמקת דעתו כנ"ל מתקרב נפשו האלקי לאא"ס ב"ה הכללי שבנפשו [מצדה] חלק ממנו לכן עי"ז מתגבר אורה להאיר בתוקף מהעלם אל הגילוי, כמו עד"מ ניצוץ של אש כשהיא בפ"ע אי הארתה מתמעטת ומתחלשת אבל כשמקריבין את הניצוץ של אש לגבי שלהבת [ומ] דורה גדולה אי מתגבר כח הארתה [ובוערת] בגילוי היטיב מצד שהאש הגדול מוסיף כח באור הניצוץ, כן הנשמה נק' בשם ניצוץ אלקות ולכן כשאינו עוסק בעבודה בהעמקה כנ"ל אזי אינו מאיר אורה בתוס' חיות והתפעלות כנ"ל מחמת שאין מקרבת נשמתו לגבי אא"ס ב"ה אבל מצד העבודה אי מתקרבת ומתבטלת לגבי אא"ס ב"ה הכללי כביטול הפרט לגבי הכלל מצד שהוא חלק ממנו ית' לכן מאיר אורה בתוקף כי אא"ס ב"ה מוסיף כח באורה כנ"ל.

והנה כ"ז הה[ת]בוננות וההתפעלות נק' פנימי' הנפש מטעם הנ"ל שמרגיש תוס' חיות בפנימיותו. וענין חיזוני' הנפש היינו ענין ההסכם שאח[ר] סיום תפילתו בהתבוננות כנ"ל שהאריך בענין הביטול באחד והבין והשיג היטיב [הוא] ית' יאות להבטל [אילין] מכל וכל אזי מחמת זה נעשה אצלו ההסכם לקבל עליו עומ"ש ולהבטל אליו בפו"מ דהיינו בסר"מ וע"ט כל היום היינו כשיזדמן לו איוה מצוה [אזי יהי' רצונו] וישתוקק לעשותה וברע ימאוס מצד ששומע קבלת עו"מ ית' על עצמו. והנה זהו נק' בשם חיזוני', כי הנה אנו רואים בחוש שבשעת ההסכם אין בו התפעלו' חיות בהתגלות בפנימית וגם כל היום כשמתקרב לדבוק בעשית הטוב ולמאוס ברע אזי אצלו הדבר בקרירות רק שמתעורר אצלו תשו[ק]ה פשוטה אל המצוה וגם שנאת הרע

ידיעת היום והשבות אל לבבך: ואתחנן ד, לט.
כי אתה אבינו: ראה לעיל ע' תתקסג.
שורה ששומע - לאא"ס: ב: לא"ס.

הוא ג"כ אצלו בפשיטות ואין לו בשעת מעשה שום התכוננו' והעמקת הדעת עד שיהי' יאתה לו לרצות עשיות הטוב או להפך כו', ואין זה אלא מצד ההסכם [וקבלת עומ"ש שאחר ההתפעלו' והביטול כנ"ל, וזה הבחי' נק' בשם נה"י לבר מגופא רק שהם קיום והעמדה לדביקות] בה' בעבודתו בפומ' בסו"מ ועש"ט כנ"ל. וזהו אחרי הוי"ה תלכו פי' שענין אחרים וחיצוני' הנ"ל גורם ההליכה והשתדלות] בעבודתו ית' וכמ"ש לא ימכור כו', ובזוהר נק' זה אשתדלותא דפולחנא], והכל מצד בחי' ההסכם כנ"ל. אך צ"ל למה הוא ענין ההסכם הלא ממילא יהי' לאדם הרצון והתשוקה למע"ט ולהיות סו"מ מצד בחי' נפשו האלקי' כמו שהי' לו תשוקה וביטול בחפ"י כו'. אך הענין הוא שבחסכם קבלת עומ"ש כנ"ל הוא פעולה שיבא ויגיע לבחי' סו"מ כל היום כו' בלא יגיעה כמו עדי"מ קבלת תענית שאדם מקבל עליו להתענות הוא פעולה שעייז [הקבלה] התענית עליו בקל כמו"כ הוא ענין ההסכם כנ"ל וד"ל.

ומעתה יובן בחיי הנפש ג"כ משאמרז"ל שכל מזונותיו של אדם קצובין לו מרי"ה [כו'] וגם נידון בכ"י [כו'], כי ברי"ה המשפט הוא על כללוי' הארה והתגלות אלקות שיהי' לאדם בזה השנה וכמבואר לעיל המשפט שברי"ה הוא על חוק ליש' [הוא] משפט לאלקי יעקב כנ"ל, ועוד שהמשפט שברי"ה הוא על בחי' הפנימיות היינו ענין [ה]התכוננות ו[ה]התפעלות כו' שבעבודה כנ"ל, והמשפט שבכ"י הוא על ענין התגלות אלקות שבפרטיות ובחי' חיצוני' היינו ענין ההליכה ו[ה]השתדלות בעסקי המצות בסו"מ ועש"ט שעייז יש משפט באיזה סיבה יהי' התגלות אלקות בנפשו שברצון [ה]עליון עיי היום, כי פעם זה יודמן לו לעשות מצוה בסיבה זאת ופעם באחרת, וכן [בסו"מ] כה"ג שבוה היום יודמן לו בזה האופן דוקא להיות סו"מ וביום אחר כו' ולאדם אחר יש לו סיבה אחרת לקיים והתגלות רצה"ע בפרטיות בכ"י שלולתו אין לו זאת הסיבה כמו בחיי הגוף כנ"ל וד"ל. והנה כמו בחיי הגוף המשפט ברי"ה תלוי כמעשיו הפרטיות שבשנה העבר עליו כמ"ש באריכות למע', כמו"כ בחיי הנפש הגם שענין ההליכה והשתדלות במצות בפומ' בפרט הוא בבחי' חיצוני' שאין לו בשעה זאת בחי' פנימיות התפעלות כנ"ל, אעפ"כ המשפט ברי"ה בכללות ובפנימיות כנ"ל תלוי כמעשיו דשנה דעבר דהיינו השתדלותו במע' המצות הרבה בלא התרשלו' כלל וגם אופן המעשה גופא תחזק שיהי' בהעדר הרגשת עצמו רק כדי להיות התגלות רצון העליון אזי באתדלית [אתעדליע']

אחרי הוי"ה תלכו: ראה יג, ה [ישם: יא].

וכמ"ש לא ימכור: כיה בכתי"י — ראה בחוקתי כו, כח.

שכל מזונותיו . . קצובין . . נידון בכ"י: ראה לעיל ע' תתקסג.

כי חוק ליש' (הוא) משפט לאלקי יעקב: ראה לעיל ע' תתקסג.

שריה באיזה — אלקות בנפשו שברצון: ב: ברצון.

וכמש"י יהי חסדך כו' ומתעורר בחי' אין האמיתי שבבחי' אא"ס כדי שבר"ה דלהבא מקרבין אותו כדי להשפיע לו שפע רב על שנה הבאה בענין התגלות אלקות כמש"ש משפט לאלקי יעקב כנ"ל, ואם הי' בהיפוך המעשים שלו בשנה שעבר אזי בר"ה המשפט באופן אחר כמו בחיי הגוף כנ"ל וד"ל. אך הטעם לזה מה שהמשפט שבפנימיות ובכללות שבר"ה תלוי במע' הפרטיות והחיצוני' כנ"ל הענין הוא כי זה הוא [ע]יקר תכלית הבריאה שיהי' לו ית' דירה בתחתונים דוקא היינו כמעשה המצות דוקא בפר"מ יהי' התגלות רצה"ע, ולכן המשפט דפנימיות תלוי בחיצוני' דוקא כנ"ל וד"ל. וזהו מכלכל חיים, פי' מכלכל הוא משפיע חיות ושפע, וחיים פי' לחיים היינו לחיי הגוף וחיי הנפש [כנ"ל] שזהו המכוון של תיבת חיים להורות על חיי הנפש ג"כ כמש"ל, וההשפעה הזאת היא במדה ושיעור עפ"י המשפט דרי"ה [בדרך] כלל ובכ"י בפרט כנ"ל וד"ל.

אך מ"ש מכלכל חיים כחסד משמע שחסד הוא במדרי' גבוה יותר מבחי' חיים עד שמחמת זה מוכרח להיות קיום החיות והשפעה של בחי' חיים הג"ל ע"י חסד דוקא, וד"ז לכאורה תמוה הלא מבואר שבחי' חיים הוא מורה על [בחי'] חיות אלקות ג"כ שהוא בחי' אא"ס ב"ה השייך להנשמה, וא"כ מה [המעלה שיש בבחי' חסד עד שבחי' חסד יהי' המכלכל של הנשמה כנ"ל. אך הענין הוא דאית חסד ואית חסד חס' תתאה שלמטה מחכ' וחס' עילאה שלמע' מחכ'. והנה [החסד ש]מלמע' למטה [ה]יינו ש[ל]כל אחד נמשך בחי' השפעת חסד באופן מיוחד [כו'], אך בבחי' העלאה מלמטה למע' נק' בשם [אהבת עולם] אהבה וז"א דאתחדות כו' ואהבה רבה [כו'], וכשיובן ממטה למע' תחי' יובן ממילא מלמעלה למטה. וביאור הדבר [הנה] אהבת עולם הוא ענין האהבה שבפ' ראשונה דק"ש שמע יש' הוי"ה כו' אחד כו' ואח"כ ואהבת כו' בכל לבבך ששם נמש[כה] ונולדה האהבה מצד ההתבוננות וההשכלה בכחמתו איך שהוא אחד אמיתי וכל העולמות כולן מראשן עד סופן כולם בטלים [ב]מציאות ומתייחדין ביחודו ואחדותו הפשוט מחמת שהוא א"ס פשוט באחה"פ ואין בו בחי' התחלקות המדרי' ההשתלשלות כלל כי אינו בערך בחי' ההשתלשלות כמש"ל לאו דאית בי' מכל אילין מדות [כלל] כו' ולכן כשמאיר אורו בבחי' השתלשלות העולמות ומדרי' אזי כולן בטלים ממהותם וממציאותן ביחודו ואחדותו כו', לכן מאלו ההתבוננות ודוגמתן עד ששומע ענין הביטול בביאור היטיב אזי נמשך ובא מזה לבחי' ואהבת את הוי' אלקיך בכל לבבך היינו שמתעורר אצלו אה' בלב ומוח שיהי' הוי"ה בחי' אלקיך] פי' שיהי' הוא בטל אליו ית'. והנה זה נק' אהבת עולם כי ענין האה'

דאית חסד ואית חסד: ראה זהר ויחי ריט, א. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תשעו. ושי'.
שמע יש' . . . ואהבת כו' בכל לבבך: ואתחנן ד, ד"ה.
לאו דאית בי' [ב]: לך] מכל אילין מדות: ראה חישני זהר בהקדמה י, ב.

נולדה ונמשך אצלו מצד ההשכל[ה] בהתבוננות בביטול ריבוי העולמות עד
 אין קץ ליחודו ית' ולכן עייז גם אצלו נעשה האה' והביטול [כח] כניל.
 ואה"ר [הוא] באמת ויציב הנק' בשם היכל הרצון.

והנה להבין זה שלמה בחי' אה"ר באמוי"צ ומהו בחי' אה"ר. אך תחי' צ"ל
 מהו ענין אוי"צ כו', שלכאורה תמוה שמשמעו שעד עתה אינו באמת
 אצלו הביטול והיחוד לא"ס ב"ה עד שהוא מוכרח לומר אמוי"צ לאמת
 הדבר הלא התבונן באחד באריכות עד שבא מזה לבחי' ואהבת כניל. אך
 הענין הוא כי האה' שנמשכה מהתבוננות אינה אמיתית מצד בחי' עצמות
 הנפש שהי' הנפש בטל לאלקות מצד שהנשמה בחי' עצמות עמו ית' רק
 האה' היא מצד השכלה שהוא משכיל שראוי להיות בטל אליו ית' ואם לא הי'
 משכיל ומבין ענין הביטול של העולמות כניל אזי לא הי' נולדה אצלו
 האהבה, וראי' לזה שיש שינוים בענין האה' שלפעמים האה' בהתגלות יותר
 ולפעמים בקטנות היא, והטעם הוא מצד חילוק ענין ההתבוננות והעמקת
 הדעת היינו כשמשכיל הטיב בהעמקות הדעת אזי האה' שאח"כ היא בתוקף
 [האהבה מאד] ובהיפוך אזי היא כהעדר ההתגלות, וא"כ מובן שזאת האה'
 אינה עצמיית ואמיתית רק שכח חכמתו ובינתו מוליד אותה. אבל באמוי"צ
 הנק' היכל הרצון הוא אה"ר דהיינו שהאה' רבה וגדולה מערך כלי השגת
 חכ' ובינה רק שהאה' נמשכת מבחי' רצון שבנפש שזה למע' מטויד
 שבהתבוננות כניל רק בבחי' עצמיות [ממש] מחמת שהוא חלק עצמות ממנו
 ממש כי אחת אבינו לכן [ת]בטל בביטול אמיתי, ולכן נק' אה' זו רצון
 שבנפש כי רצון הוא מלשון מרוצת הנפש אם רץ לכך [שה]אה' גדולה כיכ
 עד שהוא יוצא מהכלי שלו והיינו מצד שהאה' הוא מצד בחי' עצמיות כניל,
 ולכן נק' זה בשם היכל הרצון מ"ה הסכם לרצון היינו הרצון והמס"נ שהי' לו
 באחד עיי התבוננות כניל אזי באוי"צ ניתוסף חיזוק והסכם לזה ברצון,
 והטעם הוא מפני שבכאן האה' היא בבחי' עצמיות ממש כניל, הגם שבאוי"צ
 יש ג"כ התבוננות, הנה הדבר [זה] הוא כמו עדי"מ אדם שרוצה איזה דבר
 ברצון פשוט וחזק בלי שום טו"ד] ואעפ"יכ מלביש את זה הרצון בטויד ג"כ
 כי מחמת שרוצה הדבר הזה מאד אזי המציא לעצמו [ט]עם ושכל ג"כ לזה
 הרצון כדי שיהי' התחייבות לזה הרצון בתוקף עיי הטעם ג"כ, וכמו"כ [ויבן]
 בנמשל שעיקר הביטול באמוי"צ הוא בבחי' רצון עצמי כניל רק שמתלבש
 ועובר דרך התבוננות ג"כ. והטעם שבאוי"צ הוא היחוד עצמי הענין הוא כי
 מאוי"צ עד הדבר הזה יש טו" ווי"ן שהם טו" יסודות שהוא ענין וחיבור
 [ויחוד] דעצמיות וד"ל.

באמת ויציב . . היכל הרצון: ראה פרי עץ חיים שער (ו) הקיש סכ"ז. לעיל בחיב' פ' ראה ע' תו. וש"נ.
 אם רץ לבן: ראה ספר יצירה פ"א מ"ה.
 טו" ווי"ן שהם טו" [ד': יסודות: ראה לעיל בחיב' שם ע' תו וע' תנא. וש"נ.

והנה נתבאר הב' מיני אה' שממטה למע', וכמו"כ יש ב' מיני חסד מלמעלה למטה, [והנה] חסד תתאה היא מ"ש אהבת עולם אהבתיך ע"כ משכתיך חסד, פ"י אהבת עולם הוא בחי' חס' שלמטה מחכ' כי [בחי'] עולם מורה על [בחי'] השתלשלות עולמות שמחכ' ולמטה ו[א"כ בחי' ה]חכ' היא ראשית ההשתלשלות ולכן נקרא [ה]חכ' ראשית כידוע, ואהבת עולם הוא בחי' חסד הנמשך מבחי' ראשית שבעולם, כי הנהגת שפע החסד דו"א דאצי' שנשפע למטה בנפש האדם בענין העבודה ובפרט בתפי' באחד [דק"ש] ואהבת [כו'] שהכל בהתבוננות והתפעלות בפנימי' כו', אזי בחי'ב שלו בהתבוננות ואה' שלו מעורר בחי' ח"ע דאצי' שיושפע לו השפעת אלקות בגילוי מבחי' חס' דו"א דאצי' כפי התחייבות דאהבת עולם הנ"ל, כי אופן ערך המשכת החסד היא רק לפי ערך ההתעוררות שמלמטה כמ"ש יתי חסדך כו' כאשר יחלנו לך דוקא באתדל"ת אתדל"ע והכל לפי ערך [המעשה התבוננות], ואם אינו מעורר מלמטה כנ"ל אזי מתעורר עליו ב"ד של מע' להעלים ולצמצם שפע החסד יותר, כידוע שיש ג' קוין ימין שמאל ואמצע שהם חסד כו' בבחי' ז"א דאצי' שהנהגת השפע משם הוא עפ"י הח"ע כנ"ל. וכמו שיש שינויים באהבת עולם שמתא לעילא כן יש שינוים מעילא לתתא בהשפעת החסד תתאה שלמטה מחכ' כנ"ל, והשינויים נעשה שם ממעשי התחתונים כנ"ל. וזהו פ"י אה' עולם אהבתיך שהיא השפעת חס' דו"א דאצי' ע"כ משכתיך פ"י ע"כ הוא בשביל שמשכתיך חסד מתא לעילא באה' שבעבודה כנ"ל לכן גם אני אהבת עולם אהבתיך שהיא השפעת חסד כו'.

והנה זה החסד אינו בבחי' עצמיות כי אינו נשפע רק כשיש אתדל"ת וגם יש שינוי כנ"ל בהשפעה מחמת חלוקי אופן אתדל"ת, וא"כ מובן שזה אינו בחי' עצמיות רק עפ"י גזירות ח"ע כנ"ל, ולכן נק' חסד תתאה, והחסד עילאה מאצי' נק' [בשם] אה' חס' שברצון הפשוט, ובלשון [ה]קבלה נק' חס' דע"י סוף עולם הא"ס. והנה זה החס' אינו תלוי במע' התחתונים ואין חילוק לזה החסד אם אתעדל"ת בחילוק ושינוי כלל רק משם נשפע ההשפעה ממילא כי אתדל"ת אינו יכול לעלות ולהגיע לשם רק באה"ר ש[ב]אמוי"צ כנ"ל יכול לעורר בחסד זה מחמת שאה"ר] הנ"ל היא ג"כ בחי' עצמיות כנ"ל, וגם זהו ממילא מצד שבחי' מדרי' של החס' הוא מאד נעלה כו' כנ"ל וד"ל. וזהו מכלכל חיים בחסד דוקא כי תיבת בחסד מורה על רב חסד עליון הנ"ל שא"א להשיג באתדל"ת רק שנשפע ממילא כנ"ל לכן נאמר מכלכל

אהבת עולם אהבתיך: ירמ"י לא, ב [ושם: ואהבת, אבל כ"ה בכ"מ, ומתם: מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' ת. וש"נ דברים ח"א ע' ד"ש. וש"נ ח"ב ע' תרמ"ו].
 נק' (החכ' ראשית): נסמן לקמן ע' א"פ"ט.
 חס' דע"י סוף עולם הא"ס: נסמן לעיל ע' תתסה.

חיים פ"י שהוא בעצמו מכלכל ומשפיע בלי אתדל"ת בכח"י ח"י הנ"ל מבחי" א"ס עליון הנ"ל וד"ל.

אך מעתה צ"ל ד"ז בביאור היטיב ביותר כי [הגם] שתיבת כח"סד מורה על [בחי"י] רב חסד עליון הנ"ל אעפ"י כשה מה יתרון בכחי"י חס"י הנ"ל על בחי"י חיים, כי בחי"י חיים מורה על בחי"י נפש האלקית שהיא אלקית מבחי"י אא"ס ועל מקור החיים הנ"ל כתי"י כי עמך מקור חיים עמך ממש שהוא עצמות א"ס הסוכ"ע ומקור חיים הנ"ל מיוחד עם בחי"י עמך כנ"ל, וא"כ קשה כנ"ל שלמה יהי' קיום שפע דבחי"י חיים הנ"ל תלוי בחסד דוקא כי לכאורה מקור חיים שמיוחד עם בחי"י עמך הוא במדריג' א' עם חס"י הנ"ל. אך ד"ז יובן בהקדים להבין ענין סוכב וממלא, כי הנה כתיב וידעת היום כו' כי הוי"ו הוא [ה]אלקי, הוי"וה הוא [בחי"י] סוכ"ע ו[בחי"י] אלקי' הוא ממכ"ע [כו']. וביאור הדבר [הנה] ממכ"ע הוא כח הפועל בנפעל שהוא בחי"י התפשטות החיות בנבראים דבי"ע בכא"י לפי בחינתו ומדריגתו, להיותו כמו למשל כנפש האדם שהתפשטות כחה ולבושים שלה מתפשט"י בגופו בבחי"י פנימי' אבר ואבר וכל אבר שומע החיות שבתוכו, כמו"כ כל בחי"י הפועל אזי מרגיש ושומע הנברא החיות שנשפעה בו, ולכן נק' זה התפ[שטות] החיות בשם אלקים [לנברא] כי אלקים בגימט' הטבע שזה מורה על ריבוי התפשטות החיות בפנימיות כנ"ל בבחי"י כח הפועל בנפעל אפי"ו עד בחי"י טבע דעשי". והנה זהו בחי"י ממלא, ובחי"י סוכב אינו בבחי"י המשכה והתפשטות חיות ואינו בערך בחי"י כח הפועל בנפעל שיוכל לבא משם המשכה לנבראים בבחי"י המשכה פנימיות רק סוכב בכל צד בהשוואה כו' וד"ל.

אך מעתה צ"ל כי הנה לפי"ז הרי בחי"י ממכ"ע ובחי"י סוכ"ע בחי"י מחולקות מקצה אל הקצה, וא"כ מהו דכתיב כי הוי"וה שהוא [ס]וכ"ע הוא האלקי' בבחי"י ממכ"ע משמע שהן מיוחדים ביחוד גמור. אך זה יובן בהקדים ענין אחד והוא משל השפעת חסד וצדקה מאיש אל רעהו, דהנה אנו רואי' כשא הצדקה ליד העני המקבל מיד הנותן [אזי נעשה מזה אצלו חיות פנימי והיינו שקונה איזה דבר מה שצריך ומחי"י את נפשו בזאת הצדקה וזה החיות נכנס בפנימי' כנ"ל] אך כשהמעות הצדקה [עדיין] ביד הנותן רק שמכין ידו ליתן אליו הצדקה [שנק'] חסד שביד הנותן מקור לשפע חיות שנעשה אחר קבלת העני הצדקה כנ"ל, והנה התלבשות החסד שביד הנותן מוכרח לומר שהוא נמשך מהחסד [ש]לבו היינו שנחל[ט] והוסכם בלבו שיתן הצדקה לעני וכו'

שורה א"ס: ב: חסד.

כי עמך מקור חיים: תהלים לו, י.

ידעת היום כו' כי הוי"וה הוא [ה]אלקי: ואתחנן ד, לו.

אלקים בגימט' הסכנו: פרדס שער (ב) הנתיבות. ראשית חכמה שער התשובה פ"ז (ד"ה והמרגל — קסא, ב): וראה שם שער האהבה ספ"א (ד"ה וכדי להבין — ג, ד). שלי"ה פט, א (ראיתא בזה"ר): קפט, א (ומרומו בזה"ר): ש, ב. שורת חכם צבי סי"ח. שער היחוד והאמונה רפ"ו. סידור שחרית מד, ב.

נמשכה הארה מזה החסד שבלבו שיתלבש החסד בידו כו', וא"כ החסד שבלב הנותן מקור לחסד שבידו, אך ממה נתהווה החסד שבלבו מוכרח לומר שנתהווה מחמת התעוררות האה' מהנותן להמקבל היינו מחמת אהבתו אל המקבל לכן מתעורר עליו ענין החסד והצדקה. והנה לפי התעוררות האה' היא מקור לחס' שבלב כו', וא"כ מקור [דמקור] למקור שפע הצדקה [והחסד] שנותן לעני הוא אהב' שבלב, והנה לכאורה [דבר זה] יש להבין [מפני] מה לא יח' לעני באה' שבלבו אם הוא בחי' מקור, והנה אנו רואים שזה א"א בשום אופן שיח' את העני באה' שבלבו אל העני, וא"כ איך נעשה האה' מקור כו' לחסד וצדקה שבפ"מ. אך הענין הוא שהחס' שבידו מקור לצדקה שנתהווה כבר וחסד שבלבו מקור לחס' שבידו והתעוררות האה' שבלב כנ"ל הוא רק סיבה לחסד שבלבו ואינו בערך להיות מקור ממש רק סיבה המסבבת מקור החסד והצדקה כנ"ל. וזהו במשל שפע חסד, ובמשל ג"כ כך כו' וד"ל.

והנה נמשל למע' ג"כ ע"ז האופן, דהנה בחי' ממלא הוא השפע שבאה כבר בנבראים דבי"ע לכא"א לפי מדריגתו בכל השפעה שנמשכה לאיזה נברא אוי אותה השפעה מחי' אותו הנברא כו', ובחי' סובב אינו בגדר התפשטות החיות ואינו נק' בשם חיות כלל, וכמו למשל בנפש האדם אינו שייך לקרות בשם חיות [הנק' בלי"א לעבדיקאייט] אלא חיות וכוח' הנפש המתפשט בגוף בכלל ובכל [א]בר בפרט אבל עצם הנפש אינו נק' בשם חיות כלל, וכמו כן בחי' סובב אינו בערך בחי' חיות המתפשט בבחי' כח הפועל כנ"ל. אך אעפ"כ מוכרח לומר שבחי' ממלא נמשך מבחי' סובב. אך הענין היחוד דסומ"מ הוא ע"י בחי' מקור שיש בבחי' סובב להתפשטות החיות שבבחי' ממלא, והיינו [מה שי]ש בסובב [שהוא] אינו בגדר חיות המתפשט כנ"ל אינו נק' עדיין אפי' בשם מקור לבחי' ממלא, וענין המקור [הוא] נק' בחי' יסוד ז"א דאצי', וגם נק' יוסף הצדיק כי צדיק יסוד עולם וידוע שבחי' הצדיק [הוא] לייחד ולקשר אור אלקי מהעלם אל הגילוי מרוחניו כו', וזהו מדרי' יוסף כי גבי יוסף כתיב כי הוא המשביר [כו']. וזהו אמרו צדיק כי טוב כי גם בחי' טוב הוא בחי' מקור המחבר מסובב לממלא, והטעם הוא כי ר"ת א"ת השמיים וא"ת הארץ הוא שם אהו"ה שג"מ' שלו טוב וידוע שאותיות א"ה בזה השם הוא [בבחי'] עלמא דאתכס' היינו הארת כתר לחו"ב ו"ה בזה

יסוד ז"א . . . יוסף: נסמו לקמו הערה ד"ה: יוסף.

צדיק יסוד עולם . . . כי הוא המשביר: ע"פ משלי י, כה . . . מקץ מב, ו [חיתוב, כ"י ליתא שם].

אמרו צדיק כי טוב: ישעי' ג, י [צדיק, וכ"ה במאמרי אדה"א וקרא ח"א ע' כד. ושינ].

א"ת השמיים וא"ת הארץ . . . אהו"ה: בביאורי הוהר ויחי ל, ב: כידוע בל"ת [בלטטי תורה]. כאמרי בינה

פתח השער פ"ז (ג, סעיף וריש ע"ד) עה"פ ירמ"י כג, כד. וכן בראשית א, א. וזה השמטות לח"א רנא, א.

אהו"ה שנימי' שלו טוב: בביאורי הוהר ואמרי בינה שם ושער הק"ש כג, ג. שערי אורה שער המורים ע'

השם היינו עלמא דאתגלי' בחי' כח הפועל שהוא בחי' מל', והי' היינו ענין המשכה ודיל', וגם חיבת שמים וארץ מורין ע"ז, כי שמים הוא בחי' עיגול מקיף שהוא טובב ו[ה]ארץ הוא בחי' ממלא והמחבר שלהם הוא זה השם [אהוי'ה] שמספרו טוב, וזהו [כי] כל בשמים ובארץ ותרגומו צדיק דאחיד בשמי' וארעא, כי צדיק וטוב שהוא בחי' יוסף הוא בחי' מקור המחבר ולכן נק' בלשון הקבלה יסוד ז"א כו' [כי] יסוד הוא המחבר מז"א קוביה [ל]מל' שכינתי, והסובב בעצמו הוא בחי' חסד דז"א דאצי' שבחי' חסד אינו נעשה בחי' מקור לבחי' כח הפועל שמתפשט באמצעות מל' כנ"ל רק שהוא סיבה המסבב לבחי' מקור הנק' יסוד, וזהו שפעם נאמר כי הוא חיך בחי' ממלא והמקור נק' [חיים] מבחי' סובב בעצמו אינו נק' בשם חיים כלל [ר]ק שהוא סיבה כנ"ל.

והנה מובן ומבואר מכל הנ"ל שבחי' חסד דז"א הנ"ל הוא הנק' סוכ"ע ועל המקור העומד בתוכו להיות מקור לבחי' ממכ"ע שזה המקור נק' בחי' יסוד כנ"ל כדי שיתייחד סובב בממלא כמ"ש כי הוי' הוא אלקים ע"ז המקור נאמר כי עמך מקור חיים, [פי'] עמך הוא בחי' סוכ"ע הנק' בחי' חסד דז"א כנ"ל, ומקור חיים הוא בחי' יסוד כנ"ל, והנה גם זה מבואר לעיל הגם שבחי' חס' דז"א אינו אפי' בערך וגדר מקור חיות כח הפועל, אך אעפ"כ הוא סיבה המסבב למקור הנ"ל שעל שם זה נאמר על חסד דז"א עולם חסד יבנה הגם שאינו בערך בנין כנ"ל, וא"כ נמצא מובן שבחי' עמך כו' הוא בחי' סובב כנ"ל וכשהוא שייד להקרות בשם סיבה אינו תלוי אופן ההמשכה לפי אופן התעוררות מעשה התחתונים כנ"ל וגם יש שינויים בהשפעה מצד בחי' התחלקות קווין כנ"ל. אך כ[ש]השפעה הוא מצד בחי' רב חסד שברצון הפשוט כמ"ש לע' שהוא בחי' רב חסד דע"י כנ"ל, אזי משם נשפע השפע שלא עפ"י מע' התחתוני[ם] כנ"ל כי מע' התחתוני אינו יכול להשיג לשם רק שנשפע ברב חסד כנ"ל. ולכן מכלכל חיים בחסד דוקא כי בחי' זה החס' גבוה אפי' מבחי' עמך מקור חיים כנ"ל ודיל'.

אך הנה מבואר לעיל דע"י אה"ר שבאוי"צ כנ"ל יכולין לעורר בחי' רב חסד זה שיומשך משם שפע, אך זהו בבחי' מעין ולא בעצם כמשי"מ. והנה זה

שרה השם — והי' . . . ודיל': ב'; והוי"ו . . . כו'.

[כ] כל בשמים ובארץ ותרגומו: דברי הימים א כט, יא. ראה זהר בראשית לא, סע"א. מאמרי אדה"א

ויקרא חיב ע' תשמב, ושי"ג.

י"ס . . . יסוד ז"א: עץ חיים שער (כו) הצלם פ"ג. ראה מאמרי אדה"א פרשיות התורה חיב ע' תקיז

ובהנסמן לשם. ביאורי הזהר שם כט, א ואילך.

כי הוא חיך . . . והמקור . . . מבחי' [חיבות אלו אינם כוורים כיכ בהכתיב]: נצבים ל, כ.

עולם חסד יבנה: תהלים פט, ג.

שרה כנ"ל — אינו תלוי: ב'; א"י.

שרה זה — מעין [ב': כאו]. . . כמשי"מ [ב': כשית]. . . כ"א [ב': ובא]. . . מעין [ב': מאין].

שא"א להמשיך כ"א בבחי' מעין ולא בעצם זהו דוקא כהיום בזמנה"ג, אך על לעתיד נאמר כי ההרים ימושו והגבעות תמוטינה וחסדי מאתך לא תמוש כו', פי' חסדי היינו חסד שבעצמות א"ס. וביאור הדבר כי הנה ההרים הם האבות שהם בחי' חגית דו"א דאצי', וכידוע שאברהם ה"י מרכבה לבחי' חס' דאצי' ויצחק לגבו' ויעקב כו', אך מ"ש ההרים סתם זה מורה ג"כ על מדות שברצון מדות שבכתר הנ"ל הרי קדם, ובבחי' הרים הללו ימושו, פי' יש להם הפסק וכליון. והנה להבין זה וגם אגב יובן הפלוגתא שבגמ' חד אמר תמה זכות אב[נות] וחד אמר לא תמה כו'. כי הנה אנו רואים כשמתכוונן אדם היטיב בגדולת א"ס אזי מתפעל לפי אופן ההתכווננות שלו וכפי מדריגתו, כי יש אופן שההשכלה עצמה היא התפעלות ויש בחי' שמחמת התכווננות נולדה לו התפעלות במוחו באופן כו' וד"ל, ויש אהו"ר הנולדים בלב מהשכל, אך איך שיהי' יש הפסק לענין התפעלות המבואר, כמו שזה ידוע שא"א להמשך זמן רב ההתפעלות הנולדים כנ"ל אם לא שיחזור ויתכוונן עוד בתוקף ועוז אזי יוליד עוד התפעלות אבל אהו"ר הקודמים כלים ותמים כי הם נפסקים בזמן מועט. וזהו שארו"ל כל אה' שהיא תלו' בדבר בטל דבר האה', פי' דבר היינו חכ' ושכל המתגלה בהתכווננות כמו המדות שבלב שתלוין בפה רק דבר כמו כן שכל המתגלה נק' דבר, והנה האה' התלו' בזה הדבר אזי היא בטלה מטעם הנ"ל כי כשמתכוונן בשכלו עד שנעשה אצלו האה' אזי באותה רגע נפסק ההשכלה ואח"כ בזמן מועט אזי תפסק האה' עד שהוא מוכרח לחזור ולהתכוונן היטיב כנ"ל עד שיהי' לו התפעלות עוד. והנה זהו באהו"י שלמטה מהשכל, אך גם אהו"י שברצון גם להם יש הפסק וכליון כשמתגלי' למטה באמצעו' התלבושות חכ', אך בהתעוררות אה' עצמ' שלמע' מטו"ד לזאת האה' אין לה הפסק וכליון כי זאת האה' אינה תלו' בשכל כנ"ל רק שמצד ידיעת והרגשת עצמותו ית' ואיך שהוא חלק עצמות ממנו כנ"ל לכן אין לה הפסק כי העצמיות נפשו זהו בבחינת אין סוף.

והנה זהו למטה בנפש האדם. וכמו"כ למע' במדות דו"א דאציל' מצד שהאורות בבחי' מדה ושיעור, וכמו שידוע שאברהם ה"י מרכבה לבחי' חס' דאצי' וכמו שאמר ואנכי עפר ואפר ומחמת שהי' בטל לבחי' חס' כו' המשיך בחי' חסד לזה העולם לפי ערך ביטולו ולא יותר ויצחק המשיך

כי ההרים ימושו . . . תמוש [ב] תמוט: ישע"י נד, י [ושם: ימוש. ואולי הכוונה להמשך הכתוב ושם בכתיב ב: תמוט. וראה בסיום המאמר].

ההרים הם האבות: ויקרא רבא ספלי'. ראה לעיל בחי' פ' דברים ע' נה: ח"כ פ' תצא ע' תרסד. וש"נ. שו"ה ויצחק — כו: ע"כ נמצא בכתי' ב.

מדות שבכתר הנ"ל [אציל: הנק'] הרי קדם: ראה לעיל בחי' פ' דברים ע' סט. וש"נ. הפלוגתא . . . תמה . . . לא תמה: שבת נה, א. וראה הנסמן לעיל בחי' פ' עקב ע' שלא. כל אה' שהיא תלו' בדבר: ראה אבות פ"ה מ"ז. ראה גם לקמן ע' אקט. ואנכי עפר ואפר: וירא ית, כו. ראה אגרת הקדש סט"ז. לעיל בחי' פ' תבא ע' תרסג. וש"נ.

בחי' יראה לפי אופן ביטולו לבחי' גבו' דאצי' ויעקב בלול משניהם כמ"ש אלהי אבי אברהם ופחד יצחק ה' לי וא"כ ה' המשכתן במדה כו' כנ"ל, והטעם לפי שהי' אופן ביטולם לפי אופן שרשם וכפי אופן חכמת' שהשיגו באלקות לכן המשיכו בהתגלות המדות בבחי' ושיעור דוקא כפי מדרגתם, וזהו כל אהי' כו' בטל דבר כו' שהוא הגילוי לנאצלים כמו מל' לבי"ע וכמו כן שאמרו בראשית נמי מאמר הוא שעל המאמרות נאמר בדבר ה' שמים נעשו, ולכן יש הפסק למדות דו"א הנוולדים מח"ע דאצי' וגם למדות דכתר כשמתגלי' למטה בז"א יש להם הפסק וענין שיעור המשכתן תלוי במעשה התחתוני' כנ"ל, וגם יש שינוים באופן המשכת מדות עליונים כי גם למע' בחי' התחלקות קוין חו"ג קודם בחי' מנגדות זל"ז, ולכן כשמעשה התחתונים כראוי מעוררין בחי' חס' ואם לא ח"ו אפשר שנתעורר איזה עונש ח"ו מבחי' גבו' שלמע'. ועי' אמרו תמה זכות אבות כי יש להם הפסק מטעם הנ"ל כי אינו משפיע חסד כ"א לפי התחייבות ח"ע עפ"י מע' התחתונים כנ"ל.

אך לעתיד נאמר וחסדי מאתך לא תמוש, חסדי היינו בחי' חסד שבבחי' מל' דא"ס יתגלה למטה כמו למע' שלא בבחי' מעין. וז"ש על לעתיד הנה שולח לכם את אליהו הנביא והשיב לב אבו' על בנים כו'. והנה להבין מהו לב אבות כו', אך הענין הוא דהנה זה ידוע דאהבת האב אל הבן זהו בחי' עצמיות ואעפ"כ משפיע לו חסד לפי הדרגת הבן דהיינו אם הבן מטיב מעשיו אזי משפיע לו חסד לפי אופן מעשיו ואם להיפוך אזי אביו מרחיק ומעניש אותו כדי שיחזור למוטב, וז"ש באם ירצה הבן, וכמו"כ יש אהבת הבן להאב היינו אם רואה שמקבל טובה אזי מתדבק באביו היטיב ואם לאו עוזב אותו כידוע וד"ל. אך יש אופן שמתגלה עצמיות עמק האה' בין מאב לבן בין מבן לאב, דהיינו כשהאב רואה שבנו עושה שלא מאד והוא ריחק אותו בכל מיני הרחקות, אזי אח"ז מתיישב האהבה אעפ"כ הוא בני והוא עמו עצם אחד ולכן משפיע לו כל טוב מצד בחי' עצמותו עמו, וענין מעשה הבן שלא כהוגן אינם פועלים שום שינוי כלל מחמת שאביו באחדו' עמו, וכמו שיש אדם שיודע בעצמו מה שיודע אעפ"כ הוא אחדות עם עצמו

אלהי אבי אברהם ופחד יצחק ה' לי ויצא לא, מב' [בדילוג] — ראה הגססן במאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תשסג.

שרה באלקות — ושיעור: אוצ"ל: מדה ושיעור.

בראשית נמי מאמר הוא: נסמן לעיל ע' תשעה.

בדבר ה' שמים נעשו: תהלים לג, ה.

שרה דא"ס — מעין: ראה לעיל הערה ד"ה: שרה זה.

הנה שולח לכם . . והשיב: מלאכי ג, כג'כד [בדילוג].

באם [כנצ"ל: וכאב] ירצה הבן: נסמן לעיל ע' תתטא הערה ד"ה: כאב.

שרה לבן — שלא מאד: אוצ"ל: שלא כהוגן מאד.

כמו"כ הוא עם, וכמו"כ יש התעוררו' אה' בעצמותו מהבן אל האב אזי אין פועל שום שינו ענין העדר קבלת טובה מאביו, והכל מחמת בחי' עצמיות כו' כנ"ל. וכמו"כ למע' שבזמה"ג הגם שישראל חלק בעצמיות ממנו ית' אעפ"כ אופן ההשפעה תלוי לפי הדרגת מע' התחתוני' כנ"ל אם לטובה כו', אבל לעתיד יתגלה בחי' עצמיות א"ס ששם אין שום פגם מגיע כמ"ש אנכי אנכי כו' פי' מי שאנכי היינו בחי' א"ס יתגלה למטה, שלגבי זה הבחי' אין עושה מעשה התחתוני' שום שינוי, והיינו שגם ישראל יתעלה למע' בבחי' עצמיות, שזהו פי' לב אבות כו' ולב בנים כו' היינו הבאת וקירוב לעצמיות בעצמיות, לכן אז יתגלה בחי' חסד שבבחי' א"ס למטה כמו למעלה ולכן לא תמוט ולא תמה זכות אביו כמארז"ל ויהי' למטה בחי' א"ס כמו למעלה וד"ל.

בעזרה

תקעו בחודש שופר בכסא ליום חגיגו כו'. הנה יש לדקדק [מ"ש] כאן בחודש סתם ודאי דקאי על חודש סתם ולמה לא פ"י כמו שארי חדשי השנה שמפורשים [בכתובי'] ונק' חדשי השנה וכאן א' בחודש סתם ולא א' בחודש הו' כמו שכתוב בתו'. אך הענין הוא לפי שבר"ח תשרי נברא העולם בכלל והוא יום זה דר"ה שאו' עליו זה היום תחלת מעשיך זכרון ליום ראשון (ואעפ"י שיש מ"ד בניסן נברא העולם וע"כ אמר החודש הזה לכם ר"ח ראשון הוא לכם לחדשי השנה [ו]חודש תשרי נק' חודש הו' כו', ג"ז אמת הוא דלענין חדשי השנה חדש ניסן הוא ראש לכל חדשי השנה לפי שזהו לחשבון הלכנה דכתיב עשה ירח למועדים כו' והוא בבחי' הנוק' כמ"ש בלק"ת דר"ח מניסן עד תשרי הוא בבחי' נוק' דז"א אמנם מתשרי ועד ניסן הוא בבחי' עלמא דדכורא שהוא בבחי' ז"א וע"כ בר"ה הוא בנין [הנוק' לפי שהעיקר הוא כמ"ד בתשרי נבה"ע וכמ"ש זה היום דוקא הוא תחלת מעשיך כו' וכמ"ש במ"א] באריכות וד"ל. וע"כ אמר כאן [בחודש סתם] כמ"ש תקעו בחודש שופר כו' לפי שחודש הזה דר"ה הוא בחי' חידוש כללי דוקא שכולל התחדשות כללי של כללות כל השנה להיותו בחי' המקור וראש כללי לכל פרטי חדשי השנה לפי שממנו מסתעפים ונמשכו כל חדשי השנה בפרט שנמשך מן הכלל כו' וד"ל, וע"כ נק' בשם רא"ש השנה כמו הראש שכולל כל פרטי האברים כידוע ומבואר במ"א.

תקעו בחודש שופר: נמצא בברך א' (1388) ע' קמא. ב' (2014) ע' רסו. ג' (2023) ע' שפג.
 המאמר נעקב מברך א' ובין ארייחים ניתוספו אותיות או תיבות מברך ב' ומברך ג'.
 המאמר מיוסד ע' ד"ה זה בסידור רלד, א. ומקבילו בלקוט תורה דרושים לר"ה נג, ד. והגהות באור התורה דרושים לר"ה ע' אישגט: אישסא: אישסט: אישפ. ובארוכה בעטרת ראש דרוש לעשיית מט. ב.
 בפנים המאמר מציינו כמ"ס למעלה בדרוש דאתם נצבים וכיו"ב. וכונתו לדי"ה זה שנדפס בר"ש הספר, והוא כנראה משנת תקפ"ג (ראה לקמן ע' איקנה הערה 8), ולפי"ו המאמר שלפנינו הוא מריש שנת תקפ"ד. בסידור (ובעט"ר) נמצא: א) המשך נוסף למאמר זה שלא נתבאר כאן [וראה עדי"ו לעיל ר"ה כי המצוה ולקמן ר"ה לה"ע ר"ה]. ב) באור.
 תקעו בחודש שופר בכסא ליום חגיגו: תהלים פא, ד. וראה לעיל ע' תתי. שורה בחודש – סתם: ב: תשרי.
 שבר"ח תשרי נברא העולם: ראה לעיל ע' תתמ.
 זה היום תחלת מעשיך: ברכת זכרונות (מוסיף לר"ה).
 בניסן נברא העולם: נסמן לקמן ע' אימד.
 החודש הזה לכם ר"ח [ראש חדשים]: בא יכ, ב.
 עשה ירח למועדים: תהלים קד, יט. וראה עטרת ראש כאן ג, ב.
 כמ"ש בלק"ת: נסמן לקמן ע' אימד.
 שהעיקר הוא כמ"ד בתשרי נבה"ע: ראה לעיל בחי"א פ' ואחתנו ע' ריג.
 שחודש הזה... חידוש כללי: ראה לעיל ע' תשצג וע' תתג. ושי"נ.
 ראש השנה כמו הראש: נסמן לקמן ע' אימג.

וביאור הדבר הנה מבואר ב[ענין] ג' מדריגות עשיג, כמו שיש בנפש בחי' כלל ופרט בחי' הכלל היא עצם הנפש שכוללת כל הכוחות הפרטי' המתחלקים ומסתעפים הימנה ככח הרצון וכח השכל והמדות ומחדו"מ, [ו]בחי' הפרט שמתחלק ממנה גם הוא מתחלק בדרך כלל ופרט כח הרצון הוא כח הכולל הראשון [ו]כח השכל שני לו ומתחלק גם הוא במדות כו', וכך הוא בחיבור הצורה בחומר שהוא כח הנפש בבחי' שנק' אדם חיצוני' ואדם אמצעי' שזהו בחי' עו"ש וחיצוניות האיברים דאדם נק' עולם והראש הוא הכולל הראשון שכולל כל האיברים והמוח שני לו והלב שלישי כו', כך הוא בבחי' אדם אמצעי' שהוא בחי' הממוצע בין הנפש והגוף שזהו בחי' שנה שזה זמן קיום ירידת האור ושפע דגש הרוחני בכלי הגוף שבא בבחי' התחלקות בפרט בימים ושנים קצובים במספר, ואמנם ודאי יש גם בזה כלל ופרט, והוא כללות המשכות אור וחיות הנפש [בגוף] שכולל כל הימים ושנים שמתחלקים אח"כ עד ע' שנה כמ"ש ימי שנותינו [בהם] כו' וכמ"ש ימים יוצרו כו', ועד"ז ג"כ בהתהוות עולם הגשמי' מאין לי"ש שיש בו התחלקות פרטי' בבחי' הזמן שהוא זמן קיום האור ושפע אלקות בעולמות בצורה ותומר שישנו ג"כ בבחי' כלל [שמנן] מתחלק ומסתעף הפרט, אעפ"י שמחדש בכ"י ויום כל מע"ב כידוע ה"ז כמו שמתחדש אור וחיות הנפש בגוף בכל יום ועכ"ז יש לפרטי' התחדשות דכל יום המשכה כללית בתחלה כנ"ל, כך הוא בבחי' זמן דעולם שנק' שנה, והיינו בכל ר"ה ור"ה שהוא בחי' כללות המשכה החדשה שכוללת כל פרטי' התחדשות האור וחיות של כל השנה כו', ונק' חידוש כללי שכולל כל פרטי' השס"ה יום, ואח"כ מתחלק ליב"ח שהוא י"ב כללי' שכל ר"ח כולל למ"ד יום ע"כ כל חודש יש בו הארה והמשכה חדשה ויום ר"ח נק' ראש לחודש זה כמ"ש והי' מידי חדש בחדשו כו', ואמנם זהו נק' חידוש פרטי' לגבי חידוש הכללי דר"ה שכולל כל היב"ח, ע"כ נק' חדש דר"ה דוקא חדש סתם כמ"ש תקעו בחדש שופר כו' לפי שהוא כללות ההתחדשות שממנו מסתעפי' הפרטי' אח"כ, ע"כ נק' בשם ר"ה כראש הגשמי שכולל כל האברים כנ"ל, ועד"ז גם כל ר"ה נק' חידוש פרטי' כחדש לגבי ר"ה שכל ר"ה הגם שהוא חידוש כללי שכולל כל השס"ה יום ג"ז החידוש הכללי נק' [רק] פרט לגבי הכלל הכולל כמה מאות שנים, והוא כמ"ש כי אלף שנים בעיניך כיום אתמול לבד דמיום העליון דאצי' נמשך ממנו המשכה כללי' דאלף שנים ומתחלק אח"כ לאלף חלקי' שהן למטה אלף שנים ממש שמתחדש מר"ה

עשיג: עולם שנה נפש. ראה גם לעיל ע' תשצב ואילך. ושיג.

שריה הוא — בבחי' . . . עו"ש: X: בגוף . . . עולם ושנה.

ימי שנותינו (בהם) . . . ימים יוצרו: תהלים צ, י. קלט, טו.

שמחדש בכ"י ויום כל מע"ב: ראה ברכת יוצר. לעיל בחיא פ' ואתחנן ע' רטו ואילך. ושיג.

והי' מידי חדש בחדשו: ישעי' טו, כג.

כי אלף שנים בעיניך כיום אתמול: נסמן לעיל ע' תתה.

לר"ה דרך פרט, וכידוע דוא"ש דהוי עלמא הרי אלף שנים הראשונים נמשכו בדרך כללות משם הוי' דאור חסד דאצי' שביום א' דוי"מ בראשית וכן א"ש השני' נמשכו' מבחי' שם אלקי' דבחי' גבורה דאצי' שהוא יום הב' דוי"מב עד אלף הששי דעכשיו נמשך בכללות מבחי' יסוד ואל"ף הו' הוא העוה"ב שהוא יום הו' למעלה כו'. ועכ"ז בכל ר"ה הרי א"ו זה היום תחלת מעשיך זכרון ליום ראשון שזהו ליום ראשון הכללי יותר מכולם והוא שכולל כל וא"ש שנמשכו מוי"מב העליונים כידוע.

אך הענין הוא דשית אלפי שני' שהן בחי' הזמן דשנה גם [למעלה] הן רק בחי' המדות דז"א ששרשו רק בחו"ב דאצי' שנק' מוחין שבראש, אבל בחי' גלגלתא היא עצם המקיף ע"ג המוחין וזהו הנק' ר"ה ודל'. וביאור הענין הגנה ידוע בשרש ר"ה שהוא בבחי' בנין הנוק' שזהו בבחי' גלגלתא דוקא שנק' כתר מל', משום דכל השנה נמשך רק מבחי' המוחין דחו"ב שבמל' ע"י קיום התו"מ שהוא בחו"ב ומדות, אבל בר"ה נמשך מבחי' ראש וגלגלתא המקיף ע"ג המוחין דחו"ב דתו"מ ע"י תשו"ע ותשו"ת שהוא בנקודת הרצה"פ שלמעלה מטו"ד וכמו שאו' ממע[מ]קי' קראתיך הוי' שזהו ענין השופר כידוע, והטעם הוא לפי שבר"ה א"ל שהוא חידוש פרטי לגבי הכלל הראשון יותר שהו אלף שנה. וכה"ג למעלה יותר הנה [או'] זה היום ממש תחילת מעשיך, פי' תחלת הרצון שלמעלה מן החכ' ומדות שמתחלקים מהם וי"מב בדרך פרט, וזהו זכרון ליום ראשון שהוא בחי' פנימיות הכתר שנק' גלגלתא, והוא כח התעוררות הרצה"ע שכך עלה ברצה"פ שבלתי יכול להתלבש בחכ' וטעם, ואעפ"י שנאמר בראשית ברא ותיא' בח[ו]כמת' כמ"ש בחכ' יבנה בית המקדש וכתיב ה' בחכ' יסד ארץ וכה"ג כולם בחכ' עשית, עכ"ז עיקר ראשית המקור הוא נמשך מבחי' [כח] הרצון, שגם החכ' מאין תמצא מאין דהעלם דרצון העצמי והוא הראש שחופף על כלי המוח ג' חללי דחב"ד כו', ולכך נק' ר"ה, והוא הנק' יום ראשון שכולל כל הוי"מב דהיינו כללות וא"ש כא' להיותו חידוש הראשון הכולל הכל שמתחדש גם החכ' שבראש בחידוש רצה"פ וקדום שהוא עיקרא ושרשא דכ"ע, כי כמו שבעולם השפל מתחדש בכל ר"ה ממקורא דכולא שהוא בחי' הרצה"פ וקדום כך גם

דוא"ש [דר אלפי שני] דהוי עלמא: נסמן לעיל ע' תשס"ט.

אלף שנים הראשונים . . . חסד . . . איש השני . . . גבורה: נסמן לעיל ע' תשצד.

משם הוי' . . . חסד: ראה גם לקמן ע' איעד ואילך. לעיל בחיא פי' ואתחנן ע' קעה. סידור שער המועדים ר"ה, ג.

שם אלקי' . . . גבורה: נסמן לעיל ע' איכא.

תמענתקי' קראתיך הוי': תהלים קל, א. ראה לעיל ע' תשעא.

שרה השופר — איל: אף.

בראשית ברא ותיא' בחו"ב: בראשית א, א. וראה תרגום ירושלמי שם. הנסמן לעיל בחיא פי' ואתחנן

ע' עדר. ח"ב פי' תצא ע' תרנא.

בחי' יבנה בית המקדש [בג]: ליתא . . . ה' בחכ' . . . כולם בחכ' עשית: משלי כד, ג, ג, יט. תהלים קד, כד.

בכל העולמות העליונים הרוחני' כנשמות ומלאכים דבי"ע וגם בעולם הנאצלי' וגם לפני האצ"י כו' כולם מתחדשים מהתחדשות העיקר ושרש הכללי שמתחדש בכל ר"ה והוא תחלת [הרצה"פ] וקדום שעלה ברצונו מחדש להאציל ולברוא כו' וד"ל. ובוה יובן מאדו"ל ע"פ דרשו ה' בהמצאו אלו עשית שזוהו מר"ה עד יו"כ, וי"ל למה דוקא בימים הללו נאמר בהמצאו שהוא ית' נמצא ונגלה למטה במציאותו ומהותו כמ"ש [ו]כמ"ש בהיותו קרוב למטה ממש כו', להיות שבחי' ר"ה הוא בחי' ראש וגלגלתא המקיף ע"ג המוחין דחרי"ב כנ"ל שבו גילוי עצמות [א]א"ס ב"ה ממש [וכמ"ש בתיקוני' אא"ס מלגיו כ"ע מלבר כו'] וד"ל.

ולהבין זה בתוס' ביאור י"ל תחלה בשרש בחי' מדת המל' שזוהו עיקר ענין ר"ה שאו' י"פ דמל' שנעשה ה' מלך על כל העולמות מחדש כמ"ש מלך על כל העולם כו' וחותמין מלך ע"כ הארץ כו'. והענין הוא כידוע בענין מקור התהוות של כל העולמות והברוא' מאין ליש אינו בא רק מבחי' מדת המל' שממדה הזאת דוקא דבחי' התגלות המל' בלבד באה ונמשכה אור ושפע וכח וחיות אלקי להיות התהוות כל הנברא' [וכמ"ש מלכותך מל' כ"ע, ואע"פ שמדה זאת באה בבחי' מקיף בלבד שהוא בחי' מדת ההתנשאות שהוא בריחוק] על הכל, אמנם מזה עצמו הוא שנמשך מקור התהוות העולמות מאין ליש כו', והוא ע"י צמצום שמצמצם לאור העצמי שנק' חושך סתרו כידוע, ואחר הצמצום [הזה] הוא שנגלה רק בחי' הארה דהארה בלבד כמ"ש באורך נראה אור וכמאמר כברייתו ש"ע ברישא חשוכא והדר נהורא כו', וע"כ אין להתפשטות הארה הזאת שמחי' העולמות מאין ליש ערך כלל וכלל לגבי בחי' עצמי' אור האלקי כמ"ש אין ערוך לך כו' בעוה"ז שהוא עלמא

דרשו ה' בהמצאו אלו עשית: ישע"י נה, ו. ראש השנה ית, א.
 שיה' שהוא — כמ"ש: כמו שהוא.
 וכמ"ש בתיקוני' אא"ס מלגיו כ"ע מלבר: ראה תיקוני' זהר תכ"ב (סח, כ).
 ולהבין זה בתוס' ביאור: ראה עשרת ראש כאו נ, ב שיה' נכסה — ולהבין.
 י"פ: יו"ד ספיקים.

מלך על כל העולם: תפלות העמידה ומוסף דריה. — תיבת כל ליתא בסידור אדה"ז (וכן ליתא בסידור ר' עמרם גאון. וראה לבוש הובא ב"ז שנסמן כסמך. ולהעיר שאדה"ז גורס והרשעה ולא וכל הרשעה. ראה לקמו ע' תתקצנ הערה דיה: וכל). אבל הובא בסידורי נוסח אשכנז, ספרד והאר"י. ראה ט"ז הל' ר"ה שתקפ"ב ט"ג.

מלכותך מל' כ"ע: תהלים קמה, יג.
 לאור העצמי שנק' חושך סתרו: תהלים יח, יב. ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' קכג ואילך וע' קסד.
 הארה דהארה: . באורך נראה אור: תהלים לו, י. ראה עשרת ראש כאו ע' גא. לעיל בחי'א ע' קעה. וש"נ.
 חי' ב' ראה ע' ת.
 כברייתו ש"ע ברישא חשוכא: שבת עז, כ [ושם: דברשי, אבל ברשי"י שם כפנינים]. וראה לקמו ע' אינו.
 לעיל בחי'א פ' ואתחנן ע' ר"י. וש"נ.
 אין ערוך לך . . שבה"א בראש: ברכת יוצר דשבת. מנחות כט, כ. מאמרי אדה"א ויקרא חי' ב' תקמד ואילך.

דאתגליי' שבה"א בראם כו' כידוע ודיל, ע"ד שאין שינוי כלל בין קודם הבריאה לאחר שנבראו כל העולמות לפי שאינם תופסים מקום כלל וכלל אעפ"י שנתהוו בבחי' יש ודבר במציאות מאחר שאין מקור התהוותם רק מבחי' הארה דהארה לבד כמ"ש הודו על ארץ ושמים כו' ולכך אוי אתה [הוא] קודם שנהי'ע ואתה הוא משנהי'ע כו' באין שינוי כלל כו'. ועיקר הטעם הוא לפי שגם בחי' הצמצום וההעלם וההסתר שנק' חושך סתרו אינו מסתיר לפני עצמותו ית' כלל כמ"ש גם חושך לא יחשיך ממך כחשיכה כאורה ממש שוין כו', פ"י חשך הוא בחי' ההעלם וההסתר שמשתיר ומצמצם א"ע כדי להיות מקור להתהוות הברואי' וכמ"ש אתה אל מסתתר אעפ"י שנק' צמצום והסתר לגבי העולמות אבל קמ"י עצמותו שהוא ית' למעלה מהיות גם מקור [ל]השתלשלות העולמות ומובדל בערך ונק' [ה]מלך המרום לבדו מאז ומתנשא מימיו'ע כו', ומה שמתנשא להיות [מלכותו] מל' כ"ע אינו רק ע"י לבוש וצמצום העצמי כמ"ש ה' מלך גאות לבש דמה שגאה ומתנשא על העולמות אינו רק צמצום עצמותו ית' כידוע, איכ מאחר שהוא המצמצם א"ע ודאי אין הצמצום הזה מסתיר לפניו כלל. ואיכ [הרי] י"ל מאחר שכל עיקר ענין המלוכה להיות מלך על עם נפרד זהו ה"י ע"י צמצום העצמי לבד שאז יכול להיות מציא[ן]ת יש נפרד כנ"ל והצמצום עצמו הרי אינו מסתיר] לפניו כלל כנ"ל ואין שינוי כלל מקודם הבריאה כו', איכ איך יתכן בחי' המל' גם [ע]תה אחר הצמצום מאחר שאינם תופסים מקום כלל גם עכשיו כמו קודם הבריאה ממש כו'. והתירוץ ידוע דגם זה הצמצום הרי הוא בא מאיזה כוונה וטעם שיהי' לו דירה בתחתונים כשיהי' בבחי' נברא יש מופרד ויהי' בטל היש לאין כמו בנשמות ומלאכים דבי"ע ובתו"מ שמקיימי' הנשמות בגופים כו' ע"כ ה"י ירידת האור מן העצמות להתצמצם בבחי' גיאות דלבוש מל' להיות מלך על עם כו' [ודיל], וכידוע שזהו ענין הבירורים דרפ"ח ניצוצין כו' שנפלו בק"נ שיבוררו בבחי' ביטול היש לאין וע"י תו"מ ואו"ר ותשובה והוא הנק' לאהפכא חשוכא לנהורא כו', שזהו שעלה בתחלת הכוונה בצמצום זה ואעפ"י שאין הצמצום תופס מקום כלל.

שורה דאתגליי' — ודיל, ע"ד: אב: עד.

הודו על ארץ ושמים: תהלים קמח, יג.

אתה (הוא) קודם שנבחי'ע: נוסח תפלת השחר, וראה של"ה ג, א. מאמרי אדה"א מארז"ל ע' שלו.

גם חושך לא יחשיך: תהלים קל"ט, יב (בדילוג). ראה אור התורה כאן ע' אישטג (פ"ג).

אתה אל מסתתר: ישעי' מה, טו.

[ה]מלך המרום לבדו: ע"פ ברכת יוצר, ראה לקוטי תורה (כאן נג, ד) ואור התורה כאן ע' אישטג. לעיל

ע' התקלה.

ה' מלך גאות לבשו: תהלים צג, א. ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תקה. במדבר ח"ב ע' תריז, ע' תרסו

וע' תש. דברים ח"ב ע' תרנה. ושי"נ. וראה גם לקמן ע' איכ. ושי"נ.

דרפ"ח ניצוצין: נסמו לעיל ע' תשפט.

לאהפכא חשוכא לנהורא: ראה זתר בהקדמה ד, א.

אך הנה עדיין הקושי במקומה עומדת בהיות ידוע הטעם וכוונה בהיפך חשוכא לנהורא כו' שזהו ענין הבירורים דרפ"ח מק"נ כו' [הוא] כדי שיהי עי"ז יתרון האור מן החושך דבחי' התווה שיוסיף אור בבחי' התיקון למעלה דכמו שנהפוך חושך הגס דק"נ בביטול היש לאין כך יהופך בבחי' חושך העליון שזהו בחי' חושך סתרו דבחי' התווה, שבדאי כאשר בחי' ההעלם מאיר בגילוי אור יש לו יתרון אור רב על בחי' האור העצמי שנמשך רק אחר הצמצום וההעלם כו', כמ"ש במ"א שמ[טעם] זה בעי"ת גדולים מצ"ג וגם [זהו] הטעם מה שע"י המאכל דצו"ת יחי' האדם כו' והבהמה ע"ג המזבח תכפר על הנהי"א ונעשה ריח ניחוח להוי' דתיקון וגם מה שע"י ביטוש הגוף יאיר אור הנשמה בתוס' [כו']. ולפי"ז י"ל דהא גם קודם הצמצום דברי"שא חשוכא כ"א וגם חושך לא יחשיך דקמ"י כחשיכה כאורה דהיינו שקמ"י עצמותו ממש שוין בחי' ההעלם דחשך סתרו עם הגילוי שאחריו עד שמבחי' ההעלם נעשה גילוי כמו לפניך נגלו כל, א"כ גם לפניו ממש נעשה מחשך והעלם גילוי אור שיש בזה ודאי יתרון אור מן החשך כנ"ל, ולפי"ז למה הוצרך להתמצום בצמצום הנ"ל כדי שיהי' היפך חשוכא לנהורא למטה כו' כדי שיהי' עי"ז היפוך החושך העליון שהרי אין כל חדש בזה כלל אחר שגם לפני עצמותו הי' כבר היפך חשך העליון [לאור] כנ"ל דקמ"י גם החשך כאור יאיר כו', והתירוץ הזה יובן ממילא דודאי יש הפרש גדול בין היפך ההעלם לגילוי למעלה מצד דקמ"י כנ"ל שאין בזה הכוונה וטעם כדי שיהי' יתרון האור מן החושך אחר שאינו נק' בשם העלם כלל לגבי עצמותו אלא נק' גילוי כנ"ל ובין היפך החשך העליון ע"י היפך דחושך דלמטה לגילוי שיש בזה טעם וכוונה והוא כדי שיהי' יתרון האור מן החושך, ודוקא ע"י היפך חושך דלמטה שנפל בשה"כ [ו]אעפ"י שכל יכול הוא לעשות מחושך אור למעלה הנה זה עצמו הי' ברצון ותענוג הנעלם בעצמותו שא"א לבא בגילוי החכ' וטעם ברצון זה כלל רק שכך עלה ברצון המאציל כענין שתוק כך עלה במח' [לפני] כו', ולזה הטעם ורצון שעבמ"ח הי' ענין הצמצום כדי שיהי' לו דירה בתחתונים ע"י הבירורים דרפ"ח דוקא כו' שע"ז דוקא [יהי'] יתרון האור מן החושך העליון דבחי' התווה (כי הי' עצמו כך עלה ברצון עצמו' המאציל ממש שיהי' שבה"כ ורפ"ח כו' מבחי' התווה שיובררו ושיעלו למעלה להיות יתרון האור מן החושך העליון דתווה דוקא בהיפוך החשך שלמטה ע"י שם מ"ה דוקא דתו"מ ואח"כ יוסיף אור בשם מ"ה דתיקון שזהו סוד ורצון נעלם בעצמות המאציל, ואעפ"י שהי' גילוי ההעלם דחשך העליון מצד דקמ"י עצמותו זהו אינו נק' היפך כלל כנ"ל וד"ל).

אך . . . הקושי במקומה עומדת: ראה עטרת ראש כו"נ נא, ב שיהי' האור — אך.
 כמ"ש במ"א: ראה מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תצ ואילך. ע' תצה.
 שיהי' יאיר — דהא [כג]: דהלא . . . כ"א [כבר אמר] וגם [כג]: נא [גם].
 לפניך [נגלו כל]: ברכת זכרונות [מוסף לרי"ה].
 שתוק כך עלה במ"ז: מנחות כט, ב.

(וביאור כ"ז הנה יובן ע"פ הידוע ע"פ מ"ש אל דיעות הוי' שסובל ב' דיעות ד"ע וד"ת שהן ב' הפכי', דד"ע הוא אור דעצמות הבא מיש לאין וד"ת הוא צמצום השפע שמאין ליש כו'. וביאור הדברי' ידוע דבחי' עצמות המאציל נק' יש האמית[י] שהוא מקורא דכולא כמו קודם שעלה ברה"פ להאציל ולברוא כו', ובחי' זיו ואור שלו הוא בחי' אין דהיינו שכלא חשיב ממש וזהו הנק' מיש לאין כמו כח הנביעה מן התהום או כמו מה שיש בכח הנפש להחיות ובכח הצומח להצמיח טרם שמחי' ומצמיח (כו') והיינו מה שנק' בשם מל' דאי"ס עצמו שהוא רק גילוי אור בעלמא שמאיר מן העצמו[ן] כמו שהוא שנק' אין של היש האמיתי, והוא בחי' המל' שהיא ההתנשאות דיש האמיתי שמצד עצמות ומהות אי"ס שנק' מלך מרומם לכדו שיתגלה לעיל כמ"ש [ג]לה כבוד מל' עלינו, והוא שאו' י"פ דמל' ברה", והיינו בחי' ד"ע כמו דקמי ממש כלא וכאין כו'. ובחי' ד"ת הוא בחי' הצמצום שנק' כן העלם דאור עצמו הנ"ל כמ"ש ישת חשך סתרו, ואחי"כ מתגלה מן ההעלם לגילוי אור שזהו המדריגה הב' שהוא מאין ליש, דפי' איין [הזה] הוא בחי' ההעלם וההסתר דמשפיע שיוכל להיות התהוות בחי' היש נפרד. וב' דיעות הללו הפוכים, דכמו דקמי' ממש הרי הוא כלא כו' שהוא למעלה גם ממקור השפע וע"כ בחי' ההעלם וגילוי ד[בחיי] ד"ת שוין שם ממש שאין בחי' ההעלם וגילוי שייך רק להיות מקור להשפיע כידוע. ואמנם מאחר שסובל ב' דיעות ד"ע וד"ת יחד היז למעלה משניהם, והוא העוה"ב שנאמר להנחיל אוהבי יש האמיתי שזהו עצמות אי"ס ממש כידוע והיינו מיש האמיתי ליש נפרד שהן נשמות שבגופים שמוכרח לומר שזהו למעלה מסדר ההשתלשלות דב' דיעות הללו דמ"ש לאין ומאין ליש (וכמו התהום בעצמו והנפש בעצמה ממש כו' וד"ל). ואמנם ידוע דמבחי' הברורים דרפ"ח כו' שהוא ביטול היש נפרד ע"י תשובה ותו"מ בסו"מ ועש"ט בגשמיות דוקא שזהו היפך החשך שלמטה לאור, הנה מזה יהי' העוה"ב דוקא כמאמר כ"י יש להם חלק לעוה"ב כו'. ולפי"ז מוכרח לומר דאין זה רק מפני שיש בזה כוונה וטעם בסוד ברצון העצמי ממש שלמעלה מב' דיעות דד"ע וד"ת הנ"ל, דלפי ד"ע כמו דקמי' הרי ההעלם וגילוי שוין ואין יתרון אור מן החושך כלל אחר שנא' וגם חשך לא יחשיך ממך כלל מטעם הנ"ל ומה שנהפך חושך שלמטה לאור לא יגיע רק בהיפך חשך העליון בלבד, דכלא חשיב לגבי גילוי אור העצמות כו', ולפי בחי' ד"ת הנ"ל הרי מה שנעשה יתרון אור מן החשך

ערפ מ"ש [ב]: עמ"ש כ"ז אל דיעות הוי': נסמן לקמו ע' אלד.

ברה"פ . . . כמו: ברצון הפשוט . . . אוציל: (כמו.

[ג]לה כבוד מל' עלינו . . . י"פ [י"ד פסוקים]: נסמן לעיל ע' תשסג.

ישת חושך סתרו: תהלים י"ב.

להנחיל אוהבי יש: משלי ת, כ. ראה מאמרי אדה"א במדבר ח"ב סי' תרא.

כ"י יש להם חלק לעוה"ב: סנהדרין ר"פ חלק. ראה מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תרה ו' תרעט.

וגם חושך לא יחשיך: נסמן לעיל ע' תתצב.

העליון ע"י הבירורים א"ז רק בבחי' אור השפע שמאין ליש לבד כנ"ל ואיך יהי' מזה העוה"ב שהוא גילוי העצמות דא"ס ממש, [אלא] צ"ל שיש כוונה וטעם בבחי' התענוג ועצה"ת דעצמות א"ס ממש (שלמעלה מרצה"פ להאציל וגם למעלה מבחי' גילוי אור להתנשאות בעצמות הנק' כתר מל' דא"ס) שיהי' שבה"כ מבחי' התורה למטה והיפך היש הגם לאין ע"י תשובה ומע"ט שעי"ז דוקא יהי' העוה"ב שהוא גילוי עצמות א"ס ממש יש האמיתי, וז"ש שנתאוהו להיות לו ממש [דירה] כו', וזהו המאיר בכל יו"כ שהוא מעין עוה"ב כו' וד"ל).

והנה אחי"ז יובן יותר בטעם שרש ענין ר"ה למה נק' ראש השנה ולא תחילת השנה כו' שהרי אומר"י זה היום תחלת מעשיך כו', להיות ר"ה הוא בבחי' ראש וגלגלתא כו' שהוא המקיף ע"ג המוחין שבראש כו'. והענין הוא כמבואר למטה בבחי' מדת המל' שרשה בהתנשאות שמצד עצם הרוממות דאין ער[ו]ן אליו כלל להיות התפשטות מלכותו בעולמות וע"י צמצום שמתצמצם א"ע בבחי' לבוש דמל', ומאחר שהצמצום אינו מסתיר כלל וכדי להיות לו רצון ותענוג לצמצום הזה להיות מלך על עם נפרד צ"ל שיש בזה כוונה וטעם ברצון העצמי ממש שלמעלה מן החכ' הנק' טעם לרצון, היינו כדי שיהי' היפך החשך העליון לאור ע"י הבירורים דרפ"ח כו' למטה בביטול היש נפרד ע"י תשובה ומע"ט דוקא, שזהו למעלה מב' דיעות הנ"ל, והוא בבחי' היש האמיתי שיתגלה בעוה"ב. וזהו ענין י"פ דמל' שתמל[ו]ן[כ]ן[ג]ני עליכם דוקא שב[ו]ן[ה] מעוררים למעלה בעצמות ממש הרצה"נ שיהי' לו דירה בתחתונים בקעומ"ש ויחזור להאיר מחדש מעצמותו להיות לו רצון למלוכה זו דוקא והוא להיות מלך גיאות לבש ע"י הצמצום דוקא. וזהו הנק' ראש שהוא גילוי רצון הנעלם שבעצמות א"ס שלמעלה מן המוחין וטעם לרצון זה כלל רק שכך עלה ברצון העצמי דא"ס בענין הבירורים דרפ"ח כו' וע"כ מתצמצם בבחי' התנשאות שמצ"ע להיות מל' מכ"ע, והתעוררות הרצון ותענוג לזה שנק' כתר מל' למטה שנק' כתר מל' דא"ס למעלה יורד בבחי' המל' על עם ישראל דוקא מטעם הנ"ל כי סוף מעשה דבירורים דרפ"ח בעולמות בתו"מ ותשובה דישראל דוקא הוא שעבמ"ח ורצון שלפני הרצה"פ להשתלשלות, לכך נק' ראש שבו מלוכש אור העצמות דא"ס ממש, וביו"כ

ונע"ח: (עצם התענוג ? התאוה ?) א: ורצה"נ (?) = ורצון הנעלם. ב: ורצה"ס = ורצון המפוסט. שנתאוהו להיות לו . . . (דירה): נסמן לעיל ע' תחפס. יו"כ שהוא מעין עוה"ב: נסמן לעיל ע' תחקיג. נק' ראש השנה ולא תחילת השנה: ראה לעיל ע' תחקעט. זה היום תחילת מעשיך: נסמן לעיל ע' תחקעט. שורה וזענין — למטה: בג: למעלה. שורה ותענוג — למטה . . . מל': ג: ליתא. וכנראה דלג מחיכת מל' לחיכת מל'.

יורד לגילוי ממש ודיל, וזהו שארז"ל דרשו ה' בהמצאו אלו עשיית שמריה עד יוה"כ דוקא כנ"ל.

והנה מבורר למעלה בענין זכרון ליום ראשון שאעפ"י שריה הוא חדש פרטי לגבי אלף שנה ולמעלה יותר, עכ"ז מעורר לתחילת הרצה"פ שעלה ברצונו להאציל כו' מחדש שהוא הכולל [הראשון שכולל] כל יומ"ב שנמשכו מו"ב דבראשית כו' והוא הטעם שנק' ראש וגלגלתא כו'. ואמנם כ"ז הוא רק בבחי' ממכ"ע בכללות שזהו בחי' חידוש כתר מל' דא"ס בהתנשאות עצמי' שנק' מלך מרומם לבדו או מלך הקדוש להיות לו רצון ותענוג לזה מחדש ע"כ אוי"פ דמל' דתנ"ך ומלך הקדוש, אך עיקר הכוונה והרצון הנעלם שבמהו"ע ית' ממש הוא שיתצמצם בלבוש מל' להיות מלך על עם ישראל כמ"ש שתמליכ[ו]ני עליכם דוקא, ומה שביכולתם לחדש הרצה"נ הנ"ל ע"י י"פ דמל' הוא מצד שישראל עלו במח' ובמי נמלך בנשיצ' דסומ"ע במח"ת כנ"ל (ובהיפך בפריקת עמ"ש מסלקי' הרצון למלוכה, ע"כ עיקר העבודה ברי"ה דוקא בהעלאת מ"נ מלמטה) לעורר הרצון למלוכה ע"י קעמ"ש באהבה ורצון עצמי שלמעלה מן הטעם דוקא, וז"ש מלך על כל הארץ כו' שאח"כ מתפשט מדת מל' ית' גם בכל העולמות עליונים ותחתונים עד שמלך אלקים גם על גוים שהן ע"ש דנוגה, והוא מ"ש כי הוי' עליון גורא מלך גדול ע"כ הארץ פי' מלך גדול שמאיר מבחי' מל' דא"ס הנ"ל בתוס' מן המדה וצמצום במל' דעשי' ע"כ נק' מלך גדול שהוא מלך מרומם לבדו הנ"ל גם על כל הארץ על מלכי האדמה כו'. ולפי שמישראל הוא שמתחדש [בכחי'] פנימי הרצון ותענוג למעלה מבחי' המל' ע"כ ידבר עמי תחתינו כו'. וזהו ההפרש שבין ריה לשאר השנה, דבכל השנה אוי"ג"כ מל' מכ"ע אבל זהו ברצה"ע שכבר נמשך בשכל וטעם למע"כ כמ"ש בראשית ברא כו', אבל ברי"ה מתחדש גם הרצה"פ למל' שזהו הטעם שנק' ראש וגלגלתא לחדש בחי' כתר מל' (ועכ"ז בי"פ דתו' דוקא לפי שהתו' קדמה ג"כ בעצמות ממש כידוע).

אך הנה כ"ז אינו רק בחידוש הרצון ותענוג לבחי' כתר מל' למעלה ולמטה כנ"ל שזהו בחי' ההתנשאות שמצד העצמות כנ"ל בבחי' ד"ע מבחי' יש

דרשו ה' בהמצאו: נסמן לעיל ע' תקפב.

ש"ה שנה — וימ"ב: רימי בראשית. ג': ואיש = ר' אלפי שני.

שתמליכוני עליכם: ראש השנה טו, סע"א. לד, ב.

שישראל עלו במד' ובמי נמלך בנשיצ': נסמן לעיל ע' תשסג.

מלך על כל הארץ: נסמן לעיל ע' תקפב.

שמלך אלקים... על גוים... כי הוי' עליון: תהלים מז, ט. ג.

ידבר עמי תחתינו: תהלים שם, ד.

דבכל השנה אוי... מל' מכ"ע... בראשית ברא: באשרי (תהלה לדוד), תהלים קמה, יג... בראשית א, א.

האמיתי לאין, אבל איז רק הארה בעלמא לגבי האמיתי העצמי דאיס ממש שאין ההעלאה דקעומ"ש דקיום התו"מ מגיע לשם כלל כמ"ש אם צדקת מה תתן לו כו', ואעפ"י שהתו"מ הן פנימי רצונו וחכמתו מח"ע, והיינו גליף גליפו בטה"ע שהו אותי התוה"ק ושרש נשמי כידוע), איז רק גילוי אור דפנימי עצמותו ולא עצמותו ומהותו ממש. אך זהו ע"י התשובה אמיתית]ת' בלב נשבר ובשפלות גדולה כשאו' הוידוי דיו"כ אשמנו בגדנו כו' וכה"ג ומבקשים סלח לנו כו', וזהו העולה ומגיע בבחי' מהר"ע ממש להיות יורד ומתגלה למטה כמו שהוא כמהר"ע ממש כמו בעוה"ב ממש לפי שזהו ביטול היש הג"ס דק"נ שנק' היפך חשך שלמטה לאור שזהו עלה ברצה"נ כמהר"ע ית' ממש יותר מטעם הכמוס ונעלם עמדו כנ"ל, שמתעם זה העוה"ב בא בגילוי כמו שהוא בבחי' יש האמיתי לנשמות שבגופים שהן בבחי' יש גמור שזהו למעלה מסדר ההשתלשלות דב' דיעות הנ"ל מיש לאין ואח"כ מאין ליש אלא מיש ליש דהיינו מיש האמיתי ליש נפרד, לפי שא"ס עצמו יכול לשכון ביש גמור ואינו בבחי' יש נפרד כלל, וראי' מגילוי שכינה בהיכל ק"ק במקום גשמי ואעפ"י ששה"ש בחי' טה"ע לא יכללוהו, והטעם הוא לפי שהתשובה היא מבחי' אורח בנקודה פנימי ועצמי בבחי' יחידה שלמעלה מרצון וקעמ"ש ע"כ עולה בא[מית] העצמי ממש שישוב ג"כ מבחי' מהר"ע למטה כמו שהוא למעלה בעצמותו ממש וכמ"ש בזו[הר] ישוב ירחמינו מאן אתר כו' מההוא ע"ס כו' וד"ל.

וְזֶשׁ דרשו ה' בהמצאו אלו עשיית שנמצא במציאותו ומהותו ממש למטה כמו שהוא למעלה שזהו פי' בהמצאו שימצא לך כמו שהוא כי תדרשנו בתשובה פנימי, רק שבר"ה הוא התחלה שעולה בתשובה שלימה למעלה וז"ש דרשו כו' וביו"כ נמשך ונגלה למטה ממש, ועז"א קראוהו כו' שימשיכהו בקריאתו כאשר הוא מקרוב ממש בגילוי המאור עצמו לגבי הניצוצות כו' (כנ"ל בדרוש דאתם נצבים). וזהו שנק' ראש השנה ראש וגלגלתא שבו גילוי אור העצמי ממש ולא בכל השנה שאינו נמשך רק מבחי' המוחין שבראש לבד שהוא התו"מ (ועכ"ז בקיום התו"מ שהן בירורי' דרפ"ח כו' בדברים גשמי ג"כ עולה בתחלת הכוונה ורצון הנעלם שבעצמות ממש, וזה הטעם דתשו' ומע"ט יפה יותר מכל ההעוה"ב כו'). ואמנם כדי שיוכל להיות גילוי ויריד' אור פנימי ועצמי דאיס ממש למטה כיו"כ צ"ל ע"י

אם צדקת מה תתן לו: איוב לה, ז.

גליף גליפו בטה"ע: נסמן לעיל ע' תשעג.

ששה"ש [ששמי השמים] בחי' טה"ע: נסמן לעיל ע' תשעג.

וכמ"ש בזוהר] ישוב ירחמינו . . . ע"ס [עתיקא סתימאה]: נסמן לעיל ע' תשמו.

דרשו ה' בהמצאו אלו עשיית: ישע"י נה, ו. ראש השנה ית, א.

כנ"ל בדרוש דאתם נצבים: לעיל ע' תשמו.

דתשו' ומע"ט יפה יותר מכל ההעוה"ב: אבות פיז מיז. וראה מאמרי אדה"א וקרא ח"א ע"ג ואילך.

קריאה ובקשה בתחלה בסלח לנו שי[ת]קב"ל ברצון העצמי ממש וגם לעוברי רצונו בתו"מ ע"י התשובה האמיתית, ואח"כ מבקשים שיחזור אלינו פכ"פ והוא מ"ש עיני כל אליך ישברו בתשובה, ואח"כ יחזור פנימי ועצמות והוא מ"ש פותח כו' ומשביע לכיח הנשמות מבחי' רצון העצמי ממש שבתו"מ שזוהו יחוי' חיי הנשמות הגופים כמ"ש במ"א והוא שכר המצוה בעוה"ב, ואמנם גם כח זה שיוכלו בני' לבקש בא מלמעלה מן העצמות דא"ס ממש והוא מ"ש סומך ה' לכל הגופלים ואז עיני כל אליך ישברו כו' וד"ל.

והנה להבין עוד בטעם ענין המאמר הנ"ל עמ"ש דרשו ה' בהמצאו אלו עי'ת דוקא שגם ע"י המצות א' בהמצאו לבחי' מהו"ע דוקא שא"ז ככל השנה כו', י"ל תחלה בשרש בחי' המצות שיש כזה ב' מדריגות, והוא במ"ש מצות צריכות כוונה והב' מ"ש מצות א"צ כוונה. כי הנה המדריגה הא' שמצות צריכות כוונה היינו רק לכוון במעשה המצות שעשה להמשיך גילוי עצמות אא"ס שברצה"ע ופנימי' שמלוכש במצוה הזאת שלזה צריך כוונה במוח ורעו"ד דוקא וצריך שידע ויש[ג] קצת באופן הגילוי אור וההמשכה שנמשך מעצמות אא"ס במצו[ה] זה, כמו במצות ת"ת להמשיך גילוי אא"ס בחכ' שבתו' ובמצות צדקה להמשיך גילוי אור א"ס שבתו"ע להחיות רוח שפלים, וכה"ג בכל המצות כמו במצות תקיעת שופר לעורר ר"ר העליונים ולהאיר גילוי אור העצמות והפנימי' דא"ס כו' ובמצות סוכה להמשיך המקיפי' העליונים כו' וכן במצות טו"ת ושבת וכה"ג לכ"א לפי שיעור הש[ג]תו יכוון לפרט המכוון שבמצו' זו בכוונה ורעו"ד דוקא, ואז נעשה במצוה זו בחי' יחוד העליון, שזהו שאו' לפני כל מעשי המצות לשם יחוד קוב"ה ושכינת' כידוע. וביאור הדברים [הנה] ידוע שיש ב' מדריגות במצות ע"י כוונה יחוד ברכה וקדושה (אות' יב"ק), וענין הברכה והקדושה הוא בברכת המצוה שאו' ברוך כו' אשר קדשנו כו' שנמשך מבחי' קודש העליון שקדוש ומובדל בעצם מבחי' קדושת העצמי ממש וע"י המצוה נמשך מקדש העליון [לבחי'] רמ"ח אברים דמלכא שהן רמ"ח מע"ע כידוע והן רמ"ח

עיני כל אליך ישברו . . . פותח כו' תהלים קמ"ה, טו. סז.

סומך ה' לכל הגופלים: תהלים שם, ד.

י"ל תחילה בשרש בחי' המצות: ראה עטרת ראש כאן ע' נג.

מצות צריכות . . . א"צ כוונה: נסמן לעיל ע' תתקט.

שאו' לפני כל מעשי המצות לשם יחוד: כ"ה בכ"מ. ראה פרי עץ חיים שער (ו) הזמירות ספ"ה. מאמרי אדה"ז הקס"ח ח"א ע' שפ"א. ומקבילו בלקוטי תורה ואתחננו ט, סע"א. מרשית התורה ח"ב ע' תקצב ובהנמנו במ"מ ע"ס. עטרת ראש כאן נג, ב. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' רלה. ח"ב ע' תת"א. במדבר ח"א ע' יד. ח"ב ע' שע"ג.

יחוד ברכה וקדושה (אות' יב"ק): ראה לקוטי תורה ברכה צג, ד. ושי"ן. עטרת ראש כאן נג, ב. וראה גם מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תתיב. ושי"ן. במדבר ח"ב ע' תשטט. דברים ח"א ע' פד. ושי"ן. ח"ב ע' תתקט וע' תרעו.

רמ"ח אברים דמלכא . . . רמ"ח מע"ע נסמן לעיל ע' תתקנ.

המשכות מקדש העליון לבחי' רמי"ח אברי' דמלכא כו', והיחוד הוא [בחי'] יחוד קובי"ה ושכינת' פי' קובי"ה [הוא בחי'] קדש העליון שכעצמות [א]א"ס ביה שנק' קדוש וברוך שמתייחד בשכינת' שהוא בחי' המל' בחי' ממכ"ע כידוע, והיינו ע"י קעומ"ש שיש בכל מצוה לקיים מצות המלך שנק' מצו[ת] המלך, וכמאמר ר"י בן קרח: למה קדמה פי' שמע כו' לקבל עליו עומ"ש תחילה ואח"כ עול מצות כו'. ונמצא יש כאן ב' דברים במעשה המצות, א' הכוונה לכוון בפרט ההמשכה והגילוי קדש העליון דעצמות א"ס שברצה"ע שבה כנ"ל, והב' ענין קעומ"ש שבא לקיים מצות המלך, וע"י הכוונה עם הקבלה דעומ"ש בצירוף שניהם יחד דוקא עי"ז נעשה למעלה ג"כ בחי' יחוד קובי"ה ושכינת' דקובי"ה הוא המשכה דקדש העליון ברמי"ח אברים דמלכא ע"י הכוונה שבמצות שמתייחד בשכינת' שהוא בחי' המל' ע"י קבלת עומ"ש, ובלא קעומ"ש או בלא כוונה אין כאן יחוד וחיבור לקובי"ה ושכינת' וכו'. וזהו טעם דמ"ד מצות צריכות כוונה דוקא עם עומ"ש שנק' מצות המלך וד"ל.

והמדריגה הב' במצוה הוא כמ"ד מצות א"צ כוונה. והענין הוא דא"צ כוונה לכיון באיזה ענין וטעם המכוון במעשה המצות הוא לכיון להמשיך גילוי אלקי' לפי אופן ענין המצוה דוקא או להיות איזה יחוד וברכה וקדושה בדרך פרט בבחי' רמי"ח אברי' כו', אלא רק לעשות רצון ה' במעשה המצוה זו בפ"מ לצאת י"ח שאמר ונ"ר בגזירות המלך הגם שאין י[ו]דע ומשיג כלל בענין הכוונה וטוב טעם שיש במצוה זו עד שאין הפרש כלל אצלו בין מצות ת"ת למצות צדקה או טו"ת ושבת וסוכה וכה"ג, שהיא הנק' עומ"צ בכלל שמצד עומ"ש בכלל, ואעפ"י שאר' אקב"ו כו' היינו רק לקיים גזירת המלך בלבד בלתי כוונה וטעם לרצון זה כמו שמקיים גזירת [ה]מלך יהי מה שיהי רק שצריך לקיים רצונו בלבד עד שאין [כאן] רק קיום המעשה של המצוה לבד מצד עומ"ש שצריך לצאת י"ח בלבד בלי שום כוונה פנימי' כלל כנ"ל.

והנה לכאורה הגם שודאי אין ערך כלל למצוה שלא בכוונה [ורעד"ל] רק בחיצוני' לצאת י"ח בעול פשוט לגבי מצוה שנעשית בכוונה להמשיך מקדש העליון כנ"ל (וכמ"ש בפע"ח דמצוה בכוונה ורעד"ל שכתו בגעה"ע להנות מזיו השכינה בהשגות סודות ורזין דאורייתא ומצות שלא בכוונה משכנו בגעה"ת בלבד כו'), עכ"ז יש יתרון מעלה גדולה במצות שלא בכוונה רק לקיים גזירות מלך למעלה הרבה ממצות שבכוונה, וראי' לזה מ"ש

מצווח) המלך: נסמן לעיל ע' תשעת.

וכמאמר ר"י בן קרח: ברכת יג, ב (במשנה).

ונ"ר: ונעשה רצונו.

ורעד"ל: ורעותא דלבא.

וכמ"ש בפ"ח דמצוה בכוונה... בנעשה"ע: לעיל ע' תתקצ בשם הוהר וע"ח. רש"י.

ואלה ד' דוד האחרונים נאום הגבר הוקם על עולה של תרי"מ דוקא [זשה] בחי' כתר ש"ט דמשיח שלמעלה גם מבחי' כתר דתו' וכהונה וכתר מל' (דכתיב ב' רוח חיים נתת לו חיים נצחיי' דא"ס כמ"ש דוד מלך ישראל חי וקיים מפני ששורה בו מבחי' כשב"כ כו'), וגם ראי' מן העוה"ב שאינו בא רק ממעשה המצות בפר"מ בלבד הגם שהן בלי כוונה פנימי' כלל וכמ"ש ויהי נועם כו' ומעשה ידינו כוננה עלינו כו'. וזה שהוכיח שמואל לשאול בחיר ה' שהי' מכיון. לידע היטיב בכוונת דמצות למחות זכר עמלק וכמ"ש הק[י]מותי [את] דבר ה' כו' וא"ל שמואל החפץ [ל]ה' בעולות כו' [כ"א] שמוע מזבח טוב כו', שמצות א"צ כוונה וטעם רק לקיים ולשמוע דבר גזירת מלך בלבד כנ"ל, שזהו מדריגת דוד בקעומ"ש לבד כו'. ושרש הדברים ידוע לפי שקעומ"ש בלא כוונה וטעם מגיע בעצם בעל הרצון שלמעלה מן הרצון הבא בטעם וכוונה אף שהוא טעם כמוס ונעלם כמו טעמי המצות שהן סודות ורזין דאורייתא שיתגלה בימוהמ"ש כמו טוב טעם ודעת למדני כו' לפי שאין טעם כלל לעצם הרצון והוא מה שיקיימו כל רצה"ע מצד שאו' וניר' כו' שהוא הנק' כשב"כ והוא בחי' גלגלתא ששם מאיר מבחי' רעד"ר שלמעלה מן המוס' כידוע (וזהו ענין שמחה ש"מ שאינו בא מן הטעם וכוונה שבה רק במה שקיים רצון המלך מגיע בעצם בעהר"צ שמוזה יזכה ממילא להשיג טעמ"צ שהן סודות ורזין דרזין כו' לפי שיש בכלל מאתי' מנה כו', כידוע בכהאריז"ל במה שא' להרח"ו שלא זכה לגי"א ורוה"ק רק מחמת שמחה ש"מ"צ בשמחה פשוטה למעלה מן הטעם כמו שיש שמחה זו בכלל [בהמון] ישראל הפשוטים דוקא וד"ל.

(וזהו כללות ענין ההפרש בין ר"ה לשאר השנה, דבשאר השנה שרש המצות באי' בבחי' כוונה ויחוי"ע לכאוי"א לפי השגתו והבנתו בכוונה שלו וברעו"ד שלו שאי"ז מגיע רק בבחי' טעם לרצה"ע שהוא בחי' המוחין העליונים שבראש כו' (ואעפ"י שנק' טעם כמוס לרצון העצמי כו'), אבל ברי"ה ועד ירי"כ שרש המצות מגיע בבעהר"צ עצמי [שהוא] בא דוקא ממעשה המצות מצד עצם קיום המעשה בלא כוונה פנימי' [כלל] רק לקיים גזירת

ואלה ד' דוד . . עולה של תרי"מ: שמואל"כ כג. א (בדילוג). נסמן לקמו ע' איכ.
כתר ש"ט דמשיח: ראה לעיל ע' תתעה. ושיג.

רוח [ב]: ליתא] חיים נתת לו: תהלים כא. ה (בדילוג). נסמן לעיל ע' תשנב.

דוד מלך ישראל חי וקיים: ראש השנה כה. א.

ויהי נועם . . ומעשה [ב]: ליתא] ידינו כוננה עלינו [בג]: ליתא]: תהלים צ. יו. ראה מאמרי אדהיא וקרא חיב ע' תתמו.

לשאול בחיר ה': שמואל"ב כא. ה.

הקיימותי (את) דבר ה' . . החפץ . . [כ"א] שמוע: שמואל"א טו. יג. כב [ושם: כשמוע . . הנה שמוע. אבל כ"ה גם כנאמר שבסמך. וראה לעיל ע' תתקל]. ראה מאמרי אדהיא במדבר חיב ע' תתמד.

טוב טעם ודעת למדני: נסמן לעיל ע' תתקד.

בכהאריז"ל . . לגי"א ורוה"ק: נסמן לעיל ע' תתקד.

מלך מפני שא' ונ"ר שנתב"ס וטוב"ת וכמ"ש סוף דבר כו' כי זה כל האדם שלמעלה מן המוחין כו', וזהו בחי' גלגלתא שמקפת ע"ג מוחין שבראש ונק' כתר ש"ט שלמעלה גם מכתר מל', וע"כ ממשיכים לחדש [ל]בחי' כתר מל' כ"פ דמל' בר"ה דוקא). וז"ש דרשו ה' בהמצאו שהוא בעה"ר צ עצמו שהוא בחי' עצמותו והותו דא"ס ב"ה שלמעלה גם מבחי' כתר מל' דא"ס כו' שא"ז בכל השנה לפי שבר"ה ועד יו"כ נמצא [הוא] ית' מהו"ע למטה כמו למעלה מעין דעוה"ב שיבא מצד המעשה דמצות עצמו כו' ודל"ש אך הנה עדיין יש להבין מ"ש אלו ע"ת דוקא דמשמע שמחמת כח התשובה דוקא בעי"ת הוא נמצא בקרוב בבחי' מהו"ע כו' ולפי הנ"ל איז רק מצד המצוה בפ"מ בלבד. ואמנם פשט הדבר משמע שבעי"ת הללו נעשה בחי' החזרת פכ"פ שיהי' מאיר מבחי' פנימי דא"ס שבמצוה בפ"מ (שנק' גלגלתא, והוא בחי' הכת"ר תר"ך כו') כמ"ש לך א' לבי כו' את פניך כו' אבקש כו', וז"ש בהמצאו בבחי' פכ"פ בהיותו קרוב למטה כמו למעלה, אך כ"ז נעשה בעי"ת דוקא ע"י שאר' ממע[מ]קים קראתיך כו' שהיא הקריאה וצעקה בבחי' עומק נקודת פנימי' הלב בתשובה שלימה ע"י קראתיך הוי' ג"כ מבחי' עומק לעומק העליון שהוא גילוי עצמות הרצון שא"א לבא בטעם וחכ' שנק' כשבי"כ כנ"ל.

ולהבין איך יש בכח התשובה בר"ה ועי"ת להיות החזרת פכ"פ שיאיר מפנימי' ועצמי' דא"ס שבכ"ע, הנה י"ל תחלה כמה שמצינו שיש כח בתשובה שלימה הנ"ל למלא ולתקן כל פגמי' וחסרוני' שנעשה למעלה בביטול מ"ע ועון דל"ת, והוא מטעם שעי"ת התשובה מעומק הלב בלב נשבר ונדכה מאד וביודוי בשפלות והכנעה עצומה באמרו אשמנו כו' תעבנו כו' מעוררים למעלה בחי' רח"ר העליונים שימחול ויסלח וימחוק לכל העוונות ופשעים כמו שמבקשים מזה והעבר פשעינו כו' וכתיב אנכי אנכי הוא מוחה פשעיד למעני כו'. אך יש להבין דבשלמא הפגם וחסרון דעון ל"ת יתכן שתועיל התשובה לעורר ר"ר העליונים למחוק העון כמ"ש נושא עון ועובר על פשע כו' שאמ"י לפי משפט התורה צריך לעונש יסורים לטהר הרע שבעון מטומאתו להסיר הקטיגור הקשה שנעשה ממנו כמו ד' מתות ב"ד ומלקות וכה"ג וצריך לבא עוד בגיהנם וכף הקלע כו' הכל למרק העון ע"י

סוף דבר כו' כי זה כל האדם: קהלת יב, יג.

הכת"ר חר"ד: נסמן לעיל ע' תתסו.

לך א' לבי . . . פניך כו' [בג]: הוי"ו אבקש: תהלים כו, ח.

בעי"ת . . . שאר מתענמקים קראתיך: נסמן לעיל ע' תתסט.

הנה י"ל תחלה: ראה עטרת ראש כאן ע' נד. אגרת התשובה פ"א ובליקוט פירושים שם.

מחה והעבר פשעינו . . . אנכי אנכי הוא מוחה פשעיך: תפלת העמידה ליריב (ישעי' מג, כה).

נושא עון ועובר על פשע: מיכה ה, יח.

הקטיגור . . . שנעשה ממנו: ראה אבות פ"ד מ"א.

היסורים כפי הדין ומשפט התו' אבל ע"י ר"ר נמחק העון והוסר הקטיגור הרע בלא יסורים ועונש לפי שר"ר הוא למחול ולסלוח גם לעוברי רצונו וחכמתו שבתורה כמלך שמוחל לעבדו על אשר עשה דבר נגד רצונו [שנ]אוי ותעב בעיניו כו', אך על ביטול מ"ע איך תועיל התשובה למלאות החסרון כזה מאחר שענין המ"ע הוא להמשיך מבחי' קדש העליון דעצמות א"ס ב"ה באו"כ דע"ס שהוא שם הוי' כו' בכלל כמו במצות ת"ת בחכ' וכצדקה וטו"ת וכה"ג הרי יש פגם וחסרון ההמשכה עליונה דקדש העצמי ולזה לא תועיל התשו' שמעורר ר"ר למלאות חסרון כזה, דגם שיתעורר ר"ר העליונים מהיכן יהי' מילוי החסרון זה להמשיך אור קדושת העצמי' באורות ומוחי' העליונים אחר שנתבטל המעשה דמצוה כי אין ר"ר מועיל רק למחוק העון ע"י סליחה ומחילה כנ"ל אבל איך יוכל להיות מזה מילוי המשכות קדושת המ"ע שנחסר ולא נעשה כלל (וכמו שלא יוכל להיות תוס' אור מזיו השכינה בג"ע בחסרון מעשה המצות וכן גם העוה"ב א"א שיהי' בלא מצוה שקדמה בתחלה מטעם הנ"ל ששרש המצות הוא בעצמות א"ס שבכ"ע כו'), וגם כאשר המצות נק' רמ"ח אברים דמלכא לבד הרי החסרון המשכות אור וחיות באבר א' מהיכן נתמלא חסרון כזה כו', משא"כ פגם דלית אע"ג שעו"א הפושעים בי בגופא דמלכא ממש הרי אין זה הפגם בחסרון המשכות דאורות קדושות העצמי רק בפגם דרע שבעון נגד הרצה"ע שנק' פשעים שהו המרדים מזה יוכל לתקן ולמחוק אותו בר"ר כנ"ל (כמו לעיל דכתיב ואת רוח הטומאה אעביר כו' וכן אנו א' וכל הרשעה כולה בעשן תכלה כו') (ולכך א' דויתר על גזל ועריות וש"ד ולא ויתר על עון ביטול תו') לפי שמצות ת"ת כולל כל רמ"ח מ"ע שהו בחי' רמ"ח אברי' דמלכא כמוח שבראש שכולל כל האברי' וכאשר נחסר כללות ההמשכות אורות עליוני' מעצמות א"ס ב"ה בחסרון הביטול ת"ת איך יועיל לזה החסרון [הויתור] שהוא הסליחה ומחילה מטעם הנ"ל שאין [ויתור] מועיל רק לתקן הפגם וחסרון דלית ע"י ר"ר כנ"ל וזהו שא' דויתר על עון גזל ועריות וש"ד ולא ויתר על עון ביטול ת"ת כו' וד"ל).

אך הנה זה יובן עפ"י הנ"ל שיש בכח התשו' לעשות בחי' החזרת פני' שיהי' מאיר מפנימיות ועצמיות דא"ס בכ"ע שהוא הארת רצה"ע שבמצות, ע"כ יש ביכולת התשו' ג"כ למלאות החסרון המשכות הקדושה

פושעים בי בגופא דמלכא: נסמן לעיל ע' תצא.

פשעים שהו המרדים: ימא לו, ב.

ואת רוח הטומאה אעביר: זכרי יג, ב.

וכל הרשעה כולה בעשן תכלה: תפלת העמידה לימים נוראים. בסידור אדה"ו ובשולחנו ה' ראש השנה

תקפ"ב סי"ג: וכה בלקוטי תורה כאו נד, א: והרשעה. ראה לעיל ע' תתקפג הערה ד"ה: מלך.

דויתר על גזל ועריות וש"ד: כ"ה בכ"מ. ראה תורת חיים נח סד, טע"ב. הנסמן לעיל בחא"פ דברים ע'

קטו הערה ד"ה: לא. ירושלמי חגיגה פ"א ה"ז. פתיחתא דאיכה רבא ב.

העליונה דרמ"ח מ"ע בביטול ואעפ"י שאין הר"ר מועיל רק למחוק העיון דפגם דל"ח כנ"ל, משום דמאותו הטעם שא' אנכי אנכי הוא מוחה פשע"ך למעני דוקא הוא עצמו הטעם שיכול למלאות החסרון המשכות דרמ"ח מ"ע כו'. ויובן זה בהקדים שרש הטעם כמה שיש בכח התשובה לעשות החזרת פב"פ כמ"ש את פניך הוי' אבקש כו', שזהו מפני שהתשובה באה מעומקא דליבא כו' [דהיינו] מעומקא דעומקא נקודת פנימי' הלב ממש שהוא בבחי' יחידה שבנפש כמ"ש לך אמר לבי בקשו פני, והו' ממע[מ]קי קראתיך שיש ב' מיני עומק, וי"ל איך יתכן ענין עומק אחר עומק מאחר שעומק הראשון אין לו שיעור למטה דא"כ אינו נק' עומק וא"כ איך יתכן עומק הב' שהוא עמוק מעומק הראשון. אך הענין הוא כידוע שיש בלב ב' מדריגות חיצוני' הלב ופנימי' הלב שהן ב' לבבות ובכ"א מהן יש עומק שנק' עומקא דליבא דהיינו עומק חיצוני' הלב ועומק פנימי' הלב, ואעפ"י שיש גם בחיצוני' הלב כחי' עומקא [ונק' עומקא] דליבא ג"כ אבל אין ערך כלל לגבי בחי' עומק דפנימי' הלב עד שנחשב בשיעור ומדה לגבי עומק דפנימי' הלב כמו שחיצוני' הלב עצמו אין לו ערך לגבי פנימי' הלב כידוע. ויובן זה עפ"י הידוע בשרש ענין ההפרש בכלל מחיצוני' הלב לפנימי' הלב לבד בחי' עומק שבהן שכל התפעלות מאהוי"ר שנוולד בלב ע"פ התפעלות אור השכל והשגה אלקי שבמוחי' דחו"ב אעפ"י שמתפעל בהתלבשות אהבה ופחד ויראה פנימי' כהתפעלות המלאכים עליונים בשירה שאו' ע"פ אופן השגתם זהו הנק' עדיין בחי' חיצוני' הלב ומה שמתיישב בלב מן השכל (ולכך נק' לב שמקבל מ"לב שכלי' וחדרים שבמוח כידוע), ובחי' עומקא דלבא שיש בזה הרצון שבלב היינו בחי' עומק דחו"ב שבלב זה, והוא שנק' ג"כ בזוהר רעותא דלבא שהוא הרצון שבלב בפנימי' ועומק דחו"ב שבלב, והוא מה שיתפעל ברצון הלב למעלה מהגבלת השכל והטעם דהתבוננות המתיישב במוח ולב, שא"ז רק שעומק הוא יותר מהתפעלות השכל שבלב בלבד, כידוע שאחר כל התפעלות השכל והשגה שבמוח ולב יבא לכלל התפעלות רצון בלב בעומק הרבה יותר מזה הטעם והשכל שנתפעל ממנו בתחילה במוח ולב (והוא ע"י בחי' ראי' עין השכל שבלב שנק' עומק חכ' ותמצית המושג שבלב שנק' עומק בינה כמ"ש במ"א ע"פ ממע[מ]קים כו' פי' שהן ב' מיני עומקים דחו"ב ומ"ם

ממענומק... ב' מיני עומק: ראה סידור כאן רלד, ד. עטרת ראש ע' נד.

נק' לב שמקבל מליב שכלי' וחדרים שבמוח: בסידור שחרית נט, ד: מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תקצ בשם הע"ח ובהערה שם מאור התורה בהר ע' קפח. כמ"ש הרמ"ז אמר צג ע"פ לך אמר לבי בקשו פני. ראה עץ חיים שער (לא) פרצופי זרין פי"ד. פרדס שער (כג) ערכי הכינויים בערכו. עטרת ראש שער ר"ה פי"ז.

מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תקכב.

שירה שכלי' — הרצון שבלב: בג: ליתא.

שנק' ג"כ בזוהר רעותא דלבא: ראה זתר וירא ק, א.

ראי' עין השכל שבלב: ראה זתר (רע"א מהימנא) משפטים קטו, ב.

ע"פ ממענומקים... ומ"ם הראשון: ראה גם לקמו ע' איקכח.

הראשון דממעמקים הוא עומק הב' כמשי"ת). אבל בחי' פנימי' הלב היינו בחי' התפעלות הנקודה פנימי' שבלב שלא יכלנו השכל והטעם שבמוח כלל, ואין תהוות התפעלות זו דנקודה פנימי' הלב באה מן השכל במוח כלל רק מעצמות הנפש דבחי' יחידה כידוע.

ואמנם גם בזה יש בחי' עומק שהוא עומק דפנימי' הלב. והענין הוא כידוע הגם שנק' פנימי' הלב אבל הוא עכ"פ בבחי' התפעלות המדות דאוי"ר שבלב רק שלא נולדה ע"פ השכל והטעם הנק' אהוי"ר שכלי"י (ונק') טורי נהורא שמן החכ' שנק' אור), אלא הן למעלה מן השכל והן מדות אוי"ר שברצון העצמי שלא יכול לבא כלל בהגבלת שכל וטו"ד (ונק') טורי חשוכא שבבחי' העלם העצמי הרצה"פ), וכמו אה"ר בתענוגי' שיש לכאוי"א בשבת (בבחי' שיר פשוט ועצמי שנק' שיר מל' מצד עצמות אלקות להתענג על הוי' כו') שלמעלה משיר כפול דחוי"ג הנ"ל), וכן בהיפוכו במרירות בעצם נקודת הרצון בלא טעם או יראה עילאה שלמעלה מן הטעם, ועכ"ז הרי הן [ב]בחי' התפעלות המדות שבלב עכ"פ רק שנק' בשם מדות גדולות והן מדות שברצון שיתכן בהם הפסק וביטול ההתפעלות ג"כ מאחר שנוולדו לפי שעה כו'. אבל בחי' עומק מדות אלו שברצון עצמו הוא ביטול העצמי של הנפש שנק' התפעלות דעצמות הנפש ממש, כמו נכספה וגם כלתה נפשי כלה שארי ולבבי כו' שהוא בחי' כליון וביטול העצמי דפנימי' נקודת הלב עצמו שלמעלה מהתפעלות רצון באוי"ר, וזהו הנק' עומק נקודת הלב שעמוק הוא הרכה מהתפעלות הרצון באה"ר, כמו צעק לכם אל ה' כו' שנק' צעקת נקודת פנימית הלב עצמו שכלה ונכלל בעצמות אלקות ולא יוכל לבוא בהתפשטות בשיר וקול אף בקול פשוט אלא נק' קלא פנימאה דלא משתמע כלל כצלוחא בלחש כו', משא"כ עומק התפעלות המדות דחוי"ב ואף עומק התפעלות המדות שברצון שנק' פנימי' הלב ה"ז בא בבחי' קול ושיר אלא שנק' שיר פשוט או קול פשוט ונק' צעקת קול ואין לו ערך לצעקת נקודת הלב עצמו כו' (וכמ"ש למעלה בדרוש דאתם נצבים בענין קול השופר כו'). וזהו ענין ממע[מ]קים קראתיך כו' עומק לעומק, דעומק הראשון הוא עומק דחיצוני' הלב שמן השכל אעפ"י שהיא למעלה מהגבלת השכל שנק' חיצוני' ומוגבל בשיעור ומדה לגבי עומק הב' דפנימי' עצמו שהוא בחי' יחידה (וגם

פנימי' הלב . . . דבחי' יחידה: ראה לעיל בחי' פ' תצא צ' תפט.

טורי נהורא . . . טורי חשוכא: ראה לעיל בחי' פ' דברים צ' פט. ושי"ג חי' פ' תצא ס"ז תרסה. ושי"ג.

לקמן צ' תתקצו וע' תתקצה.

החכ' שנק' אור: נסמו לקמן צ' אלו.

אה"ר בתענוגי' שיש לכאוי"א בשבת: ראה לקמן צ' א"עד.

שירי בבחי' — חל' [בג] אל . . . דחוי"ג [ב] דחוי"ב הנ"ל: לעיל צ' תשעה. לקמן צ' אקח.

נכספה וגם כלתה נפשי כלה שארי ולבבי: תהלים פד, ג. עג. כו.

צעק לכם אל ה': נסמו לעיל צ' תשטו.

וכמ"ש למעלה בדרוש דאתם נצבים: צ' תשעה.

מהתפעלות אהו"ר שברצון העצמי נחשב בחי' חיצוני' ומוגבל בשיעור ומדה לגבי נקודת פנימי' הלב עצמו כנ"ל וע"כ נק' עומקא דלב הפנימי כנ"ל והוא הנק' עומקא דעומקא שזהו ענין המים הא' דממע[מ]קים והוא מים דצלם שנק' מקיף דיחידה שלמעלה ממקיף דחי' כו' שאין לו שיעור והפסק וביטול כלל וכלל וד"ל).

ומעתה יובן שרש ענין התשובה האמיתי' שיש בכחה לעשות החזרת פני' (שהוא החזרת הרצון לבעה"צ לסלוח העוונות ולהיות הזדונות כזכויות (כמשיית) ולמלאות החסרון דמ"ע כנ"ל), להיות שיעקר מהות התשובה האמיתי' הוא בהתפעלות דפנימי' הלב בהתפעלות עצמי' הנפש ממש בבחי' יחידה שבה היא בהתפעלות פנימי' נקודת הלב עצמו [הנ"ל] שלמעלה גם מהתפעלות דפנימי' הלב כנ"ל, והוא צעקת נקודות פנימי' הלב עצמו כמו בצר [לו] כ"כ עד שמואס בחייו ממש שחפץ כמות יותר מבחיים לגודל עוצם המרירות שבעצם הנפש כמ"ש מן המיצר קראתי כו', והוא ממעמקים עומק דעומק שנק' עומק תחת בתכלית), שאעפ"י שיוכל להיות התפעלות המרירות ברצון שבלב למעלה מן הטעם ג"כ, אבל זהו רק במדות שברצון כנ"ל שיש לו הפסק והוא צעקת הקול בלבד שיצעק בצר לו בקול פשוט ואין לו ערך לצעקת לב בלא קול כלל שנגע המרירות עד העצמי' ממש שלא יוכל לצעוק כלל, ונק' קלא פנימאה כו' כמ"ש בחנה והיא מרת נפש וקולה לא ישמע כלל כו' (כמ"ש בפ' נציבים בענין מן המיצר כו' שהוא רק ענין כליון וביטול העצמי' דנקודות הלב מכל וכל עד כלות הנפש ממש (וכמו ניצוץ הכלה ממש בשלהבת שהוא בלא רעש כלל כמבואר שם), ודוגמא כזה נמצא בבע"ת האמיתי' כתשוב' ראב"ד שנגע לו המרירות בחטאים עד עצמות הנפש ממש כ"כ עד שיצא נשמתו בבכי' וכה"ג. ועי' תשובה מעומקא דליבא כ"כ מעורר למעלה ג"כ מבחי' עומק לעומק הרצה"ע כמ"ש ממעמקים קראתיך הוי' שממשיך ומעורר לשם הוי' מעומק דעומק דרצה"ע שלמעלה מעלה גם מבחי' רצון שבעומק דחור"ב העליון הנ"ל למעלה גם ממדות באה"ר בתענוגים שברצה"ע שלמעלה מן החכ' לגמרי גם מח"ס דא"א (כו'), כי מעורר לבחי' עומק דפנימי' הלב דאדה"ע שהוא עצמות אא"ס ממש שנק' יחיד בלתי יוכל להתלבש גם במדות הגדולים מרצה"ע שנק' אה"ר כו' אלא הוא מפנימי' ועצמי' דא"ס שמאיר מבחי' כשב"כ שהוא מקור מוצא לכל התפעלות רצונו הפשוט ויאיר פניו עליהם (כמ"ש כי עמד הסליחה וכמשיית). ובדרך כלל הוא הפרש בין הרצה"ע לרצה"ת כמ"ש בוהר דאית

מים דצלם שנק' מקיף דיחידה: ראה לעיל בחי' פ' תצא ע' תצט ואילך.

מן המיצר קראתי: תהלים קיח, ה.

והיא מרת נפש . . . כמ"ש בפ' נציבים . . . כמבואר שם: ראה לעיל ע' תשטו ואילך.

כתשוב' ראב"ד . . . שיצא נשמתו בבכי': עבודה זרה יז, א. וראה ספר המאמרים תרמ"ז ע' יט.

כי עמד הסליחה . . . דאית רצון ואית רצון: תהלים קל, ד . . . נסמן לעיל ע' תתלב.

רצון ואית רצון כו', דעומק הרצון שבמדות שנוגדים מן החכ' ומוחין (שנק' טורי נהורא) חיצוני' הלב אעפ"י שעולה למעלה מהגבלת המוחין נק' רצה"ת להיותו מורכב ונוגד תחילה מן השכל רק שמתגבר בעומק יותר עד שהוא למעלה מהשכל והטעם כנ"ל, אבל עומק העצמי שבמדות שברצון שלמעלה מן הטעם ושכל לגמרי שהוא עומק דפנימי' הלב אפי' מטעם כמוס לרצון כנ"ל ונק' רצה"ע ממש שנק' עומק לעומק, והוא מ"ש ממעמקים כנ"ל שהוא מקור לכל הרצון שבמדות דח"ס, וא"כ ה[י]ן למעלה גם מרצה"ע שבתו"מ ששרשן רק בח"ס דא"א שהוא טעם לרצון שמתחלקים מחו"ג שברצון (שנק' טורי חשוכא) ובאין לידי גילוי מן ההעלם בחו"ב שבמדות דאצי' כמ"ש דאורייתא מ"ע נפקת במדות דחג"ת כשר ופסול כו' היינו בח"ס דא"א במדות שברצה"ע שמתלבש בחו"ב שבמדות שבלב בחס"ד ודי"ן ממש בחיצוני' המדות שבלב, אבל בחי' עצמות בעה"ר' העצמי שהוא מקור לכל רצון שבמדות דח"ס דא"א שנק' רצה"ע ממש בכלל לא יוכל לבא בהתלבשות ברצה"ת שמורכב מח"ס במדות שבהעלם הרצון שיבוא לידי גילוי בחו"ב דתו"מ במדות דחג"ת החיצוני' ממש (וכנ"ל בבי' מדריגות שבמצות דמ"ד מצות צריכות כוונה היינו הכוונה שברצה"ע שבמצות שנק' טעמי מצות שהוא בחי' ח"ס שנק' טעם כמוס לרצון כו', אבל המצוה שלא בכוונה רק לקיים גזירת המלך כו' מצד שא' ונ"ר הרי מגיע בעצם בעה"ר' שנק' רעדכ"ר וראי' משמחה ש"מ'צ כנ"ל, וא"כ הרי עול מצוה בלא כוונה מגיע בבחי' גלגלתא דא"א שלמעלה מח"ס כמו התשו' ממש, וזהו ענין הנ"ל שגם ע"י המצוה בעול פשוט א' בהמצאו לבחי' מהו"ע ממש רק שע"י התשו' נעשה כח החזרת פכ"פ זה, וז"ש דרשו ה' בהמצאו אלו עשיית כנ"ל וד"ל.

ובזה יובן הטעם מה שיש בכח התשובה אמיתי' להחזיר פכ"פ להאיר מבחי' דרכ"ר ולסלוח העוונות שהוא בחי' גלגלתא דא"א המקיף על בחי' מו"ס שהוא הטעם כמוס לרצון שנק' רצה"ת בכלל כנ"ל, והוא עצמו הטעם מה שיש בכח התשובה פנימי' הנ"ל למלאות החסרון ד[המשכת] רמיח מ"ע שלא נעשה כלל (וכראב"ד שקנה עולמו בשיא כשיצא נשמתו בבכ"י הגם שלא קיים מצות כלל ואם התשו' הועיל לענין הסרת הפגם דלית מהיכן קנה עולמו בעוה"ב וג"ע בלא מצות עשה, אלא לפי שיש בכלל מאתיים מנה וד"ל). והיינו לפי ששרש התשובה האמיתי' בפנימי' נקודת הלב עצמו מגיע למעלה מבחי' גלגלתא דא"א שמקיף על [מו"ס] שנק' רצה"ע בכלל שהוא דרכ"ר [בכלל] כו' שבו מתגלה פנימי' ועצמי' אא"ס ממש כמ"ש את פניך ה' ממש דוקא אבקש שז"ש ממע[מ]קי' קראתיך ה' כו', וברצה"ע הזה שבגלגלתא

דאורייתא מו"ע נפקת: נסמן לעיל ע' תשד.

דרשו ה' בהמצאו: ישע"י נה, ו. ראש השנה ית, א.

וכראב"ד שקנה עולמו בשיא [בשעה אחת]: ראה לקוטי תורה כאן נד, ב.

אח פניך ה' . . . אבקש: תהלים כו, ת.

נכלל ממילא כל בחי' רצה"ע שבתו"מ ששרשם רק במו"ס שתחת הגלגלתא כו' כי הרי יש בכלל מאתי' מנה כי הרי בחי' רצה"ע הזה הוא מקור מוצא שממנו נעשה מקור ושרש למציאות התלבשות הרצון בתו"מ גם להיות טעם כמוס לרצון שנק' טעמי מצות כו'. וזהו הטעם שע"י תשובה דוקא יבא משיח לגלות טעמי תו"מ וד"ל.

(ו[ב]כ"ז) יובן ענין המבואר במ"א ע"פ ושקל בפלס הרים וגבעות במאזנים. דהנה יש ב' מיני הרים, הרים הגבוהים ליעלים כו' וכמו [הרי'] אררט המה הרים הגבוהים ביותר, היינו בחי' מדות הגבוהים מאד שלמעלה מן החכ', ונק' טורי חשוכא שהן בהעלם הרצון העצמי כו', וגבעות הן המדות שנוולדים מן השכל וטעם שנק' טורי נהורא דחכ' כו', וידוע שיש ב' מיני משקל. הא' השוקל בפלס שמצד אריכות וכובד הפלס שמכביד למטה יוגבה הנשקל לפ"ע הכובד והאריכות שלו והכרעתם במדריגות זו למעלה מזה בפלס כן יכריע המשקל כידוע, וזהו ענין התשובה שבנקודות פנימי' הלב במרירות ושפלות עצומה עד שנוגע לו בעצמות הנפש ממש שנק' עומ"ת בתכלית כן לפ"ע הכובד ראש ולב הזה מעורר למעלה מבחי' עומ"ר בתכלית וזהו בחי' עצמות א"ס שבגלגלתא (וכמ"ש בזוה"ק שבע"ת משכין ל"י להקביה בחילא יתיר מצ"ג באה"ר בתענוגים בתו"מ כו' שמפני זה צ"ג א"י לעמוד שם כלל. וז"ש ושקל בפלס הרים, דתשובה מעומקא דליבא מעוררים להרים הגבוהים שהן המדות שברצון שלמעלה מן הטעם ש[ני]גבהו ויעלו למעלה בעצמות בעה"ר צ בעומ"ר בתכלית למעלה גם משרש דתו"מ שבבחי' מו"ס לבד. וז"ש ותנח התיבה שהן כנ"י ברי"ה ויו"כ על הרי כו' וד"ל. וגבעות במאזנים הוא משקל הב' ששוקלי' בכף מאזני' להכריע לימין ושמאל ע"י קו המשקולת שמטה להכריע לימו"ש כידוע, וזהו ענין ההכרעה לזכות או לחוב ע"י משקל המאזני' דחוי"ב שהוא בחי' ימין ושמאל דתו"מ שעולה ברצה"ע הכללי הנ"ל שלמעלה מבחי' חכ' דתו"מ להכריע לימו"ש כו', והוא ע"י יג' מדה"ר שבפנימי' הכתר שיו"רד ומכריע לחסד גם במשקל דחכ' וד"ל.

שע"י תשובה דוקא יבא משיח: ראה לעיל בחי' פ' דברים ע' צט ואילך.

ושקל בפלס הרים: ישע"י מ, יב. ראה סידור שער האלול רלג, א. ובמקבילו בלקוטי תורה נצבים מה, א:

ספר המאמרים תקס"ב ח"ב ע' תקכו.

הרים הגבוהים ליעלים: תהלים קד, יח.

(הרי') אררט המה הרים הגבוהים ביותר: ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' שצה. ושי"נ. דברים ח"ב ע' תרסה.

ב' מיני משקל: ראה לעיל הערה ד"ה: ושקל.

בזוה"ק שבע"ת משכין . . . בחילא יתיר: ראה זר חיי שרה קכט, ב. אגרת התשובה פ"ח. לעיל בחי' פ'

תצא ע' תקעו. לקמן ע' אקכח ואילך.

צ"ג א"י לעמוד שם: ראה ברכות לד, ב.

ותנח התיבה . . . ברי"ה ויו"כ: ראה גם לעיל בחי' פ' תצא ע' תרסו. ושי"נ.

לימו"ש: לימין ושמאל.

שבתו' ששוקל לבחי' המדות דחוי"ב שנק' טורי נהורא שהן הגבעות כידוע, וממילא ע"י התשובה האמיתית דפלט' ששוקל הרים הגבוהים נשקלים גם הגבעות במאזניים להפוך הדיון לחס' והקללה לברכה וכמ"ש י"ר מלפניך ממש שיכבשו רחמיד כו', והוא בחי' תשריע שא' ישוב ירחמינו מהאני ע"ס] יבבוש עונ[תינו להפוך הזדונות מזכות ממש כמ"ש ולא אבה ה' לשמוע אל בלעם ויהפוך גם הקללה לברכה כי אהבך ה' אלקיך מבחי' פנימי ועומק לעומק רצה"ע.

והנהגה להבין זה בתוס' ביאור יש משל א' להקדים לזה והוא מן המעיין הנובע מן הארץ שכאשר נסתם ונפסק המעיין שבעומק הארץ הנהר או הבור יחרב ויבש ממילא, ומה עושין להחזיר נביעת המים חופרין בעומק הארץ יותר מתחת ולמטה הרבה יותר ממקור יציאת המעיין בתחלה שנסתם שם שע"ז חוזר ונובע המעיין מחדש שמפני שמכח התגברות הנביעה בגידי הארץ בעומק יותר ממקום מקורו של יציאת המעיין בתחלה דוחה ודוחק סתימת העפר ואכן שסתם נביעת המעיין וחוזר ונובע מחדש כו'. אך הנה הגם שחפירה זו בעומק יותר מיציאת המעיין הזה נק' עומק אבל גם לזה יוכל להיות הפסק וביטול מאחר שאינו בא רק מגידי הארץ דארעא חלחולי מחלחלא כו' כמ"ש השולח מעיינים בנחלים כו' שאותן המעיניו' יוכלו להבטל ולהסתם מקוצר הנביעה המצומצם בהם, אבל יש מעיינות שאין להם הפסק וביטול לעולם והן שנק' מעיינות תהום רבה, ונק' מעיינין שסתום לפי שנביעתן מן התהום עצמו ונעלמי' ביותר ובוקעין עובי כדור הארץ ויוצאים אח"כ ובוקעים בצמצום דנביעת המעינות שמתגלים בנהרות ובארות כו' (כמו כימי המבול דכתיב ומעינות תהיר נבקעו מן ההעלם משום דתהום עצמו נתגבר מאד ונעשו מעיינות [תהום] בבחי' גילוי מן ההעלם עד שהלכו בבחי' התגברות בארץ לכל הנהרות ובארות כו'). ונמצא שמעינות תהום עצמו נק' עומק לעומק המעינות שמצומצמים בארץ שאין לו הפסק וביטול לעולם, כמו שתהום עצמו אין לו שיעור בעצם כך נביעתו בלי הפסק כלל כו'.

י"ר [יהי רצון] מלפניך: ברכות ז, א. תפלת השחר, וראה לעיל בחי"ב פ' תצא ע' תרל ואילך.
 ישוב ירחמינו . . . ע"ס [עתיקא סתימאה]: נסמן לעיל ע' תשמ.
 ולא אבה ה' . . . ויהפך נס: תצא כג, ו [ושם: היא . . . ויהפך היא לך את]. וראה דיה זה לעיל בחי"ב ע' תרמב ואילך.

והנהגה להבין זה בתוס' ביאור: ראה עטרת ראש כאן נד, ב.

שורה או — המים: ב: המעיין.

דארעא חלחולי מחלחלא: תגינה כב, א.

השולח מעיינים בנחלים: וכיה בספר המאמרים תקס"ט ע' א ב"פ [ראה בהנסמן לשם, ובפנים חוקן ע"פ כתי' אחר]. ובמקבילו בתורה אור תולדות יו, ד. דרך חיים שער התפלה רפס"ב. לקמן ע' אפח [ושם: מעיינות]. ד"ה להיע פרה אדומה במאמרי אדה"א במדבר ח"ד [נמצא בדפוס]. ובתהלים קד, י: המשלה. ומעינות תהיר [נבקעו: נה ז, יא [ושם: נבקעו כל מעיינות תהיר].

והנמשל מכ"ז יובן למעלה בענין ממע[מ]קים קראתיך הוי' ב' מיני עומק דרצה"ע ורצה"ת בכללות כנ"ל, דבחי' עומק דרצה"ת שמורכב בחכ' וטעם בתו"מ שזהו ג"כ ענין ההתפעלות דרצון בעומק דחיצוני' הלב שכן השכל הגם שנובע מן ההעלם לגילוי בחו"ב יכול להבטל ולהסתם [כ]מעין שנובע בנהר ובור שנסתם ונפסק לגמרי מצד העוונות שמבדילין ועושו מחיצה והפסק בלתי יאיר מן ההעלם דכת"ר בחו"ב כו' וממילא נהר דבינה ומדות [י]חרב ויבש (שנק' טמטום המוח וטמטום הלב). ואמנם יש לזה תיקון כמו שחופרין בעומק יותר כנ"ל, והיינו לעורר התגברות כח הנביעה בבחי' רצה"ע שבלתי מורכב בשכל כלל שהוא בבחי' פנימי' הלב שהן מדות שברצון באו"ר בתענוגים וכה"ג שעמוק יותר מכת"ר דחו"ב ואז נתגלה גם עומק רצה"ת שאיר מסתימתו והעלמו בחו"ב להיות בלי הגבלה שכל וטעם שלא יופסק [עוד] כו'. אך ג"ז יש לו הפסק כי גם התפעלות הרצון הזה שלמעלה מן החכ' לגמרי שנק' טורי חשובא הן בצמצום והעלם ויש להם ביטול והפסק לפרקים, אלא צריך לעורר כח התגברות הרצון העצמי שבעצם הנפש דיחידה שהיא בחי' פנימי' נקודת הלב עצמו שזהו כמו נביעת דמעיינות תהום עצמו שאין לו שיעור והפסק כלל ואז יוסר כל סתימ[ה] והעלם גם במדות שברצון עד גם מדות שבלב שיהי' נובע בהם מעומק דחו"ב כמעין הנובע בארץ בגילוי [ל]נהר ובאר שלא יוסתם עוד כו' וד"ל.

ומזה יובן ג"כ למעלה בענין הכתר שבכתר שנק' גלגלתא שלמעלה מח"ס דתו"מ שנק' מקור למקור, וכמ"ש כי עמך מקו"ח דגם בחי' מקור ועומק דחו"ב ומדות דאצ"י שהוא בחי' רצה"ת שנעשה מקור לחו"ג [דתו"מ] הוא בחי' [ה]כתר שנחלק לג' קוין ע"י ח"ס כו' וממנו נמשך מקור לכל המקבלים שהן כל חיי העליונים דאב"ע, והיינו כמו עומק הראשון שחופרין בעומק המעיין דחכ' יותר כו' שזהו למעלה מעלה בשרש החכ', והוא מדות שברצון שמבחי' ח"ס שנק' טעם כמוס לרצון כו', ומ"ש כי עמך מקור חיי' דגם בחי' מקור זה עמך בחי' בטל וטפל כו' היינו בחי' מקור למקור זה, והוא למעלה מעומק החפירה כנ"ל, והוא להמשיך מבחי' רצה"ע ממש הנ"ל שנק' עומק לעומק וכמ"ש ממעמקים קראתיך כו', והוא בחי' כשב"כ שבחי' גלגלתא המקיף ע"ג המוחין דח"ס דא"א שנחשב מבחי' מל' דא"ס עצמו כו', שמשם יתמלא כל חסרון המשכה דקדש העליון שהי' בתחלה מחמת העדר מעשה המצות שהן בחי' רצה"ע [שבחכ'], מאחר ששרש המ"ע רק בחכ' שהוא בחי' רצה"ת בכלל, אבל במקור למקור [רצון] זה שהוא בבקרה"צ עצמו ש[ממ]נו מקור מוצא כל רצון (שנק' רדכ"ר כנ"ל) ויכול למלאות כל חסרון דקדושה שלא נמשך ע"י מ"ע כי יש בכלל מאתיים מנה, וז"ש כי עמך מקור חיים כו' וד"ל, והיינו כמו מעיינות תהום עצמו שנק' מעיין סתום שאין

כי עמך מקו"ח . . . דגם בחי' [ב]: פי' מקו"ח מבחי': תהלים לז, י.

שיעור לנביעתו כלל וכל מעיינות שנמשכים בנהרות משם מקבלים ע"י צמצום גדול, כאשר נבקעו מעיינות התהום עצמו אז יתמלא כל חסרון השפע במעיינות הארץ [כו']. וז"ש ומעייני יצא מבית ה' והשקה את כו' שתחלתו נובע כקרני חגבים כו' ומתמלא והולך כו' מפני שהוא בא מהיכל ק"ק דפנימי הכתר בכלל וד"ל.

ובכ"ז יובן מ"ש כי עמך הסליחה למען תורא, כי הנה שרש ענין הסליחה לסלוח לעוברי רצונו שבתו"מ הוא ענין התקבלות והחזרת הרצון שיחזור וירצה ה' בהם ויסלח להם אחר שסילק רצונו מהם כמ"ש במ"א, וא"כ אין זה י"ל מבחי' רצה"ת שבתו"מ (שהוא עומק הא' הנ"ל) אלא מבחי' רצה"ע הכללי הנ"ל שנק' רדכ"ר שבגלגלתא כו' [דוקא] שהוא עומק לעומק שממנו מקור מוצא לכל רצון כו' כנ"ל ע"כ משם יוכל להיות מילוי כל הפגם וחסרון העוונות כו' [אעפ"י שנק' פושעים בי בגופא דמלכא שבבחי' כתר כו'] עד שגם הזדונות נעשו כזכיות והקללה דקטיגור יהפוך לברכה כו' כנ"ל (וגם למלאות כל חסרון ההמשכה דקדש העליון דמ"ע כנ"ל. וז"ש אנכי אנכי הוא מוחה פשע"ך למעני דוקא, פי' אנכי אנכי ב' פעמים היינו ב' עומקים דכת"ר וכשב"כ כנ"ל אנכי הא' בחי' כתר דחוי"ב דתו"מ ואנכי הב' הוא בחי' גלגלתא דא"א שלמעלה מח"ס שרש החכ' דתורה כו' הוא מוחה פשע"ך דוקא להפוך גם הזדונות כזכיות, וזהו ה' ה' אל רחום ותנון כו' כידוע). והיינו הטעם שאו' סלח לנו כי חטאנו כי זה נתינת טעם [הוא] למה צריכים אנו לסליחה משרשו במקור כל רצון כו' לפי שחטאנו ופגמנו באור הכתר ע"י העוונות שעברו רצונו שבתו"מ וא"א למלאות החסרון הזה רק בבחי' הסליחה שהוא בחי' התקבלות והחזרת הרצון [ל]בחי' רדכ"ר שנק' רצה"ע בכלל כנ"ל וד"ל.

ואמנם מ"ש כי עמך הסליחה דמשמע שגם בחי' הסליחה שברדכ"ר הנ"ל שנק' מקור למקור ועומק דעומק כנ"ל גם היא עמך טפל ובטל רק

ומעייני יצא מבית ה': יואל ד, יח [ושם: מבית ה' יוצא, אבל כ"ה בכ"ז, ומהם: לקמן ע' אה. סידור כאן רלה, א. עטרת ראש נה, א. תורה אור תולדות שם. שערי תשובה ח"א שער התפלה סו, א. מאמרי אדה"א במדבר ח"ג ע' אר"ס. אור התורה ואתחנן ע' רטו].
שתחלתו נובע כקרני חגבים: ראה יומא עז, סעיב ואילך. עטרת ראש הנ"ל. מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ס"ע תשלב. ברכת חתנים מכ"ק אדה"א פ"ה (בהוצאת נ"י תשל"ו — כ, סעי"א).
מפני שהוא בא מהיכל ק"ק: ראה לקמן ע' א"ח.
ובכ"ז יובן: ראה עטרת ראש כאן נה, א.
כי עמך הסליחה למען תורא: תהלים פל, ד. וראה לעיל בחי"ב פ' תצא ע' תססה ואילך. ושינ.
שויה וא"כ — י"ל: ג': יכול להיות.
פושעים בי בגופא דמלכא: נסמן לעיל ע' תתצא.
אנכי אנכי הוא מוחה פשע"ך למעני: ישע"י מג, כה. ראה גם לקמן ע' א"פז.
ה' ה' אל רחום ותנון: תשא לד, ה. וראה גם לעיל ע' תתצב.
הטעם שאו' סלח לנו: ראה סידור כאן רלה, א. לקוטי תורה כאן נו, סעיב הנסמן לעיל הערה ד"ה: כי.

שמצמצם א"ע להיות מוחל וסולח כו' (וכפי' דכי עמך מקורח הנ"ל), וכן מ"ש אנכי אנכי הו"א מוחה פשעך למעני כו' הוא לשון נסתר שלמעלה גם מאנכי ה"ב שנק' כשבי"ב בכלל, וז"ש למעני דוקא שהוא למען עצמותו ממש דוקא כו' וד"ל). והענין הוא כידוע כי גם בחי' עומק ה"ב דבחי' גלגלתא הנ"ל אינו מאיר בו רק מבחי' האחרונה שבעצמות אא"ס ממש שהוא מבחי' מל' דא"ס שקודם הצמצום שנק' מלך מרום לבדו כנ"ל, שזהו בחי' ההתנשאות שמצ"ע כו', אבל לגבי מהו"ע אא"ס ממש ג"ז טפל ובטל (וכמשל נביעות מעיינות תהום שגם הם אינם רק נביעה בעלמא מעצם התהום כו' (וזהו בחי' ד"ע שמיש האמיתי לאין דהיינו ממקורא דכולא שנמשך מאתו הארה בעלמא שנק' אין דכולא קמי' עצמותו כלא ממש והעוה"ב הוא גילוי מהו"ע אא"ס שנק' יש אמיתי וכמ"ש להנחיל אוהבי יש כו' וכמ"ש למעלה בפ' נצבים). וז"ש טפל ובטל וכלא חשיב גם בחי' הסליחה שבבחי' גלגלתא שנק' עומקא דעומקא שנק' רצה"ע בכללות, כי עצמות אא"ס ממש למעלה גם מבחי' מל' דא"ס שמאיר בגלגלתא כו' וצריך לעורר בעצמותו מעצמות התעה"פ שבמהו"ע בחי' תענוג ורצון למלוכה זו שנק' מל' דא"ס והוא הנק' כתר מל' דא"ס כידוע, ולזה א' כי עמך הסליחה להיות בבחי' התקבלות הרצון לעוברי רצונו, ומה שמצמצם א"ע לזה שיהי' מוחל וסולח הוא למען תורא"א שיהי' נק' נורא, והוא להיות נמשך מבחי' כתר מל' דא"ס שממנו היראה דמל' להיות מכ"ע בכל עולם לפ"ע כמו ונורא שמך כו' כדי שיהי' מזה מקור למקור למציאות העולמות דאבי"ע שעיקר התהוות שלהם מאין ליש הוא מבחי' היראה דמל' כמ"ש יראת ה' לחיים, וכמ"ש במ"א שבחי' מקיף דמל' שנק' נורא שרש מקום מציאת היראה וכמ"ש ואימתך עליהם (כמו שיהי' לעיל שיהי' פחדך ע"כ כו' ושמך נורא ע"כ מה שבראת כו') והוא מבחי' התנשאות העצמי' דמל' דא"ס שיורד ונמשך עד למטה מטה גם במל' דאצ"י כבי"ע במלאכים עד ע"ש דנוגה דעש"י כמ"ש תפול עליהם אימתה ופחד וכמ"ש ה' עליון נורא מלך גדול על כל הארץ כו' וד"ל.

ואחר כל הנ"ל יובן כללות ענין ר"ה במצות תקיעת שופר, והוא מ"ש תקעו בחודש שופר בחדש סתם שהוא יום דר"ה שהוא חודש כללי שנק'

הוא לשון נסתר: ראה גם לקמן ע' א"ו.

להנחיל אוהבי יש . . . בפ' נצבים: כ"ה בהכתי"י. ראה לעיל ע' תקפה.

שריה אמיתי' — וז"ש טפל: אוצ"ל: וז"ש כי עמך הסליחה טפל.

ונורא שנק': תפלת העמידה לימים נוראים (ראה תהלים קיא, ט). וראה סידור שער יוה"כ רג. ב.

יראח ה' לחיים: משלי יט, כג. ראה גם מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תו.

וכמ"ש ואימתך עליהם: מובא בכ"מ, ומהם: מאמרי אדה"א (במדבר ח"ב ע' תרכ). דברים ח"ב ע' תפת. וש"י.

ע"כ על כל.

תפול עליהם אימתה ופחד [ב: כו']: בשלה טו, טז.

ה' עליון נורא . . . על כל הארץ [ג: ליתא]: תהלים מז, ג.

תקעו בחודש שופר: נסמן לעיל בריש המאמר.

זכרון דיום ראשון בבחי' כלל העליון יותר דהיינו חידוש הרצה"ע בבחי' ראש וגלגלתא שלמעלה מן החכ' שבראש כנ"ל באריכות, וע"כ מצוה בתקיעת קול שופר דוקא שהוא בחי' קול פשוט בלא אותי' כלל שיוצא מהבל הלב הפנימי שהוא נקודה פנימי' הלב מבחי' עומק לעומק שלמעלה מהשכל ודעת לגמרי שלא יוכל לבא באותי' הדבור כלל, כי מה שיוכל לבוא באותי' הדבור הוא מצד כח השכל וכוונה שבמוח החכ' שבראש דאבא יסד ברתא כו', (ושרש בבחי' ח"ס מקור השכל הנעלם כידוע), אבל קול פנימי שיצא מנקודה פנימי' הלב ששם משכן אור הרצה"ע הפשוט שלמעלה גם מח"ס הנ"ל מן הטעם ורצון רק מעצמו' הנפש דבחי' יחידה ממש כמו צעק לבס אל ה' כמו מתכלית המיצר שמגיע עד הנפש ממש. אך זהו בחי' קלא פנימאה דלא משתמע כלל שלמעלה מקול פשוט דצעקת הקול (שהוא עומק הא' לבד הנ"ל) ולמה צריכים למצות תקיעה בקול פשוט בשופר שהוא צעקת קול חיזוני לבד.

והענין הוא מבואר למעלה כפי' נצבים דהכוונה בזה שיהי' הבל הפנימי דנקודות הלב מעומק לעומק דוקא נמשך בקול השופר בצד הקצר כדי שיעלה מלמטה למעלה מן המיצר אל המרחב ויעורר בזה המשכת קול שופר העליון מלמעלה למטה ג"כ מן המיצר דצמצום והעלם דעומק לעומק העליון לבא בגילוי אור התענוג ושעשועי' העליונים למטה בהתרחבות גדולה לאין שיעור כמו שהי' במ"ת שבקול השופר הופיע כמ"ש ויהי קול שופר הולך וחזק מאד כו', וכמ"כ יבא ויומשך פנימי' נקודות הלב דאדה"ע מלמעלה למטה כמ"ש את פניך ה' אבקש והוא נקודה פנימי' ומקור לכל רצון שנק' רדכ"ר כנ"ל ש[נ]איר מעצמות אוא"ס ממש ג"כ בקול שופר מלמעלה כמו וה' אלקי' בשופר יתקע כו', שזהו ממע[מ]קים קראתיך ה' מעומק לעומק העליון, והוא מ"ש ממעמקים שהוא למעלה מב' עומקים דרצה"ת ורצה"ע בכלל כנ"ל שהוא מעומקא דכולא גם לבחי' רצה"ע שנק' רדכ"ר וד"ל. וזהו שנק' שופר לשון יופי כלשון תרגום כמו שופרי' דיעקב כו' וכמ"ש בטעם שם שפרה שמשפרת את הולד כו', וגם כאן א' שופר שפרו

דאבא יסד ברתא: נסמן לקמן ע' א"ו.

צעק לבס אל ה': נסמן לעיל ע' תשטו.

מבואר למעלה כפי' נצבים: ראה לעיל ע' תשטט ואילך.

ויהי קול שופר הולך וחזק מאד [ב]: ליתא: יתרו"ט, יט.

את פניך ה' אבקש: תהלים כו, ה.

וה' אלקי' בשופר יתקע: נסמן לעיל ע' תשע.

שופר לשון .. שופרי' דיעקב: ראה פרי עץ חיים שער (כו) השופר פ"א, פ"ג.

שופרי' דיעקב .. שפרה שמשפרת את הולד: בבא מצינא פד, א. סוטה יא, ב. בהערה הבאה.

שופר שפרו מעשיכם: ראה מדרש תהלים פא, ד. סידור כאן רלה, א. לקוטי תורה כאן נד, ג. ספר

המאמרים תקסי' ח"ב ע' תרכט. עטרת ראש ע' נו. מאמרי אדה"א כמדכר ח"ב ע' תרצו. אור התורה (יחל

אור) תהלים ע' רמח"ט. ע' רצב.

מעשיכם כו' כדי שיתעוררו למעלה בבחי' שופר העליון שיתגלה בו מיופי אור פנימי ועצמי השעשועים ותעה"פ העליונים שנק' שעשועי המלך בעצמותו שלמעלה הרבה משעשועים ותענוג העליון שבח"ע דתו"מ שמוה ויכל להיות המתקת כל הדינין להפוך גם הזדונות כוכיות ולמלאות כל חסרון דקדושת מ"ע כנ"ל הטעם. וז"ש אשרי העם יודעי תרועה ה' באור פניך [העצמי] יהלכו, שזהו שצריך שיתאדם פני התוקע בתקיעתו מלמטה למעלה מאחר שהמשכות רוב הארת התענוג העצמי בפנים העליון בשופר העליון (שלמטה משופר דמ"ת שלא ה' גילוי הארת התענוג העליון רק בחכ' דתו' כמו חכ' אדם תאיר פניו כו').

וזהו עלה אלקי בתרועה הוי' בקול שופר, פי' עלה אלקים שם אלקים הוא בחי' כח הדין והצמצום מבחי' מדת המל' כידוע (דבר"ה עולה בבחי' הרוממות העצמות דגם שמים לא זכו בעיניו ולא יצדק לפניו כל חי כו' וכמ"ש במ"א, וע"כ גוברין בחי' הדינין וגוברין דינין בני אלקי' להתייצב על שם הוי' דרחמים כמ"ש ויבאו בני [ה]אלקים כו' ויבוא גם השטן בתוכם שהוא בחי' גבור' קשות המקטרגים ממש, אך נמתקי' כל הגבורות והדינין דשם אלקים ושם אד' דינא דמלכותא דינא כו' עד שלא ישמע כלל למקטרג כמ"ש ולא אבה ה' אלקיך לשמוע כו' ויהפוך ה' את הקללה לברכה שהקטיגור נעשה סניגור ונהפכו הזדונות כוכיות כי אהבך ה' כו' בבחי' פנימי' ועצמי' דרצה"ע שנק' רדכ"ר ע"י תקיעת שופר מטעם הנ"ל וד"ל), וע"י תרועת קול שופר [לעורר] ר"ר העליונים מבחי' רדכ"ר עולה שם אלקים דבחי' הדין למעלה מעלה ונמתקים לחד ורחמים ממקור [הרחמי'] הגדולים ד"ג מדה"ר שהוא ברדכ"ר ונמתקים לחד ורחמים, לאחר שעלה שם אלקי' זה בתרועה ותקיעה דשופר מלמטה למעלה כנ"ל אז יורד ונמשך שם הוי' דרחמי' הפשוטי' שברדכ"ר כו' ממעלה למטה. וזהו הוי' בקול שופר שזהו ירידת אור פנימי ועצמי דשם הוי' מעצמות אא"ס [ממש] מעצמות השעשועים העליונים כנ"ל ונמשך בקול הפשוט דשופר העליון למעלה למטה להמשיך שם הוי' בד' אותי' יו"ד וה"א צמצום ואח"כ התפשטות כמ"ש ענני במרחב י"ה שזהו מן המיצר אל המרחב מלמעלה למטה כו' בבחי'

אשרי העם יודעי תרועה . . . שיתאדם פני התוקע: תהלים פט, טו . . . נסמו לעיל ע' תתנב. שורה העליון — שלמטה [ג': שלמעלה]. . . חכ' אדם תאיר פניו: קהלת ה, א.
עלה אלקי' בתרועה: תהלים מז, ו. ראה סידור כאן רלה, סע"א. עטרת ראש כאו נו, ב.
שמים לא זכו בעיניו: איוב טו, טו.

ולא יצדק לפניו כל חי: ע"ס תהלים קמג, ב.
ויבואו בני (האלקים): איוב א, ו. ראה לעיל בחי' פי' דברים ע' צב, ושי"נ.
הגבורות . . . אלקים . . . אד' דינא דמלכותא דינא: נסמו לקמן ע' א"ס וע' א"כא.
עד שלא ישמע כלל למקטרג: ראה לעיל בחי' פי' תצא ס"ע תרמט.
ולא אבה ה' אלקיך: נסמו לעיל ע' תתקצט.

ענני במרחב . . . פני מלך חיים מוזי' החיים: תהלים קיח, ה. משלי טו, טו. יומא ע"א, ב. וראה לעיל בחי' פי' תצא ע' תפו בהערה.

הארת פני מלך חיים מחיי החיים דעצמות אא"ס ב"ה. וזהו ותרועת מלך בו שפי' תרועה גם מלשון ריעות וחיבה יתירה שמתגלה באור פני מלך והוא כחי' רדכ"ר הנ"ל, ויש עלה אלקים בתרועה דוקא וד"ל, וגם לשון תרועה מלשון תרועם בשבט שהוא לשבר ולפרר הגבורות ודינין קשין שיומתקו לחסדים כנ"ל וכמ"ש במ"א וד"ל.

והנה מעתה י"ל סדר הפ' הזה דחקעו בחדש שופר ברה"ב בכסא ליום חגיגו, דלכאורה אין לזה הבנה מהו בכסא ליום חגיגו, דא"א לומר דקאי ג"כ על ר"ה שהרי ר"ה לא נק' בשם ח"ג ומועד שיקרא ביום חגיגו כו' ו[מ]הו בכסא בכיסוי והעלם דוקא. אך הענין הפשוט הוא דבכסא זה קאי על [ר"ה] עד יוהכ"פ שהו עשיית וליום חגיגו קאי על [ח"ג הסוכות דוקא שנק' ח"ג, והוא זמן שמחתנו כמ"ש ושמחת בחגך כו' ואו' מועדים לשמחה כידוע, ומשמעות פשט הפי' דבכסא זה דר"ה ויו"כ הוא ליום חגיגו כו' בשביל יום חגיגו כו'. ולהבין ביאור הענין הנה מובן מכל הנ"ל בשרש כללו' ענין תקיעת שופר ברה"ב שא"ז רק לעשות התעוררות בלבד בעצמות אא"ס ממש שיומשך מן ההעלם דעצמות ממש לגילוי בחי' הרצה"ע הנ"ל שנק' רדכ"ר שבגלגלתא דא"א שיומשך י"ג מדה"ר בהארת פכ"פ העליונים ביו"כ לסליחות עיונות כמ"ש ויקרא ה' ה' אל כו'. וזהו כל עיקר ענין דעיי"ת מרה"ב עד יו"כ דוקא כמ"ש דרשו ה' בהמצאו כו' אלו עיי"ת דוקא, וה[ם] יו"ד עומקים דהיינו מעומק לעומק [ב]כא"א מע"ס דאצי' שהוא בחי' כשב"כ דכל ספי' ע"י שאו' ממע[מ]קים קראתיך הוי' בכ"י בעיי"ת כו', ויום דר"ה הוא בבחי' עומק לעומק דמדת המל' להמשיך בחי' [ד]מל' עד רום המעלות מבחי' כתר [ד]מל' דא"ס ב"פ דמל' וזכרונות ושופרות כו', עד יו"כ שהוא בעומק לעומק דכתר שבכתר העליון עצמו והוא בנעילה דיו"כ כידוע, ויש ביו"כ כי ביום הזה יכפר עליכם סתם ולא נזכר שם הוי' עד שאו' לפני הוי' תטהרו כלומר למעלה משם הוי' וכמ"ש במ"א. ושרש הענין הוא להיות שמרה"ב עד יו"כ

תרועה . . . מלשון ריעות וחיבה: ראה רש"י בלק כג, כא. סידור כאן וזה, ויש ע"ב. לקוטי תורה כאן נה.
ג. סה"מ תקס"ד ע' קפה. הנסמן בהערה הבאה.
תרועה מלשון תרועם בשבט: תהלים ב, ט. ראה רקאנטי בלק כג, כא. עטרת ראש כאן נה, ב. ד"ה לא הביט בספר המאמרים תקס"ד ס"ע קעט ואילך. ס"ע קפא ואילך. ומקבילו בלקוטי תורה בלק עב, ב. ד. מאמרי אדה"א במדבר ח"ד [נמצא בדפוס]. לקוטי תורה דרושים ל"ה נה, ד. פירוש המלות זה, א.
שהרי ר"ה לא נק' בשם ח"ג ומועד: ראה לעיל ע' תתי. שריע אדה"ו ה"ל ר"ה סתקפ"ב ס"י. ראי' ספ"ד דר"ה. לקוטי שיעות יד אלול כ"ד כ"ד ע' 304 הערה 22.
ושמחת בחגך . . . ואו' מועדים לשמחה: ראה טו, יד . . . נוסח התפלה וקידוש ליום (סוכות).
ויקרא ה' ה' אל [בג]: ליתא: תשא לה, ה.
דרשו ה' בהמצאו . . . עיי"ת: נסמן לעיל ע' תתקצו.
יו"ד עומקים: נמנו בספר יצירה פ"א מ"ה.
שאו' ממנומקים . . . בכ"י בעיי"ת: ראה לעיל ע' תתסט. ושי"ב.
כי ביום הזה יכפר עליכם . . . לפני הוי' תטהרו: אחרי טו, ל. ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תקיג ואילך. דברים ח"א ע' ד"ו ו' שו. ח"ב ע' תקכג. לקמן ע' אצ. ע' אקב. ע' אקכה. ע' אקל וע' אקלה.

הכל הוא בבחי' עליות בעומק לעומק דאי"ס דאצי' בפרטי' בכ"א לעלות למעלה בעילוי אחר עילוי עד עצמות אא"ס שבפנימי' הכתר ככלל, שכ"ז אינו רק לעלות למעלה לעשות התעוררות בעצמות המאציל שיהי' לו רצון ותענוג מחדש להיות מקור לרצה"ע הנ"ל שיהי' נגלה בו בחי' רצה"ע שנק' רדכ"ר כנ"ל, אבל עדיין לא בא מהעלם ורוממות דעצמות אא"ס לידי גילוי בכ"ע גם ביו"כ רק שהוא כבר בהעלם והסתר בעצמות אא"ס ממש שנק' סדכ"ס דלמתב"כ ועתיד ומוכן לצאת מן ההעלם לגילוי, ולזה או' ביו"כ כי כיום הזה יכפר סתם ולא נזכר שם הוי' עדיין וכן מ"ש אנכי הוא מוחה פשע"ך הוי'[א] לשון נסתר [כו'] לפי שעדיין לא נתגלה פנימי' דשם הוי' שבצממות א"ס למטה בכ"ע רק הוא למעלה בהעלם בעצמותו עדיין כו'. וז"ש עלה אלקים בתרועה שא"ז רק בעליית דשם אלקים בעצמותו ממש הוי' בקול שופר שנתעורר לבא שם הוי' מן ההעלם לגילוי בקול שופר העליון מלמעלה למטה מן המיצר אל המרחב כמ"ש ענני במרחב י"ה כו' אך עדיין לא בא [ל]גילוי אור ממש וד"ל.

וזהו ככסא ליום תגינו דהיינו יום דר"ה עצמו עד יו"כ שנק' בכסא להיות עולה שם אלקים בתרועה דהוי' בקול שופר, הכל בבחי' עליות לעלות בעאח"ע בעצמות כדי להתעורר בעצמותו ית' לבא ולימשך מן ההעלם העצמי לידי גילוי אור לבחי' פנימי' דשם הוי' בכ"ע שהוא [גילוי] הרצה"ע הנ"ל, ולהיות שהכל במכסה והעלם דעצמות אא"ס שנק' סדכ"ס נק' בכס"א כ"ס א' באלופו ש"ע כמו שהוא בכסוי והעלם כו' וד"ל. אך הנה בנעילה דיו"כ הוא שמתחיל לבא ולהתמשך מן ההעלם לגילוי, וזהו הארת שם הוי' שבצממות פנימי' הכתר שנמשך לגילוי בי"ג מדה"ר שא' ויקרא הוי' הוי' כו' שהוי' הא' הוא בהעלם העצמות שיתחיל לבא בגילוי בהוי' הב' להיות אל רחום [כו'] דהיינו שיהי' נושא עון בפו"מ וכמ"ש לפני הוי' תטהרו. ואמנם עדיין כ"ז הוא למעלה בפנימי' הכתר דא"א כמ"ש לפני הוי' תטהרו, וזהו להמשיך תוס' אור חדש למלאות הפגם בנשי' בשרשן באו"א וזו"נ דאצי' וכמ"ש ישוב ירחמינו למעלה יכבוש כו'. אבל בנשמות שבגופים למטה ממש אינו מתגלה עד חג הסוכות דוקא, והוא בד' ימים שמיו"כ עד סוכות, והוא שנמשך מבחי' מקיפים [ה]עליונים שה[ן] בחי' הר"ר שברדכ"ר הנ"ל למטה ממש להיות בבחי' מקיפים למטה, והוא שמתלבשים בו' ימי הח"ג ובסכך דסוכות שנק' מקיפים דאימא כו', [ו]ע"כ נק' זמן שמחתינו (שמחה עליונה דיכונה ושמחה תחתונה דכנ"י) לפי שהי' המקיף הזה בהעלם והסתר מאד

שו"ה הכל — דא"ס: בג: דע"ס.

סדכ"ס דלמתב"כ: נסמן לעיל ע' תשמ.

וכן מ"ש אנכי אנכי הוא: אוצ"ל: וכו'. ראה לעיל ע' איב.

בכס"א כ"ס א': נסמן לעיל ע' תשצב.

ישוב ירחמינו . . . יכבוש: מיכה ז' יט.

נעלה בעצמות אור הכתר ובא לידי גילוי למטה ממש ע"כ כאשר מאיר למטה בנשמי ממש יהי אורה ושמחה כו', דהיינו בחי' שמחה העליונה דבחי' בינה אם הבנים שיוצא מן ההעלם התעו"פ ושעשועים העצמי' שבפנימיות הכת"ר שהי' מוסתר מריה עד יו"כ (כו'') זהו בכסא בשביל יום חגיגו דסוכות שיבא אז לידי גילוי מהעלם וכיסוי זה, וכל עיקר הטעם הכיסוי וההעלם דריה עד יו"כ הוא רק כדי שיבא לידי שמחה [בגילוי] במקיפים דסוכ' ודל.

וזהו ענין שמחה בש"ע בניסוך המים שבח"ג שהוא במקיף דח"ע ושמחת הח"ג עצמו ובסכך דסוכות במקיפים דבינה, כי ידוע בענין אמיר או"ר מ"ם רקיע כמ"ש יהי רקיע בתוך כו', וידוע שיש ב' מיני רקיע, רקיע התחתון ורקיע העליון שנק' שמים ושה"ש וכמ"ש אתה עשית [את] השמים ושה"ש [וכן השמים ושה"ש] לא יכלכלוך כו' (ובלשון הזו"ה) ר וע"ח נק' בלשון טה"ע וטה"ת], ומ"ש יהי רקיע כו' קאי גם על רקיע העליון שנק' רקיע עוון, והמים אשר מעל השמים הוא מעל לרקיע העליון כו'. וזהו [ענין] אמיר, אור הוא בחי' עצמות או"ט, וכמו ורוח אלקים מרחפת ע"פ המ"ע (כו') כאשר בא בבחי' ירידה והתפשטות למטה נק' מים שהן מ"ע שמעל לרקיע העליון (שנק' טה"ע וכעצם השמים לטוהר כו'). וז"ש וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתי אתכם שהן מ"ע בחי' טה"ע דרקיע העליון שמטהר כל טומאה וליכלוך וכמ"ש אם יהי' חטאיכם כשנים כשלג יליבינו כו', וזהו לפני הוי' תטהרו לפני הוי' ממש וד"ל (וז"ש ר"ע לחבריו כשתגיעו) לאבני

בינה אם הבנים: ראה זהר ויחי ריש, א; יתרו פד, א; פה, ב. פרדס שער (כג) ערכי הכינויים מערכת אם הבנים. לקוטי תורה דרושים לשמ"ע פה, ד.
 התעו"פ: התענוג הפשוט.
 שריה וזהו — בש"ע: כיה בהכתי'. וראה לקמו ע' איח שריה דאימא.
 בענין אמיר: ראה לעיל ע' תשעג. ושינ.
 יהי רקיע בתוך: בראשית א, ו.
 אתה עשית (את) השמים ושה"ש: נחמי ט, ו [ושם: שמי השמים].
 השמים ושה"ש: לא יכלכלוך . . טה"ע וטה"ת: נסמו לקמו ע' אלד.
 רקיע עוון: תהלים קג, א.
 והמים אשר מעל השמים: כיה גם במאמרי אדה"א ויקרא חיב ריש ע' תשי. במדבר חיב ע' תשטו. והוא לשון הכתוב תהלים קמח, ד. ובבראשית א, ז: זכין המים . . לרקיע.
 ורוח אלקים מרחפת: בראשית א, ב.
 וכעצם השמים לטוהר: משפטים כד, י.
 וזרקתי עליכם . . וטהרתי אתכם: יחזקאל לו, כה [בדילוג]. ושם: אטהר אתכם. אבל כיה גם במאמרי אדה"א במדבר חיב ע' תקף, ראה גם (במדבר שם) ע' תשטו.
 אם יהי' חטאיכם כשנים: ישע"א ית.
 וז"ש ר"ע לחבריו . . אית מ"ם מ"ם: ראה חגיגה יד, ב. ספר המאמרים תקס"ד ע' צו ואילך. סה"מ תקס"ה חיב ע' תרלב. ומקבילו בתורה אור יתרו ע"ג, ד. מאמרי אדה"א במדבר חיב ע' תשיט [ושם: לתמידיו]. וכי' באמרי בינה שער הקיש נג, אן. תורת חיים בראשית ד, ד.

שיש טהור אית מים מים שלא לחלק בין מ"ע למ"ת כו' וכמ"ש במ"א).
 ורקיע העליון הזה הוא שנק' שה"ש (שנק' טה"ע כמ"ש גליף גליפו בטה"ע
 שהוא המפסיק בין מ"ע למ"ת כו'), והו' הללו[הו] ברקיע עוזו (כמ"ש בפ'
 נצבים) וכמ"ש במ"א, והוא כאשר נבקע הרקיע הזה ונובע ממנו בחי' מ"ע
 שמעל לרקיע. והו[ו] ענין ניסוך המים [בח"ג] בשמ[ח]ת בה"ש שהוא באמת
 השילוח שהוא המעין שיצא מהיכל ק"ק וכמ"ש ומעין יצא מבית הוי' והשקה
 כו', וז"ש ושאתם מים בששון בחי' מ"ע הנ"ל שנמשך ויצא ממעייני הישועה
 העליונה ממש שהן חסדים עליונים דבחי' מ"ע הנ"ל, וכמ"ש במ"א ע"פ וקוי
 ה' יחליפו כח יעלו אבר כנשרים עתיד הקב"ה לעשות לצדיקים כנפיים
 ככנפי נשרים ויהי' שטין ע"פ המי' כו'), והו' מבחי' מקיף דמ"ע בעצמות
 דא"ס שתחילה נק' אור ואח"כ מים שהן מ"ע הנ"ל ואח"כ יורד עד למטה
 ונעשה רקיע שהוא בחי' טה"ע הנ"ל, ועדיין הוא בהעלם ביה"כ כמ"ש לפני
 ה' תטהרו וכן וזרקתי עליכם מים טהורים כנ"ל שנק' בכסא כו', אך בסוכות
 מתגלי' המקיפי' דרקיע העליון הנ"ל דהיינו שנמשך ויצא מהעלם ואין דח"ע
 בכינה שנק' יש. אך ג"ז מתעלם בבחי' מקיפים דאימא כמו הסכך דסוכות
 שנק' צילא דמהימנותא כאימא דרביע על בנין כו' כידוע בענין ופרוס עלינו
 סוכת שלומך כו'. ונמצא דניסוך המים בחג [הן] מים טהורים דיו"כ לטהר
 [ה]עוונות שזהו למלאות כל חסרון ופגם כנ"ל ונעשה מזה בחי' מקיפים
 דאימא בסוכות, ובשמ"ע יורד ונמשך מבחי' המקיפים הללו בבחי' גילוי או"פ
 ממש כידוע. וז"ש בכסא ליום חגיגו דקאי על שמ"ע שנקלט בכני' מה שהי'
 בכסוי' והעלם במקיפים דסוכות, ושרש המקיפים דסוכות באים מבחי' מ"ע
 דטה"ע ביו"כ שאו' לפני [הוי'] תטהרו וזרקתי כו' בשרש המ"ע מעצמו א"ס
 מקור כל המקיפי' שמאיר ברצה"ע כנ"ל, וז"ש [ב]כסא ליום חגיגו בש"ע
 דוקא ודל' [וכי] גרם בחי' העליות ברה"ה עד יו"כ ע"י תקיעת שופר
 ובתשרי' בעיית בבחי' או"ח כמ"ש מן המיצר קראתי כו' ממעמקים
 קראתיך כו' שלפי עוצם העליות למעלה מעלה בעצמות ממש הרי
 ממקום הנעלה מאד שעלה אלקי' בתרועה וגם הוי' בקול שופר שלמטה

גליף גליפו בטה"ע . . . כמ"ש בפ' נצבים: לעיל ע' תשעג.

ניסוך המים . . . באמת השילוח: כנציל: מאמת השילוח. סוכה מה, א (כמשנה).

באמת השילוח שהוא המעין שיצא מהיכל ק"ק: ראה לעיל ע' א"א. סידור שער הסוכות רסח, ד. אמרי

בינה [קהית תשמי'ה] שער התפילין כסא, ד.

ומעין יצא מבית הוי': נסמן לעיל ע' א"א.

ושאתם מים בששון . . . חמעיני הישועה: ישעי' יב, ג.

וכמ"ש [אוציל: וכמ"ש] . . . וקוי ה' יחליפו כח: ישעי' מ, לא. ראה ילקוט שמעוני שם. סנהדרין צב, ויש

ע"ב. חרות חיים בראשית ד, ג ואלך [ושם: במדרש].

שרה דא"ס: ב: א"ס.

צילא דמהימנותא: נסמן לעיל ע' תתיא.

כאימא דרביע על בנין . . . ופרוס עלינו: ראה זתר [רעיא מהימנא] פינחס רנו, סע"א. בערה שלפני.

ובתשרי': ובתשובה שלימה.

ומשם עד האור הנעלה שבעצמות בבחי' מקיף באמיר הניל ודיל עד שיתגלה למטה בסוכות ונקלט בכניי בשעיצ כניל, ואם לא עליות הללו מריה עד יויכ לא הי' יורד הארת המקיפים העליונים ממקורא דכולא בסוכות ושעיצ. וז"ש תקעו בחודש שופר בתחלה כדי שיהי' בכסא דוקא עיי העליות הניל בשביל גילוי המשכות המקיפים ליום חגיגו דוקא כניל ודיל.

בעזרה ליל ר"ה תקפ"ה

להבין ענין ר"ה. הנה מבואר בפע"ח בעיקר ענין ר"ה שהוא ענין בנין הנוק' דו"א, והוא מרומז בקיצור בכוונת דג"ר דשיע' בכל יום שהוא בדרך פרט וברייה הוא בדרך כלל (וכמשי"ת), והוא כתיבת אד' שפתי תפתח כו' דשם אד' זה הוא בבחי' המל' דוקא כידוע שזהו ענין בנין הנוק'. והנה פי' דשם זה דאד' היינו אלף דיין לפי ששרש בנין המל' הוא מבחי' הג' שנק' דין והוא מ"ש ואחר ילדה בת ושמה דינה דין ה' ואותיות אד' בהיפוך אתוון

להבין ענין ר"ה נמצא בכרך א' (295) שסג, א. א. ב' (370) רלח, א. א. ג' (523) צח, א. א. ד' (549) רשו, א. ה' (586) כס, א. א. ו' (614) קנה, א. א. ז' (627) א. א. ח' (653) א. א. ט' (949) קכו, א. י"ב (1078) שמג, א [אורות בוד זה ראה הגרשם לעיל ריש ד"ה כי המצוה (ע' תשעו)]. י"ג (1366) מה, א [בכותרת: ליל ר"ה תפסיה. ומתחיל: הנה מבואר בפע"ח]. י"ד (1749) ז. א. [בכותרת: בעיה ביאור על ענין אד' שנדמס בסידור. מכבוד אדמ"ר מהר"ד ניע זיע – וחטר בסופו, עד לקמן ע' אימה]. ט"ו (2006) קט, א [ובסופו רשם המעתיק: סליק ענין ר"ה ע"פ ענין אד' שפתי תפתח וכו' סליק]. ט"ז (2012) קעד, א [בכותרת: להבין ענין ר"ה ויו"כ. ומתחיל הנה מבואר בפע"ח]. י"ז (2014) רמ, ב. י"ח (2023) שצג, א. י"ט (2035) נט, א. כ"א (2030) קכה, א [רק חלק, עד לקמן ע' איכא]. כ"ב (2080) קא, א.

המאמר נעתק מכרך י"ב ובין אריחים ניתוספו אותיות או תיבות מכרך ב' ומכרך ח'. מאמר זה מיוסד על ד"ה אדני שפתי תפתח שנדמס בסידור תפלת ר"ה רלו, ג. ובשינויים והגהות באור התורה ברכה (בהוספות) ע' איתתקלד. וראה גם אזה"ת (יהל אור) תהלים ע' קצו: סידור ע' קעט. בסידור (רלח, סע"א ואילך) נמצא עוד המשך גוסף שלא נתבאר כאן. ולע"ע לא נתברר אם בהמאמר שלפניו לא נרשם יותר, או שנרשם אלא שלא הגיע לידנו [וראה עדין גם לעיל ר"ה כי המצוה ור"ה תקעו].

המשך לד"ה זה ראה לקמן ע' אקה.

הנה מבואר בפע"ח . . . דג"ר דשיע' [דג' ראשונות דשמונה עשרה]: נסמו לעיל ע' תתמא.

אד' שפתי תפתח: תהלים נא, יז. לפני תפלת העמידה.

דשם אד' זה: [ה] ליחא הוא בבחי' המל': ראה זר ויקרא יא, א. פרי עץ חיים שער (ט) עולם העמידה בתתלת. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תשצא. ושי"ג.

דאד' היינו אלף דין: ראה עץ חיים שער (יח) רפ"ח ניצוצין פ"ה. מבוא שער"ם שיה ח"א פ"ג ובהגהת צמח (ג) שם.

ואתר ילדה בת ושמה דינה: יוצא לא, כא [ושם: ותקרא את שמה. אמנם כולשונו בפנים מובא גם כביאורי הוהר חיי שרה קלה, א. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' רלו].

אד' בהיפוך אתוון נק' דינא דמלכותא: זרר [רע"א מהימנא] משפטים קיח, א [ושם: ובגיד אמרו מארי

נק' דינא דמלכותא והיינו בחינת המוח' ומדות דמל' כמו ו'ה' הוא וביד', ונק' שופט כל הארץ או אדון כל הארץ כו' וכמאמר ג"ש יושב ועוסק בתורה וגי'ש יושב ודן כו', וי"ד דאד' שבסוף הוא י"ד דשם הוי' שבתחלה שמאיר במל' בסוף דוקא משום דנתחב"ס כידוע בענין שילוב דהוי' באד' בענין סמיכות גאולה לתפלה (כמשי"ת). אך ענין אות האליף דאד' הוא בחי' ג"ר דמל' כח"ב כמו שהוא בבחי' ההעלם בבחי' פנימי' הכתר ובא לידי גילוי שזהו בחי' גלגלתא דנוק' כו', והוא ענין פלא אותיות אליף שמפלא געשה אליף להאיר מן ההעלם לגני'לוי והוא כדי להמתיק לבחי' הג' דנוק' שנק' דינא דמל' כו' ממקור החסדים דבחי' פלא העליון. וזהו כללות ענין שם אד' שהוא אלף דין להמתיק לבחי' דין באלף דוקא כו' ודל'.

ולהבין ביאור הדברים הנה תחלה יש להקדים בביאור שרש ענין הג' דנוק' שיש כזה ב' מדריגות א' הג' שלצורך עצמ[ה] והב' הג' שלצורך בנינה כו'. ויש להקדים תחלה שרש ענין ובחי' קול ודיבור. והנה אנו א' תתברך לנצח צורנו כו' בורא קדושי' כו' עד ומשמיע' ביראה יחד בקול דברי אלקים חיים ומלך עולם כו', ויש להבין מהו בקול דברי כו'. והנה הוכיר כאן ג' מדריגות ביי'ע א' בורא קדושים שהן מלאכים דבריאה שנק' שרפים ונק' קדושי' כמו הן בקדושי' לא יאמין כו', ולמטה מהן הן מלאכים דיצי' והוא מ"ש יוצר משרתים שהן חיות דיצי', ולמטה מהן הוא מלאכים דעשי' והוא מ"ש ואשר משרתני שהן האופנים שבעשי', ולמטה מכולם הן המזלות שמקבלים מחיצוני' דאופני' כידוע, ומ"ש תתברך לנצח כו' בבחי' נצחי' שהוא בלי שיעור מוגבל כלל היינו במלאכים דבריאה ש"ש בורא קדושים לפי שבחי' בריאה זו דקדושי' הן בלי גבול ושיעור כלל הרבה יותר ממלאכי דיצי' ועשי' ע"כ או' [בהם] שישתבח שמך לעד כו'. ויובן זה

מתניתין (ראה נדרים כח, ב. ושי"ג) דינא דמלכותא דינא. וקרא יא. ב. מאמרי אדה"א שם. דברים ח"א ע' רלה. ושי"ג.

וה' הוא וביד': בראשית רבא פניא, ב. ירושלמי ברכות פ"ט ה"ה.

שופט כל הארץ . . . אדון כל הארץ: ע"פ וירא ית, כה . . . יהושע ג. יא.

גי'ש . . . יושב ודן: ראה עבודה זרה ג. ב.

שילוב דהוי' באד' בענין סמיכות גאולה לתפלה: ראה לקמן ע' א"מ. מאמרי אדה"א וקרא ח"א ע' רעו.

ח"ב ע' תת.

פלא אותיות אליף: ראה תקוני זהר ת"ע קלה, א. לעיל בח"א פ' ואתחנן ע' רכו. ושי"ג אמרי בינה שער

התמילין פקמ"א (בהוצאת תשמ"ה).

שריה ולהבין — להקדים: ב' להבין.

תתברך לנצח צורנו: ברכות ק"ש.

הן בקדושי' לא יאמין: איוב טו, ט. ב"ח: ניתוסף: ובמלאכיו — איוב ד, יח.

שריה שנק' — מהן הן [ב"ח: מהן] . . . דיצי' [ב"ח: ניתוסף: שהן תמות (כ' ב' ניתוסף: שנק' חיות) הקדש]

. . . שהן חיות דיצי' [בחט"ז: ליתא].

המזלות שמקבלים מחיצוני' דאופני': ראה לעיל ע' תתעו.

ע"פ הידוע ומבואר במ"א שזהו הכלל בכל ההשתלשלות ע"ע שאין השפע באה מעילה לעלול המקבל ממנו רק מבחי' החיצוני' דחיצוני' שבו לבד דהיינו רק חלק העשירי' שבו שהוא בחי' המל' שבו והן בחי' אותיות שבו לבד עדי"מ השפעת שכל לתלמיד שמקבל רק מבחי' אותיות הדבור דמשפיע (כמו השלשלת שקצה התחתון ד]טבעת [עליונה מקושר בראש הטבעת התחתונה כו'), וכך הוא במלאכים עליוני' שנא' וקרא ואיז דמקבלי' דמ"ד בדרך ירידת שפע דעו"ע (והיינו שפע האלקי שנמשך מעליון לתחתון ולא שעצם מהותם מתהווים זמ"ז וכמ"ש במ"א) זהו רק מחיצוני' דבחי' מל' דמל' שבעליון נמשך לתחתון, וא"כ הרי יובן שהרבוז והתחלקות היותר גדול הוא בעילה העליונה יותר דוקא והתחלקות ומספר היותר קטן הוא במדרגה דעלול התחתון ביותר (וכמשל אותיו' המח' שבא בדבור רק אפס קצהו דחיצוני' שבה וכן מאותיו' הדבור למעשה נמשך רק החיצוני' דחיצוני' עד שבמעשה הוא השיעור היותר קטן ומיגבל).

ויו"בן זה ג"כ בשפע העליונה שבאה למטה בסוף עולם העשי' שבא מרוחני' דד"י לגשמי' חלקי דצח"ם ששרשם ברוחניות דמזלות הרי ודאי שלא בא למטה רק חלק העשירי' שהוא חיצוני' דחיצוני' הרוחני' דמזלות כמו אין לך עשב למטה שאין לו מזל כו' וכן מזל מחכים ומזל מעשיר כו' וא"כ ט' חלקים העליונים שבמזלות לא בא לידי שפע גשמי' כלל, ולפ"ז כל רבוי חלקי דצח"מ הגשמי"י אין להם ערך בשיעור ומספר לגבי רוחני' דמזלות, וכמו"כ מאופני' שמשפיעי' רק חלק העשירי' למזלות גם המזלו' אין להם ערך במספר לגבי האופני' ועד"ז בא האור והשפע מחיות דיצי' לאופנים דעשי' ומשרפים דעולם הבריאה לחיות דיצי' שאין נמשך מעליון לתחתון רק חלק העשירי', שמוזה יובן שהרבוז היותר מופלג במספר הוא בגבוה יותר שהוא בשרפי' דבריאה שמקבלים מכלים החיצוני' דע"ס דבריאה וחלק' העשירי' מהם לבד בא לידי שפע במלאכי' דיצי' וממלאכים דיצי' [בא] רק חלק העשירי' במלאכי' דעשי' שהן האופני' ומאופני' למזלות עד שהמספר המועט ביותר מכולם הוא שפע היותר אחרונה שמשפיעי' המזלות מרוחני' לגשמי' ממש לפי שזהו הכלל דכל אור ושפע היורד מגבוה לנמוך יתמעט אור השפע ביותר מטעם הנ"ל וד"ל. וז"ש דוד מה רבו מעשיך ה' כו' לפי שראה והסתכל ברוחני' שבגשמיות עד שרש שרשם למעלה במלאכים העליונים יותר כשרפים שבעולם הבריאה ראה שאין להם שיעור ומספר כלל כמ"ש

הכלל בכל ההשתלשלות . . חלק העשירי' שבו: ראה לעיל בח"א פ' ואתחנן ס"ע עדר. ושי"נ וקרא ואיז דמקבלי' דמ"ד [דיו מן דיון]: נסמן לעיל ע' תשמ"ו.
דמל' שבעליון נמשך לתחתון: ראה מאמרי אדה"א במדבר ח"א ע' לד.
אין לד עשב . . מזל מחכים: נסמן לעיל ע' תתמח . . שבת קנ"ג א.
מה רבו מעשיך ה': תהלים קד, כד.

היש מספר לגדודיו כו' (ומ"ש היש מספר סותר למ"ש בסיפא אלף אלפים ישמשוני' כו') ומתוך בגמ' דלגדודיו אין מספר כו' ומבואר במ"א על מ"ש המוציא במספר צבאם כו' כמשי"ת). וז"ש תתברך לנצח צורינו כו' בורא קדושים דוקא שהן מלאכי' דעולם הבריאה שהן ברבוי המספר לאין שיעור כלל יותר ממלאכי' דיצי' ועש' שא' אח"כ יוצר משרתים כו' לפי שקדושים הללו קרובים אליו יותר כמ"ש הן בקדושויו כו' דמשמע שהן קרובים יותר, וז"ש תתברך לנצח בלי שיעור להיות בורא קדושי' עד אין מספר, משא"כ המלאכים שלמטה מהן שיש להם שיעור לפי שהרבוי הוא בגבוה ברוחני יותר (וע"כ המלאכי' בכלל הן ברבוי יותר מכל הנבראים וגשמי' כמ"ש במ"א על מא' המדרש שמ"ע שם ע' כו').

(אך) הנה לכאורה אנו מוצאים בהיפוך והוא דכל שבא האור והשפע למטה מטה ביותר [יותר] הוא בא לבחי' התחלקו' ורבוי יותר (כמשמעות הפשוט כמ"ש מה רבו מעשיך ה' מעשיך דוקא הוא שרבו בלי שיעור כשבא בגשמי' דצחי' יותר מכמו שהוא ברוחני כו') (כמו אותיו' המח' שמח' א' מצומצמת כשבאה לדבור מתחלקת לכמה צרופי' רבים מאד [מאד] עד שמוכרח לדבר כחצי שעה מה שיעלה במחשבה במעט רגע א', וכן מה שמדבר במעט כשצריך להביא לידי מעשה יבא הדבר ברבוי והתחלקות יותר כמו כאשר יצוה בדבור לבנות בנין בפו"מ הרי מדבור או מעשה בפו"מ כל רבוי התלקים שבבנין כו' לפי שכך היא המדה כשבא מעליון לתחתון יתרבה יותר לחלקים רבים, וכמו הברקת אור שכל א' נמשך בהשגה ברבוי הסבר באריכו' גדול וכן מהשגה א' דבינה מתרבה חלקי אותיות המח' ברבוי גדול או מהתפעלות א' באהוי"ר שלבב נמשך במח' בהתחלקו' צרופי' רבים מאד מפני שכל רוחני ועליון יותר אינו בא בגדר חלקי' כלל וכשנמשך ובה למטה מטה יותר [יותר] הוא בא להתחלקו' ורבוי כו') עד שהרצון והתענוג שהוא למעלה גם מן החכמה שהרי יוליד כמה טעמי' ושכלי' מרצון ותענוג א', וא"כ זהו היפוך גמור מכלל הגיל (וכמו"כ למעלה במח' א' שהוא רצון פשוט כולל כל התחלקו' פרטי' דחוי"ב ומדו' ומח' ודבור עד המעשה שהוא הרבוי והתחלקות היותר אחרון שנמשך מן הדבור די"מ, כמו מדבור ומא' א' דתוצא

היש מספר לגדודיו . . . בסיפא [כ"ה בהכתי"י] אלף אלפים ישמשוני' . . . ומתוך בגמ': איוב כה, ג. דניאל ה, י. חגיגה יג, ב. ראה גם לעיל ע' תשצט.
המוציא במספר צבאם [ב"ח]: דוקא! ישעי' מ, כו. ראה ספר המאמרים תקס"ג ח"א ע' רסח ואילך. אמרי בינה פתח השערי פ"ד י, ב) ואילך. וראה הנסמן בהוספות לשם (בהוצאת תשמ"ה).
מא' המדרש שמ"ע שם ע': הרבא כחוקוני ואתתנו ו, ד. סידור כון רלו, ג. מאמרי אדה"י תקס"ב ח"א ע' רס. פרשיות התורה ח"א ע' קנ ואילך.
לדבר כחצי שעה . . . במחשבה במעט רגע: ראה לעיל ע' תשצו. ושי"ן.
שריה כמו — או מעשה: ב': א נעשה. ח': א עושה.
די"מ [די"ד מאמרות] . . . ומא' א' דתוצא [ח': דויא אלקים תוצא] הארץ . . . תדשא הארץ: בראשית א, כד. יא.

הארץ ג'ח נמשך בפ"מ רבוי התחלקות חיות ובהמו' רבים מאד למיניהם ומדבור ומא' תדשא הארץ רבוי התחלקות מיני צומח כו', וכך הוא ממח' די"מ הרי מח' א' באה בהתחלקות ורבוי האותיות די"מ כו' עד העליון היותר מכולם והוא הרצון שקדם לחכמה דמעי"ב שכולל הכל בלי התחלקות כלל (כמו במח' א' צופה ומביט הכל בסקירה א' כו'), ולמעלה מבואר דמעליון לתחתון לא בא רק חלק העשירי שהוא בחי' האותיו' לבד וכמו וקרא זאי' בדבור כו' שלפי' הרבוי בעליון יותר כו' היפוך זה ממש כניל. וצ"ל דשניהם אמת וכמ"ש כמ"א שזהו ענין ההפרש בין בחי' אורו' לכלים דמצד בחי' האורו' הרבוי בעליון יותר ובכחי' הכלי' הרבוי בתחתון יותר לפי שהאור והכלי הן ב' הפכים דהיינו בחי' האור הוא בחי' אין והעלם ובחי' הכלי הוא בחי' יש וגלוי, והוא ההפרש בין עצם להתפשטו' כידוע [ועד"מ] במח' יש עצם כח המחשבה שהוא בחי' אין והעלם ובחי' אותיו' המח' שהוא גלוי ההעלם בבחי' יש וא"א שיבא מבחי' אין והעלם רק חלק היידי' לבד שהוא האותיו' כניל וכן משכל למחשבה ומרצון לשכל כניל, אבל מצד בחי' הכלי' שהן האותיו' דמח' הרי בא בצירופי אותיות דמח' ברבוי התחלקו' יותר וכן מן המח' לדבור הרי באותיו' הדבור בא ברבוי התחלקות יותר ממח' וכן מדבור למעשה כניל כי מצד בחי' התפשטו' וגלוי [הוא] שכל שבא למטה יותר יותר הוא בא לבחי' התחלקו' ורבוי וכמו"כ מן הרצון כשבא בגלוי מן ההעלם בא להתחלקו' ורבוי יותר כמו בג' קוין חגי'ת וכל פרטיהו' וכשירוד עוד למטה בשכל יתרבה רבוי חלקים יותר וכן בגלוי השכל לגבי בחי' נקודת אור השכל בא בהתחלקו' דחגי'ת ופרטיהו' וכן בבינה ומדות [כו'], ונמצא דמה שיולד מרצון א' כמה שכלי' כניל זהו מצד בחי' הכלים שהוא גלוי הרצון וכן בגלוי החכמה יולד הסברות רבות דבינה וכן בגלוי ההשגה יולד כמה מיני התפעלות המדות כניל עד שהרבוי היותר גדול הוא בסמי'ע כניל בענין הי"מ כו', אבל מצד בחי' האורו' שהוא בחי' ההעלם ואין העצמי נהפוך הוא דבעליון יותר הרבוי יותר בעצם כמו בעצם אור הרצון כמו שהוא הרי א"א שיבא לכלל גילוי בטעם ושכל ומה שיבא ממנו לשכל אינו אלא חלק היידי' שבו שהוא בחי' המל' וכך הוא משכל למדות וממדו' למחוי'ד עד שהמיעוט האחרון יותר הוא בסמי'ע כניל [כך] בהשתלשלו' דעו"ע כמו במלאכי' דכתי' וקרא זאי' הן מבחינת דבור שבעליון חלק הי' נעשה מח' בתחתון כו', ועכ"ז מצד [בחי' האותיו' שהן הכלים דכל עו"ע נעשה רבוי והתחלקות בתחתון יותר, ושניהם אמת וד"ל].

במח' א' צופה ומביט: נסמן לעיל ע' תשד.

ההפרש בין בחי' אורו' לכלים: ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תתצב ואילך. וש"נ.

בסמי'ע: בסוף מעשה. ח: בס"מ - בסוף ממש.

שויה היידי' - המל': ח: האותיו'.

והנה יובן זה ע"מ בקול ודבור הגשמי, דהנה אנו רואים שהקול גשמי שמורכב מאמ"ר גשמי יוצא [הוא] מהבל חזה הלב ושם הוא בהרכבה [רוחני] דאמ"ר רוחני, כידוע דכמו שיש יסוד האש ויסוד המים ויסוד הרוח הממוצע וממוזג משניהם יחד שהוא עיקר מהות הקול המורגש כך הוא בקלא פנימאה שבלב ממש רק דלא משתמע שהרכבה זו נמצא ברוחני (וכמו נח"ר גרוני מצד התגברו' יסוד האש שבלב יותר כו'), אמנם גם בחי' אמ"ר שבלב שנק' הבל הלב ג"כ גשמי יחשב לגבי כח רוחני דרוח החיים שבלב שמורכב ג"כ מאמ"ר והוא [כמו] כיווץ והתפשטו' שבלב בשר בשמחה ועצבות שמוה באה התפעלות הלב בקול הבל הלב כו'). והנה אנו רואים שהקול גשמי הוא פשוט ועצמי גם שמורכב מאמ"ר אבל הרכבה זו א' [היא] בלי התחלקות ושנוי הניכר כלל בין קול לקול כי כל הקולות שוין בהרכבה א' פשוטה מאמ"ר כמו שהבל הלב עצמו הוא פשוט ומורכב מאמ"ר הרוחני (ואע"פ שיש שינוי בין קול עצב לקול שמחה או רויש וממוצע כידוע והו לא נק' שנוי בעצם הקול (רק מצד התפעלות רוחני דרוח החיים שבלב כנ"ל) שאינו אלא בהרכבה א' מאמ"ר בכל מיני קול בשוה כו'), אך כאשר הקול בא בהברה במבטא באותיות הדבור שם הוא מתחלק לחלקים רבים ושונים וכלולות הן ה' מוצאות הפה כמו אהה"ע מהגרון וגיכ"ק מהחך כו', אבל טרם שבא להתחלקו' אותיות הוא קול פשוט ששרשו הוא בחי' כח רוחני פשוט בתכלית בלי התחלקות כלל שהוא קול הברה א' פשוטה שיוצא מהבל הלב כנ"ל. והנה אותו קול הפשוט הוא בלתי מוגבל ואין לו הפסק וביטול לעולם ברוחניות ובגשמיות, דגם כשכא בהתחלקות האותיות הרי האותיות מגבילים אותו בצירופי הדבור לפי שעה אבל הרי גם התחלקו' צרופי אותיות הדבור אין לו הפסק ושיעור שיכול אדם לדבר כל ימי חי' חיותו בלי שיעור דגם שהן מוגבלי' אך חלקי הגבול דאותיות אין להם שיעור וגבול, והוא לפי שהאותיות הללו הרי הן באי' ג"כ מן האותיות אין להם דכל אות ואות אינו רק קול מצומצם ומוגבל ומורכב גם הוא מאמ"ר שהוא בשוה בכל האותיות מא' ועד תי"ו רק שהברתם משתנה שזה אינו רק בשנוי אופן המשכתו בהברה לכד בה' מוצאות [הפה], וע"כ גם לאותיות אין להם שיעור לפרטי הצירופי' אע"פ שמתחלקי' בהגבלה מן הקול הפשוט שהרי גם שיח' האדם אלף שנה לא יופסק ממנו כח הדיבור בעצם רק מצד כליון כח חיותו כדם הוא הנפש זקון וחולה יכלה כח הדבור לבא בהברה גשמי' ולא מצד הקול והדבור עצמו לפי שהקול והדבור המתחלק בה' מוצאות הפה בגשמיות שרשו הוא בעצם הנפש ממש שנק' רוח ממללא נפש המדברת

שהקול . . . שמורכב מאמ"ר [מאש מים רוח]: ראה לעיל ע' חתק. ושי"נ.

שורה כך — נמצא [בת]: עצמתו . . . נח"ר גרוני: תהלים סט, ד.

אחרי"ע מהגרון: ראה ספר יצירה (פי"ב מ"ג) מנטובא שכ"כ פי"ב מ"א. לעיל בח"א פ' דברים ע' קה. ושי"נ.

הנפש . . . שנק' רוח ממללא: נסמו לקמו ע' אי"ו.

כידוע שהוא כח רוחני בלתי יופסד ויבוטל בעצם הנפש ממש ואע"פ שנעשה הקול ודבור מורכב ביסודו הגופני בהכל הלב עד שיוחלש כח הדבור ויוגרע אורו זהו מצד קול גשמי הבא בהרכבה גשמי אבל עצם כח הדבור לא נגרע אורו בנפש כלל ונק' רוח ממלאא (וכמו ששמע ב' רוחו' מספרו) וע"ז וכמ"ש וקרא זא"ז כו') (ואין הקול ודבור דומה לשאר כחו' הגופני שהן כלים ונפסדים לפי שהן מורכבים בד"י הגופני ובהפסד החומר יכלה הצורה בכח הרא"י בעי"ן וכח ההילוך ברגל וכן בשאר פעולת כחות האברים, משא"כ קול ודבור שהוא רוחני בעצם הנפש הרוחני שנק' נפש המדברת (וכמ"כ כח השכל שע"ש זה נק' נפש השכלי וכהשגו' הנשמו' בג"ע כו') (ומ"ש ילכו מחיל [אל חיל] כו') זהו מצד התלבשותו בחומר דק כמלאכים שנאמר כהן הילוך ועמידה מפני שהן בצויר אברים כו').

ואמנם הנה מובן מכ"ז בשרש ענין קול ודבור הג"ל שהקול מצ"ע הוא פשוט ובלתי מתחלק לחלקים כלל ומקול א' פשוט מתחלק באותיות הדבור לכמה צרופים שונים בהגבלה דוקא, וזהו דבר והיפוכו לכאורה דאיך יבא הרבוי מן העצם הפשוט, דגם שצרופי אותיו' הדבור מתהוו' לאין שיעור כנ"ל אבל מ"מ אנו רואים בקול הכל לב האדם כשבא לדבור בהכרח שיהי' הקול הפשוט נחתך ונחלק ונפסק לחלקים קטנים דאותיות הדבור מובדלים ומופסקי' זמ"ז בצויר אופנים שונים דאותיות, כמו כשצריך להוציא אות א' מהגרון בהכרח שיופסק רק חלק קטן מן הקול להברת אות הא' [לבד] וכן להברת אות הב' שאחריו חלק מיוחד [מן הקול] בפ"ע מהשפתיים כמו א' ב' ג' וכה"ג ואין להברת אות הב' חיבור ושיתוף עם הברת אות הא' הקדום כי תחלה יוצא רק קול א' לאות הא' ואח"כ יוצא קול שני לאות הב' והרי יש הפסק בנתיים ומי הוא המפסיק הקול לחלקים מיוחדים שזהו כמו שחותכים דבר גדול [לחלקים רבים כו', ויש כאן ב' תמיהות א' איך ימצא הרבוי והתחלקו' מן העצם דקול פשוט שבלתי מתחלק כלל כנ"ל והב' מי הוא המחתיך ומפסיק בין קול לקול להפסיק קול אות הא' ולהתחיל קול אות הב' אחריו כו' (ואע"פ שיש בכח הקול להתמשך ולהתחלק בקולו' קצרים ומופסקים זמ"ז בגנוחי גניח וילולי יליל בשברים ותרועה בעוצב ומרירות וכה"ג בשמחת שיר וניגון שמתחלק לתנועות שונות כו') זהו דוקא בא מצד בחי' הפני' ועצמי' דקול כי עצם מהות הקול הוא המשכה פנימי' ועצמי' מן העולם לגילוי בכללו' (וכמש"ת), ולכאורה א"ז מובן כלל וכלל דאיך כח בלתי מוגבל בעצם יבא לכלל שנוי מהותו ולבא בחילוק והגבלה בצירופי אותיות הדבור בה' מוצאו' [הפה] בכלל ובפרט (ואע"פ ששרש הדבור הרוחני שנק' רוח ממלאא הוא בעצם הנפש ממש כנ"ל והוא באותיות רוחני' הקבועי'

ששמע ב' רוחו מספרו . . . וכמ"ש וקרא זא"ז [ח]: ליתא: ראה לעיל ע' תתפ.
ילכו מחיל (אל חיל): תהלים פד, ה.

בנפש עצמה כידוע לפי שנק' נפש השכלי' נפש המדברת כו', אך ג'ז עצמו י"ל מאין בא התחלקות ורבויו אותיות הרוחני' מבחי' קול הרוחני הפשוט דעצם הנפש כו').

ו'צ"ל בזה ב' טעמים, א' דקול הפשוט זה שיוצא מהבל הלב אף שהוא פשוט ובלתי מוגבל כלל זהו דוקא בבחינת פנימי' ועצמי' כמו שהוא בבחי' הרוחני' בהבל הלב אבל הרי הוא מתצמצם בבחי' פנימי' ועצמי' שלו לגמרי ונשאר כל בחי' פנימי' הרוחני' שלו בלב ואחר הצמצום הזה הוא משתנה לבא בגלוי הקול בה' מוצאות בהגשמה שאין זה רק בחי' חיצוני' דחיצוני' שבו וע"כ יכול לבא בהתחלקו' בה' מוצאות בכלל ובפרט להתחלק לאותיות מיוחדים ומופסקים כנ"ל ואם לא הו' מצמצם כל בחי' הפנימי' שלו לא הו' יכול לבא בהתחלקו' אותיות כלל (וכמו שאנו רואי' במי שהוא בהתפעלו' פנימי' נקודת הלב לא יוכל להביא בדבור כלל, ואע"פ שיש מדבר דבר מקירת הלב ולזה הוא מדבר דבריו ביותר זהו מצד [בחי'] התגלות ההעלם הפנימי יותר שבא להתחלקות יותר, וכנ"ל בבחי' אר"כ אין ויש שהו' ב' הפכים שמצד הכלי שהוא הגילוי ליש מתרכה ברבויו חלקי' יותר ומצד בחי' האור א"א לבא ברבויו כלל כו' ועכ"ז הרי האור מתאחד בכלי עד שפ"ע האור בעצם דוקא יהי' הרבויו בכלי דהיינו לפ"ע האין וההעלם בעצם ירבה חלקים ביותר כמו שכל דבר גדול [ביותר] ירבו חלקים ביותר וכחכם גדול ביותר ירבה לדבר דברי חכמה שאין [ה]הפרש בין גדול בעצם לרב ברבויו חלקי' שהוא לפ"ע דוקא רק שבאור הרבויו הוא בעצם ובכלי הוא בהתחלקו' לחלקי' כו', וכך הוא בענין קול ודבור שהקול הוא בחי' האין בעצם ובלתי מתחלק אבל בא בגילוי בהתחלקו' הדבור מאין ליש לפ"ע דוקא לכך אין לדבור הפסק לשיעור חלקיו ג"כ כנ"ל, ועכ"ז א"א לבא להתחלקות הדיבור כ"א בהסתלקות הפנימי' שלו דוקא [כנ"ל] דרך חלק הי"ד בא לגילוי מעליון לתחתון, ושניהם אמת וד"ל). וכמו"כ באותיות הדבור הרוחני' שבעצם [הנפש] שנק' נפש המדברת כנ"ל הרבויו וההתחלקות בא אחר צמצום העצמי' ופנימי' דקול הרוחני שבעצם הנפש שנק' רוח ממלא והוא בא ג"כ בבחי' אין ויש כאר"כ כנ"ל וכמו בבחי' פנימי' כרצון ושכל כו' שא"א שיבא עצם הרצון להתחלקו' כ"א חיצוני' שבו שבא לגלוי ממש כנ"ל.

ולפ"ז יש ב' מיני קול בכל פרט שנק' קלא פנימאה כשאינו בא לגלוי [ב]התחלקות ונק' המשכה נעלמת וכללי' ועצמית כעצם הרצון טרם שבא [ב]גילוי [ב]שכל וכה"ג וקול המשתמע כשבא לגלוי וכקולות הפשוטי' טרם שבא בהתחלקות (אך באמת קול הבא בגלוי הרי הוא בבחי' יש עכ"פ ומה שמתחלק באותיו' הדבור נק' חומר הדבור והוא הכל הפה דמיני

שו"ת מיוחדים — הפנימי' . . . בהתפעלו': ח. ליתא. וכנראה נשמט מפני חיבות הדומות: הפנימי' . . . פנימי'.

אתעביד קלא כו') וצורה שכדבור הוא הארת אור החכמה שמצד בחי' מדבר שכנפש שלמעלה מן הקול עצמו והוא כצורה לחומר, וגם מה שמחלק לקול זה לאופני' שבדבור היו בא מכת החכמה דאבא יסד ברתא שהוא מקור עצם כח השכל שנק' מדבר בעצם הנפש שהרי התינוק שאיי' לדבר יש לו קול כו') וכמ"ש במ"א, וגי' הקול שבהבל הלב הפנימי הנ"ל נעשה כחומר לצורה לגבי [חן] השכל שבא בדבור בצירופי' אותיות הגם שקול הברת גשמי' האותיות הן מהקול עצמו כנ"ל אבל נק' חומר הדבור, ולפי' הרי הוא היפוך ענין כל הנ"ל בקול ודבור ברוחני' ובגשמי' שהקול מקור הדבור, ומ"ש בזוהר דקול כלל ודבור פרט והו' בחומר הדבור כו', וכן בענין צמצום השני דה"ג מנצפ"ך שמחלק הקול כמשי"ת זהו גי'כ מכת השכל דיבנה וצמצום הראשון לצמצם הפנימי' דקול לבוא בגילוי' בדבור זהו בא מכת החכמה וכמ"ש במ"א ע"ש ויהי האדם לניח לרוח ממללא כו' וכמ"ש [בזוהר] ע"פ תשורי מראש כו' דא קול דגרון כו' (עיי' בכיאורי הזהר).

והנה גם אחר בחי' צמצום הראשון הנ"ל שהוא לצמצם לבחי' הפנימי' ועצמי' דקול בהבל הלב עדיין לא הי' בא הקול להתחלקות [כלל] בה' מוצאות באותיות הדבור משום דגם חיצוניות הקול נגרר אחר הפנימי' וא"א לו לכא בהגבלה והתחלקי' (וראי' מן השיר שיוצא מהבל הלב בחיצוני' שאינו בא בהגבלה והתחלקי' אותיות רק הוא שיר פשוט ונק' רינה כמו ברין יחד ככבי בקר). אך צ"ל עוד צמצום שני אחר צמצום הראשון, אבל אין [ענין] צמצום הב' ענין הסתלקות והעלם אלא הוא ענין כח המחלק לחלקים קטנים שנק' כח המגביל להגביל ולחלק לאור השפע החיצוני' דקול הבא כמורגש, ונק' צמצום ע"ש שמצמצם לחלק השפע בצמצומים בחלקים קטנים (כמו הגשמי' שיורדין טיפין טיפין וכמעייין הנובע טיפין שנק' גבו' שבחסד כו' דהיינו היפוך הסתלקות והעלם לגמרי, דאע"פ שהסתלקות והצמצום הא' הוא בשביל שיהי' גלוי חיצוני' אבל מ"מ צמצום גמור לבחי' הפנימי'

הבל הפה דמיני' אתעביד קלא: ראה זהר תרוע מו, ב.

ש"ה זה — לאופני': ח: לאחי'.

דאבא יסד ברתא: זהר (רע"א מהימנא) פינחס רנו, כ; רמח, א; רנח, א. ראה הנסמן לעיל בחי' פ' ראה ע' שפן. וראה לעיל ע' תחלקת.

וכמ"ש במ"א: ראה גם לעיל ע' תתקכד. חיב שם ע' שפ. וש"נ.

ש"ה וכמ"ש — וגי'כ: ח: וגם.

דקול כלל ודבור פרט: נסמן לעיל ע' תתצו.

דה"ג מנצפ"ך: ראה שערי היחוד והאמונה פ"ד. לקמו ע' איכג. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' רלו. וש"נ.

וכמ"ש במ"א עמ"ש ויהי האדם: בראשית ב, ז ובתרגום אונקלוס שם. ראה מאמרי אדה"א פרשיות התורה ח"א ע' לו. תורת חיים בראשית כט, א.

[בזוהר] ע"פ תשורי מראש . . . בכיאורי תוהר: שיר השירים ד, ת. ראת זהר שמות ג, א. ביאורי תוהר

שמות לו, סע"ב ואילך.

ברין יחד ככבי בקר: איוב לו, ז. וראה מאמרי אדה"א במדבר חיב ע' תרלט.

ומלך המשפט, דבחי' כתר מל' שנעשה ע"י צמצום [ה"ג ה]ראשונ' נק' מלך הקדוש שזהו לצורך עצמה והוא לצורך נש"י לבד והוא נעשה ע"י י"פ דמל' דוקא כמא' אמרו לפני מלכיות שתמליכוני עליכם דוקא (כמשי"ת) (וכמור"כ א' ה' מלך ישראל כו', וזוהו מסתעף אח"כ ע"י צמצום הב' הנ"ל שיהי' מלך המשפט שהוא המשכ' קול בהתחלקות הדבור להיות דבר מלך שהו הי"מ שע"ז א' דבר מלך שלטון כו' שנקרא מלך זוטא, וכמו ה' מלך גאות לבש לבש ה' עוז [התאזר עוז] דתורה כו'). ויובן מזה ג"כ ההפרש בין ב' צמצומי הללו גם ברום המעלות והוא בעצמו' אא"ס ממש שלפני הצמצום דקו"ח שעז"א יחיד חה"ע מלך או מלך יחיד חה"ע, דצמצום הא' הוא להיות בחי' מל' דא"ס שזהו [מה] שעבמ"ח הא' אנא אמלוך והוא בחי' הרצה"פ לבחי' המל' שע"ל ע"י צמצום הפנימי' ועצמי' דוקא כמו ה"ג דמל' שלצורך עצמה הנ"ל ונק' מלך הקדוש וכן המלך המרום לבדו כו', וזהו מלך יחיד תחלה ואח"כ נעשה חה"ע מקור דאבי"ע ע"י בחי' קול כו', וצמצום הב' הוא להיות מלכותך דבחי' מל' דא"ס הנ"ל מל' כ"ע מראשית הקו"ח עד סוף העשי' בחי' מל' דאצי' בבי"ע עד מל' דמל', דעשי' דמלך אלקים על גוים כו', וזהו יחיד חה"ע בקו"ח להיות מל' מכ"ע כנ"ל בבחי' ה"ג שלצורך בנין העולמות דכמו שיהי' בנין המל' במל' דאצי' כך יהי' במל' דא"ס בכללות הכל וכמ"ש אני ראשון ואני אחרון [וכן] מ"ש ראו כי אני הוא כו' וכידוע וד"ל.

וזהו כללות ענין ר"ה שהוא בחי' בנין הנוק' בב' מדרגו' בפנימי' וחיצוני' הנ"ל בכלל ובפרט, והכל ע"י י"פ דמל' זכרונו' וש[ן]פרות שהוא ע"י התר"מ דוקא דכתיב בה בי מלכים ימלוכו כו', וקאי על ב' מיני מלוכה הנ"ל בבחינת בנין מל' הפנימי ובבנין ט"ס דמל', וכמו שידוע דפנימי' ומקור דמל' ב"מ בב' מדרגות הנ"ל מקבל מי' הדברות שהוא ג"כ בבחי' קול ודבור

י"פ [יריד סטוקים] . . אמרו לפני מלכיות שתמליכוני עליכם: נסמו לעיל ע' תשנ.

וכמור"כ א': וכמו בה] א' ה' מלך ישראל: ישעי' מד, ה.

הי"מ [היריד מאמרות] . . דבר מלך שלטון: קהלת ח, ב.

מלך זוטא . . ה' מלך גאות לבש: ראה זהר יתרו טז, ב. תהלים צג, א. ראה מדרש תהלים שם. מירוש המלות פג, סע"ג וריש ע"ד. מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תקעו. וראה גם לעיל ע' תתקמג. ושינ.

שורה הללו — ממש: ח: ליתא.

יחיד חה"ע מלך או מלך יחיד חה"ע [ב: מלך . . חה"ע ליתא. וכנראה נשמט מפני תיבות הדומות: חה"ע . . חה"ע]: נוסח ברכת ברוך שאמר וישתבח. ראה תורה אור מקץ מ, ג. ספר המאמרים תקס"ח ח"ב ע' חרנ.

שורה שט"ז — הא': ב: ליתא.

המלך המרום לבדו: ברכת יוצר.

מלכותך . . מל' כ"ע . . דמלך אלקים על גוים: תהלים קמה, יג, מו, ט.

אני ראשון . . ראו כי אני הוא: ישעי' מד, ג. האוינו לב, לט [בדילוג]. וראה גם לעיל ע' תתקמג. ושינ.

התו"מ [ב: התורה]. . כי מלכים ימלוכו: ראה לעיל ע' תשט.

שורה בבחינת — ט"ס: ח: ע"ס.

ג"מ . . מקבל מי' הדברות: ראה לעיל בח"א פ' ואתנתן ע' רפ. ושינ. ח"ב פ' ראה ע' תג. ושינ.

וכמיש וידבר אלקים [כו'] וכתבי קול ה' על המים כו' שהן ה' קולות שהוא ג"כ בבחינת ב' מדרגות דב' מיני קול בבי' צמצומים הנ"ל, אבל הוא הכל בבחי' הפנימי' ועצמות דאור מקור החכמה ורצה'ע שבעצמו' ופנימי' דאיס ממש שזוה נעשה מלך הקדוש ומלך המשפט כניל בהשתלשלו' העולמות בכלל ובפרט כניל וד"ל. ובכ"ז יובן מה שאו' בקול דברי איח ומלך עולם, פי' בקול בקול השני החיצוני' שיוצא ומתחלק באותיו' הדבור ע"י בחי' צמצום הב' הנ"ל שהו' הג' מנצפ"ך שלצורך בנין המל' בשביל התהוו' העולמות מאין ליש שהוא הנמשך ומאיר לכל הנברא' ברבוי הצירופ' שבאותיו' הדבור העליון בי"מ וכניל בפי' בורא קדושי' לאין שיעור וכמיש בסי' וקבעו בפה כו', וזהו בקול דאיח בבחי' קול הבא בדבור דוקא בבחי' שם אלקים שהוא המצמצם ומחלק הקול כו' ואז נק' מלך [על עם על] עולם שהוא התהוות הבראה מאין ליש בע"ג כו' לאין שיעור כמו שאותיות הדבור מתחלק' לאין שיעור כניל, אבל בבחי' קול העליון הפנימי שנתצמצם ונסתר למעלה בהבל לב אדם העליון שהוא בחי' צמצום הא' הנ"ל שלצורך עצמו כו' אין למלאכים ועולמו' השגה שם כלל וכלל להיותו למעלה עדיין גם מהיות בחי' מקור להתהוות העולמות כניל אלא שע"י הצמצום הזה יוכל להיות בחי' מקור לעולמות שהוא ע"י בחי' הקול החיצוני שנמשך בדבור כניל וד"ל.

אך הנה עדיין י"ל למה נק' אלקים חיים דכל חיים הוא בבחי' חסדי' דוקא והיינו בחי' חסדים דכינה ומל' (אלקי' עילאה ואלקי' תתאה כו') והרי השם הזה דאלקים הוא בחי' הגי' דה"ג מנצפ"ך שמחלק ומצמצם לאור השפע לחלקים קטנים (וכי'ש בחינת צמצום הא' להסתיר ולהעלים הפני' הנ"ל שע"י נא' כבוד אלקים הסתר דבר כו' וכמיש מי הוא זה מלך הכבוד כו', ובחי' גלוי המשכ' קול החיצוני בדבור הנ"ל הוא שא' כבוד מלכים חקור דבר שבא

וידבר אלקים . . קול ה' על המים . . ה' קולות: יתרו כ, א . . תהלים כט, ג. ראה בריכות ה, ב. לעיל בחיב פ' ראה ע' תנ. ושי"ג. לקמן ע' איקבד.
 ש"ה בבחי' — מקור החכמה: ב: ומקור החי'ע.
 ובכ"ז יובן [ע"כ נמצא בכ"ז] . . בקול דברי איח ומלך עולם: ברכת יוצר.
 וכמיש בסי' וקבעו בפה: נסמן לעיל ע' תחק.
 חיים הוא בבחי' חסדי': ראה בסמוך בפנים. סיודור כאן רלו, א. קהלת יעקב בערכו.
 ש"ה אך — חסדי': . . בחי': פ: ליתא, וכנראה נשמט מפני חיבות הדומות: בבחי' . . בחי'.
 אלקים . . דבינה: ראה זהר (תוספתא) בראשית לא, ב.
 אלקים . . וסל: ראה מאורי אור בערכו ספ"ג. מאמרי אדה"א ויקרא ע' רכט. ושי"ג.
 דאלקים הוא בחי' הגי': ראה זהר יתרו פג, ב. לעיל ע' תתקסא וע' איד. אהיית כי תצא כרך ו ע' כישטו.
 ושי"ג.
 כבוד אלקים הסתר דבר . . מי הוא זה מלך הכבוד: משלי כה, ב. ראה גם לקמן ע' אינו. תהלים כד, י.
 כבוד מלכים חקור דבר . . ה' צבאות: משלי ותהלים שם (ושם: וכבוד. אבל כיה גם במאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תשכ).]

בגלוי וכמ"ש ה' צבאות הוא מלך הכבוד סלה). אך הנה באמת זה הצמצום דשם אלקים לחלק הקול לחלקים בה' מוצאות הפה בכללות ואח"כ בפרט כניל בחי' חסד גמור הוא ואינו בחי' דין כלל ונק' גבורה שבחסד, כי בלתי ההתחלקו' הזאת הרי לא ה' שרש ומקור למציאות העולמות כלל שהי' הכל בבחי' אלקות בבחי' בלתי גבול וע"כ גם שהי' משפיע להיות עולמו ומלאכים מבחי' קול הפשוט הנ"ל טרם התחלקות באותיות הדבור ה' בהם בחי' ניטול במציאות ונכללים במקור חוצבם כנר בפני האבוקה ממש וכזו השמש בשמש (ורא') לזה ממה שגם עכשיו כאשר הושיט אצבעו קטנה שהוא האר[ה] דיו"ד דאדני ואלקים ביתר מכפי המדה וצמצום דשם אלקי' ושרפן שנתבטלו במציאו' לגמרי (וגם עכשיו לפרקים יאיר גם על ע"ש דנוגה דעשי' כדי שיתבטלו במציאות, כמו במחנה סנחריב דכתיב והשמיע ה' את הוד קולו העליון כו' וכן ה' משמים ירעם ועליון יתן קולו כו' וכמו תפול עליהם אימתה דבחי' בתר מל' הנ"ל). וכמו לעיל שיהי' פחד ה' על כל הכרואים לפי שיתגלה כבוד הוי' דוקא וראו כ"ב משא"כ עכשיו שם אלקים מחלק ומצמצם לחלקים קטנים מאד עד שאין מקבלי' רק כפי מדתם המצומצם ביותר עד שיוכלו להיות בבחי' פירוד (ולזה או' קודם תקיעת שופר כל העמים תקעו כף כו' כי ה' עליון נורא מלך גדול כו' עד כי לאלקים מגיני ארץ בתר מל' שהוא מאד נעלה) וכמ"ש כי שמש ומגן ה' אלקים כידוע, וז"ש בראשית ברא אלקים דוקא שעיקר התהוות הבריאה בצמצום גמור הוא ע"י שם אלקים דוקא לפי הצמצום הזה הרי הוא עיקר סיבת קיומו במציאו' נברא מחודש בע"ג בבחי' יש נפרד בפ"ע, וע"כ נק' כללו' בחי' ה"ג הללו בשם אלקים חיים דוקא בבחינת החסדים דוקא וכמ"ש כי אמרתי עולם חסד יבנה וכן והוכן בחסד כסאו כו' וחיי' וחסד ענין א' הוא, ולכך [נק'] אלקים חיים דוקא שמוזה בא עיקר סיבת הקיום של חיות העולמות מאין ליש ממש כו' וד"ל (וכמשי"ת בסמוך בפ"י הברכה דאתה גבור כו'), ואדרבה זהו בחי' תגבורת חסד העליון שלמעלה מגופו של חסד, והוא במה שבא בחי' הרבוי הגדול בהתחלקות

הושיט אצבעו קטנה . . . ושרפן: נסמן לעיל ע' תתמג.

והשמיע ה' את הוד קולו העליון [פ]: ליתא: ישעי' ל, ל. ראה מאמרי אדהיא במדבר ח"א ע' מט. ושי"נ.

דברים ח"א ע' קפ.

ה' משמים [פ]: בשמים] ירעם ועליון יתן קולו: שמואל"ב כב, יד [ושם: ירעם מן שמים ה]. תהלים יח, יד [ושם: ירעם בשמים ה]. ואולי הוא חיבור שני כתובים — שמואל"א ב, י (בידלוג) עם הנ"ל.

תפול עליהם אימתה: בשלח טו, טז.

שיתגלה כבוד הוי' . . . וראו כי"ב ישעי' מ, ה.

כל העמים תקעו כף: תהלים מג, ב ואילך.

כי שמש ומגן ה' אלקים: ראה לעיל ע' תתקכ. ושי"נ.

בראשית ברא אלקים: בראשית א, א.

כי אמרתי שולם חסד יבנה: תהלים פט, ג.

והוכן בחסד כסאו: ישעי' טו, ה [ושם: כסא. וכ"ה ב.ב. אמנם כ"ה בכ"מ, ומהם: לקמן ע' אל. מאמרי

אדהיא במדבר ח"ב ע' שסו: תתעד: ח"ג ע' א"כ: דברים ח"א ע' רלה. ושי"נ. ח"ב ע' תמג.]

אותיות הדבור לאין שיעור, כמו מחנה מיכאל ק"פ אלף מדרג' כו' שזהו מצד רבוי התחלקות אור החסד דמל' שהי' בבחי' כללות ונתחלק לי' וי' לי' וכמו גבו' שבחסד גם הוא נחלק לי' והכל ע"י צרופי אותיות [הדבור] דוקא שממזג לכמה מיני אופנים שונים (משא"כ קול פשוט כמו קול ה' על המים בחי' חסד לא הי' רק בחי' כללות ולא בחי' פרטי' כלל וכן קול ה' בכח בבחי' היג' בכלל כו', אבל ע"י התחלקות הקול לדבור נעשה הרכבו' פרטי' עד א"ס כלל וכמיש בסיי טרף אש ומים ובללן יחד ובלילה זו הוא ע"י הדבור שהן בחי' הכלי' כו'), וכמו"כ במחנה גבריאל יש מבחינת החסדים ונק' חסד שבגבו' ומתחלק לפרטי' רבים עד שיש ריבוא רבבות התחלקות מלאכים ועולמות עד א"ס וכאריא אינו דומה לחבירו מפני שיש לכאריא אות וצירוף מיוחד כידוע, וא"כ כל הרבוי הזה הוא כי ע"י בחי' הצמצום היג' דמנצפ"ך שהוא שם אלוקים שהוא בחי' גבו' שבחסד שהוא בחי' גבו' ממותקות בחסדים שהוא גדול יותר מעצם החסד (וכמיש במ"א ע"פ גדול אדונינו ורב כח שהגדולה הוא בעצם והוא כעצמו' השפע דקול העליון כמו שהוא [למעלה] טרם שנבנה בנין המל' בכלים שהן האותיות ורכ כ"ח הוא עצם רבוי התחלקות האותיות שזהו לפ"ע העצם ממש כנ"ל, וזהו מ"ש ור"ב כ"ח שהוא שיעור קומה של יוצר בראשית כו' רל"ו אלפים רבבות פרסאות [כו'] שהן רבוי הכלים כו' וד"ל}).

והנה מעתה י"ל הטעם שנק' היג' מנצפ"ך דאימא דוקא (והוא בחי' אלוקי' עילאה ה' ראשונה דשם הוי' שע"ז א' כאמה בתה דאימא אוזיפת מנהא לברתא שהוא הדבור ה' תתאה כו'). דהנה ידוע דכמו שאותיות הדבור מתחלקר לרבבות צירופי' שונים [כנ"ל] והן י"מ שנק' מאמ' פתוח בחי' עלמא דאתגלי' מאין ליש ממש וכמא' בהבראם בה' ברא"ם בה' מוצאות כנ"ל, כך ה[וא] ממש בבחי' אותיות המח' עליונה שנק' מא' סתום עלמא דאתכסיי'

מחנה מיכאל ק"פ אלף [ב"ח: אלמי':] נסמן לעיל ע' אית.

קול ה' על המים . . קול ה' בכח . . א"ס [ב"ח: אין שיעור]: תהלים כט, ג. ד.

וכמיש בסיי טרף אש ומים ובללן יחד: כ"ה בכ"מ, ומהם: לקמן ע' א"סג. ספר המאמרים תקפ"ז ע' קסח (ברכ"ב). עטרת ראש שערי ירושלים פ"ה (לב, א). תורת חיים בראשית יג, א. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' כו. במדבר ח"ב ע' תדש, ושי"ג.

שירה ועולמות — א"ס . . כ"י: [ב"ח: אין שיעור] . . [ב"ח: רק.

גדול אדונינו ורב כח: תהלים קמז, ה. ראה גם מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תקעו.

שיעור קומה . . רל"ו אלפים: נסמן לעיל ע' תח"ט.

היג' מנצפ"ך דאימא: נסמן לעיל ע' א"יז.

כאמה בתה דאימא אוזיפת מנהא לברתא: יחזקאל טז, מד. נסמן לעיל ע' תתעד.

י"מ: יי"ד מאמרות.

מאמ' פתוח . . מא' סתום: שנת קד, א. ראה גם תורת חיים יתרו שפז, א. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע'

תקמג. דברים ח"א ע' רפד.

בהבראם בה' ברא"ם: נסמן לעיל ע' תתק.

וכמא' מה שיש ביבשה יש בים כידוע שז"ש ברוך הוי' מן העולם ועד העולם כו' (והן ב' ההי"ן דשם הוי' דבה' ראשונה נבראו עלמין דאתכסיין ובה' אחרונה עלמין דאתגליין כמ"ש כי ביה' ה' צור עולמים [כו' שהוא] בחי' לאה ורחל שע"ז א' הקול קול יעקב ב' קולות דיעקב שהוא משפיע ללאה ורחל למחשבה ודבור (וכמו שיש נשמות ומלאכים בעלמא דאתגליין בכל פרטי ההתחלקות דד' מחנות כו' כך יש ממש נשמות ומלאכי' עליוני' שנמשכו מאותיות המח' וכנשמות הג' סבות ששרשם נשמת משה שנאמר בו כי מן המים משיתיהו כו' מבחי' מ"ע דמח' דפנימי' בינה כו', וז"ש וידגו לרוב בקרב הארץ על נשמות הנ"ל שבאו בארץ בעלמא דאתגליא כו' והן נוני ימא [רבא] דאזלין ביבשתא כו' ובכלל הן הנה נשמות ת"ח שנק' דגים שבי"ם החכמ"ה), וכמ"ש במ"א בענין מילדות העבריות דשם הא' שפ"ה באותיות דפנימי' בינה ושם השני' פועה בחי' אותיות הדבור כו'). וגם כאן יתפרש מ"ש תתברך לנצח צורינו כו' בורא קדושים שהן נשמות ומלאכים דבראי' שנק' מח' עלמא דאתכסייא בפרט כידוע דבי"ע הן מחדו"מ כו' וחיות ואופני' ביצירה ועשי' ע"ז א' יוצר משרתים כו' ומשמיעים ביראה יחד בקול דא"ח כו' שהוא בבחי' הדיבור שנק' יראה והוא בבחי' עלמא דאתגלייא שע"ז אמר והאופנים וחיותה"ק ברעש גדול דוקא כו'.

והנה ע"ד הנ"ל בבחי' ה"ג המצמצמי' הקול שהוא בני' מיני צמצומי' הא' לצמצם בחי' הפנימי' כו' כך הוא גם באותיות המח' שבאי' בהתחלקו' בלי שיעור כלל מאחר שגם הן נק' אותיות רק שהן בבחי' ההעלם והסתמו' שלא באו בגלוי בהבל הפה אלא במח', ואמנם גם הם מתהוים מהבל הלב רק שמתהוו' מפנימי' הלב ביותר, כמו שאנו רואים בהתפעלות האהבה בפנימי'

מה שיש ביבשה יש בים: חולין כפו, א. ראה לעיל בחי' פ' ואחזנו ע' קל. ושינ. ברוך הוי' מן העולם ועד העולם: תהלים קו, מח (בדילוג). ראה ספר המאמרים תקס"ד ע' קצו. מאמרי אדה"א ויקרא ע' רנג.

ב' ההי"ן דשם הוי' . . . לאה ורחל: ראה גם לעיל בחי' פ' תצא ע' תקצג. ושינ. עלמין דאתכסיין . . . דאתגליין . . . לאה ורחל: ראה זתר (סתרי תורה) ויצא קנב, א. עץ חיים שער (כב) מחוין צלם פ"ד.

כי ביה' ה' צור עולמים: ישעי' כו, ד. מנחות כט, ב.

הקול קול יעקב: תלדות כו, כב.

ללאה ורחל למחשבה ודבור: ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' רכז. ושינ. לעיל ע' תתקכו.

וכנשמות הני' סבות ששרשם בנשמת משה: ראה גם מאמרי אדה"א מארוז"ל ע' קמד ובשולי הגליון שם. כי מן המים משיתיהו: שמות ב, י.

וידגו לרוב בקרב הארץ . . . נוני ימא רבא: ויחי מת, טו. ראה זתר בלק קפו, ב. מאמרי אדה"א מארוז"ל ע'

קמד וכתנסמן לשם. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' רנב. ושינ. חיב ע' תקלו. במדבר חיב ע' תקפא.

חי' שנק' דגים שבי"ם החכמ"ה: מובא גם במאמרי אדה"א ויקרא ח"א ובמדבר שם.

דשם האי' שפ"ה . . . ושם השני' פועה: שמות א, טו. ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' ריג. ושינ.

תתברך לנצח צורינו: ברכות יוצר. ראה לעיל ע' אי.

דבי"ע הן מחדו"מ: נסמו לעיל ע' תתפה.

הלב מיד יומשך להרהר במח' בצירופים רבים ושונים באותיות המחשבה ונק' הרהורי לבא והאהבה היא רוחני' בלתי מוגבל לחלקים כלל ועכ"ז מתהוים הרבוי דאותיו' המח', וכן מפחד ויראה פנימי' שבלב שהוא כח רוחני בלתי התחלקות כלל וכלל מתהו" צירופי' [רבים ו]שונים במח' כמו שמתהוין] מקול הבל הלב אותיות הדבור ממש, וזהו הקול קול יעקב שבחי' המדור' שבלב נק' יעקב והמשכ' הפנימי' שנק' קלא פנימאה בכלל שמתהווי' מזה אותיות המח' נק' קול נעלם והמשכ' חיצוני' דקול הבא בדבור נק' קול גלוי וצ"ל בחי' צמצום הפנימי' דקול פנימי' הנעלם שבמדור' בלב כדי שלא יסאר רק מה שצריך להתמשך כהתחלק' אותיות דמח' ואח"כ צמצום הב' שהוא כח המחלק לקול זה לחלקי' בצירופי אותיות המח' להיות מזה התהוות עלמין סתימין הנ"ל עד שיש לכאור' ציר[ו]ף אות מיוחד באותיות המח' כמו שמבאר למעלה בצמצום הב' דקול הבא באותיות הדבור ממש וד"ל. וזהו שנק' ה"ג הללו כמו שהן באי' לחלק האותיות דמח' בשם מנצפ"ך דאימא דוקא שהוא כח הבא מבחי' בינה שהוא השכל והשגה לצמצם ולחלק אותיו' דמח', וכמו שאנו רואים [ג"כ] כהתהוות האותיות דמח' לחשוב בפרטי אור ההשגה שכל שאינו רק עיון שכל וסברא א' ומתהווה רק רבוי אותיות מח' לחשוב אותו בכמה מיני חלקים בכמה מיני צירופי' שונים וזה צריך שיבא מגבוי' דיסוד אימא שיש בכתה לחלק המשכ' השכל לחלקים קטנים באותיו' (כמו המלמד לתינוק[ו]) שיכול להביא אור השכל ברבוי חלקים קטנים ביותר, וז"ש מכל מלמדי השכלתי שהן יסודי' דאור' וכן א' ה' נתן לי לשון לימודי', וזהו ענין כאמה בתה דאזויפת ה"ג שלה לבחי' הדבור דהיינו הר' ממש דכמו שמתחלקי' אותיות [דמח' באופן זה מתחלקי' אותי'] הדבור. וזהו כבוד אלקי' דבינה הסתר דבר וכבוד מלכים במל' שמקבל מהבל לב דז"א חקור דבר כניל וד"ל. וזהו ג"כ פי' בקול דא"ת דבחי' בינה באותיות המח' שנק' אלקים חיים שמהוה עלמין סתימין ששרשם באותיות מח' דבינה ה' עילאה, שז"ש תתברך לנצח כו' בורא קדושים שהן מלאכי' דבריאה עולם המח' בפרט כניל וד"ל.

והנה אחר כל הנ"ל יובן שרש ענין ר"ה שהוא במ"ש אדני שפתי תפתח כו' שהוא בחי' המל' מקור כל העולמו' והנברא' שהוא בשם אד' דוקא והוא ג"כ שם אלקים כידוע, וכמ"ש אד' בים סיני בקדש פי' שם אד' מלוכש

שורו ההשגה — רק . . חלקים בכמה מיני: ב"ה: ליתא . . ח: ליתא. וכנראה נשמט מפני חיות הדומות: מיני . . מיני.

מכל מלמדי השכלתי . . ה' נתן לי לשון לימודי': תהלים קיט, צט . . ישעי' נ. ד.

כבוד אלקי' . . הסתר . . חקור דבר: נסמן לעיל ע' איבא.

אדני שפתי תפתח . . בתי המל': נסמן לעיל ע' אט.

המל' . . שם אלקים: נסמן לעיל ע' איבא.

אד' בים סיני בקדש: תהלים סה, יח. ראה לקמן ע' אימ. מאמרי אדה"א כמדבר חיב ע' שטו וע' תנט.

ושורה במרכבה עליונה לפני אר"י ושור כו', ופי' אדנ"י א' די"ן כנ"ל דעיקר בנין המל' הוא מבחי' ה"ג שנק' דינא דמל' שבדבר מל' שלטון כו' ונק' שופט כל הארץ, וזהו דוקא כשבא האור ושפע בבחי' התחלקו' כאותיות הדבור שזה בא ע"י [בחי'] צמצום דה"ג מנצפ"ך כנ"ל וכמ"ש למעלה בענין קול דאח"כ כו' שכ"ז הוא בבחי' הדין דאד' להיות מלך על עם נפרד ע"י אותיות הדבור העליון כנ"ל, וכ"ש בבחי' צמצום הא' לצמצם ולהעלים הפנימי שהן בחי' ה"ג לצורך עצמה כו' (והוא הי"וד דאד' ששרשו ב"י דשם הוי' לצמצם אור העצמו' רק כנקודה כו'), אך הנה מבואר למעלה בשרש בחי' הצמצום הזה לצמצם לחלקים קטנים כו' שהוא בחי' חסד גמור כו' כדי שיוכל להשפיע ולהיות מלך על עם כו', וזהו בחי' אות הא' דאד' כו' שיש בו מבחי' מקור החסדים בהעלם להמתיק לבחי' ה"ג דבחי' דין, והוא בחי' פלא העליון שנק' עתיקא שהוא בחי' פנימי הכתר עליון כידוע.

וביאור הענין הנה מבואר למעלה בבחי' א' דאד' שהוא בחי' ג"ר דמל' כח"ב כשבא מבחי' ההעלם דפלא העליון כשנעש' מפלא אל"ף להמתיק לבחי' הדין דמל', והענין הוא כידוע בענין אל"ף ל' אולפנא שהוא הלימוד דהיינו בחי' גילוי המשכה מאין דכתר לתו"ב והוא גלוי הרצון והתענוג בחכ' ומחכ' לכינה ומדות כו' (ונק' אלופו ש"ע כידוע בא' דאחד כו'), ואמנם הנה הוצרך להיות המשכה הזאת בבחי' צמצום אור העצמו' ופנימי' דרצון ותענוג כדי שיוכל לבא בחכ' וכמ"ש והתכמה מאין תמצא בבחי' יש שמה מקור הרבוי והתחלקות כמו התחלקות די"מ ממא' דבראשית נמי מאמר הוא כמו החכ' שבראש שהוא החכ' שבסוף בדבור כו' ואם לא הי' צמצום אור עצמו' התענוג והרצון שלא יסאר רק חיצוניות שבו (שהוא מזל ונוצר אותיות צינור ורצון כו') לא הי' יכול להתמשך בחכ' כו' (וזהו קול ה' על המ"ע דחכ' להיות שהוא מקור ותעלומו' חכ' בבחי' צמצום הפנימי שבו בקול ודבור שלמטה, ואח"כ צמצום ה' להיות קול הוי' בכח לבא בהתחלקו' דח"ב ומדו' כו'), וכנ"ל בענין ב' צמצומים דקול בשביל שיבא בדבור כו',

ופי' אדנ"י . . דינא דמל' . . שופט כל הארץ: ראה בריש המאמר.

עתיקא שהוא בחי' פנימי הכתר: ראה עץ חיים שער (מב) דרושי אביע' פ"א.

אל"ף ל' אולפנא: ראה גם מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' טו. דברים ח"א ע' רכה.

אל"ף . . אלופו של עולם: ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ס"ע תשלו ואילך. ושי"נ.

והתכמה מאין תמצא בבחי' יש: ראה לעיל ע' תשעט. ושי"נ.

די"מ [דח"ב מאמרות] . . דבראשית נמי מאמר: ראה לעיל ע' תשעה. ושי"נ.

החכ' שבראש . . החכ' שבסוף: ראה זהר בראשית כו, ב. (רע"א מהימנא) פינחס רלה, סע"א.

מזל ונוצר אותיות צינור: נסמן לעיל ע' תשפת.

מזל ונוצר אותיות . . ורצון: ראה תשובות וביאורים מבי"ק אדמו"ר שליט"א (קריית תשליד) ע' 65 סט"ו.

מאמרי אדה"א מרשיית החזרה ע' תקנ. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תרלא. במדבר ח"ב ע' תלו וע' תלטל.

דברים ח"א ע' רכה. לקמו ע' אקט.

קול ה' על המ"ע (המים עליונים) . . קול הוי' בכוח: תהלים כט, ג. ד.

אך כאשר נעשה מאלף פלא הוא בחי' גלוי אור הפנימי דרצון ותענוג כמו שהוא בעצם דוקא (וכידוע בציור האי' י' ע"ג קו ההולך באלכסון וי' התחתון שהוא ח"ע וחית שבא מן ההעלם לגלוי, וזהו אליף אולפנא והוא שם מ"ה במלוי אלפי"ן דוקא. והוא ג"כ אליף דאד' כאשר בא הרצון בצמצום דחוי"ב ומדות שבמל' להיות שופט כל הארץ בדבר מלך שבחכ' שבראש שהוא אחר ב' צמצומי' הניל דקול הוי' כו' ודיל', והוא בבחי' פנימי' הכתר ככלל שלמעלה מגי' דכח"ב כו' והוא כשנעשה מאלף פלא דוקא כו' כניל' ודיל'.

והענין הוא כידוע דבחי' המל' כלול מע"ס ובחי' הרצון ותענוג למדת המל' הוא בחי' הכתר דמל', ומחמת שצריך לרצון ותענוג זה עצמו המשכה מעצמות המאציל וכמ"ש לך הוי' הממלכה שיהי' לו רצון ותענוג זה במל' בכלל והוא כדו' שיהי' לו דירה בתחתוני' עיי' נשי' כחוי"מ או להיות ביטול היש לאין דמלאכ' דבי"ע כו', ע"כ הוא בא לבחי' צמצום הרצון ותענוג במדת המלוכה להיות מלך על עם כו' והוא שמצמצם לפנימי' התענוג ורצון הזה שבעצמותו ממש ונמשך ומתלבש לכא כהתחלקו' דחוי"ב כו' כניל'. וא"כ הרי יובן מזה דמאחר שמחמת התענוג הזה הפנימי הוא מצמצם אי"ע להיות מתלבש בחוי"ב ומדו' כו' א"כ איז ענין צמצום אמיתי מצ"ע כי עיקר המכוון בצמצום הזה שיהי' בחי' יש נפרד כמלאכ' ועולמו' ונשמו' בנופי' היינו שיהי' לו דירה בתחתוני' שהוא עיקר פנימי' הרצון והתענוג, וע"כ כאשר נתגלה בחי' הרצון ותענוג הפנימי בזה זהו הנק' בחי' מיתוק הג' והצמצומי' דבחי' דין דמל' בחסדי' דתענוג העליון, והוא ענין הארת אור דפלא העליון באד' שמחמתו יבא העיקר ומקור התגלות התפשטו' החיות לעולמו' להיות בבחי' יש ודבר [דוקא] שזהו כללי' ענין בנין המל' כניל' ודיל'. וזהו ענין א' דאד' הממתיק לבחי' הג' דנוק' (להיות שפתי תפתח ממילא להיות בבחי' התחלקו' הדבור שהוא להיות בנין המל' בטי"ס או"כ כו') להיות שזהו גילוי אור מבחי' פנימי' ועצמי' התענוג במדת המל' שנמשך עונג זה ממקור כל התענוגי' כו' דהיינו מבחי' עתיקא דעתיקין כו', כי יש הארת אור התענוג העליון כפרט כמו בשכל ומדות כו' ונמשך גם במדת המל' עונג פרטי שיהי' לו רצון ותענוג במדה זו א"כ צריך שיתגלה [זה התענוג] ממקור כל התענוגים כו' שהוא בחי' עצמו' התעו"פ שבעצמו' המאציל שמשם ימשך העונג הזה גם בבחי' המל' שנק' כתר מל' (וכמו"כ גם במל' דאי"ס עצמו שהוא בחי' המחזיק דאנא אמלוך נמשך בה הרצון ותענוג הפנימי ממקור כל התענוגי' שהוא בחי' שעשועי' העצמי' דעצמו' אי"ס

בציור האי' י' ע"ג קו . . שם מ"ה: ראה זהו בראשית כו, אי"ב. מאמרי אדה"א ויקרא היא ס"ע יד ואל"ך. ושי"ב.

שוריה שלמעלה — כו' כניל' ודיל': בכמה כתיבי' ליתא.
לך הוי' הממלכה: דברים הימ"א כט, יא.
התעו"פ: התענוג הפשוט.

ממש, וכנ"ל בענין המלך הקדוש [ו]המלך המשפט בכלל[ו'] [וכפרט[ו']]. וזהו כוללות ענין ר"ה שהוא לעשות לכתר מל' שנק' גלגלתא כו' והוא ע"פ י"פ דמל' [כו'] לפי שהתורה קדמה גם בשעשועי העצמי' כו' כמש' ואהי' אצלו ממש [כו'] שעשועי' יום יום וע"כ נא' כי מלכים ימלוכו [כו'] (והוא בחי' מל' דמשיח דכתיב ב"י וגבה מאד כו'). ואמנם הנה מובן דגלוי אור התענוג הפנימי הזה ממקור כל התענוגי' הנעלמי' בעצמו' היז בא מסוף מעשה דביטול היש לאין דוקא בקעומ'ש בתו"מ שנקרא דירה בתחתונים שהוא בחי' המלך המשפט מלך על עם שמוזה יבא מיתוק הג' גם בבחי' צמצום הא' דהיינו מה שמחמתו יהי' לו רצון ותענוג למלוכה שנק' כתר מל' וזוהי יבא להתפשטו' המלוכה להיות העולמות בבחי' יש דוקא כנ"ל (והוא ענין גלוי פנימי' [דעתיק]) במל' דמשיח שנאמר בו וגבה מאד שאינו בא כ"א ע"י עומ'ש וכמ"ש נאום דוד בן ישי הקים על כו' והו' י"פ דמל' בריה כו' וד"ל). ונמצא מובן עכ"פ בעיקר ענין ההמתקה דג' דבחי' דין דמל' היינו לפי שצמצום הזה אינו בא רק מחמת התענוג הפנימי שבעצמותו להיות לו דירה כו' שא"ז צמצום אמיתי אדרבה המכוון בו רק חסד וטוב והיינו כנ"ל בענין גבורה שבחסד שכל התחלקו' ורבויו הזה הוא רק בשביל שיתקבל במקבלי' רבים כד' מחנות כו' וד"ל.

ובזה יובן ענין הברכה דאתה גבור לעולם אד' שהוא ענין א' עם [ענין] ר"ה שהוא מיתוק הגבו' דנוק' במקור החסדים שבתע"פ העצמי כנ"ל, וכידוע דאתה גבור נגד יצחק שהוא בחי' הג' והוא ענין עקידת יצחק בריה כו' לפי שבחי' התחלקו' ורבויו הגדול דבחי' ג' שם הוא תגבורת החסד עליון דמה שבא לבחי' פירוד לחלקי' רבים זהו מצד התגבור' החסד, שיש בזה ב' טעמי', א' מה שמצמצם את השפע לחלקי' שהמכוון בשביל שיקבל כאיאי כפי מדתו שזהו עיקר החסדים יותר מגופו של החסד שבא מצד המשפיע כי טוב הוא כי צדיק חונן ונותן אך אם לא יבא לידי המקבל א"ז חסד כלל, ונמצא עיקר שלימות החסד כשיבא למקבל, והוא ע"י צמצום דוקא, וכמו המזונ' בריה שיוכל לבא לכאו"א כפי צרכו ומדתו אי"א כ"א ע"י

י"פ י"פ [בח: ע"י. ח: פסוקי. ב: ייד פסוקי] . . ואהי' אצלו . . בי מלכים ימלוכו: משלי ת, ל, טו.
ראה לעיל ע' תשס. ושינ.
מל' דמשיח . . וגבה מאד: נסמן לעיל ע' תשנא.
נאום דוד בן ישי הקים עלי: שמואל-ב כג, א (בדילוג). ראה במדבר רבא פ"ח, כא. מאמרי אדה"א ויקרא
ח"א ע' קא וע' ק"ג. ושינ.
הברכה דאתה גבור: בתפלת העמידה.
דאתה גבור נגד יצחק: ראה סידור תפלה למשה — להרמיק — שער חמישי סימן שני (פב, א —
סיום אתה גבור), וראה גם אור החמה לזוהר פקודי רס"א, א (ע"ג). של"ה רפ"ד, ב. לקמן ט"ע א"מג הערה ד"ה:
ג"ר.

עקידת יצחק בריה: ראה ראש השנה טו, סע"א, מגילה לא, א.
צדיק חונן ונותן: ע"פ תהלים לו, כא.

[בחי' גבור' המחלקי' השפע וזהו שהשולחן בצפון דוקא (וכמו שה' נח זן ומפרנס בתיבה לכל חיות ובהמות כפי מזונם ומאכלם כו' כמ"ש במ"א), וכן ענין גבו' גשמים שמתחלקי' לחלקים קטנים דטיפין והרזה את הארץ והולידה והצמיחה ואם יצאו בשטף לא נק' גשמי ברכה כלל (וכן מעיין הנובע החכ' שהוא המשפיע החכ' שנובע טפין דהיינו מעט מדי יום ושנה שנק' מול מחכים ל' הולה וכמ"ש ימים ידברו וכמלמד לתלמידו במשך זמן דוקא והוא כמו המחלק השכל לתינוק שמחלק לחלקים קטנים בהשפעה (וירידה כו'), והטעם ה' שהוא פ' ה' בכח' צמצום זה שנק' גבו' שבחסד כפשוטו שהוא ענין התגברו' כח גדול כגבור שכתו גדול וחזק יותר ע"כ בהתגברו' כח השפע דחסדים ממילא ירבו החלקים ביותר עד שיבא לידי פירוד והתחלקו' ביותר כמו אתה פוררת בעז'ך ים וכמו שנק' גבורות גשמים שיורדים בגבו' בהתגברו' כח ביותר ע"כ הן יורדין טיפין לפי שכל שפע הבאה בכח חזק יותר יתחלק ברבוי יותר (וכזרע האיש שמורה כחץ בכח יוצא טיפין כו'), וכמו מעין המתגבר שמפני התגברו' דוקא יוצא טיפין טיפין כו', וכן הוא הטעם במעיין החכ' שנובע ממקור השכל בהתגברו' יתירה יתחלק לרבוי חלקי' ברבוי מיני שכלי' כמו וידבר שלמה ג"א משל כו' משאי"כ אם לא ה' השפע הולך בהתגברו' כ"כ לא ה' מתרבה ברבוי כ"כ [כו'], וזהו גם כן ענין שולחן בצפון להיותו בא בהתגברו' השפע שמפני זה בא ברבוי התחלקו' לזון ולפרנס לכא"א כערכו בעולמו' הרוחני' והגשמי' [עד] שנותן לחם לכ"ב כו' לפי שהוא מבחי' גבו' שבחסד שהוא כח התגברו' החסד ביותר כו', דאף שהפרנסה הוא בבחי' החסד כמ"ש הזן ומפרנס בחן ובחסד כו' אבל הוא מבחי' גבו' שבחסד שלזה בא ברבוי והתחלקו' ביותר כו' וד"ל. ונמצא ב' ה[טעמי' הללו עולין בסגנון א' דמה שמחלק ומצמצם השפע אינו צמצום אמיתי מצ' רק הוא גבו' שבחסד לצמצום א"ע כדי לחלק החסד שיקבל מפני שיורד בגבו' דוקא ויש כאן דבר והיפוכו והן א' ממש בבחי' ג' זאת במה שמצמצם א"ע ועוצר השפע שלא ירד בכ"א רק לחלקים ובאמת הוא יורד בהתגברו' כח שמפני זה [הוא] בא ברבוי התחלקות יותר כנ"ל

שהשולחן בצפון: ראה בסמוך בפנים. לעיל ע' תשעה. ושינ.

שה' נח זן . . . כפי מזונם ומאכלם: ראה בראשית רבא ספ"א.

גבו' גשמים . . . דטיפין: ראה בסמוך בפנים. לעיל ע' תשעה. ושינ.

והרזה את הארץ והולידה והצמיחה . . . בשטף לא נק' גשמי ברכה: ע"ס ישעי' נה, י . . . ראה תענית יט. א (במשנה).

מול מחכים ל' הולה: שבת קנ"ג. א. ראה מאמרי אדה"ז תקס"ז ע' קלא. מאמרי אדה"א במדבר חיב ע' התנו.

וכמ"ש ימים ידברו . . . בהשפעה [בח': בהשפלה]: איוב לב, ז.

אתה פוררית בעז'ך ים: נטמן לעיל ע' תשעה.

וידבר שלמה ג"א משל: מלכ"א ה, יב [ושם ליתא חיבת שלמה], אבל כ"ה גם במאמרי אדה"א ויקרא ת"א ע' ששח].

שנותן לחם לכ"ב [לכל בשר]: ע"ס תהלים קלו, כה.

הזן ומפרנס בחן ובחסד: ראה ברכת המזון.

וכמעין המתגבר דחכ' שמתחלק שפעו לכמה רבוי חלקים קטנים דוקא (וכפסוקי) דחניך פסקי פסקי כו' כמשי"ת שזהו ג"כ ענין ושרש דתקיעת (שופר).

ואחר הקדמה זו יובן שרש ענין הברכה דאתה גבור כו' שהוא ענין ר"ה שהוא בבחי' פחד גבורו' דיצחק כו', ועכ"ז בר"ה דוקא נמשך השפע לכל העולמות לפי שזהו בחי' גבו' שבחסד דוקא ע"פ המבואר למעלה בב' טעמי' שעולין לענין א' דמצד התגברו' החסד בא לבחי' התחלקו' וצמצומי' רבים כדי שיקובל (ווי"ש ביצחק דוקא וארבה את זרעו ואתן לו את יצחק כו' דארבה גימ' ר"ח שהוא גימ' דיצחק, וזהו שלעיל יהי' קו השמאל דיצחק למעלה מקו הימין דאברהם וכמ"ש במ"א עמ"ש הכהנים הלויים שהלויים יהיו כהנים לעיל ע"כ א' לעיל כי אברהם לא ידענו כו' כי אתה אבינו שהוא בחי' יצחק, והוא בחי' גבו' דע"י שהוא מלוכש בח"ס ויורד ונמשך ע"י בחי' מזל ונוצר כו' שהוא פנימי' דאבא שיונק מבחי' מזל ונוצר כמא' הכל תלוי במזל אפי' ס"ת שבהיכל כו', ובחי' גבו' זו נמשך לבחי' המדו' דאצי' שהוא בחי' ז"א (וכמ"ש בזהר עמ"ש מי ימלא גבורות ה' גבו' עילאה וגבו' תתאה כו') וגבו' גימ' אר"י אותיות רא"י דחכ' שנמשך לו"א) שאז נק' גבור לעולם כו', דהיינו גימ' שנמשך בנין המל' שהוא בחי' אד' שמבחי' ה"ג דז"א כניל כה"ג המצמצמי' הקול כו'. ואמנם באמת עיקר הגבו' הללו הן בבחי' החסדים דוקא וע"כ נאמר והוכן בחדס כסאו לפי שצמצום זה הוא רק שיבא השפע

וארבה את זרעו ואתן לו את יצחק: יהושע כד, ג.

דארבה גימ' ר"ח שהוא גימ' דיצחק: בספר המאמרים תקטיב ע' ה בשם הלכותי תורה [ראה שם ר"פ בא עה"פ וירא כב, ז]. מגלה עמוקות או"פ ז'. ראה שער הפסוקים ר"פ בא. משנת חסדים מסכת סדר ליל פסח פ"י מ"א.

הכהנים הלויים שהלויים יהיו כהנים: יחזקאל מד, טו [ושם: והכהנים]. תניא פ"ג בשם האר"י עה"פ. בלקי"ת ברכה צו, ג: כמ"ש בלקי"ת ובלק"א. ראה לקוטי תורה יחזקאל (ד"ה ענין יחזקאל). שער הפסוקים שם (ד"ה ונבאר עתה — גס... והכהנים). ספר הגלגולים פכ"ג. מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תפו. דברים ח"א ע' קפו. ושי"ן.

כי אברהם... כי אתה אבינו... יצחק: ישעי' סג, טו (כדי"ך הסדר). ראה שבת פט, ב. מאמרי אדה"א דברים שם. ושי"ן.

דאבא שיונק מבחי' מזל ונוצר: במאמרי אדה"א פרשיות התורה ע' קכו: ממזל נקח. במאמרי אדה"א במדבר ח"ג ע' אר"י (ושי"ן): אד"ה. ראה זהר (אדרא זוטא) ואיינו רפט, ב. עץ חיים שער הכללים פ"ה. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' קכ. ושי"ן. לקמן ע' אקט.

הכל תלוי במזל אפי' ס"ת שבהיכל: נסמן לעיל ע' תשפט.

בזהר... מי ימלא גבורות ה': תהלים קו, ב. ראה פירוש המלות פ"מ. מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תקעב. זהר ויחי רמט, א. יתרו טג, א.

וגבו גימ' אר"י: פי הראב"ד לספר יצירה פ"א מ"ב [ירושלים תשכ"ב לד, ריש ע"ב]. שער מאמרי רשבי תרומה קלט, ב. באורי הוהר ויחי כו, ריש ע"ד. מאמרי אדה"א פרשיות התורה ח"א ע' ריח. מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תי וע' תקעב. דברים ח"א ע' שב.

אר"י אותיות רא"י: ראה תקוני זהר ח"ע קכב, א. זהר (רע"א מהימנא) פינחס רלה, א. תקוני זהר חדש צט, סע"א וריש ע"ב. לעיל ע' תקעג. מאמרי אדה"א שם.

והוכן בחדס כסאו: נסמן לעיל ע' איכב.

למקבלי, ולהיותו בא מבחי' גבו' שבחסד כניל לכך או' אתה גבור לעולם אד', פי' אתה מבחי' מקור החסדים דאבא נעשה ונמשך בחי' היג' לעולם דאד' שהוא בנין המל' משום דאבא יסד ברתא דוקא, ועיכ' מבחי' אתה דחכ' מתחיל שרש בנין הנוק' שהוא שם אד', והוא ענין א' דיין שמאלף דחכמה כשהוא בבחי' פלא ממתיק לבחי' דין דמל' מטעם הנז' ודיל (וזהו גיכ' ענין תקיעת שופר בריה שויש עלה אלקים בתרועה שנמתק בחי' גבו' דשם אלקים בחסדים עליונים שהוא תגבורת החסד עליון והוא עיי' התרועה לחלק הקול לחלקים כו').

וזהו ענין תחיה' הנזכר בברכה [זו] דאתה גבור כו' לפי ששרש תחיה' לעיל הוא בא מבחי' גבו' דעיי' שנק' טלא דבדולחא כמיש כי טל אורות טליך בחי' טלא דנטיף מעיי' כו' והוא הטל שעתידי להחיו' בו המתים, ובאמת זהו פלא גדול איך יכול להיות השפלה וירידה גדולה כזו להיות מבחי' פנימי' דאור עיי' כמו חיות נפש לגוף מת שיקום מן העפר שהוא כמו עצמו' שהחי' יחזקאל שקרם עליהם עויב' ובא הרוח בהם ויחיו כך יבא רוח אלקים העליון דפנימי' עיי' בגופי' הללו כו' וכמיש יקימנו ונחי' לפניו ממש ואיך יבא בחי' טל העליון דעיי' שלמעלה מן החכמה עילאה דאצי' להגשמה כזאת להיות לרוח חיים בבחי' חיי בשר בעצמו' גשמי' כו'. אך הענין הוא דזהו רק מצד בחי' הג' שבחסד עליון כשכבא בתגבור' אור גדול שלמעלה מן ההשתלשלות דחייב ומדור' דאצי' [שהוה הנק' גבו' דעיי' שבחיים כו' אז יורד ומתמצם כ"כ למטה מטה עד שיוכל לבא [ולירד] לידי הגשמה חיות בגוף גשמי (ודוגמא לדבר הי' המן שהי' מבחי' טל העליון הנז' כמיש ותעל שכבת הטל כו' ונתגשם עד שדכו במדוכה וכתוב והמן כזרע גד לבן ועינו כעין הבדולח כו' שהוא בחי' טלא דבדולחא הנז' והי' למאכל גשמי רק שלא הי' בו שום פסולת מעה"ד טור"ר כלל וכן יהי' בלחם פנג דלעיל כו'). דכמו

דאבא יסד ברתא: נסמו לעיל ע' איז.

עלה אלקים בתרועה: תהלים מז, ו.

טלא דבדולחא . . . להחיו' בו המתים: ראה זהר תוריע מט, א (אדרא רבא) נשא קבת, ב. קלה, ב. לעיל

בחי' פי' עקב עי' רצט ואילך. חיב פי' ראה עי' תעג.

כי טל אורות טליך בחי' טלא דנטיף מעיי': ישעי' כו, יט. ראה זהר בשלח טא, ב. סב, ב. (אדרא ווטא)

האינו רפח, א.

הטל שעתידי להחיו' בו המתים: ראה שבת פח, ב.

עצמו' שהחי' יחזקאל . . . עויב' [עור ובשר]: יחזקאל פליז. ראה גם מאמרי אדה"א שם עי' שכב.

יקימנו ונחי' לפניו: הושע ו, ב.

המן שהי' מבחי' טל עליון הנז': ראה מאמרי אדה"א שם עי' רצט.

ותעל שכבת הטל . . . שדכו במדוכה: בשלח טז, יד . . . בהעלותך יא, ח.

והמן כזרע גד לבן: וזכה בתורת חיים בשלח שה, ב. וכנראה שהוא חיבור שני כתובים — בשלח טז, לא.

בהעלותך יא, ו.

טלא הי' בו שום פסולת: ראה גם לעיל ע' תשפב.

בלחם פנג דלעיל: ראה זהר ויחי רמז, א. לעיל בחי' פי' דברים עי' קג. ושיב. ראה גם לקמן עי' איקוח.

לקוטי תורה במדבר ה, ד: עקב טז, א. מאמרי אדה"א במדבר חיג עי' תתקלב.

שיש בכח [בבחי'] גבו' שבחסד לחלק השפע לחלקים קטנים ביותר כך יש מטעם זה עצמו שיושפל וירד בלבושים שונים זה למטה מזה עד שיוכל לבא בהגשמה ממש, וזהו האות על היותו אור עליון ביותר ע"כ הוא בא בצמצום האחרון ביותר שהצמצום הגדול מורה על החסד הגדול (וכמ"ש במ"א עמ"ש אורך היריעה האחת כו') דבחי' ח"ע דאצי' יורד לבריאה בג"ע לנשמות עד שבא גם למטה לפרנס את הכל בחסד גשמי, אך יש בזה שנוי המהות דודאי אינו דומה [שפע] החסד להשפיע שכל לתלמיד עם שפע לחם גשמי לעני, אמנם ביריד' בחי' טלא הנ"ל אין בו שנוי המהות כלל בבואו למטה מכמו שהוא למעלה לפי שאור החסד אינו מתעבה כלל כמשי"ת). וזהו ששייך ענין תחה"מ נאחה גבור דוקא לפי שהוא מבחי' גבו' שבחסד דוקא שיוורד מגבוה לנמוך ביותר וכמו הצמצום שמחלק לחלקי' שיוורד למטה ביותר שזהו עיקר החסד כנ"ל ומצד תגבורת החסד הוא שבא ברבוי יותר דהכל א' כו' וד"ל.

וזהו כללות ענין דר"ה בבחי' בנין המל' שהוא בשם אד' א' דין דא' דאדני'
הוא הממתיק לבחי' גבו' דנוק' שיהי' מבחי' גבו' הללו רבוי התחלקו' השפע דוקא (וכידוע דעיקר השפע בבני חיי ומזוני בגשמי' הוא ברה"ה דוקא לפי שג' אלה לאו בזכותא תליא בבחי' חסד עצמו שנק' היכל הזכות רק במזלא תליא שהוא בבחי' גבורה שבחסד שבא ברבוי התחלקו' (כמו שאנו רואי' שהמזונות באים ברבוי התחלקות כנ"ל, וכן בבני בברכת פרי הכסן ברבוי התחלקות בשפע זרעו כמ"ש וארבה את זרעו כו' וחיי ברבוי הימים ושנים בהתחלקות רב כו') (ולכך נמטר לאלהיו שהוא בחי' ש' ב"ן בחי' הגבו' ג' מפתחו' דגבו' שבחסד והוא של גשמי' ושל חי' ושל תחה"מ כו' דהא בהא תליא מטעם הנ"ל וכמ"ש במ"א וד"ל). ושרש הדברים בענין מיתוק הגבו' חסדים מבואר למעלה בטעם שבא לידי צמצום זה לחלק לחלקי' (ולצמצם את הפנימי' כו') הוא רק מחמת התענוג שי[הי'] לו מזה בעצמותו תחלה שהוא שיש לו דירה כו' וכל שהתענוג בעצמותו יותר נא בתגבורת שנק' גבורי' שבתענוג בבחי' רשפי אש התלהבות התענוג כו' אזי יש ממילא שרש ומקור לחסדי' שיהי' בהתגברו' גדולה, דגם שכל חסד בא מחמת התענוג שיש לו בשפע זו להטיב שזהו מטבע הטוב להטיב מפני שמתענג

וכמ"ש במ"א עמ"ש אורך היריעה האחת: ראה ביאורי הוהר פקודי נח, ג ואל"ך.

שאור החסד אינו מתעבה: ראה לקמן ע' איל".

בבני חיי ומזוני . . . לאו בזכותא תליא . . . במזלא תליא: נסמן לעיל ע' תשעה.

כמו [בחי': וכמו] . . . וארבה את זרעו: נסמן לעיל ע' איל.

נמטר לאלהיו . . . ג' מפתחו' . . . גשמי' ושל חי' ושל תחה"מ: ראה תענית ב, סעי' וברשי' ותו' שם.

מנהודין קיג, א וברשי'. פרשת דרכים דרוש כ"א (פר, סעי' ואל"ך). אור התורה עקב ע' תריד. לקוטי שיחות

י"ד שבת ב"ר ב ע' 495. שיחת י"ג תמוז תשי"א.

לאלהיו שהוא בחי' שם ב"ן: ראה מאורי אור אות א סעיף קמא. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תקלו. ורש"י.

מטבע הטוב להטיב: נסמן לעיל ע' תתמג.

מזה, אבל יש חסד שבא בקרירות ולא בהתגברו' כלל לפי שאין התענוג שבו מבחי' הג' כרשפי אש כו' אבל בחי' גבו' שבחסד בא מבחי' גבו' שבתענוג וכאשר בא להשפיע החסד הוא מתצמצם ברבוי חלקים ביותר. וכך הוא למעלה כמ"ש כי אמרתי עולם חסד יבנה שהוא חסד שבא בתגבורת התענוג העליון וע"כ בא לידי צמצום והתחלקות דוקא כנ"ל, והוא פ"י דאתה גבור לעולם אדני כנ"ל [הוא] מחי' מתים בטל העליון לבא בהגשמה למטה כו' מכלכל חיים בחסד בהתחלקות המזוונות וכן ירידת גשמי' וטל הדכל טעם א' הוא, והיינו ענין א' דאד' שממתיק ה"ג שיהי' מזה רבוי התחלקות החסדים כמו בכני חי ומזוני כנ"ל. ונמצא דבחי' גבו' שבחסד הוא בא מבחי' גבורה דע"י שהוא שרש תח"מ דהיינו מחמת רשפי אש התענוג נעשה בחי' גבו' שבחסד שיורד האור למטה מטה ביותר ובהתחלקות ביותר, וכידוע הכלל שכל הגבוה גבוה יותר יותר יוכל לצמצם א"ע ולהשפיע עד שירד שפעו וחסדו עד מדריגה התחתונה ביותר, וכמ"ש במ"א בפי' ארך אפים וגדל חסד דמפני שהוא א"א בחי' אריכות דאנפין בגדלות הפנימי' שלמעלה מן החכמה ע"כ יורד חסדו עד למטה מטה שזוהו הנק' וגדל חסד כאשר בא חסדו ברבוי חלקים ביותר שזוהו מורה על גדלות החסד בעצם כענין גדול אדונינו ורב [כח] כו' וכענין הללוהו כרוב גודלו כו' [כנ"ל בענין אר"כ, ומ"ש וגדל חסד ולא ורב חסד וכמ"ש ב"ג מדה"ר אל רחום ותנון א"א ורב חסד ומבואר במ"א בענין י"ג מדה"ר דמשה נמשך מלמעלה למטה שלזה א' רחום ותנון למט' ומ"ש דוד רחום ותנון' הוא מלמטה למעלה כמו שיהי' לעיל בימוהמ"ש ותח"מ כנ"ל שאין בו שינוי המהות [כלל] כנ"ל וד"ל).

וב[כל] זה יובן מ"ש המגביה[ני] לשבת המשפילי לראות כשמים ובארץ כו', [ו]י"ל תחלה פ"י זה שאו' מי כה' אלקינו המגביה[ני] לשבת כו' מהו שדקדק לומר כה' אלקינו [דוקא]. דהנה כתיב רם על כל גוים ה' על השמים כבודו דמשמע דעל כל גוים דוקא רם כרוממות והתנשאות ביותר לומר שעל השמים כבודו, לפי שאוה"ע משבחים אותו [בוה] שהוא רם עליהם לפי שאין

כי אמרתי עולם חסד יבנה: נסמן לעיל ע' איכב.
וכידוע הכלל שכל הגבוה: נסמן לעיל ע' תחס.

ארץ אפים וגדל חסד [ב]: (במקום וגדל חסד) ורב חסד. אבל ראה בסמוך בפנים: תהלים קמה. ה. ראה סידור כאן רלו. ב. שחרית נב, א. ומקבילו במאמרי אדה"י מארזל ע' שסט. ד"ה תנון ורחום דלקמו פמיה. גדול אדונינו. . הללוהו כרוב גודלו: ראה לעיל ע' תשעה וע' איכב.
וגדל חסד ולא ורב חסד. . אל רחום ותנון [ב] ליתא לחיבות רחום ותנון] א"א ורב חסד: תשא לד, ו. ראה ד"ה תנון ורחום ה' מכ"כ אדה"א פמ"ו (בכור 191 עט, א פרקים לח"מ. ואולי הוא המשך לספר פירוש המלות ז).

רחום ותנון. . רחום ותנון [ב]: תנון ורחום: ראה ד"ה תנון ורחום הנ"ל ספמ"א.

המגביהני לשבת המשפילי לראות. . מי כו' אלקינו: תהלים ק"ג, ה. ה.

רם על כל גוים ה': תהלים ק"ג, ד. ראה סידור כאן רלו. ב. מאמרי אדה"י פרישות התורה ח"א ע' רל. תק"ע ע' ד. פירוש המלות פקניד.

גילוי אור [ה]אלקי כמו [שהוא] למעלה נמצא אצלם למטה רק ע"י ריבוי צמצומי דשם אלקים עד מ"ח צירופי אחרונים שהוא שם בהסתר גמור ע"כ לדעתם הוא נמצא למעלה דוקא בגילוי אור יותר מכמו שהוא למטה, וזהו שם על כל גוים ה' שמרום בעיניהם ביותר עד שלדעתם א"א שיהי' שוכן למטה בגשמיות דד' יסודות ודצח"מ להשיג בהשגחה פרטי' על כל הברואים שלמטה ממש מצד עוצם רוממותו כו', אבל אנתנו עמו שנק' ה' אלקינו דוקא אנו משבחים אותו להיפוך בשבח גדול יותר שהן גבורותיו המורה על עוצם רוממות יותר במה שהוא יתברך שוכן למטה בעולם השפל כמו שהוא למעלה בעולם האצ"י ולמעלה מעלה כשורה, משום דלמעלה כלא חשיב ממש קמ"י עצמו' ממש כמו למטה [בעולם העשי'] בהשווא' א' עד שבחי' אצ"י ועשי' שוה ממש, כי לעצמו' רוממות האמיתי' כמו שהוא באמיתי' עצמותו ממש הכל כאין נגדו ואין לפניו בחי' מעלה ומטה כלל וא"כ בחי' רוחניו' וגשמיות שוין בחי' משפיע ומקבל עד רום המעלות וא"א לומר שעל השמים הרוחניו' כבודו יותר מבארץ הגשמי' אלא מכה"כ כמו בשמים ממש כשורה שאין השמים [ה]רוחניו' כלי מסוגל ברוחניו' יותר להיות מכון לשבתו מבארץ הגשמי' מאחר דרוחניו' וגשמיות שוין ממש לפניו, מצד שאין ענין רוחניות וגשמיות רק מצד ההשתלשלות כריבוי הצמצומי' מעילה לעלול כגיל בג' מדרג' דבייע שרפים וחיות ואופנים ומזלות שנמשך ע"י צמצום בחלק היוד' שבעליון כו', אבל מטעם הנ"ל שהצמצום אינו מסתיר לפניו כלל שאינו בא רק מצד כי חפץ חסד הוא השפיל לצמצם א"ע ברצון וחכ' ומדות דאצ"י כו' עד אותיות דמחדו"מ א"כ הרי שוה ומשוה מראש לסוף כא' ממש עד ששוכן למטה ממש כמו למעלה בלי שינוי כלל כמ"ש אני הוי' לא שנית מאחר שאפי' מח' הכללי' שנק' מקיף לד' עולמו' דאביע' כלא חשיב לגבי עצמותו ממש שזהו בחי' שמים בכלל כידוע בפי' השמים ושה"ש לא יכלכלוהו שהוא בחי' טה"ת וטה"ע כו', וראי' לזה ממש משמים הביט ה' ראה כו' ממכון שבתו השיגה על כל כו' הרי ידיעה כללי' דמח' א' הנ"ל עם ידיעה פרטי' על כל פרט שוין מפני שנמצא למטה כמו למעלה ממש כשורה והוא לפי [א]ין לפניו בחי' מעלה ומטה כלל וכמ"ש במ"א בפירוש אל ידיעות כו' שסובל ב' הדעות דד"ע וד"ת הנ"ל יחד מטעם זה. וזהו מ"ש מי

חיה צירופי אחרונים: נסמן לקמן ע' א"סא.

שויה חשיב מחש . . . ממש: ב"ח: ממש חשיב . . . ליתא.

בחלק היוד' שבנעליון: ראה לעיל ע' א"יא.

אני הוי' לא שנית: מלאכי ג. ה.

השמים ושה"ש לא יכלכלוהו . . . טה"ת וטה"ע: מלכים א, ח. כו. ועד"ן דברי המיס"ב ה' י"ח (ושם): יכלכלוך. אמנם כ"ה גם לקמן ע' א"סב. דרך חיים שער התפלה לט, ד. ראה לעיל ע' תשע. ושי"ן.

משמים הביט ה' . . . מנכון שבטו השיגה על כל: תהלים לג, יג. יד [ושם: אל, אבל כ"ה גם בשערי אורה שער התוכה ע' 96]. ראה לקמן ע' א"קמד.

בפי' אל דישוח . . . שסובל ב' הדעות: שמואל א ב, ג. ראה לעיל ע' תתקפח. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' רסב. ושי"ן. ח"כ ע' השצח. ושי"ן. במדבר ח"כ ע' תלב וע' תרכו. דברים ח"כ ע' תרג.

כהו' אלקינו דוקא המגביהי לשבת בתכלית הרוממות בעצמותו ממש ואז דוקא משפילי לראות בשמים וכארץ בשוה ממש לפי שמגביהי[ן] לשבת ע"כ מעלה ומטה דש"א בכלל שוין ממש ולא נמצא למעלה יותר מלמטה וכמ"ש הלא את השמי' ואת הארץ אני מלא בהשווא' א' ממש, וזהו היפוך השבת דרם על כל [גוים] כנ"ל וד"ל.

ובזה הענין יובן יותר בתוס' ביאור בטעם ושרש לענין הנ"ל במיתוק הגבו' בחסדים בענין אתה גבור כו' שירידת הצמצום הגדול עד למטה מטה כ"כ מורה על עוצם גודל חסדו למעלה כי חפץ חסד הוא בעצמו התעלה"פ כו', לפי שמבואר בענין הנ"ל המגביהי לשבת שמטעם זה משפילי לראות בשמים ובארץ בשוה ממש שוה ומשוה מראש לסוף בהשוואה א' ממש [כנ"ל] ע"כ יכול לצמצם א"ע כ"כ עד שיכול להגיע חסדו הפשוט שלמעלה גם למטה ממש כמו שהוא למעלה מעלה בשוה לפי ששוה ומשוה כו' עד [ש]חסד שלמטה בגשמי' הוא עושה אותו חסד העליון שלמעלה ממש בלי שנוי המהות כלל כנ"ל כפי' א"א וגדל חסד כמו שיהי' לעיל כו' וד"ל. אך עדיין י"ל בזה, דאם מטעם של עצם הרוממו' דמגביהי לשבת כו' שוין לפניו מעלה ומטה כנ"ל, א"כ מה זה שייך לענין החסד דוקא במה שיכול להגיע חסדו למטה כמו למעלה ממש [מאחר שנמצא למטה כמו למעלה ממש] בשמים וארץ בשוה ממש דסובל ב' דעות ד"ע וד"ת יחד כנ"ל א"כ זהו בכללות כל ההשתלשלות דע"ס דאבי"ע ולמה בחסד דוקא. אך הענין הוא דהטעם לזה עצמו ששוין לפניו מעלה ומטה גם אחר ההשתלשלות דעו"ע ע"י צמצום הראשון כו' הוא דוקא מצד בחי' החסד שהוא שרש ומקור הראשון לכל ההשתלשלות דקו"ח כו', דגם מה שמצמצם א"ע להיות לו רצון פשוט להאציל ולברוא כו' שהוא ע"י בחי' חפץ חסד שבעצמותו ממש וכמ"ש כי אמרתי עולם חסד יבנה וכנ"ל, וכחי' מדה דחסד מובדל במעלה מכל האורו' עליונים שהוא בחי' כולל הכל שאין שום ספי' ומדה נמשך רק ע"י החסד גם אור הרצון והתעלה"פ כו' וכמ"ש בזהר ע"פ מ"ש יומם יצוה ה'

הלא את השמי' ואת הארץ: ידמי כג, כד.

כי חפץ חסד הוא . . . התענוג [התענוג הפשוט]: מיכה ז, יח.

שויה (ש)חסד — עושה: ב"ח: ליתא.

שויה בשמים — ממש . . . זהו: ב"ח: משום . . . היז.

כי אמרתי עולם חסד יבנה: תהלים פט, ג.

וכמ"ש בזהר [ליתא] . . . יוסם יצוה . . . דאזיל . . . עננא דארון: תהלים מב, ט. ראה זהר אמור קג, א"ב.

בלק קצא, ב. וראה זהר בראשית מו, א: יומא קדמאה אזיל עם כולוה. עץ חיים שער (כה) דרושי הצלם דרוש

ב כלל ז ושערי מאמרי רשבי יתרו סח, ב: עטרת ראש דרוש לשי"ת מז, ב: יומם . . . דאזיל (וראה ע"ח שם סוף

כלל ח). מ"י עץ חיים שער (כה) הסוכות פ"א: סידור כאן רלו, ג: שחרית נב, ד: לקוטי תורה האזינו ע"ב, ב:

יומא דאזיל. שער מאמרי רשבי תרומה קלט, א: אמור קג, ב: יומא דכליל' לקוטי שיחות י"ט סלכו כרך ה ע'

174 בהערה וראה באור החמה לזהר אמור קג, ב: רמ"ז לזהר ר"ח רמז, א: מקדש מלך אורא א"א: יומא

דכליל' ניצוצי אורות לזהר אורא שם: יומא דאזיל.

חסדו יומם כפול דאזיל עם כולהו יומין דאצי' והוא בחי' עננא דאהרן שנאמר וענן ה' יומם כו', וע"כ הוא עצמו הטעם שיש בכח החסד לירד למטה מטה ביותר ולא ישונה מהותו כלל למטה מטה מכמו שהוא למעלה מעלה ממש בשוה, וכמ"ש בע"ח דאור החסד אינו מתעבה לעולם [כו'] שא"ז בבחי' הגבו' ולא בשאר מדה כו' ואפי' ברצון וחי' (שהרי אנו רואי' שגוי ומיעוט האור בצמצומי' רבים כמע"ב בהשתלשלות רבות כבי"ע שהוא בא מן החכ' ורצון עד סוף העשי' גשמי' וכמ"ש מה רבו מעשיך ה' כולם בחכמה עשית, והרי יש הפרש גדול בין חכ' ורצון הפועל התהוות אור השגו' נשמות בג"ע לחכ' שפועל ד"י ודצח"מ גשמי' כו', אבל אור החסד אינו מתעבה אורו כלל עד שמאיר אורו גם בחשך כמו באור, שאין החכ' מאיר בחושך המסתיר האור שהחכמה נק' אור ואין החשך מסתיר לאור החסד כלל מאחר שאין אורו מתעבה כלל וד"ל).

ולחבין ביאור דבר זה הנה בחי' אור החסד מאיר כהשווא' א' בכל מקום
 שהוא אע"פ שיורד ממדה למדה היפוכה, כמו גם במדת הגבו' שנק' חסד שבגבו', וכידוע [בע"ח] בענין ה"ח כוללי' דהיינו חסד שבחסד חסד שבגבורה וחסד שבת"ת כו' עד חסד שבהוד, והנה אותה הארה [שכ] חסד שבהוד הוא עצמו אותו אור החסד שבחסד ולא נשתנה מהותו כלל [כו] כירידתו בהוד, וגם בהיותה בבחי' הדין וגבו' היפוכה וגם בעצם ירידת החסד אף במחזורי' אין בו שינוי כלל מכמו שהוא ברצון ומקור הרצון כו', והטעם הוא לפי ששאר המדות זולת אור החסד באי' בהשתלשלות עו"ע בצמצומי' שבהכרח יצומצם האור מעט מעט וישתנה מהותו לגמרי, כמו גם אור הרצון שמצמצם א"ע בשכל וטעם ונתמעט אורו ויורד [עוד] ומתצמצם למדו' וממדו' למחזורי' עד שהרצון שבמעשה מועט אורו ביותר ובשינוי המהות לגמרי (וכן החכ' ומדות כו' כנ"ל) במע"ב, אבל בחי' החסד אע"פ שגם הוא נחשב מן המדו' וראשי' המדו' הוא החסד כידוע מ"מ ברש"ע עצם מהותו הוא ענין ירידה והמשכה מבחי' העצמו' הפשוט בכלליו, כמו איש

וענן ה' יומם: בהעלותך י' לך (בדילוג). בזה אמר ק"ב מובא כי ענן ה' עליהם יומם. ובהערה שם נסמך שבחומש וענן.

וכמ"ש בע"ח דאור החסד אינו מתעבה: וכ"ה בשם הע"ח בפסקא הבאה. אמרי' בינה שער התפילין (בהוצאת קה"ת תשמ"ה) קמ"ב, ג. וראה הנסמן שם. מאמרי אדה"א במדבר ח"ב (ע' תקי"ז) ע' תתח.

ואפי' ברצון וחי' (שהרי): [אפי' . . . שהרי.

מה רבו מעשיך . . . עשית: תהלים קד, כד.

שורה אורו — כמו . . . בחושך: ב' ליתא. וכנראה נשמט מפני תיבות הדומות: בחשך . . . בחושך.

שהחכ' נק' אור: כסדרו שער חנוכה ע' עדר: בזה. ראה מאמרי אדה"א פרשיות התורה ח"ב ע' תשס"ו וכתנסמן לשם. אמרי' בינה הנ"ל קכו, ב. ושי"ג.

וכידוע (בע"ח): ראה לעיל הערה ד"ה: וכמ"ש בזה.

שורה המהות — כנ"ל) במע"ב: בח: כנ"ל במע"ב).

וראשי' המדו' הוא החסד: ראה מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' שסו.

החסד בטבעו להתחסד איז רק מה שמניח א"ע להשפיע מכל אשר לו יהי מ[נה] שיהי ואין הפרש כלל בין מה שמטיב חסדו להשפיע חכמה או להשפיע לחם גשמי רק שחסד זה מלוּבש בשפע החכ' הרוחני' וחסד זה בא בגשמי' ואיז שינוי כלל לגבי עצם טוב חסדו שהוא רק שירוד מעצמותו כו' (ואע"פ שגוף השפע חסד יש בו שנוי המהות לא נשתנה ע"ז אור החסד בעצמו כלל וכלל), וראי' לזה ממה שיש בטבע כל עילה חשק להשפיע לעלול המקבל שטבע זו הוא מבחי' החסד וטוב שווה הוא בכל משפיע אע"פ שיש בזה חלוקי מדרגו' רבות מעליון לתחתון כמו השפע מרצון לשכל הוא ע"י בחינת החסד שמטה הרצון לירד ולימשך בשכל וטעם לרצון וכן מה שנמשך הרצון עצמו מבעה"רצ בא ע"י החסד עצמו שבעצמו הנפש לירד ולהתצמצם ברצון וכן משכל למדות וממדה למדה עד מח' בדבור ומדבור למעשה שנעשה כרצונו אע"פ שהרצון נתמעט אורו כניל אבל בחי' החסד שמחמתו נעשה הרצון הוא עצמו הבא ברצון בסוף מעשה, וא"כ מובן שכל השתלשלות עו"ע ממקור הרצון עד סוף מעשה איז שינוי כלל בבחי' החסד שבא בפר"מ מכמו שהוא למעלה להיותו מקור להטי"י הרצון ותענוג כו'. וז"ש בע"ח דאין אור החסד מתעבה כו' שהכונה שלא ישונה מהותו כלל גם בהתלבשותו בלבושים שונים בירידתו מטה מטה ביותר, וגם בהיותו במדה"ד היפוכו שנק' חסד שבגבו' שהוא חסד המלוּבש ונעלם כדון ביטורים של אהבה כמ"ש אשרי הגבו' כו' לא יחשיך אור החסד הזה במנגדו שהוא היסורי' והדיני' (וגם בגבו' קשות שנק' רצועא לאלקאה מאיר בו אור חסד בעולם ולא יחשיך אורו כלל, והוא מצד שרשו בעצמו' אור החסד הפשוט הנ"ל שמאיר גם בחשך כמו באור דקמ' כחשכה כאורה כו', משא"כ אור הגבו' עליונה אע"פ שבא מצד בחי' הרוממו' והתנשאו' כמלך שמרומם ביותר שאימתו גדולה לענוש וכמו וסביבו נשערה מאד עכ"פ בירידתו למטה נעשה בחי' דינין קשי' דקליפו' שנק' נגעי בני"א (וגם נחשך אורו ונתמעט כשירוד כח הדין בשכל ומדות ומח' ודבור עד שבמעשה יוכל להבטל ולהמתיק בחסדו' כו' וכמו הגחלים שביד גבריאל שנצטננו וכמו וינחם ה' על הרעה, והוא היפוך ענין הנ"ל), ואע"פ שבחי' הצמצום נק' גבו' שבחסד שאין הצמצומי' דעו"ע מחשיך אור החסד כלל זהו דוקא בבחי' גבו' שבחסד ששרשו הוא בבחי' החסד הפשוט ולא בבחי' הגבו' עצמו שהוא בבחי' הצמצום מצ"ע שהולך ומתמעט כניל וד"ל. וע"כ כל המתקו' הגבו' הוא ע"י בחי' החסד דוקא והוא בבחי' חסד שבגבו' שנכלל בבחי' גבו' שבחסד כידוע.

שור' ברצון – בדבור: ד' דבור.

כמי'ש אשרי הגבו': תהלים צד, יב. ראה לעיל בחיב פ' תצא ע' תריד. ושינ.

רצועא לאלקאה: ראה זתר בהקדמה יא, ב.

וסביבו נשערה מאד: תהלים נ, ג.

הגחלים שביד גבריאל שנצטננו: ראה ויקרא רבא פכ"ז, ח ובמתנת כהונה שם. איכה רבא פ"א, מא.

מאמרי אדמו"ר ענינים ס"ע שמב ואל"ך. מאמרי אדמו"ר במדבר ח"ב ע' תתיב.

וינחם ה' על הרעה: תשא לב, יד.

והענין הוא כמ"ש יומם יצוה ה' חסדו, פי' יומם כפול להיות בחי' אור תמידי שהוא בעצמו' ממש ע"כ גם בהיותו יורד למטה מטה ביותר לא ישונה אורו כלל כנ"ל הטעם מאחר שגם מה שעלה ברצון ותעה"פ להאציל בא ג"כ ע"י בחי' אור החסד שבעצמו' (שהוא בחי' גלוי אור העצמו') כמו שהוא, והוא מה שיכול לצמצם א"ע עד למטה מטה עד אין תכלית כו' שלמעלה מבחי' אור המאיר וע"כ גם בחשך יאיר והוא מפני שהוא למעלה גם מבחי' חושך ואור הראשון דהיינו [ב] בחי' טה"ע עצמו כמו ביוכ"פ שמעין עוה"ב שזדונות נעשו כזכיות כמ"ש לפני הוי' תטהרו בטה"ע, והוא העוה"ב שלא יסתיר צמצום הראשון כלל ויהי' גילוי אור עצמו' אא"ס [ב"ה] למטה כמו למעלה בעצמותו ממש וכמ"ש הנה אלקיננו זה כידוע, והי' מעין זה בעוה"ז באבות שהטעימו מעין עוה"ב ע"כ הי' ברכה העליונה הרוחני' דחסד העצמי גם בגשמי' כמו שהוא למעלה ממש באין שינוי [כלל] וכלל, וכמו לע"ל שלא יהי' שינוי בין רוחניות לגשמיות ממש, והי' מעין זה בכל ר"ה וי"כ דוקא כמ"ש להנחיל אוהבי יש יש ממש, והוא מטעם הנ"ל בענין המגביהו לשבת המשפילי כו' שמובדל ומרומם מבחי' מעלה ומטה ע"כ מאיר למטה כמו למעלה ממש, ואע"פ שבסדר ההשתלשלות דקו"ח יש בחי' מעלה ומטה דוקא כנ"ל ברצון וחכמה דמע"ב שנתמעט אורם כו', אך זהו ענין מיתוק הגבו' וצמצומי' דהשתלשלות דאבי"ע ע"י בחי' החסד הראשון דוקא שמחמתו ירד מעצמותו להיות רצון ותעה"פ להאצי' כו' שיאיר למטה כמו למעלה ממש, וע"כ באור החסד הראשון שבעצמו' ממש תלוי כל מיתוק הגבו' וצמצומי' מראש דקו"ח עד סוף העשי' להיות שוה מעומ"ט ממש. וזהו ענין א' דאד' שהוא בחינת פלא העליון מקור החסד' שממתיק לדין דמל' שהוא מצד שרשם בחסד שבעצמו' ממש ששוה למטה כמו למעלה, והוא כללות ענין ר"ה כמ"ש זה היום תחלת מעשיך שנמשך מחסד העצמו' להתצמצם ברצון כו' זכרון ליום ראשון דבחי' חפץ חסד כו', וביו"ב יורד אור רב חסד הזה להיות מקור ל"ג מדה"ר להאיר למטה ממש כמו בעוה"ב כנ"ל וד"ל.

והנה בחי' מיתוק הדין והצמצום [ישנו] גם למטה מטה בדרך פרט בכל נברא ונברא שבא האור מבחי' פלא העליון שמאיר ממקור החסדים העליונים הנ"ל עד גם היותר אחרוני' שהן ע"ש דנוג"ה כו'. דהנה כל נברא

יומם יצוה ה' חסדו . . . יומם כפול: נסמו לעיל ע' אלה.

ביוכ"פ שמעין עוה"ב: נסמו לעיל ע' תשמו.

ביוכ"פ . . . שזדונות נעשו כזכיות: ראה יומא פו, ב. לעיל בחי' פ' דברים ע' ז. ושי.

לפני הוי' תטהרו בטה"ע: אחרי טו, ל. ראה תורת חיים תולדות כ, ד. לעיל פ' דברים שם ע' עד. לקמן ע'

א"כ.

הנה אלקיננו זה: ישע"י כה, ט.

באבות שהטעימו מעין עוה"ב: נסמו לעיל ע' תחצט.

שרה לעיל — שינוי [הפרש] . . . והי' [בח: ויש] להנחיל אוהבי יש [בח: ליתא]: משלי ה, כא.

זה היום תחלת מעשיך: תפלת מוסף לר"ה.

ונברא יש לו שכל והשגה מצומצמ' באלקו' שמחמתו יתפעל בבחי' ביטול העצמו' כרפ"י וחיות ואופני' נג' מיני צמצומים במחדו"מ שבג' עולמות ב"ע, ואם ה"י האור האלקי אור חסד עליון הנ"ל ביותר מכפי הצמצום היו מתבטלי' לגמרי כענין הושיט כו', רק באמרום שירה בכל יום יאיר אור החסד הזה במדה להיות בהם בחי' הביטול הזה כמו מדי חדש ושבת יבא כ"ב להשתחוות לפני הוי' בעליו' העולמות בקבעומ"ש שהן ג"פ הבו דג' מדרגות מלאכים דבי"ע שעול"י מעש"י ליצי' כו', אבל ברוב העיתים הן בבחי' יש נפרד כפי ערך הצמצום שבאותו עולם המסתיר אור אלקי, עד שבע"ש דנוגה דעש"י מוסתר לגמרי ע"כ יוכלו להיות בבחי' פרוד גמור כשר של אדום וישמעאל כו'. אך בחי' מיתוק הצמצום היותר אחרון דע"ש הוא ע"י גלוי אור החסד כנ"ל שיכול להאיר גם למטה ביותר כמו למעלה עד שלא יסתיר גם הצמצום היותר אחרון שנגופי' דמלאכי' דעש"י שמורכבי' מאמ"ר גשמי"י שברוחניות החיות ואופנים כו' שהן הגלגלים ומזלות שיבא גם בהם בחי' הביטול והיראה, וזהו בר"ה דוקא שיפקוד ה' על צבא המרום כו' ועל מלכי האדמה כו' להשפיל ולהרים כו' כמ"ש אתה זוכר מעשה עולם ופקד כל יצורי קדם כו', אבל בשאר השנה יש בחי' ממוצע המאיר בכל העולמות עד ע"ש דנוגה שיהי' בו מזג נכון לא צמצום לגמרי ולא גלוי אור אלקי יותר מכפי המדה שיכול להיות יש ובטל לאין כידוע, משא"כ בר"ה מגיע אור החסד הראשון לכל העולמות עד סוף העש"י שהוא ענין אור פלא העליון להמתיק גם לבחי' גבו' היותר שפלים להיותו בא מצעם הרוממות דחסד העצמי ממש ששוה ומשווה רו"ס גדול וקטן כו', ולכך נק' יומם שאין אורו מתעבה למטה מטה כמו שהוא למעלה לפי ש[אינו] בבחי' מעומ"ט כלל כנ"ל במשפילי לראות כו' ו[כפ"י] א"א וגדל חס"ד כו'. והוא ענין מ"ש עלה אלקים כל' הצמצומי' דשם אלקים כתרועה למעלה שנמתק ע"י הח"ע הנ"ל, וזהו הוי' בקול שופר שמאיר ונמשך למטה מטה כמו למעלה ממש, וכמו שהי' במ"ת וכן לעיל שיתקע בשופר גדול כו' וד"ל.

וזהו אדני שפתי תפתח כו'. דהנה מבואר למעלה בפ"י קול דא"ח ומלך עולם שהוא בחי' התפשטו' קול העליון בחיצוני' אחר צמצום הא'

כענין הושיט: ראה לעיל ע' אי"ב.

מדי חודש ושבת יבא כי"ב (כל בשר): ישע"י סו, כג.

בקבעומ"ש [כ"ב]: כבשי"ש = בקבלת שבת.

ג"פ הבו: אהלים כט, אי"ב. ראה פרי עץ חיים שער (יח) השבת פ"ח. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תתפא.

ושי"ן דברים ח"ב ע' ת.

שבגופי' דמלאכי' דעש"י שמורכבי' מאמ"ר [מאש מים רוח]: ראה לעיל ע' תתק.

אחה זוכר מעשה עולם: ברכת זכרונות מוסף לרי"ה.

רו"ט: ראש וסוף.

עלה אלקים . . בתרועה . . הח"ע [החסד עליון]: נסמן לעיל ע' אלא.

לעיל שיתקע בשופר גדול: נסמן לעיל ע' תשצג.

אדני שפתי תפתח [ח]: ליתא: נסמן לעיל בריש המאמר.

דקול הפנימי לבא בהתחלקות אותיות הדבור שמוזה מקבלים המלאכים דבי"ע כו' ע"י צמצום הב' לחלק הקול החיצוני לחלקים כו'. אך הנה כ"ז בהתהוות המלאכים דוקא שהמה מתהו' מרוח פיו ית' וכמ"ש וברוח פיו כל צבאם שהוא מקול הגל לב האדה"ע שבא בהבל הפה בה' מוצאות הדבור כני"ל באריכות שכל מלאך יש לו צירוף מיוחד כו', אבל הנשמות אע"פ שגם הן באו בהשתלשלות דבי"ע כמ"ש לכבודי בראתי יצרתיו כו' וכמו שאו' אתה בראת יצרת נפחת בי כו' עכ"ז מקור שרשם האמיתי בא מלמעלה מקול ודבור ד"מ הג"ל שהרי נק' אדם בצלמו כדמותו ממש כו' (והוא מבחי' ז"נ בפנימי' דהיינו מבחי' אור זרוע לצ"ע בחי' יסוד ז"א במל' דאצי' שנק' אוצר הנשמות שכל הנשמות שם בבחי' עיבור ט"ח כו'). וזהו ענין סמיכת גאולה לתפלה שזהו ענין יחוד ז"נ בהיכל ק"ק דבריאה (שהוא שילוב הוי' באד' ואד' בהוי' כמ"ש במ"א) שהוא [ענין] עליית המל' שרש כנסי' להתייחד בז"א דאצי' כו'. ויובן זה דרך פרט בכל ניצוץ מישראל שנבסמכת גאולה לתפלה הוא מקרב ומדבק לעצמו' אור נשמתו דבחינת יחידה שלמעלה מהתפעלות הרצון למקור חוצבם בבחי' מל' דאצי' (שנק' אם הבנים) אחר בחי' התדבקות רוחא ברוחא שהוא היכל הרצון שבאמת ויציב (כמ"ש [במ"א] בענין חצר הפנימי' וחצר החיצוני וענין שרביט הזהב). והוא [ענין] שם אד' כמו שהוא בבחי' אצי' דהיינו שנכללת ונדבקת נפשו ורוחו ונשמתו בשם אד' להיות בחי' כלי בית קיבול לקבל האור ושפע הפנימי' דבחי' ז"א דאצי' שהוא אור זרוע לצ"ע עם בחי' המל' עצמה כידוע בכלל' הכוונות דש"ע בג"ר כו', וכך הוא בכללות נש"י, והוא היפוך ענין האור ושפע אלקי' דמל' כמלאכי' דבי"ע שיורד קול העליון [בבחי' חיצונית לבד וכמ"ש אד' כס דוקא לבוא באותיות הדבור וע"כ האופנים וחיות הקדש ברעש גדול, אבל הנשמות עולים למעלה מבחי' הקול' ודבור העליון] והוא בבחי' הפנימי' הקול כמו שהוא קודם שמצמצם א"ע שנק' קלא פנימאה דלא משתמע בדבור כלל.

וברוח פיו כל צבאם . . . האדה"ע [האדם העליון]: ראה לעיל ע' אית.

לכבודי בראתי יצרתיו: נסמן לעיל ע' תתטו.

אחה בראת יצרת נפחת בי: ראה ברכת אלקי נשמה.

ד"מ [ד"יד מאמרות] . . . אדם בצלמו כדמותו . . . מבחי' ז"נ: בראשית א, כרכו. ראה לעיל ע'

תשנד.

אור זרוע לצ"ע . . . כמל' . . . אוצר הנשמות: ראה לעיל שם.

סמיכת גאולה לתפלה . . . יחוד ז"נ בהיכל ק"ק דבריאה: ראה ברכות ט, ב. זהו חיי שרה קלב, ב. תרומה

קכח, ב. פרי עץ חיים שער (ח) הקיש פכ"ט. לעיל בח"א פ' דברים ע' יב ובהגמטן שם. ח"ב פ' ראה ע' תז.

בהערה שלאח"ז.

שילוב הוי' באד' ואד' בהוי': נסמן לעיל ע' א"י.

כנסי' . . . דאצי' [ח]: כללות נש"י . . . ב: דצי"א, אבל בשאר הכתי' הוא כבפנים.

חצר הפנימי' . . . החיצוני . . . שרביט הזהב: ראה לעיל בח"ב פ' ראה ע' תה ואילך. ע' תז.

אד' בס: ראה לעיל ע' אכה.

וזהו שרש ענין התפלה שהוא בחשאי ולחש דוקא היפוך הרעש ואש דמלאכי' וכמ"ש ואחרי הרעש אש כו' קול דממה דקה [דוקא] משום דתמן קאתי מלכא ממש (כמו ותקרב אסתר ותגע כו'), וז"ש בחנה שפתי' נעות וקולה לא ישמע כלל, וע"כ המשמיע קולו בתפלתו הוא מקטני אמנה כו' לפי שהוא בבחי' ביטול הדבור והתכללותו למעלה בפנימית הלב כמו העומד לפני המלך ממש שא"י לדבר כלל דהיינו שאין יכול לבוין הכוונה ושכל איך לדבר שנמצא אין רצון ובחירה כלל בדבור שלו וכמו אין מלה בלשוני כו', ולא כמו שאדם מדבר בחשאי ושפתיו מרחשין ע"פ עומק הכוונה שבשכלו כאשר טרוד בעומק איזה עיון שכל וסברא דגם שבדבור זה ג"כ אין בחירה ורצון רק ידבר ממילא לפי אופן המכוון בהשכלתו ע"כ הדבור בא ע"פ איזה כוונה שבמוח ע"כ רק שהדבור נעשה ממילא כו', אבל הדבור דתפלה הוא כמו המתבטל לגמרי לפני המלך שא"י לדבר כלל, ומה שמדבר אין מכה עצמו כלל וכלל רק ע"פ [מה] שפותחין לו את הדבור וכמ"ש [אד'] שפתי תפתח כו' אתה [תפתח] כי לא יוכל לפתוח הדבור מעצמו מפני עוצם הכיטול מכל וכל, וכמו אין מלה בלשוני כו', וא"כ מה שמדבר בחשאי ע"כ הוא מכה העליון דמשפיע דוקא, וז"ש אד' שפתי תפתח כו'. והענין הוא דלאחר בחי' הביטול והתכללות דנשמה במקורה במל' דאצי' עצמה לקבל מפנימ' דזיא כניל נפסק בחי' הדבור לגמרי והוא בבחי' קלא פנימאה הנ"ל, אך אח"כ חוזר ויורד האור מעצמו' אור האצי' דזיא לפתוח בחי' הדבור דמל', והוא בא דוקא מבחי' פנימ' הכתר שהוא בחי' א' דאד' שהוא בחי' פלא העליון הממתיק לבחי' דין דמל' להאיר כמו שהוא למעלה ממש כניל באריכות שזוהו ענין ר"ה בכלל.

והענין הוא דאותו אור התענוג הפנימי שבעצמו' כדי שיהי' לו דירה בכני' בתו"מ שמחמתו צמצם א"ע להתהוות נשי' מבחי' פנימ' האור דחוי"ב (כו' ו) הוא שנתגלה בש"ע בהעלאו' נשי' [במל'], ולזה אר' אדני' שפתי תפתח לבחי' הדבור (כמו שהוא בשרשו בבחי' רוח ממללא העצמי' כו') דהיינו שבחי' אד' זה יהי' בו [בחי'] המיתוק דבחי' הדין וצמצום ע"י הא' דפלא העליון מבחי' פנימ' התענוג שבעצמו' ממש (וכמ"ש למעלה באריכות

תפלה . . . בחשאי ובלחש: ראה שו"ע אדהיו הלי תפלה סק"א סיב. ראה לעיל ע' תשסו.
 ואחרי [ת]: ואחרי [הרעש אש . . . דתמן קאתי מלכא: מלכ"ס"א יט, יב. ראה זהר (רע"א מהימנא) מינחס רכג, ב. קתני זהר בהקדמה ג, ב. לעיל בחי'ב שם ע' תו. ושי"ן.
 ותקרב אסתר ותגע: אסתר ה, ב. לעיל בחי'ב שם ריש ע' תח.
 שפתי' נעות וקולה לא ישמע: שמואל"א א, יג.
 המשמיע קולו בתפלתו: ראה לעיל ע' תשסו.
 אין מלה בלשוני: תהלים קלט, ד. ראה מאמרי אדה"א ויקרא חי'ב ע' תרנט. במדבר חי'ב ע' תשמט. דברים שם ע' תו.
 ולא כמו שאדם מדבר בחשאי: ראה סידור כאן רלו, ד. מאמרי אדה"א ויקרא שם.

לענין בנין המל' שיהי' נמשך הרצון ותענוג במדת המל' ממקור כל התענוגים שמוה יהי' כתר מל' ויתפשט אח"כ בעולמות כו' והוא ע"י י"פ דמל' כו' דסומ"ע דנש"י בקעומ"ש עבמח"ת [כו'] ולפי אופן המיתוק הזה ממקור התענוג וחסד עליון הנ"ל כך יהי' אופן התחלקות אותיות הדבור במל' משום דלפי"ע התענוג הנעלם הפנימי הזה שעבמח"ת הוא שצמצם אי"ע לבא בהתחלקו' הדבור. אך זהו הכל בבחי' הפנימי' והעצמו' של כנ"ל שלמעלה מקול וצמצום דקול ודבור דמלאכים (כמו שהי' במ"ת שנגלה פנימי' רצה"ע בקול ודבור כנ"ל). וי"ש שפתי תפתח, אתה תפתח אופן התחלקות הדבור בה' מוצאות הפה שהן ה"ג המחלקו' הדבור באיזה אופן שתראה אתה דוקא מפני שאין מלה בלשוני להיות התחלקות זו בכח הדבור מצ"ע קול להיות שגם הרצון נתבטל וכ"ש הכוונה שבשכל כנ"ל אלא אין זה תלוי כלל באלף דפלא העליון שהוא הממתיק ה"ג למטה כו' כי הדבור דתפלה הוא בתלית הביטול מעצמותו לגמרי כנ"ל רק כמו [ו]אשים דברי כפי"ד כו', וזהו שפתי תפתח כו' שאין הדבור מתנהג רק ע"פ אופן דא' דאד' לבד וד"ל.

ואח"כ אוי ופי יגיד התלך, פי' בהיות ששם אדני שהוא א' דאד' הממתיק לבחי' דין דמל' שפתי תפתח להיות התחלקות הדבור בה' מוצאות הפה העליון הנה זהו בבחי' חכמה דא' כמו שנמשך מאין ליש מפנימי' ועצמו' דתענוג ורצון שבחכמה שנק' פלא שהוא פלאו' דחכ' עכ"פ ולזה אוי' שפתי תפתח [דפתח] בחכ' כידוע והוא גילוי ההעלם אך שלא בא מכח עצמו רק אתה שפתי תפתח כנ"ל (וטעם שפתיחה זו [הוא] בשפתיים דוקא לפי שכללוי' ה' מוצאו' נגמרי' בפה שהן השפתיים כמ"ש וקבען בפה כמ"ש הלשון חותך והפה גומר), והיינו ברה"ה דוקא שנבנה בנין המל' באותיות הדבור מלמעלה, אבל בחכ' עולה המל' בכתר דאלף הנ"ל דהיינו בבחי' קול פשוט בפנימית הלב כמו שהוא טרם שמתחלק לה' מוצאות הפה ע"י תקיעת שופר דרה"ה שעלה אלקים בתרועה [כו'] הוי' בקול שופר [כו'] אז נק' פי שהוא

י"פ . . דסומ"ע: יריד פסוקים . . דסוף מעשה.

שריה לבא — אך . . מקול וצמצום . . (כמו: **בח**: אך) . . מצמצום . . וכמו.

(חאשים דברי כפי"ד: ישע"י נא, טו.

[דפתח] בחכ': באור התורה ואתחנן ע' שעט: כמ"ש בפע"ח ש' [ט] העמידה פיי"ט וע' בפרד"ס ש' [בח] הנקודים [כנצ"ל]: הנקודות. פיה ד"ה ועבר הקמץ] . . כתב ולפעמים יתייחס הפתח אל החכ' וע' כוח"א תולדות דקמיה סע"א . . משמע ודאי פתח הוא בחכ". ועי"ש. ראה תקוני זוהר תטי"ט קכט, ב. סידור שע"י הק"ש פה, סע"ג ומקבילו במאמרי אדה"ז תקס"ז ע' כג. ובארוכה אמרי בינה פתח השער ת, סע"ב. מאמרי אדה"א תקס"ב ח"ב ע' שטא ואילך. תקס"ז ע' רה ומקבילו בתורה ארי יתרו טו, ד. מארז"ל ע' יד. מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תלו.

וקבען בפה . . הלשון חותך והפה גומר: נסמן לעיל ע' תתק . . ראה ברכות סא, סע"א.

שריה מלמעלה — בחכ': **בח**: כיו"כ. וראה בסמך הערה ד"ה: שריה התלך.

מקור הה' מוצאות דפיה כמו כי פי המדבר כו' (כמ"ש במ"א בענין וקצרו לפי חסד [כו'] בןכחי' זכר משפיע לפה דנוק. והוא מ"ש ופי יגיד תהלתך, פי' יגיד ימשיך לבחי' קול פשוט ועצמי הנ"ל מלמעלה למטה בה' מוצאות הפה אחר ששם אד' עושה לה"ג המחלקי הקול לחלקי, שז"ש שפתי תפתח כו' וזהו רק מקור לגלוי האור שבא בדבור לבד והוא כמו שירות ותשבחו' דמלאכי' ונשמות שאו' בפה שהוא בא גי'כ ע"י מיתוק דא' דאד' הנ"ל, אבל מ"ש ופי יגיד תהלתך היינו שממשיך לתהלה דבחי' כתר מל' דא' עצמו וכמו ותהלתי אחטם כו', וכידוע בענין תהלה לדוד כו' שהוא בעצמו ופנימי' הכתר שלא יגיע שם השבח שע"י השגה דחכ' כלל כי הוא למעלה מן החכמה, והוא בחי' קול פשוט שבפנימי' שא"א לבא בדבור וכמו במית' במ"ש והאלקי' יעננו בקול כו' בקול שופר כו' והוא קול גדול כו', ועכ"ז יגיד תהלתך, והוא בחי' ע"י תקיעת שופר בקול פשוט, רק ברי"ה הוא התחלת עלי' דמל' עד יריכ' שהוא בחי' כתר שבכתר (וכמ"ש במ"א ע"פ כי כארץ תוציא כו' כן יצמיח צדקה ותהלה צדקה ברי"ה [בבנין המל']) ותהלה ביו"כ בפנימי' הכתר כו' וד"ל).

והנה' פי' זה דאד' שפתי תפתח כו' אע"פ שאו' אותו בכ"י ויום קודם ש"ע הוא עולה בסגנון א' עם כוונות דרי"ה, ואע"פ שברי"ה הוא עיקר [זמן] בנין המל', זהו דרך כלל לכללות בנין המל' בני"א והוא בבחי' ראש וגלגלתא דנוק' שכולל כל שס"ה יום כמו שהראש כולל לכל האברי' כידוע בטעם שנק' ראש השנה שהוא כמו הראש שנכללים בו חיות כל האברי', אבל בכל יום יש בנין המל' רק שהוא בדרך פרט כי ע"י אתעדלית בקעומ"ש שלימה בפנימי' מצוררים אתעדל"ע להיות בחי' כתר מל' שהוא א' דאד' הממתיק כו' כני"ל רק שהוא בחי' הכתר דמל' הבא בדרך פרט בע"ס או"כ וברי"ה נמשך בחינת הכתר הכללי דמל' על כל השס"ה יום שע"ז נמשך בכל יום מאור הכתר בכל קומ' בנין המל' בדרך פרט, וכידוע בכללות הכוונות דש"ע דמ"ש אד' שפתי תפתח כו' קודם ג"ר דש"ע שהוא להמשיך לפנימית הכתר שיחולק לגי' קוין שהן חג"ת דג"ר שתקנו אבות אברהם יצחק ויעקב

כי פי המדבר: יגש מה' יב.

וקצרו כפי חסד: מסמן לעיל ע' תתקנ. ראה סה"מ תקסי"ב ח"א ע' לר. פירוש המלות עא. סע"ג.

שריה חיש — מל' [כח]: ליתא. . . . וההלתי אחטם: ישע"י מ"ט.

תהלה לדוד: תהלים קמה, א. ראה פירוש המלות רפסיס.

והאלקי' יעננו בקול: יתרו י"ט, י"ט. ובאור החיים שם.

שריה תהלתך — בחכ: בח: ביו"כ.

וכמ"ש במ"א ע"פ כי כארץ: ראה ד"ה זה לעיל ע' תתצח ובהנסמן שם.

שריה ותנה — פ"י . . . תפתח: בח: פסוק . . . ליתא.

בבי"א: בבת אחת.

בטעם שנק' ראש השנה: ראה ליקוטי תורה תבוא מא, ג. עשרת ראש בתחלתו. לעיל ע' תתג וע' תתקטע.

ג"ר דש"ע . . . אברהם יצחק ויעקב: ראה לעיל ע' איכח הערה ד"ה: דאחה. באורי' ההור — להציץ —

במדבר ח"א ע' תנו. אור התורה (יהל אור) תהלים ע' קיא.

כמיש אלקי אברהם כו', וג' תפלות בכל יום הן בדרך פרט וכללות הן ג' מועדי הוי' שהן ג' קוין דהג'ת דאצ'י [בכלל], ועיכ א"א י"ב אמצעות בשבת ויו"ט שהן שאלת צרכי שנמשך חיי שעה ברפאינו [ו]ברך עלינו כו' לפי שע"י ג'ר דשבת ויו"ט נמשך כח ועזו לכל יום להיות נמשך מג'ר דש"ע בג' תפלות ב"ב אמצע"י להמשיך חיי שעה בכלל המאיר אל הפרט וכידוע דשבת הוא [כ]כחי מוחין דאבא שמשם יומשך הברכה לו' יומין דחול ויו"ט במוחין דאימא שכוללי' לוי"ט דז"א שיו"רדי' להמשיך בכריעה בברוך כו'. ועד"ז יובן ג"כ בענין ההפרש בין ר"ה לשאר השנה דכללות דג'ר דש"ע בכל השנה נכללו בכלל א' דג'ר דתפלת ר"ה להיותו כולל כל בנין המל' דכל השנה כמו הראש כניל, וא"כ יובן ממילא דגם בענין הארת אור פנימ' [ה]כתר דא' דאד' כו' שקודם ג'ר הוא בר"ה בכללות הכל ובכל יום נמשך דרך פרט כמו שנמשך דרך פרט בכל ג'ר שבכל יום מג'ר דש"ע דשבת ויו"ט [ולפ"ז נמשך בר"ה תחלה לג' מועדי' ולכל שבת ומהו נמשך [ל]כל יום וג' המועדי' הן מניסן עד תשרי כו', אך ידוע שו' חדשים מתשרי עד ניסן הן דבחי' דכורא ואחי"כ נמשך לנוק' שהן ר"ח דמניסן עד תשרי שהוא מ"ד דבניסן נברא העולם והו' בג' מועדי' כו']. ועכ"פ מוכן מכ"ז בכללות כל ג'ר דש"ע דתפילת כל השנה נכללו בג'ר דתפלת ר"ה לפי שהוא כללות כל הבנין דמל' מטעם הניל, ובכל יום נחלק לפרט א' בג'ר דתפלת ש"ע שבאוחו יום וא"כ הרי נבנה בנין המל' בכל יום בפרט באמרנו אד' שפתי תפתח כו', אך זה בא מפני שבר"ה נבנה כל בנין המל' בכלל על כל השנה, ולפ"ז עיקר ענין פסוק זה דאד' הוא בר"ה בכללות הבנין דמל' דוקא ומריה נמשך לכל יום ויום שבכל השנה ודל'.

ולהבין זה בתוספת ביאור למה בר"ה דוקא עיקר בנין המל' בכללות
ודוקא במ"ש אד' שפתי כו' שפסוק זה יתפרש דרך כלל דוקא
כניל, הנה ידוע דבכ"ה באלול נברא העולם והאדם שהוא נברא ביום הוי"ו

וג' תפלות . . . ג' מועדי הוי': ראה ד"ה וידבר . . . צו וביאורו בסידור שחרית לד, א, לו, א ואלך. ומקבילו בלקוטי תורה פינתס ע, ב, ע, סע"א ואלך. במאמרי אדה"א פנתס פ"ז ואלך (נמצא כדפוס).
 דשבת . . . מוחין דאבא: ראה לקוטי תורה דרושים לר"ה נג, סע"א בשם ה"ה. וראה בהנשמן במראי מקומות לשם [בהוצאת קה"ת תשד"מ]. זהר אמור צד, א ובמקדש מלך שם. פרי עץ חיים שער (ט) ר"ה פ"ב.
 שער (כ) מקרא קדש פ"א. לקמן ס"ע איקו.

וי"ט במוחין דאימא: ראה בהערה שלפניו.
 שו"ה דרך — דשמונה עשרה [דשבת ויו"ט]: כ"ה בהכתי'. ועד"ז בספר המאמרים תקס"ה ח"ב ע' תתפא: בש"ע דריה.

שו' חדשים מתשרי עד ניסן . . . דכורא: לעיל ע' תתקעט: בלקי. בעטרת ראש דרוש לעשי"ת נ, א: בלקוטי תורה [טעמי המצות] פ' בא במצות קדוש החדש. ראה לעיל בח"א פ' ואתחנן ע' ר"ג. לקוטי שיחות שבת הגדול כרך ג' ע' 956 הערה 13.

דבניסן נברא העולם: ראש השנה יא, רע"א. לעיל ע' תתקעט. עטרת ראש שם נ, ב.
 דבכ"ה באלול נברא העולם: נסמן לעיל ע' תתמ.
 והאדם . . . ביום הוי"ו . . . בר"ה שא' ה' מלך: נסמן לעיל ע' תשס.

זהו בריה שא' ה' מלך גאות לבש שקיבל עליו עומ"ש כו'. וביאור הענין הנה ידוע שיש הפרש בין מלוכה לממשלה כמ"ש מלכותך מלכות כ"ע וממשלתך כו' שהמלוכה ברצון דוקא כמו שום תשים עליך מלך [ו] כמו אנשי המדינה שקבלו עליהם מלך ברצון והסכם כולם דוקא, אבל ענין ממשלה הוא שלא ברצון וכע"כ שמושל על הכל שיעשו רצונו ויעבדוהו גם שאינם חפצים ורוצים כלל כמו המושל על [ה]בהמות וחיות, אבל ביטול הרצון לעבוד עבודת המלך זהו נעשה ברצון ובחירה לפי שכבר קבלו עליהם למלך להבטל [אליו] ברצון הטוב בכל אשר יגזור או' וכל המורד בו יחייב מיתה ע"פ הסכם ראשי אנשי המדינה, ונמצא שהרצון ובחירה זו שבחרי' למלך הוא בטעם ודעת שלימה מאחר שקיבלו עליהם עול מל' זה ברצון ובחירה שזהו בחי' אדם בר דעת שיבחר וירצה לקבלת עול זה ע"פ דעת שלימה, וע"כ עיקר ענין המלוכה הוא על בחי' אדם לפי שא"א למלוכה בלא קבלה ברצון ובחירה ואדם הוא בעל בחירה ורצון ע"פ הדעת כניל, אבל ענין הממשלה שהוא בע"כ הוא כמו המושל על הבהמות ואין לה דעת כלל לקבל כבחירה ורצון שע"פ דעת רק מה שמקבלת הממשלה הוא מפני שהיא למטה מן הדעת שבוה יתכן ענין ממשלה דוקא גם במושל על האדם בע"כ מפני שנעשה כבהמה למשול עליו כאדם שמושל על הבהמה כמ"ש וירדו כדגת הים כו' (וכמו סר צילם מעליהם בחי' [צ]ל אדם, וכן איכה ירדוף א' אלף לפי שנעשו כבהמה שבורח' מן האדם שאין בה בחירה כלל וטבעה לקבל הממשלה כו').

והדוגמא מזה יובן למעלה במל' דרקינא שיש ב' מדרגות האלו, א' בחי' מלוכה שהוא ברצון דוקא והוא על בחי' אדם שהו הנשמות שנק' אדם בצלם אלקי כו' וכמו במ"ת שמלכותו ברצון קבלו עליהם כו' והוא [עפ"י] בחירה ורצון שבחור'ב ודעת שלימה שהוא בחי' אדם ונעשה מזה הסכם ובחירה בביטול רצון בקעומ"ש שלימה כו', אבל המלאכים שאינם בבחי' אדם ממש (ואע"פ שנא' ודמות פניהם פני אדם זהו בחי' אנפי זוטרי

שיש הפרש בין מלוכה לממשלה: ראה סידור כאן ורח, א. לקוטי תורה דרושים לריה נה, סעי'ב ומקבילו בספר המאמרים תקס"ח ח"א ע' ת"ו (ובהנסמן כמראי מקומות לשם בכרך ב ע' תחלב). לקו"ת שם נו, סעי'ב ואילך ומקבילו בסידור שער התקיעות רמא, ג. לקו"ת שה"ש מד, ג ומקבילו בסה"מ תקס"ח ח"א ע' תצ. וראה גם לעיל ע' תסס. תורה אור בראשית ג, ד. יתרו עד, ד. לקו"ת דברים א, ריש ע"ב.

מלכותך מלכות כ"ע . . שום תשים עליך מלך: תהלים קמה, יג. שופטים י, טו.
ש"ה בטעם — ובחירה: בב' ניתוסף: ואדם הוא בעל בחירה. ואולי נשמט מפני חיבות הדומות: ובחירה . . בחירה, וראה בסמך ש"ה ובחירה.

וירדו כדגת הים: בראשית א, כו.
סר צילם מעליהם . . (צ"ל אדם . . איכה ירדוף א' אלף: שלח יד, ט. האוינו לב, ט. וראה תורת חיים נח עה, א. לעיל בחיב פ' תצא ע' תקמג.

ש"ה הטכס — שלימה: ע"כ נמצא בבוכ' י"ד.
ודמות פניהם פני אדם . . אנפי זוטרי: יחזקאל א, י. ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' ט. דברים ח"א ע' רסד וע' דש. דברים ח"ב ס"ע תקנד.

בחי' פני אדם שבמרכבה דארי' ושור כו') שהרי בהמות וחיות כארי' ושור ונשר כו' שלא יתכן בהם בחי' מלוכה שהוא ברצון ובחירה שעי' הדעת כו' רק ענין הממשלה כמושל על הבהמות וחיות שיש בהם הביטול בטבעם למטה מן הדעת כנ"ל באדם שמושל על הבהמות בעי'כ, וכך הוא ענין הממשלה למעלה על המלאכים שנקראי' פני ארי' ופ"ש כו' שלא ברצון ובחירה שעי' דעת כו' רק בביטול שלמטה מן הדעת ובחירה כמו והחיות נושאות את הכסא כסוס לגבי רוכבו שנושא את הרוכב עי'ז ממשלת הרוכב שהוא האדם שהוא המושל על הבהמות כו' וד"ל. וזהו כאשר נברא אדה"ר ביום ה' קיבל עליו עומ"ש שלימה וא' ה' מלך גאות לבש שהוא בחי' קבלת המלוכה העליונה דמל' דאצי' ברצון ובחירה שבדעת דאדם, שהרי קודם שנברא האדם הגם שנבראו המלאכים כפני ארי' ושור (עי' מא' תוצא הארץ [נפש חי'] ארץ עילאה כו' כידוע) הרי הן [ב]בחי' חי דבהמה שלמטה מן הדעת ולא בבחי' מדבר דאדם עי'כ לא ה' בבחי' הביטול שלהם רק בחי' הממשלה לבד כמו שימשול האדם על הבהמה כרוכב על המרכבה דבהמה כנ"ל, אך ביום ה' דוקא שנברא האדם שהוא בבחי' המוחין דחב"ד אז קיבל מ"ש ברצון ובחירה שבדעת ועי' דוקא [נ]משך בחי' מל' העליונה כאשר א' ה' מלך גאות לבש כו' שמחמתו דוקא נמשך אתעדל"ע בבחי' אדה"ע דאצי' להיות לו רצון למלוכה שזהו עיקר בחי' כתר מל' בר"ה דוקא לפי שבו אדה"ר קיבל עליו מ"ש ברצון, ועד"מ מלך בוי"ד שאין רצונו לקבל כתר מל' כ"א עי' קבלת המלכות מאנשי המדינה בבחירה ורצון שבדעת שלימה דוקא כענין שום תשים עליך מלך דוקא כנ"ל, וממילא נמשך חיצוניות דמל' להיות מושל על המלאכים ועולמות להיות מלך על עם נפרד כמו הממשלה על העבדים שמתבטלים בביטול שלמטה מן הדעת כנ"ל וד"ל.

וזהו ענין א' דאד' הממתיק לבחי' דין דמל' כו', דבחי' דין הוא כמו ענין הממשלה שהוא בעי'כ (וכמו שמושל האדם על המרכבה עד ע"ש דנוגה שכמצבני' עביד כחיל שמיא כו'), אבל בחי' המשכת הרצון ותענוג דמלוכה הוא א' דפלא העליון כנ"ל שמוה נמשך המלוכה בבחי' דבור שנק' דבר מלך כמו דבר מלך שלטון, כי עיקר תוקף של מלך הוא בדבור דוקא שמוצה בדבור ויגזור או' וכן יקום וכמו ב"מ ויאמר אלקים יהי אור וכן ה' והיה אור, כי בחי' הדבור המתקבל הוא מצד בחי' תוקף דמלוכה דוקא, א"כ ענין הדבור עם בחי' המל' א' הוא שהרי אנו רואים שכל תקפו של מלך הוא

והחיות נושאות את הכסא [ב]: והחיות נושאות ומנושאות: בחי' תרומה כה, י בשם מרקי דרבי אליעזר (ספ"ד וראה ברד"ל שם) שמות רבא ספ"ג. במדבר רבא ספ"ד.

תוצא הארץ: בראשית א, כד.

שרה כנ"ל — דחב"ד: ב: דחריב.

שכמצבני' עביד כחיל שמיא: ע"ד דניאל ד, לב.

דבר מלך שלטון . . . בי"מ (כ"י"ד מאמרות) ויאמר אלקים . . . והי אור: קהלת ה, ד . . . בראשית א, ג.

בדבור דוקא שהוא בבחי' אדם כמו מלך במשפט יעמיד ארץ כו', וזהו אינו אלא ע"י קבעומ"ש דבחי' אדם דוקא שהוא אדה"ר שא' ה' מלך גאות לבש בריה כנ"ל. וזהו ענין אד' שפתי תפתח להיות בבחי' מלך בדבור בפה דוקא, שזהו בריה דוקא שנמשך בחי' הרצון ותענוג למלוכה עליונה ע"י אלף דבחי' פלא העליון כו', ואמנם לפי אופן העונג ורצון שנמשך למדה זו דמל' בריה כך יתנהג אור שפע זו בבחי' ט"ס דמל' במוחין ומדות ודבור כל השנה להיות יושב ודן וזו את כל העולם כו' בבחינת דבר מלך, והוא ע"פ אופן מיתוק הא' דפליא שבשם אד' הממתיק כל הגבו' דמל' בריה כנ"ל שזהו עיקר בנין הנוק' בבחי' כתר מל' שנעשה ע"י הרצון ובחירה דאדם דוקא שבו יתכן ענין המלוכה כמו במ"ח שקבלו ברצון ולא ע"י מלאכים שאינם בבחי' אדם כנ"ל וד"ל, וזהו שאו' י"פ דמל' שתמליכוני עליכם דוקא שהן הנשמות שבבחי' אדם דוקא כו').

אך הנה עדיין אין כ"ז מתיישב לנכון, א' שגם במלאכים אנו מוצאי' שמקבלי' מ"ש באהבה ורצון דוקא וכמ"ש וכולם מקבלים עליהם עומ"ש כו' וכמו שאו' כתר יתנו לך כו' מלאכים כו', ועוד דבאמת יש יתרון מעלה בביטול דהבחי' וחיות דמרכבה יותר מן האדם ששרשם למעלה מן הדעת וכמ"ש דוד המלך ע"ה ואני בהמות הייתי עמך כו' שלא יפלו לעולם ולא ישנו את תפקידם, והאדם שהוא בעל בחירה יש בו נטי' להיפוך למרוד בקונו ולילך בכשירות לבו כו' וע"כ מצד זה שיש בו הבחירה הוא בבחי' יש [ו]נפרד יותר מן הבהמה שקרובה יותר לאינן מצד הביטול עצמי שלמעלה מן הדעת כו'. אך שרש הענין מבואר במ"א בענין אדם ובהמה תושיע ה' כו' שהוא בחי' מ"ה ובין ובחי' אדם כי יקריב מכם קרבן מן הבהמה שהוא בחי' שם מ"ה שמברר לבין כו'. ושרש הענין בהפרש שבין אדם לבהמה הוא ענין ההפרש בין התהו לתיקון, דבחי' התהו הוא בבחי' שם ב"ן כמ"ש ואלה המלכים כו' הוא למעלה מבחי' התיקון שהוא בבחי' אדם להיותו בבחי' הכת"ר שהוא אור הרצון שלמעלה מן הדעת והוא בחי' העגול' דתהו שהשכל ומדות כלולים כא' ברצון א' בלי נטי' והתחלקו' כלל וכעגול הגלגל שסובב בב"א כו', וכך הבהמה למטה שאין בה בחירה להטות הרצון [כו'], אך זהו שמחייב שא"א שיחברו ב' הפכי' כח"ג כמו שלא יתחברו אש ומים כו',

מלך במשפט יעמיד ארץ: משלי כט, ד.

י"פ [י"ד פסוקים] דמל' שתמליכוני עליכם . . . (כו) אך [ברוב הכתי': כו (אך): ראש השנה טו, א, לד, ב. וכולם מקבלים עליהם עומ"ש . . . כחר יתנו לך: ברכת יוצר . . . מודשת כתר.

וכמ"ש דוד . . . ואני בהמות: נסמו לעיל ע' תתצו.

אדם ובהמה תושיע ה' . . . ובחי' [ב"א: וכתי'] אדם כי יקריב מכם: תהלים לו, ז, ויקרא א, ב [בדילוג

השם]. ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' ב ואילך. ח"ב ע' תרנו ובהנסמו בריש המאמר שם.

ואלה המלכים . . . אור [ב"א: ליתא]: וישלח לו, לא. וראה מאמרי אדה"א ויקרא שם ע' תרנא.

בב"א [בכת אחת] . . . דעגולים דתהו ות"י: ראה לעיל ע' תשנב.

וזהו בכח" התחלקו דעגולים דתהו זת"ז בלתי חיבור ז[ע"ז] כלל כידוע, אבל בכח" התיקון דבחי' אדם באין האורות בכח" התכללות דוקא שזהו מפני שיש כחסד [שכל] מטה כלפי דין ובדין מבחי' החסד כידוע, וכידוע ומבואר בענין [בחי'] נקודי' ע"פ פרצוף שבכח" אדם, וע"כ האדם בעל בחירה ברצון להטות אותו ע"פ הדעת שהו המוחין חביד והכל בבחי' ההתכללות באופן שזה מקבל מזה ואין לו שלימות בלא זולתו עד שהראש מקבל מן הרגל כו', שזהו עיקר בחי' פרצוף אדם שהוא בחי' שם מ"ה ונק' אדם אדמה לעליון ממש שהוא עצמו אא"ס שלמעלה מע"ס כמ"ש ולא מכל אינון מדות כלל ע"כ יש בו בחי' התכללות דע"ס מבלי שימצא [בו] רוי"ס כו' כמ"ש במ"א, וזהו שהאדם הוא בכח" יש נפרד בבחי' הבחירה שבו כנ"ל וכמדת ההתנשאות [שבו] על כל הברואי' כמ"ש ורדו בדגת הים כו' מפני שהוא דומה לעליון ממש וכמ"ש ויברא את האדם בצלמו ע"כ הכל כלולי' בו וכולם לא נבראו רק לצוות לזה כו' וכמ"ש ויקרא האדם שמות לכל הבהמות וחיות כו', ולזאת התנשאותו על כל הברואי' טבעי' אצלו בתולדתו כתינוק שחושק למשול כו' להיותו בדומה לעליון שהתנשא' אלקי' הוא מצד עצמו שזהו בחי' יש אמיתי מקורא דכולא כו' והאדם בדומה לו נברא בכח" יש נפרד בבחירה בדעת והתנשאות, וע"כ א' אדם כי כו' מן הבהמה שהוא המעלה בחי' בהמה כו' (ואע"פ שצומח וחי שאוכל [מ]עלה לאדם מצד שהו בבחי' התהו שקדם לתיקון עכ"ז הרי הוא מעלה אותן להיות שהוא בבחי' מ"ה שמברר לבין מפני שנק' אדם אדמה לעליון ממש כנ"ל), וזהו יתרון מעלת בחי' התיקון דבחי' אדם שמעלה ומתקן לבחי' התהו שהו בבחי' ב"ן גימ' בהמה כו', וכמ"ש באדרא באני עלמין ולא אתקיימו עד דאברי בפרצופא אדם ובדרז"ל ה"י בונה עולמות ומחריבן כו'.

וזהו ענין דמע"ב שקדמו הכל [לבחי' ה]אדם שנברא ביום ה', דאע"פ שהמלאכי' נבראו כבר והי' בהם בחינת הביטול ברצון כמו תתר יתנו לך כו' כנ"ל, זהו בכח" הכתר דאורות דתהו שאין זה בחי' שלימו' דאדם

נקודי' [ד: נקודה] ע"פ [ב: וספי] פרצוף: ראה מאמרי אדה"א במדבר ח"א ע' רסו. ושינ.
 אדם שהוא בחי' שם מ"ה: נסמן לעיל ע' תתקיד.
 אדם אדמה לעליון: נסמן לעיל ע' תשנ.
 שריה מחש -- שלמעלה מע"ס [ב: ליתא] ולא מכל אינון מדות כלל . . . רוי"ס [ראש וסוף]: תקוני זהר
 בהקדמה יו, ב.
 ורדו בנתת הים: בראשית א, כח. וראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תרס.
 ויברא את האדם בצלמו: בראשית א, כו (בדילוג השם). ראה לעיל ע' תתלה. ושינ.
 וכולם לא נבראו רק לצוות לזה: ראה ברכות ה, סע"ב.
 ויקרא האדם שמות לכל הבהמות וחיות [ב: הבהמה]: בראשית ב, ב.
 ב"ן גימ' בהמה: נסמן לעיל ע' תתקיד.
 וכמ"ש באדרא [ב: באדיר] באני עלמין ולא אתקיימו: ראה זהר נשא קלה, א.
 ה"י בונה עולמות ומחריבן: ראה בראשית רבא פ"ג, ז. לעיל בחי'ב פ' תצא ע' תקפג בהערה.
 שהמלאכי' נבראו כבר: ראה ספר המאמרים ה'תשי' ע' 73 בהערה.

מאחר שאין בהם בחי' הבחירה שבדעת אע"פ שקרובי יותר לבחי' איו, אך בכריא' אדה"ר שהוא בכחי' התיקון דשם מ"ה דאדה"ע שדומה לעליון ממש מצד בחי' השלימות שהוא ע"י בחי' ההתכללות דתיקון מבלי שימצא רוי"ס כניל וע"כ הוא בבחי' יש בדומה ליש האמיתי [כניל]. ולזאת כאשר קיבל אדה"ר מ"ש ע"ז נעשה עיקר השלימות דמל' דאצ"י שהוא בבחי' ההתנשאות דעצמו א"י"ס ממש כמו שהי' במ"ת שהתור"מ בבחי' אדם שמלכותו קבלו [עליהם] ברצון שהי' זה ע"י הנשמות שהן בבחי' אדם שע"ז נמשך לו רצון ותענוג למלוכה גם להיות מלך על העבדים שהן המלאכים שנק' בהמות וחיות כו' בבחי' הממשלה וכמ"ש כי לה' המלוכה ומושל בגוים כו' (וכמ"ש במ"א ע"פ נכון כסאך מאז אגוסטוס יושב שהוא מלך על המלכים שהן הנשמות אדם ומלך עומד מלך זוטא כמלך על העבדים כניל, וזהו ותרועת מלך בו דוקא ודיל. (וזהו שאומרי' כתר יתנו לך כו' ועמך ישראל קבוצי מטה שהן בבחי' התיקון אדם יחד דוקא שאין המלאכי' יכולים לומר קדושה עד שישראל או' למטה כידוע ודיל. וז"ש מט"ט יושב וקושר כתרים לקונו מתפלותיהם של ישראל דוקא מטעם הנ"ל ודיל.

בענין היראה תורת אדמו"ר שאמר (ר"ה תקע"ט) לפיק ליבויין

להביין שורש ענין תקיעת שופר כתיב תקעו בחודש שופר וכתב אם יתקע שופר בעיר והעם לא יחרדו וכתב והוי' בשופר יתקע דמשמע דענין השופר מורה ענין החרדה ולכאורה אינו כן דהלא מבואר בפע"ח

שורש אדה"ר – דאצ"י: **בח: דא"ס.**

כי לה' המלוכה ומושל בגוים: תהלים כב, כט.

נכון כסאך מאז אגוסטוס יושב: תהלים צג, ב. ראה שמות רבא ר"פ כג. שער האמונה פמ"ז.

וחרועת מלך בו... ודיל וזהו [כ"ה ברוב הכתי'. וכ"ד: ודיל] וזהו: בלק כג, כא.

שאין המלאכים יכולים לומר קדושה: ראה חולין צא, ב. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תשע. במדבר ח"ב ע' תתמו.

מט"ט יושב וקושר כתרים לקונו: ראה זהר בראשית לו, ב. ספר המאמרים התשי"ח ע' 202 בהערה.

להביין שורש ענין תקיעת שופר: נמצא בבקר א' (117) צב, א [בכותרת: בענין היראה תורת אדמו"ר שאמר

בק"י ליבוארין]. ב (974) ע' קנה [חסר התחלה, ומתחיל מהתיבות אך הנה. בכותרת: בעיה ראש השנה

נא[מך] תקע"ט לפיק].

המאמר (מתחיל מתיבות אך הנה) נדפס בדרך חיים שער התשובה פ"ה"ט. ולהעיר שספר דרך חיים

נדפס לראשונה בשנת תקע"ט.

תקעו בחודש שופר... אם יתקע שופר בעיר: תהלים סא, ד. עמוד ג, ה.

והוי' בשופר יתקע: נסמן לעיל ע' תשע.

מבואר בפע"ח דהשופר... י"ג סדה"ר: ראה שם שער (כו) השופר פ"א. פ"ב. סידור הארז"ל כוונת

השופר.

דהשופר הוא ענין המשכת י"ג מדה"ר ולהבין זה יש להקדים בעיקר ושרש בעבודת ה' תלוי בבי' דברים הא' יראת חטא כמארו"ל כל שיראת חטאו קודמת לחכ' כו' והבי' יראת אלקים ולהבין זה דלכאורה הכל ענין א' דמפני מה ירא לחטוא הוא מפני יראת אלקים וגם להבין דלכאורה צריך להיות היר"ה לפי ערך יר"א ואנו רואים שאינו כן שיכול להיות שיתפעל ביראת אלקי' בתפילה ואעפ"כ לא יהי' לו יר"ח בסו"מ וע"ט בפ"מ. אך הנה יש בי' מיני יראה ...

ר"ה תקע"ח לפ"ק. תורת אדמו"ר

זה היום תחלת מעשיך זכרון ליום ראשון, וצ"ל מפני מה נק' ר"ה בשם תחלת מעשיך זכרון ליום ראשון והלא בכל השנה הוא התחדשות החיות הן בנשמות כמ"ש חדשים לבקרים כו' שנתחדש בי' בחי' אמונה כו' וכן באורייתא ובהשתלשלות] מהעל"ע כמא' תלת קשרין כמבואר לעיל באריכות, וגם להבין מש[ארז"ל ע"פ] דרשו ה' בהמצאו קראוהו בהיותו קרוב אלו ע"ת והלא בי"ק מכרות בכל יום שובו בנינים שובבים כו'. להבין זאת צריך להקדים מ"ש כי אלף שנים בעיניך כיום אתמול, הענין הוא כי מה שלמטה אלף שנים למעלה הוא יום א' כי כל שית אלפי שני דהוי עלמא הוא למעלה רק ששת

כל שיראת חטאו קודמת לחכ' אבות פי"ג מי"ט.

אך הנה: מכאן ואילך נדפס בדרך חיים פ"ח:ט.

זה היום: נמצא בכו"ך א' (167) קכט, א [בכתורת שבטנים]. ב (985) שסב, ב. ונתקן כאן מכו"ך א' וכן אריחים ניותסמו אחיות או תיבות מכו"ך ב.

מאמר זה הוא כנראה הנחה מדיה זה דשנת תקע"ח. בכמה מקומות בהמאמר מציון, כנ"ל, וכיו"ב. ולע"ע אינו ברור אהיכן קאי.

חלק הראשון ממאמר זה נתבאר בארוכה בדיה כי המצוה שנדפס לעיל ע' תשצג ואילך (מ.קודם ר"ה תקפ"ח).

לכללות המאמר ראה גם דיה זה וביאורו בספר המאמרים תקס"ז ע' שמ ואילך.

זה היום תחלת מעשיך: ברכת זכרונות [במוסף דריה].

חדשים לבקרים . . . בי' בחי' אמונה כו' [ב: כנ"ל]: ראה לעיל ע' תתסו. ושי"נ.

מהעל"ע [מהעילה לעלול (ז)]. ב: העולמות] . . . כמא' תלת קשרין כמבואר לעיל באריכות: ראה לעיל ע' תשעז ואילך.

דרשו [בב' ניותסו: את — וכיה לעיל בחי' פי' ראה ע' חכג. אמנם לקמן ע' אינג ליתא] ה' בהמצאו . . . ע"ת: נסמן לעיל ע' תתסט.

בי"ק מכרות בכל יום שובו בנינים שובבים: ירמ"ג, ג. יד. כב. וזר נשא קכו, א. מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תלו. ושי"נ. במדבר ח"ב ע' תסו.

כי אלף שנים בעיניך כיום אתמול: נסמן לעיל ע' תתה.

שית אלפי שני דהוי עלמא: נסמן לעיל ע' תשסט.

ימים, דהיינו אלף ראשון הוא מבחי' חסדו של הקב"ה כמארז"ל דורו של אנוש [הי' נזונין בחסדו של הקב"ה הגם שהי'נו] עצי' הי' משפיעם כל טוב מפני שאלף שנים הם מבחי' חסד, וכל מה שיש באלף שנה עבר הוא עתיד למעלה הוא נכלל ביום א' שהוא מדת החסד. והוא יובן עפי' משל כמו מח' דבור [שמח] שבמח' הוא מחשב בסקירה א' איזה דבר כשבא הדבר לידי דיבור יש בה שהי' זמן כמו למשל כשרוצה לבנות בנין ומחשב שצריך לעשות גג על אופן זה וחלונות על אופן זה, והנה במח' כשמחשב אופן גג הוא נסקר בסקירה א' וכשצריך לומר בדיבור [יש] בזה התחלקות רבים. וכמור"כ יובן למעלה שכל האלף שנה של חסד במח' הם בסקירה א', וכן האלף שנה של גבורה בחי' מלך [מלך] ימלוך במח' הם בסקירה א' כו', ונק' בשם הוי' ואלקי' [שבחי' מחשבה נק' בשם הוי'] והדבור הוא בחי' אלקי' שהוא בחי' כח הפועל בנפעל בדבר ה' [שמים] נעשו וכל מה שיש בבחי' [אלקים בחי'] עשין עולם הוא בחי' [מהות] הדבר ונפש הוא החיות כו' ושנה הוא זמן קיומו בשם הוי' הם נכללים בסקירה א' [וכו']. והנה מח' זו נק' בשם מח' מיוחדת, כמו במשל הבנין הנ"ל שיש מח' מיוחדת להגג [ויש] מח' מיוחדת להחלונות, כמור"כ למעלה יש ששה בחי' הוי' לשית אלפי שני כו' ויש מח' כללית [הכולל כל הששה מחשבות יחד כמו למשל בבנין שיש מח' כללי'] הכוללת כל הפרטים הגג והחלונות יחד והוא המח' שרוצה לבנות בנין כזה, וכמור"כ עדי' למעלה יש מח' כללית כמ"ש צופה ומביט עד סוף כל הדורות בסקי' א' שתחלת אלף שנה של חסד וסוף אלף הששי שהוא בחי' יסוד נסקרים שם כסקי' א', ובחי' זו נק' בשם סובב הכללי כי מח' הכוללת אלף שנה [בלבד] נק' בשם סובב פרטי ומח' זו הכוללת כל השית אלפי שני' נק' בשם סובב הכללי כו'.

והנה לפי' ההפרש שבין התחדשות של כל יום ויום להתחדשות דרי'ה הוא שבכ"ז התחדשות הוא [מ]כלל לפרט דהיינו שבשנה יש שט"ה יום וכל יום מתחדש החיות [מהחיות] כללי שנמשך כרי'ה לכל השנה והשנה מתחלקת לייב חדשים והחודש לשלשים יום וכן כל יום ויום מתחלק לכ"ד שעות ייב שעות היום [ייב צירופי הוי' וייב שעות הלילה] ייב צירופי אדני',

דורו של אנוש [הי' נזונין בחסדו של הקב"ה: ראה מאמרי אדני' דברים ח"א ע' גא ועי' רח. ושי' ח"ב ע' תשט.

דורו של אנוש . . . עשין: ראה בראשית ד, כו. רמב"ם הל' עבודת כוכבים כתחלתו. בדבר ה' (שמים) נעשו . . . עשין [עולם שנה נפש]: תהלים לג, ה. צופה ומביט עד סוף כל הדורות בסקי' א': ראה לעיל ע' תשצד. ייב שעות היום . . . ייב צירופי אדני': כיה בכתי' זה, וככתי' ב': ייב צירופי הוי' ייב שעות הלילה ייב צירופי הוי' אד', וכנראה שהמעתיק בכתי' ב' דלג התיבות, שעות היום ייב' (ואולי מפני תיבות הדומות: וייב . . . ייב), והמעתיק בכתי' זה דלג (מפני תיבות הדומות) מתיבת ייב עד תיבת ייב (או מתיבת צירופי עד תיבת צירופי), ומה שבכתי' ב' מסיים צירופי הוי' אד' – אולי טעה המעתיק בכתיבתו ולא רצה למחוק את השם. ייב צירופי הוי' . . . אדני': ראה בהגסמו לעיל ע' תתב הערה דיה: דכל.

וא"כ צ"ל שהלא גם השנה הוא חלק פרטי לבד מאלף שנה כמו שכל יום הוא חלק פרטי מהשנה וא"כ ההתחדשות דר"ה הוא מהכלל הכולל כל האלף שנה ומפני מה נק' תחלת מעשיך זכרון ליום ראשון כי הלא אין זה התחדשות גמורה, ואם יתפרש שהחידוש הוא מבחי' מח' כללית הכולל כל השית אלפי שני הרי ג"כ אין זה התחדשות חדשה לגמרי. אך [הענין הוא שהחידוש דר"ה הוא מעצמותו אשר אין שייך לקרא גם בשם טובב הכללי. והענין יובן] ע"פ הידוע דר"ה נק' יום הדין כמבואר בפע"ח שיום א' דר"ה הוא דינא קשיא כו', ולכאורה אינו מובן שהלא ר"ה הוא בחי' חסד כו' כמאמר מזונותיו של אדם קצובים לו מר"ה שבר"ה הוא המשפט על כל השנה במה ריוח וכמו"כ ברוחני' כמ"ש משפט לאלקי יעקב שיש משפט כמה ימשך אלק[ות] ליעקב, ומה שארז"ל אדם נידון בכל יום וכמ"ש חדשים לבקרים רבה אמונתך, המשפט של כל היום הוא במה יתלבש החסד גשמי ובאיזה אופן יגיע לו הריוח אם נקלות אם ביגיעה שנק' חיי צער וחיי ריוח אבל מה שנמדד לו בר"ה שבזאת ריוח לא יוס[ף] ולא יגרע מזה גם אם יתייגע א"ע מאד רק אם יש באדם איזה התחדשות במעשיו כו'. וכמו"כ יובן ברוחני' שהמשכת גילוי אלק[ות] קצו[ב] לו מר"ה אך במה יתלבש אם במוח או בלב או במעשה לבד והוא בחי' הממוצע והכלי שע"י ימשך גילוי אלקות על הממוצע הוא המשפט בכל יום.

וביאר הענין כי כל מה שמשיג ומתבונן במוחו בהתבוננות והסברים לקרב אל השכל איך שמחי' מאין ליש הרי אין זה ערך כלל לבחי' אמיתית מאין ליש, רק מחמת שהנשמה מלובשת בנפח"ט וצריך לקרב אל השכל ובאותו השכל עצמו של נה"ט אשר מאב ואם כמ"ש הן בעון חוללת[ני] ובחטא יחמתני אמי וצריך להסבר, אבל כמו שהנשמה מצד עצמה אינה צריכה להסבר כלל כי בה נקבע הדבר כמו שהוא וד"ל. וההסבר זה [הנק'] בשם ממוצע, והוא בחי' לבוש דנוגה הממוצע כענין כי הדם הוא הנפש שהנפש בעצמה הוא בחי' רוחני' והגוף הוא גשמי וכדי שהגוף יחי' מהנפש צריך לזה ממוצע, והוא הדם, שהמאכל שאדם אוכל נתעכל ונהפך לדם המובחר של המאכל והפסולת נדחה לחוץ והדם הוא [ה]ממוצע שבו מתלבש חיות הנפש, וכמו"כ יובן עד"מ שהלבוש דנוגה הוא הממוצע שע"י יתפעל

כמבואר בפע"ח שיום א' דר"ה הוא דינא קשיא: שער (כד) ר"ה פ"א.
מזונותיו של אדם קצובים לו מר"ה: נסמן לעיל ע' תשצב.

שויה אדם — במה: ב: כמה. וראה לקמן הערה ד"ה: שויה בר"ה.

משפט לאלקי יעקב . . . אלקנות] ליעקב: ראה ספר המאמרים תקס"ז ע' שמה. לקוטי תורה דרושים לר"ה
ג, א. לעיל ע' תתי וע' תתקסג.

אדם נידון בכל יום . . . חדשים לבקרים: נסמן לעיל ע' תשצב . . לעיל ברש המאמר.

שויה בר"ה — שבזאת: ב: שכזאת. וראה לעיל הערה ד"ה: שויה אדם.

הן בעון חוללתני: תהלים נא, ז.

כי הדם הוא הנפש: ראה יב, כג.

מאלקו, וכמו"כ יובן בהתפעלות הלב אוי"ר שאינו ערך לבחי' אמיתי' אלקו', וכמו"כ במעשה המצות שהטלית הוא מצמר גשמי ותפילין קלף גשמי כו' והם ממוצעי' שע"י יתלבש אלקו' כו'. וע"ז הוא המשפט בכל יום, כי בריה הוא המשפט כמה יומשך אלקו' אבל ע"י איזה כלי ממוצע יהי' ההמשכה ע"ז אמרו"ל אדם נידון בכ"י, ולכן אין יום א' דומה לחברו שהיום הזה נתפעל בלב או במוח וזולתו בלב ולא במוח ופעם אינו מתפעל לא במוח ולא בלב אלא הביטול הוא בבחי' מעשה בפו"מ כי תלוי לפי המשפט שנשפט למעלה, וא"כ ר"ה הוא בחי' חסד ומפני מה נק' בשם יום זכרון.

אך הענין הוא כי בריה הוא בחי' העלאה כי הרי נק' בשם יום זכרון וכמ"ש מי לא נפקד כהיום הזה שהחיות של כל הברואים דצח"מ וגם החיות של ע' שרים וכל התומ"צ הם בבחי' העלאה וההעלאה היא לעצמותו, ולכן נק' בשם יוה"ד שהרי לא נודע עדיין איך יהי' ההמשכה, וחסד נק' ע"ש ההמשכה שהרי באמת נמשך חיות לכל הברואים כמ"ש החותך חיים לכל חי וכמרזל הנ"ל מזונותיו של אדם כו' הן ברוחני' והן בגשמי' כנ"ל. והנה עפ"יז יובן ענין הנ"ל, שמאחר שההעלאה הוא לעצמותו לכן המשכת החי' הוא ג"כ מאות[ו] בחי' ששם הי' העלאה, ונמצא שההתחדשות דר"ה הוא חידוש מעיקרו. וזהו זה היום תחלת מעשיך זכרון ליום ראשון לעצמותו ממש כו' וד"ל.

ועתה יש להבין ההפרש שבין תשובה של כל השנה שבי"ק מכרות ככ"י שובו בנים כו' ובין תשובה דעי"ת שע"ז אומר הכתוב דרשו ה' בהמצאו קראוהו בהיותו קרוב כו', להבין זה צ"ל שיש בחי' או"פ ואו"מ כמ"ש בס' קבלה ובזוהר נק' בשם ממכ"ע וסוכ"ע, ובכל השנה צריך לילך מדרגא דדרג' מתחלה או"פ ואח"כ או"מ. והענין יובן עפ"י הידוע שיש ב' בחי' אהבה אהבת עולם ואה"ר, אהבת עולם הוא בחי' או"פ שהאהבה מתיישבת בכלי המוח והלב והוא הנק' אהבה דבכל לבבך ונכל נפשך, ואהבה כזו נתהווה ע"י התבוננו' בבחי' ממכ"ע שהוא מבחי' אלקו' שבתוך נבראי' ואתה מחי' את כולם כח הפועל בנפעל, ואה"ר הוא אשר למע' מהגבלת כלי המוח והלב, והוא ע"י התבוננות איך שהוא מופלא בערך בחי' סוכ"ע, וע"י התבוננות זו נעשה בחי' תשוקה בלב כמ"ש ולדבקה בו אבל אינה נכנסת

שורה בלב או במוח: כ: כמות ולא בלב.

שורה וא"כ — זכרון [ב: הדין] . . מי לא נפקד כהיום הזה: ברכת זכרונות. יוה"ד: יום הדין.

החותך חיים לכל חי: פיוט (האוחז ביד — וכל מאמינים) לימים נוראים. שבי"ק מכרות . . דרשו ה' בהמצאו: נסמן לעיל ע' א"ג. ואתה מחי' את כולם: נחמי' ט, ה. כמ"ש ולדבקה בו: עקב יא, כב.

בתוכה נק' בשם או"מ, וצריך לילך בהדרגה מתחלה או"פ ואח"כ או"מ שא"א להגיע למדרגת אה"ר שהוא בחי' בכל מאדך כ"א ע"י אה' דבכל לבבך ובכל נפשך. וכמו"כ יובן בענין תומ"צ שידוע שהתו' נק' בשם מזון לנפש כמ"ש ותורתך בתוך מעי, כמשל המאכל שאדם אוכל שנכנס בתוכו ונעשה לו לחיות הגם שלא נדע איכותו ואופניו איך שהמאכל מחי' מ"מ זה נראה ודאי שהוא מחי', וכמו"כ בתו' כתו' זאת נחמתי בעניי כי אמרתך חייתני כי ע"י לימוד התו' נעשה תועלת לנשמה דהיינו שאם יתבונן בהתבוננות אלקו' יתפעל או כלב כו' או במעשה להשמר אותו מל"ת כמ"ש בשכבך תשמור עליך כו' ולתת לו חיזוק לקיים מ"ע רק אם הוא מתעצל בדבר ואינו עוסק כלל בזה אבל אם רוצה לעסוק בתו' התו' שעסק נותנת לו חיות וחיזוק כמ"ש כי אמרתך חייתני, ולכן נק' בשם מזון שהוא בחי' או"פ, והמצות נק' בשם לבושים כמ"ש ימים יוצרו כו' כמ"ש ואברהם זקן בא בימים באינון לבושו כו', והלבוש הוא בחי' מקיף, שע"י עשיית המצוה אין בה תועלת לו להיות [לו] לחיות כמו ע"י תו', והגם שכתת' אלה המצות אשר יעשה אותם האדם וחי בהם, קאי על לעתיד כו' אבל לא עתה. וצריך לילך בהדרגה ג"כ מתחלה תו' ואח"כ מצות.

וכמו"כ יובן בענין התשובה דכל השנה, שיש ב' בחי' תשובה תשובה תתאה ותשובה עילאה, תשו"ת] הוא מצד הטעם והדעת מפני היותו ממארי דחושבנא איך שויכל בהכל ימיו וע"כ נשבר ונדכה לבו, ואח"כ מגיע לתשו"ע שהוא למע' מן הדעת כו' כידוע. אבל בעשיית אמרו ז"ל דרשו ה' בהמצאו קראוהו בהיותו קרוב שהוא עצמו נעשה קרוב בלי קדימת אתעדל"ת כלל, וההפרש הוא שבכל השנה מאחר שאתדל"ע תלונ' [מצד] אתדל"ת הרי א"א להתעורר כ"א בחי' המתנשא מימות עולם לבד כנ"ל, אבל ברי"ה ועי"ת שההתעוררות הוא מצד עצמו הרי בחי' אשר אין אתעדל"ת מגעת לשם כלל בחי' המתנשא עצמותו וכמ"ש ישוב ירחמנו ואמרו בזוהר מאן אתר ישוב מההוא אתר עתיקא סתימאה וה"ז כמשל ב' בנאי כנ"ל, וראי'

חומ"צ . . . מזון . . . לבושים: נסמן לעיל ע' תחמו.

ותורתך בתוך מעי: תהלים מ. ט. תניא פ"ה.

זאת נחמתי בעניי כי אמרתך חייתני: תהלים קיט. ג. וראה גם לעיל ע' תשעט.

בשכבך תשמור עליך: משלי ו, כב.

ימים יוצרו . . . ואברהם זקן בא בימים באינון לבושו: תהלים קלט, טו . . . נסמן לעיל ע' תתיב.

אלה המצות אשר יעשה: נסמן לעיל ע' תתקט.

ממארי דחושבנא . . . שויכל [ב': ליתא] . . . וע"כ [ב': רעיון]: ראה זהר קרח קע"א.

המתנשא מימות עולם . . . כנ"ל: ברכות ק"ש . . . לע"ע לא נתברר לאיזה מאמר כוונתו בהציון. כנ"ל.

המתנשא עצמותו: ב': ההתנשאות עצמי.

ישוב ירחמנו ואמרו בזוהר: ראה לעיל ע' תשמ.

כמשל ב' בנאי כנ"ל: ל"ע לא נתברר לאיזה מאמר כוונתו בהציון. כנ"ל.

לדבר שהרי בעיית נתעורר בחי' פנימי' נקודה בלב כיא מישראל כמ"ש בקשו פני את פניך ה' כו' משאי"כ בכל השנה, והוא מצד שנתגלה בחי' עצמו' ולכן נתעורר גי'כ למט' בחי' עצמו', וכל הוידוים שאומרים אשמנו כו' הוא רק הכנה שיתקבל בתוכם כו' אבל הגילוי הוא מצד עצמו, והגם שב"ק מכרות בכ"י שובו בנים כו' אין זה אלא התעוררות לבד ולא גילוי כו' משאי"כ בעיית וכמ"ש השיבנו ה' אליך מלמעלה ואז ממילא ונשובה כו' כידוע ודיל.

בקשו פני את פניך ה': תהלים כו, ת.
השיבנו ה' אליך, ונשובה: איכה ה, כא. וראה מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תשצד. דברים ח"ב ע' תלו.

בעזרה שבת שובה תקפ"ה

שׁוֹבָה ישראל עד הוי' אלקיך כי כשלת בעוניך קחו עמכם דברים ושׁוֹבו
 כו'. הנה ידוע שיש ב' מדרגות בנשמו' א' שנק' יעקב והב' שנק'
 ישראל שלפעמים נק' בשם יעקב ולפעמים [נק'] בשם ישראל, ואע"פ שא' ולא
 יקרא עוד שמך יעקב כ"א ישראל כו' עכ"ז מזכיר בכתובים בשם יעקב
 כידוע, ואמנם הטעם שיקרא שמך ישראל מפרש כי שרית עם אלקים ועם
 אנשים ותוכל כו'. ולהבין כ"ז הנה יש להקדים ענין א' הידוע במ"ש כל
 הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו כו' דהנשמה אלקי' שנק' בשמי שהוא שם הוי'
 כמ"ש נר הוי' נשמת אדם לכבודי דוקא בראתיו שהוא כמ"ש בזהר בגין
 דאשתמודעין ל"י למהו"ע ית' דוקא. והענין הוא מה שיהי' ע"י אדם דוקא
 גילוי א"ס ב"ה ככבודו ובצמצו כמו שהוא למעלה ממש בלי צמצום והסתר
 כלל והוא לפי שיעקר הכוונה בבריאת האדם שיהי' להקב"ה דירה בתחתונים
 ולזה הי' עיקר הכוונה בבריאת העולמות מאין ליש כידוע, וזהו פ' לכבודי
 ממש בראתיו כו'. אך איך אפשר שיהי' גילוי אלקות ממש למטה כמו למעלה
 מאחר שהבריאה הוא מאין ליש ע"י בחי' הצמצום שמסתיר האור אלקי כמו
 שהוא, שהו ענין הצמצום דשם אלקים המצמצם על שם הוי' ב"ה כמ"ש כי

שובה ישראל: נמצא בבוכ' א' (443) ע' קמה [בכותרת: ביאור על שובה, ומתחיל מלקמן ע' איעד, ונרשם
 רק עד לקמן ע' אקא]. ב' (495) ע' יח (הב') [ובראשו רשום תאריך העתקת המאמר: בעזרה: יום א' סדר יתרו
 שנת הניל (ובע' שלפניו: שנת הבריאת (התרי"ג)], ובסיומו רשם: אור ליום ר' עש"ק סדר תשא פה אייבאר].
 ג' (556) כו', ב' [ובסופו חסר עד לקמן ע' א'ע]. ד' (606) ע' כב. ה' (651) ע' קסט. ו' (947) ע' ט. ז' (982) ע' 21
 [בכותרת: בעזרה תקפ"ו בליבאוויטש מאדמו"ר ג"ע זצ"ל. ראה לקמן ע' אקנו הערה 21]. ח' (988) ע' נה.
 ט' (1078) ע' שכת [בספר המאמרים תרמ"ח ע' קעב מציון לדיה זה בכת"י זה: בדיה שובה (בס' דברים רצ"ה).
 וראה הנרשם ע"ד בוך זה לעיל רד"ה כי המצוה]. י"א (1366) ע' קמה [בכותרת: בעזרה שבת שובה תקפ"ה.
 ראה לקמן ע' אקנו הערה 21. ונרשם רק עד לקמן ע' א'סו]. י"ב (2014) ע' ער. י"ג (2023) ע' שפח.
 י"ד (2035) קיח. ב' [רק חלק עד ע' א'סב]. י"ז (2044) ע' ע (הג') [ונרשם רק עד לקמן ע' א'עג].
 המאמר נדפס בבוכ' ט' וכיון אריחיים גיחוספו אותיות או חיבות בבוכ' ד' ומבוכ' ה'.
 מאמר זה מיוסד על דיה שובה תקס"ו שנדפס בספר המאמרים תקס"ה ח"ב ע' תתקח (הנחת כ"ק אדה"א)
 ומקביל בלקטיו תורה דרושים לשבת שובה סד, ב, וכשינויים וכי באור התורה שבת שובה ע' איתנו ואילך.
 וקיצורים — שם בע' איתקלט (והוספה לקיצורים — בע' איתקמז). וראה שם ע' איתקיד.
 בסה"מ תקס"ה שם (ע' תתקטו וע' תתקכה) ובלקרית שם (סה, ג) נמצאים ביאורים למאמר זה.
 שובה ישראל . . קחו עמכם דברים ושובו [מתיבת קחו ליתא ב'ד']: הושע יד, כ"ג.
 ב' מיריגו בנשמו: ראה תורה אור מקץ לו, ג, משפטים עו, א"ב.
 ולא יקרא עוד שמך יעקב: וישלח לה, י (ושם: לא, שמך עוד]. ב'ד וכן בהמאמרים שנשמנו בריש המאמר
 מביא הכתוב: לא יעקב יאמר כו' — וישלח לב, כט.
 כי שרית עם אלקים ועם אנשים ותוכל: המשך הכתוב וישלח לב, כט.
 כל הנק' בשמי ולכבודי בראתיו: ישעי' מג, ז.
 נו [T]: כי ב'ר] הוי' נשמת אדם: נסמן לעיל ע' תשסט.
 כמ"ש בזהר בגין דאשתמודעין ל"י: בתניא ספמ"ד: ברי"מ פ' בא [מכ, א ואילך]. ראה לעיל בח"א פ' דברים
 ע' רעח. רש"י.
 שיהי' להקב"ה דירה בתחתונים: נסמן לעיל ע' תתפט.

שמש ומגן הוי' אלקים כמו שהמגן של השמש כמו נרתק ומסך ממש להסתיר עצם אור השמש כך שם אלקים כמו מגן ונרתק ממש להסתיר אור דשם הוי' ממש כו'. אך הענין הוא דבאמת א"א להיות גילוי אור העצמי דהוי' שזהו בחי' סוכ"ע שלמעלה מש' אלקי' המצמצם כ"א ע"י היפוך הצמצום המסתיר שלא יסתיר ולא יעלים כלל וכמו שיהי' לעיל דכתיב ונגלה כבוד הוי' וראו כל בשר [כו'] כי פי הוי' הוא שמלובש ב"מ דשם אלקים כו' (וכמא' לעיל יוציא חמה מנרתקה שהוא התגלות דשם הוי' מנרתק דשם אלקים כו' כמ"ש במ"א). וזהו שנק' ג"כ בשם היפוך חשוכא לנהורא כידוע לפי שבחי' הצמצום דשם אלקים המסתיר על שם הוי' נק' חשך העליון למעלה, והוא כמו מ"ש ישת חושך סתרו ואין פי' חשך זה כחשך וערפל ממש אלא ענינו הוא לשון העלם והסתר כמו כבוד אלקים הסתר דבר לפי שאור עצמו אלקות בלתי יוכל להתמשך בגילוי גמור כמו שהוא שלא הי' יכול להיות מציאות ביג מבלתי ביג כידוע ב"א ע"י שמעלים ומסתיר את אורו העצמי שהוא ע"י שם אלקים כנ"ל, וזהו נק' חשך סתרו וכמו יושב בסתר עליון כו', ואחר הצמצום וחשך הזה הוא שנראה אור אלקי בעולמות רק בבחי' הארה דהארה כאור המאיר דרך המסך המפסיק ועושה שינוי המהות כידוע. וז"ש כבריייתו ש"ע ברישא חשוכא דוקא והדר נהורא כמ"ש ויהי ערב תחלה כו' שזהו ענין הצמצום דבחי' חשך העליון שקדם לאור האלקי המח"י כל העולמות מאין ליש בגילוי שאור זה הוא המתצמצם בתוך כ"ע בכל עולם ועולם לפ"ע להוות אותם לבחי' יש ממש ונק' כח הפועל בנפעל מוסתר ונעלם בתוך הנפעל כמו אד' במ בתוכם ממש כידוע (ונמצא שיש כאן ב' מיני צמצום א' צמצום והעלם הראשון שנק' חשך סתרו שקדם לגילוי אור המאיר ונמשך בשביל התהוות העולמות מאין ליש כנ"ל, והב' אחר שנגלה האור האלקי שהוא בא כדרך דילוג בבחי' הארה דהארה כידוע גם זה האור בא להתלבשו' וצמצום והעלם [ב]תוך כל נברא להחיותו ולקיימו כדמיון האור וחיות דנפש שמאיר בגוף שנעלם ומוסתר בתוך אברי הגוף כידוע). והנה לפ"ז יובן ממילא שכאשר צריך להיות בחי' גילוי א"א ב"ה שמלובש בשם הוי' שלפני

כי שמש ומגן הוי' אלקים: נסמן לעיל ע' התקב.

ונגלה כבוד הוי' . . . ב"מ [ביד מאמרות]: ישעי' מ, ה.

לעיל יוציא [בד מוסיף: הקב"ה] חמה מנרתקה: נסמן לעיל ע' תתנ.

ישת חושך סתרו: תהלים יח, יב.

כבוד אלקים הסתר דבר: ראה גם לעיל ע' איכב.

שלא הי' יכול להיות מציאות [ד': בראת] ביג [בעל גבול]: ראה גם מאמרי אדה"א וקרא ח"א ע' רלו.

יושב בסתר עליון: תהלים צא, א.

בבחי' הארה דהארה: ראה כסמך הערה ד"ה: בבחי'.

כבריייתו ש"ע ברישא חשוכא: ראה לעיל ע' התקפב. לקמו ע' איעו.

ויהי ערב . . . המח"י [ד': המהות]: בראשית א, ה.

אד' במ: תהלים סח, יח. ראה גם לעיל בחי' פ' תצא ע' תפד. ושינ.

בבחי' הארה דהארה: נסמן לעיל ע' התקפב.

הצמצום הראשון דחשך סתרו כנ"ל, צריך להיות בחי' היפוך החשך העליון לאור שהוא להפוך [ל] בחי' הצמצום דשם אלקים שלא יסתיר כלל, ולזה הי' כל עיקר הכוונה בבריאי' האדם לאהפכא חשוכא לנהורא ממש כנ"ל שעי"ז יהי' יתרון האור מן החשך העליון שיאיר מהעלם סדכ"ס מעצמות אא"ס בשם הוי' כמו מקודם שהי' ההשתלשלו' בבחי' טובב וממלא.

וזהו ענין הלל ברכה והודאה וכל ג' אלה הוא בשם הוי' דוקא. דענין ההלל בשם הוי' הוא כמו בהילו גרו כו' יהל אור שזהו להאיר בחי' תוס' אור בשם הוי' בשירות ותשבחות כמו בפסוד"ז שאו' יהללו את שם הוי', וכמו"כ בענין הברכה [בשם הוי'] שזהו ג"כ ענין תוס' ברכה והמשכה בשם הוי' כמו ברוך הוי' כו' (רק שההלל הוא תוס' אור מן ההעלם לגילוי מלמעלה למטה והברכה הוא המשכה חדשה באור הנמשך משם הוי' למטה מטה לפי ששם הוי' עצמו נתברך, והא בהא תליא, וע"כ הקדימו אכנה"ג פסוד"ז לפני יוצר אור שהמלאכים או' קדוש וברוך כמ"ש ויברך דוד כו' ועתה אלקינו מודים אנחנו לך כו'. וענין ההודאה הוא להודו' לשם הוי' שהוא ית' עיקר ומקור כל העולמות שמהוה את הכל וכולא קמי' כלא חשיב ממש, ואע"פ ששם אלקי' באותיו' שנבראו בהן כל העולמות הוא המהווה ומחי' את כולם בבחי' ממכ"ע בתוך ממש אבל הרי בחי' כח ואור אלקי' הזה הוא מוסתר ונעלם בתוך כ"ע [ועולם] (וכידוע בענין עשי' כנ"ל), ולזה הטעם נק' חשך גם מה שמצומצם ונעלם בתוך כל עולם כי נעלם ומוסתר אור האלקי המח' את כל בריאה מאין ליש ונראה לעין בשר הגשמי הטפל לעיקר והוא בחי' ישותו וגסות[ה] החומרית של כל בריאה מצד גסות וחומריות האדם שיראה לעיני בשר (וראי' לזה מצדיקי' שמופשטי' מחומריות גופם בתכלית רואי' בעין וראי' חושית לכח האלקי הפועל כל פעולה והמשכה אלקי' בתוך כל בריאה ממש וכמו ויקרא אברם בשם הוי' אל עולם כו' וכן כל הצדיקי'

שירה כל — בבריאי' [ד': בנמש] . . כנ"ל [ד"ה: כו'] . . מן החשך העליון [ד': שמתוך חשך העליון מן החושך כו'] . . מהעלם [בד"ח ניוטוסי: דישת חשך סתרו] סדכ"ס: ז: (סדכ"ס). ח: ליתא.

בהילו גרו: איוב כט, ג.

יהל אור: וכיה במאמרי אדה"י תקס"ח ח"ב ע' תש: שערי אורה שער התנועה ע' י"ח (רפמ"ג). בסידור שחרית נו, ב: יהל [ושם ע' 766 מגוכתייך: יהל] אורו. במאמרי אדה"י כתובים ב ע' רכט: יהל עלי אורו. ראה שעי"ז, י: לא יהל אורם. איוב לא, כו: אור כי יהל: מא, י: תהל אור. ברוך הוי': נח ט, כו.

וכולא קמי' כלא חשיב ממש [ד': במקום התיבות. כלא חשיב ממש] נרשם שם. כו"ל: ראה זתר בהקדמה יא, ב.

בענין עשי' [עולם שנה נפש. בד ניוטוסי: כו] כנ"ל: כנראה הכוונה לדיה כי המצוה שנדפס לעיל ע' תשצב ואילך.

מצדיקי' . . רואי' בעין וראי' חושית לכח . . הפועל: ראה מאמרי אדה"יא במדבר ח"א ס"ע קצא וריש ע' קצב ובהתסמן לשם בע' שה.

ויקרא אברם [ד': אברהם, וכיה בחי'א דלקמן] בשם הוי' אל עולם: וכיה באמרי בינה [תוצאת קה"ת תשמ"ה] קלג, ד. תורה אור יתרו סח, ד. תורת חיים נח עה, ג [ושם: ויקרא אברם שם בשם הוי' אל עולם]. והוא חיבור שני כתובים (ובהשמת תיבת "שם") — לך יג, ד. וירא כא, לג.

גדולים שמכירים את כוראם כאברהם (ע"י תעניתם וסיגופם וקדושה וטהרה יתירה שיעשו לרוח"ק וג"א, וכמו רואי פני השכינה בכל יום כידוע), ולע"ל א' עין בעין יראו שלא ע"י העלם ולבוש כלל וכמ"ש ונגלה כבוד הוי' כו' וראו כי"ב כו' בראי' מקרוב כרואה בעיני בשר, וכך אנו א' וידע כל פעול כי אתה פעלתו כו', עד שלא יהי' בטעות ודמיון כזב בנפש[ו] כעת שנראה העולם וכל אשר בו לבחי' יש ודבר מה וכולם יודו על האמת כמו שהוא שכל עיקר התהוות כל המציאות שופע מכח ואור האלקי בכל רגע ממש. וזהו עיקר ענין ההודאה גם עכשיו כאדם המודה לחבירו שאתו האמת ובטעות הי' עד כה כו', וכך [א'] מודים אנחנו לך שאתה הוי' אלקינו, וזהו שבינה עד הוד אתפשטת שזהו בחי' הודאה שמצד השכל והשגה כשמשיג ומכיר את בורא הכל בנפשו בהרגשה והכרה גמורה כאדם שיודע ומכיר בראיית המהות ממש ולא בדרך השגת שכל ומח' מרחוק כעכשיו כנ"ל.

וזהו שנק' היפוך חושך לאור למטה שהוא היפוך של בחי' ההעלם והצמצום דאור [ה]אלקי המוסתר בתוך כ"ע שיתגלה ויאיר מן ההעלם הזה (והוא מה שיוציא חמה מנרתקה כו' ולא יהי' נק' בשם עולם לשון העלם כמו גם העולם נתן בלבם כו' לפי שיתגלה העלם זה ויאיר בידיעה והכרה גמורה כו' וכמ"ש אל יתהלל חכם בראיית עין השכל כו' כ"א השכל וידוע אותי ממש וכן ומלאה הארץ דעה את הוי' ממש וכה"ג), וכבר הי' לעולמים כזה קודם חטא אדה"ר שהי' קול הוי' מדבר עם האדם בג"ע וגם עם קין כלי העלם ולבוש כלל, וגם הבהמות וחיות לא הי' בחי' גשם נפרד כ"כ וכמו בהמות בהררי אלף ושור שהקריב אדה"ר כו' שיצא מן הארץ בחומר וצורה

שו"ה גדולים: דה: גמורים.

רואי פני השכינה בכל יום: ראה סוכה מה, ב. תורת חיים ח"י שרה קלא, ד.

עין בעין יראו: ישעי נב, ח.

ונגלה כבוד הוי': ישעי מ, ה. ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' רסט.

וידע כל פעול: נוסח תפילת העמידה לר"ה.

מודים אנחנו לך: נוסח תפילת העמידה (בדילוג).

שבינה עד הוד אתפשטת: ראה זהר (רע"א מהימנא) סינחס רכב, ב. אמרי בינה (קה"ת תשמ"ה) שער

התפילין קב, ד. הנסמן במאמרי אדה"ז פרשיות התורה ח"ב לע' תקפה.

עולם לשון העלם . . . גם העולם נתן בלבם: קהלת ג, יא [ישם: את העולם]. ראה קהלת רבא כאן פ"ג, יא

(ג). ש"ה מסכת שבועות שלו קפה, טע"ב: ובמדרשו של ר' נחוניא בן הקנה . . . אל תקרי העולם אלא העלם.

הנסמן לעיל בח"א פ' עקב ע' שנ.

אל יתהלל חכם . . . כ"א השכל וידוע אחי: ירמי' ס, כ"בג (בדילוג).

ומלאה הארץ דעה את הוי': ישעי יא, ט [ישם: כי מלאה. אבל ב"ה בכ"מ — ראה מאמרי אדה"א ויקרא

ח"א ע' רסט. ושי"נ דברים ח"א ע' יו].

קול הי' מדבר . . . עם קין: [לאחרי חטא עה"ד] בראשית ד, וי' ט ואילך.

בהמות בהררי אלף: תהלים ג, י. ראה לעיל ע' תתלד. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תשו וע' תשסו:

במדבר ח"ב ע' תשעו ובהנסמן שם.

ושור שהקריב אדה"ר כו' [ליחא] שיצא . . . כו': ראה חולין ט, א. אור התורה ישעי ע' קמג.

כא' כו', וכעין זה ה' ביטול אלקות בפרות שנשאו הארון כו', וכחמורו של רפביי וכה"א, וכן לע"ל וגר זאב עם כבש כו' (וגם אוה"ע כולם יהפכו לעבדו שכס א' כו', ומעט מעין זה ה' בבני אלקי' עד דור המבול שא' לא ידון עוד רוחי באדם כו'). ואע"פ שיש גם עתה בחי' ראי' מקרוב כמו ראי' דחכ' שבנה"א שבכל א' לפ"ע נשמתו למעלה יש בו חוש זה דראי' עין השכל שרואה אמיתי' הענין דהוי' ואלקי' כמו שהוא למעלה לפי שהנשמ[ות] נק' נר הוי' בחכ' דוקא שנק' כח מ"ה בחינת ביטול בעצם כידוע בענין שא' איזהו חכם הרואה את הנולד שמרמז בזה כראיית החכם ממש בעתיד להיות מצד כח הראי' דעין השכל כו' כך הוא בראי' רוחני' האלקי' שרואה למעלה את הנולד מאין ליש מכח ואור האלקי הנ"ל, אך עכ"ז אינה דומה כלל וכלל בחי' ראי' זו דחכמה כח מ"ה גם בנשמות הצדיקים ויח"ס לראי' במהות שיהי' בכל בשר לע"ל כמ"ש ונגלה כו' וראו כל בשר כו' (וראי' מנבוכדנצר שהכיר לבורא[ן] הכל כמו בראי' מקרוב שיהי' לע"ל וע"כ נפל על פניו וסגד לאלקי השמים כו' והודה על האמת וא' מלכותו מלכות עלם כו' וכמצביי' עבד כו' (וכן יתרו א' עתה ידעתי כו' וכה"ג).

והנה ע"י אתעדלית' בנשי' בגופי' למטה שעושי' בחי' היפוך חשך שלמטה לאור כנ"ל ע"י בחי' השגה והכרה עצמי' כנ"ל (שהוא מאן דכרע במודי' שיקום בתחתי' לקבל אור פני אלקים מקרוב ממש), והיינו ג"כ מ"ש בזהר דמאן דלא מהפך חשוכא לנהורא דוקא ומרירו למיתקא בהאי עלמא דוקא ל"ל חולקא בההוא עלמא שהוא העוה"ב שאינו רק גילויי ההעלם דחושך העליון (שנק' סדכ"ס כו' וכענין שא' שיוציא חמה מנרתקה כו' כנ"ל), (או ע"י תשובה להפוך גם הרע שנק' חשך גמור לאור שהוא ע"י תשובה שלימה מקירת הלב דוקא להיות מואס ברע כענין מואס בחייו ממש כו'), (ש[ע]י"ז נהפוך חשך העליון לאור, והוא אתעדל"ע שיבא מצד אתעדלית'

בפרוח שנשאו הארון . . . וכחמורו של רפביי' נסמן לעיל ע' תתלד.

זר זאב עם כבש . . . לעבדו שכס א': ישעי' יא, ו צפני ג, ט.

שריה שכס — זה . . . כמו: ה': ליתא.

לא ידון עוד רוחי באדם: כראשית ה, ג (ויתבת, ערד' ליתא שם)

שהנשמות נק' נר הוי' . . . בחכ' . . . שנק' כח מיה: משלי כ, כו . . . נסמן לעיל ע' תשפה.

איזהו חכם הרואה את הנולד: תמיד לב, א. ראה תניא ספ"ג. תורה אור בראשית ז, ב. תצה סב, א.

ומכילו בספר המאמרים תקס"ז ע' עב. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תקפט. דברים ח"א ע' קעה.

שריה בחי' — ריח"ס (= ויחידי סגולה): ה': (תכ"מים).

נפל על פניו וסגד לאלקי השמים: ראה דניאל ד, לא.

מלכותו מלכות עלם . . . וכמצביי' עבד: דניאל שם ג, לג, ד, לב.

יתרו א' עתה ידעתי: יתרו ית, יא.

מאן דכרע במודי' שיקום בתחתי': ראה בבא קמא טו, סע"א (תוס' שם ע"ב). זהר שלח קמ"ד, א. לעיל

בחי' פ' עקב ע' שכב, רשינ.

דמאן דלא מהפך חשוכא לנהורא: ראה זהר בהקדמה ד, א. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' רלה וע' שיד.

דברים ח"א ע' קעה.

בק"ש ותפלה ותשוב' מטעם הנ"ל, שעי"ז נהפוך הצמצום דחשך שלמטה לאור, שלזה הי' עיקר הכוונה למעלה בתחלת הרצון להשתלשלות שיהי' לו דירה כו' כנ"ל וד"ל.

וזהו כל [עיקר] ענין הטעם במ"ע הכללי' ביחוד' דהוי' ואלקי' בחי' סומ"מ כנ"ל שכמה פעמי' נזכרים בתורה ע"ז להיותו עיקר המכוון בתחלת הרצה"פ להאצי' ולברוא כו' שזהו מה שנתאוה כו', וכמ"ש וידעת היום והשבות אל לבבך כי הוי' הוא האלקי' וא' בזהר דכלא חד ממש למהוי אבי"א כו' שזהו כללא דכל אורי"י כו' ולזה נברא האדם כמ"ש לכבודי בראתיו כו' בגין דאשתמודעין ל"י ממש כנ"ל, וכן א' אתה הראת לדעת כי ה' הוא האלקים ממש כו' שזהו ענין [ה]יתוד והתחברות דשם הוי' דבחי' סוכ"ע שבטע"ס דאצי' דאיהו וחייהי' חד ממש במל' דאצי' בשם אלקים עד שאינו מסתיר כלל וכלל כנ"ל. וזהו עיקר מצוה זו בידיעה והכרה במוחא ולבא שאין הצמצום דשם אלקים מסתיר לשם הוי' כמו שהוא למעלה טרם שצמצם א"ע בבחי' ההעלם דחשך סתרו הנ"ל כמו שיהי' לעיל כנ"ל כך הוא עכשיו ממש הוי' הוא האלקים בלי צמצום והעלם כלל היפוך הצמצום הנראה לעיני בשר כו' כנ"ל, שזהו ענין ההודאה כנ"ל כו' (וכך הוא גם עכשיו מעין דלעיל בכל שבת שיש בו מעין דעוה"ב שהן כ"ז כלי"ח שמאירים משם הוי' באלקים כידוע). וזה"ש כי הוי' הוא האלקים בשמים ממעל כו' אין עוד, פ"י אין עוד אלקי' כמ"ש ראו כי אני הוא ואין אלקים מבלעדי כו' שנק' אלקי האלקי' שכל בחי' אלקים אחרים כמו הכו"מ שמקבלי' מאחורי"י דשם אלקים דקדושה והיינו מ"ח צרופי' האחרונים שנק' אדמת בני חם כו' אין עוד שכלא חשיבא וכטפל הבטל לגבי העיקר (וראי' מאוה"ע ג"כ דקרו ל"י אלקא דאלקי' כו'

סומ"מ . . נהר"ם: סוכב וממלא . . ד"ה: נהר"ג.

מה שנתאוה: ראה לעיל ע' א"נ הערה ד"ה: שיהי'.

וידעת היום . . דכלא חד: ואתחנן ד, לט. ראה זהר בהקדמה יב, א.

למהוי אבי"א . . שזהו כללא דכל אורי"י: לשון זהר תרומה קלה, טע"א . . שם קס"א, ב.

לכבודי [ה]: ולכבודי] בראתיו . . בגין דאשתמודעין ל"י: נסמן לעיל ע' תתטו . . נסמן לעיל ע' א"נ.

אתה הראת לדעת: ואתחנן ד, לו. זהר תרומה שם קס"א, ב.

דאיהו וחייהי' חד: תקני זהר בהקדמה ג, ב.

בכל שבת שיש בו מעין עוה"ב: ראה לעיל ע' תשעד.

כו' כלי"ח שמאירים משם הוי' באלקים: ראה לעיל שם.

ראו כי אני . . ואין אלקים מבלעדי: האינינו לב, לט [שם: ראו ענה . . אלקים עמדי (ראה לקמן ע' א"סד).

ונישע"י מה, כא: ואין עוד אלקים מבלעדי. וראה שם מד, ה. אמרי' בניה (קה"ת תשמ"ה) קמד, ג.]

מ"ח צרופי' האחרונים שנק' אדמת בני חם: ראה פרי עץ חיים שער (כ"א) חג המצות פ"ה. מאמרי אדה"ז

פרשיות התורה ח"ב ע' תקיג. מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תשטו. דברים ח"ב ע' תצד וע' תר"ג. ושי"ג. לעיל

ע' א"לד.

דקרו ל"י אלקא דאלקי' . . מלך הגוים: מנחות בסופה. ירמ"י ז, ז.

כ"ה שמתייצבים כל בני אלקים: ראה לעיל בחי"א פ' דברים ע' צ"ב. ושי"ג. ח"ב פ' תצ"א מ"ע תקנן. לקמן

ע' א"פ.

(וראי' . . ד"ה: וראי' . . כו'.

ונק' מלך הגוים כו' וכמו ברי"ה שמתייצבים כל בני אלקים כו') (וזהו כפי שמבואר למעלה דאין כל הצמצום והעלמות דשם אלקים בכלל מסתיר כלל ובחי' אלקי' עצמו הוא שם הוי' ממש דכולא חד ממש מטעם הנ"ל נעשה היפוך חשך לאור למטה ולמעלה כנ"ל וד"ל).

(אך לפי' לא יובן מ"ש אין עוד [ש]זה גם בשמים ממעל, שכפי המובן מפשט המקרא [ה]זה דוידעת כו' כי הוי' הוא האלקים בשמים ממעל ועל הארץ דחלק לב' מדריגות למעלה הוי' הוא האלקים וגם למטה מתחת לארץ כו', וא"כ גם מה שמטי' ואומר אין עוד (שזהו אין עוד בחי' אלקי' כנ"ל גם זה קאי על בשמים ממעל ג"כ דאין עוד הוא למעלה כמו שהוא אין עוד למטה בשניהם בשוה כו', ואם למטה יתכן פי' אין עוד דבחי' טפל ובחי' הצמצום גמור שאינו מסתיר גם הוא כנ"ל, אבל למעלה בשמים ממעל איך יתכן שם בחי' עוד הטפל שיפול בו לשון אין עוד דודאי בשמים ממעל שם הוא למעלה מן ההשתלשלות דשמים וארץ כו'. אך הענין הוא דהרי א' דגם השמים ושמי השמים לא יכללוהו כו' לפי שגם השמים עליונים ממעל גם [הם הוין] במאמר דשם אלקים דוקא כמ"ש בראשית ברא אלקים את השמים כו' וגם ע"ז יתכן לשון אין עוד כמו בארץ מתחת כו' לפי שגם בחי' אלקי' עילאה שהוא בחי' צמצום הראשון דחשך סתרו כנ"ל נהפוך גם הוא לאור ונכלל בשם הוי', וזהו כי הוי' הוא האלקים שלמעלה בשמים ממעל כו', וכמו בחי' אלקי' תתאה שבארץ שנק' טפל ובטל לשם הוי' כך בשם אלקי' שלמעלה בשניהם אין עוד בשוה ממש לפי שקמי' ממש שוין בחי' מעלה ומטה בשמים ממעל ועל הארץ כו' וכמ"ש והקדוש בשמים ובארץ בשוה ממש (כמשי"ת וד"ל).

והנה באמת פי' הפשוט דבשמים ממעל ועל הארץ מתחת לא ימצא בחי' אלקי' עוד אפי' בבחי' הטפל כמו [כ]יהודה ועוד לקרא כו', והן [ה]כר"מ שבשמי' שע"ז הוהיר ביה"ד לא תעשה לך כל פסל וכל תמונה אשר בשמי' ממעל ואשר בארץ מתחת כו' שאע"פ שכל אלה הן שלוחי' השפע מרוחניו לגשמי' כמו אני אענה את השמים והם יענו את הארץ כו' לא תעשה את הטפל לעיקר ח"ו כי גם בבחי' טפל כעוד לא יקרא בשם עוד וזהו אין עוד כו'. אך באמת מרמז בזה על בחי' שמים וארץ העליוני' הרוחני' בכלל ובפרט (ולכך כפל לומר בשמים ממעל ועל הארץ דלכאורה למה

כפי שמבואר למעלה: ראה גם לעיל ע' תחלו.

השמים ושמי השמים . . . בראשית ברא אלקים: נסמן לעיל ע' איל. בראשית א, א.

והקדוש בשמים ובארץ: ברכת ישתבח. ראה לעיל בחי' פי' תצא ע' תערה. ויש.

(כ) יהודה ועוד לקרא: ראה קדושו ג, א.

ביה"ד [בי"ד הדברות] לא תעשה לך כל [ז]: ליתא. ב"א ניהוסי: ממעל לשורה: פסל: יתרו ב, ד. ועדיו ואחתו ה, ח.

אני אענה את השמים: הושע ב, כג [ותיבת, אניי ליתא שם. ראה הנסמן לעיל בחי' פי' תצא ע' תפד].

הוצרך [לפרש] כיכ בפרט" דכי תעלה על דעתך שיש אלקי' עוד מתחת לארץ ובמי' כו'). [ו]הענין הוא כידוע שיש בחי' משפיע ובחי' מקבל בכל עולם ועולם בפרט, וגם בכללות בחי' המשפיע נק' שמי' כמו השמי' שלנו הגשמי' שמשפיעי' מטר לארץ בכל גידול דצחים מרוחני' לגשמי' ובחי' המקבל שבכל עולם נק' ארץ כארץ הגשמית שמקבל הכל מן השמים כידוע. וכך יובן בכללי' כל ההשתלשלות בדרך כלל בחי' סוכי'ע נק' משפיע שהוא בחינת יח'ע ככלל והוא שנק' שמי' העליוני' בחי' מקיף כללי' לכל העולמות (וכמו השמים כסאי' והארץ הדום רגלי'), והיינו ע"ס דאצי' שבכללי' בשמים העליוני' שנק' רקי'ע שמבדיל בין מים עליונים דחכ' הק' והוא כמ"ש בס"י שכלל אש ומים יחד שזהו שמים אש ומים ורוח המתכרם (כידוע בענין אמ"ר אור מים רקי'ע), ובחי' ממכ"ע שהוא בחי' מל' דאצי' בבי"ע כידוע שהוא בחי' יח'ות בכלל נק' ארץ עליונה, וכמו והארץ האירה מכבוד [ו] כו' וכת"י פקדת הארץ כו' וכמו והארץ הדום רגלי' כו' בחי' מקבל משמים עליונים כו', וכמא' דכגוונא דאינון מתייחדין לעילא באצי' בבחי' יח'ות דאצי' בקוית בע"ס דאצי' שמייחדין ונכללין בעצמו' ממש כשלהבת הקשורה בגחלת כו' כך אתייחדת המל' לתתא בבי"ע בע"ס דמל' שנק' יח'ות בכלל כניל', וכמו שא' השבטים ליעקב כשם שאין בלבך אלא אחד, שיעקב הוא בחי' ת"ת דז"א שנק' בריח התיכונ' כו' שמיוחד בעצמו' אא"ס שבפנימי' הכתר, כך אין בלבנו שהן שבטי' דבריאה אלא א' אח"פ ממש, וזהו למהוי אביא' הוי' א' ושמו א' בלי שום תילוק מדריגות כלל, ואע"פ שבת"י המסך מפסיק בין אצי' לבריאה כידוע והוא ע"י שם אלקים המצמצם כניל' עכ"ז הוי' א' ושמו א' יח'ע ויח'ות שוין ממש. וזהו כי הוי' הוא האלקי' כניל' דאלקי' יח'ות הוא ממש ביח'ע דהוי' דע"ס דאצי'.

וזהו ענין היחוד בק"ש בפ' שמע ישראל שהוא שית תיבין דיח'ע בשמות דהוי' דאצי' עד הוי' א' דאא"ס עצמו שנק' אח"פ בתכלית כי אא"ס

דכי תעלה על דעתך: השה שער היחוד והאמונה בתחלתו.

שורה הגשמי' — מטר לארץ: ד' למטה בארץ.

יח'ע (יחוד עילאה) . . השמים כסאי' והארץ הדום רגלי': ישעי' סו, א.

כמ"ש בס"י שכלל אש ומים יחד: נסמן לעיל ע' איכג.

בענין אמ"ר: נסמן לעיל ע' תשעג.

הארץ האירה מכבוד [ו] . . פקדת הארץ: יחזקאל מג, ב . . תהלים סה, י.

דכגוונא דאינון מתייחדין . . למהוי אביא': ראה זתר תרומה קלה, סע"א.

כשלהבת הקשורה בגחלת: ספר יצירה פ"א מ"ז.

שאמ' השבטים ליעקב כשם . . כך אין בלבנו: פסחים נו, א. ראה סידור שער הלולב רסב, א. אמרי בינה

פתח השער ד, א. מאמרי אודיה ויקרא ח"א ע' רעט.

שיעקב הוא בחי' ת"ת: זתר (ספרי תורה) ויצא קנז, א.

שיעקב . . בריח התיכונ': ראה זתר תרומה קעה, ב. לעיל בחי' פ' חבא ע' תרצו. וש"נ.

המסך מפסיק בין אצי' לבריאה: ראה לעיל ע' תתפא. וש"נ.

בפ' שמע ישראל . . דיח'ע . . ביח'ות בבשנמלי': זתר כראשית יח, ב. מאמרי אודיה ויקרא שם.

מאיר בע"ס דאצי' כמ"ש אנת ממלא כל שמהן כו' מלכר כל ספי' ומלגיו כו' ואי אנת אסתלק מנייהו אשתארו כגופא כו', וכך הוא ממש ביחוד' בבשכמלי' דאצי' שאור האלקי דבחי' המל' שמתלבש בעולמות הוא ע"י צמצום ומסך אין זה צמצום והעלם כלל לגבי עצמי' אא"ס שמאיר למעלה ולמטה בשוה ממש דהיינו באצי' ועשי' בשוה שזהו יחוד' ויחוד' בכלל כי מקיף לד' עולמות דאבי"ע בשוה וגם הוא ית' למעלה גם מבחי' מקיף הכללי הוה כי אא"ס עצמו למעלה גם ממקור הראשון דבחי' ק"ח שנמשך מצמצום הראשון דחשך סתרו כנ"ל. וע"כ א' בבחי' ב' מדריגות הללו דשמים וארץ יחוד' ויחוד' שיחוד' נק' שמי' ממעל ויחוד' נק' ארץ מתחת שזהו בחי' עומ"ר ועומ"ת כמו שמים לרום וארץ לעומק כידוע (או עומק ראשית ועומק אחרית כידוע) דבשמים ממעל אין עוד שזהו ביחוד' דע"ס דאצי' דגם שם אין עוד מלבדו (כמ"ש אין אלקי' עמדי שהוא אלקים הראשון דצמצום דק"ח כמ"ש ורוח אלקי' מרחפת כו') וכן בארץ מתחת ביחוד' אין עוד ביחוד' אמיתי כמו ביחוד' ממש מטעם הנ"ל דאא"ס עצמו הוא למעלה מבחי' מעלה ומטה שזהו שמים וארץ בכלל שנק' עומ"ר ועומ"ת ע"כ שוין לפניו מעלה ומטה וכמו המגביהי לשבת המשפילי כו' וד"ל (וזהו כל עיקר הכוונה באריכות דחית' [ב]דליית' דאחד בחיית' להמליכו בשו"א כו'). ובאמת מ"ש כי ה' [הוא ה]אלקי' בשמים ממעל משמע דה"ק] שיחוד זה דהוי' הוא האלקי' הוא בב' מדריגות דשמים וארץ דייחוד' ויחוד' הנ"ל (ומסיים אין עוד דמשמע שזה דבר אחר נוסף על ענין הראשון ביחוד זה דהוי' הוא האלקים, וב' דברים הן א' שהוי' הוא האלקי' בשמים כו' והב' שאין עוד בשמים ובארץ כו', ובאמת ענין א' הוא משום דהא בהא תליא כנ"ל וד"ל).

והנה בכל הנ"ל יובן הטעם למה שנצטוונו במצות ק"ש לקרות פעמי' בכ"י בקר וערב דוקא כמ"ש ודברת בס כו' בשכבך ובקומך כו' כידוע ולמה לא די בפעם א' בלבד בבקר או בערב כו', אך הנה בחי' בקר וערב זהו בחי' [ב] מדריגות הנ"ל בשמים ובארץ העליוני' שזהו בחי' יחוד' ויחוד' בכלל, דייחוד' דאצי' בשמי' העליוני' הנ"ל הוא בחי' בקר שנק' יום כמ"ש ויקרא אלקים לאור יום כו' כי בע"ס דהוי' דאצי' מאיר אא"ס עצמו דאיהו

אנת ממלא כל שמהן: ראה תקוני זהר בהקדמה יז, א.

שמים לרום וארץ לעומק: משלי כה, ג. ראה עטרת ראש דרוש לעשית סו, ב.

עומק ראשית ועומק אחרית: ספר יצירה פ"א מ"ה.

אין אלקי' עמדי: האינו לב, לט [ושם: ואין].

רוח אלקי' מרחפת: בראשית א, ב.

המגביהי לשבת המשפילי: ראה לעיל ע' אלג.

באריכות דחית' (ובדליית' דאחד: ברכות יג, ג.

ודברת בס כו' בשכבך ובקומך: ואתתנו ו, ז. שר"ע אדה"ז הל' ק"ש ר"ס נח.

ויקרא אלקים לאור יום... וחסד אל כל היום: בראשית א, ה. תהלים נב, ג.

וחייהי חד ממש שנק' חסד אל כל היום (כמ"ש י"ב שעות הוי היום העליון דאצי' כו') וכן יומם יצוה ה' חסדו שהוא בחי' חסד העצמי הפשוט דא"ס ב"ה (והוא כמו השמש שמאיר ביום דוקא כמ"ש את המאור הגדול לממשלת היום כו' ונק' אור בכלל וכמ"ש וירא אלקים את האור כי טוב כו'), ובחי' יחווית דמלי' בעולמות נק' בחי' ערב שהוא הלילה שמסתיר החשך כמ"ש ולחושך קרא לילה עכ"ז מאיר אור גם כחשך כמו אור הלבנה ו[ה]כוכבים ונק' מאור הקטן לממשלת הלילה כידוע, והוא בחי' יחווית דבשכמליו [ו]כמא' כלילה מאי עביד מעין יממא או רוכב על כרוב קל שלו כו' כמ"ש במי"א, להיות כי עיקר ענין מצות ק"ש הוא לעשות תוס' אור בבחי' יחוי'ע ויחווית כניל, והיינו בחי' גילוי [א]א"ס באצי' להוסיף אור מן ההעלם (דחשך סתרו שלפני הקו"ח) כו' וכן במלי' דאצי' בשם אלקים להפוך חושך לאור כניל, ע"כ צריך שיקראו ק"ש כ"פ א' בבוקר אור שהוא בחינת החסד דיום כמו באצי' שהוא בחי' יחוי'ע כמו שהוא בשמים עליונים שזהו בחי' הוי' דאצי' כניל, והב' בערב שהוא כמו בחי' יחווית דארץ מתחת להפוך חשך לאור למטה כניל כפי' אין עוד בשמים ממעל כו' (ולפי שבמקור הקודם לכללות ההשתלשלות הרי בחי' החשך קדם לאור וכמ"ש כברייתו ש"ע ברישא חשוכא כניל ע"כ אמר בשכנך תחלה ואח"כ ובקומך בבקר שצ"ל יחווית קודם ליחוי'ע, ואמנם אחר ההשתלשלות דסומ"מ בשמות דהוי' ואלקים הרי יחוי'ע דשם הוי' קודם לשם אלקי' דיחווית ע"כ או' שמע ישראל קודם לבשכמליו בבקר ובערב דלזה ודאי יחוי'ע בבקר בקיש קודם ליחווית דערב כלילה כו' וד"ל (ובאמת דגם בקיש של ערבית או' שמע ישראל דוקא שהוא ביחוי'ע דשם הוי' וגם בבקר או' בשכמליו כי עיקר היחוד דהוי' הוא האלקי' בבקר ו[ב]ערב בשוה ממש כמ"ש כי הוי' הוא אלקים בשמים ממעל כו' כניל וד"ל).

ולפי הנ"ל בעיקר ענין מצות ק"ש שהוא רק להפוך חשך לאור כניל דהיינו שיהי' יתרון האור דוקא מן החשך העליון, הרי בחי' אלקי' למעלה משם הוי' כי צמצום הראשון דחשך סתרו למעלה גם משם הוי' וזהו ענין ד' עליות דהוי' הוא האלקים בנעילה דיו"כ כידוע שהוא עליו' דשם הוי' באלקי'

י"ב שעות הוי' היום: עבודה זרה ג, ב.

יומם יצוה ה' חסדו: תהלים מב, ט.

את המאור הגדול לממשלת היום: בראשית א, טז.

וירא אלקים את האור כי טוב: בראשית א, ד.

ולחושך קרא לילה: בראשית א, ה.

מאור הקטן לממשלת הלילה: בראשית א, טז.

כלילה מאי עביד: ראה עבודה זרה ג, ב, וראה גם שערי אורה שער הפורים ע' ט.

כברייתו ש"ע ברישא חשוכא: ראה לעיל ע' א"ז.

דסומ"מ: דסוכב וממלא.

ד' עליות דהוי' הוא האלקים: ראה ספר המאמרים תקס"ז ע' שלא בשם הע"ח. ראה פרי עץ חיים שער (כו)

דיו"כ פ"ה. משנת חסידים מסכת יומא פ"א הובא בהביאור שנסמן בריש המאמר.

שלמעלה ממנו (כי בחי' אלקי' שבעליון נעשה בחי' הוי' בתחתון כמו בחי' אלקים דכתר נעשה שם הוי' בחכ' וכן מחכ' לבינה ומבינה למדות כידוע). וא"כ הרי מובן לפ"ז שגם דעכשיו בחינת יחוי'ע דשם הוי' למעלה מבחי' יחוי'ת דשם אלקי' והוא מדת יום דחסד שלמעלה מבחי' לילה כנ"ל, אבל בענין שרש הדבר בעיקר הכוונה להפוך חושך לאור כנ"ל היז גם ע"י בחי' היפוך החשך שלמטה לאור בבחינת ערב דמדת לילה בשם אלקי' שלמטה משם הוי' נהפוך גם [בחי'] חושך העליון דבחי' אלקי' העליון שלמעלה משם הוי' שמחמת זה נעשה תוס' אור גדול בשם הוי' מן ההעלם דעצמות כו' וד"ל (ומטעם זה אמר בשכבך ואח"כ ובקומך כמו דחשך העליון קדם לאור וכנ"ל), ומטעם זה יש יתרון מעלה בק"ש של ערבית בבחי' יחוי'ת דמדת לילה בשם אלקים יותר מק"ש דשחרית כמדת יום דשם הוי', וכמו שיהי' לעיל שיהי' עליי' המל' דבחי' אלקים דלילה למעלה משם הוי' דא"ח עט"ב כנ"ל בענין [ה]עליי' דהוי' באלקים שלמעלה ממנו ביו"כ שהוא מעין העוה"ב כעליי' העולמות בכלל (שזהו ולילה כיום יאיר שזהו כשיהי' אור הלבנה כאור החמה בענין שוין בקומתו, ויותר נעלה מזה בעליי' המל' בכתר רם והוא מצד בחי' גבו' דאוי"ח דמל' (שהמל' בחי' כתר למעלה מן החכמה דאוי" (וכמבואר במ"א בענין כדכד שמשותייד דהיינו ב"פ כ"ד אותיות דשמע ישראל בק"ש שחרית וערבית וק"ש דערבית הוא באוי"ח כאבן שנק' ישפה וכ"ד אותיות דשמע בק"ש שחרית כחסד דאוי"ח כאבן דשהם ולעיל יתחברו יחד וכמ"ש ואורך אתכם קוממיות ב' קומות דאוי"ח ואוי"ח, ועד"ז בחי' המל' עולה למעלה כמ"ש עד דוד הגדיל כו', וז"ש ביו"כ בשכמל"ו בקול רם דוקא כידוע בענין שאנשי יריחו היו מדלגין לבשכמל"ו כי משה שהוא באוי"ח דשהם צ"ע לא אמרו, אבל אין הלכה כמותם מטעם [ה]עליי' דמל' [לעיל] כנ"ל, וכמו"כ בכל יו"כ כמו בעליי' דהוי' הוא האלקים כנ"ל וד"ל.

והנה כל הנ"ל בענין יחוי'ע ויחוי'ת בבחי' שמים וארץ העליוני' זהו בענין גילוי אלקות בעולמות דאבי"ע בבחי' היפוך חשך העליון לאור כנ"ל שזהו מ"ש בשמים ממעל כו' אין עוד בשניהם בשוה כנ"ל, שכ"ז הוא למעלה דוקא, אך כמו"כ ממש צריך להיות בחי' גילוי אלקות כזה בבי' מדרגות הנ"ל

דא"ח עט"ב . . . ביו"כ שהוא מעין עוה"ב: משלי יב, ד . . . נסמן לעיל ע' תחקיג.
ולילה כיום יאיר . . . אור הלבנה כאור החמה: תהלים קלט, יב . . . ישעי' ל, כו.
בענין כדכד שמשותייד: ראה לעיל בחי' פ' ראה ע' תמו. ושי"ג.

ואורך אתכם קוממיות: בתוקותי כו, יג. ראה סנהדרין ק, א. לעיל בחי' פ' דברים ע' לת. ושי"ג ח"ב פ' ראה ע' תעה.

עד דוד הגדיל: שמואל"א כ, מא.

ביו"כ בשכמל"ו בקול רם: ראה פרי עץ חיים שער' (כו) יוה"כ פ"ב. שו"ע אדה"ז הלכות יוה"כ סתרי"ט סי'.
שאושי יריחו היו מדלגין לבשכמל"ו: ראה מסחים נו, א. לעיל בחי' פ' ראה שם ע' תמו. ושי"ג.

חמה . . . דשהם: ראה לעיל בחי' פ' ראה שם ע' תר. ושי"ג.

גם בנפש האדם למטה ש[הוא] נברא בצלם אלקים ונק' נר הוי' כו' וכמו כי אתה נרי הוי' וכהיג, וזהו מ"ש וידעת היום והשבות אל לבבך דוקא כי הוי' הוא האלקי' כו' הרי כל ענין הנזיל ביחוד' ויחוד' דהוי' ואלקי' בשמים ממעל כו' ציל שיתגלה במוח ולב האדם בגילוי אלקות כזה בנפשו ממש. ודרך כלל א' והשבות אל לבבך שזהו ענין ההמשכה מלמעלה למטה דוקא שהוא מן המוח שהוא השכל ומח' שבהעלם כמ"ש וידעת היום כו' ומבחי' ההעלם הזה הוא שישוב אל לבו בגילוי אור ממש. ומהו שישוב אל ל[ב]ו הוא מפרש אח"כ שהוי' הוא [ה]אלקים בשמים כו' שהן ב' מדריגות דיהוד' ויחוד' שהוא בחי' שמים וארץ למעלה כנ"ל, שמוח מוכרח לומר דגם בנפש האדם למטה יש ב' מדריגו' הללו ממש, והוא מ"ש כי הוי' כו' בשמי' כו', כי גם בנפש האדם בחי' שמים וארץ משפיע ומקבל כנ"ל שזהו בחי' העלם [וגילוי בחי' ההעלם] דמשפיע הוא בשכל ומח' שבמוח זהו בחי' שמי' באדם שהוא בבחי' יחוד' ובחי' ההתגלו' דיחוד' באה בלב כמ"ש והשבות אל לבבך שזהו מן ההעלם לגילוי כי הוי' כו' וזהו יחוד' וחיבור דיהוד' ויחוד' יחד שמתגלה בלב דכולא חד שז"ש בשמי' ממעל ועל הארץ כנ"ל בעולמו' וד"ל.

וביאור הענין הגה יש להקדי' תחלה ענין [ב' מדריגות] דשמים וארץ בנפש האדם שבהן א' והשבות כו'. כי הגה יודע שבנפש האדם הבאה בגילוי באור' כחומר וצורה הן ד' מדריגות שכל ומח' דר"מ, אך הן ב' בכללות והוא בחי' צורת השכל הרוחני שמלוכש במח' שבמוח והשכל ומח' הוא מדריגה א' שהוא הכל [ב'בחי' ההעלם [ו]נק' משפיע ללב, ובחינת הדיבור בצרופי אותיות כפה ומכש"כ המעשה שמסתעף מן הדיבור שנחשבי' כ"א בפ"ע בבחי' הגילוי מן ההעלם, ועי"כ [הגם] שבפרט' הן ד' מדריגות שכל ומח' דיבור ומעשה אבל בכלל אינם רק ב' לבד שזהו בחי' העלם וגילוי משפיע ומקבל כו' כי המוח משפיע ללב ושלטי על הלב כי הנשמה במוח ורוח בלב כו' [ונשמה שבמוח מתפשט מלמעלה בבחי' מולמיט בבי' נקבי החוטם שזהו אשר נשמה באפו ו[ה]רוח בלב עולה למעלה בבחינת רוי"ש בבי' דפיקות לקבל מן המוח]. וזהו והשבות אל לבבך ממוח הדעת שבהעלם שיבא לגילוי, והיינו מה שאדם מכיר את בוראו ית' בשכל ומח' שבמוח איך שהוא

ש[הוא] נברא בצלם אלקים . . . נר הוי' . . . כי אתה נרי הוי' בראשית א, כו. משלי כ, כו. שמוא"ב כב, כט.

שריה אתה — והשבות . . . א': ה'; ליתא. וכנראה נשמט מפני חיכות הדומות: והשבות . . . והשבות.

שריה א' — ההמשכה: דה': ההשכה.

שריה יש — הללו: עי"כ נמצא ככתי' י"א.

ד' מדריגות . . . דר"מ: בלקוטי תורה דרושים לשי"ש כאן סד, רע"ג מציון: ועיין חז"ג פנחס רב עיב עי"פ

איז מעשה וחשבון כו'. אור התורה כאן ע' איתצו.

המוח . . . ושלטי על הלב: נסמן לעיל ע' תשמ.

הנשמה במוח ורוח בלב: ראה אמרי בינה (קה"ת תשמ"ה) שער החמילין קכד, א. הנסמן לעיל ע' תחקין

הערה ד"ה: מוחא.

אשר נשמה באפיו: ישע"י ב, כב. ראה אמרי בינה שם.

היפוך הצמצום המסתיר לעיני בשר כו' בין ביחוד'ע בא' שמע ישראל שמיעה זו במח' ושכל והשגה שבמוח בינה אע"פ שהוא בהעלם עדיין ובין ביח'ת בבשכמל'ו כנ"ל (כמשי"ת), ואח"כ יבא ויומשך כ"ז מן ההעלם שבמוח אל הלב דוקא כמ"ש והשבות אל לבבך כי הוי' הוא האלקים ממש שיחוד זה דהוי' ואלקי' יבא בגילוי אור ויקלט ויתיישב בלבבך דוקא, שזהו הוי' עיקר הכוונה בתחלה בתענוג ורצה"פ לברוא את האדם בצלמו דוקא [ו]כנ"ל כמ"ש כל הנק' בשמי דוקא [ו]לכבודי ממש בראתיו כנ"ל וד"ל שיתגלה ע"י מכבוד הוי' ממש שלמעלה מהשתלשלות דסומ"מ כנ"ל, והוא מ"ש ולכבודי בגין דאשתמודעין לי' ממש כענין נתאוה להיות לו ממש דירה בתחתונים ולא בעליונים כו'. וז"ש בראתיו בחכמה ומחשבה עליונה שהוא בחי' ההעלם (דמח' הקדומה כענין ישראל עלו במח' כו'), יצרתיו בגילוי דדיבור והוא מ"ש נעשה אדם בצלמינו כו', אף עשיתיו בחו"צ שזהו מדריג' הב' הנ"ל דדיבור ומעשה שבזה דוקא נעוץ תחלת הכוונה והרצון בבריאת האדם כידוע דנתחב"ס דוקא וסומ"ע דוקא הוא שעלה במח"ת, שז"ש אף עשיתיו אף לרבותא יתירה גם על המח' והכמה כו' (והיינו בהגלות נגלות יחוד'ע ויחוד'ת דהוי' ואלקים הנ"ל בסוף מעשה דוקא שזהו במצות בפו"מ שנק' אדם חיצוני כדמות ציור חיצוני ברמ"ח מ"ע העליונים דאדה"ע דאצילות שנקרא רמ"ח אברים דמלאכ' כידוע שבמעשה המצות בפו"מ דוקא הוא עיקר שלימות דיחוד'ע ויחוד'ת הנ"ל שזהו שנק' יחוד קוב"ה ושכינת' כידוע וכמ"ש סוף דבר כו' ואת מצותיו שמור כי זה כל האדם העליון בשם הוי' ואלקים שבשביל זה הוי' תחלת הרצון כמ"ש לכבודי ממש בראתיו כו' כנ"ל וד"ל).

והנה ידוע שהשכל ומח' מתאחדים כא' תמיד דהיינו מה שמשכיל בשכל[ו] חושב מיד במח' ואין המח' נפרדת מן השכל כלל [ו]גם שניהם בהעלם במוח כנ"ל, אבל הדיבור יוצא נפרד לעצמו בהכל הפה להתאחד עם המעשה דוקא, ואנו רואי' דאע"פ שהדיבור נפרד מן המח' והשכל שבמוח מ"מ עיקר קבלת הדיבור הוא מן המחשבה ושכל שבמוח דוקא כי כל דיבור מקבל מן המחשבה שחושב מה שידבר (ונק' דיבור שבמחשבה) ואם יסתלק המח' והשכל נפסק הדיבור כידוע. ונמצא המחשבה והשכל נק' משפיע שזהו כמו בחי' שמי' שמשפיע לארץ והדו"מ שמקבל מן המח' ושכל נק' בחי' ארץ

כל הנק' בשמי' . . . כנ"ל וד"ל [ד"ה: כו']: נסמן לעיל ע' א"ע.
 בגין דאשתמודעין לי' . . . כענין [ד"ה: כו'] נתאוה . . . דירה: נסמן לעיל ע' א' נו.
 ישראל עלו במח': נסמן לעיל ע' תשכג.
 נעשה אדם בצלמינו . . . בחו"צ [בחומר וצורה]: בראשית א, כו.
 דנתחב"ס [דנעוץ תחלתו בסופו]: נסמן לעיל ע' תשג.
 וסומ"ע [וסוף מעשה] . . . במח"ת [במחשבה תחילה]: פיוט לכה דודי.
 רמ"ח אברים דמלאכ': נסמן לעיל ע' תשכג.
 סוף דבר כו' ואת מצותיו שמור: קהלת יב, יג. ראה גם לעיל ע' תשכג.
 שריה בהעלם — יוצא . . . להתאחד: דהוא יותר . . . ד"ה: ומתאחד.

ודל. והנה ע"ד הנ"ל ב' מדריגות דיחוד' ויחוד' בשמים וארץ עליוני' כנ"ל כך יובן בנפש האדם ב' מדריגות דמח' ודיבור שצ"ל בהם בחי' יחוד דהוי' ואלקי' שזהו לידע ולהשיג בהשגת השכל ומח' היפוך הצמצום דחשך כנ"ל שזהו וידעת היום והוא באו' שמע ישראל כנ"ל ועי"ז יהופך ג"כ בחי' הצמצום והסתר אלקות שבשכל ומח' שלא יהיו עושין הטפל לעיקר, והיינו בבחי' חכ' דנהיא' שיהי' [ב]בחי' ביטול היש לאין דוקא כענין הנ"ל במ"ש איזהו חכם הרואה את הנולד יש מאין כו' היפך ראי' דעיני בשר בצמצום והסתר אלקות שנק' חכמה דקליפה דאולעו"ז עשה, כידוע דכל עיקר החכ' דקליפה הוא להשיג לבחי' היש הנפרד מאלקות כמו לומר כחי ועוצם ידי כו' וכל מח' להרע שהו רק לגרמי' היפוך בחי' הביטול מכל עצמו' כמו חכמים' המה להרע כו' ונקרא מח' או"ן כידוע וד"ל.

אך ע"י רגילות העבודה ביגיעה שבמוח בביטול היש לאין הפוך חשך העליון לאור כנ"ל אז יוקבע במוחו ביטול כל העולמות לאלקי' חיים בתמידות ועי"ז ממילא יהופך חשך הגס שבנהי"ט גם בראי' עין השכל האנושי שלא יראה ויתפס הטפל לעיקר להתחכם ברע כלל כו' ולא יעשה מחכ' יש ודבר כלל כנ"ל, כמו"כ ביגיע[ה] שבמצות ת"ת כדיבור וכשי"כ במצות ק"ש כדיבור בפה דוקא כמ"ש ודברת בם נעשה יחוד אלקי' כדיבור העליון שהו צרופי אותיות שנבראו בהן כל העולמות שיתגלה האור האלקי מתוך ההסתר שמוסתר בהן שזהו בחי' יחוד' (והוא מקבל מיחוד' שבמוח דוקא כמ"ש ואשים דברי בפיך כו' לנטוע שמים כו' שאין קיום העולמות מכח האלקי רק ע"י הדיבור דד"ת כידוע, וממילא ימנע עצמו מדב"ט של הכל המחשיכי ומסתירים מהיות גילוי אור האלקי' כו', והיינו לפי שכל ד"ת הן במצות הוי' שהן פנימית רצה"ע וחכמתו העצמי' שלמעלה מכל ההשתלשלו', וכמו"כ יתגלה אור ה' במעשה המצות בפר"מ שנק' סומ"ע, וכללותם הוא מצות הצדקה כמ"ש וצדקה תהי' לנו כי נשמור כו' וכתוב והי' מעשה הצדקה כו', וזהו והנגלות לנו כו' ועי"ז [ב]מצות ת"ת כדיבור והיא

כענין הנ"ל במ"ש איזהו חכם הרואה את הנולד: לעיל ע' א"ט.

דאולעו"ז עשה [ד"ה: (ו)כ"ר]: קהלת ז' יד.

כחי ועוצם ידי . . . חכמים המה להרע: עקב ה' יו' . . . ירמי' ד', כב.

שבמצות ת"ת כדיבור: ראה ה"ל ת"ת לאדהיז פ"ב הי"ב. ראה מאמרי אדהיא דברים ח"א ע' ר"ט: ח"ב ע' תד.

ושי"ן. במדבר ח"ב ע' ש"ט: ס"ע תע"א: ע' תרו: ע' תתסו.

במצות ק"ש כדיבור . . . ודברת בם: ראה לעיל ע' א"סד. שר"ע אדהיז ה"ל ק"ש סס"ב ס"ג.

ואשים דברי בפיך: ישעי' נ"א, טז.

שויה הן: ד' הקדומה.

וכללותם הוא [ד': דוקא. ה': ליתא] מצות [ד"ה: במצות] הצדקה כמ"ש וצדקה: ואתחנן ו', כה. ראה

מאמרי אדהיא ויקרא ח"ב ע' עדרת. ושי"ן. דברים ח"ב ע' תסו. ושי"ן.

והי' מעשה הצדקה: ישעי' לב', יו'. ראה אגרת הקדש ס"ה (ע' 218). לקוטי תורה ראה ה' ד, תצא לט, א.

לעיל בחי' פ' תצא ע' תרנט. אגה"ק ס"ב.

והנגלות לנו . . . והתורה והמצוה: נצבים כט, כח . . . משפטים כד, יב.

במעשה המצות כמ"ש והתורה והמצוה שהוא בא בגילוי אבל יחוי' דהוי' א' הוא במחשבה ושכל שבהעלם כנ"ל וד"ל. וזהו סדר הפ' דק"ש בתחלה שמע ישראל, שמיעה הוא ההכנה במוח כינה בשכל ומח' בהעלם להשיג ביחוי' דהוי' א' בע"ס דאצי' שמיוחד' בעצמו' המאציל כידוע, ואח"כ ואהבת בכל לבבך שזהו מ"ש והשבות אל לבבך כי הוי' הוא האלקי' בבחי' יח"ע ויח"ת דשמע ובשכמל"ו כנ"ל ונקלט בלב שזהו בינה ליבא הלב מבין כו', והוא שנק' נסתרות שהוא מוחא וליבא כמ"ש ואה' ואח"כ והיו הדברי' כנ"ל כדיבור ומעשה בגילוי ממש וד"ל.

והנה ידוע ש[ב]מצות הדיבור דד"ת הוא בחי' החכ' דתו' שהוא רק כביטול היש לאין כמו תען לשוני אמרתך כו' כמדבר דבר המלך ואינו דברי עצמו כלל ובפרט בדיבור דק"ש כשמע ישראל כו', ועי' גורם להיות למעלה היפוך חשך המצמצם לאור כו', והוא לברר בין טו"ר בא' כשר ופסול כמא' מתינתא מלכתא כנ"ל כידוע, וכך הוא ג"כ בבחי' המעשה עצמ' דמצות שמברר בפור' בין טו"ר כו' בסומ"ר וע"ט שזהו לאכפוי' לסט"א כו' ולא הפכא חשוכא לנהורא כו' בפור'מ בגשמי'. וזהו כל ענין ב"פ דק"ש, בפ' ראשונה מדבר במצות הדיבור בד"ת בא' ודברת בם כו' כנ"ל, ופ' השני' מדבר בבחי' המעשה דמצות כמ"ש והי' א"ש כו' ושם נא' ואספת דגנך כו' דמכין בזה דגם בבחי' המעשה צ"ל בחי' היפוך הצמצום והתשך הגס המסתיר אור אלקי לגמרי, כמו גם בעסקו במו"מ לא ידמה בנפשו החומרי' שכחו ועוצם ידו בתחבולות והתחכמות יתירה וכה"ג הוא שהצליח לו בעסקיו להשיג הון כו', שע"ז א' לא לחכמים לחם לחכ' דקליפה שעושי' לטפל עיקר [ב]כח"י יש נפרד מאלקי' כמ"ש אותי עזבו מקור כו' לחצוב להם בורות נשברות שהוא שכל אנושי הכוזב, וגם אין מזל לישראל שהוא דרכי הטבע הנמשך מפסולת ושמרי' דמזלות כידוע, וכך א' ישראל שבח"ל דוקא נק' עע"ז כטהרה כמ"ש במ"א, אלא יאמין באמונה שלימה ופשוטה ע"י הכרה והשגה בדעתו ולבו

ואהבת בכל לבבך . . . והיו הדברי' ואתחנן ה' היו.

בינה ליבא הלב מבין תקוני זור בתקדמה יו, א.

נסתרות שהוא מוחא וליבא כמיש ואה' [ד"ה: ביהר]: ראה תקוני זור תי' (כה, ב). תיע (קסט, א).

תען לשוני אמרתך: תהלים קיט, קעב. ראה ספר המאמרים תקס"ז ע' קמט ומקבילו בתורה אור יתרו סו,

ב. בורת חיים נח טז, ד. מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תט וע' תתכא.

מתינתא מלכתא כנ"ל [ד': ליתא. ה': כו']: כתובות סא, ב. ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תתמב.

במדבר ח"ב ע' תרו.

והי' א"ש כו' [ע"כ נמצא בכתי"ג] . . . ואספת דגנך: עקב יא, יג, יד.

לא לחכמים לחם: קהלת ט, יא. וראה לעיל בחי'ב פ' תצא ע' תקלג.

אותו עונו . . . נשברות [ד"ה: נשברים]: ירמ"ב ב, יג [ושם: בארות בארת], אבל כ"ה גם בהנסמו כסמור].

ראה גם לעיל בחי'ב שם ע' תפה. לקמן ע' אי"ג.

אין מזל לישראל . . . ישראל שבח"ל . . . עני' בטהרה: שבת קנז, א. עבודה זרה ת, א. ראה לקמן ע' אי"ג.

לעיל שם ע' תפו. ושי"ג.

שהוא ית' עיקר ושרש כל העולמו' העליוני' הרוחני' וגם בתחונתי' כשפע גשמי' בפרנסה מאת ה' היא נמשכת הברכה הזאת וההצלחה שהיא באה לכל איש ואיש [ב]מעשיו ועסקיו כמי' וברכך ה' בכל אשר תעשה כו' (וכמי' מוונותיו של אדם קצוביו לו מר"ה דוקא) והאדם א"צ רק לעשות בחי' כלי והכנה באיזה עסק לעסוק בו בפ"ע שיהי' בו כדי המשכ[ת] ברכה [ה]אלקי' כדי שיהי' בחי' כלי לקבל את הברכה עליונה הרוחני' משום דלית ברכתא שרי' באתר ריקני' כו' כמי' במ"א ודיל. ועד"ז [הרי] גם בחי' המעשה דאדם אף בפרנסתו [ו]כל עסקיו וכללי' ביחוד אלקי' ולא ישארו בעולם הפירוד לחיות בחי' כו', ויהי' אדם שלם בכל ד' מדריגו' שבנפשו בשלימו' יח"ע האלקי והיינו בשכל ומח' שנק' משפיע בהכרתו והשגתו ביח"ע שזהו כמו בשמי' ממעל אין עוד [ו]גם דו"מ שבנפשו בתו"מ [ו]גם בפרנסתו יהי' בגילוי דיחיות ש[ו]הו כמו בארץ מתחת אין עוד כניל ודיל.

והנה כל הנ"ל בענין היחוד עליון דהוי' הוא האלקי' בשמים ממעל כו' גם בנפש האדם זהו הכל בבחי' יעקב לבד, כי הנה ידוע בפי' יעקב שהוא יו"ד עקב והיינו חלק התחתון דנשמי' אלקי' שמלוכשת בגוף במוח ולב ואברים, שזהו מח' ודו"מ מח' במוח ורוח הדיבור בלב והמעשה באברים שזהו בראתיו יצאתיו אף עשיתיו כניל, וזהו [מה] שהנשמה ירדה ונתלכשה כנרין שבמוחא ולבא כו' כדי לברר גם לחלק הגוף שהוא בגסות וחומריות דתאוות עוה"ז שזהו לאהפכא חשוכא דק"נ לנהורא כו', והיינו בכל ד' מדריגו' הנ"ל בנשמי' בשכל ומח' ודו"מ שכולן עולין ונכללי' ביחוד ויחיות בא[חד] ובשכמליו פעמיים בכל יום בקר וערב כניל בבחי' היפוך חשוכא לנהורא כו', בין בדעת והשגה לבטל הטפל לעיקרא ושרשא דכולא עלמין כו' היפוך הצמצום והסתר אלקות הנראה לעיני' בשר כניל, ובין בגילוי המח' ודיבור כמו בחי' דתו' שמקשר שכלו ומח' ב[מח'] [חכ'] דתו' בדיבור שלו הגשמי, וגם במעשה המצות כפוי"מ בעומ"ש בסוף מעשה גם בעסקו בפרנסתו שמבטל כל גסות וחומריות הטבע וישלך על ה' יהבו כניל, ואיכ הרי נתברר עי"ז כל ד' מדריגו' דשכל ומח' ודיבור ומעשה דנה"ט בכל ימי חייו גם בטרת פרנסתו ועולין כולן מן עולם הפירוד החומרי אל עולם היחוד האלקי העליון ע"י מצות ק"ש בפי' ראשונה ושניי' שכוללי' ד' מדריגו' הנ"ל.

וברכך ה' בכל אשר תעשה... מוונותיו של אדם: ראה טו, ית' (שם: ה"א). כיצה טו, רע"א. ראה ד"ה זה מאמרי אדה"ז תקס"ה ח"ב ע' תרמ"ח ואילך. תקס"ח ח"א ע' קט"ה ואילך. לעיל ע' תתקס"ג בשם המגיד ז"ל. פ"ע: ה'; כ"ע: ד'; כ"פ: ע"ר.
 דלית ברכתא שרי' באתר ריקני': נסמן לעיל ע' תתק"ו.
 יח"ע: יחוד עליון.
 יעקב שהוא יו"ד עקב: נסמן לעיל ע' תתק"ו.
 שריה הנשמי' — בעומ"ש בסוף מעשה: ד"ו: בעיט וסומ"ר [בעשה טוב וסור מרע].
 וישלך על ה' יהבו: ע"פ תהלים נ"ה, כג.

וזהו ענין ופי' דיעקב יו"ד עקב שהוא יו"ד דחכמה דקדושה דנשמה האלקי' שמאיר ומברר גם לבחי' עקביי' דנהיט להיות ע"י דוקא נעשי' כל היחודי' [ה]נ"ל וד"ל.

אבל בחי' ישראל הוא למעלה מבחי' יעקב הנ"ל והוא מטעם שא' בשם ישראל כי שרית עם אלקים כו'. והענין הוא משום דכל ענין הנ"ל גם ביחוד' שבק"ש שנעשה גם בנפש האדם כ"ז עדיין ע"י בחי' מלחמה וניצוח דוקא שילחם אדם בנפשו בנפש האלקי' בכל כחותי' במוחין ומדות ומח' ודיבור ומעשה בבחי' קדושה האלקי' להתגבר גם על רצון ושכל ומדות ומחוד' דנהיט החומרי' להיות גם הוא עולה מן הפירוד אל היחוד העליון האלקי' כנ"ל להיות לבו הטבע ברשותו ויהי' המוח שליט על הלב גם כל היום אחר התפלה לילך בדרכי הוי' בתו"מ וצדקה ותשובה כו' וזהו שנק' לאכפיי' לסטיא דק"ג או לאהפכא כו', וזהו כל עיקר ענין התפלה שנק' קרבא וכפיעותי בק"ש זה רמ"ח וחרב ותפלה נק' קשת כו' כמ"ש במ"א. אך הנה בחי' מלחמה הזאת לא נגמרה בק"ש ותפלה עדיין כי לא כל העיתים שוות ולא בכל עת התפלה יהי' שעת הכושר לאדם לעמוד בניצוח מלחמה זו לאכפיי' ולאהפכא כו' לבער הרע מקרבנו ולהפכ[ו] לטוב, [ו]כש"כ כל היום בלכתו בשוק בעסקיו שלא נשאר רק בחי' רושם בעלמא מקליטות אור [ה]אלקי שבנשמתו שנתפעל במוחו ולבו בק"ש ותפלה בד' מדריגות הנ"ל הרי יכול לשכח לגמרי עד שיניח דעתו בעניני' זרי' ויפול הנופל כו' ויתגבר הרע על הטוב והי' להיפוך שינוצח במלחמה זו, גם בעת התפלה יכול הרע שבנהיט להתגבר על הטוב ולהפיל[ו] במ"ז מאד כידוע. אך כ"ז הוא בבחי' יעקב שהוא יו"ד עקב שמתלבשת הנשמה בגוף החומרי לברר הטוב מן הרע ולבער הרע מן הטוב בד' מדריגות הנ"ל, אבל אחר שיעקב נלחם עם שרו של עשו ויגע בכף יריכו לכד אבל נצחו במלחמה זו נק' בשם ישראל דוקא והוא מטעם שא' כי שרית עם אלקים ועם אנשים ותוכלו והיינו מפני שכבר גמר ונצח המלחמה עם בחי' אלקי' שהוא הצמצום וההסתר של הגוף החומרי שנק' חשך למטה כנ"ל והיינו בכל ד' מדריגות הנ"ל ואין לו עוד עסק

כי שרית עם אלקים: וישלח לב, כט.

כמ"ש בזהר דשעת צלוחא שעת קרבא: הובא בכ"מ בדאי"ח בשם הזהר. ראה זהר (רע"א מהימנא) פינחס רמג, א. ויחי רמ, ב. תיקוני זה תריג (כט, ב). מאמרי אדמו"ר וישראל ח"א ע' תבה. ושי"ג. דברים ח"ב ע' תא.

בחרבי ובקשתי בצלוחי ובכעותי: ויחי מה, כב.

בק"ש זה רמ"ח וחרב ותפלה נק' קשת: ראה לעיל בחי' פ' תצא ע' תפו. ושי"ג.

שיעקב נלחם עם שרו של עשו . . . נצחו: וישלח לב, כה ואילך. כראשית רבא פ"ע, ג. תנחומא וישלח ח.

ראה שערי תשובה ח"ב חינוך (פכ"ח הב') מ, ב ואילך.

ויגע בכף יריכו: וישלח שם, כו.

שריה גמר — של הגוף החומרי . . . בכל: ד' . . . ליתא: ד' . . . בכל הגוף החומרי בכל.

מלחמה עוד כזה כלל כי כבר גמרה בשלימות באופן שלא יוכל עוד הרע לקום כנגדו כי הכניעו בתכלית וא"צ ללחום עמו עוד ביגיעה שבמוחא וליבא כמו בקיש ותפלה לנצחו כי כבר נצחו לגמרי, ולכך נק' ישראל ולא יעקב יו"ד עקב כי שרית כבר עם אלקי' בחי' המצמצם ומסתיר אלקות להיות הטפל לעיקר כנ"ל, אבל כבר נצחו לצמצום זה שאין מסתיר לו כלל [וכלל] ובכל רגע רואה בעין השכל לאלקות בחכמה שבנה"א גם בראי' השכל האנושי התהו' הנברא מבורא הכל יש מאין והטפל בטל לעיקרא דכולא כנ"ל, וכן [ב]מחזורי' כל היום אינו בחי' נפרד מאלקות כלל וא"צ למלחמה בתפלה [ולא כל היום] מצד [עצם] התקשרו' עצמי' דעצם אור נשמתו שלמעלה מבחי' נר"ן שבמוח ולב שהוא שנק' ישראל לי ראש והוא כי שרית עם אלקים כו' ותוכל שאין זה בכח דבחי' יעקב [ה]נ"ל וד"ל (וכמו שידוע ההפך שדונגמא זו בין תפלה דחול לתפלה דשבת, דבימות החול העיקר הוא לעבוד עבודה אלקי' בתפלה במוח ולב ביגיעה רבה לברר לעה"ד טו"ר להתפעל באוי"ר שכלי' וטבעי' לנצח [ל]הרע שבנה"ב שיכניע לב החומרי המלא תאוות שיבוטל כל רצון זר כו' בלתי לה' לבדו, והוא ע"י התפעלות אלקות במורגש בלב בשר ובמוח בינה בהשגה וטעם מורגש, וזהו שנק' פולחנא ועבודה שלפעמי' יגבר המנגד כנ"ל להתפלה נק' קרבא, והיינו לפי שכוי"ו ימי החול צריך אדם לברר בירורים דעה"ד טו"ר שהוא ל"ט מלאכות דחורש וזורע כו', כידוע דשם מ"ה דחכמה מברר לבין שנכח' אתברירו, וזהו ג"כ בחי' יעקב יו"ד עקב שביוד' דחכמה דנשי' [מ]ברר ליעקב כמיש וידו אוחזת בעקב עשו כו', ולפי"ע העבודה התמה בכל וי"ו ימי החול בתפלת החול שהו העלאת הברורי' דרפי"ח שנפלו בק"נ כך יהי' שכרו בשבת דוקא כמו מי שטרח בעי"ש יאכל כו', והוא מדריגה הב' דתפלת השבת שהוא למעלה מבחי' הברורי' דרפי"ח כו' לברר לעה"ד כו' כי הרי כורר אסור בשבת לא פסולת מאוכל ולא אוכל מפסולת כו', ולזאת עיקר ענין התפלה דשבת אינו רק להתענג על הוי' באה"ר [ה]עצמי' שבעצמי' הנשמה שלמעלה מהתפעלות בהשגה והתבוננות הנ"ל אלא כעצמו' איס כיה שלמעלה מכל ההשתלשלות דסוכב וממלא כו' כמ"ש בוהר ע"פ או תתענג על הוי' דא

שוריה מלחמה — עוד: דה: ליתא.

שוריה בחפלה — עצמי' דעצם: ה: ליתא. ומביא תיבות אלו אחרי תיבת מבחרי'.

ישראל לי ראש: נסמן לעיל ע' תתמו.

דשם מ"ה דחכמה מברר לבין: נסמן לעיל ע' תתקי.

שכחכי אתברירו: נסמן לעיל ע' תשפט.

שוריה ג"כ — דנשי' [ד]ה: דנשמה: וידו אוחזת בעקב עשו: תולדות כה, כו.

מי שטרח בעי"ש יאכל: עבודה וזה ג, א.

כורר אסור בשבת . . . ולא אוכל מפסולות: ראה שו"ע אדה"ו הל' שבת סשי"ט בתחלתו.

שוריה מהתפעלות — ביה: ע"כ נמצא בכרך י"ו.

כמיש בוהר ע"פ או תתענג . . . צלוחא דמו"ש: ישעי' נח, יד. כיה בכ"מ בדא"ח בשם הוהר. ראה לעיל

בחי"ב פ' תצא ע' תתק. ושי"נ. לקמן ע' אקו.

צלוחא דמע"ש כו', כמו שרואה כל א' מישראל בנפשו האלקי בכל שבת שהתפעלות שלו באה"ר בתענוגים בחי' עצמי' כמו בשיר וניגון שזהו שנק' שיר אל, והוא בחי' ישראל הנ"ל שא"צ למלחמה להפוך הרע לטוב כלל כי כבר גמר המלחמה זו בעבודה בתפלה שבחול כמ"ש כי שרית כו' שזהו שרואנין שאינו עמל ויגע בתפלה דשבת כלל רק מצד כח עצמי' הנשמה תהלה י"ה בבחי' שיר אל כו' כמ"ש במ"א שז"ש ולא ראה עמל בישראל הוי' אלקיו עמו ממש כו' [ו]אפי' המתרות הגופני' נבלעו בקדושה ממילא שלא ע"י מלחמה ולכך מותר לאכול לתיאבון בשבת משא"כ בחול שהסעודה נקרא לחם לשון מלחמה כמ"ש במ"א. וזהו ההפרש בין בחי' יעקב לבחינת ישראל כנ"ל וד"ל).

והנה להבין ביאור כ"ז יש להקדים ענין א' בביאור הפי' במעשה דאל"י בהר הכרמל שא' וירא כל העם ויפלו על פניהם ויא' הוי' הוא האלקי הוי' הוא האלקים כו', ולכאורה יפלא הדבר על שכפל[ו] דבר א' לומר ב"פ כי הוי' הוא האלקי. אך הנה יש ב' פי' במ"ש כי הוי' הוא האלקי שהן ב' הפכים ושניהם אמת (כמשי"ת), הפי' הא' והוא נוטה לפשוט[ו] יותר דהוי' הוא האלקים שמלוכש ומוסתר בשם הוי' עצמו, והוא בחי' הגבו' דשם אלקים המצמצם לשם הוי' שהוא רק בבחי' החסד וכמו בחי' גבו' שבחסד עצמו שהוא עיקר החסד באמת כידוע. וביאור ד"ז ידוע להיות כי בחי' שם הוי' עצמו מורה על עצם החסד והטוב שמהוה הכל בכלל ובפרט, והוא בחי' אור החסד הכללי שמאיר בבחי' השפעה כללי' בהתגלות אור רב [ו]חסד עצמי' ופשוט כמו שמטבע הטוב להטיב בכלל ובפרט כטבע המי' שיורדים מגבוה לנמוך בשפע רב בלי הפסק ומדה ושיעור כלל כך בחי' חסד דשם הוי' הוא בחי' מקור השפע הכללי' להתהוות כללי' כל העולמות בזמן ומקום [ב]בחי' עש"נ ברבוי התחלקות לאין שיעור כלל כמ"ש אני הוי' לא שניתי פי' אני

בכל שבת . . . באה"ר בתענוגים: ראה לעיל ע' התקצת. תורת חיים לך צו, א. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' ה. לעיל פי' תצא שם. הנסמן בהערה הבאה.
ולא ראה עמל בישראל: נסמן לקמן ע' אקו.
מותר לאכול לתיאבון בשבת: ראה מאמרי אדה"א במדבר ח"ג ע' התקלב. לקמן ע' אקיוח.
לחם לשון מלחמה: ראה ספר המאמרים תקס"ז ע' רכט; ועד"ז מאמרי אדה"א במדבר ח"א ע' רכז;
אחתות לחם אם נקודות שלהם בסגול . . . ואם נקודי' שלו בחולם הוא ענין לוחם מלחמה. מאמרי אדה"א פרשיות התורה ח"א ע' נג ובהנסמן לשם. ח"ב ע' תרפח.
שרי' והנה: מכאן מתחיל בוך א' ובכותרת: ביאור על שובה.
במעשה דאל"י . . . וירא כל העם: מלכים"ב יח, ט.
נבו' שבחסד . . . עיקר החסד: ראה לעיל בח"א סי' ואתחנן ע' רנט. וש"נ.
שם הוי' . . . החסד: נסמן לעיל ע' התקמא.
שומטבע הטוב להטיב: נסמן לעיל ע' התמג.
טבע המי' שיורדים מגבוה לנמוך: ראה תענית ז, א.
עש"נ: עולם שנה נפש. ראה לעיל ע' תשצב ואילך.
אני הוי' לא שניתי: מלאכי ג, ה. ראה לקמן ע' איעו.

הוי' ממש כמו שהוא בבחי' חסד דא"ס עצמו ואין בו שינוי והפסק כלל כי א"ס להתפשטותו כו'. אך אם הי' נמשך למטה מאור החסד העליון העצמי ופשוט דא"ס שמלוכש בשם הוי' כמו שהוא בבחי' א"ס ממש (אע"פ שכלול מחויב ומדות ומחודי"מ גם בהן הכל בבחי' חסד בלתי מוגבל כלל מצד שבא מכח המשפיע שהוא א"ס ממש) לא הי' יכול להיות מציאות שפע אלקי' מוגבלת במציאו' ב"ג של כל הנבראי' אפי' [ה]עולמות [ה]עליוני' הרוחני' ביותר כשרפ"י דבריאה גם געה"ע הנברא מקדם כו' גם הוא בא במדה ושיעור מוגבל, ובפרט במה שבאי' התהוות העולמות כולן במספר קצוב ואע"פ שנעשה רבוי התחלקות האותיות והצורפי' העליוני' כידוע מ"מ יש להן מספר קצוב כמו אלף אלפים ישמשוני' ורבוו רבבו קדמויהי כו' וכה"ג בכלל התחלקו' העולמות [ו]איך יוכל להיות [התהוות] הב"ג והמספר מאור החסד דשם הוי' שבבחי' א"ס ממש שלמעלה מן המספר והתחלקות כמיש לתבונתו אין מספר וכן וגדולתו וחסדו אין חקר כלל כידוע. אך בהכרח צ"ל שהי' בתחלה גם בהאיר אור החסד העצמי בשם הוי' הנ"ל בחי' צמצום שמצמצם אור החסד הזה בעצמו, והוא כח הדין והצמצום שכלול כמדת החסד זה עצמו שיכול לצמצם א"ע בחסד זה לבלתי יתפשט ויאיר למטה כמו שהוא בעצם, ולפי שאור חסד זה עצמו הוא שמתצמצם בעצמו רק בשביל השפעה דוקא כדי שיוכל להיות השפע דחסד להיות מזה התהוות בע"ג בהתחלקות במספר כו' ע"כ נק' גבו' שבחסד עצמו שהוא עיקר מדת החסד ולא נק' דין וצמצום באמת המנגד לחסד אדרבה הרי ממנו יבא עיקר השפע לעולמות, והוא בחי' הצמצום דשם אלקים שמצמצם לאור החסד דהוי' שכלול בו ממש כנ"ל, דאע"פ שלכאו' נראה כח הדין והצמצום הזה [כ]מנגד וסותר לבחי' החסד העצמי דשם הוי' שהוא התגלות אור רב כלי מדה וגבול כלל ושם אלקי' זה הוא המעלי' ומסתיר על אור החסד ונותן מדה ושיעור כנ"ל, אבל כאמת נהפוך הוא שבחינת כח הצמצום לצמצם למדת החסד הרי הוא עיקר החסד באמת, כי עיקר החסד למטה אינו מה שישפיע מכח רב טובו בהשפעה רבה ביותר כי מה בצע בחסד זה אם אינו בא במקבלי' מצד התגברות החסד ביתר מכפי המדה הי' נחשב לדין ולא לחסד כלל אלא עיקר כוונת המתחסד עם הבריות הוא שמתקבל במקבלי' דוקא שאז יתענג בחסד זה וא"ל לא ישפיע כלל.

שוריה א"ס — להתפשטותו — העצמי ופשוט דא"ס שמלוכש בשם: ד"ה: דא"ס שמלוכב [ד': שמלוכש בחסד] העצמי ופשוט דשם.

שוריה מוגבלת — הרוחני' . . . והצורפי' העליוני': ה': ליחא. וכנראה נשמט מפני חיבות הדומות: [ה]עליוני' . . . העליוני'.

כשרפ"י דבריאה: ראה לעיל ע' תתקמו.

געה"ע הנברא מקדם: ראה פסחים נד, א.

אלף אלפים ישמשוני': ראה גם לעיל ע' תשצט. וש"נ.

לחבונתו אין מספר: תהלים קמו, ה. ראה ספר המאמרים חקיע ע' קו.

[ד': ולגדולתו] אין חקר: תהלים קמה, ג.

וכך יובן למעלה בחסד העליון שנמשך למטה לקיום החיות ושפע לכל העולמות כמ"ש כי אמרתי עולם חסד יבנה, כמו השפעה דמוון לכל הברואי הרי אנו או' מכלכל חיים בחסד שבחי' חסד זה הוא שמכלכל אותם במשפט שזהו ברבוי מיני צמצומי' והעלמו' בכלי תוך כלי כו' עד שיתקבל במקבלי' להיות לאור וחיות ומוון כמו נתון לחם לכ"ב כל"ח שנמשך לכל בחי' כפי [ה]מדה הנצרך לה דוקא וא"ל לא נקי' מוון וחסד כלל (כמו שהי' זן נח בחיבה לכל חי' ובהמה כפי טבעה, שאם הי' נתון תבן לארי' ובשר לשור אין זה מוון כלל), ולכך שרש המוון בבחי' גבורי' שבחסד דוקא שזהו ענין שולחו בצפון דוקא כידוע. וכך הוא ענין השפע דחסד דאצי' בשם הוי' שמתמצם ע"י שם אלקי' דוקא לכל עולם ועולם במדה ושיעור לפי אופן התהוותם מאין כו' שזה עיקר החסד באמת כשנמשך ונתקבל במקבלי' כנ"ל. ויובן זה עדימ' הידוע כמו הרב שמשפיע שכל וחכ' לתלמידו שבודאי חכ' הרב גדולה משכל התלמיד וכשיכ' לקטן כמו לתינוק שבודאי מוכרח המשפיע לצמצם את שפע השכל להיות נמשך ונאמר בדברים קצרים ובשפלות המדריג' להלבישו במשלים ולחלקו לחלקי' קטני' כדי שיוכל התלמיד או התינוק להבינו ולקבלו בטוב לפ"ע ואם הי' משפיע לו השכל לעומקו ורחבו כמו שהוא במשפיע לא הי' התלמיד יוכל לקבל כלל ואי' השפעה של חסד כלל, וא"כ הרי עיקר החסד בשפע זו הוא מה שמצמצם המשפיע השכל כדי שיוכל להתקבל במקבלי' [דוקא] כנ"ל וד"ל. ועד"ז יובן עכ"פ ג"כ בצמצום דשם אלקים שמצמצם לשם הוי' דחסד [הוי'] העצמי הנ"ל ומחלק החסד הזה לחלקי' וצמצומים כמו ברבוי הצרופים דשם אלקי' כו', וזהו עיקר אור החסד דשם הוי' מטעם הנ"ל וד"ל. וזהו פי' כי הוי' דחסד הוא שם אלקי' המצמצם אור החסד דוקא כאלו או' דאלקי' המצמצם הוא עיקר החסד דשם הוי' מטעם הנ"ל וד"ל. וי"ש אני הוי' דחסד העצמי לא שניתי גם אחר הצמצום דשם אלקי' כי אין בחי' צמצום זה רק כדי שיתקבל במקבליים לפ"ע ולא נקי' צמצום כלל לגבי שם הוי' דחסד העצמי ממש (וראי' לזה שגם אחר הצמצום דשם אלקים נמשך בהתחדשות השפע בלי גבול כלל). וזהו ענין [אמר'] פעם א' כי הוי' הוא האלקים שזהו בחי' שם אלקים שאחר שם הוי' המצמצם (ומ"ש כברייתו ש"ע ברישא חשוכא כו' זהו צמצום דשם אלקים שקודם לנהורא דאור החסד שבא בצמצום במקבלי').

שורה וכך — החיות [ה]: התרים. . . כי אמרתי עולם חסד יבנה: תהלים פט, ג.
 מכלכל חיים בחסד: תפילה העמידה.
 ונתון לחם לכ"ב כל"ח. . . בחי' [ד"ה]: בריאה: תהלים קלט, כה.
 שהי' זן נח בחיבה לכל חי' ובהמה כפי טבעה: ראה בראשית רבא ספ"א.
 שולחו בצפון: נסמו לעיל ע' תשעה.
 שורה עכ"פ — שמצמצם. . . וזהו: ה': כי זהו.
 וד"ל. . . וד"ל [ד"ה]: ליתא. . . אני הוי'. . . לא שנית: ראה לעיל ע' איעד.
 כברייתו ש"ע ברישא חשוכא: ראה לעיל ע' איג.

אך הנה מה שכפל עוד לומר פעם הב' כי הוי' הוא האלקים זהו בהיפוך מאמרם הראשון, והוא שכוונתם ע"ד ההעלאה מלמטה למעלה בדרך מדריגה הגבוה יותר, שגם בחי' שם הוי' דחסד הנ"ל הוא בחי' אלקי' במקום ומדריגה שלמעלה ממנו שנחשב גם הוא שם [רק] בבחי' צמצום דאלקי' (כנ"ל בז"פ כי הוי' הוא האלקי' בניעילה דיוכי"פ שהוא בעלי' המדריגו' ששם הוי' שבתח[תון] אינו רק בחי' אלקי' שבעליון כי מבחי' אלקי' שבעליון נעשה שם הוי' בתחתון כנ"ל). וב' הפי' הללו אמת הן רק שבפעם הא' הוא מלמעלה למטה הימנו ובפעם ב' א' כי הוי' הוא אלקי' מלמטה למעלה להיות הוי' שלמטה הוא אלקי' למעלה. ויובן זה ע"ד המבואר במ"א במ"ש יעקב אם יהי' אלקים עמדי ושמרני כו' והי' הוי' לי לאלקים כו' (שיתפרש ג"כ בב' אופני' הנ"ל). כי הנה הגם שמבואר למעלה בשרש ענין דשם הוי' שהוא בבחי' החסד העצמי דבחי' א"ס ממש כנ"ל, עכ"ז הרי אינו רק בבחי' אותיו' לבד, והן ד' אותיו' דיהי' ויה' שמורה רק בחי' התגלות האור דא"ס באופני' שונים בסדר והדרגה, בתחלה יו"ד שהוא הצמצום שאינו נשאר בגילוי רק כנקודה א' לבד והכל נשאר בהעלם העצמי דא"ס כידוע דהיינו בבחי' אור דחכ' דאצ"י שנקי' ראשית הגילוי שבה מתגלה ומאיר אור א"ס ב"ה, ואח"כ התי"א שהוא בבחי' התפשטו' אחר הצמצום דיו"ד והוא בחי' בינה דאצ"י ככלל, ואח"כ וי"ו שהן מדות דאצ"י שנמשך מבינה, ומן הוי"ו שהן המדות שנמשך לדיבור שהוא ה"א אחרונה מל' דאצ"י כידוע, וא"כ הרי שם הוי' כד' אותיו' שהוא כולו' דע"ס דאצ"י מכתר עד המל' שנקי' בחי' שמות לגבי' עצמי' המאציל, כידוע דחכ' דאצ"י הוא בשם ע"ב במילוי יודי"ן ובינה דאצ"י בשם ס"ג ומדות ומל' שם מ"ה ובי"ן וכמ"ש בזוהר דכל ע"ס דאצ"י הן רק רזא דשמא קדישא כר', וע"כ א' אני הוי' הוא שמי דאינו אלא בבחי' [שם] לבד, וכידוע במשל שם האדם שאינו נחשב מעצמותו כלל וא"צ לשם כאשר הוא בפ"ע רק כדי שיקראוהו ויפנה לזולתו צריך לשם (וכבית יד של הכלי כו'), ([ו]גם התואר ושם העצם אינו נחשב כעצמותו ממש) וכש"כ שם הוי' דאצ"י שע"ז א' חכים ולא כו' עד ולא מכל אינון מדות כלל כו' וד"ל. ולפי"ז הרי יובן עכ"פ דגם בחי' שם הוי' דאצ"י ככלל אינו אלא כמו שם דעצמי'

שו"ה כנ"ל — בניעילה . . . הוא אלקי': ה': ליתא. וכנראה נשמט מפני תיבות הדומות: האלקי' . . . אלקי'.

שו"ה שם — כני" [ד': ליתא. ה': חסר (כבהערה שלפניו)]: ראה לעיל ע' א"סו.

אם יהי' אלקים . . . הוי' לי לאלקים: ויצא כה, כ. כא, ראה לקמן ע' א'עט.

דחכ' דאצ"י הוא בשם ע"ב: ראה גם מאמרי אדה"ז תקס"ז ע' עדר ויע' רעז — הנחת הרי"מ. ענינים ע' קלו.

דרך מצותך ס"ע 142.

בשם ע"ב במילוי יודי"ן: ראה ע"ז חיים שער (ה) סנת"א פ"א. שער (יח) רפיח ניצוצין פ"א.

וכמ"ש בזוהר דכל ע"ס . . . רזא דשמא קדישא: ראה זהר יתרו סו, ב ובמפרשים שם. תודה אור תרומה

ע"ט, ג.

אני הוי' הוא שמי: ישע"י מב, ח.

במשל שם האדם: ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' נג: דברים ח"א ע' קכו; ח"ב ע' תרכ' וש"נ.

חכים ולא . . . מדות כלל: תקניי זהר בהקדמה י, ב.

המאציל רק שנק' בשם הוי' ולא נחשב כעצמותו ממש והיינו רק כדי שיומשך ע"י לעולמו, כמ"ש אני הוי' גם שבח"י שם זה דהוי' דאצ"י הוא בח"י מקור הראשון לכללות השפע האלקי שנמשך מאצ"י לעולמו דברי"ע, כידוע דכל [האורו] דאצ"י נמשכי' בבי"ע בכלים עד בחי' מל' דאצ"י שמשפיע הכל לבי"ע כמ"ש לאחזאה כו' להתנהגא בהון עלמין כו' שהן מדו' דאצ"י, ולכך מורה שם הוי' ע"ש מקור כל ההתהוות השפע לכל העולמו דלשון הוי' משמע שמהוה הוא בתמידות, והעיקר הוא אות הוי"ד שבו שמשמע[ו] לשון עתיד והוה שמהוה תמיד (והוא ענין כולל דעבר הוה ועתיד שזהו ענין הוי' הי' הוה ויהי' במח' כללי' שכולל כל הוא"ש כו') להיותו בחי' מקור כללי כל מה שיהי' מציאות [שפע] מאין ליש תמיד כו' וכמ"ש כי עמך מקור חיים כו' וע"כ א' אני הוי' לא שניתי' כו' וכידוע, אך עכ"ז אינו רק בחי' שם בצרופי' אותיות לגבי עצמו המאציל שהאצ"י ע"ס בבחי' אותיות ושמות לבד כו' כנ"ל וכניצוץ היוצא מן הגחלת וכה"ג ונק' ע"ס בלי מה בלי מהות כנ"ל וד"ל.

והנה ע"פ כ"ז הרי יובן עכ"פ שגם שם הוי' הכולל ע"ס דאצ"י נעשה ע"י בחי' צמצום דאותיות מאחר שנק' רק שמו של המאציל עצמו כמ"ש אני הוי' הוא שמי כו', וא"כ מוכרח לומר דמאחר שאין ערוך לאצ"י לגבי עצמו המאציל כערך הנברא לגבי הכורא לזה ודאי שנאצל שם הוי' זה ע"י העלם וצמצום אור בעצמו המאציל תחלה, והוא בחי' אלקים שמצמצם אור עצמו ואח"כ דוקא מתפשט אור דשם הוי' בבחי' אצ"י, כ"א לא [הי'] בחי' הצמצום דשם אלקי העליון שבעצמו המאציל לא הי' המשכות אותיות דשם הוי', כי מצד עצמו הרי נק' בחי' סדכ"ס כו' חכים ולא כו' עד ולא מכל אינון מדות כלל כנ"ל וד"ל. וזהו ענין הכפל שכפל לומר ב"פ כי הוי' הוא האלקי שהוא בהיפוך מפי' הא', דהיינו שגם בחי' שם הוי' דאצ"י לגבי עצמו א"ס ב"ה אינו בא רק ע"י בחי' צמצום דשם אלקים [ו]א"כ הוי' זה הוא בחינת אלקי שבעצמו כו' וד"ל. וזהו ענין ב"פ דהוי' הוא האלקים ב"פ פי' הנ"ל דאע"פ שהן כמו ב' הפכים מ"מ שניהם אמת והא בהא תליא דוקא, דאם מייחד אדם יח"ת דהוי' הוא אלקים להאיר אור הוי' בצמצום דאלקים עד שלא מסתיר כלל כנ"ל, כמו בעבודה שבלב ומוח בק"ש ותפלה ובתומ"צ למטה לברר ברורי' דעה"ד שיתגלה עי"ז שם הוי' באלקים שלמטה וכה"ג, אז

שו"ה דכל — בבי"ע [אדה: ליתא] . . . לאחזאה . . . להתנהגא . . . דאצ"י [כ]אצ"י ניוטופי: דירד מאמרות כו': ראה תקוני זה שם.
דלשון הוי' תשמע שמהוה: ראה זהר (רע"א מהימנא) פינתס רנו, סעיב. הערה בספר המאמרים ת"ש ע'

40

הירד שמשמעו[ו] לשון עתיד והוה: נסמן לעיל ע' תשצ.
הוי' הי' הוה ויהי' . . . הוא"ש [הוי' אלפי שניו]: נסמן לעיל ע' תשצד.
כי עמך מקור חיים: תהלים ל"ג.
ע"ס בלי מה בלי מהות: ספר יצירה פ"א מיב ובמפרשים שם.
ב"פ: ה': פ"ב ד': פעם ב'.

עייז דוקא יבא לבחי' יחוע' יותר והוא עליי' דשם הוי' באלקי' שלמעלה ממנו כניל ודיל.

וכך יובן במ"ש יעקב אם יהי' אלקים עמדי אלקים דוקא שהוא בחי' שם ביז שמברר לעהיד טויר בתו"מ באוי"ר בתפלה ותשובה וכה"ג, וזהו ושמרני כו' ונתן לי לחם לאכול שהוא לחמה שית בחי' מזון לנשמה לברר[ה] ולתקנ[ה] כמו ותורתך בתוך מעי כו' כמו אמרתך חיתני כו', ובגד ללבוש הן המצות ונק' לבושין לנשמה, ובכ"ז יהי' יחוד הוי' דסוכב בממלא בחי' אלקים מלמעלה למטה, ועייז יהי' עליי' הג' דהוי' למעלה יותר והוא שיהי' גם שם הוי' דאצי' בבחי' אלקי' שבצעמו' הכתר שהוא בחי' הצמצום [וההעלם] דצעמו' א"ס כדי שיוכל להאצי' לאורות דאצי' מן ההעלם לגילוי בבחי' אותיות דהוי' כמו ד' שמו' דעיב ס"ג כו', ולפיז הרי יובן דגם מ"ש יעקב והי' הוי' לי לאלקים הוא [ב]פ' פי' הנ"ל א' בירידת האור הוי' דאצי' באלקי' להיות בחי' אלקי' לי ממש כמ"ש הוי' אלקינו הוי' אלקיך וכה"ג והב' בעליי' דשם הוי' שיהי' בבחי' אלקי' העליון שבכתר כמו בנעילה דיו"כ כניל ודיל. (אך לפיז לא יובן מ"ש והי' הוי' לי לאלקי' דלי' זה משמע ענין הגילוי מן ההעלם ואם זהו עליי' דשם הוי' בבחי' אלקי' שבצעמו' המאצי' היז בבחי' [ה]הסתר ו[ה]העלם דצעמו' שנקרא סדכ"ס שאין לאצי' ערך אליו כלל כניל, ועייז נא' כבוד אלקי' הסתר דבר כו', ועייז [מה] שא' בתנאי זה דאם יהי' אלקים עמדי דוקא אז יהי' הוי' [לי] לאלקים כו', אך האמת הוא כפשוטו כמ"ש במ"א דבחי' שם הוי' שבצעמו' א"ס ממש שעייז א' אני הוי' הוא שמי העצמי כמו שם הוי' שבתו"מ שנק' מקיף הכללי למעלה מכל ההשתלשלות דאביע' יהי' לי לאלקי' בבחי' גילוי דאוי"פ בכלי, וזהו לי ממש כמו בכל המשכות גילוי א"ס כהוי' ואלקי' דוקא כמ"ש אנכי הוי' אלקיך דוקא וכן הוי' אלקיו עמו וכה"ג, וזהו בחי' מקיף שבעליון שנעשה או"פ בתחתון להתיישב בכלי דוקא. וזהו היפוך פי' הב' דלעיל שהוא עולה להיות בבחי' אלקי' שבעליון הימנו כו' שזהו סדר השתלשלות שמאוי"פ נעשה מקיף לתחתון אבל מ"ש יעקב יו"ד עקב לאחר הבירור דשם אלקי' למטה בתו"מ וזהו אם יהי' אלקים עמדי דוקא עייז יהי' גם הוי' העליון רק בבחי' אלקי'

אם יהי' אלקים עמדי . . . ונתן לי לחם . . . ובגד ללבוש: ראה ספר המאמרים תקס"ח ח"ב ע' תרלג. תורה חיים ויצא כו', א.

אלקים . . . בחי' שם ביז: ראה גם תורת חיים שם כו', ג. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' ט ובחי' ע' תשצח.

יחודתך בתוך מעי . . . כמו [ד]: כי אמרתך חייחני: חללים מ. ט. קיט. נ. ראה גם לקמן ע' אגוד.

שרה מלמעלה — הנ': ד': ליתא. ה': הב'.

הוי' אלקינו הוי' אלקיך: בא' י. כו'. תולדות כו'. כ. בשלח טו, כו'.

כבוד אלקי' הסתר דבר: משלי כה, ב.

אני הוי' הוא שמי: ישעי' מב, ת.

אנכי הוי' אלקיך . . . הוי' אלקו עמו: יתרו כ, ב . . . בלק כג, כא.

שרה להתיישב — שהוא: דה': שהוי יהי'.

למטה בגילוי גמור כאלקי דעכשיו (וכן ביו"כ כשיהי' כמו לעיל יהי' הוי' שלמעלה רק בבחי' אלקי למטה).

ובכ"ז יובן שרש ענין ישראל שלמעלה מבחי' יעקב כניל, והוא בטעם שא' לא יעקב יאמר עוד שמך כ"א ישראל כו' כי שרית עם אלקים כו', פי' לאחר שכבר נצח וגמר למלחמה שבעת התפלה כניל שהוא להפוך לבחי' הצמצום דשם אלקי' שלא יסתיר כלל ויאיר גם הוא ויהי' כמו בבחי' שם הוי' ממש כמו שהוא באמת למעלה כך יהי' למטה בלי הסתר והעלם כלל וכניל דזהו פי' האי' דהוי' הוא אלקי' כו', אז לא יא' עוד שמך יעקב ע"ש הברורי' דיו"ד דחכ' בעקביי' דנה"ב שכבר נברר לחכילתו ואין צריך לברור ומלחמה עוד כלל (כמו ענין תפלה דשבת כניל), אלא ישראל יהי' שמך כי שרית פי' כבר שרית וגמרת המלחמה עם שם אלקים שיהופך להיות בבחי' שם הוי' דחסד (שזהו המתקת הגבו' דאלקי' בהוי' דחסד כמו בכל ר"ה שמתייצב' בני האלקי' לנגד שם הוי' ונכנעי' ומתבטלים בחסד דהוי' כידוע ואפי' בחי' הגבו' (קשות) דשטן שבא גם הוא בתוכם), ותוכל גם לעיל שיהי' אלקי' בבחי' הוי' דסובב הכללי (כניל בפי' והי' הוי' דמקיף בבחי' או"פ דאלקי' כו') וא"צ לעשות מלחמה עוד כלל כי הוי' הוא האלקים כולא חד ממש, ולזה הטעם ישראל יהי' שמך בחי' שר א"ל למעלה מאל דחכ' דהיינו בבחי' אור עצמות הכתר ששם שם הוי' אינו רק בבחי' אלקי' כפי' הב' הנ"ל וגם שם הוי' לא יהי' רק בבחי' אלקי' למעלה מטעם הנ"ל וכניל בפי' והי' הוי' לי לאלקי' בעליי' דשם הוי' באלקי' וד"ל. אך מ"מ זהו דוקא מצד תשלום הברורים להפוך חושך וצמצום בתכלית לאור בגמר ניצוח המלחמה כמ"ש כי שרית כו' ע"כ ישראל יהי' שמך בבחי' שר אל שלמעלה משם הוי' ולכך ביכולת בחי' ישראל להמשיך האור דשם הוי' בתו"מ, אבל בבחי' יעקב עדיין לא נגמר המלחמה בתפלה כניל וכמ"ש יעקב אם יהי' אלקי' עמדי דוקא בבחי' הברורים דעה"ד או והי' הוי' לי לאלקים כמו בחי' ישראל הנ"ל (וכדוגמ' הנ"ל דתפלת החול בחי' יעקב יו"ד עקב שמברר בברורי' דליט מלאכות כו' הוא שגורם להיות בחי' שיר אל בשבת כניל). ומ"ש עוד ועם אנשים דמשמע שהן כחות המסתעפי' משם אלקים דהיינו שבא"י מכה הצמצום הכללי דשם אלקי' ולמעלה נק' בשם בני אלקי' ממש ולמטה הן כחות הדיני' המקטרגי'

לא יעקב יאמר עוד שמך: וישלח לב, כט.

שרית עוד — שרית פי' . להיות: ה' ליתא . . דה: להי'.

בכל ר"ה שמתייצב' בני האלקי': נסמן לעיל ע' א.ס.א.

ישראל . . בחי' שר א"ל: ראה גם לקוטי תורה ראה לב, ב. מאמרי אדה"ז חקסיה ח"ב כאו ע' תתקכ. פרשיות התורה ח"א ע' קעט וכתנסמן לשם. ח"ב ע' תרצו. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' של. ח"ב ע' תקנז.

מאל דחכ': ראה פרדס שער (כ) השמות פי"ה. מאמרי אדה"ז ח"א שם.

שרית הוא — שיר אל . . כחות: ה' יחידה ד'ישראל . . ב"ד נתיספי: הדיו.

שרית שוין . . כחות: ה' ליתא. וכנראה נשמט מפני תיבות הדומות: כחות . . כחות. או תיבות: הדיו . .

הדיו (כ"ה בבחי' ה').

למעלה ברוחני ולמטה בגשמי ונק' גבו' קשות כרצועה לאלקאה כענין תיסרוך רעתך כו' כידוע, אך כאשר נצח לשרש עשו למעלה מעלה כמו שהוא בבחי' שם אלקי' דקדושה להמתיקו בחסדי' דהוי' כענין גבו' שבחסד הנל אזי ממילא נמתקו כל כחות הדינין המסתעפי' ממנו למטה בחיצוני' העולמות דבי"ע שהן הנק' אנשי' כמו והוכחתו] בשבט אנשים כו' הנאחזי' בשם אלקי' כידוע, וז"ש כי שרית עם אלקים וגם עם אנשים שלו כו' (וכמבואר בזהר דאנשים הן מט"ט וסנ' דבריאה ויצ"י, והוא שא' הגני שולח מלאכי לפנך כו' שבחי' הדיני' דקטנו' דשם שדי ושם אלקי' נאחזי' שם כו', וזהו גם כשיא נער הייתי גם זקנתי כו' בסוף אלף הוי"ו) (וגם עכשיו יש כדוגמ' זו בכל ר"ה ויו"כ שבכל ר"ה עולי' בני האלקי' דהיינו כחות הדין שנאחזי' בשם אלקי' להתייצב כו' ונמתקי' [בחסדים] ביו"כ והוא בנעילה שאר' ז"פ כי הוי' כו' וזהו תהליה שהוא הוי' בניקוד אלקי' כו').

והנה כל ענין הנל בב' מדריגו' דיעקב וישראל בנפש האדם היינו דוקא כאשר נפש האדם מתוקנת בתיקון הראוי לה בכל ד' מדריגו' הנל בשכל ומח' ודיבור ומעשה כנ"ל, דהיינו בכל פרט בצלם אלקי' שבה בנר"ן שבמות ולב כו' וגם למעלה מהם במקיף דחי' יחידה שנק' צלם ומולא כידוע בפ"י אך בצלם יתהלך איש שזהו בחי' ישראל שיר' א"ל הנל, ואז יתכן בנפש זו הסדר הנזכר למעלה שמתחיל תחלה להיות בבחי' יעקב יו"ד עקב כפי פי' הא' דהוי' הוא האלקי' להפוך חושך וצמצום שלמטה לאור כנ"ל ואח"כ יבא למדריגה עליונה יותר שתעלה בבחי' ישראל כי שרית כו' שכבר גמר המלחמה כנ"ל ויהי עליי' להוי' להיות בבחי' אלקי' העליון כפי פי' הב' הנל. אך הנה כאשר פגם [האדם בצלמו] בצלם אלקי' בכל סדר העבודה האלקי' שצריך להיות בד' מדריגות הנל [בשכל] ומח' ודו"מ הכל נפגם כפגם העונות מייד דחכ' עד בחי' המעשה בכל ד' מדריגות הנל כמי'ש מכף רגל [ו]עד ראש אין בו מתום כו', וכמו שאו' בידיו דק"ש שעהמ"ט שפגמתי באות יו"ד [כו'] כמשי"ת, אי"כ איד יוכל להגיע אפי' להיות בבחי'

כרצועה לאלקאה כענין תיסרוך רעתך: נסמן לקמן ע' אקלת.
והוכחתו] בשבט אנשים: שמואל"ב ז, יד. ראה גם לעיל בחי' פי' תצא ע' תקנה.
הגני שולח מלאכי לפנך: משפטים כג, כ וכרשי"י שם, כא.
נער הייתי גם זקנתי: נסמן לעיל ע' תשפט.
תהליה שהוא הוי' בניקוד אלקי': ראה ספר המאמרים תקס"ז ע' שנ ואילך, ע' שס. נדפס בלקוטי תורה נצרים נא, ד: נג. ב.

אך בצלם יתהלך איש: ראה בהנסמן לעיל ע' תתסו.
מכף רגל ועד ראש: ישע"י א, ה. ראה לעיל בחי' פי' דברים ע' קו.
שאו' בידיו דק"ש שעהמ"ט: ראה פ"י עץ חיים שער (טז) ק"ש שעהמ"ט פ"ב. שער הכוונות ענין דרושי הלילה פ"ה. משנת חסידים מסכת השכיבה פ"ו מיג ואילך. סידורי אדה"ו ואריז"ל. מאמרי אדה"ו הקצרים ע' פה וע' תקפו: ענינים ע' שנ (שה: שו'): מאריז"ל ע' צב בשם סי' שערי ציון.

יעקב הנ"ל וכשי"כ שלא יוכל להיות בבחי' ישראל מאחר שפגם בכל ד' בחי' הנ"ל שהוא השכל שבמח' וגם המח' וגם בדו"מ שזהו הפגם בפרט בכל ד' אותיות דהוי' [ש]בנשמת [ה]אדם שאינו מאיר כלל כידוע דאולעזר כו' שאין הקדושה שורה במקום טומאה כו'.

והנה להבין סדר הפגמי' האלה בפרטו' הרי הוא מבורא בס' הקבלה שהוסד בק"ש שעהמ"ט בא' אם פגמתי באות יו"ד כו' שהן ד' מיני' פגמי' בד' אותיות דשם הוי' והן [לנגד] ד' מתות ב"ד סקילה שריפה הרג וחנק כמבורא בוידוי שם וגם מטעם זה מזכירים ד"מ ב"ד בוידוי דעל חטא כו'. וביאור ענין הפגם דאות יו"ד דשם הוי' שמאיר בנפש האדם שלנגד פגם זה תיקון שלו במיתה דסקילה דוקא באבן ולא במיתה אחרת כסייף וכה"ג הנה יובן ג"כ ע"ד בחי' הרוחני', דהנה כמו שבדרך המעשה דעון וחטא בגשמיות אין חיוב סקילה רק בעון חמור מאד כעון ע"ז שעושה הטפל לעיקר, כמו כשמשתחזה לכו"מ ושמש ועץ ואבן, והעיקר בעון ע"ז הוא שעושה עיקר ומקור השפע לכו"מ ושמש וירח וכה"ג וכמו שהי' בב"ר וגם באשרה ובעץ כו' ולפי שמחשיב הכו"מ לעיקר ובאמת הן רק שלוחי חחו' השפעה מלמעלה מהן שהוא מחיצוני' האופני' שמקבלי' מחיצוני' ואחוריי' דכלי' דמל', דעשי' כידוע, ולכך [עיקר] עונשו סקילה באבן (שהוא יו"ד בחי' ביטול דחכ' כי פגמו בו"ד דחכ' שמח' את הכל מאין ליש כידוע והוא עושה מהיש עיקר ומאין טפל, ואבן דסקילה הוא אבן דנוגה), והגם שאינו כופר בעיקר ממש כי מאמין בבורא הכל ושומר כל המצות רק בעון ע"ז דבקה נפשו לתאוה להיות עובד לכו"מ להמשיך לו ברכה ושפע גשמי וגם שיודע שאינו אלא שליח (וכאוה"ע דקרו ל' אלקא דאלקיי' כו' רק שאינו מצווה על השיתוף וי"א שגם בני נח מוזהרים ע"ז כמ"ש בשו"ת ופוסקי'), וכמו שהי' בב"ר שהיו עובדי ע' בקרבנות וכל המצות ועכ"ז היו עובדי ע"ז, וכמו הנשי' שא' ומאו חדלנו לקטר כו' חסרנו כל כו' כי הי' אמונת זרות בכו"מ שהן עיקר ומקור לכל שפע גשמי' מרוחני' כו'. וגם עכשיו יש כמו עון ע"ז בבחי' הרוחני' בנפש הרוחני' ועונשה סקילה ברוחניות כמו שסוקלי' באבן לגוף

דאולעזר כו' . . . כו' [ה]: כלל: קהלת ז' יד' . . . ע"כ נמצא בבחי' י"ד.

בס' הקבלה: ראה הפרה דלעיל ד"ה: שאי.

שורה שעושה — בב"ר . . . ובענין בבית ראשון . . . ה: ובעל.

שורה השפעה — שהוא . . . כידוע: ד': ליתא.

סקילה באבן . . . יו"ד: ראה זהר (ר"צ"א מהימנא) תשא קפו, ב. שופטים עדר, ב. ספר המאמרים תקיע ע'

קעו. לקט"י תורה כאן סד, ד.

וכאוה"ע דקרו ל' אלקא דאלקיי': מנחות בסופה.

וכאוה"ע . . . שאינו מצווה על השיתוף . . . מוזהרים ע"ז: ראה רמ"א שריע או"ח סקניו. ד"ה מים רבים

תשי' סיג [נזפס בס' המאמרים מלוטט ע' נב], ושינ.

שורה בב"ר — ע': ד"ה: ה'.

ומאו חדלנו לקטר כו' חסרנו כל: ירמ"י מד, יח [ושם: ומן און]. ראה גם ספר המאמרים תקטיה ח"ב ע'

תשמג.

גשמי כו'. והענין הוא כידוע בענין מה שא' דישאל שבחול' הן כמו עובדי ע"ז בטהרה, והוא לפי שבחל' מקבלי' פרנסתם ושפע חיותם דרך שלוחי' דמזלות שחלק הוי' לכל העמי' כו' (משא"כ בא"י בהיות השכינה שורה בהיכל ק"ק ה' אור האלקי נמשך כלי שלוחי' כלל כמו דרך הטבע לברך הארץ כו'), והיינו ע"י התחכמו' ותחבולו' בטרדה גדולה בכל מיני עסק במומי' כידוע, ולפי שהם משעבדי' כל רצונם ומח' עיון שכלם בהעמקה גדולה לבטוח בכח זה הרי נפרדי' בזה מאור האלקי הזן ומפרנס לכל כו' כי בוטחי' במזל השופע דרך מעשה הטבעי' כו' (ובאמת אין מזל לישראל מטעם הניל שחלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו) והמזל אינו רק שליח וכמו הגרון ביד כו' כמו ומסדר הכוכבים כו' כרצונו דוקא, וכשעושה לטפל עיקר ויש ודבר ומבטל א"ע וכל נפשו נמשך בעסקיו אחר האמונה זו שיבטח בכחו ועוצם ידו בדרכי הטבע שנמשך ממזלות זהו ממש כעובד ע"ז בגשמיות הניל שהרי א' ע"ז אותי עזבו כו' לחצוב להם בורות נשברים כו', כי הרוחני' דמזלות מקבלי' מכה ואור האלקי שנק' מקור כל החיי' ברוחניו' וגשמי' כמ"ש כי ממך הכל ואין לך דבר חוץ ממנו כו' וגם הברכה מאת ה' באה דוקא מרוחניות לגשמי' רק שהי' לזה בחי' כלי לשכון בה הברכה משום דלית ברכתא שריא באתר ריקני' והוא מ"ש וברכך ה' בכל אשר תעשה שאין לאדם רק לעשות איזה מעשה ועסק שיהי' בו כדי שיעור שיומשך בו הברכה וההצלחה האלקי' אבל העסק עצמו אינו רק בחי' טפל בלבד כניל, וא"כ אם עושה מן העסק עיקר ויש ושוכח על ה' לגמרי זהו שנק' עובדי ע"ז בטהרה בבחי' הרוחני' [ש]בנפשו שנק' השתחווא' בבחי' השתחווא' הרוחניות בנפשו בבחי' ביטול כל הכחו' שבנפשו להבל ולריק שהן דרכי הטבע שנמשך ממזלות בעסקי' הגשמי' וכמו שכופף קומתו הגשמי בגופו להשתחו' לעץ ואבן או [לכוי"מ] להמשיך לו שפע גשמי' כניל ודיל.

והנה יש עוד כמו ע"ז רוחני' והוא מ"ש דכל הכועס כאלו עובד ע"ז כו' דגם שהכעס מסתעף מן החום ואש ברתיחת הדמי' שהוא שייך

דישראל שבחורל . . . עובדי ע"ז בטהרה: נסמן לעיל ע' א"ע.

שבנדיל מקבלי' . . . דרך שלוחי': ראה גם לעיל בח"א פ' ואתחנן ע' קסד. ח"ב פ' תצא ס"ע תקלה.

אין מזל לישראל . . . שחלק ה' עמו: נסמן לעיל ע' א"ע . . . האזינו לב, ט.

ומסדר הכוכבים כו' כרצונו: ע"ס תפלת ערבית.

אותי עזבו . . . לחצוב להם בורות נשברים: נסמן לעיל ע' א"ע.

כי ממך הכל: דברי הימים"א כט, יד.

שריה ואין — דוקא . . . כדי שיעור: ה': ליתא.

דלית ברכתא שריי' באתר ריקני': נסמן לעיל ע' תתקו.

וברכך ה' בכל אשר תעשה: נסמן לעיל ע' א"עא.

שריה (ש)בנפשו — בנפשו . . . ממזלות: ה': ליתא.

דכל הכועס כאלו עובד ע"ז: ראה אגרת החשובה פ"ו. הנסמן לעיל בח"ב פ' ראה ע' שצג.

שהכעס מסתעף . . . ואש: ראה תניא פ"א. ספר המאמרים תרל"ז ח"ב ס"ע תקצט ואילך.

לרציחה אבל מצד שהכעס בא מחמת רוממות גיאיותו שכל גיא וגסה"ר מתכעס על עוברי רצונו או פוגע בכבודו להיות[ו] בבחי' יש ודבר גדול בעצמו שהוא כמו ע"ז בעצמו (כמו שאו' כחי ועוצם ידי כו' וגם מחמת שאינו חפץ רק בטובת עצמו בלבד ולזה הפוגע ברצונו שנ[ו]גע אליו יכעוס ויקצוף ביותר משא"כ אם הי' שפל ביותר בעולם ואינו חפץ בתאוות עצמו לא הי' כועס לעולם, ונמצא דהכעס ענף הגיאיות וענף התאוה שאינו מרגיש רק א"ע כו'), וידוע דבחי' התנשאו' וגסה"ר הוא היפוך דבחי' הביטול במציאות דיו"ד דחכ' שהיא דוקא בבחי' העדר הרגשת עצמו לגמרי [כידוע], וע"כ הפגם דע"ז רוחני ככל הנ"ל הוא ביו"ד דשם הוי' דוקא וד"ל (ועונשו סקילה ברוחני' כאבן רוחני' שהוא בחי' טמטום הלב כאבן שנעשה כדומם גשמי בלתי יתפעל כלל מגילוי אלקות ובוזה ימות מיתה רוחני' וזהו כפי חטאו להיות בבחינת יש היפוך הביטול לאלקות כנ"ל). וכן יש עוד פגם ביו"ד גם במניעת מ"ע ששרשה ביו"ד דהוי' והיינו כמו בחילול שבת שנק' קדש העליון שהוא ביו"ד דחכ' וכן בביטול ת"ת שהוא ביו"ד דח"ע. וזהו שפגמתי באות יו"ד בראי' דחכ' (כמ"ש במ"א).

והנה עד"ז יובן ג"כ הפגם הב' בה"א דשם הוי' שז"ש אם פגמתי באות ה"א שהוא חייב שריפה כו'. והענין הוא כידוע שד' מדריגות הנ"ל בנפש מתחיל בחכ' שהוא ביו"ד שהוא למעלה מן ההשגה דמוח בינה ונק' אין של היש כידוע במ"ש והחכ' מאין כו', אבל בחי' ההשגה וההתבוננו' באורך ורוחב עד שנתפס היטיב הארת אור האלקי' שמשיג ומתפעל במוחו באהבה ברשפי אש התלהבות ושמחה ועונג מורגש כידוע שהשמחה והתלהבו' באה מן ההשגה שכמוח בינה שנמשך בלב כמ"ש דבינה ליבא כו' עד שמעורר לרשפי אש הטבעי' להתלהב בלהב אש החום הטבעי' והכל בא מבחי' שלהבת י"ה דהשגה שבמוח בינה כידוע. אך הנה הפגם בזה זהו הפגם בה"א דבינה שבנפש שבא באורך ורוחב כמו צורת הה"א היפוך נקודה דיו"ד כידוע, וסיבת הפגם הזה בא מהרהור מ"ז [ו]מחמת העמקת של השכל במוח ביותר כו', ועונשו הוא שנופל ברשפי אש זרה באזלעו"ז כו' בעומק בינה בהתפעלות רשפי אש זרה בעניני חמדת הכלי העוה"ז בתאוות חומריות (כמ"ש במ"א [במ"ש] בזהר ור"מ הוציאוה ותשרף הוציאוה לכני' בגלותא

כחי ועוצם ידי עקב ת. יו.

שורה ויסקיף — שפל ביותר . . בתאוות: דה: במחור . . ד: בטובת.

בחילול שבת שנק' קדש העליון: ראה לקוטי תורה צו יב. א. מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תרו.

והחכ' מאין: איוב כת, יב. ראה תניא פי"ח. מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תתנ וע' תתנ.

דבינה לבא . . עד . . בינה (ד': ליתא): ת"ז בהקדמה י"א.

שורה וסיבה — במוח: דה: במ"מ [במשא ומתן].

בזהר ור"מ הוציאוה ותשרף: ישב לת, כד. ראה זר אחר עב, א. תורת חיים שמות ע' ת. מאמרי אדה"א

במדבר ח"ב ע' תתנ. לקוטי תורה במדבר כ, ג.

ותשרף בשלהובי טיהרא בחום אש זרה דתאוות החומרי' כו'), וזהו עונש הרוחני דשריפת הנפש באש זרה דקליפה כמו שיש עונש שריפה לגוף בעון גשמי דג'ע וכה'ג וד'ל. וכן יש כמה מ"ע שבמניעתם פוגם באות ה"א דהוי' בביטול מצות תפילין וק"ש בשמע ישראל כו').

וכן עדין יש פגם רוחני הג' באות וי"ו שהן בחי' המדות הטובות כאוי"ר שנולדים מן השכל וההשגה שבמוח בינה הנ"ל שנפגמו ע"י המדות הרעות החומרי' שאע"פ שאין בהם איסור תורה בתאוות האכילה שאוכל בתאוה שנק' אכילה גסה למלאות בטנו כהלעיטני דעשו כו' וכתאות המשגל אף בהיתר שהוא בחום גדול ככהמה ויותר מזה האכזריות והרציחה לרדוף לחיי רעהו ולא לחוס על דל ואביון כלל וכה'ג, ועונש הרוחני' לזה הפגם לתקן אותו הוא הסייף בהרג שאינו רק להסיר הראש שהוא המוח מן הלב כו', וברוחני' היינו מה שהובדל התפעלות ההשגה שבמוח מן הלב לגמרי דגם שהאדם מתפעל בשכל והשגה אלקי' כמותו היטיב או שנתאמת האמת בהודאה במוח כו' עכ"ז אין זה נוגע ללבו כלל וכלל כי אין אור אלקי הזה שבמוח נמשך ללב כי הופרד ה"א דבינה מן וי"ו שהן המדות שבלב כפי חטאו ברוחני' שלא יגע ללבו כל אשר מכיר ומשיג אלקות והולך אחר תאוות לבו ככהמה כו' וד'ל.

והפגם הד' באות ה"א דשם הוי' שזהו בקעומ"ש באהבה או ביראה רק לקיים רצונו במצות ולהיות סומ"ר עכ"פ, והפגם בזה שאין פחד אלקי' כלל לנגדו כי הולך בשרירות לבו בפר"ע מ"ש לגמרי, וכן יש פגם בזה בה"א ע"י מניעת מעשה הצדקה ששרש הצדקה ג"כ בה"א אחרונה כידוע בפ"י צדקה צדק ה"א, וכה'ג בשארי פגמי' פרטי' כפרטי הצירופי' דשם הוי' שלכולן יש עונש[רוחני שהוא במנגד דאולעו"ז כו' שמקבל יניקה יתירה מפגם זה כידוע. והתיקון לכל הפגמים הנ"ל בכלל ובפרט הוא שהוסד בוידוי זה דאם פגמתי כו' בק"ש שעהמ"ט בוידוי דעל חטא כו' כמו בוידוי דיהו"כ כדי לתקן הפגם בכל פרט ופרט כמשי"ח.

והנה העצה היעוצה לתקן הפגם של הנפש בד' אותיות דשם הוי' בכלל כניל שיוכל להאיר אור האלקי' דשם הוי' מחדש כנפשו אחרי אשר כבר נפגמה והוטמאה ברוחני' עכ"פ בכלל כניל, הנה ודאי א"א שיהי' התיקון לפגמי' האלה מלמטה למעלה, והוא ע"ד הנ"ל בעבודה האלקי' שבבחי' יעקב וי"ד עקב להאיר אור האלקי' בד' בחי' השכל ומח' ודו"מ

שו"ה וכן — הגי' דה"ל: הנ"ל. בד' ניתוסף: פג' [פגם].
כהלעיטני דעשו: תולדות כה, ל.
צדקה צדק ה"א: נסמו לעיל ע' תתעב.

בתפלה ותו"מ, דגם שבזה ימשיך אור חדש על נפשו בגילוי אלקות שישכון בעבודתו אבל מה יועיל זה לתקן הפגם שכבר נפגם ונחסר בצלם אלקים בד' בחי' הנ"ל בחכ' ומדות ודו"מ שנתלכש בלבושים זרים דק"נ כו', ומאחר שכבר נתחייב ד"מ ב"ד הנ"ל ברוחני' שבנפשו מצד הפגם שפגם כבר הא"ך יתקן ע"י שימשיך אור מחדש בעבודה דתפלה ותו"מ שאינו מועיל רק [על] להבא ולא לתקן מה שעבר (וראי' מד"מ ב"ד כגשמיות לעושי עבירות חמורות כערויות וע"ז גשמיות ולא יועיל להם כל מה שעשו מצות ותורתם ועבודתם כו' כי אין זה שייך לזה דעבור המצות יקבל שכר בעוה"ב). אלא העצה היא שיהי' בחי' התיקון זה מלמעלה למטה (כמשל שאר' העולם אם לא יוכל [ל]יכנס מלמטה יהי' מוכרח לעלות מלמעלה (וכמו המחיצה המפסקת שמוכרח לעלות מלמעלה דוקא כידוע), והיינו שיעורר במדריגה העליונה למעלה הגבוה מכל המדריגו' שפגם בהם והוא למעלה מן החכ' [ומח'] ומדות כו' שהוא בחי' פנימי' הכתר שבו גילוי אא"ס עצמו שלמעלה מחו"ב ומדות כידוע וכמשי"ת, והוא ע"י התעוררות תשובה שלימה מבחי' פנימי' נקודת הלב שקרא עומקא דלבא שהוא פנימי' ועצמי' הרצה"פ שלמעלה מרצון המורכב בשכל והשגה שבמוח הנ"ל כי הוא למעלה מהמשכה והתפשטו' דרצון ושכל ומדות רק מצד עצם נקודת יהדותו שבצמ' נפשו ממש שנק' מקיף דיחידה שבלתי מוגבל בשכל ומדות ומו"ד כלל, רק בעי"ת מתעורר נקודת הרצון העצמי הוה בא' ממעמקי' דוקא קראתיך כו' מעומקא דעומקא מקירת הלב מצד שנגעה בנקודת הלב מרירות עצומה על התרחקותה בפגם שעשה בשם הוי' שבד' בחי' דחכ' ומדות [כו'] כניל ובעי"ת הוא שמתעורר בנקודה זו העצמי' לפי שאז הוא התגלות אור [ה]עצמו' א"ס ב"ה בנשיי' למטה מטה בקירוב כמו שהוא למעלה ממש כמי' דרשו ה' בהמצאו [קראוהו] בהיותו קרוב אליך כו' כמו קירוב עצם השלהבת לגבי הניצוצים שנכללי' ונמשכי' ממילא במקורם בשלהבת מצד בחי' כח המושך שבמאור המשך הניצוץ אליו מאליו כענין משכני אחריו נרוצה כו', ולכן אפי' קלי קלים מתעוררי' בתשובה שלימה בעי"ת וכו'י' כמר נפשם על חטאייהם ויראים מיום הדין הגדול והנורא באמת וכל שאינו בוכה בעי"ת אין נשמתו שלימה כידוע בס' הקבלה וזהו מטעם הנ"ל שנתעורר שרש נשמתו למעלה שהוא בחי' יחידה שבה (שהוא מ"ם דמעמקי' והוא מ"ם דצלם שלא

כמשל שאר' הטולט: הוה ספר המאמרים תקס"ה כאן ע' תתיג. ובאור התורה ישעי' כרך א ע' רפח: המשל הנזכר סדיה שובה ישראל או מאי קעו ניט ארונטערי מוז מעו אריבער. ובאוה"ת מגלת אסתר ע' בש: שאמר תמיד [כ"ס אדה"ז] בליא — כניל.

בעי"ת . . בא' מעמקי' . . קראתיך: נסמו לעיל ע' תחטט.
דרשו ה' בהמצאו . . קירוב עצם השלהבת: נסמו לקמו ע' אקל.
משכני אחריו נרוצה: שיר השירים א, ד.
וכל שאינו בוכה . . בס' הקבלה: לקמו ע' אצנ: בכהאריזל. נסמו לעיל ע' תתקנו.
מים דמעמקי' . . דצלם: ראה לעיל ע' תתקצד ואילך.

נטמאה כלל בפגמי' דנרין (כמ"ש מיד כלב יחידתי כידוע ומבואר במ"א).
ואע"פ שבכל השנה ודאי יש התעוררות תשובה בלב אבל הוא בהעלם גדול
ונק' אהבה המסותרת ובעיית נתגלה מן ההעלם מטעם הנ"ל, וזהו בחי'
תשריע שלמעלה מתשורת שמעוררי' המשכו' י"ג מדהיר ביו"כ כמשי"ת.

וְזֶה שֶׁמִּמְעַמְקִים קְרֵאתִיךְ הוּי', פ"י ע"י הקריאה מן המיצר דנקודת עומק
הלב בתשובה שלימה בעצמו' הרצון שבלתי יוכל להתיישב בשכל ולב
כנ"ל, עי"ז מעוררים אתעדליע להמשיך מלמעלה ג"כ מעומק דעומק דשם
הו"י דאצ"י, וזהו קראתיך ה' מן ההעלם דעצמו' איס ב"ה ממש שנק' סדכ"ס
דלמחת"ב כלל ונק' עומק דעומק דע"ס דהיינו עומקא דכולא והוא בבחי'
פנימית הרצון העצמי ופשוט שבעצמו' איס ב"ה שלמעלה מרצה"ע המורכב
בח"ע דאצ"י אף לא ברצון שבח"ע דתורה ומצות, והוא בחי' פנימי' הכתר
שנק' עומק לעומק דכתר דאצ"י שבו מאיר מפנימי' ועצמי' המאצי' שלמעלה
עדיין ממקור לע"ס דאצ"י כידוע, ומשם דוקא יוכל להיות הסליחה ומחילה
להיות נושא עון ועובר על פשע למלאות כל הפגמי' וחסרוני' שנעשה בשם
הו"י שאינו אלא בע"ס דאצ"י ביו"ד והיא שהן חוי"ב כו' וכו' וי"ו [ו]היא שהן
מדות ודו"מ שכל אלה אינו רק ברצה"ע שבחכ' ומדות כו' אבל המשכות י"ג
מדהיר הללו להיות נושא עון כו' נגד משפט התורה זהו מלמעלה מן
החכמה ורצון ומדות דתורה (וכמשי"ת), והוא מ"ש ויעבור הו"י על פניו כו'
למעלה מבחי' פנים דשם הו"י דחכ' כו', והיינו ע"י בחי' אנכי שבפנימי'
הכתר הנק' אין דפי' אנכי זהו מי שאנכי דלמחת"ב כלל. והוא מ"ש אנכי
אנכי הוא מוחה פשע"ך למעני דוקא, פ"י אנכי הראשון זהו בבחי' עצמו'
דא"י ב"ה ממש כמו שא' אדם אנכי על מהו"ע ממש שאינו ידוע לכל ולא
ידע לי' בר איהו כו', ואנכי הב' הוא אשר נמשך משם י"ג מדהיר [ב]פנימי'
ועצמי' הרצון שנק' רעדכ"ר, כענין ויעבור הו"י כו' ויקרא הו"י הו"י
הא' הוא בעצמו' ממש והו"י הב' הוא שנק' אל רחום ותנון כו' להיות נושא
עון כו' (כמ"ש במ"א). ואע"פ שבמ"ת א' ג"כ אנכי הו"י אלקיך ואנכי זה הוא
ג"כ [ב]פנימי' ועצמי' דא"י ב"ה ממש [כ]פ"י אנכי הנ"ל דהיינו מי שאנכי
סדכ"ס כו' והרי במ"ת הי' להיפוך שנמשך ונתלבש בחי' התענוג ורצה"פ

מיד כלב יחידתי: תהלים כב, כא. לעיל בחי' פ' תצא ע' תקמג. ושי"ו.

ממעמקים קראתיך הו"י: ראה לעיל ע' תשעא. ושי"ו.

שריה בחי'ע — דאצ"י . . ומצות: ה': ליתא.

נושא עון ועובר על פשע: מיכה ג. יח.

יעבור הו"י על פניו: ראה לעיל ע' תתצא ואילך.

אנכי . . מי שאנכי: ראה תניא מהדורא קמא ספמי"ט ע' תו. לעיל בחי' פ' ראה ע' שעב. ושי"ו.

אנכי אנכי הוא מוחה פשע"ך למעני: ראה גם לעיל ע' א"א.

ולא ידע לי' בר איהו: ראה זהר (אדרא רבא) נשא קבט, ב. קמ, ב.

דהו"י הא' . . והו"י הב': ראה לעיל ע' תתצג.

אנכי הו"י אלקיך: יתרו כ. ב. ראה גם מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תקצב.

בשם הוי' החכ' דתו"מ [דוקא] והוא שדקדק לומר אנכי הוי' אלקיך דוקא ע"י תו"מ ולא יהי' לך כו' ולא יוכל להיות נושא עון דע"י שהוא המנגד לבחי' אנכי כו' ובכאן א' אנכי אנכי הוא מוחה פשעיך אף לעון חמור דפגם ע"י וכה"ג. הענין הוא שזהו דוקא ע"י תשובה שלימה כמו בב"ש שזעקו בקול גדול כו', והוא שא' אנכי ב"פ דאנכי הא' הוא למעלה גם מאנכי דמ"ת עד שיכול גם לעוברי רצונו בתו"מ משום דתשובה מעורר י"ג מדה"ר שלמעלה מן החכ' דתו"מ כנ"ל כי גם זה בא ע"פ הח"ע דתורה שתשובה ויוהכ"פ יכפר להיות נושא עון כו' בי"ג מדה"ר דרעדכ"ר, שזהו שירד משה עם לוחות האחרונות ביו"כ וא' אנכי עמדתי בהר כימים הראשוני' מה אלו ברצון אף אלו ברצון כו' וד"ל.

וזהו ממעמקים קראתיך הוי' שקראתיך מעומקא דכולא שהוא עצמו א"ס ב"ה שבפנימי' הכתר שמשם יומשך שם הוי' מחדש בתיוקן כל הפגמים וחסרונו אע"פ שפגם כבר ימלא כל חסרון ופגם שהי' כו' לפי שנמשך מבחי' ממעמקים עומקים העליונים שנק' סדכ"ס דלמחתיב כנ"ל, והיינו לפי שממעמקי' קראתיך מלמטה למעלה שהוא מן המיצר דנקודת פנימי' הלב כנ"ל שמעורר בזה מבחי' ממעמקי' העליוני'. והמשל בזה ידוע ומבואר במ"א כמו הנהר שנתקלקל הני[ל]וך שלו עד שיחרב ויבש לפי שנסתם בעפר ואבנים מתחלת המשכת הנהר ואז ממילא נסתם ונפסק הנביעה מן הנהר לחפירות ובריכות מים שהיו מתמלאים מן מי הנהר, ומה עושין בתיוקן זה שיחזור המשכת מי הנהר כמקודם הרי חופרים במקום הנהר בעומק הארץ יותר שאז יושטף שטף גדול ביותר ויוסר כל הסתום בעפר ואבנים וילך שטף הנהר כמקודם ויתמלאו כל החפירות ובריכות שמקבלים ונמשכים ממנו כידוע. וכך יובן למעלה במ"ש ממעמקים קראתיך כו' כנ"ל דאע"פ שכבר נחסר ונתרוקן אור הקדושה בד' אותיו' דהוי' ע"י הפגמים הנ"ל מ"מ יכולים להתמלאות אור ביתר שאת ע"י שנתגלה מעומק העולם דעצמו אא"ס ב"ה ביותר שזהו כמו העומק דתהום שתחת הארץ שנובע במעיינות בהעלם ומעיינות אלה נובעי' בנהרות כמו השולח מעיינות בנחלים, וזהו כמשל החפירה בעומק הארץ ביותר שנתגלה ממי התהום כו', וכידוע במשל של העיס' דאצי' שהן כמו

בבי"ש [בבית שני] שזעקו בקול גדול: ראה נחמי ט. ד. לעיל בחיב פ' תצא ע' תקמ"ד ושי"ן.
שירה עד — גם: דה: לסלות.

שירד משה . . . בירכ: נסמן לעיל ע' תשמו.

אנכי [ד': ואנכי] עמדתי בהר . . . מה אלו ברצונו: עקב י. י. ראה רשי' שם. שם ט. ית.

שירה וחסרונו — כו' . . . כנ"ל: דה: כו' . . . כלל.

והמשל בזה ידוע: ראה ספר המאמרים תקס"ה סוף ע' התק"ג. סידור שער ר"ה רל"ד. סע"ד. ומקבילו בלקטית תורה שם נד. ב. ובארכי' עטרת ראש דרוש לעשיית נד, ריש ע"ב. לעיל ע' התקצט.

השולח מעיינות [ד': מעיינים] בנחלים: נסמן לעיל ע' התקצט.

וכידוע במשל של העיס' . . . חפירות: ראה זהר (רעיא מהימנא) בא מב. ב. מאמרי אדה"י פרשיות התורה ח"א ע' שיב.

משל " חפירות שנתמלאו מן הנהר וכשיחרב המקור של החפירות חופרים בעומק יותר כניל שזהו למעלה בבחי' פנימית עומק הכתר שלמעלה מעומק החכמה, והוא מ"ם דממעמקים כו' כמו באדם הוא בחי' עומק הרצון שבעצמו' דיחידה שעי"ז ממילא יתמלא כל חסרון ופגם דחכ' ומח' ומדות כו' כך למעלה זהו בעומק דכתר שנק' כתר שבכתר כידוע בענין " עומקים דעי"ס שהן עו"ת עומק ראשית כו' ודל'.

וזהו אנכי אנכי כו' בחי' אנכי דוקא הוא שמוחה פשעיך למלאות כל חסרון ופגם דשם הוי' להיות שבחי' אנכי זה הוא למעלה מכל ההשתלשלות דעי"ס שכוללים בשם הוי' דאצי', כי ידוע דכל בחי' שם הוי' שבא בסדר ד' אותיות ה"ז בבחי' ההשתלשלות מעילה לעילה בבחי' ראשית ואחרית או תחלה וסוף, כמו בחינת הכתר שמאיר בחכ' נק' תחלה בגילוי הרצון בשכל וטעם לרצון (והוא קוצו ש"י כידוע) ואח"כ נמשך גילוי אור החכמה מן ההעלם כמי"ש והחכמה מאין תמצא מאין דכתר כו' ונק' ראשית והוא בחי' ראשי' הגילוי מן ההעלם באצי' והוא נקודה יו"ד ומן הוי"ד נמשך בחינת בינה שהוא הה"א כניל שזהו צמצום והתפשטו' ואח"כ וי"ו [ו]ה"א שהוא המשכה והתפשטו' שבד' אותיות דשם הוי' אלה יוצא ונמשך מעילה לעילה בעי"ס דאצי' בכל פרט ופרט, אבל שם הוי' הכללי הוא בחכמה דיו"ד שכולל כולם. ואמנם באמת גם החכ' מאחר שנמשך מאין ע"י ד' אותיו' דשם הוי' נאצלה בבחי' יש ומציאות דבר מה עכ"פ, וז"ש דבראשית נמי מאמר הוא שנמשך חכ' דבראשית ע"י מא' כמו באותיו' שם הוי', אך בעצמו' המאציל ממש למעלה הוא מן ההשתלשלו' לגמרי, ואפי' השתלשלות דחכ' כמו שהוא בבחי' ההעלם דאין לא שייך שם שהרי גם שא' את חכים ולא בחכ' ידיעא פ"י' את עצמו' אא"ס ממש אעי"פ שנק' חכים בבחי' חכמה עילאה הגנוז בעצמו' אבל לא בחכ' ידיעא במציאות חכ' אפי' בהעלם להיות מקור לחכ' דאבי"ע אלא לא ידיעא כלל.

ואמנם מה שנק' חכים בשם התואר זהו שצמצם א"ע להיות נק' בשם חכים והוא באותיו' הוי' דשם ע"ב במלוי יודיין מן ההעלם דח"ע להיות מזה מקור לח"ע דאצי' ומחכ' דאצי' יכול להיות מקור למקור לעולמות

י' עומקים דעי"ס שהן עו"ת [עומק תחת]: ספר יצירה פ"א מ"ה.

הכתר . . קוצו ש"י [T]: א"ס: ראה זהו ויקרא י"ב. עז חיים שער (פ) פנימיות וחיצוניות דרוש יג. לעיל בחי' פ' ואתחנו ע' קלא. ושי"ג.

והחכמה מאין תמצא: נסמו לעיל ע' תשעט.

החכמה . . ונק' ראשית: ראה זהו בראשית לא, ויש ע"ב. לעיל ע' תתקכ. בחי' פ' ואתחנו ע' רלד.

דבראשית נמי מאמר הוא: ראה לעיל ע' תשעה. ושי"ג.

את חכים ולא בחכ' ידיעא: תקוני זהו בהקדמה יו"ב.

דשם ע"ב במלוי יודיין: נסמו לעיל ע' אעז.

שורה מה — לחי"ע: דה: לחכ'.

להיות גם מציאות חכ' בני"ע עד חכ' שבמל' דעשי' וז"ש כולם בחכמה עשית ומחכ' דמל' דעשי' נמשך חכ' לנשמות בע"ג כמו חכ' שלמה וכה"ג, וז"ש בזוהר דעבד מאנא רברבא וקרא בה גרמי' חכים שהוא אותי' וצרופי' שמצמצם א"ע להקרות עי"ז חכים, אבל בעצמותו אינו אפי' מקור למקור למציאת חכ', וכמ"ש כי עמך מקור חיים וזהו בכלל שהוא מקור דחכמה דאצי' הכולל הכל עמך טפל ובטל במציאות לגמרי שאינה אלא בבחי' עשי', ואפי' פלא' דח"ע שבהעלם הרי גם ע"ז א' [עו]שה פלא כו' וכמו עמך מקור הבינה [ומקור המדות כו'] שהו' עומקי' די"ס נכללי' בעצמו' המאציל כי אנת בעצמותך למעלה גם מע"ס הגנוזות בהעלם שזהו נק' חכ' דלא ידיעא עכ"פ, וכאמת הוא למעלה מן החכ' לגמרי אפי' מחכ' הקדומה דסודות התורה שהיתה אצלו שעשועי' הו' בדרך ירידה וצמצום כמו שמתצמצם להיות נק' חכים ומבין בחו"ב דאצי' (ובאמת פי' הפשוט דחכים ולא בחכ' ידיעא ומבין כו' שבחו"ב שאינם ידועי' נק' חו"ב שלמעלה וכנובלות חש"מ בינה ומבין כו' לתבונתו אין מספר וכן שאר המדות כמו לאו דאית לך צדק ידיעא כו', כמ"ש במ"א דיש בזה ב' מדריגות א' ע"ס הגנוזות בעצמות והב' למעלה [גם] מכל ע"ס אפי' בהעלם ובכח כמו עצמות הנפש שלמעלה גם מכל הכחו' עצמי' הכלולים בה כו' גם למעלה מעונג ורצה"פ), וז"ש אנת הוא חד ממש ולא בחושבן י"ס כלל (וכן מה שמסיים ולא מכל אינון מדות כלל דמשמע אפי' בהעלם הדעלם דלמחת"ב כלל כו'). ועכ"פ מוכן ממא' הנ"ל דאנת חכים כו' מבין כו' שזהו עדיין למעלה משם הו' שבכל ספי' בכלל ובפרט (דבעצמו' ממש לאו מכל אינון מדות כו' ונק' ע"ס בלי מה בלי מהות כלל, וכן א' לפני א' מה אתה סופר כו').

ו"ש ביו"כ לפני הו' תטהרו למעלה משם הו' כמ"ש ביום הזה יכפר סתם ולא נזכר שם הו', כי יו"כ נק' קדוש הו' שהוא עצמו' אי"ס שלמעלה מש' הו' כמו העוה"ב כו', והוא בחי' אנכי מי שאנכי כנ"ל, והיינו ב"פ אנכי אנכי כו' אנכי הוא מוחה דהיינו מאנכי דעצמותו ממש הוא שיאיר באנכי הב'

כולם בחכמה עשית: תהלים קד, כד.

חיש בזוהר דעבד מאנא רברבא . . . חכים: ראה זוהר שבהערה דלעיל ד"ה: וכידוע.

כי עמך מקור חיים: תהלים לו, י.

פלא' דח"ע . . . ענושה פלא: בשלח טו, יא. ראה גם לעיל ע' תשפה. ושי"ג.

וכנובלות חש"מ [חכמה של מעלה]: בראשית רבא פ"ו, ה.

לתבונתו אין מספר: נסמן לעיל ע' א"ע.

לאו דאית לך צדק ידיעא: תקוני זוהר בהקדמה שם.

ב' מדריגות . . . אנת הוא חד . . . ולא בחושבן: תקוני זוהר שם יו, א. ראה לעיל בחי' פ' תצא ע' תסג.

ושי"ג.

ע"ס בלי מה בלי מהות כלל: ספר יצירה פ"א מי"ב ובמפרשים שם.

לפני א' מה אתה סופר: נסמן לעיל ע' תשנא.

לפני הו' תטהרו . . . כי ביום הזה יכפר: נסמן לעיל ע' א"ה.

יו"כ נק' קדוש הו' . . . העוה"ב: נסמן לעיל ע' תשעג.

להיות נמשך מ[ר]דכ"ר בפנימי' הכתר י"ג מדה"ר למחות פשע"ך למעני כלכד והוא למלאות כל חסרון ופגם שנעשה ע"י העוונות והפשע' בד' אותיות דשם הוי' כנ"ל כמו במשל הנהר שנתקלקלו מימיו שחופרים בעומק יותר כו', והטעם הוא לפי שאין עצה לתקן למלאות החסרון והפגם לכל אשר פגמו בני' בעוונות שלהם למעלה באותיות דיו"ד וה"א כו' מלמטה למעלה כמו ע"י מצות שעשו או תורה ותפלה וצדקה וכו"ג כי מה מועיל זה למה שכבר נפגם ונחסר כו', אבל ע"י בחי' אנכי מי שאנכי הנ"ל שנק' סדכ"ס כו' הוא שיתוקן ויתמלא כל חסרון ופגם שבע"ס דאצ"י (אפי' עוונות שפוגמי' באור הכתר שא' הפושעים בי בגופא דמלכא כמו קרקפתא כו' וכו"ג), ומילוי זה הוא נמשך ובא מלמעלה למטה דוקא להיותו למעלה עדיין מבחי' שם הוי' כנ"ל ע"כ יכול להיות המשכה חדשה משם לחדש האור דשם הוי' בתוספ' אור חדש לגמרי ויתוקן כל מה שנפגם ונחסר מכבר מטעם הנ"ל, וכמ"ש כי ביום הזה דוקא יכפר כו' שהוא לפי שאנכי אנכי הוא דוקא מוחה פשע"ך למעני ממש מטעם הנ"ל וד"ל. (ואמנם גם זה א"א להיות ביו"כ מצ"ע כ"א ע"י התעוררות תשובה שלימה מעומק דעומק הלב בא' ממעמקי' קראתיך הוי' מחדש מעומקא דכלא כנ"ל, וזהו כמשל הנ"ל בחפירה בעומק ביותר שזהו בחי' תשו"ע יחידה שמעורר בחי' תשו"ע דעצמו' א"ס מלמעלה למטה כנ"ל כמ"ש בזהר ע"פ ישוב ירחמינו מאן אתר מההוא ע"ס כו' וד"ל.

וזהו שובה ישראל עד הוי' אלקיך, פי' ע"י התשובה ששובה ישראל דוקא שלמעלה מבחי' יעקב כנ"ל בטעם כי שרית עם אלקים כו' אז תשובה זאת יגיע למעלה מעלה עד שיהי' הוי' אלקיך דהיינו להיות שם הוי' מחדש ממקורא דכלא, ואע"פ שכבר נפגם ד' אותיות דשם הוי' שמלוכבש בכנ"י בכלל ובכל א' בפרט ואין עצה לתקן הפגם מלמטה למעלה ע"י בחי' יעקב יו"ד עקב כנ"ל הנה זהו ע"י בחי' תשו"ע מלמטה למעלה שזהו תשוב ה"א תתאה לגבי וי"ו או תשוב ה"א עילאה לוי"ו שהוא ע"י העבודה שבמוח ולב באוי"ר והשגה האלקי' שבמוחא ולבא כו' כנ"ל, אבל ע"י בחי' ישראל שלמעלה מנר"ג שבמוח ולב שנק' ש"ר א"ל שהוא עומק הרצון ותהי"פ בפנימי' נקודת הלב דבחי' יחידה כנ"ל בענין ממעמקים קראתיך הוי' כו' זהו שיוכל לחקן כל הפגמי' דשם הוי' מלמעלה למטה להיותו למעלה משם הוי' שבא בהתלבשות באו"כ כמו במוח ולב והיא שנק' תשו"ע דוקא שהיא התשובה שמבחי' הרצון העצמי שלמעלה מן החכמה והטעם בהשגה שבמוח, וזהו תשוב יו"ד או תשוב ה"א ביו"ד שממשיך מלמעלה מן החכ' להאיר אור חדש ביו"ד [ו]ה' דחוי"ב. וזהו [ו] שגורם למעלה ג"כ בחי' תשו"ע ביו"כ שזהו

שור"ה סדכ"ס — דאצ"י: ד: דמעות. ה: דגונה.
 הפושעים בי בגופא דמלכא: נסמו לעיל ע' תתצ.
 כמו קרקפתא: ראה תקוני' זהר בהקדמה שם.
 כמ"ש בזהר ע"פ ישוב ירחמינו: נסמו לעיל ע' תשמז.

מ"ש ישוב ירחמינו שישוב מעצמו" א"ס ב"ה ויאיר פניו אלינו ממקומו העצמי כמ"ש ישוב מאן אתר מההוא ע"ס מקור כל הרצונות ותענוגים שנק' רדכ"ר כו' להמשיך י"ג מדה"ר להיות אל רחום וחנון ארך אפ"י כו' להיות נושא עון ועובר [על פשע] כו' כנ"ל במ"ש אנכי דוקא הוא מוחה פשע"ך כו'. וזהו שובה ישראל בבחי' תשו"ע כו' עד שיהי' הוי' אלקיך כי אין עצה לתקן הפגם שעבר בשם הוי' כ"א שיעלה ישראל דוקא בבחי' תשו"ע לעורר המשכות י"ג מדה"ר ממקור הרחמי' דעצמות אא"ס שלמעלה משם הוי' להמשיך שם הוי' באור חדש לגמרי ולמלאות כל החסרונות כנ"ל. ולזאת א' שאין עצה לעל"י כזאת לעלות למעלה משם הוי' בעצמו' אא"ס שבפנימ' הכתר כ"א ע"י התשובה מעומק הלב שהוא תשובה דישראל כו'.

וביאור הענין הנה עיקר בחי' תשו"ע מלמעלה למטה אינו רק לעורר ר"ר העליונים שנק' רחמים גדולים שזהו בא מחמת ב' דברים שהן א', והוא מחמת עומק רום שהוא בחי' רוממו' העצמו' דא"ס כמו שהוא בעצם שאין כל ההשתלשלות ערך לו כלל שכל שהרוממות בעצם יותר יותר יגדל הר"ר על הכל על העליונים כמו על התחתונים כידוע בפ"י ברחמיך הרבים דוקא כי אינו ידוע אמיתי' הרחמי' על הכל רק במה"ע ית' שמרוםם לבדו ומתנשא בהבדלת הערך ביותר ולפ"ע רוממותו כן ידוע לו הרחמנות על השפלי' כמו מלך המרוםם ביותר לפ"ע רוממותו יתעורר בר"ר על הכל לפי שהוא יודע רוממות שלו וע"כ לפניו דוקא ידוע ערך עוצם השפלות וירידות של כל העולמות, וענין הב' שמחמתו יבא סיבת הר"ר והוא בחי' השפלות דעומ'ת שכל שהדבר בשפלות יותר יותר יגדל עליו התפשטו' הרחמי' הגדולים ביותר משום דעומ"ר אינו מתפשט רק בעומ'ת דשפלות ביותר, כי זהו טבע הרוממות שירחם על השפלי' ביותר ולא על הגבוהים [כמו שאנו רואי' בחוש בכל איש שמוגבה ומרוםם ביותר מתרחם על השפלי' ועניני' ביותר ממי שאינו מוגבה כ"כ כו', [וכך למעלה כמ"ש כי רם ה' ושפל דוקא יראה כו' וכן אני מרום וקדוש כו' אל מי אביט אל עני ונכה רוח כו' וזהו בחי' ר"ר העליונים שמתפשטי' למטה בעומ'ת ביותר דוקא (והוא ע"י בריח התיכון דבחי' יעקב בחי' רחמי' שמתפשטי' לקצה התחתון דוקא), והא בהא תליא. והיינו מ"ש ואשא אתכם כו' ואביא אתכם אלי מלמטה למעלה וכן

אל רחום וחנון . . . נושא עון: תשא לך, ה' מיכה ז, ית.

בפ"י ברחמיך הרבים: ברכת יוצר, ראה לעיל בחיב פ' ראה ט"ע תלג ואילך, ושי"ג.

כי רם ה' ושפל . . . ידאה: תהלים קלח, ה.

אני מרום וקדוש: ישעי' נו, טו [ותיבת 'אני' ליחא שם], ראה הנסמו לעיל בחי' פ' ואתחנו ע' רב.

אל מי אביט: וכי' לעיל בחי'א שם ריש ע' רג, וכישעי' סו, ב: ואל זה.

יעקב בחי' רחמי' ראה ור' לך פו, א. תניא פמ"ה. מאמרי אדה"י פרשיות התורה חיב ע' תקעט ובהנסמו

לשם.

ואשא אתכם כו' ואביא אתכם אלי: יתרו יט, ד. ראה מאמרי אדה"א במדבר חיב ע' שצט וע' תתלו, דברים

חיב שם ע' תלד, ושי"ג.

ישארו על אברתו וכן א' כנשר יעיר כו' על גזוליו ירחף למטה מטה. ועכ"פ יובן מזה ממילא דסיבת התעוררות ר"ר העליונים מרעדכ"ר ב"ג מדה"ר אינו בא רק ע"י התשו"ע מלמטה למעלה, והוא בהתעוררות האדם בשפלות ולב נשבר מאד על רחוקו מהו' אחד לעורר על נשמתו ר"ר מעומקא דלבא על שירד[ה] [מאיגר]א] רמה כו' למקום חשך וטומאה בעומק רע דק"ג, שמצד עוצם השפלות והכנעה זו בנקודת לבו בככ"י דוקא ע"ז יעורר למעלה מר"ר העצמי" דעצמו' רוממו' דא"ס שלמעלה מן הרצון ותענוג שבחכ' ומדות דתו"מ להמשיך י"ג מדה"ר מפנימית אור הכתר, כמו בוידוי שאו' ביוכ"פ אשמנו כגדנו כו' תעבנו תעינו כו' ובככ"י מקירת הלב דוקא [ו]בעינוים דיו"כ ע"ז מתעורר מעומ"ר דרם הו"י ושפל יראה משום דהא בהא תליא מטעם הג"ל וד"ל.

ואמנם זהו דוקא ע"י בכ"י מקירות לבו שבכה יבכה במר נפשו על עוצם פירוד הנשמ' משרשה למעלה באלקים חיים, ומרירות דבכ"י זו שיוצאי' מנקודת הלב מעומקא דעומקא הוא שנוגע בעצמי' דנשמה שהוא בח"י יחידה דוקא שזהו ממעמקי' כו' שזהו עיקר נקודת יהדותו שלמעלה מג"ג שבמחא ולבא כו' שהוא בח"י ישראל הג"ל, דגם שישאל הג"ל הוא בבחי' עצמי' התענוג האלקי שביחידה שמזמר בבחי' שיר א"ל (כתפלת השבת שמתענג על הו"י בבחי' עצמי' ממש כנ"ל) אבל בגבו' זו מהיפוכו שנתרחק כו' זהו עצמות כת זה דתענוג העצמי שבקירוב רק שמלוש בהיפוכו במרירות על הריחוק דודאי צער זה לפ"ע התענוג שהו' ב' קיון שקולין כידוע, וכמו הנו לאביו שלפ"ע התקשרותו בתענוג עצמי כך יבכה בריחוקו ממנו כו', וז"ש ככהארז"ל דכל מי שאינו בוכה בעשיית אין נשמתו שלימה כו' לפי שאין בנקודת לבו מבחי' יחידה הג"ל, והיינו בח"י תשובה פנימי' דישאל הג"ל שלמעלה מבחי' יעקב שבכחו להמשיך מלמעלה למטה ג"כ מפנימי' ועצמי' דרדכ"ר י"ג מדות [הרחמים] למעלה משם הו"י לחדש האור דשם הו"י כמ"ש לפני הו"י כו' וכמ"ש ויקרא ה' ה' כו' ופסיק טעמא ביניהם להיות כי נמשך שם הו"י מחדש מבחי' אור העצמי' דאנכי מי שאנכי כנ"ל, והיינו דוקא ע"י התעוררות תשו"ע דנקודת הלב ובככ"י דוקא לפי שזהו דוקא שמעורר ר"ר דעומ"ר בעומ"ת וד"ל.

ולבהין זה כתוספת ביאור למה דוקא ע"י בכ"י דוידוי דיו"כ כנ"ל, הנה יש להקדים תחלה במהות ענין הבכ"י. דהנה ידוע שיש ב' מיני בכיות,

ישארו על אברתו . . . כנשר יעיר: האיזנו לב, יא.

נשמתו . . . שירדנה) מאיגר(א: ראה חגיגה ה' ב.

שויה שמתענג — בגבו' דה: בככ"י.

בכהארז"ל דכל מי שאינו בוכה לעיל ע' אשו: בס' הקבלה. ושינ.

ויקרא ה' . . . ופסיק טעמא: נסמו לעיל ע' התצב.

הא' הבכ' שמצד הריחוק העצום ביותר כניל, וכענין מ"ת בוכין אנו בעינינו [שרוצים לעלות] למהוי קדם מלכא, שזהו ניצוצו' דקדושה שנפלו למטה ונדחו ונתרחקו ביותר ממקורם כשמתעוררי' לעלות בתשו"ע כניל כמו בעי"ת זהו שרוצים לעלות למהוי עולים מן הפירוד אל היחוד ולא עלו למעלה רק ע"י ר"ר העליונים הן עולי' ג"כ. ואמנם בכ"י הב' היא שכלולה מחדוה ומרירות יחד והוא מן הריחוק והקירוב שזהו מצד הקירוב שאחר הריחוק דוקא (כי יש בכ"י שמצד החדוה לבד שהוא הקירוב כמו הבן המקורב שמתקרב לאביו ומצד עוצם הקירוב יש חדוה גדולה עד שלא יכילנו כלי המוח והלב באה"ר בתענוגים [כ]איש ואשתו וחור"כ כו' שלפעמים יגדל החדוה ועונג עד שלא יכיל המח' וידחוק לכלי המוח ויצאו דמעות מרוב חדוה ותענוג, כמו מבשורה טובה ונפלאה פתאום כבשור[ה] ד'יוסף ליעקב ויצחק לשרה, וכה"ג בשמעו סודות נפלאות ממתיקות התורה שלא יכיל המוח ויבכה כר"ע שזלגו עיניו דמעות כו' וכה"ג, וכך ה' בזמן בהמ"ק בעת הקירוב מרוב אה"ר דהקבי"ה לכנ"י וכן מכנ"י וכמו שהי' לעיל דכתיב בבכ"י יבואו כו' ונק' בכ"י של שמחה לבד (וכן הלך ילך ובכה נושא [משך הזרע] כו' כל שמתקרב יותר יבכה מרוב חדוה ביותר כניל), אבל בכ"י שבא מצד הקירוב שאחר הריחוק דהיינו כמו ב' או"י' בנפשותם ממש שלא ראו זא"ז זמן רב ונתייאשו מראות עוד כאשר יראו זא"ז יבכו ביותר כמו וישקו איש את רעהו ויבכו וכיוסף שרא[ה] את בני[מין] ואחיו שבכה וכן יעקב לרחל וליוסף, והרי יש בבכ"י זו התכללות מב' הפכים חדוה ומרירות יחד שמצד הריחוק שעבר יתעורר המרירות ומצד הקירוב שאחר הריחוק דוקא יתעורר החדוה בתגבורת ביותר מכפי הכלי והמדה שהי' באהבה העליונה שלא הי' בוכה כי הי' מתיישב בכלי אך הקירוב הזה שבא אחר הריחוק חדוה זו לא תתיישב בכלי כלל להיותו באה מן היפוכו שהוא הריחוק בזמן רב ביותר וד"ל.

וז"ש לעיל בבכ"י יבאו בבכ"י של שמחה וחדוה שאחר הריחוק שהי' נשי' בגלות זמן רב כ"כ והיו משתוקקי' לראות פני אלקי' כמו מתי אבא

מ"ח בוכין: נסמן לקמן ע' אקלג.

שריה בעי"ת — למהוי עולים: ד"ה: ליתא.

שריה החדוה — המח': ד"ה: המוח.

כבשורנה ד'יוסף ליעקב ויצחק לשרה: ויגש מה, כו ואילך. חיי שרה כג, ב. ריב"א לפי רש"י שם.

כר"ע שזלגו עיניו דמעות: נסמן לקמן ע' אקכג.

בכ"י יבואו . . . הלך ילך ובכה: ירמ"י לא, ח. תהלים קכז, ו.

או"י: אהבים נאמנים.

הקירוב שאחר הריחוק . . . וישקו איש את דעהו: שמאלא כ, מא. ראה מאמרי אדה"א וקרא ח"ב ע' תרצז.

וכיוסף שראנה) את בני(מין) ואחיו [א]: ליתא. ב"ה: אחיו] שבכה: מקצ' מג, ל.

הקירוב שאחר הריחוק . . . יעקב לרחל: כ"ה בהכתיב.

וכן יעקב לרחל וליוסף: ויצא כט, יא. ראה ויגש מו, כט.

שריה בתגבורת — והמדה . . . העליונה: ד' דהחדוה . . . ד"ה: הראשונה.

מתי אבא וראה: תהלים מג, ג.

ואראה כו', וע"כ בראותם ובקרבתם לפני הוי' אחר הריחוק בזה כלול מחדוה ומרירות שעי"ז לא יכיל כלי המוח וידחק אותו ויבכה, נמצא בכ"י זו כוללת ב' בכי' הפכים יחד והכל למעלה מן הכלי והוא בכ"י של מרירות שמן הריחוק ובכ"י של חדוה הגדולה שאחר הריחוק שלא ה' חדוה [כז] בקירוב לבד כמיש כן בקדש חזיתך הלואי כן בקירוב בזמן בהמיק כן חזיתך כרוב חדוה ועונג כי מצד הריחוק בתחלה יגדל החדוה בכ"י רבה שלא יש באהיר זו בעוצם הקירוב דתענוג כניל ודיל.

וזזהו ותתפלל חנה על הוי' למעלה משם הוי', שתפלת דחנה ה' במרת נפש בפנימי' נקודת הלב שלמעלה מן הכלי דמוח ולב שזהו בעצמות הרצו"ס שמשם נמשך ר"ר דוקא כניל שלמעלה משם הוי' דחכ' ומדות דחורה כו', וזהו ובכה תבכה ב' מיני בכיות שבאה מן הריחוק והקירוב כניל כי שם הוי' הוא כחי' כלי דוקא והבכ"י הוא למעלה מבחי' כלי שלא יכילנו כלי המוח וידחק אותו מצד קירות הלב במרירות עצומה, ובכ"י זו מן הריחוק אל הקירוב ה"ז הולך ועולה ובוכה בלי שיעור כמשמעו [ו]בכה תבכה מאין הפוגות כו' כמו גנוחי גניח וילולי יליל בתרועה שברים שנפסק הקול לחלקי' בלי שיעור מעוצם התגברות של המרירות שנגעה עד הנפש ממש, ובכ"ז הרי עולה למעלה מעלה לעורר ג"כ מבחי' מקור הרחמים רבים העליונים שבפנימי' הכתר דאנכי הנ"ל שיומשך משם למעלה ממשפט התורה, כמו בריה שנפקדה שרה וחנה בבנים מצד ר"ר דרעדכ"ר כו' שהוא בחי' הקירוב שאחר הריחוק דוקא כניל ודיל.

וזזהו הלך ילך ובכה נושא משך הזרע, פ"י הלך ילך בעילוי אחר עילוי ממדריגה למדריגה עליונה יותר בקירוב אחר קירוב במס"נ באהיר [ד]כל מאדך, והוא ע"י הבכ"י דוקא שזהו [מה] שהלך ילך ובכה בכל הילוך ועלי' יותר בכה יבכה יותר, והיינו ענין ב' בכיות הנ"ל שבכ"י הא' על הריחוק הקדום שיצר ללבו ביותר והרי כל שקרוב קרוב יותר שישמח מן הקירוב ביותר מצד ההיפוך שקדם עד [ש]לא יכ"ל המוח והלב כניל לזאת הלך ילך ובכה בלי שיעור להילוך ובכיות לפי שבכ"י זאת הולך ועולה

כן בקדש חזיתך הלואי: תהלים סג, ג. ראה זהר תרומה קמ, סע"א ואילך. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' קה, ושי"ן. במדבר ח"ב ע' תקנ. דברים ח"ב ע' תקיב. ושי"ן.
 ותתפלל חנה על הוי': בשמואל"א א, י: ותתפלל על הוי'. שם ב, א. ותתפלל חנה. ראה ספר המאמרים תקס"ה כאן ע' תתקדו וע' תתקכב. ולקוטי תורה כאן סה, א. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א סע"ב. ושי"ן.
 ובכה תבכה: שמואל"א א, י.
 מאין הפוגות: איכה ג, מט.
 גנוחי גניח וילולי יליל: ראש השנה לג, ב. לד, א.
 בריה שנפקדה שרה וחנה בבנים: ראש השנה י, סע"ב. א. סע"א. שיחת ר' תשרי תשל"ב לקוטי שיחות ר"ה — ר' תשרי תשמ"ז הערה 66.

ומתקרב יותר וכל שמתקרב יותר יבכה יותר כו'. וענין נושא משך הזרע הוא אור הנשמו' שנק' זרע ברך הוי' שנזרע מלמעלה [מ]בחי אור הזרוע לצ"ע ונק' זרע קדש העליון, וכאשר האדם מעלה לניצוץ האלקי שלו למקור כל הנשמות למעלה כמו כי אתה אבינו כו' כי אתה נרי כו' לפי שנשמי נק' בנים כמו הבן יקיר לי [אפרים] כו' שזהו ענין נושא משך הזרע שנושא נפשו ורוחו אליו ית' כמו אליך הוי' נפשי אשא במסיני אם ישוב [כו'] רוחו ונשמתו כו' ע"י] עבודה שבלב בתשובה שלימה נק' נושא משך הזרע. אמנם אין [ה]עלי' הזאת אלא ע"י [ה]בכי' דוקא כמ"ש הלך ילך ובכה נושא [משך הזרע] כו' לפי שע"י הבכי' מן הריחוק שקדם [י]גדל החדוה בעלותו בקירוב עד שלא יכילנו המוח ויבכה יותר ועי"ז יעלה יותר וילך ממדריגה למדריגה כנ"ל עד רום המעלות וד"ל (והפי' הפשוט דנושא משך הזרע למטה דהיינו כאור הזרוע לצ"ע בנשמות [ישראל] למטה בגופי' שיבכה בהילוך זה מצד הריחוק ופיוזר ניצוץ' דקדושה בארץ כעומ' דק"ג, וע"י בכי' זו יעלה כל הניצוץ', והוא ע"י ר"ר שנמשך מצ"ע שתרומם ותגביה כל הניצוצות שירדו למטה לבלתי ידח ממנו נדח כו' וד"ל. ואח"כ א' בא יבא ברינה נושא אלומותיו, פי' אחר העלי' למעלה בבכי' [ו]במסיני כנ"ל עי"ז דוקא בא יבא ברינה שמצליח האור הנזרע מלמעלה ומתחדש ברבוי אור דשפע מלמעלה למטה בתוס' ברכה מרובה על העיקר דנשמות האלקי' בכפלי כפליים מכמו שהיתה קודם בואה למטה והיינו מה שע"י תשובה שלימה [ב]נקודת הלב כמו בכי' וצעקה יעורר למעלה מעלה מי"ג מדה"ר [ד]רעדכ"ר להמשיך שם הוי' מחדש מלמעלה מן החכמה ומדות דשם הוי' הקדום והוא מבחי' מקיפי' שבפנימי' הכתר וזהו אל רחום וחנון [כו'] כידוע, וזהו בא יבא להמשיך תוס' אורות עליוני' ביותר ברבוי הכלים כאדם שזורע קב ומוציא כמה כורין, וזהו נושא אלומותיו בכפלי כפליים מן הוריעה כו', וזהו שלע"ל א' הגדיל הוי' לעשות עם אלה (וכן עד דוד הגדיל כו') שהגדיל ה' לעשות פרי למעלה ביח"ע ברבוי או"י יותר מכפי המדה הראשונה, שזהו כתבואה שצומחת

זרע ברך [T]: ברכי — וכי כספר המאמרים תקטיה כאו ע' תתקד] הוי' . . . וזרע קדש: ישעי' סא, ט.
סו, כג. שם ה' יג.

כי אתה אבינו . . . כי אתה נרי . . . הבן יקיר: ישעי' סג, טו. שמואל"ב כב, כט. ירמי' לא, יט.
אליך הוי' נפשי אשא: תהלים כה, א.

אם ישוב [ה]: ישיב] . . . רוחו ונשמתו: איוב לד, יד [בדילוג. — בכתוב: ישיב. וכן הוא בכ"מ בדא"ח.
ולגירסת מדנחאי: ישיב [כתוב, ישיב קרי], וכן הובא גם לעיל ח"א פ' ואתחנן ע' ר"ן.
שויה (האע"פ) — דוקא . . . יעלה יותר: T: ליתא.

שויה כנ"ל — עד רום המעלות וד"ל [T: ליתא] . . . למטה דהיינו [T: ליתא] . . . בגופי' שיבכה [ה]: ליתא].

שויה הריחוק — דק"ג: ה: ביותר.

בנצח ידח ממנו נדח: שמואל"ב יד, יד.

בא יבא ברינה נושא אלומותיו: המשך הכתוב הלוך ילך.

כאדם שזורע קב ומוציא כמה כורין: נסמו לעיל ע' תתקו.

הגדיל הוי' לעשות עם אלה . . . עד דוד הגדיל: תהלים קכו, ב. שמואל"א כ, מא.

ברבוי גדול מגרעין א' כמה חטין, וזהו רק ע"י תשובה בבכ"י מטעם הנ"ל שמעוררים ר"ר העליונים דפנימי' הכתר שלמעלה מאור הורוע לצ"ע וכמ"ש בבכ"י [יבואו בבכ"י] דוקא שיעלו עי"ו לרום המעלות כנ"ל, והוא בחי' אנכי הנ"ל וכמ"ש אם יגאלך טוב דתו"מ יגאל וא"ל וגאלתיך אנכי דעצמות הוי' ע"י ר"ר כנ"ל וד"ל.

וזהו שובה ישראל, בחי' ישראל דוקא שזהו בחי' תשו"ע דפנימית הלב כמו בבכ"י מקירות הלב בעי"ת שיש בבכ"י זאת ב' מיני בכיות הנ"ל, א' הבכ"י מן הריחוק העצום עד שנוגע במר נפשו בנקודת יהדותו העצמי' (שלא יוכל להיות בזה באה"ר בקירוב ותענוג כו'), וכענין מ"ת בוכין אנו בעינין למהוי כו' כנ"ל, והב' בכ"י שמצד הקירוב והוא לפי שנתקרב הוי' בעצמו לכל ניצוץ האלקי אפי' לקל שבקלים וממילא יומשך ויתעורר בתשובה זו השלימה כנ"ל, וכמ"ש בעי"ת דרשו ה' בהמצאו בהיותו קרוב אליך ממש, והב' בכ"י שכלולה מחדוה ומרירות יחד כנ"ל והוא ע"י הקירוב הזה שנשמה האלקי עולה למעלה בעי"ת עד געילה דיו"כ והוא שנמשך י"ג מדה"ר מלפני הוי' כנ"ל שזהו ע"י היפוכו שהי' בריחוק גדול מקודם וכמ"ש ממעמקים קראתיך מעומקא דתהום כנ"ל [מ]עומ"ת כמ"ת בוכין כנ"ל, ועי"ז נתעורר ר"ר העליונים מעומ"ר ביותר כנ"ל בשרש הרח"ר שתלוי בשפלות ביותר כמ"ש כי רם ה' ושפל יראה כו', והוא ענין היודוי דיו"כ בבכ"י ושפלות שנק' תשו"ע ועי"י בכ"י דוקא כנ"ל בענין [ותתפלל חנה ו]ככה תבכה הלך ילך וככה כנ"ל וד"ל.

עד הוי' אלקיך, פי' שתשובה זאת מן המיצר כמו מן המיצר קראתי י"ה כו' מעומק קירות הלב עולה הוא למעלה ג"כ (דכל או"ח חוזר לקדמותו ממש) עד פנימי' הכתר דבחי' אנכי הנ"ל עד שממש דוקא יומשך שם הוי' חדש שהוא למעלה הרבה משם הוי' שהוא בהשתלשלות דחכ' ומדות דתורה כנ"ל ואותו שם הוי' יהי' אלקי' ממש והוא בחי' אלקי' העליון שלמעלה משם הוי' כמ"ש ועקב והי' הוי' לי לאלקים כנ"ל וכן כי הוי' הוא האלקי' שאו'

שורה ברבוי — מטעם . . . בבכ"י ד': ליתא. וכנראה נשמט מפני תיבות הדומות: בבכ"י . . . בבכ"י].
אם יגאלך טוב: רות ג, יג [בדילוג]. ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תקענ. ושי"ב דברים ח"א ע' פט וע'
שלא.

שורה בבכ"י — ב"א: ג.

בעי"ת דרשו ה' בהמצאו: ישע"י נה, ג. ראש השנה ית, א.

ממעמקים קראתיך מעומקא דתהום: ראה לעיל ע'

כי רם ה' ושפל יראה: תהלים קלח, ה.

מן המיצר קראתיך: תהלים קיח, ה.

דכל או"ח חוזר לקדמותו: מובא לעיל בח"א פ' ואתחנן ע' ריב: נדע הכלל.

שורה ממש — דבחי' אנכי הנ"ל . . . שהוא: ד': דפנימי' הוי' . . . ד': דה' שבא.

והי' הוי' לי לאלקים: ראה לעיל ע' איעט.

כי הוי' הוא האלקי' שאו' בנעילה: כ"ה גם בספר המאמרים תקס"ה ח"ב כאן ע' תתקטו. לקמו ע' אקב.

אקב. ע' אקבו.

בנעילה ביום כו' כנ"ל וד"ל. [ו]נמצא מ"ש עד הוי' אלקיך הוא למעלה מהוי' אלקיך שנעשה ע"י תו"מ ואוי"ר כו', וזהו מעלת התשובה שלמעלה מתו"מ דצ"ג שאינו יכולים לעמוד במקום בע"ת, כידוע במ"ש ויספו עונים שהו צ"ג כהוי' שמחה שאין מוסיפ"י אור ושמחה רק בשם הוי' שבא בסדר דע"ס דאו"י כו', אבל אבינו אדם שהו בע"ת שישובו אל עצמות א"ס שבפנימי' הכתר בבחי' או"ח כנ"ל בקדוש ישראל עצמו יגילו כו'.

[ו]זה [ו] שמפרש הטעם לזה שא' שובה ישראל למעלה משם הוי' כו' ע"י בכי' כנ"ל, כי כשלת בעוונך, פי' כמ"ש כשל בעוניי כחי שע"י העוונות של האדם שגוברים ביותר עושה כשלוך באור וכח העצמי דנשמה שנק' כח כו' וכמ"ש בזהר ע"פ כל אשר תמצא [יך] לעשות בכחך עשה וזהו בחי' המקיף דנשמה שנק' כח קדישא כמו העונה איש"ר בכל כחו כו', והוא בחי' הצלם שיתהלך בו איש, וכש"כ בחי' המוחין ומדות דנר"ג שנק' נר הוי' כו' [ו]כמ"ש נר הוי' נשמת אדם שנפגם לגמרי ע"י עוונות וחטאי' כמ"ש אם פגמתי באות יו"ד שחייב סקילה ברוחניו ובגשמי' וכן הפגם בה' וי"ו כו' כנ"ל, ועי"ז נעשה ממילא הסתלקות אור הוי' מן הנשמה שלא יאיר בה כלל, (והוא שכשל כחי שהוא המזל וצלם שע"ז א' כי אתה נרי הוי' וכן כי אתה תאיר נרי כו'), ונמצא שיש כאן ב' דברים א' שע"י עבירה פוגם ממש באור הנשמה כמ"ש דעבירה מכבה [מצוה] כו' כלי יאיר אור הוי' שבמצות והב' מה שכשל בעוניי כחי ג"כ שהוא גם בחי' הכח דמקיף דנשמה שנעשה מחיצה ש"ב מפסיק לבלתי יאיר הוי' בנשמתו ולא יתעורר בתשובה לעולם והוא רק מצד הפגם שפגם בעבירות כנ"ל בענין ד"מ ב"ד וכמ"ש עוונותי[כ]ם מבדילים כו', ולזאת כאשר כבר כשל כח הנשמה וגם נר"ן שבה ונר אלקים זה טרם יכבה לגמרי ע"י עוונות אין עצה לזה רק לתקן בדרך עלי' למעלה מעלה משם הוי' ע"י תשובה ובכי' כנ"ל, כי בדרך תיקון בבחי' אור דתו"מ ודרך מלחמה בניצוח דתפלה ש[הוא] מלמטה למעלה כנ"ל לא יועיל לתקן

דצ"ג שאינו יכולים לעמוד: ברכות לד, ב. ראה לקוטי שיחות נצבים כרך יד ע' 361 וע' 363. כרך כד ע'

530.

ויספו עונים... שאין [ד"ה: שהו]... דאו"י [ד: דאצ"י]: ראה ד"ה זה מכ"ס אדה"א [קה"ת תשמ"ה] — יודמס בעז"ה בבאמרי אדה"א נ"ד.
 כשל בעוניי כחי: תהלים לא, יא.
 בזהר ע"פ כל אשר תמצא: קהלת ט, י. בלקוטי תורה כאן סה, א מצ"י: ע' זח"ג פנתס רכ, ע"א.
 העונה איש"ר בכל כחו: שבת קיט, ב. זהר מינחס שם.
 נר הוי' נשמת אדם... כמ"ש את פנמחי: משלי כ, כו... נסמו לעיל ע' א"א.
 כי אתה נרי הוי'... כי אתה תאיר נרי: שמואל"ב כב, כט. תהלים יח, כט.
 דעבירה מכבה... גט [ד"ה: ליתא]... שי"ב [של ברזל]: סוטה כא, א.
 עוונותיכום מבדילים: ישעי' נט, ב [ושם: היו] — ראה לקוטי תורה האוניו עב, ד].
 שרה מבדילים — ולזאת... עוונות: ד: ליתא.
 ונר אלקים... טרם יכבה: שמואל"א ג, ג.

הפגמי' כלל מאחר שמלחמה זאת צ"ל בכח ועוז דגשמה וכבר כשל כח[ה] לגמרי ע"י עוונות ונפגם אורה בכל ציור דצלם אלקים בד' אותיות דהוי שבנשמה כניל. וז"ש שובה ישראל בתשובה ובכ"י לעלות למעלה משם הוי בפנימית הרצון דרעדיכ"ר כו' כי כשלת כחך כבר בעוונך ואין בך כח מצד עצמך לתקן [רק] לעלות בתשו"ע דוקא מטעם הנ"ל וד"ל.

קחו עמכם דברים ושובו אל הוי' כו', פי' קחו עמכם דברים אע"פ שלא פי' הכתוב מה הן אותן הדבר' הנה יובן ממילא דכוונתו על סתם דברים שבתורה שהן ד"ת, וגם מעשה המצות נק' דברים כמ"ש והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום כו' וכן ביוה"ד אלה הדברים כו' וגם במצות א' כי קרוב אליך הדבר כו'. אך יש להבין מה שייכות יש לתו"מ שנק' דברים שיקיים האדם אותן [ובהם] דוקא ישו"ב בתשו" אל הוי', דלכאורה ה"ז דבר והיפוכו דאם יש באדם תו"מ הרבה זה נק' צדיק ועובד ה' ולמה [יהי] נצרך לשוב בתשובה אחר שלא חטא ולא חסר דבר מדרכי ה' כו' ולא עוד שיקח עמו הדברים בתו"מ וכהו"ל ישו"ב בתשובה כמ"ש קחו עמכם דברים דוקא ושובו אל הוי' כו'. אך הנה ידוע בשרש ענין ב' מדריגות דצ"ג ודבע"ת שבע"ת מהפך גם הרע לטוב ע"י מרידות דמ"ת בוכין כניל ומעוררי ר"ר כו' משאי"כ צ"ג אינם רק מבררי' ומבדילים בין טו"ר כו' ולא יעורר ר"ר כו', והוא מ"ש דבע"ת משכין ל' לקוב"ה בחילא יתיר כו' כמ"ש במ"א שזהו יתרון האור מן החשך באר"ח דבע"ת שהוא למעלה מאור דתיקון דהוי' דתו"מ כו'. אך עכ"ז יש יתרון מעלה בצ"ג כשהו"ל עצמן נעשו"ב בע"ת כמ"ש דמשיח אתא לאתבא צדיקיא בתיובתא וכן משה לא זכה לתשובה רק קודם מותו כו' שבזה יעלו לאא"ס עצמו שלמעלה מחשך סתרו דתוהו ותיקון כו' (וכמ"ש במ"א בענין יעקב איש תם צ"ג בתו"מ כרוחניו' יושב אוהלים כו' נתלכש בנגדי עשו החמודות דק"נ שהו"ל כתנות עור שנהפך חשך לאור כבע"ת שאז ה"ל למעלה גם מחשך העליון עד שעשו נתברר ע"י דוקא, משאי"כ בע"ת בלא תו"מ כעשו דאע"פ שמהפך חשך שלמעלה לאור אין זה

והיו הדברים האלה . . . ביוה"ד [ביריד הדברות] אלה הדברים . . . כי קרוב: ואחתנו, ו. יתרו יט, ט. נציבים ל, ד.
 שריה והיפוכו — באדם [ד"ה: בידו] . . . זה [ד"ה: ליתא] . . . ולא [ד': וליא. ועדיג נרשם: ולמה אמר] עוד [ד': ליתא. בה' ניתוסף: אלא].
 דבע"ת משכין . . . בחילא יתיר: נסמן לעיל ע' תתקצח.
 דמשיח אתא לאתבא צדיקא בתיובתא: נסמן לקמן ע' איקסט.
 משה לא זכה לתשובה רק קודם מותו: ראה זתר (רע"א מרימנא) משפטים ע"ד, ב. כי חטא רעה, א.
 מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' שיב. ושי"נ. ח"ב ריש ע' חקלט. ושי"נ. כמדבר ח"ב ס"ע תלה. ח"ג ע' תתקצד.
 דברים ח"א ע' ז. ושי"נ.
 יעקב איש תם . . . נתלכש בנגדי עשו: ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' שיר. ושי"נ. דברים ח"א ריש ע' ז.
 ושי"נ. ח"ב ע' תתקצא. ושי"נ.
 בע"ת בלא תו"מ . . . אין זה מגיע: ראה ספר המאמרים תרמ"ח ע' קעב, ושם: וצ"ע.

מגיע באור העצמי שלפני הצמצום הראשון כו' (וזהו יעקב איש חלק כו' והוא ראשית אונו בזריעה רק ביציאה ותולדה יצא אחרון כמשל השופרת כו' כמ"ש במ"א), וזהו דמשיח שהוא מלך הח' הדר מקור התיקון [עשה לצ"ג בע"ת כו'. והוא מ"ש כאן קחו עמכם דברים שהן תר"מ דצ"ג ושובו אל הוי' שיהיו הן בע"ת דוקא מטעם הנ"ל שאז יגיעו באא"ס עצמו שיוכל להפוך חשך לאור מלמעלה למטה ולמלאות כל חסרון ופגם שנעשה בתר"מ והוא שם הוי' החדש דצ"ג דישראל אחר התשובה דוקא. וז"ש שובה ישראל דוקא שהן צ"ג כי שרית כו' כי כשלת בעוונך בעבירה דמכבה אור דתומ"צ שאחר הצמצום, אבל ע"י התשובה דצ"ג יומשך מלמעלה מן האור דתיקון וגם למעלה מן החשך דתוהו דשם הוי' החדש שמעצמותו ממש שזהו המשכה דרעדכ"ר ביי"ג מדה"ר לצ"ג דוקא שנעשה בע"ת אבל בתשובה בלא דברים דת"מ לא יגיע למקור העצמו' שמשם יהופך כל חשך ממילא כנ"ל במ"ש אנכי כו' וכמ"ש וגם חשך כו' [וד"ל]].

אך אי"כ למה א' זה בר"ה וי"כ דוקא והלא גם בכל השנה יוכל הצ"ג להיות בע"ת כו'. הענין הוא דבאמת גם בכל יום יש ב' מדריגו' הללו דודאי מצות התשובה [הוא] בכל יום והיינו שעה א' ככל יום כמא' יפה שעה א' כו', ובאמת שעה א' [זו] היינו שעה דתפלה דגם שהתפלה אינו רק בקשת רחמי' דצלותא רחמי הוא אבל א"א בלא תשובה מקודם והוא כובד ראש שלפני התפלה כידוע והיינו לטהר לבו ודעתו בק"ש למס"ג בא', וטהרה זו מביאה לידי קדושה שהן קדושת עבודת מעשה המצות כל היום בצדקה ות"ת וכה"ג כי כל היום צריך אדם לילך בדרכי הוי' בתר"מ כמו בחי' צדיק ממש כמ"ש ועמך כולם צדיקים כו' שזהו מה שיהי' כל א' עובד הוי' כל היום בתר"מ בפ"מ דוקא, ולפ"ז אחר שכאו"א לפ"ע נעשה בחי' צדיק בתר"מ כיום שעבר הרי נעשה הוא עצמו בע"ת גמור כעת התפלה למחר, וזהו ג"כ ענין הנ"ל דצ"ג נעשה בע"ת בכ"י, והוא מ"ש קחו עמכם דברים דוקא והן דברים

י. יעקב . . . במשל השופרת: ראה בראשית רבה פס"ג, ה. הובא בפרשי' תולדות כה, כו. לעיל בח"א שם ע' ג. ושי"ן ח"ב שם ע' תקעא. ושי"ן.
 משיח . . . מלך הח' הדר: ראה גם מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' שמה.
 ישראל . . . כי שרית: וישלח לב, כט.
 וגם חשך: נסמו לעיל ע' תתצב.
 יפה שעה א': אבות ס"ד מ"ז.
 כובד ראש שלפני התפלה: ברכות ל, ב (במשנה). ראה ד"ה אין עומדין במאמרי אדה"א מארו"ל ע' לח
 האילך ובהנסמו לשם. לעיל בח"א פי' עקב ע' שכח.
 למס"ג בא': ראה ה"ר (רע"א מה"מנא) משפטים ק"ט, א; צו ל, א. לעיל בח"ב פי' ראה ע' תו. ושי"ן.
 וטהרה . . . מביאה לידי קדושה: כ"ה בכ"מ. ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תקסד. דברים ח"א ע' עד
 וע' שכח. והוא ע"פ ירושלמי שבת פ"א ה"ג. שקלים ספ"ג. משניות [מתניתא דתלמודא דבני מערבא תרטיב
 — דפוס צילום ירושלים תשכ"ז] סוף מס' סוטה. והא ה"כ"ק' שהבא בשנינו נטחאת לטוף משניות מס' סוטה.
 כתי' קומאן (ירושלים תשכ"ז) סוטה שם. כתי' פארה"ג (ירושלים תש"א) סוטה שם [רש"י גרס' עה"ג].
 ועמך כולם צדיקים: ישע"י ט, כא.

דתו"מ דיום העבר ושובו כו', ואם לא תו"מ שבידו הרי בתשובה שבתפלה לכדה לא יוכל לעלות למעלה כמ"ש מי יעלה בהר הוי' בתפלה שנק' סולם כידוע נקי כפיים כפוי"מ במצות מעשיות ובר לבב [ו]סור מרע כל היום כו' הוא ישא ברכה ממקורא דכלא בשם הוי' דחיי ברכאן דש"ע כו' וכענין הנזיל במ"ש הלך ילך ובכה בתשובה כו' בא יבא ברינה כו' להמשיך המשכה חדשה בשם הוי' כו'.

אך באמת אין הענין כן דודאי יש הפרש גדול בין תשובה ומע"ט דכל השנה לתשובה ומע"ט דר"ה ויו"כ שעולה מכל השנה וכמא' וכל מעשיך [בספר] כו'. דהנה מבואר למעלה בהפרש שבין בחי' יעקב לבחי' ישראל, דיעקב יו"ד עקב זהו מה שיש בכח דנר"ג שבמוח ולב לברר ולהפוך חשך כו' שזהו ענין התפלה ותשובה דכל השנה שנק' תשו"ת לכד, אבל בחינת תשובה ד'ישראל בעי"ת זהו במקיף וכח דנשמה שבנקודת הלב שנק' תשו"ע שלמעלה משם הוי' דנשמה כו' כניל ש"ע"י תשו"ע זו הוא שעולה למעלה משם הוי' שזהו פ"י ה"ב' דהוי' הוא אלקי' שלמעלה משם הוי' כניל, משא"כ בבחי' תשו"ת דיעקב כל השנה זהו כמ"י הא' דהוי' הוא האלקי' שלמטה ממנו כו' כניל. והענין הוא כמבואר למעלה דבחי' יעקב הוא לעבוד עבודה שבמוח ולב שהוא כד' אותיות דשם הוי' שבנפש בחו"ב ומדות דוקא וגם במח' דו"מ בתו"מ כל היום שזהו ע"י שם הוי' שיאיר בנשמתו בק"ש ותפלה בשלימות אז יוכל להמשיך בנשמתו משם הוי' באלקי' שהוא ע"י שימשיך האורות ברבוי הכלים לקשר שכלו ומחשבתו בתורה וחכ' שבתו ומדו' ודיבור דד"ת וכן במעשה המצות בכלים מכלים שונים יהי' שם הוי' נמשך [בהן] בגילוי אור מלמעלה למטה ועי"ז יאיר גם [ב]ש' אלקי' ויהי' יח"ע דקוב"ה ושכינתו בכל מצוה ומצוה כידוע שזהו ענין יחוד הוי' ואלקי' כידוע וזהו והיו הדברי' האלה כו' אחר מסי"ג דק"ש דוקא בחי' רצוא נמשך בחי' שוב מש' הוי' לאלקי' ברבוי הכלי' דמצות כל היום עד שיהפוך גם לרע דחשך דק"ג שנאחזי' באחוריי' דאלקי' כו'. ולפ"ז בכל יום ויום יש המשכה חדשה משם הוי' לאלקי' המצמצם שלמטה ממנו להאירו, ובוה התפלה וק"ש בבקר קודם להמשכה זאת (ולא מתו"מ דיום שעבר נעשה בחי' בע"ת למחר בתפלה דאין יום א' שייך לחבירו כלל דלא כדלעיל). אך מ"ש קחו עמכם דברים ושובו אל

מי יעלה בהר הוי' בתפלה שנק' סולם . . . נקי כפי"ט . . . ישא ברכה: תהלים כד, ג'ו. ראה זחר ח"א רס"ב, ב. ח"ג (בהשמטות) שו, ב. תקני זחר תמי"ב (פג, א).

שו"ה אד — הענין כו': ד: ערך ענין התשובה דכל השנה לעשי"ת.

וכל מעשיך: אבות רפי"ב.

שו"ה בחו"מ — ותפלה: ע"כ נכתב בכו"ך א.

שו"ה מלמעלה — יודי . . . ואלקי': ד: ליתא. וכנראה נשמט מפני תיבות הדומות: אלקי' [ד: האלקי'] . . . ואלקי'.

דאין יום א' שייך לחבירו כלל: ראה נזיר ו, א: יומי . . . דמפסקי מהדדי. זחר אמור צד, ב: וכל יומא ויומא עבדי עבדתי. זחר ח"א בהשמטות רס"ד, ב: שכל יום ויום יש לו כחו.

הוי' כו' זהו בזמן התשובה העיקרית שהוא בריה וי"כ דוקא כנ"ל שזהו בחי' תשו"ע דישאל שלמעלה מבחי' יעקב כנ"ל והיינו לעלות למעלה משם הוי', ומאחר דנשמה האלקי' כבר נפגמה בכל אותיו' דיו"ד והיא כנ"ל וצריך להמשיך שם הוי' מחדש שהוא למעלה משם הוי' דחי' ומדות כנ"ל והיינו מפנימ' אא"ס שבפנימ' אור הכתר כמ"ש ויקרא ה' ה' בחי' הוי' שבצמ' ממש. ולפי' בהכרח הפי' במ"ש כי הוי' הוא האלקי' זהו כפי' הב' דלעיל ששם הוי' עולה הוא למעלה מהשתלשלות דע"ס דחוי"ב כו' והוא בחי' אלקי' שבפנימ' הכתר, וכנ"ל שזהו ענין ז"פ כי הוי' הוא האלקים בנעילה דיו"כ שהן ז' עליות דהוי' באלקי' שבעליון עד מקורא דכלא שלפני הצמצום הראשון, שז"ש ומשה נגש אל [ה]ערפל אשר שם האלקי' שלמעלה משם הוי' וכן בענין אראה כו' (שזהו בחי' מקיף דאורח שמשתייר א"ע היפוך מקיף דארי', ונקי' צל שלמעלה מאור כמ"ש במ"א).

והנה מבואר למעלה דמ"ש קחו עמכם דברים דתו"מ דוקא ושובו כו' זהו לפי שבחי' תשו"ע הנ"ל שעולה למעלה בעצמו' ממש צריך שיהי' צ"ג עצמו בעי' כי שרשם למעלה באור העצמו' ממש כנ"ל ולזאת ע"י תשו"ע דצ"ג יהי' המשכת שם הוי' מחדש מעצמו' אא"ס ב"ה בהתלבשות אורות בכלי' רבים דוקא, וזהו הלך ילך ובכה בבחי' תשו"ע דע[ש]ית דוקא אז בא ובא ברינה כו' להמשכת אלקות בתו"מ לכל השנה וכמ"ש כי חק כו' כנ"ל וכיתרון האור הרבה לתקן כל החסרונות מב' טעמי' הנ"ל, הא' ביתרון האור שמו החושך העליון שנהפך לאור ע"י תשו"ע זו ממעמקי' כו' שממשיך י"ג מדה"ר בפנימ' הכתר כנ"ל, וזהו אנכי הא' כו', והב' מצד עצמות דא"ס ממש שלפני הצמצום דחשך סתרו שקמי' כל חשך לא יחשיך ממילא כו' שע"ז נמשך שם הוי' ממש בתוס' אור חדש מעיקרו דהיינו משם הוי' שבצמ' ממש [ו]הו' ויקרא ה' ה' כו' (בהיפוך מב' פעמי' אנכי דאנכי הב' מדבר בעצמותו ממש כנ"ל והוא מ"ש למעני ממש כו'), [וזהו] כי עמך הסליחה למען תורא, פי' עמך הסליחה דגם מקור דייג מדה"ר דא"א בייג ת"ד שנק' סליחה כמ"ש בזהר דסליחה קרינון לה, ואמנם לגבי אור העצמו' דא"ס גם בחי' סליחה זו טפל כי הוא למעלה מר"ר דפנימ' הכתר כו' ורק ע"י צמצום הוא שמתצמצם להיות אל רחום כו' כמ"ש ויעבור הוי' על פניו העליוני

שורה חמש: T: אא"ס.

כי הוי' הוא האלקים בנעילה: נסמן לעיל ע' אצו.

ומשה נגש אל [ה]ערפל: יתרו כ. יט.

בענין אראה: אחרי טו. ב.

כי חק [T]: במקום ב' חיבות אלו גרשם: במ"א: תהלים מא. ד.

שורה מדה"ר — והב' . . . כו': T: ליתא. וכנראה נשמט מפני חיבות הדומות: כו' . . . כו'.

מיש למעני: ישעי' מג. כה.

כי עמך הסליחה למען תורא: תהלים קל. ד.

ויעבור הוי' על פניו . . . ויקרא: ראה לעיל ע' תתצב ופי' אפ"ו.

ויקרא ה' ה' כו' כידוע, אך מה שעמד הסליחה בעלויות דנעילה דיו"כ בז"פ כי הוי' כנ"ל זהו רק למען תורא שיומשך ממקום שעלה לשם דוקא שהוא בעצמו' ממש בחי' גילוי אור חדש ברצה"ע ותענוג העצמי בתו"מ בבחי' שם הוי' מחדש ממש כנ"ל, והוא ענין למען תורא דפי' תורא הוא מקור מפעיל וממשיך כל יראה במ להיות נק' נורא, כי פי' נורא זהו ג"כ כאשר בא לגילוי מהעלם עצמו' רוממו' נקרא נורא ואמנם מקור נורא שהוא הכתר וליר"ע דח"ע שבכתר (כידוע דמשיח ומשה במ"ה העצמי ממש כו' כמ"ש במ"א) שזה הוא המשכה דסליחה מעצמותו ב"ג מדה"ר דכתר כדי להיות תורא שבבחינת נורא ובגילוי דיו"ד דיר"ע כמ"ש בזוהר דיו"ד דשרי' על ריש' דב"נ (בחי' מקיף דכתר) יו"ד שהוא דחילא עילאה (דמלמעלה למטה דו"ר רוי"ד ומלמטה למעלה או"ר כו'), ואע"פ שא' בזוהר הנסתר' להוי' אלקינו או"ר דיר"ע ביו"ד ורחימא עילאה כו' מ"מ צריך שיבאו גם הם בגילוי כמו ויה נגלות שהן תו"מ תורה בחי' וי"ו דמדות והיא דמעשה המצות כידוע במשך קול יעקב כו', אך זהו באו"י שהולך ומתצמצם מהעלם לגילוי, אבל שם הוי' הזה החדש גמשיך הוא מלמעלה מהשתלשלות דע"ס דאצי' והוא מחמת תשובה דאוי"ח בעצמות ממש כנ"ל אי"כ שם הוי' זה שנמשך אחר הסליחה ד"ג מדה"ר כמו פנימ' ועצמי' דא"ס כמ"ש למען תורא הרי גם בחי' יו"ד היא דנסתר' באו לגילוי ממש כמו ויה (כמו ביום ההוא יהי כו') בלי הפרש כלל וכמו שיהי' לעיל שיהי' שמך נורא על כל מה שבראת כו' וכך הוא מ"ש למען תורא להיות נורא בגילוי ולא יהי' בחי' יר"ע בבחי' הסתר כלל וכלל למהוי אבי"א למטה מטה כמו למעלה ממש מטעם הנ"ל וד"ל.

וז"הו כל תשא עון, כל זה הוא הכללו' דמקור העצמות ממש דתשא עון שנעשה פגם בשם הוי' לאחר העלי' דשם הוי' באלקי' שבעצמו' ויומשך [משם] שם הוי' מחדש כו' והיינו לפי שצ"ג נעשה בע"ת כמ"ש קחו עצמכם דברים ושובו כו' אבל בלא דברי' א"א לומר כל כו') דהיינו רק בתשו"ע דריה ויו"כ כנ"ל וד"ל, ובכ"ז יובן מ"ש לפעמי' הוי' רחום וחנון

טו"ה דח"ע — ומשה: ד' הוא משה.

כמ"ש בזוהר דיו"ד דשרי' על ריש' ראה רע"א מהימנא נשא קכב, ע"כ.

דו"ד רוי"ד: דחילו ורחימו רחימו ודחילו.

בזוהר הנסתר' להוי' אלקינו: נצבים כט, כח. ראה תקוני זהר ת"י (כה, ב).

הקל קול יעקב: תולדות כו, כב. ראה ספר המאמרים תקס"ה כאן ע' תחקטו ולקוטי תורה כאן סה, ב.

ביום ההוא יהי': זכרי' יד, ט. ראה לקוטי תורה וספר הליקוטים להאריז"ל שם, הנסמך במאמרי אדה"י

טרישית התורה ח"ב ל"ע תתעת.

שמך נורא על כל מה שבראת: תפלת העמידה לימים נוראים.

למהוי אבי"א [אחד באחד]: זהר תרומה קלה, סע"א.

הוי' רחום וחנון, חנון רחום הוי': תשא לד, ו [בדילוג]. תהלים קיא, ד. קמה, ח. דברי הימים ב, ט.

ולפעמי א' חנון ורחום הוי' דשניהם אמת, דבעליי' דשם הוי' להיות בבר' אלקי למעלה בעצמות להיות התעוררו י"ג מדהי' בכלל ופרט כמ"ש כי עמך הסליחה כו' זהו ע"י שם הוי' שיהי' נק' רחום וחנון בי"ג מדהי', אבל אח"ז הרי נמשך שם הוי' מחדש מאור העצמו' דאיס למטה כמ"ש למען תורא וכן את הוי' אלקיך תני[רא וזהו למען שמך הוי' וסלחת כו' ז"ש רחום וחנון הוי' שע"י שהוא רחום וחנון נמשך להיות בשם הוי' מחדש למטה כמו שהוא למעלה ממש כניל ודיל.

ב"ה. ענין יו"כ

והנה אחר שנתבאר למעלה בשרש ענין ר"ה במיש' אד' שפתי תפתח כו' שהוא בבחי' קול ודבור שהוא בנין המל' מהבל הלב דז"א בבי' מיני צמצומים דה"ג כניל באריכות, מעתה י"ל שרש ענין יו"כ שבחי' המל' עולה למעלה מעלה דהיינו בבחי' פנימי' דע"י והוא בחי' כת"ר שבכת"ר בכלל, והוא ענין הנעילה דיו"כ שעולה המל' בבחי' ה"ג דע"י שהוא בחי' החותם כידוע, וע"כ נאסר ביו"כ אכילה ושתי' ורחיצה וסיכה כו' לפי שהוא כמו העוה"ב ממש שאין בו אכילה ושתי' כו' ונק' שבת שבתון כו' וכמו שא' לקדוש ה' מכובד זה יו"כ כו', ושרש הענין הוא דביו"כ אין בחי' המל' מקבלת מבחי' ז"א דאצ"י (מהבל הלב בקול ודיבור כו') אלא עולה למעלה מעלה מבחי' המדות דז"א כו' וגם למעלה מבחי' המדות דחוי"ב דאצ"י והיינו שעולה בפנימי' הכתר דע"י (כמשי"ת). והנה לכאורה משמע מתוך ספרי

ענין יו"כ: נמצא בבזק K (1194) קסא, א [בנוכתי"ק. ונרשם שם רק חלקו — עד לקמן ע' אקלו — בסותרת שבפנים. ובכתי' אחר נרשם: גוף כתיבת יד קודש הגאון האלקי קדישא אדמו"ר דובער נבגי"מ — המאמר נקרא באמצעותו ברחבו ונזכק בשני הצגים, וסדר העמודים נדבק — א) למפרע, ב) בע"א חציו התחתון אינו מתאים לחציו העליון]. ב (181) ע' מח [רק חלק — עד לקמן ע' אקטן]. ג (295) שפד, ב. ד (523) ע' קו [ובסיומו: וכמשי"ת. והנה — והניח שאר העמוד חלק וכו' בעמוד ב]. ה (549) רכג, ב [במותר: בעז"ה שרש ענין יו"כ]. ו (614) ע' קסו. ז (627) ע' טו [במותר: בסיד' יבואר על ענין יו"כ]. ח (653) ע' טו [ובסיומו: (וכמשי"ת) . . והנה: סליק]. ט (1078) ע' שעה [אודות כו' זה ראה לעיל רד"ה כי המצוה. ובספר המאמרים תרמ"ט סי' קיב מציין למאמר זה בכתי' זו]. י' א (1366) ע' ג [ובסוף עמוד שלפניו רשם: ומעתה י"ל ענין יו"כ ע"י בע"ב ד"ה ואחר שנת"ל. ובסיומו: (כמשי"ת): והנה]. י"ב (2012) ע' קסא [רק חלק — עד לקמן ע' אקו].

המאמר נסדר מבזק ח והוגה מבזק K גוכתי"ק. ובמקום שהגוכתי"ק קרוע או חסר וכר — ניתוספו בין אריחים אותיות או תיבות מבזק ח.

מאמר זה הוא המשך לר"ה לה"ע ר"ה שנדפס לעיל ע' א"ט וחלקו הראשון מיוסד על ד"ה להבין שרשי יו"כ שנדפס בסידור שער יו"כ רמט, ג (והגהות ה"צ — באור התורה אחרי ע' צב ואילך. שם ע' טו). ולחלק ב — ראה עמרת ראש שער יו"כ לו, סע"א ואילך. ד"ה להבין שרש ענין חג הסוכות — יודפס בעז"ה לקמן בחי'. וראה גם ד"ה לא אבה במאמרי אדה"י פרושיות התורה חיב ע' תתמב ואילך. בסיום המאמר (וכן לפניו) נרשם: כמשי"ת בעז"ה [ראה לעיל כתי' ד"א] ולע"ע לא נודע לאיזה מאמר כוונתו. וראה גם ד"ה להבין שרש ענין חג הסוכות הנ"ל.

אחר שנתבאר למעלה . . באריכות: בד"ה לה"ע ר"ה.

יו"כ . . המל' עולה . . פנימי' דע"י: ראה פרי עץ חיים שער (כו) יו"כ ספ"א. פ"ה. תורה אור בשלה סה, א הובא בלקוטי תורה שיר השירים כא, רע"א. מסעי צג, ד. סידור כאן רמט, ג. רג, סע"ד. והגהות באור התורה אחרי ע' זו ע' צ. וראה שם ע' טו. לקמן ע' אקכו. מאמרי אדה"י ויקרא חיב ע' תקיג וע' תקטס. דברים חיב ס"ע תקמז. בהערה שלאח"י.

ה"ג דע"י שהוא בחי' החותם: ראה פרי עץ חיים שם פ"ה. מאמרי אדה"י תקס"ה ח"א ע' ג. חיב ע' הרמת. תקס"ו ע' ט. תקס"ח ח"א ע' קסו. בהערה שלפניו.

נאסר ביו"כ אכילה ושתי' יומא עג, ב (במשנה).

ביו"כ . . כמו העוה"ב . . ונק' שבת שבתון: נסמן לעיל ע' תקיג.

שריה העוה"ב — ממש: בגוכתי"ק נכתבה תיבה זו בסוף השורה ועוה"ב בתחילת השורה שלאחרי.

לקדוש ה' מכובד זה יו"כ: ישע"י נת, יג, שבת קיט, א. ראה גם בהערה דלעיל ד"ה: ביו"כ.

משמע מתוך ספרי הקבלה: ראה פרי עץ חיים שער (כו) יו"כ ספ"א. פ"ג. משנת חסידים ריש מסכת יומא פ"א מ"ד.

הקבלה ששרש ענין יו"כ הוא בבחי' פנימי' בינה שנק' בזהר יובלא עילאה והוא ג"כ שרש העוה"ב כמ"ש דביו"ד דחכ' נברא העוה"ב מאין ליש בגילוי עונג המורגש בבניה כו' וא"כ למה נאסר העונג המורגש באכילה ושתי' כו' ולא עוד אלא שצריך לענות הנפש וכמ"ש ועניתם כו', וצ"ל דשניהם אמת שיש ב' עליות במל' זו למעלה מזו ביו"כ הא' שעולה לבחי' פנימי' בינה שלמעלה ממקור המדות דז"א והב' עלי' שני' לבחי' פנימי' דע"י כני"ל. ותחלה י"ל עלי' הראשונה שעולה המל' לבחי' פנימי' בינה כו'.

דהנה מבואר למעלה בענין אד' שפתי כו' שהדיבור הוא בחי' המל' ומקבל מבחי' הכל הלב דז"א כו' דהיינו מבחי' חיצוני' הקול שמורכב מאמ"ר שבלב ומתפשט מה' מוצאות הפה ושרשו בהכל הלב הפנימי ששם הקול בפנימי' ונק' קלא פנימאה כו'. אך הנה כ"ז הוא מבחי' חיצוני' בינה שמשם מתהווה תולדות המדות בלב כידוע שזהו בחי' השגת והבנת השכל הבא כמות בינה בהסבר וטעם שהוא בא בכלי המוח דבינה לפ"ע הכלי שהוא החומר לצורת השכל ומהתבוננות הזאת שבכלי המוח יולד התפעלות המדות בלב שנק' דו"ר שכליים באופן ציור השכל וההשגה האלקי' שבמוח דוקא והו' או"ר ורחמי' הממוצע משניהם וזוהו נעשה הרכבה דאמ"ר בהכל הלב לפי אופן התפעלות המדות מן השכל שהוא בחי' קול היוצא מן הלב מורכב מאמ"ר רוחני (וע"כ גם הקול גשמי מעורר הכוונה אעפ"י שהקול הוא גשמי בזהל הפה אך לפי שיש לו שרש בקול הפנימי דהכל הלב שמקבל מהתפעלות המדות שבלב כמו שהוא במדות או"ר שבשכל במוח בינה דכמו שקול הפנימי הזה מקבל מן התפעלות המדות שבלב כך נמשך לפי אופן זה דוקא שפע קול החיצוני מהכל הלב לדבור כו'). וידוע שיש בזה ב' מדרגות פנימי' וחיצוני' דהיינו פנימי' המדות שבלב שהוא מורכב בהכל קול פנימי שנק' קלא פנימאה שמקבל מבינה ג"כ מבחי' פנימי' המדות שבשכל ששרשו בפנימי' דחכ' שמאיר בבניה, והוא כמו בשבת ויו"ט שהן בבחי' יחוד פנימי דאו"ר שנמשך למדות דז"א בשבת מבחי' פנימי' המוחין דאבא שנק' קדש כו' וביו"ט מבחי' פנימי' המוחין דאימי' שנק' מקרא קדש, והן ב' מדרגות דענג

פנימי' בינה שנק' בזהר יובלא עילאה: ראה זר תצוה קפג, א. תקוני זר תלי"ב. פרדס שער (בג) ערכי הכיניים מערכת יובל. רמ"ז (במקדש מלך קלו, ב) ר"פ וארא. לעיל כתיב מ' דברים ע' סו. ושי"ן. דביו"ד דחכ' נברא העוה"ב: מנחות כט, ב. ראה עשרת ראש דרוש לעשיית סד, א. מאמרי אדה"א במדבר ח"א ע' מ.

כמ"ש ועניתם: אחרי טו, לא. אמור כג, כו. לב. פינחס כט, ז.

הקול שמורכב מאמ"ר: ראה לעיל ע' א"ד.

הקול גשמי מעורר הכוונה: ראה שליה שער האותיות אות ק (ברכת המזון) פב, א. מאמרי אדה"א הקצרים ע' תקלה. תקס"ד ע' ג ומקבילו בפרשיות התורה ח"א ע' נה. ושי"ן. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' פא. ושי"ן. דברים ח"ב ע' תפז.

בשבת . . . שנק' קדש . . . וביו"ט . . . מקרא קדש: תשא לא, יד. טו. בא י"ב, טו. ראה אגרות קודש מכ"ק אדמו"ר שליט"א ח"ב ע' קכט. לקוטי שיחות שמיני (שי"פ שמיני תשל"ה) תשמ"ז ט"ו הערה 47. בשבת . . . המוחין דאבא . . . וביו"ט דאימי': נסמן לעיל ע' אמד.

ושמחה עונג בשבת בחכ' ושמחה ביו"ט בבינה וממילא נמשך גם במדות או"ר שבלב ג"כ בחי' פנימי' המוחין דאו"א ונק' פנימי' הלב.

וביאור הענין ידוע שמה שמתפעל הלב באו"ר מן ההסבר וטעם ההשגה שבמות כנ"ל זהו התפעלות חצוני' המדות שבלב שנמשך מחצוני' המדות דבינה שבכלי המוח דבינה כנ"ל, וזהו בימי החול דוקא, והוא הקול הנעשה ומורכב באמ"ר חצוני' לבא בקול גשמי כנ"ל, אבל בחי' התפעלות פנימי' הלב בבחי' קלא פנימאה הנ"ל הוא שבא מהתפעלות פנימי' המוח דבינה שהוא תמצית ועומק ההשגה והסבר השכל כמו שהוא נקלט במוח אחר ההסבר וטעם שנק' אין של היש דהשגה החצוני' (והוא ע"ב דס"ג כמ"ש וחכם בבינה כידוע), ושם התפעלות המדות דאו"ר שבשכל אינם נכרים כלל במציאות יש ודבר מה אלא כלול' בנקודת תמצ' הרוחני' דהשגה האלקי', וכאשר נמשך נקודת תמצית ההשגה ללב כידוע שזהו בחי' בינה לבא הלב מבין כו' כמ"ש נודע בשער' בכאו"א לפום מה דמשער בלבי' תמצ' ההשגה שבמוח או נק' פנימי' המדות שבלב והוא כמו השיר וניגון שיוצא מן התפעלות הלב ממילא כשיר הלויים ושיר דמלאכים וכה"ג וזהו מצד בחי' השמחה שבעומק המושג שבא בהבל הלב הפנימי' דוקא שהוא למעלה מהתפעלות או"ר בחצוני' הלב כנ"ל, וזהו ביו"ט ששמחה דאם הבנינים שנק' או' עילאה [באן בבחי' פנימי' דוקא במדות שבלב, ובשבת בא האור מבחי' פנימי' דמוחין דאבא שהוא בחי' העונג העליון שברא' דחכ' שלמעלה גם מהתמצ' ההשגה שאינו רק אין של היש דהשגה לבד אבל בחי' כח מ"ה דחכ' הוא בבחי' האין ומ"ה ביטול עצמי' שלמעלה מן הטעם והשגה לגמרי שנק' רא' עין השכל כידוע בענין אינו דומה שמיעה לרא' כו', וכאשר בא בחי' רא' עין דחכ' בלב שהלב רואה רא' עין החכ' הוא בחי' העונג הפנימי' שבפנימי' דחכ' שבלב ונק' שיר אל דחכ' שלמעלה משיר וניגון שבא מפנימי' ותמצ' ההשגה דבינה כו', וזהו בשבת דוקא דכתי' וקראת לשבת עונג כו' וכתי' או תתענג על הוי' דא צלותא כו' (וכמ"ש במ"א בפ"י ולא ראה עמל

עונג בשבת . . . ושמחה ביום: ראה שו"ע אדה"ז הל' שבת ר"ס רמב. הל' יו"ט סתקכ"ט. לקוטי שיחות דברים חיד' ע' 1090 הערה 31. מאמרי אדה"א במדבר ח"ג ע' תתקסד ואילך.
וחכם בבינה: ספר יצירה פ"א מ"ד. ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תרפח. ושי'.
בינה לבא הלב מבין: ראה חסדיו זהו בהקדמה י"ג, א.
נודע בשער' . . . מה דמשער בלבי: משלי לא, כג. ראה זהר וירא קו, ריש ע"ב.
שורה או' — בבחי': ע"ב נעתק בדרך י"ב.
אינו דומה שמיעה לרא': ראה מכילתא יתרו י"ט, ט. לקח טוב שלח י"ג, יח. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' שי ואילך. דברים ח"א ע' קמו ואילך.
וקראת לשבת עונג: ישע"י נח, י"ג.
או תתענג על הוי' דא צלותא: ישע"י נח, י"ד. נסמן לעיל ע' איעג.
בפי' ולא ראה עמל בישראל: ראה ד"ה לא הביט און וביאורו (בפי' ולא ראה עמל) בספר המאמרים תתקס"ד ס"ע קע"ח ואילך ומקבילו בלקוטי תורה בלק ע"א, א ואילך. מאמרי אדה"א במדבר ח"ד (נמצא בדפוס).
הקצרה שלפניו.

בישראל שיר אל דשבת שאין בזה עבודה כלל רק ממילא ומאליו בא תענוג הפנימי שבכח מ"ה דנשם' הנ"ל), ומפנימי' המוחי' דחוי"ב דשבת ויו"ט הוא אשר נמשך בחול בבחי' חיצוני' דחוי"ב למדו' שבלב בבחי' התפעלו' חיצוניו' דקול החיצוני שבלב המורכב מאמ"ר שבא בקול ודיבור באו"ר חיצוני' שיוצאי' מהבל הלב המורכבי' מאמ"ר בהבל הפה כו'. ונמצא מוכן מזה עכ"פ שיש קשר וחבור ואחיז' לקול ודבור החיצוני' שבהבל הפה עד פנימי' המוחין דחוי"ב שבלב (שנק' עומק דחוי"ב כמו בעונג השיר היוצא בהבל הפה דעיקר שירה בפה וכמו לבי ובשרי ירננו כו' וחסידיך ירננו כו' (ונק' שיר כפול דחוי"ב הפנימי' שבלב כו'), דגם בחי' שיר אל דחכ' הנ"ל בשבת יוצא גם הוא בהבל קול החיצון וכמו מזמור שיר ליום השבת שנק' שיר עכ"פ, וראי' לזה ממה שיש בכח קול החיצון לעורר הכוונה שבמוח ולב דמשמע שמעורר גם לפנימי' הכוונה שבמוחין דחוי"ב הנ"ל הבא בעונג ושמחה פנימי' וכאשר אנו רואי' שיתפעל אדם בתענוג וחדוה הפנימי' מקול ערב ששומע (כמו השמיעני את קולך כי קולך ערב דקאי גם בקלא דאוריית' כמו זמירות היו לי חוקיך ונק' רננא דאורייתא שהוא בבחי' פנימי' חכ' כו'), וממילא מוכן מזה שיש קשר ואחיזה למדות או"ר שנק' חוי"ב שבקול החיצון בדבור גם בפנימי' ושרש המדות דחוי"ב כמו שהן כלולים שם בבחי' הפנימי' עכ"פ, שהרי אעפ"י שבהתפעלות התענוג ושמחה דחוי"ב בבחי' הפנימי' דמוחין דחוי"ב כני"ל לא ניכר שם התפעלות המדות במציאות מורגש ליש כלל מ"מ ישנם שם בבחי' העלם והתכללות עכ"פ באה"ר בתענוגי' שבתענוג דכ"ח מ"ה כמו אז התענוג על הוי' בשבת שנק' שיר אל, וכשי"כ מדות שבשכל שישנם גם בעומק ההשגה דיבנה בבחי' השמחה, וראי' לזה ממה שבאים המדות דחוי"ב בגילוי בשיר וניגון בהבל הלב הפנימי בכמה אופני' שוני' כלול מכמה מזיגות שונות דאו"ר חדוה ומרירות שהוא ר"ש שבשיר כידוע (ונק' שיר כפול כני"ל), ועוד ראי' ממה שאנו רואי' לבחי' תענוג פנימי' דחכ' גם בדבור כמו המשפיע חכ' פנימי' בדבור (כמו במ"ת שהאיר פנימי' העונג שבח"ע בדבור כו') וכן במדבר דברי אה"ר בתענוגי' עם אוהבו כנפשו כמו ראוה מדברת כו' (וכמו אשה מספרת עם בעלה כו'), והוא לפי שהקול ודיבור החיצוני מקבל מהבל הלב הפנימי ששם באים בגילוי מפנימי' המוחין דחוי"ב כמו לבי ובשרי

דעיקר שירה בפה: ראה סוכה ג, ב ואילך.

לבי ובשרי ירננו . . . חסידיך ירננו: תהלים פד, ג, קלב, ט.

שיר כפול דחוי"ב: ראה לעיל ע' תשעה וע' התקצה. לקמו ע' איקיע וע' איקבא.

זמזמור שיר ליום השבת: תהלים צב, א, ראה לקמו ע' איקבא.

השמיעני את קולך כי קולך ערב . . . בקלא דאוריית': שיר השירים ב, יד. ראה זהר אחרי טא, א. פינחס ריג, א. ספר המאמרים תקס"ג ח"א ע' צט.

זמירות היו לי חוקיך . . . רננא דאורייתא: תהלים קיט, נד . . . נסמו לעיל ע' תשפא.

ראוה מדברת . . . אשה מספרת עם בעלה: כתובות יג, א (במשנה). בריכות ג, א.

ירגנו כו' דהיינו מפנימי' המדות הכלול' בעומק דחוי' וכנ"ל דממוחין דחוי' נמשך לימות החול ואיכ יש להם קשר וחיבור זע"ז עכ"פ וד"ל.

והנה' יוכן עוד דגם בחי' הרצון והתענוג שלמעלה מחוי' כידוע שאין טעם לרצון כלל וכשיכ לתענוג שברצון שהוא למעלה גם מבחי' פנימי' המוחין דחוי' הנ"ל (וכידוע דאור אבא יונק רק ממזל הח' ונוצר אותיו' צינור דרצון, ואור א"י ממזל הי"ג דונקה וכו'), ועכ"ז הרי אנו רואי' שבאי' גם הם בהתלבשות במוחין הפנימי' דאוי"א והיינו בחי' ז"ת שבהם והן בחי' המדות שברצון ותענוג בחי' חגי' דאי"א וע"י כו', וכמו בחי' אה"ר בתענוגי' שבשבת בבחי' שיר אל הנ"ל ובפנימי' השמחה דעומק בינה ביו"ט שהרי א' וקראת לשבת עונג שנמשך עונג העליון במוחין דאבא ושמחה בכינה שהוא במוחין דא"י ביו"ט כו', וממילא מובן שנמשכים מדות הללו שבתענוג ורצון גם במדות שכלב ככ' מדרגות הנ"ל בפנימי' וחצוני' דהיינו בבחי' הבל הלב הפנימי' והחצוני' הנ"ל, וכמו שאנו רואין בשיר וניגון שיוצא מהבל הלב גם בתצוני' שהוא הקול שיש בו בחי' אוי"ר שהוא בחי' רוי"ש דתענוג ורצון עצמו שעיקר השיר הוא התענוג דגם שיש בו כל המדות דחוי' שבמדות שכלב הנ"ל אבל העיקר של השיר הוא התענוג ורצון שבשיר שלמעלה גם מעומק דחוי' כו' (ועכ"ז נק' שיר כפול דחוי' לפי שזוהו בחי' התענוג המורכב בחוי' כו' שאינו אלא מבחי' המדות דחוי' שבתענוג משאיכ בחי' שיר פשוט דפנימי' ע"י ואי"א כמשי"ת), וראי' לזה ממה שאנו רואי' שהמדות שמקבלי' מחוי' אין להם קיום רק מצד בחי' התענוג ורצון שמתלבש בחוי' שהוא עיקר חיותם וקיומם שהרי אהבה התלוי' בדבר שכל בטל הטעם וממילא בטל האהב' וכן במדת היראה כו' אבל התענוג שמאיר באהבה לא יבוטל מחמת ביטול הטעם כי התענוג הוא המתלבש גם בחוי' במדות ליכות ולחוב דמה שיש שכל מטה כלפי חסד כחכ' ומתפשט בטעם דבינה הוא מצד התענוג ורצון שמה שהכל לחסד או לדין (וכידוע דאוי"א מלבישי' לורועות דאי"א וצ"א מלביש לע"י כו'), ונמצא יש שרש למדות שכלב שבא בקול דדבור במדות שברצון ותענוג עצמו, ומה שא' דז"א בע"י אחיד כו' היינו

שאין טעם לרצון [בנוכחי' מחוק, ובי"א: ורצון]: נסמן לעיל ע' תשמ.

דאור אבא יונק רק ממזל הח' . . . הריג דונקה: נסמן לעיל ע' איל.

ונוצר אותיות צינור דרצון: נסמן לעיל ע' איכו.

אהבה התלוי' בדבר . . . בטל האהב': אבות מ"ה מ"ז.

דאוי"א מלבישי' לורועות דאי"א: באמרי בינה (קה"ת תשמ"ה) שער התפילין קטו, ג: כמיש בפרדס וגם

בע"ה. ראה עץ חיים שער (יד) או"א פ"א. הנסמן במאמרי אדה"ו פרישות התורה היא לע' שגד.

וראי' מלביש לע"י: ראה עץ חיים שער אי"א (יג) פ"א.

דז"א בע"י אחיד: ראה מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תצא ואילך [ושם: באדר"ו, ובלקוטי תורה צו יש, כ:

באדר"ו רצב א]. ובמאמרי אדה"ו תקס"ח ח"א ע' א: באד"ר: ענינים ע' תיה: ברי"ם. וראה בהנסמן לשם

ובמאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' רמ"א. לקמן ע' איקבט.

למעלה גם ממזלות דא"א וכמשי"ת), וז"ש אז תתענג על הוי' למעלה גם משם הוי' דחור"ב כו' והוא בבחי' התענוג העליון שלמעלה גם מבחי' ראי' דחכ' כו' והוא הנק' שיר כי בחי' תענוג שבשיר זה הוא מקור החכ' כו' וכידוע בענין מזמור שיר ליום השבת עצמו שהוא בחי' קודש דחכ' מזמור שיר לגבי מקורו בבחי' עונג העליון ועי"ז נמשך אור חדש מתענוג לחור"ב למעי"ב (מאצי' לבי"ע) ביומי' דחול אח"כ כו' וד"ל. ונמצא מובן שגם בשיר המלאכים דבי"ע יש כמדות דרו"ש שבשיר שלהם כמ"ש והחיות רו"ש כו' מבחי' רו"ש שהן המדות דתענוג העליון שמאיר בפנימי' דחור"ב שנמשך בפנימי' המדות שבלב דז"א ומשם נמשך לקול ודבור החצוני' דבחי' המל' שמוה מקור חוצב המלאכים כמ"ש בדבר ה' כו' וברוח פיו כל צבא' כידוע וד"ל.

והנה אחרי כל הנ"ל יובן ג"כ למעלה שיש שרש לקול ודבור דיי"מ גם היותר חצוני' שבא בהשתלשלות עו"ע בע"ס דבי"ע עד חצוני' הכלי' דמל' דעשי' בשרש הראשון דפנימי' דחור"ב דאצי' מקור פנימי' המדות דאצי' ומשם נמשך כמדות דאצי' החצוני' שנמשך לבי"ע עד גם מא' תדשא הארץ דשא שעשב זה הצומח מאין ליש מכח המצמיח שבארץ שיש בו התלבשות במא' זה תדשא הארץ כו' גם בשרשו כמו שהוא ברוחני' המזלות והמזלות מקבלי' מן האופני' כו' שמקבלי' מחצוני' הכלי' דמל' דעשי' הרי שרש שרשים כמל' דאצי' שהוא בחי' אותיות הדיבור העליון [דאצי'] שמאיר בעולם הבריאה [ו] כמלאכים דבריאה שמקבלים מחיצוני' הכלים דמל' דאצי' מבחי' עשי' שבמח' כו', ושרש הדיבור הזה דאצי' הוא בהבל לב העליון דאדם דאצי' שמשם יוצא הקול החצוני' בה' מוצאו' הפה שמורכב מאמ"ר כני"ל, ושרש קול זה הוא בקלא פנימאה דהיינו בחי' פנימי' התפעלות המדות שבלב האדה"ע כני"ל דקול החצוני' יש לו שרש בקול הפנימי, וראי' לזה ממה שקול החיצון מעורר פנימי' הכוונה שבלב ולפי"ע המשכו' דקול הפנימי בפנימי' המדות שבלב כך לפי אופן זה נמשך קול החצון בדבור כני"ל. ונמצא מובן דבחי' הרכבה דאמ"ר שבמדות שבלב בפנימי' שמקבל מפנימי' המוחין דחור"ב כני"ל כך לפי אופן זה נמשך בקול החצון בדבור שהן הארות והמשכות דחצוני' המדות דאצי' מהבל לב העליון בקול ודבור דיו"מ בכל העולמות דבי"ע, רק שבעולם הבריא' הן התהוות מלאכים דבריאה מבחי' חצוני'

אז תתענג על הוי' למעלה גם חסס הוי': ראה גם זהר ויחי ר"ט, א, נח' בסידור סדר סעודת שבת קצט, ג. וזו יתרו פה, ב, נח' בסידור ענייני סעודת שבת קעג, א ואילך. מאמרי אדה"ז פרשית התורה ח"א ע' רצו. והחיות ור"ש: יחזקאל א, ד.
 בדבר ה' כו' וברוח פיו: תהלים לג, ו. ראה לעיל ע' תשצח.
 תדשא הארץ דשא: בראשית א, יא.
 שויה האדה"ע — וראי': אוצ"ל: (וראי').
 דיו"מ: דיו"ד מאמרות.

המדות דעשי' דמח' שהוא מח' שבדבור שהוא בחי' ו'ק דבריאה ומהם נמשך ביצי' בגילוי הדבור ומיצי' לעשי' שזהו מ'ש וקרא זאי' כו' והוא מצד השתלשלות מדות דעי'ס דבי'ע בג' מיני כלי' רתי'ס שהן יוד' שכלול כאריא מג' אלה כמ'ש במ'א עד שגם בסוף העשי' נמצא מבחי' המדות דמלאכים דבריאה כשרפ' כו' גם בחצוני' הכלי' דמל' דעשי' שהן מלאכ' דעשי' כשר של אש ושר של מ' והממוצע שזהו בחי' אמיר דבחי' חגי'ת וענפיהם המשפיעי' רוחני' הדי' כו' שהן המזלות, ולכך נמצא גם בכל חלקי דצח'ים הגשמי' רק מבחי' התחלקות המדות דחגי'ת בחי' אמיר הניל, וכמו גם בעשב הצומח יש עשב מחי' ועשב ממת וכמ'כ באילנות ותבואות כו' כטעמי' בפירות מר ומתוק כו', ובחלק החי' ג'כ בחי' חו'ג בהמות וחיות רעים וטובי' וממוצעי' וגם בעופות כנשר רחמני ועורב אכורי כו', וגם בחלק המדבר אנשי' טובי' ורעי' וממוצעי' כמו חכמי' המה להרע כו' דמול מחכים כו', עד שגם בחלק הדומם כו' יש התחלקות דחגי'ת וענפיהן למיניהם כמיני מתכות קשים שמיסוד האש ואבנים טובי' שמיסוד המי' והממוצעי'ן ובכללותן הן הכסף והזהב ונחשת שהן בבחי' חגי'ת כמ'ש בזהר פ' תרומה בענין כסף וזהב ונחשת דמשכן וכל עניני הוי' גוונין שביריעות דצומח כו' שהוא הכל בדוגמ' עליונה דבחי' מדות עליונו' שבעי'ס דבי'ע, כמו במלאכ' דשרפ' וחיות ואופני' שיש מהן בבחי' צומח שנק' עצי היער עצי שיטי' ויש מהן בבחי' חי כארי' ושור ונשר ויש בבחי' אדם וכמ'ש ופני אדם לארבעתן כו', ושרש שרשם הכלי הוא בבחי' ו'ק דאצי' דהיינו ו' מדות דאדה'ע בחי' אמיר הפנימי שכלי כאמיר דקול ודבור החצוני' שמאירי' במלאכ' דבריא' הכלולי' מאמיר ממש כמ'ש עושה מלאכיו רוחות משרתיו אש כו', וכללותן הן

וקרא זאי': ישעי' ה, ג.

בג' מיני כלי' רתי'ס [ראש תוך סוף]: ראה מאמרי אדה'א במדבר ח'א ע' רסו. ושינ.

כנשר רחמני ועורב אכורי: נסמך לעיל ע' תתעט.

חכמי' המה להרע . . . דמול מחכים: ירמי' ד, כב . . . שבת קנ"א.

כמיני מתכות קשים שמיסוד האש: ראה ספר המאמרים תקס"ז ע' קסח. מאמרי אדה'א ויקרא ח"ב ע' תרמד.

ואבנים טובי' שמיסוד המי': ראה מאמרי אדה'א ויקרא ח'א ע' כו. הנסמך בהערה שלפניו.

הכסף והזהב ונחשת . . . חגי'ת . . . בזהר פ' תרומה: קמח, כ ובמקדש מלך לשם. וראה גם לקוטי שיחות תרומה כרך ו ע' 159 בהערה.

הן גוונין שביריעות דצומח כו': ראה תרומה כו, א ואלילך. ביאורי הזהר פסוד-נת, ג [הועתק גם בב'אה'יו להצי' שם כרך א ע' שו]: דיריעות הוא בחי' מקיפי' דויק וע'כ הי' בהם ששה גוונין, ושם נט, ב [וזה לא הועתק בב'אה'יו להצי']: פי' שביריעות רשית גוונין לא כתיב רק עשר יריעות. מאמרי אדה'א תקס"ז ע' קצג וע' ה: ומקבילי' — הנחות הרי"ס ע' מו וע' מח: לקוטי תורה נשא כ, ד; כב, ג; כג, א. אור התורה שם ע' רלט. מאמרי אדה'א במדבר ח'א ע' קעב וע' קעח.

שביריעות דצומח כו': ראה תורת חיים יגש צב, סעי'ב: דיריעות . . . כלולים מרק . . . מצמר החי'.

במלאכים . . . עצי היער: נסמך לקמן ע' אקיד.

במלאכים . . . עצי שיטי'ס: ראה זהר תרומה קמ"ב.

ופני אדם לארבעתן: נסמך לעיל ע' תתקא.

עושה מלאכיו רוחות: תהלים קד, ד.

שרפים וחיות ואופני' דבי"ע עד שנמשך במזלות שהן בבחי' רוחני' דגשמי' דארמ"ע ודצח"מ שהן שנויי הרככות האקלימי' בכל חלקי הארץ כו' וד"ל.

וְכִי' הוא בבחי' השפע האלקי' החצוני' ביו"מ ממדות דאצי' לבי"ע כני"ל, וכמ"כ הנה יובן ג"כ בבחי' פנימי' השפע האלקי' מפנימי' המקור דמדות דאצי' שמקבל מפנימי' המוחי' דחוי"ב דאצי' שמשם מקור התהוות הנשמו' דבי"ע שבכלל נק' פנימיות העולמות להיותם נמשכים מבחי' פנימי' הכלי' דע"ס דבי"ע כידוע והוא מ"ש כל הנק' בשמי' דוקא ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתי דאעפ"י שגם הן באו בסדר השתלשלות דעו"ע בכלי' דע"ס דבי"ע כמ"ש אתה בראת יצרת כו' אבל מקורם האמיתי הוא מבחי' יהוד פנימי' דווי"נ ואוי"א דאצי' שהוא בחי' פנימי' המדות דז"א דאצי' כמו שהן מקבלי' מפנימי' המוחין דאוי"א כני"ל באריכות בענין ההפרש שבין שבת ווי"ט שהן בפנימי' המוחין דאוי"א ופנימי' דווי"נ לימות החול שהוא רק בקול ודיבור החצון כו', שזהו מה שאנו רואי' ההפרש בין נשמות למלאכים גם בכי"ע, שבנשמות דבי"ע יש בהם מבחי' פנימי' הלב שבא מהתפעלות פנימי' דבינה שנק' עומק המושג אין די'ש כו' כני"ל גם בלב כשיר הלויים כו' ומפנימי' דאבא שהוא בבחי' כ"ח מ"ה ברא' עין השכל ביטול עצמי' שלמעלה מאין די'ש דבינה כו' שנק' שיר אל בשבת כו' כני"ל, לפי ששרש הנשמות מפנימי' היחוד דאוי"א וווי"נ בשבת כו', אבל שרש המלאכים הוא מבחי' אמיר דקול ודיבור החצוני ששרשו מבחי' חצוני' דבינה הנ"ל שמתפעל בחצוני' הלב לבא בחצוני' הקול ודיבור, וזהו התפעלות הרעש ואש החצוני' דמלאכים בחי' ביטול היש לבד ולא ביטול פנימי' ועצמי' כו' וז"ש ואשמע אחרי קול רעש כו' כידוע, ועכ"ז הרי יש קשר וחיבור לחצוני' המדות ומוחין עם פנימי' המוחין ומדות דאצי' שלפי אופן שרש ומקור הפנימי' דנשמות נמשך לקול ודיבור בחצוני' למלאכים כו', עד שיש שרש לקול שיר המלאכים ברו"ש החצוני' שלהם בפנימי' המדות דפנימי' המוחין דחוי"ב דאצי' שבא ומאיר בנשמות דבי"ע דאעפ"י שבפנימי' בבחי' שיר אל דחכ' דאצי' לא ניכר שם התפעלות המדות כו', והיינו כמו בחי' אה"ר בתענוגי' שבכ"ח מ"ה דאצי' מאיר גם במלאכים דעשי' בשיר שלהם כמו שמאיר בבחי' הפנימי' בנשמות דעשי' בשבת כמ"ש אז תתענג כו' כני"ל באריכות (וכידוע דבחי' למי"ד כלים דז"א דאצי' נעשי' בחי' גר"נ בכי"ע וא"כ גם בחי' נפש דעשי' יש לו שרש בחצוני' הכלי' דז"א כו', רק שזהו הכל בבחי' פנימי' הכלי' דע"ס דבי"ע שגם שנק' חצוני' הכלי' בז"א דאצי' הז"ו בא מבחי' היחוד הפנימי' דווי"נ שמוזה תולדות

כל הנק' בשמי' . . . ולכבודי ישעי' מג, ז.
 כמ"ש אתה בראת יצרת: ע"ס ברכת אלקי נשמה.
 ואשתנו אחו"י קול רעש: יחזקאל ג, יב.
 למד כלים דז"א דאצי' . . . נר"נ נסמו לעיל ע' התקכה.

הנשמות דבחי' גר'ג דבי'ע, משאי"כ המלאכי' מקבל' מחצוני' הכלים דמויד שנק' לבישי' חצוני' גם בשרש שרשם בחצוני' בינה וחצוני' חכ' שאינו רק כמו השגת השכל ולא מבחי' פנימי' דאוי"א שזהו כטפה במוח האב כו', כידוע בענין כי אתה אבינו כו' ודיל'), וכמו שמבואר דגם בחי' התענוג שמורכב בחוי"ב (שנק' שיר כפול כו') בא ונמשך גם בחצוני' דקול ודבור מפני שיש להם קשר וחיבור ואחיזה זע"ז וראי' מקול מעורר כו' כנ"ל.

והנה מבואר למעלה שגם בחי' הרצון והתענוג שלמעלה מן החכ' כו' והן בחי' המדות שבהם שמתלבש בחוי"ב יורד ונמשך גם בחצוני' דמדות שבלב בקול ודבור כו' עד שגם שיר המלאכים דעשי' שמקבלים מחצוני' הכלים דמל' (מבחי' עשי' דעשי' כו') בבחי' רוי"ש שלהם כמי"ש והחיות רוי"ש כו' יש בזה מבחי' רוי"ש דתענוג ורצה"ע שמאיר בפנימי' חוי"ב דאצי' כו'. ולפי"ז הרי יובן שגם בצמצום היותר אחרון דעשי' שהוא בחי' התחלקות המדות דחגי"ת כו' שנמשך ממזלות מרוחני' בגשמי' דדחצי"מ וארמ"ע כמו בחלקי הדומם וצומח בכסף וזהב ונחושת ובחלק הצומח דעשבים ופירות יש בהו שרש ואחיזה עפי' השתל' דעו"ע דבי"ע ממקור הראשון דמלאכים דבי"ע (שנק' חלקי דחצי"מ וארמ"ע כנ"ל) עד רום המעלות שהוא בבחי' התחלקות המדות דאצי' הנ"ל הבא בקול ודבור דיו"מ שמקושרים בפנימי' המדות שבבפנימי' המוחין דחוי"ב דאצי' עד בחי' מדות דתענוג ורצה"ע שבאים בהתלבשות בחוי"ב כנ"ל בשיר המלאכים דעשי' כנ"ל ודיל. והנה מכל הנ"ל יובן ג"כ מה שאנו רואים רבוי מיני התענוגי' שנמצא גם בכל הדברים הגשמי' בד' חלקי דחצי"מ שכלולי' מדי' דארמ"ע כו' הכל בא מהשתל' דע"ס דאבי"ע עד בחי' החצוני' דחצוני' דמזלות דע"ש דנוגה בדחצי"מ הגשמי' באמצעות בחי' התחלקות המדות דחגי"ת כו' שיש בכאוי"א בפרטי חלקיהן מבחי' הארת אור העונג העליון שבמדות בשרש הראשון דמדות דאצי' עד היותר אחרון בעונג דחוי"ב שבמדות דמל' דמל' דעשי' ובכלים החצוני' המתלבשי' בגלגל המזלות שמשפיעים רוחני' הדי' לגשמי' בגשמי' דדחצי"מ כו' ודיל, וכמו שאנו רואים בכל הדברים הגשמי' שהן כלולי' מחוי"צ גשמי' ורוחני' ובבחי' הרוחני' שבו יש בו מבחי' התענוג הרוחני, כמו בצומח דפירות האילן ברוחני' שבו הוא הטעם והריח כו' וכן בחלק הדומם יש רבוי מיני עונג לבניא כמו בכסף וזהב ואבני' טובות ומרגליות וכה"ג גם בעפר ומים שמצמיחים כל מיני תענוג כו', כאשר יש בחי' התחלקות העונג העליון

דמויד: דמשבה ודיבור.

בענין כי אתה אבינו: ישעי' סג, טו. ראה גם מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' שפה. ושי"ג במדבר ח"ב ע' שפט: ע' תרד: ע' תרסו: ע' תתנו.
שיר כפול: ראה לעיל ע' אקח.
וחיות רוי"ש: יחזקאל א, יד.

הרוחני במלאכים העליוני' שנק' בשם דו"צ כמו אז ירננו כל עצי היער כו' וכמ"ש בזהר ע"פ אכלתי יערי עם דבשי כו', וכן יש מלאכים שהן בבחי' דומם ככסף וזהב למטה כידוע דכסף וזהב הן בבחי' חו"ג כו', עד שיש שרש גם לבחי' התחלקות דחו"ג שבדומם דכסף וזהב שלמטה גם במדות דאצ"י רק שהוא בבחי' דומם דאצ"י שהוא בחי' כסף וזהב העליון ששרשם עולה בבחי' המדו' דאמ"ר דמדות דתענוג ורצון העליון עצמו כמו [שרי המלאכים כניל וד"ל]] דתענוג עליון שבחוי"ב המקור לפנימי' המדות דאצ"י כמו שיש שרש לכסף וזהב שלמטה בעונג שיש בבחי' הדומם דכסף וזהב דמלאכים דעשי' כמו שהוא בבחי' צומח וחי שבהן כו' כניל וד"ל.

ובכ"ז יובן שרש ענין כללי לטעם איסור הה' עינים דיו"כ באכילה ושתי' ורחיצה וסיכה ותשמיש כו', לפי שעליות המל' ביו"כ הוא בפנימי' התענוג דבינה שלמעלה הרבה מבחי' פנימי' בינה וחי' ותענוג ורצון שבהם הנ"ל דהיינו שהוא בבחי' התענוג הפשוט דחוי"ב כמו שהוא טרם שמורכב ובא בבחי' חומר וצו' באו"כ דחכ' מוחא כו' בג' כלים דנרנ"ג כו' וד"ל. דהנה כל בחי' הארת והמשכת דמדות דתענוג ורצון בפנימי' דחוי"ב דאצ"י הנ"ל הוא הבא בציור אדם באו"פ בכלי המוחין דחוי"ב כמו התענוג המורכב בפנימי' השכל ופנימי' המדות הנ"ל שיש אחיזה שם גם לחצוני' המדות דחג"ת עד סוף העשי' גם בחלק הדומם ככסף וזהב כו' מטעם הנ"ל, עד שגם בתענוג פנימי' שבמוחין דא"ר א בוו"נ להוליד נשמות בבי"ע גם זה הוא בבחי' הרכבה עכ"פ בחוי"צ להוליד בדומה לו נפש בחוי"צ כו' רק שהוא בבחי' אדם פנימי כו', וכמו המאכל שמחבר הארת כח החכ' במוח ולב בדם הוא הנפש בחצוני' דחוי"ב כידוע בענין אד"ם א' ד"ם שנק' אדם חצוני כו', וזהו שהמאכל שרשו בחכ' ושתי' בבינה כמ"ש במ"א בענין אכלו ריעים ושתי' דודיים כו' שהן או"ר א כו', והוא ע"י הטעם ועונג שבמאכל ששרשו בעונג שבחכ' למעלה כו' וכמו אכלתי יערי כו', וכן ענין התענוג שלמטה ברחיצה

או ירננו כל עצי היער: תהלים צו, יב. ראה לעיל ע' אק"א. מאמרי אדה"י פרשיות התורה ח"א ע' יט ובתוספתו שם לשם. תורת חיים בראשית יט, ב. באורי הזהר אמר עט, ג [ע"הם או ירננו שבדברי הימים א טו, ג (שפתיה זה הובא בזהר אמר שם צו, א [כביארה"ו] (שם ע"ח, ג) נדפס: צו, א, וצ"ל: צו, א], אמנם שם ע"ח, ג מביא הכתוב דתהלים: כל עצי היער]. וראה ביארה"ו להצ"צ כרך א ע' שפ"א.
וכמ"ש בזהר ע"פ אכלתי יערי: שיר השירים ה, א. ראה זהר פינחס רכו, ספ"א ואילך. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' קל"ה ושי"ג.

דכסף וזהב הן בבחי' חו"ג: ראה לעיל ע' אק"א.
שויה חו"ג — (מאחר . . . וד"ל): בכרך ד' בא קטע זה בסיום פיסקא זו.
לטעם איסור הה' עינים דיו"כ: נסמן לעיל ע' אק"ה.
דחכ' מוחא: זהר (רע"א מהימנא) פינחס רלה, ב. תמוזי זהר בהקדמה (יו, א). ת"ע (סג, א).
אד"ם א' ד"ם: נסמן לעיל ע' תתצ"ה.
אכלו ריעים ושתי' דודיים: שיר השירים ה, א. זהר ויקרא ד, א.

וסיכה רחיצה בחמין ממשך התענוג שבדם הוא הנפש שהוא בכח' בינה וסיכה בשמן דבחי' החכ' בכח' עונג שבחכ', וכי' שרשו הראשון בחצוני' העונג דחוי"ב דאצי' שמאיר כמדות דחוי"ג כו' (שהוא בחוי"ג שבתענוג המורכב בחוי"ב כו') עד בחי' אמ"ר החיצון למלאכים דבייע שהן מקור לעונג שבדצח"מ כניל, וגם בחי' עונג הפנימי יותר שביחוד פנימי דאריא להוליד נשמות דבייע כניל גם זה בא בהרכבה דכלים דנר"ג בפנימי' דאדם כניל, ועי' נאסר גם תשמיש המיטה ביו"כ (וגם נעילת הסנדל שכללותו הוא העונג שבכחי' מקיף דלבושי' דנר"ג כו' כידוע בענין שעשה לי כיצ' כו' וכמיש במ"א), לפי שעליית המל' ביו"כ הוא בכחי' עצמות התענוג הפשוט ממש שמוכדל לגמרי מהתלבשות באו"כ דבחי' אד"ם בפנימי' וחצוני' הניל, משאיכ בחי' עונג העליון דשבת ויו"ט שגם שהן בכחי' פנימי' העונג דכאריא וזו"ג כניל הי' בא בכחי' הרכבה באו"כ דמזה בא שרש התחלקות המדות עד למטה גם במאכל דצומח ודומם כו' עד שעי' מאכל (ורחיצה וסיכה כו' הגם) שהן עונג גשמי מוסף אור במקור הראשון דעונג שבחרי"ב ומדות כניל, ולכך נאסרו ביו"כ וכמיש ועניתם את נפשותיכם שהוא כחי' המל' לפי שהמל' עולה בפנימי' עי' שבפנימי' בינה ממש שהוא כמו העוה"ב שאין בו או"ש כו' (וכמיש"ת בע"ה).

והנה להבין בתוס' ביאור, הנה יש להקדים מ"ש לי הכסף ולי הזהב כו' איך יתכן להיות כחי' דומם דכו"ז למעלה שא' עי' לי הכסף כו'. אך הנה יובן זה עפי' הניל בענין שרש הנשמות והמלאכים שהן בכחי' פנימי' הכלי' וחצוני' הכלי' כו', דגם שבחי' נר"ג דבייע שנמשך מל' כלי' דז"א כניל הרי מחצוני' הכלי' דז"א נמשך בחי' נפש דעשי' שהוא חלק אלוה ממש ואיכ איך א' דאברהם יצא ממנו ישמעאל שהוא בחי' מותרי חסד דקדושה וידוע שרש נשמת אברהם שהוא בכחי' פנימי' הכלי' דחסד דאצי', וגם מבחי' כלי חיצון דחסד דאצי' שהוא בחי' נפש דעשי' שבאברהם שהי' מלוכש בגופו בעוה"ז איך יצא ממנו ישמעאל שהוא בחי' חסד דקליפה שא"א להם לקבל כלל מן הפנימי' דאור הקדושה דאצי' גם מחצוני' הכלי' כו', וכן איך מיצחק

נאסר . . . נעילת הסנדל: ראה גם לקמן ע' אקטו.

בענין שעשה לי כיצ' [כל צרכי]: ברכות השחר. ראה ספר המאמרים תקס"ג ח"א ע' רנז.

ועניתם את נפשותיכם: נסמן לעיל ע' אקטו.

העוה"ב שאין בו או"ש . . . בעיה [ע"כ נמצא בכרך ב. ושם: בעוה"ב דיל]: ברכות י"א.

לי הכסף ולי הזהב: חגי ב. ה.

חלק אלוה ממש: ראה תניא רס"ב.

דאברהם יצא ממנו ישמעאל: ראה מסחים נו, א. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תרנז. וש"נ.

שרש נשמת אברהם: נסמן לעיל ע' תתסב.

ישמעאל שהוא בחי' חסד דקליפה: ראה לעיל בחי' פ' תצ"א ע' תקלח. לקוטי שיחות תולדות כרך כ ע'

102 בהערה 26-27.

ח'צחק . . . יצא עשו: ראה הערה דלעיל ד"ה: דאברהם.

ששרשו מבחי' כלי' הפנימי' דגבו' דקדושה דאצי' יצא עשו בחי' פסולת הגבו' דקליפה כו', אלא צ"ל שיש הפרש בזה דמבחי' הכלי' עצמן גם מבחי' חצוני' דחצוני' אי"א שיומשך לקליפות אך מבחי' המותרות והנובלות שנק' פסולת ומותרות ממש יוכל למשוך להיות מקור להתהוות חוי"ג דקליפה כשר של ישמעאל ושר של אדם שיצאו מבחי' המותרות ופסולת דחוי"ג דאברהם ויצחק דקדושה, והוא כמו הצפוניים שיונקים מבחי' המותרות ופסולת דחסדים כמ"ש במ"א בענין נט"י והשערות שיונקים ממותרות ופסולת הגבו' כו' (כמ"ש בזהר דבשערהא אחידן כו' וז"ש ביפ"ת ועשתה את צפוני' כו'), וכל בחי' מותרות ופסולת בא מחמת רבוי תגבורת אור השפע דוקא, כמו בתגבורת השפע דחסד באיש חסד וטוב יטיב חסדו גם לרעים כמו לטובים כאברהם איש חסד שהי' מאכיל גם לערביים לעובדי ע"ז כו' וכמו דור אנוש עצי' היו ניוונין בחסדו כו', וכמ"כ בתגבור' שפע הגבו' ימשוך בחי' מותרות ופסולת הדיו הקשה כעשו שא' בו ועל חרבוך תחי' כו' שזה כל חיות לפעול דין קשה כו', וזהו דוקא מחמת תגבורת שפע העונג שבמדת דחוי"ג כגיל שיעקר חיות המדות הוא מן העונג כעונג הכא במדות חסד ביותר מכפי המדה בבחי' נובלות ומותרות וכן העונג שבמדה"ד וכו', ומזה יצא סיבת נפילת התענוגי' הגשמי' בעוה"ז שמעורבי' טו"ר שהוא בא מבחי' השבירה במדת דתוהו שהי' מחמת רבוי האור ביותר כו' כידוע, ועיקר השבירה הי' בבחי' המדות (וגם באחוריים דחוי"ב הי' קצת נפילה והוא בחי' מותרות דחכ' שנמשך מזה חכמ' חצוני' וכהתחכמות בערמה כו') שזהו שרש חוי"ב דקליפה כו' וכמ"ש ביום ההוא יגלח כו' כמ"ש במ"א וכן וגלחה את ראשה שהוא מותרות ההתחכמות במו"מ כו') (רק בת"ח ששרשו בבחי'

הצפוניים . . . כמ"ש במ"א בענין נט"י: ראה לעיל במ' תצא שם. ושי"ן.

כמ"ש בזהר דבשערהא אחידן: נסמן לעיל ע' תתקנן.

ועשתה את צפוני': תצא כא, יב. ראה לעיל פ' תצא שם ע' תקלו ואילך.

כאברהם . . . מאכיל גם לערביים: ראה ספר המאמרים תקס"ח ח"א ע' תקי ובהנסמן לשם בחי"ב ע' תתמט.

לעיל פ' תצא שם ע' תקלה.

דור אנוש עצי' היו ניוונין בחסדו: נסמן לעיל ע' אגא.

ועל חרבוך תחי': תולדות כו, מ. ראה ביאורי זוהר אמור קמא, א. דרך מצותיך מצות לא תבער אש ע' צ.

השבירה . . . דתוהו שהי' מחמת רבוי האור: ראה עץ חיים שער (י) התיקון פ"ה. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תרנא. ושי"ן.

ועיקר השבירה . . . המדות: ראה עץ חיים שער (ח) דרושי הנקודות פ"ב. לעיל בח"א פ' דברים ע' ת.

ושי"ן.

באחוריים דחוי"ב הי' קצת נפילה: ראה עץ חיים שער (ח) דרושי הנקודות פ"ב. פ"ג. פ"ד. מאמרי אדה"א

תקס"ה סיע תלב וע' תתקנא. פרשיות התורה ח"ב סיע עתר. לעיל פ' דברים שם ע' ט. ושי"ן.

מותרות דחכ' . . . חכמ' חצוני': ראה פ' דברים שם. ושי"ן.

וכהתחכמות בערמה . . . וגלחה את ראשה: ראה לעיל בחי"ב פ' תצא ע' תלב פ"ד ואילך. ושי"ן.

שויה מותרות — כו' . . . כו': כ"ה בנוכתיק.

ביום ההוא יגלח: ישע"י ז, כ. וראה הנסמן לעיל פ' דברים שם ע' יג.

התיקון דחכ' דתו' נאמ' ועליהו לא יבול דאפי' בחי' נובלות שלו שהוא שיחת תיח צריכי' לימוד כו' וכן פסטיא דאוריית' כו'.

והנה עדין יובן גם בעונג הגשמי הנמצא בדברים גשמי' בכל חלקי דצח"מ שהוא בא מצד רבוי השפע דבחי' המותרות ונובלות דעונג שבמדות דחוי'ג שירד למטה מטה בהגשמ' ביותר, כמו גם בחלק הדומם בכסף וזהב ואבנים טובות שיש בהם עונג גשמי ושרשם הראשון הוא בא מבחי' הפסולת דפסולת דחוי'ג דמל' דמל' דעשי' שנמשך וירד למטה מטה שרש מציאות דכסף וזהב, וכהי'ג בכל מיני תענוגי' גשמיים בענינים גשמי' כטעם המאכל ומשקה הגשמי בכל מיני צומח ובחלק החי ומדבר בכל מיני תענוגי' בניא כניל ברחיצה וסיכה כו' שכ"ז עונג הבא בהגשמה ביותר מסיבת ירידות ונפילות המותרות דמדות העליונו' כו' שנפלו בשבה"כ מטעם רבוי האור ביותר כניל ודיל. וז"ש לי הכסף ולי הזהב כו' לפי שהשרש שלהם למעלה בבחי' מותרות ונובלות דחוי'ג. ואמנם לאחר הביורור שלהם עולי' לשרשם הראשון שלא יהי' בבחי' נפרד כלל וז"ש לי הכסף כו' וזהב וכסף ונחשת שהי' במשכן (וכמו לעיל שיבררו כל בחי' מותרות ונובלות דע"ש דנוגה דכתיב אז אהפוך אל עמים שפה ברורה כו' גם בחי' מותרות ונובלות דחסד דישמעאל ומותרות דגבו' דעשו כו', ולפי שהאבות הטעימן מעין העוה"ב ע"כ א' אברהם לו ישמעאל יחי' לפניך ממש וכן יצחק רצה לברך את עשו מטל השמי' כו' ודיל), אבל קודם הביורור דבחי' מותרות ונובלות דמדות דתוהו הרי נפלו למטה מטה בהגשמה דעה"ד טו"ר, וע"כ נאסרו תענוגי' גשמי' ביו"כ הגם שיו"כ הוא מעין העוה"ב אבל היא הנותנת שנאסר עכשיו העונג הבא שרשו בבחי' מותרות ופסולת כאכילה ושת"י ורחיצה וסיכה כו' בהיפוך משבת ויו"ט שמצוה להתענג במאכל ומשתה כו' לפי שבחי' המל' עולה למעלה ביו"כ בבחי' התע"פ שבלתי מורכב בחריב ומדות דחוי'ג הבאים באו"כ וחצוני' ונובלות כו' ואין שם שרש כלל להתהוות חצוני' השפע הזאת שבמאכל ומשתה וכהי'ג מפני שלא הי' שם שבירה כלל והוא בבחי' ג"ר כח"ב דע"י וכעוה"ב שאין בו אכילה ושת"י כו' כניל ודיל (משום שאין שרש להתהוות תענוגי' חצוני'. שבאי' בהגשמ' גדולה כניל רק מבחי' השבירה דז"מ

ועליהו לא יבול . . . שיחת תיח צריכי' לימוד: תהלים א, ג. סוכה כא, ב. ראה לעיל בחי' ס' ואתנתן ע' רז. ושי"ג ח"ב פ' תצא ע' תקלד וע' תרסט. ושי"ג.
 פספטיא דאוריית': ירושלמי בריכות בסופה.
 אז אהפוך אל עמים: צפני' ג, ט.
 שואבות הטעימן מעין העוה"ב: נסמו לעיל ע' תצט.
 לו ישמעאל יחי' לפניך: לך יו, יח.
 שיו"כ הוא מעין עוה"ב: נסמו לעיל ע' תקקיג.
 התע"פ . . . באו"כ: התענוג הששום . . . באורות וכלים.
 וכעוה"ב שאין בו אכילה ושת"י: בריכות יו, א.

דתוהו שנפלו למטה והן מתבררי' ע"י שם מ"ה דחכ' דבחי' התיקון דבחי' אתברירו כו', והיינו כל ימות החול שבחי' המל' מקבל מז"א בבחי' הברור' דרפ"ח כו', ובשבת הוא עליות העולמו' בבחי' פנימי' המוחין דאבא שבז"א כו' כידוע, וז"ש וקראת לשבת עונג שמצוה לענגו בבשר ודגים כו' ואעפ"י שהוא תענוג גשמי אינו מגשם לנשמה האלקי' כאכילה שבחול, ורא"י ממה שא"י על סעודה זאת הגשמי' דא היא סעודת' דעתיקא קדישא ממש כלומ' כמו בחי' סעודה אכילה עליונה דאכלו ריעי' או"א שבבחי' התענוג העליון שבמאכל העליון דע"ק שהוא עונג שבחי' שנק' קדש כמ"ש פרש חגכם ולא פרש שבתכם שאין פסולת ונובלות בתענוג האכילה דשבת, ורא"י ממה שהגיהנם שוכת בשבת דכל דינין מתעברין מינה כו', וכמו המן שהי' בעונג טעם גשמי והי' אור פנימי' הטל העליון דבחי' ע"י שבחי' כו' ודכוהו במדוכה, וכמ"כ סעודת לויתן ושוה"ב שיעשה לצדיקי' בתענוג הגשמי ולא נבדל כלל מעונג הרוחני היותר עליון, וכן לחם פנג כו', וכלחם הפנים שבבהמ"ק שכולו פנים בבחי' פנימי' ואין בו חצוני' כלל, וכי"ז מפני שהי' לאלה שלימות הברור' דרפ"ח כו' עד שלא יהי' עונג הגשמי בבחי' הפירוד ויש כלל מעונג העליון, וכמו האבות שהטעימן מעין העוה"ב בהי' שפע ברכתם בגשמי' בכסף וזהב כו' בבלתי נפרד כלל מבחי' השפע רוחני' כמו שהוא בברכת הוי' למעלה (וכמו קודם חטא עה"ד שהי' אדה"ר בג"ע שגם

דבחי' אתברירו: נסמו לעיל ע' תשפט.

ובשבת הוא עליות העולמו': ראה לעיל בחיב פ' ראה ע' תמו. ושינ.

וקראת לשבת עונג שמצוה לענגו בבשר ודגים: ישע"י נח, יג. ראה שרע אדה"א הלי' שבת סרמ"ב.

לשבת . . . תענוג גשמי אינו מגשם: ראה לעיל ע' אעד. בחיב פ' תנא ע' תקעו. ושינ. קונט עץ החיים ע' 33.

שאר . . . דא היא סעודת דעתיקא קדישא: סידור אדה"א סדר קידוש ליום השבת. ראה זהר יתרו פה, א"ב.

פרי עץ חיים שער (יח) השבת פ"ז. ומקבילו בשער הכוונות (ערכית לשבת) ענין השלחן. שם פ"ח. שער מאמרי רשבי' לזהר יתרו שם. שם פכ"א. תורת חיים לך צו, סע"א: שם, ג. ויקהל ע' תרלב.

דאכלו ריעי' או"א: נסמו לעיל ע' אקיד.

פרש חגכם ולא פרש שבתכם: מלאכי ב, ג. זהר יתרו פה, ב. סידור סדר סעודת שבת רא, ב. רג, ג.

ומקבילו בתורה אור חיש טו, ג. תורת חיים ויקהל שם ע' תרלב. מאמרי אדה"א במדבר ח"ג ע' תתקלכ. פסיקא

הבאה. ולהעיר מתו"ח לך שם צו, ג. ועיין בניצוצי אורות לזהר שם ובסידור שם.

שהגיהנם שוכת בשבת: ראה סנהדרין סה, ב וברש"י שם. בראשית רבא פ"א, ה. פסיקתא רבתי' פ' כג.

זהר יתרו פה, ב. סידור שם רב, א ומקבילו במאמרי אדה"א הנחות הרי"פ ע' כב ובהנסמן לשם. תקטיה ח"א ע'

חצה. דרך מצותיך מצות לא תבערו אש ע' 178 ואילך.

דכל דינין מתעברין מינה: זהר תרומה קלה, ב.

המן . . . ודכוהו במדוכה: בהעלותך יא, ת.

סעודת לויתן ושוה"ב [ושור הבר'] שיעשה לצדיקי': ראה בבא בתרא ע"ד, ב. ויקרא רבא פ"ג, ג. תשובות

ובאורים מכ"כ אדמו"ר שליט"א סי"א ע' 57 הערה 23. לקוטי שיהות כשלח כרך טו ע' 516, נדפס גם באגרות

קודש כ"כ אדמו"ר שליט"א ח"ב ע' צב. וראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' קלו. ושינ.

לחם פנג: ראה בפסיקא הבאה. לעיל ע' אלא.

וכלחם הפנים . . . שכולו פנים: ראה מנחות צו, א. בפסיקא הבאה. סידור שער בהמ"ז קו, ד. לקוטי תורה

עקב י, ב. מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תקנ. ח"ג ע' תתקלכ.

אדה"ר . . . יזווג הגשמי . . . לא יתבוששו: ראה בראשית ב, כה. ספר המאמרים תקס"ג ח"א ע' רנט. תורת

חיים בראשית לא, ג"ד.

זיווג הגשמי לא ה"י בו שום פסולת ורע וע"כ לא יתבוששו וכמ"ש עלו למטה שניים וירדו ד' כמ"ש חוה על קין קניתי איש את ה' ממש כו', וכן אברהם ושרה בזווגם עשו נשמת הגרים כמ"ש בזוהר עמ"ש והנפש אשר עשו בחרן, וכך הוא מעין זה בכל שבת כמ"ש במאכל הגשמי דא היא סעודתא דע"י ממש כו' כנ"ל, כך בעונג גופני דיחוד חוויגא דחכימ"י בשבת ממשך לנשמות דיחוד פנימי דאריא וז"ג למעלה כמוכן בזוהר, וכידוע בשרש השבת שיש בו מיום שכולו שבת שהוא העוה"ב שהוא לאחר הבירור כע"ז כו' לפי שכל שבת הוא הבירור והעלי' דו' ימי' דחול כנ"ל, ולזאת לא די שאין איסור כמאכל ומשתה וכל עונג גשמי אלא אדרבה נהפוך הוא דדוקא ע"י בירור והעלאות הניצוצו' דבחי' התוהו שנפלו בתענוגי' גשמי' דנוגה דעשי' עולה בחי' המל' למעלה לקבל השפע מפנימי' המוחין דאריא שבז"א כמו בג' סעודות בליל שבת או' דא היא סעודתא דחקל תפוחין כו' וביום או' דא הוא כו' וכן בגוף בחי' פנימי' היחוד דמל' בז"א ובאריא להוליד נשמות כו' כידוע וד"ל, אבל ביו"כ עולה המל' למעלה מעלה מבחי' הברורי' דרפ"ת ניצוצו' דתוהו בפנימי' דג"ר דע"י כמו שהוא טרם שמאיר בחו"ב ומדות בבחי' או"כ וחצוני' ונובלות כנ"ל שהוא בחי' תעה"פ ורצה"פ שאין משם שרש כלל לחצוני' התענוגי' (להיותו בבחי' עה"ח שלמעלה מעה"ד כו') ואין מקום כלל להיות עולה שם בבחי' העלא' מ"נ מתענוגי' הגשמי' שנפל בנוגה דעשי' להוסיף אור התענוג וחכ' כמו בסעודת השבת שאו' דא היא סעודת' כו' וכח"ג, וע"כ נאסר ביו"כ או"ש כו' דאדרבה צריך שיהי' האדם (שהוא בצלם האלקי' דבחי' מל') מופשט לגמרי מכל עונג גשמי דאו"ש ורחיצה כו' שהוא ענין העניו דוקא היפוך העונג וכמ"ש ועניתם את נפשותיכם כו' והן ה' עינויים דיו"כ בכלל נגד בחי' ה"ג דמל' דאצ"י מקור נשי' בפנימי' (וזהו שגם נעילת הסנדל אסור ביו"כ שהנעל הוא לבוש החצוני' דרגלי השכיני' למעלה שמתלבשת בג' מיני אותיו' דמחדו"מ שהן ג' עורות דעור דנעל ומפני שעולה המל' בפנימי' דע"י א"א שתעלה לשם בבחי' לבוש חצוני זה

אברהם ושרה . . . נשמת הגרים כמ"ש בזוהר: שלח קסח, א. ראה באורי זוהר בראשית ב, אי"ב. נח ה. ד. מאמרי אדה"ו ענינים ע' קנא (וראה בהגסמן לשם).

והנפש אשר עשו בחרן: לך יב, ה [ושם: ואת הנפש, אבל כ"ה בכ"מ, ומהם: מאמרי אדה"ו שם. אמרי בינה (קה"ת תשמייה) קל, ג [ושם: עשה]. מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תקא (שער האמונה ספ"ח). כח"ש: כמו שאמר.

השבת שיש בו מיום שכולו שבת: ראה לעיל ע' תשעד.

בליל שבת או' . . . וביום או': סידור אדה"ו סדר קידוש ליל שבת. ראה בהגסמן לעיל הערה ד"ה: דא. כמ"ש ועניתם את נפשותיכם: נסמן לעיל ע' איק.

ה' עינויים . . . ה"ג דמל': ראה משנת חסידים מסכת יומא פ"א. מאמרי אדה"ו פרשיות התורה ח"ב ע' תתנג.

בג מיני אותיו' . . . ג' עורות: ראה גם לעיל ע' תתנג.

נעילת הסנדל אסור ביו"כ . . . דק יחף כמו שהיו בבהמ"ק: ועד"ו בסמוך. ראה כ"ח לטור או"ח ה"ל יוה"כ"פ סתרי"ד ד"ה: ומ"ש וכו'.

דנעיל כו' רק יחף כמו שהיו בבהמ"ק. וגם שבשבת ג"כ עליות העולמות בכלל בבחי' נהי' דמל' כמ"ש אם תשוב משבת רגליך כו', אין זה רק בהילוך ברגל הוץ לתחום אבל לא נאסר נעילת הסנדל לפי שהתענוג מצוה בשבת גם בלבוש החצוני דרגל, אבל ביו"כ נאסר גם נעילת הסנדל מטעם שצ"ל עינוי הנפש גם בלבוש דרגל לילך יחף (אעפ"י ששאר הלבושי' הן כבגדי יקר' כמ"ש לקדוש ה' מכובד זה יו"כ כו' אבל כבודו בכסות נקי' כו' כעוה"ב שצדיקי' יושבי' ועטרותיהן בראשיהן כו') לפי שכולל הוא כל הענוי שבמקיף דלבוש דרגל דוקא (ולעיל כת' והדריך בנעלי' דוקא כמו מה יפו פעמיך בנעלי' כו'). וז"ש ביו"כ לפני ה' תטהרו פי' למעלה משם הו"י דחכ' ומדות דו"א והוא בבחי' פנימי' בינה שבכתר שהוא בשם אהי', וכידוע בענין אהי' אשר אהי' שזהו בחי' כתר הפרטי דבינה שבכתר וכתר הכללי דבחי' כתר שבכתר, ופי' אהי' היינו אנא זמין לאתגלאה לעיל שהוא העוה"ב, ויש בזה ב' מדרגות אהי' הא' הוא בבחי' פנימי' בינה שבכתר שלמעלה גם מכתר דחוי"ב דאצ"י ונק' יובלא עילאה כו' וזהו שנק' קדוש הו"י דחוי"ב ומדרגה הב' הוא שם אהי' דפנימי' הכתר עצמו שנק' כתר הכללי שהוא פנימי' דכתר דע"י (ונק' דעתיקא דעתיקא כו') שהוא העוה"ב ממש שאין בו או"ש כלל כמ"ש יקימנו ונחי' לפניו ממש כו' וד"ל. וזהו לפני הו"י כו' כמו עד יעבור עמך הו"י עד יעבור סתם למעלה משם הו"י, וכמ"ש כי ביום הזה יכפר סתם ולא נז' מי יכפר כו' כמ"ש במ"א, וז"ש לפני הו"י תטהרו בבחי' טה"ע שלמעלה מטה"ת המקיף לקו"ח שבאצ"י כו' כמשי"ת).

ולהבין כ"ו הנה תחלה יש להבין עדיין בשרש ענין יו"כ שאין כל הנ"ל מתיישב כלל, דמאחר שהטעם שבשבת יש עלי' למותרות ופסולת הגשמי' בעונג העליון כמ"ש דא היא סעודתא כו' כנ"ל משום שהוא בבחי' הברור ועלי' דרפי"ח כו' כנ"ל לפי שיש בכל שבת מיום שכולו שבת שהוא

אם חשוב משבת רגליך . . . הוץ לתחום: ישע"י נה, יג. ראה עירובין נב, ב. פרי עץ חיים שער (יה) השבת פ"י. ומקבילי בשער הכוונות ענין תוספות שבת דרוש ג"ד. ספר הליקוטים — להאריזל — ישע"י שם. לקדוש ה' מכובד זה יו"כ . . . בכסות נקי': נסמן לעיל ע' אקה. כעוה"ב שצדיקי' יושבי' ועטרותיהן בראשיהן: כרסות יו, א. והדריך בנעלי' . . . מה יפו פעמיך בנעלי': ישע"י יא, טו. שיר השירים ז, ב. לפני ה' תטהרו: ראה לעיל ע' איה. אהי' אשר אהי' . . . כתר הפרטי . . . הכללי: שמות ג, יד. ראה ספר המאמרים תקס"ח ח"א ע' מח ע"ו נז. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' ריד. וראה עשרת ראש שער יוה"כ בתחלתו. אהי' . . . אנא זמין לאתגלאה: ראה וזר ויקרא יא, א. אחרי סה, ב. הנסמן במאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' קלד.

עתיקא דעתיקא: ראה גם לעיל ע' תתמו.

יקימנו ונחי' לפניו: הושע ה, ב.

עד יעבור עמך הו"י עד יעבור: ראה מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' כא. נסמן לעיל ע' תשצא.

כי ביום הזה יכפר . . . מי יכפר: נסמן לעיל ע' איה.

לפני הו"י תטהרו בבחי' טה"ע: נסמן לעיל ע' אלת.

ענין התענוג גשמי שיהי' לעיל כלחם פנג וסעוד' דלויחן כו' וכמו שהי' כמו מעין זה במן כניל (וגם בחי' מותרות ופסולת דע"ש דנוגה יבורר לעיל כניל), והרי ביום שכולו שבת דלעיל שהוא העוה"ב אין בו או"ש כלל מפני שהוא למעלה מהברורי' דרפ"ח כו' אי"כ הי' ראוי להיות איסור באו"ש גם בשבת או שיהי' מצוה לאכול גם ביו"כ מאחר שיו"כ נק' שבת שבתון כעין דלעיל שהעולם הגשמי לא יהי' בבחי' פירוד כלל מהעונג העליון כניל. אך הענין הוא דיש ב' עליות במל' ביו"כ כניל העלי' הא' שעולה המל' בבחי' פנימי' כינה שבכתר שהוא שם אהי' הא' הנ"ל ועלי' הב' בפנימי' הכתר דע"י עצמו שזהו בחי' אהי' הב' הנ"ל. וביאור הענין הנה מבואר למעלה שפרש בכלל בין בחי' התענוג המורכב ובין התעוה"פ שגלתי מורכב בשכל ומדות כו', אך גם בבחי' זה התעוה"פ יש בו ב' מדרגות הא' כאשר הוא בבחי' פנימי' כינה לבד והב' כאשר הוא בעצמו' ופנימי' דאור הכתר כו'. והענין הוא כידוע ומבואר במ"א כמה שאנו רואי' בהתפעלות התענוג והשמחה בהשגה דבינה שהוא מצומצם מאד רק לפ"ע ההשגה לבד בכאוי"א לפ"ע לבד, וגם בחי' תמצ' עומק המושג שנק' עומק בינה בחי' אין של היש שמזה נמשך השיר בהבל הלב כשיר הלויים כניל גם זה בא בבחי' צמצום לפ"ע כאוי"א בהשגתו, וכשיר המלאכים ברבוי חלוקי מדרגות כו', וכמ"כ בבחי' הראי' דעומק חכ' שבלב שהוא שיר עליון יותר שלמעלה מן האותיות שבדבור וכמו לבי ובשרי ירננו כו' ונק' שיר אל דשבת כניל בענין אז תתעג על הוי', גם זה התענוג שבשיר אל מצומצם הוא בכאוי"א כו' מפני שעונג זה בא במורכב בחומר וצור' או"כ, וזהו שיר כפול דחוי"ב שהן ב' עומקי' דחוי"ב, אבל בחי' שיר פשוט הוא מה שאנו רואי' שאחר התפעלות התענוג ושמחה בחוי"ב המצומצם כניל יבא האדם לבחי' התפעלות יתירה בתענוג ושמחת הנפש בעצמה ומהותה שלא לפ"ע ההשגה וראי' דחכ' כלל וכלל, ונק' שמחת הנפש והתענוגה בתענוג ושמחת עצמי' ממש, כמו שירי"ת הי"ם שהי' מצד עצמו' נשמתם דבחי' יחידה ממש מפני שנתגלה עליהם מבחי' ההעלם דעצמו' אא"ס ממש כמ"ש זה אלי כו' וכן במית שעכ"ד פ"נ מפני שראו את הקולות כו' וכמו שיהי' לעיל שני' שם נשמח' בו ממש כו' (ויש הארה בעלמ' מזה גם בשבת ויו"ט בשבת במזמור שיר ליום שכולו שבת שהוא בחי' שיר פשוט זה שבעצמו' הנשמה וביו"ט בשמחה עצמית כמ"ש וישמחו בך ישראל בך ממש כו'), וזהו שיר השירים כו' שהוא שיר ורננא

שיר כפול דחוי"ב: ראה לעיל ע' אקח.

כמ"ש זה אלי . . . שעכ"ד פ"נ: בשלח טו, ב . . . נסמן לעיל ע' תשמו.

שנא' שם נשמח' בו: תהלים טו, ו.

במזמור שיר ליום שכולו שבת: תהלים צב, א. תמיד בסופה.

כמ"ש וישמחו בך ישראל: נוסח ברכת היום דיו"ט בהשמטת תיבת כלל. וכי' בכ"מ — ראה מאמרי

אדה"א ויקרא ח"א ע' קלב. וש"נ.

שיר השירים . . . ורננא דאורי"ן: שיר השירים א, א . . . נסמן לעיל ע' תשמו.

דאורי' דטעמ' ונגינו' שיש בזה מבחי' הטעם ותעה"פ דשעשועי' העצמי' (כמשי"ת). אך בשיר של תעה"פ זה יש בו ב' מדרגות, הא' עונג הנעלם הבא במורגש דוקא, והוא כמו שאנו רואי' שגם שיר פשוט ועצמי זה מעצמית הנפש ממש הרי בא בהגשמה ממש בהבל הלב בשר כמ"ש לבי ובשרי כו' והוא מפני שתענוג העצמי שבעצם הנפש בא בהגשמה דוקא, וכך יהי' לעיל שהתענוג ושמתה שבעצמו' יבא במורגש דוקא דהיינו בכלי ההשגה האלקי' המורגש במוח כינה בנשמות בגי'ע עכשיו שעולי' מידי שבת כו' שנהגין במורגש מזיו השכינה, אבל הוא למעלה הרבה מבחי' הצמצום דעונג המורכב ולפי אופן הכלי הנ"ל רק בבחי' בלי שיעור וגבול ומדה כלל שהי' בחי' התפעלות עצמי' הנשמה ממש שבלתי מוגבלת גם ברצון כו', וכמו דוד הי' מפזז ומכרכר כו' וכריקוד בשמחת בית השואבה כו' בלי שיעור כלל שהריקוד מורה על התפעלות והזזות כל העצמי' ממש שאין גם התענוג שבשיר פשוט מגיע לאמיתותו כמו שהוא כו' כמ"ש במ"א, וכך הי' במ"ת שקיבלו בגופי' במורגש כל בחי' התעה"ע הנעלם שגנוז בפנימי' התו' בבחי' הרגשה ממש ע"י טל תור' שהחי' אותם כו', והוא כללות הענין דעוה"ב שאחר תחתי' דכתי' להנחיל אוהבי יש יש דתענוג המורגש שבא מן בחי' ההעלם דתענוג העצמו' ממש כמו שהוא לגילוי גמור במורגש בלי שנוי המהות כלל, וזה הי' מעין זה באבות כנ"ל וכלחם פנג וסעודת לויתן דלעיל, ומעין זה הי' בהעלם בלחם הפני' שבמקדש שכולו פני' מעין דלעיל והוא בחי' יום שכולו שבת שמאיר בכל שבת (רק בחי' חצוני' דחצוני' מזה הוא שהי' במן כו' וגם כמ"ש דא הוא סעודתא דע"י מעין דלעיל דמצד עליי' השבת עצמו ביום שכולו שבת כנ"ל במזמור שיר ליום השבת כו' וז"ש ולא פרש שבתכם כו'), וזהו בחי' עלי' הא' דמל' ביו"כ שנק' שבת שבתון שהוא בבחי' פנימי' כינה שבכתר דהיינו שם אהי' אנא זמין לאתגלא' דתענוג הנעלם עצמו יבא לגילוי בתענוג המורגש שבכלי ההשגה בבלי שיעור וגבול כלל כנ"ל, ומפני שהוא למעלה מבחי' עונג המורכב בחו"ב בשבת ויו"ט (שהוא בחי' שיר כפול כו') שהוא למעלה מבחי' הברורי' דרפיח כו' ע"כ נאסר כל עונג גשמי שבעה"ד טו"ר קודם שבא לביורר לגמרי מכל וכל רק כמו שיהי' לעיל שיהי' שלימות הביורר דתענוג הגשמי כלחם פנג וסעודת לויתן כו' שיעלה למעלה כמו שהוא ממש בעונג העצמי' שבא במורגש כנ"ל

כמ"ש לבי ובשרי: תהלים פד, ג.

בנשמו' בגי'ע . . . שעולי' מידי שבת: נסמו לעיל ע' תתקלא.

דוד . . . מפזז ומכרכר: שמואל"ב ג, טז.

וכריקוד בשמחת בית השואבה: סוכה נא, א (במשנה).

שהריקוד מורה על התפעלות . . . העצמי': ראה ד"ה להי' ברבת חתנים (נדפס במאמרים יקרים נ"י).

תשלי' נד, א האילן. יודוספ בעזיה במאמרי אדה"א דרושים לחתונה.

במ"ת . . . טל תור' שהחי' אותם: ראה שבת פח, ב. ע"פ תנאי ספ"י. לעיל בח"א פ' עקב ע' רצט.

להנחיל אוהבי יש: משלי ת, כ.

וזהו ולא פרש שבתכם: ראה לעיל ע' אק"ה.

ודיל (ובזה מתורץ הקושי' דלעיל דאעפ"י שיש כשבת ג"כ מיום שכולו שנת כו' לא נתברר עדיין כמו גם לחם הפני' הי' לחם גשמי שכהנים אוכלי' אותן וכן סעודת השבת, משאי"כ יו"כ שהוא מעין דלעיל ממש כו' כני"ל).

אך עדיין א"ז מוכן דעכ"פ לפי הדוגמא דיו"כ מעין דלעיל הי' צריך שיהי' להיפוך ביו"כ שכל עונג גשמי' לא יהי' בבחי' פירוד כלל מעונג העצמי' יותר מבשבת ולמה נאסר עונג הגשמי דאו"ש ולא עוד אלא שצ"ל בבחי' הענוי דוקא כמי'ש ועניתם וכו' היפוך העונג כו' דמשמע שהוא ג"כ היפוך העונג הרוחני דנשמה כמי'ש ועניתם את נפשותיכם דוקא כו' ודיל. אך הענין הוא דזהו בחי' העלי' הב' דמל' ביו"כ בבחי' פנימי' הכתר דע"י כו' שהוא שם הוי' הב' כני"ל. דהנה בחי' התפעלו' עצמי' הנפש בתענוג עצמי הנ"ל שבאה במורגש הגם שהוא למעלה מבחי' הרכבה המוגבלת באו"כ דחוי"ב כני"ל מ"מ זהו רק בחי' גילוי האור דעצמו' התעלה' כמו שהוא ממש שנק' תענוג הנעלם ממש שא"א לבא בגילוי כלל, וכמו שאנו רואי' כשיר פשוט או בריקוד וסיפוק בידיים ממילא הנ"ל שאין זה רק אפס קצה ההארה מעצמו' התענוג שבפנימי' ועצמי' ממש והוא אשר יכול לבא בהגשמת העונג עכ"פ כמו לעיל באכילה ג"כ כסעודת לויתן כו' כמו שיש עכשיו בתענוג של הנשמה ברוחני' ג"כ במורגש בחיך הטועם כמו נפשינו חכתי' כו', וזהו דוקא בהשגות רזין וסודות התו' הפנימי' כר"ע שולגו עיניו דמעות כו' וכמ"ת שעכ"ז כו' כני"ל אעפ"י שהי' מעין העוה"ב חירות ממות כו', והוא ענין טעמי מצות בבחי' טעם מורגש עכ"פ כמו טוב טעם כו', אלא שהוא לאחר הבירור דו"מ דתוהו לגמרי (וכידוע שלוחות הראשונ' היו כתובי' משני עבריהם בלי חצוני' ואחוריי' דחכ' כלל) שאין שום אחיזה למות כלל כמי'ש ובלע המות לנצח כו', וקצת מזה הוא בטעמי' ונגיני' שבתו' כני"ל ונק' עה"ח שלמעלה

כמי'ש ועניתם . . . את נפשותיכם: נסמו לעיל ע' א"ק.

נפשינו חכתי': תהלים לג, כ. ראה מאמרי אדה"א במדבר חיב ע' תג וע' תתלו.

כר"ע שולגו עיניו דמעות: ראה ט"ז הל' שבת סרפ"ח סקיב: ברעיק בווהר חדש שהי' בוכה מאד באמרו שיר השירים. תורה אור וישלח כו, א ובמקבילות לשם במאמרי אדה"א תקס"ה ח"א ע' עט (בבי הנוסחאות): בווהר שרי"ש. מאמרי בינה (קה"ת תשמ"ה) שער התפילין ק"א, כ: בווהר. מאמרי אדה"א הקצרים ע' תמח (שם): בווהר . . . פסוק (בשה"ש) סמכוני באשישות. ראה זוהר (מדרש הנעלם) וירא צוה, ב. לקוטי תורה תצא לו, ד: שאמרו רז"ל . . . כשהשיג סודות התורה בשה"ש. ובמקבילות לשם בספר המאמרים תקס"ה חיב ע' תממא (תקס"ח ח"א ע' תקה): במה"י [במדרש הנעלם. ראה מדרש הנעלם וירא הנ"ל, ושבוהר חדש בראשית ז, א]. לעיל ע' א"צד. וראה גם רקאנטי וחי' (לו, ד) ד"ה: ספר זוהר תא ח"י: תמצא בספר זוהר . . . בגילוי נסתרות קם רבי פלוני ובכח.

וכמ"ת . . . חירות מחוח: שמות רבא רפ"ב. סמ"א, ז. זוהר בראשית לא, ב.

טוב טעם: נסמו לעיל ע' תתקד.

שלוחות הראשונ' היו כתובי' משני עבריהם: תשא לב, טו. ראה מאמרי אדה"א וירא חיב ע' תתע.

במדבר ח"א ע' לט. חיב ע' תקמט.

ובלע המוח לנצח: כ"ה בגוכתי"ק. וכ"ה לקמן ע' אקלט. לעיל בח"א פ' דברים ע' כו. חיב פ' תצא ע' תקע.

ובישע"י כה, ח: בלע.

מעה"ד (וכאדה"ר בג"ע קודם החטא שהי' בג"ע לעבדה ולשמרה כמ"ש במ"א וכן"ל בענין ולא יתבוששו בו), וזהו הגק' בחי' יובלא עילאה דפנימי' בינה שבכתר שנק' עולם החירות כו' כחירות שבמ"ת עד שכל עבדי' יוצאי' לחירות לפי שעבדי' שרשם מנפילו' ז"מ דתוהו ולאחר הבירור יוצאי' לחירות העליון שבעונג המורגש דפנימי' בינה הנ"ל דכל חירו וכל חידו כו' כמ"ש עזו וחדוה במקומו דוקא (להיותו למעלה מבחי' מלך על העבדים הנ"ל), וזהו ענין מל' דמשיח שיהי' מלך על הנשמות כו' שילמדם טעמי תורה בעונג וטעם מורגש כמ"ש ישכיל עבדי כו' שהוא העברה שני' בנהר פרת כידוע עד שלא יהי' פירוד כלל בעונג הגשמי' כטעודת לויתן כו' שנאמר כוסי' רוי"ה כו' כנ"ל (וזהו וקראתם דרוך בארץ בשנת החמשים ביובל ביו"כ דוקא כו' שהוא לאחר שלימות הבירור דז"מ דתוהו ב' שמיטות כו', והוא בחי' שער החמשי' דבינה בכלל שהוא שם אהי' הא' אנא זמין לאתגלאה בטעמי תו"מ כו' שהוא שייך עכ"פ לבחי' המדות רק שהוא לאחר עלייתם בבחי' עונג העצמי שבא במורגש שנק' עולם החירות כמו בבחי' עז"ח ממש כו' כנ"ל וד"ל). אבל בחי' עלי' הב' הנ"ל הוא בבחי' עצמו התענוג הנעלם שבעצמו א"ס ממש שנק' שעשועי' העצמי' ממש שלא בא בגילוי בטעם ועונג מורגש גם בטעמי תו"מ במ"ת כלל, שהרי במ"ת הגם שעכ"ד כו' זה הי' רק הארת אור פנימי' דח"ע דתו' כמ"ש באור פניך נתת לנו שעז' נא חכמת אדם תאיר פניו שהוא בבחי' אדם עכ"פ בחכ' ומדות שבא בגילוי מן ההעלם דעצמו שהן ה' קולו' דמ"ת כמ"ש קול הוי' על המים כו', אבל בחי' שעשועי' העצמי' שבהעלם עצמי' הא"ס ממש לא בא בגילוי רק נשאר בבחי' מקיף

וכאדה"ר . . . בג"ע לעבדה ולשמרה: ראה מאמרי אדה"ז פרשיות התורה ח"א ע' ג. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תרפ"ו. ושי"ב.
 בינה . . . עולם החירות: ראה בהגסמן לעיל ע' איקו הערה ד"ה: פנימי'.
 דכל חירו וכל חידו: ראה מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תרצ"ו. ושי"ב.
 עזו וחדוה במקומו: דברי הימים"א טו'. כו'.
 מל' דמשיח שיהי' מלך על הנשמות: ראה אמרי בינה (קה"ת תשמ"ה) שער התפילין קכ"ו. ב. ושי"ב. שער האמונה פניו. מאמרי אדה"ז נביאים ע' ב' ו' עו. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' רכ"ב. לעיל ע' תשנ"א. לקמן ע' איק"ב. אור התורה ויצא ע' ד"ח: תזויע ע' תתס"ו: ענינים ע' ר"ד. לקוטי שיחות שמות כרך ו' ע' 254: בלק כרך י"ח ע' 276 ואילך. פניחס כרך כג' ע' 205 בהערה.
 מל' דמשיח . . . כמ"ש ישכיל עבדי: נסמן לעיל ע' תשנ"א.
 העברה שני' בנהר פרת: ראה לעיל בח"א פ' דברים ע' טו' ואילך. ושי"ב.
 שנאמר כוסי' רוי"ה: תהלים כג'. ה'.
 וקראתם דרוך בארץ בשנת החמשים: ועד"ז הובא בכיאו"ר הוהר וארא לה, ד. עטרת ראש שער יוה"כ בתחלתו. וכבהר כה', י' בהיפך הסדר: שנת החמשים.
 בשנת החמשים ביובל ביו"כ: ראה בהר שם כה', י' ט.
 בו' שמיטות . . . שער החמשי' דבינה: ראה כיאו"ר ועט"ר שם.
 באור פניך נתת לנו . . . חכמת אדם תאיר פניו: נוסח תפלת העמידה . . . קהלת ה', א.
 ה' קולו' דמ"ת . . . קול הוי' על המים: נסמן לעיל ע' אי"א.

והעלם וכמ"ש במ"א שו"ש והוא כחתן יוצא מחופתו והוא מ"ש ביום שמחת לבו לעיל שנה' שם נשמחה בו ממש בבחי' ההעלם של התעלה' כמו שהוא בעצמותו ממש שלמעלה מגילוי דטעמי תורה דמשיח (ורק אפס קצהו נגלה בנגיבו וטעמי' או בסודות התו' כנ"ל) שא"א לבא בגילוי טעם ועונג מורגש גם בפנימי' דחויב שבכתר הנ"ל), וזהו ענין העוה"ב ממש שהוא אחר תחתי"מ דוקא שא' יקימנו ונחי' לפניו ממש דהיינו שיקבלו חיותם מעצמות דאיס ממש שנק' חיי דחיי'ן שלמעלה גם ממדרגה דנשמת אדה"ר קודם החטא שנה' ויפח באפיו נ"ח כו' נשמתא דפרח' מחה"ע שהוא בבחי' אדם (ונק' איק שאחר הצמצום דקויח כו') וכידוע בענין אד"ם אדם דוד משיח כו', והוא בחי' העדן שתימאה דעין לא ראתה כו' נמ"ת גם במשה ואבות כו' רק בעוה"ב אחר תה"מ שיתגלה מהעלם עצמות התענוג שנק' עתיקא דעתיקין מקור כל התענוגי' הבאי' בגילוי עתה בתר"מ, והוא שם אה"י הב' אנא זמין לאתגלאה עוד מבחי' ההעלם אור עצמי' ממש כמו שהוא ולא יהי' בבחי' ההעלם כעכשיו וכמ"ש ולא יכנף עוד כו' וכן לא יהי' לך השמש שהוא בבחי' משפיע ומקבל דבחי' אדם אלא ה' עצמו יהי' לך לאור עולם כו' והוא בחי' טה"ע שהוא בהקת עצם האור הפשוט דאיס כמו שהוא ממש כמ"ש וא' ביום ההוא הנה אלקינו זה זה ממש כו', שבחי' גילוי אור בעלמ' ממנו הבא גם עכשיו בבחי' העלם כיו"כ הוא מ"ש כי בענין אראה פ"י אראה בבחי' גילוי אור עצמות ממש רק שהוא בענין (כמשי"ת) על הכפרת כו' לפני ולפנים בעבודה דכה"ג בבגדי בד כו' והוא מ"ש לפני הוי' תטהרו כנ"ל עד שהודונו' נעשו כוכיות כו', וכיז' לפי שהוא בבחי' פנימי' הכתר דע"י שלמעלה משם הוי' דחכ' ומדות כו' והוא מ"ש כי ביום הזה יכפר סתם כנ"ל, והוא כמו העוה"ב ממש שאין בו או"ש כלל רק צדיקי' כו' שזהו ת' עלמין דכסופין

וכמ"ש במ"א: ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' רכא. דברים ח"א ע' כא. והוא כחתן יוצא מחופתו: תהלים יט. ו. ביום שמחת לבו . . שם נשמחה בו: שיר השירים ג. יא (שם: וביום) . . נסמן לעיל ע' איקבא. שריה בנגיבו — כנ"ל) . . הנ"ל: כיה בגוכתיק. ישימנו ונחי' לפניו: נסמן לעיל ע' איקב. שנק' חיי דחיי'ן: ראה זור נשא קל, ב. אמרי בינה (קה"ת תש"ה) שער התפילין קכד, א ואילך. ויפח באפיו . . נ"ח . . נשמתא דפרח' מחה"ע: ראה לעיל ע' תתיא. אד"ם אדם דוד משיח: ראה ספר הגלגולים ספ"א: ס"כ בשם הספר הקנה. לעיל בח"א פ' דברים ע' לד. ושי'.

העדן . . דעין לא ראתה: נסמן לעיל ע' תצטט. ולא יכנף עוד . . לא יהי' לך השמש . . ה' . . יהי' לך לאור עולם: ישע"ל, ב. . שם ס. יט (בדילוג), ב. וא' ביום ההוא: ישע"ל כה, ט. כי בענין אראה . . על הכפרת: אחרי טז, ב. לפני הוי' . . כי ביום הזה: נסמן לעיל ע' איה. ח' עלמין דכסופין' דנהרין' לצדיקי': ראה זור (תוספתא) חיי שרה קכג, ב. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' ר. ושי'. במדבר ח"ג ע' א. יט. המסתחות למאמרי אדה"א מערכת מספרים — ח' ספר המאמרים תקס"ה ח"ב ע' תתקט. תורת חיים ושלח מא, ג ואילך (שם מב, א: לת' אלף עלמין — ראה אדרא רבא נשא קנה, ב. עץ

דנהרין לצדיקי' לעוה"ב מהעלם העצמו' ממש. וזהו כללות טעם הענויים דיו"כ שמלבד שנאסר העונג הגשמי צריך שיענו הנפש כו' כי א"א לעלות ולקבל מבחי' חיי החיים דעצמות התענוג הנעלם כאשר יש בנפש האדם מבחי' העונג המורגש גם בעונג פנימי' דנר"ג ח"י הנ"ל אלא צריך שיהי' בנפש האדם בחי' הענוי היפוך העונג המורגש כמיש' וענינים את נפשותכם כו' דקאי גם על הנשמה שיכוטל ממנה ע"י הענוי כל תענוג האלקי המורגש אף במדרגות דלאחר הבירור דלעיל כנ"ל בימוהמיש' כאדה"ר קודם החטא או כמ"ח כנ"ל לפי שזה האור דעצמות התענוג הנעלם נעלה הרבה בערך עד שא"א לעלות שם כ"א ע"י ענוי נפש (ודוגמ' לזה גם עתה בהבדל שבין געה"ע לגעה"ת שנק' עלמ' דאתגלי' ועלדאתי'כ בפרט שא"א לנשמה לעלות לגעה"ע כ"א בביטול בתכלית לעונג המורגש בהשגה דגעה"ת והוא ע"י צער וענוי דנהר דינור כו', וכך יובן בבחי' העלם וגלוי דתענוג העצמו' שנק' שעשועי המלך בעצמו הנ"ל וד"ל).

והנה בחי' עליי' הב' דמל' הנ"ל ביו"כ הוא בנעילה דוקא שעולה לבחי' פנימי' הכתר דע"י בכלל שלמעלה גם מבחי' פנימי' בינה דע"י כנ"ל, והוא ענין ז"פ כי הוי' הוא האלקי' שאו' אחר תפלה והו' ז' עליות המל' עד בחי' תנ"ך שבכתר שקי"ר הכונה הוא שעולה למעלה מבחי' המדות דהוי' דחריב שבז"א כו' שהוא גם למעלה מז"ת דע"י שמלו"ב בא"א, כידוע דבחי' ע"י הוא בחי' ממוצע בכלל בין עצמו' א"א לנאצלי' ובחי' ג"ר שבו שהוא פנימי' דע"י נחשב מסוף עולם הא"ס בכלל ובחי' ז"ת שבו מלו"ב בא"א שהוא שרש וראש לנאצלי' כו' שהוא בבחי' אדם (כידוע דאי"ק נק' אדם דבריאה וע"י וא"א נק' אדם דיצ"י ואו"א כו"א נק' אדם דעשי'). ובדרך כללות יותר הוא שעולה המל' בבחי' מל' דא"ס ממש שקודם הצמצום דקו"ח כו' כמו שהי' הוא ושמו בלבד קודם התחלת שרש ומקור דאצ"י כו' שזהו שם אהי' הב' אלא זמין לאתגלאה לעיל בעוה"ב שנק' מלך הקדוש שהוא בחי' ההתנשאות שבעצמותו כו', ובחי' התענוג שבמל' דא"ס נק' תענוג הנעלם הנ"ל שיתגלה לעיל כמיש' גלה כבוד מל' כו' וכמיש' וע"י יתיב כו', ובאמת זהו שרש בחי' מל' דמשיח שקודם העוה"ב שהוא גילוי התענוג בפנימי' דחריב הנ"ל שנק' עונג המורגש והוא הרצון ותענוג שבא בגילוי למדת המל'

חיים שער (יג) א"א פ"ה. מכאן שערין שיג' ח"ב פ"ט. שמות מה, ב ואילך (ישם: ש"י ת' עולמות. ראה גם אה"ת הנסמן במאמרי אדה"א שם).

וענינם את נפשותיהם: נסמן לעיל ע' א"ק.

נעה"ע לנעה"ת . . . דנהר דינור: ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תתכב. דברים ח"א ע' כט. וש"נ.

כי הוי' הוא האלקי': כ"ה גם לעיל ע' א"צ.

ע"י הוא בחי' ממוצע: ראה ע"ז חיים שער (מב) דרושי אב"ע פ"א.

כידוע דאי"ק נק' אדם דבריאה: ראה מאמרי אדה"א ענינים ואור התורה ענינים ע' א (ובהנמנו לשם):

אה"ת שם ע' ז' ואילך. וש"נ. ספר המאמרים התשי"ח ע' 113 הערה יט.

גלה כבוד מל' . . . וע"י יתיב: נסמן לעיל ע' תשסג . . . דג"א ל' ט.

דאיס כו' ששם הוא בחי' גילוי התענוג בכח' דתו"מ שנק' טעמי תו' כניל, וזהו ענין דשה"ש ישקני מנשיקות פיהו כו', אבל העוה"ב הוא בבחי' עצמות התעוה"פ שלמעלה גם מרצון ותענוג דמדת דמל' שנק' שושע"י העצמי"י שמצ"ע ממש והוא בחי' כשבי"כ גם בע"ס הגנוזות בהעלם העצמות דאיס ממש והוא שם אה"י הב' שיתגלה בעוה"ב לצדיקי' בתו"מ דוקא כמ"ש כ"י יש להם חלק כו' לפי שהתעוה"פ הזה הוא בתוה"ק שבמצותו ממש כמ"ש ואה"י אצלו אמון ששושע"י יום יום ורק אפס קצהו נגלה במ"ת בבחי' עונג מורגש כחכ' ומדות וכמו ואני תורתך שששעתי כו' (וכמ"ש במ"א שע"ז נענש דוד שא' זמירות היו לי חוקיך כו'), וע"כ עיקר העוה"ב הוא בא משמחה ש"מ דוקא לפי שמגיע בעצמות הששושע"י דתו"מ כניל כמו שהוא בכעל הרצון כמו רחבה מצותך מאד כו' קודם שיורד בגילוי עונג דטעמי תו"מ הנ"ל (וזהו בסדר הפ' דתקיעות שופר שש אנכי על אמרתך קודם שאו' טוב טעם ודעת למדני כו').

אך אי"כ לפי' ה' ראוי להיות ביו"כ שהוא מעין העוה"ב ממש כניל שיהי' בבחי' שמחה ותענוג דתו"מ עכ"פ ולמה א' וענית'ם את נפשותיכם דמשמע גם בזה העונג העצמי דתו"מ כשרשם הראשון הנ"ל שאינו בא בעונג מורגש כלל כניל צריך לבא בעינוי הנפש היפוך העונג והשמחה, והוא בה' ויודים דע"ח בא' אשמנו כו' סרנו ממצותיך תעבנו תעינו כו'. הענין הוא לפי שעליית המל' ביו"כ הוא למעלה גם משרש התו"מ כמו שהם בבחי' ששושע"י העצמי"י הנ"ל והוא עיקר שם אה"י הב' דאנא זמין לאתגלאה מבחי' אור פנימי ועצמי דאיס כמו שהוא באמית' עצמותו שלמעלה ג"כ מתענוג העצמי' שלו בחכמתו העצמי דתוה"ק הנ"ל וד"ל, וזהו ע"י התשובה דוקא שהוא עיקר ושרש דיוה"כ שהוא בבחי' תשו"ע דוקא שלמעלה מצ"ג בתו"מ דבמקום שבע"ת עומדי' צ"ג אי' לעמוד כלל כידוע, ולזה גזרו או' דיפה שע' א' בתשומע"ט בעוה"ז מכל חיי העוה"ב כו', וזהו שרש ה' עינויים דיו"כ כו', וזהו ענין י' עומקי' דעשיית בי"ס דכתר עצמו עד יו"כ שהוא בעומק דכשבי"כ (וזהו יתרון מעלות לוחות אחרוני' שעלה משה בר"ח אלול וירד

ישקני מנשיקות פיהו: שיר השירים א. ב וברשי' שם.

כשבי"כ: כתר שכתר.

כ"י יש להם חלק: . בתוה"ק [כתורה הקדומה]: מנהדרין ר"ס חלק.

ואה"י אצלו אמון ששושע"י: משלי ה. ל (בדילוג).

ואני תורתך ששושע"י: תהלים קיט, ע (ושם: אני).

נענש דוד: . זמירות היו לי חוקיך: נסמן לעיל ע' תשפג.

רחבה מצותך מאד: תהלים קיט, צו.

דבמקור שבע"ת עומדי': ראה ברכות לד, ב. הנסמן לעיל ע' אצח.

דיפה שע' א' בתשומע"ט: נסמן לעיל ע' תשעז.

י' עומקי' דעשיית: נסמן לעיל ע' תתיא.

שעלה משה בר"ח אלול וירד ביו"כ: ראה פירי דרבי אליעזר פמ"ו. טור ושור' (והוספות לשרע אדה"ע

הרמב"ם) ארח' ר"ס תקפא ובני"כ שם.

ביו"כ שהמשיך סליחת העוונות בייג מדהיר כו' ע"י תשובה יותר מלוחות ראשונות דמית וכמ"ש במ' יום הללו לחם לא אכלתי כו').

ויו"בן כ"ז בהקדים תחלה כשרש ענין התשוב' שהיא כב' מדרגות דבחי' תשו"ת ותשו"ע, וענין תשו"ת היינו ענין תשוב ה' תתאה לשרשה בבחי' מל' דא"ס שקודם הצמצום כני"ל, ותשו"ע הוא תשוב היו"ד שהוא בבחי' כשב"כ שלמעלה משרש הראשון דתו"מ שע"ז נמשך גילוי עצמות דא"ס ממש כני"ל והיינו שישב אלנו מבחי' העלם עצמו וכמ"ש בזהר ע"פ ישוב ירחמנו מאן אתר מההוא עתיק' סתימאה כו', וזהו עיקר ענין דיו"כ וא"ז אלא ע"י בחי' תשו"ת דה"א תתאה דוקא וד"ל. וביאור הענין הנה תחלה י"ל הטעם דבע"ת גדולי' מצ"ג כני"ל, והגם שא' בוורה הטעם לזה משום דמשכ"י ל"י לקוב"ה בחילא יתיר כו' זה עצמו אינו מובן כלל שהרי בחי' צ"ג הוא בהתפעלות דתענוג העצמי שבנשמתו שהוא באה"ר בתענוגי' להתענג על הוי' דחכ' כו' בבחי' שיר פשוט הנ"ל עד כלות הנפש ממש כמו כלת"ה נפשי כו' וגם בשמחה ש"מ שלמעלה מזה דהיינו כמו שהוא בשרש התו"מ בשעשועי' העצמי' כני"ל, וא"כ איך א' דבע"ת משכ"י ל"י בחילא יתיר כו' דמשמע שהוא ככח רב וחזק יותר מאה"ר בתענוגי' דצ"ג עד שצ"ג א"ז לעמוד במדרגה דבע"ת כו'. אך הענין הוא כידוע בפ"י ממעמקי' קראתיך הוי' שמים הא' דמעמקי' הוא למעלה מב' עומקי' דכתר שבחוי"ב והוא הנק' עומקא דעומקא כו', והוא בחי' עומק דכשב"כ שהוא בע"ת האמיתי שא"ז ביכולת כח הצ"ג כלל. דהנה שרש נשמות הצדיקי' הוא בבחי' תענוג הפשוט שבחכ' ומדות דאצי', וגם למעלה מזה אינו אלא בבחי' גילוי האור דא"ס בחכ' ומדות דמל' דא"ס, וגם בשרש נשמתם באותיות דתוה"ק הנ"ל אינו אלא בבחי' גילוי האור דשעשועי' שבחכ' ית' וזהו הנק' בחי' אר"י בכלל כמ"ש ותו' אור וכן אור זרוע לצדיק כו', וע"כ לא יכלו צ"ג להגיע באה"ר בתענוגי' גם בבחי' שיר פשוט הנ"ל או בשמחה של תו"מ הנ"ל רק למקור חוצים הראשון שהוא נק' בחי' עונג מורגש בערך לגבי אמית' אור העצמו' דא"ס בבחי' התענוג הנעלם שלמעלה מגילוי אור זה שבחכ' דתוה"ק הנ"ל, ורא' לזה ממה שגם במס"נ שלהם בכלות הנפש כמו כלת"ה נפשי כו' מחמת רוב

לחם לא אכלתי: ראה עקב ט. ט. יט.

תשו"ת . . תשוב ה' תתאה: נסמן לעיל ע' תשנב.

ותשו"ע . . תשוב היו"ד: ראה זהר (רעיא מהימנא) נשא עקב, א. מאמרי אדה"ז פרשיות התורה ח"ב ע'

תרצו ובהנסמן לשם.

בוהר ע"פ ישוב ירחמנו: נסמן לעיל ע' תשמו.

שא' בוורה . . דמשכ"י ל"י לקוב"ה בחילא יתיר: נסמן לעיל ע' התקצת.

כלת"ה נפשי: תהלים פד, ג.

ממעמקי' קראתיך הוי' שמים הא': תהלים קל, א. ראה גם לעיל ע' תקצד ואילך.

וחו' אור . . אור זרוע לצדיק: משלי ו, כג. תהלים צו, יא.

תגבורת האה"ר בתענוגי בעריכות מתיקות ידיות עוז התקשרות ודביקות נשמתם באלקי חיי גם זה רק בבחי' עונג המורגש בנפשם, כמו בחי' שיר פשוט אעפ"י שהוא למעלה מהגבלת אור השכל באה"ר דכל מאדך כו' וכנ"ל בעליי' הב' דמל' בפנימי' בינה שז"ש להנחיל אוהבי י"ש מורג"ש (ומה שמאיר לצדיקי' מבחי' התענוג הנעלם שנק' ת' עלמין דכסופין כנ"ל בעליי' הב' באה"ר הב' כו' היינו אחר התשוב' דוקא וכמ"ש דמשיח אתא לאתבא צדיקי' כו'). אבל בחי' התפעלות עצמיות הנפש שלמעלה מזה הוא התפעלות עצמי' דבעי' בבכ"י רכה מעומקא דעומקא מקירות הלב עד כלותו ממש כראב"ד שיצאה נשמתו בבכ"י וכה"ג זהו יותר עליון ממס"ג דאה"ר להתענג על הוי' כנ"ל, וזה מ"ם הא' דמעמקי' כו' לפי שהוא בבחי' אר"ח שחזור האור לקדמותו ממש והוא בעצמו' אא"ס ממש שלמעלה גם משעשועי' העצמי' שבחכ"י כו', והוא בבחי' העלם העצמו' ממש שאין לו שיעור למעלה שאין צ"ג יכולים לעמוד שם כלל (רק ע"י מס"ג על התו"מ יכולי' להגיע לבחי' העצמי' ממש כמו' ה' הרוגי מלוכה מעלי' מ"ג עד ימוהמ"ש ועוה"ב כו' לפי שמס"ג זה הוא על התו"מ עצמה כו' וכמו בימי מרדכי ואסתר ובימי חשמונאי כו') והוא מס"ג שעל קה"ש בכא"א מישראל כו' (וכן ע"י יסורי' של אהב' דצ"ג כו' וגם בכלל נשי' ע"י הלחץ ודחק שנפתח ע"י נקודת עצמי' יהדותו שבעמקות נפשו בבחי' יחידה יותר מהתפעלות המדות דאה"ר בתענוגי' הנ"ל (שז"ש דוא' בע"י אחיד כו') שלמעלה ממזלות דא"א כו', אבל עליי' המל' הוא שלמדו הן המדות דאה"ר שבתענוג הפשוט כמו בשיר פשוט כו', וזהו שהעלי' הב' הוא בבחי' המל' דוקא ולא בז"א כו'). וז"ש שבעי' משכ"י לי' בחילא יחירי, פ"י שממשיכ"י לבחי' עצמו' אא"ס בכח רב וחזק הרבה יותר מהמשכות דצ"ג בכח דביקותם הנפלאה, וכמו שקינא ר' לבעי' זה וא' יש קונה עולמו בש"א כו'). ושרש הענין הוא דכצדיקי' ההמשכה בא לפי'ע ההעלאה שלהם בהדרגה דרוח אייתי רוח כו' כמו ילכו מחיל אל חיל מעשי' ליצ"י עד למעלה מהאצי' כמו גם באברהם א' הלוך ונסוע מדרגא לדרגא כו'

האה"ר בתענוגי' בעריכות מתיקות ידיות: ראה אור החיים ר"פ אחרי דיה: אי עזיה אחרי. להנחיל אוהבי י"ש: משלי ת, כא.

דמשיח אתא לאתבא צדיקי': ראה זתר (רע"א מהימנא) בהעלותך קנג. ב. ד"ה זה בספר המאמרים תקס"ב ח"ב ע' תקלד (הנחת כ"ק אדה"א) וע' תקמב (הנחת הר"מ). ביאורי הוהר קרח צה. ד. לקוטי תורה שיר השירים ג. ב ובהנסמן לשם כמראי מקומות. סה"מ תקס"ד ע' רמה: תקס"ה ח"א ע' תצו: ח"ב ע' תרו (וע' אימב). מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' ש"ב. ושי"ג: ח"ב ע' תקע. ושי"ג: במדבר ח"א ע' ק"ב: ח"ב ע' תלו. דברים ח"א ע' ז. ושי"ג. דברים ח"ב ע' תקעג. ושי"ג. לעיל ע' איצט. לקמן ע' אקלג.

כראב"ד שיצאה נשמתו בבכ"י: נסמן לעיל ע' התקצו.

ה' הרוגי מלוכה מעלי' מ"ג. . . שמס"ג. . . על התו"מ: ראה עץ חיים שערי הכללים פ"א. הנסמן במאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תרכז. וראה גם מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תרלז.

דוא' בע"י אחיד: נסמן לעיל ע' אקט.

שקינא ר' לבני' . . . קונה עולמו: עבודה זרה יו, א.

דרוח אייתי רוח: נסמן לעיל ע' התקו.

ילכו מחיל אל חיל. . . באברהם א' הלוך ונסוע: תהלים פד, ח. . . לך יב, ט.

יענו במרחב י"ה בהתרחכות אור העצמו' דא"ס שלא יכול לבא בגילוי כלל בעומק התענוג דח"ב שהו י"ה כידוע שזהו מ"ם דממעמקי' שלמעלה גם מבחי' שיר פשוט דצ"ג הנ"ל וד"ל, וזהו כענין הנ"ל במשל הדילוג על החפירה הגדולה כו' שא"ז בא רק כאשר נתן נפשו בהפקירו' להשליכה מגד לגמרי כמו במלחמה וכה"ג או יבא לכלל כח גדול שבלתי יוגבל בכח גופו כלל (כמו כאשר יחדר איש ביותר ויבהל מאד מן השריפה הגדולה וכה"ג מן הלסטים יוכל להגבי' משא כבד שכמה בנ"א לא יוכלו כו') (ואעפ"י שגם ברשפי אש התגברות התאוה וחשק הנפלא יכול אדם לדלג שור כו' ביתר מכפי כחו הרבה כמו ר"ל דקפץ ירדנא כו' וא"ל ר"י חילך לאוריית' כו', אין לזה ערך כלל לגבי ההפקירות האמית' מצד המיצר שצר לו עד הנפש ועד בכלל שיוכל לבא לכח גדול שאין לו שיעור כלל וכלל מטעם הנ"ל שבכל מיצר ודוחק ביותר עי"ז יבא לכלל התגברות שאין לו שיעור כו' (וכשי"כ באהבת נפש כאב לבו, ובריחוק העצום כמו בשצר לו בצרתו שצר לו ובא לעולה יוכל לדלג ולקפץ שלא בהדרגה כח כלל, כמו בניצ"מ דכתיב קול דודי הנה זה בא מדלג על ההרים מקפץ כו' וכמ"ש במ"א ע"פ בצאת ישראל ממצרים מצ"ר י"ם כו', וזהו ענין ענני כבוד שבמדבר כמשי"ת בעיה וד"ל). וכך יובן כענין התשוב' מעומקא דעומק' דלבא שזהו דוקא כאשר הוא מן המיצר בתכלית (וכמו ופרעה הקריב את לבם לאביהם כו' מתוך שבאו לבחי' המיצר בתכלית כו') וכמ"ש מן המיצר קראתי כו' והוא ממעמקי' קראתיך הוי' כו' כנ"ל, או יעלה למעלה מעלה בכח גדול בהתגברות גדולה שאין לו שיעור למעלה עד שאין צ"ג יכולים לעמוד שם כלל במס"נ באה"ר בתענוגי' כנ"ל, וכמ"כ יעורר למעלה מעצמו' ופנימי' דהעלם השעשועי' שנק' עומ"ר בתכלית הרוממות לפ"ע בחי' המיצר העמוק דעומ"ת דוקא כידוע וד"ל (ולפ"ז גדול כח דבע"ת שנק' חילא יתיר יותר גם מבחי' חולת אהב' דצ"ג כו', דחולת אהב' אינה רק קו ה' דאהב' שבתענוג שאינו רק לפ"ע האהב' כנ"ל, אבל מצד ההפקירות האמית' שבא רק מחמת המיצר והלחץ מאד אינו בא כלל מצד כח הקירוב ואה"ר שבתענוג שיש בהם כו' כמו שיצאה נשמתו בבכי' כו' לזה הוא למעלה גם מבחי' תענוג המורגש בצ"ג שבא מן תענוג העלם כמו הריקוד ושיר עד כלות הנפש כו' ועי"כ שרשו הוא בבחי' תענוג הנעלם עצמו כמו שהוא בהעלם העצמות ממש שא"א לבא במורגש כלל גם בשיר פשוט כנ"ל, וז"ש ביום ההוא יצאו מ"ח מירושלי' שהן בניצוצו' שנפלו

דחורב שהו י"ה: ראה זהר (אזרא וזוטא) האוינו רצ, ב. לעיל בחיב פי' ראה ע' שטו. ושי"ג.
 ר"ל דקפץ ירדנא . . . חילך לאוריית': בבא מציעא פד, א. ראה גם ביאורי הזהר ריש כו, ד.
 קול דודי הנה זה בא: שיר השירים ב, ה.
 בצאת ישראל ממצרים מצ"ר י"ם: תהלים קיד, א. מרי עץ חיים שער (כא) חג המצות פ"ז (על פיסקא עבדים היינו).
 ופרעה הקריב את לבם לאביהם: בשלה יד, י. ראה שמות רבא פכ"א, ה. לעיל בחי"א פי' דברים ע' סח.
 ושי"ג ח"ב פי' תצא ע' תקיא. ושי"ג.
 ביום ההוא יצאו מ"ח: זכרי' ד, ה.

למטה מטה ונק' מית בוכי' אנו בעינן למהוי קדם מלכא שעולים בתגבורת גדולה מצד עוצם המרירות כמ"ש הלך ילך ובכ' כו' וכמו מי התהום הנזיל שכוקעי' האבני' כו' שיעלו למעלה מים הקדמוני דתו"מ להשפיע מקור דתו"מ שהוא בחי' שעשועי' שבתוה"ק כנ"ל כי יש בכלל מאתיים מנה כו', וכמ"ש במ"א ע"פ שובה ישראל עד הוי' כו' שהוא בחי' תשו"ע הנזיל להאיר שם הוי' מחדש מעצמו אי"ס ממש שלמעלה מתו"מ וע"כ א' קחו עמכם דברי' שהו תו"מ ושובו אל ה' כדי להאיר בדברי' הללו שהו תו"מ אור שם הוי' החדש הזה וכמא' תכלית חכ' תשוב' ומעיט תשובה קודם למעיט, וכידוע בטעם דמלכא משיח' אתא לאתבא צדיקא בתווכתא כדי להעלותם במקום שבעית עומדי' מטעם הנזיל. וחציים אל הים האחרון הו' מעיט בקעומ"ש שלימה שנק' ים האחרון כידוע ודיל.

וזהו שרש עניו יו"כ שהוא העוה"ב שבחי' העלם העצמו' שהוא בא למטה כמו שהוא למעלה בעצמו' ממש שהוא שם אהי' הבי' כנ"ל שהוא עומק רום דבחי' כשבי"כ בכלל כנ"ל שזהו אי"א כ"א ע"י הווידי דתעבנו תעינו כו' לבא בבכ"י מקירות הלב בעינוי הנפש היפוך העונג ועי"ז דוקא הזדונו' עצמן נעשו זכיות שלמעלה ממקור התו"מ כנ"ל ששם א' אם צדקת מה תתן לו כו' דחשך וזור שוין כמ"ש וגם חשך לא יחשיך כו' אדרבה החשך יאיר כמו האור ויותר ממנו כמ"ש לפני הוי' תטהרו כנ"ל (ומ"ש וורקתי עליכם מים טהורים כו' שזהו בחי' בירור והמתקה לברר וללכנ העונות כמו אם יהיו חטאיכם כשני' כשלג ילבינו כו' וכמו דמתסחי בימ' רבא וכמו תביא האים ותקניח' כו', וזהו בעלי' הא' דיו"כ בפנימי' בינה כמו שיהי' כימוהמ"ש וכה"ג שגא' ואת רוח הטומאה אעביר שצריך העברה עכ"פ וכמו שישחוט ליצהיר' שהוא פסולת הגס יותר שיזרק עליו מים טהורים בעצם דפנימי' בינה

מית בוכי' אנו בעינן למהוי קדם מלכא: במאמרי אדה"א במדבר ח"ג ע' ארא בשם הוהר. ראה תקוני זהר ת"ה יט. ב. הנסמו לעיל בחי"א פ' עקב ע' שיט.
 יש בכלל מאתיים מנה: ראה בבא קמא ע"ד. א. לקוטי שיחות דברים כרך יט ע' 16 הערה 15.
 שובה ישראל . . . קחו עמכם דברי': הושע יד, ב"ג. ראה ד"ה זה בספר המאמרים תקפ"ה ח"ב ע' תתק"ג ואילך ומקבילו בלקוטי תורה דרושים לשבת תשובה סה, א ואילך ובארוכה לעיל ע' אגו.
 תכלית חכ' תשוב' ומעיט: ברכות יז, א. ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תקע"ב. ושי"ג.
 דמלכא משיח' אתא לאתבא צדיקא בתווכתא: נסמו לעיל ע' איקכט.
 וחציים אל הים האחרון: המשך הכתוב (דוכרי') ביום ההוא.
 אם צדקת מה תתן לו: איוב לה, ז. ראה לעיל ע' תתקפ"ח.
 וגם חשך לא יחשיך: כ"ה בגובתי"ק. נסמו לעיל ע' תתצ"ב.
 וורקתי עליכם מים טהורים: יחזקאל לו, כה.
 אם יהיו חטאיכם: ישעי' א, יח.
 דמתסחי בימ' רבא: כ"ה בגובתי"ק. ראה זהר (אדרא רבא) נשא קלב, ב. לעיל בחי"ב פ' תצ"א ע' תקסו. ושי"ג.

תביא האים ותקניח': ראה תנומא חוקת ה. במדבר רבא פ"ד, ה.
 ואת רוח הטומאה אעביר . . . שישחוט ליצהיר': זכרי' יג, ב. ראה טוכה נב, א.

וטהרתו כו' ואין טהרה אלא מכלל טומא' להוציא העכרורי' לגמרי, אבל מה שהזדוני' עצמן כמו שהן נעשו זכיו' ממש הוא למעלה מזה הרבה והוא מ"ש לפני ה' תטהרו בטה"ע כו' שגם החשך יאיר שם כאור וא"צ תיקון ובידור כלל שזהו בחי' עלי' הכי' דשם אהי' הב' הנ"ל שע"ז א' כי ביום הזה יכפר סתם כו' (והוא בחי' הטהרה העליונה בעצם ההבהק' וכמו כעצם השמים לטהור כמ"ש במ"א ששם הזדונות עצמן נעשו זכיות כמו הקללה שנהפך לברכה שהוא בתוס' ברכה הרבה מגוף הברכה דמצו' וכידוע במ"ש ויהפוך ה' הקללה לברכה כו', וזהו ענין הקטרת שבענו אראה כמשי"ת בעז"ה).

וזהו כי בענו אראה על הכפרת כו', פי אראה היינו כאדם שאו' על עצמו שיתגלה בעצמותו ומהותו כמו שהוא ממש והיינו בחי' אור עצמו' הא"ס ב"ה כמו שהוא בבחי' העלם עצמותו ממש, ובמה יתגלה בענו דוקא והוא ענו הקטרת שעשה הכה"ג לפני ולפנים בהיכל ק"ק כו', והו' י"א סממני הקטרת הצרי' והצפורן כו' שהן כולן מיני בשמי' חריפי' וחזקי' ביותר והן עצמן אין בהם טעם כלל כי הן בחי' דומם רק שנעשו בושם להריח ע"י שריפתן ע"ג גחלי' דמזבח הפנימי, ועשן העולה משריפת כולן יחד כאשר מניח אותן הכה"ג בהיכל ק"ק ע"ג גחלי' שעולה העשן מהם כלפי מעלה למול הכפרת על עשן זהו שא' כי בענו אראה על הכפרת כו' כידוע. וזהו פלא גדול איך יהי' ענו גשמי' הזה משריפת הסמני' דקטרת בחי' כלי לגילוי אור העצמו' ממש כנ"ל עד שע"ז א' כי בענו אראה ממש כו' (כמו במשה שא' הנני בא אליך בעב הענן ונק' ענו ה' כו'), ולא עוד אלא שמבחי' ענו הקטרת הזה שביי"כ הוא שנמשך להיות בחי' ד' ענני כבוד שהיו במדבר שהן בחי' ז' מקיפי' העליוני' שבצל הסכך דסוכ' בו' ימי הסוכות וכו' כמ"ש כי בסוכות הושבתי (כמשי"ת). אך הענין הוא כידוע בשרש י"א סממני הקטרת שהן בחי' י"א ארורים דקליפה שהן בחי' גבו' קשות בתכלית והיינו בחי' רע גמור

ואין טהרה אלא מכלל טומא': ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' ית. ושי"ן.

כי ביום הזה יכפר: נסמן לעיל ע' איה.

כעצם השמים לטהור: משפטים כד, י.

ויהפוך ה' הקללה לברכה: תצא כג, ו (בדילוג). ראה מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תפה. דברים ח"ב ע'

תרס ואילך ובהנסמן שם.

כי בענו אראה על הכפרת: אחרי טו, ב. ראה בהבא לקמן עטרת ראש שער יי"כ ס"ע לו ואילך. לקמן בה"ד ד"ה להבין שרש ענין חג הסוכות.

י"א סממני הקטרת הצרי' והצפורן: ראה תשא ל, לד. כריתות ו, א.

בשמי' . . . הן בחי' דומם: ראה גם שערי אורה ס"ע יא. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' לד.

הנני בא אליך בעב הענן: כ"ה גם בעטרת ראש שם לו, ב. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' קמד: ח"ב ע' תצו;

דברים ח"א ע' קס. וכיתרו יס, ט: הנה אנכי.

כי בסוכות הושבתי: אמור כג, מג.

י"א סממני הקטרת . . . י"א ארורים דקליפה: בעטרת ראש שם: בספרי הקבלה. ראה ע"ז חיים שער (יא)

המלכים פ"א. לעיל בחי' פ' תצא ע' תרסא. ושי"ן. אור התורה תולדות ע' 304.

דגקה"ט לגמרי כו' שנפלו בשבה"כ מז' מלכים דתוהו למטה מטה ביותר כידוע וע"כ הן קשי' וחרופי' בלא טעם כלל כו', אך בהיפך החרופות הקושיות שבהן על הגחלים יעלה מהן ריח טוב וחזק מאד המשיב את הנפש ממש כסם חיים דרפואות בסמי' החרופים שיכולים להחיות המת, ואין בהם מיצוץ או שהן סם המות להמית ואם יתפכו לטוב יכולים להחיות חיות חדש בפיקוח שמפקחים את הנפש להחיות מחדש ממש, והוא מצד שרשן בבחי' גבו' העליונ' דבחי' התוהו שקדם לבחי' התיקון שהן בחי' אורות תקיפי' וחזקי' ביותר כידוע ולזה לא יכלו הכלים לסבול את האור כו'. וזהו ענין התשובה מעומקא דעומקא הנ"ל שע"י בכי' מקירות הלב עד כלות הנפש כראב"ד כו' שע"י הרע עצמו כמו שהוא נהפך לטוב מאחר שמואס בחייו בתכלית המרירות והמיצר דוקא כנ"ל, שזהו ממש כמו מסם המות שנהפך לסם חיים כסממנים החרופים בסמי הרפואות שיוכלו להחיות המת, כך הבחי' האמית' אעפ"י שכבר נכרתה נפשו משרשה באלקים חיי' עיונו' וחטאים גדולי' ונק' מת ממש ע"י התשובה אמית' כנ"ל היפוך ממות לחיות גם חיים ממש, וזהו לפי שהרע גמור הזה דגקה"ט שנק' י"א ארורים כאשר נהפכו כמו שהן בעצמ' עולים לשרשם הראשון בבחי' גבו' עליונ' דתוהו כנ"ל שיש בכחם החזק מאד להחיות שרש נשמתו בבחי' תוס' אור רב מכמו שהי' כו' כריח חזק ותקיף המשיב את הנפש כו', וכמ"ש במ"א בענין טוב זה מלאך חיים מצד שרש הנשמה טוב מאד זה מה"מ כשנהפך לחיים שהוא טוב מאד בלי גבול כמ"ש כיתרון האור מן החשך דוקא (וכמשי"ת). וזהו ענין מה שבייבי' הזדונות עצמן נעשו זכיות כנ"ל ולא בדרך בירור ותיקון אלא הן עצמן דוקא, ואין הכוונה שזדונ' אלה שהן העיונו' שהן בבחי' רע גמור נשארו כמו שהן בלי תשוב' כלל שאז נק' סם המות כמ"ש בזהר ע"פ כי לא אחפץ במות המת המת מעיקרו כו' וכן ולמה תמותו ב"י וכמ"ש ואת המות הרע כו', רק כאשר נהפך הרע עצמו כמו שהוא לטוב שהוא ע"י תשו' אמית' דוקא הנ"ל שאז הן נק' סם חיים, כמו ענין שריפת י"א סמני הקטרת כנ"ל שע"י נהפך ממות לחיים שזהו כח חזק הרבה יותר מחיי' עצמ' שבנשמתו כו' והוא שנהפך ארור לברכה שזהו ענין היפוך הקללה עצמ' לברכה שהוא יותר נעלה הרבה מן הברכה כו' מטעם הנ"ל, וע"כ בענין הקטרת דוקא הוא

התוהו . . אורות תקיפי' וחזקי': ראה תורת חיים בראשית ט, א. מאמרי אדה"א במדבר ח"ג ע' א.כג. ושיג'. טוב זה מלאך חיים . . טוב מאד זה מהימם: ראה זוהר בהקדמה יד, א. בראשית רבא פ"ט, י. עטרת ראש שם ע' לו. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' ז. ושיג'. ח"ב ע' תקע וע' תרכס.

כיתרון האור מן החשך: קהלת ב, יג.
 כמ"ש בזהר ע"פ כי לא אחפץ: יחזקאל יח, לב. ראה זוהר (רע"א מהימנא) נשא קבג, א. (תקוני זהר תסיט קיט, א.) וכ"ה (הלשון המת מעיקרו על פסוק זה) בשערי תשובה ח"ב ז, כ (פי"ח). אמנם בכ"מ מובא זה ע"פ אחר — ראה לעיל בח"ב פ' תצא ע' תרכו. ושיג'. ולמה תמותו ב"י: יחזקאל יח, לא. לג, יא.
 ואת המות ורע: נצבים ל, טו [ושם: ואת הרע].

שא' כי בענין אראה כו' להיות עי"ז דוקא בחי' גילויי ההעלם העצמו' ממש כנ"ל בשרש ענין התשו' האמיתי' ביו"כ שע"ז א' לפני הוי' ממש תטהרו שע"ז החושך יהופך לאור וז"ש כי ביום הזה יכפר סתם והוא שם אהי' הב' כנ"ל וד"ל.

ולהבין זה בתוס' ביאור הנה ידוע מעלת הקטרת יותר מכל הקרבנו' כמ"ש ישימו קטורה באפך כו' לפי שריח הקטרת מן הבושם הוא יותר נעלה מ[ריח] הקרבן במזבח אעפ"י שנא' גם בו לחמי לאישי ריח נחוח[י] כו' להיות שריח הקרבן דבהמה מן החלב וכה"ג הוא ריח שבמאכל לבד כמו טעם שבמאכלים [ש]אעפ"י שמחזק המוח והלב אבל אינו משיב את הנפש [כ"כ] כריח הבושם החריף ואף ריח הפירות כריח התפוח שיש בו מהשבת נפש כמו רפדוני בתפוחים כי חולת כו' אין בו ריח חזק כריח הבושם [ודוקא מריח הבושם כ]צרי וצפורן כו' וכמו המור שנעשה מדם קרוש של חי' ידוע כו' וכה"ג, וזהו עיקר ההפרש בין הקרבנות שנק' לחמי לאישי ריח כו' ובין הקטרת שהוא בבחי' ריח בלבד כי אין בבשמי' טעם כלל. ושרש הענין הוא דאעפ"י שהמאכלי' ג"כ שרשם מעה"ד טו"ר שנפל בשבה"כ ממדות עליונו' דתוהו כמו טעם המאכלי' במתיקות וחמיצות כו' וכן בשר ודם וחלב שבקרבן שהחלב הוא מבחי' התענוג הגשמי חזר שנפל למטה ודם ובשר הוא [חום] התאוה רעה כו', עכ"ז אינם עולי' רק לשרשם להוסיף אור בבחי' חכ' ומדות דאדם שהוא בחי' נר"ג שבג' כלי' מוחא וליבא וכבד' שהמאכל נהפך לדם ועולה ללב ומן הלב עולה למוח כו', שזהו שנק' לחמי לאישי ריח כו' להוסיף אור חדש במוחין ומדות שבאדה"ע כמאכל שמחבר אור וחיות הנפש במוח ולב וכל האברי' (וזהו ענין הנ"ל באכילה דשבת ויו"ט שמתברר העונג הגשמי ויכול לעלות למעלה עד שאו' דא היא סעודתא כו' וכמו אכלו ריעי' כו', וכך העלאת הקרבן מחלב ודם לריח נחוח להוי' דתיקון כאדם שמתחזק מוחו ולבו מן המאכל כו'), אבל ריח הבושם דקטרת הוא שהנשמה נהנית ממנו בלבד ואין הגוף נהנה ממנו כידוע, והיינו מה שמשיב את הנשמה שבאפו שתשוב ותתחדש חיותה ממקורה בעצם כריח הבושם החזק באף דוקא כמו ישימו קטורה באפיך כו' שעולה בבחי' [חי'] יחידה שבנפש שלמעלה

שורה כנ"ל — וד"ל: ע"כ נמצא בגכת"ק.

ישימו קטורה באפך: ברכה לג, י. ראה עטרת ראש שם לו, ב. מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תתפ.

לחמי לאישי ריח נחוחים: פנחס כה, ב.

רפדוני בתפוחים כי חולת: שיר השירים ב, ה.

המור שנעשה מדם קרוש של חי' ידוע: ראה מאמרי אדה"א חקס"ז ע' קצה וס"ע רא ואילך. ומקבילו

בלקוטי תורה נשא א, א; כב, ד: הנחות הרי"ס ס"ע מו. תורה אור מגלת אסתר צט, א. סידור שער התמלה כו,

ב ומקבילו בלקוטי שיר השירים לב, טע"א. מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תתפ. ושינ.

נר"ג שבג' כלי' מוחא וליבא וכבד': נסמן לעיל ע' תתקצ.

דא היא סעודתא . . . אכלו ריעי': נסמן לעיל ע' אק"ה . . . שיר השירים ה, א.

ריח . . . שהנשמה נהנית . . . ואין הגוף נהנה: ברכות מג, ב.

מגריג כו', והוא ריח הקטרת מי"א סמני' שנק' י"א ארורי' דקליפה שהן בחי' גבו' היותר קשות שנפלו למטה [ב]יותר מן גסות המאכלי' דבשר וחלב ודם כו' ששרשם מבחי' גבו' עליונו' דאורות תקיפי' דתוהו שלא יכלו הכלי' לסבול (והן המדות שנק' כלי' כאהיר הטבעי' דבהמה כו'), וכמו הנפילי' היו בארץ המה הגבורי' כו' שהיו מבחי' התוהו ונפלו למטה מטה ביותר כידוע, וכאשר מתבררי' ועולי' למעלה מעלה בסט' דקדושה האלקי' הוא שנהפכו לבחי' סם חיים ממש כניל' שיש בכחו להחיות גם המת כניל', והוא שע"י עשן הקטרת העולה מי"א סממני' הקטרת שהן י"א ארורי' דקליפה שיש בכחם לעורר ולהמשיך לבחי' אורות דתוהו שהן אורות תקיפי' וחזקי' הרבה יותר מאורות דחיקון, והיינו שמצד בחי' תוקף הגבו' שלהם הן עולי' ומתכללי' בתכלי' הביטול והתכללות בבחי' עצמי' דבחי' הנקודי' שהן הכתרי' בעצמו' אאי"ס ממש כניצוצי' שעולי' במקורן בשלהבת במרוצה וחזיוק גדול מאד (וכמו שבי"א דרחימותא למטה שא' ע"ז דמוקדין ל"י בשלהובא כו', והוא ענין תוקף ועזו וכח התשוב' מעומקא דלבא הנ"ל שמחמת התגברות כח התשוקה מצד המרירות תכלה נפשו למעלה מן הטעם ודעת כו'), וע"כ עייז נמשך הארת אור העלם העצמות אי"ס ממש מה שלא יוכל לבא בגילוי אור כזה בבחי' התיקון דשם הוי' דחכ' לפי שבחי' אורות עליוני' דתוהו כלולי' הם בעצמו' ממש (וזהו עיקר הטעם מה שבע"ת משכי' ל"י בחילא יתיר כניל') (וכמ"ש במ"א בןענין] בת מלך שהריחה ציקי קדרה שהן ריח הבע"ת שמעלי' מ"ג מן הרע גמור בתשו' אמיתי' שזהו כציקי קדרה שמישב את הנפש כו').

וזהו ענין הקטרת לעשות עשן א' מי"א סממני' כדי להעלות לבחי' הניצוצו' דתוהו שנפלו למטה מטה עד י"א ארורי' דקליפה להפוך מארור לברוך בתוס' אור גדול (וטעם מספר י"א ידוע כמו בענין עשתי עשר יריעות עיזי' כו' דע"ס דנוגה הוא הבא בבחי' או"פ והי"א הוא הלבונה שהוא בבחי' מקיף עליהם שהוא הממוצע להיות ע"י עולי' כולם לסט' דקדושה כמ"ש במ"א). וזהו הטעם שיש ביכולת הקטרת לעצור את המגפה כמ"ש משה לאהרן קח את המחטה ושים עלי' קטרת כו' עד ויעמוד בין המתים ובין החיים ותעצר המגפה כו', לפי שהמות שלמטה שרשו במות דז"מ, דכתי' וימלוך ימות כו' שהוא מסיבת השבירה כידוע עד שנפל למטה להיות בחי' גבו' קשות די"א ארורי' שהוא שרש המות למטה שנמשך ע"י חטא עה"ז כו',

הנפילי' היו בארץ המה הגבורי': בראשית ה, ד (בדילוג). ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תשמו. ושיג. דמוקדין ל"י בשלהובא: זהר קדושים פד, א.
בת מלך שהריחה ציקי קדרה: ראה פסחים נו, א. תורת חיים וקהל ע' תרד ואילך.
וטעם מספר י"א: ראה פרי עץ חיים שער (ו) הקדושים פ"ד. תורה אור תולדות כ, טע"ב ומקבילו במאמרי אדה"א תקטי"ה ח"א ע' יח. לעיל ע' איקלו הערה ד"ה: י"א.
קח את המחטה ושים עלי' קטרת: קרח י, יא (ושם: המחטה . . . עלי' . . . ושים).
ויעמוד בין המתים . . . וימלוך ימות: קרח שם, יג . . . ראה וישלח לו, לב, שם, לג ואילך.

וע"י הקטרת שהוא בירור והעלאה שלהם [שעולים] כשרשם בגבו' דתוהו נהפכו לבחי' סם חיים להפוך ממות לחיים ולכך נעצרה המגפה (וכמ"ש בזוהר בעובדא דרב אח' בכפר טרשא, אך שם א' דבלא תשוב' עלמ' בחיובא אשתכח כו' שאין הקטרת מועיל רק עם התשוב' שנהפך הרע לטוב כנ"ל שאז הקטיגור עצמו נעשה סניגור ונהפך ארו"ר לברו"ך כו' אבל בלא תשוב' עלמ' בחיובא אשתכח למטה כו') (ודוגמ' לדי"ז הוא סמני הרפוא' כנ"ל שאם אין מרפא להחיות הוא סם המות להמית וכך בלא תשוב' אין הקטרת עולה להמתיק הדין בשרשו בגבו' עליונו' דתוהו וממילא הוא ממית כמ"ש תיסרך רעתך כו', וכמ"ש בעוסק בתו' למיימיני' בה סמא דחיי' וממילא למשמאילי' בה שעוסק שלא לשמה סמא דמותא כסמי הרפואות לפי שהתו' נק' סם חיים להיות בא בעה"ד לברר הרע דקי"נ וכמ"ש רפאות תהי לשרי"ך, ואעפ"י שברש"ש נק' עה"ח שלמעלה מעה"ד וכמ"ש [במ"א] ע"פ ויוריהו ה' עץ וישלך אל המים כו'), וכן א' הסולח לכל עוונייכי הרופא לכל כו' דהיינו בתשוב' אמית' שממתיק הדין וקטרוג בשרשו להתהפך לסניגור ומקללה לברכה אז רופא לכל כו' דהא בהא תלי' לפי שאין מיתוק הדין אלא בשרשו דוקא כידוע אבל בלא תשוב' שלא נמתק הדין בשרשו כלל שאינו סולח לעוונייכי ממילא אינו רופא אדרבה נעשה כסם המות כו' (ונמצא דעיקר הקטרת הוא ענין התשוב' אמית' הנ"ל שממתיק הדין בשרשו דוקא וד"ל.

וזוהו כי בענן אראה כו' בענן הקטרת דוקא שע"י הבירורי' דניצוצו' דתוהו נעשה הענן הזה להיות בו גילוי אור העלם העצמי דא"ס ב"ה שלמעלה מגילוי האור דתו"מ שהרי מזה נמתקו הדיני' הקשי' ביותר שאין נמתקי' עפ"י התו' כנ"ל מטעם הנ"ל שנמתקו הגבו' קשות בשרשן בגבו' העליונו' דתוהו וידוע דבחי' התוהו גבוה הרבה מבחי' התיקון דתו"מ וכמ"ש ואלה המלכ"י כו' לפני מלוך מלך לבניי כו' כידוע (והוא מטעם יתרון האור מתוך החשך כשיהפך לאור וכמו מגלה עמוקות מיני חשך שזהו בחי' העלם התענוג שבצמ"ו שנק' חשך סתרו וכמשי"ת בסמוך בעז"ה). אך הנה הטעם

בזוהר דעובדא דרב אח' מדרש הנעלם וירא קא, א ואילך.

תיסרך רעתך: ירמ"ב ב. יס. ראה מאמרי אדה"א במדבר חי"ב ע' תקה: ע' תשסו וע' תז. דברים חי"ב ע' תקנט. ושי"ן. לעיל ע' א"פא.

למיימיני' בא סמא דחיי': שבת פ"ח, ב.

רפאות תהי לשרי"ך: משלי ג, ח.

ויוריהו ה' עץ וישלך אל המים: בשלח טו, כה. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' קח. ושי"ן. במדבר חי"ב ע' תנז וע' תרעא.

הסולח לכל עוונייכי: תהלים קג, ב. ראה לעיל בחי"ב פ' ראה ע' תכב. ושי"ן.

שאין מיתוק הדין אלא בשרשו: נסמן לעיל ע' תתקנו.

שריה לעוונייכי — (ונמצא: ז' ונמצא).

ואלה המלכ"י... לפני מלוך מלך לבניי: ראה לעיל ע' תתצח.

מגלה עמוקות מיני חשך: איוב יב, כב.

שביוה"כ דוקא הוא מ"ש כי בענן כו' לפי שיו"כ נק' יובלא עילאה שהוא בחי' עולם החירות חירות ממות כו' להיות שיו"כ נק' שבת שבתון כו' שהוא לאחר תשלום הברורי' דרפיח כו' שאז נא' ובלע המות לנצח כו' כמו שהי' קודם החטא בעה"ד כו' (והרבה יותר מזה הוא שהוא עליי' הב' דשם אהי' הב' כניל) ע"כ אז דוקא א' בענן אראה, ופי' אראה בבחי' התגלות אור עצמותו ממש ולא בדרך הסתר והעלם, וכענין שם אהי' אנא זמין לאתגלא' ממש (וכמשיית בסמור), ומבחי' ענן זה הוא שנמשך ז' ענני הכבוד שהן ז' מקיפי' דד' ימי הסוכו' כמשיית בעזיה וד"ל.

וזהו הטעם שהי' עבודת הכה"ג ביוה"כ במעשה הקטרת בבגדי לבן דוקא, דהנה לכאורה איז מובן מאחר דכל עיקר ענין מעשה הקטרת אינו אלא להעלות ולהמתק הדינין קשין שבי"א סממני' הללו בשרשן נגבוי' עליונדי' דתוהו כניל משום דאין מיתוק הדין אלא בשרשו דוקא (והוא ע"י תשוב' אמיתי' שנהפך הרע עצמו לטוב כניל), אי"כ לאיזה טעם הוצרך להיות עבודה זו בבגדי לבן דוקא אדרבה הלא [מראה הלבן] מורה על תוקף עצמו' אור החסד כידוע ויותר טוב הי' שילבש כה"ג בגדי זהב בעבודה זו שהוא בחי' בירור והעלא' דגבוי' שהוא בחי' הזהב דוקא כידוע. אך הנה אעפ"י שבאמת עיקר המתקת הדין הוא בשרשו דוקא כניל מ"מ גם לאחר שעלה לשרשו בבחי' הגבוי' דאורות דתוהו כניל עיקר המתקה הוא כאשר נכלל שרש הדין בבחי' שרש ומקור החסד דוקא והוא בבחי' עצמו' אור החסד הפשוט שבעצמות המאצי' שהוא בחי' לובן העליון הפשוט בתכלי' (שנק' טה"ע כניל כמ"ש לפני הוי' תטהרו שהוא כמו עצם הבהקת אור הבהיר כו'), וע"כ הוצרך להיות עבודה זו דקטרת בבגדי לבן דוקא ובכה"ג ששרשו הוא בבחי' רב חסד בפנימי' דע"י ששרשו בעצמו' החסד הפשוט בתכלי' כו'. ויובן זה במה שסדר עבודה זו דקטרת הי' הכל בבגדי לבן גם בתחלה שהוא בח[פינ]ת הקטרת כחפנו ביד השמאל והמחתה של גחלי' גותן בימינו ונכנס לפני ולפני' וחפן כל הקטרת שבשמאל על הגחלי' שבמחתה כו', שכ"ז הוא העלאת העשן מן הקטרת באש גחלי מזבח הפנימי להיות עולה למעלה כלפי הכפורת כו' הכל הוא בחי' העלאת והמתקת הדין די"א סממני' הללו בשרשן נגבוי' דתוהו כניל, ועכ"ז הי' זה הכל בבגדי לבן דוקא לפי שכל עבודת לפול"פ הוא בבגדי לבן דוקא וע"י כה"ג דוקא (וגם קידוש ידים ורגליים מן

שיו"כ נק' שבת שבתון: נסמן לעיל ע' חתיק.

ובלע המות לנצח: נסמן לעיל ע' אקכג.

הלבן . . . החסד: ראה לעיל ס"ע תתעז ואילך.

זהב . . . דגבוי': ראה פרדס שער (י) הגוונים פ"ג. שער (כג) עריכ הכינויים מערכת זהב. מאמרי אדה"ז

משיית התורה חיב ע' תתמג. לעיל ע' אקיא.

ובכה"ג . . . רב חסד בפנימי' דע"י: ראה מאמרי אדה"א וקרא חיב ע' תקטו. ושי"נ.

1901'פ . . . וע"י כה"ג דוקא: לפני ולפנים . . . ה': ליתא.

הכירור הוא בכח' מקור החכ' דמח' שהוא בכח' רב חסד כו' כדי שיוכללו בח' גבו' דתוהו ששרשם הראשון [ב]יא סממני' הללו להיות כלול' גם הם בכח' רב חסד העליון שבעצמו' ממש (אחר עלייתן בחסד העצמות הפשוט עיי' יומשך ויתגלה מעצמו' אור [החסד] הפשוט דוקא ויתלבש בענו' זה של הקטרת. וז"ש כי בענו' אראה בענו' הקטרת לאחר כירור והעלאת הניצוצות דתהו שיוכללו גם הם בעצמות החסד הפשוט או אראה בענו' זה, ופי' אראה הוא גילוי עצמו' אור החסד הפשוט זה שזהו עיקר ההמתקה דגבו' עליונו' דתוהו כו', ואי' אלא ביו"כ דוקא ובכח"ג דוקא ועיי' מעשה הקטרת מ"א סממני' ובבגדי לבן דוקא שהם ד' תנאי' מתחברים יחד ואם חסר א' מד' אלה א"א להיות גילוי אור החסד הפשוט הזה שהוא בדוגמ' דעוה"ב ממש, והוא מטעם הנ"ל דרשש יו"כ הוא כמו שיהי' לעיל אחר תשלום הכירור' דרפ"ח כו' שעול' ונכלל' בעצמות החסד הפשוט כנ"ל ועיי' זהו ביו"כ דוקא והי' צריך שיהי' עיי' כה"ג ובבגדי לבן [דוקא] וד"ל.

אך הנה עדיין י"ל במ"ש כי בענו' אראה כו', דלפי כל הנ"ל עיקר הענו' הזה בא מבחי' הברורי' דרפ"ח כו' שבי"א סממני' דקטרת כנ"ל באורך, והלא מבואר למעלה בשרש ענין יו"כ שהוא כמו העוה"ב ממש שהוא למעלה מבחי' הברורי' דתוהו לגמרי כו' ועיי' נאסר או"ש ורחיצה כו', וגם ראי' לזה הוא ממה שמבואר למעלה בטעם העבודה דקטרת בבגדי לבן הוא מצד בחי' אור החסד הפשוט שבעצמות שנק' לובן העליון כו' שהדינין דבחי' דתוהו יוכללו ויומתקו בו דוקא, א"כ עיקר ענין יו"כ הוא בחי' גילוי אור החסד הזה הפשוט דוקא, ולמה א' כי בענו' אראה שהוא עיי' העלאת הברורי' דקטרת דוקא. ועוד י"ל מה שז' ענני הכבוד שהן ז"מ דסוכות נמשך מענו' זה דוקא כנ"ל והלא הז"מ דסוכות הן רק בחי' מקיפי' דחסדי' עליוני' וכמו שענני הכבוד שבמדבר היו מאירי' כו' שהי' בזכות אהרן שנק' עננא דאהרן שז"ש יומם יצוה ה' חסדו [כו'] כמ"ש בזהוהר וענו' הקטרת הוא מבחי' הגבו' דתוהו כנ"ל וצ"ל דודאי המקיפי' דחסדי' דסוכות נמשכו מבחי' רב חסד הפשוט שבעצמו' הנ"ל.

והג"ה באמת י"ל בשרש ענין [חג] הסוכות מאחר דענני כבוד שעז' א' למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי את בניי היו מבחי' אור החסד דוקא בכח' רב חסד דאהרן כה"ר הנ"ל א"כ למה הסכך דסוכה הוא בא בכח' צל המסתיר וכמ"ש וסוכה תהי' לנו לצל יומם כו' פי' צל להסתיר

עננא דאהרן . . . יומם יצוה: ראה לעיל ס"ע אלה ואלך.

שענני הכבוד שבמדבר היו מאירי': ראה זהר אמור קמ, ב. תודיה וכי - שכת כמ, ב. ושי.

למען ידעו דורותיכם: אמור כמ, מג.

וסוכה תהי' לנו לצל יומם: ישעי' ד, ה.

ליומם דרב חסד דאהרן כה"ר הנ"ל ורא"י לזה ממה שגזרו או' במשנה דסוכה שחמתה מרובה מצלתה פסולה אלא צ"ל דוקא צלתה מרובה מחמתה מטעם זה שנא' וסוכה תהי' לצל יומם כו'. ובאמת י"ל על ענין ענני כבוד המאירי' ג"כ למה נק' בשם ענני' דענן הגשמי הוא מחשיר האור ומעלימו וא"כ למה נק' ענני כבוד המאירי' כנ"ל שזהו דבר והיפוכו לכאורה כו'. אך הנה תחלה י"ל בענין מ"ש כי בענן אראה כו' שזהו ג"כ כמו דבר והיפוכו שהרי הענן מחשיר האור ואיך א' [בענן] אראה והוא כאדם שאר' ע"ע אראה אתגלה כנ"ל שזהו דוקא גילוי אור העצמות דא"ס ממש שהוא בחי' רב חסד העצמות כנ"ל, וכאשר יובן זה יובן ממילא ענין המקיף" דסכך שבא בבחי' צל דוקא וכמו הענני כבוד שנק' ענני' עכ"פ מפני שנמשכו מבחי' ענן זה דקטרת שבו דוקא א' אראה כו'.

והנה להבין כ"ז יש להקדים תחלה ענין א' והוא שיש ב' מיני מקיפי' א' בחי' מקיף דאו"י והב' מקיף דאו"ח והכל מצד המשפיע דוקא והן ב' הפכי' בתכלי' מן הקליק שבחי' מקיף דאו"ח דמשפיע הוא המקיף העליון ביותר אשר בלתי מתגלה למטה כלל ומקיף דאו"י הוא הבא בגילוי למקבל בקירוב גמור אליו. וביאור הענין הנה תחלה י"ל [בחי'] מקיף דאו"י שהוא הבא בגילוי למקבל בקירוב כמו רב המשפיע שכל וסברא לתלמידו שמה שיוכל להתקבל בשכל התלמיד נק' או"פ שמתיישב בכלי מוח התלמיד ועומק שכל מה שא"א להתקבל נעשה בבחי' העלם והסתר בתחלה על כלי השכל דמקבל זהו הנק' מקיף דאו"י שבא אל המקבל בקירוב גמור, כי גם מה שנשא"ר על שכלו בהעלם והסתר מ"מ קרוב אליו הדבר וחופף עליו ממש עד שיוכל לבא להשגה ממש בהמשך הזמן כמו דקאים אדעתי' דרבי' לאחר שיגדל בחכ' כו', וכן הלומד דבר שכל עמוק מכלי מוחו שיוכל לבא על עומקו הנעלם ממנו לאחר זמן, וכן המתחכם ע"ד מה ולא יוכל לעמוד על בוריו עד שנשא"ר עליו בהעלם ה"ז בא מכח המשכיל שממנו נובע התחכמות זו (בליא עש בליצט) שאפס קצהו [מאיר] בכלי שכלו בהברקה בעלמ' ה"ז כעומד מקרוב וחופף ומרחף על כלי מוחו שעתידי לבא בגילוי מהעלם זה כו' מאחר שכח המשכיל הנעלם הוא נק' משפיע להשכיל שכל זה בגילוי מן ההעלם כמעייין הנובע כו' (ורא' מגידול המוחין שברוב ימים יוכל כל העלם דחכ' לבא בגילוי כמו זקן שקנה חכ' כו' וכמ"ש בוצין בוצין כו' כמ"ש במ"א) והרי מה שאצל תלמיד זה בבחי' מקיף בגדול הימנו נכנס בכלי ההשגה

במשנה דסוכה שחמתה מרובה מצלתה . . . מטעם זה: ריש סוכה. וראה בגמ' שם.
 שריה המאירי' — ג"כ . . . המאירי': ה"ל ליתא. וכנראה נשמט מפני תיבות הדומות: המאירי' . . . המאירי'.
 הקליק: הקצה לקצה.
 דקאים אדעתי' דרבי': נסמן לעיל ע' תתקכח.
 זקן שקנה חכ': נסמן לעיל ע' תשמ.
 בוצין בוצין: ברכות מה, א. ראה סידור קסד, ד.

בבחי' או"פ כו' עד שגם העומק היותר עליון יוכל לבא בגילוי השגה בתלמיד הגדול מכולם כו' וד"ל. וכמ"כ יש עוד בחי' מקיף דאו"י שבא בדרך השראה על המקבל בקרוב לו כדי להגן עליו, כמו המקיף השורה על הלבוש שעי"ג גופו שהוא כדי להגן עליו מן הקור וכן האוהל ודירה שמקיף וסוכב על האדם להגן מן החמה ושיהי' דר בו ואין עיקר ענינו ענין הסתר והעלם להתעלם מעין כל אלא שישב וידור באוהל זה המגן עליו מגשם וקור וחום כו' שהשיבה והדירה הוא ענין הגילוי אור כמה שמתיישב ודר בביתו וכמ"ש בסוכות תשבו כעין תדורו (ולא כסוכה לצל לבד) כמשי"ת, וכו' יש עוד מקיף שנק' שומר כמו השומר דבר מה שהוא מקרוב דוקא כמו הנשר שעל גזוליו ירחף לשומרם כו' וכל שומר גדול מן המשתמר או כמו שומר לפרי שהן העלים החופסי' על הפרי כו'. וכי"ז הוא בחי' התלבשות אור המקיף לבא בהגשמה דחצוני' וחצוני' דחצוני' כמו בלבוש ודירה להגן או לשמירה כנ"ל והכל בא בבחי' גילוי מקרוב למקבל דוקא [כנ"ל] וד"ל.

אבל מקיף הכי שנק' מקיף דאו"ח דמשפיע אינו ענין ומהות שפע דמשפיע למקבל אף בהעלם והסתר אלא אדרבה עיקר ענינו הוא היפוך [ה]שפע שלא יומשך למטה בגילוי ולא בהעלם כלל אלא להעלים ולהסתיר את הדבר בעצמו להיות נעלם לגמרי מכל רואה ומכל השגה, וכמו השכל העומק שמוסתה ונעלם לגמרי ככה המשכיל שא"א לגלותו אף בדרך העלם וגילוי כלל אלא מכוסה ונעלם לגמרי ונק' שכל הנעלם מכל רעיון כו' (ונק' פלאות חכ' כמו כי יפלא ממך דבר שיפלא מכל רעיון ושכל לגמרי, שכל שאפס קצהו מושג רק עומקו מרחף אינו נק' נעלם מכ"ר שהגדול ישיגנו כנ"ל, אבל השכל המופלא הוא הנעלם לגמרי מכל רעיון ונק' סוד סתום שעי"ג א' כבוד אלקי' הסתר דבר שצ"ל להסתירו ולהעלימו כו', ובמה מסתירים אותו במשלי' וחידות כמו משלי שלמה שהן חכ' [עמוקות ו]נפלא' מוסתרי' במשלי' הללו שבלתי יושגו מתוך המשלי' ויש משל למשל עד ג"א משל שכולן רק הסתר והעלם העצמו' (וכמו מצות פ"א שא' אחכמ' והיא רחוקה ממני ומלובשת במעשה גשמי' דשריפות פרה והזאה במי נדה כו', וכך הוא כל עיקר פנימי' וסודו' חכ' העצמי' דתוה"ק שמוסתר ונעלם לגמרי

בסוכות תשבו כעין תדורו: אמור כג, מב, סוכה כה, ב.

הנשר שעל גזוליו ירחף: ע"ד האינו לב, יא.

שכל הנעלם מכל רעיון . . . פלאות חכ' . . . כי יפלא ממך דבר: נסמן לעיל ע' תשפה.

שורה שאפס — מרחף: ה': אינו מושג.

כבוד אלקי' הסתר דבר שצ"ל [ה': שצ"ד]: משלי כה, ב.

משלי שלמה . . . ג"א [ג' אלפים] משל: מלכים א' ה, יב. ראה מאמרי אדה"י פרשיות התורה ח"א ע' שג ובתוספו לשם. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תתפד.

מצות פ"א [פרה אדומה] שא' אחכמ' והיא רחוקה ממני: ראה לעיל ע' תשצא.

דוה"ק [תורה הקדומה] . . . ונק' משל הקדמוני: נסמן לעיל ע' תשעט.

בכח עצמי חכ' ית' (כמו [ב]עצם כח המשכיל כו') ונק' תעלמות ופלאו' חכ' ועי' מוסתר במשלי' ונק' משל הקדמוני כידוע, והוא התלבשות המצות בדברי' גשמי' בשמי' וחסיליו וסוכה וכה"ג, וז"ש כי המצוה הזאת לא נפלאה היא ולא רחוקה היא לאמר בשמי' דבחי' מקיף [הנ]עלם לגמרי ולא כיהי'ק דחכ' שנק' שכל הנעלם מכיר וכמו שעצמו' אאי'ס נק' סדכיס דלמתבי'כ אלא קרוב אליך הדבר מאד כפיך ובלבבך לעשותו מפני שירדה להתלבש למטה בדברי' גשמי' שבזה קרוב אליך ממש הדבר כמו שהוא בעצמו' וכתופס לדבר עי' כלי בית יד ואינו נק' הדבר בבחי' פלא ורחוק כלל).

וזהו ההפרש בין אות הסמ"ך לאות המ"ם המרובע, דאות הסמ"ך הוא בעגול מוקף מכל צד וסתום לגמרי ובלתי מתיישב למטה כלל כי כל דבר עגול אינו מתיישב כידוע, וזהו דמיון לבחי' מקיף דארי' שהוא המקיף להעלים ולהסתיר את הדבר בעצמו שבלתי מתיישב למטה במקבלי' כלל וכשכל הנעלם מכיר כניל, אבל אות המ"ם המרובע אע"פ שגם הוא סתום מכל צד יוכל להתיישב למטה, וזהו דמיון למקיף דארי' דאעפ"י שהוא בהעלם וסתיו' על כלני' המקבל כניל מ"מ יש בזה בחי' קירוב הערך ויוכל להתיישב עכ"פ על כלי השכל (עד שיוכל לבא בהשגה ממש [ו]גם יוכל לבא בלבוש הגשמי להגן ולשמירה כניל בלבוש ודירה וכשומר לפרי, אבל מה שבבחי' מקיף דארי' בא גי'כ בלבוש הגשמה כמו משלי' וחדות כניל זהו להפוך כדי להסתיר ולהעלי' את הדבר לגמרי כמו שאדם מסתיר א"ע ביותר כמש"ת). וזהו מ"ם דלמרב"ה המשרה כו' מ"ם סתומה שהוא כריבוע שמתיישב למטה ונק' מאמר סתום שיוכל להיות בבחי' מא' פתוח שהוא מ"ם פתוח כידוע בענין מעי'ב שהמח' אשר קדם לדבור נק' מא' סתום ובא לידי גילוי במעי'ב ביי"מ שנק' מא' פתוח (וגם בחי' מח' א' הכללי' שכוללת כל הי"מ וכמו צופה ומביט עי'ס כל הדורות בסקי' א' אינו נק' מקיף המעלי' ומסתיר לגמרי כעגול דסמ"ך שהרי מן הכלל הזה בא לידי התחלקות הפרט, וכמו עי'ד' החושב רק מח' א' מצומצמת שכוללת כל מעשה הבנין בסקי' א' אעפ"י שזהו כמו עיגול במח' מ"מ נתחלק אח"כ בפרטי' דוקא, וכך הוא בענין ידיעה כללי' וידיע' פרטי' שלמעלה נק' די'ע ודי'ת דמה שידוע את הכל [בבנת אחת] בסקי' א' הוא כמא' סתום דמ"ם סתומה ואח"כ מתחלק לידיעה

כי המצוה הזאת: ראה נצבים ל, יריב. וראה לעיל דה' זה.

ביהי'ק [בים הקדמוני] . . סדכיס דלמתבי'כ: נסמן לעיל ע' תשמו.

קרוב אליך הדבר מאד: נצבים שם, די.

שרי' בעצמו' — הדבר: ה'; הסתר.

מ"ם דמלרב"ה המשרה: ישעי' ט.ו. ו. ראה דה' זה במאמרי אדה"ו נביאים.

מאמר סתום . . מא' פתוח: ראה לעיל ע' תשצט.

במע"ב [במעשי בראשית] . . ביי"מ [ביוד' מאמרות] . . צופה ומביט: נסמן לעיל ע' תשצד.

פרטי דוקא כמ"ש משמי' הביט ה' ראה את כל כו' אעפ"י שהכלל מקיף את הפרט וסובב אינו נבדל מן הפרט וזהו כמו מקיף דאויי הנ"ל, וכך הוא ג"כ בענין סומ"מ בכללות ההשתל' ובפרטי' שזהו כמו מא' סתום ומא' פתוח הנ"ל ולא כעיוול דאות סמ"ד שנק' מקיף דאוי"ח שהוא ההיפוך מזה ממש כנ"ל (כמשי"ת בעז"ה).

משמי' הביט ה' ראה את כל: ראה לעיל ע' א"לד.
סומ"מ: סובב וממלא.
כמשי"ת בעז"ה [ד': וכמשי"ת. והנה]: ראה הנרשם בריש המאמר.

הוספות

אתה אחד' ושמן אחד ומי כעמך כישראל גוי אחד בארץ כו', הנה נוסח זה אומרים בתפלת מנחה דשבת, רעוא דרעיון. וצריך להבין מהי המעלה של תפלת מנחה דשבת על כל התפלות, גם על (שאר) התפלות דשבת גופא, שאז דוקא אומרים אתה אחד כו' דמדבר בקוב"ה עצמו¹. ובפרט על פי המבואר בד"ה זה לבעל ההילולא: דבנוסח זה מבוארים כל המדרגות שבאצילות ולמעלה מאצילות, כל בחי' ההשתל' ושלמעלה מהשתל'.

והנה בפרשת השבוע (פי ויצא²) נאמר והאבן הזאת אשר שמתי מצבה יהי בית אלקים גר', דמ"ש והאבן הזאת קאי אמ"ש לפני זה ויקח את האבן אשר שם מראשותיו וישם אותה מצבה ויצק שמן על ראשה, וידוע הדקדוקים בזה (וראה גם כן מאמר בעל ההילולא דיה וידר יעקב נדר שבתוי"ח), מהו החידוש ועלוי בזה ששם את האבן מצבה ובוה שיצק שמן על ראשה. גם צ"ל מ"ש וידר יעקב נדר לאמר אם גר' והאבן הזאת אשר שמתי מצבה יהי בית אלקים, והיינו דכאשר יתקיימו כל התנאים שמונה לפני זה — יהי אלקים עמדי וגר', הנה אז דוקא יהי האבן בית אלקים, דנוסף על העילוי שמאבני המקום (לשון רבים) נעשית אבן אחת³ ונוסף להעילוי דוישם אותה מצבה והעילוי דויצק שמן על ראשה, הנה נוסף על כל עילויים הנ"ל, תהי עלי' גדולה יותר בהאבן, אשר יהי בית אלקים. והנה פירוש והאבן גר' יהי בית אלקים הוא, דכמו שבית כפשוטו מוסיף עילוי ושלמות בהאדם הדר בהי"ח (כמבואר בכמה דרושים ובפרט בהדרושים המבוארים ענין ביהמ"ק, ד"ה מזמור שיר חנוכת הבית לדוד), כן גם האבן הזאת גר' תוסיף עילוי ושלמות כביכול באלקים. וצ"ל איך שייך שהאבן תוסיף עילוי באלקים. והנה כיון שהאבן גר' יהי בית אלקים בא בהמשך למ"ש לפניו והי' הוי' לי לאלקים, מובן שהכוונה היא שהאבן יהי' בית (לא לבחי' אלקים סתם, כיא) לבחי' אלקים, כמו שהוי' יהי' לאלקים. והיינו שהאבן תוסיף שלימות גם בבחי' הוי' שיהי' לאלקים. וגם צ"ל (כמו שמקשה בתוי"ח שם) מ"ש והאבן הזאת לשון נקי ואח"כ יהי' בית כו' דהול"ל תהי' בית גר' ואם אבן לשון זכר הול"ל האבן הזה כו'.

והנה יום ההילולא (ט' כסלו) הוא ערב יום הגאולה (י"ד כסלו). וידוע שהגאולה שייכת להענין דפדה בשלום נפשי⁴, וכמ"ש כ"ק אדה"ו כאגה"ק שלוי

- (1) ראה לקמן הערה 21.
- (1*) ראה אבדורהם.
- (2) נדפס (ברוקלין, תשכ"ה).
- (3) להציר שהקביעות דט' כסלו חל (בכ"כ שנים כמו בשנה זו ובשנת הגאולה — תקפ"ז) כפי ויצא. ראה של"ה חלק תושב"כ ר"פ וישב שבפרשת השבוע מרומז הענין שבהשבוע. וראה לקמן בפנים ובהערה 22.
- (3*) חוליו צא, ב' שר"ש ויצא כח, יא.
- (4) וראה לקמן (בסיים המאמר) שבשורת הגאולה היתה כפי כסלו.
- (5) בשנת תקפ"ז, וההסתלקות — בשנת תקפ"ח.
- (5*) כמבואר בכמה מאמרי ד"ה פדה בשלום גר' השייכות לפנימיות התורה, תורת החסידות.
- (6) נדפס בס' בני קודש (והארשא תרל"ב. ועוד). בית רבי ח"א טייח. ועוד.

א'קמז

(בנוגע להגאולה דייט כסלו) כשקראתי כ"ר פדה בשלום נפשי כ"ר יצאתי בשלום. דמזה מובן גם בנוגע להגאולה של כ"ק אדמו"ר האמצעי, שהגאולה שייכת להענין פדה בשלום נפשי שאומרים זה בשיעור תהלים החדשי (ביום העשירי לחדש). ובפרט לפי הידוע, שהסדר המסודר אצל כ"ק רבותינו נשיאנו ה' שהיו אומרים שיעור תהלים כפי שנחלק לימי החדש, ובזמנים ידועים היו אומרים תהלים בשופ"ט, היינו שהיו מוסיפים לומר גם שיעור תהלים השבועי — שעפ"ז מבאר כ"ק מו"ח אדמו"ר"י מה שאדה"ז אמר בייט כסלו הפסוק פדה בשלום נפשי, אף שפסוק זה אינו בשיעור החדשי דיום יט בחדש כ"א במזמורי תהלים דיום השלישי בשבוע (ויט"כ חל אז ביום השלישי), כי בהיות אדה"ז במאסר הוסיף לומר גם שיעור תהלים השבועי. הרי מזה מובנת עוד יותר השייכות של הגאולה לענין פדה בשלום נפשי. דהרי השיעור הקבוע הוא שיעור תהלים החדשי, והשיעור של יום יט בחדש הוא תפלה למשה שגם ענין זה שייך להגאולה¹¹, ומ"מ מקשר כ"ק אדה"ז הגאולה שלו להפסוק פדה בשלום נפשי דוקא, הרי זה מכריח עוד יותר שייכות ענין הגאולה לפסוק זה. ומזה מובן שכ"ה גם בנוגע להגאולה דיו"ד כסלו, כנ"ל.

והענין הוא, הדנה עיקר החידוש בהכתוב פדה בשלום נפשי הוא (לא עצם ענין הפדי, כ"א כמו שמבאר בעל ההילולא בדיה פדה בשלום נפשי¹² (שבספרו שערי תשובה)) בזה שהפדי היא בשלום. דאפשר להיות פדי בדרך מלחמה, והחידוש שבפדי זו היא אשר (אף שהיא מקרב לי, מ"מ) פדה בשלום (דוקא) נפשי. וזהו ג"כ פי המשך הכתוב כי ברכים היו עמדי, דתיבת כי היא נתינת טעם לתחלת דכרי שאמר פדה בשלום נפשי, שהטעם שפדה בשלום דוקא ולא במלחמה הוא — זה בכריבים היו עמדי¹³, דע"ז שגם אלו שהם בחי רבים היו עמדי¹⁴, וע"ז מרז"ל¹⁵ שגם אנשי אבשלום התפללו עבור דוד, הנה ע"ז פדה בשלום נפשי.

-
- (7) ובפרט, לפי המבואר לקמן (בסיום המאמר) השייכות של אדהאמ"צ ואדה"ז. ולהעיר, שגם הגאולה דירב"ג תמו שייכת לענין זה, כמובן מזה שכמה מאמרים דירב"ג תמו התחלתם הוא פדה בשלום נפשי. (ולמעשה, שבשנת המאסר והגאולה (תרפ"ז) חל י"ב תמו ביום השלישי).
- (8) ובפרט לפי המסופר בבית רבי ח"ב פ"ה בהערה, שהגאולה היתה בעת אמרו תהלים (כפי שנחלק לימי החדש) פסוק פדה בשלום נפשי.
- (9) כובץ מכתבים (נדפס ב.ספר תהלים אהל יוסף יצחקי) ע' 200.
- (10) לשונו של כ"ק אדמו"ר מהרי"ש — הובא בקובץ מכתבים שם. (ומפרש שם, שהכוונה הוא להוספת שיעור תהלים השבועי).
- (11) ראה שיחת ליל כי כסלו תרצ"ד (נדפסה בלקו"ד ח"א צו, א ואילך).
- (12) פ"א.
- (13) כמבואר בדיה פדה בשלום שם פ"ב.
- (14) ראה ע"ז המשך פדה בשלום תשי"ד בסופו: דבחי רבים שהם הסט"א היו עמדי שנכללו בקדושה. בדיה פדה בשלום לבעל ההילולא שם מפרש. ברכים בתוך רבים בחי המקיף דיחידה שנק' מקיף כללי שכולל לכל מקיפים פרטים כ"ר. ע"ש. ויש לקשר זה עם הפירוש שבפנים, כי הכח לפעול שגם בחי רבים היו עמדי (כהפירוש שבפנים). הוא מבחי מקיף הכללי שלמעלה מהתחלקות, כמבואר לקמן בפנים. וראה רשימת הפ"צ לתהלים ע"ה כמה פי' בתיבת רבים.
- (15) ירושלמי סוטה פ"א סו"ה. במדב"ר פ"ט, כד.

ועפ"ז מונבת גם השייכות דפדה בשלום נפשי למ"ש והאבן הזאת גוי, כי זה שמאבני המקום לשון רבים נעשית אבן אחת הוא כענין רבים היו עמדי. ועד"ז הוא גם הענין דאתה אחד כו' ומי כעמך כישראל גוי אחד בארץ, כי החידוש דגוי אחד בארץ הוא כמ"ש אדה"ז¹⁶ שישראל ממשיכים בחי' אחד גם בעניני ארץ. דאף שעניני ארץ הם בחי' רבים, ועד אפילו כבריאת אדה"ר אמרו"ל¹⁷ ע"הפ נעשה (לשון רבים) אדם, מה אתה נותן פתחון פה כו' והרוצה לטעות כו', והיינו שהוא העלם כזה שאפילו משה רבינו חכמה דקדושה אמר מה אתה נותן כו', הנה גם בבחי' ריבוי זה נעשה בחי' אחד.

ויובן כל זה בהקדים המאמר (נמצא בביכל שנגאל לאחרונה מהשבי) של בעל ההילולא ד"ה אתם נצבים, וז"ל: אתם נצבים היום כולכם... (לעיל ע"י 3 עד גמירא).

ועפ"ז י"ל השייכות דאתה אחד לתפלת מנחה דשבת רעזא דרעיון, דהנה ידוע¹⁸ בענין ג' הסעודות דשבת, דסעודה השלישית דשבת היא בחי' תענוג העצמי שאין לו אחיזה בשום דבר, שלכן נאמר בה היום לא, דוגמת הבחי' דעוה"כ שאין בו לא אכילה ולא שתי. ועפ"ז יובן מה שאומרים אז דוקא אתה אחד כו' ומי כעמך כישראל גוי אחד בארץ, כי ע"י המשכת בחי' תענוג העצמי, דוגמת בחי' לפני הוי', נעשה אמיתית ענין ההתכללות בנשי, ועי"ז ממשיכים בחי' אחד גם בארץ. וזהו ג"כ מ"ש וישם אותה מצבה ויצק שמן על ראשה, דהנה נת"ל (בד"ה אתם נצבים לעילי פ"ז) שבענין ההתכללות ישנם ב' אופנים, מלמטלמ"ע ומלמעלה למטה. וזהו ויקח את האבן גוי וישם אותה מצבה, ויקח גוי וישם אותה מצבה הוא בדרך העלאה¹⁹ מלמטלמ"ע (בדוגמת אתם נצבים שבר"ה), דלאחרי זה שמאבני המקום ל' רבים נעשית אבן אחת, העלה אותה מלמטלמ"ע עד שנעשית מצבה, ואח"כ ויצק שמן על ראשה, המשכה מלמעלמ"ס (בדוגמת ההתכללות שמצד העילוי דיוהכ"פ), שע"ז נמשכת בחי' האחדות וההתכללות גם למטה מטה ביותר²⁰, דזהו"ע ויצק שמן על ראשה, ששמן מפעפע בכולו. וע"י המשכת האחדות גם למקום התחתון ביותר, והיינו בירור הניצוצות שבדברים התחתונים [שזהו ג"כ ענין התנאי, אם יהי' אלקים עמדי

(16) אנהיך סי' ט, תרי"א לה, א.

(17) ביר פ"ח, ה.

(18) המשך תרסי' ע' תקמב ואילך.

(19) תרי"א ויצא כב א"כ (ודלא כהפי' שם כא, כ. ובתרי"ח מבאר ע"פ פי' זה) וראה לעיל ד"ה אתם נצבים (פ"ד) כפי' ורימה מצבה — הובא בתרי"א שם. (וי"ל דכ' הפי' הם בהמשך לבי' הפי' באבן אחת שעשה יעקב נקודה תתאה או נקודה עילאה — ראה אה"ת ויצא ד"ה בתרי"א ושבתי פי"ג ואילך).

(19) ראה גם תרי"ח שם פ"ה.

(*) נדפס לעיל ע' תשלט. המור"ל.

וגר, שכ"ז נוגע לענין הבירורים, כמבואר בתו"ח שם פ"ט), הנה עיי' והאבן הזאת גר' יהי' בית אלקים, שבירורים אלו יוסיפו עילוי ושלימות בשם אלקים, וגם בשם הוי' כמו שהי' לו לאלקים, כי עיי' תשלם הכוונה דנתאוה הקב"ה להיות לו ית' דירה בתחתונים. והיות שכוונה זו היא בעצמותו ית' [דזהו מה שאמר כ"ק אדה"א אויף א' תאוה איז קיין קשיא²⁰, כי בעצמותו ית' אינו שייך ענין הטעם כו'), לכן השלמת כוונה זו מוסיפה גם בבחי' הוי' כמו שהי' לו לאלקים.

ועפ"ז י"ל השייכות של אתה אחד כו' לט' וי"ד כסלו²¹. דהנה ידועים²² דברי הצ"צ בנוגע להסתלקות כ"ק אדמו"ר האמצעי. שהסתלקות כזו לא מצינו מיום פטירת הרשב"י ע"ה, וכמסופר בהקדמה לתו"ח מבנו של כ"ק אדמו"ר האמצעי ש.דרש כשעה ויותר עד שהגיע לפסוק כי עמך מקור חיים... לא סיים בוצינא קדישא למימר חיים (כמו שנאמר²³ בהסתלקות הרשב"י). והנה ידוע²⁴ בפ"י הכתוב כי עמך מקור חיים, שבחי' מקור חיים הוא רק עמך, טפל ובטל לך. דמזה מובן שמה שאמר או בעל ההילולא הפסוק כי עמך מקור חיים הוא בדוגמת בחד קטירא אתקטרנא²⁵, שלגבי בחי' זו, הבחי' דמקור חיים היא טפל ובטל. ועפ"ז יובן השייכות דאתה אחד כו' גוי אחד בארץ לט' כסלו כי הכח להמשכת בחי' אחד גם בעניני ארץ, הוא מבחי' לפני הוי' (כנ"ל בדיה אתם נצבים), וגם עניני ארץ המתבררים ונכללים בבחי' אחד מגיעים בעצמותו ית' (כנ"ל בפ"י והאבן הזאת גר' יהי' בית אלקים). והו' ג"כ השייכות דאתה אחד כו' לענין הגאולה, כי דוע"כ²⁶ שהבשורה מהגאולה באה בשבת ט' כסלו לעת המנחה בעת שאמר כ"ק אדמו"ר האמצעי דאי"ח דיה אתה אחד, כי עיי' (אמירת דרוש זה בשבת לעת המנחה, רעוא דרעיון) שועל המשכת אחד בארץ, בחי' כרבים היו עמדי, הנה עיי' נעשה פדה בשלום נפשי.

ולזהו ג"כ הוראה לכא"א ההולכים באורחותיו, ובפרט לאלו העוסקים בהעבודה דיפוצו מעינותיך חוצה, שזה הי' ענינו של כ"ק אדמו"ר האמצעי, וכידוע²⁷

(20) המשך תרס"ז טו"ף ע' ז. ובכ"מ.

(21) כמובן מהסיפור המובא לקמן בפנים. ולהעיר שכמה מאמרים מ"י וי"ד כסלו התחלתם — אתה

אחד.

(22) הובא בבית רבי ח"ב פ"ז (ע' 204 בהערה). וראה לקו"ש ט' כסלו (תשל"י) שזה מרומז גם בזה שהפסוק. עד הגל הזה הרימו לליג בעומר — יום הסתלקות הרשב"י, נאמר בפ' רצא. בה חל (בכ"כ שנים) הקביעות דט' כסלו. עיי' באריכות.

(23) אד"ו (ח"ג רצו. ב).

(24) תרא לה. ב. לקרית תוריע ב, סע"א. ובכ"מ.

(25) לשון הרשב"א באד"ו שם רפת. א.

(26) מסורת בבית הרבי — הובא כחוססה לבד קודש ע' 22 בהערה.

(27) התמים ח"ב ע' עת. מה"ש תשי"ה ע' 60.

(*) נדפס בלקו"ש ח"ה ע' 129 ואילך. המו"ל.

שאדהאמיצ – הויע ספירת הכינה שלכן אמר דא'ח באופן של התפשטות והתרחבות, רחובות הנהר דבינה, וגילוי עתיק הוא בבינה. ומצד ההתרחבות דבינה (ובפרט מצד גילוי עתיק שבבינה), נמשך הגילוי גם למטה יי²⁷, הפצת המעינות חוצה, המשכת כח' אחד בארץ [ועפ"ז יש לכאר בדאי' מה שבעת שאמר אדמוה"א הדרוש אתה אחד הנל, הפסיק באמירתו ואמר, שא, פנו מקום דער טאטע איז דא²⁸, כי אדה"ז הויע ספירת החכמה²⁹, והחכמה ובינה הן תרין רעין דלא מתפרשין, לכן בעת שאמר הדרוש אתה אחד כ' אחד כארץ, ענין ההתרחבות דבינה, ה' או גם אדה"ז, ספירת החכמה], הנה ע"י העבודה דיפוצו מעינותיך חוצה, וכידועי³⁰ או דער מיטעלער רבי האט געוואלט, אז ווען צוויי יונגע לייט טרעפן זיך זאלן זיי ריידן בענין אריך ועתיק כ', שזהו"ע הפצת המעינות חוצה, שגם כשהמעינות באים חוצה בלייבן זיי מעינותי, הנה עי"ז נעשה פדה בשלום נפשי, גאולה פרטית, ומזה באים אח"כ גם לגאולה כללית, ועד לגאולה האמיתית והשלימה, שאז יהי' אמיתית האחדות וההתכללות וכמ"ש³¹ ולא ילמדו עוד איש את רעהו (וכמבואר בד"ה אתם נצבים הנ"ל) כי מלאה הארץ דיעה את הוי' כמים לים מכסים.

27) תרא ריפ לך, תרוח שם.

28) סה"ש שם.

29) בית רבי ח"ב פ"א הערה ה'. סה"ש תשי"א ע' 52. (הלשון שם: ריידן וסידורח). וראה סה"ש תשי"ג ע'

13) (זאלן יונגעלייט פארשטעהן אין כתר ווי די 5 סינגער, וועט ער זיין צופרידען).

30) ירמ"י לא, לג. ישע"י יא, ט. וראה רמב"ם בסופו, סוף הל' מלכים.

הקדמת המו"ל להוצאה ראשונה דמאמר אתם נצבים

על פי הוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א מדפיסים אנו בזה המאמר ד"ה אתם נצבים היום אשר לכ"ק אדמו"ר האמצעי.

כנראה, יסוד מאמר זה הוא ד"ה אתם נצבים היום הנדפס בסידור (עם דא"ת) והנדפס בלקו"ת ר"פ נצבים.

* * *

לע"ע מצאנו מאמר זה — בכתב יד מעתיקים — בביכלאך:

(א) „ונודעתי — קאזלינער“.

(ב) „כי המצוה הזאת — תקצ"ד“.

בהכותרת שעל המאמר בכת"י א' נרשם: ב"ה פ' נצבים מאדמו"ר הק' דובער זי"ע, ובכת"י ב': ב"ה תורות מאדמו"ר שליט"א שנת תקפ"ד לפ"ק (היינו — שנכתב בימי חייו חיותו בעלמא דין).

חלוקת המאמר לפרקים — היא מכ"ק אדמו"ר שליט"א.

* * *

כ"ק אדמו"ר שליט"א הואיל לאמר מאמר זה (לבד חלק המדבר בתק"ש מלכיות זכרונות ושופרות וכו') — בהוספת התחלה וסיום (ובאיזה שינויים) — בהתוועדות דש"ק ויצא, ט' כסלו (יום ההולדת ויום ההילולא של כ"ק אדמו"ר האמצעי, וערב יום חג הגאולה שלו — יו"ד כסלו).

ההתחלה וסיום הנ"ל — נדפסו בסוף הקונטרס.

מערכת „אוצר החסידים“

יד כסלו, החש"ב, ברוקלין, נ.י.

א'קנג

רשימת מאמרי כ"ק אדה"א ע"פ סדר השנים*

נצבים**

תקע"ג	מכלכל חיים בחדס' ¹
תקע"ה	להבין שורש ענין עגולים ויושר' ² קודם ר"ה
תקע"ז	אתם נצבים ³ וביאורו
תקע"ח	כי כארץ תוציא צמחה' ⁴
תקע"ט	להבין ענין ר"ה' ⁵
[תקפ"ב]	[תקעו בחדש שופר' ⁶
תקפ"ג	אתם נצבים' ⁷
תקפ"ד	אתם נצבים' ⁸
תקפ"ד	כי המצוה הזאת' ⁹

- * המאמרים שלע"פ לא נתברר זמן אמירתם (ונדפסו לעיל או במ"א) לא נרשמו ברשימה זו.
 ** ראה גם לעיל בח"ב ע' תשכו ברשימת מאמרי פ' ראה (חדש אלול).
 (1) נדפס לעיל ע' התקמב.
 (2) נמצא כבוד 456 ז, א ושם: בעזיה תאדמור [תורת אדמור"ן] נ"ע אשר דרש דרש קודם ר"ה שנת תקע"ה לפ"ק בק' לובאו"ץ — לא נדפס לע"פ.
 (3) התאריך כאן הוא ע"ס המפתח שבכרך 977. המאמר נמצא שם טו, ב; יח, ב. — נדפס בסידור שער האלול רלא, ב; רלב, ב. ולהעיר שהסידור נדפס בשנה ההיא (תקע"ז).
 (4) התאריך ע"ס המפתח שבכרך 977 והמאמר נמצא שם ע' יג. — נדפס בספר המאמרים תקס"ז ע' שמו.
 (5) ראה לקוטי דיבורים ח"א ע' קצב: שבפ' תבא ונצבים תקע"ט ור"ה ושבת תשובה תק"פ נאמר ד"ה לה"ע ר"ה שנדפס בעטרת ראש.
 (6) נמצא בכרך 200 פב, א. בכותרת שבת שלטני ר"ה דשנת תקפ"ג לפ"ק — נדפס בלקוטי תורה דרושים לר"ה נד, ד. אבל כנראה שטעה המעתיק. כי מאמר זה הוא נוסח הלקית ואינו הנחת כ"ק אדה"א. והנחת כ"ק אדה"א ממאמר זה נדפס בספר המאמרים תקס"ה ח"א ע' ת"ד.
 (7) נדפס לעיל ע' תשלט.
 (8) בכת"י ה נרשם התאריך תקפ"ג. ובכת"י ב נרשם: תקפ"ד. ונראה שהמאמר נאמר בפ' נצבים תקפ"ג כי א' ד"ה כי המצוה נאמר (לפני ר"ה תקס"ה) תקס"ד, ב' ד"ה תקעו (שנדפס לעיל ע' התקעט) נאמר בסמיכות לד"ה זה (שמציין שם כמה פעמים למאמר זה) ואינו משנת תקס"ה שאז נאמר ד"ה לה"ע ר"ה. ועפ"כ נראה אשר המאמר שלפנינו נאמר בפ' נצבים תקפ"ג (ומה שנרשם עליו תקפ"ד י"ל כיון שהוא סמוך לר"ה תקפ"ד נרשם עליו בכת"י ב התאריך, תקפ"ד). שלפעמים מצרפים וררשי נצבים לר"ה הבא. ולפעמים בהיפוך. וד"ה תקעו בר"ה תקפ"ד.
 (9) נדפס לעיל ע' תשעו ושם: בעזריה לפני ר"ה תקפ"ה.

א'קנה

ר"ה*

תקע"ג-ד		תקעו בחדש שופר ¹⁰
תקע"ה		זה היום תחלת מעשיך ¹¹ וביאורו
תקע"ח	ר"ה	זה היום תחלת מעשיך ¹²
תקע"ט		להבין שורש ענין תקיעת שופר ¹³
תק"פ		להבין ענין ר"ה ¹⁴
תקפ"ד ¹⁵		תקעו ¹⁴
תקפ"ה		לה"ע ר"ה ¹⁶
תקפ"ז		[זכרון ליום ראשון ¹⁷

עשי"ת — שבת תשובה*

תקע"ג-ד		כי עמך הסליחה ¹⁸
תק"פ		להבין ענין ר"ה ¹⁸
תקפ"ב	שבת תשובה	שובה ישראל ¹⁹
תקפ"ה ²¹	שבת תשובה	שובה ישראל ²⁰
תקפ"ז ²¹		שובה ישראל ²⁰

(*) ראה גם לעיל פי' נצבים.

(10) נדפס בעטרת ראש מט, ב. והביאור שם נח, ב.

ובהקדמה שבריש הספר שם: שכתבתי בענין ר"ה ועי"ת ע"פ תקעו . . בשנת התקע"ג.

(11) נמצא בברוך 691 כח, ב: [בעז"ה תקע"ה]. נדפס בספר המאמרים תקס"ז ע' שמ וע' שמו.

(12) נדפס לעיל ע' א"ג.

(13) נדפס לעיל ע' א"מט.

(14) נדפס לעיל ע' התקעט.

(15) ראה לעיל ע' אקנה הערה 8.

(16) נדפס לעיל א' א"ט.

(17) בברוך 2034 קד, ב. נרשמה כותרת (על דף חלק): תורת אדמו"ר שגא' בריה שנת תקפ"ז לפ"ק

ובשורה שלאח"י: תורת אדמו"ר שי"ג ע"פ זכרון ליום ראשון [אמנם יליע בחשיבת כותרת אלו ואולי הם

רשימות בעלמא לנטיון הקלמוס והדין]

(*) ראה גם לקמן בחיד ברשימת מאמרי פי' האיו"ג.

(18) נדפס בעטרת ראש סד, ב.

ובהקדמה שבריש הספר שם: שכתבתי בענין ר"ה ועי"ת ע"פ . . כי עמך הסליחה כ"י בשנת התקע"ג.

(19) נמצא בברוך 493 נג, א בכותרת: תורה מאדמו"ר על שבת תשובה תקפ"ב לפ"ק — נדפס בספר

המאמרים תקס"ה ח"ב ע' התקח.

(20) נדפס לעיל ע' א"ג.

(21) לעיל ע' אינח מציון כ"ל וכנראה שהכוונה לדי"ה כי המצוה והוא משנת תקפ"ד (ראה הערה 9)

ועפ"ז מאמר שלפנינו הוא משנת תקפ"ה.

א'קנו	מאמרי אדמו"ר האמצעי	רשימת מאמרים
	יום כפור	
תקע"ה	תורת יו"כ	כי ביום הזה יכפר ²²
תקע"ו	בעז"ה יום כיפור	שבת שבתון ²³
תק"פ		והנה בכל יו"כ ²⁴
תקפ"ה ²⁵	ענין יו"כ	והנה כו' ענין יו"כ ²⁵

-
- (22) נמצא בבוך 672 שג, א. — נדפס בספר המאמרים תקס"ב ח"א בתחלתו (ע"ד ע' יא שויה מראש — כו').
- (23) נמצא בבוך 2042 קטו, ב — נדפס בספר המאמרים תק"ע ע' קסא.
- (24) נדפס בעטרת ראש ע' כו. ובהקדמה: שכתבתי לעצמי בשנה דאשחקד והעט"ר נדפס בשנת תקפ"א (הקדמת כ"ק אדמ"ר שליט"א בעט"ר שם). וראה גם לקוטי דיבורים ח"א ע' קצב.
- (25) נדפס לעיל אקה.
- (26) המשך לד"ה להיע ר"ה.

Handwritten text in a dense, cursive script, likely a manuscript page. The text is arranged in approximately 15 horizontal lines. The ink is dark, and the paper shows signs of age and wear, with some staining and fading. The script is highly stylized and difficult to decipher without specialized knowledge of the language and dialect. The text appears to be a continuous passage, possibly a letter or a section of a larger work.

פסטימיליא מן חלק מעמוד גוכיז כ"ק אדהיא
נדפס לעיל ע' אקה

איקט

Handwritten text in Hebrew script, densely packed and covering most of the page. The text is written in a cursive style typical of historical documents. There are some larger characters and symbols interspersed throughout the text, possibly indicating specific points or sections. The ink is dark, and the paper shows some signs of age and wear.

פקסימיליא מ(חלק מעמוד) גובי'ק ב'ק אדה'א
נדפס לעיל ע' אקלג

א.ק.ל.ג

Handwritten text in a cursive script, likely a manuscript page. The text is dense and appears to be a list or a series of entries, possibly related to a collection or a set of records. The script is somewhat difficult to decipher due to its cursive nature and the high contrast of the image.

פקטימיליא מכתי מעתיק בוך 117
נדפס לעיל סיע אמט

אקצא

לזכות

שניאור זלמן בן אסתר
והגתו חיה בת שרה ברכה
בנו יצחק מאיר בן חיה
בתו אסתר בת חיה
בנו נתן בן חיה
כלתו חנה רבקה בת רחל דוואשע
חתנו מנחם נחום בן גיטל
כלתו צבי' מרים בת שיינא חיה
נכדו מנחם מענדל בן חנה רבקה
נכדתו שרה ברכה בת חנה רבקה
ובעלה יהושע בן עטא דבורה
ובנם מנחם מענדל בן שרה ברכה
נכדתו אסתר בת חנה רבקה
וב"ג יוסף בן מנוחה
נכדו אברהם יהושע העשיל בן חנה רבקה
נכדו צבי הירש בן חנה רבקה
נכדתו נחמה דינה בת חנה רבקה
נכדו נתן בן חנה רבקה
נכדתו פריידא מלכה בת חנה רבקה
נכדו ישראל בן חנה רבקה
נכדתו גיטל בת חנה רבקה
נכדו שמואל בן חנה רבקה
נכדו משה בן חנה רבקה
נכדתו רבקה בת אסתר
ובעלה אהרן בן גיטל לאה
ובנם לוי יצחק
ובתם חנה בת רבקה
נכדתו שרה ברכה בת אסתר
ובעלה מנחם מענדל בן האדא רייזל
ובנם לוי יצחק
נכדתו מלכה בת אסתר
ובעלה אליעזר אלימלך בן אסתר רייזל
נכדתו חנה בת אסתר
ובעלה ישראל מאיר בן חנה הינדא
נכדו אברהם יהושע העשיל בן אסתר
נכדו יוסף יצחק בן אסתר
נכדו נתן בן אסתר
נכדו שלמה בן אסתר
נכדתו רחל רייזל בת אסתר
נכדו שלום דובער בן אסתר
נכדתו דבורה לאה בת אסתר
נכדו אברהם יהושע העשיל בן צבי' מרים
נכדתו חנה בת צבי' מרים
נכדו משה מרדכי בן צבי' מרים
נכדתו אסתר בת צבי' מרים
נכדתו דבורה לאה בת צבי' מרים
נכדתו רבקה בת צבי' מרים
נכדתו שטערנא שרה בת צבי' מרים
